

THESAURUS

MEDICINÆ PRACTICÆ,

Hh. 6-32 EX *VIII. II. 4.*

Præstantissimorum tum veterum tum recentiorum

MEDICORUM

*Observationibus, Consultationibus, Consiliis
& Epistolis, summa diligentia collectus
Ordineq; Alphabetico dispositus.*

Studio & Opera *THOMÆ BURNET*
Scoto-Britanni, M. D. & Medici Regis
Ordinarii.

LONDINI,

Excudebat *G. R. Pro Roberto Boulter* ad Insigne
Capitis Turcæ exadversum Mercatorio Re-
gali in Vico vulgò *Cornhill* dicto,
1673.

THESE ALIAS

MEDICINE PRACTICE

1711

...

MEDICORUM

...

...

9601...09

LONDON

...

...

...

...

Illustrissimo Nobilissimoque Principi, D. 70:
ANNI LAUDERIE Duci, Marchioni
MARCIE, Comiti LAUDERIE,
Vicecomiti METELLANO, Baroni de
THIRLESTANE, MUSSELBURG,
BOLTON, &c. Serenissimo CAROLO II.
M. BRITANNIE, FRANCIE & HIBERNIE
MONARCHÆ, ab Intimis & Sanctioribus
utriusque Regni Consiliis, ejusque Secreti in
SCOTIA Consilii PRÆSIDI dignissimo,
nec non Nobilissimi Ordinis *Periscelidis* Equiti,
nunc vero in Summis Scotorum Comitibus Lega-
to REGIS Celsissimo, MOECENATI suo
Munificentissimo *Salutem & Fausta omnia*
O. O. P. Q.

Non diu multumque mihi deliberandum
fuit (Illustrissime Princeps) cuinam po-
tissimum hunc qualemcumque laborem,
has studiorum primitias consecrare di-
careque deberem: neque enim ullius præter illustre

Epistola Dedicatoria,

tuum volui, nec sanus scilicet aliud potui exoptare Patrocinium. Si temeritatis hic nimia videar, aut impudentiæ incurrisse crimen, quod tantæ Celsitudinis Viro Levidense plus satis fateor, tuæque Dignitati planè impar audeam offerre munusculum, sperare tamen licet, pro singulari tibi innata humanitate, non solum illud mihi facile condonatum iri, verum etiam donarium te hocce Literarium, quod votivæ instar Tabulæ ad tuos Tholos humillimus appendo, bilari vultu, benignisque oculis conspecturum. Eam quippe Heroicam apud te virtutem splendere unanimes unoque omnes ore tstantur & proclamant, qua haud minus lata & exporrecta fronte exigua ab infimis, quam magna à summis accipere soleas. Confirmato in hunc modum erectoque præ verecundia vacillante animo, multisque insuper validissimis rationum momentis ad id impellentibus, minimè diutius dubitavi, qua potui animi submissione, has Celsitudini tuæ Lucubrationes inscribere. Ob id quidem præcipue quod Tu (Celsissime Legate) magni illius Mæcenatis exemplo, hominum Literatorum, bonarumque Artium summus semper Fautor ac Promotor extiteris, Musarumque quinetiam & politiciæ Literaturæ ferventissimus Cultor; nec non adeo præterea sis omni exquisitissimæ Doctrinæ genere

Epistola Dedicatoria.

genere non leviter modò tinctus, sed planè medullitus imbutus, ut nihil quod ad Artes & Scientias in universum pertineat te Musarum delicias latere existimandum. Neque olim duntaxat hic tuus in Libros & Literas ardor, sed hodie idem inter Aulæ tum Illecebras, tum gravissimas occupationes etiamnum continuatus. Rarum profectò & sortè unicum Nobilitatis exemplar. Hic certè centenis vocibus totidemque linguis mihi opus foret, verbis ut decet exprimere puris, quæ enitent ac prælucent in te uno tot augusti animi perillustres Virtutes. Promptissimum tuum & sublime ingenium, acerrimum iudicium, incomparabilem prudentiam, admirandam facundiam, incredibilem memoriam, stupendam eruditionem attoniti demirantur omnes: ita ut citra vel minimam captatæ gratiæ suspicionem, rectè verèque dici possis, inter Nobiles Doctissimus, inter Doctos Nobilissimus. Non mirum igitur quod dum Genevæ Juvenis, aliquandiu subsisteres, hanc Indolis altitudinem, mirandasq; animi dotes optime pervidens expertissimus Belli Dux, sagacissimusque Ingeniorum Arbiter, Illustrissimus Heros Henricus Rohanus (cujus ibidem jucunda & perutili consuetudine familiariter utebaris) tantam de te tamque præclaram opinionem conceperit, spebusque surgentibus quam plurimum.

Epistola Dedicatoria.

plurimum tribuerit. Haud vanum fuisse Summi Viri Augurium satis superque eloquuntur ac prædicant, quæ exinde per sex prope lustra, magna omnium admiratione & lætitia, multa egregia & maxima in publica Regni administratione gratissimorum officiorum genera, Principi fideliter & Patriæ præstitisti feliciter. Verum cum Eloquentiæ hic uberioris penuria captumque simul superans argumenti gravitas, in ipso rei dicendæ aditu, calamum mihi necessariò sistant, huic equidem muneri, cui ritè perficiendo vel M. Ciceronis eloquium longè impar videri possit, studio lubensque memet subtraho, ne scilicet virtutibus tuis latè & ubique splendentibus tenebras potius quam lucem affunderem: quicquid enim dixerò, minus utique & infra erit; atque vetat pudor Laudes tuas eximias culpa exilis deterere ingenii. Sed ad Cumulum demum accedit, quam reticere nequeo, sanè non debeo, summa illa qua paternam semper Familiam complexus es benevolentia. Manent alta & grata mente repostæ nunquam quoad vivam oblivioni tradenda, quæ tu quidem innumera, Illustrissimusque ac verè Nobilissimus Comes Celsitudinis Tuæ Parens ^{diuam salutem} in charissimum Patrem meum fusè dum viveret contulisti beneficia, quanto insuper me ipso Prognatum omnium licet immeritissimum favore

Epistola Dedicatoria.

vore dignari voluisti, quanta item prosequi gratia, abundè mihi perspectum habetur. Meritò itaque tam justis inductus rationibus, non hunc modò tenellum Ingenioli nostri primigenium factum, verum meipsum quoque tibi cum illo humillimè devovendum putavi. Patiaris ergo obnixè rogo (Hæros Nobilissime) hoc perexiguum gratitudinis Symbolum, debitæque in te meæ observantiæ qualecunque monumentum, sub Illustrissimi Tui Nominis felicissimis auspiciis in publicum prodire. Nec dedigneris illud cum suo pariter Authore in tuam benignè Clientelam receptum, contra Criticorum & Malevolorum Morfus, insigni qua polles auctoritate tueri, nostrisque porro favere conatibus. Diu interim valè (Celsissime Princeps) ac feliciter vive, nec nisi serus in Cælum redeas, diuq; lætus intersis Populo Britanno. Vota hæc toto animo fundit

Celsitudinis Tuæ

Devotissimus Cliens,

THOMAS BURNET.

Bibliotheca Dedicatioris

nonne dignum est, quanta ista proposita gra-
 tia, etiam mihi propositum habere. Merito
 itaque tam iustis inducibus rationibus, non bene
 modo tantum legemur nostri primigenium
 tam, etiam multum propter hanc cum illo fu-
 mitum deorumque patet. Patet itaque ob-
 nix rogo (Heros Nobilissime) hoc persequamur
 gratiamque Symbolum, ab hisque in se non co-
 stantibus deorumque monumentum, sed illi-
 gantur. Talis hominis religiosus aspectus in sub-
 limem proferre. Nec deignatur illud cum suo
 patet dante in sua deus. Claret in re-
 ceptum, contra Criticorum et Macrobianum
 fas, insigneque polles antea hanc, nostri
 que potro fante conatibus. In istam uale
 (Cellisimo Princeps) ac scilicet uale, me uale
 teus in Celis, etiam ista, etiam ista, etiam
 Bistano. Iste hoc teo nino iunio

Celestinae Tur

Devotissimus Client

THOMAS BORNE

P R Æ F A T I O
A D
LECTOREM.

Nihil Hominibus (Lector Benevo-
le) datum est, aut dari potest
in hoc mundi Theatro degenti-
bus Sanitate vel utilius, vel pre-
tiosius. Hæc sola inter omnia
scilicet Dei Opt. Max. natura-
lia dona ut acquiratur, nostrum præcipue mere-
tur studium; quippe quæ Divitiis, Honoribus,
Voluptatibus, imò Scientiæ ipsi & Prudentiæ
longe præferenda videtur. Sine hac nemo usq;
adeo felix, minimè sapiit vita, reliqua plus aloës
quam mellis habent. Quis enim eâ privatus,
licet alias omnibus Animi ac Fortunæ bonis
quam maximè afflueret, non statim millies po-
tius optaret mori, quam languescens morborum-

a

que

Præfatio ad Lectorem.

que ferocium quotidie insultantium vehementiâ oppressus, miseram in multos annos protrahere vitam? at illâ tanquam itineris suavissimâ Duce perpetuû comitatus, placide fert quivis quascunque hujus brevis vitæ laboriosas Ærumnas. Ita verissimum est, quam bene valere melius in vita nihil. Hanc vero nobis felicitatem votis quidem omnibus, expetendam promittit simul & præstat præclarum Dei munus medendi facultas, quæ vel propterea, ut in summo honore atque pretio ubique habeatur, jure merito postulat. Vix certe dici potest, quam misera foret & miseranda Mortalium conditio, nisi quotidianis ipsorum ærumnis continuo subveniret salutaris hæc Disciplina; ejusque cultor industrius Medicus; qui id unice agit, sollicitèque curat, ut prosperam valetudinem fartam testam tneatur & conservet, amissamque cito, tuto, & jucunde restituat. Ob quæ egregia indies ingenus humanum collata beneficia, Antiqui pene omnes, Medicos tanquam aliis multis merito anteponendos, laudibus immensis ferebant ad Cœlum, & ipsorum plurimis divinos plane decernebant Honores: Quod Ethnicorum hominum factum, cum Superstitiosi nimium, veri Dei nescii, Idolorumque cultores fuerint, laudare equidem nequeo, imo è contra vitupero & abominor: quid

Praefatio ad Lectorem.

quid ni tamen affectum & iudicium approbem?
quippe qui hoc ipso omnibus testatum volebant,
quam recte senserint, docto Medico multum cele-
ri atque fideli nullum meritis satis dignum præ-
mium persolvi posse. Sicut enim (ait *Seneca*)
Medicinæ apud ægros usus, etiam apud sanos ho-
nos est. Ingratitudine ergo ipsâ ingrator vide-
tur, & ipsâ prope vitâ indignus, qui Medicinam
Artium Nobilissimam, alteram, secundum Deum,
vitæ Parentem, Tutricem & Vindicem non amat,
non honorat, non suspicit & veneratur; præfer-
tim cum ejus adminiculo & præsidiis nunquam
ulli non sit opus. Hanc autem Artem sæpius
laudatam, satis pro dignitate nunquam, quæ
Plutarcho Authore, nulli Liberalium nitore, co-
piâ, aut jucunditate cedit, Cedro haud indignis
eruditissimis scriptis exornarunt plurimi omni
ævo præstantissimi viri; qui in ea excolenda tam
fortiter feliciterque desudarunt, ut nihil jam am-
plius desiderari possit. Sed cum varia sint ac
diversa hominum ingenia, nec voto fere vivatur
uno, nil mirum eandem omnes in Medicina illu-
stranda non tenuisse viam. Quibusdam magis
placuit Institutiones & Controversias Medicas
docte pulchrèque exarando, immortale sibi &
duraturum comparare nomen. Alios plus de-
lectavit *Hippocratem* & *Galenum* summos illos

Præfatio ad Lectorem.

Medicinæ Antistites, Commentariis, Notis atque Scholiis, mira ingenii dexteritate adjectis, eleganter enucleare, dilucidare & explicare. Non pauci porrò potius doctissimis in lucem editis medendi methodis & medicinis practicis tam universalibus quam particularibus, famæ suæ consulere maluerunt. Aliqui rursus in Chirurgia expolienda, alii in Materia Medica locupleranda, & Pharmacopœis tam Chymicis quam Dogmaticis instruendis, quidam item in rebus Anatomicis & Anthropologiis describendis, vel consensuisse amarunt. Multis denique iisque minime contemnendis plus cordi fuit, magisq; arrisit utilissimum illud per Observationes, Consultationes & Consilia Scriptionis genus. In tanta hac eximiorum ingeniorum varietate, doctorum virorum suffragiis abunde jam ratum atque confirmatum habetur, excellentes hos quos ultimo loco posui, artisque usu celeberrimos Authores, præ cæteris quibuscunque longè maxima laude dignos censendos, ac ob summam ex tali scribendi modo perceptam utilitatem, de genere humano quam optime meritos; adeò quidem, ut recte videantur omnibus præripuisse palmam. Singulari etenim hoc artificio, id Artem hanc jucundissimam exercentibus facillimum effectum, quod in ea omnium semper difficillimum judicatum est, universalia:

Præfatio ad Lectorem.

salia nimirum præcepta dextrè appositèque particularibus applicate. Longum quippe est (ut ait eleganter nec minus verissimè Morum incomparabilis Præceptor *Annaeus Seneca*) ad Scientiam vel Artem iter per Præcepta, breve & efficax per exempla: nullaque re nos magis quam exemplo doceri alicubi etiam annotavit trium Imperatorum Medicus doctissimus *Crato*. Hanc proinde præcipue ob causam, mihi semper mirum in modum placuerunt Observationes & Consilia Medicorum illustrium, majoremque ex assidua horum lectione, quam Practicorum Libris, sperari posse Medicinæ Candidatis profectum, haud male fortassis huc usque existimavi. Nihil enim iis ad rectum aut faciliorem Artis usum utilius vel conducibilius hactenus excogitari potuit. Ita ut vere quis audeat affirmare, absque experientia & observatione (quibus tanquam fulcris Medicinam stabiliri noster sæpe testatur *Galenus*) methodum universalem probatam ut decet, expertumque Artificem efficere non posse. Hinc luce meridiana clarius videtur hoc summe utile scribendi genus aliis omnibus plurimum antecellere. Quæcunque enim ad actionem referuntur eadem semper optima esse oportet. Neutiquam ergo mirandum, si verbis satis exprimi nequeat, quam grande illi & immensum præsentibus.

Praefatio ad Lectorem.

sentibus posterisque contulere beneficium, qui in observationibus super difficillimis casibus conscribendis felicissimè simul & doctissimè tam strenuam navarunt operam. Si omne tulit punctum qui miscuit utili dulce, hi certè egregia hac laude fraudari minime debent, qui utiles cum sint ut nihil supra, non minus etiam jucundi esse voluerunt. Idcirco monendi hinc veniunt Filii Artis, serioque rogandi, ut post positum pro virili, nec sine fructu Medicinæ tyrocinium, omnibusque ad eam addiscendam requisitis probè præcognitis, huc tandem præcipuè sua studia convertant. Nullam quippe operam vel tempus facile perdent, malève collocabunt, quod Consiliis & Historiis Medicis attente legendis necessariò impendendum, è contra perquam utilem & frugiferum, ut credere est æquum, hunc indies deprehendent laborem, neququam erit, cur ejus illos in posterum pœniteat.

Verum enimvero cum hanc apprime necessariam materiam tractantium tantus jam hodie existat numerus, quorum operibus evolvendis vix quidem ullius suffecerit ætas, paucisque tantum suppetat illorum copia, optandum utique foret, quempiam laborioso huic oneri sustinendo idoneum iri repertum, qui ex singulis prius diligenter perlectis optima quæque curiosè & cum judicio excerpere, ritèque postea omnia in ordinem disponeret, e

Præfatio ad Lectorem.

ret, & in unum corpus demum redacta, juvande Reipublicæ Medicæ causa in publicum proferret. Næ ille quisquis fuerit proficuum valde nulloque non ære redimendum aggredoretur opus. At quod vehementer dolendum, qui id attentaret inveniri hætenus nemo potuit. Fatendum quidem est Clarissimum æternâq; memoriâ dignissimū Jo. Schenckium hanc olim metam recte attigisse; sed præterquam quod superiore, quo vixit ille, seculo, rari erant numeroque pauci, qui utile hoc argumentum ex proposito pertractarint, potiusque ex practicis aliisque mixtis, quam Observationum & Consiliorum Authoribus videatur aureum suum composuisse Librum, minimam sane ejus partem morborum curationibus insumptam voluit. Quare, ut ad instituti nostri rationem propius accedam, operæ pretium me haud aspernabile, nec ingratum facturum speravi, si quem declinarunt alii, hunc ego lubens mihi sumerem laborem. Quo nunc tandem aliquando utcunq; defunctus, an recte aut secus memet gesserim, æquis rerum æstimatoribus judicandum relinquo. Invidorum enim & obtrectantium censuram nihil moror, parvique pendo. Certe quam potui jam à multis retroactis annis in conquirendis undique his toties laudatis Scriptoribus summam diligentiam adhibui, & si non omnes (arduum prorsus id fuisset) quam plurimos tamen.

Praefatio ad Lectorem.

tamen, eosque ni fallar optimos & experientissimos sedulo nec oscitanter consului: singulos enim à capite ut dicitur ad calcem usque studiose oculis perlustravi, quæque inter legendum notatu digna, ut sæpe fiebat, subinde occurrebant, ea rite excerpta in diarium protinus retuli, omnia denique ob faciliorem eorundem usum, per ordinem, ut videre licet, Alphabeticum, disponere placuit. Et sic demum post infinitos propemodum exantlatos molestissimos labores, ad postremum emerfit, quem nunc *Medicæ Artis Candidatis exhibeo* *Medicinæ Practicæ* *Thesaurus* ditissimus. In quo quidem Morborum ac Symptomatum pene omnium tam internorum quam externorum insignes & multiplices curationes existunt; plurima quinetiam rara, multa *versata*, non pauca à Chymicis petita, omnia verò utilia longoque usu probata proponuntur remedia. Ubique fere Affectuum descriptionem breviter perstrinxi, & ad majorem operis authoritatem suam cuique observationi & consilio proprium fideliter assignavi Authorem, cujusque porro ipsissima verba, nihil fere immutando, ut plurimum apposui, parùm sollicitus quod quædam aliquando seu Typothetarum incuriâ, seu alias, minus rectè dici videantur, cum quilibet judicio valens ea nullo negotio deprehendere

prehendere ac corrigere possit. Nihil mihi in hoc lucubrandi genere multarum licet vigiliarum, præter conquirendi digerendique laborem vendico. Absit igitur me quisquam existimet vanâ auram popularem aucupandi ambitione inductum, quicquid est quod nunc in lucem datur, propalare voluisse. Quid enim ex alienis Scriptis laudis captarem? in mustaceo utique hoc esset Laureolam quærere. Longè sane alia mihi mens, aliud consilium fuit, honestiorque hujus speciminis propositus finis, nimirum, ut ejus in lucem publicam emissionem, non solum multorum hominum saluti consulere, studiumque meum bene de omnibus promerendi posteritati notum facerem, verum etiam ut conatu hoc qualicunque alios rebus omnibus instructiores ad tantum tamque præclarum opus aliquando suscipiendum ac melius perficiendum excitare possim. Quos scopos si affecutos fuero, non mediocri perfundar gaudio. Atque hæc (Amice Lector) in vestibulo præfari libuit, quæ ut æqui bonique consulas amantissime rogo. Dumque alii rectiora, & meliora proferant, tu interim his nostris Laboribus, ab animo Reipublicæ Literariæ modis omnibus inserviendi cupidissimo susceptis,

b

Praefatio ad Lectorem.

ceptis, benevola mente & feliciter frueri,
ad Supremi Numinis Gloriam, tuum insu-
per proximique Commodum ac Utilita-
tem.

Vale.

Ad

Ad Lectorem.

Pus hoc qualequale (Lector cuiusque-
modi es) Encomio nullo indiget, mul-
tò minùs nostro, quod usque eò non
crevit, ut magni ab ullo penderetur;
nec meâ multum refert quoquomodo habear,
quùm in mensa extrema sedeam, & in locum
elatiorem induci nullatenus anhelem. Non
enim me inter id genus hominum numerari
velim, qui primos se omnium rerum esse vo-
lunt, nec sunt. Si verò pondus haberem, & in
honoris gradu præter cæteros essem, Consanguini-
neo meo charissimo intimè à me amato forte
non deesset Elogium. Quid autem? Certè
utut hæc sunt, non dubito quin se satis prædi-
cet, & omnibus, præterquam inconsultis futu-
rus sit gratus. Qui improbat, aliud hoc opere
præstantius edat. Quibus æger est animus,
per me licet omnia effutiant: parùm enim re-

fert quid illi proferant, qui è capite & corde laborant. Proculdubio tamen optimi & sanissimi omnes illum jure laudandum existimabunt. *Non interest* (refert *Celsus*) *quid faciat morbum, sed quid tollat.* Et hoc & illud hîc pulcherrimè descriptum reperies. Atqui in hoc adeò laboravit Author, ut (quantum conjectura auguramur, nisi nos omnia fallant) si ad eum compareretur Clarissimus *Schenckius* (absit invidia) nihil est. Attamen in proposita sibi raritate primas Hic teneat, & sint Huic suæ laudes prorsus intactæ, & à me nunquam negandæ, imo etiam agnoscendæ. Ne quis igitur virum, de Republica Medica, & tota Literaria ita promeritum, verbis iniquis elevare me velle cogitet, hoc enim nefas perpetratu foedum existimarem. Est illud præceptum verè aureum, & à lumine Naturæ nobis insitum, *πᾶσι δίναι τιμήν.* Habemus etiam aliud penitus divinum, *ὁμοίον βασιλικόν κατὰ τὴν γοηφίαν, ἀγκυρῶς τὴν πλησίον οὖν, ὡς σεκυτον.* Quod nos omnes ad unum enixius observare firmissimè tenemur. His tamen non obstantibus astruo, Huic, Illum in hoc palmam præripuisse, quod potior ac utilior Medicinæ partem excolendam elegerit, ex qua proventum multò uberiores Lector quisque Medicus acquirere potest.

Esto quòd quis dicat, nihil hic novi se reperturum,

rum, subjicio ego pervulgatum illud verissimum
tamen adagium. *Nullum est jam dictum quod non
dictum sit prius.* Eadem semper luditur Fabula.
Omnium hominum sapientissimus (uno tantum
excepto) divinitus inspiratus idem protulit. Ip-
sius verba hæc sunt;

מה-שיחה חנה שיחה וזה-שנעשה חנה שיעשה
ואין כן-חדש החודש-דשכשי: יש דבר שיאמר אחר
הדש חנה כן דה לעלמי אשר היה בלפניו:

Non est tamen quod quis dicat, speret aut
timeat quemlibet ita adjutum, licet aliàs paulum
modò instructum, & Literulis leviter imbutum
Medicam artem rectè aut dexterè hinc aggressu-
rum. Hoc ne minima quidem ex parte me tan-
git, nam ut videre mihi videor, non ita se res
habet. Sub Syngrapha *Hippocratis* ratum & fixum
est illud quod habetur in Aphorismis. ἢ δὲ τέχνη
μακρὴ, ὃ δὲ κρείττος ἔξυς, ἢ δὲ πλείονα σφαλερὴ, ἢ δὲ κρείττος χαλεπὴ.

*Ars est longa, cum ob ingenii humani imbe-
cillitatem, sed maxime ob rerum quas ipsa
Medicina continet obscuritatem ac multitudi-
nem: ut quæ variis partibus constet (qua-
rum unaquæque est Ars magna p.r. sese)
quæ tantis involutæ sunt difficultatibus, ut si
vita nobis quadruplo longior concederetur, ne
ipsa quidem sufficeret ad eas Artes perdiscendas.*

Ita

Ad Lectorem.

Ita *Hollerius* in locum. Et *Lud. Mercatus* in Proœmio lib. *De Indicatione Medica*, hæc habet de occasione, quæ (teste *Hollerio*) Curationis anima dicitur. Tanti igitur est momenti in re Medica occasio, ut sola vim & efficaciam ab auxiliis auferat, aut ipsis præstet. Sæpe enim leve auxilium opportunè adhibitum, vehèmentissimos curat affectus, ut de Viñu refert *Celsus*. Sic *Gal.* se jactat Febres jugulasse, semel sanguine misso: quæ quidem auxilia, nec majora quidem, inopportunè adbibita, non solum emolumenti quicquam non adferunt, verùm obesse sæpe est compertum, & necessum. Deinde quod ad experientiam attinet, audiatur rursus *Hollerius*. Periclitatio item ac observatio tum eorum quæ in morbis fiunt, tum remediorum fallax & periculosa: quod multa fieri sæpe putantur, Naturæ lege, quæ sunt planè symptomatica, & contra Naturam. Deinde quod nullus morbus omnibus idem, nec ullum remedii genus parem vim habeat in singulis ad medendum. Ita igitur fieri potest, ut experientia sit æquè fallax & periculosa in expertis, ac in non expertis, sinempe indiscriminatim & non adhibita ratione & judicio exercitetur. Pulchrè admodum de hac re scripsit celeberrimus *Fernelius*, lib. 2. *De abditis rerum causis*. Ipsius verba mihi hîc inferere

Ad Lectorem.

inferere placuit. Olim Empirici ad unumquem-
que morbum magna remediorum sylva comparata,
quodlibet nullo delectu ad curationem adhibe-
bant. Id si forte parum profuisset, continuo
ad alterius opem concurrebant, subinde facta
mutatione, dum morbus vel sponte, vel Naturæ
beneficio, quam remediis potius sanesceret, po-
stremo adhibitum totius curationis causam fuisse
persuasi. Hæc ratio tantam remediorum sylvam
peperit, nihil ut toto observetur orbe quod non in
Medicinæ usum accommodetur. Medendi viam
quæ uni remediorum multitudini fudit, parum tu-
tam intelligens Hippocrates, ipso Artis quasi
vestibulo dixit, Experimentum fallax: id ni-
mirum quod nec ratione, nec methodo, nec ju-
dicio suffultum stabilitumque sit. Unde Hippo-
crates in alio Aphorismo subjunxit hæc *ἡ ἀπειρία
τῶν ἐν αἰσὶ καὶ χεῖρ, καὶ ὥρα, καὶ ἡλικία, καὶ τόπος ἐν ᾧ αἰσὶ
ἡ ὥρα.* Et rursus in alio Aphorismo hæc habet.
Δυστὸν δὲ τῷ, καὶ τῇ ὥρῃ, καὶ τῇ χεῖρ, καὶ τῇ ἡλικίᾳ, καὶ τῷ τόπῳ.
Plura mihi in hanc rem suppetunt, immò multa
alia quilibet his adjicere potest, modò Holleri-
um, Heurnium, & alios in Aphorismos Glosso-
graphos consulat, satis superque igitur hæc tenus
dictum.

Quo progrediar non habeo, nam Author ipse
instituti sui rationem ita palam fecit, in præfa-
tione

tionem ad Lectorem (quam ut consulas rogo) ut nihil ultra mihi dicendum reliquerit. Quo ideo spectat hæc nostra Oratio? Certe nimis sum, quippe quod apud animum meum nihil protulisse, sed penitus & in totum à scribendo me cohibuisse decreveram. Et licet aliquoties summo opere quædam præfari sollicitarer, (in scio tamen Authore: nam inter illum & me super hac re, nihil unquam excogitatum; & quanquam mihi per illum licere præfido, me tamen hoc facturum hucusque in totum ignorat.) Nihilominus animus meus fixus & prorsus immotus manebat, propositique silentii tenax. Quid est igitur quod nunc sponte meâ in aliena messe me propalarem.

Ne multis morar, subcuratio hujus operis in me est translata: suscepi: Cognato Vicarius successi: quantumcunque potui sudavi, ut emendatè emitteretur. Nihilominus contra spem culpulæ quædam elapsæ sunt, præsertim in limine, & primo Libri ingressu; eas recolligere, & in Tabellam disponere cœpi: earumque numerus cum Libro usque & usque increvit: maxima tamen ex parte tales fuere, ut tabellæ adscribere dedignarer. Condolui, præsertim de Solœcis mis per paucis: hujusque rei indignatio à me hæc invito extorsit, & sic aqua adversa advehor per

per flumen. Verbo tenus (ut vela contraham)
Hoc me solatur, quod in tantam molem, errata
quædam irreperere posse, etiamsi summa adhibea-
tur diligentia, nemo rei typographicæ assuetus
ignoret. Quanto autem magis si trutinentur, &
Authoris à prælo longinquitas, & Deligati alia
interim agentis, negotia varia, ita ut ei usque-
quaque præsto esse minimè vacaret. Sine ja-
ctantia tamen vere asserere possum, vix alium
à me perlectum Librum (pensandis pensatis)
magis hoc inculpabilem. Neque me exactorem
æstimari velim: agnosco errare humanum; sed
magis humanum condonare; & adhuc multoma-
gis, condonata tegere, reficere & refarcire.

Ne plura. Nihil aliud mihi faciendum pu-
tavi, quam ut Lectorem
exorarem, ut errata
orthographiæ leviora
(quæ sensum non per-
vertunt, & quorum, con-
tra atque fieri solet, ex-
empla aliquot ad mar-
ginem hic ascripta in-
venies *) ut & puncta-
tionis notas, nec non
Epigraphas, quibusdam
in locis transpositas, aut

* 1. *Litterarum defectus*, ut, Galina-
ceus pro Gallinaceus, &c.

2. *Commutiones*, ut c. pro f.
i. pro u. u. pro x. & e contra, &c.

3. *Transpositiones* ut, καρχαλγία
pro καρχαλγία, &c.

4. *Inversiones* quæ satis patent.

5. *Duplications*, ut, annif. pro
annif. & alia hujusmodi.

Huc referri etiam possunt sylla-
barum & verborum duplicationes,
& modorum & temporum varia-
tiones, licet hæc inter hæcenus
recensita non eadant, nec sæpe oc-
currant.

Ad Lectorem.

perperam collocatas (quæ omnia Lectori candido nullo negotio, imo perpendenti cuique prima facie elucebunt) emendet, condonet & ignoscat.

Quantum ad cætera omnia à me percepta, quæ sensum uspiam perturbare, evertere, aut corrumpere; vel etiam dedecorare judicantur; licet ejuscemodi ut plurimum sint, ut ad capita in margine enumerata pertinere videantur: Majoris tamen hæc ponderis existimavi, quam ut in universum omitterentur. Talia itaque *Tabula* sub Authorum nomina *collocata* exhibebit, ad quam in formam sibi debitam sunt revocanda.

Vale.

Gulielmus Burnet, S. B. Med. D.

Nomina

Nomina Authorum Practicorum ex quorum Ope-
ribus hoc Opus conflatum est.

Abrahamus Scyller.
Achilles Gasserus.
Adolphus Oeco.
Adrianus Spigelius.
Albertus Bononus.
Amatus Lusitanus.
Ambrosius Paræus.
Andreas Dudithius.
Andreas Gallus.
Andreas Libavius.
Anselmus Boetius.
Antonius Benivenius.
Antonius Valerius.
Apollonius Menabonus.
Augustinus Thonerus.
Balthasar Scheiderus.
Bartholomæus Montagnanus.
Benedictus Sylvaticus.
Bernardus Stieberus.
Carolus Oslorius.
Caspar Hoffmannus.
Caspar Nevius.
Christophorus Guarinonius.
Daniel Sennertus.
Dionysius Pomaret.
Dominicus Panarolus.
Epiphanus Ferdinandus.
Helix Platerus.
Franciscus Arcæus.

Franciscus Chomel.
Franciscus Glissonius.
Franciscus Joel.
Franciscus Sylvius.
Franciscus Valeriola.
Fredericus Deekers.
Gabriel Fallopius.
Georgius Hieronimus Velschius.
Gregorius Horstius.
Guilielmus Ballonius.
Guilielmus Fabricius Hildanus.
Guilielmus Romanus.
Guilielmus Rondeletius.
Helidius de Paduanis.
Henricus ab Heers.
Henricus Petrus.
Hercules Saxonia.
Hieronimus Capiuaccius.
Hieronimus Cardanus.
Hieronimus Donzellinus.
Hieronymus Fabricius ab Aquapen-
dente.
Hieronymus Herolds.
Hieronymus Mercurialis.
Hieronymus Rensnerus.
Horatius Augerius.
Horatius Rensnerus.
Jacobus Hollerius.
Jacobus Horstius.

Jeremias Martinus.
Joannes Baptista Montanus.
Joannes Crato.
Joannes Fernelius.
Joannes Ficinus.
Joannes Hartmannus.
Joannes Helmontius.
Joannes Hurnius.
Joannes Loselius.
Joannes Marfinus.
Joannes Navius.
Joannes Petrus Faber.
Joannes Petrus Lotichius.
Joannes Rhodius.
Joannes Sigismundus.
Joannes Varandus.
Joannes Warrus.
Joannes Udalricus Rumlernus.
Joannes Zecchini.
Librandus de Diemerbroeck.
Julius Caesar Baricellus.
Julius Caesar Claudinus.
Julius Caesar Scaliger.
Lelius à Fome.
Lazarus Rivérus.
Ludovicus Mercatus.
Marcellus Cumanus.
Marcellus Donatus.
Martinius Acacia.
Martinius Rulandus.

Matthias Glandorp.
Mauritius Cordanus.
Nathanael Hodges.
Nicolaus Tulpinus.
Ozias Aimar.
Paulus Barbette.
Petrus Andreas Matthiolus.
Petrus Bayrus.
Petrus Borellus.
Petrus Estanove.
Petrus Forestus.
Petrus de Marchettis.
Petrus Monacius.
Petrus Pachecus.
Philippus Salmuthus.
Raymundus Mindererus.
Reinerus Solenander.
Rembertus Dodonaeus.
Robertus Boyle.
Rodericus à Castro.
Rodericus à Fonseca.
Samuel Forminus.
Simeon Jacoz.
Thomas Bartolinus.
Thomas Erasmus.
Thomas Masfetus.
Thomas Willis.
Victor Trincavellius.
Wolfgangus Hoeserus.
Zacchius Lusignus.

ERRATA.

PAG. 1. col. 1. lin. 22. lege *solidata*. 32. *maritima*. col. 2. lin. 2. *diffusiuscendens*. 3. 2. 35. *verum*.
 6. 1. 1. *frail*. 8. 2. 15. *nam*. 9. 2. 19. *novacula*. 35. *Fabrum*. 11. 2. 24. *Caruncula*
lachrymalis. 12. 2. 21. *Ceraff*. 13. 1. 25. *temere*. 2. 34. *ditu*. 17. 2. 18. *propul*. 18. 1. 4.
drachm. lib. 21. 1. 17. *an. drachm. lib.* 35. *occipitica*. 23. 1. 20. *cinam. mucium*. 24. 1. 19.
impetore. 25. 1. 32. *temere*. 26. 1. 30. *nam*. 29. 2. 31. *comb.* 31. 2. 14. *fundo*. 33. 1. 31.
conu. 34. 2. 20. *pulviller*. 40. 1. 25. *radices*. 45. 2. 22. *well. ref.* 48. 1. 31. *metil*. 55. 1. 3.
gust. 57. 2. 22. *dem.* 70. 1. 38. *adde Liberon*. 72. 2. 15. *ca. St.* 2. 3. *anem.* 87. 2. 3. *cyri.* 89. 2. 15.
noc. li. 90. 2. 8. *Em.* 21. *ingulag.* 92. 2. 30. *ingulag.* 93. 1. 14. *dr. vi.* 97. 1. 35. *cutem.*
106. 2. 33. *effusa*. 107. 1. 20. *cerat.* 113. 1. 11. *dim.* 38. *sub.* 119. 1. 18. *noc. femis.*
123. 1. 7. *valet*. 137. 1. 2. *defid.* 140. 1. 15. *carner.* 146. 1. 15. *hydr.* 147. 1. 22. *an.*
156. 1. 7. *care.* 158. 1. 15. *propius*. 165. 1. 29. *Medicam.* 176. 1. 23. *nam.* 2. 4. *brum.*
199. 2. 21. *minu.* 201. 2. 31. *das.* 203. 2. 12. *deturp.* 206. 2. 11. *chyl.* 229. 1. 27. *locum.*
241. 1. 13. *curia*. 20. *λξ*. 262. 2. 13. *cha.* 269. 2. 22. *certa*. 273. 1. 30. *ffill*.
280. 2. 25. *ditum.* 302. 2. 3. *multa*. 324. 2. 15. *enim.* 16. *etiam.* 325. 3. *nam.* 331. 2. 18.
taurum. 334. 2. 28. *absump.* 339. 2. 39. *rimam.* 343. 1. ult. *anem.* 377. 2. 9. *an. mucil.*
10. *ref. mucil.* 380. 2. 37. *el. dr. vi.* 388. 1. 26. *nam.* 409. 2. 8. *craci fereq.* 412. 5.
15. *nam.* 441. 2. 3. *illius.* 11. *lib.* 445. 2. 18. *fumach.* 2. 19. *taur.*
448. 1. 17. *nam.* 2. 14. *reperi.* 462. 1. 24. *dele cum.* 472. 1. 8. *leg. de quo quo.* 473. 2. 23.
balet 477. 2. ult. *qua.* 492. 1. 19. *flacuum copia.* 498. 2. ult. *vari.* 500. 2. 26. *temere.*
516. 2. 7. *nullig.* 519. 1. 9. *in pro M.* 533. 1. 26. *raui.* 534. 1. 25. *an. mucil.* 535. 1. 34.
pro cu 55. *ex pro O.* 542. 20. *mufi.* *pro pulv.* 24. *pulv.* *pro mufi.* 600. 2. 11. *pulv.*
611. 2. 25. *an. noc. femis.* 635. 2. 29. *ign.* 655. 2. 34. *reparat.* 694. 1. 25. *bol. drachm.* 1.
el. 698. 1. 27. *frate.* 714. 1. 29. *radices.* 720. 2. 25. *aliquo.* 743. 2. 11. *quadringent.*
777. 1. 15. *aden.* 806. 2. 3. *drachm. lib.* 833. 2. 6. *noc. li.* 847. 2. 27. *Langil.* 853. 1. 2. *noc.*
li. 854. 2. 9. *poma.* 858. 1. 20. *fla.* 887. 1. 33. *centia.* 917. 1. 12. *pergamen.* 918. 1. 25.
ut pro O.

ВЛАДА

MEDICINÆ PRACTICÆ.

Liber Primus.

De affectibus cum Litera, A. incipientibus.

Sectio prima.

Pro Abdominis Abscessu

PUER quidam tumore ventris laborans, hydropicus censebatur, & cum umbilicus valde promineret, apertio tandem facta est, ex qua puris huda-bilis octo vel decem libris profluxit; sicque omnino eger curatus est.

Advertant tyrones in pueris frequenter tales abdominis abscessus generari, qui hydropem mentiuntur, & si maturè a perito artifice aperiantur, ægros a certo interitu plerumque liberari. *Petrus Eshavve. Observ. 2.*

Puella quædam ventris tumorem patiebatur octo mensium spatio, cum doloribus assiduus, quibus ad extremam maciem perducta fuerat: Hydropica ab omnibus censebatur. Ego vero ad eam vocatus, & ventrem diligenter explorans, abscessum latentem invenio intra musculos Hypogastrii, quinque caustico potentiali aperio, unde .xv. aut 20. libris puris laudabilis

effluxit intra plures dies sicque ægra perfectè curata est. *Petrus Eshavve. Observ. 3.*

Sectio secunda.

Pro Abdominis Musculorum inflammatione

INFLAMMATIO musculorum abdominis ex iis est, quæ rarissimè contingunt: idcirco & medicum iudicio falli facile contingit.

Scriba quidam, cum ruri haud procul *Amwerpiæ* esset, dexteri lateris cum febris dolore correptus, sed juxta, ac paulo infra nothas costas: medicum accersivit, qui venæ sectione imperata, eclegmata, linimenta que præscripsit, qualia pleuriticis adhiberi solent (pleuriticum enim morbum esse existimabat) ab his vero cum malè æger haberet, febrisque intensèretur, domum voti postulat. Ad quem deinde vocatus, hominem offendi febricitantem quidem, sed debilem, & viribus parum

valentem, dextrum hypochondrium nonnihil dolentem, ventris verò vehementer distento, ac veluti hydropici alicujus tumente. Exhibui mox purgans medicamentum, sed in exigua quantitate, quod cum feliciter cessisset, postmodum idem, sed in majore quantitate propinavi: quo expurgatis multis vitiosis humoribus, sinistra ventris pars tota subsedit: dextræ verò tumor permansit. Et cum non modo tumida hæc pars relicta esset, sed & durior, ac digitis sentiens, cataplasma admovi, quo tumore intra paucos dies emollito, nusquam verò apparente loco, per quem pus erupturum sperari poterat, Sectionem adhibuimus, diligenter caventes ne peritonæi membrana vulneraretur: quæ circa inferiorem ventris partem facta, mox copiosum effluxit pus, quo deinde expurgato, vulnusque olidato, æger sanitati restitutus est: adhibita interim bona victus ratione, & spæcis remediis. *Rembertus Dodonæus Cap. 29. Observ. Medicin.*

Sectio tertia.

Pro Abdominis musculorum Scirrbo.

Ammoniac. Galban. bdellii. an. part. æq. terantur in morturio cum ol. Lil. deinde adde mucilag. Sem. scænuagæ, lini & siccum ad pondus omnia prædictorum contendantur omnia simul, donec in unum coeant: & F. Cataplasma.

Hoc medicamentum ad Scirrhos emolliendos & discutiedos omnium Linæ efficacissimum est. *J. Zerbini, consult. 48.*

Sectio quarta.

Pro Abdominis musculorum tumore.

Nuper vidi mulierculam, cujus Abdomen Saxo durius erat, sub musculorum tamen Idæa ac caractere. Emplastrum jussi admovei de mucilag. rubicundior cum ovalisset locus, ac cum cedere videretur aliquantulum, jussi pertundi, satisque altum insigere vulnus: erupit maxima pus copia, evasit.

Musculi illi abdominis crassissimam membranam habent, quæ nisi pertundatur, non unquam ferè sponte erumpere poterit pus. vidi propterea non fætos illos tumores in Saxa abiisse totumque mesenterium in Saxum ferè inde commigrasse *J. Fleurius ad Aphor. Hippoc. 7. Sect. 8.*

Sectio quinta.

De Abortu.

Abstinent adeo frequenter, mulieres ut si quis id diligenter examinet, facile inveniet plures esse uteri deperditiones, quam partus legitimos si intra septimum à conceptione diem excludatur genitura, effluxio nancupatur, seu fallum germen, post diem vero qua-

quadragessimum, abortus dicitur: qui nihil aliud est quam violenta & intempestiva immaturi foetus foras exclusio, expultrice uteri irritata, vel mole, vel pondere, v.l. morfu. Hinc ex parte uteri abortus triplex est causa, moles nimia, pondus aliquod, aut morsus. Moles, ubi amplius distendi uterus recusat; pondus, quum supra vires ejus est, quod continet; morsus demum, ubi, vel humores, qui in membranis continebantur, his ruptis, in ipsum uterum effunduntur, vel etiam totus foetus putrescit. Ab his ita gravatur & irritatur expultrix uteri facultas, ut ad expellendum protinus insurgat. His præterea adde matericis morbos omnes similes, organicos & communes, qui, si graviore sunt, abortiendi ansam quam maximè suppeditant; præcipue vero uterus ob pituitam & mucos humidiores & laxior, qui foetum commode continere nequit. Dispositiones etiam omnes matericæ insigniores, abortus grande invehunt periculum.

Ex parte autem foetus tres aliæ sunt abortus cause; foetus nimium imbecillitas, nutricatus isopis, & vinculo- rum quibus utero alligatur laxitas. Cause abortus præcætericæ sunt, — ævi constitutiones inclementiores sibi invicem inequaliter succedentes, quales annotavit Hippocrates Aphor. 2. Sect. 3. nimia ciborum ingestorum copia, longa & arcta jejunia, caecorum ciborum usus, vigilie immentæ, vehementiores animi perturbationes, labor vehemens, violentia corporis commotio, ex cursu, saltu, choreis,

lapsu ex alto, gravioris oneris sublato- ne, & ex gravi ad ventrem ictu, vestium coarctationes ab affluis illis ligneis, eburneis, aut balneacis, quas mulieres vestibus ad sternum subiciunt ad corporis venustatem, evacuationes item immodicæ per vomitum, alvi fluxum, & sudores, sanguinis etiam per nares, hæmorrhoides, sed potissimum per uteri venas, immoderata profusio, tetræ omnes odores, ut canine succine & similia, Cathartica vehementiora, & menses morventia, largior denique phlebotomia posticæ potissimum mensibus.

Subsectio prima.

Pro Abortu.

Nihil melius scio quam in victu non errare, ne vitiosi humores in corpore colligantur; deinde ut vitet affectuum immoderationem, iram, curas, vehementes corporis motus, & quicquid sanguinem potest commovere. Ad Sanguinem sistendum si forte fiat, & sanguinis boni adsit copia, suaderem & ego, ut cæteri medici venæ sectionem, nec moveret me Hippocratis autoritas, qui venæ sectioni in gravidis tantopere adversatur, eum nostro tempore dicta alia sit, quam olim fuerit, & experientia testetur, sæpe multos gravidarum morbos venæ sectionem postulare, & ferri ab iis sine incommodo. aliqui ad sanguinem sistendum prædica ut pulvere ranae usque in olla recenti, in sacculo de collo appensum, experiri licet, contra abortum utilis est hic pulvis, manè sumptus in ovo sorbili.

℞ rad. bistort. ℥i. gran. Kermes. scm. plantag. portulac. an. ʒss. coriandr. præp. ℥ij. sacchar. ad pondus omnium, fiat pulvis. *Jo. Craso, Consil. 32. lib. 4.*

Subsectio secunda.

Ad abortum præcavendum.

Inter intrinseca pulvis hic noster, si frequenter ex vino propinetur, magnopere profuturum non dubito.

℞ spec. diamargarit. utriusque ʒss. pulv. cancr. fluviatil ʒij. coagul. lepor. pulv. ʒj. corall. rubr. ℥ij m. f. pulvis. cujus ʒj. ex vini albi ʒijj. vel ex aq. plantag. horis 4 ante cibum, bis terre in hebdomada exhibeatur.

Inter extrinseca, quæ lumbis, spina dorsii libera relicta, & locis apponuntur, est imprimis unguentum celebratissimum comitisse appellatum. probatissimum est subscriptum ceratum, quod sæpius foeliciter usurpatur.

℞ thuris. mastich. ladan. an. ʒss. lapid. hæmat. boli armen. coagul. lepor. ras. ebior. an. ʒj. resin. pini. q. l. f. Ceratum S.A. quod applicatum lumbis non immutetur, nisi 10. dierum spatio adhæserit. detineatur tribus a conceptu mensibus, deinde auferatur. detur quandoque pulvis corall. rubr. ad ʒj. ex ovo sorbili, quod remedium licet vulgare sit, ad hoc tamen officium efficacissimum est *Jo. Zecchini, Consult. 94. & 86.*

Subsectio tertia.

Pro Abortu frequenti.

Mensibus absolutis, quando certum est eam nondum concepisse, ad matricem corroborandam, & expurgandam, & ut habilis ad conceptum fiat, incesione sequenti utatur, singulis noctibus cubitum itura, idque per dies 4. vel. 5. continuos, sedendo in eam per horam antequam lectum ingrediatur.

℞ Rad. Lil. valerian. bryon. ann. ʒijj. herb. matricar. calamenth. fol. lauri, rubi. bacc. juniper. an. mʒ. flor. lavend. ros. sambuci an. pʒ. balanfl. ʒss. bacc. Lauri. pʒ. Coq. in aq. pluvi. ali, addendo mensuram unam vini rubri & tantundem aq. fabrorum extinctiones ferri & aluminis ʒj.

Post incesionem suffitum excipiat utero in Sella, qui fiat ex trochiscis galliæ, & aliptæ moschatæ: manè tertio quoque die capiat de sequenti confectione magnitudine nucis moschat. superbibendo parum vini generosi.

℞ Conserv. fl. rosmar. majoran. scabios. an. ʒj. spec. diamb. diamosch. an. ℥j. ras. ebior. ʒss. nucis mosch. cinam. an. ʒj. sem. fileris mont. ʒss. cum syr. de betonica f. Electuarium.

Quando vero menses tempore convenienti non fluunt, suspicioque est, illam concepisse, nihil adhuc agendum, donec altero mense, quoque menses non rediisse certum sit, tuncque incipiat illis, quæ conceptum retinent, & uterum firmant, uti. Primum Ceratum sequens

sequens lumborum regioni noctu cubitum itura applicet, illudque tota nocte retineat, idque saltem ab initio tribus noctibus semel, & post mensem quartum alternis noctibus, & quo magis uterus crescit, eo frequentius, mutando aliquoties locum, ita ut quando quater in lumbis gestavit, postea in ventre sub umbilico totidem noctes ferat.

R Rad. bistort. sem. Coriandr. an. 3ij. nuc. Cupress. santal. rubr. Hypocist. an. 3j. ladan. mastich. an. 3ß. thur. bdelij an. 3ij. corall. succin. an. 3j. pulverisanda pulveriscentur, & excipiantur oleo mastichino, addendo cere & terrebinth. q. s. Cerata quadrata duo vel tria ad usum.

Interea utatur tabulis, quæ misæ ad abortum præcavendum sunt utiles, capiendo unam alternis vel ternis diebus mane.

R sem. Coriandr. præp. 3ij. rad. bistort. ras. eboris. corall. rubr. an. 3j. succini. crystalli. an. 3j. cocci infect. 3ß. sacch dissolut. in aq. ros. 3iiij. f. tabulæ pond. 3j. lapides ætites, lazuli, jaspis, brachiis alligati proprietate juvare creduntur caveat, cum uterum gestat, a nimio motu, tussi, sternutatione, ab aromatibus nimis & vino generoso. *Felix Platerus Observ. lib. 3. pag. 744.*

Subsectio quarta.

Pro Abortu.

Admoveatur regioni uteri ceratum infra scriptum, mihi pluries expertum, & ad octavum usque mensem gestetur.

R mastich. 3j. ladan. 3vj. rad. bistort. 3v. nuc. cupress. hypocistid. sang. draconis. ros. rubr. santal. rub. Corall. rubr. menth. sicce. Coriandr. præp. gall. mosch. terre sigillat. an. 3ij. ol. olivarum cere citrin. terrebinth. claræ picis. an. q. s. m. f. Ceratum.

Sed & quæ a proprietate abortum prohibent, non sunt negligenda; quare intus pulvis Cancrorum fluviatil. coagulatum leporinum, lapis aquilinus pulveratus & ex vino nigro austero datus non improbat. *Julius Cesar Claudius Consul. 34.*

R gran. Kermes. 3j. santal. rubr. 3ß. caryophyl. nucis mosch. an. 3j. rad. tormentill. 3ß. margarit. corall. rubr. præp. an. 3j. fol. auri. num. iij. manus ch. perlat. 3iiij. f. pulv. sumat ad 3j. cum paucis vino rubro. *Rodericus a Fonseca, tom. 2. consult. 71.*

Mulier quædam pituitosa natura sæpius abortierat, cum vero medicinarum usum iniecit, feliciter gestationem perfecit. *Johannes Heurnius, ad apbor. Hippoc. 45. Sect. 5.*

Subsectio quinta.

Ad abortum præcavendum.

Mulier quædam *Musseliensis* tres abortus consequentes passa erat, variis gestationis temporibus jam verò a duobus mensibus gravida, patiebatur dolores circa umbilicum & lumbos, qui abortum minabantur, alter medicus duo Emplast. præscripserat lumbis & umbilico admovenda ex mass. Empl.

Empl. profectur. unde melius habuit ad aliquot dies, postea verò iidem dolores reversi. Vocatus ego advertens mulierem juvenem & sanguineam, venam secari jubeo, unde intra paucas horas a doloribus & metu abortus omnino liberata est. Sanguis erat valde serofus: tandem ad præcautionem præscribo rhab. pulv. ʒij. cum juscule, iterandum semel in septimana per mensem, unguentum astringens lumbis & ventri admovendum pridie purgationis, & opiatam astringentem postridie rhab. quibus tamen non usa est. Symptomata illa accesserant eo prorsus tempore, quo menstruas purgationes pati consueverat extra graviditatem, tertio deinde mense eadem symptomata redierunt, & venæ sectione statim liberata est, quarto itidem, quinto, sexto, septimo, & octavo, iisdem symptomatibus periodice recurrentibus, iterata est venæ sectio, & statim liberabatur; ultima venæ sectio celebrata fuit octo diebus ante principium noni mensis, cum eodem fructu, & in fine noni mensis peperit filium benè habitum & vitalem, sed palidiusculum.

Lazarus Riverius, Observ. 53. Cent. 1.

Valde efficax est sequens opiata.

R. conf. ros. ʒij. cortie. citri condit. 3vj. pulp. dactyl. myrabol. condit. an. ʒß. Coral. præp. margar. præp. & ras. eboris an. ʒj. cum Syr. Cydon. f. opiat. de qua capiat frequenter magnitudinem castaneæ. Quæprimum dolores & tormina apparuerint in ventris fundo, versus pubem, in lumbis & ossæ sacro eorum sedationi incumbendum est, tam sumptis quam admocis, pro

varietate causarum adhibitis. Si ob cruditates & status excitentur (quod frequentissimum est) exhibendus erit pulvis ex aromatico rosato & sem. Coriandri compositus: imo aqua imperialis exhiberi poterit, si major sit pituitæ & flatuum congeries, eodem tempore applicentur abdomini carminantia ut sacculi ex sem. anis. feniculi, fenugræc. florib. Chamœm. Sambuc. anthos, & stæchados compositi, vel placenta rosacea frixa in sartagine cum vino generoso & pulv. nucis mosch. & coriandri confersa. Si hisce dolores non cesserint injiciatur Clyster ex vino & oleo confectus in quo philonij sem. ʒij. dissolvi poterunt; aut etiam narcotica per os, in minima dosi exhiberi, ad frænandum flatuum & humorum impetum. Sequentia duo remedia pro secreto habentur, & fortum certò retinere creduntur si antequam fetus a coryledonibus divulsus fuerit, usurpentur.

R. fol. auri numero xij. Spodij. ʒj. germina trium ovorum non subventaneorum m. probè, postea dissolvantur in dimidio cyatho vini albi, & detur manè per triduum.

Eodem tempore sequens cataplasma admoveatur.

R. thuris masculi pulv. ʒij. album; ovorum num. v. agitentur simul super prunas semper movendo ne concrecant: addendo terebinthinam, ne nimis adhæreant postea stupis excipiantur, & quantum ferre poterit, calidissima umbilico applicentur bis in die, manè & serò, per triduum prædictum. *Lazar. Riverius, cap. 17. lib. 15. 3. m. medica.*

Subi

Subsectio sexta.

Pro abortus preservatione.

ABortum ex vitiosis humoribus autem à toto corpore confluentibus, suaeque pravæ qualitatis aut copiae foetum emicantibus, aut cotyledones relaxantibus frequenter concitari, res est manifesta. Feminae plures hac ipsa de causa sæpè abortiebant, ex his quædam fetum trimestrem, & trimestrem, lacerum tamen, & omni putrilagine infectum multoties enixæ, nullo alio presidio, quam excitato cauterio in brachijs, aut crure feliciter pepererunt. Hoc ad originem fluxionis exerceat hujus enim ope ante conceptionem adaperiti, illi foetus sanos, nullaque labe laceratos legitimo tempore in lucem edidit. *Zacutus Lusitanus, observ. 159. lib. 2. de præi. med. admir.*

Occultam proprietatem habere corium equi marini pro retinendo foetu in utero, certum sum; ex quo si fiat Zona, & toto gestationis tempore iuxta carnem Cinguli modo fessatur, abortus non continget, quod auxilium pluribus incassum tentatis, præstantissimum semper inveni. Si haberi nequit, utere torâ ex lupino corio paratâ, quam huic usui esse mirabilem fidissimum experimento adinveni. *Zacutus Lusitanus, observ. 161. lib. 2. præi. med. admittend.*

Femina quædam primaria Lipsiæ aliquoties periclitata de abortu, sub medium gestationis tempus utebatur vino malvatico, cum panis frustulo co-

dem imbuto, manè jejuno ventriculo. Ita insigniter roborato foetu feliciter initebatur; vinum malvaticum cum amygdalis celebratur ad idem apud Senertum. *Lib. 4. instit. med. pars. 2. cap. 2. Hier. Reusnerus, observ. 109. & Schol.*

Ubi metus est abortus propter concussionem vel casum ventris inferioris, gravidam dispone in lectum, ut quiescat, & singulis diebus manè exhibe cum ovo recenti cocto gallaturas numero 7. vel 8. cum serico Kermisino ad 3j. inciso minutissimè, vel tandem granorum Chermes. Venti autem pro confortando foetu impone sacculum de foliis cupressi, majoran. & rosmarin. in vino & aqua coctis. Sic conservabitur foetus ad justum parienti tempus, ex obstetrice gallica. *parte 1. cap. 2. Wolfgangus Hofstet, lib. 7. Hercul. medic. cap. 3.*

Subsectio septima.

De abortus causa insolita.

Mulier quædam ad quinti mensis finem terè, signis omnibus foetus vivi apparentibus, gravida fuit. Circa finem vero quinti mensis, foetus primò imbecilliter ac languidè movebatur, ita ut vix perferri potuerit; deinde paulatim & intra paucos dies omnino cessabat moveri; mammae quoque antea lacte turgiebant, nunc subdebant, aliæque signa aderant, ex quibus foetum in utero mortuum esse facillimè conicere licuit, tandem circa finem octavi mensis.

mensis parturientium doloribus correpta, enixa est masculum, quem per tres ferè menses mortuum gestaverat. Hujus autem abortus causam nullam aliam invenire potuimus, quam malam conformationem vasorum umbilicalium. Chorda enim ut vocant umbilicalis quæ communiter & in omnibus ulnarum aliquot longitudine esse solet, in hoc abortu v'x spithamæ erat longitudinis: hinc perspicuum fit crescentem foetum in utero materno paulatim placentam ab acetabulis abstraxisse & separasse; abstractæ autem hepate uterino necessario moritur foetus. *Fabritius Hildanus, observ. 50. Cent. 2.*

Subsectio octavo.

De Abortu revocato.

Mulier quædam 13. hebdomade imprægnationis, cervicis cocturæ adhaerens, titulamque pleniorē imprudentius tollens, abortum ferè rejecit, ruptis membranis & exitum embryone moliente, fortè empiricus præfens ad omnia audax, huic incommodo succurrere satagens, suavit sine mora & situ prægnantis, & manus dexteritate, reponendum foetum. Capite igitur gravide declivi, elatisque cruribus, obstetrix subtili manuum opera embryonem proditurum intrusit, statimque peracta operatione in lecto composuit matrem, ut foetus repositus solitum locum repeteret. Fluxere tamen Lochia ad tertium diem. ad membranz rup:æ generationem suavit

idem congressum cum marito; hinc retentus foetus iusto tempore deinde fuit exclusus, adhuc superstes. *Thomas Bartholinus. Hist. 37. Cent. 4.*

Sectio sexta.

De aceto.

Vermes sunt in aceto copiosissimi tam viventes quam mortui; viventes per acetum ut pisces vagantur, mortui verò in fundo resident, rursus mortui qui sunt in fundo paulatim corrumpantur, & tanquam nubem efficiunt, ex qua vermes renascuntur: & sic in his animalibus phœnicis historiam renovatum vides. Quo acetum est acrius, eo copiosiores habet vermes. Si acetum coletur, aut filtretur, habebimus limpidum absq; ullis vermibus ferè per triduum, quo transacto vermes denuo oriuntur. Si vini quantitas exigua 4. vel 5. guttarum in libram aceti infundatur omnes vermes interficit. Si etiam in aceti libras duas misceas theriacæ 3j. omnes interficit, ultimò mixtâ theriacâ cum aceto in vase clauso, exponatur vas soli per mensem, semel in die agitando, & post modum relinquendo, ut theriaca in fundo remaneat, quo peracto diligenter coletur, & habebimus acetum non solum semper sine vermibus sed summopere utile ad pestem & febres malignas: vermes hi in aceto observantur beneficio microscopii. *Dominicus Panarolus, observ. 36. pentecoste 4.*

Sectio septima.

De Achoribus.

A Choresunt capitis ulcera manantia, tenuissimis foraminibus cutem perforantia, ex quibus glutinosa sanies effluere solet. Causa proxima est, humor acris, serosus, nitrosus & mordax crasso admixtus: remota, malum regimen in sex rebus non naturalibus, præsertim in cibo & potu. Puerilis ætas est huic morbo maxime obnoxia, sed mulieres & viros acrius & molestius infestat. Achoribus affinis est alius affectus, qui favus latinis, græcis *χυλός* dicitur. Hæc statuitur inter ipsos differentia, quod in achoribus foramina sint minora, in Favis vero majora, & quod humor, qui è favis, emanat, sit melli consistentia similis, unde modo meliceris, modo Cerium dicitur.

Subsectio prima.

Pro Achore seu tineæ crustosa in puero 13. annorum.

Puerum hunc sequentibus remediis ita curavimus.

R. fumarie Mij. scabios. beton. borrag. acetos. viol. agrimon. an. Mj. sem. endiv. acetos. anis. an. 3j. rad. enul. 3ß. sol. sen. 3vi. Epithim. 3j. uvarum pissarum exacinat 3ß. liquirit 3iij. f. omnium decoctio in aq. communis & fumarie an. pt. æq. & q. f. pro 3ßj. in colat. dissolv. Syr. de furnur. 3iij. Syr. de Epithymo, borag. & thechad. an. 3ß. m. f. apozema, capiebatur bis in die erat facilis solutionis;

quotidie enim ter ad minus hoc decocto alvus solvebatur, aliquando & quinquies alvum deponebat. Deinde ut hoc capitis lavacro uteretur mandavi.

R. fumar. betæ. lapath. acut cum toto, chelidon. cum toto malv. fol. Heder. arbor. rad. althææ, an. Mj. flor. Chamœm. melilot. & fursur an. Mß. coq. in aq. q. f. pro 3ßij.

Deinde ut crustæ melius emolefcerent, iussi ut post lotionem in ungeret caput infra scripto linimento.

R. mucilag. scœnugræc. sem. lini cum aq. malv. extract. axung. gallinæ, porcine, ol. ex vitell. ovorum an. 3ß. Croci 3ß. Mf. pro linimento ut artis est. hisque sæpius reiteratis, caput deinde radi iussimus novaculo, continuando lotionem & inunctionem manè & hora quarta pomeridiana.

Post sex deinde dies paravimus iterum apozema purgans sicut antè, addendo polipod. q. 3ß. ras. ligni sanct. quart. j. ex quo sumebatur aliquando semel, aliquando bis in die, si alvus minus responderet. Novacula rursus abraso capite, ut materia magis foras evocaretur, ad lotionem hanc plus detergentem devenimus.

R. Fumiterr. scabios. Caul. rub. betæ, fol. Heder. arbor. malv. ras. ligni Guajac. an. Mß. rad. enul. Chelidon. alth. an. 3j. flo. Chamœm. fursur. an. pij. farin. faburam lupinorum ar. 3jß. Coq. in aq. pro 3ßij. Post lotionem hoc linimento inungi mandavimus ad detergendum & magis exsiccandum.

R. pulv. rad. enul. camp. litharg. auri

auri & argent. Ceruss. alumin. rochi. combust. an. ℥ss. terantur subtilissimè & incorporentur cum linimento prius descripto; addendo ol. vitell. ovorum q. s. & ceræ albe modicum ut in unguenti formam coeat.

Post quinque rursus dies propinavimus infusum sol. orient. Epithym. & rhei in aq. fumar. scabios. & beton. addendo cassie & confect. Hamce. an. ʒij. Syr. de fumar. ʒss. quo sexies multa & varia excrementa deposuit. die sequenti rursus exhibuimus, & adhuc sexies deiecit. Postea lotionibus dictis urinam antiquam adjecimus, & inter bulliendum vitrioli exiguum, quo ter tantum caput ablui imperavimus, eo quod robustius medicamentum esset, cetera post istam lotionem caput infrascripto unguento inungebatur.

R. Litharg. auri & argent. cum aceto acerrimo & ol. ros. nutriti ʒij. ceruss. ablute cum aq. Solan ʒj. alum. rochi. combust. ʒss. fuligin. furni. rad. enul. exsicc. & in pulverem trite vel combustæ chartæ exussæ an. ℥ij. ol. ex vitell. ovorum axung. gallinæ, porcine, an. ʒss. ol. laurim. ros. & aceti exigui q. s. incorporentur in mortario S. A. ut in formam unguenti mollioris coant.

Istud unguentum est apud me magni præstii, & mirabile magnæque efficacie, ut patet ex illis quæ ingrediuntur. Galenus sola charta combusta, & aceto diluta locum affectum illinebat, & uno aut altero die, hoc medicamento utrens exsiccante, plurimos curavit.

Tandem unguento ultimo præscrip-

to adjunximus argenti vivi cum saliva extincti ʒj. vitriol. rom. optimè calcinat. ℥j. & bis inungebatur. his dictis remediis ab achore seu tinea humida liberatus est puer spatium duorum ferè mensium. *Petrus Forestus, obs. 17. lib. 8. de exter. capitis vitiis.*

Subsectio secunda.

*Pro Achore in puero oculo
annorum.*

Post lotiones & universalia remedia præcedenti observatione dicta, topico remedio sequenti fuit curatus.

R. succ. fumar. ʒij. succ. scabios. borrag. Chelidon. succ. rad. enul. lapath. acut. an. ʒj. cum pauxillo facis ol. antiq. & ol. ros. addendo axung. porcine q. s. & aceti exiguum. bulliant. lento igne ad succorum consumptionem, in fine addendo pulv. litharg. auri & argenti, pulv. ireus, lupinorum an. ℥j. pulv. ros. lign. guaiac. ʒss. benè incorporentur & s. linimentum. S. A. Expertus sum etiam valere decoctum guajaci, ut in morbo gallico uri solemus, cum optima victus ratione; interea adhibendo lotiones, linimenta, & unguenta, in observatione præcedenti præscripta. *Petrus Forestus, obs. 18. lib. 8. de externis capitis vitiis.*

Subsectio tertia.

*Pro achoribus in puero 15.
annorum.*

Contra hoc malum sequens lixivium inveniebam.

R.

R. abſioth. ſ. Chamœm. ſerpill. maritica. an. Mß. haec. Lauri rad. Ireos an. ʒj. rad. aſas. ʒjß. incidantur & ſacculo condita, coq. in lixivio ex ligni juniperini cinere facta. Hoc luna decreſcente caput lavabatur quotidie, ac brevi ſanitatē recuperavit. *Martini Ruſlandus, curat. 54. cent. 1.*

Quendam achoribus tineaſque per multos annos turpiter affectum, (cui varia fuerant incaſſum applicata remedia) præmiſſo cathartico, linimento ex oleo in quo ad exactam coctionem bufo, ſive rana terreſtris ebullierat, optimè curavi, quippe ſimplici hoc remedio per paucos dies in capite utens, ſanus, & capillatus tactus eſt, durante autem linimento pili emortui, vulſellis à chirurgo extirpabantur. *Julius Ceſar Baricellus: in tortula geniali.*

Seſſio octavo.

De *Ægilope*.

INter nares & majorem oculi angulum oriri ſolet abſceſſus *ʿAryla*, græce, i. e. oculus caprinus dictus, quod capræ huic, virio peculiariter ſint obnoxie. Exiguum quoddam eſt tuberculum, cum vel ſine inflammatione, inter magnum oculi canthum & naſi os ſitum, quod ruptum ſi negligatur in fiſtulam abit uſque ad os ipſum progredientem. Secundum paulum ab *Ægina*, priuſquam tuberculum in ulcus erumpat, *Anchilops*, poſt eruptionem, ſi in fiſtulam tendat, *Æ-*

gilops, vocatur: aliis verò authoribus, & ante & poſt eruptionem, *Ægilops* dicitur: aliqui hoc vitium fiſtulæ lachrymalis nomine indignant, ſed perperam, nam licet ſæpe ſæpius in fiſtulam muratur, propriè tamen loquendo, *Ægilops* fiſtula non eſt, neque ſemper necelle eſt ut in fiſtulam tranſeat: ſi fiat cum inflammatione, pro parente agnoſcit affluxum ſanguinis ad angulum oculi majorem ob nimiam ejus in corpore plethora: ſi abſque inflammatione appareat, a vitiolis ſit humoribus in eam corporis partem delatis, frequentius autem ab humore pituitolo craſſo & viſcido.

Cauſa verò fiſtulæ eſt, quod *ægilops* non ſat citò aperiatur, vel quod poſt aperiſionem, pus non liberè eſſuat, ſed diutius cohibeatur: quo fit, ut in ſubjectas partes ſemper agens, eaſdem erodat, exedat, atque excavet. Abſumpta in angulo caruncula, lachrymalem fiſtulam mentitur, adeo ut multi decipiantur: nam ex foramine, quod conſpiciunt, perpetim fluunt lachrymæ & pituita: verum non eſt fiſtula, quia locus iſte, non eſt præter, ſed ſecundum naturam, foraminuſentus, eique foramini incumbit dicta caruncula ad cohibendas iſtas humiditates.

Subsectio prima.

*Pro Ægilope in fistulam lachry-
malem terminante.*

CHirurgus suo tempore insignis Domicellam quandam religiosam ex Ægylope fistula lachrymali laborantem, hoc modo sanavit: optima victus ratione præscripta, & pharmacis universalibus adhibitis, tum etiam venæ sectione præmissa brachij & pedis, orificiū ulceris tenta aperuit ex gentiana radice confecta, & orificio successivè satis aperto pro ulceris mundificatione sequens medicamentum præscripsit.

R. mell. communis ℥ij. viridis æris. 3ß. aq. rutæ ℥iiij. æs viride pulveriscitur, & cum aliis lento igne decoquatur, ad tertiæ partis consumptionem. Colatura tepidè & suaviter per syringam imponebatur: si acrius videbatur, aq. rutæ ulcus abluebat omni die, & post lotionem exiguum unguenti apostol. admovebat. hoc modo tribus continuis septimanis procedebat, superponendo etiam emplastrum conveniens, & oculum rosac. aqua defendebat. Postea pro tertia intentione perficienda, nempe incarnandi atque cicatrizandi, ulcere jam satis repurgato, illud collyrium præscripsit.

R. thuris, sarcocoll. aloes, sang. drac. balaust. antimon. alumin. an. ʒj. virid. æris. gr. v. subtiliter pulveriscatur, & cum aq. rutæ fiat collyrium satis liquidum. Imponebatur leviter cum rutæ stipite, deinde exsiccat. continuabat ter in die tribus septimanis; postea bis in die minorando

tentam: deinde tantum lavabat, diapalma super imposita, & panno lineo raro loco compressionis: atque hoc modo feliciter absolvebat curationem.

Jacobus de Carpo. Chirurgus suo tempore expertissimus, ad fistulam lachrymalem sequenti collyrio utebatur.

R. aloes, myrrhæ, Croci an. pt. æq. infundantur in aq. vitæ quin quies sexiesve distillatæ q. s. per noctem & diem, deinde coletur, & colaturæ add. theriac. opt. & camphoræ q. s. f. Collyrium. *Petrus Forresterus. obs. 15. lib. 11. de morbis oculi.*

Amatus Lusitanus ceratum contra ægilopes describit curatione 68. cent. 5. & multis laudibus effert, quod ita se habet.

R. pulv. testarum Cochlearum ʒij. myrrh. aloes lotæ, thuris, an. ʒß. Sarcocoll. sang. drac. Cerass. an. ʒiiij. opoponac. aceto soluti, & lapidis hæmatit. an. ʒiij. Croci ʒij. ceræ & resinæ an. ʒiiij. M. simul ad ignem S. A. & fiat ceratum, angulo oculi applicandum. *Lazarus Riverius, cap. 15. lib. 2. prax. medic.*

Subsectio secunda.

Pro Ægilope.

ÆGilops avena est, cujus farina cum floribus Labruscæ, i. vitis sylvestris, cataplasmata, à principio, quando apparere incipit, sanat.

Aliud: quo non solum incipiente, sed & disruptas ægilopas, etiam præsentente mala intemperie, brevi temporis curatas vidi, foramine etiam ad os perveniente

veniente, una cum inflatione.

R. mellis puri, aloës hepatic. an. ʒij. Myrrh. ʒij. Croci ʒʒ. aq. lb. ij. coq. lento igne ad consumptionem medietati. in hac decoctione calente infundatur parva sponsia nova, quæ expressa & in subtili petia bene munda involuta ligetur desuper, & videbis mirabilem effectum sicut ego sæpe expertus sum. *Petrus Bayrus, cap. 26. lib. 3. prædic.*

Ægilops uti ophthalmia primò curari amat; nam & sæpe ei ophthalmia conjuncta est adhibe ergo imprimis generalia, venæ sectionem, purgationem, cucurbitulas, & alias revulsiones ibi dictas. tum repellentia applica, deinde digerentia quod si inflammatio ad suppurationem tendat, ea juvari debet cataplasmate ex farina tritici, lacte, ovi vitello & modico croco. Non est autem expectandum, donec disruptio p. r. se fiat, sed ante completam maturationem scalpello vel cauterio aperiendus locus est, ne ex longa mora internæ hæ partes tendere corrumpantur quæ propter ratione loci latum quoque toramen fieri debet, ut exitus puri detur aperto tuberculo, imponatur peniculus melle rosaceo imbutus; vel ægyptiaco unguento, si fordet ulcus. Est herba quædam veteribus dicta Ægilops, eisque eadem atque avena; hujus farina cum plantag. aut parietaria, aut portulaca in modum cataplasmatris opposita est specisicum ad ægilopem.

Chalmeton, insignis Chirurgus hoc velut præstantissimum commendat.

R. aq. vitæ, vel vini opt. mell. rosat. colat. an. ʒij. myrrhæ ʒij. M. F. li-

nimentum, quo manè & vesperi locus lineatur. *Vopiscus Fortunatus Plempius, Ophthalmographi. lib. 3. cap. 17.*

Quando cauterio ægilops aperitur, applicetur fronti & oculo sponsia aq. ros. madida, vel stupa cum albumine ovi. Dolorem ex cauterio lenit vitellus ovi cum oleo rosaceo, per unum vel tres dies appositus, ruptum ulcusculum abstergatur, melle rosaceo, vel oxymel. simpl. laudatur thus cum stercore recentis columbino & erui farina cum melle. Fortius est unguentum ægyptiacum, æs viride per se solum pro secreto habetur. *Daniel Schnerius. prædic. lib. 1. part. 3. sect. 2. cap. 3.*

Sectio nona.

De Affectione Hypochondriaca.

Accepit hæc affectio Nomen à loco affecto, Hypochondriis scilicet. Mirabilem vocant barbari; Diocles vero ab Hippocrate fama & auctoritate secundus, affectum flatulentum nominavi. Describi potest quod sit colluvies quædam variorum humorum, imprimis atrabiliariorum, sæpe etiam pituitosorum, & biliosorum, in venæ portæ arteriæ cœliacæ & mesentericæ ramis, ob vitium lienis absque putredine collecta; e qua vapores horum naturarum redolentes, varia & plurima symptomata excitant qualia sunt, ventriculi cruditus, & æm. lla, flatus ventris rugitus, ructus acidi, saliva multa, vomitus pituitosi; cardi-

cardialgia, alvus adstrictior, æstus in hypochondrijs quasi inflammatorius, quem interdum sequitur malorum & totius faciei rubor ob vaporum ascensum. Urina modò tenuis, modò turbida crassa & rubra, in hypochondrio sinistro distentio, & non rarò pulsatio, & dolores vagi, respiratio difficilis, pectoris dolor, cordis palpitatio vertigo & oculis obversans caligo, vigilie pertinaces, animi anxietas, phantasia perturbata, in quibusdam etiam metus & tristitia.

Pars hic primario affecta jure creditur esse lien, cujus fermentum, plus, aut minus commotum, supra recensita symptomata producere solet, ob solos aliquando dietæ errores nullo antè in ventriculo vel liene vitio existente, hoc malum generari potest; existimantque præstantissimi medici hanc ipsam in dietâ præcandendi licentiam causam esse, cur pauci ab hoc malo immunes sint.

Subsectio prima.

Pro affectione hypochondriaca cum Lienis-tensione.

EXterius Lienis & toti abdomeni deobstruentia conveniunt, propterea soleo hujusmodi oleo scilicet uti.

Accipio utrumque oleum amygdalinum, cum modico vini cretici; iisque in duplici vase incoquo spicam absinth. rutam, corticem cappar. rad. filicis maris, Calamench. puleg. origan. Capill. ven. Ceterach. liquiritiam, althe-

am, nucem mosch. Schænanth. quousque absumatur vinum, deinde totum ventrem hoc oleo in ungi, aut etiam embrocari jubeo postea devenio ad Ceratum Sacrum. *Julius Caesar Claudinus. consult. 74.*

Subsectio secunda.

Pro affectione Hypochondriaca.

Sentiebat nobilis quidam Burgundus, à longo tempore, tensionem in sinistro hypochondrio, cum rugitu & murmure, & quia corpus nonnihil macrum fiebat, faciesque decolor, graviora metuens, cum post remedia multa, quibus jam usus fuerat, non remitteret malum, meum expectavit consilium huc veniens, judicavi causam in venis Mesiracis, lienem copiose ambientibus potius, quam ipso liene contineri, esseque illic illuviem, unde tetri vapores & status gignantur cum obstructione horum ductuum quibus emendandis hisce fuit usus.

Syrupum sequentem præscripsi.

R. rad. Cichor. scenicul. apii veri, Irid. an. ʒj. Enulæ. ʒvj. asar. ʒij. rad. liquiritiæ ʒijß. cort. tamarisc. rad. Cappar. Sambuc. Ebul. an. ʒj. Herbarum Endiviæ, Chamæpit. chamædr. eupator. veronica. capill. ven. Ceterach. bugloss. utriusque sumar. summit. lupul. asparag. an. Mj. flo. bugl. utriusque genist. tamarisc. an. p. j. Sem. anisi scenicul. an. ʒij. Carui. petrosel. an. ʒj. Ciceæ. rub. p. j. passul. enucleat. ʒijß. prunorum paria v. F. decoctio in aq. & tertia parte vini & in Colatu-

re lb. viij. Infunde fol. Sen. mund. ʒiij. rad. polipod. ʒij. eupher. ʒʒ. Sem. Cartham. conuass. ʒʒ. Mirobol. Citrin. & Chebul. an. ʒiij. F. iterum decoctio addendo rhabarb. in panno ligat. ʒʒ. spic. Schenanth. an. ʒj. Cinamomi ʒij post leuem ebullitionem colentur, adde sacci pomorum odor. ʒiij. Sacchar. q. s. decoquantur ad Syrupi consistentiam. Capiat ʒʒ. pro vice per se, vel cum iuculo ciccorum rubr. & rad. petrosel. si non operatur sufficienter, dissolve in uno haustu, diagridii recte prap. gr. iij. continet illius usum aliquot dies, postea hebdomadatim, dein mensuatim.

Pilulis sequentibus utatur interdum loco Syrupi.

R. aloes ʒij. rhab. agar. an. ʒʒ. extract. absinth. ʒj. gumini ammon. dissol. in oxymel. squill. ʒʒ. mastich. ʒj. rad. Gentian. summit. Cent. min. an. ʒj. rad. asar. ʒʒ. Spic. ʒʒ. limatur. chalib. prap. ʒʒ. diagrid. ʒj. cum resina laricea. F. Massa. pil. capiat ʒij. vel ʒj. pro vice. Emplastrum hoc finistro hypochondrio applicet.

R. Emplast. de bacis Lauri, de melilot. an. pt. æq. malaxentur oleo de cappar, extende supra corium subducatur Sindone rubra ne nimium adhaereat. Hac ratione se integrè fuisse sanatum per alios, quos ad me consilii causa ablegavit, mihi significavit. *Felix Platerus, observ. lib. 2. pag. 469.*

Post ritè purgatum corpus, pro uniorum vasorum obstructione referanda, per dies aliquot, usum pulveris de limatura chalybis prescripimus, qui sicbat hoc modo.

R. limatur. Chalyb. (ex acubus detrita quæ sæpius cum vino eluatur, ac deinde in q. s. aceti acerrimi in crucibulo igne circulari tam diu coq. donec omni absumpto aceto limatura igniatur, & candescat, quæ post modum in marmore levigetur) ʒvj. spec. diarrhod. abbat. diacroc. an. ʒʒ. pul. Cinamom. Caryophil. an. ʒʒ. rad. liquoricie. ʒij. Croci ʒʒ. manus elperlat. ʒj. M. F. pul. dos. ʒʒ. quotidie bis vacuo stomacho in haustu vini medicati sumenda. *Gregorius Horstius, observ. 27.*

Sectio decima.

De Albugine.

Albugo est macula alba, in cornea oculi tunica, quæ si tenuis est, & superficialia dicitur nebula; si crassa & profundior propriè vocatur albugo, græcè *λευκάριον*. Gignitur cum pituita inter corneam collecta, ejus perspicuitatem tollit, visumque impedit; vel, dum post vulnus, vel ulcus corneæ cicatrix manet, quæ in nigro oculi alba apparet, a qua cornea ita densa redditur, ut speciebus visibilibus transitus denegetur. Capiuaccius putat solam eam esse veram albuginem, quæ à cicatrice fit, sed hoc non est necesse dicere, cum ab humore crasso & lento exsurgere etiam possit.

Subsectio

Subsectio prima.

Pro Albugine.

Premiſſis univerſalibus evacuationibus ad materiam concretam emolliendam, ſotus admovendus eſt, cum ſpongiis mollioribus, ex decocto ſcœnugrœci, meliloti, chelidoniz, & ſœniculi paratus. Vel ejuſdem decocti vapor ut & ſequentis oculis excipiat.

R. rad. althææ ꝑj. ſol. malv. Euphras. Chelidon. maj. an. Mj. Sem: lini & ſcœnugrœci an. ꝑij. ſlo. melilot. ꝑ. j. F. decoctio in aqua fontis, cujus vapor recipiatur in oculum manè & ſero.

Potenter albuginem diſcutit ſuccus ſœniculi recenter extractus, cui baſami peruviani gutta una admixta ſit. Idem præſtat oleum ex linteis combuſtis cum ſaliva pueri miſtum, & penna illitum. Elicitur hoc oleum linteæ accendendo, & inter duas patinas ſuffocando, materiâ refrigeratâ, guttæ illius olei patinæ adherentes inveniuntur. *Lazar. Riverius, eſp. 7. lib. 2. Prax. Medic.*

R. mellis albi lb. j. ſummitat. ſœnicul. flor. Sambuc. & Euphrag. an. ꝑ. j. ſacchar. cand. ꝑij. F. deſtillatio in Bal. M. & aqua infundatur in oculum. *Rodericus a Fonſeca, Tom. 2. Conſult. 55.*

Subsectio ſecunda.

Pro Albugine.

Puellæ cujuſdam ſiniſter oculus admodum rubebat, pruriebatque lachrymæq; continuò ex illo fluébant, & quia jam diu hic affectus duraverat, albugo in oculo nata, mediam ſerè iridis partem obtexit ita ut de viſus amiſſione, eſſet periculum juſſi cucurbitulas cervicis-regioni aliquoties applicare, & cataplaſma ſequens oculo clauſo imponere, continuoque geſtare, & bis in die renovare.

R. pulp. pomorum odor. acidulorum quart. ꝑß. incid. minutim, & in aq. roſ. & ſœnicul. coq. donec in pulterem redigatur cui contuſæ, adde mucilag. ſem. ſcœnugrœci. ꝑij. album ovorum numero iij. cortic. granat. pulv. ꝑj. lapid. hæmatit. exacte triti. 3ß. ol. roſac. parum M. F. cataplaſma.

Hujus remedii per dies 5. uſu, oculus ad colorem ſtatumque naturalem rediit, albugoque & macula penitus ſublata ſunt. *Felix Platerus, obſerv. lib. 1. pag. 113.*

Sectio undecima.

De Alopecia.

Alopecia & Ophiasis congeneres ſunt morbi, & pilorum Symptomata, quæ deſiniri poſſunt, quod ſint, capillorum deſtluvium arcatum factum, a pravo & corrupto humore pilorum radices

radices erodente, ortum habens. Utrique affectui commune est quod areatim pili decidant: unde etiam sub areæ nomine, tanquam sub genere, uterque comprehenditur. In hoc verò differunt, quod alopecia nullam certam figuram habeat, sed sub qualibet extendatur; Ophiasis verò serpentis more tortuosè serpat, & modò ab occipitio extenta utrinque ad aures usque serpendo vergat, latitudine ferè duorum digitorum; modò aures prætervicta ad ipsam usque frontem progrediatur, donec se duo capita in anteriorem partem committant. Præterea Ophiasis sedem in capite perpetuò habet, & infantibus solum accidit, & ad lepram dispositis. Alopecia verò non minus barbam reliquasque corporis partes pilosas, quam caput occupat; nec minus etiam alias ætates quam infantiam infestare solet; & nunquam nisi ope medicamentorum evelli potest; cum Ophiasis absque ullo externo auxilio, suæque sponte frequenter desinat. Nomen accipit Alopecia ἀπὸ τῶν ἀλωπίων, quod vulpibus annosis familiaris sit hæc passio, oborta per ætatem scabie. Ophiasis verò à serpentis figura dicitur.

Causa utriusque mali est, humor pravus & acris pilorum radices erodens, cujusvis ille sit generis, plerumque tamen sit hoc malum à pituita salsa adusta & corrupta. Quod autem nunc Alopecia nunc Ophiasis excitatur, seu pili nunc aream rectam, nunc tortuosam constituunt, causa est materie copia & qualitas; Si enim sit copiosior & tenuior, in pluribus &

majoribus locis æqualiter pilos erodit; si paucior & cum crasso mista humore, inæqualiter & tortuosè sit pilorum defluvium. Differt Alopecia à calvitie quæ φαλοειδής græcè dicitur, quod hæc ex humorum pilos nutrientium penuria proveniat, illa verò à vitiosis & corruptis, humoribus oboriatur.

Subsectio prima.

Pro Alopecia.

Post ritè purgatum corpus, jussi ut unguentum tale, quo Rondoletius utitur, componeretur.

R. Ol. abrotani ʒij. pinguedinis ursi vel cuniculi, vel talpæ. ʒj. vel an. ʒβ. ciner. pellis ursi, vel echini terrestr. aut marin. ʒiij. nucum ustarum abrotan. usti an. ʒj. prop^l. ʒij. Mell. ʒj. incorporenter omnia simul, & fiat unguentum, quod non nimium adhæreat, nec pilos relictos sua tenacitate avellat. *Petrus Forestus, obs. 2. lib. 8. de externis capitis viriis.*

Subsectio secunda.

Pro Alopecia in Juvene quodam ex Luc gallica.

Post venam sectam & assumptum catharticum, ut sudor eliceretur ad decocta devenimus.

R. Sarsapar. selectiss. in partes minutas concisi ʒiij. lign. sanct. cum cortic. limar. ʒjβ. rad. Chinæ ʒβ. fol. Sen. ʒβ. polipod. q. ʒβ. turbith. gummos. rhapontici an. ʒiβ. rad. asparag. fenicul. petroselin. an. ʒij. an. ʒij. fol. sarmar

mar. virid. agrim. veronic. Salv. beton. majoran. chamæpit. chamædr. an. Mj. borrag. bugl. scabios. an. Mß. sem. anis. Cartham. an. ʒiiij. bacc. juniperi ʒj. bacc. Lauri ʒiij. liquiritiæ ras. ʒiiij. macerentur omnia in aq. pluviali optima, herbis radicibusque concisis, & seminibus mediocriter contusis ut artis est per 24 horas. Deinde F. omnium decoctio in aq. ʒbxxv. & in Bal. M. coq. ad ʒbvii.

De hoc decocto sumebat bis in die manè, & hora quarta pomeridiana, sudabat egregiè, & quotidie alvum bis aut ad minus semel deponebat. Pro potu ordinario fiebat hoc decoctum secundum.

R. Aq. pure ʒbxxx. projiciantur supra residuum decoctionis superscriptæ fortiter expressæ, addendo ligni sancti cum cortice ʒj. Sarsapar. ʒiij. Coq. rursus in B. M. ad ʒbxxv. pro potu ordinario. In fine curationis pro Alopecia, ut hoc lavacro capitis uteretur mandavi, (caput radere volebat, quod tamen præstitisset.)

R. Fol. Marrhub. abrotan. verben. an. Miiij. centaur. herb. capill. an. Mj. lupinorum fabarum an. ʒij. fl. rosinar. Mj. decoq. in aq. communi pro ʒbiiij. addendo ʒvj. decoctionis secundæ Ex Sarsa. Deinde cum cineribus testarum nucum, amygdal. amar. cineribus pilorum hominis sani, Cinerib. abrotan. usti, & pilorum capræ an. ʒj. fiat lixivium ut artis est, quo lavetur caput.

Deinde hoc linimento loca depilata iungat.

R. Cineris testar. nucum, amygdal. amar. ciner. abrotan. usti. Pili cremati hominis. an. ʒj. nucum cum bustarum cum testis ʒiij. cineris apum ʒij. ol. laurin. ʒiij. unguenti martiati axung. porcin. urti. an. ʒj. ol. nucum ʒß. ol. juniper. terebinth. an. ʒj. myrrh. ʒj. Euphorb. ʒiij. mellis ʒiij. optime incorporentur ut fiat unguentum.

Post aliquot dies, imperavi ut huic unguento adderetur aliquid Emplastri de ranis, in quo intrat argentum vivum tetræ odorem lixivium habebat ob crines combustos, qui facile corrigitur adjecta alipta, vel Gallia Moschata.

Alium quendam unà cum uxore Alopecia ex lue gallica affectum, post decoctum guaiaci solo adipe ursi capite inuncto curavimus. *Petrus Forrester, obs. 4. lib. 8. de externis capitis vitiis.*

Subsectio tertia.

Pro Alopecia.

Hæc quæ sequitur compositio omnes alias, vi sua præcellit, faciens ad profluvium capillorum, & ad capillos rarefcentes, & in calvitium prolabentes, estque omnino admirabilis.

R. Murium domestic. ustor. pannicul. ampelini (i.e. Linei) usti, adipis ursin. medullæ cervin. cortic. arundinis. an. pt. æq. hæc omnia arida levigentur, & sufficienti melle admixto, ad crassitudinem mellis redigantur, postea adeps & medulla liquefacta addantur, & pharmacum ipsum in æream pixidem reponatur, ex eoque alopecia, donec capillos producat, defricetur.

fricetur. *Gul. lib. 10. de comp. med. secundum locor. Amatus Lusitanus cem. 4. cap. 14.*

Sectio duodecima.

De Alvi adstrictione.

NOvi illustrissimas & formosissimas dominas, quæ cæteræ sanissimæ, & quotannis uterum gerentes, nunquam nisi vigesimo, vel serius die, alvinas fœces deponerent; nec quidquam inde incommodi etiam puerperæ sentiebant.

Vixi cum sacerdote religioso, omnium quos novi mortalium ingeniosissimo, linguas enim orientales, Hæbreæ, Syriacæ, Arabicæ, autodidactos ita calluit, ut eas publicè, in celeberrima Germaniæ academia docuerit, summa cum laude. Hic nunquam nisi post 24. diem, alvi beneficium à puero sensit, sanissimus, nec ullum unquam expertus pharmacum.

Generosus quidam jam multos annos ita vivit, ut fœcum alvinarum nihilo plus per anum quam per oculos excernat. accumbit sub meridiem mensæ opiparæ, convocatis ut plurimum aliquot nobilibus; comedit; bibit, nihil à quoquam accumbentium discrepans. Sub horam primam surgit à mensa, pridianum prandium revomit, retentis accuratissimè omnibus recens ingestis; postridie illa, ut histeria egesturus, putidissima, atque ab alio fœcore non differentia, in vomitione conatus nullus, mora nulla, simul

& semel magnam quantitatem exstomatizat abluto aquis odoratis ore, ad mensam redit: ventriculum interim quod illi in sequentis diei meridiem satis sit, resumere cogit, jentacula, coenæque ignorat, solo prandio contentus. Sic jam ultra 20. annum continuat.

Sæpè mihi in mentem venit, duos illi, ut animantibus ruminantibus esse ventriculos, quorum unus altero recens impleto vomitu se depleat. *Hewriens ab Heer. obs. 29.*

Amicus quidam meus non solum 10. 15. aut 20. dierum spatio incolumis sine fœcis dejectione servatus est, sed contigitaliquando, alvum, ita exsiccatum fuisse, ut usque ad tres menses sanus perfectè extiterit. *Dominicus Panarolus, observ. 1. Pentecoste 1.*

Sectio decima tertia.

Pro Alvo constipata in viro quodam.

Cum nullis medicamentis solvi poterat alvus, & jam per dies 14. ex toto suppressa erat, ipsi statim dedi mox ante cibum 3j. sequentis electuarii, e. Zizibus dicti devorandam, quocertè alvus continuò fuit emollita, mota & subducta, nec de novo alvus suppressa fuit.

Electuarium e. Zizibus Κοκκῶν ζιζιῶν sic se habet.

R. Polipod. q. recent. bene mundat
3viij. sol. orient. rad. althææ an. 3iiij.

anisi ꝑß. fiat omnium decoctio S.A. in aq. font. donec veniat ad lbj. plus minusve; postea cola cum levi expressione. Colaturæ expressæ adde pulpæ Zizibi (i. e. jujub) lotæ cum vino albo potenti & maceratæ in dicta decoctione, postea per setaceum transmissæ, lbj. Sacchar. albiss. ꝑiij. bulliant iterum ad cidoneati consistentiam. In defectu Zizibi, ponatur uva passa detractis arillis.

Hoc. Electuarium communicatum est, ab excellentissimo. D. Doctore Alexandro Petronio. Martinus Rulandus, curat. 79. cent. 10.

Hier. Thriverus, comm. in aphor. 20. sect. 2. Hippocr. scribit, rusticos jamdudum nosse experientia, si nudis pedibus humi obambulent, ventrem pertinacem solvi: atque ejus rei historiam refert. *Brassavolus*, cap. 6. tract. de medic. purgant. dum scribit Ferrariensium ducem Borsium in alvi duritiem incidisse, & per triduum nihil excrevisse, & consultum ea de re medicum eo tempore insignem, Michaelem Savonarolam, suasisse clysterem injici, quo nihil proficiente, jussit pavimentum, quod erat marmoreum frigida aqua copiosius conspergi, & ducem lecto surgere, ac nudis pedibus ambulare: non 30. passus petrexerat dux, & per ventrem dolorem ac βαρεσσύνην sentire cepit, sedem petiit, & potentissimè excrevit; quo facto jussit Savonarola, aqua in qua herbe calidæ essent decoctæ, ducis pedes, ac crura ablui; quod consilium, Dux centum aureis remunerari jussit.

Hoc procul dubio accidit ob pedum,

quem cum partibus nervosis & membranosis, qualia etiam sunt intestina, habent consensum, & ob intestinorum refrigerationem; sicut alias etiam, si venter frigori exponatur, dolor colicus, & alvi excretio copiosa excitari solet.

Verùm *Brassavolus* hoc periculosum auxilium esse putat, & non tentandum; cum tormina inducere possit, & Diarrhæam. Nonnullis ex solo purgantium odore alvas laxabatur. Novi medicum, cui si in vola manus, pomum colocynthidis contineret, donec incalesceret, alvus laxabatur. *Daniel Senerius*, cap. 4. Sect. 2. part. 2. lib. 3. *practica*.

Cuidam alvi faeces duræ in podice subliterunt, nec egredi & si vehementi conatu propellere tentaret, poterant, adeo ut podicem, cum cruciatu, nimium aperirent & veluti divellerent, huic ut mederer, sternutationem movi, & eum tussire jussi, prius podice fomentato cum oleo, quibus conatibus & impetibus Scivalon propulsum & ejectum est, reliquaque excrementa subsecuta sunt. In multis aliis, quibus ob duritiem excrementa ægriè per podicem feruntur, tussim imperando, ea ut prodirent, quæ alio conatu exprimi non poterant, effeci. *Felix Platerus*, obsv. lib. 1. pag. 225.

Sectio decima quarta.

Pro Alvo duriores.

Seni cuidam, qui singulis tribus septimanis, aut aliquando mense alvum semel reddebat, hoc consilium dedi ut pinguibus iusculis uteretur, in quibus & malva incocta esset. Romana quedam mulier urtica tenella ex oleo & sale commessa alvum sibi reddebat. *Petrus Forestus, obs. 24. lib. 21. de mensuris & intestinis affeccionibus.*

Linimentum hoc illitum umbilico alvum movet, nec post se detrimentum relinquit.

R. Ol. amygdal. d. rec. pingued. anser. butyr. maial. unguenti dialth. an. ℥ij. colocynthid. gr. xvi. liliis ℥ij. spec. hieræ simpl. ℥j. diagrid. gr. iij. M. pro linimento. *Reinerus Solenander. consil. 29. sect. 3.*

In tardissima alvi deiectione à quacunque causa procedente mirabilis est effectus essentia salis tartari cum spiritu vini extracta, & ad consistentiam redacta, cujus gutte ij. usque ad iiii. vel viij. singulis diebus vespere, horis duabus à cœna in haustulo vini vel alio liquore exhibentur, donec sponte subsequatur lubricitas alvi. Hoc felicissime usus sum in melancholia hypochondriaca. *J. Hartmannus, pract. Chymiatrica. pag. 189.*

Vidi duos qui nullo antimonio, aut alio exproptotico ne quidem hellebore extracto alvum laxabant, cum meo consilio propriorum ungulam, præ-

legmina & rasuram bibissent, vomitu juxta secessuque abunde se deplebant. *Henricus ab Heers. obs. 79.*

Cum quidam sint, qui non possunt nisi purgationibus, Clysteribus suppositoriis, pitisanis, vel aliis irritantibus remediis alvum exonerare, remedium jucundum & facillimum hic inferere volui, quo alvi pigriores benigne excitantur: torreatur mica panis, oleo olivarum irroretur, & mane digluriatur, & videbis effectum si bis vel ter idem facias. *Petrus Borrellius, obs. 14. cent. 2.*

Sectio decima quinta.

De Alvi pertinaci obstructione.

Vir quidam corpore athletico post viscerum intemperiem & gravem morbum per 18. dies, alvum habuit suppressam, cui ter injecti clysteres, sed in ventre resistentes, & alia medicamenta exhibita, non potuere ad obsequium sollicitare. Tandem cum omnia videret esse conclamata, nec ullam superesse sanitatis vitæque diuturnioris spem, amicos convocat, insciisque medicis aliquot vini rhenani Cyathos ebibit, solitas delicias, ultimum ita vale illis dicturus. Dehinc rursus post vinum, cujus usu assueverat, haustum siccatosque calices, murmure in ventre oborto, liberaliter soluta alvus, ægerque medicis stupentibus, celeri pede ad se & sanitatem rediit, diuque superstes inter amicos pancratice vixit. *Thomas Barbolinus. Hystor. 40. cent. 5.*

Quidam

Quidam futor per mensem aut ultra, hocce alvi non excreverat, multis clysteribus, ac potionibus purgantibus frustra usurpatis, tandem interit; aperto cadavere, omnia intestina inventa sunt fecibus, aut alimentis, vel potulentis, omnino repleta, instar sanguiculorum vulgo (boudius) quod iudicatum fuit à facultate intestinorum expultrice abolita provenisse. *Samuel Forminus, obs. 18.*

Cum longa alvi suppressio, an ideo ad acerrima clysmata recurrendum? nequaquam, imo blandiora sæpius repetita magis conferunt, vehementiora sæpe volvulos intulerunt, efficiunt enim ut puncta acrimoniam medicamenti intestina, motum peristalticum suum infernè sursum immutent. *Gulielmus Ballonius. Epid. & Ephemer, libro primo.*

Sectio decima sexta.

Pro Alvi fluxu in puero.

Puer quidam 4 annos natus, diuturno alvi fluxu laborabat, cum in appetentia & dejectione virium. Origo illius alvi fluxus erat ex prava victus ratione, cum enim plurimis cibis ingurgitabant, & merum aliquando ei exhibebant. Inde calor natus ita attritus est, ut alimenta in cruda & pituitosa excrementa converterentur; nihil enim fere, nisi meram pituitam deiecit, quo tempore cum videre cepi: cum tamen antea flava, viridia, ruginosa, & sanguinolenta rejecisset.

Instituta victus ratione, præscribo medicamentum ex Syr. de cich. cum rheo ʒj. cum rhei ʒʒ. per triduum exhibendum, deinde tincturam coralliorum manè & serò sumendam ad cochlearia duo; intra 5. dies melius habuit, & continuatis remediis, paucis diebus restitutus est. *Lazarus Riverius, obs. 88. cent. 2.*

Sectio decima septima.

Pro Alvi fluxu cholericis febribus intermittentibus superveniente.

Qui febribus intermittentibus biliosis, & malignis laborant, præcipuè duplici tertiana, propter multitudinem materiæ biliolæ furentis in cholera morbum incidunt, recurrente paroxismo, cujus impetum si non frænaveris medicamenti infra à me describendis, morietur æger intra duos aut tres paroxismos.

Vir quidam literis apprime tinctus, ejusmodi febre laborans, vix potuit à paroxismo servari, cui supervenerat cholera morbus; frigus marmoreum, pulsus minutulus, & sermè deficiens, oculi concavi, aliæque horrenda symptomata. Tandem post innumera adhibita remedia, à faucibus ore rediit. Ego ut crastinam tempestatem averterem, jussi egrotum papatellis crassiusculis & gelatinis recreari, ut frenum injiceretur humoribus sequenti die servituri. Epithemata præscripsi, & opiatas ex conserva rosarum, buglæ, borraginis, myrobali, sacchari conditiis, margaritarum tribus

bus verò horis antè paroxysmum, Clysterem hunc mirabilem injiciendum curavi, sine quo actum erat, de meo amico.

R. Ros. rubr. Mj. Coq. in jusculo capitis & pedum vervecis, in colaturæ lbj. dissolve theriacæ recentis 3ij. vitellum ovi j. F. clyster, quem retinuit ad reditum usque paroxysmi, qui alvi fluxum reduxit, sed minorem multò. Huic methodo inhærens multos deploratos servavi. *Petrus Pachecus, observ. 4.*

Sectio decima octava.

Pro Alvi nimia profusione a medicamento cathartico.

IN nimio alvi profluvio hoc maxime juvare solet.

R. Theriac. 3ß. aq. theriacal. 3ß. aq. Cinamom. aq. Card. ben. 3ij. Ms. homo hydaleo tepido immittatur.

Ultrajecti quidam in officina medica, me præsentè, purgandi causa, heliobori albi radices siccas masticabat, & vorabat: dicebat se sæpius id fecisse innoxie: tandem nimia alvi profusione enecatus fuit. *Johannes Heurnius, ad apbor. 1. Hippoc. Sect. 5.*

Sectio decima nona.

Ad Alvi sustendam.

Electuarium hoc mihi semper cum successu familiare fuit.

R. Sem. ros. oxalid. plantag. portulac. an. 3j. corall. rubr. c. c. usti. an. 3j. amyli, tragacanthi. an. 3ß. Sacchar. rosat. veter. 3iiij. cum Syr. de rosis siccis q. l. F. Electuarium, cujus 3ß. detur tribus saltem horis ante prandium. *Johan. Zecchi, consult. 37.*

Sectio vigesima.

De Amaurosi.

Amaurosis (quæ species est cæcitatæ, & gutta serena vulgò dicitur) affectus est oculi, in quo visio prorsus deperditur, nullo sensibili vitio in oculo apparente: generatur ut plurimum à nervorum opticorum obstructione perfecta; aliquando etiam ab eorum adstrictione & compressione, vel ab humore pituitoso, sanguine, pure, aliave materia circa nervos illos collecta & cumulata, vel à tumoribus quibuscunque in iis partibus genitis. Huic morbo affinis est alius affectus, qui ambliopia vocatur, quæ visus est hebetudo, citra manifestum oculorum vitium. In hoc conveniunt, quod in utroque illæsus conspiciatur oculus, pupilla clara & nitida existente: in eo verò differunt, quod in amaurosi, visio tota pereat, in ambliopia duntaxat immineatur. Hæc eandem cum amaurosi agnoscit sui causam, sed imbecillior, obstructionem nimirum nervorum imperfectam, spirituum item inopiam, & crassitiam. Apud auctores præcticos confunduntur sæpè hi duo affectus.

Sub-

Subsectio prima.

Pro Amaurosi seu visus imbecillitate.

COmnes quidam *Leibnizius* de visionis imbecillitate conqueratur, quod res exacte, sive propinquas, sive distantes, dijudicare non possit, obitare dicens veluti fumum, seu nubeculam quandam, quæ sibi visum obscuraret. Cum omnia diligenter inquirerem, nihilque in pupilla obscuri appareret, & non semper in eodem statu permaneret hic visionis defectus, sed nunc major, nunc minor esset, à vaporibus potius, quam vitio in oculo hoc evenire judicavi, atque ostendi, vapores non oculum subire, uti credebat, sed cerebrum, juxta nervorum opticorum exortum, impetire. Usum jam erat multis evacuationibus & diversionibus, & inter reliqua etiam setaceum in cervice gestabat.

Præscripsi illi pilulas sequentes.

R. Fol. Sen. (oculis appropriata esse creditur) ʒij. sem. fœnicul ʒj. turbith. ʒij. pil. sine quibus, & Lucis. an. ʒij. cum Syr. de tumaria, quæ & ipsa oxydorlica, est. F. Massa. Capiat ʒj. singulis mensibus ter sine custodia, cum leviores sint.

Cubritulas applicet menstruatim, duas collo, duas scapulis sine scarificatione, continuando per triduum.

Paretur vinum hoc Euphragiatum, visioni convenientissimum, de quo nonnunquam haustum in mensæ principio, vel mane bibat jejunos: sic enim

ejus vis, per vapores cum vino rectius ad caput ascendit.

R. Fol. Euphrag. sic. ʒj. rad. fœnicul. ʒij. fol. Caryophyllatæ ʒvj. betton. verben. majoran. an. ʒß. flo. rosmar. ʒij. sem. Fœnicul. ʒß. gran. juniper. ʒj. incidantur, & in doliolo collocentur, affunde vini albi generos. mensuras 10. v. l. 12. serventur ad usum vel vindemiarum tempore affunde mustum recens, & finito effervescente. Poterit & cinamomum ad gratiam addi.

Pulverem sequentem mensura unius cœchlearis, noctu cubitum iturus, præcedenti lævi cœna, sumat, superbibendo parum vini, vel projectum in vinum cum eo bibat.

R. Sem. Coriand. præp. ʒij. sem. fœnicul. anis. an. ʒj. carui, Sileris mont. an. ʒß. Sinapi ʒj. tol. Euphrag. majoran an. ʒß. Cinamom. ʒij. maceris. ʒß. Caryophill. ʒj. Sacchar. ros. tabell. ʒij. fiat pulvis subtilissimus.

Sal in mensa ad manum habeat, quo ova recentia, vel etiam alios cibos quandoque saliat.

R. Salis puri ʒij. sem. Carui ʒj. fol. Euphrag. majoran. an. ʒj. nuc. mosch. ʒß. F. pulvis.

Comedat frequenter jecora caprarum juniorum assa, confixa caryophillis & Cinamomo. Hæc & illi & alteri cuidam, admodum profuerunt. *Felix Platerus, obs. lib. 1. pag. 106.*

Subsectio

Subsectio secunda.

*Pro Amaurosi ad principem
quendam.*

IN victus genere, inter alia hæc celebria habentur.

Raparum in cibo usus accutiores reddit oculos. Passerum & columbarum esum visum mirificè tueri ferunt, nucis moschatæ in cibis pro condimento, & extra cibum mane mediocris usus confert. foenicul. herba in jusculis inter olera, & semen frequenter à cibo inter bellaria diu mansum & deglutitum juvant, in cibis & cum cibo uti hoc sale commissio licebit, quo observatum est oculos caligantes & hebetiores mirificè recreari.

R. Nucis mosch. macis, cinamom. opt. cardamom. an. ℥j. fol. & fl. Euphrag. sicc. ʒij. vel ʒiij. salis communis ʒj. F. omnium pulvis ad usum. vino mediocri, non admodum fumoso, aut generoso, non dulci, neque crasso, non musto, uti juvat.

Euphrasiati vini continuus usus plurimos restituit hoc vitio laborantes, etiam senes, qui ocularium ope diu antea vix difficulter viderant.

Arnoldus de villa nova medicus celeberrimus, mirum in modum laudat, & ego aliquoties in operibus artis verum comperi. Non tenerè hæc herbula in floribus, oculorum characterem, & signaculum à natura impressum habet.

Euphrasia benè asservata sicca pro magnitudine vasis quantitate conveni-

enti musto injicitur dum effervesceit, cum defæcatum expurgatumque vinum est, asservatur remedio probatissimo.

Si ventriculus ferre potest, nec concoctio labefactatur, cum simplicis puri puri vini in mensa usus fuit, magno commodo haustus aquæ fontis pure prandium & coenam claudat, nam ita minus vaporum è cibo in cerebrum fertur. *Aristoteles in Probl.* Scribit, eos acutius videre qui aquam bibunt.

Præparanda quoque ex stolisculis Euphrasie recentibus, & saccharo, conserva æstate, cum frequens Euphrasia floret, eo modò quo rosacea conserva apparatus, ex florum parte una, sacchari duabus, & si haberi tum possunt rorismarini flores, etiam istorum partem addere licebit; ista conserva mane & vespere sumenda juglandis quantitate, potissimum vespere, cum decumbendum erit: ita juvatur concoctio, tolluntur viscerum obstructions, visus hebes non solum instauratur, verum & cæteri sensus vegetiores fiunt, & memoria confirmatur.

Ad corporis quoque & capitis ab excrementis purgationem laudo, ut celsit. tua subscriptis pilulis utatur, subinde noctu cum decumbendum erit, deglutienda una atque altera pilula, ternis aut quaternis quibusque diebus, ita semper aliquid excrementitium paulatim, & quasi insensibiliter à capite abducitur, & si quando in oculos major humorum influxio urgeat, illarum pilularum, statim ℥iij. plus minus, i. e. xj. pilulæ post mediam noctem, vel summo mane deglutian-

E tur.

tur. Pilulæ hæc esse possunt.

R. Masse Pil. Hier. cum agar. ʒij. aloes rosac. ʒj. pil. Lucis, asajeret. an. ʒij. rhab. opt. aq. Cinam. irrorandi ʒj. cum Syr. ros. solut. F. pasta mollis instillando ol. foenicul. gutt. v. F. pilulæ molles ex qualibet ʒj. pil. numero viij. super pulvere nucis moscate.

Oculis quæ insequuntur tutissimæ, & cum singulari iuvamento admoveri possunt manè cum nullum efficacius medicamentum ad manum est, masticeantur grana aliquot foeniculi, item aliquando tantillum cinamomi, istis jam infecta saliva tingantur & illinantur leviter oculi summo digito. Item foeniculi & cumini semen pinsatur in pane, is calens è furno extractus, & discissus admoveatur ita oculis, ut vapore istius oculi madescant. Vel hordeaceus panis calens è furno extractus dividatur medius, & asperso ad interiorius latus foeniculi & carui seminum pulvere, adhibeatur ita oculis, ut fixi in panem intuitu oculi vapore ipsius humectentur, ita absumpta in oculis excrementitia humiditate, lentoreque ipsius & crassitie tenuata & absterisa, vaporibus crassis discussis, visus miram in modum facili remedio recreatur & reficitur.

Verum quia hæc etiam si paratu facilis sunt, non tamen semper haberi possunt, præscribam hic ordine tria, quæ apparari in tempore, & in usus adservari possunt. Primum hoc est.

R. Succ. rutæ per residendam depurati ʒijß. succi euphras. ʒij. succ. foenicul. defecar. ʒvj. Mell. virgin. puriss. ʒijß. mista ponantur in ampul-

la vitrea menses tres ad solem secus parietem, deinde coletur succus, instilletur quotidie, si res serat, digito una gutta in oculum quemque. Alterum hoc sit.

R. Chelidon maj. verben. rutæ, foenicul. Euphras. ros. an. Mj. vel ij. herbas recenter mane cum rore lectas & selectas minutim conscinde & impone in vitream cucurbitam, & lento igne per Bal.M. destilletur aqua pro oculis humectandis.

Tertium quod etiam *Antonius Valsinus* in *Hollerium* sed paulò aliter adnotavit, erit sequens, quod ego etiam antea à *Bairo* monitus, jam dudum in simili casu comperi efficax fuisse.

R. Ovum recens, coq. sub cineribus ad duritiem, tum dividatur medium, & ejecto vitello impletur tribus partibus sacchar. candid. duabus partibus vitrioli romani, & unà parte lapidis calaminaris, exactè pulveratis & mixtis, deinde ambabus partibus ovi aptè colligatis, maceratur in aq. rosac. partibus duabus, & aq. foenicul. & Euphras. utriusque parte una, ea quantitate, qua mergi largè ovum possit, idque dies tres vel quatuor, deinde per tenue linteum mundum exprimitur liquor cum affusa aqua, & servatur in vitreo vasculo pro collirio, ex eo quotidie oculis cum digito aut penna instillando.

Si forte aliquando ex novo sanguinei humoris influxu malum exacerbatum fuerit, ita ut rubore, calore, dolore oculi infestentur. juvabunt sequentia. Veris tempore cum salix floret, inciso.

inciso cortice fluit liquor quidam, vel detracto cortice abstergitur, is oculis instillatus aut illitus, mirum quam superfluam humiditatem absumendo lachrymas oculorum sistat, & hebetem visum exsuscitet, recreetque, deinde hoc collyrio uti licebit, quod dolores lenit, ruborem discutit, calorem & humoris acrimoniam temperat, & influxum exsiccat, & arcet, visumque recreat.

R. Gum. arabic. tragacanth. ceruss. lot. an. ℥ij. lap. Calamin. tutie præp. an. ℥j. vitriol. rom. ℥ß. Camphor. gr. iij. Sarcocoll. nutritæ 3ß. amyli. cortic. ovorum pulver. an. ℥j. thur. alb. gr. viij. cum album, ovi F. trochisci exigui.

R. Horum trochiscorum 4. aut 5. includantur puro tenni linteis, & injiciantur in vitrum assusis aquis rosæ. partib. tribus, fornicul. pt. una, quantum visum fuerit, tum adde tantillum sacchar. candidi & bene tecta asserva: ista aqua laventur sæpe oculi noctu & interdiu.

Hic monere celsitudinem tuam volo, ut primo vere imperet, ut fol. Cytoniorum integra, illæsa, colligant, eaque diligenter adservant, ne situ, pulvere, aliisve inquinamentis oblectantur horum foliorum licebit subinde manipulum integrum accipere, incoquere purissima aqua: ea sæpe numero oculi hebetes laventur, mirum quam istos præservant, ruborem discutunt, & influentem humorem arcet, quod sine ullo incommodo fieri potest. Ad humorem etiam capitis absumendum, cerebrumque & ipsius partes roboran-

dum, vesperi insperguntur sincipiti tria aut 4. grana pulvisculi Caryophil vel rorisinarini: foliorum nam mirum quantæ sit hoc leve remedium efficacior. *Rinerus Solenander. consil. 8. sect. 2.*

Subsectio tertia.

Pro Amaurosi in puero.

Hoc malo cum premeretur puer. quidam, & illæso apparente oculo, videndi actione prorsus careret, & distillatione à capite per multos annos, per oculos excreta copiosa materia, crassa & sordida, liberaret, hunc obstructione instrumenti, hoc est visuum nervorum, per quos vis visiva ad chrystalloidem fertur, esse affectum deprehendimus. Vitium hoc ab omnibus putatur incurabile. Nos hoc ordine curationem sumus exorssi. instituto regimine recto, celebratisque auxiliis universalibus, quorum ope mucosa excrementa sunt evacuata, per 30. dies sudationes imperavimus ex radice Chinæ. Deinde cucuphis exsiccantibus & lavacris supra caput admotis, rasas prius pilis, uti sumus. Masticatoria & erthina medicamenta non prætermisimus, quorum ope, tenax per os & nares excernebatur humor. Ut aures spirarent, quæ cum oculis maximè consentiunt, causticum retro ipsas affiximus, & simul setonem quædam indidimus, ut per has partes vacuaretur humor in oculos delapsus. toto, & capite bellè repurgatis à levioribus collyriis incepimus; primum

fuit verbenæ decoctum, pulvis ossis sepiæ, succus rutæ, & foeniculi depuratus, aq. stillaritia ex raphanis & eorum foliis, mel cum marthubii succo, decoctum Euphrasie, Chelidonie. His factis inditum est testitudinis fel, cum saccharo candido commistum, vinum album in quo aurum quinquies erat ignitum, at cum lucem jam aliquantisper videret, hoc deinceps auxilio, quod licet videtur contemptibile, est tamen mirabilis efficaciz, visum recuperavit.

R. Frustula porcine carnis vetustæ, ea in minutissimas taleas secæ, serva in ollula parva ænea adjecto sale & odorifero vino albo, post 10. dies aqua stillabit, quam ad recuperandum visum, roborandos nervos visuales auferendam obstructionem, mirificam opem præstare fidelissimo experimento adinveni. *Zacutus Lusitanus, obser. 56. lib. 1. prax. admirand.*

Subsectio quarta.

De Amaurosi a tumore globoso nervos opticos premente.

GAllus quidam jurium studiosus Basilie versans, dolore capitis correptus est, mox secuta febris, qua cessante, cephalalgie reliquæ aliquæ nihilominus remanserunt, cum vigiliis & capitis imbecillitate, tandem in oculo sinistro, visio obscurari cepit, & post mensem etiam in dextro oculo, secutaque est paulo post in utroque oculo omnimoda amaurosis, seu cæcitas, nullo vitio in oculo apparente.

Postmodum etiam cæcus ille, convulsionibus laboravit, quæ illum per vices, tota hyeme affligebant; quibus initio veris cessantibus, supervenit tussis, febris hæctica, expulsiō purulenta, & tabes, qua diu molestatus & consumptus, tandem expiravit. Corpore per anatomen aperto, pulmonum vitium deprehendimus; verum cum causam cæcitatē, apertā calvaria in cerebro perquireremus, invenimus cerebrum, a quo copioso humore irriguum, partemque illius anteriorem, sinistra præsertim in sede, tumidiorem, à qua cum portio adimeretur, inventus est tumor seu globus quidam glandule seu strumæ instar, inclusus in cerebri substantia, ab ea tamen separatus, propriaque membrana dura contentus, per quam venæ aliquæ capillares dispersæ erant, ovi gallinacæ magnitudinem superans, inæqualis & formam pinæ nucis exprimens, cujus interior substantia, albida & æqualis, ovi albumen coctione induratum, referebat, sed durior illo erat. Hic, cono obtusiore, non nihil sursum prominebat, basi verò latiore, ventriculo cerebri, anteriore sede innitebatur, & pondere suo, quod erat 3xliij. nervorum opticoꝝ exortui in cerebro, incumbere, eosque comprimebat. Quam causam fuisse cæcitates, quod spiritus animalis transitus ad oculos fuerit impeditus, conclusimus; cum alioquin in nervis opticiis, nulla obstructio, aut aliud vitium, uti nec in oculo apparuerit. Hinc conicere licet, graves & diuturnos cerebri vitio accedentes & incurabiles morbos, ab ejusmodi, occultis in cerebro

rebrō latentibus tumoribus, aut vitiis, frequenter accidere, & cum rarissimè hæc sectione indagentur, medicos, qui causam, cerebri intemperiei, aut humoribus attribuant, atque hisce remedia accomodando, oleum & operam perdunt, latere. *Felix Platerus. obs. lib. 1. pag. 108.*

Sectio 21.

De Ambustione.

Ambustio est solutio continui, epidermidis & cutis ut plurimum, nonnunquam etiam carnis musculosæ, venarum, arteriarum, nervorum, &c. vi ignis impressa, quam sequuntur, mox dolor acerbissimus, inflammatio, pustulæ, & si combustio profunda, corpusque cacoehymicum fuerit, ulcus fortidum & malignum. ambustionum tres sunt gradus seu species, levissima nimirum, mediocris, & insignis. Si materia quæ urit, non usque adeo diu corpori adhæserit, aut levis fuerit, tunc tantummodò elevantur pustulæ, estque hic primus gradus; cuius signa sunt, cutis rubicunda, dolor pungitivus, & nisi statim remedia adhibeantur, cuticulæ à vera cute separatio, cum vesicarum eruptione, in quibus aqua alba & limpidā continetur.

Secundus gradus censetur, si materia paulo diutius adhæserit, aut violentiore calore prædita fuerit, tunc enim non solum elevantur pustulæ, verum etiam ipsa cutis adurit, exsiccatur, & contrahitur, nondum tamen

facta est crusta vel eschara: diagnoscitur hæc species, quod præter partis affectu ruborem & dolorem, ilico & ipso momento eleventur pustulæ, in quibus continetur aqua subtilis, & flavescens, ægerque de tensione cutis conquertur.

Tertius gradus dicitur, si res ignita diutissimè adhæserit, & violentissimum calorem in se continuerit, tunc non solum cutis verum etiam caro, venæ, arteriæ, nervi, &c. comburuntur, contrahuntur, & in escharam siccantur. Hujus signum est, si subjecta cutis nigra, vel saltem livida conspiciatur, & si scalpello pungatur, obtuse sentiat, dura nimirum, & exsiccata exsistente crusta, quam demum deciduam, succedit ulcus profundum & putridum.

Subsectio prima.

Pro Ambustionibus.

Inter selecta medicamenta combustionibus facientia, hoc primatum obtinere certum est.

R. Lauri folia, super quæ porcina pinguedinem ignitam de alto cadere facies quousque folia ipsa in cinerem vertantur: eo verò cinere pinguedine obvoluto ac in unguenti formam reducto, cum bustam, particulam inunges bis in die, & eam intra tres dies sanam reddes. *Amatus Lusitanus, curat. 92. cent. 2.*

Puella quædam aqua ebulliente super ventrem ad umbilicum excocta fuit, undè vesiculæ ortæ sunt, & tanquam

quam mortua jacebat ad eam vocatus, unguento populcone totum ejus ventrem illiniri feci, & vitis folia super addere, quo remedio intra 4. horas, puella ad se rediit, & paucis postea diebus, ex toto sana evasit. Quod vero intus intestina, ex aquæ ingenti caliditate, tumuerint, unde symptomatica prædicta ortum traxerunt, pro certo crediderim. Ulcera tamen postea ex unguento, à calce sæpe lota, parato, sana sunt reddita. *Amatus Lusitanus. cur. 21. 34. cent. 4.*

Optimum auxilium est lutum super impositum, quam citissime; mirifice enim, ut sæpius vidi, dolorem mitigat, cruciatum lenit, & cutem tuetur. *Dominicus Panarolus. observ. 22. Pentecoste. 3.*

Subsectio secunda.

Pro Ambustione.

AD Ambustionem utimur mucagine sem. Cydon. cum aq. ros. extracta, ut in nepotulo meo, qui ex igne oculum combustum habens, hoc modo pluma admota curatus est.

Mulieri cuidam in fronte ab igni combustæ, applicata est ex alterius mulieris consilio, hæc mixtura, qua illico dolor intensissimus sedatus est, & ipsa combustio curata.

R. Mell. farinæ tritic. an. part. æq. vitellum ovi unius, probè inter se mixta apponebantur.

Elideus præceptor meus, si nihil aliud ad manum esset, utebatur succo cæpe, quo ambustionem obliniebat:

dicebat succum cæpe multum conferre combustionibus à proprietate occulta hoc etiam sequenti utebatur.

R. Ol. Hyperic. ʒj. calcis bene lotæ extinctæ. ʒij. Ms. & illiniatur locus affectus, donec sanatus sit. Idem quoque ad ambustionem primum applicabat albumen ovi, illud enim facit ne vestigium relinquatur. Deinde accipiebat calcis decies lotæ, lythargir auri. an. pt. æq. & cum oleo Hyperici faciebat unguentum, quo ungebat locum. *Petrus Forreſtus. obs. 16. lib. 2.*

obs. Chirurg.

Mulieres Delphenfes in famulis cerevisiariorum, applicant folia hederæ arboreæ cocta in aqua & sic curant eos quando ab igne vel aqua calente, quod sæpe fit, adusti sunt. Mulieri consilij, ut cruri combusto folia hederæ decocta in cerevisia apponeret, & illico optimè fuit curata. *Petrus Forreſtus. obs. 18. lib. 2. obs. Chirurg.*

Subsectio tertia.

Pro Ambustione.

Primum & præcipuum negotium in combustionibus est, ut Chirurgus impediatur, ne pustulæ oriantur, si enim id fieri possit, non est quod æger postea ullam molestiam veretur, itaque quam primum quis igne, aqua, aut oleo servido, aut limili, quapiam re combustus, ac combustio levis fuerit, illico locus ambustus aqua, aut proprio sputo madefiat, & ad ignem admoveatur, ut incalecat, quantum ferre poterit, vel in aquam calidam im-

immergat locum ambustum: aut si id fieri nequit, inringatur spongia, aut linteam reduplicatum in aqua calida, & applicetur: calor enim ille exterius Empyreuma, hoc est calorem ab igne in parte combusta relictam, ad se attrahit ut *Aristoteles* & experientia testantur: effique ignis, teste *Fernelio*, proprium inulti mali alexiterium. Cæpe etiam in mortario cum sale contusæ, & ilicò loco combusto applicatæ, Empyreumata extrahunt, nec sinunt ut pustulæ eleventur, possunt & in taleolas scindi, & loco ambusto imponi unus ad alterum, donec tota pars combusta sit cooperta. Sequens quoque unguentum Empyreuma potenter extrahit, nec finit pustulas elevari.

R. Cæpe crud. ʒijß. salis, saponis albi vener. an. ʒj. M. in mortario, fiatque unguentum cum ol. rosæ. & amygd. d.

Anno 1604. Cum dulcissima mea conjunx sapam in magno aheno coqueret, ac ipsam spatula agitare vellet, ex improvise dextram ad carpum usque in sapam ebullientem immittit, ea autem manui tanto tenacius adhærebat, quanto magis ad consistentiam & spissitudinem cocta erat, ideoque iicò exortus est dolor vehementissimus, non solum in ipsa manu, verum etiam toto brachio. Sapa ablotâ calidâ aquâ, unguentum jamjam descriptum (quod opportune tum temporis in promptu mihi erat) applicui, totum brachium oleo rosaceo inunxi, & fascia posca intincta involvi, sæpiusque omnia illa reiteravi. Hinc divino favore, ex tanta combustione nulla secuta est cutis

exulceratio, præter duas parvas pustulas, una in pollice, altera in digito indice, quæ tamen parvo negotio unguento basilicone curatæ fuerunt.

In combustionibus verò universalibus procedatur, quemadmodum sequenti exemplo declaratur.

Anno 1605. Paterniaci tinctoris cuiusdam famulus, in ahenum tincturâ calidâ plenum incidit. Hinc totius quidam corporis, combustio secuta est, sed quia tinctura non omnino servida, ille potissimum partes corporis, quæ fœcibus tincturæ in funda aheni hæserant, veluti brachia & facies, combustæ fuerunt, accersitus ilicò totum corpus, facie excepta, unguento hoc in unxi.

R. Saponis liquid. lbß. cæpe crud. ʒij. S.l. ʒijß. ol. vitell. ovorum ʒj. ol. ros. & amygd. d. an. ʒijj. mucil. sem. Cydon. ʒij. M. F. unguentum. Oculis sequens instillavi collyrium anodinum.

R. Aq. ros. ʒijj. aq. plantag. ʒj. sem. cydon. & fenugrec. an. ʒß. M. maneant in infusione supra cineres calidos per horam deinde exprimantur, addaturque lactis muliebri parum, & oculis calidè instilletur.

Reliquis verò partibus faciei unguentum quoque ex sapone, solidum tamen, & spissum, ne ad oculos perflueret eosque læderet, applicui. Huius autem unguenti hæc est descriptio.

R. Gummi elmi ʒj. ol. de vitell. ovorum ros. an. ʒijj. saponis alb. vener. ʒij. dissolvatur gummi cum oleis, omnia in mortario diligenter commisceantur.

ceantur, fiatque unguentum, quod super linteum extensum, applicetur toti faciei. De quatuor in 4. horas, reiterentur unguenta, collyrium verò singulis horis. Eodem quoque die sanguinem ex vena basilica ad 3x. extrahi, erat enim vir robustus & plethoricus; sequenti verò die pharmacum exhibui: quo etiam die, ut & tertio, simili unguento totum corpus bis inunxi, & faciei, unguentum quod præscripsi, applicui; oculisque collyrium frequentissime instillavi. Et sic hic ex tanta combustione plenissime sanatus fuit.

Si facies pulvere bumbardico combusta, & grana pulveris cuti infixi fuerint, ilico extrahendus est pulvis, quantum fieri poterit, idque acu aut aliquo alio instrumento acuto. Postea expectandum est, ut pustulæ eleventur, sic enim quod reliquum est pulveris in cute, parvo negotio extrahi, & cutis mundificari poterit.

Si verò Chirurgus in principio non advocatus fuerit, ita ut cutis jam cicatrizata, maculæ verò nigrae ex pulvere relictae fuerint, necesse est denuo exulcerare cutem; id autem commodè fiet sequenti v. sicatorio.

R. Cantharid. numero vj. fermenti 3ß. M. in mortario cum gutta una aut altera aceti, fiatque unguenti instar, de quo F. parva emplastra, quæ maculis applicentur, cum primum pustulae fuerint elevatae, incidendæ sunt forficibus, postea acu aut instrumento aliquo acuto eximendus est pulvis tandemque applicandum est sequens unguentum.

R. Butiri sine sale 3j. ung. basilic. ol. Lil. alb. de vitell. ovorum an. 3ij. M. F. ung. Quotiescunque Chirurgus tractat ulcera, prospiciat, ut nigredinem pulveris diligenter abstergat, aut cum decocto scenigræci, & flo. meliloti abluat, postea applicet præscriptum unguentum; atque ita procedat, donec ulcera satis sint mundificata. Ego hoc in casu aliquoties usus sum pulvere præcipitati, idque maximo cum fructu ægrotantium, circumcirca verò ulcera doloris leniendi gratia, sequens applicetur unguentum anodinum.

R. Ol. amygd. d. rosæ. ceræ alb. an. 3j. liquefiant & misceantur, postea adde Caphuræ ʒj. mucilag. sem. Cydoniorum parum M. F. unguentum. Si pulvis in oculos impulsus fuerit, abluendi sunt lacte muliebri, aut aq. ros. tepida.

Si verò combustio altius penetraverit, ita ut non solum pustulæ eleventur, verum etiam cutis combusta, siccata & contracta fuerit, tunc neque cæpæ, sapo, sal, & quæ ex hujusmodi sunt medicamenta, multò minus frigida & sicca, sed quæ cutem emolliunt, & lubricam reddunt erunt applicanda: ea autem sunt temperata, calida scilicet & humida. Itaque hoc modo procedendum. Imprimis pustulæ omnes forficibus incidantur, quo aqua acris & calida effluere possit, epidermis item ubicunque separata est, abstrahatur, ne sub ipsa pus colligatur. Et quia illico humores & sanguis ad locum affectum affluunt, necesse est, ut affluxui illi humorum detensivis adversetur applicetur

tur itaque unum ex sequentibus defensivis, ad latitudinem palmi minoris supra locum ambustum.

R. Pulv. boli armen. ſing. drac. gallarum, Croci martis, ācacie. an. ʒʒ. ol. ros. ʒiij. cere novæ ʒʒ. F. ung. S. A. addendo parum aceti. Vel.

R. Farin. hord. argill. fornac. an. ʒij. coq. cum aceto & aq. ad formam Cataplasmatidis, in fine admisce albumina ovorum numero ij. hoc defensivum singulis diebus bis aut ter reiteretur, ne in parte affecta exsicceetur, & dolorem excitet.

Toti verò loco ambusto imponatur sequens unguentum.

R. Ung. Basilic. ʒj. ol. rosac. Lil. alb. an. ʒʒ. vitell. ovorum numero ij. M. Sequens quoque unguentum combustionibus summopere convenit, dolores mitigat, cutem emollit, & humores affluxos resolvit.

R. Butyr. recent. sine sale, pingued. Gallin. rec. an. ʒj. cere novæ, ol. Lil. alb. an. ʒʒ. liquefiant simul, postea admisce croci ʒj. mucilag. sem. Cydon. ʒj. M. in mortario fiatque unguentum.

Utor ut plurimum emollientibus, usque ad finem curationes.

Preparo quoque unguentum ad omnes combustiones præstantissimum hunc in modum.

R. Butyr. rec. & lot. in aq. ros. ʒiij. ol. viol. de vitell. ovorum, amygd. d. an. ʒʒ. farin. hord. ʒʒ. Croci ʒj. mucilag. sem. Cydon. ʒj. cere q. l. F. unguentum. Hoc emollit, dolorem lenit, & paulatim cicatricem inducit.

Sed quia combustiones, imprimis quæ in cutis sunt superficie, vehementissimo sensu sunt præditi, videant Chirurgi ut blandè ulcera abstergant, ego nè abstergendo ulcera, excitem dolores, tela subtilissima, qualis est cambriacensis, cooperio totam partem ambustam, nec illam amoveo, donec ulcera sint sanata; per hanc enim telam pus facillimè effluit, & virtus medicamentorum ad ulcera pervenit. *Guliel. Fabricius Hildanus. cap. 6. & 7. lib. De Combustionibus.*

Adeps porci bulliens guttatim super lauri foliis projicitur, & hoc oleo ambustum locum inunge, & intra tres dies curabitur, quasi quodam incantamento, licet pars ambusta maxima fuerit, quovisque modo. *Petrus Borellus. obs. 76. Cent. 1.*

R. Corticem viridem Sambuci, aut prima Sambuci germina, contundantur, coq. in butyr. rec. q. l. colentur, ut fiat Linimentum, ambusto membro illinendum. *Daniel Sennertus. præd. lib. 5. part. 1. cap. 18.*

Sambuci cortex interior, ambustis impositus, ad ardorem igneum extinguendum, efficax esse perhibetur. *Jos. Raius. Catalog. plantarum Angliæ.*

Sectio 22.

De Aneurismate.

Aneurisma (quod barbaris depravata voce emborisma, & mater sanguinis dicitur) arteriæ est dilatio, vel tumor tactu mollis, pulsans, digitisque

gitisque cedens, ab arteriæ tunice interioris quidem apertione, exterioris vero dilatatione ortum habens.

Hujus affectus causa proxima, quæ est interioris arteriæ tunice apertio, & exterioris dilatatio, originem suam debet sanguinis impetui vehementi, externæ etiam cuilibet violentiæ arteriam nimium distendenti; sepius item Chirurgi imperitici, arteriam pro vena, vel cum vena secantis, tum enim exteriore tunica utpote molli coalescente, & interna duriore manente aperta, per foramen sanguis erumpit, & externam distendit.

Subsectio prima.

Pro Aneurismate in flexura cubiti a male instituta vene Sectione.

Cerata plura in usum hic vocantur, sed inter cætera laudo ego illud Montagnanæ, ex scorïa ferri, in suo antidotario, quod ita se habet.

R. Scorïæ ferri. 3v. mumiz, tragacanth. gummi arab. an. 3iij. thuris, acaciæ, Sandarach. an. 3iij. piscium glutinis, gallarum, cupress. an. 3j. visc. q. 3ij. gypsi. 3ij. resin. tbjss. F. Ceratum cum succo consolid. maj. aceto & cera rubra.

Emplastrum etiam ex cortice ulmi costis supra excepto, & appposito, detentoque ad siccationem, est miri usus; quemadmodum fons cum sponsa madefacta in aceto decoctionis scorïæ ferri. *Jul. Cesar Claudinus, consult.*
67.

Subsectio secunda.

Pro Aneurismate ex incisa arteria in Brachio.

Quidam Ludimagister cum propter scabiem ex humore melancholico ortam, sibi venam basilicam dextram à barbitonfore incidere curasset, arteria quoque simul puncta fuerat. Unde paulatim aneurisma exortum est, cui cum mensis spatio & ultra, medicamenta multa (frustra tamen) adhibita fuissent; ad me tandem paterniacum venit. Eo loci, ubi vene sectio facta fuerat, deprehendi tumorem, magnitudine ovum anserinum adæquantem, pallidum, & utcumque durum, in quo pulsatio non tantum digito persentiebatur, verum etiam oculis conspicebatur: talis enim erat pulsatio, ut pulvisculos & fascias circumpositas in altum protuderet. Brachium quoque extendi non poterat, dolor tamen non erat adeo ingens, nisi cum brachium extendere vellet. Ego cum curatu difficilimum hunc affectum animadverterem, manum quidem admoveere recusavi; precibus tamen ipsius commotus, curationem sic aggressus fui.

Instituta primò optima victus ratione, applicatoque tumori duro, emplastro nostro de cicuta, Clysterem injeci, & appropriatis catharticis, corpus à pravis humoribus exoneravi, qui spiritum & sanguinem in aneurismate contentum, ad interiora adeo revocarunt, ut postea nulla nobis nec appareret,

reret, nec sentiretur pulsatio, tumor quoque multum imminutus conspiciebatur. Unde tum sequens emplastrum applicu.

R. Empl. diacalciteos, ℥ij. pulv. mastich. ros. rub. myrtill. rad. Symph. maj. an. 3j. cum olei ros. q. s. formetur emplastrum. Postea pulvillum, aut potius nodulum ex linteo multoties reduplicato formavi, & tumori imposui, fasciaeque firmiter ligavi, idque in eum finem, ut tumor reprimeretur, & sanguinis vitalis, ex ipsa arteria in externam membranam dilatatum, influxus impediretur. Atque his remediis brachium dei beneficio, brevi in integrum restitutum fuit. *Gul. Fabritius Hildanus. obs. 44. cens. 3.*

Sectio 13.

De Angina.

Angina (quæ græcis Κυνάγχη & στυάγχη dicitur ab ἄγχα strangulo) symptoma est faucium & laringis proprium, idque terrificum, & lethale, tum ob doloris acerbiteriam, tum propter interceptionem officii ad vitam tuendam necessarii, & oppressionem partis, cujus officio vita carere nequit, nam & deglutionem impedit ad vitam necessariam, & respirationem tollit, sine qua ne ad punctum quidem temporis animal vivere potest definitur quod sit affectus phlegmonodes fauces, i. e. summas gulæ, gutturisque partes, per quas tum cibi potusque tum Spiritus introitus est, præcludens.

Alia vera est & Legittima, alia notha.

Veræ 4. sunt species, una quam omnium periculosissimam censuit Hippocrates, ubi neque in faucibus, neque in cervice quicquam apparet, hujus quippe inflammatio penitus abstrusa, graviora insigit symptomata non sine metu præsentis strangulationis. Hæc vidit *Fernelius* sublatum ægrotum horis 18. constante mente, integrisque sensibus angina latens hæc species dicitur.

Altera est, quum interiores laryngis fauciumque muscoli manifesta plegmone tentantur; hæc æquæ ac superior symptomatis seve est, sed minore tamen sit periculo, quod manifesto se proferat tumore.

Tertia fauces interiores unâ cum cervice occupat, in qua foris tumor, atque rubor est conspicuus, cum calore & dolore; Symptomata huic nihilo sunt quam cæteris leviora, sed tamen spes salutis melior, quod inflammatio foras proficiens evocari digerique possit.

Quarta omnium levissima, atque tutissima censetur, quæ non interiores fauces, sed solum cervicem ejusque musculosprehendit, quorum tamen tumore, interiores laryngis muscoli comprimuntur, introitusque omnis coarctatur.

Omnium causa est fluxio biliosa aut sanguinea, quæ in has sedes influens, vel erysipelas, vel phlegmonem parit.

Dividi aliter solet angina in Κυνάγχην, πνευματικήν, στυάγχην, & πον-

εγγυιδύχην. *ινάχην* dicitur, quando interni gutturis muscoli inflammantur, cum maxima respirationis angustia; *παεγγυιδύχην* verò, quando inflammantur externi; *οιδύχην* rursus, quando phlegmone internos faucium musculos apprehendit, & deglutitionem potissimum impedit, *παεγσυιδύχην*, demum externas faucium partes & mentum obsidente inflammatione.

Angina notha febris est expers: fit cum pituitosa destillatio, in fauces cervicisque musculos decumbit, ac tum fortassis tumor inest, sed sine rubore, ardore, & febre.

Alia adhuc est anginae species, quae nullo fit quidem proprio faucium affectu, sed quum cervicis vertebrae intro luxatae, fauces ac gulae gutturisque introitus premunt, ac arctius coangulant; dignoscitur, quod cervix pone excavatur, aegre & cum dolore inflectitur, casus quoque aut ictus antecessit, vel humor praeter naturam vertebrarum vincula laxavit.

Subsectio prima.

Pro Angina in viro quodam ex sanguinis repletione.

Sanguine extracto, & clystere injecto, hoc gargarisma praescripsi.

R. Fol. Plantag. Mj. fl. ros. rub. p. j. gallam omphacitidem (i. viridem) crasso modo contusam. Sem. Cydon. 3j. bulliant in lbj. aq. plantag. addendo aq. solani equiseti. an. 3ij. colaturae

immisce diamor. dianue. an. ʒijß. fiat gargarisma: quo cum gargarisasset, loqui potuit, quod antea minimè poterat; deinde hoc sequenti usus est.

R. Fol. plantag. bellid. min. an. Mj. fl. ros. rubr. p. j. balust. 3j. hord. communis, p. j. coq. in lbij aquae communis ad lbj. cui adde lbj. aq. plantag. & aq. Scabios. ʒijß. sem. lini, foenugraec. malv. (cum jam in augmento essemus) an. 3j. gallam unam crasso modo contusam: nidum hirundinis cum plumis incisum (ad resolutionem aliqualem) ebulliant haec semel, fiat levis colatura, addendo diamori dianue. an. ʒijß. mell. rosat. colat. ʒß. M. eo plurimum delectabatur, cum se levamen inde sentire fateretur.

Secundo die mane, glande alvo exonerata, venas sub lingua incidere iubeo, crassissimo sanguine ac nigerrimo effluente; & melius habere coepit, & spiritum liberius ducebat: eodem tamen die, guttur inunximus linimento sequenti, simul etiam cataplasmate imposito.

R. Ol. amygd. d. ʒj. pingued. Gallin. butyr. rec. in aq. viol. & camom. loti an. ʒß. mucilag. sem. Lini. foenugraec. malv. alth. extract. cum aq. Chamem. an. 3ij. ceræ citrinae modicum. F. linimentum, Lana succida superposita.

R. Rad. althae. ʒijß. fol. malv. viol. an. Mj. flo Chamem. melil. an. p. j. coq. in aq. ad mollitudinem, pistentur, adde farinae sem. foenugraec. lini. hordei an. p. j. nidum hirundinis in pulverem redactum, ol. amygd. d. viol. butyri rec. an. ʒij. ol. Chamem. ʒj. F.

F. Cataplasma, & amota lana, calidè apponatur.

Istis præfidiis cum paucis aliis, morti addictus, luci fuit restitutus. *Petrus Forresterus, obs. 16. lib. 15. de faucium, gutteris, gulæ, & asperæ arteriæ afflictibus.*

In Angina periculosa festinandum est; veteres eodem die, & sanguinem mittebant, & medicamenta exhibebant. Ego sane (inquit *Trallianus, lib. 4. cap. 1.*) novi me, cum usus valde urgeret, venam mane aperuisse: diluculo linguæ subjectas secuisse; & vespere ex cremore pisinæ lachrymam scammon. exhibuisse, atque ita laqueum ex inflammatione ortum vix potui dissolvere. Et alium quendam novi me, postquam duorum brachiorum in cubito venas secuissem, repurgasse, sequenti die non expectato. *Petrus Forresterus, obs. 13. lib. 15.*

Subsectio secunda.

Pro Angina cum tumore in faucibus.

VOcatus ad quendam, cui gutturis regio adeo intumuerat, ut ne verbum proloqui posset, & ferè suffocaretur, tumore in faucibus manifestè apparente, cum adhærente tenacissima pituita & lentore. Statim cucurbitulas cum scarificatione scapulis adhibui & gargarismum sequentem suasi.

R. Aq. Solan. plantag. an. ʒiij. Syr. viol. mell. viol. an. ʒss. diamori. ʒj. aceti flo. papav. rhæad. ʒij. fiat gargarism.

Applicuit collo sequens cataplasma in illius ambitu sub mento.

R. Farin. hord. fabarum an. ʒiij. nid. hirund. ʒij. stercor. canis sic. ʒjss. mellis ʒij. ol. rosac. q. s. fiat Cataplasma. Hisce vixdum per diem usurpatis, melius habere cepit, & è summo periculo evasit. *Felix Platerus, observ. lib. 2. pag. 412.*

Subsectio tertia.

Pro Angina.

PRotinus alvi excrementis per aërem injectum Clysterem depositis, cephalicum dextri brachii venam incidere jussi; hoc etiam gargarisma præscripsi.

R. Syr. de ribes, rob. mororum an. ʒj. aq. plant. stipit. ros. an. ʒviii. M.F. gargarism. quo sæpè utatur.

Foris etiam ubi tumor in collo apparebat, locus oleo *Chamæm.* superadita succida lana, fatus fuit. Vespere verò ex sinistra Saphena sanguinis ʒvj. fuerunt extractæ sequenti verò die, cucurbitulæ ad primam vertebra & scapulas sunt applicitæ; tum olei v. ce. quod foris admovebatur, emplastrum hoc apponi iussimus.

R. Rad. alth. fol. malv. an. Mj. rad. Lil. alb. numero ij. ficuum ping. numero x. F. decoctio in aq. donec mollescant, dein in mortario optimè pistentur, & per setaceum transmittantur, quibus postea adde, farin. hord. sem. Lini scœnugræc. an. pj. Cineris hirund. ʒij. stercor. canin. arid. & alb. ʒij. farin. Chamæm. pjs. decoctio.

cocto prædicto omnia excipiantur, & F. emplastrum cui adde ol. Chamæmil. rosac. an. ʒijß. M. & ad ignem parum tractetur, & collo affecto applicetur. Porro hujus Emplastri vice stercus caninum aridum pistum & melle exceptum, & dolenti partij admotum præstantissimum est remedium. Item Cinis hirundin. cremat. efficax quoque remedium est, si modo cum melle admoveatur. Emplastrum etiam ex nido hirundin. magnam in hoc casu habet prærogativam. Nec sunt audiendi qui ex nido integro, tanquam ex terra frigida, emplastrum fieri formidant; cum revera terra nidi hirundinis cum pulvis, & ceteris in eo contentis, discutiendi vires habeat. Quamquam præci Græci nunquam quod legerim, nido isto in hoc affectu usi fuerint, sed potius cinere hirundinum. *Amatus Lusitanus, Cent. 3. curat. 28.*

Subsectio quarta.

Pro Angina gravi in viro quodam.

Clysterem prin.ùm paulò acriorem in hunc modum præscribo, quod adstricta alvo esset.

R. Herb. 4. emoll. fol. Caul. rubr. hyssop. Cent. min. an. Mj. polip. q. ʒj. sem. Cartham. contus. ʒx. agaric. in petia ligat. ʒiij. sem. melen. cum cortic. contus. ʒj. sem. anisi, & anethi. an. ʒiij. flo. Chamæm. & melil. fursur. Macri. an. p. j. F. omnium decoctio, in colaturæ ʒbj. dissol. Catholic. ʒj. hieræ gallen. ʒv. ol. viol. & Liliorum ar. ʒj. j. mell. ros. col. t. ʒij. F. Clyster.

Ingentem excrementorum copiam dejecit æger, à qua alleviationem sensit, ejecto Clystere sanguinem eodem die bis è cubito detraho ad ʒxx. quod & æger valentissimis viribus esset, & morbus quoque magnus. Interea gargarismate astringente, & repellente, uti ægrum jubeo.

Sequenti die è venis sub lingua sanguinem detraho, & Cucurbitulas cum scarificatu, sub vesperam admoveri scapulis jubeo, à quibus mirificè selevatum sensit, & paulò tum facilius respirare cepit. Interim in omnimoda abstinentia ægrum contineo; nec per primos tres dies, quicquam aliud præter aquam mulsam sumere jussi, neque etiam solidiora alimenta sumere potuit, ut qui etiam mulsam ore sumptam per nares rejiceret, quod anginosus frequens esse solet. Infernas partes vinculis deligo, collo & cervici hæc impono.

R. Ol. Chamæm. viol. Liliorum & Cheirini, an. ʒij. ol. amygd. d. rec. ʒiij. axung. Gallin. rec. ʒj. butyri rec. sine sale ʒj. Croci. ʒj. F. linimentum, quod calidum collo & cervici, mollibus lanis pinguibus intectum admoveri jubebam. Ubi verò ad tertium diem ventum est, mox propinare medicamentum solvens satago, sed frustra id tentatum est: quare dabam alternis diebus Clysterem superscriptum, à quo alleviari se plurimum æger sentiebat.

Cum autem ad quartum diem ruhor aliquis cum dolore ac tentione foras ad maxillam dextram se proderet, bonum id esse sum, ex Hippocr. & Galeni

Galenī sententia, arbitratus, itaque naturę motum secutus, foras humorem evicare studui, in hunc modum.

R. Fol. plantag. Hyssop. Caul. rubr. an. Mß. Caric. ping. numero xij. uvarum pass. exacin. numero xx. liquirit. rasę ʒj. ros. rubr. p. j. hord. cum cortice pß. fiat omnium decoctio in aq. hordei in colat. lbjß. adde diammor. & dianuc. an. ʒjß. oxymel. sim. pl. Syr. viol. an. ʒij. mell. ros. ʒj. M. fiat Gargarism. quo sepe utatur.

Foris verò ad tumorem prominentem evocandum, & suppurandum talis sum usus Cataplasmate.

R. Fol. malv. alth. cum radic. an. Mij. sol. Caul. rubr. viol. hyssop. an. Mj. caric. ping. numero xxx. fl. Chamę & melil. an. pj. sem. Lini. & foenugręc. an. ʒj. Caput Liliorum alb. ʒij. fursuris pj. fiat omnium decoctio in aqua, pissentur & cribrentur. Cribraturę adde nidi hirund. in ol. Lil. præbulliti & cum toto probè in mortario maccrati, & postea cribrati ʒijj. farin. sem. Lini & foenugręc. farin. frumenti an. ʒj. Coquantur farinę cum oxymel. ad convenientem glutinositatem. Postea adde axungię Gallinę rec. butyri rec. sine sale an. ʒj. Croci ʒj. ol. Lil. ʒijj. M. F. Cataplasma; mirificè profectò humorem foras evocavit, atque ad suppurationem deduxit; intra biduum namque suppuratus ferè, qui foras subsederat tumor, fuit; cui tamen tertio post die canini stercoris sicci ʒijj. adjunxi, quod si quid aliud, vel Pauli vel Avicennę testimonio, huic affectui maxime prodest, occulta quadam vi & pro-

prietate. Suppurato tumore ad 7. diem c. n. lenti ferro aperiri iussi, quod id ulceribus & abscessibus plurimum conferat, exsiccando, & virus malum ignis potentia corrigendo. Pus fortissimum, virulentum & copiosum prodiit, ulcus mundificari curavimus, unguento ex melle rosato, succo apii & absinth. farin. hord. myrrha & aristoloch. postea probè deteriso ulcere, quod intra 20. diem contigit, ad siccotica & cavum ulcus implentia nos contulimus unguento ex thuris polline, myrrha, iride, aloęque confecto, addito Chalciteos emplastro, sicque dei nutu integre curatus fuit, magna omnium admiratione.

Interim dum hæc facio, reliquorum præsidiorum, quę juvare possent sum arbitratus, minimè obliviscor; nam quum devorare potuit æger, purgans medicamentum, & catapotia dedi, ad deducendum humorem, quę quidem sceleriter operabantur. Exhibui etiam rasurę dentis apri ʒj. ex oleo amygdal. d. & Sacch. cando, quod in hoc affectu, prout & in pleuritide, præsentaneum est remedium atque arcanum. *Franciscus valeriola, observ. 10. lib. 2.*

Præstantissimum est hoc cataplasma, quo in alio, angina præfocativa correpto, secundo tertiove die sum usus, à quo secuta est tumoris suppuratio, respirandi & deglutiendi facilitas, & ab eo æger mirificè se alleviari sentiebat, ira ut perpetuò loco affecto adherere juberet.

R. Nidorum hirund. cum toto nempe stramine, luto, & stercore hirund. numero

numero ij. bulliant in ol. Chamemel. & Lilior. Pistentur & setacio cribro transmittantur, adde stercoreis canis ossa commedentis. 3ij. Osypi humidi 3j. ol. Liliorum q. s. fiat pul' in modum cataplasmatiss, & loco affecto calide admoveatur. Est enim in hoc casu presentaneum remedium; sicuti cinis crematarum hirund. devoratus ad 3j. pondus, ex hydromelite, vel etiam illitus, ut *Dioscorides* & *Galenus* affirmant. *Franciscus Valeriola, obs. 10. lib. 6.*

Venæ sectione peracta, mox instituenda purgatio, præcipue si bilis in corpore abundet, ut illâ pharmaci irritatione, motus humorum fiat *κατάρσις*. recentiores hic laudant sal prunellæ in oris collutionibus.

Si dolor sit vehementior, utilissimum est Lac. Postquam venæ sectio in cubito, & purgatio est instituta, ad derivationem, etiam venæ narium, & sub lingua sunt, aperiuntur, aut hirundines venis narium, frontis, post aures & cervici applicentur. Nonnulli & scarificationes aurium adhibent. A proprietate prodest fungus Sambucinus coctus & bibitus, & foris etiam impositus. Lignum quoque hederæ à proprietate valere dicitur. unde *J. Marquardus* scribit, quod comedens ex cochleari de ligno hederæ, vel bibens ex vase hederaceo nunquam, vel rarò in apostema gutturis, vel uvulæ incidat. Commendant etiam tanquam expertum lupi guttur, seu asperam arteriam, si angina laborans per eam bibat. Commendantur & exuvie serpentis in ol. amygd. d.

coctæ, si in oleo illo linteum tingatur, colloque circumponatur. Cochleæ item cum testis ustæ, & Cancris usti; item rasura dentis Castorei an. 3j. vel 3ß. in aq. scabios. propinata. *Daniel Sennerius, prædic. lib. 2. part. 1. cap. 24.*

Si abscessus intus in ore rumpatur, decocto hordei, aut hydromelite dertegitur. Si aliquando ulcus sordidum reddatur, tunc ad potentiora remedia confugiendum est, in hunc modum.

R. Fol. Scabios. & agrimon. an. Mj. nuc. cupress. 3j. rad. ireos florent. & aristoloch. rot. an. 3ß. myrrh. 3ß. ros. rub. pij. coq. in hydromelite ad lbj. Colatura colluantur frequenter ulceratæ partes. Si non sufficiat, ad collirium Lanfranci deveniendum erit, quod mirabilis est efficacæ. *Lazarus Riverius, præc. medic. lib. 6. cap. 7.*

Anginam magnam & periculosam, non omittis, quæ ex universalium gerecere conveniebant, hoc gargarismo percuravi.

R. Semper viv. Mß. fl. prunell. p. liij. salis armoniac. ʒij. decoq. in aq. lbiiij. ad casum unius & utere pro gargarismo. *Hieronymus Rensnerus, observ. 57.* Vidi quidam angina deplorata laboranti, aquam è stercore vaccino destillatam, exhibitam ita profuisse, ut mox convalesceret. *Hieronymus Rensnerus, obs. 191.*

R. Fl. Chamemel. Mij. aceti & olei an. pt. æq. decoq. pro Cataplasmate quo calide applicato extrinsecus ad locum affectum, intra horæ spatium apostema disruptum est, ac per os saniosa & cruenta multa rejecta, & mox con-

convaluit. *Martinus Rulandus. Cur. 56. Cent. 4.*

Mulier quædam superstitiosè butyrum mense maio asservabat, & colligebat tribus diebus rogationum, viris è lacte vacæ quæ marem peperisset, mulieribus, quæ forminam. Urgente malo inungebat collo, cervici, & partibus vicinis, carpo plurimum fricando atque hac ratione non paucos sanitati restituit. *Jac. Hollerius. cap. 23. lib. 1. de morbis internis.*

Subsectio quinta.

Pro Angina ad suppurationem tendente.

Gargarismate usi sumus ex decocto ficuum, scœnugræc, & alth. cum spica, croco, & melle, & rosæ in exigua quantitate admixtis. Similiter emplastrum sequens maturativum nonnihil, & rumpens, extrinsecus admovimus.

R. Alth. ʒij. rad. Lilior. ʒj. ficuum pinguium numero v. fol. malv. Mij. fl. melilot. & Chamæmil. an. p. j. coctis & confusis adde nidum hirun. farinæ hord. Mß. ol. Chamæmil. amygd. d. butyri r. c. an. q. s. F. ad modum emplastri. Eo vix ad horam imposito, collo & maxillæ usque ad aurem, intus ruptum est apostema, deinde solo absteritorio gargarismo utens convaluit. *Petrus Forreſtus. obs. 23. lib. 15.*

Facta maturatione secunda succedit intentio, nimirum appostematis rupto, quæ modò cum medicamentis, modò manu Chirurgica perficitur.

Maturantibus itaque addimus aliqua acria, ut hirundinis excrementa vel cinerem, aut stercus caninum. Fermentum quoque foris rumpit cum sale & oleo. Plurimum etiam facit ad ruptionem vociferatio, & fortis motus gutturis in transglutiendo violenta etiam transglutitio crustæ panis, hoc enim sæpè contulisse compertum est. Quidam, ut empirici, si neque hæc juverint, candela cerca in guttur demissa, abscessum rumpunt, ut fecit Amatus in quodam anginoso tentandi causa, unde repente pus effluere coepit per os, & æger liberatus est, cum medici eundem pro deplorato reliquerint. Alii Scalpello aperiunt, deinde prono capite Saniem expurgant, & sic tertia succedit intentio repurgandi, & ulcus detergendi cum aqua mellis vel hordei decocto cum melle. Quarta intentio consolidandi perficitur hoc gargarismo.

R. Aq. decoctionis ros. rub. Gall. myrti. l. lbj. thuris. sang. drac. Sarcocoll. an. 3ß. Syr. ros. sic. ʒj. M. Nonnulli addunt pulverem pilor. lepor. combust. *Petrus Forreſtus. Schol. obs. 23. lib. 15.*

Dum regalia celebrantur & vino hyppocratico aromatiti indulgetur, cuidam juveni, qui illud vinum biberat, de nocte angina oborta, cum strangularetur, jugulum gladio aperuit, saniei plurimum emanat, convaluit. Hic fortuna plurimum potuit; an urgente necessitate idem fieri potest. *Guillemus Ballonius. lib. 1. Epidem. & Ephemerid. pag. 11.*

Subsectio sexta.

Pro Angina.

A Provisione habita totius corporis seca venas sub lingua, & si non juvat, jugulares in collo externas & gulæ insuffletur pulvis hirundinum, & foris admove emplastrum ex nido hirund. cum aceto. si ad pus abeat.

Rx. Myrrhæ ʒij. sinapi ʒj. morsus diabol. scabios. an. Mj. coq. ex aq. ad lbj. colat. adde mellis optimi, & dianuc. an. ʒij. fiat Gargarism.

Ad rupcionem etiam facit hoc Emplastrum.

Rx. Farin. tritic. hord. sem. scenu-græc. an. ʒij. rad. Lil. alb. ʒiij. ficuum numero vj. Levistic. Chamemel. melilot malv. an. Mʒ. fermenti acris ʒij. decoctis ut decet ex aqua F. cataplasma: dolorem sedans est quod sequitur.

Rx. Medullæ pomorum sub prunis coctorum ʒviii. butyri rec. ʒij. pingued. gallin. ʒjss. lactis muliebris ʒiij. farinæ hord. ʒj. bulliant ad spissitudinem in fine adde vitell. ovorum numero ij. & parum croci F. cataplasma anodinum. *Joannes Henrinius, ad Hippocr. Aphor. 43. sect. 2.*

Cum in gutture morbilli magis emergerent, non sine magno dolore & calore, ut sese suffocari clamaret; mandavi, ut continuò cum lacte caprino, & aqua plantag. simul mixtis tepide gargarisaret; quod miraculi, instar profuit. Præservat enim maxime ab angina & suffocatione, estque

oris & gutturis præstantissimum remedium, cum signa exanthematum se produnt. *Petrus Forrestus, obs. 17. lib. 1. de febrib. Ephemeris.*

Ex Hippocratis consilio omnia admovebimus ut foras prodeat in collum materia: tale est Emplastrum quod coquitur ex nido hirund. ex decocto malvarum meliloti, ficuum, fl. Sambuci; additur theriaca & crocus. Ita litus ex adipibus, & oleo amygdalino, cum croco. *Jo. Henrinius. ad Hippocr. Aphor. 37. sect. 6.*

Summis laudibus ad anginam commendatur filum purpureum, quo viperæ strangulantur, in quem finem nonnulla intorta fila, patavio mecum attuli, quibus vipersas strangulatas vidi. Collo circumliganda sunt. *Galenus est observatio, lib. 6. de simpl. medic. facult. lit. G. in. glycyfida, cui consentit Ægineta. lib. 3. de re medica. Cap. 26. Thomas Bartholinus. hystor. 73. cent. 4.*

Subsectio septima.

Pro Angina.

Sartor quidam angina laborabat, qua deglutitio impediabatur; ei secta fuerat vena, Clysteres injecti, & admotum vesicatorium.

His non proficientibus, me vocant, advertens cum vix tantillum jusculi ex cochleari magno conatu deglutire, ac per consequens medicamentum purgans haurire non posse, præf. ribo aq. benedict. ʒij. quibus purgatus est pluries per vomitum & secessum, eodemque die ab angina liberatus.

Lazarus

Lazarus Riverius. observ. 24. cent. 2.

Juvenis quidam fessor angina laborabat ita vehemen i, ut nec loqui, nec deglutire posset, respiratio tamen integra manebat. cum ad eum vocatus sum, injectus fuerat Clyster, statim verò sanguinem mitti jubeo ad 3x. postea admoveatur visicatorium posteriori cervici, cucurbitulæ scapulis admovetur cum scarificatione, & 4. horis à vena sectione exhibentur aque bened. 3ij. quibus purgatus est per vomitū & per alvum, & indè loqui ac deglutire cepit, ac paulò post integre curatus est. *Lazarus Riverius. obs. 10. cent. 2. vide ejusdem obs. 60. cent. 4.*

Subsectio octava.

Pro Angina notha in matrona.

PRæmissis clystere & venæ sectione hoc Linimentum paravi.

R. Ol. Chamæmell. melil. an. 3j. nidi hirand. pulv. 3ß. alb. græc. 3j. pingued. hirci. 5ij. Ceræ. q. s. F. unguentum super linteū duplicatum extensum, collo calidè applicetur, ab ejus usu dolor abiit, deglutitioque facilis & integra rediit, & ipsa ægra integre convaleuit. *Ju. Petrus Leisichius, obs. 1. cap. 7. lib. 2.*

Subsectio nona.

Pro Angina.

Ilustis mulier Gabriela Goulier domina à Saulono, cum angina autumnali omnium periculocissima detineretur, venit in mentem me legisse apud *Ætium lib. 15. cap. 6.* agarium occultos abscessus abforbere, vel foras materiam evocare; statim agarium in taleolas confisum in decocto radicis althææ, ficum, cum momento Zinziber. & quarta parte vini albi maceravi, addidi Syrupum de althæa, & potionem: ægrota dedi manuique ne illam statim deglutiret, sed aliquod tempus in imis faucibus contineret, si hac potione vitam sibi redimere vellet, obsequitur ægrota, interim dum cum illa sermonem confero, ecce magna puris albi copia, tam putridi & graveolentis ore rejicitur, ut filia quæ ad matrem cum pelvi adstabat, excipiendo puris ergò, prægravi ejus fetore, conciderit animo. ad ægotam postea rediens cam & vocis vitio & respiratione difficili, & gravi deglutitione, & febre levatam reperi, & ab omni viræ periculo tutam, qua nunc fruitor incolumis. *Jacobus Dorvnerus. apolog. lib. 3. cap. 1.*

Hispanus quidam cum acutissimâ anginâ in horas strangulâri videretur, & omnia universalia & localia per venam sectam, scarificatas in collo cucurbitulas, acres Clysteres, essent celebrata auxilia, & ipse nigricante facie velut emortuus jaceret: periti simi

medici jugulares secandas imperarunt, adfuit Chirurgus secandi arte dexterissimus; illas sanguine ad caput ruente, vaporeque multo impletas, turgentes & conspicuas rescuit, irreparabili sanguinis fluxu sequuto, ægroque lapsa in omnimodam virium jacturam, spes salutis abest; quum de eo ob violentum sanguinis fluxum, jam desperarent omnes, vocatus accurro, Emplastrum Galenicum ex aloë, thure, pilis leporis exactissimè trituratibus & mixtis cum candido ovi, superimpono, quo ipse ad arteriarum & jugularium hæmorrhagias foeliciter utitur; sicque collo commodè ligato, ægrum jamjam exhaustum refocillo, qui post horas aliquot, respirare & loqui coepit, & à morbo immunis revixit. Nec mireris ad tam periculosum remedium nos confugisse, quando enim salutis unica est via, hæc licet cum periculo tentanda; cum satius sit ægrum periclitari, quam spe adempta certò perire, ut monet magister; nam malo nodo malus cuneus querendus est, raroque crudele malum nisi crudeli depelli potest auxilio. *Zac. Lusitanus. obs. 95. lib. 1. prax. admir.*

Anginà caninà cum scemina quædam nullo apparente tumore graviter corripere, magna cum violentia respirans, ita ut in horas strangulari videretur, & neque cephalicæ, aut venarum sub lingua sectio, in occipite Scarificatæ cucurbitæ, acia clysteria illi opem ferre possent, tandem eodem die quo omnia ob procrastinationis periculum acta sunt, sub mento scarificata cucurbita summo fuit auxilio, assum-

ptis deinde Syrupis, excretaque per sputum pituita crassa & multa, altero die melius habuit. *Zac. Lusitanus. obs. 94. lib. 1. prax. admirand.*

Juvenis quidam 20. annos natus, pituitosus, post celeriorum deambulationem, avidè hausit frigidam cerevisiam, undè intra horam deglutitio admodum difficilis, fauciumque dolor & tumor apparuere, vocatus vene sectionem levem institui jussi, sequentique gargarismate curatus est.

R. Aq. fl. Sambuc. ℥iij. myrrh. pulv. 3℥. Sp. vini rectificat. ℥iij. Spirit. Salis. armoniac. ℥j. succ. taraxiac. express. 3j. M. pro gargarism. Puella 20. circiter annorum, subitò in maximam respirandi difficultatem incidit, cum faucium tumore & dolore, ut ne guttulum quidem liquoris deglutire poterat; vocatus statim venæ sectio celebrata fuit ad 3v. moxque sequens apozema pro gargarismate præscripsi, undè levamen quoddam observavit.

R. Fl. ros. rub. 3j. bacc. Lauri excoct. sem. Levistic. an. 3j℥. coq. in aq. communis ℔j. vase optime clauso in colat. dissolv. Mell. ros. 3j. aq. theriac. simpl. 3v. Sp. salis armoniac. ℥j. M. pro gargarism. Sequenti die clysterem purgantem injici curavi, undè optimè deiecit, eodemque die collo sequens cataplasma bis de die renovandum applicari jussi.

R. Nrd. hiron. num. j. fl. Sambuc. p. iij. coeparum sub cineribus coctarum numero ij. coq. ex cerevis. tenui. contusis adde albi græci 3iij. olei oliv. q. s. M. F. Cataplasma, quo quarto die ab-

cessus.

scessus fuit ruptus, ulteriusque usa fuit solummodo melle rosac. pro linctu. *Fredericus Deckers*. Obs. ad cap. 1. l. 2. *praxeos Barbetiane*.

Subsectio decima.

Pro Angina Latente.

Angina laborabat Nicolaus Rota, nullus tamen rubor aut tumor, vel intus in gula, vel extra videbatur; & ipse nihilominus vix spiritum trahens, quicquid præterea edendum sumeret, per Os statim & Nares rejiciebat: quare cum arescente corpore, pallente jam facie, ac ventribus oculis, spes omnis sublata esset, & Medici, quibus cura demandata fuerat, ægrum amplius non adirent; me licet juniores convocant, ægrum ostendunt, & quæcunque acta fuerant exponunt; at ego cum & ægrum ipsum ad mortem tendere, & medicos quæcunque opportuna fuerant præsidia adhibuisse intelligerem, cœpi ipse mecum cogitare, satius ne esset, ægrum ipsum Deo & Naturæ, ut cæteri Medici, incuratum dimittere, an aliquod licet insolitum, utile tamen auxilium experiri: Verum adhortantibus his qui ægro assistebant, consilium capio, & locum altioribus plagis sub ipsis Maxillis, ac etiam supra collum incido, ex quo cum sanies multa prorumperet, adeo morbus levatus est, ut faucibus ipsis spiritum simul & cibum capientibus, facilis dein ad bonam valitudinem ægro daretur regressio. *Antonius Benvenius*, Cap. 38, lib. *De abditis Morborum & Sanationum Causis*

Sectio 24.

Pro Ani Abscessu & Ulcere.

Rupto abscessu, & pure effluente, locum affectum continuo detergimus cum decoct. hord. & melle Rosac. cum satis detergum videretur, mandavi, ut hoc unguento incarnante & consolidante, & cicatricem inducente inungeretur.

R. Ung. alb. Camphorat. ʒj. tutiæ. Lytharg. an. ʒj. Sarcocol. thuris. balauft. an. ʒß. ducatur in mortario plumbeo, donec fuscum fiat; inungatur, vel super pannum lineum inductum apponatur. Ad idem quoque valet unguentum de plumbo, quo sepius utor, non solum ad ulcera, sed ad rhagades ani. Ita describitur apud *Montagnanam*.

R. plumbi usti ʒij. Lythargyr. ʒj. ceruss. lotæ, aceri, an. ʒß. ol. Rosac. ʒij. mell. rec. ʒj. Mell. ovor. num. iij. myrrh. ʒß. ceræ, q. s. fiat unguentum.

Valet in omnibus excoriationibus, inflammationibus, & ulceribus fraudulentis, & corrosivis, & antiquis gangrenis crurum & aliarum partium.

Utitur & *Montagnana* pro ano gangrenato, hoc unguento.

R. ung. de cerussa ʒbj. plumbi usti ʒß. thyr. myrrhæ an. ʒij. lythargyr. despumat ʒjß. incorporentur in mortario ultima contritione. *Petrus Forestus*. Obs. 13. lib. 23. *De Sedi & Ani vitiiis.*

Sectio

Sectio viceſſima quinta.

Pro Ani Fiſtula.

SI incommodum quod adfert Fiſtula, non magnum ſit, nec multum ſaniei iſſuat, nec ſœtor adſit magnus, multi medici ſuadent, eam non attingendam eſſe, cum Natura interdum ſuperfluos corporis humores per eam expellat, & viciũ hæmorrhoidum ſuppleat. Quicquid tamen dicant Autores, quod fiſtulæ cura dimi tenda eſt, bonum eſt, ut omni diẽ abluatur decoctione agrimoniz. foliorum olivæ, & aluminis uſti, per ſyringam quatuor aut quinque vicibus immiſſa: leviter deinde cum pannis lineis exſiccetur; & ſi foramen ſit nimis anguſtum, aperiatur cum medulla Sambuci, aut Gentianæ, ne ſanies in ea retineatur, & partes vicinas corumpat: Et ſi eadem melle madeceris ſuperſpergendo pulv. aluminis uſti, melius erit, & citius aperietur; & ſemper lavetur cum dicta lotionẽ, in qua reperitur ſæpẽ juvamentum magnum, vel repurgetur cum collyrio apud Valeſcum deſcripto, lib. 2. cap. 4. De Fiſtula Lachrymali, quod ita ſe habet.

R. Aloes, thuris, an. 3j. Sarcocol. balauſt. ſang. dracon. antimon. alumin. an. 3j. ærugin. æris quartam partem 3j. De iſto collyrio diſtemperato cum vino, vel decocto gallarum, quod melius eſt, guttæ tres vel plures in fiſtulam diſtillantur & utatur; &

mundificet cum mel'e & vino & virid. æris, donec conſumatur caro mortua, quæ apparet in fiſtula. & occultetur caro ſanguinea, ulcus probe repurgatum, curctur incarnativis. Si iſtis non curetur, tunc chyrurgia curanda erit, cauteriis actualibus; cum cautione tamen, cauteriſando ſuperficiem fiſtularum; id tamen fieri non debet, ſi fiſtula in teſtino, aut veſicæ propinqua exiſtat. Alii utuntur incifione. Sed non niſi à Chirurgo peritiſſimo talia ſunt peragenda. *Petrus Forreſtus. Schol. obſerv. 15. lib. 23.*

Sectio 26.

Pro Ani condylomatibus.

Qui Condylomata patiebatur, ex quibus interdum humiditas aquoſa tenuis emanabat, huic juſſi, ut folia viridia rutæ cataplaſmatis inſtar loco affecto apponeret. Egrege enim illud ad condylomata & hæmorrhoides facit. Si neque illa juvarent, imperavi ut pulvis ſubtiliſſimus conficeretur, ex ferrugine ferri, qui cum ſucco tapiſi barbati mixtus cum bombace applicetur. Omnia quæ Condylomatibus conducunt (teſte *Ætio*) adſtringentia eſſe oportet. *Petrus Forreſtus, Obſ. 8. lib. 23.*

Condylomata, omniſq; generis verrucas, ſicus, maſcas, & mora ani prorſus tollunt cineres ſtercoris murium cum vino cocti & applicati inſenſibiliter. Idem faciunt Conchyliæ juxta fluminum littora reperiæ oblonga, calcinata,

cinata, & cum vino cocta & applicata. Sic crocus metallorum cum aqua Ferniculi distemperatus, & in petii applicatus, dolores primo sedat, & deinde ipsa Condylomata consumit. *Joannes Harimanus. prax. Chimiatri. pag. 203.*

Sectio 27.

Pro Ani Intertrigine.

Quibus ex equitatione Ani intertrigines contingunt, argentina herba confusa commodè apponitur: Hujus herbe succo, si nates liniuntur frequenter, mirabiliter juvat. Alii sebacea candela ad ignem leviter calefacta, intertriginis iniungit, ut equites facere consueverunt. *Petrus Forresterus. Obs. 13. lib. 23.*

Sectio 28.

Pro Ani procidentia ex Tenesmo præcedenti.

Cum manu molliori intestinum rectum prolapsum introductione possit, Spongia Anum foviri iussimus cum decocto Malvæ adjecto butyro, & ubi detumuerat, cum pars stercore inquinata esset, vino rubro abluerè mandavimus; deinde ut mollioribus manibus imponeretur, ubi verò intestinum repositum esset, fovere iussimus decocto adstringente & roborante ex gallis, cort. granat. ros.

plantag. & balauft. in aq. Chalybeata decoctis. & podicem inunximus oleo myrtino, pulvere superinsperso, ex myrtil. ros. corn. Cerv. usto & gallis; quibus subsidii curatus fuit. *Petrus Forresterus. obs. 2. lib. 23.*

Reposito ut decet intestino, ad adstringentia accedendum, tum interna, tum externa. Inter interna laudabile est decoctum radices prunellæ sylvestris in Cerevisia vel Aqua, quod sæpius haustum in die per aliquod tempus leniter adstringit, sed ita, ut alvus quoque libera simul sit, quam in ejusmodi calibus semper oportet esse talem.

Externa sunt varia, sed elegans est, quod fit ab affere querno apprimè levigato, & cum Massiche, postquam ille incaluerit ad ignem, illito & statim ano supposito, supersedendo, ad tolerantiam tamen ipsius calorisi; quod si autem intestinum repositum, nullo modo vel arte intus manere, aut herere possit, hoc unicum est præsens remedium.

R. Scarabæos in stercore equino natos, mortifica in vitro clauso ad solem benè exsiccantur & F. pulvis tenuissimus, de quo sparge super intestinum prolapsum, & quoquomodo poteris reponè, nunquam egredietur amplius; præsertim si deinceps decoctum radices prunellæ sylvestris ad tempus usurpatum fuerit. In procidentia etiam oculi prodest hoc remedium ex Scarabæis petitum. Aluminis usus propter nimiam stipticitatem cautè vitandus. *Joannes Harimanus. prax. Chinnatr. pag. 205.*

Infantes

Infantes ani procidentia imprimis ob refrigerationem laborantes, quod & in adultis fieri potest, bonum est supra truncum quercus recenter caesæ, calefactum, & secundum rectitudinem ligni erectum, collocare; idque ideo quia ejusmodi truncus de ligno recenti maxima astringendi vi præditus est. *Felix Platerus. Prax. Med. Tom. 3. lib. 2. c. 2. p. 578.*

Sectio 29.

Pro Ani Prolapsu.

Quinquagenarius quidam, cum Multo oneratus, ex oppido domum rediens, in via alvum exonerare vellet, ac sese inclinaret, prolapsum ipsi est intestinum; & quia tunc aer frigidiusculus erat, exortus est dolor maximus, ita ut ulterius ad suos progredi, neque ad oppidum redire posset: Venum fortè tortuna à prætereunte quodam semianimis repertus, mihi adductus fuit; tum intestinum rectum prolapsum, & ad magnitudinem ovi ostrutis tumefactum reperi; dolor ingens aderat, & excrementa continuè, eaq; liquidia & viscida effluabant: In curatione sic processit; primò sequens applicui fomentum.

R. fol. & fl. Verbasci albi, fl. Chamæm. Melit. rad. & sol. Alth. an. Mj. sem. lini & foenugræc. an. ʒʒ. anili. ʒj. coque in lacte vaccino rec. multo. in decocto isto linteamina reduplicata intinxi, & per horam integram calide applicui. Deindè toti intestino sequentem inpersi pluvierem.

R. Ros. rub. cort. granat. nuc. cupres. mastic. thuris, croci martis, plumbi usti, an. ʒj. M. F. pulvis.

Tandem caput ægri in terram inclinavi. pedes verò ut in altum à duobus viris fortibus elevarentur operam dedi; mox indice meo dextro linteo molli & suavi involuto, & decocto præscripto intincto, nec non in centro ejus quod prolapsum fuerat, posito, intestinum in locum suum feliciter reduxi; altero die os sacrum & coccygis sequenti linimento inunxi.

R. Ol. lumbric. ros. an. ʒj. ol. ex floribus ʒʒ. M. Sequenti die Syr. ros. solut. compos. cum rheo. agar. & Sen. corpus leniter purgavi, venamque in brachio incidi; & sic in pristinam sanitatem restitutus fuit, nec postea amplius prolapsum est intestinum. *Guil. Fabricius Hildanus. Observ. 76. Cent. 3.*

Sectio 30.

De Aphthiis.

Quæ in oris interna superficie fiunt ulcera, ac ignei caloris quiddam obtinent, Græcis ἀφθαι (fortè ἀφθ τῆ ἀπιδου, accendi) Latinis, Lactucimen, Barbaris, Alcola nominantur.

Sunt ulcera non admodum cava in quamvis oris partem serpentina, in palatum, in gingivas, in linguae latera, & radicem.

Oriuntur ut plurimum infantibus, puerisque lactentibus, quibus admodum

dum familiare est malum, quum scilicet aut lac nutricis vitiosum fuerit, aut non probè ipsum infans concoxerit, ex qua lactis acrimonia & putredine, sursum elati halitus, partes illas molliores & delicatas facillè exulcerant: fiunt etiam aliquando in iis, qui ad perfectam ætatem pervenerunt; & tum causæ sunt tenues, serosi, & acres humores, in toto corpore redundantes, & ad supradictas partes delati. In febribus frequentes sunt Aphthæ, nonnunquam & sine febre graves, quales sæpè mensibus suppressis observantur. Eas etiam venerea lues & hydrargyri perunctio solet excitare. Ex pustularum colore præfagientia signa sumimus: albicantes enim ac rubentes tutiores sunt, & curatu faciles; lividæ autem, aut subnigræ perniciose, & sæpè lethales habentur.

Subsectio prima.

Pro Aphthis Puerorum.

NOs linctu utimur ex diamoro, succo granat. & melle; hoc etiam addam quod à Pharmacopœo accepimus. Multi Infantes cum *Antwerpie* ex Aphthis morerentur, ex vetulæ consilio, ranulam vivam ori puerorum admovebant, suctione malignitatem attrahentem, eaque defecit & mortuâ, alteram ori imponebant; deinde rursus aliam, si opus esset; quo præsidio, & pueri, & infantes evadebant. Idem in pueris suis, tum aliis expertum narrabat *Petrus For-*

restus. Obs. 21. lib. 14. *De Affectib. Labiorum gingiv. dentium, oris & lingua.*

Juvenis biliosus cum in Aphthas incideret, valdè ignitas & flavas, postquam ex infuso rhab. purgatus esset, collutionem præscripti, quæ refrigeraret, & fervorem restringeret in hunc modum.

R. fol. plantag. bellid. min. portul. semperviv. solan. an. mj. fl. ros. rub. p. j. sem. Cydon. 3j. F. decoctio in aqua in colat. fl. j. dissolv. diamor. 3j. succ. mali punici acid. 3ss. M. F. collutio. Postea adjeci ad majorem refrigerationem, succum solani, & aceti modicum: Deinde ut magis abstergeret, in decocto adjeci hordeum integrum, etiam mellis rosati nonnihil, ut citra mordacitatem magis discuteret. *Petrus Forrestus,* Obs. 22. lib. 14.

Hic Syrupus mirum in modum predest.

R. fol. viol. fragar. semperviv. bellid. min. plantag. & ortulac. an. mj. Sem. Cydon. 3j. Coq. in aq. communi, colat. fortiter expressæ add. sacch. q. s. & Coq. ad consistentiam Syrupi. S. A. ut melius abstergat, loco Sacchari, mel addi potest. *Petrus Forrestus.* Schol. Obs. 25. lib. 7. *De Febrium Symptom.*

Subsectio secunda.

Pro Aphthis.

Filius meus quatuor annos natus, passus est fluxionem acerrimam in linguam & fauces, ut infinitis ulceribus scaterent, iisque albicantibus, & admodum dolorificis, cum magna inflammatione. non poterat cibum, aut jusculum capere, nec lac sugere; diebus ac noctibus ejulabat insomnis, macilentus, ac ferè consumptus. Ex remediis non profuit mel rosaceum cum Sp. Vitrioli, quod alias mirifice conduxerat; aderat alvi fluxus copiosus, quo bilem porraceam ejiciebat, vesicatorum valdè profuit; sed dolores & clamores perseverabant, & continuo æger per os humorem serosum & acrem emittebat, dolore & inflammatione magis ac magis attrahente, tandem exhibui Laudan. gr. j. cum jusculo, eoque dolor sopitus est, somnus levissimus consiliatus, qui postmodum perseveravit moderatus & suis horis adveniens. Hinc cœpit convalescere, & fluxio illa humoris per os emanantis omninò cohibita est: Sequenti tamen die purgans medicamentum exhibitum est, quod multum etiam profuit. *Lazarus Riverius. Obs. 43. Cent. 2.*

Quedam mulier laborabat Aphthis contumacissimis, quæ neque venæ sectionibus, neque purgationibus multis, neque julepis refrigerantibus, neque illitu ex spiritu Sulphuris curari potuerant; noctes insomnes traduce-

bat, & vix cibum devorare poterat, quia omnes oris partes hujusmodi ulcerculis scatebant: sumpsit noctu Laudani gr. iij. idque remedium continuavit per triduum, & sic fluxio acris in oris partes defluens cohibita est, ac consequenter oris ulcera paucis diebus percurata sunt. *Lazarus Riverius. obs. 35. cent. 3.*

Colluatur os sæpe decocto Saturciz in vino, vel etiam decocto Veronicæ, quod præstans est, præsertim si adjiciatur aliquid mellis rosati. In Aphthis contumacibus hisce decoctis adde aliquid spiritus Vitrioli, & non resistent. In Aphthis ex Lue venerea omnem absolvunt nodum aque virides infra sectione de orena describende, imprimis si loco aq. simplicis, assumatur aqua persicarie, *Joannes Hartmannus. prax. Chir. iatr. pag. 123.*

Lingua infantium, & oris partes, quæ pustulis sunt consperse, eluantur & confricentur bis terve post suctionem lacte bubulino, vel caprino, in quo auriculæ judæ vel fungi sambucini sunt incocti; cum ipsis itaque fungis & lacte, aut foliis salviæ virentibus in eodem lacte madefactis pustule confricentur & abstergantur: quibus absterfis partes oris pustulose inungantur, aut melle rosaceo, aut diamoro, aut rob. ribium, omnium autem certissimum & præstantissimum remedium ad Aphthas, cujuscunque coloris, tam in infantibus, quam adultis est, eas prius diligenter ablutas & absterfis oblinire sequenti remedio.

R. mellis Rosac. ʒʒ. ol. vitriol.

3j. M. fiat Linimentum. *Franciscus*
Jesul. Sect. 7. lib. 2. Practica.

Sectio 31.

De Apoplexia.

Apoplexia morbus est gravissimus, qui primò caput obsidet, & protinus ac subitò sensu & motu universum corpus privat, ita ut exitus spiritus animalis à cerebro prohibeatur, & vitalis aditus à corde ad cerebrum præpediatur. ἀπὸ τοῦ ἀποπλῆξ-
 ται, i. e. à percutiendi nomen habet, quòd, qui ea laborent, veluti de coelo percussu videantur. *Avicenna* Apoplexiam definit, quod sit otiositas sensus & motus per interceptionem Spiritus sensitivi & motivi ab oppilatione ventriculorum cerebri. Ejus plures sunt cause; fit enim aliquando à cerebri phlegmone, nonnunquam à glutinosa pituita, cujus nimia abundantia repletur cerebrum, ut in Apoplexia hyberna & senum; fit etiam à lymphâ crassiore, nervos magna ex parte obstruente, uti etiam ab effuso in cerebrum sanguine. Duplex est secundum *Hippocratem*, una fortis, altera debilis; distinguuntur majore & minore difficultate spirandi, at omnis morbus est maximus, utpotè in qua Symptomatum summa sunt omnia, quæ hominem ad exitium præcipitant, antequam remedia convenienter adhiberi possint.

Subsectio prima.

Pro Apoplexia pituitosa in Sexagenario.

Sartor quidam pallidi coloris extra urbem existens, subitò Apoplexia correptus, in domum sine sensu ac motu fertur; qui cum pituita abundaret, & venæ non apparerent, sectionem venæ prætermisimus. Sed ut subitò materiam à capite divertendo avellerem, ut hic Clyster infunderetur mandavi.

R. cent. min. puleg. calamenth. origan. beton. rutæ, saly. mercurial. hyssop. an. Mj. sol. Lauri, fl. stæchad. & anthos. an. p. j. sem. anis. fornicul. cartham. contus. an. 3ij. uvarum pass. enuel. 3j. colocynth. 3jß. coq. in aq. communi, in colat. lbj. dissolv. elect. hieræ simpl. benedict. laxat. an 3ß. hier. logad. diacolocynth. an. 3jß. ol. chamæm. rutæ. an. 3j. ol. anethi. 3ß. ol. castor. 3jß. salis gemm. sal. communis, an. 3j. M. F. Clyster: Interim dum Clyster parabatur, etiam alvus irritata est ad solutionem glande infra scripta.

R. troch. alhand. ʒij. spec. hieræ picr. ʒj. sal. parum, mellis q. s. F. suppositorium.

Adhibui etiam frictiones; & vinctula tum femoribus, tum brachiis injeci, quibus adhibitis, tendebat in paralytin: Sed non expectata digestionem, ut has pilulas devoraret præcepi.

R. Pil. coch. 3j. castor. ʒj. cum syr. de stæch. fiant pil. 7. quas, cum

H 2 non

non potuit devorare, dedimus solutas cum aq. beton,

Cum ventrem egregiè solvissent, coepit melius loqui. Exhibui tunc Syr. è Stæchade, & Oxym. scillin. Et postea cum pilulas devorare posset, prædictas diglutiendas dedi. Nucham quoque inunximus oleo Sampfuchino & Nardino simul mixtis. Deinde pro particulari evacuatione, palatum inunximus cum theriaca & sinapi; etiam masticatoriis quoque adhibitis, & errhinis cum succo betæ, rutæ & majoranæ, & sternutamento hunc in modum præscripto.

R. Nigell. piperis alb. nuc. mosch. an. ʒj. helleb. alb. pyrethr. castor. an. ʒß. M. F. pulvis. pauxillum ejus calamo insuffletur in nares. Ultimò ad majorem resolutionem & capitis roborationem, theriac. mithridat. & oxymel scillinum; dedimus; & imperavimus ut ex hoc sequenti condito sumeret subinde.

R. Conf. flo. Rosimar. beton. salv. an. ʒij. mithridat. ʒij. theriac. el. ʒj. spec. diamb. diamosch. plirifarchont. an. ʒjß. diacori, ʒij. oximel Scillin. syr. è stæch. an. ʒß. M. bibebat & hoc Claretum.

R. salv. majoran. hyfop. beton. an. Mj. fl. rosmar. stæch. an. p. j. liquir. ras. ʒijj. coq. in aq. q. f. in colat. ʒix. dissolv. mellis despum. syr. è stæch. an. ʒj. clarificetur & aromatizetur cum ʒijj. cinam. fiat claretum pro tribus dosibus.

Exterius verò spinam totam inungebat, & crus paraliticum his oleis.

R. ol Nardin. sampfuch. an. ʒj. ol. vulp. ʒß. ol. caryophil. gutt. v. tempore inunctionis addebatur aliquid aque vitæ rectificatæ, & sic hic fuit tandem egregiè curatus. *Petrus Forestus. Obl. 77. lib. 10. De cerebri morbis.*

Subsectio secunda.

Pro Apoplexia a delapsu ex sublimi.

Theologus quidam serè sexagenarius, scalam domi descendens decidit, capite pavementum seriens; subito collapsus inflat mortui jacer, sine voce, nec videns, nec audiens; quinetiam tactu, motuque privatus, cum stertore quodam, pulsu adhuc integro, sine febre, mox vomitus subsequitur.

His signis perdurantibus, prognosin facillimè fecimus, nimirum affectum lethalem esse; secundum *Apher. 42. Sels. 2.* Ne tamen quicquam, quod Christiana Charitas requirebat, intermitteretur, aliquid tentandum esse judicavimus, propterea quod interdum etiam in desperatis casibus, benedictio divina luculenter præter spem, dum ex officio extremè laborantibus succurrimus, nobis apparere solet. Hinc revulsionem à capite variis modis instituendam, & deinde omni ingenio facultatem animalem excitandam esse putavimus. Pro primo statim venæ sectionem instituimus in brachio dextro, sanguinis ʒviij. extractis, propterea quod suspicio esset, sangui-

nam

nem ex concussione capitis, eò confer-
tum affluxurum. Quamquam verò
sanguinis missione dextrè peractà, re-
spiratio levior videretur, in cæteris ta-
men nulla mutatio sequebatur, undè
non tantùm extremorum frictions, &
ligaturas dolorificas ordinavimus, sed
paulò post clysterem sequentem suasi-
mus.

R. Fol. beton. Salv. prim. veris,
Cent. min. Calamenth. mont. an.
Mijß. fol. Sen. 3vj. pulp. Colocynth.
3ijß. coq. in aq. & vino ad tertias, in
colat. lbj. dissolv. elect. hieræ simpl.
Indi maj. an. 3ß. ol. rut. de castor.
aneth. an. 3j. ial. gemm. 3ß. M. F.
Clyster. Præter hæc remedia revulsio-
num, partem affectam quoque non
negleximus, quam ob causam, pro se-
cundo, non tantùm aq. apoplecticam
Langii cum spiritu ceras. nigr. permi-
stam, aliquoties insudimus corroborati-
onis gratia, sed etiam oleo succini
verticem, tempora, & nares inuxi-
mus, ac tandem sternutatoriis ex ca-
storeo & similibus (quæ post universa-
lia & revellentia rectius, quam in prin-
cipio adhibentur) naturam excitare
conati sumus, sed frustra, sensim eti-
am vitali facultate remittente. *Grego-
rius Horstius. obs. 13. lib. 2. de mor-
bis capitis.*

Subsectio tertia.

Pro Apoplexia.

Addam hic descriptionem illius a-
que vitæ contra apoplexiam,
palalysim, epilepsiam, reliquosque ca-

pitis morbos frigidos, unà cum con-
fectione quibus palatini comites ele-
ctores uti consueverunt.

R. Fl. Lil. Conval. M. viij. vini ge-
neros. alb. lbij. post 4. vel 5. dierum
infusionem in vitrea baccia, & quoti-
dianam agitationem, distillantur in
Balneo M. deinde.

R. Fl. storch. arab. M. j. fl. Lavend.
Mjß. fl. rosmar. Mj. Caryophil. nuc.
mosch. an. 3ijß. cubeb. 3ij. visc. q.
3ijß. rad. peroniz 3ß. rad. dictamn.
alb. 3ij. findantur radices, & cætera
conscindantur, & commisceantur su-
perascriptæ aque destillatæ, quæ rursus
indita in vitream bocciam per dies 7.
ad solem, & sæpius agitata, deinde de-
stillentur in Balneo M. & servetur a-
qua diligenter.

Confectio vel tabulatum hoc sit.

R. Sem. peron. excortic. 3ß. mar-
garit. 3j. macis, 3ß. sol. auri, nume-
ro vij. Sacch. finiss. in aq. superascripta
soluti. 3v. F. rotulæ. *Reinerus Sole-
nander, consilio 14. sect. 3.*

Extractum Salviæ pro magno secre-
to exhibent Chimici. Confectio ana-
cardina, ut in omnibus cerebri frigidis
morbis, sic & hic summopere probat-
ur: qua potius quam theriaca, aut a-
liis opiatis utemur, per se eam exhi-
bendo, vel cum aqua vitæ dissolvendo.

*Felix Platerus. cap. 1. lib. 1. tom. 1.
prax. med. pag. 49.*

Sunt qui theriacam aut mithridati-
am bibendâ exhibent, magno quidem er-
rore, quoniam in illis tamen diu servat-
is, vis opij non omnino perit, ut tace-
am antidota ea composita esse ex mul-
tis quæ astringunt, at astrigentium & tri-

frigidorum quantumvis hebetata facultas suspecta est, quoniam humor unde morbus hic committitur, cerebri corpus imbuat, & altius impingitur his medicamentis. At ubi fuerit cerebrum expurgatum, tunc dantur, quoniam cerebro imbecillo ex morbo praecedenti robur addunt. *Guil. Rodericus. cap. 22. lib. 1. prax.*

Sternutamentum provocare (quod pervulgato errore statim faciunt omnes) noxium est, quia humor pituitosus in corpore cerebri est, non in ejus ventriculis; itaque sternutatione non potest excuti. Præterea agitatione capitis & pectoris cerebrum opletur, humoribus ad se tractis. Quare sternutatio non conducit, sed etiam lædit plurimum. idem. ibidem.

Quidam in apoplexiam cadit, omnibus modis agitur, pulvis hieze injicitur in nares, an ita agendum? observatum est apoplecticum injecto simili pulvere Epilepticum extirpasse, quæ calidiora in os & nares, ad sternutamentum excitandum injiciuntur, quia cruda omnino materia est, amovenda sunt. *Guil. Ballonius. lib. 1. Epid. & Ephemer. pag. 6.*

Subsectio quarta.

Pro Apoplexia terminante in paralyfin cum sopore inexpugnabili.

Videtur quidam temperamento phlegmatico sanguineus, 55. annorum præterpropter, postquam præcedentibus diebus Symposiis operam de-

disset, in prandio, inter cibum potumque incipit balbutire, mox infrequens apoplexia terminatur in paralyfin lateris dextri, quam comitatur inexpugnabilis dormiendi cupiditas. Secundo die morbi adveniens, ægrum omnino æpavum reperio soporice deditum, facie tamen sana, & omnia intelligentem, solum latere dextro immobili, & paralytico: premisso morbi curatu difficilis prognostico, illico hunc clysterem injiciendum curavi.

R. Rad. angel. Zedair. an. ʒj. fol. rutæ, cent. min. origan. serpill. beton. mercurial. an. Mj. fl. Sambuc. cent. min. Cordial. omnium an. pʒ. sem. Cumin. anis. aa. ʒʒ. bacc. Laur. ʒʒ. fol. Sen. el. ʒj. F. decoctio in colar. ʒx. dissolv. diaphæn. diacathol. an. ʒj. bened. Laxar. ʒʒ. ol. Chamæm. aneth. irin. an. ʒj. Sal. gemm. ʒj. F. clyster statim injiciendus. Interius accepit per vias cochlear unum hujus aque apoplecticæ.

R. Aq. hirund. apoplect. Lang. an. ʒj. aq. peron. Lil. convall. an. ʒʒ. ol. iuccini gutt. vij. M. diligenter ad vitrum. Postea vertex, totumque sciniput una cum nucha, illinebatur primùm cum ol. succini calidè, deinde cum hac aqua.

R. Aq. Salv. rosmar. Lavend. an. ʒʒ. aq. vitæ opt. ʒj. ol. Salv. Succin. destill. an. ʒʒ. M. ad vitrum. post fortum cum hac aqua illinebantur partes illæ cum his oleis.

R. Ol. Lumbric. Laurin. an. ʒʒ. ol. castin. nardin. an. ʒij. ol. vulpin. ursin. an. ʒj. ol. rosmar. Lavend. an. ʒʒ. M. ad fictile.

Sequenti die cum in soporem subinde

de relaberetur, injectus est alius clyster paulo acrior, additis spec. de hiera, ℥ij. diacolocynth. in petis liguti. ℥ij. sed neq; hic quicquam promovit, tametsi per horam mediam & paulo ultra subsisteret, ideoque elapsa hora, ex indito suppositoio, tandem bis terque deiecit. A meridie contra soporis augmentum sequentibus pugnatum est.

R. Rad. Angelic. imperator. Zedoar. tormentill. dictamn. an. Mj. fol. Satureiz (que contra veterum peculiaris, Mij. Lavend. Rutæ, serpill. majoran. an. Mß. coq. in. q. l. vini & aceti vinosi, pro decocto. petie duplicatæ hoc liquore impregnatæ, tam fronti, quam nuclæ calidè adhibeantur, & sæpius renoveantur.

Succus rutæ cum aceto acerrimo mistus, ex sponsia subinde naribus obiectus.

Intus de hac mixtura ori ingestum.

R. Oxy mel. scillit. ℥ß. mithrid. cl. 3ij. Castor. pul. ℥j. cum confectione anacardina fiat mistura.

Oleo etiam sequenti paulo fortiori, præcunte aqua suprascripta, juxta cum spina dorsi, nuclæ calidè fovebatur.

R. Ol. Lauris. petrol. an. ℥j. ol. Castor. lateris. an. 3ij. Euphorb. pul. ℥j. cetæ rubræ & aceti parum M. F. Linimentum.

Pulvis pariter sternutatorius naribus insufflatus est. Gargarismi etiam tentati. Denique ut in tam magno peneq; desperato morbo, nullum remedium alias salutare, prætermitteretur, Clysteris, suppositoioisque nihil aut parum efficientibus, sequentes pilulas ca-

pitales pro revulsione ac minoratione repletionis istius apoplecticæ præscripsi.

R. Extract. pil. Coch. ℥j. gummi gutt. lax. el. gr. v. castor. el. gr. iiij. ol. Succin. gutt. iij. Syr. de Strech. q. l. F. pil. numero v. inaurantur, quia deglutiri non poterant, sic dissolutas propinavi.

R. Aq. paron. Salv. an. 3x. dissolv. pil. prædictæ, adde aq. Cinam. perlar. an. 3j. Sp. vitrioli, gutt. iij. M. F. haustulus brevis. Elapsa hora excrevit aliquoties materiam duram, nigram, foetentemque pro majore revulsione, ab utraque parte nuclæ applicata sunt vesicatoria, sed omnia præsidia frustranea, *Johannes Petrus Loschius.* obs. 10. cap. 1. lib. 2.

Subsectio quinta.

Pro Apoplexia fortis ab ebrietate.

Anglus sexagenarius virginum Anglarum Leodii agentium, Symphonie organisque præfectus, media quadragesima ebrius, in penarium hospiti pugilum, in quo potarat, delapsus, occipite contuso, esse tamen calvarie integro, vera, & forti apoplexia correptus fuit. Medicis omnibus illum soli prognostico relinquentibus, rogavi patres & virgines Anglas, quibus tum ordinariam medicinam faciebam, paterentur me aliquid tentare, remediumque nullo modo anceps expectari? illis annuentibus, ægro validè concusso & agitato, Clysterem protinus acerrimum injicio, quo duabus

bus horis cessante, & glande acri evocato cum insigni evacuatione, toti capiti raso cataplasma ex fimo columbino, euphorbio, pyrethro, & sinapi applico; hinc multæ magnæque vesicæ cum se surrigerent, omnibus forcipe sectis, aquæ flavissimæ plurimum effluxit, suppositis rubrorum caulium foliis contusis, multa jam nocte domum redeo. Postridie specierum hier. Colocynth. ʒij. Castor. ʒss. rutæ ʒj. cum aq. antapoplectica propinavi; quæ potio cum ex voto successisset, cucurbitulas humeris cum scarificatione applicui; unde minuto stertore, salivæque circa os omnino siccata, in spem erectus, vesicis capitis non amplius fluentibus, novas in nucha, & vicinia, sed solis cucurbitis excito in hunc modum. Capio lati oris cucurbitam vitream, quam stupa ardente ut sit munitam applico; cum per horæ quadrantem hæserit detraho; novamque cum flamma maxima adpono, paulo post in junioribus & eufarcis. (In senibus aut densa cute præditis tardius) vesiculæ surgunt parvarum acicularum capitella vix æquantes: quibus omnibus horæ spatio coeuntibus, surgit vesica maxima orificio cucurbitæ par vel major; tum si cucurbita vitrea non habet foramen cera obductum, quo acu perforato, statu exēunte sponte sua cadit, plerumque vitrum cultro percussum frango, alioquin vesicam, dum manu avellitur, lacerans, dolorem fevum excitat. Hoc modo innoxie & intra horarium spatium, certo certius surgunt vesicæ, cum alia vesicantia, post

multas horas sæpe spem nostram eludant. Est hoc meum inventum, & quod sciam ante me nemini usitatum; usitatis deinde remediis usurpatis & continuatis, ab hoc malo tandem, ut & succedente linguae paralyfi, liber evasit.

Alium Anglum apoplecticum in cuius caput, magna porta, cum trabe cui adhærebat, deciderat, ita curavi; illius capiti raso post universalia imposui Emplastrum *Alexandri Benedicti*, quod etiam *Valerola* commendat. obs. 9. lib. 5. quod quia fidum inveni, hic describam.

R. Gummi hederæ, ceræ, terebinth. an. ʒij. resinæ purgatæ, ʒss. Succ. Corymbor. hederæ, ʒij. ammoniac. ʒij. ol. ros. ʒijss. farin. fabarum q. l. F. Ceratum. *Henricus ab Heers*. obs. 21. lib. 1.

Subsectio sexta.

Pro Apoplexia.

Provisione habita totius corporis, trade caput ea parte ubi sunt suturæ & impone illi Emplastrum ex sinapi, castoreo, & aceto forti. Brachia & crura illico stringe vinculis; jubeque fricari manus & pedes nitro cum sale, sub lingua ponatur castoreum. Deinde Saphena vena utriusque pedis aperiat. Hinc manus vena tundatur: tandem nasi, vel jugulares. postridie Clyster repetatur.

R. Castor. & Euphorb. an. ʒj. id totum infletur radici linguae. id extrahet pituitæ maximam copiam per palatum

latum horæ spatio. *Joannes Heurnius. ad Hippocr. aphor. 42. sect. 2.*

Medicus apoplecticum aggressurus, ante omnia consideret, an in ægro adhuc signa aliqua vitæ adsint: quibus cognitis ad curam sese statim accingat. ægrum hinc inde agitare, & membra ejus fricare mandet, abradis capillis verticem statim & nucham inungat oleo succini, statimque si os clausum sit, illud aperiat, apertumque conservet. Capiti sæpius admoveat laminam ferream ignitam. Per os si fieri potest, exhibeatur cochlear unum hujus aquæ antapoplecticæ mæ compositionis, quæ ad præservationem & curationem unice prodest.

R. Flor. Lil. convall. mense maio cum exortu folis collectos (maturo: & adhuc roridos statim in vitrumingere sine lotionem) eosque recentes sine apiculis, saltem protuberantes flores abscerptos in vino generoso, malvatico vel alio dulci digere ad solem, in vitro optimè clauso, relinque tamdiu, donec etiam lavendula floreat, cujus flores cæruleos sine calicibus, & apiculis diligenter separatos, æquali pondere, conjunge cum florib. Lili Convallium in idem vitrum, quod firmiter clausum relinque usque ad mensem septembrem: tandem per alembicum ex B. destilletur, & quæ primo loco egreditur aqua spirituosissima diligenter refervetur. Est enim pretiosa, & tam præservando quam curando apoplecticis prodest (reliqua etiam usui esse potest, sed tam virtuosa non est, facit imprimis ad frictions membrorum) hæc aqua diu durat & fragantissima est.

Si nimiam sentit sanguinis abundantiam, venam brachii, immisso tamen prius Clystere acriore, aperiat. Hinc ad vomitoria aquam scilicet benedictam confugiendum, ubi notandum, quod in duplici semper quantitate, prout sopitæ vires, exhibenda. Interim continuanda exhibitio aquæ apoplecticæ. *Joannes Hartmannus. prax. Chimiatri. pag. 75. & 80.*

Fortissima apoplexia correpta fuit mulier quædam 48. annorum, habitu corporis *torquatus* ac carnosus, concidit subito. Seniores medici vocati nihil spei superesse judicabant: tandem, 16. ab invasione horis vocatus accessi, tum temporis adhuc juvenis; observavi gravissimam cum difficili admodum respiratione apoplexiam: pulsum fortem & magnum, tentandam esse curationem exstimavi: itaque sanguis illo die bis, & quidam satis copiosè, detractus, semel è brachio dextro, deinde ex pede: Enemata quoque hoc ipso die satis acia duo injecta, deinde singulis diebus singulari adhibita & localia quædam: ita tandem octavo aut nono die suos domesticos agnoscere cepit, & nonnihil balbutire. Postea purgantibus medicamentis per os exhibitis, deinde *aliquos* apoplegmatis, aliisque similibus usa, meliusculè habuit; verum eosque perducere non potuit, ut mentis ac sensuum integrè compos fieret, aut pedibus consisteret. Mansit reliquo tempore impotens: sedebat ac gestabatur in sedili, ita tamen aliquot annis supervixit. *Rembertus Dodonæus. cap. 8. observat. Medicinal.*

In apoplexia summum & unicum remedium, habentur cucurbitule capiti impostæ; quod remedii genus D. Fracastorius apoplexia correptus nutibus suis indicasse fertur: sed non intellectus periit. *Daniel Sennertus. cap. 33. part. 2. lib. 1. Practicæ.*

Spiritus Salis dulcis ritè præparatus magnæ est efficacie, continuò in vino potuve assueto ad gutt. x. vel xv. assumptus. *Paulus Barbetæ. prax. lib. 1. cap. 2.*

Ego vero spiritum salis armoniaci, cum aq. Serpilli, & Lavendulæ destillata assumptum, ad præservationem scilicet præferrem. *Fredericus Ducheri. notis ad cap. 2. lib. 1. prax. Barbetianæ.*

Aqua distillata è nucibus moschatiss, auribus, palato, naribus, ebibita, omnium est remediorum accommodatissimum; quod si fiat, cum aqua viæ destillatio, multo crit efficacior hoc præsidium Senecensium Episcopum horas jam 20. jacentem excitavit.

Rhazes sartaginem calcineri, dum candeat, interdum laudat, & de proximo admoventi capiti. *Jacobus Hollerius. cap. 7. lib. 1. de morbis internis.*

Ab hinc 4. annis, præsidem Valentem, qui ab obstructione venarum jugularium, & carotidum arteriarum apoplecticus pene conciderat, liberali sanguinis detractiōe curavi hunc etiam in apoplexia totam noctem dormire permissi; quoniam absq; stertore dormire visus est, unde melius habuit nam si cum stertore dormiat apoplecticus, statim excitandus est. *Ludovi-*

cus Duretus. in annotat. ad cap. 7. lib. 1. Jac. Holler. de morbis internis.

D. Screevelius anno 1639. commoravit mihi quod Hagæ comitis traçasset Chyrurgum quendam apoplecticum, qui statim ac corripiebatur morbo, clamabat pellis humana: *Screevelius* querebat quid ea vellet? collo appentam dicebat, eo modo enim ante tempus aliquod apoplecticum Germanum sanatum vidisse qui subinde cutem humanam expetebat: quum cum ipse à *Petro Passaw* anatomie Professore *Leydensi* petisset, ilicò collo appendebat, & apoplexia plane liberabatur. *Otho Heurnius. ad cap. 3. lib. 5. pathologiæ. Jo. Fernelii.*

Subsectio septima.

Pro Apoplexia præservatione.

SI propter intemperiem frigidam, Stotius cerebri, huic morbo aliquis est obnoxius, singulis diebus aliquid assumendum est, quod spiritus animales & calorem naturalem refocillet, & temperamentum cerebri conservet.

Nihil ad hoc ambra convenientius: itaque his orbiculis singulis diebus uti convenientissimum.

R. Sacch. albiss. in aq. ros. & lavend. dissol. ℥iij. ol. anis. destill. gutt. iij. ambr. gris. gr. iij. Ms. & F. confectio in rotulis. Vel,

R. Spec. diamb. diamosch. d. an. 3j. Sacchar. albiss. in aq. borrag. solut. ℥iij. ol. anis. gutt. ij. M. F. rotulæ.

Nucem etiam moschatam tostam, &

& frustulatim incisam, sepe in ore detineat. Nam hæc cerebri intemperiem frigidam corrigit.

Inchoante apoplexia, plerique omnes subito sanguinem mittunt, sed hoc certum, occidere missionem cum non liberat.

Suffitum etiam ex succino statim factum, quidam vehementer probant, rationibus vero eos destitui, satis ostendere eruditi medici possunt. Sternutatoria quoque periculosa sunt, utilia tamen si in loco adhibeantur. Concutere partes superiores maxime colli, rectum est. Deraso capillo cucurbitulam vertici imponere utilissimum esse, magnus medicus experientia didicit. De aquis vitæ mortiferis nihil dico. Magna est varietas, summa in usu vanitas, atque non minus interdum quam ebrietas, quæ hujus mali mater est, nocent. *Joannes Crata.* consil. 5. lib. 1.

Habeo pro singulari experimento, in arcenda apoplexia, usum subscriptionum pilularum de quibus 3j. ad noctem novilunii & plenilunii exhibeo etiam æstivo tempore debet autem coena frugalior antecedere.

R. CUBE. calamenth. massich. nuc. mosch. Caryophil. an. 3j. ambr. 3ß. mosch. gr. vj. cum succo majoran. tormentur pilule. *Abraham Seyler.* Epist. 4. lib. 6. Epist. Cratonis & aliorum medicorum à Scholtzio editorum.

Subsectio octava.

De Apoplexia ex cerebro fluido.

ANus quidam Monspeffuli subito apoplexia tacta, expiravit; cujus calvariam, cum aperiremus, cerebrum in menynge crassa hinc inde fluctuare deprehendimus, quod & dissectâ durâ matre, instar liquoris alijus spissioris, & albi pulstem referentis, per faciem universam defluebat. *Felix Platerus.* obs. xv. lib. 1. pag. 16.

Sectio 32.

Pro Apum ictu.

AB apum aculeo ictus in cute extrema indicis, cum intollerabili cruciabar dolore, autoritate Dioscoridis inductus, accepi folia viridia ipsius lauri, & fortiter pistillo ligneo in mortario lapideo contudi, & emplastri modo, hora nona ante meridiem loco affecto apposui, & sensi statim attractionem vehementem, ita ut ante prandium magna ex parte dolor ille ingens cessaverit; post meridiem autem nullum vestigium doloris in digito relictum est: hora tertia pomeridiana emplastrum cum amoverem, vidi aculeum prorsus extractum, & radicitus ab emplastro evulsum, ita ut supra carnem digiti icti jaceret. Denuo Emplastrum per totam noctem admovi, & manè abjiciendo, nullo alio

medicamento utens, sine dolore tum
Sanus evasi. *Petrus Forreſtus.* obs. 34.
lib. 6. observ. Chirurg.

Seçtio 33.

*De Apoftemate circa genu cujus
purulenta materia per ſe-
ceſſum excreta eſt.*

VIr quidam apoſtemate circa genu
regionem torquebatur, quo ſup-
purato, illud ferro appetire, medicis
annuentibus, Chirurgus decrevit: ſed
jam labente in more ſole, & in occa-
ſum die, tumoris ſeçtio procrastinata
fuit: manè redeuntibus medicis &
Chirurgo (mirandum dictu) tumorem
evanuiſſe, & pus per ſeçſum evacua-
tum repererunt: legas & confideres
lector, quomodo & per quas vias ma-
teria purulenta in cavitatem hypo-
chondrii, inde per inteſtina remeans,
per anum excreta fuerit. *Dominicus
Panarollus.* observ. 42. Pentateuche 1.

Seçtio. 34.

Pro Appetentia canina.

Appetentiam caninam (hujus cau-
ſa ſuccus vitriolatus in ventricu-
lo, non ergo imperandus eſt vomitus,
ne moto humore ſequatur Cholera,
nec dandi ſunt ſucci vitriolati acidi, ne
malum augeatur) tollit eſſentia meliſ-

ſe cum ſpiritu vini extracta; cujus
doſis cochlear. j. miſce cum aliquot
guttis ol. carui, præmittenda tamen
ſunt univerſalia, quæ ſuccum vitrio-
latum ſeu bilem minuunt, & per infe-
riora ſeducunt. ſic extract. Rhabarba-
ri, mechoacannæ, item pancymagogen
vegetabile maximè hic laudantur. vi-
telli ovorum indurati ſæpius comme-
ſti, à ſpecifica proprietate *Κυνοφάκω*
ſolvunt. *J. Hartmannus.* prax. Chi-
miatr. pag. 168.

Curabitur fames aucta, exhibendo
ea quæ acidum ſuccum in corpore tem-
perant, infringunt, & emendant, ejuſ-
demque augmentum præveniunt: po-
tentiffimè ſuccum acidum infringunt
ſalia lixiva, tum fixa, tum volatilia, ut
& alia alterutro abundantia, co-
rallia, margaritæ, oculi cancrorum,
creta, lapis hæmatites, Succinum, Cha-
libis limatura, & ſimilia. Eundem
ſuccum acidum obtundunt pinguiæ &
oleoſa omnia. Eum pariter temperat
ſpiritus volatilis ex vino, aliſive para-
tus, eum denique diluunt & enervant
aquea quævis copioſè uſurpata: ab-
ſtinendum ab uſu acidorum. Exem-
pli loco ſunt ſequentia.

R. Corall. rubr. præp. marg. præp.
an. ʒj. Crete alb. ʒß. Sacch. alb. ʒiij. M.
F. pulvis in vj. doſes dividend. & bis in
die tribus ſaltem quatuorve poſt cibum
aſſumptum horis, ex vini potentioris
cochleari aſſumendus: cui forma liqui-
da magis aridet, capiat ſubinde ſe-
quentis miſturæ cochleare unum.

R. Aq. menth. ʒij. aq. Cochlear.
tinçtur. Cinamomi cum ſpiritu vini
rectificato per infuſionem paratæ. an.

ʒß.

℞. syr. absynthii, ℥ j. M. Vel.

R. Ol. macis, granorum juniper. an.
℥j. M. in vitro.

Hujus olei guttas ij. vel iij. sumat
aeger aliquoties in die, ex vini malva-
tici, alteriusve generosi, aut præmis-
sæ mixture cochleari.

Utatur quoque fame aucta pressus,
jusculis tum pinguioribus, tum ad ge-
latinæ consistentiam proximè acce-
dentibus, nulloque acido conditis; nulla
hic purgantia præscribo, quoniam nul-
la sunt hæcenus mihi nota, quæ hu-
mores acidos educant blandè. *Francis-
cus Sylvius.* cap. 2. sect. 16. lib. 2.
Prax. Med.

Villanovanus refert quendam hoc
affectu percitum, panem calentem,
amurca olei imbutum, comedisset, &
mulierem bovis liquatum adipem, cum
pari calentis olei quantitate, duabus
vicibus bibisse, & in tantum cibi fa-
stidium utrumque incidisse, ut nihil
per 5. dies comederint, & à priori
affectu liberati sunt: Narcotica me-
dicamenta sensum ventriculi nimis
exquisitum obtundendo, famem il-
lam caninam possunt imminuere. In-
ter ea theriaca recens magis est ex usu;
quia præter vim narcoticam, humo-
rum etiam malignam qualitatem, quæ
à nonnullis in hoc affectu subesse cre-
ditur, virtute alexiteria corrigere va-
let. Narcotica tamen rarè & non nisi
summa urgente necessitate usurpanda
sunt. Ambra grisea ad gr. v. vel vj.
cum ovo sorbili sumpta, non solum
ventriculum roborat, sed etiam pro-
prietate specifica huic affectui pro-
desse creditur. *Lazarus Riverius.* cap.
2. lib. 9. *Prax. Med.*

Sectio 35.

Pro Area.

Post universalia remedia, commo-
dè hoc Linimentum ex cinere a-
pum, & oleo myrtino paratum præ-
scripsimus, quo *Helidius* præceptor
meus *Bonomia*, uti solebat. At locus
affectus prius lavari debet Lixivio ali-
quo convenienti; si caput etiam rada-
tur, & pulvere apum fortiter frice-
tur, capillos evocat, uti famulo cui-
dam evenit.

Alter etiam juvenis cum calvus ef-
set, neque tegmen à capite deponere
auderet, ob crinium defectum, Em-
plastrum ex muscis tritis, terebinth. &
vitell. ovorum concinnatum apposi-
tum est; quo remedio capilli in maxi-
ma copia creverunt. Nonnullis pro-
fuit liquor à limacis rubris sale asper-
sis stillans, cum oleo ovorum mixtus,
loco prius panno aspero fricato. *Petrus
Forrestus.* Obs. 1. lib. 8. *De externis
capitis vitiis.*

Sectio 36.

De Argento vivo sine noxa de- glutito.

Hydargyrum in ocluso vase re-
conditum, cum casu mulier ebi-
bisset, statim timore percussa, ad me
consilii causa properavit, atque in iti-
nere magnam illius, & in hypocausto
meo

meo quoque involuntariè per secessum elapsi copiam excrevit, nec quid mali posita est passa. *Felix Platerus*. Obs. lib. 3. pag. 900.

Agrestem novit *Prævotius*, qui ad deturbandam alvum argenti vivi ʒij. quovis die acciperet, quas rejectas & probe lotas iterum consueto more usurpabat. *Joannes Rhodius*. Obs. 85. cent. 3.

Quidam sibi violentas manus inferre cupiens, libram dimidiam argenti vivi deglutivit, sed sine noxa, quod tamen contra vulgarem sententiam est, valde enim nocuum creditur, at modò crudum sit, pondere suo subito transit ad anum, & Catalauni illum sic puerulis adversus vermes, quos mirè fugat, propinant. *Petrus Borellus*. Obs. 29. cent. 2.

Sectio 37.

Pro Aronis punctura.

EGo cum Aron herbam degustarem, atque linguæ punctiorem maximam sentirem, statim commanducato Millefolio, punctio illa cessavit. *Petrus Forreſtus*. Schol. obs. 10. lib. 30. *De Venenis*.

Sectio 38.

Pro Arsenici Veneno.

Mulierem quæ illud sumperat, statim ad vomitum coegi, &

butyrum cum oleo communi una cum Cerevisia, quæ ad manum erant, propinavi, mox oleum amygd. d. dedi in magna copia, & egregiè vomuit; quod oleum cum sæpius cepisset, maximè contulit: Nam quædam proprietate (ut in aliis experti sumus) Arsenici excoriationi resistit. Mox theriacam dedimus, & sic fuit curata: quod si non habuissent hæc remedia successum, dedissem proprium antidotum, quod est ʒj. Cryalli veri, sublimissimè triti, cum oleo Amygd. d. dedi etiam pingua jura. *Petrus Forreſtus*. Obs. 23. lib. 21. *De Intestinorum Affectionibus*.

Butyrum cum valde oleosum sit natura, & emolliens, & largius potum resolvat ventrem, contra hoc venenum utiliter usurpatur. Sic puer qui arsenicum sumserat cum jure piscium, quia Butyrum copiosè ante ederat, ab omni malo liberatus est. Alii etiam pueri hoc veneno intoxicati, butyrum copiosè cum cerevisia sumentes, melius quoque habuerunt. Sic & canilus meus domesticus, cum Arsenicum in uvis passis pro gliribus occidendis repositum devorasset, maximaque angustia afficeretur, copiosè butyrum devorandum dedimus, quo valde vomuit, & illico restitutus est. In aliis etiam quamplurimis experti sumus in hoc casu, butyrum præ cæteris valere. *Petrus Forreſtus*. Schol. obs. 8. lib. 30. *De Venenis*.

Sumptis venenis erodentibus, non est præsentius remedium lacte bovino, si bibatur in magna quantitate, ad exigentiam sitis; quia sæpe sequitur sitis ingens

ingens tali sumpto veneno. Hoc modo liberavi octo liberos rusticos ad lacum Benacum, qui ruri absentibus parentibus, ranas captas in oleo frixerant, involutas prius farina, quæ arsenico ad capiendos mures infecta erat, & has postea ederant. Deinde etiam Psaltriam illam & Meretricem Veronensem, quæ comederat pisces frictos in oleo cum sale & agrestibus, quæ omnia à marito suo infecta erant veneno, ad hoc ut omnes in domo occideret, & unâ etiam amasium nobilem, qui casu retentuserat apud amicos, ut non interesset huic prandio. Ubi notandum, quod ipsa Meretrix, & pater, & canicula, qui statim lac biberant, liberi omnes evaserunt. Mater, quæ primò bibere noluit, donec videret rem in deterius vergere, & post ipsa etiam bibit, evasit & ipsa; ita tamen ut paralytica esset in utroque genere. Ancilla (quam non voluerat interficere maritus, tanquam infontem, sed jusserat ex ædibus ire, aliamque dominam magis honestam querere) cum non vellet bibere, sola est mortua. Jo. Baptistæ Momianus. Consil. 367.

Sectio 39.

Pro Arteria incisa.

ORta, ut affolet, inter Comen-
sales lire, cum quidam è convi-
vis arreptum calicem in *Alphonfi* Hi-
spani familiaris nostri faciem proje-
cisset, & incisâ arteriâ, ac cute dila-

ceratâ sanguis copiosior erumperet, multa quidem, sed frustra, adhibita sunt medicamenta: cum ea sit arteriæ conditio, ut incisâ coire aut sanescere citra unctionem non possit; quare cum sanguis eò semper vehementius flueret, quo plura experirentur auxilia, & homo jam venis exhaustis, prorsus deficeret, ad m: tandem mittunt rogantes, ut si fieri possit, amicum à morte præripiam. Veni igitur ad eum, vulnus inspecio, virtutem probe, nulum superesse præsidium judico, præter unctionem solam: quare ea qua potui diligentia incisam arteriam candenti ferro inuro, & statim suppressus est sanguis; quo inhibito, reliquum curæ facilem satis & expeditum habuit ad sanitatem regressum. *Antonius Benvenius. cap. 49. lib. De abditis morborum & sanationum causis.*

Sectio 40.

De Arthritide

ARthritis, seu morbus articularis, (quem guttam Barbari dicunt) articulorum plurium est dolor subinde recurrens, quem humoris serosi & acris fluxio in eos decumbens, excitavit: Partes affectæ sunt membrane, tendones, & ligamenta à periosio ortum ducentia, ac proinde sensu prædita; ab illis enim omnibus firmatur articulus. Coniuncta Arthritidis causa unitatis est solutio, antecedens verò humor serosus, falsus & tartareus, ab alimentis tartaro imprægnatis, prop-
ter

ter partium concoctioni prospicientium imbecillitatem, non rite digestis, originem suam trahens. Ad articulos ut pervenit humor hic salsus & subtilis, partes sentientes partim ob loci angustiam distendendo, partim vero ob sui acrimoniam lancinando & vellicando, sevrissimos & acutissimos parit cruciatus, qui vix ac ne vix quidem sopiri queunt, quamvis vel ipsius Apollinis auxiliares adhibeantur manus. Hinc est quod etiamnum nuncupetur medicorum opprobrium.

Subsectio prima.

Pro Arthritide in Muliere.

QUædam bene habita & crassa admodum mulier annorum 25, quæ semel adhuc tantum pepererat, cruciati magno affligebatur circa coxendicis articulum, mox etiam in poplite, tandem in manibus, pedibusque, & in dorsi regione atque cervicis, ipsiusque mandibulæ articulo: tumor cum rubore in certis locis se manifestabat, adeoque torquebatur, ut ex contactu, decubitu, & sessione dolores intolerabiles pateretur. Vocatus ego à vino illam abstinere iussi, illiusque loco aquam coctam & lac amygdalinum bibere. Pilulas has quoque exhibui.

R. Pil. sine quibus ʒij. cum aq. salvia formentur.

Sequenti die inungere iussi loca dolentia.

R. ol. Chamæm. Lil. amygd. d. an. ʒj. unguenti dialth. ʒβ. M. Ungan-

tur manibus madefactis prius Aqua vitæ.

Sequente die permanente summo dolore, sub vesperam bibit sequentem julepum.

R. Syr. papav. julep. rosat. aq. ros. an. ʒβ. M. quievit & sudavit, sicuti post narcotica sumpta fieri solere, jam sæpe observavi; quia vero sudor profuerat, ut deinceps quoque sudaret ordinavi ita.

R. Lig. Guaiac. ʒj. Sarsaparil. ʒβ. rad. liquiritiæ. ʒj. passul. ʒij. fiat decoctio in mensura jβ. (seu lbj. vj.) aq. ad tertie partis consumptionem. aromat. cinamom. bibat de hoc decocto summo mane, sudet. Uta fuit dies aliquot, & tolerabilius ferebat dolores.

Iterum redeuntibus doloribus, sumpsit tabulas meas opiatas, & placide dormivit, iterumque sudavit, ab eoque tempore cepit malum miscere. Ad tollendas mali reliquias, detracto primum sanguine, quia corpus plethoricum erat, dedi sequens Apozema.

R. Lig. Guaiac. ʒij. lig. Sassafras. ʒj. rad. enul. ʒβ. sol. Chamæpit. Mj. fl. anth. Salv. an. p. j. sol. Sen. ʒjβ. sem. Coriand. ʒj. sem. Fœnic. ʒij. sem. Cartham. contus. ʒj. F. decoctio in Colat. lbj. infunde agarici troch. ʒij. zinzib. ʒβ. F. expressio, aromat. cinamomi ʒij. fiat apozema pro 4 vel 5 dosibus; addendo sacchari ʒijβ. Inde melius habuit, & iterum sanitati restituta est. Præmonita prius, ut parcè cœnaret, aliquando quoque cœnam omitteret. *Felix Platerus.* Obs. lib. 2. p. 491. Aqua

Aqua frigidissima dolentem locum perfundere docet *Hippocrates*, quod, cum admodum repellendum & refrigerandum, fieri potest. Nivem etiam adhibitam aliquibus profuisse constat. Acetum quoque frigidum infusum, vel cum panno in eo madefacto, applicatum, sæpeque repetitum, aliqui valde laudarunt. *Felix Platerus*. *Praxeos Med. Tom. 2. c. 16. p. 643.*

Aliqui cum inciperunt hoc morbo laborare, frequenter in aqua frigida nataverunt, & sic evaserunt morbum, roboratis partibus, & valis constrictis, & repulsis humoribus ad partes internas. *Guil. Rondeletius*. cap. 81. lib. 3. *Prax. Med.*

Subsectio secunda.

Pro Arthritide & præcipue Gonagra in Muliere.

INter alia plurima quibus utebatur, decoctum hoc illi inprimis profuit.

R. Lig. Guaiac. raf. ℥ss. rad. enul. ʒss. ebul. ʒj. hermodactyl. ʒss. sen. ʒij. agarici. ʒss. zinzib. ʒj. mellis ℥ss. vini poculum j. aquæ mens. ijss. Coq. ad consumptionem medietatis. aromat. cinamom. ʒj. bibit dies aliquot cum levamine singulis diebus poculum j.

Cumque gonagra potissimum illam excruciet, deque hoc dolore præsertim præ aliis conquereretur, aquam hanc, qua genu inungeret præscripsi.

R. Aq. vitæ compos. ex speciebus calidis, herbis capital. aromatib. & castor paratæ ʒjss. aq. vitæ simplicis ʒij. opii dissolut. in aq. vitæ. ʒj. cro-

ci, storac. liquid. an. ʒj. M. qua aliquoties usa tantum levaminis sensit, ut quicquid fruens, nullo se usam remedio quod citius & rectius quam hoc dolorem sustulisset, prædicaret. verum cum postea nonnihil dolor demum erupisset, & prius medicamentum absumptum esset sequens ordinavi.

R. Aq. vitæ compos. ut prius ʒij. Croci Storac. liquid. an. ʒj. ol. spicæ ʒss. castor. ʒj. M. Utatur. quod ita profuit, ut nunquam dolorem amplius in genu senserit. *Felix Platerus*. obs. lib. 2. pag. 496.

Dolenti genu in viro quodam, hoc Cataplasma valde profuit.

R. Medull. panis ℥j. Coq. in lacte, adde farin. sem. papav. nigr. ʒj. psylli, ʒss. lini. ʒj. ol. chamæm. ranarum an. ʒij. croci ʒj. curatus sic fuit. *Platerus*. obs. lib. 2. pag. 496.

Subsectio tertia.

Pro Arthritide generali.

ADvocatus quidam, post varios morbos, quibus à teneris erat obnoxius, & tandem post dysenteriam, & podagram, in Arthritidem, plurimis articulorum locis simul affectis & dolentibus, inciderat; cujus causam cum illi exposuissem, curationem sequentem præscripsi.

R. Hermodactyl. veri ʒij. agar. rhubar. an. ʒj. myrobal. citrin. chebul. an. ʒss. rad. pentaphyl. aristol. rot. an. ʒss. spic. massich. succin. an. ʒj. cubeb. zinzib. an. ʒj. diagridii, ʒj. extract. chamæpit. ʒj. resin. Laric. q. K

S. F. massa pilul. Sumat bis in septimana. ad 3ß.

Multum ille successum pilularum prædicavit. Electuazium etiam sequenti usus est.

R. fol. Chamæd. chamæpit. an. 3ß. fol. salv. beton. thymi, an. 3j. f. m. hyperici 3ij. rad. acori veri, pentaphyl. an. 3j. succin. ebor. cineris cranii hominis, an. 3jß. margar. 3ß. mellis. anthos. 3iiij. E. Electuazium, capiat 3j. alternis diebus manè superbibendo aq. hyper. & chamæpit. 3ij. dulcorando eas cum hydromelite vero, quod malvaticum vinum refert: ut sudaret quoque altero die, quoties pilulis præcedenti usus esset. *Felix Platerus. obs. lib. 2. pag. 498.*

R. Ol. Laurin. 3ji. ol. lumbric. 3jß. aq. vitæ. 3ß. camphoræ. 3j. opii, 3ß. Coque, & illinat locos dolentes manè & vesperti, pannoque tepido partes obvolvât. *Felix Platerus. obs. lib. 2. 493.*

Subsectio quarta.

Pro Arthritis ex materia calida in viro quodam 40 annorum.

Propinata Cassia, venam in brachio secari iussit; deinde Cassia dissoluta, cum succo solani apposita, juxta *Avicennam*. Egregiè profuit. Si succus deficit, *Petrus Bayersius, Carolus 2. Subaudiæ Ducis Medicus*, ejus loco aquam accipit, & unâ cum Cassia intusa, petias ex panno in iisdem infundit, & æstate frigide, hyeme calide frequenter applicat. Si dolor non

fuisse sedatus, locum affectum oblinisse. juxta eundem, cum vitello ovi soluto cum ol. rosac., aut cum fantalis rubris, succo solani, portulac. aque lenticulæ, succo radicis salicis. Oleum de ranis etiam mirabiliter prodest. Conferunt hæc in Arthritide calida, remittendo dolorem, & prohibendo fluxum humorum ad locum dolentem. Plurimi antiqui & moderni utuntur in forti dolore linimentis ex opio. Sed illud non laudo cum *Bayersio*; quia impingunt materias in parte affecta, quæ postea tardè aut nunquam resolvuntur. Ego potius utor (quod etiam idem *Bayersius* commendat) lacte calido cum pannis ex lino infuso, unum post alium sæpe imponendo, id multis profuit *Petrus Forrestus. Obs. 2. lib. 29. De Arthritis de & extern. partium affectibus.*

Electuarium Caryocostinum mirabile est ad auferendum dolores juncturarum, subito solvens sine molestia, ignitum calorem extinguens, & temperans membra patientis in tantum, ut à Sella, redeat ad locum proprium sine alterius auxilio; sicut in meipso expertus sum. Correptus fui à doloribus juncturarum, & aut 10. vicibus, qui omnes meas juncturas minimo tempore, citissime & furiosè occupabant: Cepi itaque de eo 3ß. in aurore involvendo in nebula madefacta in vino albo, illinc ad duas horas incipit operari fortiter, absque ulla molestia. Eram adèò impotens, quod solam linguam movere poteram, & quando ibam ad sellam, oportebat me habere quatuor homines, qui me po-

ponerent super eam, & maxima cum difficultate; postquam solutus est venter 4 sedibus, in quinta sensu me à doloribus multum alleviatum, & cum auxilio Dei, absq; alterius adminiculo ivi ad sellam, & ab eadem redii, & eodem die ambulavi liberè per Musæum meum: Sequenti verò die liber evasi; & illudmet expertus fui duabus alijs vicibus. Tandem cogitavi longè præstantius esse uti regimine præservativo, quam expectare, quod dolores me surriperent; nam statim cum sentiebam me habere signa repletionis, capiebam de dicto Eccl. ut supra, & hoc ter aut quater in anno, ita quod sunt modò plus quàm 26 anni, quibus nullo modo à dictis doloribus fui molestatus, & adhuc eundem modum observo. *Gal. secundo ad Glauconem*, huius electuarii mentionem facit. *Petrus Bayerus. lib. 18. Practica sue. cap. 1.*

Post universalia remedia, solo lactis cremore oblinendo partes affectas, dolorem mirum in modum sedavimus. Chirurgus quidam *Leydanus* lenticulam aquæ & fl. chamæm. decoquebat in lacte, addendo parum hordei farinæ in fine ad modum Cataplasmatidis, & apponebat ad sedandum dolorem cum maximo miraculo; in progressu addebat plus de farina hordei. Quidam curati sunt ex testudinum carne applicata. Quidam podagne ingentes dolores patiens, capram intra cubiculum suum apportari, ac ut ex ea lac supra membrum dolens emungeretur curabat, quo dolores diminui & meliusculè se habere evidenter sen-

tiebat. Nec quidem injuria, nam lac sic recens emulctum dolores mitigat & remittit, est autem remedium hoc, ut refert *Amatus cent. 6. curat. 41.* Turcarum principibus commune & familiare satis. *Petrus Forresterus. observ. 3. lib. 29. De arthritide, &c.*

Subsectio quinta.

Pro Arthritide ex materia pituitosa in muliere.

Huic pilulas ex hiera & agarico exhibuimus, crassosque humores extenuavimus cum oxym. simpl. & compos. postea purgavimus cum infuso agarici, & oxymel. deinde decoctum Sarsaparillæ dedimus & locis affectis imponi iussimus (juxta Benedictum Veronensem) rapas concoctas, & contusas, idque calidè. Nam rapæ ferventis calor impositus prodest, uti & radix cucumeris sylvestris ex aceto cocta & illinita, & menthastrum tritum impositum, quæ egregiè juverunt.

R. Ol. Lumbric. Lilior. aneth. rutæ. an. ℥iij. vini alb. & sapæ. an. ℥iij. ranarum numero xxx. falis. ℥j. decoq. ad osium separationem facta, forti expressione, adde terebinthine, & Croci parum, F. linimentum quo ungantur partes affectæ. *Petrus Forresterus. observ. 8. & Schol. lib. 29.*

Subsectio sexta.

Pro Arthritide.

Quidam gravissimos dolores articulares, podagricos, & Chiragricos,

gricos, sepiſſimè levabat caulibus rubris, apud ignem calefactis, & locis affectis impositis. Butyro recenti aut majali caules primò oblinebat, deinde applicabat, & sæpius renovabat. Sequenti quoque experimento, post universalia remedia, plurimi à dolore tum podagræ, tum Chiragræ, ac morbi articularis liberati sunt.

R. Stipites duos Sambuci, 10 vel 12 digitorum, à quibus extrahatur medulla interior, tum impleantur crasso sale, & luto, utrinque foramina Sigillentur, ne sal excidat, postea in tegula ignita sæpius circumvolvendo comburantur, & fiat pulvis: cui addatur. ol. Lavendul. & rosac. q. s. ut coeant in unguentum, quo loca affecta & dolorosa inungantur, hoc remedio multi sanati sunt. *Petrus Forreſtus.* observ. 10. & Schol. lib. 29. De Arthritide, &c.

Retulit mihi Vastelius, quondam pensionarius Mechliniensis, se, cum in lecto decumberet ex doloribus articularum, ut nulla membra movere posset, bibisse decoctum Cerevisiæ in qua radix lappæ incocta erat: quo epoto, cum nullis remediis à medicis curari posset, plurimum minxit lotium album instar Lactis, & à doloribus curatus fuit. *Petrus Forreſtus.* observ. 7: lib. 29.

Multos curavi post universalia remedia, libo lini decocto cum aqua malvæ vel Chamæm, aliquando cum lacte.

Hoc Empiricum propiè in declinatione, aut in materia frigida, post purgationes, egregiè commendatur: & est Bestrutii.

R. Adipis ranarum lbjss. butyri rec. 3vj. ung. martiat. agrippæ, dialthææ. an. 3iij. ol. Chamæm. aneth. Castor. an. 3ij. ol. ros. 3liij. ol. costin. terebinth. an. 3j. ol. communis antiquiss. lbj. Cere. 3j. Sevi castrati vetustissimi lbj. Euphorb. 3ß. refin. pini 3ij. thuris 3j. conficiantur omnia simul ad formam unguenti, ad ignem calidè inungantur, est mirabile. *Petrus Forreſtus.* obs. 12. lib. 29.

Inter externa remedia utilis est sal tritus oleo dulci commixtus. atque artubus affricatus: quo tempore dolores non urgent; nam partes quascunq; dolore affectas, non esse irritandas, sed in quiete detineri debere apud omnes constitutum est. *Hier. Mercurialis.* consult. 75. tom. 1.

Arthriticos dolores omnis generis, ischiadicos, & podagricos, curabat vetula quædam Ulmenſis, miro effectui in plurimis, hac ratione.

R. Senecion. agrimon. artemis. Scelopendr. sumitat. juniper. hedera; filicis. an. Mij. F. decoctio in aq. font. q. s. & ex hac fomentum pro pedibus, ægro undique probè tecto, ne vapor à pedibus convertatur, postea inungit hoc linimento.

R. Pingued. Canis. Ol. Lini, Laurini, medull. cerv. an. 3ß. F. linimentum.

Nobilis quidam nullum præstantius experimentum testabatur doloribus podagricis, quam pinguedinem erinacei inunctam, quod Chirurgi cujusdam Austriaci summum secretum sæpe sceleriter usurpatum viderat. *Hier. Ruſernus.* obs. 115.

Subſectio

Subsectio septima.

Pro Arthritico dolore.

R. Pulv. ros. ℥ij. mastich. ℥j. Croci. ʒj. Camphor. ʒʒ. farin. hord. lbʒ. bulliant omnia lento igne in vino albo, usque ad eorum convenientem inspissationem, eadem continuò cum spatula commiscendo, & de hoc calido membra omnia diligenter emplastreantur, & circumligentur. Hoc medicamen non solet me decipere in confortando membra, sedando dolores, resolvendo & exsiccando materias. Dico etiam, quod si magna quantitas pulveris Hermodact. teratur cum lacte caprillo, & spongia iis infusa calidis, fomententur membra, confert solenni juvamento. *Bartholomeus Montagnana. consil. 238.*

R. Ol. rosat. omphac. an. ʒʒʒ. mastich. Sandarach. an. ʒʒ. Croci. ʒj. conquassentur in mortario, & liniatur cum iis membrum decies in die & infundantur in ipso panni linci quibus membrum circumligetur. Et si velis hoc medicamen solennius efficere, tunc cum eo conquassetur ʒʒ. aceti. Ipsum enim dato quod sit trigidum, confert in Emplastris Sciz & dolorum juncturarum, eo quod penetrare facit alias medicinas, verus finem augmenti ita augendum.

R. Lactis vaccin. lbj. Croci. ʒj. vitell. ovorum numero iij. albumina duo ovorum, farin. hord. ʒj. Conquassentur hæc omnia in mortario, & Emplastreantur membra intincto in iis cocto. Cum autem dolores vehementissimè molestant, erit hoc conveniens anodynum.

R. Vitell. ovorum numero x. Conquassentur in frixorio, & super cineribus calidis coq. levissimè, cum lbʒ. ol. rosat. usque ad inspissationem addendo Croci. ʒij. hoc remedio vidi dolores in instanti sedatos. Et si renovetur sæpe, non fuit mihi necessariam recurrere ad alia auxilia; & non est mirabile, in hoc enim composito latet vistus anodynitatis, melior fere quam reperiri possit. taceo hic narcoticorum applicationem, quæ nunquam mihi placuit. *Bartholom. Montagnana. consil. 242.*

Non abs re fuerit, si semel saltem in mense caperet ex elect. caryocostino ʒij. vel ʒijj. vel ad summum ʒʒ. manè horis 4. ante prandium quod maximè commendatum est in hoc genere morbi, sicut experimento fuit sæpissimè comprobatum. Non solum solvet alvum, sed etiam materias morbosas educet. *Hierm. Capivaccius. consil. 26. lib. 7. Consil. Cratonis & aliorum medicorum à Scholtzio editorum.*

Subsectio octava.

Pro Arthritide.

IN principio consulo, ut viæ per quas humor illabatur, astringantur; nimirum si in pedibus dolor est, obvolvatur crus aliquo astringenti medicamento qualicunque, exempli gratia, fascia madefacta in posca quæ malicorium incoxerit, vel gallas alumenve dissolverit; vel illita unguine ex rosacco vel myrtino oleo, admixto ace-

to, albumine ovi & pulvere aliquo adstringenti: hoc quanti sit momenti in omnibus defluxibus, si sint in principio, vix credi potest; quare miror hoc tempore fere à plerisque medicis omitti. In principio etiam, munita hoc modo via, exhibere soleo magno cum successu, purgans aliquod medicamentum, pro ratione humoris: doctus primum ab *Alex. Tralliano*. lib. 11. cujus opinionem etiam ex Galeno comprobare possum; licet à multis hoc tempore reformidetur: quasi quæ exagitata sit, non amplius moveri debeat materia, ne magis magisque in partes imbecillas labatur. Cum tamen eo tempore fluens illa materia, haud sit furenti vel turgenti dictæ ab *Hippoc.* dissimilis, quam primo & quarto aphor. libris, jubet nulla interposita mora evacuari à corpore. Sanè si nulla alia ratione conveniret, saltem revulsione & aliquando derivationis vires sustentaret: quapropter & si vomitus sollicitaretur non improbarem. Præterea nolo tibi hoc ignotum, nec hic foeliciter uti solo & simplici diachalcitide: cujus facultates vide apud *Gal.* lib. 1. de comp. medic. sec. genera. Hoc illitum supra allatam applico juncturis, quæ pati solent, & jubeo ut continuò applicitum circumferant, sub noctem auferentes si lubet, & exsiccatos manè reponant: testorque hic Genuenses esse prædivites mercatores, quibus alias cum soleat esse res cum podagra, jam se hujus usu integrum quinquennium reddiderunt. *Reimerus Solenander*, consil. 19. lib. 1.

Subsectio nona.

Pro Arthritide ad virum quendam.

PRO præservatione sanguinis missionem, & purgationem, certis anni temporibus, tibi proficua judico; ut & usum decocti ligni Guajaci. Inter utrumque tempus purgationis, videretur mihi consultum esse, uti aliquando leviori purganti medicamento, quod prima solum viscera aliquando aggravata expurgaret, quare sit usus hujus electuarii frequens.

R. Succu fœniculi depurati lbj. mellis despumat. lbj. coq. lento igne usque ad succ. consumptionem frigefacto adde hermodactyl. ʒijss. M. dosi Castaneæ magnitudo bis terve in hebdomada cum decocti annisi, fœniculi, carui, sen. agar. ʒijss. hujus loco velim aliquando in ingressu mensæ assumere cochlear unum Syr. de spina Cervina, quem sæpe in hac dispositione proficuum cognovi; exhibeatur dissolutus in vino vel jure carniū, & quoniam fere solum ferosum humorem educit, & aliqua ex parte biliosum, minus pituitosum & crassum; poteris aliquando uti his pilulis videlicet semel in mense.

R. Agar. troch. hermodact. an. ʒijss. turbith. el. ʒj. troch. alhand. ʒijss. myrobal. Chebul. Citrin. an. ʒiiij. rhei, mastich. Zinzib. an. ʒij. Ipe. hieræ simpl. ʒj. cum melle rosac. f. pasta pro pilul. quæ crassa & viscida recementa educunt potissimum. Ut

artus

artus firmantur, ad vigilandum ne pedes, vel exteri artus ullo frigore premantur, aut humore madefcant, abstergendi tam vespere quam mane sicione linteo. Lavandi item singulis 14. diebus aqua chalibeata, falsa, incoctis rosis salvia, iua, verbasco, artemisia, vel id genus similibus. Post ablutionem perungendi oleo rosaceo omphacino, intrito sale. Ad mali presentis curationem jam veniendum. In principio influens humor statim vacuandus venit, & revellendus, quod commodissime fieri potest vomitu & medicamento purganti: quod licet quibusdam non probetur, tamen ego multa experientia didici mirum in modum prodesse: neque novum illud est, & inusitatum: etenim *Trallianus* lib. ij. expressis verbis jubet exhibenda solutiva non solum preservationis ratione, per morbi intervalla, sed in ipsis mali paroxysmis. Intericiantur viæ, ut dictum est supra, quoties medicamentum purgans per os assumendum erit: nam sic fiet, ut exagitatus & ad motionem expeditus humor, minus illabatur in juncturas. Si dolor vehemens accesserit, utatur hoc cataplasmate quo frequenter feliciter usus sum in magnis doloribus tam ischiadis quam podagris.

R. Cicuta, parietar. Lapath. malv. an. quantum placet coque in vino albo bono coctis & contatis adde axungiam porcina recentem, & subtilissime tritum sursus. Et F. Cataplasma applicetur loco dolenti postquam fluxio desistit & dolor cessavit, humoris resolutio tentanda est sicut cum deco-

cocto rad. Æth. flo. Anchad. Lavendul. Calamenth. Chamaem. mellis. & sulis momentis, & hoc cetero.

R. Diaculeis. ʒiij. diachyl. iresr. ʒj. Emplast. è melilot. vel oxycroc. (ubi magis resolvere velis) ʒß. emolliantur instillato oleo vulpino, & extend. super alutem.

In hunc usum etiam mirè valet decoctum vulpis integri adjectis ranis, & lumbricis, & herbis paulo ante dictis: hisce addam (licet quæ hactenus scripsi sufficiant) hoc naturale remedium, cujus ego experimentum vidi hisce meis oculis. Episcopus quidam mihi familiariter notus, graviter laborabat arthritide: cum ubique auxilium imploraret, remediaque undique conquireret, intelligit monachum quendam eodem morbo laborantem, remedio sequenti curatū esse. Accipiat testudo mascula (cognoscitur inter cetera ex caudæ discrimine, & leni sub inferiore testa incisura) ubi huna fuerit maxime lumine diminuta, priusquam cum sole conjungatur: amputentur vivæ crura omnia, ea confuta in sacculos, ex pelle hædina angustos, alligentur membris patientibus, ita ut dextrum crus testudinis dextro cruri ægotantis respondeat, sinistrum sinistro: item anterius crus dextrum, brachio dextro applicetur, sinistrum sinistro quo loco alligari debeant non expressit Sculus medicus cujus fuit experimentum certissimum: Monachus verò supra genua suspenderat, & in brachiis supra cubita. Quibus postquam usus esset, cepit paulatim melius habere, gentia quæ humore mirum

rum turgida fuerant, ceterique pedum articuli egregie detumuerunt, adeo ut membra jam agilia sine scipione levarentur. Aptavimus his intellectis idem remedium Episcopo, ex quo tempore coepit paulatim melius habere, sed cum statim mihi abeundem fuit, intelligere non potui an penitus convaluerit. De differentia testudinis nihil addidit Monachus: Si quid tamen inde auxilii sperandum sit, arbitrator in podagra frigida, applicandas terrestres; in calida, aquaticas. Nam illud discrimen observare solko, in unguento quodam quod ex testudinibus ad arthritidem compono, quo alias sum feliciter usus. Nolim hoc aut simile remedium parvi fieri, quod ab usu communi, aut à ratione alienum videatur: nam multa sunt in rerum natura, quæ experientia talia comprobant: licet ratio nihil inveniat, quo illa dijudicet. *Reinerus Solenander. consil. 20. Sect. 1.*

Subsectio decima.

Pro Arthritide.

UT articuli firmiores fiant ac roborentur, & eorum laxitas constringatur, solent medici à Galeno edocti, quietis tempore extra paroxysmum artus confricare oleo crudo, vel rosaceo intrito sale. Inungantur etiam hoc linimento, quod valde probat.

R. Ol. omphacin. ℥ij. ol. mastich. ℥j. Ss. bene torrefact. ℥ij. boli armen. ℥iij. Sang. drac. hypocyssid. thuris,

mastich. an. ℥ijss. terantur quælibet per se prius subtilissimè, tum cum oleis in mortario exacte levigata Misce pro linimento.

Probant multi partium pati solitarum lotiones ex aqua aluminosa, quæ mihi magis placerent, si alumini salis aliquid, & sulphuris modicum adjiciatur, ut Guainerius habet: nam ita sulphuris vi resolvente, & emolliente, aliorum efficacia temperatur.

Conscindunt aliqui ligni juniperini scobem aut ramenta, aqua pluvia chalybeate sufficiente coquant, donec aqua ex ligno tingatur, & cum ea fiat crurum, pedum, & articulorum lotio. Ita enim vidi aliquoties incipiens malum percuratum discussumque.

Andernaca in fine secundi dialogi de balneis, lotionem pedum ad podagram habet, quam dicit multis valde profuisse; lixivium parat ex fagi cineribus, & ter aut quater colat; deinde tantundem vini admiscet, aluminis postea ℥ij. adduntur: omnia in fictili vitreato conjuncta calefiunt ad ignem, sed ita ut non effervescent, deinde transfunduntur in vas in quo pedes consistere poterunt: hi autem tam altè lavacro insistent, ut aqua supra talos excedat; extrahit humidam pituitæ materiam in articulis hærentem, quæ deinde linteo puro abstergi debet: tam calidum erit lavacrum, quam pedes ferre possint: adhibeatur manè & vesperi ante cibum. Cum malum minatur accessiorem, & post ipsam, utile esse potest, idque in septimana quater aut quinquies; nec deterreat si pedes tumidos

tumidos inde rubentesque fieri conspiciat: hæc *Andernæus*. Huic simile est quo ego feliciter aliquoties usus sum. Adnascitur ad radices quercus fungi rubri quedam species, quemadmodum hypocistis sub cysto, quare etiam hypodryn hunc fungum nominare soleo: hunc concisum minutim in laminas cum trito sale, in ollam testaceam indo, ita interspersens salem tritum, ut particularum strata quolibet salem intermedium recipiant. Sic permixtım conditum fungum in penu subterraneo sepono: ita resolvitur & magna ex parte liquefit in muriam: ea muria confriantur, & illinantur partes parti solite: quem ego primum isto uti vidi, is in doloribus utebatur, & profuit multis: verum quia siccatur vehementer; & discutit, laxatamque ab affluxu humore partem mirifice roborat, & confirmat, principio utilior priusquam dolor invaluerit, ejus usus esse possit, aut jam declinante paroxismo ad materiam absumendam, partique robur & firmitudinem addendam, potissimum si tum aliquoties interponatur fotus, & lotio partium, ex decocto verbasci, absinth. Chamæm. herb. paralyf. Salv. Chamæpit. artemis. rosinar. melilot. ros. & id genus aliarum, quæ incidere, abstergere, discutere, siccare mediocriter, & roborare valent.

In ipso paroxismo materia jam articulos obidente, purgatio adhiberi debet; exhibeatur tum Electuarium quod Bayrus Caryocollinum vocat, mirisque laudibus effert; vel in usum vocentur pilulæ sequentes, quas Rha-

sis commendat eo encomio, quod incedere non valentes, faciant ire pedes.

R. Aloes hepat. purioris ʒʒ. ros. rubr. absinth. unguibus ʒij. hermodactyl. albor. & cortice mundator, ʒijʒ. diagrid. ʒj. cum aqua Ivræ, vel succo caulium, vel Syrupo ex decocto Ivræ cum melle facto, F. Massa. Dosis. ʒj. *Reinerus Solenander*. consil. 24. & 25. Sect. 4.

Subsectio undecima.

Pro Arthritide.

Inter topica hoc singulare est.

R. Ranas v. Lumbric. terrest. elotor. vino ʒij. coq. in ol. ros. quo aut illine molliter articulum dolentem, aut sæpius riga. Egregium hoc est, quod subscribo. Canicula castretur, saginata deinde mactetur, atque aqua calente depilata amputetur caput: tum in simplici aqua egregie coquatur, tandem omnis ex refrigerato jure pinguedo innatans auferatur, serveturque in usus ad illitiones, aut.

R. Istius pinguedinis ʒij. aq. ros. vel aq. verbasc. ʒvj. M. ad lentum ignem, coq. ad aquæ consumptionem: pinguedine dolentes articuli perlinantur. Memini Elidæum Bononiensem sem celebrem medicum hoc sæpius uti.

R. Ol. vitell. ovorum ol. 10°. an. ʒj. vitell. ovorum numero ij. additis aliquando opii & croci an. gr. iij.

Amatus Lusitanus tanquam singulare

lare probat, quod scribit Turcis magnatibus familiare esse remedium, in mirum quod introductam in cubile capram indulgeant in locum dolentem. Sed quia aliquid periculi timendum est ex applicatione huius remedium, fornicum ex ubilibus lac sine periculo salubrius meo iudicio emulgeri potest.

Novi Chirurgum Parmensem qui cum suffarcinatum omni exempto pingui ex rubro catulo prae pinguem anserem, confuturumque in veru torruisset, extillata pinguedine vaseque excepta, articulos dolentes felici successu illinebat. Comperi in rusticis vaccinum stercus tumetiam expressum ex coliquorem, cum guttula dilutionis aceti saepe profuisse. *Reinertus Solenander.* consil. 4. Sect. 5.

Obvolvatur cuidam arthritico manus & pedes Cataplasmate ex rapis, simila, & lacte parato reponitur in cella in conclavi inferiore; abeunt domestici digressi in horum aedibus contiguum; Sus autem quaedam foribus non clausis aedes ingreditur, hinchypocaustum, & olfaciens pulvem illam ægrum aggreditur, conatur pulvem vorare, & cum prosternit cum sella in pavementum. Hic dum se à sue defendere nequit, diu multumque domesticos inclamat, qui tandem accurrunt, & suam abigunt: eo vero die dolores imminuuntur, deincepsque paulatim donec prorsus cessarent, neque unquam redirent. *Philippus Salmaubus.* obs. 48. cent. 1.

Pro leniendo dolore feliciter mihi succedit, præter illud factum cum

oleo rosaceo completo, & vitello ovib. irrigatio facta cum decocto verbasci nec non Embrocha ex lacte, acillitis ex oleo ranarum partibus dolentibus adhibita. *Jul. Cesar Claudius.* consult. 6.

Pro Articulis linimentum ex communi sale usso, & in pulverem deducto cum oleo ros. completo, in plumbeo mortario usque adeo ducto ut unguenti consistentiam subeat, citra omnem controversiam primas partes obtinet. *Jo. Zecchini.* consult. 3.

Pro Arthritide optimum mihi remedium hoc.

R. Vivas ranas, has coque in butyro infuso, hoc illinat se.

In Arthritide calida maximo successu utor fotu aquæ seminis ranarum. *Jo. Hænnius.* ad Hippocr. Aphor. 10. Sect. 3. & 25. Sect. 3.

Subsectio duodecima.

Pro Arthritide.

U Sum Betonica sibi faciat familiarem, singularem enim habet proprietatem in Arthritide, ad ipsius Symptomata mitiora reddenda.

Domini Rosetum olim Syndicum Genevensem quotidiano betonica usu, ab arthritide, qua in juventute vexatus fuerat, tandem in senectute curatum fuisse, ex ipsius ore intellexi. Diversis autem modis betonica uti potest: primo solis adhuc tenellis in acetariis, & cum iusculis & carne coctis; item conserva ipsius, aut etiam extracto.

Generosus

Generosius quidam Bernensis exsiccata betonica in pulverem redigit, 10. ꝑe pulvere saccharo permixto ad 3j. vel 3jss. utitur cum fructu.

Alii tabellas ex pulvere betonica cum saccharo aqua betonica dissoluto præparant, & ad usum referunt. Medicamenta autem ex betonica duabus vel tribus horis post lævem coenam sumenda sunt, noctu enim propter vaporum abundantiam qui in somno sursum elevatur, via medicamenti facilius quam interdiu, ad cerebrum elevatur, & ad nervos pervenit. *Fabritius Hildanus*, obs. 32, cent. 4.

Aliquando comedat folia Salvie vel sola & sine condimento, vel cum modico salis, olei, ac vini raris, & capiatur quando sit cubitum. *Hier. Capivaccius*, consil. 26, lib. 7. consil. *Cramerius* & aliorum medicorum à *Solelino* editorum.

Rustici nostri pice seu axungia Norwegica illinunt affectus manus à cubito ad digitorum extrema, & pedes à genibus ad summos pedum digitos, quotiescumque arthritici dolores insurgunt, idque spacio 14. dierum, restantur tum non solum mitigari dolores articulorum, sed topi ipsos resolvit excidente tartaro impuncto, & vel in totum auferri molestem malum, vel in lucas aliquot annorum dari, quibus lapsis, si recurrat affectus, repetunt eadem sollicitate, eodemque modo pice inunctionem.

In Insula nostra Samo inter multos pervulgatum est remedium genus, narrant eundem Insula prædicta boue

idei vino, aquæ exinde extillatæ plus inesse xijum aliud me monuit, facili & parabili in Septentrione remedio prompta subest ratio. Resini enim hæc ex abiete, pinguibusque pini lignis per defecum eliquata, insignem vim resolvendi, emolliendi quoque habet. Balsamum suum Sulphuris ad tophos articulorum emolliendos & discutien-
Rolandus (cent. 2. curat. 92.) mihi laudat, cui substituitur jura Agryæ & pro balsamo sulphuris ad nos deferunt libi sigillo, resinam pluri, præcio quidem illo inferiorem, novitque virtute. *Thomas Barbolesius*, *Histoz.* 95, cent. 6.

Partes dolentes illinentur oleo castellanum, deinde integuntur pelle aristina recens detracta. *Gail. Ballonius*, consil. 3, lib. 2.

Multa sunt quibus arthritice fluxiones sunt, & propter dolorem subinde sibi detrahi sanguinem patiuntur. An non peccant? Ita sane, quia corpus & refrigerat, & nervi debilitantur, & quod majus est, sanitas retentrix infirmatur. *Gail. Ballonius*, lib. 2. Epidem. & Ephimer.

Juveni *Pisquet* fluxio arthritica & valde dolorosa. Incredibilis humorum rabies, mox in has, mox in illas partes, quia nervi, & arterie, & venæ sanie quidam scatebant. Phlebotomia quinque celebrata melius habebat. Prudentis est medici videre, an non secus vena his in morbis aperitur, an verò prudenter prætermittatur. Si facultas retentrix imbecillitas est, prudenter omittitur. Si Cæcoshymia est, immo virulenta, quæ tantæ

tragœdiæ author sit, audacius id faciendum. *Gail. Ballonius. lib. 2. Epidem. & Ephimer.*

Subsectio decima tertia.

Pro Arthritide.

Pharmacopœus quidam *Cratians Politanus* decumbebat ex doloribus articulorum, qui pedes & brachia, aliasque partes affligebant, cum tumore, inflammatione, & febricula: à 20. diebus hoc affectu laborabat, eique novies proprio nuntio secta fuerat vena, aliquoties etiam purgatus fuerat; tandem meo jussu, illi exhiberetur pulvis in juscule ex Calomelanos. ꝯj. diagridii. gr. viij. Caryophil. numero j. blandè & copiosè purgatus est, ac multo melius habuit; deinde sumpsit manè & serò julepum refrigerantem, in cuius dosi matutina infundebantur Sen. 3iij. cum Sem. Coriandri. 3ß. frigide per biduum. Postea sumpsit eandem pulverem pari successe & integre curatus est. *Lazarus Riverius. obs. 31. cent. 1.*

Domina quædam arthritide universali laborans, liberata fuit, beneficio croci metallorum. *Petrus Pachygnus. obs. 31.*

Dolor arthriticus citissime sedatur, fovendo partem aqua foliorum fraxini destillata in alembico plumbeo. *Samuel Formius. obs. 39.*

Franciscus Alexander Medicus de *Francisco Pechio* scribit, cum jam quinquagenarium morbo articulari graviter afflictum totis annis 20. turri in-

clusum fuisse, vixisse autem sola aqua & pane. Eâ diætâ beneficio naturæ materiam absumptam, & motu & exercitio articulos adeo roboratos, ut liberatus nullos unquam dolores podagricos senserit. Ex quo perspicuum est immoderationem in victu hujus morbi quasi matrem esse. *Jo. Crato. Consil. 21. lib. 4.*

Scio quosdam existimasse se juventutem sensisse, si aliquoties in anno, non tamen doloribus affecti, venam secarent in pede, vel Cucurbitulas adhiberent; verum quam facti sunt miseri, memini initio venam secare in brachio rectissimum est, sed tamen si sæpe redeat malum propter intemperantiam minimè rectum. *Jo. Crato. lib. 4. Epistol.*

De balneo ex ovis formicarum, res omnibus vetulis in Silesia nota, excruciat multum, si lubenter utitur incessionibus non poterit nocere: utuntur etiam mulieres ad imprægnationem. *Jo. Crato. lib. 4. Epist.*

Ostetrix Gallica idem balneum componit, ex integro formicarum majorum globo, unâ cum ovis, parte terre ab ipsis collecta, & segmentis quibus inhabitant: ita ut hæc omnia sacco inclusa aqua fervente caleant, & æger insidens tam diu duret, donec vires serunt: vix unquam fallit. *Wolfgangus Haferus. Herculis Medici. lib. 4.*

Multi confidunt senecione in ea lavantes 15. diebus, semper dimidiam horam ante cenam. Multi etiam salutariter utuntur ligno Juniperi, & in eo aliquot diebus lavant, & maxime laudant

laudent ad roborandos articulos. Imprimis autem laudatur hoc unguentum.

R. Duas ollas supra æqualiter respondentem in medio pone orbem incrustatum ustum, sed plenum foraminibus, & ita infima olla terræ infodiatur, huic primæ impone ollam alteram, quæ supra terram emineat, in hanc inferre olla contusa calvarie equinæ (alii ossibus humanis utuntur) & cum bene argilla munitum vas est, ignis incendatur undique (sicut cum destillatur lignum juniperi) tum effluit succus in inferiorem ollam, quo illine deorsu articulos. Dolorem in paroxismo lenit in magna inflammatione Emplastrum factum ex aq. rosarum, & veronice, pauco alumine, camphora, & fimo vacce nigre loco affecto intropositum. Item.

R. Mastich. thur. myrrh. ammoniac. opopanax. bdellii. mumie. an. ℥ij. vitriol. ℥ij. mellis. ℥ij. tartar. ℥ij. Sp. vini ℥iij. destill. Id præbet optimum balsamum: lenit mirifice, si penna illinatur, etiam intollerabilem dolorem. Item olei rosacei ℥ij. rane ducæ & pugillus unus lumbricorum in vino lotorum, ad ignem coquantur, exprimantur, & applicentur. Item urina pueri destillata penna illita, modo prius putrefacta sit ante destillationem. Oleum etiam hyoscyami commendavit imperatori Maximiliano Elector Palatinus dolorem quidem sedat, sed articulos depravat: juvat Castellus dolores podagricos. Jo. Crato. Consil. 26. lib. 2.

Adrianus Spigelius apud Moravos in

usu, & nobile experimentum pro sanandis illico doloribus podagricorum, ulmarie cum radicibus & floribus destillatæ aquam esse scribit: quæ & Sileis in frequenti usu est commodum etiam est decocto parietarie partem affectam fovere. Daniel Sennertus. tractat. de arthritide. cap. 5.

Ad dolorem sedandum, & materiam arthritidis resolvendam laudatur liquor limacum in hunc modum compositus.

R. Limacum integrosum. Mj. conjice in manicam Hippocratis, super illos injice salis communis Mj. super salem, sem. Ebuli subtilissime triti Mj. & sic vicissim limaces, salem, semen: donec omnium sigillatim 4. vel 5. strata confeceris. Manica dependeat in cella vinaria humida: & post paucos dies destillabit ex ea liquor lubricus, & pinguis, quem soli exponito per quadriduum, & oculum affectum eo illinito. Riverius. cap. 1. lib. 16. Prax. Med.

Subsectio decima quarta.

Pro Arthritide nodosa.

IN Arthritide nodosa jam facta, longè facilius esse consilium dare, quam consulta exequi, ipse optimè scio: ne tamen morbus gravior emergat, cavendum: optimam victus rationem imprimis requiri manifestum est. Cruditas vitanda, & cum nausea adest, à cibo abstinendum, ac si fieri potest, vomendum: vomitu enim ad præcautionem in morbis articularibus nihil

nihil conducibilis. Moneatur medici ratione & observatione, ut morbis articularibus obnoxiiis interdant usum pomorum, caponum frequentem, anserum & Carpionum: nam potina humores solvunt, & fluere faciunt, & caponum caro humorem quendam habet, quem ad articulos natura extrahit; piscium vero humidiorum par est noxa; sed caponum caro, licet nimium etiam nutrire videatur, tamen parior usus nequaquam reprehendi potest. Non minus nocent quæ replent corpus eruditibus, quam quæ vel materiam ipsam fundunt, vel ad articulos deducunt; itaque vina potentia & acetosa fugienda, nec prius bibendum quam cum solidioribus ingessibus fuerit: valde enim noxium est sumptio. saltem juscule, aut paucio cibo vinum bibere, multo vero magis, inani & jejuno v. n. triculo; vel jam concoctionem cibi elaborante, vino se obtere.

Cum autem in exactissima etiam victus ratione, semper aliqua superfluitas colligatur, medici annuas purgationes, vernas atque autumnales prescribunt, ac Galenus affirmat, se multos ita tutos reddidisse, præsertim vero sc. tione venæ adhibita.

Raro curatur Arthritis, quod ut plurimum hereditarium sit malum, vel intemperantia accersitum, ad quam cum redeant homines, non mirum si morbus quoque revertatur. An aliquo modo possint dissolvi topi, & quibus Medicamentis, cum maxime curationi obstat videantur, magnam hæc difficultatem habent.

Quidam magnæ eruditionis & auctoritatis viri existimant, atque sic prescribunt posse solvi topi, si calcastridus, cum jure in quo suilla perna cocta fuerit imponatur.

Julius Scaliger, Pulverem piperis usui addit: quidam cocconidium cum myrrha & aceto tritum adhibent, ut erumpant emollita: hæc experiri minime laboriosum. Sed inter optima remedia & tutissima, quæ partes etiam affectas roborant & calorem innatum solvent; hoc ponendum, & diligenter singulis annis cum amplius fieri nequeat usurpandum: videlicet ut tempore vindemiarum immendantur pedes atque manus affectæ vinacis post expressionem calentibus adhuc, vel musto calido calefactis manè per 15 dies. Et si enim hoc remedium non planè topi discutit, tamen articulis maximum robur addit: ac possum nominare vinum præstantem, cui hoc medicamentum communicavi, atque ab eo præclaro munere sum donatus, qui planè incedere non poterat, & isto remedio, beneficio dei, restitutus est. Quia autem uvæ maturiores, eo plus adjuvanti vinaceorum usus affert: alia remedia non addo, nisi fortè vigentibus atque urgentibus doloribus catulum parti affectæ, vel destillatum sol. verbasci cum thure & myrrha modica adhibere velit. Fomentationes ex artemisia, origano, Chamæmel, & absinth. Cessantibus jam doloribus præclare juvant. *In Cras. consil. 34. lib. 7.*

Subsectio decima quinta.

Pro Arthritide vaga Scorbatica.

Hic affectus idem planè est cum eo quem *Westphali*, *Frisi*, *Geldi*, *irem* & *Hollandi*, apud quos sepe videli, *De varen*, vel *lopen de varen* appellant. Se prodit cum vagis doloribus in omnibus corporis membris valde exerçantibus, potissimum in dorso & lumbis. Doloris speciem statuunt ipsi acri excedentem corrodentemque, qui vermiculum, musculos, & alias partes subito ac nonnunquam momento variis simul locis permeantem depascentemque arguere videtur.

Ejus causa propria & proxima est tartarus scorbuticus resolutus & cum fluxili materia humorum singulari proprietate nervosum ac musculosum genus petente, permixtus. Curatur hic morbus in *Westphalia* per lumbricos, ejus alexipharmacum tantopere à *Wiæro* decantatum hoc modo.

R. 9. Lumbricos in mortario contusos cum 2. Cochli. vini, per pannum expressos: his addatur dimidia vini mensura sumuntur cochli. 3. manè meridiè & vespèri.

Medicus Campensis apud *Favosium*, promissa conveniente evacuatione, hanc potionem proponit.

R. Rad. Succis. ʒj. aristol. rot. ʒiij. fol. Salv. beton. an. Mj. abrotan. rute, vinpervinc. Sabi. an. ʒj. Coq. in aq. fluminis ad med. cum hujus decoct. ʒiij. trajiciantur lumbrici terrestres circulis in collo insigniti, vino

prius ablusi & triti, numero v. deinde admisce theriac. ʒʒ. pulv. Cinnam. ʒj. Sacch. q. v. exhibe manè exsiccè ad sudorem, per aliquot dies. Quidam etiam talpæ adultæ pulverem in hoc affectu exhibent cum vino aut cerevisia, qui tartareas quidem collectiones promptè dissolvere potest: qua ætione *Gesnerus* exterius etiam cinerem talparum cum melle subactum struvis convenire statuit. *Henricus Petrus*. & *Gregorius Hoffm.* observ. 8. lib. 8.

In hoc affectu aqua Lumbricorum magistralis in Pharmacopeia *Londonensi* præscripta, egregie convenit quin spiritum & salem C. Cervi, spiritum sanguinis, flores salis armoniaci, cum bono successe sæpius adhibuit: porro pulveres testacei Sc. oculi crancrorum, Corallia, margaritæ, & vegetabilia quæ arthritidis antidota feruntur, ut radix aristoloch. fol. Chamæpit. Chamædr. & similia antiscorbuticis conjuncta, morbi hujus sanationi conducunt inter externa, oleum Lumbricorum, ranarum, & bosonum non raro sunt valdè proficua. Accepi à viro insigni huic morbo valde obnoxio, quod aqua è contentis ventriculo bovis nuper mactati exemptis per destillationem prolucata, levamen certissime adferret, si ei petiæ calidæ intingantur, atque pro totu applicentur. *Thomas Willis*, Tractatu de Scorbuto.

Subsectio decima sexta.

*Pro Artuum doloribus ex Lue
venerea.*

EMpirici rationale hoc remedium introduxerunt.

R. 40 Ovorum vitellos coctione induratos & dissipatos, cum ꝑvj. pyrethri in pulverem redacti, contundito & per retortam destillato lento primum igne, postea vehementiori: liquorem qui fluxerit, cum ꝑj. castorei, & ꝑss. thuris alb. commisceto, adjectis hermodactyll ꝑvj. & ut ante destillato: tertio liquorem cum siccibus suis subigito, & Lauri baccas adjicito, & destillato. Si sæpius id feceris, oleum elicies in discutendis morbi hujus doloribus nulli remedio conferendum. Cuidam qui in tibia dolorem ex hac lue habebat, cum nullo modo curari posset, *Amatus* (Cent. 5. curat. 72.) theriacam veterem apposuit, & dolor evanuit, ut mus conspecto fele. *Petrus Forrestus*. Schol. ad observ. 23. lib. 32. de Lue venerea.

Sectio 41.

De Asthmate.

Asthma quod Græc. ab ἀσθμα, i. e. anhelare nomen habet, Lat. verò Suspirium dicitur) ἀσθμα species est. Definiri potest, quod sit crebra, densa & anhelosa respiratio,

citra febrem ut plurimum, cum summa thoracis contentione conjuncta. Causa ejus proxima consistit in angustia pulmonum, quæ à lento, crasso, viscidoque humore, fistulis & cavernis pulmonum tenacissimè impactæ, easque coarctante, originem trahit: tenues etiam ac serosi humores, dummodò copiosi sint, hoc malum non raro efficiunt. Crudum item tuberculum, & calculi in pulmone hærentes sæpe sæpius suas agunt partes in hoc affectu producendo. Hæc omnia asthma inferre solent, asperam arteriam vel obstruendo, vel, si in levibus arteriis, ac substantia pulmonum subsistant, comprimendo: materia autem morbifica sive obstruens, sive comprimens, aliquando in pulmonibus, ob visceris debilitatem, sensim colligitur, aliquando aliunde affluit, à capite per modum catarrhi; quod rarius, vel ab arteria pulmonali.

Subsectio prima.

Pro Asthmate ex congestione humoris viscosi in pulmonibus, ad generosum quendam.

UT humor hic expectaretur, remedia quædam præscripsi: inter quæ hæc fuerunt præcipua.

R. Spiritus Anisi. part ij. mellis scillit. part j. aq. Cinamom. part ꝑss. M. F. julepus, capiat semicochl. pro vice.

R. Oxymel. veri ex hydromel. malvatic. parati part j. mellis scillit. part ij. Syr. de hyssopo, & de liquirit.

rit. tantundem, capiat eodem modo. Vinum medicatum, ut interdum bibat.

R. Rad. liquirit. ℥iij. rad. ireos. ℥ij. rad. euul. ℥j. rad. angelic. ℥β. Scyl. præpar. ℥j. porrorum bulborum præp. ℥ij. Siliquarum ℥iij. Sem. feniculi. anisi. an. ℥j. sem. urtic. angelic. an. 3ij. sem. Nastur. 3j. mellis lb β. sacchar. lbj. cinamom. 3vj. spirit. anisi. ℥β. vini generosi mens. viij. Servetur in dolio ad usum.

Novem exactis septimanis post hoc datum consilium, ad me nobilem equitem ablegavit, significans mihi per literas, ab eo tempore quo ceperit remediis meis, & præsertim oxymelitis & julepo uti, de die in diem se melius habuisse, neque ulla defluxiones sensit, & nunc sine omni impedimento, libere spiritum ducere, neque angustiam ullam pectoris aut in pulmonibus sentire. *Felix Platerus. obs. lib. 1. pag. 178.*

Subsectio secunda.

Pro Asthmate anniversario.

ANte omnia materiam viscidam pituitosam incidendam & præparandam esse diximus, qua de causa digestivum sequens ordinavimus per octiduum.

R. rad. helen. ℥β. liquirit. petrosel. an. 3vj. sol. marrub. alb. capill. ven. beton. an. Mjβ. sem. feniculi 3ij. caric. ping. numero v. passul. min. 3vj. F. decoctio in feri q. l. in colat. lbβ. dissolv. syr. de prassio. de liquirit.

an. ℥jβ. M. pro tribus dosibus, jejuno stomacho assumendis. Hoc præmissis peccantis materie evacuationum hoc diluto agarici instituiamus.

R. Agar. opt. 3ij. zinzib. ℥j. cremor. tartar. ℥β. trita per noctem macerentur in sero lactis cum aq. veronice æqualiter permixto. Mane coletur, & adde oximel. Scillit. ℥β. elect. caryocostin. 3jβ. M. pro haustu. Taliter præservatione, causæ antecedentis respectu, instituta, quoad ipsum pectus, adeoque causæ proximæ gratia commendavimus usum frequentem pil. de terebinthina cum oxymelite diuretico, balsamoque sulphuris terebinthinato: quibus aliquot annis mediocriter valuit. *Gregorius Horstius. obs. 5. lib. 3. De morbis pectoris.*

Subsectio tertia.

Pro Asthmate.

Fiat diversio per Clysteria: deinde procuretur dilatatio pectoris cum oleo amygd. d. id continuo paulatim lambendo. Fuit quidam domesticus patris mei, qui semper cum sentiret venturum paroxysmum asthmaticum, bibebat haustum olei simplicis, & sanabatur. *Jo. Baptista Montanus. consil. 123.*

R. Loch. de pino, ℥jβ. penidiar. ℥β. incorporentur simul in mortario, ut fiat Electuarium. de quo sæpius in die & nocte teneat in ore ad quantitatem fabæ sensim deglutendo. Si fastidiatur Loch, illius loco in ore teneat frustum confectionis diapenidionis. *Omni etiam*

ciam sero quando vadit ad lectum, à Principio capillorum usque ad summitatem capitis ponat de hoc pulvere sparso inter capillos quantitatem 4. granorum hordei. Et cum reponis secundum, cum pectine deponat primum.

R. Sandarach. (i. e. gummi juniperi) ʒij. caryophil. ʒj. macis. ʒij. rosar. fl. nymphet. viol. cortic. papaver. an. ʒß. lign. aloes. ʒj. F. omnium pulvis per se.

Ultimum remedium est, ut pectus ejus omni sero in ingresso lecti, ante & retro ungatur hoc unguento secundum omnem ambitum costarum.

R. ol. viol. amygd. d. an. ʒj. pingued. anan. butyr. rec. an. ʒij. croci ʒij. ceræ. q. s. fiat unguentum. *Bartholomæus Montagnana. consil. 101.*

Millepedes si panno lineo involuti, in vino macerentur, & expressi potui dentur, magnum in asthmate remedium aliqui se expertos esse prædicant. Urinæ propriæ potus plurimum juvare creditur. Oleum amygdalar. recens bibitum plurimum confert; vel butyrum recens assatum sumptum. Caricæ parum assæ, & in aqua vitæ macerate, & esitæ conveniunt. Ceparum vel porrorum radices coquantur sub cineribus, & comedant pauperes cum melle & butyro. Laudatur & hoc plurimum.

R. Croci ʒj. vel ʒß. mosch. gr. j. detur cum vino albo. *Felix Platerus. practic. tom. 1. lib. 2. cap. 4. pag. 391, & 392.*

Asthmaticis extremis vomitorium satis validum succurrit; qua ratione

superioribus septimanis. honestam formidam, jam ex suffocatione expirantem, pulsu formicante, frigidisque sudoribus præsentibus, vitæ restitutam fuisse memini, mox Syrupi emetici ʒj. exhibita, cujus operatione, mater tenacis ac viscidæ libræ aliquot rejeche fuerunt. *Gregorius Horstius. obs. 3. lib. 10. De Phamaceniis.*

R. aq. beædict. ʒj. F. potio, quæ præcis horis ex toto contumax cujusdam senis asthma removit, & sanitatem ipsi reddidit, licet octogenarius erat. *Martinus Rulandus. curat. 85. cent. 7.*

Mulier quædam anhelosa erat, & suspiciosa, difficillimè trahens spiritum, adeo ut ob pectoris angustiam, suffocationem timeret; hujus affines, cum ad me petendæ consilii causâ advenissent, potionem deploratæ talem mitto.

R. seri lactis bene despumati ʒvj. extract. esule ʒijß. permixta, colataque bibit; multoties egressit, & Dei misericordia continuè sanitatem acquisivit, ut renunciatum mihi fuit ab ægrota: cibis me jussu utebatur calefacientibus & humectantibus, vino autem hyssopite. *Martinus Rulandus. curat. 90. cent. 2.*

Subsectio quarta.

Pro Asthmate.

R. P. de agar. ʒß. sulphur. triti, ʒß. gummi ammoniac. ʒj. cum aqua cussilag. F. pil. ix. devorentur manè horis 5. ante cibum die sequenti

sequenti sunt quæ sequuntur.

R. Gallum antiquum 3. aut 4. annorum; cum virgis, ut irritetur, flagelletur, sed leviter ne occidatur; dein decolletur, & deplumetur, demum exenteratus & vino ablutus, infarcitur his medicamentis.

R. sem. Cartham. 3j. sem. apii aneth. an. 3ij. rad. enul. liquirit. an. 3vj. polipod. 3x. passul. 3vj. ficuum ping. numero vj. sol. tullilag. marthubi. hyssop. an. 3ij. tartar. alb. 3vj. agar. candid. 3j. Contundantur omnia crassiuscule; & in ventrem galli intromittantur, & laetur locus ne exire possint.

Deinde coquatur Gallus in lb. 40 aquæ, quousque caro ab ossibus separatur. Facta galli forti expressione, caro ejus & ossa projiciantur, & decoctum per linteolum coletur, & aer exponatur, donec faciat residuum, deinde quod clarum est per se aservetur.

R. prædicti juris clari 3vj. oxymel. scillit. 3ß. pulmon. vulpis subtiliter tusi, 3ß. M. F. haustus sumendus mane calidus jejuno stomacho, reiterando per octo dies continuos. Dum sumit magnificus Dominus hunc potum, fiat quotidie vespere horis duabus ante coenam, Clyster infra scriptus.

R. juris galli præscripti turbidi lbj. hieæ simpl. Gal. 3vj. agar. præp. 3ij. ol. aneth. 3ij. vitell. ovi numero j. sacchar. rubr. 3j. Salc. 3j. M. F. Clyster.

His factis, si morbus albus perseverabit, sumat alternis diebus hoc al-

terum medicamentum, quod:

R. Sulph. vivi in aq. tullilag. infusi, & in tenuiss. pulv. triel. 3j. terebinth. lotæ in aq. tullilag. mel. despomat. an. 3ß. M. F. bolus. *Joannes Nesius. consil. 7. lib. 2. consil. 9a. Crassius de asthmate medicorum à Sebaste editum.*

Premiis universalibus ad huiusmodi pulmonibus impactum detergendum expectorantibus utendum erit Sufficitibus, Syrupis & Eclegmaticis Sufficitibus ex istis facere solebant antiqui: at ego nullum præstantius nosse quam ex foliis siccis tabacci factum: mirum certe remedium est, quod non modo potenter expectorat quicquid in ipso thorace continetur, sed etiam roborat pulmones. Debet autem fieri jejuno stomacho quinque aut sex continuis matutinis ante prandium horis quibusque Syrupum ego expectorantem sic soleo preparare.

R. rad. helenii, & polipodi q. maceraton. in vino albo dact. horis 24. an. 3ij. passul. Corinthiac. 3ß. Sebest. numero xv. farfar. pulmonar. Syrecks. & calament. an. 3ij. solum unum magnum tabacci. liquiritie rad. 3ij. sem. urtic. & bombæ an. 3j. & Coq. in thulla dilutissima ad lbjß. & cum Sacchar. fini tammodum F. Syrupus perfecte coctus. Hæc atot exhibendo cum cochleari eo modo quo eclegmatica solent sumi, addendoque oleum sulphuris hac proportione.

R. Syr. de Helenio (sic enim voco) 3ij. ol. Sulph. 3j. m. pro Eclegmate. Soleo etiam foelici semper successu

præparare Syruptum ex Tabacco hoc modo.

R. decoctionis fol. tabacci ſſij. Sacchar. fini tantundem F. Syrupus optimè coctus: De quo exhibeo lambendo cum mulſa diluta, facta ex decoctione hordei, ſumendo hujus Syrup. ʒij. & mulſæ ʒiiij. & verò habere vim magnam pro ſanando Aſthmate ſemper novi. *Horatius Augenius.* tomo 2. Epistol. & Conſult. lib. 4. Epistol. ultima.

Vinum quo pro ſanando Aſthmate *Ludovicus* pater utitur, hujusmodi eſt.

R. vini dulcis, melicrati cocti, an. ſb. x. pul. fol. tabacci ſiccator. in umbra. ʒij. rad. polipod. q. recent. ac minutiffimè concifi. ʒiiij. cort. rad. helenii inciſi. ʒiiij. macerentur horis 48. poſtea colenter per manicam *Hippocr.* & conſervetur vinum in loco frigido.

Dabat ʒvj. pro vice ſingulis diebus. horis 5. ante prandium. Ego verò exhibeo illud frequentius more Eclegmatum, ſic.

Sumo illius vini ʒiiij. & admiſceo diar. Nicol. ʒij. & loch efficio agitando leviter apud ignem, ac ubi refrigeratum fuerit, addo ol. Sulphuris ʒj. & ſemper obſervavi pro viſcidis & maxime crudis humoribus expectorandis conferre. *Horatius Augenius.* tomo 2. Epistol. & Conſult. lib. 3. Epistol. 6.

Subſectio quinta.

Pro Aſthmate ad virum quendam.

OMnem aeris inclementiam devitet, animo & corpore quieſcat, ita tamen ut moderato exercitio ſingulis diebus ante cibum utatur; ab immodicis vigiliis caveat, alvus, ſi libera non fuerit, altero quoque die clyſtere aliquo ducatur. Panis quotidianus ſit modico ſale vel ſceniculo conditus, vino utatur tenui, non vinoſo, atque ligni viſci querc. aut falſæ decocto attemperato. Inter alimenta, tria maxime proficua commendantur, quæ & alimenti & medicam. vices gerunt, jus caulium cum hyſſopo & butyro recenti, hordei cremor, cum melle vel ſaccharo, atque cicero alborum cremor, cum amygd. d. lacte, ſaccharo & butyro. Quod ad pharmaciam attinet, corpus quamprimum eſt ab omnibus excrementis purgandum. Ea propter alvo lenita, ex medulla Caſſiæ recenter cum oleo amygd. d. extractæ ʒj. & ſpec. hier. ſimpl. ʒiiij. apparandi erunt humores noxii in toto, & præſertim in cerebro & thorace concepti, Syrupo de Betonica, de Hyſſopo, & Oxymelite ſimplici, vel Scillino, aquis ſtillatitidis parem vim retinentibus additis. Hi deinceps præparati purgandi erunt pil. coctiis & de agatice.

Licet præſens affectus à ſanguine non pendeat, nihilominus ut medicamenta exhibenda in corporis penitiores partes

partes promptius penetrare possint : ante præscriptam purgationem, si sanguinis ℥vj. vel ℥vij. ex cubiti dextri vena detrahantur, emolumentum non ignobile laborantem hunc inde percepturum non dissidimus.

Corpore hunc in modum evacuato, ad medicamenta cerebrum & pulmones exsiccando roborantia sine mora confugiendum. ut,

R. Conserv. anthos. beton. an. ℥ij. pulv. liquirit. ℥ij. boli armen. pulm. vulp. præp. an. ℥ij. syr. hyssop. q. s. F. elect. cujus ℥ss. tribus horis ante prandium, & totidem dormiturus devorabit. Theriaca item & mithridatium, cum diamoscho d. vel amaro, in hunc usum interdum vicissim administrari utiliter poterunt. Thorax quoque universus, hoc tempore illinendus erit ol. amygd. d. cum recenti butyro & croci modico, partibus asperiore linteolo molliusculè perfricatis: Propinetur etiam decoctum ex Sarsa cum modico ligni guaiaci. 20. saltem diebus.

Ad materiam in thoracem dilapsam summovendam, ammoniacum aceto mulso in mortario liquatum, sepe & modicè devoratum, non ignobilem opem præstat, quippe quod calcificandi moderatè, siccandi, detergendi, & pulmonum cavernulas dilatandi vim obtineat, unde materię in pulmonibus tenaciter impactęeductio per spatium sequitur, & per halitum digestio.

Verumenimvero inter alia medicamenta huic operi opportuna, unum est illudque efficacissimum, quo quidem

semper felici cum successu usus sumus. Est autem huiusmodi;

R. Terebinthin. clarę ℥j. ammoniac. ℥ij. sulphur. purgati ℥j. M. & F. pilulę molles, quarum una singulis duabus horis deglutatur ex Syr. de hyssopo ℥ss. Hic unum maximi momenti memorię mandandum, videlicet in asthmatica accessione, nec catharrico medicamento, nec erethicis utendum esse, ne materia nimium agitata largius cum suffocationis periculo in pulmones præcipitetur. Jo. Zecchiur. Consult. 38.

Ad lambendum ut spatium faciliè reddatur, in usum vçetur electuar. de pulm. vulp. mixtum cum elect. de iride & de pino cum Syrupu Hyssopi non præterirem sem. urticę, quę quoties miscui cum his electuariis, mihi visa sunt valde profuisse. Christophorus Guarinonius. Consult. 228.

Subsectio sexta.

Pro Asthmate.

R. L Och de pino ℥ij. boli armen. ℥iiij. Syr. de liquirit. q. s. F. Eclegma, cujus ℥ss. paulo plus minusve sumat dum it dormitum: Hoc enim quam maximè fluxionem in thoracem arceat & sistit, simulque excrementa pulmonum dissipat.

R. Conserv. beton. viol. loch. de pino, an. ℥jss. pulm. vulp. præp. & in pulv. redact. ℥jss. terebinth. lamina terrea ignita siccata & pulverata ℥j. liquirit. pulv. Ireos an. ℥ij. Syr. de hyssop. q. s. F. electuarium. Sumatur ℥ss.

3ß. spatio 15. dierum, immediatè ante haustum juris galli antiqui, decocti cum herbis & radicibus thoracicis, & cephalicis, una cum ligno indico & visco. q. Quod jus ita sumptum cum electuario præcedenti, incredibilem utilitatem asseret; ita enim peccantium humorum reliquie, in cerebro, & pulmonibus, vel etiam in toto corpore, facile digeruntur & dissipantur.

In Asthmatis paroxysmo ad evitandum suffocationis periculum, si nil aliud prohibeat, quam primum scietur vena cubiti; secta venâ. Sicyæ affigantur spondilis & thoraci sine scarificatione; dein statim talis propinetur bolus.

R. Ammoniac. 3ß. croci. Sulphur. aq. viol. sæpius levigat. an. gr. v. mosch. gr. ʒ. M. & cum oxymel simpl. F. bolus mollis; ab hoc sumpto bolo, 5. vel 6. horis, malo non cedente, vini albi potentis subdulcis ʒiij. vel ʒiiij. cum ʒj. croci, & grano medio Moschi propinentur, sitque portio actu calida. Radix etiam ari in vino albo excocta mediz unciz pondere, cum loch. de pino, vel cum syr. de hyssopo, eclegmatis modo exhibita, paroxysmum asthmaticum mirificè sedare solet. Si adhuc malum non remittatur, ad capitis inuersionem Hippocratico more, vel saltem ad Sinapismos, aut Phænigmos sincipiti de more admoventes confugiendum. Toto autem accessionis tempore sola ptisana hordeacea cum melle propinabitur; bibendumque illi citè sepe & modicè, ut humiditatis viis, facilius sputa evocentur. *J. Zech. Consult. 45.*

Quia flores sulphur, in omni asthma efficaciam habent præcipuam, ideo hoc Loch. instituiamus.

R. Diatragac. frigid. diatr. an. ʒiiij. Sacch. cand. penidior. an. 3ß. flo. sulph. ʒij. syr. capill. ven. tussil. an. q. l. F. Loch. *Roderic. à Fosseca. tom. 1. Conf. 11.*

Inter cibos medicatos convenit pomum dulce, quod cavetur à parte superiori, & in illo intromittatur pulv. thur. masculi ʒj. Sacch. cand. 3ß. deinde obturatum suo operculo, & involutum charta madida, concoquatur sub calidis cineribus, postea mundetur, & detur patienti per horam ante coenam ad aliquot dies: Est enim remedium præstantissimum, ad omnes affectus pulmonis, quia lenit, maturat, & sputum adjuvat. Quod si huic pomo intromittatur etiam ʒj. flo. sulph. erit adhuc præstantius; sed tunc sufficit 3ß. thuris. *Rodericus à Fosseca. tom. 2. Consult. 85.*

Flores Rosmarin. & defectu eorum folia, si coquantur cum vino optimo & melle, ad dimidiz partis consumptionem, capianturque ante somnum, asthma mirè conferunt, vocemque clarificant optimè. *Petrus Borellus. obs. 46. cent. 4.*

Non improbo suffumigium ex Syrace, Benzoino, Thure, & Myrrha, sicuti nec improbatur extrinsecus cauterium in ipso medio thorace. Videbitur vobis immanis operatio. sed quid dicetis, si *Ætium* legatis, qui in hoc casu octo facit inuersiones, quas tamen ego minime probò. Non tamen displicet, in suffocationis periculo

culo fricatio thoracis ad rubificationem, & propterea sinapismi, & dropaces, quæ vim habent rubificandi & attrahendi, in hoc casu probantur.

Præmissis totius, & capitis evacuationibus, ac revulsionibus convenientibus, laudo ut per 5. dies continuos præbeatis ʒʒ hujus electuar. 3. in die naturali, videl. 3 hor. ante prandium, 2. hor. ante coenam, & hor. 6. post coenam.

℞. penid. ʒiij. mann. cl. ʒij. ol. amygd. d. rec. ʒj. fl. cass. noviter extract. ʒʒ. pulmon. vulp. præp. ʒij. ducantur in mortario, & F. electuar. alvum servat lubricam, & partes thoracis dilatat.

℞. rad. ireos. sem. bombac. an. ʒijʒ. pulv. calament. serpentar. cent. maj. an. ʒj. succ. enul. pulmonar. an. ʒj. oxymel. Scillit. syr. de farsara. an. q. s. M. pro lambitivo; eo singulis utatur horis ad educendam materiam jam emolliatam. Ubi satis superque emollita est materia, atque etiam pro majori parteeducta, alia convenient remedia quæ humorum reliquias consumant, & pulmones roborent inter quæ probatissimum est hoc.

℞. Terebinth. venet. lotæ in aq. hyssopi. ʒij. ammoniac. ʒij. penid. ʒʒ. pulmon. vulp. præp. ʒj. botryd. pulveris aristoloch. an. ʒijʒ. M. omnia & ducta in mortario redigantur in formam elect. dosis est ʒʒ. pro vice. Exsiccat. simul & detergit; finem imponam proponendo descriptionem. Elect. quod habeo in lib. meis manuscriptis, tanquam secretum optimum: Habet enim omnes scopos, dilatandi thoracem, emolliendi sputum, at-

nuandi & incidendi, exsiccandi & corroborandi.

℞. Butyrum rec. in aq. farsar. decies loti. ʒiij. nuclei pini, passul. dactyl. amygd. amar. an. ʒij. hyssop. ireos, thymi, saturciz, serpentar. prass. pulg. calament. sem. urtic. an. ʒʒ. cinamom. caryophil. zinzib. galang. piperis nigr. anis. cardamom. an. ʒij. ligni aloes, nucis mosch. an. ʒj. multi diluti ʒiij. Infunde passul. & dactyl. per triduum in prædicto mulso; deinde coq. lento igne, & exprim. hunc expresso succo adde butyr. jam proposit. & iterum bulliant in ʒij. mellis despumat. & in fine adde ipsos nucleos pini, amygd. & ʒj. pulm. vulp. præp. hujus electuarii datur ʒj. ubi maximè urget morbus, in mitior affectu, ʒʒ 4 hor. ante cibum saltem 30 dierum spatio. *Hercules Saxonia. prædicæ parte primi. esp. 27.*

Subsectio septima.

Pro Asthmate.

Senex septuagenarius, à multis annis asthmaticus, ad eam redactus erat angustiam, ut vix spiritum ducere posset. etiam erecta cervice, & hiante ore continuo stertēret, neque ullo modo quiescere posset, quin statim suffocari videretur. sequentium remedium usu stertor desit, facilior respiratio fuit, & æger inulm levatus est.

℞. aq. Cinam. ʒij. oxymel. Scillit. ʒj M. utatur ex cochleari trequent.

℞. rad. enulæ campan. sacchar. conditæ

ditæ ʒiij. sacch. cand. ʒß. Syr. de hyssop. ʒj. gummi ammoniac. aq. vitæ dissolut. ʒß. M. F. loch. de quo capiat Cochlear unum manè & serò, sensim lambendo. *Lazarus Riverius.* obs. 21. cent. 3.

Elixir proprietatis apud *Paracelsum* curat Asthma, Epilepsiam, Apoplexiam, Paralyfin, Atrophiam, Tabem. Ita paratur.

R. aloes lucidæ. myrrhæ opt. & croci opt. an. ʒj. duo priora terantur accuratè, crocus verò quia non teritur, nisi exsiccatus, potius conglobetur tundendo; ponantur in vitro capacissimo & forti, sigilleturque liquato collo vitri, & destilletur moderato calore, ne vas dissiliat, donec videas totam offam in fundo coaluisse, & circulari oleum clarum, cum aqua in parietibus vitri; tum aperiatur collum vitri, & infunde ʒbj. aq. cinamom. & destilla per arenam madidam, cui aqua bulliens sensim affundatur, donec non amplius è rostro alembici quicquam stillet. Hoc medicamine tam quartanam, quam continuam statim absolvi; adeo ut qui noctu susceperat sacrosanctum viaticum, & olei extremam unctionem, me in prandio convivam circa lectum habuerit. *Joannes Helmontius.* Tractat, cui tit. *Re ep. 12 Injuncta.*

Quædam orthopnoica erat, magna copia pituitæ putris in pulmone; purgatione & ventris inferioris, & multa anacatharsi melius habuit: In difficultate spirandi non est formidanda etiam frequens & magna purgatio. *Guil. Ballonius.* Epidem. lib. 2.

In Asthmate à crassa & viscida materia, in duobus expertus sum sequens lambitivum *Gesneri.*

R. sulph. pulverisati, & sæpissimè cum aq. tusilag. loti. ʒj. diapienid. ʒviij. M. optime contulit.

• Mulieri cuidam sæpius bene profuit sequens apozema, in angustia pectoris & dyspnæa.

R. passul. Corinth. ʒiij. dactyl. numero xij. ficuum numero viij. jujub. numero x. sem. scenicul. anis. an. ʒvj. scenugræc. ʒiij. rad. ireos. ʒß. fol. hyssop. prass. capil. ven. an. mj. liquirit. ʒß. polypod. q. ʒj. coq. s. a. in ʒbvij. aq. font. ad medias; deinde adde mellis despumat. ʒbj. coq. iterum ad consumptionem ʒbj. postquam refrigerata fuerit, coletur & servetur in vitro. Dossis ʒiij. manè, calidè, quamdiu durat. *Achilles Gasterus.* observ. 11.

Asthma diurnum in Patricio quodam, cum aliis non posset, tandem curatum est aqua salis armoniaci, quæ paratur hoc modo.

R. fol. sempervivi xx. aut xxx. Contunde in mortario aduso aq. fontanæ momento, col. cum expressione, sicut emulsionem fieri solent, & adde salis armoniaci ʒij. M. plurimis etiam aliis contulit egregiè.

Idem præstat Spiritus ejus vi scilicet diuretica. *Jeremias Martinus.* Observ. 92.

Premisso vino emetico, quod Pulmonum & Pectoris mala mirè sublebat; exhibeatur sequens Pulvis à ʒß. ad ʒj. per singulos dies, manè ac vespèri, usque ad morbi declinationem.

cap

cum vino albo, vel iusculo.

R. Cardui Bened. sinap. Sylvestr. an. ℥ij. piper. longi. ℥j. fol. Sen. mund. ℥ij. anis. ʒβ. diagrid. ʒβ. f. pulvis subtiliss. hisce paucis per plures pristinae, integræque sanitati restitui-mus. *Martinus Rulandus.* curat. 8. cent. 6.

Subsectio octavo.

De Asthmate raro.

Vivit hic puer quadrimus qui ab ineunte ætate pectoris quadam angustia, adeoque graui asthmate, affligitur statis periodis, mensuris sere, nunc citius nunc tardius, prout in vi-ctu vel excedit, vel modum servat: in paroxismo tam graviter angitur, ut jamjam suffocari & animam agere videatur, qui paroxismus ante non cessat, quam materiam crassam visci-dam, compactam, gravissima tussi, & summis conatibus per os excernat: sepius autem hætenus excrevit talem materiam, unitam, albißimam, arbo-ris radices, caudicem & ramos, omni ex parte referentem, quam si inuicissio-ri mihi liceret. *Philippus Grulius* nuncuparem: ubi autem viscida illa materia coacervetur, & coaguletur, si dicere cogar, in ipsa aspera arteria (qua parte ad pulmones pervenit bifidia & in minores ramos dispersa quos bron-chia pulmonum vocant) sedem repo-niam; ubi paulatim partim ex natu-rali pulmonum debilitate, partim à defluxionibus à capite factis colligitur. *Gregorius Horstius.* obs. 4. lib. 3. De morbis pectoris.

Pro Asthmate nunquam salubile remedium habetur porio sequens.

R. Ammoniac. ʒjβ. aq. hyssop. ℥iiij. vini rhenani. ℥ij. M. ut decer. tantâ efficacità à suffocatione liberat, ut præclarius remedium non viderim.

Commendatur etiam in hoc affectu Elixir proprietatis cum aq. tusilag. vel hyssop. exhibitum. *Philipp. Grulius.* cap. 1. part. 2. lib. 2. *Prædic.*

Asthmaticus quidam, assumpto al-ternis diebus hoc Syrupus & excreto per sputum viscido humore, convaleuit.

R. Fol. Necotian. virid. aut sicci Mj. Aristol. rot. enul. canp. an. ʒj. hyssop. mont. capill. ven. fl. viol. an. Mj. passul. exacin. ℥iiij. liquirit. raf. & contul. ʒjβ. sem. scængr. ʒj. caric-ping. numero vi. dictam. origan. præf. scabios. an. Mj. sem. urtic. aneth. an. ʒij. anisi. ʒj. ligni guaiac. Smilac. asper. rad. Chin. an. ʒj. tusi-lag. Mj. Strobil. numero xx. dactyl. numero x. coq. S. A. ad ℥iiij. colat. adde succi Scillæ. ʒβ. succi Enul. & hyssop. an. ʒj. bulliant quousque succi absumantur: adde balsami aut olei de liquidamber. ʒij. & cum melle & Sac-charo F. Syrupus. *Zacharius Lusitanus.* obs. 123. lib. 1. *Prædic. Admirand.*

Quidam difficulter spirabat, anhe-losus erat, macruerat, omnes ætusa-bant pulmones: aperto cadavere, nil commemorabile in pulmone repertum est: cor (quod admirabile est) majusculi capitis magnitudinem adæquabat, adeo increverat, ut omnis sanguinis & spiritus, ed facta sit oppressio & visco-sitas. *Guil. Ballonius.* lib. 2. Epidem. & Ephem. pag. 144.

N

Subsectio

Sectio 42.

Pro Atrophia.

Quidam Atrophia laborans mala citra summopere appetens unum integrum & magnum 4 librarum pondere comedit, quod ut scimus manducatum à quolibet sano difficillime concoctionis est; tamen hic ex citro devorato meliusculè habere incipit & convaluit. Indulgeant quandoque medici ægrorum voluptatibus cum modo & mensura, multoties enim natura à nullo edocta id quod est sibi utile maximopere appetit. *Dominicus Panarolus. obs. 36. Pentecoste 2.*

Atrophiam evacuationes acres non tollunt sed exasperant, si tamen colluvies interiora viscera gravat, præsertim ventriculorum, vomitus lenes sunt imperandi, maxime ab aqua benedicta: ejus nimirum peculiaris vis hæc est, ut non tantum laborem eliminat, sed etiam ventriculum ad concoquendum instiget. Unde post aquæ benedictæ usum, semper videmus appetitum corroborari, augeri que, licet aliquandiu ille sepultus, parum aut nihil omnino effecerit: hoc itaque auxilium moderatè institutum, in principio hujus curationis multum prodest.

Deinde humectantia imperanda sunt, sed ita ut viscerum obstructions simul expellantur: inter externa in hoc casu laudabilia, pro pueris est balneum ex decocto capitis & podium vervecis in aqua tam diu ebulliendo præparatum, ut consumptis omnibus carnibus ossicula tantum possint eximi.

hoc atrophiam puerorum laudabiliter solvit, si septies, octies, novies, in eo laventur, semel atque iterum de novo præparato à balneo spina dorsii vel, oleo oliv. aut unguento resumptivo tota inungenda est: in victu dentur humectantia, juscula & brodia, raro assa. Enulsio amygd. d. cum aqua tussilag. & beton. & quandoque cum sem. papav. alb. & melonum maxime utilis est.

Adultis atrophia laborantibus, præter balneum aquæ dulcis, aqua destillata ex sanguine suillo, & plantis refrigerantibus & humectantibus misicè potest: aqua ista sic paratur.

R. Sang. suilli. ℥ij. frica manibus ut omnes fibræ auferantur, adde fol. beton. tussilag. ros. rub. malv. an. Mj. fol. Lactuc. Mß. sem. melon. ʒj. aqua tuss. lag. ℥ij. destilla in Baromatizetur cum tabul. manus ch. perl. ʒij. ad singulas libras de hac aqua bibat septius. Lac. etiam humanum ex uberibus haustum misicè prodest: iis qui ex sumpto philtro atrophia laborant, lac equarum auxilium est præstantissimum; semper tamen cum pauxillo sacchari exhibendum. Consumptionem corporis desperatam, nihil proficientibus aliis remediis, hoc modo aliquando curavi.

R. Mellis. Virgin. q. s. inunge ollam non vitream recentem intrinsecus, postea olla plantetur in acervum foenicarum, ita ut ostium olla tegatur cribro mediocriter laxo, & sic foenicæ currunt per cribrum, & cadunt in mel, in eodem hæsitantes, nec recurrentes, atque sic nihil palearum vel

vel impuritatū aliarum intromittitur. Supra collectas fornicas in fūde Spirit. vini. q. l. digere vase clauso in B. per unum atque alterum diem, dein destilla primò lentè, donec nimirum Spiritus vini prodeat, quo ablato, reliquum ebulliente B. destilla, & reserva. Huius aquæ ophlear. j. qualibet septimana ter vel quater jejuno ventriculo, cum pane tosto exhibitum, atrophiam corporis mirabiliter tollit: interim totum corpus, vel tantum partes distantes (manus brachia & pedes) aliquoties eodem liquore inungendæ sunt. *J. Hartmannus, Pract. Chimiast.*

Atrophiam seu extenuationem membrorum, in pluribus hoc modo curabat Nobilissima quædam matrona.

R. Sapon. venet. minutim concisi, & Lumbric. terrest. an. pt. æq. inde in vitrum, deinde adde salis quantitatē alterutri ex prædictis panem, & in fartaigine probè calefactam; obturatumque vitrum in massam farinaceam corripinge, & ad instar panis in clibano excoque: exempto postmodum ex pane vitro reperies oleum, seu potius viscum quendam, qui illitus & atrophiam & contracturas sanat. *Jeremias Martius. obs. 60.*

Vir quidam obesus & pinguis, ex febrili calore, & diuturna hepatis intemperie sicca, conniventibus cutaneis meatibus, non nutritus in atrophiam incidit, cui, non proficientibus aliis remediis, 15. diebus continuis ad normam *Galen*i picationem applicuit, ejus usu ita impinguatum est corpus, ut paucis auxiliis adhibitis ad præsti-

num statum fuerit redactum. Picatores dicuntur illi, qui ferulis picæ illitis partem debilem concutiebant, & sic motu & calore sanguinem & nutrimentum ad partem attrahebant, & hac ratione membrum gracillimum impinguabant. *Zaentius Lusitanus. obs. 136. lib. 1. Prax. Admirand.*

Cum pueri & adultiore cacheectici vocantur, serè pro conclamatis relinquuntur, & quod ad summum maciei ventum sit, ne medicamentulo quidam, locum relictum putant, sed soli prognostico: at longè secus res habet: nec fraudari laude debita debet *Fernelius*, qui meo quidem iudicio, de atrophia aliquid memorabile consignavit. Bilis flavæ & atræ circa jecur profusio atrophie causa sæpius est: vix enim atrophia vera observatur, in qua viscera præter intemperiem, non multorum biliosorum humorum colluvie scateant, & earum copia distenderentur & cum hæc causa naturalem spiritum & calorem proterat, vix laudabilis sanguis gigni potest: ac in cacheectia quidè medicamento locum relictum putant, quod vitiosa sit nutritio, in atrophia autem ad solam & *σύν* confugiunt: at si circum viscera colluvies est istius bilis, quæ sovet intemperiem, frustra alimentis eam tollere nitaris. *Gul. Ballonius. Epidem. lib. 1. pag. 12.*

Passularum usus in atrophia, ad corporis nutritionem, & ad impinguandum commendatur in hunc modum præparentur.

R. Passul. exacinat. in aq. bugl. borrag. & vino albo infusarum lbj. siccantur, deinde disponantur in vase vi-

treato, Sinapizando saccharo tenuissime pulverisato, serventur in loco calido, & utatur iis frequenter. *Gail. Rondel.* cap. 27. lib. 2. *Prædic.*

Aqua Cochlearum recte destillata atrophie medetur; valenter nutrit, illa sæpe sæpius foelici cum successu semper sumus usi. Proposuius singulare remedium, & quo aliàs ipse summa cum languentium utilitate, foelicissimoque successu sum usus, sed quoniam non fuere cuncta præ manibus non fuit factum. Remedium hoc singulare ad impinguandum partim est à Cardano desumptum, & partim ex nostro Marte inventum, & à nobis aqua mirabilis dicitur, cujus hæc est descriptio, quæ mihi semper secreta fuit, nunc autem ad Languentium commoditatem & studiosorum curiositatem publicandam esse censui.

R. Sanguinis porcini juvenis & adulti nuper decollati lbij. terebinth. venet. lbj. liquirit. ras. lbß. passul. Mv. ficuum ping. numero 50. rad. Ireos. ʒiij. pinear. mundat. Mij. fol. tabacc. Mij. micæ panis. lbß. destil- lenter in vase vitreo in duplici vase, & in vase vitreo optimè obturato serve- tur, in loco frigidissimo. Mirabilis est hæc aqua sumpta ad ʒij. cum mo- dico saccharo, alb. per 15 dies, impin- guat valde, & restaurat omnes hecti- cos, etiam morituros, sed morituri postea redeunt ad consumptionem sta- tum; est gustui grata, maximeque ac incredibilis efficacia.

Inter cætera quæ maciem argent, sunt somnus longus, gaudium, lætitia, quies, è contra curæ, sollicitudo, anxie-

tas, & nimia venus, Corpora siccant. Cibi saliti & herbacei fugiantur tan- quam parum nutrientes, acetum max- imè improbatur, nam præterquam quod vitam breviam, corpora etiam ex- siccat. approbamus aquæ dulcis Bal- nea, inunctiones universales ex ol. amygd. d. rec. & pinguedine gallinæ cum rosaceo, & juscula restaurantia. Si nactus fueris egrotum aliquem di- vitem, & supradicta remedia non ju- verint, tuto confugere poteris ad bal- neum lactis, quod tantopere laudat *Avic.* in macilentis, consumptis, hecti- cis, arefactis, & marasmo confectis. *Epiphanius Ferdinandus. Histor. 20.*

Sectio 43.

De auditus difficultate.

Auditus difficultas (quam græci *Βαρυνολογία* & *Αυριμωδία* dicunt) symptoma est quoddam aures infe- stans, in quo debiles soni neutiquam, magni verò obscure percipiuntur: qui hoc vitio laborant, surdastri vo- cantur eisdem sui causas cum surdita- te sed leviores agnoscit de quibus, cum ad caput de surditate ventum fue- rit, explicatius dicemus. Impresen- tiarum dicimus, hujus symptomatis causam esse posse, aeris ingenti crassi- tiem, & impuritatem quæ ortum su- um debet, tum aeri externo nebuloso, tum etiam crasse victus rationi. Infar- ctus etiam nervi auditorii à quolibet humore non minus bilioso, quam pi- tuitoso, accusari hic jure potest.

Sub-

Subsectio prima.

Pro Auditus difficultate.

Observata victus ratione, sæpe corpus infuso Senæ purgetur; cum Sena omnium sensuum organa præcipue mundet. infusum ita fiat.

R. Passul. ʒj. galang. incif. ʒj. decoq. in aq. puræ q. s. pro duabus dosibus. Infund. fl. borag. viol. an. p. fol. Senæ el. ʒj. stent in infusione per noctem, & manè calefiat, ac pro duabus potionibus exprimat.

R. Expressionis ʒiiij. Syr. rosat. solut. ʒj. mannæ Calabrinæ. ʒvj. Ms. sic pro uno & altero haustu. Caput deinde hoc spophlegmatismo expurgatur.

R. Rosmar. organ. salv. rutæ. an. Mß. ros. rubr. pß. rad. Zinzib. incif. ʒiij. ʒyethr. ʒiij. Coq. in sßij. ad medietatis consumptionem. Colat. adde aceti rosæ. acerrimi ʒj. detur pro gargarismo quo matutinè os abluat. Isto modo evacuato capite, decoque in aqua & vino origanum, atque in decocto calido, spongia madefacta & expressa auri affectæ adhibeatur. Injicitur deinceps per calamum una vel altera gutta aq. Cardui hoc modo destillatæ.

R. Fol. Cardui mundator & siccor. Mj. aspergantur spiritu vini, & in vas vitreum quod bocciam appellant, imponentur; atque aq. Cardui q. s. affundantur; suppositoque alembico vitreo destilletur in arena; de-

stillatum in vitro clauso servetur cum uti voluerit; parum de eo in argenteo cochleari calefiat, injectum auribus, in adversam partem caput declinet exiguo tempore, deinceps rursus elablinat. aurem perpetuo lana Xylina quæ odorem vel ex moschæ vel ambra contraxerit, concepta muniat. caput non refrigeret, & ne auribus ventus molestus sit caveat. cum auris mundanda est, non confricat auriscalpio, sed lintecolum molle intortum instar turundæ imponat, atque hoc modo mundet. *J. Crato. Consil. 2. lib. 4.*

Commendatur imprimis balsamum purum orientale, si inticta bombyce auribus imponatur ego aquam cardui rectè destillatam balsamo præfero. *J. Crato. consil. 5. lib. 2.*

Pro auditus difficultate jussi cum aquam ex sellibus auribus indere, eaq; interiora madefacere, nec diutius retinere, sed postquam effluxit aures bombyce moschata obturare. Aqua ex sellibus deterfiva ita paratur.

R. Rad. raphan. porr. Cæpar. an. ʒj. Cyclamin. ʒß. helleb. alb. ʒj. fol. organ. sicc. ʒiij. rutæ. majoran. an. ʒij. fl. Lavend. ʒj. sem. fenicul. Cumin. an. ʒj. bacc. Lauri numero xv. contusis adde sellis vaccin. ʒj. (forte ʒj. vini alb. q. s. ad pultem tormand. destill. in B. M. & sevetur aqua. Suffitum etiam excipiat ex decocto bacc. Lauri, sem. Carui, rad. Caryophill. iridis, fol. rutæ, Salv. beton. myrrhidis, spondylii. an. cum vino. *Felix Platerm. obs. lib. 1. pag. 125.*

Subsectio

Subsectio secunda.

Pro Auditus difficultate.

PRO digerenda pituitosa materia tenaciter in auditus organo impacta, gravis auditionis proxima causa, nullum præstantius remedium occurrat, quam liquor ex anguilla emanans, dum torretur, cum ol. anisi sensim in aurem affectam hora somni instillatus: ejusdem fere valoris est succus Scyllæ cum ol. Lilliorum. Ego autem sæpius scilicet cum successu in inveterata etiam surditate expertus sum theriacæ aquam stillatitiam singulis 8. horis in aures instillatam.

Hoc etiam remedium in hoc casu optimum est.

R. Aloes 3j. Colocynthid. interioris. Euphorbii. an. ʒj. mosch. ambr. an. gr. viij. terantur subtiliss. & cum felle vaccino M. & F. trochisci, qui siccentur, atque usus tempore super cote fricentur, & cum succo raphani in aurem instillentur. *Jos. Zecchi.* consult. 43.

Anguillæ pinguedo, quæ dum assatur, excidit, infundatur calide in aures: aliud est, allium frictum & tusum per noctem intra aures apponatur, aliud quod & *Hippocratis* est, Galbanum aceto dissolvatur, & addito melle auribus applicetur, aliud. Incavetur Cepa, & impleatur oleo, ponatur sub cineribus, ut ebulliat: contundatur & exprimatur succus in aures. Per intervalia adhibeantur quæ emolliunt, quale est oleum amygd. d. procurer

noctu in auribus gossipium tenere cum pulvere moschi odorati, aliquando etiam Zibethi. *Rodericus à Fosses.* Tom. 1. Consult. 13.

R. Card. bened. asperge aquam cardui & fac. ut denuo destillet. hoc liquore linteolum imbutum Crato surdatis immittit in aurem, si doleant, vel non audiant. Nihil ex omnibus medicamentis, quæ expertus est, se conducibilis comperisse fatetur. *Carolus Oseleus.* lib. 3. Epistol. *Cratois* & aliorum medicorum à *Scholtzio* editorum.

Sectio 44.

De Auris dolore.

SOlet auris dolor tantum sæpe facessere negotium, ut mortem nunquam solus accersat, vel saltem cerebri affectus magni momenti, veluti delirium, phrenitidem, carum, & apoplexiam. Hic enim dolor, aliter quam qui oculos molestat, quam citissime cerebrum in consensum trahit. Græcis *ὠτᾶλγία* dicitur. Est quidam nature tristis perceptio, afflictis partibus sentiendi vi præditis, à solutione continui ortum ducens. Partes affectæ sunt membrana & nervus auditorius. Cause internæ sunt, phlegmone, materia putrida & purulenta, ex rupto in aure abscessu, humores calidi sed sæpius frigidi, vermes & flatus: externæ sunt, aer ambiens, percussio, animalcula, pulveres, Lapilli, & grana quæ intumescunt.

Subsectio

Subsectio prima.

Pro Auris dolore intensissimo in Muliere.

Cum pitulis Cochliis & aureis illam purgassem, & cucurbitulas scapulis cum scarificatione, & ventosam in nucha apposuissem; hoc Cataplasmate impolito, miraculi instar ab omni dolore liberata est.

R. Cæpe numero j. sub cineribus ferventibus decoctum, ol. chamæm. ʒjß. butyr. rec. ol. aneth. an. ʒß. croci, ʒj. Contusa emplastri modo, auri dolenti apposita sunt. *Petrus Forreſtus. obs. 1. lib. 12. De Aurium morbis.*

Auris dolorem ex inflammatione sic curavi.

Premisso clystere emolliente & refrigerante sanguinem detraxi ex vena cephalica ejuldem lateris: Postea, cum fervens esset inflammatio, ovi candidum tenue cum lacte muliebri tepidum infudi. Aliquando etiam usus sum ol. viol. in quo aselli infusi sunt & expressi. modò etiam rosaceo solo, modò lacte admisso, aut albo ovi.

Similiter extrinsecus lanam jam dictis imbutam imposui, cavendo tamen ne calefierent.

Pars quoque dolens hoc fotu fovebatur.

R. Malv. bifinalv. viol. lactuc. salic. an. Mj. sem. Cydon. malv. an. ʒjß. fls. Chamæm. melilot. an. pj. fl. ros. rubr. pß. F. decoctio, qua pars leviter & tepide cum spongia madefacta

& expressa foveatur: Talis fotus optimè conveniebat, ut materia digeretur, & sic paulatim materia fuit resoluta sine abiectione. *Petrus Forreſtus. obs. 5. lib. 12.*

Quidam aurem dolentem ex percussione ita curavit; medullam panis albam calidè tritam cum melle apponebat, quæ frequenter superposita dolorem sedabat: Particula etiam thuris infundatur in lacte donec dissolvatur, & guttatim in aurem mittatur: Hoc enim ilico dolorem tollit ut expertum est. *Petrus Forreſtus. Observ. 7. in Schol. lib. 12.*

Subsectio secunda.

Pro Auris dolore atroci ab humore bilioso.

Premiis purgatione & venæ sectione, ad topica remedia confugiendum est: quorum omnium mox præscribenda efficacissima tutissimaque sunt ad mitigandum dolorem, cui quam maxime studendum est.

R. Ol. rosac. omphac. nymphae, amygd. d. an. ʒß. succ. solatri depurati ʒj. M. omnia exactè, & in aurem sensim instillentur acta tepida, vel adeps anseris butyro recenti liquatus cum oleo rosac. in aurem pariter instilletur: vel (quod omnium optimum est) ovi nuper nati album, cum lacte muliebri, & ol. rosac. subactum cum opii gr. iij. & croci tantundem, si tepidum in aurem instilletur, miscebit dolorem omnem mitigabit.

Ubi verò doloris causa frigido morbo

bo accepta fertur, vel inflammatio ad suppurationem tendit, *Benedicti Villorij Favenini* emplastrum ex cæpa, scellificissimo cum successu administratur, quod hujusmodi est.

R. Cæpæ sub ignitis cineribus excoctæ numero j. butyri rec. ℥ij. ol. chamæm. & rosac. an. ℥j. croci ℥j. omnia simul confusa & probe subacta ad emplastri formam redigantur, quod temperatè calidum dolenti parti applicetur. *Jo. Zecchini*. Consult. 62.

Subsectio tertia.

Pro Auris Dolor, Apostemate & Ulcere.

Hic in consilium post multa frustra tentata Medicamenta, adhibitus, jussi, ut manè ac vespri in aurem lesam 3, vel 4, guttas olei sulphuris tepidi, priore rejecto, injiceret; & postea in sano latere horas aliquot decumberet, quod cum fecisset indies, omnis dolor mitigatus, ulcus absterfum curatumque fuit paucis diebus cum omnium admiratione. Cum eodem sulphuris Balsamo ad eundem modum administrato, sanavi auris dolorem intensissimum in alio. *Martinus Rulandus*. curat. 85. cent. 1.

Subsectio quarta.

Pro auris dolore.

Divinus Senex, lib. 2. epid. sect. 6. sic profatur; gravissimos aurium doloris affixa cucurbitula tollit.

Hæc memoranda sententia summam attulit opem, misero cuidam, qui ex dolore auris atroci malè habens; omnibus prædiis destitutus, vigil, debilis, & amens factus, continuo febriens, in horas moriturus sperabatur. Hic cum ex venæ sectione, cucurbitulis, costis, humeris, collo affixis, revellentibus clysteriis, expurgantibus, cæterisque revulsoriis auxiliis, sicut & anodynis intra aurem inditis, nullam sentiret utilitatem, cucurbitulâ scarificatâ juxta aurium glandulas applicatâ, levatus est: extracto enim copioso sanguine, inflammationeque resoluta, hujus auxilii beneficio omnino, sanus permanfit. *Zacutus Lusitanus*. Observ. 69. lib. 1. *præx. admirand.*

In doloribus aurium, folia Nicotianæ viridia, vel etiam exsiccata, sed iterum humectata, mirificè prosunt. *Jo. Hartmannus*. præct. Chimiæ.

Tonfori cuidam aurem vehementer dolenti, Pyroticum in sævitia doloris radici auris adhibitum est; multò alacrius dolorem tulit. *Guil. Ballonius*. lib. 2. epid. pag. 260.

Oleum è ligno coryli acerbissimos aurium dolores subito sanat.

Si alia non prosint, necessarium est, ut ægro hora somni exhibeantur Laudani opiat gr. iij. *Daniel Sennerius*. lib. 1. præct. part. 3. sect. 2. cap. 8.

Seçtio

Sectio 45.

De Auris Sibilo, Sonitu & Tinnitu.

HEc tria αὐτῶν ἡχώ, aurium sonitus everytus, sibilus, & βόη, tinnitus, unum eundemque affectum designant; qui nihil aliud est, quam depravata auditio, ob internum sonum in ipsis auribus præternaturaliter excitatum & perceptum, etiam cum foris omnia silent. Pars affecta est meatus auditorius, ea maxime sui portione, qua nervum quinti paris expansum excipit, prope cavitates labyrinthum & cochleam dictas: quæ nervi expansi portio, vel finis potius pori ἀκροῦς, ubi dilatato nervo conjungitur, auris præcipua pars est. Hujus symptomatis causa (quam aliqui in facultatis audiendi debilitatem malè referunt, quidam etiam in ejusdem sensum nimium exquisitum, qui Galeno κούβητα τῆς ἀκροῦς ἀνδρωσος dicitur, levissimam impulsione internam percipiente) alia non est quam vapor aut flatus, qui vel ab aliis partibus transmissus, vel in ipsis auribus genitus, congenitum aurium aerem agitat & impellit, unde sonitus excitatur: prout verò flatus multus est, vel paucus, crassus, vel tenuis, celeriter aut tardè movetur, varios sensorio sonos representat, variasque appellationes sortitur.

Subsectio prima.

Pro Aurium Sibilo.

AD Aures ut caleficerent, & tollerentur vapores ad eas descendentes, non dimitterem remedium tantopere celebratum in hoc casu à Scribonio Largo, in quo accipitur una pars olei de Pice, & duæ partes olei amygd. d. vel olei communis; quod expertus sum tollere etiam surditatem factam à vaporibus ex cerebro ad aures missis. Jo. Baptista Monianus. Appendice ad Consil. x.

Subsectio secunda.

Pro Aurium sonitu a causa frigida.

R. **O**L. nardin. ꝑij. ol. de origano, ꝑv. Pulp. colocynthid. subtiliter pulver: 3x. fol. origan. & lign. aloes an. ꝑβ. omnia in vase vitreato diligenter commixta bulliant lento igne ad tertie partis consumptionem, dein cum expressione decenti colentur bis per pannum spissum, & reponantur in vase vitreo radiis solis exposito. Infundatur una vel duæ guttæ hujus olei auribus affectis bis in die ante prandium, & ante coenam. Hoc medicamen est sublime valde: In ejus enim laudibus convenerunt omnes illustres viri, quod ipsum est de melioribus medicinis ad omnes ægritudines frigidas materiales, vel immateriales organorum auditus. Bartholomæus Montagnana. consil. 8. O R.

R. Mass. pil. coch. sine quibus an. ʒj. ol. macis gr. iij. diagridii præp. gr. ij. cum aq. origani F. Pilulæ. numero ix. Sumantur ad tempus singulis septimanis, postmodum bis in mense. Ad confortationem cerebri, capitique usum ineat istius cucuphæ.

R. Rad. Ireos, cyper. an. ʒß. angelic. ʒijß. fl. ros. rubr. fol. majoran. lavend. stachad. arab. gran. tinct. an. ʒij. sem. nigellæ, coriandr. præp. an. ʒijß. caryoph. nuc. mosch. an. ʒj. mastich. thuris alb. an. ʒj. styrac. calam. benjoin. an. ʒijj. M. F. Pulvis crassiusculus pro cucupha. Externe de liquore sequenti guttæ aliquot auri utrique tepidè instillentur, vel cum bombace indantur.

R. Ol. amygd. amar. aneth. rutæ. chamæmill. an. ʒß. hellebor. alb. castor. el. an. gr. iij. sem. cumini infusi & expressi. ʒß. M. diligenter pro liquore. Hujus liquoris usum præcedat hic fatus.

R. Fol. Majoran. rutæ, absynth. hyssop. an. Mß. fl. malv. melilot. chamæm. an. mj. sem. cumini, rutæ, anisi, an. ʒijß. coq. in q. l. aquæ pro fotsu, cujus vaporem per infundibulum manè auribus excipiat. *J. Petrus Lotichius.* obs. 1. cap. 3. lib. 2.

Subsectio tertia.

Pro Aurium tinnitu ex spiritu flatulento & crasso humore.

Hoc Oleum præstantissimum est. R. Colocinth. ʒß. succ. rutæ, & amarac. an. ʒj. cumini, carui, an.

ʒij. F. decoctio in vino & oleo amygd. amar. ad vini consumptionem: Exprimantur omnia & colentur: Urtur hoc oleo frequenter in aurem injiciendo, & semper habeat aures obturatas bombace moschatelino.

Aliud *Rondeletii* præstantissimum, maxime si cum surditate sit aurium tinnitus.

R. Rad. hellebor. alb. ʒijj. fol. Lauri & Rutæ, an. Mß. fol. fraxini, Mj. F. decoctio in ol. amygd. amar. vel nucum (quod efficacius erit) & vino albo vel malvatico: decoque ad vini consumptionem: Exprimantur fortiter & colentur, injiciatur colatura in aurem. *Petrus Forrester.* Schol. obs. 10. lib. 12. *De Aurium Morbis.*

R. Millepedum numero xxx. laventur & bulliant in ʒij. olei amygd. amar. & ʒijj. aceti optimi usque ad aceti consumptionem; facta diligenti expressione, colatura servetur ad usum; vesperi guttam unam tepidè auri instillet, deinde bombacem moschum redolentem auri imponat. *J. Baptista Montanus.* Appendice ad cons. xj.

Suffumigia hic probantur, quæ quamvis plura esse possunt, ego seligo illud quod fit ex absinthio, in aceto & aqua salita decocto, ea tamen ratione, ut fumus per cannulam in aures excipiat. Aqua theriacalis instillata in usu esse solet, ut & medicamentum quod paratur ex ovis formicarum cum succo cepæ contritis, cum sit una auditus diminutus. *Jul. Cesar Claudinus.* consult. 138.

Hoc medicamentum est præstantissimum.

R.

R. Hell. bor. alb. castor. an. ʒij. costi, ʒij. rutæ, ʒij. amygd. amar. ʒj. euphorb. ʒß. coq. omnia lento igne in duplici vase: colentur, & tepide auri instillantur. *Helidius de Paduanis. consil. 63. lib. 6. consil. Cratius, & aliorum Medicorum, à Laurentio Scholentio editorum.*

In tinnitu, sonitu & sibilo, multum præstat panis recens coctus, istatim ex clibano sumptus, & inferiore crusta ablata, immissoque spiritu vini bono, si ad aurem applicetur, ut vapor ille intrò recipi possit. *J. Hartmannus. Prax. Chimiatri.*

Sectio 46.

Pro Aurium fluxu.

IN fluxu aurium perpetuo, inque colluvie, laudatur urina puerorum destillata, immissaque in aurem ad guttas aliquot usque ad x: Relinquitur immissa urina aliquandiu (mane quotidie jejuno ventriculo) postea inclinato capite denuo emittitur. In hoc casu necessarii sunt purgationes capitis. Detur præterea decoctum Guaiaci pro potu. In Pueris, qui propter humiditatem potissimum huic morbo obnoxii sunt, non deproperandum ad curam, sed malum etati crescenti relinquendum. *J. Hartmannus. Prax. Chimiatri.*

Finis Libri Primi.

MEDICINÆ PRACTICÆ.

Liber Secundus.

De Affectibus a Litera B. incipientibus.

Sectio prima.

De Bubone.

Bubo in genere est inflammatio glandularum sub axillis, & in inguinibus cum dolore, tumore subduro, calore, rubore & febre. Ortum habet à sanguine in glandulis supradictis effuso, qui tamen semper humorem aliquem vitiosum, naturam ad excretionem stimulantem, conjunctum habet. Ejus variz sunt differentiz, alius est benignus, cujus causam hactenus recessimus, alius malignus, qui rursus pro materie maligne varietate, pestilens est vel venereus. De quibus infra.

Subsectio prima.

Pro Bubone pestifero.

IN Bubonibus pestiferis evapora mādente stupa ex decocto fl. Chamæmill. melilot. fol. malv. scabios. morsus diaboli. Tandem opoponax ex aceto coquatur, ut solvatur, ac fetaceo transmittatur, & cum oleo late-sino iteum coque ad mellignem, inde fit Emplastrum; vel.

R. Consolidam maj. & scabiosam, adde ficus detractis pelliculis externis, cum rad. Liliorum bis ex aqua coctis ac croco adjecto. F. Emplastrum. Apertum tificus purgetur succo necotianæ & senecionis, card. ben. & pimpinellæ. Jo. Henrinius. ad Aph. Hippocrat. 55. sect. 4.

Pro Bubone pestilentiali juvat hoc Emplastrum.

R. Gum. Galban. aceto dissoluti, empl. diachil. cum gummi & oxycroc. an. 3ij. M. sepe ab ipso principio usque ad perfectam suppurationem hoc solum

solum Empl. imposuimus: quod omnibus intentionibus satisfaciebat, coque solotumores non raro ad integram sanationem perveniebant. *Ishrandus Diembrook* lib. 3. *De peste*. cap. 12.

Subsectio secunda.

De Bubone exitiali.

IN quodam Peste infecto habebat Bubo in circuitu circulum quemdam diversi coloris, ut Iris in celo spectatur, quod signum evidens erat mortis. Id enim in hac Peste *Delphensi* quotidiana experientia constabat, quibuscunque Bubo vel Anthrax cum tali circulo appareret, tales fere omnes moriebantur. *Petrus Forestus*. Obs. 20. lib. 6. *De Febribus Epidemicis*.

Subsectio tertia.

Pro Bubone.

Iuveni cuidam 15. annorum Bubo & Apostema enatum erat sub alis sine febre. Perunxi mane & vespere oleo nostro Sulphuris, ac desuper applicavi Emplast. Diasulphuris: quibus statim emollitum, maturatum, ruptum, mundificatum, & consolidatum fuit intra decem dies. *Martinus Rulandus*. curat. 3. cent. 4.

Quidam natus annos 9. supra 10. habebat inguinum permagnam inflammationem, cum dolore, propter quam egre movit pedes, non potuit stare, hunc ita curavi.

R. Pingued. porci lbj. absinth.

contus. q. s. m. ac F. pulicula; quam applicabam mane ac vespere per tres dies, unde tumor emollitus, ac cum dolore diminutus fuit. Post tres dies Bubonem perrupi oleo sulph. & desuper imposui empl. diasulphur. ex quorum usu intra quatuor dies rectissime convaleuit. Interea dum ambulare cepit, accepit talem Potionem.

R. Decoct. Senæ ℥iij. Syr. de Rhubarb. ℥j. M. pro haustu qui magnopere proluir. *Martinus Rulandus*. curat. 23. cent. 8.

De Sambuco venit in mentem quoddam remedium, quod tibi reticere non debeo, præsertim cum singulari modo aliud agens, in scripto libro meo repererim, & certo experimento comprobatum legerim; accipiendi sunt fl. Sambuci, & cum his contundenda crucca, atque firmas columbinus, vel piper. Si Sambucus non sit recens, aliquid aq. Sambuci admiscendum ac fingendum Cataplasma, idque Buboni applicandum; abjiciendum, posteaquam tribus horis jacerit, in ignem, atque ter repetendum. non ratione carente videtur remedium & autor sanctè affirmat, magno & manifesto successu se eo usum. *Jo. Crata*. Epistol. ad *Camerar.* lib. 5. consil. & Epist. & c.

Subsectio quarta.

Pro Bubone Pestilenti.

SAphyrus saturato colore ceruleis, & Hyacinthus fulvo colore prægnans, si circum Bubonem pestilentem, quæ escharam in gyrum volvatur per mioram,

moram, è regione solis vel luminis tractim circumducendo, facit, ut idem circulus dein ater fiat, & isthac reliquum virus tanquam per caminum foras exhalet. Ego Saphyrum præfero hyacintho* bufones sæpe applicui bubonibus, & escharis tam in pectore, capite, mammillis, quam alibi, tam in viris quam mulieribus: & ubique non sine prompto juvamine, & doloris mitigatione, sed nunquam vidi applicatum bufonem tantillum intumuisse. *Jo. Helmonsius.* Tract. cui titulus, tumor pestis.

Sectio secunda.

Pro Bufonibus in ventre genitis.

Filius cujusdam agricolæ ad me consilii causa venit, conquerens de maximis rofionibus & doloribus in-

terioris ventris, ab aliquo tempore miserè afflictus. Conjeci causam in lumbricos, eaque intentione dedi Spec. diaturb. cum rheo. ℥iij. & ecce à prandio ad me rediens, ranam seu potius bufonem colore subnigro & parvis pustulis refertam ad me tulit: & cum terna sede, hoc animal simul rejectum & evacuatum esse dixit: verum levamen nullum sentiens, ulteriorem opem imploravit: quare manè rursus sequenti Spec. diaturb. cum rheo. ℥iij. additis troch. alhand. gr. iij. dedi: & adhuc tria non absimilia priori animalia cum materia foetidissima ejecta fuerunt, patiensq; sanitatem recepit pristinam, verisimile videtur rusticum istum vel nescium seminarium aliquod bufonum aquaticorum hausisse, cujus ratione pedetentim postea principio isto vi caloris actuato, tales species progenitæ fuerunt. *Gregor. Hofstius.* observ. 29. lib. 9.

Finis Libri Secundi.

MEDICINÆ PRACTICÆ.

Liber Tertius.

De Affectibus à Litera, C. incipientibus.

Sectio prima.

De Cachexia.

Cachexia, quæ malus est atque vitiosus corporis habitus, & via quasi ad hydropem, est partium carnosarum, subcutanearumque universi corporis mollior laxiorque constitutio, & quasi inflatio cum sædo totius cutis colore, vel pallido, vel livido, vel plumbeo. Contrahi solet hoc malum ex alimentis impuris, pravis, & corruptis. Si autem hæc vitio non sunt, ventriculi aut viscerum, vel imbecillitas vel impuritas accusanda. Imbecillitas diminutam concoctionem cruditatemque parit, quæ in habitum corporis utilioris vice alimenti delata, quanquam apponi & quadantenus partibus agglutinari potest, tamen iis perfecte non assimilatur: hinc vitiosa, non autem vera & legitima fit nutritio. Impuritas viscerum, vitiosum corruptumque sanguinem profert, qui de-

rum in singulas partes evehitur, pro dissipata corporis substantia inutiliter reponitur, indebitam sic efficiens nutritionem. Causæ externæ sunt cibi mali succi, crebra helluatio, lucubrationes nimis, nocturnæ vigilie, suppressæ evacuationes mensium & hæmorrhoidum, nimia sanguinis, per vulnera, menses, hæmorrhoides, nares, vel alterius materię, ut in diarrhoea, & dysenteria longa, evacuatio. Carceres & loca subterranea, si quis diu in iis vivere cogatur: veneni haustus & venenati animantis morsus. Ad hunc morbum inducendum faciunt etiam febres diuturnæ, hepatis & Lienis obstructions pertinaces, tumores duri & scirrhusi. Corripiuntur maximè hoc malo senes, ob imbecillitatem caloris nativi & mulieres ob retentionem mensium; sicut & pueri ob ingluviem, ac voracitatem. Cachexia etiam aliquando originem habet ex renum ulcere in calculosis, quando purulenta materia propter ureterum obstructionem, in renes regurgitans, & sanguinem inficiens, totum corporis habitum inquinat.

Sub-

Subsectio prima.

Pro Cachexia.

Colore ex luteo fusco deformata erat mulier quædam, cum compressionis circa præcordia (ut cachectici solent) dolore. Imprimis verò de summa imbecillitate membrorum conquerebatur urinx crudæ & albæ erant cum me confuleret, obstructions in venis meseraicis adeste judicavi vinum hoc illi 9. Maii. præscripsi.

R. Rad. aperit. an. ʒiij. rad. raphant. ʒß. cort. rad. Sambuc. ʒj. abanth. ʒß. Chamæp. ʒij. summit. Cent. min. sem. fœnicul. an. ʒj. sem. petrosel. ʒij. sol. Sen. ʒjß. agar. ʒß. Zinzib. ʒj. limatur. Chalib. præp. instar castaneæ. Infunde in vini alb. Mens. jß. bibat aliquot matutinis cum ter bibisset, & nullam operationem sentiret, jussi in postremo haustu dissolvere El. de succo ros. ʒij. diaphoen. ʒj. syr. ros. solut. ʒj. bibit bonum haustum & admodum purgata fuit.

Reversa 18. Maij. ordinavi sequens.

R. Conserv. flo. Cichor. fl. bugl. capil. ven. & rad. apii. an. ʒj. pulv. pellic. stomac. & intestin. gallinæ. ʒj. limatur. Chalib. præp. ʒij. cum Syr. de ʒ. rad. F. Electuarium, sumat instar castaneæ manè alternis diebus superbibendo ad ʒjß. aq. sequentis.

R. Aq. cent. min. ʒiij. aq. Endiv. ʒij. misce.

Hiscæ continuatis 2. Junij ad me veniens, urinamque salubri similem ostendens, successum medicamentorum laudabat, utpotè quæ nullam amplius in membris sentiret debilitatem, cibumque bene appeteret & concoqueret; faciesque melius colorata, genæque parum rubescens, etsi fusco colore à natura prædita esset. *Felix Platnerus*. obs. lib. 3. pag. 603.

Præterire non possum pulverem meum cachecticum, qui ob foelices successus imprimis in infantium cachexia febre lenta comitata, usualis in nostris officinis factus est.

R. Rad. & sem poron. excortic. an. ʒj. fl. ros. rubr. ʒß. nuc. mosch. parum tost. ʒij. baccarum lauri parum tostorum. ʒß. Spic. Schænanth. Croci. an. ʒj. pellicul. ventriculi & intestin. gallin. præpar. ʒj. Croci martis aperitiv. ʒjß. Cinamom. ʒj. f. omnium pul. tenuissimus. *Felix Platnerus*. Pract. Tom. 3. lib. 1. cap. 2. pag. 119.

Subsectio secunda.

Pro Cachexia.

Seri caprin. ʒv. succ. Ireos depurat. ʒß. mellis rosar. ʒvj. Zinzib. gr. v. coq. simul & colatura jejuno ventriculo bibatur. Est hoc medicamentum pro purgandis redundantibus succis in cachexia accommodatum, mihiq; valde familiare. Cassia etiam interdum cum hieæ simpl. speciebus utiliter datur licet quoque frequenter clysteres iterare, ad cruda

cx-

excrementa congesta evocanda. *Jo. Zacchi.* consult. 21.

R. Rad. Cichor. petrosel. fenicul. & capparum. polipod. q. sem. Cartham. an. $\mathfrak{z}\beta$. hyssop. prasilii alb. organ. agrimon. Ceterach. cuscut. adiant. an. Mj. sem. anis. fenicul. endiv. melonum. an. 3j. f. decoctio ad $\mathfrak{z}\text{xv}$. in colatura infunde per noctem sol. Sen. mundat. $\mathfrak{z}\text{iiij}$. agarici alb. $\mathfrak{z}\text{ij}$. epithym. $\mathfrak{z}\beta$. gingib. 3ij. bulliant parum manè & fiat expressio. in qua dissolve sacchar. alb. lbj. paretur Syrupus mediocriter coctus, non clarificatus, capiat quinto aut sexto quoque die $\mathfrak{z}\text{ij}$. pro dosi cum pari portione aq. hordei, aut vini albi; huic dosi quandoque utiliter addetur rhei el. 3j. Si diebus interjectis alvus non facile descendat, moveatur his pilulis.

R. Aloes opt. pul. hieræ simpl. rhei el. agar. trochisc. an. 3j. cum Syr. absinth. malaxentur simul, & f. massa, capiat pilulas duas aut tres pro dosi hora una antè cibum. quum nec Syrupo nec pilulis utitur conferet vinum absinthii pontici, quod etiam dilutum sit decocto cichorii aut si id fortè fastidiet, hoc utetur Electuario, quod & roborandi & præparandi vim obtinet.

R. Pulv. Elect. aromat. rosat. maj. & diamargar. frigid. an. 3ij. ras. ebor. & C. Cerv. an. 3iij. f. Electuarium per tabellas ponderis $\mathfrak{z}\text{iiij}$. capiat unam manè & per horam ante coenam. Ventriculus & præcordia hoc foveantur unguento.

R. Ol. nuc. mosch. ol. menthæ. ol. absinth. & amygd. amar. an. $\mathfrak{z}\beta$. ceræ parum: fiat linimentum, ungatur

manè & ante coenam; & superponatur scutum ex bombace: victus impetetur euchymus, attenuans, & moderatè calefaciens: isque non admodum plenus; ne vires imbecille copia obruantur: quocirca abstinendum à multis sorbitionibus, & ab humidis, ut quæ nimium implent, cruditas geminant, obsistuntque curationi. maxime vero ab immoderato potu abstinendum: atque si sitis premar, arte fallenda est. *Joannes Fernellius.* consil. 33.

Omnis Cachexie felicissimum auxilium est pulvis cachecticus, qui sic fit.

R. Chalib. præp. partem unam. Cassiæ lign. part. 3. Sacchar. albiss. part. 4. M. F. pulvis. Ejus tantum, quantum mucrone cultri arripi potest, (seu $\mathfrak{z}\text{j}$.) detur ter quotidie, manè jejuno ventriculo, hora tertia vespertina; & ituro cubitum: is enim pulvis solus præmissis saltem vel vomitoriis, vel purgantibus, aliquando sufficit. *Jo. Hartmannus.* Prax. Chim.

Sectio secunda.

Pro Cacoehymia a morbo relicta.

IN omni cacoehymia à morbo relicta hoc pharmaco serè utor, nam variè secti potest ad naturam ægrorum, & ad variam materiam morbiticam.

R. Rhab. opt. 3j. vel 3ij. vel $\mathfrak{z}\text{ij}\beta$. agar. rec. troch. $\mathfrak{z}\beta$. vel 3j. aut ejus loco
P sol.

sol. Sen. ʒij. vel ʒiij. Cinamom. ʒj. Zinzib. ʒʒ. vel anisi ʒʒ. macera hæc tota nocte in vini albi, & aq. Endiv. an. ʒijʒ. Colat. adde mannæ ʒvj. vel ʒj. Syr. ros. laxat. ʒj. f. potio. *Jo. Hurnius.* ad Aphor. 9. Sect. 2.

Sectio tertia.

De Calculo.

EXistunt in corporibus nostris fodinæ, non illæ quidam ad ædificandum instructæ, sed potius ad diruendam totius corporis fabricam. Nulla est corporis nostri pars, in qua lapides generari nequeant; generantur in capite, in lingua in pulmone, in corde, ventriculo, jecore, vesica biliaria, llene, intestinis, mesenterico, & utero: at per antonomasiam & catexoches calculi cum dicuntur, in renibus aut vesica generati intelliguntur, quia in his partibus frequentius generantur. Si vesicam calculus obsideat, dicitur affectus λίθῶς & λιθιασῖς, si verò renes calculo laborent, νεφρίτις appellatur. Calculum definimus, quod sit corpus solidum & durum ex humore terrestri & falso, in renibus potissimum & vesica stupore affectis, in lapidis formam concretum, obstructions & distentiones inferens. Causam materialem (rejecta veterum opinione de calore materiam crassam & viscidam exsiccante, indurante & in lapidem convertente) statuo succum lapidescentem. i. e. terrestrem materiam justa proportionem sali mixtam, efficientem verò spiritum lapidificum succo illi insitum. Succum hunc lapidescentem, qui in omni

passim terra invenitur, cum alimento attrahimus; si itaque vel ob coëctricis, vel excretricis facultatis debilitatem, vel ob ejus succi in alimento copiam, omnis in ventriculo secerni & inde expelli non possit, per ductum thoracicum unà cum chylo transit in cor, inde cum sanguine in aortam delatus, per arteriam tandem emulgentem pellitur in renes; ubi in minutissimis arterie ramulis extremis, aut carne iis proxima hæret, ibidemque continuo sanguinis appulsu rotatus, arenularum formam paulatim induit quod si renum sensus scabritie earum irritatus, stimulum sentiat, expellit ocium cum seroso humore arenulas at quibus flaccidi renes, sensusque obtusi, in iis & generantur arenule, & retinentur, donec unitæ demum in calculos con- crescant; qui denique naturam magis stimulo, etiam sui excretionem promovent eodem modo se habet generatio calculi in vesica. Si enim temperies vesicæ non rectè sese habeat, urina, quæ clara fieri debebat, partibus ejus omnibus exactè mixtis, turbida evadit, & partes terreæ & tartariæ a quosis non exactè permixtæ ad fundum vesicæ subsident, atque ibi visita ad coagulationem tendentes, in lapidem creant. Calculi causæ antecedentes sunt præter partium affectorum stuporem sive obtusum sensum, crapula & cruditates, intempestivus mox à sumpto cibo corporis motus, cibi omnes qui crassum, ac lentum succum præbent, vina immatura, austera, nigra, crassa, & dulcia, imprimis mustum, cerevisia recens forculen-

ta & crassa. Diuturna etiam equitatio, saltus & motus omnis qui sit inclinatio dorso, veneris item immoderatus usus. Huc etiam pertinet hereditaria ad calculum generandum dispositio. Quod autem lapidosis coagmentario aliis potius fiat in renibus, aliis in vesica, causa est, robur vel debilitas harum partium: quibus renes debiliores facilius in nephritidem incidunt, quibus hi validiores, potius vesicæ calculo corripuntur: pueri frequentius vesicæ, seniores renum calculo laborant.

Calculi renalis signa sunt 1. dolor circa lumbos fixus 2. urina plerumque cruda tenuis & aquea ob obstructione, aliquando cruenta ubi se movere incipit calculus, & angustiam papillarum processuum perrumpens carnem dilatat. 3. torpor cruris è directo 4. dolor testis ejus lateris in quo nephritis, ejusque sursum retractio. 5. nausea & tanta ventriculi subversio, ut omnem fastidiant cibum, & injectum statim eructent.

Lapidis vesicæ signa propria sunt. 1. Mistio crebra adeo ut tandem assiduum meiendum sit, vixque possit urina cohiberi. 2. Urinæ suppressio obviæ quidam impulso calculo. 3. tenesmus, quod vesicæ cervici consentiat anus. 4. Dolor alias universum pudendi ductum alias glandem solam assilgens, isque acerrimus sub emissionis finem, cum calculus urinæ cursu incitatus, quasi proditorus Sphincterem violentius comprimit. 5. Pudendi pruritus & erectio. 6. Sabulosa in urinis subidentia per vocem Sabulosa seu *Exuvies* intellige Sabulum crassum, cui veluti terra pinguis sit admixta,

hoc est lutosum sive argillosum quid, veluti narium mucus matulæ fundo tenaciter inhaerescens, signum sanè lapidismajoris in vesica concreti pathognomonicum.

Subsectio prima.

Pro Præservatione a calculo & Podagra.

TOto anno rhabarbari usum familiarem sibi proponat, ita ut saltem ter in mense assumat ex eo ad ℥ij. vel ʒj. sive mandendo & deglutiendo absque alterius rei commistione, sive permiscendo vel cum saccharo rosato vel cum passulis. Assiduus usus sacchari rosati in præservandi ratione præ ceteris omnibus mihi summopere probatur, vix enim quicquam magis salutare à nobis excogitari potest, & quod sine ullo nocumento, aut perturbatione, omnes corporis partes juvet, præcipue autem renes. Hoc salutare auxilium ita est temperatum, ut si latiores facti sint renes, ad convenientem naturæ suæ statum illos deducat: quod si obstructi sint & pleni, abstergat; si incaluerint, refrigeret: ventriculum autem ab omnibus excrementis præ ceteris mundum reddit ac roborat; ipsam quoque abigit destillationem: maxime igitur mihi probaretur, si quotidie mand per horam unam ante prandium mediam ejus unciam sumeret. Consultum etiam mihi videretur, si aliquando ut bis aut ter in mense ℥j. aut ʒß. opt. rhei illi adjungeretur. *J. Baptista Monnus. Conf. 257. & 268.*

Subsectio secunda.

Pro Calculo Renum.

Si pertinax adsit dolor, manè & vespri tribus horis ante cibum, hoc decoctum sumet.

R. Juris pulli lbij. rad. alth. ʒj. sol. malv. Mj. gran. alkikengi. numero x. cicer. rubr. gr. xx. cinam. crasse contusi. ʒβ. M. bulliant ad dimidium & colentur. in colatura dissolve. ol. amygd. d. rec. & sacchar. opt. an. ʒj. totum bibat calidè. *Jo. Baptistæ Montanus. Consil. 272.*

Viro quodam sexagenario calculo renum laboranti persuasi, ut clysterem sumeret, quod, nisi doloris vehementia illum urfisset, nunquam fecisset.

R. Rad. alth. ʒij. rad. petrosel. foenicul. an. ʒj. sol. malv. viol. parietar. an. Mj. flo. Chamæm. melilot. Sambuci. an. pj. sem. Lini, foenugræc. an. ʒj. Sem. carui. ʒβ. f. decoctio. in colat. lbj. dissolve bened. Laxat. ʒij. cas. cum Sena ʒiij. ol. Chamæm. ʒβ. ol. scorp. ʒβ. mell. viol. ʒj. f. Clyster.

Hoc injecto melius habuit, eo verò reddito, dolor circa inguina urgebat, è quo calculum descendisse judicavi. Jussi regionem inguinum ol. Chamæm. inungere. infessionem postea ordinavi ex decocto malv. viol. & Chamæm. ex quo levamen sensit, versus noctem dedi narcoticum: benè dormivit, manè rediit dolor; jussi repetere balneum, post cujus usum calculum ejecit, liberatusque est.

Recidivam passus sequens ordinavi.

R. Rad. liquirit. ʒj. rad. ononid. foenic. an. ʒβ. polspod. ʒvj. sem. anisi. ʒij. alkikengi. ʒj. passul. num. ero x. prunorum vulgar. numero v. Sen. ʒβ. f. decoctio in Colat. ʒiij. dissolv. cas. rec. extract. Syr. rosat. solut. cum rheo. an. ʒβ. M. bibat. dejecit. non remittente dolore, Clyster denuo bis est injectus. incessione quoque iterum usus est julepum postea hunc prescripsi.

R. Aq. parietar. ʒj. aq. foenic. fl. fabarum, julepi rosac. an. ʒβ. capiat una vice, inde convaluit imperavi postea ut deinceps decoctum cicer. rad. petrosel. cortic. fabarum, & rad. ononid. in jusculo manè frequenter, præservationis gratia biberet. *Felix Platerus. obs. lib. 2. pag. 465.*

Quidam sequentium usu sæpius calculum mictione ejecit, eoque ad præcautionem, ne subsisteret, doloremque nephriticum induceret, utebatur pulverem sequentem bis in septimana cochlearis unius quantitate sumebat.

R. Rad. liquirit. ʒβ. nucleorum persic. sic. ʒj. sem. anisi. foenic. an. ʒij. sem. alkikengi. ʒj. sem. milli solis. ʒβ. lapill. Caner. ʒij. sacchar. cand. ʒβ. M. F. pulvis tenuissimus.

Superbibat interdum decoctum cicer. rubr. petrosel. cortic. fabarum addito butyro rec. & pauco sale. Pilulas sequentes deglutivit interdum.

R. Resin. latic. vel abietin. Ilmpidæ q. voles. subigatur pulvere liquirit. & sacch. candi. F. pasta. ex qua parvæ formentur pilule, capiat ad ʒj. vel plus. *Felix Platerus. obs. lib. 2. pag. 467.*

Sy-

Syrupus ad Renum calculum frangendum, si tamen non fuerit confirmatus, sed friabilis extiterit, ad arenulas etiam expurgandas, detergendos renes & vasicam, & ad suppressum urinam, sic fiat.

R. Rad. Saxifrag. rusci, levistici, eryngii, ononid. alth. fœnic. petroselin. graminis. an. ʒβ. raphan. sylvestris. ʒij. sol. beton. pimpinell. cymarum ablinth. urtic. puleg. nasturt. calamenth. polygoni minor. helxines. an. Mj. halicacabi. numero xx. febfeten. numero xv. cort. rad. Lauri. ʒij. sem. ocymi, bardanæ, petrosel. feseleos, dauci, milii solis. an. ʒij. ovarum pass. liquirit. an. ʒvj. capill. ven. polytrichi. an. Mj. coq. in aq. capill. ven. lbx. in duplici vase donec vj. supersint. & cum Sach. fini. lbiiij. & mell. despumari lbij. F. Syrupus perfectè coctus & aromatizatus ʒj. Cinamomi, & ʒβ. nucis mosch. curavi usu hujus Syrupi fere sexcentos à calculo renum. Modus utendi est. ut præmissis universalibus, dentur ʒiiij. cum ʒvj. decoctionis rad. eryngij & cardui stellati flore purpureo, factæ in duplici vase ex aq. graminis, continuetque diebus 15 hora ante prandium quinta. Hactenus non invenia aliquem, qui ex hoc decocto cum Syrupo superscripto non fuerit preservatus. *Horatius Augustinus*. Tom. 1. Epist. & consult. lib. 12. Epist. 2.

Subsectio tertia.

Pro Calculo renum.

Nihil æque (ut longa experientia experti sumus) in calculosis alvo

existente duriore vel obstructa, confert quam statim Clysterem injicere. Imò hoc adeo aliquando juvare comperimus, ut aliis medicamentis non opus sit. quemadmodum evenit cuidam domine Abbatisse, quæ cum frequenter dolore nephritico admodum vehementi ex calculo renum afficeretur, & semel dolore affligente ex medici cujusdam consilio infusum rhei & sol. Sen. accepisset, unde pessimè habuit, tandem dolore supra modum aucto, vocavit, statim proposuit ut enema anodynon & emolliens injiceretur, quo injecto, omnis dolor miraculi intar evanuit. talis erat Clyster.

R. Rad. malv. cum foliis. Mij. rad. alth. ʒjβ. fol. mercurial. parietar. bene. caul. rubr. an. Mj. fl. Chamæ. melilot. sumir. aneth. an. p. sem. lini, fenugrec. an. ʒij. sem. anis. fœnic. an. ʒj. F. decoctio in Colat. ʒxij. dissolv. Cassiæ rec. extract. diacathol. an. ʒβ. bened. Laxat. ʒij. vitell. unius ovi. ol. a. nygd. d. Chamæ. aneth. an. ʒj. Salis. ʒjβ. M.F. Clyster. *Petrus Forresterus*. obs. 22. lib. 24. De Renum morbis.

Mitigato dolore & repurgatis primis viis, ea quæ calculum protruderent & expellerent dedi in hunc modum.

R. Sem. Milii solis petrosel. tracdod. & communis, sem. saxifrag. & cheresol. an. ʒβ. sanguin. hirci præp. ʒj. succ. liquirit. ʒij. trochisc. alki-keng. sine opio ʒβ. terebinth. lotæ in aq. fœnicul. & apii, deinde parum tostæ ʒij. F. pilule admodum exiguae ex ʒj. quibus multa fragmenta lapillorum & arrenularum expellebat. *Petrus Forresterus*. obs. 19. lib. 24.

Sub-

Subsectio quarta.

Pro Calculo Renum cum Urinae retentione.

Injectus est Clyster emolliens & dclerem sedans, deinde hic fatus praescriptus est.

R. Rad. Alth. mund. ℥iij. fol. malv. parietar. Chæresol. fl. Chamæm. melilor. an. Mij. sem. lini, ℥j. sem. malv. Petrosel. an. ℥ijß. F. decoctio in aqua, incisus prius incidendis, & contusis contundendis pro ℥iij. pro fotu. Reliquæ deinde pistentur, & duobus sacculis quadratis includantur, qui post fotum calide alternatim lumbis, inguinibus & pectini applicentur quibus dolor multum mitigabatur, & lotium fluere cepit. Praescripsi tunc ut ex hoc decocto sumeret ad libitum.

R. Rad. ononid. foenicul. petrosel. liquirit. ras. an. ℥ß. sem. alth. malv. an. ℥ijß. cicer. rub. ℥j. sem. 4. frigid. maj. an. ℥j. ficuum ping. numero v. Sebest. numero iij. hord. mund. ℥j. gran. alkekeng. numero vij. F. decoctio. in colat. ℥j. dissolv. Syr. de Limonib. de quinque rad. an. ℥j. F. apozema, cujus usu calculos reddebat sed exiguos. Deinde ut calculos melius expelleret, & ipsi magis comminuerentur, dedi cochlear unum asque alterum nostræ destillationis contra calculum, quæ sit ex rad. ononid. & raphan. Sylvestris cum vino Rhenano in Bal. M. destillatis. Dabam ℥ijß. pro vice c m ℥ß. ocul. cancr. pulveris. & ut

adhuc viæ laxiores fierent, imperavi quoque ut renes & oblique ad inguina descendendo pectinem inungeret hoc unguento.

R. Ol. Lil. alborum, amygd. amar. an. ℥ß. pingued. gallin. capon. an. ℥iij. unguenti de alth. ℥ij. M.

Postea ut renes magis purgarentur, & viæ urinales, exhibui hunc bolus.

R. Cassie rec. extract. ℥j. semanif. pulv. ℥j. Sacchar. Candi. asperso. F. bolus.

Si dolor adhuc rediret, jubebam ut flores Chamæm. decoqueret in cerevisia, & ex ea cyathum sumeret.

Deinde uno aut altero interposito die sumpsit & hunc pulverem.

R. Pulv. spec. justini ℥ij. ocul. cancr. ℥ß. F. pulvis, detur cum cyatho uno decoct. infra scriptæ, de qua etiam absque pulvere aliquando sumebat.

R. Rad. alth. ononid. petrosel. foenicul. lappæ, apii, an. ℥ß. agrimon. parietar. chæresol. capil. ven. polytrich. an. Mj. fl. rosinar. chamæm. an. pj. sem. anis. foenicul. carui, ammeos, dauci (nam valde ventositatibus homo crassus & obesus erat obnoxius) an. ℥ijß. sem. petrosel. ℥j. sem. malv. ℥ß. jub. sebest. an. numero v. gran. alkekengi, numero vj. F. decoctio in aq. communi & vin. rhenano, an. p. æ. ad ℥j. coletur, clarificetur, prius cum saccharo albis. condulcorato ad saporem delectabiliorem, cum ℥ij. cinamom. elect. F. claretum. Multos calculos ad magnitudinem parvi pisi, & cicerum modò citrinos, modò subros

fus expellebat : iisque expulsis eo tempore convaleuit. *Petrus Forreſtus*. obs. 23. lib. 24.

Hedera terreſtris infuſa in aqua viſca, tam efficacem reddit ad calculos pellendos, eſtque ſingulare quorundam experimentum.

Vini acidi largo potu ſe quidam inebrians, urinamque etſi miſturiret, quamdiu ferre poterat, retinens, tandemque impetu quodam reddens, hac ratione calculos retentos in ureteribus, cumque aſſigentes, propellebat, ſepeque emingebat: Sic & alius urbis noſtræ civis, largiore potu vini diurectici calculos ex ureteribus propellens 3ß. ponderis ſepe per urinas reddidit, quorum multos, hoc remedii genere, ſine magnis cruciatibus excretos, mihi monſtravit. Succus Limonum ad ʒj. per ſe, addito ad gratiam, ſi quis velit, ſaccharo, propinatus plurimum efficit; vel ſi cum vini malvatici aut alterius efficacis hauſtu ad ʒiij. aliſque liquore convenienti tribatur. *Felix Platerus*. Prax. med. tom. 2, cap. 12. pag. 499.

Subſectio quinta.

Pro Calculo Renum.

Quam calculo renum laboraret mulier quædam cum intollerabili dolore, ob retentam urinam, vocatus ego in auxilium, hæc ſubſequentia remedia adhibeo.

R. Parietar. virid. Miij. cum butyro recenti & oleo anethino, & ex-

quo ſcorpionis adjecto Cataplaſma fiat. Clyſtere prius immiſſo, peſtini apponebatur. continuo bibebat ex decocto ſequenti.

R. Sem. malv. alth. an. ʒiij. cicer. rub. ʒiij. caric. ping. numero ix. ſebeſt. numero viij. ſem. 4. frigid. Maj. an. ʒij. hord. mund. ʒij. liquirit. raf. ʒvj. F. decoctio in aq. pluvialis lbij. ad lbij. Colaturâ ad libitum utebatur; poſt cujus uſum miſxit, & lapillos multos eiecit, perfectamque valetudinem conſequuta eſt.

Mulieri cuidam cum meire non poſſet, Medici adſtantes oculos cancerorum pulveriſatos dederunt, & hoc modo urinam provocabant. *Petrus Forreſtus* obs. 25. lib. 24.

Præcedentibus Clyſteribus aliſque lenientibus, dolore etiam mitigato, comminuentia lapidem exhibemus; inter quæ commendatur ſanguis hircinus, doſis à ʒj. ad ʒj. cum vino dulci coquatur aut aqua apii, & bibatur. Quomodo autem antiqui ſanguinem hirci parabant, vide apud *Ætium*, cap. 12. *Tetrabibl.* 3. ſermon. 3.

Inter alia quæ à tota ſubſtantia conducere creduntur, eſt paſſerculus quidam inter ſepes & murum victum queritars, Trogloedites appellatus, qui ſale conditus, & in cibo crudus acceptus morbum perfectè ſanat, in poſterumque generari prohibet. *Ælius* etiam hoc ex *Marciano* medico Aphrodiſiæ efficaciffimum ſcribit. Leporis pellem in ollum conjice, & in furnum demitte, atque ubi uſta fuerit, ut probe conteri poſſet, acceptam tere, & ex ipſa cochlear unum cum vino jejunis in.

in solij calide aquæ insensu præbe. Si verò velis experimentum Pharmaci ipsius accipere, ex eo in vinum conijce, & in vinum item lapidem ex flumine acceptum injice, & contextum per paucas horas sine, & in grumos lapis dissolvetur. Alii leporem totum in ollam novam reponunt optimè clausam, quam in furno tam diu deficcari permittunt, ut inde pulvis fieri possit. Cujus à 3j. ad 3ij. cum aliquo diuretico præbent. Alii leporem jugulantes in sua pelle sanguinem reponunt, & eam cum sanguine in furno tamdiu deficcari permittunt, quo inde pulvis fieri possit. Hoc pulvere Medicus *Saracenus* apud *Gusinerium* dicitur mirabilia præstitisse, prægnantem leporem jugulabat, deinde lepusculos è ventre extractos, & evisceratos sanguine matris implebat, & in furno, eo modo quo supra dictum est deficcari permittibat, & pulvere inde parato utebatur.

In calculosis magna cum utilitate sæpe usus sum decocto rad. Lappæ & Ononidis, sed & sola radice Lappæ in cerevisia decocta Calculosus quidam sibi ipsi lotium provocabat. Quidam terna alii capita decocta manè assumebat; eodem die rupto calculo protinus urina profluebat, & dolore levabatur. *Mansardus* in aureo petasone, ex mulierculæ cujusdam consilio cinerem fabarum cum vino pictaviensi instar lixivii colabat, cujus duo aut tria cochlearia ad summum fimo columbino paucò immixto potabat, cum ex calculo mingere non posset, idque cum in diluulo sumpsisset in continente

minxit, & una lapidum fragmenta cum urina exhibant. referebat adeo vehemens esse medicamentum, ut per totum corpus sudor efflueret, tamen arcanum infallibile est, & ex eo semper mingeat: stercore columbino non solum veteres ad comminuendum lapidem usi sunt, sed & Neoterici, teste *Gusinerio*, qui commendat pulverem stercoris palumborum rubeorum, qui prius tamen nutriendi sunt semine lini, aut pane in quo semen forniculi coctum sit; deinde hoc stercus per diem & noctem in aceto infusum, & iterum exsiccatum, & in pulverem redactum, cum cinamomo exhibitum ad 3j. egregiè confert. Vel,

R. Hujus fimi columbini sic parati. 3j. origani 3ß. sacchar. 3ij. F. pulvis pro una dosi quocunque modo datur mirabiliter operatur.

Nobilis quidam cum calculo laboraret, & dolor in rene & uretere illum lancinaret, post injectum enema sumpsit oleum amygdalarum d. cui succus Limonis immixtus erat, & pectini apponebat sacculum ex cumino, quibus præfidiis calculus expellebatur. Idem alio tempore cum exiguum nostræ destillationis (de qua supra dictum est) prægustasset, miraculi instar calculos unà cum lotio reddebat. *Petrus Forrestus*. Schol. obs. 25. lib. 24.

Subsectio sexta.

Pro Calculo Renum.

Sævisimo huic morbo per rectam victus rationem occurrendum est.

est. Removeatur igitur à mensa ciborum varietas, & cruda quæ delectant cum periculo. Uvas passas majores unâ cum acinis dentibus comminutas, in prima mensa comedat, vel quod tutissimum est, & in multis magno successu approbatum, aliquot nuces avellanas ad ix. vel x. perpurgatas ante prandium vel coenam comedat. compertissimum enim habemus non paucos sævis cruciatibus calculi die affectos, usu avellanarum liberatos. Ab hoc malo præservat radix eryngii, caro Cynosbati cum saccharo in modum Electuarii redacta: Item succus veronice cum saccharo spissatus, cui semina viol. admisceantur. Hæc tutissima & usu atque experientia comprobata sunt remedia. Consulo etiam usum Rhei cum carne passularum per setaceum cribratarum, vel morsulos è Rhabbaro. Plurimum enim hepar atque renes juvant, & ventriculum tamen non lædunt, ut etiam roborent. foris multa adhiberi possunt, sed duo mihi maxime probantur. Primum hoc unguentum.

R. Succum malyarum, & misc. Into igne cum adipe cuniculi præferim eo quod ad renes reperitur. Hoc sæpe inungantur lumbi.

Secundo, Misceatur unguentum rosaceum Mesues cum oleo amygd. amar. & utatur ut prius. Addam laudatum à peritissimis medicis, cujus usus singulis annis in vindemia est. Accipiantur vinacei prælo expressi, atque adhuc calentes ex uvibus maturioribus & matutinis horis, ac ante coenam dimidium horæ renibus quin-

que diebus apponantur. Hoc remedium expellentem Medicum authorem habet, & rationi maxime consentaneum est: cum enim in renum affectione à calculo, tenuare atque mollires Hippocr. jubeat, & vinacei moderato suo calore materiam tenuent, substantiam etiam renum molliorem reddant, ut calculi per eam facillime transeant, & robur astringente facultate addant; sine non video quid ad rectam præservandi rationem in isto usu Vinaceorum, nisi immode- forte renes sint calidi, desiderari queat. Applicetur etiam parti dolenti hoc Cataplasma, quod refrigeratum statim rursus in sartagine calefiat.

R. Malv. parietar. virid. an. Mij. raphan. sine radícula, petroselin. carn. toto. an. Mj. coq. in l. q. aq. puræ & additis tribus capis, ac oleo amygd. d. q. f. F. Cataplasma. Deinde contunde cum ol. Scorpion. amygd. amar. ad formam emplastri extendatur, ac renibus si dolor est renum, vel vesicæ applicetur nam calculum frangit atque emollit. In gravi renum dolore & calore hoc Emplastrum ut facilius calculum elidat, prodesse sæpe animadverti.

R. Cancros numero ix. bulliant in q. f. aq. puræ vel lactis, & contendantur, ac rursus coquantur, succusque exprimatur. Eo succo imbustur panis albi medulla, & additis duobus ovorum vitellis, butyr. rec. & ol. viol. q. f. commisce omnia in mortario, & extendantur in pannu lineo, & renibus ac ureteribus applicetur.

Intra corpus ad viarum lenitionem

& calculi attenuationem, prodest decoctum rad. alth. & petrosel. cum herba Veronicæ addito melle vel Sacchar. vel butyro rec. vel ol. amygd. d. Decoctum etiã hederæ terrestris cum veronica, ononidis etiã radices optimæ sunt - ad Balnea autem & infusis nequaquam deveniendum, nisi ista non contulerint, & corpus fuerit clysteribus vacuatum; tunc enim si graviter in vis impactus calculus hæreat, nec prædictis remediis cedat, iis locus esse possit. *Jo. Crato. consil. 17. lib. 5.*

Subsectio septima.

Pro Calculo Renum ad Marchionem quendam.

Remedia pauca, tuta tamen, & usu in multis salutaria comperta præscripturus sum. Lenita prius decenter alvo, alternis diebus, vel aliquoties tantum singulis septimanis Syr. de succis 2. vel 3. cochlearia manè assumat. Ita fit.

R. Susc. veronic. ꝑß. heder. terrestr. ʒiij. portulac. ʒjß. (fortè ʒjß.) exprime ex herbis viridibus prius vino lotis, & coque lento igne: ubi resederint post coctionem, adde Sacchar. q. s. F. Syrupus commiscendo Spec. aromat. rosat. ʒj. quod ad localia attinet, in dolore renali plurimum Emplastrum hoc conferre usu comperi.

R. Cancr. numero xij. Coq. in aq. simplici, & contunde, postea exprime, imbuatur eo panis albus, adde vitell. ovor. numero v. ol. amygd. d. & scorpion. an. ʒiij. M. & fiat Em-

plastrum quod regioni renum applicetur.

Cataplasma è parietaria ureteribus & vesicæ apponendum hoc modo facio.

R. Parietar. Miiij. coq. in s. q. ol. amygd. d. & adde Cepas sub cineribus coctas, numero iij. ol. Scorpion. ʒß. M. Hoc mirificè dolores sedari & calculum elidi magno (beneficio Dei) successu comperi. Urgentibus doloribus bibat hoc decoctum.

R. Rad. alth. ʒij. passul. māj. ʒiij. fol. veronic. heder. terrestr. an. ꝑj. F. decoctio in aq. puræ, q. s. & detur bonus haustus cum Saccharo. Solum etiã decoctum rad. alth. ad leniendas vias bibere cum butyro & melle utile est.

Ad subducendam verò materiam valde probo, usum terebinthinæ Cipriæ coctæ, sed cum parum aut nihil educat, ad ʒj. ʒj. rhei optimi aqua Cinamomi aliquoties affusi, & pauxillum succi liquirit. admisceri velim. nam quantum rhabbarum renibus, imprimis verò hepatis & ventriculo in substantia datum prodest, sciunt omnes periti Medici. Exhiberem id ante cenam. *Jo. Crato. consil. 84, 86, 87. l. 6.*

Aqua destillata ex urina humana vel tauri, nisi ab hoc abhorreat æger, minum in modum convenit ad frangendum calculum & ciendas urinas. Ex portulaca succum exprimito, cum resiccato in catapotia redigito, & ʒj. exhibeto. ad miraculum usque lapidem expellit.

Apozema seu Syrupus ad expurgandas arenulas ex renibus.

R.

R. Rad. 5. commun. an. ʒiʒ. rad. Cyper. asar. an. ʒj. rad. bardan. pimpinell. Saxifrag. an. ʒʒ. fol. beton. Mj. agrimon. endiv. cichor. cum toto an. Mjʒ. capill. ven. Mʒ. sem. dauci ameos, carui, saxifrag. an. ʒij. sem. milii solis sem. bardan. & bisnaly. an. ʒij. sem. 4. frigid. maj. an. ʒj. cicer. rubr. pij. fl. genist. pj. fl. cord. an. pij. F. decoctio ad ʒbj. in colat. dissolv. Syr. de raphano. ʒiij. oxymel. scillit. ʒij. Sacch. q. s. F. Syrupus medice decoctionis, aromatizetur cum ʒij. interioris cinamom. & ʒj. Scenanthi. *Martini Acacia. confil. 80. lib. 6. confil. Cratonis & aliorum Medicorum a Scholtzio editorum.*

Facta evacuatione statim propine- tur oleum amygd. sic præparatum.

R. Ol. amygd. d. ʒiij. amar. ʒij. sacch. alb. duri pulveris. ʒʒ. M. Si æger propensus esset ad vomitum, oleum minimè exhibeatur: statim enim per vomitum redderet: sed ejus loco bibantur aquæ de flor. Sambuci ʒiij. aut ʒvj. cujus talis est descriptio.

R. Vini malvat. opt. ac potentis ʒiij. nucleorum persicorum, numero C. ceraforum acerborum, numero CC. fl. Sambuc. rec. albor. sine ramis ʒviii. nuclei crasso modo contundantur; & una cum floribus in vino malvatico infundantur: seorsim tamen fiant duæ infusiones, altera cum nucleis, altera cum floribus. Integrum diem duret infusio, deinde S. A. F. destillatio in vitreis organis. aqua collecta in vitro servetur, aut vase vitreato, quod probe obstruatur servetur. Hæc aqua repente diminuit lapillum, ut cum u-

rina excernatur. Præsentaneum etiam remedium est, si in vino malvatico infundantur quatuor aut quinque guttæ ol. vitrioli, & bibantur. in jusculo etiam decoctionis petroselinis misceri possunt. Idem præstat raphanus deraſus in vino albo per aliquot horas infusus, deinde vinum colatum bibatur. Singulare est ad comminuendum lapidem, si radix ononidis pulverisata sumatur. Idem præstat illius aqua destillata, sicut & aqua destillata de floribus fabarum, & agrimonie, & de limonibus incilis. *Hier. Donzelinus. confil. 83. lib. 6. confil. Cratonis & aliorum medicorum a Scholtzio editorum.*

Mulierem curavimus quæ 2. mensium spatio, plus quam 400. calculos excrevit per urinarios meatus, disſerentis tamen magnitudinis, propinato spiritu vitrioli cum aqua graminis ad aciditatem. *Dominicus Panarollus. obs. 34. Pentecoste. 2.*

Nos oleum petroleum naturale non artificiale externè supra renes unctum summopere laudamus. experiantur Medici maximum enim remedium habebunt. *Dom. Panarollus. obs. 2. Pentecoste 2.*

Subsectio octava.

Pro Calculo Renum ad Abbatem quendam.

SI tibi ætas constans est, & vires firmæ, habitusque corporis non planè longitudine morbi & dolorum acerbitate attritus & dissolutus, omnino tibi autor sum, ut cures inter-

nam brachii venam aperiri, ejus nimirum quod è directo respondet magis affecto reni. Eam verò quantitatem demi velim, quæ præfenti medico, confideratis cum judicio rebus omnibus necessaria visa fuerit. paucis deinde intermissis diebus, aperies venam in poplite, aut circa talum alterutrum, si alter ex renibus plus altero laboret; aut venis circa talum in utroque pede apertis, si ex æquo renes sint affecti, sanguinem demes: quarum prior avertit humorem à parte dolente, & evacuat; posterior magis à loco affecto educit: Ex posteriore evacuatione hac, mirum quam soleant morbo hac laborantes levare, quod ego frequenti experientia cognovi; primumque ex *Hippocrate* didici. 6. *Epid. Sect. 1. Aphor. 5.* Post hanc sanguinis evacuationem (nisi vehementes dolores præfentes alia remedia interponere nos cogant) velim corpus evacuare, non una vice, sed reiteratis, idque interpositis diebus, aliquando duobus aut tribus, aut pluribus prout visum fuerit præfenti & curationem administranti medico, qui hoc ex virium corporis tui cognitione, & nocentium in corpore humorum multitudine facile dignoscet. Præscribo hic in eum usum pulverem solutivum, qui sine detrimento optime edocit eos humores; qui solent calculo materiam præbere, divertit humores à renibus, eosque expurgat. Estque hic pulvis in *Gallia* hac multis probatus, qui eo se subinde à gravissimis renum item & coli doloribus liberant. Pulvis hic esto.

R. Fol. Sen. ʒij. rhab. opt. ʒʒ.

(forte ʒʒ.) turbith. ʒij. hermodact. ʒij. gr. v. polipod. ʒʒ. cinamom. zinib. milii solis. saxif. sem. Genistæ. an. ʒj. F. omnium pulv. subtiliss. dos. a. ʒj. ad ʒij. in vino albo etiam in ipsis gravissimis doloribus cum jumento & turd exhibui.

Si verò dolor malè & graviter habeat, is hoc modo tolli à me solet, singulis diebus per os velim hanc potionem manè epotari & aliquando vespere ante cenam reiterari.

R. Nucleos Persicos numero xiiij. succ. liquirit. ʒj. lactis sem. frigid. mij. extract. ex aq. malv. vel capill. ven. ʒij. vini malvatic. ʒiiij. mixtis omnibus, contusis nucleis, & dissoluto succo; F. potio vel hujus loco exhibeatur hic pulvis, quem ego experitissimum habeo.

R. Cineris leporis integri combustit in furno S. A. partem decimam (lepus suffocari debet, ne vel sanguinis gutta ex eo pereat) saxifrag. ʒʒ. bacc. lauri, ʒij. sem. viol. fructus integri lappæ maj. an. ʒj. fol. quercus, ʒij. F. pulvis subtiliss. dos. ʒj. in vino albo manè jejuno ventriculo. Verum multò erit efficacior, si sequenti aquarum mistura dissolvatur, quæ hoc modo fit.

R. Aq. ex stercore bovino *Maja* mense distillatæ, ʒiiij. vini malvatici vel albi potentis, quod per 24. horas raphanos incisos in vase vitreo infunderit ʒij. aq. fragor. destil. ʒj. Succ. aurant. vel limon. ʒij. M. F. potio in aurora.

Ut Palato gratius sit Medicamentum, admisceri potest paululum Syr. Capill.

Capill. ven. Hæc sunt remedia quibus ego in ea dispositione semper sum ut-
gno cum successu usus. Exterius ap-
plicari debent quæ leniter discuriunt,
quæ laxant, quæ dolores mitigant.
laudo maximè si dolores vehementes
sunt, aliquando balneum aq. dulcis,
aliquando infusiones in oleo, a-
liquando fomenta ex decocto pa-
rietar. alth. malv. Chamæm. mel-
lis. Cap. ven. beton. sam. scænuæ.
lini. Coriandr. fœnicul. & petro-
sel.

His quædam subjungam paratæ fa-
cilia, quæ in promptu semper esse pos-
sunt, quibus etiam alias, hunc mor-
bum perfectè curavi. imprimis maxi-
mè laudo usum frequentem nucleo-
rum persicorum, vel si haberi non pos-
sunt amygd. amar. Do edendos 10:
vel 12. manè in principio prandii, vel
paululum ante illud, vinum album
imbecille, in exigua quantitate superbi-
bendo. Item probatus est mihi pul-
visculus virgæ aureæ vel artemisiæ, vel
calam. aromat. pondere 3j. in vino al-
bo in aurora exhibitus; sed sit ipso-
rum frequentior usus. Item accipio
radices alth. elotas & exenterates ut
ita dicam, infundo vino albo de in de-
stillato, ex aq. destillata propino tempore
doloris cyathum dimidium, & ju-
vantur. Item accipio aliquando co-
lumbum juvenem, deplumo, abscindo
caput pectus integrum cum alis aufe-
ro, crura item & coceygis ossa, ejicio-
que intestina omnia, relinquo solum
dorsum ipsum & quod ipsi interius
adhaeret, exsicco in furno in cratere
ligneo, pulvero, eumque ad 3j. vel

3ij. exhibeo in vino albo non sine
magna utilitate. Passer troglodites,
serè ab omnibus, licet malè dictus re-
gulus, quocunque modo exhibitus,
me experiente, juvat calculosos. *Rei-
nerus Solinander. Conf. 15. Sect. 1.*

R. Liquirit. ras. rec. 3ij. lapid.
judæ. ocul. caner. an. 3j. sem. mili-
solis rhab. opt. an. ʒiij. sem. fœnicul.
anis. mastich. Cinamom. galang. an.
ʒij. Macis, Caryophill. an. ʒj. gran-
junip. 3ij. Mithrid. 3jss. Conserv. ros.
3ß. add. gran. alkikengi deglubator
numero xij. vini malvat. ʒiij. indita
in vitrum relinquuntur per dies 16.
tum coletur hujus vini capiat manè
cochlearia 2. vel 3. aut per se aut in a-
lio aliquo convenienti liquore, ut aqua
graminis, alkikengi vel Capill. ven.
tolet hic liquor calculum è renibus ex-
terminare. *Reimerus Solinander. Conf.
11. Sect. 3.*

Subsectio nona.

Pro Calculo Renum.

PEracta idonea humorum præpa-
ratione, pro arbitrio medici ordi-
narii, & secta vena brachii (quod res-
agatur cum juvene multo sanguine
prædito ac succi pleno) ad renem ex-
purgationem paretur sequens medica-
mentum.

R. 4. Sem. frigid. Maj. an. ʒj.
liquirit ras. ʒj. sem. pimpinell. &
ocymi. an. 3ß. petrosel. maced. ʒß.
nuc. mosch. pulv. aromat. rosat. an.
ʒj. Sacch. albiss. dissolut. in aq. alki-
keng. q. s. f. confectio in tabellis pon-
deris

deris ʒij. quarum unam manè capiat tribus horis ante cibum superbibendo aq. ononid. ʒiiij. hoc efficacissimum tutissimumque est præsidium ad expurgandos renes, si corpore ante præpurgato, tercio quoque die decem dierum spatio, semel in mense, vel tercio quoque mense ad usum deducatur. Interim hepatis & renum regio extinscus hoc fotu refrigeretur.

R. Ol. Viol. rosac. in aceto & aq. rasac. lorum an. ʒj. mucilag. alth. extractæ in aq. Lactuc. & parietar. 3vj. ceræ alb. q. s. f. linimentum pro renum & hepatis unctione manè & vesperi.

Licet terebinthinæ usus in hac laborantis constitutione eatenus suspectus sit, quatenus jecoris calore promptè inflammatur, si tamen diureticis minimè calefacientibus misceatur, renes urinososq; meatus expurgat hunc in modum.

R. Cass. cum aq. viol. rec. extract. 3vj. terebinth. claræ ʒß. pul. liquirit. ʒij. M. F. bolus. Ex intervallis quibusdam. 4. horis ante prandium precipietur. Lenita prius alvo vel pharmaco clementer subducente, vell molli clystere. Clysteriorum enim usus ad supervacanea excrementa à renibus ad alvum detrahenda mirificè confert, quemadmodum & vomitus à coena bis, vel saltem semel in mense, aversionis gratia utilissimus est: sicut & cauterium in altero brachio excitatum.

Ad cominuandum & deturbandum calculum, quæ sequuntur primas obtinent partes.

R. Lapid. judaic. lyncis an. ʒj.

nucl. mespil. 3ß. tragacanth. gummi ceras. & persicor. an. ʒj. terantur omnia & cum terebinth. ʒj. incorporentur, cujus tertiam partem capiat horis 5. ante cibum. deinde statim superbibat. 3vj. jusculi hujus.

R. Mali citri minutissimas in partes dissecti numero j. sem. bardan. melon. alth. an. 3ß. cicer. rubr. piij. rad. liquirit. ʒj. M. & in gallinæ ventrem exenteratum ponantur. Deinde in q. s. aquæ bulliant ad carniem integram cocturam, & jusculum percolatum sorbendum exhibeatur, ut jam diximus. Omitto nunc Elæ. Lythontripum justinum & ducis Nicol. tanquam omnibus nota. Quod si deciduus calculus in ureteribus resisteret, fotus, balnea, secta vena ad malleolos, Sicyæ affixæ à renibus incipiendo, & ad inguina per obliquam iliorum positionem procedendo præsentaneo erunt remedio. Jo. Zecchi. consult. 8.

Subsectio decima.

Pro Calculo Renum.

Alvum quotidie lubricam natura non operante arte procuret, vel leniente Clystere vel his nostris usitatis pilulis.

R. Aloes non lotæ. agar. troch. rhei, spe. hieræ an. 3v. terebinth. igne exsiccat. & in pulv. redactæ. ʒiiij. cum Syr. de absinth. s. pilulæ. ex cujus ʒj. formantur pil. vj. quarum duæ bis vel etiam ter in hebdomada dentur hora una ante coenam. Omne studium impendat in congrua ciborum & potuum,

potuum, tum quantitate, tum qualitate, ratione observanda. quod si semel tantum in hebdomada consueti cibi & potus dimidium circumcidere non gravabitur, incredibile auxilium inde sibi comparabit. ut excrementa in renibus aggregata ad intestina invitentur, semel saltem in mense hanc aversionis rationem habebit.

R. Terebinth. ʒʒ. pul. liquirit. q. f. f. bolus quem capiat tribus horis ante cibum.

Ad calculos frangendos & arenulas deturbandas non ignobilem locum obtinet nostrum medicamentum pluries felici semper cum successu oblatum & comprobatum quod.

R. Sem. Melon. mundat. ʒʒ. ossis dactil. cerafor. mespill. an. ʒj. sem. milii folis. rad. liquirit. gummi cerafor. an. ʒʒ. sem. alth. viol. alb. apii & asparagi an. gr. v. pulv. lepor. Etii. ʒij. M. omnia & in tenuiss. pulverem redigantur, cuius ʒj. cum juris, cicer. rubr. ʒvj. & butyri rec. ʒj. propinetur. horis 5. ante prandium, duobus vel tribus diebus continuis semel in mense immediatè post ritè præscriptam purgationem. Multa alia in hunc usum administrari solent, nempe oleum amygdal. d. & amar. & amygdale ipsæ amaræ ante omnem cibum commestæ; aqua etiam ex raphano, limonibus, amygdalis amaris & ononidis radice stillaticia. Nec non etiam limonum succus ad 4. vel 5. uncias cum totidem aquæ ononidis & modico sacchari datus: sed ab hoc medicamento caveant, qui frigido imbecilliorique sunt ventriculo.

Ad refrigerandos & temperandos

renes duo remedia efficacissima & tutissima paratuque facillima mihi valde familiaria proponam. Primum frequens usus conserv. ros. & viol. cum santal. rubr. in hunc modum.

R. Conserv. ros. & viol. an. ʒiiij. santal. rubr. pulv. ʒʒ. Syr. viol. ʒij. M. capiat duabus horis ante cibum, interdum bis in die.

Alterum est aquæ limpide, excoctæ, tepide 6. vel 7. unciarum mensura ante omnem cibum bis vel saltem semel in die potus: nihil enim adeo renes à recrementis vacuos & temperatos reddit: igneus etenim ipsorum calor aquæ tepore tandem extinguitur, ita ut in posterum calculos procreare non possit. *Jo. Zecchini. consult. 17.*

Subsectio undecima.

Pro calculo Renum.

TOto corpore expurgato sanguineque detracto, medicamenta tum interna, tum externa adhibenda sunt, quæ meatus laxare, ac renum corpora mollire valent inter quæ.

R. Ol. amygd. d. rec. ol. amygd. amar. an. ʒiiij. vel v. M. & per os jejuno ventriculo exhibeantur vel.

R. Milii folis, saxisfrag. Capill. ven. an. Mj. cicer. rubr. confus. pj. rad. erythrodani (i. rubiæ Maj.) & petrosel. an. ʒj. F. decoctio: S. A. in colat. ʒviij. dissolv. terebinth. claræ ʒʒ. propinetur horis 4. ante cibum. quo etiam tempore partes dolentes usque ad pectinem oleo Scorpion. & amygd. d. inungantur. dolore adhuc persistente, renum

num lumborumque regio inungatur infra scripto unguento.

R. Ol. Chamæm. aneth. amygd. d. & scorpion. an. ʒβ. adipis anser. butyr. rec. an. ʒj. ceræ q. s. f. unguentum. Si adhuc dolor vehementer urgeat ad narcotica veniendum. Clyster quoque utiliter inijcitur tum ad vasa emollienda, tum etiam ad dolores demulcendos; est hujusmodi.

R. Decoctionis rad. & fol. alth. malv. parietar. fl. Chamæm. sem. aneth. apii. perrosel. senecion. ʒjx. ol. rutac. & scorpion. an. ʒiij. butyr. ʒij. philon. rdm. ʒj. terebinth eodem decocto calente dissoluta ʒj. cum vitell. ovi sine sale f. Clyster. Post hæc, ut calculus à rene per ureteres in vesicam detrahatur, tota hæc regio calentibus manibus, oleoque Scorpionum inunctis pluries assidue perfricetur: mox Sicyæ sine incisione affigantur sursum à rene affecto incipiendo, & deorsum ad inguina oblique descendendo quo etiam tempore non quiescere, sed exerceri ex Hippo r. sententia convenit propterea motus vel equo, vel curru, vel quovis alio modo concitior ex usu erit.

Postremo verò danda sunt que calculum conterant. Ut,

R. Sem. Bardan. ʒj. fructuum alkikengi numero v. rad. fenicul. saxi. frag. an. ʒj. bulliant in vini albi ʒviij. ad consumptionem quartæ partis. in colat. adde Sacch. ʒij. Croci gr. v. f. potio summo mane exhibenda simulq; illinantur renes sequenti oleo.

R. Parietar. Mij. cepas albas decoctificatas numero v. contund. & si

mul bulliant in ol. Chamæm. Colatum olcum usui servetur. Jo. Zechinus. consult. 24.

Vir quidam cum jam duobus pene mensibus renum calculo laboraret, irritis auxiliis, jussi ut inancti manu cum ol. Lilæac. quis secundum ureteres eam deduceret, appositis etiam cucurbitulis supra natem lateris dolentis: intraque tres horas, lapidem satis magnum, ut postmodum apparuit, detrusit in vesicam sequenti die, vipo è radice graminis epoto, lapidem ejecit & liberatus est. Hier. Cardanus. de curat. admirand. curat. 14.

Hircinum sanguinem frangere in renibus & vesica lapidem tam verum est, quam meridie lucere: quam plurimos enim ejusvi comminui. Sed & Leporino fit hoc idem. Jul. Cesar Sealiger. Exercit. 344. numero 8.

Subsectio duodecima.

Pro Calculo Renum.

SEXAGENARIUS quidam ob reprobum salimenti usum, in calculum renum incidit hic præter purgationes varias, paratas præsertim ex terebinthina abietina, cujus vi mucilaginosam per alvum pituitam excernebat, usu assiduo aquæ concoctæ cum ligno illo indico, quo aqua cæruleum dilutionem colorem contrahit, & vocatur à Monardo Nephriticum, biennio sanus evasit. Postea exasperato malo, supprimitur omnino urina, adsunt ureterum & renum cruciatus immanes; vocantur de novo medici; quorum consilio, enematis

matris emollitur alvus, expurgantur excrementa, discutiantur flatus, ministrantur unguenta fomenta, & emplastra, superiores & inferiores venæ secantur, ano hirudines admoventur, balneum applicatur oleagineum, lapidem comminuentia auxilia imperantur, omnia licet utilia, citra commodum tamen celebrantur, nam aucta gravitate in lumbis, & per 18. dierum spatium retenta urina, per intervalla jam Epilepsia vexabatur, demum cum nulla essent prætermiſſa, quæ calculi comminutionem pollicerentur, & æger conclamatus esset, toto corpore tumidus, diroque dolore in ilium regione oppressus, ex præscripto medicorum oleum amygd. d. rec. paratum cum guttulis balsami permixtum lambere coepit; cujus auxilii ope, aliquantulum recreatus, per sedem viscidum humorem, & per urinam arenulas minutissimas excrevit, & in eodem auxilio persistens, cum urina cruenta, calculum purpureum, oblongum, asperum, durissimum, nucleo dactyli magni similem, excrevit, liberèque jam urinam reddens, majorem quantitatem amygdalini usque ad ʒij. & balsami usque ad ʒss. assumens. Decem dierum spatio 65. calculos emisit, duos, ciceris forma & magnitudine tandem restitatis viribus sensim & sine sensu convalescere coepit. Hujus etiam solius auxilii beneficio in posterum præservatus fuit. Nam jejuno ventriculo amygdalini ʒss. & balsami guttulis permixtam absorbebat; cujus præsidii ope sabulosam urinam excernens in multos annos vitam produxit magna

ergo est balsami pro hoc morbo & aliis frigidis curandis vitiis vis atque potestas: cujus usu se liberasse virum quendam qui erat in conditione mortis à lapide gloriatur. *Avenczoor. lib.2. Theoriz. Tract. 2. cap.7.*

Si verum balsamum desit, ejus loco utere stacte. 1. Myrrha prætiolissima gutta, vel orientali, aut eo quod ex Peruvianis insulis afferri solet, quod mirabiles præstare utilitates veterum & juniorum diligentissimi literis commendarunt.

Memini me pluries calculos magnos renum cavo tenaciter impactos, usque stillatitiae aquæ ex nicotiana viridi extractæ in potum exhibitæ per urinam deturbasse. Si ea desit ejus decocto utere cum utilitate multa. *Zacutus Lusitanus, obs. 66. lib.2. Praxis Admirand.*

Jam verò summo dei Opt. Max. beneficio ad nos affertur ex *America* lapis quidam nobilissimus, & velut gemma; Lapis nephriticus vocatus, qui ita gestatus, ut corpus humanum nudum tangat, tum a paroxismo liberat, tum præservat: quod nos quotidie verissimum esse experimur, quare nephritici, hunc gestabunt. *Hier. Donzelinus. consil. 83. lib. 6. Consil. Cratonis & aliorum medicorum à Scholtzio editorum.*

Quidam Nobilis Lutetiae, lapidem habuit mollem, laxum efformatum ad instar mortarii, per quem transcolata aqua & epota mirum in modum juvabat calculosos & urinam suppressam. *Ja. Hollerius. Schol. ad cap.48. lib. 1. De morbis internis.*

Sexagenarium imminuunt à renum calculo servavi annos 16. (cui alioqui obnoxius erat) largo sulis marini usu, quod deinceps in multis confirmavi. *Jo. Helmontius. Tractatu de Lithiasi cap. 3.*

Consiliarius quidam cum per quindenas singulas toleret miserè calculi dolore decumbere, ulus deinceps cerevisia cui semen dauci incoctum est, liberà calculo per aliquot annos vixit. *Idem Tract. de Lithiasi. cap. 7.*

In Monasterio prope *Bruxellam* fontes spirant aliquot, qui saxa parieti apponunt, unco namque & securi frequenter saxa adnata decutiunt. Ibi monachi quaeruntur se strophas sive tormina pati, nisi femine Dauci cerevisiis incocto utantur quotidie odor enim seminis dauci, odorem saxatiliem domat & comprimit. *Idem Tract. de Lithiasi. cap. 1.*

Baro quidam nostras dum per aliquot annos in sua *Anglia* Legatione, pluries calculis renum summo cum dolore infestatus fuisset, meque suadente, uteretur bis hebdomadatim liquore *Aroph. Paracelsi* (quod sonat *Aroma Philosophorum*) per 18. deinceps annos à Lithiasi liber. Tandem anno 83. vitæ defungitur, ejusque cadaver dissectum ne arenulam quidem aut Lappillum ostendit. *Idem Tract. de Lithiasi. cap. 7.*

Rarissimum diureticum ex lapide cancerorum colligitur etiam vulnerarium ac febrifugum, modo resolvatur in formam pristinam lactis: quod quàm sit excellens & potens, vix cuiquam quam perito persuaderi potest. *Jo.*

Helmontius. Tractat. de Lithiasi. cap. 7.

Calculos imminuunt, frangunt & expellunt quæ sequuntur.

R. Aq. fragrar. & Saxifrag. an. ʒij. vini alb. generosi. ʒvj. ol. amygd. d. ʒij. spirit. vitrioli 3j. M. pro tribus dosibus. Prima detur calidè quantum ferre potest. Post horas 6. detur secunda pari modo, si etiam hæc inefficax (quod raro contingit) tertia propinetur. Paratu facilius sit julepus ex aq. Saxifragæ & Syr. viol. cum spirit. vitrioli gutt. 15. vel 20. Pilulæ sequentes sunt efficacissime.

R. Salis prunell. crystall. tartar. salis baccarum hederæ & fol. nasturt. an. pt. æq. cum Syr. appropriato vel terebinthina F. Massa pilul. de qua capiat 3j. singulis diebus manè.

Cinis corticum ovorum adustorum à 3ʒ. ad 3j. exhibitus cum vino albo potenter expellit calculum in urinæ meatibus hærentem. Chymici suos sales ad calculorum exclusionem maxime prædicant. Inter quos non infimum locum obtinet sal siliquarum & stipitum fabarum, cujus 3ʒ. cum vino albo egregiè operatur. Idem præstat tartarum vitriolarum eadem dosi. Ab iisdem etiam spiritus salis laudatur, illiusque guttas aliquot manè cum jusculo aut alio liquore exhibent. Pro potu utatur æger vino tenui & paucifero, cum decocto rad. Eryngii quod quidem decoctum pro potu ordinario à *Cratone* commendatur & nos egregios illius vidimus effectus. Sed marinum vulgari multò præstantius est. *Loxani Rivierius. lib. 14. Pract. cap. 1.*

Sub

Subsectio decima tertia.

Pro Calculo Renum.

IN Renum obstructione à calculo totali, vel etiam ubi ureteres & vesica à calculis in eam regionem detrusis omnino fuerint obstructi, ut ne gutta quidem urinae prolabi possit, praesentissimum est remedium, si urina hirci recentissima ex vivente adhuc hirci cum vesica extracta potanda detur calide ad cochlear unum & omentum cum intestinis statim ventri, pubi & peritoneo fuerit applicatum. Sic nimirum calculus repente consumitur sine lesione vasorum & patiens liberabitur. Convenientius in hoc affectu nihil est, quam si Mercurius dulcis semel atque iterum iusta dosi exhibeatur; quinimo nephriticus dolor raro infestare solet eos, qui pilulis mercurialibus singulis mensibus utuntur. Hac nimirum ratione ductus amplificatur, & calculi deinceps sponte excrescunt. Quod si interim specificum ludi humani (i.e. ut opinor calcul. ex humano corpore exact.) certa sua quantitate assumptum fuerit (quod nempe non tantum calculum renum & vesicae sed universi corporis tartarum exterminat) minus deinceps nephritici dolores extimescendi fuerint. *Jo. Hartmannus. Prax. Chimiast.*

Ad veram duelech. resolutionem liquationemque primatum obtinet lusus *Paracelsi*. Hic nempe est lapis Saxifragorum apex & calculosorum desiderium. *Jo. Helmont. Tract. de Libiassi. cap. 7.*

Diffolvitur terebinthina cum vitello ovi, addito vino *Hispanico* & Syr. de alth. *Fernelii*, & sic soluta candicat lactis instar, exhibeturque in calculo à medico quodam percelebri. Sanguis vituli cervini inspissatus & exsiccat. 3j. pondere calculum mirifice pellit. exprimento certo vel.

R. Malorum Citriorum q. v. abijce quod intus est acidum; reliquum rasum, comminutumque slet in vase vitreo 24 horis.

Postea R. Expressi sibi fruct. alki-keng. recent. numero 64. confusa M. & slet iterum 24 horis simul: dein ex vitro destillentur per arenam, ut de sibi remaneant 3jx.

R. Hujus aq. destillat. 3ij. vini rhenan. 3jß. Sacchar. cand. pulv. 3iij. M. hæc est aqua à Lotharingie duce missa principi cuidam, tunc secreta & magnatibus in magno usu, & mirabilis in expellendo calculo, si corpus prius clystere, vel alio leniente pharmaco purgatum, & ejus a vel 3 cochlearia ante prandium, & modicam deambulationem sumpta fuerint. *Wolfgangus. Hofferus. Hero. Medic. lib. 3. cap. 4.*

In omnimoda urinae à calculo suppressione, teste ovorum calcinate ad 3ij. vel 3j. assumptæ, omnia reliqua medicamenta præcedunt. Cochenilia tinctorum ex India occidentali in vino rhenano assumpta ad 3j. mire quidem & suave est medicamentum, sed magnæ efficacis. *Paulus Barbette. Prax. lib. 4. cap. 8.*

Post justam emollientium, laxantium, anodynorum, viasque dilatantium
R. 2. tam

tam internorum quam externorum usurpationem, tum maxime commendatur sequens pulvis cum aqua petrosellini aliave specifica exhibitus.

R. Sem. thlaspi minim. tartar. vi-
triosol. an. ʒij. ocul. cancr. sal. stipit.
fabarum, genist. ononid. stercor.
Columb. an. ʒβ. M. F. pul-
vis dosis ad ʒj. imò aliquando ad
ʒβ.

R. Cicer. rubr. hord. mund. an.
ʒij. sem. viol. purpur. papav. alb. ur-
tic. malv. an. ʒβ. ocul. cancr. contus.
& in peria ligat. ʒij. bacc. Junip. ʒj.
ficuum ping. numero ix. sebest. nume-
ro vij. fruct. alkikeng. numero iiij.
liquirit. ras. ʒvj. coq. in ʒbiiij. aq. com-
munis, in colaturæ ʒbiiij. dissolve Syr.
papav. errat. de ʒ. rad. diacnæ. an.
ʒβ. Spirit. salis armon. ʒij. M. de
hoc apozemate Sexagenarius quidam
nephriticus bis terve de die assumens
haustulum, instillatis prius guttis ij.
balsami sulphuris juniperini, varios
excrevit exiguos calculos.

Omniibus commendamus spirit. sa-
lis armoniac. tanquam specificum cum
vino rhenano, spiritu diuretico: ad
preservationem, ut & curationem ip-
sam, universalibus nempe præmissis,
usurparum. *Fredericus Deckers.* No-
tis & observ. ad cap. 8. lib. 4. *Prax.*
Barbetsianæ.

Subsectio decima quarta.

Pro Calculo Renum & Vesicæ.

INter medicamenta composita lapi-
dem comminuentia, est hoc Electu-
arium: cujus usus omnem lapidem
renum & vesicæ indubitanter frangit,
& expellit, imò ab ejus generatione
preservat.

R. Afari, polii montani. Chamædr.
phu. & mei, rad. asparag. petrosell.
apii, dauci, spic. nardi & acori an. ʒij.β.
rad. Saxifrag. ʒij. vitri combust. sang.
hirci præpar. Lap. Spong. an. ʒβ. ci-
neris leporis totius combusti in olla
rudi ʒβ. mellis desputnat. ʒbiiij. Succ.
milii solis ʒbβ. acet. Scillit. ʒiiij. Sacch.
rubr. ʒbβ. Mel. Sacch. Succus & acet-
um Scillit. omnia simul lento igne
coquantur ad succi & aceti consump-
tionem, & residui inspissationem, &
cum infrigidari inciperit, reliqua pul-
verisata superaddantur, & F. Electu-
arium, cujus ʒβ. accipiatur diebus
continuis mane ʒ. horis ante cibum.
Sumatur cum ʒβ. aq. apii Sylvestris.
& videbis quod non eris ab ipso de-
ceptus. *Bartholomæus Montagnanus.* Con-
sil. 182.

Subsectio decima quinta.

Pro Calculo Vesicæ.

PRO atterendo excludendoque cal-
culo.

R. Decoct. Cicer. rubr. cum rad.
Sc. lopendr. & alth. ʒvj. vini alb. po-
tentis

tentis ℥ij. aquæ extillat. ex cepis albis. succi limon. ꝛcc. express. an. ℥β. Sacch. albiss. pulv. ℥ij. M. F. potio tribus horis ante cibum exhibenda. Hoc sane medicamentum nulli fortasse alio in hoc opere cedit ad idem etiam maximè volet hoc quod.

R. Terebinth. ignis vel solis vi siccata & in pulverem redacta ℥ij. lapid. Judaic. vitri ussi sem. geniste an. ℥j. terebinth. claræ & liquidæ ℥iij. M. F. bolus capiendus 4. horis ante cibum. superbib. ℥iij. aq. Saxifrag. & ℥ij. vini albi cum sacch. albiss. ℥j. Interim illinatur singulis 6. horis pubis & perinæ partes hoc linimento.

R. Pingued. cunicul. pingued. anser. ol. Scorpion. an. ℥j. succ. parietar. depurat. vini albi potentis ap. ℥β. M. F. linimentum, superadditis ℥ij. lapid. Judaici cum prædictis probè subacti.

Sanguis etiam vulpis & hirci calens, tum per fistulam argenteam injectus, tum etiam pubi & perinæo illitus, maximam vim habet ad calculum atterendum in vesica; modo hic vetustate non obdurerit. Omnium extrinsecus admovendorum efficacissimum erit Lavacrum huiusmodi.

R. Flo. Chamem. melilot. aneth. abrotan. saxifrag. fol. caulum, fenecion. parietar. scolopendr. malv. alth. rad. petrosel. fœnic. ononid. viol. an. Mij. sem. lini, miliu folis an. ℥ij. scœnugræc. anis. ammeos, an. ℥j. bulliant omnia in q. s. hydræci, vel aq. dulcis, in qua prius exactè excoctasuccinae capita 2. vetercis, & usui ser-

vetur pro lavacro; quo cum utitur, si sumpsit hanc potionem mirificè conducturam speramus.

R. Rad. enul. ℥β. gran. alkikeng. ℥ij. bacc. Juniper. ℥j. liquirit. ℥vj. Omnia tusa bulliant in vini alb. ℥ix. ad consumptionem tertie partis; colat. adde sacchar. finiss. ℥j. F. potio calidè exhibenda. ꝛo. Terebin. consult. 31.

Subsectio decima sexta.

Pro Calculo Vesicæ.

Quoniam Medicamenta lapidem comminuunt, nihil ferè operantur ob lapidis grandioris duritiem, unica Chirurgia superest, quæ cum detrahendo miserum ægrotantem à tam gravibus tamque assiduis molestiis à doloribus pene intollerabilibus liberare possit. Sed cum hoc opus maximum sibi junctum habeat periculum, potissimum in sene molliore corpore & Cacochymia laborante, jure optimo clarissimi viri recusant hoc præsidii genus. Sed cum ex gravissimorum virorum decretis, in præcipiti casu magis ex usu sit, ac longè melius, præsidium aliquod generosum, licet anceps, administrare, quam demittere ægrum mori, omnibus ad ægrotantis statum præsentem & futurum attinentibus, diligenter summaq; opera expensis, in eam venio sententiam, ut ad cervicis vesicæ incisionem deveniretur; parva facta sectione, co consilio, ut lacerato musculo Sphinctere per vulnus licet parvum admo-

di.

dum, urina perpetuò involuntarie sensum præterlaberetur. Hoc enim opere peracto, dolores prius cessare solent, ut in nonnullis à me fuit observatum, ac præsertim in Nobilissimo quodam *Savonense*, de *Rearis* annum agente 72, qui deinceps scelicem semper duxit vitam. Siquidem in reddenda urina, geminam ob causam, dolores excitabantur, tum quoniam urine egressuræ impetu calculus quasi proditurus dum dimovetur affectas partes lacerando ingentissimos parit cruciatus, tum etiam quia sub mictionis finem, Sphinctere musculo sese colligente & constringente, in causa est ut subjectæ partes nonnihil ulceratæ à duriore lapide premantur vellanturque; at nunc utraque doloris causa confertim aperto loco cessat, quandoquidem neque urina ibi colligitur, sed sensum continuè educitur, neque commemorati musculi compressio adstrictioque, amplius locum habet, modo imposita tenui argentea aut plumbea fistula vulnus apertum asservetur, quasi in fistulam callosam abeat. Profecto cum ars naturam imitari studet, observaverim; ego non semel in lithiasis affectis, disrupto ea in parte abscessu sponte nato, ob causas jam dictas, dolores molestiasque omnes in urina reddenda cessare, à natura edoctus, opus hoc non potui non semper celebrare: nostrum autem novum hoc consilium, quaecumque fuerit, si apud aliquem authorem modernum huius ætatis reperias, scias velim id totum à me accepisse. *Joannes Zecchi.* Confult. 58.

De ista inventione medicandi calculosis senibus gloriatur *Zecchi* in suis *Consult.* sed longè ante natum *Zecchi*, tali curatione palliativa utebantur medici *Parisienses*, jam à centum annis usitata. *Jo. Riola.* Enchirid. Anatom. lib. 2. cap. 30.

Subsectio decima septima.

Pro Calculo Vesicae incipiente in puero quinque annorum.

IN consilium adhibitus, hoc modò cum ipso proceffi. 1. Institui optimam victus rationem, nimirum ut aer sit calidus, panis benè fermentatus & coctus, non recens, neque nimis durus. Jusculis utatur carnum castratorum, pullorum, gallinarum, aut caponum, quibus aliquid rosmarin. salviae, & majoran. nonnihilque salis ratione saporis addi poterit, radices scenicul. petrosel. & quaecumque urinam insigniter movent, cibis minimè addantur; dum enim urinam movent, succum indigestum simul ad venas mesaraicas ac hepar secum ducunt. Ex quibus obstructions viscerum, & materia calculosa augetur. Viscidi, glutinosi, crassi, & qui difficilis sunt digestionis cibi nullo modo sunt offerendi, uti nec salsi, & qui pipere, zinzibere, caryophyllis, raphano, cepis & ejusmodi rebus conditi sunt cibi. Legumina quoque oriza, fructus crudi, pisces, caseus, lac, & lacte confecta edulia summopere vitanda. Vino utatur albo & tenui decoct. agrimon. & veronice diluto. Postea corpus sequenti

quenti potiuncula expurgavi.

R. Rad. scenic. petrosel. eryng. marin. an. ʒβ. fol. agrimon. veron. cuscut. an. Mʒ. sem. anis. ʒj. coq. in aq. ad consumptionem tertie partis. in colat. ʒij. dissolv. Syr. ros. compos. cum rhab. agar. & sena. ʒβ. elect. diacartham. ʒβ. M. F. potiuncula sumenda quatuor horis ante prandium.

Purgato corpore sequentem præscripti Syrupum magistralem, de quo singulis diebus duabus horis ante prandium ex cochleari sumebat ʒj. observata interim optima victus ratione, & per intervalla expurgato corpore, nunc præscripta potiuncula, nunc pulv. rad. mechoac. ʒij. sumptis cum jusculo carniū. Syrupi autem hæc est descriptio.

R. Rad. scenic. petrosel. gramin. saxifrag. eryng. marin. an. ʒj. fol. agrimon. veron. herniar. capill. ven. cuscut. an. Mj. fl. ʒ. cordial. genist. & fl. chamæm. an. pʒ. sem. milii solis. bisulv. unis. & sem. 4. frigid. maj. an. ʒij. liquirit. ras. & uvarum passul. exacuat. an. ʒij. F. decoctio ad consump. tertie partis. colat. adde sacch. miscellan. lbʒ. mell. puri & despumati. lbʒ. F. S. A. Syrupus, aromatizetur pulv. Cinamom. el. ʒij.

Per menses quoque aliquot sequenti fœmicupio ex rad. herb. & sem. emollientibus, laxantib. lenientib. & status discutientibus per intervalla utebatur.

R. Rad. & fol. alth. rad. & fol. malv. rad. scenic. petrosel. eryng. marin. an. ʒij. herb. parietan. viol. ve-

ronic. flor. chamæm. melil. genist. sambuc. an. Mj. sem. fœnugræc. lini, an. ʒj. sem. petrosel. anis. fœnicul. genist. an. ʒij. coq. in q. l. aquæ pro fœmicupio. Ex simili quoque decocto, quotiescunque alvus non respondebat, addito vitello ovi, parumque elect. bened. laxativ. & ol. rutæ. enemata præparavimus & exhibuimus.

Imum ventris & perinæum non ei solum balneo egresso, verum etiam singulis diebus semel aut bis sequenti unguento inunximus.

R. Ol. Scorpion. amygd. amar. an. ʒj. ol. Lil. alb. & ung. dialth. an. ʒβ. M. fiat unguentum.

His adhibitis remediis Dei singulari beneficio, paulatim convaluit, neque posthac ullum mali hujus vestigium sensit. *Guil. Fabrici. Hildanus. Obs. 71. cent. 3.*

Subsectio decima octava.

Pro Calculo Vesicæ.

Multa usurpavit remedia toto anno per intervalla, ac tandem calculum excrevit nucus avellante magnitudinem æquantem, sed figure oblongæ olivæ referentis: at verò tanta difficultate ferebatur per virgæ canalem ut intra 15. tantum horas à vesicæ orificio ad balani radicem pervenerit, ubi meatum angustiores inveniens, nullo modo cum pervadere potuit, atque adeo necessum fuerit balani incisione illum extrahere, quæ in parte inferiori, prope frænū celebrata est. Remedia quibus præcipue calculi

calculi exclusio adscribitur, talia fere.

Post evacuationes universales, usus est per mensem integrum pilulis ex salibus bacc. hederæ & nasturt. aquat. crystallo tartari & minerali part. æqualibus cum terebinth. in massam pilul. redactis. De qua sumebat 3j. mat. è singulis diebus. Postea verò per novem dies sumpsit aquæ ceparum albar. in vino albo destillatarum, ʒiij. cui addebatur sal ex capite mortuo elicitum, & nono die prædicti calculi excretio contigit. *Lazarus Riverius. obs. 14. cent. 4.*

Puero Mercatoris cujusdam 7. annorum calculo vesicæ laboranti, Lithotamus *Italus*, sine sectione lapidem eximere volens, digitum sinistræ manus medium butyro inunctum in podicem immisit (quæ ratio calculum inveniendi omnium est optima & turcissima) ac dextra manu ventrem inferiorem in regione pectinis premens, digitoque podici intruso calculum propellens, vi illum ex vesica in cervicem illius impulit: ubi cum ob magnitudinem subsisteret, & tactu supra podicem deprehenderetur, illic sectione facta supra lapidem, cochleari ferreo mox exemit, qui si minor fuisset, per meatus penis facile exprimi vel exugri potuisset. *Felix Platerus. obs. lib. 3. pag. 894.*

Bertho. Turrianus in Iatro 6. lib. 4. Vesicæ calculum jam sectioni destinatum fregit propinato pulvere Crystalli, vel potius substantia ejusdem resolubili. Eit autem Crystallus solubilis, si vel minimum novies in fornace fi-

guli calcinetur, tunc abit in friabilem, subitantiam, & in cella positus liquefit, olei tartari instar. vel lapis Crystalli ignitus septies extinguitur in aq. vel spiritu urticæ minoris.

Vesicæ calculus comminuitur Emplastro ex cæpa alba cocta, pectini imposito teste *Jo. Prævotio med. Patavino*. *Schroderus* commendat urinæ spiritum, vel è calculo humano factum, quem & ego sæpius probatum reperi. *Wolfgangus Hosferus. Herc. Med. lib. 3. cap. 4.*

Gerardus Boer, medicus doctrina & experientia præclarus, *Molinæum*, quendam vesicæ calculo laborantem, aqua Persicarum destillata ad integram sanitatem perduxit, de ea haustum, singulis matutinis exhibendo. *D. Robertus Boyle*. in aureo suo Libro, *De Utilitate Naturali Philosophia*, Parte secunda, Sectione tertia.

Subsectio decima nona.

Pro Calculo Vesicæ.

Calculum in vesica existentem durum & antiquatum, frangere nemo potuit: molliorem, tophaceum, friabilem, recentem cum difficultate frangemus in juvene, non in senè, ubi aperti sunt meatus, non adstricti, ubi vires validæ sint, & ægrotus medico pureat, medicusque suo munere perfungatur: at etiam si conditiones adsint hujusmodi, rarò tamen hoc opus medicamentis absolvitur. Ego bis in hanc usque diem fractum vidi, primum casu, mox deliberatione, atque matu-

ra consultatione addita. Casus fuit. Filium Zanetti Pontificii Typographi Romæ expurgandum susceperamus, Doctissimas quidam Medicus & ego, ut postea tutior ad ipsam sectionem accederet (jam enim cum Nursino artifice de pretio convenerat) tentaverat ante, omnia remediorum genera tum à medicis Venetis, tum Florentinis excogitata, cumq; nullam consequeretur utilitatem, fecari cupidus, sacerdotem jussit accersiri, ut sumptis Ecclesiæ sacramentis, si ex sectione moreretur, animæ fuisset consultum. Religiosus fuit ex societate Jesu, qui audita confessione ab ægroto, & cognito morbo, proponit illi pharmacum, ut dicebat magni usus, de quo & in seipso & in aliis periculum fecit experiri placuit: neq; facti poenituit. Eodem remedio in renum calculo usus sum bono semper successu. Vidi enim circuitus illos nephriticos fuisse nonne sine assistentium admiratione sanatos. In affectu vesicæ nunquam scle mihi obtulit occasio experiundi, nisi semel sed æquali cum superioribus eventu, variato tamen exhibendi modo. Describam primum pharmacum ab ipso Jesuita traditum, mox verò aliud sed imprimis illud remedium approbo, quia nihil deesse video, quod possit ad hujusmodi opus perficiendum expotari: vim agnosco simplicium egregiam, componendi rationem exquisitam conspicio ac eo magis probō, quod pro basi continet antidotum in quo summa vis inest ad frangendum calculum habet autem Jesuitæ pharmacum ita.

℞. Pulv. millepedum præp. ʒj. ad sumum ʒiiij. aq. vitæ ʒʒ. juris ci-

cer. rubr. ʒix. vel ʒx. capiat calidum horis ante prandium 5. enemate utebatur emolliente ante medicamento potum instituebat simul emollientem victum effectus medicamenti fuit: horarum duarum spatio, totum corpus incalecebat, angustiebatur ægrotus, sitiebat, ac ferè loco stare non poterat, aliquando circa pubem dolores urgebant, urinae hora quinta ceperunt crassiores reddi, sed non multæ. Secundo die à pharmaco contingebant eadem, sed urinae copiosiores & crassiores. Tertio fabulum apparuit multum. Septimo tandem adeo plenè fabulo visæ sunt, ut rectè quis diceret, eas nihil esse quam fabulum aqua dissolutum, omnia in meliorem statum redigebantur, ita ut qui proximè incidi debebat, liber ab omni malo nono fuerit die, & hic adhuc vivit, ab eo morbo dei benignitate liber.

Ego verò juvenem annorum 28. calido & sicco temperamento curaturus, duxi minuendam quantitatem aq. vitæ, & ubi singulis diebus datum alteri fuit antidotum, huic alternis dare jussi ac pro refrigeratione totius corporis aquam fragariæ, & fabarum ad ʒx. propinabam intermedio die cum gutt. vj. ol. calcanthi & ʒj. julepi violati hoc autem modo pharmacum indicabam.

℞. Pulv. assellor. præp. ʒi. aq. vitæ ʒij. decoct. cicer. rubr. ʒviij. Ms. & capiat tepidum 6. horis ante cibum, sed cum excalefaciebam igne pharmacum, ibi non erat aqua vitæ, verum ubi ab igne remotum erat, miscebatur. Dedi medicamentum in

S

Balneo

Balneo decoctionis herbarum emollientium, univ. salibus præcedentibus præparantur Millepedes ad renum & vesicæ calculos hoc modo.

R. Assellorum quam volueris quantitatem, vinoque albo generoso abluito diligenter, mox in ollam conjicito novam vitreata, lutoque illam incrustato, demum in furno exsiccantur, ita ut possint in tantum pulverem redigi: tum verò affunde vini ejusdem generosi quantum poterunt imbibere, & rursus exsiccat, ac tertio imbibito & exsiccat ut supra, quartò verò pulverem irrerato hoc qui sequitur liquore.

R. Aq. fragor. ℥ij. Spirit. vitriol. 3jss. iterum pulvis exsicceatur & tenuissimè contritus in vase vitreo, aureo, vel argenteo usui servetur. Quod ad ipsam incisionem attinet, si fiat ignitis cultris multo felicius succedet hanc ratione secandi, mea persuasione, adhibebat *Rome* quidam ex meis discipulis, ac omnes fere sanitati restituebat. *Horatius Augentinus*. Epist. & Consalt. Tom. 2. lib. 9. Epist. penult.

Wilhelmus Laurembergius Professor. *Rostochiensis* ut ipse de se refert provec-ta jam ætate calculo vesicæ laboravit, qui cum variis molestias exhiberet, & nuocem ponticam æquare deprehenderetur, ac citra sectionem exire non posset putaretur; ipse verò periculosisimo huic auxilio sese subicere nollet, de aliis remediis cogitare cepit: primo ergò liquorem illum nephriticum celeberrimum magnoque apud principes in pretio & usu habitum expertus est, qui ita paratur.

R. Salis tartar. alb. 3j. affund. aq. petrosel. ℔j. M. & per chartam bibulam trancoleatur, & liquori color croceus corticibus aurantiorum concilietur. usurpavit etiam gemmam illam Indicam, *Igiada Hispani* dictam, ad calculum frangendum celeberrimam: sed utriusque remedii nullam vim deprehendit: ergò inter reliqua quæ ad calculum comminandum commendantur, pharmacum ex asellis experiri voluit, ad imitationem *Augenii* in hunc modum.

R. Pulv. asell. præp. 3j. Spirit. juniper. 3ij. juris Cicer. rubr. 3x. M. quo manè assumpto, prima & secunda vice à sumpto medicamento tribus aut 4 horis, quandam pectoris compressionem percepit, & quasi imminens animi deliquium, ut necesse haberet theriacæ 3j. portioni admiscere: atque ita remedio hoc totos 15. dies usus est. Sed toto hoc spatio ne minimum quidem Sabuli expurgari reperit: itaque alia addenda ratus, sequenti medicamento usus est.

R. Assel. præp. 3ij. lepor. præp. sang. hirci præp. Spong. ros. sylvestr. sem. viol. purpur. an. 3j. Spec. Lichontrib. 3ij. M. F. antidotum. Hujus antidoti accepit 3ij. decocti diuretic. 3x. Spirit. juniper. 3ij. quod medicamentum ubi manè hora 5. hausisset, secunda vice, post horas plus minus 4. sub pubis osse ad regionem ostii vesicæ, magnos sentire cepit dolores. Paulò post parum urinae profluebat, & cum ea lamellæ exiguae instar squammæ piscis subrubræ, quæ licet aliquam visciditatem habere viderentur, ad tactum tamen in sabu- lum

lum resoluebantur, ita ut manifestio apparet tunica vel crustam esse à majore calculo solutam. Cujus medicamenti usum cum continuaret, interdum tertio, interdum quarto, nonnunquam quinto die, hujusmodi lamellæ crassiores, & fragmenta sæpe grandiuscula profluxerunt, & præsertim ubi lavacro aquæ dulcis uteretur, cum verò & à calculo, & ab ejus fragmentis, orificium vesicæ esset fauciatum, ad leniendum dolorem medicamenti usus est, atque ita horum medicamentorum usu 17. septimanarum spatio à calculo isto liberatus est. De coctum diureticum hoc fuit.

R. Rad. Liquirit. 3vj. alih. graminis. ononid. an. ʒβ. baccarum haliacab. numero xx. ciccr. rub. ʒiiij. uvar. pass. ʒj. sem. 4. frigid. Maj. an. ʒj. hord. pij. Coq. in aq. alkikengi. ononid. fragor. fl. fabarum an. lbjβ. colatur. adde Syr. de alth. ʒiiij. Daniel Sennerius. Pract. lib. 3. part 8. Sect. 1. cap. 2.

Ptisana fructus Cynorrhodi seu rosæ Sylvestris in furno siccatur & pulveratur. multos à calculo liberavit sed diu ea prisana utendum est. Petrus Borellus. obs. 22. cent. 3.

Subsectio vicefima.

Pro Calculo Vesicæ.

PRincipes Germaniæ contra Lithiasin quotannis in mayo bibunt quotidie hauritum liquoris è cortice vulneratæ betulæ quem liquorem præservant à corruptione aeris illi affundendo

ol. oliv. Vulneratur cortex betulæ prope terram in trunco mense martio, circa tempus quo solet vulnerata vitex plorare novellum liquorem è terra hauritum. Sed is liquor betulæ est pene insipidus.

Sin autem ramas aliquis spissitudinis 3. digitorum ad semidiametrum vulneretur, inditaque lana repleatur, statim slet liquorem non ingratum ac subacidum, qui etiam in ipso Lithiasis tormento solatur affictos ad 3. vel 4. cochlearia assumptus. Tenellos etiam, subnigricantesque betulæ ramulos (unde Scope & virgæ nostratium fiunt) qui tumentes gemmis nondum frondosis habent, malleo super incudè vel lapidem couquassatos jussu concoqui aquæ ad cerevisiam fabricandam destinatæ, cui cerevisiæ si post modum dauci semen aut beccabungam associaverim, fortitus sum effectus ad Lithiasis præcautionem optabiles; potentioresque adhuc, si isti cerevisiæ liquor iste martialis è superioribus ramis collectus infusus fuisset, post sedationem maximam ebullitionis sue, quam vina & cerevisiæ incadis sponte tollerant. Comperi namque imprimis quod ejusmodi potus è betula diureticorū metū tollet, eo quod dolores Lithiasis atque contracturas laxet, tam in Lumbis quam intestinis (hinc namque unica Lithiasis etiam colicos dolores suscitatur, non minus ac si fomes ejus intestinis inesset) prodest etiam dysuriis & stranguriis senilibus calorem item jecoris mitigat primum, deinde tollit. Jo. Helmontius. Tract. de Lithiasi. cap. 8. Cardanus scribit sua ætate, virum

per *Longobardos* oberrasse, qui paucis diebus, quodam poculo passim secure, certo atque breviter sanabat quotquot calculum in vesica habebant: additque iudicium, se non dubitare hunc virum in inferis esse, quod exoriens artem suam mortalibus inviserit.

Pistor quidam habebat filiulam, quæ sæpius cruentum meiceret, medicumque filo suspendebatur lotium: erat autem pallidum cum multo sedimine ac glutinoso: sicque septimum vixerat annum: villica quædam narrat pistori, idem sibi olim contigisse: iussit adferri vesicam tauri embryonis nondum nati; vesicula ista plerumque repleta est liquore saporis non quidem urinalis, sed alieni; cuius singulo mane bibit ʒij. cum totidem vini albi. Superstes diu vixit calculi nescia. Idem remedium juvit aliquot puellas pauperes. Idem ex embryone hirco tentatum ac foelicus adhuc successit. *Jo. Helmontius. Tract. de Lithiasi. cap. 7.*

Ad calculum in vesica incidendum magni sunt momenti hæc pilule.

R. Sem Millii solis petrosel. Saxifrag. & Chæresol. an. ʒss. Sang. hirci præp. ʒj. succi liquirit. ʒij. trochisc. alkikengi sine opio ʒss. terebinth. lotæ in aq. scænic. & apii; deinde parum tostæ. ʒij. F. pilule admodum exigue, & singulis diebus capiat ʒss. aut paulo plus. *Ludovicum Mercatur. Consult. 6.*

Sectio 4.

Pro Caloris naturalis debilitate.

INter medicamenta, ab omnibus medicis doctis, ad roborandum calorem naturalem in visceribus, & toto corpore, & spirituum generationem, maximè commendatur ambra. Ita.

R. Ambra ʒss. Sacch. ʒvj. M. sumatur in jusculo vel quomodocunque: alias commendatur Spiritus vini ex optimo malvatico confectus, si manè aliquot guttæ cum mica panis usurpentur. *Joan. Crato. Consil. 14. lib. 4.*

Sectio 5.

De Calvitie.

Calvities (quæ græcis *ῥαλάνγκαις* dicitur) defluvium est capillorum, quod a sincipite plerumque incipit ac continuo tractu per medium caput, in occiput vergit, ex defectu alimenti ortum habens; ejus causa est inopia humidi calidi pinguis senectutis comes est perpetuus hereditarium aliquando est malum: à veneris etiam frequentiori usu producit: fit quoque secundum *Hippoc. 6. Epid. Sect. 3. Aph. 1.* Calvities ex consumptione ipsius cerebri, procedente nimirum ætate, cerebrum abscedit ab osse cranii, quod privatum humiditate, nequit amplius pilos alere, qui alimento destituti decidunt: quæ hereditaria est, & senectutis

nectutis vicio curationem nullam admittit.

Subsectio prima.

Pro Calvitie in Adolescente.

Consului ut decocto ulmi ex dulci lixivio caput lavaret, & locum affectum Squilla aut corpa fricaret, & deinde hac etiam decoctione ablueret, quæ ex abrotano & agrimonia paratur: demum verò ut hoc unguento inungeret, quod ex labris vulpis cum pelle in cinerem redactis & ex cinere stercoris capræ, apum & muscarum, & succis dictarum herbarum & oleo decoctionis muscarum constabat, cera modica adjecta, post succi consumptionem ad formam unguenti paratum. Erat hoc Experimentum *Gisberti Horstii* præceptoris mei. Urina calida per se lota juvat: alteri verò solo lixivio hederæ arboreæ, cum caput lavasset crines restituti sunt. *Petrus Forestus*. Observ. 6. lib. 8. de vitiis capitis exterioribus.

Subsectio secunda.

Pro Calvitie post tineam remanente, ad virum excellentem.

Calvities hæc non ex senio, sed ex Ulceribus capitis manantibus ortum duxit; vera cute hinc inde exesa, & per dropicum applicationes & distractiones absumpta, in cujus locum cicatricosa & callosa cutis nata est. Cum autem in cicatrice pili vix un-

quam nasci possint, & jam diu perseverarit malum, difficile erit arte, illic denuo pilos educere. Tamen cum cutis capitis spissa & capillosa sit, in qua semina adhuc fortè pilorum latere subtus possunt, præcipuis expertisque remediis id tentandum esse, ut pili crescant, censerem: omnis multis aliis hoc modo procederem.

Caput manè foveat dominus cum spongia intincta in vino albo, in quo decoctum sit abrotanum cum Chamæ. & Silvæ floribus; ut sic pori sensim aperiantur, quod & alioquin capiti, tantum abest ut obsit, ut potius prosit. Hoc pacto alternis diebus per mensis spatium & ultra caput foveat; fricando & pectinando post fortum. Deinde inungat caput noctu, sequenti unguento.

R. Ol. Myrtin. amygd. d. an. ʒi. cortic. rad. Cannar. ustar. verarum. Capill. ven. veri usli & polytrichi. an. ʒij. cap. murium ustor. apum combustarum, & Cantharid. rubrar. maculis nigris. an. ʒi. ladan. ʒij. Mell. ʒi. cum cera F. Linimentum. Hoc Linimento nihil est efficacius, quod si non juverit, nihil juvare poterit: uterur illo alternis noctibus, & quando spissè adhæret; abluerè poterit lixivio, in quo abrotanum decoctum fuerit. Ubi mensis spatio usus fuerit, postea hoc decoctum parari curet.

R. Cap. ven. polytrich. cortic. rad. cannar. fol. Myrti. fol. Sen. fl. Chamæ. ros. rubr. fol. Lapathi acuti. an. Mj. lign. guajac. lb̄ss. abrotan. Mij. F. decoctio. qua singulis noctibus caput lavet cubitum iturus, continuando diu;

diu; vel saltem cum spongia foveat. atque nisi succedat mensibus aliquot elapsis, rursus unguento priori caput inungat noctu & mane; & hoc decocto ablut. hæc præ cæteris omnibus (si quid effici in hac re potest) efficacissima sunt remedia, quæ fideliter communicare volui, à deo successum domino optans. *Felix Platerus.* observ. lib. 3. pag. 597.

Sectio 6.

De Cancro.

Cancer (græcè Καρκίνος & Καρκινώμα) est tumor durus, rotundus, inæqualis, colore livescens, aut nigricans, venis circum circa turgidis & repletis, dolore ac interdum calore gravis in qualibet corporis parte nasci solet, in facie, labro, ore, oculis, in vulva, cole, & ano; at maximè in feminarum mammis, quæ, quia fungosæ & inanes, illius materiam promptè excipiunt, ex utero etiam in eas facilis est decursus: causa est bilis adusta & atra in venis hærens, nec ob crassitiem penetrare potis, quæ suppressis mensibus aut hemorrhoidibus originem suam sepius debet. Ejus signa sunt, tumor in principio cicæris magnitudine, cum dolore & calore, hinc fabæ, deinde juglandis, & ovi magnitudinem æquat, tandem in ampliorē molem atollitur, pars conspicuè livescit aut nigricat, venæ in ambitu crasso nigroque sanguine turgent, ita

ut canceri fluvialitills pedes referre videantur.

Cancer alius est non ulceratus, à mitiore materia proveniens, qui & occultus dicitur, alius est ulceratus & erodens ab acriore materia oriundus: tunc quidem corruptæ carnis speciem tumor exhibet cum foetore, fordida illuvie, horrido aspectu, labris præduris & inverfis. Morbus est periculosus & gravis & qui raro curatur.

Subsectio prima.

Pro Cancro Mamillæ.

Universum corpus per medicamenta melancholiam respicientia purgavimus: sanguis etiam missus est: quibus peractis hoc topicum adhibendum est.

R. Succ. plantag. solan. semperviv. an. ꝑij. pulv. plumbi usti & sæpe aq. rosæ. lavat. ꝑj. thuris. ꝑss. in mortario plumbeo cum pistillo plumbeo sæpe omnia tractentur, & ad solis radios quousque optimè incorporentur, exponantur: in quo lini pannus imbutus mamillæ applicabatur & sæpe innovabatur: quo remedio melius se habere dixit, & meritis sanè, quia medicamentum hoc humoris infringit acutiem & ejus hebetat sevitiam: Unversus enim noster conatus eo dirigebatur, ut cancer hic remoraretur, in altumque amplius non cresceret: in quem finem prædicti medicaminis vice, laminam plumbi mamillæ figuræ concinnè adaptatam imponeret, neque

neque alia remedia supra locum lesum permitteret, consului. Novi enim ipse nonnullas mulieres cancos in mamillis habentes, solo bono vine ordine, absque ullo medicamentorum topicorum irritamento per longum vivere tempus, ita incolumiter prosperè, & sanè, ac si nullum paterentur morbum. *Amatus Lusitanus*. Cent. 3. curat. 32.

Subsectio secunda.

Pro Cancro Mamme.

Fonticuli in utroque crure excitati erunt maximi ulus pro purgatione infusum hellebori nigri & agar. troch. cum Syr. de polipod. etiam atque etiam laudo. & quoniam humor hic arrabiliaris continuo indiget irritamento, ego maxime hortor nostram patientem ut familiariter aliquo pharmaco dejectorio utatur. In hunc finem pulvis hellebori nigri præparati & succo ros. ter aspersi ac in umbra exsiccati ex ovo sorbili ad ℥j. datus, & vinum Sena medicatum in prima mensa aliquot intervallis bibitum, mihi summopere arident. Quod attinet medicamenta topica, ego omnibus anteporo medicamentum *Galenii* ex succo Solani & plumbo usto simul in mortario plumbeo agitatiss, paratum, quod eo præstantius erit, si addatur oleum rosatum completum, succus virgæ aureæ aut etiam tabaci, omnibus pariter in mortario dicto confusis.

Que secreta qualitate hic agunt

sunt interna vel externa, interna uilac in quo cancri fluviatiles sunt incocti. Externa sunt, primum pulvis Bufonis cum fermento in olla vitreata ex furno siccati. Secundo folia Lili contrita & apposita. Tertio Linimentum ex pulvere cancrorum fluviatilium ac turia præparatum cum pinguedine gallinæ exceptis. Quarto aqua stillaticia stercoreis bubuli mense majore collecti. *Jul. Casar Claudinus*. Respons. Medicinal. 35.

Subsectio tertia.

Pro Cancro labrum superius obfidente.

Vir quidam *Montpelii* degens circa finem hiemis correptus fuit exiguo tuberculo labrum superius obfidente, quod in dies incrementum capiens, in tumorem cancrorum tandem degeneravit in auxilium vocatus, curationem sic aggressus sum.

R. Rad. bugl. & cichor. an. ℥j. fol. agrimon. borrag. ceterach. & veronic. an. Mß. eoq. cum pullo gallinaceo. in colat. dissolv. crem. tartar. 3j. F. jusculum: quod capiat mane per 12 dies in quarto quoque jusculo dissolv. Syr. sequentis. ℥j.

R. Succor. rec. express. & per residuum depurator. borrag. bugl. sumar. cichor. ℥ij. Succ. veronic. & pomor. redolent. an. ℥ij. Sen. mund. 3vj. Epithym. 3ij. rhab. el. & agar. rec. troch. an. 3j. Zinzib. & Caryophyll. an. 3j. Infund. & decoque ut arcti est donec colatura supersint quart.

quart. v. in quibus dissolve Sacch. albiſſ. quart. v. fiat Syrupus perfectè coctus, poſtremæ doſi juſculorum adde extract. hellebor. nigr. gr. iiij. capiat cum regimine hoc medicamentum ſumma cum vehementia ægrotantem expurgavit, non ſolum per alvum ſed etiam per vomitum; verum eodem die tumor valde imminutus apparuit, & doloris expers.

Poſt uſum juſculorum, uſus eſt balneo tepido per triduum; hirudines hemorrhoidibus admotæ; cauſticum utrique tibiæ inuſtum; ſerum lactis cum Epithymo per menſem uſurpatū, & balneū iteratum ſingulis ſeptimanis.

Poſt 15 dies ab aſſumpto extracto hellebori nigri, idem remedium iteratum eſt, eadem doſi cum diapruni ſolutivi. 3iiij. cujus operatio fuit priori ſimilis, & eodem die tumor imminutus apparuit.

Topica omnia tumorem exaſperabant, excepto unguento ex ranis viridibus, quod maximè laudatur ab Aquapendente, Chalmetæo & aliis, & in hoc affectu plurimū præſtitit: ita ut illius curationem duobus præſertim remediis tribuendam eſſe exiſtimem, extracto Scil. hellebori nigri, & unguento de ranis viridibus non parum tamen contulit Syrupus Magiſtralis quo bis in ſeptimana utebatur.

intra menſem à curationis principio tumoris portio ſuppurata eſt, & ſpontè aperta cum pure ſatis laudabili; ulceri & tumori univerſo admovebatur continuo unguentum prædictum, & ſenſim tumor imminutus ac tandem ſenſim reſolutus eſt, & ulcus ad cicatricem perductum. Unguenti de ranis

compoſitio hæc eſt.

R. Ranas virides in aquis puris degentes, q. v. in vas fictile vitreatum, multiſque exiguis foraminibus in fundo pertuſum conſicito, earumque ora butyro impleto, vas ne quid exhalet luto diligenter obſinito, & cooperito, cui alterum effoſſa terra conſuſum ſuperponito, ignem in ambitu ad deſtillandum accendito, oleum ſeu liquorem illum ſtillatitium colligito, & cum pulvere ranarum miſceto, ut fiat linimentum. *Lazarus Riverius.* obſerv. 97. cent. 1.

Subſectio quarta.

Pro Cancro ulcerato.

INter cætera præſtantiffimum ac tutiſſimum auxilium in hoc affectu *Gualdani à Conſilio* prædicatur arſenicū ſublimatum. Hoc (inquit *Theodoricus*) cancerum, lupum eſſiomenon, noli me tangere, fiſtulam, & tales omnes peſſimos morbos primo die occidit & extirpat. quin & ipſe *Valeſcus* reſert de quodam medico & Chirurgo qui cancerum & ulcera tibiæ antiqua ſucco Solani vel plantag. fovebat, in eo poſito pulvere arſenici, pannumque in eo madefactum ſuperponebat, & ſanabantur multi. Cæterum magna locorum circumſtantium interim dum hæc admoveatur, cura ſemper habenda eſt, ne ſcilicet ea inflammatione occupentur, quod incommodum facile evitabis, ipſum arſenicum juſta quantitate & legitimo modo adhibendo, partesque vicinas & carcinoma cingentes unguento de bolo & ſucco ſolani illinendo.

do ubi autē arsenicum effectum quem fideras, præstiterit, (quod ex loci inflammatione sine tumore & mora triduana deprehendes) dolor mitigandus erit, & crustæ casus procurandus hoc Emplastro.

R. Decoct. alth. malv. viol. lbj. farin. hord. q. s. m. bulliant ad spissitudinem, quibus adde ol. ros. viol. an. ʒijß. lutea ovorum 2. Croci parum.

Hoc unguentum ad canculos ulceratos magnopere probō.

R. Plumbi usti & loti. pompholig. thur. an. ʒv. ablinth. ʒj. ol. ros. lbjß. ceræ. ʒijß. succ. Solan. q. s. ad unguentum crassitudinem.

Confert etiam unguentum Diapompholigos à *Galeno* maximè commendatum. *Petrus Forrestus*. Schol. obs. 6. lib. 4. Obs. *Chirurg.*

Cancrum pectoris per appositum causticum arsenicale feliciter, manum admovente chirurgo nostro *Baulero*, radicitus extirpavimus, & locum ex voto vicissim consolidavimus. *Gregor. Horstius*. in Epistola annexa observationi 35. lib. 7. *De Morbis Contagiosis*.

Mortificatus arsenico cancer facile sanatur, etiam solo herbarum (agrime-niæ & aliarum) foru. Defensivum doloris est, solum su'phuris, & simul sanativum in hujusmodi morbis sulphur solvimus spiritu terebinthinæ, & in solum aliquoties deijci-mus hydrargyrum serventem, vel reductum sublimati liquorem ei jungi-mus. Nobile evadit medicamentum, qui laborem & periculum fugiunt, incoquant sulphur unā cum arsenico,

vel hydrargyro sublimato, & eadem opera prodit Medicina. *Andreas Libavius*. in Epistola ad quendam annexa observ. 2. lib. 9. Obs. *Gregor. Horstii de Chirurg. Casibus*.

Subsectio quinta.

Pro Cancro.

Curatio Cancri, qua quidam feliciter usus est à magno quodam viro mihi communicata, talis est.

R. Rad. Serpentar. maj. mense junio collectæ, transversim incisæ, & filo lineo trajectæ, & ad umbram exsiccatae, suspensæ nē parietem attingat, in subtilem pulverem redactæ quantum volueris, cui adde arsenici non splendentis tertiam partem, fuliginis camini parum, omnia bene commisce. & subtilissimè pulveriscentur, & servantur in pixide lignea. Si ulcus sit valde putridum, arundniaceo cultro scalpendum est, ut parum sanguinis exeat, & pulvis subtiliter inspergendus, atque gossipium saliva madefactum, superponendum, protestandumque est, quod per diem & noctem unam, dolorem molestum excitabit, atque pars intumescet, sed quanto tumidior evadet eo melius non est removendum medicamentum sed faciet escharam, quæ sponte per se post octavū diem cadet; si post Escharam elapsam, immundum remanebit ulcus, mundifica cum melle rosato, succo apii, & parum farinæ hordei, vel unguento istidis, & superponatur unguentum de tutia. Si vero aliqua radix remane-

ret; rursus appone pulverem prædictum; & pro removenda Eschara nihil addes, sed naturæ permittes. Sed antequam aggrediaris curam, purga corpus competenti purgatione, & rectam victus rationem præscribe. *Carolus Oselevius*, in Epistola ad *Laurent. Scholzum*. lib. 3. Epist. *Cratonis* & aliorum Med. à *Scholzio* Edit.

Placet hic cancri ablationem & curam, ab amico mihi communicatam, subungere.

R. Arsenic. alb. subtiliss. pulverati pt. i. rad. ari pulveratæ part. iiij. fuligin. parum, ut in trium librorum missione, pulvis modicè cinereus, vulgò griseus fiat, qui ad usum servandus, & quo vetustior eò melior evadit, ac in quintū usq; annum durat. Hic pulvis exulcerato cancro ad crassitiam dorsi-cultri, cavendo ne bonam carnem tangat, inspergatur, in medio tamen paulò spissius, ob mediam cancri radicem, communiter reliquis majorem: huic asperso pulveri gossipium extensum, & saliva bene madidum, ut cum pulvere eo melius adhæreat, alias nihil operabitur, imponatur: inspergendus autem pulvis postquam æger jam passus fuerit, & exulceratus cancer, nullis aliis quam lignis instrumentis tangendus. In adhibitione hujus pulveris cautelæ aliquot notandæ veniunt, ob diversos effectus ejusdem, aliis enim dolorem creat, aliis non item, penetrat usque ad venas seu radices cancri, hisque firmiter adhæret, ut sine ruptione harum adimi amplius nequeat; quare semel tantum inspergendus, quia ejus vis, donec omnia secum auferat,

durat. interea nulla alia medicamenta imponenda, quia hoc sine noxa fieri non posset, nisi in ambitu circum circa, ad latitudinem 2 digitorum transversorum, desensiva, seu potius repellentia & inflammationem impedientia quale hoc esse potest.

R. Boli armen. ol. ros. an. q. s. aceti ros. parum Misce. Solet quandoque ob penetrationem & vim medicamenti, ruptio venarum, eamque effusio magnæ sanguinis copię, & simul materię flavæ & acris, sublequi, quæ ubi contigerit, nullum medicamentum, præter lintea duplicata imponenda, & quoties madida, renovanda: fluxio enim hæc ultra unum aut alterum diem non extenditur, hacque omnis aufertur dolor his factis expectanda cancri sua sponte cadentis, à sana carne separatio, quæ continget intra 18. aut 20. dierum spatium: minima namque rupta radix ante hoc tempus, vi illata, totius curæ reiterationem minatur separatione hac secuta, ulceri sequens pulvis inspergendus.

R. Thuris puriss. mummie, mastich. myrrh. aloes Sarcocoll. an. ʒj. opopon. opt. ʒʒ. laventur omnia aq. plantag. & ros. fiat pulv. tenuiss. qui acrior reddi poterit, aucta thur. mastich. myrrh. & Sarcocoll. quantitate pulvere crasso inspergo ulceri, tale unguentum supra telam extensum imponatur.

R. Lythargyr. auri ʒij. mumm. ʒj. ol. ros. ʒʒ. aceti ros. parum pulverata in mortario plumbeo agitata incorporantur, & si duriusculum adhuc sit unguentum, addito ol. rosac. mollius reddatur.

reddatur. Hæc 2 semel in die applicare usque ad plenam ulceris consolidationem sufficit, emanabit ex eorum usu, primis diebus, materia viscosa, tenax & alba, quæ indies optimè extergenda, usque ad absolutam curam, quæ auxiliante deo, his omnibus ritè administratis promittitur. *Felix Plateanus, Practic. Tom. 2. cap. 17. pag. 751.*

Hic est pulvis quo *Antonius Fuchius Italus* multos cancras per *Germaniam, Poloniam & Angliam* non sine admiratione curavit, atque inde non exiguum lucrum fecit, & ob id Medicus cancrorum vulgo nominatus fuit. *Rodericus a Castro. lib. 1. De Morbis mulierum. cap. 21. & 22. & Daniel Sennertus. Practic. lib. 4. part. 3. Sect. 1. cap. 7.*

Vir quidam meis diebus in tractu Juliacensi cancrum quemlibet sanabat insperso pulvere indolente, atque tum demum Emplastro incarnante solidabat; cujus ars secum sepulta est. *Jo. Helmont. Tractat. de Jdaïs Morbofis.*

Subsectio sexta.

Pro Cancro Ulcerato.

Filia *Geropii Becani*, Medici *Antwerpensis* tulit in sinistris temporibus, 50. amplius annos, durum ac inæquale carcinoma; sed sine ulcere, ullave gravi noxiæ verum incrementum paulatim, post tot annos, tum dolore, tum pruritu, sive ex adversa mariti sui fortunâ, sive ab atra bile cõ-

uberius effusa, imposuit tumori improvidè, ex consilio Empirici, nescio quæ adurentia medicamenta, quibus cutem erodentibus, corcibatatur non modò malum hæcenus quietum; sed degenerabat brevi in carcinoma ulceratum, cum Labiis inversis, crusta cinerea, sinu deformi tubere inæquali, colore livido, sanie cadaverosa, dolore, vigiliis, animi deliquis ardore, pruritu, aliisque conclamati cancri notis, cui nulla cumprodesse Medicina, applicuit tandem blandiens hoc ceratum, quod usus comprobavit, qualicumque carcinomati summè utile.

R. Ol. rosat. ʒij. cereæ alb. 3vj. plumb. usti ac loti. ʒß. oleum cum cera liquefiat; & addito plumbo, agitentur 6. horas in mortario plumbeo, ut fiat ceratum. Præter quod vidimus ulceratis cancris ab aliis feliciter ad moveri pulverem concinnatum ex plumbo liquefacto cum mercurio vivo, cui siquidem tantillum Mercurii vitæ insperferis, rediges omnia in pulverem friabilem ulcerato cancro adprimè utilem. *Nicolaus Tulpinus. cap. 47. lib. 1.*

Famula quædam compefcuit malignum carcinoma in femore, ingentis molis, ultra annum 17. solo plumbi unguento, cujus litu, nihil simili tumori utilius. *Nicolaus Tulpinus. cap. 51. lib. 3.*

Nobili cuidam & electæ mulieri prope castellum *Newneum* degenti tota pars faciei dextra, cancro eoque ulceroso obfessa fuit diutissimè, & sævis exagitata cruciatibus, à Medicis frustra petitis auxiliis, tum *Gallio & Insulis,*

tum etiam *Germanis & Hispanis*, exterisque aliis quibusque: vulgaris cuiusdam barbitonforis remedio hoc sequenti & Euporisto perfanata fuit. Pullos illa *Gallinaceos* in partes tenues & latas concidebat, quas sæpiusculè commutando, interdium admovebat affectæ parti. Ab hoc unico tandem eoque præstanti remedio, reliquis quibullibet frustra (ut diximus) tentatis, curationem recipiens, pristinam valetudinem recuperavit. *Mauritius Cordus. Comment. 7. in lib. 1. Hippocras. De Morbis Mulierum.*

Alii admovent canes pullorum, columbinorum sectas & adhuc tepidas. *Lazarus Riverius. cap. 12. lib. 2. Prax. Med.*

Vetula quædam mulier cancerum habebat in mamma sinistra, quem per 13. annos gestaverat, in quo exigui tumores cancerosi adnascabantur, qui multò acerbiores dolores excitabant, propterea quod exulcerati fuerant, quam tota cancri ipsius moles, qui tamen exigui tumores sublatis sunt frequenti applicatione aquar. pap. rhæad. plantag. & rosar. cum melle ros. permixtar. ab initio, deinde solis aquis admotis.

In alia etiã mulieri ulcus cancerosum in mamma patiente, idem remedium ulcus protinus sustulit, & ad cicatricem perduxit. *Samuel Formis. obs. 21.*

Quædam mulier quinquagenaria laborabat cancro in mamma sinistra, ulcerari incipiente. Juvenis Chirurgus extraneus sequens remedium admovit.

R. Aq. fortis 3j. sublimati crudi 3iij. sal. ammoniac. 3ij. arsenic. 3j. ponantur omnia in alembico & destillentur ad siccitatem. addendo aceti destillati par pulveri pondus, destilletur iterum acetum, donec materia ad pastæ consistentiam redeat. primò cancerum diligenter abluibat vino calente, cum linteis eo imbutis, & fortiter fricabat, ut pars irritaretur. Deinde extendebat pastam supra plumaceolum Sextuplo minorem ipso tumore, quod remedium supra partem relinquebat, per 24. horas, & fiebat eschara plumaceolo Sextuplo major, ita ut cancerum omnino absumeret, & decisa eschara, ulcus carne implebatur, & ad cicatricem perducebatur. Quod si dicta eschara tumorem universum non abstulisset, sed quædam illius radices subsisterent, illas absumebat pulvere præcipitati rubri, cum alumine usto permixti ad ulcus verò carne implendum, linteis tantùm detritis utebatur. Hoc notatu dignissimum est, quod admoto parti medicamento, febris accendebatur, vomitus & alvi fluxus excitabatur, & urinæ fluxus provocabatur, quæ Symptomata per biduum, aut triduum perseverabant, natura irritata à venenata medicamenti deletoria qualitate.

Eodem remedio cancer in nasi extremitate obortus, qui nasi apicem excederat, in quodam milite curatus fuit. *Samuel Formis. obs. 20.*

Subsectio septima.

Pro Cancro mammae sinistrae.

Vena aliquoties in anno, prout plenitudo adfuerit, praecipue autem vere & autumno, incidenda est; non autem in brachio, sed in pede sinistro, ut sanguis deorsum trahatur praestet tamen sanguisugis aperire venas haemorrhoidales, facile enim per hanc viam sanguinem atrabilem & humores adustos evacuari posse, medicis notissimum est: fonticulos etiam suadeo unum in crure dextro, alterum in brachio sinistro: non est quod de topicis multum sis sollicitus: quod si tamen dolor supervenerit sequens adhibetur linimentum.

R. Ol. rosac. amygd. d. de vitell. ovor. sine magna assatione vitell. extract. an. ℥ij. rad. Scrophul. herb. robert. an. Mss. ranarum, gamarorum an. numero vj. incidantur & conquassentur in mortario postea cum praedictis oleis coquantur lentissimo igne ad humiditatis fere consumptionem: colatura agitetur in mortario plumbeo cum pistillo plumbeo per aliquot horas: servetur in vase vitreo ad usum: inuncto loco affecto, sequens applicetur unguentum supra alutam extensum.

R. Gammi elemi. ceræ novæ. an. ℥j. ol. rosac. de vitell. ovor. amygd. d. an. ℥ij. M. simul lento igne & percolentur: deinde in mortario plumbeo admisceantur sequentia. tutiæ præp. plumb. squamos. c. Cervi ulti & præp. gammaror. ranar. calcinat. an.

℥ij. Lithargyr. auri loti & subtiliss. pulveris. ℥ijss. M. & agitentur cum pistillo plumbeo ad minimum per horas 6. admiscendo paulatim succi sequentium, quantum suscipere poterit unguentum.

R. Rad. Scrophul. maj. Mij.ari. Mj. herb. roberti, Solani. an. Mijj. incidantur & contund. in mortario, extrahaturque succus per prælum ad usum prædictum: hoc habet pro secreto: est enim præstantissimum in hujusmodi affectibus: hac methodo, si non sanabis affectum, ferocitatem tamen ipsius adeo refrænabis ac edomabis, ut ægram sine magno incommodo cum ipso senescere posse non dubitem.

Quam infestus & periculosus in affectibus cancerosis sit mercurius sublimatus & arsenicum, non raro in praxi observavi: quadragenario cuidam viro robustissimo: tumore cancroso ad carpum laboranti, cum pulvis ille ad cancrum arsenici tantillum admittens tantopere à Penoto celebratus, applicatus fuisset, supervenientibus sievissimis symptomatis, intra paucos dies extinctus fuit. *Gnil. Fabric. Hildanus. obs. 22. cent. 6.*

In mammae cancro arsenicum & sublimatum mulierem diebus 6. sustulisse notavi, perinde ac si id hausisset: horis circiter tribus ab insperato pulvere, vehementi rigore concussa, vomitione mox tentari coepit, & crebris animi defectionibus corripitur cum pulsu languido: quæ dein sensim aucta, oborto partium extremarum frigore, & facie reliquoque corpore supra modum intumescente, misere illam jugularunt.

Peri.

Periculosus omnino istorum usus, nec certe ad Chirurgiam necessarius, cum sine fructu ullo perniciosus sint. *Jo. Fernellius. Method. Medendi. lib. 6. cap. 18.*

Subsectio octava.

Pro Cancro.

Non contemnendum auxilium Cancris non ulceratis venit ex lamina plumbea argento vivo oblita; nam & testatur *Galenus* plumbum ulceribus malignis & inveteratis esse utile remedium: quin & ejusmodi lamineas plumbeas Hydrargyro oblitas malignis ulceribus, quæ reliquorum remedium vires eludunt, velut quoddam alexipharmacum esse, quo ipsorum coccothia dometur & absumatur antiqua fide & doctrina testis est *Cauliacensis Guido. Ambros. Parvus. lib. 7. cap. 32.*

Unguentum tale fieri potest.

R. Ceruss. lotæ. plumbi usti loti. an. $\frac{3}{4}$ β. Lithargyr. tutiæ præp. an. $\frac{3}{4}$ ij. Succ. Solan. Scabios. tapsi barbar. an. $\frac{3}{4}$ j. ol. ros. de ranis, ceræ, an. q. l.

Vel folia urtiæ recent. contusa imponantur; ut ex urtica succus exprimitur, & cum pompholyge mixtus applicetur. Vel,

R. Ol. ros. $\frac{3}{4}$ ij. Succ. Solan. $\frac{3}{4}$ j. succ. urtic. $\frac{3}{4}$ j. Sacch. Saturni, $\frac{3}{4}$ β. agitentur in mortario plumbeo pistillo ligneo donec nigrescant, F. unguentum probatissimum sibi hoc semper fuisse. *Fr. Arceus* scribit.

R. Ol. rosac. omphac. an. $\frac{1}{2}$ β.ervi hircin. vitulin. ung. rosat. populeon. an. $\frac{3}{4}$ ijβ. Succ. Solan. plantag. aectos. an. $\frac{3}{4}$ ijβ. vin. granat. $\frac{3}{4}$ ijβ. bulliant omnia lento igne ad consumptionem Succorum & vini. postea colentur. add. Ceruss. $\frac{3}{4}$ ijβ. Lithargyr. $\frac{3}{4}$ v. plumbi usti. antimon. an. 3x. tutiæ *Alexandr.* $\frac{3}{4}$ ijβ. Camphoræ S. A. trituratæ. 3j. ceræ alb. q. l. fiat unguentum molle, videlicet liquefactâ cerâ cum oleis, & in colatura ponantur reliqua mineralia ducendo corpus ipsum unguenti per horas duas cum pistillo in mortario plumbeo atque hoc optimum omnium in hoc genere medicamentorum est. *Daniel Sennertus. Pract. lib. 4. Part. 3. Sect. 1. cap. 7.*

Ego habui à quodam Monacho Medicamentum mira faciens ad Cancrum, ex duobus tantum constans medicamentis; quorum alterum est arsenicum crystallinum sublimatum, cujus Natura hæc est, ut applicitum parti, si ipsum linteolo applicetis, ita cuti adhæret, ut amplius auferri non possit, nisi simul etiam carnem à medicamento victam suppositam auferas. Alterum ingrediens est radix dracunculi siccata & in pulverem redacta, & cum arsenico mixta: & hoc pro maximo secreto vobis patefacio, atque experientia à me pluries comprobato. *Gabriel Fallopius. cap. 5. lib. De Tumor.*

Hoc habeo in usu ad Cancros, & ad omnes carnes superfluas.

R. Arsenic. crystallini & citrini, an. $\frac{3}{4}$ β. aristol. ærugin. æris, an. $\frac{3}{4}$ ij. opii $\frac{3}{4}$ ij.

Dij. axung. q. f. (scil. 3jß.) tritis & ren-
cis, F. Unguentum. *Gabriel Fallopius.*
cap. 18. *Tract. De Ulceribus.*

R. Theriac. veter. 3j. succ. Can-
cror. 3ß. succ. lactuc. plantag. Solan.
& ol. Ros. an. 3jß. fugitiv. extinct.
cum terebinth. 3j. vitell. ovor. sub ci-
ner. coctor. numero 4. camphoræ, 3ß.
Pistentur omnia in mortario plumbeo
& F. unguentum. *Ambrosius Parus.*
lib. 7. cap. 32.

Barth. Turrianus in *Jasrob.* discur-
rens pulchrè de Cancris generatione,
cognitione & curatione, tandem sub-
jungit omnibus topicis præponendum
oleum vel aquam ex cancris fluviatili-
bus, tanquam appropriatum reme-
dium. *Wolfgangus Hoeserus.* cap. 1. lib.
5. *Hercul. Medic.*

Mortificat cancrum certo experi-
mento aqua ex cochleis hoc modo de-
stillata. Cochleæ quæ in vineis re-
periuntur, in vase terreo adsparguntur
sale, ita spumantes moriuntur. Mor-
tuae cum testis, spuma & tota substan-
tia, S. a. destillantur in aquam, quæ duo-
decim diebus soli exponitur, ut mutetur
in oleum: id Cosmeticum est insigne, &
ter applicitum mortificat cancrum.
Hieron. Rensuerus. obs. 132.

Serum caprinum destillatum sum-
mopere commendo, cum quo matuti-
nis horis quotidie præbendam censeo
3j. cineris cancrorum fluviatilium,
cujus familiaris usus est *Florentia. Be-
nedictus Silvaticus.* obs. 31. cent. 2.

Sectio septima.

De Canis Rabidi Morfu.

INter omnia bruta animalia canes
frequentius in rabiem efferuntur;
non ob temperamentum calidum &
siccum, ut vulgò asseritur; sed po-
tius ob peculiarem proprietatem & in-
clinationem qua præ ceteris præditi
sunt, ad hoc malum contrahendum.
In furorem acti à veneno intus genito
in quovis notos sive ignotos profili-
unt, & dentibus mordent; qui com-
municato per morsum veneno, confi-
simili rabie tentantur, & sæva patiun-
tur symptomata. Ubi quis à cane ra-
bido dimorsus est, nihil molestiæ sen-
tit præterquam ex vulnere dolorem;
interim vis veneni intro subiens, spi-
ritus, sanguinem, humores, partique
substantiam contagione labefactat: hinc
sensim serpit longius in partes princi-
pes, sed tam segniter, ut raro ante diem
vigesimalum, interdum post quatuor,
sex aut octo menses, aliquando non
nisi anno symptomatis se prodit.
Post quinquennium etiam erupisse
scribit *Fracastorius.* lib. 2. *De Morbis*
contagiosis. cap. 10. Per has moras,
nec febris, nec ullum aliud malum
sentitur, nesciente ægro, quanta intus
perniciēs lateat, quam mox tum ferè
percipit, quum ea ad cor pertingit,
quo ubi pervenit; incredibili cruciatu
hominem affligit; cor & præcordia
vellicantur, mœror, metus & tristitia
isæ conjuncta apparere incipiunt, co-
gitationes corrumpuntur, secum lo-
quitur.

quitur & murmurat, nec stare nec quiescere potest, sed more furentis huc illuc agitur, manibus corpus dilacerat, sitit immense, sed illud maximum incommodum accedit, quod aquam & liquida omnia adeo reformidat æger, ut potius emori elegat, quam bibere, aut ad aquam deduci. Oculi & Facies plerumque rubent, raucescit vox, spumat aliquando, oculi torvi aspectu sunt, alios dente perit, ac demum vitam miserabiliter efflat.

Ob aquæ metum, qui hoc malum semper comitatur, dicitur affectus Græcis *ὑδροφῶβια*, non solum per morsum communicatur canis rabidi venenum, sed etiam aliquando per solius salivæ contactum, per canis item halitum & osculum ipsi illatum. His signis rabiosus canis deprehenditur. Est corpore gracilis & macilentus, cauda demissa, oculis rubentibus, spuma ex ore fluente, lingua foras exterta, & tanquam bile colorata, cibum & potum averfatur, in omnes notos pariter & ignotos sine latratu irrui, eosque mordet, sæpe velociter currit, mox subito subsistit, non solum maximo æstu, sed etiam per maxima frigora canes in rabiem agi solent.

Subsectio prima.

Pro Canis rabidi morfu in puero duorum annorum.

Cum extra urbem in prædio vicino casus hic accideret, protinus puerum parens rusticus adduxit, medicam opem implorans, ne gravius quid

innocenti filio sit expectandum. Mox enim à principio laborandum in hoc malo, quo malignitas morfu venenato inflicta funditus extirpetur, & ne serpat interius, antidotis appropriatis prohibeatur. Idcirco indicationem utramque respiciendo, primum exterius ordinavimus collutionem mundificantem & extrahentem. Sic.

R. Theriac. veter. ʒij. fol. rutæ, Mß. Syr. acetos. citri ʒi. cum hydromel. q. s. leviter bulliant, & per expressionem colentur; cum colatura vulneratæ partes durius fricentur & e-luantur.

Mox apponatur cataplasma ex allio, sale & terebinthina subactum.

Ast interius quoque cito remedio opus esse statuebam, quam ob causam canis rabidi jecur coctum ad ʒij. in particulas dissectum puello dedimus, experimento confirmati, quod primis 24 horis post morsum nondum absolutis, antidotum sit præsentissimum. Ne quid verò ad miserabilem Hydrophobie morbum præcavendum intermitteretur, mox in officina parabatur pulvis alexipharmacus contra rabiem canis quem habet Palmarius. qui.

R. Fol. rutæ, verben. salv. min. plantag. polipod. absinth. vulgar. menth. artemis. melissophyl. beton. hyperic. cent. min. an. q. s. Legantur omnia ubi sunt efficacissima. Siccantur in umbra: hujus pulveris externus & internus usus fuit, juxta præscriptum authoris. Exterius ʒijß. pulveris cum hydromelite coquebatur pro vulneris deterfione; Interius quotidie ʒj. cum siccharo

saccharo permixtus in jusculo vel solitariè cum hydromelite, vel syr. de succo citri dabatur non neglecta interim in aquam quotidiana lesi puelli immersione.

His remediis Dei gratia liber fuit æger ab ulterioribus gravioribus symptomatis.

Sicut & alius septem annorum puer, qui similiter à cane rabido demorsus, meam opem primo statim die implorabat; at neglectis vulneribus hisce per caninam rabiem inflicta, Nobilis cujusdam ministrum, necnon alium Baronis in vicinia Sartorem, hydrophobia succedente, miserabili delirio vitam cum morte commutasse recorder. Quare si unquam, sanè verum hic illud principiis obsta. *Gregorius Horstius. obs. 23. lib. 7. De Morbo maligno.*

Subsectio secunda.

Pro Canis rabidi morfu prope cubitum in Adolescente.

Primò morsum scarificavi scalpello, cucurbitulamque cum largiore flamma apposui, & quantum fieri potuit, sanguinem extraxi. Deinde totum brachium posca in qua dissoluta erat theriaca, parumque salis marini ablui; saliva enim canis rabidi in parte aliqua cutis exsiccata, nisi maturè & diligenter abluta & absterfa fuerit, rabiem excitare potest. Postea cauterio actuali morsum undique ac profundè insussi. Hic monitos velim Chirur-gos Tyrones, ut diligenter prospici-

ant, ne nimis leviter & superficialiter inurant hujusmodi morsus, sed ut potius in excessu, quam in defectu peccent. Quum enim morbus sit extremus, extremum quoque requirit remedium; expertus loquor. Post inustionem, non usque adeo sollicitus fui de leniendo dolore, quia enim omnis dolor ad se attrahit sanguinem & humores ex corpore, verisimile est dolorem prodesse hujusmodi ulceribus, dummodo levis fuerit. Itaque post ustionem vulnere imposui gossipium madefactum 3q. vitæ in qua dissoluta erat theriaca: postea sequens emplastr. supra linteum extensum applicui.

R. Cæpæ aliquantum sub prunis coctæ, fermenti, tarinæ, sinapi, an. ʒj. theriac. ʒß. sol. rutæ & scord. an. Mß. M. in mortario addendo parum mellis.

Sequenti die scalpello escharam, undique quantum fieri potuit incidi, deinde jam memorata medicamenta applicui, atque sic usque ad casum escharæ processi.

Postea ne labia ulceris coalescerent bis in die pisum imposui, quemadmodum fit in fonticulis, & præscriptum emplastrum applicui; atque hoc modo ulcus ad tres menses apertum retinui. Interim tamen per intervalla singulis scilicet hebdomadibus bis terve ulceri sequentem inspersi pulverem.

R. Pulv. præcipitati. lapid. bezoard. pulv. rad. angelic. an. ʒj. M. Mirificè enim malignitatem ad se ex profundo attrahit, & veneno adversator pulvis ille. V Per

Per os alexipharmaca veluti theriacam, mithridatium, C. C.ustum & præparatum, & lapidem bezoardicum, propinavi. Sequens quoque pulvis ad 3j. cum aq. bugloss. aut borrag. exhibitus summopere laudatur à veteribus & modernis Medicis.

R. Ciner. cancror. fluviatil. ʒx. rad. gentian. ʒv. olibani. ʒj. M. F. pulv. requiss. venam non incidi, neq; pharmacum solutivum exhibui, ne venenum ab externis ad interiora traherem. Et sic divino numine curatus fuit. *Gnil. Falvis. Hildanus. obs. 87. cent. 1.*

Potionem hanc dydroticam contra morsum canis rabidi expertam pro tribus vicibus propinavi.

R. Myrrh. gentian. an. 3j. theriac. ʒiʒ. ocul. cancror. ust. ʒij. aq. gentian. & Scabios. an. ʒijʒ. M. F. haustus dydroticus.

Externè vulnere applicet rutam cum allio & pauca theriaca mixtam. *Jo. Petrus Lotichius. obs. 1. cap. 3. lib. 6.*

Matrona quædam Nobilis pluries à cane rabido demorsos curabat, urcodo vulnus clavicula ignita, & exhibito hoc pulvere.

R. Rutæ veronic. plantag. latifol. rad. gentian. an. pt. æq. F. pulvis dabat quantum max jaglans dimidiata caperet manè per quinque dies continuos. *Jer. Martinus. obs. 37.*

Nuper cujusdam militantis in Prætorio mater vidit in quiete, ut radicem Sylvestris rose, quam Cynorrhodon vocant, blanditus sibi aspectu pridie in fructu mitteret filio bibendam: in *Laecania*. res gerebatur, *Hispania*.

proxima parte: casusque accidit, ut milite à morfu canis incipiente aquas expavescere, superveniret Epistola orantis ut pareret religioni: servatusq; est ex insperato, & postea quisquis auxilium simile tentavit. *Plinius, Nat. Hist. lib. 25. cap. 2.*

Subsectio tertia.

Pro Canis rabidi morfu.

Hujus curationis exemplum habes apud *Amatum Lasitanum*, cent. 5. curat. 45. de puero annos 12. nato, à cane demorso in crure. Sequenti enim die puer eadem hora rigore, succedente ingenti postea febre correptus est: ad quem vocatus *Amatus*, & accito *Chirurgo* locum demorsum scarificare jussit, non sine profundioribus incisuris, & calido vino lavare: optimè absterfo loco affecto, hoc emplastrum admovit: cepam unam acrem accipiebat, alliorum caput sive radicem mediam, theriacæ opt. ʒʒ. sol. Marrubii foetid. meliss. an. pʒ. rubec. min. ʒʒ. fermenti, ʒʒ. omnia pistentur, & loco affecto superponantur, quibus puer sanitatem brevi obtinuit. Nostri verò demorsos à cane rabido ad Oceanum mittunt, ut ibi ter aqua marina immergantur, idque in principio vulnere inflicto, antequam in hydrophobiam incidant. Novum hoc non est remedium. Ejus enim meminit *Celsus*. lib. 5. cap. 27. Puero 10. annorum *Delphensi*, cum à cane rabido morsus esset, ne in hydrophobiam incideret, consului, ut in mari immergeretur.

mergeretur, & cum ab immersione domum rediisset, mandavi, ut decoctionis radic. Gentian. in vino. ℞iijß. adjectis ℞ij. theriac. opt. ebiberet, & nihil mali amplius sensit. Chirurgi imperavimus ut vulnus probè tractaret, neque subito occluderet. Imo multis postquam mari immersi essent, solam theriacam exhibui. *Petrus Forresius*. Schol. ad observ. 28. lib. 10. De Cerebri Morbis.

Vidi non procul *Gandavo* transnatanter navem & in ea senem nudum sinibus vinctum, habentem pondus in pedibus: subter axillas zona cingebatur, quâ ad antennam ligatus erat. Rogavi quid sibi vellet istud spectaculum: Unus è Nautis dixit, senem illum jam hydrophobum, & à rabiente cane demorsum fuisse pridem. Peti vi quorsum illum ad mare veherent, at necem ejus intenderent? Quinimo (ait Nauta) mox sanus rediturus; illamque esse maris benedictionem, quod ejusmodi rabiem extemplo sanaret: Artham obtuli ut me socium & testem assumerent. Cum navigatum fuisset per milliare *Italium*, duo viri subducta cauda antennæ elevarunt ejus cuspidem, & senem in altum sustulerunt, inde verò in mare præcipitem dedere, eratque subter aquas ad spatium miserere: que in dein adhuc binies submerserunt ad spatium salutationis angelicæ, tum collocarunt illum super vas teres supino dorso ehlamyde tectum. Ego suspicabar illum obiisse, sed metumisti Nauta. Nam solutis vinculis, coepit omnem muriam rejicere quàm inspiraverat; & mox revixit,

qui dein rabie liberatus, sospes vixit. Referebat Nauta *Batavos* cruda halece falsa triduo renovata, & ad morsum rabientis applicata, omnem auferre metum rabiei. Ubi vero id negligentia impedivisset, spectato saltem submersionis modo omnes sanari. Mansit id mihi alta mente repositum, persudans id in aliis amentis non fore inutile. *Jo. Helmontius*. tractat. cui Titulus, *Demens Idea*.

Subsectio quarta.

De Canis rabidi Morfu & Saliva.

B Aldus eximius ille Jurisconsultus, à caniculo suo in labiis morsus, neglecto morfu post quatuor menses rabidus periit.

Matronæ cuidam obviam venit canis rabiosus, qui vestem ejus dentibus arripiens, huc & illuc trahebat, donec tandem veste lacerata, cute tamen mulieris illesa & intacta, canis aufugit. Illa verò nescia canem rabiosum fuisse, laceratam vestem filo (prout Sarcinatrices facere solent) dentibus abscisso, refarcire coepit: unde nullum quidem per tres menses sensit incommodum, postea verò sensim melancholica facta, imaginationibus, visionibus horribilibus, & pavoribus agitari coepit, & paulò post aquam & vinum odisse; & quod pejus est, instar canum latrare, domesticos non agnoscere, dentibus arripere, donec tandem in ea miseria animam efflaret. *Guil. Fabric. Hildanus* obs. 86. cent. 1.

Honeste cuidam femina in forum eunti, canis rabiosus obviam venit, illiusque pedes furenter ac violenter petit: ipsa periculum hoc ut evitet, inclinat sese, & genua paululum flectit, unde canis vestem, & quidem hujus potissimum fimbriam mordicus arripere, aliquantum lastrare, & statim fugere. Quo facto, femina adhuc perterrita, hæret primò, an canis rabidus fuerit: recollecta autem mente, de rabie ejus suspicatur, cum ipsi antea familiaris admodum, imò domesticus sæpe extitisset. Domum igitur se confert, subque tecto vestem laceram ligno suspendit. Postquam verò eam quarto die repetit, atque refarcit: cogitat, res mira! vermes capite catulis protius similes, iis in fimbriæ locis, quibus canis dentes infixerat, enatos reperit, eosque ceu miraculum novum, vicinis quibusdam convocatis conspiciendos præbet. *Phil. Salmuth.* obs. 83. cent. 2.

Sectio octava.

De Cantharidum præparatione tutissima.

Tutissimum per infusionem modum aperiam. Scrupulus *Cantharidum* in pulverem redactus infundatur in ʒiij. vel 4. vini rhenani, vel spiritus vini, sicutque in infusione per aliquot dies, deinde per chartam bibulam filtretur ut ex substantia *Cantharidum* nihil admisceatur ex colato liquore cochlear unum, septem aliis seu vi-

ni seu cerevisie admisceatur, & ex hoc mixto primo die unum, altero 2 cochlearia, & sic deinceps propinentur in Gonorrhæa virulenta, lotii suppressione, & calculo, scilicet hujus præparatæ potionis eventum expertus est. *D. Jac. Kotzbue* Medicus experientissimus. *Thomas Barbolanum.* histo. 82. cent. 5.

Sectio nona.

Pro Cantharidum veneno ad virum quendam.

Post assumptum venenum, ab ore ad vesicam usque cuncta erodi sentiebantur, picem ore expirabat, præcordia inflammabantur, urinam ægrè reddere poterat, sanguinem cum lotio subinde emittebat, & animo deficiebat, & mente abalienabatur. huic ol. amygd. d. rec. extractum cum butyro ut vomeret, dedi. Mox *Prisane* cremorem, & malv. sem. lini, sennæ græc. & rad. alth. decoctum per clysterem infudi, mandabam. Deinde emulsionem sem. 4. frigid. maj. cum lacte dedi. Paulo post etiam mulsam, jus gallinaceum pingue exhibui; donec acrimonia mitigata melius habere coepit. Alteri copiosè lac dedimus, *Langius* cuidam imperavit, ut post vomitum & clysterem, singulis horis plenum lactis caprini aut bubuli cyathum biberet, & ita curatus fuit. *Petrus Forresterus.* obs. 6. lib. 30. *De Venenis,* & obs. 7. & Schol. lib. 24. *De remem Morbis.*

Sectio decima.

Pro Capillorum casu & relaxatione meatuum cutis.

Cum hic affectus à nullius materie vitio, sed à sola cutis relaxatione & meatuum amplitudine proveniat, sola adstringentium admotione curandus venit.

Hoc quod sequitur singulare remedium ad hoc vitium deputatum est.

R. Polytrich. capill. ven. an. Mß. fol. myrti. ros. absinth. aa. Mj. coq. in olei dulcis & vini rubri austeri an. quart. iij. donec vinum consumptum sit, colatum & expressum oleum reponatur.

R. Hujus olei ℥iij. ladan. ℥jß. mastich. ℥ß. ladanum & mastich. subigantur in mortario pistillo calido, paulatim oleum infundendo. Deinde consperge & probe misce pulveris capill. veneris ℥iij. ut fiat linimentum. Quo illinantur loca depilata. Nigellam etiam urito, aquaque subactam illinito. hujus enim usus ad eliciendos pilos mirifice probatur, siue capiti, siue mento, impetiginis autem si superciliis adhibeas. his remediis pili egregie restituuntur. *Petrus Forrester.* obs. 7. lib. 8.

Vidi, cui mentum calvum erat, hirsutum factum ex crebro sotu decocti capill. veneris, quos nonnulli idcirco polytrichon vocant, quod multitudinem pilorum producant. Facies autem sic radi curabis mentum novacula, & sequentibus diebus fricabis nonnihil cum panno aspero, postea lava-

bis sepius decocto capill. ven. in aqua fluviatili facto. *Hieronymus Rensnerus.* obs. 22.

Sectio undecima.

Pro Capillorum defluvio.

Ad firmandas radices capillorum & humores contemperandos, utile erit hoc unguentum.

R. Ol. ovor. ℥ß. ladan. 3vj. pingued. urfi. 3ij. chartæ usæ. nuc. avellan. ust. an. 3ß. pulv. gran. myrthi. ʒj. M. F. unguentum; eo ungatur manè, postea vesperi ante coenam abluatur caput lixivio in quo abrotan. & capill. ven. decoquantur. Ad eandem intentionem sterco capræ cinerem redigatur, & misceatur cum oleo ovorum, addaturque guttula una olei Caryophyll. vel pulvis ejusdem propter majorem efficaciam & odoris gratiam. *Jo. Crato.* consil. 8. lib. 4.

En *ιντρογισορ* quoddam singulare in producendis capillis, ut illi deciderint.

R. Spumam carnis bubulæ, potius macræ quam valde pinguis in aqua decoctæ, & illam collige in ollulam mundam, & ea locum depilum inunge. Ego nuper admodum in quodam ejus superciliarum pili ex morbo omnino deciderant, feliciter usus sum. *Petrus Monastius.* Epist. 34. lib. 2. consil. & Epist. *Cratonis* & aliorum à *Schölnizio* editorum.

Sectio

Sectio 12.

*Pro Capillorum in fronte proven-
tu in Virgine.*

DRopacem talem prescripti.
R. Refin. latic. vulgar. circi-
ter 4. Cochlearia, adde mastich. subtili-
s. tritæ instar avellanz. dissolv. ad
ignem, & parū coq; continuò agitando.
Postea effunde in lebetem aqua frigi-
dissima plenum, deinde manibus ma-
lexentur & in magdaleonem rotun-
dum formetur, qui in aqua, ne adhæ-
reat, conservatur, hujus portiuncula
dilata supra cutem pilosam applica-
ta, ubi adhæserit, iterum detrahatur,
pilique in Emplastro evulsi hærebunt.
Et siquid de Emplastro in cute rema-
neat, ol. amygd. d. perfricatione, re-
cedet: confectum est remedium Venet-
is matronis, quo pilos evellunt.

Sequens etiam pilothrum ordina-
vi.

R. Calcis vivæ. ʒj. auripigmenti, ʒj.
pulverisatis subtiliss. adde album. ov.
numero j. & lixivii tonforum parum,
incorporentur in formam linimenti,
coque cum digito intincto ungatur
pars cutis pilosa & in quarta horæ
parte abluatur lixivio & fricetur cu-
jus vires cum puer Pharmacopœi ex-
periretur, pilli recesserunt; sed dolor
aliquis inde subortus, & rubedo, quæ
tamen diu non remanserunt. *Felix
Platerus. obs. lib. 3. pag. 591.*

Sectio 13.

Pro Capitis contusione ex casu.

Pater quidam ex altissimo grada
cubiculi cecidit, ita ut os cranii a-
pertum esset, & sentiretur motio ce-
rebri, non erat tamen rupcio in cute
contusa.

Ad hunc casum mirabilem accitus
M. Judocus Bruxellensis Chirurgus.
Primo inunxit totum caput ol. ros. ca-
lido, & desuper asperxit pulverem
myrtillorum & super pulverem posuit
pannum lineum simplicem intinctum
dicto oleo calido. Deinde super hæc
omnia, compressam (ut vocant) qua-
druplicem calefactam: & sic omni die
sicbat apparatus, sic continuando per
14 dies tandem cum his remediis, nullis
aliis adhibitis corpi convalescere;
postquam totum caput rectificatum
videbatur, præcepit matri ut acciperet
tortellam rosaceam vino albo aspersam,
capitiq; calide imponeret ad resolu-
tionem & roborationem. Et ita in-
fans hic factus est sanus. In hunc mo-
dum & alii etiam curati sunt sine in-
cisione & trepano. *Petrus Forrester.
obs. 42. lib. 6. Obs. Chirurg.*

Sectio 14.

Pro Capitis puerorum crustis.

Si contingat aliquibus infantibus,
sterni crustas vel rupturas in capite,
in

in facie, vel alia quacunque corporis parte, tunc fiat remedium hoc infallibile.

R. Vitell. ovor. elixatos usque ad duritiam numero xvj. myrrh. 3j. rad. aronis. 3ß. hellebor. nigr. gr. iij. comminuantur, vel digitis ovorum vitelli frangantur. Deinde in ferrea sartagine ponantur, & commisceantur cum prædictis pulv. & coq. super carbonibus ignitis absque flamma, usque quo incipiant spume fieri, tunc exprimat oleum, seu liquor, & colligatur, idque toties coquendo & exprimendo, quoties spumam emittat: tunc demum abijciantur tæces. Et collectum oleum in vase stricti orificii, & clauso ore servetur: cum hoc oleo omnes corporis partes affectæ liniantur sæpius in die: cadet enim crusta & removebitur, & sanabitur infans. *Barthol. Montagnana. consil. 298.*

Sectio 15.

Pro Capitis & Ventriculi debilitate.

Suadeo has pilulas ad capitis & ventriculi evacuationem.

R. Pil. Mastich. ʒij. aloes rosat. ʒj. cum Syr. ros. F. pil. ix. quas ante coenam quadrante horæ diglutiat, sequenti cena moderatissima. *Jo. Crato. Consil. 1. lib. 4.*

Sectio 16.

De Capitis dolore.

Dolor capitis Symptoma est terrificum propter excellentiam & dignitatem partis affectæ, cujus officio vita carere nequit: præ omnibus aliis corporis partibus, caput maxime doloribus expositum est, cucurbitæ enim instar cunctis superpositum, passim in se rapit, viscerum subjectorum inquinamenta.

Est verò dolor capitis molesta quædam & tristis sensatio partium capitis membranosarum, à solutione continui producta. Partes affectæ sunt, cutis capillosa, pericranium, diploe. i. e. duplicatura illa medullosa ossis cranii, ut in lue venerea inveterata, meninges, nervi, venæ, & arteriæ.

Causa Proxima & conjuncta, ut aliorum dolorum omnium, est solutio continui; antecedentes sunt, quæcunque continuum solvunt, ut interperies nuda calida, frigida, & sicca, plethora, bilis, pituita, melancholia, flatus, vapor & aliquando vermis. Cause externæ sunt, aer calidus ambiens, frigiditas nimia, ventus, odor gravis, percussio, ictus, & casus. Dolet caput vel per *ἰσχυράτητα*, vel per *εὐμενέστατος ἰσχυράτητα* seu propria ipsius capitis affectio, fit quando causa morbifica continuum solvens, doloremque creans, in ipso capite consistit, ibidem genita & cumalata ex vitiosa alimenti concoctione *εὐμενέστατος* fit quando aliunde materia morbifica ad caput

caput fertur : à toto corpore nimirum ut in febribus, à ventriculo, ab hepate, liene, utero, renibus, intestinis, & genitis in his vermibus, per arterias & cœca corporis spiracula. Dolor capitis alius est pungitivus, ab acri & bilioso humore alius gravativus à pituita multa & melancholia, tensivus alius, à flatibus, alius denique pulsatorius, à tenui biliosoque sanguine, vel à spiritu redundante arterias distendente. Rursus dolor alius est externus, alius internus; externus cutem pilosam & pericranium obsidet, manusque pressu exacerbatur. Internus meninges afficit, & ad radices usque oculorum pertingit. Denique alius est, recens, levis, & facilis solutu, qui *Κεφαλαλγία* dicitur, alius verò inveteratus & contumax est, qui levibus de causis suscitatur, & *Κεφαλαία* vocatur. Si partem capitis dimidiam occupet dolor, *ἡμικεφαλαία* nuncupatur.

Subsectio prima.

Pro Capitis dolore cum contusione.

Unguentum Alabastrinum valet in omni dolore capitis, & resolvit mirabiliter omnes contusiones, hujus multæ sunt descriptiones. Nostri qua nos utimur ita se habet.

R. Cimarum rubi, Mij. fol. rutæ. pj. fl. Chamæm. ℥iiij. lapid. alabastr. subtiliss. pulveris. ℥ss. ol. ros. ℥ij. ceræ alb. ℥jss. vini alb. ℥ij. ponantur simul in olla nova vitreata, stent per dies

tres, postea bulliant ad vini consumptionem, ponatur ab igne, & sine infrigerari: tunc adde albumina ovorum numero iiij. conquassentur, & benè misceantur; deinde cola per pannum lineum rarum mulcendo manibus, & exhibit unguentum quod valde pretiosum est. Utor eo in omnibus capitis doloribus, & in omnibus contusionibus, & dentium doloribus: adeo efficax est, ut omnes dolores à contusione mitiget. habeo quidem hoc unguentum pro arcano non solum ad quosvis capitis dolores, sed & dentium, ut sibi par non habeat: verum etiam in omnibus aliis doloribus mitigandis & resolvendis, præcipue verò à contusionibus, vel casu, aut compressione obortis. *Petrus Forreſtus. Scol. obs. 33. lib. 9. De Capitis doloribus.*

Subsectio secunda.

Pro Capitis dolore.

FAmulus quidam capite supra modum dolebat cum nulla remedia juvarent, tandem ad collum, verbenam viridem aliquo modo tritam, ut ab adstantibus non cognosceretur, appendebam, idque nocte, dormiente & inscio, antequam malum invaderet, & adstantibus mandabam, ne æger à somno solutus herbam collo suspensam dimoveret: qua hujus herbe folius suspensione, miraculi instar, hic æger curatus est. *Verbena* à collo suspensa amoveri non debet, nisi exsiccata tandem per se cadat. *Petrus Forreſtus. obs. 52. & Scol. lib. 9.*

Subsectio

Subsectio tertia.

Pro Capitis dolore.

PRO externo remedio laudo unum, quod & magni viri est, & ipsa etiam experientia comprobatur.

R. Serpill. verben. ros. an. ʒij. decoque in oleo communi in duplici vase, & hoc oleo inungat sibi caput ante & retro. Consilium etiam do, ut ægrotæ caput ungatur spuma decocti primi ligni sancti. *Jo. Baptista Montanus.* Consil. 20.

Ob figuram capiti cerebroque æmulam, nux juglans capitis affectibus confert. Singulare inde ad dolores capitis remedium nuper in *Anglia* detectum primo vere antequam folia in nuce juglande prorumpant, terram circa radices fodiunt, & ex radicibus incisis emanantem liquorem extrahunt, cujus aliquot guttas propinant magno cum successu, in doloribus capitis. *Thomas Bartolinus.* Histor. 97. cent. 3.

Fernelius affirmat se sequentium pilularum tantam vim experiendo cognovisse, ut nullam Cephalalgiam vel Hemicaniam offenderit, quam non curarit.

R. Aloes opt. ʒβ. pulv. elect. de gemmis, trium fantal. ros. rubr. an. gr. vj. cum Syr. absynthii. & viol. f. Massa. datur ʒj. bis in hebdomada, hora una vel duabus ante coenam. *Jo. Crato.* Epist. 14. lib. 5. Consil. & Epist. *Crato* & aliorum medicorum à *Scholtz* Editorum.

Agricola quidam cruciabatur sevis-
simo capitis dolore, contra quem atro-
cissimum morbum ego pauca hæc remedia
adhibui.

R. Aq. benedict. aq. fontan. an. ʒj.
commixtas ebibit, recteque ore atque
alvo purgatus fuit, ac indies convale-
uit sequenti die Cephalicam venam
secui.

R. Cancror. vivor. numero xx.
aceti ros. ʒv. contundantur in morta-
rio ut fiat Epithema: quod tepide ad-
movebatur sæpius affecto capiti sta-
tim ab initio curationis, ac ad rele-
vandam cruciatum plurimum profici-
ebat. *Martinus Rulandus.* Curat. 73. Cent. 1.

In doloribus capitis quibuscunque im-
primis usus aq. benedictæ ventriculo
jejuno stata dosi exhibita multum
prodest purgatio fiat per diasenam
laxativam, & mercur. dulcem.

In omni dolore capitis tanquam ar-
canum appropriatum aqua verbenæ
destillata commendatur, sæpe assump-
ta, ad ʒiiij. cum gutt. iiij. Spiritus vi-
trioli.

Juvat etiam verbenæ tota confusa &
capiti imposita radix plantag. collo
suspensa dolori capitis à proprietate
medetur. Ceteris non proficienti-
bus ad laudanum opiatum recurren-
dum est. *Jo. Hartmannus.* Prax. Chi-
miatr.

Subsectio quarta.

Pro Capitis dolore.

Illuſtriſſimus princeps *Janſebinus Doria* Claiſſis *Hiſpanica* præſectus afflictuſ eſt, in arce *Monſpelienſi*, ubi bello captus detinebatur, febre hæmitrico, quæ inter cætera Symptomata, capitis dolorem graviſſimum infeſcebat, cumque continuum, & extra acceſſionem æque moleſtum, qui tamen poſt 4. phlebotomias in brachiis celebratas, eodem vigore perſeverans, intra horam ſublatus eſt ſanguinis miſſione ex malleolo dextro tam promptus effectus obſervatione dignus fuit; ut tyrones videant, quam bona ſit revulſio à capite per *Saphenæ* apertionem. *Lazar. Riverius. obſerv. 40. cent. 3.*

Mulier quædam *Fontinjanenſis* atrabilario temperamento donata, annorum 40. poſt abortum non amplius paſſa eſt purgationes menſtruas, inde graviſſimus capitis dolor per 4. menſes eam affixit, nihil conſentibus venæ ſectionibus hirudinibus fronti & temporibus admotis, aliisque remediis: vocatus ego præſcribo apertionem arteriæ temporaliſ, quæ optimè celebrata fuit, neque ſanguis ſaltu egrediebatur ob exilitatem arteriæ, & ſanguinis craſſitiem, ſed guttatim: extractus fuit ad 3v. ruber & floridus: tum vulnus oclluſum fuit emplaſtro ex ſola maſtiche, cum Ligatura ſimplici; poſtquam alia ligatura, quæ in vulneribus capitis ſolet fieri, per 5. horas ad-

hæſiſſet; liberata eſt à dolore capitis ſine recidiva. *Laz. Riverius. obſ. 36. cent. 2.*

Patronus quidam celeberrimus cum circa meridiem ſeſe ſoli nimium expoſuiſſet, correptus eſt paroxiſmo ſebtris tertianæ duplicis ſatis levibus, & circa velperam recurrentibus; hoc tamen Symptoma in paroxiſmo urgebat, nempe capitis dolor intenſus, qui tribus primis diebus cum febre ceſſabat, matutinis horis. Interim ſecta fuit vena bis, & purgans medicamentum ſemel exhibitum: quibus non obſtanti- bus dolor capitis & æſtus plurimum increvit, & continuus factus eſt poſt quartam acceſſionem: ut autem grave hoc Symptoma tolleretur, venam frontis apertiendam conſului: ex eaq. ſanguinis 3vij. educæ ſunt, à qua venæ ſectione dolor capitis ſtatim valde remiſſus eſt, & ſequens paroxiſmus multo levior rediit, cum exiguo capitis dolore: at poſtero die manè doloris omnino expers fuit. *Lazarus Riverius. obſ. 21. cent. 2.*

Conferunt hic plurimum pilule *Euaſtachi Rudii*, quæ in *Italia* olim magno in pretio habite ſunt. *doſ. ʒj. Lazarus Riverius. cap. 16. lib. 1. Prax. Medic.*

Subsectio

Subsectio quinta.

De Capitis dolore Lethali.

Cum essem *Lodovici* invisi filiam Mercatoris. 7. annos natam, quæ à duobus mensibus affligebatur gravissimo capitis dolore circa frontem & supercilia, qui singulis propemodum horis recurrebat, ita acutus, ut illa sibi cultro e put aperiri frequenter postularet. Jam verò à duobus diebus inciderat ter aut quater in paroxysmos Epilepticos cum spuma in ore: à medico ordinario, præscripta fuere multa remedia, præsertim purgationes per apozemata, cucurbitule, & vesicatorium cervici; sed omnia frustra.

Cum essemus de hoc casu consilium inituri, relatum nobis fuit, eam novo paroxysmo fuisse è vivis ereptam, & post mortem puris aliquid per nares effluxisse. Inde conjiciendum fuit in cerebro abscessum latitare, sed eo aperto nihil inventum fuit, præter serosum humorem in cerebri substantiam & ventriculos effusum.

Hic casus mihi in memoriam revocavit historiam cujusdam virginis, quæ cum simili dolore per multos menses cruciata fuisset, & multa remedia frustra tentasset, à quodam Chirurgo totum caput derafo capillitio, vesicatorio contextum est, inlar Cucuphæ, & vesiculis excitatis, magna serosi humoris copia effluxit, & ita liberata est: quod remedium huic etiam prodesse potuisset. *Lazar. Riverius.* obs. 37. cent. 1.

Subsectio sexta.

Pro Capitis dolore.

Vir quidam *Coloniensis* dolore capitis tam acerbò tamque immani laboraverat, ut domesticorum suorum per cubiculum gressus & passus (quantumvis exutis calceis, & substrata arena per pavementum cubiculi incessissent) sufferre non potuerit. videbantur enim sibi, quotiescunque ingredientium in cubiculum gressus perciperet, cultelli cerebro inhi. Post multa frustra adhibita remedia, tandem ego in consilium adhibitus, ei setaceum suasi quod & applicui: hoc adeò feliciter successit, ut indes manifestam doloris mitigationem persenserit. *Gail. Fabric. Hildanus.* obs. 7. cent. 4.

Chirurgus quidam *Ultrajectinus* implacabili dolore particule capitis laborabat, à nullis remediis juvabatur: tandem jussi cauterium potentiale admove: curatus fuit citra aspectabilis mali aliquam effusionem, indicibili quadem qualitate vel aura sine dubio fatigatus is fuerat, in ea parte. *Johannes Heurnius.* ad Aphor. Hippocr. 39. Sect. 4.

Ego per terebrationem in plerisque cephalæam curavi.

Cum vir quidam nobilis annum egisset in summa doloris capitis acerbitate, me tandem ad se vocavit, ut sibi opem ferrem: ibi cum diffuso per totum caput dolore, cerò dignoscere non possem, in quoniam loco itabularetur humor morbosus, ut conjectura

id investigarem, deraſo capillitio, toti capiti cataplaſma curavi admoventum: hinc poſt aliquod tempus, amotum Cataplaſma, in una parte magis deſiccatum apparuit, unde facile deprehendi, in ea capitis parte latere cauſam dolorificam, quam pars Cataplaſmatis magis exſiccata contegerat, tum terebra caput perforari præcepi. Sed poſtquam ad diploem uſque, exciſa ſcilicet ſuperiore cranii lamina, perventum eſt, magna ſtatim humoris, colore atque conſiſtentia, mellei copia foras erupit, indeque dolor quievit, & per dei miſericordiam ſanatus homo, ad hunc uſque diem agra & luce vitali fruſtur. Erat autem abſceſſus ille intra utrumque os calvarie conſiſtens, vera *μυρία*, quæ à melle nomen habet. *Ludovius Durtius* in Annotat. ad cap. 2. lib. 1. *Jac. Hollerii* de Morbis internis.

Nobilis juvencula Patavii ultra anum dolore capitis veluti perforante ac fixo mirè cruciabatur. Medicus, quod erat ſuſpicatus aliquid membranæ incumbere, bono eventu cranium terebra tentandum cenſuit ipſo enim aperto, puris foetidi guttula vix æquans milii granum excidit: neque ex eo dolor unquam moleſtus fuit. *J. Rhodius*. obſ. 69. cent. 1.

Illuſtris quædam domina implacabilibus capitis doloribus tenebatur; ſuſpicabantur humorem eſſe frigidum, rebellem, efferatum tamen, & jam in ſtatulentam naturam verſum. Sectæ ſunt venæ brachiorum, purgatum corpus, veſicæ ſuille admotæ lacte plenæ, nil proficitur tandem interbaſtan-

tur Sæculi ſemini lini pleni, vino & aqua incoquantur, applicantur: dolores ceſſant non longè poſt repetunt. eadem uſurpantur tandem cum nil proficeretur, ſæpè adhibentur galli cœmenterati miraculo convaleſcit. *Gul. Ballonius*. lib. 1. *Epidem. & Ephe-mer.*

Subſectio ſeptima.

Pro Capitis dolore a verme.

Cum multi ignoto morbo vita decederent, tandem medici unum hoc morbo interemptum inciderunt, & in ejus cerebro invenerunt, vermem rubrum brevem, quem cum multis medicamentis vermes occidendi vim habentibus occidere non poſſent, tandè fruſtra raphani inciſa in vino malvatico ebulliebant, quo vermis occidebatur: atque hoc eodem remedio deinde ſimili morbo quaſi epidemico affectos omnes curabant. *Petrus Forreſtus*. *Schol.* obſ. 2. lib. 9. *De variis capitis doloribus.*

Excipiat naribus & ore hiante talis fumus.

R. Cent. min. marthub. beton. an. 3ij. zedoar. 3ſ. angelic. Succin. an. 3ij. antimon. crud. 3j. minii. 3jſ. boli armen. 3j. Ariſtol. rot. 3ij. abſinth. 3ij. M. ſ. pulvis carbonibus inſpergendus. Loco dolenti applicetur hoc Emplaſtrum.

R. Aloes, pulver. lumbric. cujuſcunque deſcript. an. 3ij. fell. taurin. 3j. ol. abſinth. ceræ an. q. ſſ. Ceratum quod Emplaſtrum cum applicuiſſet, & fu-

sumum naribus ter quaterve excipifcet, servus ille apud *Hildeghemium*, vermes lanuginosi vivi 13. per fauces, nares, & aures prodierunt, atque dolores remiserunt. Per nares etiam excipiat vapor e lacte ut ita vermes exeant, commendatur & tabacci succus, & fumus naribus attractus ad vermes in capite occidendos. Cognoscuntur vermes ex dolore diuturno nullis remediis cedente, maximo praefertim cum caput movetur, & lancinante; foetore, qui per nares & os exhalat, sternutatione, frequenti vertigine. *Daniel Sennertus*. cap. 18. part. 1. lib. 1. *Practica*.

Subsectio octava.

Pro Capitis & Brachii dolore ab humore pituitoso in Comittissa quadam.

Pro potu utatur hydromelite, fiat ex 12. partibus aquae & una mellis optimi coquatur ad consumptionem quartae partis: decocto adhuc calido existente, infundatur hyssopus, Salvia, coriandrum, cinamomum & id genus alia, contusa vel concisa & tenui Syndone involuta. Statim à cibo suadeo hujus pulveris capiat cochlear unum, & non superbibat.

R. Coriandr. prepar. ʒij. sem. fenic. anis. mastich. an. ʒʒ. menth. horrens. cinamom. gran. myrti, liquirit. an. ʒij. cortic. citri ʒiij. sacch. ros. tabul. ʒx. pulveris subtiliss. & misceantur. Hic pulvis concoctionem adjuvat, stomachum roborat, status dis-

cutit, caput exsiccat, cerebrum confortat, & catarrhos sistit.

Purgato, ut decet, corpore summo perē laudarem, ut per aliquot dies decocto ligni guaiaci uteretur in hunc modum.

R. Ligni guaiac. lima attriti lbj. aq. lb. xij. Infunde per 24. horas. Deinde coque lento igne ad medium tertae partis consumptionem; sub finem coctionis adde uvarum Corinthiac. ʒij. liquirit. ras. ʒʒ. Hujus decocti colati accipias mane hora quinta lbʒ. & cooperta sollicitet sudorem, somno maxime si potest. Absterfa diligenter mane circa 8. vel 9. horas, fricetur, & deinde surgat. Hora decima prandium sumat, quod velim esse parcissimum, nimirum ex unica aut altera avicula assa, vel ex paucis buccis carnis alicujus assae, cum paucis uvis passis, & modico vino egregie diluto à prandio prospiciendum ne somnus obrepit. Hora deinde quarta decumbat, assumat eandem quantitatem decocti, sollicitet sudorem; post sextam si placet exurgat è lecto, & paulò post corinet, sed multò minus quam in prandio; quare carnibus abstineat, & assumat solum aliquot amygd. vel uvas passas, cum pauco biscocto pane, & vice potus, bibat secundum decoctum. Tempus determinatum quo fieri velim hanc curationem, & dietam servari, nullum praescribo; sed si solum in dies 3. vel 4. fiat, non poterit non egregie prodesse, & quo longius protrahatur, eo fuerit consultum magis: interim ad roboranda membra, utatur hoc electuario nucis magnitudine summo.

mo mane supendormiendo.

℞. Theriac. bonæ vel mithridat. vel aureæ alexandr. ʒj. conserv. ros. ʒiiij. conf. fl. saly. ʒij. M. mirum quam hoc omnibus membris conferat, caput exsiccat & roborat, ventriculum & hepar confortat, uteri etiam affectibus utilissimum est. *Reinerus Solinander.* consil. 5, 6. sect. 1.

Sectio decima septima.

Pro Capitis fluxione.

Purgato evacuatoque toto corpore, & aliqua ex parte capite ipso, ad peculiarem cerebri purgationem per masticatoria & errhina proprius accedendum.

℞. Sem. nigell. rom. sem. anis. coriandr. an. ʒj. pyrethr. caryophill. an. ʒʒ. mastich. ʒij. M. pulveris. omnia, & cum cera. F. Masticatorium. vel.

℞. Agar. ʒʒ. pulv. diamb. gr. vj. cubeb. lign. aloes. an. ʒj. M. & cum aq. Iridis. F. trochisci ficcati in sole, commansi jejuno ventriculo.

Caput purgant & roborant simul. Purgant etiam cerebrum errhina in hunc modum.

℞. Aq. Maioran. ʒiiij. pulv. mosch. gr. ij. F. errhinum. vel majoranæ succus depuratus per nares è vola manus tepidus deducatur.

Ad firmandam capitis fluxionem his utere.

℞. Diatragacanth frigid. ʒij. boli armen. imparatæ. ʒj. terr. sigillat. ʒj. cum Syr. papav. vel myrtino. F. pilu-

le parvæ in ore continendæ hora somni. vel.

℞. Boli armen. lotæ cum aq. ros. terr. sigillat. lotæ cum decocto papav. an. ʒj. diatragacanth. frigid. cum ovi album. dissolut. ʒʒ. M. & cum Syr. de ros. rub. sicc. q. s. F. pilulæ, quarum unam vel duas dormiturus ore contineat. *Jo. Zecchini.* consult. 72.

Sectio decima octava.

Pro capitis gravedine, a fluctuatione in eo a pituita & serosi humoris copia.

Nobilis quidam strenuus & robustus, lautè vivens, & intemperanter, de capitis gravedine conquerebatur, apoplexiamque ne superveniret, admodum metuebat, utq; eam præveniret, ad me consilii causa venit. Narra-
bat jam diu se, in capite pondus aliquod sentire, & veluti fluctuationem, sensumque aliquem, atque si caput magnum, & cavum esset, & se nonnunquam aperiret, rursusque marsupii alicujus instar, constringeret remittere interdum malum, alias exacerbari: per cætera bene se haberet, nisi quod totus esset melancholicus, & ad omnia munia obeunda, segnis & tardus; à pituita & serosi humoris copia, intra calvariam collecta, hæc provenire, de multis circumstantiis interrogans, deprehendi & judicavi. Cum itaque in omnibus se obtemperaturum pollicitus esset, statim curam aggressi sumus.

Primum

Primum hoc minorativum propinavimus.

R. Diaphan. ʒij. diacathol. ʒʒ. syr. ros. solut. ʒj. aq. cinamom. parum. F. potio; deiecit aliquoties. Sequenti die vena aperta fuit brachii, erat enim corpore quadrato, & plethoricus. Diebus sequentibus hoc apozemate usus est.

R. Rad. fenic. ʒj. rad. Ireos. ʒʒ. accori veri, Cyperi, enule, an. ʒij. liquirit. ʒvj. fol. fenic. verben. beton. sumar. euphras. an. Mj. thymi, hyssopi, an. Mjʒ. fl. stachad. anthos, borrag. an. pʒ. sem. fenic. ʒij. sem. carui, anis. fesei. filer. montan. rutæ, an. ʒj. passul. par. x. San. ʒij. polipod. sem. cartham. ap. ʒj. F. decoctio in colat. q. s. pro iij. dotib. infunde agar. troch. ʒʒ. turbith. ʒij. shei. ʒijʒ. cinamom. ʒij. spice ʒj. in express. add. sacchar. q. s. aromat. cinamom. F. Apozema bibat 4. maturinis. Singulis vicibus admodum deject.

Interea cucurbitulas in utroque latere ternas in collo & Scapulis cum flamma, matutino tempore apposuit, tribus vicibus, & quarta scarificationem simul adhibuit, ut hæ naturam quoque unâ cum purgantibus, ad revulsionem materici à capite sollicitarent & adjuvarent absolutis hæc sic purgatus fuit.

R. Rad. Ireos. ʒʒ. rad. liquirit. ʒj. fol. sal. majoran. an. Mj. fl. lavendul. anth. an. pʒ. passul. enucleat. ʒj. sem. ʒʒ. sem. anis. ʒj. sem. cartham ʒij. F. decoctio in colat. ʒv. dissolv. el. de succo ros. & diaphan. an. ʒijʒ. syr. ros. solut. ʒj. F. potio. addendo parum

aq. cinam. egregiè rursus purgatus fuit, & levamen in capite sentire cepit.

Errhium deinceps aliquandiu è manu naribus attraxit.

R. Succ. majoran. rad. betæ, fol. anagallid. an. ʒʒ. pulv. rad. pyrethr. ʒj. vini albi. ʒij. misce.

Tabulas sequentes de nuc. moschata ʒijʒ. quantitate matutinis aliquibus sumptur; & aquas majoran. & menthe, viscopemixtas, superbibit.

R. Nuc. mosch. numero iij. vel ʒʒ. rad. pyrethr. ʒj. fol. majoran. sal. fl. lavend. anthos an. ʒʒ. sem. nigell. ʒj. cinamom. ʒijʒ. caryophil. galang. an. ʒʒ. sacch. in aq. sal. solut. q. s. F. Tabellæ ad cerebr. & nervorum corroboracionem, & frigide intemperstet eorum correctionem utilissimæ.

Finito prandio pulvere digestivo usus est. Cucupham noctu capiti imposuit sequentem.

R. Rad. Ireos, angelic. an. ʒij. accori veri, cyperi, an. ʒj. fol. majoran. rosinar. fl. ros. lavend. an. ʒʒ. nuc. mosch. caryophil. an. ʒj. sem. coriandr. præp. ʒijʒ. sem. nigell. ʒʒ. F. pulvis pro cucupha. Cum jam omnia salva essent, discedenti, ut elect. hoc alternis diebus manè uteretur, consilvimus.

R. Conserv. majoran. fl. stachad. un. ʒijʒ. fl. beton. ʒʒ. ros. ʒj. anthos, ʒvj. cort. citri condit. zinzib. condit. an. ʒʒ. pulv. rosat. novell. pliris archont. an. ʒʒ. cinamom. ʒij. cum syr. de beton. F. electuarium. Per vias purgetur ut ante. Interea ut laudata victus ratione uteretur, decenter se.

se exerceat, imperatum: & in balneo sicco hebdomadatim jejuniis sumpto prius rob. de Sambaco, sudaret. *Felix Platerus. obs. lib. 2. pag. 363.*

Sectio decima nona.

Pro Capite tuberoso.

Vidi cui erat totum caput tuberosum, cauterio id ad os usque aperuimus: quod exesum erat, ferè usque ad diploen abrasimus sensim: iterumque aliam partem aperiebamus ad os, ita sensim totum ferè caput ejus abrasimus, evalit hujusmodi ossis caries in lue venerea sæpe evenit. *Joh. Henrinius. ad aphor. 2. Sect. 7.*

Sectio vicefima.

De Carbunculo.

Carbunculus (ἀνθράξ Græcè dictus, quod accensus instar carbonis nos adurat) est tumor inflammationi affinis cum vel sine pustulis ex sanguine adusto ferventissimo partem corrumpente ortum habens. Causa conjuncta est, atra bilis malignitatis particeps. Generatur in corpore à prava victus ratione, succedente venenata aeris constitutione, quæ præparatum jam corpus attingens, contracte prius eladis hunc quasi characterem inurit.

Alius est pestilens, alius non, omnis tamen malignus; qui sine pustulis o-

nitur, pruna: qui cum iisdem, ignis Perficus dicitur. Dignoscitur quod non semper eandem occupet sedem, sed modò hanc, modò aliam partem obfideat: ut plurimum oritur à pustula exili seminis nulli magnitudine, præcedentibus pruritu, ardore; & dolore vehementi ægrum ita, & præcipue circa vesperam vexantibus, ut à frictione partis vix manus continere queat. ardoris vi sensim increfcere, crusta aliquando nigra, aliquando cinerea, quasi ab ardente ferro obducitur; caro etiam circumvicina ipsi consentiens summe inflammatur. Valida adest febris, adfunt & nausea, vomitus, appetitus dejectio, tremor, cordis palpitatio, & animi deliquia. In pestilenti carbunculo adfunt omnia hæc symptomata, sed quam in alio multò graviora.

Subsectio prima.

Pro Carbunculo Benigniore.

Primò secetur vena è directo partem affectam respiciens. Deinde supra locum affectum scarificatio rectè accommodatur, plagis ob succi crassitiem altioribus. Sunt qui præcipiant ipsos scarificatatus in crustaceo ulcere duntaxat esse faciendos: ipsas verò incisiones aqua falsa calente statim perfundunt, ne in illis sanguis coeat & concresecat, sed foras egrediatur. Interdum etiam erodens medicamentum imponunt, cujusmodi est Arsenicum, quod ea in re inter cætera principatum obtinet. Cæterum la-

antibor

boranti particule valde repellensia haud quaquam admoveri debent. Adhibenda quidem sunt remedia, quae modicè reprimendo, etiam dissipare & digerere possint; cuiusmodi est cataplasma ex arnogliffa, quod sic paratur.

R. Arnogliff. lentium, panis furnacei. an. part. æq. coq. in aqua. his gallas *Avic.* addit. Alii ex foliis plantag. coctis, lente cocta, pane clibanite, & ol. rosac. conficiunt. (Panis clibanites ex *Galeno* erat valde laudatus, quoniam summa coctus diligentia, ita ut omni sui parte crustam referret) ut verò radieirus carbunculus divellatur ab adjacentium commercio hoc sequens probatur.

R. Malum punicum acidum, malum punicum dulce, hordei Mj. fol. plantag. Mij. coq. in posca, donec rumpatur hordeum & contundantur. Postea adde pulpam mali cydonii sub prunis cocti, vel alterius mali acidi, & F. Emplastrum. Item nucis avellanae veteris vel etiam non veteris medulla carbunculos maturat & rumpit. Alii nucleos juglandis viridis idem posse contusos cum carnibus cydoniorum vel aliorum malorum acidorum contendunt. Optimum autem fuerit perpetuò circumjacentibus partibus unguentum ex bolo armen. rosac. vel myrtaceo oleo & aceto confectum inducere, ne scilicet intro, qui jam fluxit humor recurrat. Supra verò ipsum ulcus crustosum valens aliquod medicamentum & quod vehementer efficeat imponendum est. In communi usu est unguentum *Aegyptiacum*

si hoc parum proficiat, ad aciora & quae ignis vires habeant deveniendum erit; cuius generis sunt radix dracunculi vel aristolochiae ex aceto trita & imposita, calx, arsenicum, & Sandarach. Hæc proficiunt satis, si protinus à viva corruptam partem resolvant: quo facto quicquid corruptum est & emortuum, quamprimum avellere & radicis extirpare oportet. Cæterum cogimur aliquando (victis scilicet malo medicamentis) malignum carbunculum canterio actuali extirpare: finis adurendi est, dum ex omni parte sensus doloris est post hæc crusta ulceribus inducta auxiliis ad id accommodis resolvenda est, ut hoc Emplastro.

R. Farin. hord. frumenti. an. ℥ij. decoct. malv. viol. rad. alth. an. q. s. butyr. rec. axung. suill. liquefact. an. ℥ij. F. Emplastrum cui ab ebullitione remoto addantur duo ovorum lutea. Post Crustæ ablationem, locus mundetur & detergatur hoc medicamento.

R. Terebinth. ℥ij. fyr. ros solut. ℥j. mellis ros. ℥v. bulliant simul. q. s. & ab igne ablatis addatur ovi luteum, farin. hord. & frumenti, an. 3vj. M. purus factus locus implentibus medicamentis curari debet. Consolidatio major inter duos lapides contrita, div. no quodam (ut referunt) miraculo anthracim sanat, & ex toto intra diem unum interimit. *Petrus Forresterus*. Schol. obs. 11. lib. 1. *Obs. Chirurg.*

Monialis quædam passa est Carbunculum in pede malignum & seivum. Post multa frustra ab aliis tentata remedia,

media, hanc ita sanavimus.

R. Stercor. vaccin. ℥ij. aceti, ℥iij. ol. rosat. ℥iij. croci, ℥ss. M. pro Emplastr. quod singulis tribus horis applicabatur tepide hoc mitigatus dolor, extractus calor, remotus tumor, & morbus extirpatus est. *Martino Rulandus.* curat. 85. cent. 10.

Subsectio secunda.

Pro Carbunculo in Muliere in inferiori labii dextri parte.

AD eam secundo die vocatus, venam tundere jubeo è directo partis qua malum infestabat, plurimumque sanguinis detraho, quod & bene habita & ætate florens, & viribus pollens ægra erat loco deinde in quo carbo insidebat prius scarificato, tale imposui medicamentum.

R. Vitel. ovor. numero ij. rutæ virid. & Scabios. (à proprietate namque carbonibus prodesse omnes volunt) an. Mj. ficum sic. numero vj. fermenti acris, ℥j. piper, ℥j. Pistentur omnia, & in formam Cataplasmi. reducantur: admoveri jubebam pustulæ: quod biduo carnem putrem à sana diduxit. Item hoc altero usus sum.

R. Succor. Sumphit. maj. scabios. & calendul. an. ℥j. theriac. el. & veteris ℥iij. (venenum namque ad se trahit) sal. ℥j. ovi vitell. duo, incorporantur simul & applicentur. Hoc apud me arcanum est, nec me unquam fefellit.

Calendulæ namque succus mira proprietate ad carbonem pestilentemque bu-

bones valet, ut *Alex. Benedictus* de peste testatur. Escharam porro ex adipis suillo, butyro loto, farina triicea, cum basilicone unguento decidere feci.

Postea verò amota eschara, ulcus deterfi hoc unguento.

R. Succ. Calendul. absinth. scabios. & apii, an. ℥j. myrrh. el. rad. Irid. flor. aloes, sarcocoll. an. ℥j. (vel potius ℥j) mellis rosac. ℥ij. F. Linimentum. Optime detergit, & carnem generat. locis circumjacentibus repellens hoc adhibui.

R. Unguenti de bolo, ℥vj. omnium sanral. ℥jss. pulv. myrtill. & ros. an. ℥ij. ol. ros. & myrtin. an. ℥jss. acet. rosac. ℥ij. album. ov. numero j. agitentur simul. F. Linimentum, Hisce integrè sanata fuit, sed deformis remansit contorto ore. *Franciscus Valerius.* observ. 3. lib. 6.

Subsectio tertia.

Pro Carbunculo Pestilentiali.

UT virulenta materia tutò & citò suppuretur, necessarium erit, ut Angeli Salæ emplastrum attractivum ruptorium pestilentiale sit in promptu, quod ita sit.

R. Gummi Sagapen. ammoniac. Galban. an. ℥iij. terebinth. coctæ, cere virgin. an. ℥iijss. magnetis arsenical. subtil. pulver. ℥ij. rad. aronis pulv. ℥j. gummi depurentur cum aceto Scyllitico & ad consistentiam emplastri coquantur; & postea ponderentur; deinde cum rebus aliis F. S. A. Emplastr. quod

quod excellentissimum & specificum est ad extrahendum virus pestiferum ex profunditate ad extra, præcavendo ne vicissim ad interiora regurgitet, & cor ipsum suffocet, ut credam inter omnia topica simile remedium non inveniri.

Hoc emplastro Carbunculus obducatur, quod paucis horis venenum extrahet. Preparatio magnetis arsenicalis antea dicti talis est.

R. Arsenic. crystallin. sulphur. vivi, antimon. crudi. an. part. æq. hæc tria in mortario ferreo pulver. dein in vase fortissimo vitreo ponantur ad ignem arenæ, donèc vitrum optimè incalcscat, & prædicta solvantur, atque liquentur instar picis, quod observabitur, quando solum quoddam immittatur ad fundum, quod extractum postea instar terebinth. trahetur, ubi factis coctum erit. Postea remove vitrum ab igne, & ubi refrigeratum est, rumpe, & subtiliter petram istam rubicundam, quam inuenis, pulverisa, quam ad usum serva ut supra. *Gregor. Hæstius. observ. 32. lib. 7.*

Sectio 21.

Pro Cardialgia cum impedimento veluti bolo in faucibus.

Cuidam scemina, de dolore stomachi, cum nausea, ac difficultate aliqua deglutendi, ac si buccella in faucibus hæreret, jam longo tempore conquerenti, cum sæpe varia ac

inter reliqua etiam vomitoria exhibita, nihil effecissent, illaque unicè vomere cuperet, & adhuc robusta esset, dedi aquam destillatam ex nucibus viridibus, cum raphanoptius in aceto maceratis, qua alias vomitum movere solitus eram, sed in illa nihil effecerat, itaque addidi vini albi, in cuius ʒij. sibi vitreati pulv. gr. iij. macerata per noctem fuerant, ʒjss. ut biberet quo facto copiosissimam materiam quinque emomuit, & postea ab ejusmodi cardialgia & impedimento in faucibus, penitus liberata est. *Felix Platerus. observ. lib. 2. pag. 438.*

Matrona quædam honesta ac pia, cum ultra annos duos de dolore ventriculi conquesta fuisset, nec ullis remediis ventriculum roborantibus, aut per inferiora purgantibus sanari potuisset: tandemque ex consilio medici cujusdam celeberrimi vomitivum accepisset, frustum corii laridi fumo exsiccati, quod ante duos annos inopinenter cum difficultate tamen deglutierat, maxima cum admiratione adstantium evomuit, & brevi plenissimè convaluit: utinam semper cause morborum tam facile debellari possent. *Gnil. Fabricius Hildanus. obs. 33. cent. 4.*

Filolus meus Cardialgia seu passione cardiaca, infantibus familiari malo, affligebatur, illi secretum experimentum nostrum magno cum fructu applicatum est.

Mucago. sem. Cydonior. miscetur cum pingued. Gallinæ, atque hoc linimento ter in die unguatur orificium stomachi, deorsum versus costas spui-

as. In plerisque sequitur hanc unctionem dejectio excrementorum virecentium & foetidorum, qua Cardialgia cessat. *Hieron. Reusnerus. obs. 71.*

Quidam Cardialgia laborans, in sumpro sequenti haustulo, statim sanus factus est: nam multos acres, mordaces, & virulentos humores, qui juxta os ventriculi obhærebant, vomitu projiciebat.

Rx. Aq. benedict. nostr. ʒjss. vini ablinth. ʒjss. M. F. haustulus, quo solo sanitatem recuperavit. *Martinus Rulandus. curat. 50. cent. 5.*

Sectio 22.

De Carie Offium.

Caries Græce *τρενάειν*, est solutionis continui in osse species ab erosione facta. Causa est humor acris & erodens.

Subsectio prima.

Pro Carie offium, ubi de Euphorbiis usu.

IN Ulcerum curatione nihil ferè occurrit, quod Chirurgus majorem pariat molestiam, atque plus negotii faciat quam si ulcus cariem in osse sibi adjunctam habeat, præcipue si profunda fuerit, propter humorem ossi imbutum: ad hujus autem humoris exsiccationem & ossis decidentiam tum ab antiquis, tum neotericis me-

dicis ac Chirurgis præstantius cauterio actuali nihil excogitatum est, quo & ego non raro maximo cum fructu, usus sum. Post cauterium actuale, euphorbium hoc in casu secundum sibi locum vindicare facillè concedo: quandoquidem non solum quia acre est & calidum in quarto gradu, humores ossi imbutos exsiccat; sed videtur occulta quadam facultate hic convenire, non immerito itaque à *Dioscoride Avic.* & recentioribus medicis in cariosis ossibus præ aliis medicamentis celsi bratur. Ego etsi hætenus in cariosis ossibus euphorbio maximo cum fructu usus fui; una tamen mihi occurrit difficultas, nimirum an verum euphorbium, cujus *Dioscor.* mentionem facit, hodie ad nos advehatur? Scribunt enim *Dioscor.* & *Avic.* beneficium euphorbii cariem uno die abscdere, id quod nostrum vix spatio 40. dierum præstat: neque proximam carnem adurit, quemadmodum *Dioscor.* & *Avic.* de suo euphorbio scribunt. Hinc verisimile est, aut textum *Dioscor.* adulteratum esse, aut euphorbium antiquorum apud nos non extare. Cæterum *Dioscor.* & *Avic.* monent, ut si quando quis euphorbio uti voluerit, propter ejus summam acredinem atque caliditatem, ossium circumjacentem carnem linimentis aut ceratis diligenter ac probe communiar, ne contactu carnis inflammationem excitet.

Vesalius in sua Chirurgia, & *Fallop.* in tractatu de ulceribus non minus hæc de re solliciti sunt. Hinc factum ut à multis annis Euphorbio uti non ausus fuero propter metum inflammationis

aut

aut doloris; deinde non exigua erat molestia, circumjacentem carnem, quotiescunque ulcus curare necesse fuit, ita diligenter munire. Paulatim tamen experientia contrarium me docuit, nimirum Euphorbium nostrum etsi linguam & nares vehementer vellit, in ulceribus tamen etiam si copiose his inspergatur nullam inflammationem aut dolorem excitare; scilicet itaque cum successu in ossa cariola carne denudata, etiam immixtis ulcerum labris, quotidie aut alternis diebus eo insperso utor. Ante aliquot annos cum hæc coram Dom. *Abele Rysio* medico doctissimo narrarem, miratus fuit. Quapropter petii, ut ille ipsemet Euphorbium optimum ex officina pharmaceutica sibi eligeret, & in pulverem redigi curaret, quo facto, puerum 14 annorum natum, & ulcere in anteriore parte cruris (in quo anterior pars ossis tibiae longitudine spithamæ denudata erat) laborantem accessimus. tum temporis ulcus implevi pulvere Euphorbii, deinde filamentis siccis & emplastro diapalmatis superimpositis, in alterum usque diem reliqui, quo denuo mediū ad agrū duxi, qui dum nullam, neq; pulsus neq; urinæ mutationē perciperet, multo minus dolorem aut inflammationem aliquam adesse videret, rei novitate obstupuit, quod oculari demonstratione viderit, Euphorbii sevitiam atque acrimoniam in ulceribus tantam non esse, sicuti à doctissimis medicis divulgatum atque proclamatum. *Gail. Fabric. Hildanus. obs. 92. cent. 2.*

Subsectio secunda.

Pro Carie ossis cum ulcere.

Puer 15. annorum ulcus habebat ventustum in metapedio, quod a perito Chirurgo per annum integrum curari non potuit, alter Chirurgus junior, cui postmodum æger commissus fuit, dilatato ulcere cariem percipit, pulverem Catagmaticum imponit ad tollendam cariem, sed frustra. Postea oleum Sulphuris admovet, & frustra: postea me consulit, jubeo imponi prima applicatione pulverem Euphorbii cum plumacolo ex linteo detrito facto, multæ educuntur exiguae ossium Squille. Secundo die Plumaceolum nudum admovet; tertio die eundem pulverem denuo applicat, & plures iterum Squille egressæ sunt, ut deinde os mundum & à carie repurgatum apparuerit, atque ulcus postmodum intra breve tempus curatum fuerit. *Lazarus Riverius. observ. 76. cent. 2.*

Ossibus cariis mandibularum ut ignis & ferrum, item oleum vitrioli, & aqua fortis adhibeantur, non suadeo, idque propter gravissimas causas; sed inspergantur pulveres rad. Aristoloch. rot. Irid. flo. angelic. thuris, corticum pini & similium, quæ separationem ossium cariosorum accelerant, aut misceantur cum succis prædictis & melle rosæ. ad formam linimenti. quod si mandibula aliquo in loco extra os denudata fuerit, applicarem pulverem Euphorbii quod mirandas habet proprietates in hoc casu. Ulceribus tamen

in ipso ore existentibus, quia inde ad linguam & fauces facile pervenire potest, ut inspergatur non suadeo. *Guil. Fabris. Hildanus.* observ. 21. cent. 4.

Commendatur in hoc affectu à *Benedicto Bolognino*, unguentum ex agarico in hunc modum.

R. Salis. agaric. tartar. an. pt. æq. f. pulvis & cum melle unguentum. Si ita non possit os desquamari, cariesque tolli, ferrum candens (quod quamvis ipsa bile amarius videtur medicamentum, ipso tamen sanguine du'cius commodum quod insequitur existit) sine cunctatione adhibendum. Extremis namque morbis extrema secundum *Hippoc.* appropriata conveniunt remedia. *Mathias Glandorp.* cap. 25. lib. de *Paronychia*.

Sectio 23.

De Carie Gallica.

Caries Gallica ulcus est in pudendo malignum, ex foedo concubitu contractum.

Subsectio unica.

Pro Carie Gallica in pudendo.

R. **A**Q. plantag. ʒiij. pulv. Squamæ æris adustæ & lotæ. ʒj. M. F. injectiones in virgam per Syringam tepidè. Hoc medicamentum facultatem habet exsiccandi sine morfu eo melius habere cepit, & cum minore dolore & ardore mingebat quia ta-

men perseverabat sanies & ardoris sensus, recurrimus ad præcipitatum, quod omnium medicamentorum optimum pro sananda carie gallica jure merito censeretur & ut moderatius fieret medicamentum, cum butyro recenti miscuimus in hanc formam.

R. Præcipitati correcti & præpar. ʒj. butyr. rec. ʒj. M. quo intingebat linteolum angustum & stylo obvolutum intra virgam mittebat, & ad partem affectam applicabat, extrahendo stylum & relinquendo linteolum, ita tamen ut pars linteoli foris penderet ut extraheretur. *Rodericus à Fossica.* Tomo. 1. Consult. 35.

Fernelius describit aquam mirabilem, ad cariem malignam, quam vocat divinam. Fit ita.

R. Sublimati opt. gr. xij. aq. plantag. ʒvj. recoque supra cineres calidos in phiala vitrea ad dimidias. Hoc liquore styli acumen illinatur, ut postmodum attingantur ulcera bis vel ter in die supra posito unguento de tutia. *Rodericus à Fossica.* Tom. 2. Consult. 59.

Vidi quendam patientem Carolos (i. cariem) in virga; accepi lac mulieris tepidum & abluvi membrum & sanatus est aliquando etiam curavi ulcera virgæ cum succo millefolii; & aliquando cum succo summitatum Sambuci pulvis cariei ligni multum etiam prodest, maxime verò salicis. Ego *Marcellus* curavi multos patientes Carolos & ulcera virgæ cum tumefactione præputii, & dolore vehementissimo, primò facta purgatione, & diætâ, & defensivo supraposito, & cum oleo

oleo rosato ungendo. Cum Syringa injicio intra præputium lac vacce, capræ, vel si habeam, mulieris ab uberibus multum, tepidum. *Marcellus Cymianus. obs. 20. & 21.*

Sectio 24.

Pro Carne superflua.

EGo uti soleo linamentis excerptis ita paratis.

R. Aq. plantag. ros. Solan. an. ℥iij. opij. ℥j. medullæ panis. ℥ij. mercurij sublimar. ℥iij. sublimatum supra porphyritem teratur: deinde M. & bulliant ad medietatis consumptionem, & colentur per pannum crassissimum. Fila excerpta bulliant aliquandiu in hoc liquore, postea exprimantur, exprimantur, siccantur ac servantur ad usum. Sepalsarii nostri in officinis ad manus habent alumenustum quod optimum est Squammam æris, æruginem æris, pulverem Hermodactylorum, pulverem Asphodelorum præcipitatum omnium optimum, quia agit sine dolore. Ex compositis unguentum Ægyptiacum, apostolorum & illud, quæ omnia carnes superfluas exedere solent. *Gabriel Fallopius. cap. 18. Tractat. de Ulceribus.*

Sectio 25.

De Carne Lateris ablata & Restituta.

AB itinere Brasiliensi ad nos redux Chirurgus haud vulgaris experientiz, & jussu regio à nobis examinatus, sancta fide asseveravit, ictu tormenti ablatam esse, nauclero in navi, qua vehebatur, magnam carnis portionem in sinistro hypochondrio, ut hiatus manifesto viscera interiora illæsa paterent: se verò carne vervecina, quæ fortè ad manus erat, læsum locum replevisse, & hac Chirurgia curtorum hominem restituisse. *Thomas Baribolimus. Hist. 59. cent. 6.*

Sectio 26.

De Carunculis in meatu Urinario.

Qui Gonorrhæa laborant ulcera patiuntur in meatu Urinario, quæ si negligenter tractentur, caruncula, seu excrecentia quædam carnea ex iis exurgit, difficultatem inferens Urinæ. Dignoscitur malum, quod tenuem Urinæ cursum efficit, nec ut in sanis urina pleno foramine ac fluore prorumpit, sed quodam quasi filo exit: adhuc dolor in mictionis fine crudelius quam dum urina profluit, discruciat. Exploratur etiam Cathetere immisso.

Subsectio

Subsectio prima.

Pro Carunculis in collo vesicae.

R. **V** Iridis æris, auripigmenti, vitrioli, alumen. roch. an. ℥ij. omnia hæc aceto acerrimo perfusa inter duos porphyrites lapides, quam accuratissime ducantur, in levoremque tenuissimum reddantur, & soli æstivali exponantur. Hæc rursus sic exsiccata aceto affuso ducenda sunt & læviganda folique exponenda, quousque pulvis subtilissimus evadat, & ab iis omnis prorsus acrimonia extincta sit; quod opus 8 dierum spatio conficies hoc parato pulvere.

R. Ol. rosæ. ℥iiij. Litharg. ℥ij. ad ignem s. coctura quousque Emplastri acquirat consistentiam, tunc ab igne deposito, adde prædicti pulveris. ℥ij. & spatula M. & ad ignem omnia tractato, quousque medicamentum duriusculum evadat, ita ut si candelæ cereæ vel plumbeæ virgulæ hæreat, non diffuset etiamsi digitis tractetur. Hoc enim Emplastrum hujus Lernæi & Herculei morbi clava existit, quod hymnis multis & laudibus variis decantari meretur. Nec solum huic morbo prodest, sed varios alios arceat & explodit, nam polipos unice curat, & extuberantes carnes in aurium meatibus & aliis locis repertas unice extirpat & refecat.

Præter hoc Emplastrum cereæ candelæ numero xx. in promptu erant, quæ ex alba cera paucula resina terebinthina adjecta parabantur longitu-

dinis 12. digitorum transversorum, crassitudinis verò prout nobis meatus urinaris ferre videbatur. Nec minus ex plumbo 3 vel 4 plumbeas virgulas paratas habuimus, quibus quando caruncule refractariæ & difficiles sunt, candelarum vice utimur. iis sic in ordinem dispositis candelam ceream unam vel alteram per circuitum excavatam eo modo quo fusi in cuspide, ne fila decendant, excavari solent, ex prædicto Emplastro inunctam per urinarium meatum ægrotante optimè sedente immittimus, ac per 6. vel 8. dies singulis diebus unam vel alteram ut decet innovatam candelam continuò æger in urinario meatu insertam habeat, neque absque ea nisi meiendi tempore agat necesse est. Septimo die in ægrotò nostro carunculas defecisse manifestissimeprehendimus ex his signis: primò quod candela jam facile penetrabat. Secundo ex multitudine caruncularum putridarum extra emissarum & humoris purulenti effluentis. Tertio ex urinæ expedita ejaculatione extirpatis igitur ac ex toto eradictis carunculis per 8. sequentes dies nihil per Siphonem injecimus, sola candela crassiuscula sicca absque alicujus rei iunctione immissa contenti. Nam etsi caruncule extirpatæ sint, non tamen ex toto portuncule quæ Emplastrum subterfugiunt, brevi illo tempore deponi potuerunt; sed ut magis exactè excernantur longiori indigent tempore, quas ad fundum vesicæ non sine ulcerum vellicatione & ægrotantis detrimento, si per Siphonem quid injecerimus, retrocedere faciemus. reliquis igitur

igitur 7. diebus urinarium meatum per tandelam ceream crassiusculam patefactum servavimus, per quem urina abstergerendi exsiccandique vim habens liberè & expedite exeat secum caruncularum reliquias nonnullas excernens. Quod unum hac in curatione tanquam præcipuum adnotandum de crevi. Elapso igitur hoc tempore, quo & caruncularum & crassioris puris effluxus cessavit, ad nonnullorum liquidorum abstergerendi vires habentium injectionem per Siphonem devenimus in hunc modum.

R̄. Hordei integr. ꝑij. rad. aristol. rot. ꝑij. sol. plantag. ꝑj. f. decoctio in aq. f̄bij. ad medias. Colaturæ adde mell. rosac. collatitii ꝑij. M. & cum Syphone per fistulam urinariam injice bis vel ter in die, & virgulam plumbeam aut candelam ceream remittat. Hoc decocto absterforio nos utimur continuè & in nostro hoc ægrotante intra 6. dies opus peregit quod si fortiori opus fuerit, ad aquam Lanfranci viridem pro ulceribus exacte abstergendis pervenimus, quæ ita habet.

R̄. Alumin. roch. virid. æris an. ꝑij. auripigmenti. 3j. f. decoctio in aq. fontis vel plantag. f̄bij. quousque f̄bij. absumatur; per saccum laneum coletur. Hanc aquam camphora alteratam per Siphonem in meatum injicimus deinde post plures elapsos dies hoc cicatrizans medicamentum injicimus.

R̄. Ceruss. 3j. alum. roch. lithargyr. an. 3ij. f. decoctio in aq. caudæ equinæ. f̄bij. ad medias, colatura per

manicam laneam trajecta injiciatur. Iis medicamentis hic vir intra mensem ex toto sanus evasit. Si ut aliquando dolor superveniat, urinarium meatus colluatur lacte aut aqua rosacea camphora admixta, aut decocto ferr. lini & scenugræci quod si acerrimus dolor sit, ut cum æger pati nequeat, ad opii unum aut alterum granum devenimus dissolutum in aqua. ros. Amatus Lusitanus. cent. 4. curat. 19.

Subsectio secunda.

Pro Carunculis in meatu urinario.

Post celebratas universales evacuaciones, partes urinæ famulantes fomentis, balneis, ac unguentis relaxantibus fortè sunt, deinde ad opus Chirurgicum accessimus hoc modo. Candelas cereas albas quibus parum terebinthinæ immixtum erat, paratas habebat Chirurgus longitudinis 12. digitorum transversorum, crassitudinis vero prout meatus urinarium ferre posse videbatur. Eas Chirurgus sequenti unguento oblinebat & bis in die imponebat unguentum illud erat ex lib. 1. pag. 20. De secretis Alexii Podemoniani ad ulcus sanandum carnosum etiam si fuerit inveteratum cujus hæc erat descriptio.

R̄. Fæces ex melle destillato, vel his deficientibus sumito mellis ad justam crassitudinem cocti. Deinde ponito in ollam ad cremandum vel in figuli vel vitrarii fornace, donec auri colorem assumat hæc materia valet ad

omnes plagas nam carnem putridam atque mortuam consumit, postea mundificat, & absque ullo dolore perficit.

R. Hujus pulveris ʒj. stercoris canin. ʒij. tartar. alb. 3ʒ. Sacch. albiſſ. alumen uſti, turiz an. ʒj. terantur omnia atque cribrentur. Deinde.

R. Fol. olivæ rec. contund. in mortario lapideo optimè, adjiciendo parum vini albi, postea benè expresso succo, addatur tantundè succi plantag. ponanturque ad ignem infundendo paulatim prædictos pulveres & continuò miscendo, postremò parum cere viridis adjungatur & parum mellis rosac. s. unguentum molle atque in usum servetur. Est autem valde pretiosum ad carnem consumendam consistentem præsertim in locis valde sensibilibus, quæ forſita medicamenta respuunt propter dolorem. Modus verò utendi est hujusmodi. Syringa parva vino albo impleatur in quo rosæ hircæ & sol. plantag. cocta, deinde parum lactis muliebris vel caprini adjectum fuerit ponatur in virgam quæ vino optimè lavetur, deinde candelam ceream parvam sumito, & in ejus mucrone prædicti unguenti parum affigito atque sic in virgam immittito quousque ulcus pertingat, & unguentum ibi relinquat. hoc bis in die faciendum, manè scilicet & vespere, & sic admirabilem effectum videre licebit: nam paucis diebus absque ullo periculo æger sanabitur. Hoc tamen non juvante uli sumus experimento *Amati Lusitani* descripto cent. 4. curat. 19. quo feliciter curatus fuit æger noster. *Pe-*

trus Forreſtus. Observ. 10. lib. 25. De Vesicæ Marbū.

Subsectio tertia.

Pro Carunculis urinam suppressantibus.

Caruncula, quia pepasini experta est, si impedimentum fecerit, consumi debet, abstergeri ulcus & claudine moriatur æger (inquit *Hallerius*) cogimur carunculam illam absumere & rumpere. remedio carunculis est oleum cucumeris asinini remixtum cum unguento rosato, cui pauca grana sublimati vel præcipitati adduntur, candela cerea immittetur docta manus vel hæc adduntur unguento de tutia: quidam 30. fere annis ita laboraverat, urina semper tenui filo fluente. his recreatus fuit. *J. HERNIUS*, ad aphor. *Hippoc.* 82. Sect. 4.

Pro caruncula in meatu urinario inter alia unum familiare habeo secretum arsenicum nimirum, quo utor hoc modo. Emollio optimè ipsum super lapide pictorio cum succo limonum, postea soli, donec siccatur, expono, deinde ipsum diluò aceto stillaticio, & iterum sub sole sicco, & hoc quater facio. Ultima vice abluso aq. rosac. deinde cum aliquo cerato misceo ut cum diapalma vel diachylone, vel cum ol. ros. & cera, & facio Etoplastrum pro ratione duritiæ caruncule, & minimam portunculam hujus medicamenti pono in extremitate candelæ, & quotidie semel aut bis in meatum urinarium felicissime intromitto. *Gabriel Fallopius*

Fallopium. lib. De Tumoribus. cap. 38.

Carunculam meatus urinarii certissimo experimento in pluribus sustulit *Antonius Fuchsius Medicus Noribergensis* oleum succini cum vitello ovi mixtum applicabat candela cerea, & meatui immittebat: securum sanè remedium, & reliquis omnibus præferendum, si respondeat eventus. *Hieronymus Renus. obs. 91.*

Sectio 27.

De Caro.

Carus Græcè Καρός à toto capite nomen habet, Κάρον enim caput dicitur. Definitur quod sit sopor longus profundus & inexpugnabilis cum sensus & motus & imaginationis ablatione, servatâ tamen spirandi libertate. In hoc affectu læditur cerebrum secundum partem anteriorem, & magis secundum ventriculos quam secundum substantiam. Causa est spirituum animalium in organa sensus & motus prohibitum exercitium ob angustiam meatuum cerebri. Ardeantur verò cerebri sinus multis de causis, primo ob confidentiam, cum nimirum vi morbi animales spiritus exhauriuntur, quod non sine calamitosa vi evenire solet; atrocitati etiam dolorum ascribitur per morbos acutos, quorum potentia disiectis spiritibus confectaria inferitur sinus convulsa.

Secundo ob obstructionem ab humore pituitoso frigido & crasso. Tertio ob compressionem ab ictu vehementi, & importuna cranii perforatione: fit etiam Carus arteriis Carotidibus & musculis temporalibus affectis. sæpe quoque ex intus genitis malignis humoribus in malignis febribus accidit. à vaporibus etiam ex intestinalis à vermibus elevatis, ut & ex utero, oritur. Distinguitur Carus (quem Latini soporem, Arabes *Sabab* vocant) à Lethargo, quod confectarius sit vehementiori febris, at febris Lethargo confectaria sit. Præterea Lethargici, si stimulentur, à somno excitantur, excitati respondent; contra Carotici, quantumvis pungantur, aut non excitantur aut nihil respondent. Ab apoplexia differt, quod illæsa sit respiratio, in apoplexia autem semper lædatur. Discriminatur ab Epilepsia quod nullus adsit motus nec spuma in ore unquam appareat; à Syncope verò quod pulsus magnus & validus sit, & color quandoque floridus, quem in Syncope sit pulsus languidus & facies cadaverosa. Distinguitur etiam ab uteri suffocatione, quod præfocatae mulieres intelligunt, recordantur, & sine omni respiratione subsistunt, in Caroticis contrario modo so habet.

Subsectio-unica.

Pro Caro in quinquagenario.

Quia conatus aderat vomendi vomitorium illi sequens exhibui.

R. Syr. acetos. simpl. oxymel. simpl. ol. amygd. d. an. ʒj. aq. nucum & raphani. an. ʒij. bibit & multum pituitæ vomuit.

Tempora inungere iussi sequentibus oleis.

R. Ol. nuc. mosch. ʒjss. ol. Salv. majoran. an. gutt. iij. M.

Hiscæ factis cum jam esset vestimentis exutus & in lectum positus, admonui de Clysmate, verum cum nollet uxor admittere, suppositorium hoc illi imperavi.

R. Mell. q. l. pro duobus suppositoriis coquatur addendo salis ʒi. rad. pyrethri, troch. alhand. an. ʒß. f. 2. suppositoria. quorum unum mox indatur, aliud sub vesperam.

Naribus intrusi pennam succo sequenti intinctam.

R. Succ. rutæ, majoran. an. ʒij. castor. ʒß. aceti ʒj. M. utatur frequenter.

Ad materiam à capite revellendam, non metuens illius prolapsum in nervos, modo à cerebro descenderet (satius enim duxi paralyfin sequi quam apoplexiam in quam facile abire potuisset) spinam dorsi inunxi sequenti linimento.

R. Ol. de castor. de Euphorb. & de piperib. an. ʒij. ol. costini. ʒß. cere parum. f. linimentum. Cum alto sopore premeretur & continuo, con-

cesserunt tandem ut hic Clyster injiceretur.

R. Rad. Irid. rec. ʒij. enul. angelic. an. ʒß. galang. ʒij. sol. Salv. rutæ. beton. origan. an. Mj. fl. anthos. flæchad. primulæ veris. an. pj. Bacc. Lauri. ʒß. Sem. cruce, Sinapi. an. ʒij. sem. scenic. ʒij. agar. ʒß. rad. efule. ʒij. fursur. pj. f. decoctio. in colat. ʒij. dissolv. Succ. rutæ ʒß. succ. mercurial. ʒj. bened. Laxat. hier. Logad. an. ʒij. castor. troch. alhand. an. ʒß. mell. anthos. ol. rutac. an. ʒj. Sal. gemmæ. ʒj. f. Clyster.

Alternis diebus uno Clystere, altero suppositorio utebatur: quibus adhibitis commovebatur; nam alias semper nisi excitaretur, dormiebat: excitatus, iuscula in os infusa, deglutiebat, nec cibum nec potum alias expectabat. Vesicatorium nuchæ apposuisse, sed non concedebat uxor: ideo cucurbitulas 6. cum scarificatione, collo, humeris, & scapulis affixi. Interim spinam indies inungebat, & sequens aqua illi aliquoties cum cochleari infundebatur.

R. Aq. Lili. Convall. rosmar. Cinnamon. an. ʒj. pulv. pliris arch. dianth. an. ʒß. castor. ʒß. ol. majoran. gutt. ij. agitentur, capiat cochlear unum vel 2. Diebus aliquot elapsis, ut materia à capite deturbaretur, cum per os melius res admitteret. ordinavi potionem sequentem.

R. Tabell. diacartham. ʒij. diagridii. gr. vj. Syr. rosat. solut. ʒj. aq. Cinnamon. q. l. f. parva potio. Purgatus hoc medicamento, cepit minus torpore premi, meliusque quæ offerebantur ad-

admittere, adstantesque cognoscere. quare mox iterum hoc modo illum per vias purgavi.

R. Rad. Ireos. ʒβ. rad. angelic. imperator. galang. an. ʒij. fol. majoran. salu. spicæ celt. beton. an. Mj. fl. anthos. stæchad. an. pj. sem. fornicul. ʒiiij. carui. ʒj. fol. Sen. ʒjβ. sem. cartham. ʒj. F. decoctio in colat. thj. calente adhuc infunde turbith. ʒiiij. agar. ʒjβ. zinzib. ʒj. sal. gemmæ. ʒβ. stent per noctem. F. expressio, dissolve sacchar. q. s. F. potio pro tribus parvis dosibus. aromat. cinamom. ʒij. bibit per triduum & bene purgatus fuit.

Cucupham capiti apposui.

R. Rad. Ireos. angelic. an. ʒij. fol. majoran. fl. anthos. stæch. lavend. an. ʒj. sem. coriandr. ʒβ. nuc. mosch. ʒij. storac. calamit. ʒij. F. pulvis. insuatur pileolo nocturno.

Cum jam os colluere posset, gargarismum hunc prescripsi.

R. Rad. Pyrethri. ʒj. angelic. ʒβ. rad. Ireos. rec. ʒij. sem. Staphylagr. ʒij. fol. salu. rosinar. an. m. nuc. mosch. ʒiiij. caryophyll. ʒij. piper. ʒβ. coq. in vini mensura j. pro caput purgio.

Comedebat etiam manè tabell. di-anthos gutta, ol cinam. singulis tabellis prius affusa.

Cum in melius omnia vergerent, & jam sedere posset, denuo illum purgavi pilulis quas jam deglutire poterat.

R. Pil. coch. & aurear. an. ʒj cum aq. Salvia, F. pilulæ. Egrepiæ hoc medicamento purgatus est. Videban-

turque jam omnia in declinatione esse, verum subito in convulsiones incidit, quas tamen, etsi omnes cum deploratum censerent, non lethales, nec aliquid mali portendere, dixi, materiam enim à cerebro in nervorum principium descendisse, & cum acris fuerit, convulsiones potius quam paralylin excitasse. Pulsibus sequens applicui.

R. Aq. ref. ʒij. aceti rosæ. ʒβ. caryophyll. ʒβ. ipæc. cordial. ʒj. M. irrorati panni applicentur. Julepo quoque sequenti usus est.

R. Julep. rosæ. ʒjβ. aq. cinamom. ʒj. aq. borrag. bugl. peron. Lil. convall. aq. epilep. compos. an. ʒβ. manus Christi. ʒvj. M. capiat frequenter.

Alterum paroxysmum habuit, sed pergens in usum Julepi, denuoque purgatus, exhibitis etiam in quæ Epilepsie resistunt, convulsiones non amplius supervenerunt & bene deinceps se habuit; hac ratione restitutus, Carus ab eo tempore nunquam amplius illum invasit. *Felix Platerus. observ. lib. 1. pag. 7.*

Sectio 28.

De Castorii mira vi.

NOta vis Castorii in hysteriis affectibus & pellendo fortu. Singularis alia innotuit mercatoribus nostris in Insulis *Færøensibus* Seteniss. regi *Danorum* subjectis. Noxium Cææ genus à navigiis suis ut arceant piscatores.

tores *Petrus*, injecto castorio aequam marinam inficiunt, quasi turbata dictum factum, quasi castorium averfaretur, Cete fundum petit. Eadem vis & homines apta est profundo maris submergere. Egregius Urinator quidam in iisdem Insulis Castorium fortè secum portans, navigio ad res suas curandas se committit. Naufragium mox passus cum sociis, præter expectationem, subito abyssum maris petit, alias natare doctissimus, reliquis comitibus salvis, sine castorio navigantibus, ut fortissimam pellendi vim habere videatur. Bona fide mihi hæc retulit ampliss. urbis nostræ consul. *Christoph. Johannus* istarum Insularum peritissimus. *Thomas Bartholin.* hist. 17. cent. 2.

Seçtio 29.

De Casu.

CAsus græcè πτῶσις, est ubi corpus ob gravitatem ab altiori loco deorsum cadit & collabatur. Causæ sunt improvidentia, imbecillitas potentie loco motiva & spirituum in cerebro perturbatio. Procatarectice seu externæ causæ sunt impulsus violentus, constitutio in loco præcipiti, &c. In casu violento non una sed plures corporis partes afficiuntur; Symptomata quæ subsequi solent, sunt vasorum ruptiones, sanguinis extravasati in aliqua corporis parte concretio, ibidemque doloris sensus, difficultas respirationis, articulorum luxatio, & ossi-

um contractio; foris autem partium collapsarum tumor & lividitas ad casum præcipitem referenda sunt plagæ & verberationes violentæ fistibus illatz.

Subsectio prima.

Pro Casu ad puerum quendam.

R. **V**ini rubri, ℥ x. cui superadde ros. rubr. sic. rosmar. sumit. myrti, an. Mij. in cacabo ad ignem fiat decoctio: in hoc vinum stipiticum Syndon immergatur, & parum manibus exprimatur, & eo calido optime æger involvatur, & in lecto optime cooperiatur, quo remedio copiosissime sudavit, & sanus factus fuit. Est autem hujus generis remedium apud *Hispanos* in omni lapsu admodum frequens & usitatum, à scribentibus de casu & offensione prætermisum, quum tamen potissimum sit. *Amatus Lusitanus.* cent. 3. curat. 9.

Subsectio secunda.

Pro Casu.

Juvenis quidam 20. annorum cum per vimineum septum instar cancellorum tortum saltaret, cecidit suprapalum circa dorsum, sine cutis tamen læsione: unde sequitur est dolor ingens circa renes & spinam inferiorem, ut incedere non posset. Ideo locum dolentem inunxit oleo ros. inperso pulvere myrtillorum, & sanguinem ex Basilica, quia juvenis erat,

ne febris aut inflammatio supervenerit, detrahendum avimus. Deinde statim mummie & spermatis ceti, an. ʒʒ. cum cerevisia baryrata calida propinavimus. Mox ut sequentem potionem fumeret, iussimus.

R. Fœnic. cum toto Scabios. rubie tinct. caulium rub. parietar. malv. cum rad. chæresol. petrosel. fonicul. valerian. agrimon. bugl. & borrag. an. Mj. sem. nigell. (unicè confert ad casum ut experti sumus) sem. anif. an. ʒj. concisa & conquassata, eaq. in cerevisia communi pro libij. colatura saccharo dulcoretur, in qua puppa sequens pendeat.

R. Mummie, spermatis ceti, an. ʒ. nuc. mosch. troch. alkikeng. sine opio, an. ʒʒ. F. Puppa exprimenda dum potio sumitur. Decoctum aromatizetur cum ʒijj. cinamom. bibat de eo bis in die hora sexta matutina, & hora quarta à meridie. Quarto die ita eundem purgavimus.

R. Fol. fen. ʒijj. Infund. in decoct. pectoral. ʒv. adde elect. è succo ros. pbsl. fortem expressionem ʒʒ. oxymel. simpl. ʒv. mumm. nuc. mosch. an. ʒʒ. F. potio. Deinde ad maiorem resolutionem innoxias hoc unguento.

R. Unguenti de althæa. ʒʒ. ol. chamem. aneth. an. ʒij. M. quibus dolor sedatus est, & perfectè curatus fuit. Petrus Ferrus, observ. 29. lib. 6. observ. Chirurg.

Subsectio tertia.

Pro Casu ab alto in quodam.

Hæc quæ sequuntur ex præscripti-
one Florentisla egregiè contule-
runt.

R. Rhab. ʒij. rub. tinctor. gr. xv. cum vino siptico. F. Pilule, quibus utebatur in principio: postea in processu exhibebatur illi medicamentum sequens.

R. Cassie rec. extract. ʒvj. mummie, ʒj. rub. tinctor. ʒʒ. rhab. el. ʒj. pulverisanda pulveriscentur & dissolvantur cum cassia in decocto cicerum subr. & fiat potus.

Hic Pulvis contra casum in usu est apud *Cilontenses*, cujus autor fuit *Zirardus* medicus insignis.

R. Mummie, scabios. pilosel. hyperic. an. ʒʒ. costi dulcis & amari. nuc. mosch. an. ʒʒ. terræ sigillat. bol. armen. an. ʒijj. rub. tinct. rhaponr. sem. nigell. an. ʒvj. spermat. ceti, rhab. an. ʒij. agar. troch. culmini parpar. an. ʒj. M. F. Pulvis. Dosis est ʒj.

Isidus Præceptor meus pro sanguine coagulato è corpore hominis expellendo, tum à casu, tum à percussione & contusione, sequenti remedio utebatur.

R. Mummie, rhab. el. an. ʒj. rubie tinct. ʒij. M. cum decocti pulli nigri, ʒijj. vel capiat cum aliqua aqua convenienti; at pulla nigra coqui debet cum pennis & visceribus, eadem prius strangulatâ, nec aliter occidi debet: Nam ita decocta plurimum præ-

fiat.

stat in hoc affectu proprietate quadam occulta. *Petrus Forreſtus.* obs. 31. & Schol. lib. 6. obs. *Chirurg.*

Subſectio nona.

Pro Casu ex Fenestra ad ſomnambulonem quendam.

PRæmiſſa venæ ſectiōe & injecto Clyſtere, ad ſanguinem collectum diſſolvendum & expectorandum, exterius adhibui decoctum lactis cum meliloto, ſil. chamæm. an. M. iij. marrub. anthos, an. Mij. quod comprehenſum aliquot veſicis bubulis, per vices calidum epithematis loco partibus dolentibus applicare juſſi. Interius diebus aliquot matutino tempore pinguedinem humanam (quam tum temporis à recenti corporis humani ſectiōe copioſam in promptu habui) in juſculo cereviſiæ ad ʒß. exhibendam dedi, quo remedio dolores & punctiōes internæ leniebantur & ſanguis concretus ad exitum præparabatur, ita ut conſequenter per tuſſim & ſcreaſcā concreti ſanguinis fruſta copioſè ſatis, & cum facilitate rejicerentur. Poſt octiduum cum adhuc ſuſpicio aderat de ſanguine concreto, aliquoties pulverem ex iis quæ ſanguinis grumos diſſolvunt, ut ſunt oculi cancri præparad. rub. tinct. ſperma ceti, & ſimilia, exhibui, & ſudorem provocavi & ſic præter ſpem multorum intra 14. dies Juvenis hic perfectè convaluit.

In hoc Juvene obſervatione dignum quod licet ex contignatione domus tertia ad altitudinem 14. ulnarum de-

ciderit, inventus tamen fuerit, quod ad membra externa omni ex parte illæſus, capite excepto, cui vulnus inſiſtum erat ad os uſque ebrg matris ſine oſſis & periſtiti læſione. *Guil. Fabricius Hildanus.* obs. 84. cent. 2. ex *Epist. Gregor. Horſii ad Hildanum.*

Subſectio quinta.

Pro Casu.

Mulier quædam ex altiori delapſa loco diu jacuit ſeminortua tandem cum ad ſe rediiſſet, exhibui ante omnia contra ſanguinem coagulatum hunc Potum.

R. Succ. cancri vivi contuſi. ʒß. vini albi, ʒiij. M. hæc Potio expulit ſanguinem coagulatum. Poſtero die ab aſſumpto potu venam medianam me jubente ſecuit. Quarto à venæ ſectiōe die balneo aquæ dulcis chilibeatæ uſa fuit, atque his paucis mox valere rectè cepit. *Martinus Rulandus.* cent. 5. curat. 12.

Mulier quædam quinquagenaria ab equo ſternace ſub bigas lapſa, rotis caput, pectus, totumque corpus miſerè contudentibus deplorata videbatur. Ego advocatus, devotè Deum implorans, talem modendi curam inſtituo.

Primò poſthabitis omnibus ſapientiam ſecandam ſuaſi. mane dein ſudorem hoc modo provocandum curavi.

R. Vini rubri ſtiptici, ſß. x. roſ. rubr. ſicc. roſmar. ſumitat. myrti, an. Mij. F. decoctio in cacabo ad ignem in hanc poſtea ſindonem vel ſinteolum im-

immergebam; eoque extremitate digitorum leviter expresso, ægram undique calidè & optimè involvebam; atques sic in lecto arcè contenta, diu multumque sudavit. Continuabat hoc donec revalesceret. In prandio & coena potus erat decoctum Cæresolii cum saccharo. *Martinus Rulandus*. curat 74. cent. 6.

Pro casu & contusione commune remedium est, si ovi vitellum crudum cum aceto concussum ebibendum detur; prohibet enim concretionem sanguinis.

Rustici Buphthalmi herbam cum floribus luteis instar calendulæ in cerevisia incoquant, & tepidum haustum ejus decocti exhibent, qui omnes obstructions & sanguinis concretionem ex lapsu dissolvit, vasorumque ruptiones perfanat. Idem præstat pilosella herba cum rad. in cerevisia cocta & bibita. Nautæ in præcipiti casu tanquam præsentissimo remedio utuntur ʒj. olei salis marini in calida cerevisia soluta & bibita. Quomodo autem hoc oleum ex sale conficiatur, nondum explorare potui. Milites in castris ad violentas plagas casusque præcipites exhibent ʒj. aut ʒss. pulveris nitrati bombardici cum haustulo vini, aceti, aut cerevisiæ, qui tum ratione nitræ, tum carbonis salicis, discutit omnem concretum cruorem & colluviem. Nam & carbo tiliz, in pulverem redactus, & per se exhibitus sin casu præcipiti mirum in modum confert, usitatum etiam remedium est quod sequitur.

℞. Unguenti rubei potabilis ʒj. aut

ʒss. in aceto calido dissolvatur, & ebibendum propinetur. *Franciscus Joel*. *Practica*, lib. x. sect. v.

Sectio 30.

De Catalepsi.

Catalepsi & Catoche vocabula sunt synonyma, affectum designantia qui Latinis vulgò congelatio dicitur. Κατάληψις vocatur à κατέλαμψαντα, i. e. prehendi; κατόχη verò seu κατόχη à κατέχου, i. e. detineri: quod æger hoc malo repente corripiatur, correptusque eo situ permaneat.

Definitur quod sit subita sensuum omnium motus & mentis præhensio, qua qui corripiuntur, rigidi in eo statu, in quo præhensi fuerunt, apertis ac immotis oculis, statuz alicujus instar, permanent, & nec sentiunt, nec vident, nec audiunt, respiratione & pulsu salvis manentibus. Causa est spirituum animalium congelatio seu immobilitas, à vapore congelante & fixante ortum habens; vapor hic fixativus similis est naturæ fulminis & spirituum illorum qui in terræ motibus, alias etiam è terræ cavernis erumpentes, homines & bruta repente rigida reddunt. Rarus est affectus hic, & admiratione dignus, hinc est quod vulgus eo detentos in ecstasi à Deo raptos existimant.

Subsectio prima.

Pro Catalepsi.

VIr annorum 50. asperissima hyeme cum diu in parte capitis posteriori dolorem persensisset, neque medicum tamen in consilium adhibuisset, sedens in cella, in eodem statu permanens, subito Catalepsi correptus est, & mente detentus, & veluti fixos oculos in astantes ac palpebras veluti immobiles penitus habebat, voce insuper ac sensu privatus, nihil audiebat neque respondebat. Mandavi ilico ut Clystere acutum fieret.

R. Fol. mercurial. betæ, salv. rutæ, puleg. an. Mj. fl. stæch. chamæm. æliot. an. pj. polipod. q. fol. sen. an. ʒss. cent. min. Mß. rad. alth. ʒj. sem. cartham. ʒß. (aliqui addunt colocynthid. vel hellebor. nigr. ʒj.) F. decoctio in aqua (alii decoquant cum gallo veteri) colaturæ adde confect. hamec. ʒß. hier. Logad. ʒvj. troch. alhand. ʒj. mellis anthos, ʒj. ol. rutæ. chamæm. aneth. an. ʒj. sal communis, ʒjß. M. F. Clyster. Mox suppositorium præscriptum, quod filo alligato immitteretur, si clyster non retineretur, aut præter expectationem in corpore obhæreret.

R. Pulv. hier. Logad. ʒij. trochisc. alhand. ʒj. diagrid. gr. numero iij. salis communis & gemmæ, an. ʒß. mellis q. s. F. suppositorium.

Statim ab alvi educatione exhibui ʒj. theriacæ præstantissimæ, & ʒj. mithrid. cum aq. card. bened. & beton. an. ʒjß. ultro in os ingerendorum frictionibus etiam utebar, ut & ligaturis fortibus brachiorum, pedum & erurum. Partem quoque capitis posteriorem iungi mandabam unguento infra scripto.

R. Ol. aneth. chamæm. lilior. an. ʒjß. adice hyssopi, thymi & serpilli, parum & coquantur in duplici vase. deinde fortiter colentur. Colaturæ adde castor. ʒjß. cere modicum. F. unguentum molle. Nonnulli totum corpus anethino oleo inungunt maxime in hyeme, & castor. ʒj. cum aqua multa ori infundunt: cum hisce nonnihil ad se rediisset, & melius quid sumere posset, ne iterum rediret malum, & ut ex toto convalesceret, præscripsi decoctum præparans apii, feniculi, calamenth. aneth. fumar. bugl. borrag. meliss. Syrupis de epithymo, & stæchade, & de succo fumarie adjectis: Postea huic decocto adijcienes senam, epithymum, polipodium, ut similiter purgaret: & ad roborationem capitis consului, ut acciperet Diambram pliris anchonicum, conservam rosamarinii, & similia quibus tandem bene habuit. *Petrus Forrestus.* obs. 42. lib. 10. De Cerebri Morbis.

Subsectio

Subsectio secunda.

Pro Catalepsi.

AD Fratrem *Capucinum* catalepticum factum vocatus, invenio illum aphonon. uno genu terræ innitebatur, alterum seu flexurus curvabat; brachiorum sinistrum pendebat ad genu, dextrum in aerem elevatum diductis digitis, viam prætereuntibus, ut olim *Mercurii* statuer, ostentare videbatur; utrumque omni gelato marmore frigidius; patebant oculi, sed irretorti, & quicquid sudario illos perfringerem inconvivi. Os hiabat cum respiratione satis libera, pulsus in utroque brachio sat magni. Cum ad fatietatem spectassem, dixi accerferent alios medicos, meque secum statuum exuisset æger, cum illis revocarent, in casu enim ad hunc mihi diem inviso nihil tentaturum nisi consultis senioribus. Volebam tamen injici interim validissimum clysterem, sed Apothecarius negabat se ulla ratione, ob strictas nimium nates injicere posse, glandem ergo præscripti ex speciebus hieræ colocynth. sale gemmeo & muscerda; jusque excipi felle, loco mellis, ut acrius pungeret: ægrè immisit, sed cum bonis ægri rebus, validè enim soluta alvo, multisque bombis emissis, degelatus membra movit, surrexit, ambulavit, omnium præteritorum ignarissimus tum fricatis naribus (ptarmicum enim potentissimum insufflavimus ante horas aliquot, sed sine effectus) iisque motu calefactis, sæpe

sternuit, multumque pituitæ vitreæ aut glaciæ, ut verius loquar, excussit. Cum sub vicesimam horam ad se rediisset, læonicum seu stupham Germanicam paucis horis struendam procuravi: credebam enim algidissimum hoc corpus non nisi in aere perpetuo æqualiter calido servari & curari posse. Cum illud ingressus esset, statibus in cerebrum delatis discutiendis incumbendum duxi, unaque novorum generationem impediendam statui. Injuncto ergo sub vespem validissimo Clystere qui præter calida quæque recipiebat etiam helleborum, turbit. trochisc. alhand. omnibus in jure veteris galli decoctis, colaturæ remiscebam hieram. colocynth. confect. hamec. elect. de baccis Lauri, theriacam, & aquam vitæ rectificatissimam; postridie ecoprotico commodè purgato cerebelli regionem radijussi, totamque cum tota spina decocto lavendul. lauri, acori, stæchad. ex malvatico incotaturum, inungebam primum castoreo, aurea alexandrina, melle anacardino, theriaca, oleo petroleo & succini solutis. Huic inguini superponebam emplastrum Paracelsi iisdem oleis recens subactum. dabam cibos convenientes. bibebat hydromel dilutissimum, cui sassaphras, feniculum & anisum incoxerat, miscebatque vinum fulvum. Indies sumebat conditum, ex conserv. acori, stæchad. nuc. mosch. zinzib. Chinenfis theriaca cum conserv. pleres arch. Sicque cum Deo toto biennio liberrimus à congelatione fuit, sæpe tamen postea hic frater Catochomenos factus est, sed tandem ita convalescit,

ut duodecim annis mali nihil senferit. quoties enim rigente parum collo, malum secuturum præfagit, statim oleo calido nucham totamque spinam inungi curat, & ita malum avertit. Miror itaque *Dodoneum* & ex illo *Herninum* scripſiſſe neminem ſecundo ſine pernicio certa hoc morbo corripi poſſe. *Henricus* ad *Heers*. obſ. 3.

Seçtio 31.

De Cataracta.

INter oculorum affectus, qui pluriſimi ſanè ſunt, non inſimum tenet locum ſuffuſio, quæ Græcis *ὕψωσις* & *ὕψωσις*, Barbaris aqua, vulgò Cataracta dicitur. Eſt humoris præter naturam juxta pupillam, inter corneam tunicam, & cryſtallinum humorem concretio, viſum impediens. incipiente malo, morbus eſt in via, cum antiquatum eſt, ad morbos in num. reſertur. Cauſa ſuffuſionis incipientis eſt humor tenuis & ſerofus, confirmatæ verò humor craſſus & lentus. humor qui maxime hic peccat eſt pituita, interdum tamen & alii miſcentur humores. viæ per quas humores in oculum decurrunt, ſunt nervi optici, vaſa omnium tunicarum, & uvea tunica à qua tranſudat aliquando aliquid: locus affectus eſt totum illud ſpatium quod intercedit inter corneam & chryſtallinum, quia in toto illo ſpatio concreſcere poteſt ſuffuſionis materia. Suffuſio verò alia eſt vera, alia notha: vera eſt quam hæcenus deſcripſimus,

ab humore in ea oculi parte, ob vitiatam iplius nutritionem collecto, ortum ducens, vel aliunde per vias ante dictas à cerebro deſluens. Spuria ſeu notha dicitur, quæ ſit à vaporibus à ventriculo, aliſque partibus inferioribus, vel à toto corpore, ut in febribus in oculos per conſenſum tranſlaris: quæ vera eſt ſuas habet ætates: incipiente malo humor tenuior adhuc, intuentium aciem fugit, ſed culices, ſumi, & corpuscula quedam pilorum aut lanarum, vel aranearum texturis ſimilia oculis obverſari videntur: Hic gradus appellari ſolet Imaginatio, procedente & augeſcente ſuffuſione pupillæ color marinus apparet, aut ipla ſimilis eſt vitro contaminato, vel acri nebulis repleto, & tunc aqua & aquæ deſcenſus dicitur: cum verò malum eſt perfectum, & materia in pupilla omnimodè concreta, ægerq; amplius non cernit, & pupillæ color albus aut alterius coloris apparet, non tranſluſcens amplius, cataracta vocatur. Fit hic affectus aliquando ſed rarò ab humoris aquei condenſatione, & tunc incurabilis proſus eſt. Cauſæ externæ ſunt auſtrina & pluviola conſtitutio, inſolatio, ſumus, içtus, contuſio, interpeſtiæ lucubrationes, balneum, cibi evaporantes, immodica venus, & alia hujusmodi. Oculorum etiam prominentia ad hunc affectum producendum non parum conducit.

Subſectio

Subsectio unica.

Pro Cataracta.

Retulit mihi medicus quidam ingeniosus, se in *Hollandia* vidisse mulierem quandam, vera suffusione laborantem, ex consilio cujusdam Empirici, succo millepedum brevi sanatam; incipiendo scilicet à tribus pro vice, augendo indies usque ad ix. tum iterum gradatim numerum diminuendo usque ad 3. & rursus augendo ut ante, & sic vicissim.

Alia item mulier ab imminente & minitante suffusione ejusdem. medicamento ope proflus liberata est. Contundebat quidem illa primum 5. millepedes, postea 10. tum 15. dein 20. (quotidie augendo numerum per quinque donec ventum fuerat ad 50) in vino albo vel tenui cerevisia, fortemque expressionem jejuno ventriculo bibebat. Honoratissimus D. *Robertus Boyle*. in nunquam satis laudato libro de utilitate naturalis Philosophiæ. cap. 5. sect. 5. part. 2.

Quercitanus aquam præscribit quæ (ut experientia comperi) efficacissima est in hoc affectu. habet autem sic.

R. Croci metall. 3j. aq. Chelidon. ʒv. M. hujus aquæ tepidæ 3 vel 4 guttas homine supino jacente intra oculos infunde, & hoc fiat ter aut quater in die continuando per multos dies hanc aquam expertus sum ego visionem restituisse cuidam qui eam offuscata habebat per plures menses ha-

bet autem hoc egregium ut sine morfa validissime abstergat, quod vix in alio medicamento reperies.

Aliquando cogitavi inunctionem argenti vivi, cā ratione, qua adhibetur in morbo gallico, magna efficacia posse extirpare cataractas incipientes & increscentes: & aliquando experiri decrevi. *Rodericus à Fonseca*. Tom. 1. Consult. 19.

Sectio 32.

De Catarrho.

Omnium serè malorum quæ corpori succrescunt, caput radicem ac fontem dici debere ab *Hippocrate* & veteribus haud immeritò proclamatum est, cum Catarrhus ab eo defluens tam multorum sit causa. Paucæ enim sunt corporis partes tutæ ab ejus incurfus; aures, oculos, nares, os, fauces, pulmones, latera, brachia, humeros, lumbos, glandulas, coxendicem, crura, &c. quas non partes invadit. Hinc fiunt Apoplexiæ, cæcitates, pleuritides, pthiases, paralyfes, surditates, anginae, orthopnoia, tussis, raucoedines, vomitus, inappetentiæ, jecoris, vesicæ, & renum phlegmones, dolores colici & iliaci, alvi profluvia, & arthritides. Ita à Catarrho quæque ægritudo nasci potest; adeo ut illas morborum & uberissimus omnium serè querelarum fons dici mereatur. Latini dicuntur distillatio, græcis verò Καταρρῶς. Latissime sumptum catarrhi nomen, omnem significat.

significat è capite versus inferiora fluxionem: Cum autem strictius sumitur, definitur quod sit humoris excrementitii è capite defluxio in palatum, os, ac pulmones, ab expultrice cerebri stimolata ortum ducens.

Causa materialis est, humor pituitosus, interdum insipidus, nonnunquam acidus, salus & acris, aliquando etiam corruptus & substantia peccans, ut in Catarrho contagioso & maligno gignitur & colligitur hæc materia in capite, vel labefactata facultate alteratrice ipsius cerebri ob intemperiem præcipue humidam & frigidam, ratione cujus non potest caput alimentum cerebro destinatum concoquere, nec rursus superflua inde nata dissipare, vel partium inferiorum vitios plerumque enim ex partibus infernis exhalant, & per studia & negotia statim à cibo suscepta attrahuntur ad caput vapores & fumi crassi, quos cerebrum, quia nec arceri adventantes, nec dissipare receptos potest, jure hospitii retinet: Capite in hunc modum plurima pituita vel vaporibus in aquam demum humorem condensatis, repleto, insurgit tandem expultrix cerebri aggravata, que se exonerare cupiens, onus quo nimium premitur, confestim ad partes subjectas protrudit. Externe cause que excrementitium hunc humorem aut multiplicent, aut expellunt, & ad defluxionem excitant, sunt aer frigidior, venti boreales, medicamenta frigida capiti applicata, aeris repentina ex calido in frigidum, vel contra mutatio, vini meracioris immoderatus usus, aer

item calidus humores fundendo; hinc est quod tempore verno catarrhi frequentiores sunt, Calor etiam Balnei, frictiones capitis interpeptivæ cum pannis calidis, motus animi & corporis vehementes, calor solaris caput ferrens, somnus diurnus, nimis vigilie, & lucubrationes nocturnæ. Catarrhus alius est frigidus, alius Calidus, alius subdulcis, alius salus: alius est suffocativus, quando tanto impetu in pulmones irruit, ut suffocationis maximum impendeat periculum, alius denique contagiosus.

Subsectio prima.

Pro Catarrho.

R. **L** Adami, gummi clemi Sandarach. Loliban. storac. liquid. & sicc. refinæ. an. q. f. & part. æq. M. F. Cerotum. S. A. capiti prius raso applicandum.

Valeat contra decursum Catarrhi mirabiliter, si supra commissuram coronalem ponatur, Vel aliud ita.

R. Aloes, puleg. Calamenth. montan. cort. citri. an. pt. æq. f. pulvis incorporetur cum Ladano & modico acacie ut F. ceratum, & est expertissimum, & longè præstantius priore. *Barb. Monagm.* cap. 3. Antidotarii.

Catarrhus multis nunc familiaris est, ac sola victus ratione, quam Hippocrates tutissimam medicinam appellavit, curari potest. Decoctum rapum cum butyro & Saccharo molitum juvat, ac si quid statulenti est in rapis, id amiso adjecto, vel guttula una

una olei anisi corrigi potest. Thuris etiam granum unum sub noctem assumptum roborat & exsiccatur. inunctiones pectorales non satis probo; nam etsi ad expectorandam materiam, quæ in præsens adest, faciant, tamen laxiores partes & magis fluxionibus ebnoxias efficiunt. *J. Crato. consil. 3. & 4. lib. 4.*

Si tota causarum vis ex subjectis partibus pendet, illarum intemperies mutanda. Si quod magis existimo, caput infirmum est, illud roborandum à cibo sumantur ea, quæ ascensum vaporum remorantur: est pulvis pepticus Sylvii. Sunt coriandri preparata femina. est confectio diacydonites sine specibus huic potest Saccharum rosatum cum bolo armena admisceri. Vacuationes in morbis pectoralibus à catarrho non probo, & mediocri doctrina præditi, atque usu artis præstantes medici causas intelligunt. quid enim faciunt ad coctionem, quid ad vacationem materiæ in pectore? quid ad derivationem, cum magis commoveant? quid ad capitis & ventriculi robur? quid ad hepatis temperiem corrigendam? posse quædam contradici scio verum in morbis pectoralibus, tutissimum esse abstinere à medicamentis purgantibus reipsa comperi. Ad Catarrhum sedandum, hora decubitus sumat de sequenti Electuario ad magnitudinem casti-mæ.

R. Conserv. ros. ʒj. thuris mascul. ʒij. nucis condit. tostæ. ʒj. Syr. aromatici rosat. ʒβ. M. F. Electuarium. J. Crato. consil. 1. & 2. lib. 2.

Subsectio secunda.

Pro Catarrho.

Quantum ad medicinalia, jubebit sibi parari ʒxx. vel xij. Sacch. rosat. & hoc singulis diebus utatur ante cibum manè ad ʒβ. nihil enim ad catarrhum convenientius, confortat caput & ventriculum, & hepar refrigerat. Semel etiam in hebdomada accipiat ejusdem sacchar. rosati ʒβ. cum ʒij. rhab. tribus horis ante prandium. pro pectoris dolore utatur oleoterebinthinæ. *J. Baptista Montanus. consiliorum appendice ad consil. 15.*

Ut impediatur evaporationes ad caput ascendentes utiles sunt hæc pilulæ de succino. *D. Cratonis.*

R. Pulv. succini. mastich. an. ʒij. aloës succotrin. ʒv. agar. albiss. ʒijβ. Aristol. rotund. veræ. ʒβ. cum Syr. de succo beton. q. s. f. massa. pil. utatur ʒj. bis in mense, & sumat eas post primum somnum. Petrus Musavian. Epist. 27. lib. 2. consil. & Epistol. Cratonis & aliorum medicorum à Sebaltiano editorum.

R. Pulv. ossium humanorum combustorum ʒj. Cinamom. el. contus. ʒj. Sacchar. albiss. q. s. Ms. fiat pulvis. dosis. ʒj. antè somnum in vino albo exhibenda, aut manè in jaseculo calido. augeri etiam potest dosis ad libitum. Ossa ad albedinem comburantur in fornace, & postea in pollinem redigantur, & in porphyreo lapide cum tantilla aq. rosat. confricentur. Si humana ossa non placent, Sumantur bu-

bula, horum ego usum in catarrhis, ac omnibus fluxionibus quotidie saluberrimum deprehendo. Thus item hora somni integrum deglutitum optimum proficuum etiam hic est vinum ablinthites. *Hieronymus Donzellinus.* conf. *Craon.* & al. med. à *Scholz.* editorum.

Dum fluxio urget & copiosa est, probarem hoc Emplastrum, si capite raso in loco commissuræ coronalis apponeretur.

R. Mastich. gummi Juniperi. nuc. mosch. an. ʒj. Caryophill. subtiliss. pulv. ʒß. ladani puriss. 3vj. diducantur in mortario cum pistillo calido, incorporentur pulveres, addito oleo mastichino, fiatque massa pro usu inter edendum removeatur. *Caspar Navius.* consil. 12. lib. 6. Consil. *Craonis* & aliorum medicorum à *Scholzio* editorum.

Subsectio tertia.

Pro Catarrho.

NE materia quæ in thoracem præceps delabitur, spiritum intercludendo suffocet, fluxio quamprimū inhibenda, medicamentis partim revelentibus, partim sistentibus, quæ revellunt & aliud defleunt sunt Clysteres aciores, extremorum frictiones, ligaturæ, cucurbitulæ, cruribus, coxis, & matibus affixæ, vesicantia duo, unum in interna dextri cruris paulò subius genu parte, alterum in brachio sinistro. Sed præ cæteris ad præcipi-

tem fluxionem firmandam, vesicantia aut Sinapisinos commissuræ coronali sine mora applicarem. Inter ea quæ fluxionem sistunt incrassando & torpidam reddendo, primum locum tenent hæc rotulæ.

R. Diatragac. frigid. ʒij. boli armen. imparati ʒj. terræ sigillat. ʒj. Syr. de papav. q. s. F. massa. ex qua formentur parvæ rotulæ ore detinendæ. *Jo. Zecchini.* consult. 26.

Spiritus Sulphuris & vitrioli ad guttas iij. vel iiii. exhibitus manet & serò cum liquore idoneo contra omnes fluxiones magnas vires habet, præsertim verò eas quæ à calida viscerum intemperie ducunt originem. Potest etiam in minori dosi potui permisceri, quia cum eo venas omnes pervadit, & motum humorum cohibet.

Benedictus Faventinus sequentibus pilulis usus est in Catarrho falso, felicissimo cum successu.

R. succi liquirit. ʒij. aloes lot. ʒj. pil. de Cynogloss. ʒß. Cum Syr. viol. F. Massa pilularum de qua capiat ʒj. hora somni. *Lazarus Riverius.* Prax. lib. 1. cap. 15.

In omnibus catarrhis & defluxionibus tum prohibendis, tum etiam caput ab iisdem præservandis, prodest aqua Serpilli, cum vino generoso albo destillata, quotidie sumpta ad cochlear unum, vel ij. pro ratione ægri. Catarrhum quemvis sistit Sacculus ex Succino & spiritu vini paratus, si Epithematis instar, decenti ligatura futuræ coronali imponatur. Hujus usus magni est momenti in catarrho suffocativo. Item ex Chamæpit. pulverisato,

lato, ol. succini asperfo. *Jo. Hartmann.* Pract. Chimiatri. pag. 92.

Cum perenniter illabatur Catarrhus à materia effera, qui tabem tandem afferat; ille qui sequitur Syrupus miraculose dicitur prodesse.

R. Fl. & Germin. Salicis, urticæ mortuæ. an. M. iij. summit. virgin. rubr. sol. burse pastoris. an. M. ij. F. decoctio in lbij. aq. ros. tussilag. & burse pastor. cum Sacchar. lbjß. ad medietatem. Sumat ʒijß. cum aqua virginis rubr. destillat. *Gnil. Ballonine.* consil. 22. lib. 1.

Subsectio quarta.

Pro Catarrho & Capitis dolore.

IN cibo cavenda varietas. à piscibus & omnibus fumosis, ut oleribus crudis, allio accorpiis præparatis, fumo inaceratis, sale conditis, leguminibus & lacticiis abstinendum. Potus sit cerevisia, benè & maturè defæcata, singula cavenda in cibo & potu præscribere difficile est. Prudentes est suæ valetudinis diligentes custodes facile observare possunt, à quibus cibis offendantur, quibus juventur, quæ errata in victu bonæ valetudini noceant, quæ non admittenda prosin. Dolendum est homines plerumque ita vivere, ut iumentis, imprimis equis ac canibus, plus quam sibi ipsis parcant. Proinde vera est admonitio *Arabi* illius, quam in consilio regi suo præscripsit, homines, si sic seipsos gubernarent, ut suorum equorum curam habent, minus ægrotaturos affectiones animi & ce-

rebri labores, imprimis cavendæ, maximè a cibo. hinc Celsus præcepit; quibus caput infirmum est, iis ne cogitationem quidem à cibo tutant. maximè autem a cœna ab iis temperandum, nec in multam noctem lucubrandum, multò minus inter commestationes sedendum.

Interdum matutinis horis pedes abluat decocto beron. & rosmarin. & vino cui parum aceti affundatur, atque sale solcas pedum confricet. Nam hoc modo & tumor sinistri pedis minus molestus erit, & caput etiam juvabitur. manè autem cum lecto surgit, eluat os aqua salviæ, & interdum hoc gargarisma adhibeat.

R. Fol. Origan. Salv. rosmarin. an. Mj. ros. rubr. pj. pyrethri. Zinzib. an. ʒijß. F. decoctio. in colat. adde aceti acerrimi. ʒj. M. hoc gargarisma pituitam per os extrahet, & cerebrum roborabit.

Cum autem rectissimè cerebrum per nares evacuetur, manè per nares hanc aquam attrahat.

R. Guaiac. comminut. ʒj. aq. puræ lbij. affundatur aqua calida & per noctem macerentur, deinde coque ad medietatis consumptionem, sub finem injiciendo majoran. ros. rubr. an. pj. colentur & F. erihidon. Si hoc non satis per nares evacuat, hoc quod sequitur magis evacuat.

R. Majoran. pj. Zinzib. sem. nigell. an. ʒj. agar. albiss. ʒijß. F. decoctio, in aq. lbj. ad tertie partis consumptionem, & naribus infundatur, vel vola manus attrahatur. mundatis sic ore, palato & naribus, caput quoque

mundandum, & leviter confricandum
pectine humectato isto oleo.

R. Ol. amygd. d. rec. in quo folia
rosar. ebullierint. ʒj. ol. Caryophyll.
gutt. iij. macis. ʒß. M. sic (ut spero)
caput & vacuabitur & roborabi-
tur.

Cum autem generale sit medicorum
præceptum, ne partis alicujus vacuati-
onem, priusquam totum corpus per-
purgatum sit, tentemus, & comper-
tissimum sit senam omnia sensuum
instrumenta atque caput etiam vacu-
are, velim dominum jam & deinceps
in autumno isto infuso Senæ uti.

R. Passul ʒvj. beton. meliss. Ma-
joran. fl. viol. borrag. an. pj. galang.
ʒß. fol. Sen. ʒv. f. omnium infusio l.
a. in q. f. aquæ. postea decoq. in Co-
latur. ʒiiij. dissolv. Syr. ros. solut.
mannæ calabrinæ. an. ʒj. M. F. potio.
hoc infuso utatur bis in anno. Si for-
tè aliàs alvus adstrictior, sumat hora
dimidia ante cenam ʒj. pilul. masti-
chin. Ad roborandum autem caput
de sequenti Electuario singulis diebus
accipiat ad castaneæ magnitudi-
nem.

R. Conserv. ros. fßß. fl. anthos. &
borrag. an. ʒj. Spe. aromar. rosat. ʒij.
ambr. mosch. an. gr. vj. Succini albi
pulver. ʒj. M. J. Crata. consil. 1.
lib. 6.

Subsectio quinta.

Pro Catarrho.

PRimo usus sum pilulis ex succino
Cratonis, vel solis ad ʒj. vel adje-
ctis ad ʒj. vel ʒjß. pilul. de aloë ro-
sat. hujus quæ sequitur descriptionis.

R. Aloes ros. ʒjß. mastich. Xyloa-
loes, liquirit. ras. ros. rubr. an. ʒj. Ci-
nam. ʒij. rhab. ʒjß. spic. ʒß. cum
succo ros. F. Massa. modum exhibendi
talem observavimus, ut viz. una do-
sis manè hora septima, altera à meri-
die hora tertia, & sequente die hora
septima matutina tertia absorbeat.
hunc ipsum modum etiam nunc obser-
vo in meo principe, qui singulis men-
sibus supradictis pilulis uritur maximo
cum juramento. Ad suffium deinde
lintheorum quibus caput exsiccat,
hunc pulverem præscripsi.

R. Mastich. ʒij. Sandarach. styrac.
succin. citrin. benjoin. thuris. an. ʒj. F.
pulvis grossus carbonibus inspergen-
dus. J. Bilgerus. in Epist. ad Gregor.
Horsium ad observ. 12. lib. 2. observ.
Gregorii Horsii.

Utimur percommode pilulis aloeti-
cis in catarrho sive Francofurt. sive a-
liis; sed præstat, ut tres doses, tribus
vicibus ita sumantur: prima Scilicet
ante vel à parca coena, altera subse-
quente die manè, tertia eodem die ves-
peri. Sic ut expertus sum ego, non
possunt non copiosè & suaviter evacu-
are, cum una dosis, alteram quasi pel-
lat. Si Catarrhi nimis tenues sint, post
pilulas aloeticas præscripto modo sum-
ptas

ptas, tertio die fumatur ℥ss. pilul. Faventini ante fornium. *Wolfgangus Haferus*. cap. 5. lib. 1. *Herc. Medici*.

Nil magis sistit catarrhum Immoderatisimum, quam sequens *Rolandi* Cataplasma.

R. Fermenti acioris ℥ij. Carabes pulveratæ ℥ij. F. Cataplasma quod vertici, naso capillitio admoveatur. *Petrus Pachynus*. obs. 60.

Flante auctro hiemali tempore correptus sum Catarrho cum raucedine, tertio die sumpsi pitisanam laxantem cum Mannæ ℥j. quarto quievi, & raucedo valde imminuta erat. quinto, tussis sicca aderat, ratione cujus venam aperui. Sexto, tussis perseverabat. Ideo sumpsi calomelan. gr. xx. cum resin. jalapæ gr. viij. medicamentum toto die nihil præstitit, sed tantum circa vesperam duas sedes movit perexiguas. tussis tamen omnino discussa est. *Lazarus Riverius*. obs. 46. cent. 3.

Cum ex Catarrho satis diuturno, molesta tussis laborarem, quæ noctu potissimum ingravescebat, & aliquot purgationibus non cessaret, sumpsi laudan. opiat. gr. iij. quibus tussis sedata est. illa tamen rediit post biduum, quare iterum sumpsi ejusdem laudani gr. ij. & tussis omnino sedata est. *Lazarus Riverius*. obs. 69. cent. 3.

Inter medicamenta cerebrum per nares evacuantia, apud me præsentissimum remedium habetur oleum nigellæ, si eo interiora narium illinantur. *Petrus Forresterus*. obs. 129. lib. 10. De Cerebri Morbis.

Subsectio sexta.

Pro Catarrho ferino ad mulierem quandam.

EX omnibus remediis, unum maxime profuit, nempe bolus ex laudani gr. iij. cum conserv. ros. à quo per 12. horas tussis & catarrhus omnino sedabantur, & ægra se curatam prædicebat ob summum levamen, quod ex eo remedio percipiebat. Idem bolus postea per morbi decursum ter sed dimidiata dosi, est exhibitus, & semper cum insigni juvamine, tandem per plures dies consequentes, sumpsit dimidiati prædicti boli partem quartam, cujus unius ope, omnia Symptomata sedata sunt. *Lazarus Riverius*. obs. 74. cent. 13.

Subsectio septima.

Pro Catarrho ad pectus delabente.

UT Catarrhus magno cum impetu ruens interceptiatur.

R. Spec. diatrachanth. frigid. Sacchar. albiss. an. ℥ss. bol. armen. ℥ss. cum mucilag. tragacanth. ex aq. ros. f. trochisci bechiarum instar. aut pilule hæc sortiores parentur.

R. Bol. armen. cum aq. ros. abluti. ℥ij. amyli. ℥iiij. tragacanth. gummi arabic. an. ℥j. Sacchar. cand. 3vj. Syr. viol. q. s. f. pilule.

Materia verò viscida pulmonibus impacta & imbibita, abstergetur incidatur & expectoretur.

R. Spec. diair. simpl. diapenid. an. ℥iij. rad. Ireos. pæon. enul. an. ℥j. pulmon. vulp. præpar. ℥ij. liquirit. ℥j. sacch. cand. ziiij. sacch. albiss. ℥v. in aq. hyssop. dissolut. F. confectio in tabulis, aut si quid fortius requiratur, substituatür Loch.

R. Loch. de pulmon. vulp. ℥j. sani & experit. de pino. an. ℥ss. spec. diapenid. ℥iij. diair. Solomon. ℥ij. pulv. liquirit. sem. urtic. rom. rad. enul. camp. pulm. vulp. præp. an. 3℥. succ. liquirit. myrrh. an. ℥ss. cum syr. de liquirit. vel hyssop. F. Loch. *Casspar. Hoffmannus.* consil. 29. pag. 105. lib. 6. consil. *Crasonis & aliorum Medicorum à Scholtziæ editorum.*

Subsectio octava.

Pro Catarrho præcipiti.

LAudio injecta Clysmata in initio mitiora, pedetentim ad paulo acriora progrediendo utatur frictionibus dorsii, scapularum, brachiorum & crurum. Inpergatur capiti pulvisculus ex Caryophyllis & Sandaracha *Arabum*. Si vehementior urget destillatio, vesperi exhiberem ℥j. 3℥. vel ℥ij. plus minus philonii cum conserva ros. vel pilulam j. vel jss. vel ij. minutim concisas, cum conserv. ros. ex his quarum descriptio nunc sequitur.

R. Thuris mascul. succi liquirit. an. ℥j. opii, croci, myrrh. an. ℥j. M. sum syr. papav. alb. F. pilulæ parvæ; ex unaquaque ℥j. ix. istis in pernici destillatione à capite atque irrita tussis, septenúmerò cum juvamento sin-

gulari sum usus & utor quotidie. Sed solum darem cum Catarrhus urgere videtur recens theriaca, si ad manus esset, vel recens Mithridatium in hunc finem exhiberi potest. Vidi in urgente Catarrho, cum viderentur suffocari ægri, quod acetum infusum vel assumptum fluxus impetuum retinuerit, & respirationem reddiderit liberio-rem. *Reinerus Solinander.* consil. 4. Sect. 3.

Subsectio nona.

Pro Catarrho ad Pulmones decumbente cum tussi diuturna.

R. **G**ummi-gutt. gr. viij. tartar. vitriol. gr. iij. ol. succini gutt. iij. cum syr. ros. solut. F. pil. 5. inaurerentur. Scotos & catarrhosos humores utiliter evacuant.

Pro materiæ pulmonibus jam impæctæ attenuatione & expectoratione, & thoracis dilatatione singulis matutinis utatur hæc tragea.

R. Spec. plir. arch. diacumin. an. 3jss. diair. Solom. diapenid. an. 3j. pulm. vulp. præp. fl. sulphuris, an. 3ss. spermat. ceti, ℥j. sacch. cand. alb. 3jss. vel q. s. ad gratiam. F. Tragea vel Pulvis: assumatur cum his Syrupis.

R. Syr. de veronic. de scabios. an. 3j. loch. de farfaro. 3jss. julep. viol. 3j. ol. scenic. gt. ij. M. singulis noctibus sumat de pulv. *Haly.* à veteribus tam decantato recens verò à Domino *Forresto* emendato, & à me quoque cum fructu ægorum experto qui.

R. Sem. papav. alb. 3jss. gummi tra-

tragacanth. arabic. farin. orob. an. ʒijʒ. sem. alth. portulac. cucum. melon. citrull. bombac. an. ʒijʒ. ciner. cancr. fluviatil. corall. alb. usti. fuccin. liquirit. an. ʒijʒ. sacch. penid. ad pondus omnium. M. F. pulvis. assumat cum Syr. jujubino & de pap. v. an. ʒijʒ. julep. viol. ʒx.

Alternis diebus utatur manè his rotulis contra tabem præservantibus.

R. Pulm. vulp. præp. fl. sulphur. præp. an. ʒβ. sacchar. ros. vet. ʒijʒ. pinear. rec. amygd. d. excorticat. an. ʒj. sacch. penid. dissolut. in aq. veronic. & scabios. an. q. s. F. rotulæ.

Ad eandem intensionem facit sequens linimentum.

R. Unguenti resumptivi, ʒiij. ol. amygd. d. rec. express. ol. viol. an. ʒij. mucilag. sem. alth. tragacanth. extract. cum aq. viol. an. ʒj. croci tusi, ʒss. mosch. gr. iij. ceræ, q. s. F. linimentum.

Si tussis valde sit molesta, sumat cochl. ij. de hac mistura, manè & vespere calidè.

R. Oxymel. scillit. ʒiij. aq. vitæ opethæ rectificat. aq. anisi, spirit. Juniper. an. ʒj. spec. diatr. Solom. ʒβ. ol. anis. gutt. v. laudan. opiat. gr. iij. mosch. el. gr. ij. sacch. cand. albiss. ʒiij. M. diligenter. colatura detur ad vitrum. Superassumat tabul. j. spec. diatragac. frigidi. Jo. Petrus Lonicinus. obs. 1. cap. 1. lib. 3.

Subsectio decima.

Pro Catarrho falso.

Duo potissimum remedia puto fore efficacissima, quæ in me ipso ac multis aliis fuerunt (ut dixit *Aesclepiades*) *χέλεις τὸν οἶδον*. Primum est bolus armena orientalis rubra, quæ sola & simplex in lingua posita & palato admota, nocte præsertim, quo tempore solet fieri distillatio, sistit ac siccatur Catarrhum, & capiti robur addit mirum in modum ut videatur *ὑπόστασις*, incantamentum vim habet theriacalem admirabilem. Alterum est theriaca recens optima, quæ vires habet insignes ad acres distillationes. Tertium addo ossa humani combusta, Cranium tamen est præstantius.

R. Pulv. ossium humanorum combust. ʒj. corall. alb. ras. ebor. an. ʒj. camphor. ʒj. M. F. pulvis subtiliss. dosi ʒj. in vino aut fure. Hieronymus Donzellinus. consil. 15. pag. 43. lib. 6. consil. Cratonis & aliorum medicorum à Scholtæio editorum.

Ex his quæ mihi innotuerunt per informationem datam, apparet hunc nobilem Dominum laborare Catarrho difficili & falso, qui destillat ad thoracem & pulmonem; & est causa ulceris pulmonis, quod comitari solent febres lentæ, cum maxima totius corporis macie. Ad profligandum hunc affectum triplici utor instrumento; Dieta, Pharmacia & Chirurgia. Eligatur itaque acris in ætate temperatus, vel saltem ad modicam frigiditatem incli-

incli-

inclinans, in passivis ad siccum. Evitetur aer ventosus, pluviosus, valde frigidus & calidus. Caveat Solis & Lunæ radios, hi enim Catarrhum multiplicanti. Caput & thorax diligenter pannis muniatur, ut tamen non æstuet, neque frigeat nimium; exercitium sit moderatum. Singulis diebus studeat excernere superfluitates siccum & urinæ: Somnus sit nocturnus, diurnus enim pessimus; fugiat coitum & animi accidentia; panis sit ex optimo frumento, bene fermentatus, sed sine sale; carnes sint facili digestionis, boni nutrimenti, & paucarum superfluitatum. Evitetur Caseus antiquus, sed novus convenit, & lac quovis modo assumptum, sic oriza cum lacte cocta, & ova forbilia. pisces conveniunt saxatiles; evitentur allia, cepe, porrum, raphanus, aromata salsa & acetum. Potus sit aqua cum saccharo & sem. coriandri decocta. quantum ad medicamenta, vere & autumno capiat hoc digestivum calidè in aurora per decem dies.

R. Aq. viol. farfar. & tussilag. an. ʒij. Syr. viol. papav. an. ʒij. M.

Postea purgetur corpus hoc medicamento.

R. Mannæ, cl. ʒijj. dissolv. in decocto pectorali; in quo bullierint agar. troch. ʒij. F. Potio.

Quod si sanguinem expueret, vel etiam non expueret, laudarem incun- te vere sanguinis missionem è basilica dextra: hæc enim à sputo sanguinis præservat. mane & vespere si sanguine expueret, Capiat ʒj. Philonii persici, aut tantundem nostri Electuarii ad

sputum sanguinis quod est mirabile.

R. Sem. Hyosciami alt. papav. alb. an. ʒx. terre sigill. corall. rubr. an. ʒv. sacch. ros. antiquiss. q. s. F. Electuari- um.

Divertatur Catarrhus cum ligatu- ris & frictionibus brachiorum & tibi- arum, & cucurbitulis sine scarifica- tione ad coxas; & lavando crura tali lavacro.

R. Ros. rubr. fl. nymphae viol. be- ton. Chamem. an. Mj. coq. in s. q. aq. pluvialis, & abluantur crura. Revel- latur etiam Catarrhus ad cutis capitis superficiem, sicut fecit Galenus in illa Nobili Romana quinto methodi, hoc medicamento securo & tuto.

R. Cantharid. abscessis alis & ca- pitibus. ʒj. caricar. ping. numero j. fermenti parum. cum aceto scillitico F. Pasta. Mane abrafo capite super su- tura coronali imponatur, dimittatur per horas octo, ubi excitaverit vesi- cam, acurumpatur, & locus inunga- tur butyro, superposito folio caulis supra cineres calefacto, mane & vesp- eri ne fiat unio partium. Si hoc non suffecerit, fiat cauterium actuale in sutura coronali candente ferro, & de- cisa eschara imposito grano ciceris diu detineatur locus apertus, hoc remedio multos actu Phthysicos pristinae sanita- ti restitui. etsi autem videri possit abominandum medicamentum, tutissi- mum tamen est, & sine aliqua noxa adhibetur; cum quo etiam plurimos Catarrhos ad thoracem delabentes compescui.

Consulo etiam ut in Majo bibat lac asininum vel caprinum cum saccharo,

(nihil

(nihil enim melius in talibus pulmonum dispositionibus, & catarrho calido & acri) inchoando ab ℥iij. & paulatim ascendendo ad ℥bj. cum modico Saccharo ne acescat in ventriculo, & capra in thalamum introducenda est, ne lac corrumpatur. Epoto lacte non est indormiendum, neque exercendum corpus. Manè & vesperti capiat de elect. sequenti, quod Pulmones confortat, ne recipiant catarrhos exulcerantes.

R. Pulmon. vulp. præp. & exsicc. ℥i. succi liquirit. capill. ven. an. 3ß. diapenid. cum sacchar. sine specieb. calidis diatragacanth. frigid. an. 3j. cum syr. myrtino, q. l. F. Electuar. & est D. Mesue. Vesperti inspergatur synciput isto pulvere.

R. Gummi Juniper. ros. rubr. myrtill. thuris, mastich. corall. rubr. santal. omnium, an. 3ß. F. pulvis. *Helidius de Paduanis.* consil. 7. lib. 3. consil. *Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholizio* editorum.

Præferimus reliquis omnibus remediis in Catarrho falso diacodium liquidum. Capiat vero cochlear. j. hora decubitus, & si necesse sit etiam manè. Sed non sumat nisi falsedo vel tenuitas Catarrhi postulet. In continuo etiam usu præcipuè matutinis horis esse debet saccharum rosatum ad 3ß. cui plurimum confidimus; idque magnopere commendamus. Ad hæc. bis vel ter in septimana hora decubitus, ad magnitudinem cerasi rubri boli armeni optimi accipiat. Plurimum enim ad descensum Catarrhi conducit. *Joh. Baptista Montanus.* consil. 136.

Subsectio undecima.

Pro Catarrho & Tussi infantis.

INfans quidam undecimestris tentabatur Catarrho cum tussi assidua & febre, pituitam frequenter evomebat, multum lac sugebat, & parum mingebar. Post multa remedia cum perexiguo fructu usurpata, jussi ut inungeretur regio renum oleo scorpiorum *Martiboli* ter in die, unde urine copiosiores reddita, & catarrhus imminutus. Dicit enim *Mercatus* lib. De *Malis Puerorum*, cap. 8. in pueris contingere catarrhum aliquando ex vitio & imbecillitate renum non trahentium serosum humorem, unde fit ut ille sursum translatus, fiat materia Catarrhi, *Lazarus Riverius.* observ. 55. cent. 1.

Subsectio duodecima.

Pro Catarrhis puerorum strangulationem minitantibus cum Epilepsia.

QUando ad statum vel vigorem morbi ventum est, soleo ego exhibere sperma ceti quantitate pisi in lacte muliebri dissolutum, & jubeo instillare in os pueri; postea moneo ut somno committatur hoc remedio multis profui, quos etiam sæpe pro deploratis habuerunt mulieres nam fluxiones intercipit, & suffocationis paroxysmos mitigat. Sed tamen exhibere.

hibere non soleo, nisi cæteris non juvantibus. Epileptici accessum sequentibus remediis arcere solemus. Appendimus juxta *Galen* & medicorum consilia grana *Pæoniæ* excorticata collo & brachiis puerorum. Smaragdum etiam integrum & minimè lesum cordi applicare solemus. Quidam etiam corallia rubra & alcis ungulam ita usurpare solent; ad intra verò conservam *pæoniæ* aut *béton*. exhibemus aut facimus destillationem, harum conservarum in aqua flor. tilie, & de ea nonnunquam unam atque alteram guttam instillamus. aversiones fiant frictionibus & ligaturis, si ætas permiserit. Vidi apud *Isidor* cauteria actualia ad coronalem futuram capitis applicata fuisse bimulis & trimulis, atque contulisse. *Jo. Nevius*, consil. 24. lib. 3. consil. *Crottonis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

Subsectio. decima. tertia.

Pro Catarrho suffocante ad fauces labente.

Suali ut venam semel in anno aperiret veris tempore. Et ut scarificatione uteretur in scapulis ter vel quater in anno. Pedes item frequenter noctu cubitum intrus, calido decocto *Salviæ* & *Chamæmillæ* foveret, vel in illud imponeret. Purgaret corpus bis in anno pil. sine quibus ad. *§ij.* pro vice.

In ipso paroxysmo utilis est aqua, quæ fit ex aqua vitæ bñe præparata,

cui saccharum candum tanta quantitate ut parum dulcescat, additum sit, & parum aq. *Cinamom.* cum pauca aq. ros. & cochl. j. vel ij. mox sumat. Postea hæc caprinum tepidum, in quo sempervivum majus decoctum sit, & radix *althææ*, ore & faucibus contineat. Extrinsecus collo commodè circumdaretur lana nigra succida oleo lilionum inuncta, calefacta panno cannabino involuta; vel si perseveret malum, poterit tale Emplastrum collo circumdari.

R. Nidi hirundin. §vj. pulverifetur, & coq. in vino albo, addendo pulv. bacc. lauri. §j. mellis §ij. ol. lilion. §vij. F. instar Emplastri, quod supra pannum extensum tepide collo circumdetur. Felix Platerus. obs. lib. 1. pag. 185.

Ad diversionem Catarrhi suffocativi fortissimo lixivio & panno asperiore cubitum confricarem, atque hoc modo exulcerarem istas partes, quæ ne consolidentur, sed plurimum materię efflueret, operam darem; non absque dolore sit, sed ob utilitatem æquo animo ferat. *Jo. Crot.* consil. 20. lib. 6. pag. 61.

Sectio 33.

Pro Cephalæa antiqua.

PRO Cephalæa illa antiqua, Emplastrum sequens raso capiti, pileoli instar in verticis regione tota, & occipitii appositum, continuò gestabat. parabatur illud ex una parte Emplastri de ranis (quod mirè efficax in Cephalæa sananda) & media parte Emplastri de betonica & de alabastro. *Felix Platerus.* observ. lib. 2. pag. 368.

Sectio 34.

Pro Cephalæa biliosa.

Victus ratio sit tenuis & qualitate frigida; mox antecedens causa revellatur clystere refrigerante in quo Cholagoga sint dissoluta, vel potione paulò valentiore, quoniam bilis hic quasi turgens est & furiosa. Deinde secta vena brachii sanguis adimendus ad calorem eventandum, simulque ad sedandum dolorem, ejus causa nonnihil imminuta; parè tamen detrahatur, quod eo vacuato, laxatis veluti habebis, bilis exandescat. Interim topica etiam ab initio non sunt omittenda, à mitioribus ad valentiora fiat progressus. ut,

R. Ol. viol. nymphae, an. ʒj. aq. plantag. viol. aceti albi. an. ʒij. M. pro litu frontis & temporum. Vel,

R. Ung. popul. infrigid. *Gal.* an.

ʒij. ol. nymphae ʒj. aq. ros. plantag. an. ʒʒ. aceti albi, ʒij. M. pro linimento.

Quod si dolor non cedit, ad narcotica parè sumenda admoventaque confugiendum; reiterandaque erit purgatio cholagogis, apparatis prius humoribus biliosis syrupis & aquis convenientibus. Cæterum quoniam vigilie laborantem hunc magnopere torquent pro conciliando somno.

R. Unguent popul. ʒʒ. opii. croci an. gr. iij. cum oleo nymphae. F. linimentum pro pulsibus.

Illud unum quod nunquam falli, hic addere placet præsidium ad biliosam Cephalæam edomandam.

R. Fol. mollium hederæ, fol. plantag. viol. an. pt. æq. & cum oxymelino terantur, & fronti temporibusque imponantur quod si his non cedit malum, caput stillicidio ex lacte vaccino tepido subijciatur, vel ex hydrelæo parato ex oleo viol. & rosæ. nec non ex aqua in qua præbullierint flores Chamæmill. melilot. aneth. scm. fenugrec. lini & hujusmodi alia anodyna temperataque medicamenta simplicia. Quibus addenda sunt aliqua adstringentia & roborantia ut rosæ & plantag. folia. *J. Zeebink.* consult. 56.

Sectio 35.

Pro Cerebri Commotione.

Statim vena in brachio aperienda, simulque caput crinibus abrasis oleo ros. vel myrtino inungendum aut tale Cataplasma capiti imponendum.

R. Farin. hordei, fabarum. an. ℥vj. ol. rosac. ℥iij. aceti. q. s. F. Cataplasma quod capiti applicetur, & sæpius renovetur. Clysteres injiciendi & repetendi, atque alie revulsiones per frictiones partium extremarum, cucurbitulas scapulis appositas instituenda. Post quartum diem repellentibus discutientia admiscenda sunt, quale est hoc Cataplasma.

R. Absynth. Mj. florum ros. rubr. chamem. an. pj. farin. fabar. ℥j. sang. dracon. ℥ij. murtanie, ℥iij. cum. ol. ros. q. s. F. Cataplasma. Tandem sola discutientia usarpanda; ex rad. alth. cyperi, cal. aromat. fol. salv. major. beton. fl. starchad. chamem. quibus ad caput roborandum, fl. ros. rub. i addantur. *Alexander Benedi-ctus* Emplastrum ex gummi hedere valde commendat, eoque senem decrepitem octogenarium, qui ex capitis percussione obmutuerat, præter omnem opinionem se sanasse refert, idque etiam fracta calvarie ossa, quod vix credibile est, ferruminare scribit. Paratur hoc modo.

R. Gummi hedere ℥iij. resinæ purre, ℥ss. cere, ℥iij. ol. ros. ℥iij. am-

moniac. ℥ij. terebinth. ℥iij. succi corymb. hedere. ℥iij. farin. fabarum, q. s. M. pulli quoque columbini vel galinacci, vel catuli per medium dissecti, vel pulmones animalium calidi capiti admoti insignem discutiendi vim habent. *Daniel Semertus*, cap. 30. sect. 1. lib. 1. *Prax. medic.*

Sectio 36.

De Cerebri fungo.

Quemadmodum in stirpibus arborum humores semiputridi per corticem extuberantes in fungos coalescunt, sic fracta exemptaque portione aliqua cranii, ac dura matre lesa, statim humores cerebri circa plagam affluunt, qui sive ossis sive acris frigiditate condensati instar fungi concresecunt, atque interdum adeo intumescunt, ut extra cranium eminent. Affectus autem ille *Galenus* *μύχρη* fungus à similitudine appellatur. Est vero caro mollis, levis, pallida, & spongiosa, quæ quidem citò excrescit, lento vero pede retrocedit. Potest etiam ex statu procreari, ut in *cap. 30. sect. 1. lib. 1. Prax. medic.* videtur. *Salustio*

Subsectio unica.

Pro Cerebri fungo Cranii fractura succedente.

Fungus hic intra 24 horas ita excrevit, ut magnitudine ovi gallinacei extra Cranium emineret: illum tamen infra scriptis medicamentis folliciter divino favore perfraxi.

In principio singulis, deinde alternis, ac tandem tertio quoque die sequens enema injeci.

R. Rad. & sol. alth. malv. parietar. mercurial. flor. chamem. melil. fl. & sol. beton. an. Mß. sem. fenugrec. lini, anis. an. ʒss. coq. in aq. ad consumptionem tertiar. partis. in colat. ʒij. dissolv. bened. laxativ. hieræ picr. compos. an. ʒiij. vitellum ovi, salis. p. j. ol. chamemil. ʒij. M. F. Enema.

Bis verò in die fomentationem sequentem vulneri applicui.

R. Fol. & fl. beton. salv. chamem. melil. ros. sumitar. majoran. rosmar. an. Mj. sem. anis. fenugrec. an. ʒj. incid. & contundantur pro fotu. harum herbarum. q. s. indatur sacculo ejus magnitudinis, ut median ferè partem capitis cooperiat, qui filo intertextus, coquatur in vini & aquæ, an. pt. æq. & applicetur calidè. Post fotum diligenter abstergendum est caput linteis calidis, deinde sequentem pulverem inspersu fungo atque toti vulneri.

R. Rad. caryophyllat. angel. calam. aromat. an. ʒß. rad. aristol. rot. irid. fl. ligni guaiac. an. ʒij. fl. Salv. sumi-

tat. majoran. rosmar. an. p. j. F. omnium pulvis tenuissimus. Deinde sequens Emplastrum applicui.

R. Emplast. de beton. ʒiiij. gummi elemi dissolut. in ol. rosac. ʒj. pulv. ros. myrtill. an. ʒj. mastich. calam. arom. an. ʒijß. ol. rosac. q. s. F. Emplastrum. His fungus paulatim & intra 14. dies subsidit. *Gmil. Fabricius Hildanus. ob. 17. cent. 1.*

Consului ut inspergerent pulveres ex Spica & Sernantho, quorum usui attritus est. Hoc remedio sæpius fungus sanavi, ac proinde tanquam arcana vobis propono. *Petrus de Marchesio. observ. 6.*

Sectio 37.

Pro Cerebri inflammatione & Sphacelo.

Hujus morbi tanta est fœvities, ut intra quaternionem primum plerumque enecet. illico incumbit feva cum Cephalalgia, cujus dolor spinam ac occiput etiam occupat; illicoque deiecit sensus cunctos ægri tamen exiliunt ac se jactant pedibus, manibus, totoque corpore; maxime curiosa involant manibus, ita ut quædam mulieres ne propriis quidem capillis parcant, imò unguibus propriam faciem descendant, mox productione morbo movendi vis in languorem abit. In silentio perenni perseverant, vixque puncti respondent. Febris acerrima comitatur; nec cibum nec potum admittunt: ortum ducit à retorrido

C c 2 sanguine

languine in cerebrum translato: unde intente morbo facies cum tumore rubet, oculi cum rubore fixi videntur. Nam in hoc malo ipsa cerebri substantia inflammatur: unde tandem gangrena. quæ dum absoluta constitit, redintegrari cerebrum nequit. quæ in procinctu est, & in yivæ ob vim phlegmones, præcipiti calamitate trahit ægrotum, ob morbi potentiam & parti occupatæ principatum. quod si ad quartum pervenerit diem, spes est morbum posse domari: nam virum id robur denunciat. Curatio erit materiæ ex cerebro evacuatio, utq; algiosum evadat cerebrum habita provisione totius corporis, materia à capite repellatur; dein discute eam: dein fleatur ad algorem cerebrum. Verum tanta mali hujus est calamitas, ut vix hæc perficias, antequam in gangrenam cerebrum trahatur accedit quod vix intro remedia ac alimenta admittant. quare viribus adnitentibus, seca internam in brachio venam, a leni clystere, abstine ab acri glande in tam feroci febre. Capiti actu frigida deinde admove, ut oleum rosæ completum cum pauco aceto vel potius rigetur caput decocto actu frigido, endiv. lactuc. viol. portulac. parietar. vel ex his fiat Cataplasma cum oleo nymphæ, & pauco aceto rosaceo. frigida admove, æstuantia remove. ita agatur incunte morbo, Si æstivum fuerit tempus. fiant etiam revulsiones per cucurbitulas: ac fetus fiat ex decocto salicis viol. nymph. lactuce, malv. parietar. & fl. melilot. Cervici & humeris admove Canthari-

des; & hirudines ponæ ad aures. Se- ca venam in fronte: narium venæ recludantur, ut copiosè sanguis effluat, tunc junge oxymelino oleum chamæ. & fove decocto malv. fl. chamæ. melil. sem. fanugræc. & lini rad. alth. inclinato malo admove sternutatoria. alvus mollescat enemate. Si urina detenta fuerit, illine oleo Scorpionum pubem, & admove parietariam coctam, post quartum diem redeant ad paucam cibi copiam: jus pulli laudatum cum sem. melonum. absit vinum: tandem validius purgentur jam recreatis viribus. *Jo. Her- vernius.* ad Aphor. Hippoc. 50. sect. 7.

Sectio 38.

De Cervi Lachryma.

TAntæ creditur esse efficacæ Cer- vi lachryma in sudore ciendo ut si gr. v. vel vi. potui dentur, totum corpus ferè solvi judicemus. De hac loquens *Abinzar.* lib. 1. tract. 13. cap. 6. Se tria grana Azir filio regii magistri equitum, in lacte vel aq. cucurbitæ vel rosac. exhibuisse retulit, illumque à virulento ictero liberasse. Hæc autem in cervis ante centesimum annum (testimonio *Scaligeri*) nulla est, temporis vero progressu generatur, & in juglandis molem accrescit. Dicitur magnam habere ad venenum efficaciam, ut in *Asia* fortissimè successu sæpè experiuntur. *Julius Cesar Boticellus*, hortul. genia.

Sectio 39.

De Chalybis preparatione.

HOc modo tutissimè sumatur Chalybis.

R. limaturæ Chalybis q. s. pone in Crucibulo donec excanduerit, sed citra fusionem, aufer ab igne, & limaturam in vase vino albo repleto extingue, & ablue. abluta limatura ponatur in umbra supra petiam lineam novam ad excrucandam, quo facto.

R. Istius limaturæ Chalybis hoc modo prepar. 3j. vini albi lbx. ponatur limatura in parvo sacculo lineo in vas vini quod recipit ipsius lbx. vas diligentissimè obturatur, ne exhalet aliquid. & relinquatur per 24. horas, quo tempore elapso utere hoc vino chalybeato in prandio, ante prandium, in coena, vel quomodo libet, & excellentissimè paulatim operationes suas perficiet, si saltem per mensem integrum ipsius usus prorogetur. & in hoc nulla convenit regula in faciundo vel non faciundo exercitio. Solum ægrotus eo tempore ab aceto & acidis abstinere debet: acetum enim & Chalybs, insensibilissimi sunt hostes, & ex istis duobus potius venenum quam medicamentum preparatur. quoniam verò aliquando limatura temporis mora, nigredinem contrahit, & sacculum inficit, ideo debemus singulis 8. vel 10. diebus eam extrahere, cum vino albo ablueri, sacculum novum conficere, & denuo ut prius reaptare. Notandum est ægrotantem eo tempore quo vino

utitur Chalybeato, debere nullum aliud vel in prandio, vel in coena sumere vinum, graviter enim erraret: eo solo debet uti, quandoquidem ut sæpius observavi, nec colorem, nec saporem variat, nec odorem. hæc recepta ut auctori à fide dignis à Serenissimo *Hetruria* duce Eminavit, quicquid sit, optima est ratione & experimento confirmata. *Dominicus Panarolus, obs. 32. Pentecost. 3.*

Sectio 40.

Pro Chlorsis.

Aurifabri filia annos duo de viginti nata sexennio ferè fordos colorem patiebatur. nil artis remediis contra contumax malum proficere. Dum peregrè profectura curru Succussorio devenitur, nauseabunda tandem vomit incredibilem humorum variegatorum copiam. animam agere videtur. intra 4. vel 5. dies deperditus faciei color recuperatur, nulla ope medica, sed solo vomitu spontaneo revocatus, ut mirum non sit si tantoperè in omni repletionis specie vomitiones *Hippocrates* commendaverit. Itaque credibile est à variis humoribus iisdem corruptis malum hoc ali ac foveri. *Guil. Ballonius. lib. De Virginitate & Mulierum morbis.*

Inter cetera in antiquis obstructions in usum vocetur radix Enul. camp. in taleolas sectæ & in vino albo macerata. miraculo enim creditur for-

dos

dos virginum colores tollere, idem ibidem.

Vocatus ad virginem nobilem ictericam, cachecticam, verminosam, Catamenii olim fluere solitis destitutam, præmissis purgationibus, decoctoque tartari, rubinæ tinct. mercurial. &c. Saphenam aperuit tandem exhibito *Monspelienfium* ad pallidos colores pulvere, quem Schyronii vocant, mentes copiose provocavi, quibus fluentibus, icterus, & cachexia brevi cessere. Formula pulveris quem sæpe fidum expertus sum est hæc.

R. Rubinæ ʒijß. Sabinæ. muscerdæ an. ʒj. Croci. ʒß. lumbricor. viso lotor. & ustor. ʒj. (ego vermibus illis quos suspectos jam tum habebam boracem substitui) macis. sol. Lauri. an. ʒß. spec. aromat. rosat. ʒj. limaturæ Chalybis ʒiij. rad. Enul. ʒj. Sacchar. duplum omnium Dosis ʒj. cum vino albo dulci. *Horic. ab Heers. obs. 6. lib. 1.*

Sectio 41.

De Cholera Morbo.

CHolera Morbus (quæ ἀνὰ τὴν χολῆν potius quam ἀνὰ τὴν χολαδικὴν intestinis nomen suum mutatur) nihil aliud est, quam assidua & violentissima humoris pravi, vehementi cum perturbatione, per superiora & inferiora rejectio, à facultate ventriculi expultrice nimium irritata originem trahens. Causa hujus mali

proxima est humor acris & biliosus exustus & corruptus, qui in ventriculo genitus vel aliunde accedens, sua acrimonia & malignitate, expultricem ita stimulat, ut tandem sine mora intentis viribus conetur, retentrice facultate debili non resistente, per utrumque ductum tam molestant sircinam deponere. Causæ περιτταεργικαὶ sunt alimenta prava substantia prædita copiosius assumpta, qualia sunt, carnes porcine, anguille, allia, cœpæ, fungi melones, cucumeres, mala persica, & precocia, cerasi & alii fructus fugaces, præsertim si jejuno ventriculo, aut eo cibo repleto sumantur, & assatim illis sumpris bibatur. In vitio etiam sunt cibi pingues & acres, venena item & venenata medicamenta. tribuitur hic affectus ventriculo potius quam intestinis, quia causa morbilica magis in ventriculo quam intestinis continetur. Duplex statuitur Cholera, humida quam hæcenus descripsimus, & arida, quæ est Spiritus flatulenti sursum deorsumque excretio cum ventris inflatione ac strepitu, & lumborum ac laterum dolore, cujus causa non solum in calorem ventriculi nimium, & alimenta prava referenda est, sed etiam in bilem atram pravosque humores ventriculo substratos. recensetur Cholera humida inter perperacutos morbos, utpote quæ doloris atrocitate & excretionis vehementia, subitam inferre soleat mortem, ac intra 24. horarum spatium hominem è medio tollere. à Sicca non tantum imminet periculum.

Subsectio

Subsectio prima.

Pro Cholera acutissima cum Syncope in muliere.

Statim accitus, frictiones adhibui & ligaturam brachiorum. mox à Syncope relevata hoc sequens medicamentum propinavi.

R. Decoct. hord. non excortic. ℥iij. Syr. ex infus. ros. rub. ℥j. M. quo facile vomuit, & secessum habuit. nolumus enim in principio ea, quæ efferebantur cohibere. quinimò cum adhuc nauseabunda esset, hoc tepide propinavimus & evomuit. Nam sola aqua tepida cum Syr. acetos. simpl. satis officium suum in tali casu præstitit. Postea hunc Syrupum dedi.

R. Aq. decoct. hord. Mund. ℥iij. Syr. de ribes. Syr. Cydonior. an. ℥ss. Syr. ros. rub. ℥ss. M. F. juleb. Jussi etiam ut ad majorem roborationem & constrictionem ventriculi, frequenter fumeret ex condito sequenti.

R. Conserv. ros. antiq. conserv. acetos. rob. de ribes. an. ℥ss. diacydon. sine speciebus. 3vj. sem. acetos. sem. citri pulv. an. ℥j. manus ch. perlac. 3ij. spec. triosantal. ℥ij. cum Syr. conserv. myrobal. emblic. & Syr. menth. E. conditum medicocriter molle. de quo fumebat instar dimidiæ castaneæ per horam ante passum manè & vespere. Etiam extrinsecus hoc unguento ventriculo roborato ac temperate calido inuncto manè & vespere ante passum.

R. Ol. myrtill. cotoneor. an. ℥ss. ol. mastich. 3ij. corall. rubr. ros. rubr. hypocist. acacie. an. ℥j. Santal. citrin. 3ss. ceræ exiguum F. unguentum. & sic tandem curata est. *Petrus Forestus. obs. 47. lib. 18. De Stomachi Affectionibus.*

Probatissimum & præsentissimum in Cholera humida remedium est Cry-stallus, ut testatur *Langius. lib. 3. Epistol. cujus 3ss. vel per se exhiberi potest, vel cum Electuariis appropriatis aliisque medicamentis. Daniel Sennertus. Pract. lib. 3. part. 1. Sect. 2. cap. 13.*

Subsectio secunda.

Pro Cholera Morbo.

Juvenis quidam bilioso temperamento præditus, incidit æstate media in febrem tertianam, quæ duabus primis accessionibus satis mite apparuit, sed in tertia accessione, tanta fuit humoris biliosi malignitas, & ferocia, ut concitato vomitu, atque alvi fluxu frequenti, cum maxima virium jactura, summum ægro periculum impenderet. vocatus ad eum præscribo dysenterem ex juseulo cum conf. alchem. 3ij. theriac. rec. 3j. quo statim vomitus & alvi fluxus sedatus est. quia verò in hujusmodi febribus malignis si vera illa Symptomata in singulis mutationibus redire solent, & ægrum secunda, vel tertia invasione de medio tollere, ad præcautionem præscripsi victu incrassantem, & laudani gr. iij. duabus horis ante paroxysmum sumenda, sicq; symptomata

Symptomata prædicta non redlere; levis accessio fuit, & julepis refrigerantibus, incrassantibus, atque alexipharmacis curatio absoluta est. *Laz. River.* cent. 3. observ. 78.

Mulier quædam correpta est Cholera morbo 23. die *Julii*, circa meridiem, & ad vespertam usque vigescit alvum deposuit, cum gravissimis doloribus, non solum intestina, sed etiam ventriculum infestantibus, ita ut sequenti die, etiam vomitu premeretur, multosque humores acres & biliosos excerneret. Maritus à me consilium petiit. dum alia remedia pararentur, consulo ut ægra oxycrati cyathum assumeret, cujus adeo efficax fuit operatio, ut vomitus & alvi fluxus statim cohibiti fuerint, & alia remedia omissa, dictitante ægra, se à morbo liberatam & pristinae valetudini restitutam. *Lazarus Riverius.* cent. 4. obs. 8.

Mercator quidam *Monspelienfis* septuagenarius, gravi cholera morbo correptus 4. præcipue remediis intra 7. dies liberatus est. Clystere ex lacte confect. de hyacintho, conserv. ros. & vitell. ovor. fotu ventriculi adstringente & roborante, cum sacculis in vino rubro maceratis, julepo ex decocto plantag. & portulac. cum Syr. Cydonior. & confect. de hyacintho manè & serò exhibitio; & laudano cujus gr. j. singulis noctibus in julepo dissolvebatur. Pro miraculo habita est hæc curatio in tam proveccta etate. *Lazarus Riverius.* cent. 4. obs. 53.

Subsectio tertia.

Pro Cholera Sanguinea.

Læterius quidam media dum lætate uxorem suam formosam noviter nuptam, nimio libidinis ardore accensus aliquando cognosceret, valde periclitatus est: nam copiosissime per vomitum & secessum sanguis excernebatur, cum calor & motus ora venarum aperuissent. istum morbum Choleram sanguineam appellavi. Sanguine ad 12. circiter libræ ejecto maxima aderant Symptomata, nempe pulsus deperditio, cum dejectione virium, facies *Hippocratica*, sudor frigidus, & jam desperatus erat. tamen propinatis cum vino granator. Lapid. Hematitidis. ꝑijj. statim sanatus est, magna omnium admiratione. *Dominicus Panaxolus.* obs. 11. Pentecoste 1:

Sectio 42.

Pro Cicatrice in facie auferenda.

Imperavi uxori meæ ut sudore vel madore effluente ex ovo dum assatur cicatricem suam sæpius liniret, quò valde dealbata & rectificata est. hoc erat *Nicoli* secretum, quod tamen hoc tempore valde commune & vulgare factum est nostra & aliorum medicorum opera, qui sæpius eo usi sumus. expertum hoc (ait *Rondeletius*) à dominis *Troxano* & *Fabro* medicis, sed

sed nos usi sumus in uxore antequam *Rondel.* legissetur. oleum etiam de myrrha optimè cicatrices dealbat. *Forrestus.* obs. 4. & *Sebul.* lib. 31.

Sectio 32.

De Cicutæ veneno.

Non est hoc venenum quod *Abenienfes* *Socrati* tribuerunt, ut ponit *Conciliator*, sed fuit quoddam venenum compositum, quod *Cicutam* vocarunt; ut in historiis legi Romano- rum, nam & de hoc *Valerius Maximus* mentionem facit. *Cicutæ* *Bezoar* est pulvis *Gentianæ* cum vino *darus*, *theriaca* verò est ex conferentibus. Per initia autem per vomitum excutere oportet, & quod ad intestina prolapsum est, expurgabimus. tum ad vini meraci potionem veluti præsentissimum remedium transibimus, per intervalla illud exhibentes.

In quibus intervallis lac vaccinum, aut alpinum, aut absynthium cum pipere communi & castoreo, rutamque cum mentha in vino exhibebimus, totum præterea corpus calefacere conducit, & præsertim præcordia. ad vehementiorem item motum ac cursum æger cogatur. *Petrus Forrestus.* *Sebul.* obs. 10, lib. 30. *De venenis.*

Cum *Rusticus* quidam *Vinitor* suas coleret vineas, ligone sortè fortuna erutis *Cicutæ* radicibus; secumque domum delatis, *passinacæ* radicis loco decoxit, comeditque in cena una cum

uxore, mox statim ambo ivere cubitum. Media autem nocte, à somno expergefacti, omni penitus amissa ratione, huc atque illuc per domum in tenebris vagabantur, amentia & furore ducti: unde caput, faciem, & oculos, in parietes percusserunt, ut manè accurrentibus vicinis, partim percussionibus tumidi, partimque effuso sub cute sanguine liventes, tumentibus admodum oculorum palpebris, horrendam ac monstrosam ostenderent faciem. Vocor ego statim ad Curam, percontatisque domesticis, quibus eduliis in cena victitassent, reperi hos *Cicutæ* esitasse radices, quas *passinacæ* esse crediderant. quandoquidem mihi in propinquam vineam abeunti, ostenderunt illi locum, ubi *rusticus* ille radices effoderat, ibique inveni alias *Cicutæ* radices, quæ jam folia emittere incipiebant. qua re perspecta, celeriter ad ægros redii, quos quidem non multo post tempore deo adjuvante, in pristinam mentem & sanitatem restitui.

Decepta quoque his radicibus est, superioribus annis quædam nobilis *Matrona*, quæ radices proprio in horto effossas toti familie decoxit, ac præbuit esitandos carotarum loco.

Quinetiam *Monachum Franciscanum* curavimus, qui plurimis mensibus modò amentia modò furore agebatur, quod *Cicutæ* folia, *hortensis* *petro-* *selini* vice, piscium quorundam *jusculis* imposita, comedisset. Caveant igitur omnes, ne in hæc veniant discrimina. *Petrus Andreas Matthiæus*, comment. ad cap. 11. lib. 6. *Discord.*

Cicutæ folia necarunt *Franciscum Trapolinum*, Præceptoris mei Pomponatii præceptorem, virum sui sæculi phœnicem: loco petroselini hausit in iusculo posita ab ancilla, itaque amens, sine sopore, discipulis suis sui triste desiderium reliquit. *Jul. Cesar Scaliger exercitatione, 152.*

Anno Christi 1665. Generosa & nobilis Domina de *Alva*, focus mea plurimum colenda, in oppidulo ad *Fortham* sito quod *Cul-ras* dicitur cum familia degens: fortè per famule imprudentiam, ipsa cum omnibus domesticis iusculum in prandium sorbendo hauserat, in quo coctæ fuerint (pastinacæ loco) cicutæ radices.

Infelicis hujus infortunii hæc dicebatur causa, quod nimirum depositas in orto domui adiaceente non ita pridem effossas pastinacæ & cicutæ radices, sed locis satis distitas, pueruli postea illic enludentes confuderint & unâ miscuerint: ac famula tandem rei culinariæ præposita, speciei similitudine decepta, vice pastinacæ cicutas collegerit, & in prandium destinaverit, innocentissimè quidem illa, sed periculosissimo sanè errore: vix enim absolverant perniciosum illud ferculum, cum ecce suas vires, vinulentum venenarum exercere cepit: omnes quippe plurimum exagitavit tenebrosa vertigo, guttus malè habuit, ariditas & constrictio difficilis, cum quasi strangulatione ex suppressio nimirum spirita & suffocatione: adhibuit etiam mentis perturbatio & alienatio, ita ut absurda plura quorundam postea ad se æveris nequitiam imminerant, cum

quidem verborum nimium prodigi astatim effatiebant. Miseranda prorsus fuit tunc temporis totius familie conditio, vix enim se invicem agnoscebant, nec quid dicerent, vel facerent satis noverant. Vocatus ego in auxilium *Edenburgo*, quod circiter 14. millia passuum à *Cul-ras* distat, quam primum potui advolavi, totis viribus omnibusque affectibus secundum artis præscripta, sublevaturus (sub deo) tam charæ familie, cui me natura prius, nunc verò Sors melior tam arctè ligaverat. Ut eo circa nonam matutinam diei sequentis perveni, omnes deprehendi non sine maxima lætitia propemodum restitutos, inciderant quippe antè nostrum adventum, licet non in medicum, in medicinam tamen. Singulis enim (consulente potissimum nobilissimo illustrissimoque Domino Comite de *Kinkairn*, cui ob egregiam tum præstitam operam multum se debere haud inviti fatentur) propinata est porio emetica ex infusione croci Metall. injecti sunt etiam Clysteres purgantes: post sic probè tam per vomitum quam successum evacuatam materiam cicutæ venenatam, de vino *Hispænio* magnis reperitisque haustibus biberunt omnes, cum corporis exercitio ad caloris excitationem, quia in somnum aderat summa propensio, theriaca tandem exhibita est, tantum habuere hæc præsidia successum, ut ante diem Crastinum cessarent omnia recensita Symptomata, & ad se paulatim redierint, sine ulla nostra opera, nisi quod illis ad recuperatam sanitatem ulterius confirmandam, vinum medicatum

catum bibendum præbui, in quo infuderint rutæ & absinthii summitates cum pulvere radicis Gentianæ.

Cicutam intro assumptam venenum esse idque aliquando letiferum, fancivit jam olim Galenus. lib. 3. de Simplic. Medic. facultat. cap. 18. & lib. 5. cap. 14. Primo item cap. lib. de succor. bonitate & vitio.

Consentiunt Paulus Ægineta. lib. 5. cap. 41. Arius Tetrabibl. 4. Sermon. 1. cap. 63. Alduar. Method. Med. lib. 5. cap. 12. Scribon. Largus. lib. de Compos. Med. cap. 47. Dioscor. lib. 4. de Materia Medica. cap. 79. & lib. 6. cap. 11. Plutarch. Symposiac. lib. 3. quest. 5. circa finem. Celsus Rhodigin. lib. 25. Lell. Antiq. cap. 10. lib. item 28. cap. 31. & 35. Jul. Scapiger. exercit. 152. Sane Ardeyrus. lib. 3. de Venenis cap. 62. Caspar Hoffmannus. lib. 2. de Medicam. Officin. cap. 07. Matbiolus. in lib. 6. Dioscorid. cap. 11. Daniel Sornertus. lib. 6. Pract. part. 7. cap. 6.

Sectio 44.

De Cingulo Mercuriali.

Cinguli Mercurialis usus frequentior multis est iustis de causis suspectus, inimicus enim plerisque est Mercurius, imprimis imbecillioribus & convulsionibus obnoxiiis. Scabio-

bus audacter Empirici applicant, quos eo nomine castigat *Mindererus Threnod. Med. cap. 14. P. Heubsternus dec. 3. obs. Med. cas. 7.* damna recenset illorum qui cingulo isto ad scabiem temere usi sunt. Rusticus in urbe nostra cingulo mercuriali sanitati quoddam restituit feliciter, qui pura corpora cerebro medicamentorum à medicis præscriptorum usa obtinuerant. Filium Civis *Hafniensis* totius capitis scabie diu deturbatam cingulo persanavit. Eodem cingulo integræ sanitati restituit generosum quendam virum, qui ex male curata pedis fractura per plures annos intollerabiles dolores expertus fuerat, & inveterata ulcuscula in parte affecta.

Mercurii cingulum alii ita conficiunt, Mercurium saliva aut Sevo extinctum albumine ovi excipiunt, affinantque supra gossypium, quod in cinguli modum conficiunt: Noster vero mercurium cum oleo juniperino subigit, & in massam compingit, corioque in cinguli formam reflecto illinit, quo medium corpus constringit: commendatque ad omnes affectus malignos, cancras, ulcers mali moris & antiquas. ita audaces sepe fortuna juvat.

Thomas Bartholinus. Hist. 79. cent. 3. In cingulo mercuriali, quibus Empirici moderni nobilissimam artem Chirurgicam, maximo mortaliū damno defœdârunt, Zona mercurii non infimum locum apud vulgus obtinuit, præcipue in scabie, & iis, qui in perignationibus à pediculis immunes esse cupiunt. Cingulum hoc duorum transversorum digitorum

atum, & ex limbo panni adaptatum, mercurio crudo, axungia porcina vulgari modo extincto, imbutur, nudisque lumbis induitur: infeliciter celsi honeste cuidam matronæ illius usus. *Gnil. Fabricius Hildanus. obs. 93. cent. 5.*

Sectio 45.

Pro Clavis pedum.

Abscindantur Clavi decrescente luna, pedibus aliquandiu primum aqua calida lotis, deinde admoveantur folia hederæ contusa, & singulis diebus iteretur remedium manè & serò. intra 15. dies clavus extrahitur. Unde colligere est attractivam vim hederæ, inesse potentissimam. *Samuel Formicus. obs. 35.*

Succus hederæ terrestris superpositus clavum curare dicitur: idem præstat & succus Chelidon. & habetur pro præsentaneo remedio, vel ammoniaco & galbano in aceto dissolutis instar cerati appositis utere. vel succum tichymali pluma instillato. sic enim plurimos curavi. *Petrus Forestus. obs. 12. & Schol. lib. 4. Obs. Chirurg.*

Sectio 46.

De quadam gravida Clysterum usu nutrita.

Nobilis quædam ac pia Matrona cum utero gestaret, febre corripitur, ex qua cum restituta esset, ab omni cibo & potu ita abhorruit, ut spatio sex hebdomadum nihil ferè per os assumere posset: quapropter *D. Andrius* medicus doctissimus iussit, ut singulis diebus bis juscum carnalis castratorum, caponum, gallinarum, & simillium in quibus vitella ovaria dissoluta erant per alvum injiceretur, quorum beneficio ita fuit nutrita, ut sortum ad constitutum tempus usque gestarit, feliciterque peperit. Absurdum itaque est, quod multi ab hoc remedio tantopere abhorrent, ac plerumque potius mori cupiunt, quam Clysteres admittere: feliciter peperit puellam, cui ego cum decimum circiter annum attigisset, & Catarrho ad oculos post variolas afflicta fuisset, setaceum applicui unde convaluit. *Gnil. Fabric. Hildanus. observ. 30. cent. 4.*

Sectio

Sectio 47.

De Cœliaco Morbo.

KΟΙΛΙΑΚὸν νόσος & λοιπὴν ἀσθενίαν affectus sunt cognati, secundum magis & minus duntaxat differentes. In hoc conveniunt, quod in utroque fit ciborum inconcoctorum excretio. Distinguantur verò per hoc, quod Lienteria (i. e. Levitas intestinorum) sit præpropria & cita cibi nullo modo mitigati nullamque alterationem, nec in substantia, nec in colore adepti, per alvum excretio. Cœliaca verò passio assumptorum aliquo modo sed leviter tantum transmutatorum è ventriculo per intestina transitus. Causa utriusque est, retentrix ventriculi & intestinorum facultas læsa, in Lienteria quidem penitus abolita, in cœliaco morbo solum diminuta aboletur vel immittitur retentrix ventriculi facultas ab iisdem causis, prout vel graves sunt vel leviores. Frequentissima est interperies frigida & humida, cum humore pituitoso conjuncta ventriculum relaxante, ejusque internam superficiem rugosam oblinente, ita ut alimenta in eo retineri nequeant, sed inconcocta per intestina præterlabantur, sit etiam ob expultricem ventriculi & intestinorum à mordacibus humoribus irritatam, qui vellicando ad præmaturam excretionem excitant. Hanc facultatem pariter stimulat inflammatio & ulcus ventriculi, venenum item assumptum, aut maligna qualitas ventri-

culum obsidens. Cœliaca passio quandoque pro causa agnoscit, læsam Chyli per spongiosam intestinorum crustam in lacteas venas transcolationem. Gravibus quinetiam & lethali-
bus morbis sæpe succedit Lienteria, ut videre est in dysenteria, & febribus malignis ob nimirum summam retentricis imbecillitatem. Mala sunt hæc non contemnenda, quod universo corpori nutrimentum subtrahant.

Subsectio prima.

Pro Cœliaco Morbo.

Post vomitum & purgationem stomachale scutum ita paravimus.

R. Ladani puri & bene olentis, ʒij. lign. aloes ʒß. mastic. thuris, ar. ʒij. nuc. mosch. macis, piper. longi, caryophyll. cal. arom. menth. ar. ʒj. cum cera & resina. q. s. ad ignem. M. F. ceratum stomachale, quod in pan-
no scarlatino ad scuti figuram extendatur adjuncta ʒß. Gallie mosch. & ventriculo admoveatur. Hoc enim ad ventriculi malam intemperiem propulsandam multum conducit, veluti ad concoctricem, & retentricem facultates ipsius ventriculi male affectas roborandas & insaurandas, quod unum nobis præcipuum in hac curatione propositum est. Deinde hoc condito usi sumus.

R. Diacydon. cum speciebus, ʃbj. theriac. opt. ʒj. diacinnamom. ʒij. in mortario marmoreo omnia rectè pistentur, & cum aromatica Cydonior. miva. F. conditum, de quo singulis diebus

diebus 3j. jejuno stomacho comedebat, & desuper pro posse dormiebat, & ad quatuor sequentes horas cibum non capiebat. iis autem & optimo victu intra viginti dies melius de ventriculo habere cepit. Victum talem institui, capi aut gallinæ vel perdicis succum bibebat, quem sic extrahere mandabamus. Alitem exenteratam accipe, & ipsam optima & pura mastiche cum cinnamomo el. & pauculo panis refarci, & ad ignem in veru coque, quam sic non exactè assam torculari exprimes, & succum multum inde extractum, ægro potandum dabis, non nisi pulvisculo spe. diamosch. dulcis, & diambæ adjecto. Est sanè succus hic optimus, quia concoctu facilis, ventriculum minimè gravans, & paucas vel nullas gignens superfluitates. Mastiches etiam & cinnamomi ratione ventriculi malas qualitates emendat, & ejus facultates vitiatas ac debiliores redditas roborat & instaurat. Post hunc verò succum ebibitum parum pulli aut alterius alitis, benè elixæ comedebat, ac tandem parum vini rubri generosi adstringentis bibebat. initio etiam cibi semper parum diacydon. prægustabat, ut ventriculum ad ea quæ postea comedere debebat, stabiliret. *Amatus Lusitanus.* cent. 3. curat. 87.

Subsectio secunda.

Pro Cæliaca Affectione in Infante.

Puer quidam Princeps annum natus, post ablactationem mense uno cum dentire inciperet, alvi fluore cepit corripri; dejiciebat quater vel quinquies in die materiam pulvis instar huic qua pasci solebat, ex farina & lacte coctæ, non admodum dissimilem, & veluti clyosam, bile tamen tinctam, admodumque acrem, & foetidum odorem spirantem. Cum non cessaret hic fluxus diebus tribus sequentibus, sed augetur potius, intansque nonnihil calere & sitire inciperet; vocatus ego, vitio ventriculi hoc accidere, quod singultus diu perseverans sæpe comprobabat, & quandam Lienteriam cum coeliaco morbo subesse judicavi.

Primum Syrup. Cydonior. ex cochl. exhibui, cui interdum pulverem corall. rub. & tantillum pulv. rad. tormentillæ permiscui, eundemque Syrup. cum aq. ros. rec. stillata alioquin propinavi ventriculi & ventris regionem oleo mastichino indies bis inungere jussi. terque tantum in die pulvem exhibere, cujus portioni interdum corall. miscui. aquam quam bibebat, prius in vitro decoquere jussi, posteaque panem tostum huic indere, eamque, sed si fieri posset, rarius exhibere. Adhuc non cessante fluxu, jussi orizam cum lacte decoquere, verum cum respueret, pulvem cum lacte in quo

quo silices albi extincti essent, coquere iussi. Lac amygdalinum interdum loco aquæ propinavi: & cum admodum singultirer, Syr. cydon. quo delectabatur, exhibui, statimque singultus cessavit. Cataplasma ex illis quæ ad manum habere poteram, sic paravi.

R. Cydonia, & pyra sicca, p. ij panis parum tosti ab'ata circumferentia nimium usta, laminas ij. decoq. in vino rubro, donec mollescant, contund. addendo pulv. ros. rubr. absynth. an. ʒj. mastich. boli armen. an. ʒij. ol. mastich. ʒj. M. & extend. super pannum, & ventriculi ac ventris regioni apponantur, repetanturque ter in die, quando ad dormiendum fasciis involvitur. repetitum altero die fuit, additis ol. mastich. ʒj. ol. cydon. nardin. an. ʒβ. pulv. mastich. ʒj. sicque mox postea expurgata omni illuvie malum cessavit. *Felix Platerus.* obs. lib. 3. pag. 855.

Sectio 48.

De Colica.

Colica ab intestino colo nomen habet, quod in eo maximè crudelitatem suam exerceat: ejus sæpe tanta est atrocitas, ut multi immisericorditer ab ea tractati, levandi doloris causa se confoderint. Est tristis sensatio intestinorum præcipuè coli cum fixam retentione, à solutione continui oriunda.

Causa proxima est solutio continui;

vix enim potest tantus dolor ab intemperie originem suam trahere. Cause materiales sunt, status, excrementa indurata in intestinis coercita, humores præsertim biliosi ac pituitosi, interdum inflammatio, quandoque vermes, & illa quævis materia seu frigida seu calida; quæcunque etiam intestina violenter comprimere, vel obstruere, vel erodere potis est, aut impensè alterare; quod materiæ malignæ denegandum non est: cum hæc interdum dolorem colicum accersere possit. Materia verò ipsum faciens, aliàs in cavitate, aliàs intra intestinorum tunicas continetur, quandoque in utroque ex dictis locis.

De triplici potissimum colica mentio fit apud medicos; De flatulenta nimium, pituitosa & biliosa: quæ à flatibus oritur, dolorem habet maximè vagum, qui non diu in eodem loco persistit, sed modò sursum, modò deorsum, modò ab uno latere in oppositum divagatur, & distendendo excruciat. Bilis rursus colicam cum mordacitatis sensu inducit, & plerumque sitim & oris amaritudinem comitem habet: interpituitosas, ut crudelissimam eam refert *Galenus*, quæ à pituita vitrea intestinis tenaciter impacta, ortum ducit, quæ pali infixi vel terebri perforantis speciem exhibet: hunc comitatur affectum frequens nausea & vomitus, excrementorum retentio, ita ut interdum ne statum quidem supra vel infra excernere possunt; & sæpe dolor modò in una parte, modo in alia vehementius infestat: per quæ signa non ineptè à dolore nephritico distan-

distinguitur; sed manifestius multo, si dolor locum renibus altiore occupat. Parit, & reject: per sedem pituita vitæ, vel facibus induratis, aut alia materia, doler quieverit: hæc enim Colicam satis manifestant, ut alia, & præcipue doloris situs & stabilitas, curis stupor è directo, & arenularum vel calculi exclusio nephriticum indignant.

Subsectio prima.

Pro Colico dolore ex pituita crassa.

UT hic Clyster injiceretur mandavi.

R. Rad. alth. ʒj. fol. malv. mercurial. an. Mj. fol. rutæ. fl. Chamæm. & melilot. an. Mʒ. sem. anis. foenic. carui. an. ʒij. F. decoctio in jure pulli pingui. in colat. lbj. dissolv. Cass. hieræ picræ. an. ʒʒ. bened. Laxat. ʒij. ol. amygd. d. ol. aneth. & Chamæm. an. ʒj. salis gemmæ. ʒj. salis communis. ʒʒ. M. F. Enema. nihil effecit. glandem adhibuimus sed frustra.

Ad ructus verò expellendos sumebat ex decocto fl. Chamæm. in cerevisia. nihil juvabat. Ideo ad Clysteres fortiores transivimus, non tamen unum Clysterem super alium statim immittendo, ut stolidi facere solent; qui singulis horis serè indifferenter enema injiciunt: quod minime fieri debet. Ideo expectavimus in alterum diem, & tunc decocto superiori addentes, ficus pingues & passulas, & ʒj. fol. Se-

næ. & post colaturam eadem lenientia & laxantia, addendo butyri ʒj. & loco ol. aneth. rutaceum, clysterem denovo injecimus, qui tamen nihil effecit. Ideo sex vel pluribus horis intermissis, in eodem decocto decoximus pulp. colocynth. in nodulo raro ligatæ, ʒj. agar. el. ʒijʒ. & hujus decocti accepimus lbj. addendo bened. laxat. ʒj. cass. ʒʒ. hier. picr. ʒijj. philon. roman. (ob ingentem dolorem) ʒʒ. ol. chamæm. aneth. amygd. d. an. ʒj. salis communis, ʒijʒ. salis gemmæ, ʒj. F. Clyster. injiciatur moderatè calidè: quo quinquies egressit valde pituitola cum flatibus multis, & dolor ex parte sedatus est. Die vero sequenti in diluculo exhibui ʒij. theriac. opt. & spec. diagal. ʒʒ. cum ʒijj. aq. hyssop. idque calidè egregiè. dolorem sedabat sudore subsequente. sed hora sexta. post meridiem cum dolor iterum rediret, hoc fotu rursus cessavit, nec amplius rediit.

R. Fl. chamæm. & melilot. an. Mj. sem. malv. lini, carui, aneth. an. ʒijj. coq. in aq. pro fotu cum spongia. Dolo- re non redeunte, ad reliquias ventositatum depellendas, tum ructus auferendos, ad ventriculi & intestino- rum roborationem, ex elect. sequenti sumebat omni mane, ad magnitudi- nem castaneæ.

R. Conserv. fl. anthos, ʒij. conf. ros. spec. diacumini, & diagalang. an. ʒij. cum syr. menthac. fiat ad modum conditi. Hisce præstidiis in longum tempus sanatus est. Sal gemmæ proprietate quadam, ut sæpe experti sumus Scybalas emollit. *Petrus For-*

ster.

Rac. obs. 5. lib. 21. De Mesenterii & Intestinarum Affectionibus.

Si ex pituita crassa malum originem habeat, & dolor vehementissimus fuerit, præstat initio uti clystere ex oleo communi, *Paulo* auctore. Sæpe enim vitream simul cum fecibus pituitam expulit, ac dolorem subito finivit talis Clyster vel uti licet eodem oleo, in quo prius decocta fuerit ruta, seu semen aliquod quod statum dissipet; liquato prius in prædicto oleo, adipe anserino vel galinaceo. Forus etiam in hunc modum præscribatur.

R. Rad. alth. ʒiʒ. fol. malv. alth. an. Mj. fl. chamæm. melilot. summitat. aneth. an. Mʒ. sem. fenugrec. lini, an. ʒʒ. sem. anis. cumin. fenic. an. ʒij. bulliant in hydræleo & cum spongiis duabus alternatim, partibus dolentibus applicentur. Detur quoque postea medicamentum diatrion piperion & theriaca. Ubi verò pituita satis est extenuata, purgans medicamentum exhibeatur, ut hiera. *Petrus Forrestus. obs. 7. lib. 21.*

Rondeletius nobilem Matronam curavit, cum gravissimo dolore coli detineretur ex pituita, & nihil ad manum esset, solo vino hippocratico injecto, eodem modo & rusticus quidam curatus fuit. *Petrus Forrestus. in Schol. obs. 7. lib. 21.*

Subsectio secunda.

Pro Colica Bilijsa.

FRigida aqua usus sum in iis quorum vires robustas & partes principes illæsas deprehendi: ac scio me levasse omnino dolorem & totum morbum, ac reverteretur amplius, prohibuisse.

Anatus. cent. 1. curat. 2. Historiam habet de Muliere colica ex calida causa laborante, quæ ex potu aquæ frigide, subito incantamenti instar dolore levata est, non amplius recedente.

Idem quoque in filio Falconis colica à causa calida laborante, gelidam dedit, & insuper pannum lineum frigidam aqua immersum, ac manu pressum umbilico ad moveri iussit: nec non diapapav. in rotulis dabat, ac desuper aquam Endivivæ quibus paucis intra triduum sanus factus est, non sine multorum admiratione, & artis medicæ decore. *Petrus Forrestus. Schol. obs. 12. lib. 21.*

Religiosus quidam obnoxius erat colicæ bilijsæ diuturnæ & contumaci, quæ sæpe recurrebat. cuiusdam consilio, sumpsit mane frustum butyri recentis, superbibendo parum vini. hoc remedio per longum tempus continuato, ab affectu liber & immunis evasit. *Laz. Riverius. obs. 71. cent. 2.*

Subsectio tertia.

Pro Colico Doloze.

INter alia decoctum fl. chamæ. commodè exhibui quod quidem si quid aliud hypochondriis ac reliquis visceribus quæ circa hypochondria sunt, gratum existit. Condensata corpora rarefaciens, indurata emolliens, ac tensa relaxans; doloresque sedat ac mitigat. Decoquantur cum cerevisia. Hoc decocto sæpius nos dolorem mitigavimus, præsertim si cum pituita etiam status adessent. *Petrus Forrestus*. obs. 16. lib. 21.

Dedi usitatum meum ad dolores colicos sedandos remedium.

R. Ol. amygd. d. rec. expr. ʒij. vini malvat. ʒß. syr. papav. ʒij. pro uno haustu. *Felex Platerus*. obs. lib. 2. pag. 450.

R. Cassie rec. extr. ʒß. spe. hier. ʒß. ol. amygd. d. rec. q. l. M. F. bolus. Egregium est hoc medicamentum ad pituitæ educationem, nec finit post ejus usum alvum indurescere. Quidam redactus erat ad extremam maciem ut euasæ hominis esse videretur, & laborabat simul perpetua obstructione & duritie alvi, & colica subinde recurrente, cum hoc aliquoties usus esset, redierunt intestina ad officium suum. *Casspar Hoffmannus*. consil. 12. lib. 3. consil. *Cratonis* & aliorum Medicorum à *Scholstizio* editorum.

Si adest dolor colicus, injiciatur per Enema oleum amygd. d. cum

vino malvatico apponatur ventri rete castrati coctum in oleo adjecto chelidon. maj. confuso cum rad. si haberi possunt. Prosumt etiam Catuli lactantes ventri appositi, qui si veteribus Latinis Medicis fides est adhibenda, malum ad se trahunt, atque ipsi deinceps colicis doloribus moriuntur. Ventrem etiam Anatis vivæ deplumatum malum ad se trahere, si ventri apponatur, experientia constat. Idem præstat rana viva apposita. Magni etiam Medici aquam frigidissimam apponunt, nolim tamen ullum temerè ad hoc remedii genus pervenire. Per os magno cum adjumento datur album quod in simo gallinaceo reperitur ex optimo vino. Quidam adjiciunt membranas intersepientes nucleum in juglande. *Joh. Craton*. consil. 13. lib. 3.

Subsectio quarta.

Pro Colico Doloze.

Jacobus Finckius avunculus meus, suspiciendus colico dolore torquebatur, canis milesius ventri impositus, qui cum incaluisset, urgebat exitum, vomuit vehementer, & tormina avunculi remiserunt.

Ancilla ejusdem in dolore dentium, eundem canem genis apposuit, sensitque levamen, sed canis dolorum impatientia hinc inde cursitare & latrare cepit. *Thomas Bartholinus*. hist. 53. cent. 6.

Colica oritur ex flatibus verum est, sed hic protinus aliqui scilicet ad

ad flatus discutiendos, adhibent fomenta, illinunt unguenta, dant per os flatus discutientia, &c. quæ sanè in colica leviori faciunt quod debent, hoc est, discutiunt flatus: sed in vehementi tantum abest, ut profint primùm administrata, ut plurimùm etiam noceant, quandoquidem pituitam in intestinis contentam in flatus dissolvunt, & morbum augent. Sicut memini accidisse Doctori cuidam, quem remedia contra Colicam apta, non apto tempore usurpata, penè enecarunt. habent flatus discutientia suum locum, & iis omnino opus est, sed antequam ea adhibeantur, necesse est vias inferiores aperiri, stercore arida obstructionem facientia educi, & siccitatem intestinorum emendari. Ad hoc medicamentum nullum magis idoneum est quam Clysteres lenientes, mollientes, & si viscida materia adsit, etiam incidentes & abstergentes: neque protinus si unum Enema successu caverit, desistendum est ab ulteriore usu illorum, sed insistere oportet, donec obstructio à retentione sæcum exorta tollatur. cur autem non recipienda sint olea in Clysteres non video, cum lubricitent intestina, eaque molliant: multò magis metuo siccitatem, quæ non usurpatis oleis relinquatur. *Galenus* certè cum ex phlegmate vitreo intestina ipsi veluti terebro perforarentur, fatetur in illa sua colica, injecto per Clysterem oleo rutaceo, magnam frigidissimæ pituitæ, i.e. vitreæ copiam excrevisse & convaluisse. Adscribam verba *Langii* popularis mei medici expertissimi ex epistolis ejus.

Si Colon (inquit) flatu grosso aut phlegmatis vitrei frigore & cruciatu intollerabili divellitur, si oleo subtilioris substantiæ, quale est Sabinum (in quo ruta aut semina cumini, dauci, anisi, decocta fuerint) cum Clystere infuderis, patientem confestim ab hujus doloris colici carnificina liberabis. Avena in sartagine frixa, & sacco indita, egregium est fomentum in doloribus Colicis. Marchionem quandam ex magnis doloribus relevavi hoc uno, cum nihil reliquorum adesset ad manum. Attenuat flatus & vim habet etiam laxandi. *Caspär Hoffmannus*. consil. 14. lib. 3. consil. *Cratonis*. &c.

Subsectio quinta.

Pro Colico Dolore.

Oleum amygdalinum cum vino malvatico haustum, usitatum & pervulgatum est remedium: verum ego 3ß. spermatis ceti addo: atque hoc inter efficacia & secreta remedia habeo, sed videndum ne sperma vetus sit & rancidum.

Galenus in dolore à ventositate orto, cucurbitam magnam cum multa flamma ventri ad umbilicum admovet, & ita subito auxilium ferre affirmat, ut incantamenti simile videatur. In pauperibus allium cum sale contusum sæpe magno successu ventri apponitur. In Colica & Iliaca plurimum valet extractum Calam. aromat. ad ℥j. cum syr. aliquo sumptum. Item Mithridatica Antidotus, cum succo Cytoniorum in Lienteria. *Jo. Crato.* consil. 21. lib. 5.

E c 2

Ad

Ad colicum dolorem prodest pro
p̄servatione Zona ex intestino Lupi
exsiccatos; ea cingatur die ac noctu.
Si v̄r̄o infestat colicus dolor,

R. Succ. parietar. urin. pueri, an.
3v. ol. rutac. vini cocti. an. ʒiij. ovo-
rum lutea ij. sal ʒj. F. Clyster. *Heli-
deus de Paduanis. consil. 63. lib. 6. pag.
365. consil. Craton. &c.*

Per superiora multa dari medica-
menta in colicis, non ita semper con-
venit, salubrior multo est crebrior
Clysterum usus. Utatur aliquot die-
bus ante coenam & prandium ʒj. se-
quentis pulv. sepiusm̄e à me in colica
experti cum vino albo.

R. Cinamom. inter opt. ʒiij. gal-
lang. cal. aromat. an. ʒj. bacc. lauri, ʒjss.
cumini, ʒij. C. C. ulsi, ʒjss. sem. rutac.
ʒss. anis. foenicul. an. ʒiij. caryoph.
ʒj. pulverisatis singulis subtilissim̄e &
mistic addde spec. dianis. ʒjss. sacchar.
albis. 3v. ʒij. F. pulvis.

Emplastrum denique in torminibus
celebre sequens est.

R. Emplast. de baccis Lauri. ʒiij.
de melilot. ʒj. M. malax. cum modi-
co ol. chamamel. & rutac. ut fiat
massa. ʒo. *Narius. consil. 89. pag. 649.
lib. 6. consil. Cratonis, &c.*

Urgentibus doloribus, incipiat
Clyster ex decocto veronicæ hoc mo-
do;

R. Veronicæ, Mij. fl. Sambuci,
Mj. absynth. p. ʒ. coq. in lacte, vel
quod melius est, in jure capi. in co-
lar. ʒjss. dissolve sacchar. ʒiij. aloes.
ʒjss. myrrh. ʒj. M. F. Clyster. ʒo.
Crato. consil. 99. pag. 652. lib. 6.

Imprimis commendatur decoctum

veronicæ, quæ à proprietate colicis
medetur; ea coquitur in jusculo gal-
linaceo, & libræ jaris decocti adjicia-
tur vini malvatici, ʒjss. myrrh. ʒss.
& tanquam Clyster imponitur. rectè
etiam decoctum veronicæ ex vino albo
cum ʒss. myrrhæ, per os inchoanti-
bus & urgentibus doloribus datur. ʒo.
Crato. consil. 10. lib. 1.

Subsectio sexta.

Pro Colico Doloꝛe.

Nullum præstantius aut divinius
remedium pro eo propulsando
invenimus quam lupi intestinum: in
pollinem enim redactum & vino ge-
neroso exceptum ac calidè epotum,
brevis opus suum confecit, & ipse æger
sanus evasit. *Amatus Lusitanus. cent.
3. curat. 12.*

Plurima sunt quæ pro præservatio-
ne & curatione doloris colici, ab oc-
cultâ proprietate operantis, à medicis
prescribuntur auxilia. Lupinum ster-
cus summè laudat *Galeus* & appposito
exemplo confirmat. *lib. 10. De simpl.
med. facul. titul. Stercus Lupinum.*
Sic pudendum tauri specifica virtute
mirificè juvat. Plurimos notavi mi-
serissimè hoc tormento concessos, qui
solum hoc auxilio sanitati sunt resti-
tuti. Alii ab eo hujus vi sunt præ-
servati: utere eo in pulverem redacto
ʒj. quantitate in malvatico dissoluto.
*Zacutus Lusitanus. observ. 26. lib. 2.
præx. admirand.*

Propinetur cum vino vel liquore
convenienti, stercus lupinum in sub-

tilissimum pulverem redactum ad ℥j. pondus mira dum dicta! acerbissimos dolores citò hæc pulvere evanuisse vidimus, qui in colicis omnibus doloribus tam à frigida quam calida causa ortis summo potè auxiliatur: non operatur qualitate manifesta, sed tantum occultis, ut pluries experti sumus. *Domineus Panatius.* observ. 36. *Pontius.* 3.

Si dolor Colicus urgeat, socus ex Chamæmelo & seminibus Lini & fenugrec. utatur. valet quoque equinum stercur. *Gul. Ballonius.* consil. 117. lib. 1.

Urinæ potum ad gravissimos morbos frigidus propulsandos summè esse ex usu, unanimiter auctores confirmarunt, hæc ego à puero impube extractam sepe ℥viij. quantitate cum melle despumato permixtam, actu calidam patientibus dolorem colicum cæteris non conferentibus auxiliis exhibui. omnes excretis flatibus per infensorem & superiorem ventrem, ruptaque copiose alvo superstites evaserunt. *Zacutus Lusitanus.* obs. 27. lib. 2. *Prax. Admirand.*

Adolescens biliosissimus vigente hyeme in Colicum dolorem incidit ita atrocem, ut ingenti dolore sitique oppressus velut amens, tres dies infornis duceret. vocatus usus sum sectione venæ, refrigerantibus Clystims, frigidis jolaptis, & aliis quæ furentem & acrem bilem mulerent, ac lenirent: sed cum dolor ingravesceret, sitis urgeret, ex nive Emplastrum parili dolenti impono, & goldissimam cum saccharo ad satietatem bibendam offero;

non transierat hora, quin se sanum repente exclamaret, ita ut eodem victu frigido nutritus, à dolore securus evaserit. *Zacutus Lusitanus.* obs. 25. lib. 2. *Prax. Admirand.*

Subsectio septima.

Pro Colico dolore.

R. Testicul. equor. vino generoso optimè laventur. Deinde in taleolas incidantur, & in furno exsiccantur sensim non multum calido, ne comburantur. usus tempore.

R. Testium sic siccatorum ℥j. in pulverem reducatur cum 3℔ sem. anisi contus. & in vino vel jure exhibetur quod debet fieri post aliquam evacuationem per Clysters.

Hoc est singulare quoddam remedium ad dolores colicos tum curandos, tum præcavendos. à proprietate substantiæ operatur: & illud expertus fui in imiplois & in multis aliis, & tanquam secretum inter mea secreta præcipuè habeo.

In eandem intentionem exhibetur etiam pulvis jecoris lupi exsiccati cum magna utilitate. *Rodericus à Foussea.* Tom. 1. consult. 57.

Ubi morbus non cedit, quidam exhibent ℥iij. ol. rec. amygd. d. cum vino albo, & aq. parietar. Deinde exhibent glandem plumbæam argento vivo illitam in formam pilulæ, quæ ratione quidam liberatus est, in summa desperatione. Sed ut arbitror fuisset convenientius exhibere ℥ss. argenti vivi

vivi crudeli. *Rodericus à Fonseca.* Tom. 2. consult. 81.

Hic Venetiis, maxime celebre pro leniendis doloribus colicis est placenta ex pluribus ovis confusis, cum pulvere cumini in sartagine cum ol. Chamæm. confecta, quæ ad locum dolentem apponitur. Balsæm. etiam universi corporis ex oleo, cæterorum omnium mea sententia est præstantissimum. *Lælius à Fonte.* consult. 146.

Nescio quæ bona fortuna in radicem imperatoriam, quæ species est chamæleontis albi, & vulgò Cardopatia appellatur, incidi: eam Cyatho vini imposui, & singulis diebus ante coenam haustum dedi, & coeperunt dolores conquiescere. Cum autem radix illa aliquid malignitatis, præsertim cum est humidior, haberet, itaque cum triduo sumpsisset, & dolores jam remitterent, 3ß. Myrrh. in vino exhibui. Dedi etiam theriacam cum cal. aromat. extracto. & secundum divinam benignitatem contulerunt hæc remedia. *Joh. Nevius.* Consi. 100. lib. 6. *Cratonis, &c.*

Subsectio octava.

Pro Colico dolore.

Allicus quidam incidit in dolorem colicum gravissimum: ad ejus sublationem, primo injectus est Clyster emolliens & purgans, postea carminans & evacuans, cum terebinthina a quo levatus est, sed brevi dolor rediit. tandem in decocto carminante dissolvi jubeo aq. benedict. ʒiij. dia-

pheni ʒj. à quo quater dejecit pituitosa multa & omnino liberatus est.

Eodem Clystere & alter à simili dolore sanus evasit. *Lazarus Riverius.* obs. 67. cent. 1.

Vir quidam quadragenarius gravissimo dolore colico correptus est, qui neque Clysteribus laxantibus, & carminantibus, etiam cum aq. benedicta, neque fomentis ac semicupis intra 24. horas usurpatis sedari potuit: eoque continuo. sevientem sequentes pilulas præscripsi.

R. Aloes opt. ʒj. diagrid. gr. viij. laudan. opiat. gr. v. F. pil. vj. deauratæ. has sumpsit media nocte, mane hora quarta dolor protinus quievit, & per dici decursum purgatus est quinques. sicque omnino liberatus. *Lazarus Riverius.* obs. 1. Cent. 2.

Juvenem quendam 18. annos natum colico dolore acerbissimo laborantem invisens, statim præscribo ad immanem dolorem coercendum, quem vix sustinere poterat, laudan. opiat. gr. vj. quibus intra duas horas dolor omnino sedatus est, nec in posterum rediit. *Lazarus Riverius.* observ. 12. cent. 1.

Mulier quædam subito correpta est doloribus vehementissimis ventriculi & lienis regionem occupantibus, qui neque fomentis, neque purgatione, sedari potuerunt: sed phlebotomia celebrata, satis larga manu è brachio sinistro statim evanuerunt. *Lazarus Riverius.* obs. 44. cent. 1.

Mulier quædam sexagenaria doloribus colicis acerbissimis confictata, post duos clysteres frustra injectos, sumpsit

sumpsit intestini lupi pulverat ʒj. cum vino, & statim dolor evanuit. Post 10. vel 12. dies, licet per apozemata purgata fuisset, dolor rediit acerbior quam antea, ac licet in clystere philonii ʒij. dissolutæ fuissent, dolor non quievit, prædictus pulvis iterum fuit exhibitus, & dolor imminutus est, ac post trium horarum spatium omnino ferè sublatu. Sed postridie rediit acerbior quam antea; exhibita fuerunt laudan. gr. v. & dolor omnino sublatu est, nec amplius rediit. *Lazarus Riverius*. obs. 86. cent. 1.

Si Clysteres dolorem non solvant, in iis pertinaciter insistendum non est, sed satius est leni aliquo medicamento uti. observatum est, cum æger quidam triginta clysteres sine fructu accepisset, aliud medicum manzæ ʒij. cum ol. amygd. d. ʒij. in jusculo gallinæ pingui exhibuisse, & ægrum à dolore liberasse. in dolore tamen qui sit à pituita crassa fortiora medicamenta exhibenda. *Galbanetum Paracelsi* humori discutiendo idoneum est, si totus venter eo illinatur. illius descriptio à *Crato* talis proponitur.

R. Gummi elemi, hederæ, galbanij ol. laurin. an. part. æquales. dissilientur in arena per retortam; ferventur seorsim, primum aqua, deinde oleum clarum, tertio oleum crassum instar mellis, quo imprimis utendū est.

Ad colici doloris qui in paralyfin degenerat, curationem alio variis clysteribus soluta, primisque viis cathartico apertis, demittatur æger in balneum tepidum, ex decocto emollientium paratum, bis, ter, quater, quin-

quies in die, ut acrimonia humoris temperetur, postero die cathartico accommodato humor ille purgetur. Deinde repetatur balneum. idq; alternis diebus faciendum, si vires ægri ferre queant, donec expurgatis humoribus, & sedato dolore æger in tuto sit. interim Clysteres continuentur, præsertim qui ex lacte parantur, ad dolorem demulcendum; quibus cassia, oleum violac. & Lilior. admisceri poterunt. venter ol. Chamæm. aneth. amygd. d. lilior. cum butyro frequenter inungatur. neque omittenda est, ab ipso morbi initio, phlebotomia, eaque purgationi præmittenda, ac sepe iteranda, si sanguis prava qualitate infectus appareat, aut si dolor rheumatismi participet, esse videatur. Denique omnia remedia quæ in colica biliosa proposita sunt, hic etiam aptari poterunt. quibus non conferentibus, nonnulli medici, confugiunt ad potionem sequentem, quam licet sordidam & delicatiorum hominum ore indignam exhibent, & dolorem statim mitigare affirmant.

R. Stercoris equini ʒj. minutim dividatur & infundatur in aq. papav. rhæad. lbj. in qua guttulæ ʒ. vel ʒo. spiritus vini dissolutæ fuerint, fiat colatura cum expressione levi, & parentur. potiones tres satis ample sumende horis exacerbationis doloris. Si verò affectus in paralyfin degeneret, lenienda est spina dorsij & partes paralyticæ, balsamo resolvente & nervos roborante. *Galbanetum Paracelsi* hic præcipue confert, si partibus prædictis, tum etiam umbilico, admoveatur. *Lazarus Riverius*. lib. 10. *Prax. Medic.* c. 2.

Subsectio

Subsectio nona.

Pro Colico dolore.

Filiolus meus *Carolus* in ætate 4. mensium correptus fuit colico dolore seivissimo, qui clamores & ejulatus continuos ab eo extorquebat. Exhibui pulv. *lel. diarnofchi*. d. 3ß. cum lacte. quo dolor quievit per horæ quadrantem, & iterum rediit cum pari seivicia; injectus fuit Clyster ex decocto anisi & Chamæm. cum vitello ovi, & saccharo, eoque dolor omnino sublatus est.

Post octiduum eodem dolore affectus est, ita acerbo, ut priori deterior appareret. sumpsit pulverem sed frustra: injectus fuit Clyster prædictus etiam frustra. tandem admoveo forum totius ventri ex decocto anisi & Chamæm. an aq. vitæ: prima applicatione dolor omnino desinit. sequenti iterum rediit dolor, eoque aliquantulum prædictis remediis mitigato, postero die manè exhibita fuit Syr. ros. 3j. quem assumendo, vomuit pituitam instar albuminis ovi, sed nihil serè deiecit. tormina recurrabant. iteratus Syrupus cum 3j. infus. Senæ, etiam parum præstitit. tandem exhibui pulverem comitil. ad 3ß. cum lacte, eoque blandè accopiosè purgatus est, & ab hoc affectu omnino liberatus. *Lat. Riverius.* obs. 27. cent. 2.

Quidam gravissimo colico dolore excarnificatus triduum integrum, cum nullis anodynis levaretur, sumpta 3j. pulv. intestini lupi cum paucis vino

generoso, incantamenti instar in pristinam valetudinem erectus fuit. Mille alios colica laborantes hoc unico medicamento restitui, nullo inj. cto clystere, aut cathartico sumpto, quod admirationem fovet. *Petrus Pachegans.* obs. 2.

Quidam retulit mihi se colico dolore obnoxium fuisse per multos annos, quo frequenter affligi solebat, ab eoq. liberatum sequenti remedio, una tantum vice assumpto, ita ut nunquam deinceps in eum inciderit, & plurimos alios, quibus idem remedium communicavit, fuisse etiam liberatos.

Hoc remedium est dolii obturamentum, ex subere confectum quod per plures annos huic usui inserviebat, atq. adeo probè vino imbutum sit, illud autem suber igne comburendum est, ejusque cinis exhibendus cum vino albo. 3j. pondere, urgente dolore. *observ.* 7. observationum à *Riverio* hinc inde excerptarum.

Nobilis quidam 40. annorum tam seivissimis coli & ilei intestinorum doloribus torquebatur, ut mortem sibi ipsi consciscere omnem captaret occasionem. Ego accitus dolorem hunc inmanem multis aité adhibitis pharmacis demulcere sedulo dedi operam, sed frustra, tandem tale decerno Enema.

R. Juris pisorum 3viij. aq. nostræ benedictæ. 3ijß. Sacch. 3ß. ol. communis 3iiij. M. simul. S. A. & injiciatur quavis hora recrudescentis doloris calidè. Ex hujus Clysteris repetitione miraculose omni sopito dolore, & causa doloris noxia exclusa convalescit. *Martini Ralsander.* curat. 22. cent. 6.

Vir quidam coli dolore infestè cruciatus, liber & sanus illico evasit per sequens infusum catharticum.

R. Trochisc. alhand. pulv. ʒj. feri lactis. ʒx. macerentur per noctem in loco calido, fiatque infusio: de qua colata bibit calidè ʒv. sedens in balneo aq. dulcis. tantundem bibit & fecit sequenti die; & statim sanatus est. *Martinus Rulandus. curat. 61. cent. 10.*

Subsectio decima.

Pro Colico dolore.

IN Colica & *Iliaca* flatulenta, remedium specificum est mixtura spiritus vini & spiritus salis an. ʒʒ. vel ʒij. in aq. communi tepida sudoribus exinde provocandis data. illico nimirum sitientes spiritus colicæ administratos potat, ac in vapores resolvit. Pateriens quiescat, licet id ei difficile: motu enim crescit malum. In Colica ponatur magnes super umbilicum & statim cessabit dolor. *Jo. Hartmannus. Pract. Chimiatri.*

Vir quidam patiebatur sevilissimum & crudelissimū dolorem colicum, cum cibi potusq. vomitu. hunc ita sanabam.

R. Spiritus vitæ aurei. ʒj. hoc valde est expurgatus. atque inde quievit dolor. *Martinus Rulandus. curat. 5. cent. 3.*

Studiofus quidam 18. annorum affligitur colico dolore. Sanatur à me unico die hoc modo.

R. Extract. Esule. ʒʒ. aq. font. claræ. ʒiiij. M. Fiat. haustus colandus.

calaturam bibit calidam, qua probè expurgatus est cum colici doloris remissione, altero die iteravit hunc haustum, & integram obtinuit sanitatem. *Martinus Rulandus. curat. 45. cent. 7.*

Aurifaber quidam colica & diarrhæa subinde corripit solitus, hoc facili remedio illico se curat, sedendo nimirum per satis longum tempus super incudem probè calidam. *Honoratiff. D. Robertus Boyle. libro de utilitate naturalis Philosoph. Part. 2. Sect. 5. cap. 14.*

R. Jusculum cum allio & oleo olivarum, & calidè hauriatur cum vini opt. dimidia parte. sæpè enim expertum est. *Petrus Borellus. obs. 92. cent. 4.*

Multos qui colica graviter afflicti essent, curabat medicus quidam experientissimus facillimo hoc remedio. Stercoris ovilli globulos vj. vij. aut ix. solvebat in vino opt. colabat, & fortiter expressum infusum propinabat. quibusdam præterea exhibebat magno emolumento pulv. compositum ex part. ij. rasuræ ossium dactylorum, & part. j. pulv. ovorum ex quibus pulli fuerint exclusi. *Hieronymus Reusnerus. obs. 178.*

Syrupus ex aqua vitæ paratus cum Saccharo in crudis humoribus tormina excitantibus mirifice contulit. In colico dolore præsertim circa ventriculum vexante, conferre dicunt jusculum ex succo amygd. d. cum granis aliquot piperis longi ex vino *Hippocratico* paucis.

An in colicis doloribus sectio venæ? imo præsens remedium si à bile esse videtur. cavendum à medicamentis

validis, & usu linteorum impensè calidorum. tepore juvantur & theriaca. Syropus violatus confert, imo & usus lactis recens mulcti aut calidi *Guil. Ballonius. lib. 1. Epid. & Ephemer.*

Vidimus cuidam acerbitate doloris colici detento placatos esse dolores adhibito umbilico modico Emplastro caustico, & veluti escharam faciente, & intus foras evocante. quomodo etiam in doloribus dentium deforis extremo maxillæ inferioris Escharoticon miro profectu applicant quidam. Pericula ista nos debent cautiore & scientiores reddere ad excogitanda affinis remedia, sed illis aliquanto tutiora. Idem ibidem.

Efficax ad Colicam est oleum Saponis. Quod sic paratur.

R. Saponis hispan. part. j. calcis vivæ part. ij. distillentur per alembicum vel retortam, oleum ab aqua separetur, cujus guttæ vj. vel vij. umbilico cum gossipio imponantur. *Sennertus. Pract. lib. 3. part. 2. sect. 2. cap. 2. & instit. lib. 5. part. 3. sect. 3. cap. 6.*

Sectio 39.

De Columellæ inflammatione.

Gurgulio quod figura columinam præferat Græce dicitur Κωνίς, Latinis Columella. sæpè hæc pars inflammatione laborat, figura duntaxat secundum longitudinem & magnitudi-

nem mutata. Si enim inferior ejus pars crassa & orbicularis ad usæ similitudinem evadat, non amplius columella sed uvula dicetur. Inflammatur columella ob effusos copiosius in partem humores: qui effunditur humor sanguis est imprimis tenuis, aut pituita sanguine mixta. Adest tumor, dolor, ardor, & rubor, cum deglutienti difficultate, & suffocationis quodam periculo, interdum & cum febre.

Subsectio unica.

Pro Columellæ inflammatione.

Premissis Clystere & venæ sectione, hoc gargarisma (cum essentia in principio) ad fluxionem reprimendam præscripsi.

R. Aq. plantag. lbjss. aq. Equiseti. lbjss. fl. ros. rubr. p. j. β. gallarum contritarum numero iij. ebulliant unica forti ebullitione colat. adde diamori ʒij. M. Postea venas sub lingua secari teci. & uvulam etiamnum inflammata, & præpendentem pulvere aluminis usti & boli armeni simul mixtis sublevavi. Hoc deinde gargarismo utens convaleuit.

R. Plantag. bellid. min. fl. ros. rubr. an. p. j. balaust. ʒij. coq. in aqua ad lbj. adde aq. plantag. lbj. sem. Cydon. ʒj. sem. malv. ʒss. rursus bulliant. addendo diamori ʒijss. Mell. rosat. colat. ʒss. M. pro gargarismo. jubebam quoque ut ex diantheo lambere, quo utebatur *Galenus* in Hortulano. *Petrus Forissius. obs. 1. lib. 15. de faucium, guttur. gule, & asperæ arteriæ affectibus.*

Mulier

Mulieri cuidam tonsilla vehementer tumebant, columella inflammata & valde laxata erat, ut vix deglutire & respirare posset. illam curavi in hunc modum.

R. Aq. font. ℥ij. olci vitrioli tot guttas quot acidam mulam reddant. In hac aqua intinctam pennam ad fauces tumentes immittebat aliquoties in horas singulas: cujus usu ore permulta phlegmata continuè emittebat & expuebat. Post aquæ immisionem ex præcepto meo Succinum album carbonibus imposuit, & per insundibulum ore fumum excepit. & sic cum multorum stupore intra diei spatium sanitatem obtinuit. Nam mox sine molestia deglutivit, facile respiravit, bene dormavit, tumor & inflammatio protinus sublata fuit. *Martini Rulandus. cent. 2. cur. 97.*

Sectio 50.

De Comate.

Koma (quasi per Syncopen pro *Kolux* à *Koimao* dormio) & *Καταψογή* i. e. in somnum propensio & inclinatio, pro eodem accipiuntur, & nihil aliud sunt quam profunda & nimia in somnum delatio & propensio, somno subsequente vel non. Si sequatur somnus dicitur coma. Somnolentum, in hoc ægri aperire oculos nequeunt, & non solum in somnum inclinationem perpetuam habent, sed & profundius dormiunt, difficulter etiam

excitantur: si nequeunt dormire, vocatur affectus Coma *ἀγγυσω* seu vigil. quod est cum ægri clausos habent oculos ut dormire videantur, cum tamen vigilent. Causa comatis somnolenti est quicquid spirituum animalium ad sensus organa influxum prohibet: ut sunt intemperies cerebri frigida & humida præsertim cum materia, quæ vapor est sæpius quam humor: copia etiam calidorum & putridorum vaporum ad caput exhalantium, vel à toto, ut in febribus, vel à parte aliqua, ut ventriculo, intestinis & vermibus in iis. Hæc enim cerebrum replent, canales spirituum animalium ad sensuum organa obstruunt, & spiritus ipsos torpidos reddunt, unde facile obrepit somnus hic præter naturam. Probabilis etiam est, nec improbanda eorum opinio, qui hujus mali causam vaporibus adscribunt narcoticis spiritibus animalibus torporem inducentibus.

Differt hic affectus à Caro, quod in Comate interrogati respondent, in Caro vero nequaquam. Coma vigil sit ex certamine biliosi & pituitosi humoris in cerebro, unde soporis & vigiliarum est mixtio, bilis enim vigilas, perdita verò soporem inducit. Potest quoque hujus Comatis causa assignari vapor narcoticus simul & mentem turbans. Sunt enim plurima narcotica, quæ & somnum inducunt, & delirium excitant. Qui Comate vigili laborant, oculis conniventibus somnum captant, dormire tamen non possunt, aut si dormiant, mox excitantur, delirant, corpus varie movent, F f. 2 temere

temerè è lecto surgunt, moxque iterum decumbunt, aliquando adstantes invadunt.

Subsectio prima.

Pro Comate seu Subeth puerorum.

Puer quidam 5. annos natus, crassus & oberlus, subito incidit in comatosum affectum; cui convulsiones interdum superveniebant. Vocatus statim præscribo clysterem ex hiera diaphoenicone & aqua benedicta. Quo multum purgatus est. Rejeto Clystere, exhibeo salis vitrioli, ʒʒ. & provocato cum penna vomitu, multam pituitam excrevit, ac paucis post horis liberatus est. *Lazarus Riverius. obs. 28. cent. 4.*

Puella quædam 8. annorum comate detinebatur cum convulsionibus frequentibus, cui medici multa remedia adhibuerunt, clysteres nempe, frictiones, cucurbitulas, vesicatoria, sternutatoria, & similia. ego vitrioli albi ʒj. cum jusculo exhibui, & vomitu excitato ilico liberata est.

Filius cujusdam hortulani 5. vel 6. annos natus, eodem affectu cum convulsionibus detinebatur, cui exhibui aq. bened. *Rulandi. ʒʒ.* unde supra & infra purgatus est, & ab affectu liberatus. *Samuel Forminus. obs. 11.*

Subsectio secunda.

Pro Comate.

Sacerdotem juvenem robustum comate vidi correptum à recediva febris, clystere acerrimo cum Colocynthidis ʒij. Mell. ros. ʒij. & sale, sine efficacia indito, Prævotius 7. Vesicantia imperavit. quibus parum proficientibus, ad occipitis inunctionem ventum, à qua melius habuit. *J. Rhodius. obs. 36. Cent. 1.*

Commune est omnibus Cataphoris remedium aceti acerrimi perfrictio super laminam ferream ignitam, quæ multos fumos acres excitat, qui naribus attracti, cerebrum exsiccant, somnumque expellunt. efficacius erit si addatur semen nigellæ vel rutæ aut castoreum. *Guil. Rondeletius. Pract. lib. 1. cap. 19.*

Qui in somnum profundissimum cadebat, pro apoplectico falsè habebatur. hunc autem difficulter ligaturis fortibus ac vinculis injectis, ac demum solutis, tum frictionibus excitare potuimus. Sed injecto aceri clystere cum multis molestiis & vellicationibus excitatus est. frigidum & humidum habebat cerebrum, pituita refertum. Post exhibitum oxymel Scyllinum & Syrupum è Stachade, has pilulas commodè devoravit.

R. Pil. Coch. ʒijʒ. Castor. ʒʒ. cum Syr. è Stachade F. pilulæ v. quibus alvus egregiè turbata est. demum adhibita theriaca ad ʒj. vigil. factus est, & à somno excitatus ad mentem rediit

rediit. *Petrus Forestus.* obs. 33. lib.
10. De Cerebri morbis.

Subsectio tertia.

*De Comate somnolento ex vini
nimio usu.*

Sacerdos quidam si apud Convivas paulo largius vinum hausisset, comate soporifero detinebatur, adeo ut neque tympanis valde sonantibus, nec quovis horribili strepitu aut sonitu, vel exclamationibus à somno expergisceretur: imò in mensa sedens, somnulosus, stupidus & immotus manebat: & si annuli à digitis detraherentur, & imò in hanc, modò in aliam partem propulsus, & si in dormum ab aliis ferebatur nullo modo excitabatur. Huic viro ego Apoplexiam, aut aliud gravius malum ob hoc accedens prædixi: nec me fefellit prognosticum, postea enim ab Apoplexia extinctus est. Alios etiam novi, qui ubi largiter potassent, ilicò Coma soporiferum incurrebant. *Petrus Forestus.* Schol. obs. 34. lib. 10.

Sectio 51.

Pro Condiendo Funere Magnatium.

In Italia hic ordo servatur, primum Pharmacopolam jubent, ut hæc simplicia adornet, quorum postea in conditura usus erit.

R. Ros. rubr. absynth. sicc. lavend. nuc. cupress. salv. an. Mij. cal. aromat. spic. nard. an. Mj. myrrh. mastich. aloes. an. ʒij. cinnamom. macis, nuc. mosch. caryophyll. croci, an. ʒj. alumin. roch. scatiæ, an. ʒij. sal communis, lbj. cumini, fursur. torrefact. an. lbj. Contusa omnia grosso modo servantur ad Condituram. Item,

R. Aq. vitæ, lbx: aceti acerrimi, lbxv. stup. canabin. vel cotti, lbviij. Spongias magnas numero iiij. ista omnia apprata habere decet.

Administratio autem condituri hæc ratione perficitur.

Inciso ventre longitudinaliter, & latitudinaliter detracta etiam sterno, & ferra ablato Cranio, auferuntur omnia internæa omnium trium cavaturque. Postea totum corpus intus aqua frigida primò cluitur, ac spongias abstergitur. secundò, aceto acerrimo. tertio aqua vitæ diligentissimè. Deinde facta cum sicca sponsia absterfione, pulvis inspersus intricatur ea ratione qua suillam carnem sale condimus. Tandem scidellæ ex stupa aut coto aqua vitæ immerse, & rursus manu expressæ undequaque carni applicantur,

tur, inperſo una pulvere, quibus cavitas ventris, pectoris & capitis tota adimpletur; ac demum confuitur cutis. Poſtremo omnium linteo incerato calente adhuc, cadaver obvolvitur, ita tamen, ut digitus à digito ſit ſeparatus. Denique cadaver linteo incerato involutum, pro Colophonepici navali illinitur. Conſervatur cadaver hac ratione conditum ad decem vel duodecim annos, quod ſi diutius adſervari velis, omnes muſculi totius corporis longitudinaliter incili, & præſcripto modo eloti, pulvere e-runt aſpergendi & apprimendi.

Ita paratur Linteaſmen inceratum.

R. Cere novæ lbij. refin. pini, terebinth. an. lbj. gummi arabic. ℥vij. colligatis omnibus immerge linteamen, vel tantum ſele lineæ quantum ſufficit ad involutionem totius corporis, quo extracto inſperge cumini pulverati pulverati, ℥viij. (potius ℥viij. ſalis communis. ℥iiij).

R. Picis nigr. refin. pini, an. lbiiij. ſtyrac. liquid. ℥ij. ſolutis omnibus ad ignem illinatur totum corpus linteamini in cerato jam involutum. hac ratione & hoc modo ipſe aliquoties & vidi in Italia, & feci noſtrorum principum corpora conditi. *Reinerus Solinander. Conf. 14. Sect. 4.*

Sectio 52.

Pro Conditura Corporis Nobilis Viri.

R. Vini ſublimati menſur. ij. pro ablucenda poſt exenterationem tota cavitate interiore pectoris & abdominis, quæ ſtatim poſt factam abluſionem terebinthin. undiquaq; aſpergatur, ut pulveres & herbe injiciendæ melius adherant. Poſtea ſequentibus impletur.

R. Fol. roſmar. lauri, hyſſop. abſynth. menth. rutæ, ſalviæ, ſcorpill. puleg. origan. Cordii, fl. roſmar. roſ. lavendul. chamem. ſtechad. ſpice communis an. Mij. ſem. carui, foenicul. an. lbjſſ. rad. Gentian. caryophyllat. angelic. valerian. an. lbj. incidantur craſſuſculæ.

R. Aloes lotæ, lbij. myrrhæ, lbjſ. maſtich. thur. an. ℥ij. benzoin. ſtyrac. calamit. ladani, cinnamom. caryoph. nuc. moſch. macis, croci, an. ℥j. mummiz, ℥ijſſ. craſſo modo contuſa M. cum præcedentibus. Hæc omnia capâcitati injiciantur, corpusque futuris occludatur. ac ſequentibus oleis totum corpus inungatur.

R. Ol. abſynth. rutæ, ſpice, chamem. an. ℥iiij. ol. juniperi, laurin. an. ℥ij. ol. petrol. ℥jſſ. ol. terebinth. ℥j. M.

Ad incerationem induſi, quo corpus poſt inunctionem induatur.

R. Terebinth. lbij. cere, lbxv. diſſolve cum oleo pro cerato.

Pro

Pro replenda capacitate Narium & Aurium.

R. Ol. nuc. mosch. express. ʒʒ. ol. caryoph. destill. ʒʒ. M. *Gregor. Harsinus. Appendice ad observ. 9. lib. 3. De Morbis pectoris.*

Sectio 53.

De Contusione.

Contusio in quacunque corporis parte sit, nihil aliud est quam interna membri continui solutio & collisio, extrinseco plerumque integro apparente. Fit à re gravis, dura & obtusa, eam sequitur aliquando exfluxus sanguinis scilicet subter cutem effusio.

Subsectio prima.

Pro Contusione sine Vulnere.

Vir quidam dum canem fortiter percuteret, ex improvise cecidit super coxam, insignem dolorem ex contusione cum pateretur, oleo rosaceo & myrtino imprimis locum affectum ut inungeret mandavimus? quo dolor omnis tandem cessavit, nulla subsequente inflammatione, aut partis collisse nigritie. Soleo enim in contusione ex casu aut collisione, ne fiat inflammatio, echymosis, seu sanguinis sub cutem aggregatio, modo nulla sit carnis ruptio, uti ab initio sola olei rosac. inunctione cum myrtino. quæ multis ita profuerunt, ut non o-

pus fuerit aliis remediis: alioquin postea inungere soleo cum unguento Alabastrino.

Doctor *Jasen* qui de utris Librum edidit, in offensione & contusione absque vulnere, & casa, nautis in mari degentibus, quibus remedia ad manus non essent, imperabat, ut pephum in muria (vulgò pickle.) calida immersum & expressum apponerent: nec alio remedio quam hoc ad contusionem offensionem & casum utebatur.

Quidam contusionem pedis hoc Emplastro curavit.

R. Stercoris vaccin. absynth. an. Mj. fursur. Mʒ. fl. chamem. ʒij. cum ol. chamem. F. Emplastrum. *Petrus Forresterus. obs. 28. lib. 6. Observ. Chirurg.*

Subsectio secunda.

Pro Contusione.

Adolefcens quidam ex alto ceciderat, ita ut omnia membra admodum contusa fuerint, & brevi moriturus videretur: pater ipsius accipit favos cum melle & coxit in vino ad consistentiam unguenti, quod extendit super corium vervecis recenter mactati, eoque ægrum involvit: reiterata per triduum operatione, æger omnino curatus est. In contusionibus particularibus, extenditur unguentum super linteam, & applicatur, statim curat. *Laz. Riverius. obs. 29. cent. 3.*

Sectio 54.

De Convulsione.

Convulsio (Græcè *σπασμός*, Cel-
si Dissentio nervorum) est par-
tium quæ sponte nostra (non sua) mo-
ventur, præter voluntatem sursum ad
principium suum contractio, quam
rigor, figuræ depravatio & acerbissi-
mus dolor consequitur. pars affecta
est Musculus, qui proprium est vo-
luntarii motus instrumentum, medi-
antibus tamen nervis & musculorum
fibris. Causa proxima (resecta per-
celebri veterum opinione de repletion-
& inanitione, quæ tot difficultatibus
involuta, animum veritatis avidum
fatigare nequit) est expultricis facul-
tatis partium in musculo nervosarum à
re quapiam molestante irritatio,
animali ibidem facultate in consensum
tracta & motum perficiente. Causæ
materiales sunt quivis humores, ne
ipsa quidem pituita excepta, dummo-
do occultam aliquam & nervis inimi-
cam dispositionem acquisiverint vapores
etiam & humores maligni, ut in
febris sæpe, & cholera morbo
quæcunque tandem nervos vellicare
possunt, convulsione causa rectè sta-
tuuntur. Convulsio aut est totius cor-
poris, aut est partium plurium vel
pauciorum quæ totius est corporis,
tres constituit species: prima dicitur
ἐκκεντρίκη, quando caput, cervix
& spina dorsii in anteriora convellitur.
Secunda *ἐκκεντρίκη*, quando eadem

partes in posteriora contorquentur.
Tertia est *τετραγώνη*, in qua cervix &
reliquum corpus rigidum ac in neu-
tram partem flexile apparet: hæc speci-
es Spasmi ut sunt rarissimæ, ita etiam
periculosissimæ. Est præterea alia
species convulsione quæ flatulenta
vocari solet; *Ιαλίσ* verò Crampa, vul-
gò etiam **Cramp**. Accidit plerumque
musculis humerorum & tibiarum di-
gitisque manuum & pedum, & cum
maximo sit dolore: excitatur à flatu;
non tam periculosa est, facillè enim
imò sola frictione tollitur.

Subsectio prima.

Pro Convulsione.

Pro purgatione exhibuimus hæc
Pilulas.

R. Pil. Coch. & foetid. an. 3ß.
castor, gr. iij. fiant pil. vij. Pro di-
versione Clysteribus fortibus uti man-
daveram, sed non admittebat. Inte-
rea & ventosis siccis, etiam cum scarifi-
catione in sciatulis & natibus cum u-
sus essent, ad masticatoria & apo-
phlegmatissimos accessimus. Hæc non
solum divertunt, verum etiam pro-
priam materiam è capite educunt. De-
inde reliquias materiæ remanentis dis-
solvimus atque consumpsimus, intus
& extra membra convulsa roboran-
do, theriacà assumptâ & mithridatio,
diamoscho & conserv. fl. salviæ & ro-
rismar. & exterius spinam dorsii tum
membra convulsione laborantia, in-
ungendo oleo vulpino, vermium
terrestrium, atque pelle arietis calen-

te contracta membra involvendo. Membra quoque detinendo in decoctione catellorum in vino & oleo decoctis neque experimento *Nicoli* neglecto, quod resolvit & dolorem remittit. Anser pinguis evisceratur, in quo minutim incisus positus felis, cum lardo, myrrha, & thure confusus, in veru rotetur vase aceto repleto supposito, in quo prima pinguedo destillans abijciatur, sed quæ paulò post exstillat, usui reservetur. Postea anser bulliat in dicto aceto & maxima pinguedo inde separabitur, & aceto supernabit, quæ miscenda cum prima qua convulsa membra inungantur. Refert *Garinaria* se ea quendam curasse, cui pedes convellebantur, & in plurimis aliis usum fuisse. Novimus qui solo balneo ol. communis cum decocti vermium terrestrium à dolore liberati fuerint. *Petrus Forresterus*. obs. 104. lib. 10. De Cerebri morbis.

Matrona quædam convulsionibus brachii sinistri cum maximis doloribus correpta fuit, & per dies aliquot laboravit. Ego tandem vocatus brachium & nucham sequentibus oleis inunxi.

R. Ol. Lumbric. vulpin. lilior. an. ℥ij. ol. philosoph. & terebinth. an. ℥ss. pingued. human. ℥j. M. circa carpum cingulum, ex corio humano applicui. his convulsionibus cessarunt. *Fabris Hildanus*. obs. 9. cent. 3.

Si ex repletionem fuerit convulsio, evacuationem requirit, quapropter victus tenuis institiendus, corpus expurgandum, & vena secunda, ipsiq. affecta, totaque spina dorso sequenti

linimento inungenda est.

R. Ol. lumbric. vulpin. an. ℥ij. ol. terebinth. ceræ, de castoreo. an. ℥ss. axung. human. ℥ij. succi lumbricor. ℥j. M. applicetur calidè. *Guil. Fabris Hildanus*. lib. De Gangrena. cap. 26.

Subsectio secunda.

Pro Convulsione.

Juvenis toto corpore convulsus erat, ita ut spina dorso non posset inflecti. Sequenti remedio statim expedite ambulavit.

R. Butyri rancidi, laridi veteris, an. ℥ij. bdellii, ammoniac. an. ℥j. myrrh. castor, an. ℥ij. si. storch. anthos. an. p. j. nuc. moschi. caryophyll. an. ℥j. catum parvum exenteratum, excoriatum, & in frusta confisum. His infarciatur anser, & consuatur, & torreatur in veru, primus qui defluet succus abijciatur. Secundus colligatur in vase aceto semipieno, pro litu spinæ convulse. Remedium est divinum. *Petrus Pachecum*. obs. 8.

Ab inanitione cum Nobilis vir acerbissimis doloribus, à convulsionis vitiis, serè necaretur. D. *Guilandinus* cum iussit totum cado olei immergi, unde præclare recreatus fuit. Coralum proprietate juvat convulsionem ab inanitione. *Jo. Hæurnius* ad Hippocr. aphor. 26. sect. 2.

In convulsione à repletionem, auxiliis calida & sicca in usum duces, ut decoctum pæoniæ, ligni guaiacini, sarsaparillæ, ligni sassafras, theriacum,

G g

mithri-

mithridatiura, castoreum, & talia cætera. *Jo. Heurnius.* ad aphor. 57. sect. 4.

Ubi à plethora nata est convulsio, ventæ sectio solatio est: ubi ab exhausto balneum tepidi olei convenit. *Jo. Heurnius.* ad aphor. 39. sect. 6.

Puerum quendam 17. menses natum convulsione opisthotano laborantem tribus auxiliis brevi sanavi; abstinentia à carnibus, vino, & ovis, linteis in oleo chamæm. & liliaceo madefactis perpetuè impostitis cervicis, partibusque quæ contrahebantur; & medicamento, quod constabat ex mithridatio, triplo, sacchar. rosaceo, & electuario de moscho cum margaritis, hyacinthis, sinaragdisque orientalibus. *Hieronym. Cordanus.* curat. 15. *De admirand. curationib.*

Nullum remedium utilius est, quam Embrocatio partis posterioris capitis, nuclæ, & colli, cum oleo violac. decenter calido: sicut ego feci, dum essem in servitiis illustrissimi Domini mei, Domini Caroli Secundi, *Subandæ* Ducis, in illustrissimo *Ludovico* Principe *Pedemonti*, illustriss. Ducis filio. qui dum esset in cunabulis passus est Erysipelas in tota tibia cum bubone in coxa, & febre valde intensa, à quibus cum convalesceret, incurrit statim in spasmodum à siccitate causatum, cum continuis maximisque clamoribus, torquendo caput ad posteriora, & nullo modo poterat fugere lac. Ego igitur perfudi nucham, & totam partem capitis posteriorem, & collum cum oleo violato decenter calido, permittendo cadere oleum ab al-

to, manu exprimente petiam in eo infusam, per spatium quartæ partis unius horæ, & sic embrocando dormire cepit. Mox pannis decenter calidis absterse caput leviter fricando, & cum dormire permisi: qui post tres aut quatuor horas per se excitatus, fugit lacubusque ulla difficultate. redeunribus iisdem symptomatibus semel aut bis, eodemmet remedio iterato, cum gratia Dei sanus factus est. *Petrus Baynus.* practic. lib. 2. cap. 20.

Cum medicinam discerem *Patavii*, vidi adolescentem, cujus intestina totumque abdomen convellebatur, testes & vasa spermatica sub osse pubis abscondebantur, rugitus aderat, & tensio hypochondriorum. Frigida huic erat temperies, & ventriculus frigidus cum madore. Anhelosus erat oppresso à diaphragmate, ac mente in paroxysmo exuebatur. Præceptores mei adhibebant statim discutientia, & attenuantia: ac ea quæ evincere possunt materiam frigidam coquendo ac purgando: foris oleo rutæ & castor. ungebatur. Interdum accipiebat unam pilulam ex castoreo cum Syr. beton. hæc inaurata erat. Bibeat vinum Salviatum & ex betonica, dianisum illi in deliciis erat: fricabantur crura. *Jo. Heurnius.* cap. 26. *De Morbis Capitis.*

Quædam

Quædam mulier passa dolores brachiorum, humerorum, genuum cum contractione, cum non posset ullis remediis sanari; tandem verula asperso malvatico ignito lateri, & adjectis foliis lauri, nepitæ, stæchad. majoran. rorismarin. organ. salv. Jubebat exciperet fumum; & excitato sudore, cotivaluit, *Solenander. consil. 15. sect. 5.*

Subsectio tertia.

Pro Convulsione statulenta.

Hoc Linimentum optimum est. Accipiat omnis pinguedo canicule prius macratæ cui adde fl. chamæm. lavend. an. Mij. chamæpit. rosmar. hyssop. an. p. j. lumbric. vino lot. numero vij. castor. 3ij. terebinth. & mellis. an. 3j. istis simul concisis & tufis suffarciendus anser subpinguis deplumatus & exenteratus, elorulque vino, qui deinde suffixus veru assetur ad ignem, atque inde extillans pinguedo in suppositum vas quod generosum vinum admixta pauca aqua vitæ contineat, excipienda, postea auferenda, diligenterque asservanda pro usu. Paratu & hoc facile est ad hujusmodi spasmodum juvenisque subinde compertum.

R. Axungiam seu pinguedinem vulpinam (defectu ipsius caninam substitue) immisce grana aliquot piperis crasse tusa & cum tantillo generosi vini vel aquæ vitæ, coque ad vini exhalationem lento igne pinguedinem per lineum pannum expressam adserva, ista illita confricentur spasmis

convulsa membra manibus calentibus. *Reinerm Solenander. consil. 23. sect. 2.*

Subsectio quarta.

Pro Convulsionibus in Puera.

Puer quidam decem annos natus correptus est convulsionibus Epilepticis sevilissimis, ut omnes corporis partes atrociter convellerentur, & paroxysmi identidem recurrerent, nullaque propemodum adesset intermissio. In tanto periculo & tam præcipiti affectu, exhibeo salis vitrioli 3ß. in aq. beton. dissolutam, qua vomitus statim concitatus est, ægerque multam rejecit pituitam, & statim convulsionibus cohibitis sunt. Attamen post aliquot horas redierunt sed longè breviores ac leviores, ideo purgatio instituta est ex diacarthami 3ß. syr. ros. 3j. cum aq. beton. eaque exhibita est sub vespere, cum manè affectus eum corripuisset. Per noctem benè purgatus est. Postea ei exhibitæ sunt ol. succini & spiritus vitrioli. an. gr. v. in aq. beton. remissiores fuere paroxysmi, sed nocte insequente aliquantum frequentiores rediere. Postridie manè exhibetur potio ex aq. card. ben. & scord. an. 3j. aq. theriac. Bauderon. 3j. sal. card. ben. 5j. confect. alkerm. 3j. cujus beneficio convulsionibus omnino sublatæ sunt ne tamen iterum succrescerent bezoardicum joviale his exhibitum est, octo horarum spatio ad gr. xij. & sic omnino liberatus est. potio alexipharmaca & bezoardicum joviale exhibitæ sunt, quia magna erat

malignitatis suspicio. *Lac. Riverius.*
obl. 59. cent. 4.

Subsectio quinta.

Pro Convulsione.

R. Spiritus C. Cervi, aut fuliginis,
vel sanguinis humani, vel salis
armoniaci q. l. fumantur gutt. x. ad
xij. mane & vespere in cochleari jula-
pii sequentis superbibendo haustulum
ejusdem.

R. Aq. Lumbric. limacum, an. ℥vj.
aq. jugland. simpl. ℥iiij. aq. raphan.
comp. ℥ij. Sacch. albiss. ℥ij. F. jula-
pium. dosis cochlearia 4. vel 6. bis in
die.

R. Millepedum mundator. ℔j.
Caryophyll. concisorum ℥β. superat-
funde vini albi ℔ij. destillentur in cu-
curbita vitrea dosis ℥j. ℥jβ. bis in
die.

R. Pulv. Millepedum præp. ℥ij.
sem. anmeos. 3j. F. pulvis dividatur
in x. partes. sumatur dosis bis in die.
vel affellis xij. contusis cum vino al-
bo affuso exprimatur succus F. hau-
stus, sumatur bis in die. *Thomas*
Willis. cap. 5. *De morbis Convulsi-*
vis.

Virgo quædam 16. annos nata, pul-
chra & *ὑπὸ ἀνδρὸς*, patre tamen paraly-
tico progenita, sine causa evidenti,
circa brumæ solstitium, malè habere
cœpit: primò per aliquot dies Cepha-
lalgia & vertigine, haud gravi tamen
modo afficiebatur; deinde in brachio
uno, & mox in altero tremorem, &
subitam contractionem persensit; cu-

jusmodi spasmi isto die sæpius repe-
tentes, vix punctum temporis dura-
bant; postmodò juxta fororem suam in
Cathedra sedens, subitò exiliens, sal-
tum unum, & alterum, multosque ali-
os successivè ad distantiam plurimum
pedum mira agilitate periciebat:
dein cum Camera extremum li-
mitem attingit, aliquandiu in eodem
loco, & qualibet vice ad miram altitu-
dinem saliens perstabat: cum saltati-
oni ulteriori crura deficerent, in ter-
ram concidit, ac statim caput mira
cum violentia huc illuc conjecit:
quamprimum ab hoc motu præ lassitu-
dine cessaret, statim manus & pedes
idem furor invasit, ut necesse haberet
membra hæc parietes aut postes percu-
tendo, vel pavimentum contun-
dendo validissimè exerceere: quan-
do ob pudorem, aut verecundiam,
amicis aut adstantibus debitam, se
magna vi ab his motionibus co-
hiberet, (usque enim animo consta-
bat & sobriè loquuta erat) statim affe-
ctu interius transmissò, insigni cordis
oppressione, cum gemitu, & singultu
valde stridulo, plurimùm infestabatur;
dein cum se relaxaret, statim, æstro ad
artuum exteriorum musculos trans-
missò, aut saltare, aut caput, vel bra-
chia immaniter huc illuc conjicere,
aut etiam in Camera rapidissimè cur-
sitare, vel humum pedibus contun-
dere cogebatur. die quinto à quo hæc
domina primo, ægrosaverat adveni-
ens, vomitorium ex infusione Creci
metall. vino scillitico, & sale vitrioli
propinabam, à quo septies evomuit
bilem æruginosam in magna copia,
cum

cum admisione humoris acerrimi & quasi vitriolici: posttride sanguis de vena Saphæna ad ℥x. detrahebatur. Præterea sumebat bis in die antidota ex pulveribus lapidum pretiosorum, cranii humani. & rad. pœon. maris. horum usu intra septimanam sanari visus, per plures exinde dies affectionibus prædictis immunis degebat: attamen post binas hebdomadas, instanti plenilunio, ejusdem morbi recidivam solito atrociorē patiebatur. Cœpit hoc tempore, ex aliorum præscriptis, remedia antihysterica, & statim quibusdam intervallis purgantia, sine quovis tamen juvamine. Denuo accessit, siquidem robusto corporis habitu, & spirituum effusione insigni prædita videretur, emeticum fortius propinabam, à quo decies evomuit bilem instar æruginis viridescentem, cum piritâ instar aquæ stygiæ acerrimâ, & subito alleviatur. Exhibui post hæc, quovis manè haustum vini albi cum aqua, ceras. nigr. dilutum, asellis contutis superassulum, & fortiter expressum. Hoc usu statim curari visa, per mensem & amplius integrè valebat: cumque postea affectus redituri quævis prædicia unquam persensit, mox vomitorii, & ejusdem millepedum expressionis usu, morbi insultum avertebat. & sic intra tres menses, sanitatem pristinam ita recuperabat, ut plures nunc annos affectionibus ejusmodi Spasmodicis immunis degeret. Idem de morbis convuls. cap. 9.

Subsectio sexta.

Pro Convulsione rara.

VIr quidam militaris ex ictu tormenti bellici vulnus accepit in brachio dextro, quo totum brachium abscissum est, superstitie tantum parte, quæ humero vicina est, ad 4. transversorum digitorum longitudinem. Curato brachio & vulnere optimè consolidato, quadam convulsione specie correptus est, quæ retrahebatur caput versus partem dextram, & mandibulas frequenter agitabat. Medici & Chirurgi convocati, uno ore censuerunt in extremitate ossis à tormento bellico præcisi, aliquam eminentiam acutam adesse, quæ nervum aliquem feriendo, talem convulsionem produceret, & ideo rescindendam iterum esse ossis extremitatem, ac diligenter adæquandam. Hæc operatio, sedulo celebrata, nihil tamen profuit. Fortè fortuna cum ei occurrisset, & ille incommoda sua mihi enarraret; in mentem venit, aliquod virus venereum intus latens hunc affectum forsitan posse producere. Et ilico ab eo quævisi num morbum aliquem venereum unquam antea passus esset, respondit se per aliquod tempus antequam vulneratus esset gravem passum esse gonorrhæam, quæ tamen curata profus fuerat. Hoc meam conjecturam auxit, ita ut ægro consulurim remedia luis venereæ experiri, quibus ille hujus morbi curandi cupidissimus, se lubenter submisit. præmissis igitur purgatione universali & diæta

diæta sudorifera, frictiones ex unguento mercuriali celebravi, à quibus pyralismus provocatus est, & post tertium diem pyralismi convulsiones illæ desierunt, neque ab eo malo amplius ullo modo æger confectus est. *Ozias Aimar.* Chirurgus Celeberrimus. obs. 10.

Subsectio septima.

De Convulsione unguis incaute resectis.

Nobilis quidam venetus dum præscinderet ungues, laeso nervo successit inflammatio & convulsio, tandemque tertio mense interitus. *J. Rhodius.* obs. 50. cent. 1.

Nervo manus punctiuncula tacto, *Prævotius* convulsionem mortiferam animadvertit. *J. Rhodius.* obs. 51. cent. 1.

Sectio 55.

De Cordis Calculo.

Non semel in corde lapides reperti sunt; quod quidem mirum, sed non sine variis optimorum authorum testimoniis. id autem fieri potest, quoniam quæ in corde generantur, ut lapilli & ossa non ei vim inferant, ut externa accidentia. *Petrus Borellus.* obs. 88. cent. 2.

Subsectio prima.

De Cordis Calculo.

Rari quidem Calculi in intestinis sunt, at rariores longè qui in ipsa cavitate cordis solidissimi reperiuntur: qualem ego aliquando in sectione nobilissimæ fæminæ conspexi: pondus, cum à Bibliotheca mea absum, adscribere non possum. curavi autem tunc temporis exactè eum depingi, & historię calculorum *J. Kentmanni* adjeci. totam cordis cavitatem adimplebat, corpore incurvo, colore cineritio, in ejus apice 2. veluti rostra prominebant. *Bernhardus Stiebers.* in Epist. ad *Gregor. Horstium.* post obs. 47. lib. 4. obs. *Greg. Horstii.*

Mercatoris cujusdam filia in febrem biliosam continuam incidit, cum dolore capitis, intumescencia ventris, & cardialgia frequentis; omnibus præfidiis irritis, naturæ tandem debitum solvit. Post mortem à collegis meis aperitur; abdomen ichore fetido repletum, omentum putrefactum, lien atque hepar Schirrho laborans, pulmones pleuræ adnati, cor duplo majus bubulum referens, inveniuntur. quodque notatu dignum, circa valvulas dextri ventriculi calculus ex tartaro concretus, instar minoris castanæ nucis compressioris membranose valvularum substantiæ adnatus conspicitur, vehementioris *Καθάρου* procul dubio causa proxima. *Gregor. Horstius.* in Epist. post obs. 47. lib. 4.

Nobilissimus juvenis *D. Carolus Comtes*

mes de *Balearis* 11. annos natus cum tota ætate præcedente (licet ante ab infantia usque salubriter satis vixisset) febris quotidianæ impetum sustinisset, quam finitam subsequente sunt frequentes intro assumptorum vomitiones, ut & nonnulla circa appetitum symptomata; præclusa tandem obstructa & intercepta sanguinis & spirituum officina suffocatus obiit. dissecto cadavere præsentem medico ordinario, vix credibile est, quam magnus Calculus duarum prolixarum unciarum ponderis, ejusdemque pariter cum corde figuræ ventriculos ipsius ambos undiquaque occupans sit intus reperi-
tus.

Vir quidam Nobilis fideque dignissimus mihi aliquando narravit in Nobilissimi illustrissimiq; *D. Georg. Henrice*, Marchionis dissecto post obitum corde lapillum fuisse reperi-
tum.

Subsectio secunda:

De Cordis Calculo.

Nupes in *Cæsaris* corde, qui palpitacione frequenter corripitur solitus erat, veluti lapillus quidam niger reperi-
tus fuit. *Thomas Erasmus*. consil. 10. lib. 3. consil. *Crotone*. &c.

In Imperatoris *Maximiliani* secundi corde secto inventi sunt tres lapilli quantitate pisorum; unus interim major altero, colore rubiginoso, frequenter verò cordis palpitacione gravi afficiebatur, dum viveret. *Jo. Wierus*. lib. 4. de præstigiis demonum. cap. 16.

Leydensis quidam juvenis compota-

tionibus nimium deditus, in crebras inde cordis anxietates incidit, postea in *Lypothymias*, & cordis palpitaciones. Cibi potusque erat avidissimus, sed comestum sæpe regerebat. Unde debilitas secuta ipsum decumbere jussit, tum prædicta mala quotidie augescere, atque palpitatio tanta subortuit, ut in vehementiori animi commotione, ab astantibus audiri posset; quod ipsi tum valde dolorificum erat. eumque tandem vita privavit. thorace aperto, inventum fuit cor bovino non multò minus, quippe communem magnitudinem quater circiter excederet. increverat autem cor æqualiter ferè circa substantiam & cavitates, ipsiq; substantia naturaliter solidior. Sed in villis septi intermedii tres calculi reperiiebantur pisi circiter magnitudine, non admodum adhuc solidi, sed arenæci & novaculæ cedentes. *Otho. Henricus*. Hist. 28. obs. Rarior.

Quidam audacissimus latro palpitacione cordis frequenter corripitur solitus, à magistratu apprehensus, rotæ est affixus. Nos hujus cor visendi cupidi, postquam corpus in 4. partes est dissectum, pulsans adhuc incidimus, & in ventriculo ejus dextro tres reperi lapilli cicercis magnitudinis, coloris cinerei, oblongi, pondo unius dragmæ, quos aliquot viri docti & curiosi, non tam viderunt quam admirati sunt. *Zacutus Lusitanus*. obs. 141. lib. 1. *Præc. Admirand.*

In muliere, quæ 4. mensium spatio incredibili urinae cruciatu laboraverat, duo calculi reperi in corde cum multis abscessibus, integris renibus & vesica.

sica. *Jacobus Hollerius*. lib. 1. De Morbis internis. cap. 29.

Sectio 56.

Pro Cordis dolore a verme in ventriculo proveniente.

Faber quidam lignarius cum a cordis dolore ferè perpetuo duobus jam annis graviter urgeretur, ac propterea quod eo sæpius in mortis discrimen adductus fuerat, peritissimos quosque nostri sæculi medicos, sed frustra consulisset. tandem ad nos venit oratum, ut si quo modo possem, tanto malo succurrerem; coepi itaque mecum cogitare, an id fortè ex malo habitu cordis, sive ille calidus frigidusve esset, an siccus, simplex aut mixtus. sed horum nullus certis indicis ostendebatur. Cordis enim natura nobilis tanto tempore hujusmodi injuriam non tollerasset: cum nullum ægritudinis genus imprimi in corde possit, quin hominem ad festinam mortem diducat. opinanti igitur mihi malignam aliquam & noxiam materiam in ventriculo detineri; quæ quod vicinus sit locus cordi, ad ejus cervicem ascendens hominem affligeret; visum est eam quoquomodo propellere; quare medicamento vomitionem fieri jubeo. Eo et si corrupta ac putrens materia expellitur, non tamen dolor remittitur. consulo igitur, ut iterum vomitum experiatur; quem una intermissa diecula validiorem exhi-

beo: expulsaque eo est crassior pituita, & cum ea vermis longitudinis digitorum 4. capite rubro, lævi, rotundoque, quod pisi magnitudinem non excederet, cætero corpore lanugine quadam contexto, cauda furcata ad similitudinem novæ lunæ: pedibus nixus quatuor, duobus in dexterio-rem totidem in sinisteriorum partem coaptatis. Admiratus vermis formam medicis eruditioribus ostendo. nullum invenio qui monstrum simile se vidisse unquam fateretur. aderat tamen senior quidam sed medicæ artis imperitus, qui testatus est se similem vidisse vermem vomitu quoque propulsum ab *Alexandro* quodam cornobita: qui statim ut ille aiebat, projecto eo, mortuus est. vocitabat autem hoc monstrum cordis vermem. at contra æger noster, ut primum vermem ipsum evomuit ad pristinam reversus est sanitatem. *Antonius Benevenius*. cap. 2. de abditis morborum & sanationum causis.

Vermes vomitione rejici haud insolens est, nobisque non rarè visum, testatur & idem *Amatus Lusitanus*. curat. 5. 6. & 10. cent. 1.

Generari autem posse in ventriculo, ut *Amatus* existimat, difficile fuerit affirmare: verisimilius est ex intestinis ad ventriculum pervenire. *Annotat.* ad cap. 2. *Benevenii*.

Sectio

Sectio 57.

De Cordis offe.

IN filii Typographi palpitatione cordis sepius laborantis medio cordis dissecto, os tribus articulis constans, cavumque & arctosa quadam materia repletum inveni. *Felix Platerus. obs. lib. 3. pag. 636.*

Pthilicici cujusdam defuncti cor tam vastum erat, ut sepe in bobus non majus sit aut ponderosius. In sinistro ventriculo inventum fuit os nonnihil spongiosum & friabile calculi nonnullis per urinam excretis haud ab simile, triquetrum & propemodum cordis picti figuram representans vel literam Y. *Thomas Bartholinus. histor. 90. cent. 1.*

Cadaver Urbani octavi Pontif. Romani 1644. Romæ apertum fuit à *Jo. Trull.* Anatomico insigni ad Pollia-
turam. repertum in sinistro cordis ventriculo os triangulare literam T. Referens, & 5. Calculi in vesicaefellea, singuli magnitudine nucis avellane. *Thomas Bartholinus. Histor. 45. cent. 2.*

Sectio 58.

De Cordis Palpitatione.

Palpitatione Cordis (Græcè *παλυσ*
της καρδιας) est immoderata & violenta cordis concussio, quod sibi molestum est studentis excutere. il-

lam efficit facultas motrix à se molesta & aliena irritata. quæ irritant sunt vapores & flatus in febribus malignis, mensium suppressione, & melancholia hypochondriaca, cor subeuntes, humores etiam putridi & acres, vel nimium copiosi, calculi item, ossa, & vermes, talia enim aliquoties in ipsius cordis ventriculis generantur, & tum palpitationem necessario inducunt: tumores denique in pericardio exorti, & sanguis in vulneribus ad cor effusus spirituum etiam vitalium defectus, & calor in corde præter naturam, ut semper vehementiorem aliquem motum, ita etiam palpitationem, quæ motus est depravatus, excitant. Cause externe sunt vehemens corporis commotio & exercitatio, nimia excapefcentia & ira, crapula, veneni assumptio, balnea calidiora, & animi passiones. ægros ad interitum, per synopen non raro præcipitat, amoto nimirum cordis motu.

Subsectio prima.

Pro Cordis Palpitatione.

Juvenis quidam vulneratus fuit in dorso, sub scapula sinistra, vulnere Thoracem transeunte: qui mox febre valida continua acuta correptus est, & in cordis palpitationem adeo vehementem & violentam incidit, ut etiam extra domum, in qua æger decumbebat, à transeuntibus, palpitatione cordis exaudiretur: ut in vita similem casum neque audierim neque viderim, neque à præceptoribus meis observa-

tum compererim. Ad hunc juvenem cum ingressus essem, hanc gravem palpitationem animadverti ortum habere ex sanguine intus remanente, vel ibidem concreto. Venam sinistri brachii statim tundere feci, & ilico à detractione sanguinis, incio Chirurgo, melissam viridem & borraginem accipi, contrivi herbas ne ab astantibus cognoscerentur, easque supra tegulam mundam ignitam posui aqua rosacea & aceti momento irroratas, quas cum cordis regioni admovissem, miraculi seu incantamenti modo ilico cessavit cordis palpitatio omnibus admirantibus. Hoc autem arcano, nulli nisi vero Pythagorico revelando aliquando uti videram præceptorem meum *Eliduum Paduanum* in nosocomio *Bononiae*. Verum is solo *Melyssophyllo* utebatur, nos borraginem adjecimus. *Petrus Forestus*, obs. 1. lib. 17. *De cordis & Mamillarum affectibus*.

Juvenis quidam multo sanguine abundans cum subito in cordis palpitacionem incidisset: statim venam secari jussi. in mentem enim venit illud *Galeni* dictum. lib. 5. de locis affectis cap. 2. quod palpitatio cordis, pluribus integra valetudine degentibus, tum adolescentibus, tum adultis, subito sine alio accidente manifesto evenire visa est, atque omnes eos sanguinis detraçtio juvit. leniente deinde medicamento corpus purgavi. Postremo theriacam dedi ad $\mathfrak{z}\text{ij}\mathfrak{ss}$. superbibendo parum aquæ melissæ. Exterius etiam hoc Epithema cordi apposui.

R. Aq. melissæ & borrag. an. \mathfrak{ss} . aq. ros. $\mathfrak{z}\text{ij}$. macris, Caryophyll. Cinna-

mom. lign. aloes, cortic. citri an. $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. Sem. ocyimi. $\mathfrak{z}\text{ij}$. croci. gr. v. vini odoriferi. $\mathfrak{z}\text{ij}$. ambr. mosch. an. gr. ij . F. Epithema cordiale quibus remediis, vel his similibus, non solum hic juvenis, sed alii multi convaluere. *Petrus Forestus*, obs. 2. lib. 17.

Subsectio secunda.

Pro Cordis Palpitatione.

Rondeletius optimum medicamentum parat & alimentum ex corde porci (in quo inditi sunt Caryophylli) in veru assato, sed prius in aqua cocto, ut caro tenerior fiat. vel.

R. Cord. porci, numero ij . cord. Cervi, vel bovis, numero ij . Caryophyll. galang. maj. & min. sem. basilici. an. $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. macis. $\mathfrak{z}\text{ij}$. fl. bagloss. borrag. an. pj . fl. anthos. ss . temperentur in vino malvatico per noctem, & destillentur omnia in alembico. aqua servetur usui.

R. Aq. prædictæ. $\mathfrak{z}\text{ij}$. Sacchar. parum. F. julepus. Aqua illa valet in omni passione cordis à materia frigida stansiosa vel à vaporibus, vel à melancholia. Sed in materia calida adde aq. ros. part. æq. & utatur cum aqua bugl. vel borrag. Dosis hujus aquæ est $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. superbibendo vini hippocratici. $\mathfrak{z}\text{ij}$. *Petrus Forestus*. *Schol.* obs. 5. lib. 17.

Pro Palpitatione cordis hac aqua usus sum; quæ cordi, cerebro, nervisq. accommodatur.

R. Cordis Cervi, vel hirci, porci domestici, vel *Sylvestris* an. \mathfrak{ss} . abluantur

hiantur vino malvatico, & incidantur in parvas portiones, addendo fol. meliss. majoran. an. Mj. fl. bugl. borrag. viol. ros. scabios. Caryophyll. hortens. an. p. sem. ocymi. 3j. sem. Citri. 3ß. Caryophyll. 3ij. cinnamom. 3vj. macis, Santali citrini. lign. aloes. an. 3j. incidantur & contundantur. adde vini malvatici lbij. succi limonum 3j. vel in illius defectu Syr. illius. destillentur in Baln. M. donec, aqua non amplius odorem spiret. tunc enim factus est. servetur ad usum bene obturatus, & rectificetur in calore solis vel alio. *Felix Platerus*. obs. lib. 1. pag. 236.

Exterius theriaca vetus cum vino generoso & croci modico, cordis regioni illita, palpitacionibus insigniter succurrere solet. *Hieronymus Mercurialis* consult. 112. Tom. 1.

Subsectio tertia.

Pro Cordis Palpitacione.

Purgatione peracta, sine qua viscera attemperari nequeunt, ad roboranda viscera, cor nimirum, & ventriculum, tantisper refrigerata, & ad jecur impensè calidum attemperandum exhibeatur hoc conditum.

Conserv. ros. conf. fl. Cichor. borrag. & bugl. an. 3j. spec. triasantal. diamarg. frigid. diatrion. pipereon. an. 3j. Syr. de Cichor. mivæ Cythoneor. aromaticæ. Syr. de cortic. citri. an. 3jß. Spec. diamb. diamosch. d. an. 3j. M. F. Electuarium addendo fol. auri puriss. numero x. cujus 3vj. vel 3ß. præbeantur duabus horis ante prandium, cum uno vel altero haustu

vini albi generosi, decem diebus continuis. Linimentum pro cordis regione ex theriaca vino albo generoso liquata cum croci modico quam maxime proba. *Jo. Zecchi*. consult. 29.

Exterius admotum hyacinthum gemmam, regioni cordis, tum etiam corollam ex rubro corallio, sinistro brachio supra manum aliquoties circumvolutam continuè gestatam manifestò experimento comperimus eos juvisse, quibus cor tremit & palpitat. Unguentum etiam hic addam quo aliàs olim præscribente *Antonio Gusnerio* insigni medico, ad cordis angustias, ego scilicet sum usus in cordis palpitacione.

R. Ol. è fl. nymph. luteæ. 3jß. fl. nymph. luteæ 3j. corall. rubr. santal. citrin. sem. acetos. an. 3ß. margarit. præp. lign. aloes odori, ossis è corde cervi an. gr. vij. Camphor. gr. iij. F. omnium pulvis M. & cum cera alba lota in aqua nymphae. q. s. f. f. a. unguentum cordiale, quo illinatur cordis regio. *Reinerus Solenander*. consil. 10. lect. 3.

Maximilianus 2. Imperator nullum expertus est præstantius remedium in cordis palpitacione, quam theriacam extra adhibitam. negari certè non potest, medicamenta externa, ut sunt unguenta, balsama, Epithemata, arteriis & cordi applicata multum prodesse egrotis morbi gravitate & diuturnitate debilitatis. Sed advertendum, talia medicamenta cordialia, etsi cor in medio situm est, melius applicari non in medio pectoris, quod cartilagosum est, sed paulò infra mam-

Hh 2 millam

millam sinistram, quo vergit cordis mucro. *Wolfgangus Hieron. Hercul. Medic. lib. 2. cap. 1.*

Extra applicentur Sacculi è melissa fl. lavend. rosmar. borrag. bugl. & aliis cordialibus parati ac vino albo & aqua ros. irrorati. ut

R. Fl. ros. rosmar. an. ʒij. lavend. ʒj. sem. angelicæ, cortic. citri, caryophyll. cinam. macis, an. ʒβ. croci ʒj. mosch. ambr. an. gr. vj. cum Sydone rubra F. Sacculus qui vino albo & aq. ros. irrotatus, regioni cordis tepide applicetur. *Daniel Sennertus. Pract. lib. 2. part. 4. cap. 4.*

R. Conserv. meliss. anthos. fl. borrag. & Caryophylli nostratis. an. ʒj. conf. alker. & theriac. veter. an. ʒj. pul. el. diamb. & diamosch. d. an. ʒj. cum Syr. de cortice Citri fiat opiata qua utatur frequenter.

R. Aq. bugl. ros. & fl. aurantiorum. an. ʒij. Syr. Caryophyll. ʒjβ. aq. Cinam. ʒβ. Spirit. ros. ʒij. confect. Alkerm. ʒj. M. dentur cochl. ij. per intervalla.

R. Unguent. rosac. ʒβ. ol. Cinnamon. & Caryoph. an. gutt. vj. mosch. ambr. an. gr. iiij. M. F. linimentum quo illinatur regio cordis.

Clysteres purgantes & carminantes frequenter injecti, flatuosam materiam potenter evacuant & discutunt. Quidam practici admovent thoraci cucurbitulas sine scarificatione, quibus magnam vim tribuunt discutendis ac digerendis flatuosis spiritibus, qui in partibus internis inclusi continentur. Alii hypochondriis admovent, quando in iis locis mali minera residet. Alii

commendant thaponticum verum, ad ʒij. cum vino exhibitum, aut vinum in quo eadem radix macerata fuerit. *Lazarus Riverius. Prax. Med. lib. 8. cap. 2.*

Sectio 59.

De Corde pilis referto.

Latro quidam è patibulo quo suspensus fuerat, veluti jam mortuus, sed qui tamen adhuc viveret, depositus atque curatus convaluit: verum ut erat homo ingenio malo pravoque ad eadem statim scelera revolutus, pro quibus antea extremum promeruerat supplicium, iterum capitur, atque suspenditur. Hominis admirati nequitiam, mortui cadaver incidendum curavimus: & inventum est cor ejus ob eximiam validitatem undique pilis refertum. Hoc idem inventum est in corde Aristomenis græci, qui solus perhibetur integras acies pugnando in fugam vertisse. Est ergo non tantum scelesti ingenii signum sed quandoque etiam rare fortitudinis. *Aurelius Benvenutus. cap. 38. lib. de abditis morborum & sanationum causis.*

Sectio

Sectio 60.

De Corio humano.

Celebres sunt corii humani præparati in medicina usus, Cingula enim inde conficiuntur & lora, quibus per medium discinctæ puerperæ sceleris foetum enituntur. Hystericas quoque passiones, seu uteri adscensum Corii humani cingulum comprimit, quod non semel expertus sum, & apud non paucas hystericas isto vinculo gratiam merui. in spasms manuum pedumque ex eodem corio auxilium sæpe petitur. circa carpum cingulum ex corio humano matronæ convulsio- nibus brachii sinistri correptæ post in- unctionem applicuit cum successu. *Hildanus. cent. 3. obs. 9.*

In viro sexagenario aulico Epilepsie Paroxysmum ledaturum esse corio huma- no quo collum cinxerat meminit *Be- cherus. lib. 2. Microc. Med. cap. 1.*
Thomas Bartholinus. Hist. 87. cent. 3.

Sectio 61.

*Pro Cornæ male affecta a Scoria
Chalybis.*

Rusticus quidam cum Chalybem e- meret, optimumque eligere vellet, & proinde ut fieri solet, frustum contra frustum allideret, Scintilla ipsi in illam cornæ partem, ubi iris conspicitur, pro- fudit, ibidemque membranæ firmiter in-

hæsit, idque non sine dolore maximo, cum frustra per plures dies adhibita fuissent remedia, en uxor mea remedi- um longè aptissimum excogitat. In- terim enim dum ego ambabus mani- bus palpebras aperio, illa magnetem oculo quam proximè æger id fufferre potuit admovet, id cum aliquoties & quidem repetitis vicibus fecissemus (non diu enim lucem qua tamen hac in re summo per opus fuit, fufferre potu- it) tandem Scoria ex oculo nobis om- nibus videntibus ad lapidem profiliit. Postea applicato collyrio anodyno brevi convaluit. fuit hæc quidem cu- ratio ingeniosa satis. *Guil. Fabrit. Hildanus. obs. 21. cent. 5.*

Quædam mulier infimæ sortis ma- culam habebat in oculo, cui consilium dedi, ut bis in die succi rutæ guttam u- nicam in oculum instillaret, quod cum satis diu continuasset macula prorsus absumpta est. *Samuel Formisus. obs. 28.*

Sectio 62.

De Coxendicis dolore &
Luxatione.

Coxendicis dolor (græcè *coxalgia*) Ganthritidis species est coxam occu- pantis, pars affecta licet præcipuè sit coxæ articulus, quandoque tamen in lumbis, lumbis nate, & esse sacro consistit. Dolor enim atrox in omni- bus illis locis perpetuè se prodit, & in feritur quoque tibiamque & extre- mum

nam pedem deducitur, mediantibus nervis lumborum & ossis sacri partes hæc infernas pertingentibus. Eandem pariter cum Arthritide agnoscit causam non nisi difficulter curationem admittit hoc malum, propter cavitatis ossis ischii profunditatem, & materię multitudinem si diu perseveret, coxę tandem luxationem inserit, quam nullę machinę curare possunt.

Subsectio prima.

Pro Coxendicis dolore.

UT Anodynus primum solvatur tentandum, totum nimirum ex decocto fl. chamæ. melilot. fenu-græc. sem. lini, absynth. & origan. cui quidem vel consimili medicamento sapius repetito, si dolor non cessarit, ad validiora localia transeundum. Inter quę Emplastrum ex Sulphuris & picis partibus æqualibus sedi affectę admotum, gestandumque donec sponte sua decidat. *Galenus ex Andromacho. lib. 10. De comp. med. sec. locos cap. 2.* magnoperè extollit. Ceratum etiam nobis valde familiare huic operi accommodatissimum conficitur ex bdellio, ammoniaco, opoponac, myrrha & resina pini omnium autem efficacissimum est, quod à *Galenus ex Democrito monumentis. lib. 10. De comp. med. sec. loc. cap. 2.* mirificè celebratur. Paratur autem ex Iberidis radice exactè confusa atque suilla axungia veteri excepta, linteoque densiore Emplastri modo affecto loco admotā, ibique per tres horas

detentā ceterum in affectu contumacissimo, rebeli, & aliis remediis ex arte administratis minimè cedente, ad validiora ut ad phænigmos etiam & inunctiones *Hippocrati* more confugiendum; corpore tamen iterum atque iterum exactè perpurcato, omnibus prægressis averforiis auxiliis. Incurationis principio, corpore saltem semel nonnihil purgato, venam secandam omnino consulo. Sanguinem ex vena poplitis vel malleoli lateris affecti detrahendum nemini in dubium revocari debet quod misso ex hac vena sanguine, insignis derivatio obtineatur. Sanguis quoque è venis, quę in sede sunt per hirudines admotas evocatus, mirum in modum ischiadicis opitulatur. Cauterium etiam paulò subtus genu in parte exteriori lateris affecti inustum derivationis causa summo perè commendamus; quemadmodum & alterum in brachio opposito averforiis gratia. *Jo. Zecchini. consult. 43.*

Ad Dolores coxendicis præstantissimus est balsamus sulphuris terebinthinatus, si paucis ejus guttis pars affecta illinatur, quo sæpius una nocte curavi homines miseros. *Franciscus Sylvius. prax. medic. lib. 1. cap. 50. paragr. 24.*

Subsectio secunda.

Pro Coxæ Luxatione.

Caput femoris si excidat, nunquam in suam capsulam potest reduci, sique hoc tentetur, frustraneus erit labor. tendines enim & ligamenta per affluxum aliorum humorum emollita, & lubrica facta, caput femoris retinere nunquam possunt. Hinc facile intelligitur Adolescentem hunc, cui coxa excidit, perpetuo claudicaturum. Inanis etiam est & inutilis labor, quando ægrum calidioribus unguentis ad tabem membrorum usitatis, ex pyrethro, euphorbio, sem. sinapi similibusque excruciant: quamdiu enim causa tabis, quæ est est dislocatio, abundantia mucoris quæ vasa obstruit, & distortio vasorum non tollitur, tibi mederi non poterit quispiam. Rebus sic stantibus, coxarum restitutio naturalis fieri nequit. Optimum ergo si coxa totumque crus omnibus remediis quantum possibile corroboretur. Observanda autem in hac cura sequentia.

1. Quod ægrotus in diæta omnes cibos frigidos humidos piruitam generantes, omnesque superfluitates fugiat; talibusque vescatur quæ boni sunt nutrimenti, hisce miscenda semper sunt quæ nervosas roborent partes, ut sunt rosmarinus, salvia, majorana, cortex Citri, auranziorum ex hisce memoratis herbis F. decoctum eademque herbe cerevisiæ imponantur, & bibat.

2. Coxa extensionibus &

rebus acribus non vexetur, potius roboretur, quod commodè sit, non commollientibus, sed potissimum astringentibus inde perspicere in proclivi est, quod olea recommendata uti ol. lumbric. aneth. chamæm. lilior. alb. &c. morbo sint inconvenientia; licet lumbrici singularem quandam possideant proprietatem in talibus affectibus.

3. Quia ob vitam sedentariam exercitiorumque defectum copiosa generatur pituita, & ad locum affectum tantquam imbecillum partem defertur, corpus sæpius purgetur benignis & placidis medicinis vomitus etiam si interdum accedat, non nocebit. Corpore diæta & purgationibus præparato; fiat sacculus tantus quantus totam tegat coxam ex sequentibus herbis, & ad latitudinem pollicis impleatur, interbasetur, terque, quaterque bulliat, & imponatur.

R. Fol. & fl. beton. rosmar. sal. prim. veris lavend. origan. absynth. an. Mj. ros. gran. juniperi, musci querni, an. Mij. sem. anis. ʒij. Incidantur omnia grosso modo. de his herbis q. s. sacculo indatur, addatur salis Mß. & in duabus mensuris aquæ coquatur, calidèque imponatur. hic sacculus tres vel quatuor dies efficax est.

Coxa ita manè & vesperti fortentata; totum crus, coxa & os sacrum succo lumbricorum inungatur, & tantisper fricetur, donec benè absorptus fuerit. Succus hoc modo præparetur.

R. Crassissimorum lumbricorum, Mij. vel iij. singulis sordes extrahantur

tur, & exprimantur digitis (non enim vino abluendi) concidantur minutissime, postea injiciantur cyatho stanneo vel argenteo, affundantur aq. fl. lavend. & baccar. juniperi (quæ non cum vino sint destillatæ) an. ℥iij. salis ℥j. cyathus obturetur vesica humectata ne quidpiam expiret: deinde aquæ imponatur & coquatur quatuor vel quinque horas refrigerato cyatho vesica auferatur, & succus per pannum crassum exprimatur, indaturque vitro angusti orificii, addaturque aliquid ol. amygd. d. vel lambric. hoc modo per multos conservatur dies. Utilissimus etiam est hic succus in tabe membrorum, corroborat nervosas partes, referatque obstructions arteriarum & venarum. Coxa & crure hoc succo bene inuncto, Emplastrum sequens molli inducatur corio, totique imponatur coxæ.

R. Empl. diapalm. ℥iij. ceræ novæ, ℥ij. gummi elemi, taçamah, an. ℥j. mastich. oliban. an. 3x. lambric. terrestr. subtiliss. pulverator. ℥jß. pulv. ros. rubr. myrrill. balauß. ivæ arthetic. fl. hyperic. an. 3j. Dissolvantur gummata lentissimo igne in s. q. ol. lambric. & percolentur per linteam, postea commisceantur omnia cum emplastro supradicto, & cera liquefacta fiatque massa addendo nonnihil ol. gran. juniperi & spicæ.

Balneo ex herbis ad sacculum præscriptis addito paulo sale & alumine, commodè etiam uti poterit, totumque crus in eo lavare; finito balneo per horam in lecto quiescat, succoque fricati, & Emplastrum imponi curret.

In usu balnei & sacculi corpus sit quietum, ne natura impeiatur: si iterum ambulare incipiat, calceus altior in quantum crus brevius paretur, ne corpus plus imbecilli quam sanæ incumbat parti: hoc processu, divina juvante gratia, plures sanavi, quod sine fulcro sive baculo incedere potuerint. loco succi lambric. inservire possunt aquæ beronic. salv. prim. veris, lavendulæ, gran. juniperi sine vino præparatæ. In meipso, enim expertus sum, vinum internè & externè usurpatum, nervosis nocere partibus. Ustio etiam coxæ non contemnenda, sed magni facienda, egregios enim & felices successus in coxarum affectibus inde secutos esse verissime vidi. *Guil. Fabric. Hildanur. obs. 100. cent. 6.*

Spigelius os coccygis à partu luxatum nobili matronæ sola fasciâ restituit. *Jo. Rhodius. obs. 80. cent. 3.*

Sectio 63.

De Cranii depressione & fractura.

Cranii fractura (græcè *κράνιον τῆ κεφαλῆς*) solutio est continui in cranio à vi exteriore facta: ejus secundum *Hippoc.* lib. *De Capitis Vulneribus*, quinque sunt species. Prima dicitur *παισὺν* & *πρῆξις* (à *πῆρσθαι* vel *πῆρσθαι*, frango) latine verò rima seu fissura: à re gravi & contudenti, aliquando & ab incidenti & acuta provenit. Accidere solet ossibus durioribus, mollia enim cedunt, & non
fin

finduntur. hæc vel conspicua est, vel adeo plerumque tenuis, ut sensum prorsus lateat, quæ medio modo se habet, *τερυχισμός* appellatur, seu capillaris. rursus vel brevis est vel longa, recta vel curva, in externa lamina, illæsa interna. vel è contra in interna, integra manente externa. aliquando deniq; totum cranium rimam contrahit. Secunda species vocari solet *φλάσις* & *θλάσις* (à *φλάω* & *θλάω* contundo) latine contusio seu collisio. Fit dum ab irruente violenter intrinsecus, aut obstante duro aliquo & obtuso corpore, os ita contunditur, & deprimitur, ut licet ejus continuitas integra foris ad sensum appareat, intus tamen multæ latent divisiones in osse contuso. Tertia est *ὕσφρασις* seu *ὕσφρασις*, latine, depressio, cum os finditur. & simul introcedit, ita ut fragmentum intus detrusum cerebrum vel pungat, vel comprimatur, quod si in sublimi, dum extrahitur telum, attollatur *Galeno* dicitur *καμάρισις* & *καμάρισμα* (à *καμάρι* fornix, testudo.) Quarta est *ὕλη*, latine sedes seu vestigium, cum telum acutum cranium ita lædit, ut sui vestigium relinquat: huc pertinet punctura à stylo, cultro, vel alterius rei acutæ cuspidē facta, nunc externam saltem, nunc utramque cranii tabulam penetrans; incisio pariter ab instrumento acuto, & benè scindente, ita ut suum naturalem situm adhuc obtineat, & vestigium in osse incisio appareat. De dolatio etiam huc refertur, quæ græcè dicitur *Διακοπή*, est cum aliquid de superficie cranii abscinditur. Quintam

speciem vocat *Hippoc.* *εὐμφορὰ*, i. e. Infortunium, *Paulus* verò ab *Ægina*, *ἀνέχημα*, Latini autem contrahissuram seu resonitum. & est cum in alia parte cranium percutitur, & in alia finditur, aut in eodem osse, aut in diversis: accidit dum percussione impulsus ær intra diploen conclusus parti alteri cranii allisus ipsum perfringat.

Subsectio prima.

Pro Cranio depresso.

IN pueris sæpiissime hujusmodi depressiones cranii abrafis crinibus, & apposita cucurbita, naribusq; & ore clausis, quemadmodum *Ambr. Paræus* Chirurgus æterna laude dignissimus, lib. 10. cap. 5. rectè docuit, in naturalem situm reposui: vel emplastrum aliquod tenaciter adhærescens, veluti ex pice, resina, colophonia, & gummi elemi in medio ossis depressi applicetur, vel hoc quod tenacius adhæret.

R. Farin. tritici, ʒj. ichthyocoll. in aq. beton. & saliv. dissolut. ʒʒ. pulv. mastich. thur. farin. volatilis, sang. dracon. gypsi, an. ʒijʒ. M. coque in aq. beton. & salivæ, ad justam consistentiam applicetur calidè. primum undique agglutinatum & exsiccatum fuerit emplastrum, vi auferatur; sic enim attracta cute & pericranio, cranium depressum simul elevabitur: id si prima vice minus successerit, ab opere tamen minime desistendum, sed denud novum emplastrum applicandum, & ut antea vi

aufferendum. Sit Emplastrum ejus magnitudinis, ut tantum tertium circiter partem impressionis cranii cooperiat, sic enim in ablatione minor erit dolor, & facilius impressum cranium elevabitur. Si hinc dolor aliquis oritur, locus inungendus est oleo rosæ, aut myrtino, & de vitell. ovor. habeat præterea emplastrum in medio funiculum, quo à Chirurgo apprehendi possit. Dum vero Chirurgus emplastrum aufert, os & nares infantis claudende sunt, sic inflato cerebro propter retentionem in ipso spirituum, cranium impressum facilius in situm naturalem relevabitur. *Gail. Fabræ. Hildan. obs. 5. cent. 2.*

Puellula quadam 8. menses nata per scalas decidit, & capite illiso in lapidem, facta fuit cranii depressio inter futuram sagittalem & coronalem magnitudinis dimidiæ nucis ad quam vocatur, raso capillitio, parti cucurbitulam admovi sine scarificatione, & consequenter iterū admovi cum scarificatione. Postea applicui cataplasma ex fursure, pane, cum rosæ & vino compositum, idq; iteravi bis in die, per quinq; vel sex dies, iterando cucurbitulæ applicationem sine scarificatione, ante singulas admotiones Cataplasmatibus, deinde per quatuor aut quinque dies solum Cataplasma admovendo, tumor à cucurbitula excitatus discussus est, & depressio sublata apparuit, atque os ad situm naturalem locum restitutum. *Samuel Formis. obs. 14.*

In multis Cranii depressio curata est, adnota post unum vel alteram phlebotomiam, supra depressionem

cucurbitula cum multa strama; addita interdum incisione, & malcia aliquando scarificationibus, & interdum sine illis. *D. DesGrands præ. obs. 3.*

Subsectio secunda.

Pro Cranii fractura.

UNdecimo die morbi cum æger pro deplorato habebatur, cranium cum successu perforatum fuisse observavi. Historiam hic recensere non gravabor.

Anno 1586. Sexagenarius quidam in bregma sinistrum petcussus fuit, cum cranii fractione & depressione: cecidit mox in terram, cibum indigestum evomuit, & loquelam amisit. Curatio ab initio Barbitonsori commissa fuit: quum verò omnia in pectus ruerent vidissent adstantes, *Janum Antonium Saracenum* Medicum longè celeberrimum, & *Janum Grissonium* Chirurgum peritissimum præceptorem meum fidelissimum in consilium vocarunt. Pervenimus itaque ad ægrum decimo die morbi sub vi speram, ipsumque ardentissima febre laborantem, delirantem, & absque loquela invenimus: vulnus angustum & fractura cranii aderat: vetum est etiam in angustis positam satis superque nobis palam esset; adstantium tamen petitionibus commoti, facta prius prognosticatione, curationem sic aggressi sumus: injecto enemate & exonerata alvo trines abrasimus, torumque caput ol. rosæ. & myrtill. inunximus. deinde Cutem & pericranium in seq-

nam crucis incidimus, craniumque denudavimus, necnon pulvillis ex stupis suavibus præparatis & albumini ovi intinctis vulnus implevimus. Sequenti die ossiculis nonnullis quæ à prima tabula separata erant, extractis, cranium perforavimus, & quod asperum in osse instrumento lenticulari, lævigavimus. Postea pannum Sericeum melle rosaceo parumque ol. rosac. (propter dolorem immensum) tinctum cerebro imposuimus. totum vero vulnus sequenti digestivo implevimus,

R. Terebinth. lotæ in aq. beron. & salv. ʒj. ol. rosac. ʒjss. ol. de vitell. ovor. ʒij. gummi elemi lentissimo igne cum supradictis oleis dissoluti & percolati. ʒj. croci pulveris. ʒj. vitell. ovor. numero ij. M. F. Unguentum. quo imposito vulnere, Emplastrum Basiliconis applicuimus; totumque caput & col'um ol. rosac. & myrrill. inunximus. Eo die iterum Clysterem injecimus, optimamque victus rationem præscripsimus; atque ista methodo per dies aliquot processimus. Interim pus per factum foramen effluxit, & febris reliquaque symptomata paulatim remisērunt sedato dolore & inflammatione, melli rosato quod membranae imponendum erat, guttulam unam aut alteram aque vitæ admiscuimus, & vulnere sequens mundificativum imposuimus.

R. Pulv. rad. caryophyllat. angelic. aristol. rot. iridi fl. an. ʒj. extract. sal. beton. an. ʒij. gummi elemi in oleo rosac. dissolut. ʒij. M. & F. cum melle ros. q. s. parumque aq. vitæ un-

guentum in mortario. Tandem sequens Emplastrum applicuimus.

R. Emplastr. de beton. ʒiij. gummi elemi in oleo rosac. dissolut. ʒj. pulv. ros. odorifer. myrrill. an. ʒj. mastich. cal. aromat. angelic. caryophyllat. an. ʒjss. cum q. s. ol. rosac. parumque ceræ fiat emplastrum.

Interim dum vulnus hac methodo curavimus, singulis aut alternis diebus, alvo spontè non respondente, clysteres injecimus: per intervalla quoque syrupo rosat. solut. comp. cum thec. agar. & sena, minna item, & cassia corpus leniter expurgavimus. Sic divino favore, magna cum admiratione adstantium sanitati restitutus fuit *Guil. Fabric. Hildsm. obs. 4. cent. 4.*

Emplastrum de betonica cujus hic fit mentio, describitur in hunc modum à *Foresto. lib. 6. obs. Chirurg. obs. 43.*

R. Terebinth. resin. pini ceræ novæ. an. ʒiij. pulv. betonice. ʒjss. mastich. thuris, an. ʒjss. mummiæ, ʒij. F. massa, S. A.

Ante annos 10. vocatus fui à quodam rustico ut ipsius inviserem sororem, quæ vulnus contusum in dextro osse bregmatis, cum fractura & impressione Cranii acceperat. Evomuit mox ab initio biliosum humorem, & cibum indigestum; sinistrum latus resolutum est: in dextro autem convulsionibus patiebatur abrasis crinibus, fragmenta aliqua cranii & portiunculam ad instar sabæ ex cerebri substantia digitis extraxi. altero die advenit *Sloaneus*, qui dilatato vulnere denuò extrahit fragmenta quedam ossis, &

portuunculam ipsius cerebri, ad nucis avellanæ magnitudinem. Postea aliquoties ipsemet *Sloisum* me præsentem de cerebri substantia detraxit & tamen convaluit plenissimè. *Guil. Fabric. Hildanum. obs. 13. cent. 1.*

Sectio 64.

*Pro Cruribus exulceratis leviter,
& excoxiatis in superficie
in hydropico.*

Hic cum multa & varia, sed frustra, medicamenta præscripsissem, tandem jussi ut decocto plantag. & ungu. caballin. in vino foverentur membra, & folia ejusdem unguis caballin. in decocto madefacta, & mollior expressa apponerentur quo facto egregiè curatus fuit. Alii etiam quamplurimi per nos eodem remedio eodem morbo laborantes sanati foeliciter fuere. *Petrus Forestus. obs. 1. lib. 7. Obs. Chirurg.*

Sectio 65.

*Pro Cruris ulcere inveterato &
maligno.*

Mercator quidam cum ulcus malignum in crure haberet, nec ullo modo curari posset, quidam ei consilium dedit, ut agrimoniam herbam superponeret bis in die, manè

& serò, atque ita miraculi instar, intra novem dies sanitati restitutus est. valet eadem herba, tum ejus succus cum filamentis impositus ad vulnera tam recentia quam antiqua. Alius quidam cum eidem intestinum rectum prociaderet, ac ex hemorrhoidibus doleret, pulvere hujus herbe assumpto tam in potu quam cibo, brevi sanitatem recuperavit. Alius etiam cui lapis in vesica erat, cum crebrò herbam hanc cum ovis comedisset, lapis per frustra cum lotio tandem expulsus est. *Petrus Forestus. obs. 3. lib. 7. Obs. Chirurg.*

Ulcus cum quidam diuturnum ac malignum in crure haberet, nec id ullo modo curari aut consolidari posset, ac varia Chirurgi medicamenta adhibuissent, etiam pulverem præcipitatum subinde inspergentes, tandem superveniens quidam medicus cortices granatorum in tenuissimum pulverem contundebar, ac ulceri inspergebat, atque hoc unico tam simplici medicamento vir ille ab ulcere curatus fuit. *Petrus Forestus. obs. 2. lib. 7. obs. Chirurg.*

R. Litharg. cadmiæ fossilis, cerussæ, an. ʒij. thur. myrrh. an. ʒij. rad. aristol. ʒj. ærugin. æris sublimati, an. ʒss. argenti vivi, ʒij. extincti cum terebinth. ʒijss. mellis, ʒss. ol. rosæ. & succ. plantag. an. ʒij. F. instar Emplastri; excellens est Emplastrum, quo Plura crurum ulcera perversa sanavi. *Felix Platerus. obs. lib. 2. pag. 360. & ejusdem praxeos, tom. secundo, pag. 837.*

Sectio 66.

Pro Cutis externa excoriatione in infantibus.

Quidam utuntur oleo raparum, vel ex oleo raparum & cera virginea linimentum facio, quo commodè admodum sæpe usus sum. Sed illud experimentum infallibile habetur, quo obsetrix quidam utebatur in infantibus.

R. Ol. raparum farin. tritici volatilis, vel filiginæ, an. part. æq. M. unguenti instar & super petiam lineam raram, tenuem & antiquam liniatur,

locisque corrosis applicetur: curabuntur eo Infantuli instar miraculi: vel loca corrosa aqua cornuini tepida ablue, deinde cerussa subtiliter pulverisata inspergatur, brevi cutis reparabitur: etiam cerussa sola inspersa sine lotionem.

Quidam à casu in tibiam cute nudatam & corrosam incidit, nostro consilio membranam intus succingentem ovum gallinæ valde tenuem & mollem loco dolenti apposuit, & illico sanus factus est; & alii plurimi cum eo. *Petrus Forestus. obs. 27. lib. 29. De Arthritis & externarum partium Affectionibus.*

Finis Libri Tertii

MEDICINÆ PRACTICÆ.

Liber Quartus.

De Affectibus à Litera, D. incipientibus.

Sectio prima.

De Dentium affectibus.

Dentes variè affigi solent, modo enim exerti aut longiores prominent, modo atteruntur, aut mandendo, aut externarum causarum vi. Stupefunt aliquando frigidioris & acidi humoris influxu, & acerbiorum crudorumque fructuum esu. Nigrescunt etiam & fædo lentore obducuntur, detergendi incuria, frequenti dulcium esu, masticatione fructuum nigrorum, humorum vitio sursum expirantium propter viscerum impuritatem, & hydrargyri illitu in lue venerea. Hinc est quod foeminae faciem pingentes fucis ex mercurio plerumque dentes male coloratos habeant. Vacillant quandoque mobilesque fiunt externa vi concussi, & quam eorum radix multo humore

madet laxiorque fit alveolus, defectu etiam alimenti, ut in senibus, & inunctione hydrargyri; & à succis pravis gingivas erodentibus. Doloze pariter conflantur acerrimo, qui græcè dicitur *ὀδονταλγία*, quæ nihil aliud est quam tristis dentium sensus ab ipsorum continui per humores solutione proveniens.

Causa est humor frigidus vel calidus, serofus, salsus, & acris, qui vel in maxillæ membranâ, vel in dentium nervum, vel etiam in corpus decumbit. fluxionis hujus materię principium plerumq; est è capite, aliquando etiam ab inferioribus partibus procedit. Si humor in dentibus putrescat, vermes inde generari solent, qui doloris dentium etiam causa sunt. Corroduntur pariter dentes & cariem patiuntur ab acris humoribus ad ipsos defluentibus, Ita ut frangantur, & frustulati excident.

Subsectio

Subsectio prima.

Pro Dentibus dealbandis.

INter omnia quæ dentes præservant à putredine, & dealbant, maximè commendatur oleum vitrioli, si cum aqua misceatur, cum poræ & integræ carni sit innoxium, & corruptam saltem tollat. vituperant autem multi illud, quia verum illius usum ignorant: qui verò eo uti sciunt, scilicet in magnis morbis adhibent: gutta una vel altera saccharo vel melle rosæ admixta mirificè deterget dentes, & gingivas putridas cum ulceribus oris plurimum juvat. Eadem vi, quæ camphora, propter partium tenuitatem prædita est, & cum refrigerantibus datum refrigerat, cum calfacientibus eorum calorem auget, atque universi corporis substantiam minori nota, quam Camphora, quæ humido radicali inimica est, permeat. *J. Cæsar. consil. 8. lib. 9.*

*R. Fol. rosar. ʒʒ. succentur, in pulverem redigantur, adde panis albi in pulvrem combusti ʒij. corall. rubr. ʒj. albast. ʒʒ. M. ʒ. Pulvis, quo quotidie dentes fricentur. & est optimum medicamentum. Post sectionem, ea aqua rasurari colluatur. *Rodericus à Fossico. Tomi. 1. consult. 46.**

Optimum est remedium, & sepe experientia comprobatum ad dentium radices carne obducendas, dentesque firmandos, & dealbandos opiatæ se-

quens. Parum aluminis in olei Sulphuris ʒj. pone. adde Conserv. buglosi. vel ros. ʒvj. & detergo dentium tartaro opo Scalpelli lignei, admoveatur opiata, & intra 15. dies, si hæc sepe fiant, dentes firmabit, dealbabit, & carnem gingivarum producet. *Petrus Borellus. obs. 65. cent. 2.*

Subsectio secunda.

Pro Dentium Doloze.

Premissis venæ sectione, scapularum scarificatione, & medicamento lenitivo, quibus dolor multum sedatus est, ad sequens topicum tandem devenimus.

*R. Mastich. staphysagr. an. ʒj. sem. hyosciami. ʒj. F. duo globuli in panno lineo raro, unum post alterum masticabat, & pituita ex ore defluente, ab omni dolore liberata est ægra, cum quadam admiratione, hoc remedium nunc juvante, quod prius dolorem inferebat, idque ob causam antecedentem nunc per evacuationes ablata: cum in iis adhibendis remediis ordo servandus sit, quem Empirici ignorant. *Petrus Forestus. obs. 31. lib. 14. De affectib. Labiorum gingivarum dentium oris &c.**

Cum juvenis essem in dente molari insignem dolorem habui, dens cum corruptus esset, & Chirurgus eum extraheret, extrahere non potuit, videbatur tamen paululum elongatus, & dolor cessabat ad 4. vel 5. annos. Sed postea redeunte dolore, extractus est.

est idem dens, & ab eo tempore usque in senectutem, nullo unquam dolore dentium laboravi. Quamquam postea anno ætatis meæ 63. cum alius dens mihi doleret etiam molaris, ac attritus & corruptus esset, & aliquo modo videretur mobilis, deliberabam ob dolorem insignem, ut idem extraheretur, propter senium tamen non audebam, Cum Bononiæ contingerit eo tempore, quo studiis ibidem in Italia impallescerem, quod *Dentarius* in foro publico cum insene detraheret dentem, subito extinctus est. ob ingentem tamen dolorem accessi Chirurgum, qui eundem extraxit, qui equidem omnino corrosus erat, quamquam radicitus inhaereret. dente ablato, statim dolor cessavit: neque unquam postea ullo dolore affectus sum. *Petrus Forestus. obs. 4. lib. 14.*

Famula nostra cum asperrima hyeme lintea exposita lavaret, vento boreali flante, ex frigore dolorem dentium incurrerat, cum sana succida oleum Chamæ. & aneth. circa dolentem locum exterius admovebam: inungebam quoque unguento Alabastrino. illud enim egregie valet in omnibus doloribus dentium, ut experti sæpe sumus ex quacunque causa. Auri instillari iussi castorei exiguum cum nardo in oleo coctum, quo & *Æsine* utitur. Postea maxilla inflata, quod bonum erat signum, materiam foras evocari, continuando inunctionem, dolor cessavit. *Æsine* commendat suffutim ex canis mortui dente, ita ut fumus inde progressus ore excipiat. Deinde dentem ustum exiguo aceto

tritum in ore retinendum præbet. *Petrus Forestus. Schol. obs. 5. lib. 14.*

Corpore expurgato, imperavi ut supra dentem dolorosum radicem lapathi acuti poneret per taleolas concisam; quo remedio dolor multos annos affligens illico sedatus est, cum tanto successu, ut eodem remedio in aliis quam plurimis (præcedentibus tamen universalibus præfidiis) prospere usus fuero. Habui illud à rustico quodam *Petrus Forestus. observ. 6. lib. 14.*

Subsectio tertia.

Pro Dentium Dolore.

CApeopium in pauca quantitate, & manu calefactum, ita ut mollescat ut cera, circumpone denti dolenti, aufert omnem dolorem stupefaciendo. Item.

R. Camphoræ modicum, in aceto bulliat parum: deinde teneat æger in os. valet ad omnem dentis dolorem. *Bartholomæus Montagnana. consil. 87.*

Omnium præstantissimum est oleum buxi, quod tanquam incantamentum, illico dolores sedat, ad miraculum usque, & pro maximo secreto habetur; ita ut hoc solo ditari aliquis possit. in foramen dentis gutta una vel altera injiciatur: illico dolorem tollit; ideo nihil præstantius reperiri potest. Aliud remedium ad hoc fit ex oleo Champhoræ, cujus gutta si intra foveam dentis instilletur, miscebitur dolores sedabit. tertium est.

R. Aq. plantag. ꝑj. vitrioli rom. contus.

contus. gr. ix. M. madefac. linteolum in liquore calido, quo dentes & gingivæ madefiant. possunt dentes cavi aduri per stylum aureum vel argenteum ignitum, & ita firmatur erosio, cessat dolor, nec redit, sed franguntur dentes. *Rodericus à Fonseca. Tom. 1. consult. 46.*

Nil præstantius oleo terebinthine chimico cum pulvere Camphoræ; cuius etiam oleum chimicè paratum est efficacissimum. item vitellum ovi assillicatum prodest, ut & theriaca illita. Exterius interim confert panis calidus nuper è clibano extractus, qui magis proderit, si cum sale, anis, & pulvere florum anethi factus fuerit. *Jul. Cesar. Claudius. consult. 20.*

Episcopus quidam Ecclesiæ *Langiana* dentium dolore infestissime cruciatur, cui ego supra dentes dolentes crebè admovebam sequentem aquam lana vel linteolo exceptam; quæ statim omnis dolor evanuit, & plurimum ex ore phlegmatis prodixit.

R. Aq. solan. ℥iij. ol. vitriol. rom. q. s. ut acida reddatur. probè diluatur. *Martinus Rulandus. curat. 9. cent. 1.*

Illustrissima quædam princeps torquebatur miserè dentis cavernosi dolore: pro quo frenando, molliendo & pellendo usa fuit multis variisque medicamentis in tali casu expertis & probatis, sed sine successu. vocatus tandem ego, guttas aliquot olei Camphoræ gossipio parvo excipio, ac dentis cavernæ applicari jubeo. Quo

facto cruciatus illic præter omnem expectationem inhibitus & suppressus ex toto fuit, neque amplius rediit. hoc enim oleum certò domat, & abolet omnem dolorem. *Martinus Rulandus. curat. 3. cent. 2.*

In dentis cavernulam imposui oleum heraclei ligni, & confestim ex toto evanuit dolor: nam oleum illud humores extrahit, vermes dentibus innatos necat, & doloris omnem causam ex qua ortum trahit dolor, tollit. *Martinus Rulandus. curat. 51. 52, 53. cent 3.*

Subsectio quarta.

Pro Dentium Doloze.

Purgato primùm corpore, cum dolor in dextro latere magis urgeret, allium-contusum carpo dextro apposui, unde cuticula abcessit, dolorque in eo latere remisit. verum in sinistro latere, dolor non solum dentium regionem occupabat, sed & temporum, totaque mala illic dolorem patiebatur, cumque intollerabilem, punctionesq; in aure sentiebantur. itaque cucurbitulas binas scapulis utrinque adhibui; allium etiam sinistro carpo applicatum fuit. in aures aqua ros. cum album. ovi & lacte conqualata, additis guttis 4. Extracti opii. immisit. temporibus oxysrhodinum adhibuit addito oleo chamæ. Lotiones item crurum ex decocto herbarum capitalium facit. Hisce remisit aliquo modo dolor. rediit tamen. quare repetii cucurbitulas, rursusque purgavi, & postea scarifica-

K k

tione

tione uti jussi. & hanc oris collutionem præscripsi.

R. Rad. bistort. pyrethr. an. ʒj. rad. ireos. ʒʒ. herb. hyssop. agrimon. Salv. beton. majoran. an. Mj. fl. anthos. pj. Sandarach. pulv. ʒvj. piper. long. Zinzib. an. ʒij. bulliant in aqua, addito aceto donec decoctum aclescat. urebatur eo tantum tempore, quando dolor urgebat, aliò minime, semperque profuit. temporibus hoc Epithema, cum stupa canabina, quoties dolor ingruerat, appositum fuit.

R. Aq. ros. ʒiiij. aq. lavend. ʒj. lactis. ʒij. album. ovi agitat. numero j. pulv. sem. Cumini. ʒij. extracti opii lliquidi. gutt. iiij. quoties applicuit, levamen sensit.

Naribus succum betæ & sol. majoran. cum penna indidit, unde sternutatio secuta est. redeunte dolore purgavi illam denuo extract. Cydon. ʒj. unde septies deiecit.

Cucurbitulæ duæ majores scapulis iterum adhibetæ. Carpo brachii sinistri allium contusum bis apposul, & portionem illius in aurem partis affectæ ingemisit: quæ adjumentum aliquod adferebant. jussi tandem ut dentem cavum malorum horum causam eveleret, quo facto, postea ab ejusmodi doloribus liberata fuit. *Felix Platerus*. obs. lib. 2. pag. 397.

R. Rad. pyrethr. ʒij. rad. angel. ʒʒ. sem. staphysagr. ʒj. cubeb. ʒj. nuc. mosch. ʒj. F. pulvis adde. Sacchar. ʒʒ. & cum infus. gummi tragacanth. F. rotulæ. massicet expuendo.

R. Rad. alth. pentaphyll. an. ʒij

rad. galang. ʒij. liquirit. ʒʒ. Salv. beton. an. Mj. fl. ros. malv. an. pj. fl. anthos. pʒ. hord. pj. nucis mosch. ʒij. F. decoctio in aqua & vino ad ʒiiij. in colatur. dissolve diamor. ʒij. mell. anthos. ʒʒ. aceti Scill. ʒj. F. gargarisma quo sæpe fauces gargarizet. *Felix Platerus*. obs. lib. 2. pag. 403.

Mira vi prædita est nicotiana nuper huic orbi illata. Cum ego ipse ante annum vehementer ex dente laborarem, hanc decoxi ex aqua, adjectis chamiem. floribus, tepidi hujus decocti cochlear ore tenebam, expuebam, ac idem agebam horis duabus: dolor miscebat: postridie cum ex more meo hortulorum in suburbis accellissem, inclinatoque capite quid graminis evelerem, liquor croci flavedinem referens copiose è naribus meis affluxit, nicotianæ odor mihi referens, ac omnis dentium dolor evanuit. Mihi toto vitæ curriculo nec sanguis, nec quid præter serosam pituitam, è naribus fluxit unquam. At nihil ego vidi hoc effluxo liquore flavedine altiore tinctum. *J. Hearnius*. lib. 1. *Methodi ad Praxin*.

Parva quædam lamina ferrea à serenniss. *Farnesio* gente tanquam arcænum quoddam pro sedando dolore dentium haberi potest. quæ quidem lamina si confricentur extremitates infernæ aurium usque ad incalescientiam partis, sedabitur dolor. *Benedictus Syvaticus*. obs. 2. cent. 2.

Subsectio quinta.

Pro Dentium Doloze.

Mulier quædam gravida septimestris, & biliosi temperamenti, tanto dentium dolore correpta est, ut frustra tentatis omnibus remediis, per multos dies infomnis & clamitans cum lachrymis, & vigiliis continuis, quælibet remedia, imò ferrum & ignem experta, ad desperationem ferme adducta fuerit. ita ut coactus fuero ipsi exhibere nocturnis horis (quia tunc præcipuè intollerabilis ipsi dolor erat) laudan. opiat. gr. iiii. quibus cum pauca quantitate confect. de hyacintho assumptis, post horæ quadrantem placide per aliquot horas dormivit, ac sine dolore expergefacta, reliquum graviditatis tempus jucundè transegit. *Lazarus Riverius. obs. 90. cent. 4. vel Simeon Jacox.*

Infinitos à dolore dentium liberavi, denti corroso admovendo tantillum gossipii oleo buxi imbuti. illud autem oleum extrahitur per retortam igne reverberii, scobem illius prius infundendo per 24. horas in vino albo, & omnia squal. destillando. primum egreditur aqua ædla, quæ etiam ad eundem affectum confert, simplici abluione dentis, mox egreditur oleum usui diligenter reservandum. hoc etiam remedio feliciter usus sum.

R. Sem. plantag. 3ij. tormentill. 3iij. rad. hyoscyami albi ʒiij. omnia ossificata redigantur in pulverem subtilissimum. addendo opi gr. j. inclu-

dantur nodulis qui macescentur in decocto sequent.

R. Fl. Sambuci. Mj. ros. rubr. pij. bulliant in aceto ad usum dictum.

Hi noduli in decocto dicto macerati, intra dentes leviter comprimuntur, & detinentur, & intra exiguum temporis spatium multus humor effluit per os, & dolor aufertur. *Samuel Formis. obs. 40.*

D. Lesq. Medicinæ Doctor, se curatum vidisse retulit dolorem dentium sale fraxini, quo impletur digitale mulierum, aut quid simile, & applicatur arteriæ temporum, ubi sentitur pulsatio, & intra breve tempus nodum facit in arteria, quo fluxus interceptur. *obs. 11. observationum hinc inde decerptarum & Riveris communicatarum.*

Subsectio sexta.

Pro Dentium Doloze.

ANno 1647. Gravissimo dentium dolore affictus sum, qui cum circa mediam noctem intollerabilis evasisset, frustulum tabaci ore assumpsi, & diu leviter masticaui, donec vomitus excitatus est: quo omnia alimenta in cena assumpta rejecta sunt, & cum iis multa piruita, dolor verò intra duas horas evanuit. *Laz. Riverius. obs. 31. cent. 4.*

Anno 1645. Corruptus sum frequenti & molesta salivatione cum dolore dentium acerbissimo. Sumpsi refinæ jalape gr. viij. quibus opimè & blandè purgatus, serosam illuviam

in corpore redundantem, doloresque in diversis corporis partibus excitantem, 7. dejectionibus, in maxima copia excrevit. & sequenti die à prædictis doloribus, & molestissimo pyralismo immunem me sensi; attamen post. 2. menses reversus est dolor dentium, & pyralismus, qui sumpto eodem medicamento intra 24. horas prorsus evanuerunt. *Simon. Jacob. obs. 15.*

Cum ego olim cum aliis à viro primario sat lauta coena exceptus essem, quidam gravi dentium dolore infestari cepit, ut incoenatus abire constituerit, iussi aliquantulam sustinere patientiam, & paulisper morari; interea modicum Camphoræ adferri curavi cavitati dentium inferendum, cum subitaneo levamine, ut animo hilaris compotare licitum usque ad metam. *Augustinus Thomerus. obs. 1. De Dentium Dolore. lib. 2.*

Bursa pastoris contusa & auribus indita avellanæ magnitudine optimum est remedium, & sæpe expertum: est enim quidam aurium cum dentibus consensus. Allium etiam contusum cum salis momento, & pollicis admotum vesicæ efficit, & quibus apertis aqua fluit, qua fluxio à dentibus derivatur, & dolor eorum tollitur: quod non minus mirum est, quam cum *Galenus* è contra digitorum impotentiam motus admotus in dorso Emplastro ad nervorum origines curavit. *Petrus Borellus. observ. 27. cent. 3.*

Emplastrum ex pice burgundica cum pulvere nucis mosch. arteriæ

temporali admotum multis contulit, eosque a dentium dolore liberavit. *Petrus Borellus. obs. 68. cent. 4.*

Anno 1648. Tumores quidam genarum cum dentium dolore populariter grassati sunt, à fluxione Catarrhosæ ob pluvias immodicas, at omnes breviter curati sunt, qui sicum inversum calefactum, sæpe renovando, interius admoverunt; tumor enim citò maturatus in ore aperiebatur, & cum sputo evacuabatur. Idem obs. 86. cent. 1.

Subsectio septima.

Pro Dentium Dolore.

Illustrissima quædam princeps tempore hyemis patiebatur dolorem dentium diurnum ac gravem, dentibus maximè erosis, cavisque existentibus, remedia quibus scilicet cum succesu usus sum, fuere sequentia.

R. Extract. punchmag. Croll. Diss-gumm. gutt. laxat. gr. iij. (erat enim difficilioris solutionis) ol. succin. anis. stillat. an. gt. ij. M.F. pilulæ numero xxj. pro una dosi, accepit, in auro, & sufficienter excrevit. præmisso hoc insignitivo, noctu antequam Cubitum se conferret, accepit, pro catarrho sistendo v. vel vi. de istis pilulis.

R. Oliban. selectiss. mass. pil. de Cynoglossa an. Diss. laudan opiat gr. iß. ol. carui succini an. gutt. iij. cum Syr. papav. f. pil. numero xxv.

Interdum utatur istis morfulis contra catarrhos, pro Inbitu accipiendo aliquoties.

R.

Re. Oliban. el. nuc. mosch. an. ʒj. mastich. liquit. pulv. an. ʒij. C.C. u. si præp. ʒj. coriandr. præp. ʒij. conserv. ros. antiq. ʒvj. sacch. aq. ros. solut. lb. ʒj. F. confectio in morsulis. Si dolor urgeat, placetur istis topicis.

Re. Aq. sal. beton. verben. an. ʒij. aceti, fl. caryoph. rosac. an. ʒβ. ol. succini, caryophyll. an. gr. iij. laudan. opiat. aceto scyllit. solut. gr. iij. camphoræ solut. gr. ij. M. F. gargaris. vel sic fiat.

Re. Rad. alth. pyrethr. bistort. iros. rad. ligni sanct. an. ʒβ. sol. hyssop. sal. verben. beton. an. Mβ. fl. anthos. sambuc. an. p. j. F. decoctio in colat. lb. ʒ. dissolve aceti rosac. ʒvj. laudan. opiat. gr. v. ol. caryophyll. gutt. v. M. F. gargaris. atque his Deo benediciente, immanis ac diutinus dolor remisit, placarique cepit. *J. Petrus Lotichius*. observ. 4. cap. 4. lib. 2.

Ex unico alumine inveni solatium, quod ignita scutella fusum in pulverem redegi, cumque nuce moschata & mellis, q. l. in mortario in linimenti formam permiscui; quo per vices partem dolentem inunxi non vano successu, sopiti enim dolores & nox quæta fuit. *Thomas Barbolinus*. hist. 54. cent. 3.

Vidi os brachii busonis statim primo contactu odontalgiam tollere. *J. Helmontius*. tract. cui tit. *Basilis*.

Quicumque excavatos dolentesque dentes digitis eximere sine omni molestia & cruciatu cupit, is dissolvat ʒij. gummi ammoniac. aut galbani cum sufficiente lacte esule aut hyoscy-

ami, & coquat lento igne donec liq. absumatur: ex his gummatibus conformet globulos, & erosus foraminibus dentium imponat per noctem & sic sine dolore eximere dentes poterit. *Franciscus Joel*. præct. lib. 2. sect. 6.

Si dentes sunt cavi & dolent, vel etiam citra cavitatem in dentibus dolentibus præstans est oleum caryophyll. in cujus ʒj. camphoræ, ʒβ. solutus fuerit: hujus compositi gutta una vel altera in gossipio (præsertim moschum redolente) cavo denti immissa, vel etiam dolenti aliquin applicata, omnem dolorem auferit. *J. Hartmannus*. prax. Chimiæ. pag. 120.

Carolus pifo (qui existimat dolorem dentium à seroso humore ut plurimum fieri) lib. *De Morbis ab illuvie serosa*. Refert seipsum dolore dentium per multos dies afflictum, ab assumpto medicamento purgante, post sequehoram, sinceram aquam ad lbj. & amplius evomuisse, tanto successu, ut postea vel decem annis ab hujusmodi dolore immunis prorsus fuerit: quo edoctus experimento, simili a secula laborantibus, medicamenta serosos humores educuntia præscripsit felici successu.

Præmissis venæ sectione & purgatione, cucurbitulis item cum & sine scarificatione scapulis, & vesicatoriis, nuchæ vel pone aures admotis & applicatis, ad fluxionem etiam inhibendam, adstringentia temporibus utiliter applicantur. Quæ sunt Emplastrum ex gummi Elemi, vel mastiche soluta, supra pannum septicum liquata, cum pistillo, &neo calefacto, Emplastrum da.

de mastiche officinar. vel contra rupturam radix consolidæ maj. recens, confusa & admota temporis in formam Emplastri, fluxionem efficaciter intercipit. In aures quoque immittuntur medicamenta ad dolores dentium, quia venulæ per quas fertur alimentum ad dentes, per illas partes excurrunt. Ideo infunditur oleum amygd. amar. in aurem vicinam denti dolenti, aut excipitur fumus aceti, in quo pulegium aut origanum cocta sint. Alii acetum in aurem infundunt, quo fluxio cohibetur efficacissimè, & in fluxione calida præcipuè confert. In frigida verò fluxione, succus allii cum theriacæ mixtus, & in aurem tepidè instillatus, mirum in modum dolorem compefcit. Idem præstat allii bulbus detracto cortice in formam supposito-rii scissus, & in aurem intrusus.

Iritis omnibus aliis remediis, Dens præsertim si valde exesus fuerit, ferro extrahendus est, eo enim extirpato, statim dolor cessat, non amplius reversurus. Evalso dente, ea pars à qua extractus est, digitis undequaque comprimatur, ut ad naturalem situm statim reddat: postmodumeger os colluat oxycrato tepido, caveatque ab aere frigido. Si verò sanguis in tanta copia effluit, ut vix cohiberi queat, (quod interdum contingit ex vena vel arteria discessa) sistitur ut plurimum ille sanguinis fluxus, appposito globulo solidiori ex linteis confecto, & digitis per horam unam aut alteram compref-fo: quod si non succedat vitriolum usum admoventem est, & linteum in aceto niacetro superimponen-

dum, digitoque comprimendum, donec crusta indurata fuerit. Postremum remedium est cauterium ignitum, quo sanguis erumpens statim cohibetur. Si quis meticulosus Chirurgi manum refugiat, ea sunt tentanda remedia, quæ ab authoribus passim proponuntur, & dentis casum promovere censentur: qualia sunt, pasta ex lacte tithymali, & thuris pulvere simul mixtis cum paucò amylo, in cavum dentis immis-
sa; radix ranunculi, cortex radicis mori, cinis vermium terrestrium, pyrethrum aceto infusum, radix cucumeris agrestis aceto infusa, & similia.

Sed præ cæteris efficacissimam vim obtinet ad dentium casum promoven-
dum helleboraster, si ejus folio contrito dens confricetur: Sed diligenter cavendum est, ne alii dentes hoc remedio tangantur, eorum enim casum promoveret.

Quidam rusticus cum dolore dentium acerbissimo premeretur, suaserit alter ut helleborastro dentem confricaret: ille incautè hoc utens remedio, majorem partem dentium maxillæ as-
sistæ confricuit, & intra paucas horas omnes propemodum deciderunt. Si quis igitur tam vehemens remedium experiri cupierit, suaserim ut reliquos dentes cera diligenter obducatur.
Lazarus Riverius. præz. medic. lib. 6. cap. 1.

Subsectio octava.

Pro Dentium dolore.

Milles strenuus æstatis tempore liquatis crudis succis, in tribus molaribus superioribus dextri lateris immani dolore est concussus, ita ut rabie quadam, & doloris sevitie pressus, furibundus veluti, & amens, è domo vociferans exire velleret. huic revellentia primò omnia facta sunt præsidia, mox anodyna, soporifera, imò ipsum opium dentium cavo applicitum. Sed incassum omnia tentata: nam vehementius dolor ægrum vexabat. Demum nive, qua aquam bibendam refrigerabat, fortuito in ore detenta, eaque iterum atque iterum accepta, à dolore intra horam immunis evasit; & plures alii, qui hoc præsidium sunt experti, doloris sevitiam effugere. *Zacutus Lusitanus*. obs. 85. lib. 1. *præc. admirand.*

In dentium dolore à flatibus solent nostrates mulierculæ, pro magno secreto rapi sub cinere calente alli infimum orbiculum calidissimum post aures applicare. magna certè efficacia revellit, & dolorem sedat, ut ego, qui ejus rei, experientiam & feci, & ab aliis factam observavi, testari possum. *J. Pienus*. lib. *De Flacibus*. c. 16.

Si à ventriculo dolor est, medetur vomitus, idque subito, sicut gravissimos dolores dentium videmus subito, simul ac vomuit aliquis, tolli. *J. Cra-*

to. lib. 4. *epist. ep. penult.*

In acerbis dentium doloribus pyrotica ex usu sunt, quoniam educitur quedam sanies tenuis & mirum tam exigua materia & pauca excreta, tam acerbos dolores dentium sedari. *Guil. Ballonius*. lib. 1. *epidem. & ephimer.* pag. 87.

Dens à cadavere extinctis viribus defuncto, quemlibet dentem hominis vivi, solo tactu marcescere excidereque facit: quod non item præstat dens à cadavere violenta nece interempto, vel acuto mox morbo extincto. *J. Helmontius*. tract. cui tit. *Tumulus Pestis*.

J. Hennius mulierem quandam pipere aquatico denti dolenti indito protinus dolorem sedasse testatur. Laudat idem Sandaracham albam (gummi Juniperi) in aceto coctam.

Dentium etiam dolori ut secretum remedium hoc adhibuit.

R. Rorismarini hederæ arborescent. an. Mj. coque ex posca, tepidè ore retineatur. In notis ad cap. 8. lib. 5. *Patholog. Jo. Fernelii*.

Subsectio nona.

Pro Dentium eruptione in dentitione.

Ad dentitionem facilitandam, cerebro cuniculi vel leporis in vino cocto, vel butyro recenti cum melle permixto, gingivæ infantium leviter & sæpe ungendæ: quod si solidiores & duriores dentium protrusionem remorari velle videantur, unde sepe:

Sæpe gravissima accidentia & symptomata supervenire solent, imprimis convulsiones & diarrhææ lethales, morsque ipsa; tunc sine mora scalpello, aut incisório alio acuto aperiri poterunt, quod turò & sine metu inflammationis, doloris, aut hæmorrhagiæ fiet. qua operatione Chirurgum magnum & celebrem, & suos & multos alios infantes dentientes, à gravissimis symptomatibus liberasse in Galliis vidi. *Felix Platerus. prac. tom. 2. cap. 8. pag. 336.*

Fricare gingivas cum cesebro leporis, facit nasci dentes infantium sine dolore: verum utrum crudo vel cocto utendum sit non dicunt auctores. coctum non bene permiscetur melli: ideo mulierculæ crudum accipiunt, & cum cochleari uno mellis concutunt. Sed valde fluidum est; ideo minus mellis accipio; ut in crassius linimentum coeat, meliusque frictione gingivis adhæreat. *Petrus Forestus. obs. 8. lib. 14.*

In eruptione difficili dentium apud pueros maxillæ sæpius inungantur butyro recenti, & facilius prodeunt: quod si nec hoc modo prodire videantur, & necessitas urgeat, accipe sanguinem & cristæ gallinacæ recentem, & cum digito semel tantum, vel ad summum bis inunge gingivas, & sine difficultate aliisque accidentibus tandem prodibunt. *Joh. Hartmannus. pract. Chimiatri. pag. 121.*

Subsectio decima.

Pro Dentibus mobilibus.

R. Vernicis mastich. an. ʒj. gummi elemi, terr. sigillat. bol. armen. an. ʒjss. gummi dissolvatur in aceto scillit. & reliqua pulveriscentur, postea cum oleo terebinthinæ addita modica cera fiat linimentum. tum manè fricentur dentes cum panno lineo intus & extra, suaviter tamen, deinde laventur cum vino aromatico, postremò fricentur leniter cum prædicto linimento. *Joh. Baptista Momma. consil. 113.*

R. Mellis. ʒss. Sandarach. seu vernic. ammoniac. alumin. scissil. thuris, an. ʒss. M. bulliant in aq. vitæ, ʒij. aceti alb. ʒj. unica ebullitione. dein coletur: colaturæ calens addde croci, gr. ij. & cum bombace hoc liquore calido imbuta dentes & gingivæ fricentur. Hoc quidem præsidium non solum mobiles dentes confirmat & roborat, verum etiam congelatos in pristinum statum restituit, dolorem sedat, & rheuma desiccatur. *Joh. Zecchini. consult. 72.*

Mobiles dentes firmiores reddit hic pulvis.

R. Corall. utriusque an. ʒij. mastich. tragacanth. gummi arabic. an. ʒj. M. F. pulvis. *Joh. Crato. consil. 8. lib. 5.*

Subsectio 11.

Pro Dentium nigredine.

HOc unum præstantissimum iudicio, tum ad abstergendos mundificandosque dentes, tum etiam à putredine conservandos: quod hujusmodi est.

R. ossium dactylorum, 3ij. corall. rubr. 3j. farin. lupin. 3iij. scyllæ assat. ʒvj. rad. Irid. 3iij. contundenda contundantur, & omnia mis. cum optimo melle, ut F. trochisci parvi, exticeantur in umbra: Postea usus tempore dissolvantur vel in aceto scyllit. vel in vino albo, & cum eo liquore abluat singulis diebus manè dentes, & foveantur tenendo in ore istum liquorem, sed prius diligenter fricentur panno albo subtili mundo. Aliud dentifricium optimum.

R. Cortic. ostreor. combustor. & pulverisat. 3iij. vernicis seu sandarach. arabum. ʒss. rad. Irid. 3ij. rad. aristol. gentian. cent. maj. an. 3ij. terantur omnia per se. Deinde M. & excipiantur cum oxytnel. scillit. F. trochisci parvi, & postea usus tempore, fricentur dentes cum illis, & laventur cum aceto scillitico, vel dissolvantur trochisci cum vino, & fiat sicut supra dictum est.

Aliud præstans remedium, quod dentes mirum in modum abstergit, & à putredine præservat, prius frictis dentibus, sola gutta olei vitrioli liniat dentes, & postea perfricentur cum panno asperiore, statim enim decidunt

sordes per plurimum tempus in iis collectæ. Jo. Baptista Montanus. consil. 111.

Montanus retulit se didicisse Romæ ex quadam muliere, se formæ atque virium integritatem oleo vitrioli acceptum debere. ipsi enim significavit, se ex ejus usu dentes quos in juventute pessimos habuerat, nunc pulcherrimos habere & firmissimos; gingivas etiam firmas. Addiditque quod videretur sibi ob ejus usum tardius senescere. Uta erat autem singulis diebus una aut altera guttula, gingivas & dentes leniter fricando. Jo. Baptista Montanus. consil. 113.

Subsectio 12.

Pro Dentibus nigris.

NOs Matronæ cuidam imperavimus ut cum oleo vitrioli gutta 1. aut altera aquæ admixta dentes fricaret; hoc enim modo & flavi & nigri albißimi evadunt. Oleum etiam vitrioli vacillantibus dentibus prodest.

At pumex ignitus vinoque albo bis extinctus, & tertia vice ignitus relictus donec refrigeretur, absque alia extinctione, demum tritus & ablutus albißimos facit dentes: nec eo magis celebre experimentum invenitur. Imò si dentes eo quamvis non combusto sed trito fricentur albißimi evadunt. Petrus Forestus. obs. 13. lib. 14.

Cinis tabaci ad dentes abstergendos & dealbandos mirè efficax est. Lamer Riverius. lib. 6. præx. med. cap. 2.

L

Subsectio

Subsectio 13.

Pro Dentium stupore.

VIr quidam stupore dentium frequenter corripiebatur. huic portulacam commanducandam proposui: nam secundum *Paulum*, stupori bene facit portulaca commesta: huic etiam profuit. Nuces pinæ, avellanæ quoque aut juglandes commanducatæ profunt, ut & caseus commestus. Prodest etiam si sale dentes confricentur. *Petrus Forestus*. obs. 9. lib. 14. & Schol.

Subsectio 14.

Pro Dentibus vacillantibus.

UTatur hoc Gargarismate.
R. Aq. ros. vel plantag. lbß. muriz olivar. condit. bene percolatæ, ʒij. vel ʒiij. alumin. ʒij. vel ʒiij. aceti ros. fac. ʒj. huic immisceri poterit oxymel scillit. parum: aut si gratius habere velis mellis rosac. parum. oxymel scilliticum in istis omnibus ex defluvio in os fauces & gingivas affectibus valde utile est. quare author sum etiam si amaricet, ejus tibi multum esse usum. Est enim singularis ei facultas ad dentes confirmandos & stabiliendos, humores exsiccat, influxum omnem arceat, dealbat dentes, atque omni putrilagine absumpta, anhelitum ex ore corruptum erendat. *Reinerus Solenander*. consil. 29. sect. 2.

Est hic pulvis efficax.

R. Rad. cyperi, sumach. gallar. balaust. ros. rub. an. ʒiij. alumin. ʒij. C. C. usti, ʒij. F. omnium pulvis subtiliss. quo dentes gingivæque fricentur leviter. Hoc modo solent brevi confirmari. Paratu facilis etiam hic est, & tamen ita applicatus utilis.

R. Gallæ coctæ in aceto ad aceti consumptionem & exsiccatæ, ʒij. malicorii, myrrhæ, alumin. usti, C. C. usti, an. ʒijß. F. pulvis subtilis. Usus idem qui superioris. quod si pulverum horum affricus gingivarum infirmitas mobilitasque dentium non paritur, acetum in quo alumen solutum sit, quidam ore continendum propinant, quod etsi utile sit, tamen quia acerbius esse videtur, licebit hoc decocto subscripto in os sumpto dentes gingivasque fovere, non enim colluere utile est.

R. Gall. ʒij. myrrh. ʒj. malicor. rad. Ireos, an. ʒj. rad. cyperi, alumin. an. ʒj. C. C. usti, ʒß. aceti, q. s. coquantur, & aceto excolato ore contento, foveantur dentes & gingivæ.

Mitius hoc est, paratu facilius & plurimis profuit. Myrrhæ quantum vis, incoque vino, & addito oleo olivarum dentes & gingivas fove, firmat dentes, confortat, & ne corrodantur aut dissiliant efficit. *Reinerus Solenander*. consil. 24. sect. 3.

Subsectio

Subsectio 15.

Pro Dentium Vermes.

Dentium vermes decoctum corticum fraxini interimit. Item decoctum rad. urticæ, quod etiam dolorem dentium tollit. *Jo. Crato. conf. 8. lib. 5.*

Mihi secretum suum communicavit Rusticus Empiricus. Sævum nempe cervinum linteo exceptum & ad ignem liquatum imbibitumque & gingivis impositum; quo & vermes attrahi expertus est, & dolores mitigari. *Thomas Barbolinus. hist. 96. cent. 3.*

Sectio secunda.

De deglutitione depravata.

Culidam sexagenario deglutitio adeo depravata fuit, ut liquida omnia, præsertim vinum non sine suffocationis metu deglutire posset, reliqua verò quamvis solidissima, facillimè ad ventriculum descendebant. Rarum hunc affectum præcessit catarrhus & paralysis sinistri lateris. Cum itaque liquida sorbere non posset, & solidis non satis nutriretur, tandem ad summam imbecillitatem, lapsumque virium pervenit. Ego ad ipsum vocatus, primo pilulis (quas facillimè deglutiebat) corpus leniter expurgavi; deinde omnia quæ ad vires instaurandas requirebantur exhibui & quia ut dictum est, liquida imprimis

vinum sine suffocationis metu, sorbere non potuit, iuscula utcumque spissa præparavi, additis vitellis ovorum: pro potu lac amygdalarum dedi. hinc factum ut liquida facilius quam antea sorberet. Verum enimvero non diu post meum abitum, catarrhus denuo maximo cum impetu ad latus sinistrum & laryngem delapsus est, & de novo paralysis istius lateris induxit, quapropter cum nihil liquidi deglutire posset, nec solidis satis reficeretur corpus; vires quinetiam propter longitudinem morbi (antea enim femoris os sibi fregerat) prostratæ essent, brevi naturæ debitum persolvit. *Gnil. Fabricius Hildanus. obl. 34. cent. 5.*

Sectio tertia.

De Diabete.

Rarissimus est hic affectus quem *Galenus* bis tantum vidit. *Alex. Batus* Græcis dicitur *ἀνδρὶς διαβητικὸς*, transire, quod citò transferatur materia urinæ. Vocatur etiam hydrops ad matulam, quod qui eo laborant, perpetua mictione matulas impleant. & *Alexand. de Lus.* propter sitim huic affectui junctam. Est autem Diabetes immoderatum urinæ profluvium, quo assumptus potus nihil mutatus profunditur.

Hujus mali causa proxima est attractio renum depravata, cum retentione debilitata propter intemperiem calidam excedentem; quam affluxus humorum acrim mordacium & sal-

forum renum parenchymati impactorum infert. Locus affectus renes sunt.

Signa sunt, assidua oris siccitas, sitis intensa, urinæ copiosissimum profluvium, corporis extenuatio, viscerum æstus & ardor. Malum est plerumque lethale, & vix unquam curatur.

Subsectio prima.

Pro diabete.

Somnum solito longiorem præcipimus & quietem, nam quodvis exercitium & immodicus motus, & animi affectus immoderati vitandi. tota vitæ ratio omnino frigida esse oportet, alimentis crassis utendum, cibi sint crassi, bonique succi mordacitate carentes ac frigidi. Dedimus igitur prisanam, & sorbitionem ex alica, pedes vervecinos, vitulinos, suillos, bubulos & hædinos, caseum item recentem citra salem, & lac per filices aut ferrum ignitum scissum, seroso humore adempto, ova etiam sorbilija. & ex oleis inrybum, portulacam & lactucam; inter pisces saxatiles; inter fructus, pyra, poma & castaneas. Quod ad medicamenta attinet, à venæ sectione abstinuimus in valde vetula & exangui, quæ alias convenit in principio in cubito. Syrupos ex portulaca, de ribes, acetosæ, myrtinum, rosac. & nymphæ exhibuimus, qui bilem contemperarent. Tandem ad hoc Electuarium deveni.

R. Carnis cotoneor. conserv. con-

solid. maj. ros. vet. an. ʒʒ. mucag. gummi tragac. & sem. cotoneor. cum aq. ros. extract. an. ʒʒ. bol. armen. terr. sigill. an. ʒj. amyll. ʒij. cum Syr. myrtino & papav. an. q. s. F. opitata. Capiat bis in die & semel in nocte. humbos inunximus hoc linimento.

R. Ol. ros. omphac. cotoneor. nymphæ, an. ʒʒ. succi plantag. ʒj. santall. omnium ʒij. ceræ & aceti parum fiat linimentum. Lumbi quoque interdum unguento popul. inungebantur. His tamen non obstantibus naturæ debitum persolvit. *Petrus Forestus.* obs. 4. lib. 24. *De Renum Morbis.*

Honestus quidam civis urinæ detinebatur profluvio; subinde uno die amplius quam urnam 40. librarum reddebat. bibebat non minus ut qui propter assiduam urinæ profusionem, assidua quoque siti premeretur. Cum autem huic nulla prodesse remedia, & vix ulla sibi adhiberi pateretur, paucis diebus deficiens, à vita commigravit. Morbum hunc diabete fuisse apparet, quem *Galenus* comparat levitati intestinorum seu lienterie; quem admodum enim per hanc cibum assumptus citò deiecitur; ita & in diabete potus velocissimè per vias urinarias descendit. *Rembertus Dodonæus.* lib. obs. c. 32.

Diabetis specificum positum est in marte: essentia croci martis à *Crallio* descripta multum hic prodest. Felicius operatur tinctura Smaragdi (de qua infra sectione de Dysenteria) tinctura Corallorum, item sal Corallorum mirabiles in diabete potestates habent.

bent. Jo. Harimanus. pract. Chimiatri. pag. 268.

Erasmus valde commendat Syrupum ex rad. Sumphyti maj. & prunis Sylvestribus confectum, quem se summa cum felicitate in affectibus huic malo similibus usurpasse testatur.

Narcotica, ut theriaca recens, Syr. de papav. & laudanum opiatum, prudenter usurpata, in hoc affectu plurimum prodesse poterunt. Pro potu utatur teger aqua ferrata cum Syr. acidis & astringentibus: vel decocto prunorum Sylvestrium & corticis interioris quercus, quo remedio fere solo se hunc morbum in puero curasse testatur *Erasmus. Lazarus Kiverius. Prax. Med. lib. 14. cap. 6.*

Subsectio secunda.

Pro Diabete.

Puer quidam 7. annorum usu acicularum *Grisbachensium* in tantum urine profluvium incidit, ut an unquam simile visum sit, valde dubitem. Hinc sitis talis supervenit, ut singulis noctibus plus quam libras x. aquæ (quantitatem vini, quod admiscebatur, non observant adstantes) ebiberet, & eodem modo protinus, nihil alteratam, iterum emingeret. Ego cum alio Clarissimo medico in consilium adhibitus, victus rationem refrigerantem & insigniter nutrientem præscripsimus. Loco vini & aquæ, quibus antea, copiose usus fuerat, lac amygdal. & juscula castratorum, caponum & pullorum, in quibus vitella

ovorum dissolvebantur, propinavimus. carnem assatam castratorum, perdicum, caponum, turdorum, alaudarum, & similibus avicularum dedimus. Hac cum per dies aliquot usus fuisset victus ratione, & vires nonnihil collegisset, Syrupo rosato solutivo composito cum rhab. & myrobal. citrin. corpus leniter expurgavimus, & per intervalla potiunculam sequentem exhibuimus.

R. Rad. tormentill. bistort. Symphyt. maj. plantag. an. ʒij. fol. agrimon. veronic. ros. rub. an. Mʒ. coq. in aq. ad tertie partis consumptionem. in colat. ʒij. dissolv. Syr. de ros. siccis. ʒij. C. C. usli & prepar. corall. prepar. trochisc. de spodio an. ʒj. M. F. potio. De præscriptis pulveribus quoque non raro cum lacte amygdalino dedimus. renes unguentis & oleis refrigerantibus & astringentibus, veluti oleo rosac. myrrillorum, mastiches, unguento rosac. & comitissis inunximus. His cum per aliquot dies usus fuisset remediis, & victus ratione, plenissimeque restitutus esse nobis videretur puer, domum me contuli. Post meum abitum, cum victus rationem non observasset, & loco lactis amygd. vinum aqua dilutum iterum bibisset, denovo in eundem morbum incidit, & quidem tam graviter, ut nature debitum persolverit. *Gnib. Fabricius Hildanus. obs. 53. cent. 5.*

Duo diabete laborantes qui ita squalidos habebant renes, ut folia nymphaeæ illis imposita, momento temporis chartæ pergamene instar durissima redderentur: postquam plurima fru-

Ara usurpata præsidia, tandem lactis alinini chalybeati potu unius mensis spatio nutriti, & philonio persico ex intervallis assumpto à tanto malo, me jubente, fuere immunes. *Zacharius Lusitanus*, obs. 80. lib. 2. *Prax. Admirand.*

Mulierem quandam diabete laborantem istis paucis & facilibus remediis liberavi.

Manè & vespere ægra residebat in Balneo aq. dulcis; in qua ferrum vel ignitus Chalybs aliquoties extinctus erat. Post egressum Balnei, regionibus renum ac vesicæ applicabat plantaginem aqua chalybeata decoctam. Cibum præscribebam siccantem, & ex Chalybeata aqua vel lacte coctum.

Martinus Rulandus, curat. 98. cent. 2.

Diabitem curatum vidi hoc medicamento.

R. Cancror. fluviat. in clibano siccant. & pulv. 3j. thuris masculi 3ß. Sacch. modicum. detur in potu. *Achilles Gasserus*, obs. 36.

Sectio quarta.

De Diarrhœa.

Diarrhœa (quæ communiter sumpta omne alvi profluvium denotat) propriè sic dicta, est immoderata frequens ac jugis alvi dejectio, quæ non ut in lenteria, crudum alimentum, nec ut in dysenteria, cruenta colluvies, sed humores excrementitii & sinceriores quantitate & qualitate

molesti sine inflammatione, exulceratione, aut vehementi doloris sensu profluunt. eam gignit humorum copia & pravitas facultatem ventriculi & intestinorum expultricem nimium irritans. Adjuvantes causæ sunt errores in victu commissi, cibi mali succi, venenati & facillè corruptibiles, nimiaque copia ingesti, cerevicia etiam recens, aeris intemperies, ommissa corporis exercitatio, & cutis totius corporis adstricta.

Diarrhæ plurimæ sunt differentiz, ratione materie, biliosa est & pituitosa, melancholica & serosa; ratione loci, unde materia profluit, alia est à toto corpore, alia à parte aliqua peculiari, ut cerebro, ventriculo, intestinis, mesenterio, hepate, liene, & utero. Denique ratione modi & causæ efficientis, alia est critica, naturâ in febribus, apparentibus signis concoctionis, rectè agente; alia symptomatica. Dentitio in pueris alvi fluxum inducit.

Subsectio prima.

Pro Diarrhœa.

Qui diuturno alvi fluxu laborabat, & omnem suam substantiam frustra in medicorum ope consumpserat, consilii causa, ut ab hoc malo liberari posset, me accessit: cui consilium dedi, ut mespila etiam immatura in maxima copia devoraret, quibus comestis alvi profluvium paucis diebus cessavit. Idem evenit mercatori *Zelando*, qui cum multis mensibus laborasset profluvio, & tandem etiam dysenteria,

ſenteria, neque ab ullis medicis curari poſſet, tandem meſpilis commeſtis ex *Joannis Spirinchii Medici Lovaniensis* conſilio, ſanitate confeſtus eſt: & medico trecentos aureos pro ſola meſpilorum præſcriptione numeravit; quibus ſolis in priſtinam ſanitatem fuerat reſtitutus. *Petrus Foreſtus. obſ. 1. lib. 22. De Diverſis generibus Proſtatorum alvi.*

Convenientiſſima ſunt remedia quæ parantur ex rhab. myrobal. & maſtich. ex quibus hæ pilulæ conſci poſſunt, quæ in omni fluxu ventris juxta *Rondelet.* tutò dantur.

R. Myrobal. citrip. chebul. an. 3ß. Maſtich. ʒj. Spic. nardi gran. vj. cum Syr. roſat. F. Pilulæ. Doſis prima vice 3ß. deinde ʒj. ſi opus fuerit reiteratione. *Petrus Foreſtus. obſ. 2. lib. 22.*

In pauperibus ſi fluxus non conſtringeretur, poſt Univerſalia remedia, ſoleo commodè exhibere ʒj. ſem. plantag. exſiccati cum cereviſia vel ovo ſorbili. idque poſt deterſoria medicamenta. *Petrus Foreſtus. obſerv. 3. lib. 22.*

Qualiſcunque fuerit redundans humor clyſteribus utendum. Ego ſequentiſſimè ſæpe uſus ſum.

R. Decoct. hord. non decortic. ac torrefacti lbj. Sach. rubr. ʒj. vitellum unius ovi F. Clyſter. Sal non imponendum, propter ejus mordacitatem.

Hoc etiam præcedente corporis evacuatione ſœliciter uſus ſum.

R. Decoct. hord. torrefact. ʒviij. ſucci plantag. ʒiiij. ol. roſac. omphac.

an. ʒij. vitellum ovi unius. Sach. rubr. ʒiſſ. M. frigidè potius quam tepidè aut calidè injiciantur. In fine etiam tali uſus ſum (quibus omnibus jam dictis etiam præceptor meus *Benedictus Faſentinus* utebatur.)

R. Lactis vaccin. lapidari vel Chaliceati lbj. ſucc. plantag. ʒiiij. Sacch. rub. ʒiſſ. vitell. ovor. numero ij. F. Clyſter. *Petrus Foreſtus. obſ. 9. lib. 22.*

Medicus quidam *Hibernus* celeberrimus in Diarrhœa præ omnibus aliis quibuſcunque ſequens commendat remedium.

R. Butyri inſuſi. q. v. bulliat lento igne ad tertiam vel medietatis conſumptionem ſubinde deſpumando, exhibeatur de eo ægrotanti ſatis magna quantitas. Mitigat plurimùm acrimoniam humorum, & ab eorundem corroſione inteſtina defendit. *D. Robertus Boyle. lib. De Utilitate Philoſophia Experimentalis. Part. 2. Sect. 5. cap. 18.*

Subſectio ſecunda.

Pro Diarrhœa in prægnante.

R. Maſtich. el. ʒij. diſſolv. in oleo roſac. ac cum ceræ ʒß. vel q. ſi fortiter commiſceantur, quouſque venerint in formam linimenti, deinde inſundantur tele lineæ mundæ q. ſ. exſiccantur, poſt applicentur ventri.

Hoc Emplaſtrum per bidduum aut triduum ſupra ventrem geret, ſingulis tamen diebus renovando; quod ſi fluor non ceſſarit, applicabis ſequens cerotum

cerotum linteo superinductum, quod etiam per dies aliquot gestabit.

R. Oriz. torrefact. ʒß. mastich. cortic. thuris. an. ʒij. gallarum quercin. cupress. an. ʒijß. gummi torrefact. ʒijj. myrtill. ʒß. pulveris pulv. & cum resina & cera sufficientibus F. Ceratum. Remedia illa duo multis profuerunt prægnantibus Diarrhœa laborantibus.

De condito etiam sequenti sæpius in die ad quantitatem nucis castaneæ deglutire poterit, & maxime ante cibum. Sistit enim fluxum ventris, & ventriculum miscellæ roborabit.

R. Conserv. ros. antiq. diacyton. simpl. cum sacch. sine speciebus. an. ʒijß. rad. tormentill. ʒij. sem. sanguinarie. ʒß. nuc. condit. torrefact. ʒij. ossin dactyl. ʒß. Smaragd. orient. præp. corall. rubr. præp. an. ʒj. cum miva cydonior. simpl. q. s. f. conditum. Poterit etiam quandoque cochlear unum bibere balsami puerorum, si embryonis senserit debilitatem. Plurimum enim laudatur à prægnantibus usurpatum ubi senserunt foetus imbecilles esse. Hoc tamen admonitum volo, ut ubi videris fluorem ad sistendum inobedientem futurum, ne multum urgeas. ferunt enim nonnunquam prægnantes ejusmodi diarrhœas usque ad partum citra noxam; excluso tandem foetu sponte sua desinunt. *Jo. Navius. consil. 32. lib. 3. Consil. Crasni & aliorum Medicorum.*

Subsectio tertia.

Pro Diarrhœa.

Vir quidam robustus, ætate media correptus est diarrhœa biliosa valde urgente, cum siti intensissima. Vocatus ad eum, præscripsi sal prunellæ in potu ordinario, tum etiam in julepis ex aq. lactuc. & portulac. paratis, ter in die sumendis; & intra 24. horas convaluit. *Laz. Riverius. obs. 33. cent. 1.*

Correptus sum diarrhœa biliosa tanta acrimonia prædita, ut anum eroderet, ardoremque urinae concitaret, translata materiae portione ad urinas. Dysenteria erat in procinctu. Ingressus semicupium tepidum illico liberatus sum. *Laz. Riverius. obs. 59. cent. 2.*

Auspicianda est curatio ab humoris peccantis evacuatione, quod fiet medicamento, quod purgando astringat, quale est hoc.

R. Rhab. cl. ʒj. myrobal. Citrin. ʒß. Santal. citrin. ʒß. Infund. in aq. plantag. in express. dissolv. rhab. pul. ʒß. Syr. ros. ʒj. F. potio. Vomitus etiam interdum convenire poterit, quia revellit, & evacuat materiam morbificam.

Si sanguinis redundantis indicia fuerint, & robur virium, phlebotomia initio celebranda est. Corpore sufficienter evacuato tum medicamentis purgantibus, tum ipso alvi fluxu, astringentia & roborantia erunt, tum per

os assumenda, tum per Clysterem injicienda, tum ventri admovenda: quorum formulæ à curatione dysentericæ erunt repetendæ.

Folia plantaginis in jusculis decocta ad hunc affectum utilissima sunt. In contumaci alvi fluxu, Clyster ex jusculo & theriaca recenti utilis. suffitus etiam tapli barbati in cathedra perforata receptus, insignis est efficacie. Syrupus Corallorum ad idem est efficax, & multò magis illius tinctura, vel magisterium. Conserva Cynorrhodij per se ad diarrhœam biliosam utilissima est, tum etiam si opiatis astringentibus permisceatur.

Pilulæ de bdellio bis aut ter in septimana, vel alternis diebus usurpatæ, ad diuturnos & contumaces alvi fluxus sistendos utilissimæ sunt. Utilissimæ etiam hæ tabellæ.

R. Raf. ebor. ʒiij. confect. alker. ʒj. sacch. in aq. ros. dissolut. ʒiij. F. tabellæ.

Mercurius diaphoreticus per aliquot dies ad gr. xij. exhibitus, omnes corporis impuritates aufert, quæ contumaces interdum alvi fluxus parere consueverunt.

Decoctum granorum juniperi in vino paratum, multum etiam confert materiam alvi fluxum committentem derivando ad urinæ vias. ita fit.

R. Granorum juniperi Mj. vini rubri lbjss. bulliant ad duarum tertiarum consumptionem. colaturam capiat manè per triduum. *Lazarus Riverius. Prax. Med. lib. 10. cap. 5.*

Subsectio quarta.

Pro Diarrhœa.

Pilulas has pro causa & minera diarrhœæ averruncanda, ordinavi.

R. Myrobal. Citrin. ʒij. rhab. el. & parum tosti. ʒj. Spicæ gr. iij. cum Syr. ros. laxat. F. pil. ix. inaurandæ. habuit eo die dejectiones aliquot, cessantibus à meridie torminibus. Circa vesperam regionem stomachi & umbilici calidè hoc linimento inunxit.

R. Ol. Cydon. menth. omphac. an. ʒss. ol. nuc. mosch. ʒß. ol. mastich. mac. Caryophyll. an. gt. iij. sumach. balaust. an. ʒß. cum ceræ q. f. F. linimentum.

Postea commendavi hæc pulticulam.

R. Farin. tritici. ʒj. vitell. ovor. numero iij. pulv. Cinnamom. nuc. moschat. an. ʒj. coq. omnia cum vini rubelli. ʒiij. vel q. f. ad pultis consistentiam, adde Sacch. finiss. q. f. ad gratiam.

Laudabat successum remediorum, appetentia ciborum, alvoque ad pristinam consuetudinem redeuntibus. Nihilominus majoris præservationis ergo præcepi, ut de pulvere sequenti per aliquot dies sumeret manè & vespere.

R. Margarit. præp. ʒß. corall. rubr. terr. sigill. C. C. præp. an. ʒij. croci martis. ʒjss. sem. plantag. papav. alb. an. ʒj. serici crudi. ʒß. spec. diatrion. santal. anis. saccharo cooperti. an. ʒß. sacchar. ros. tab. ad pondus

M in omnium

omnium M. F. omnium pulvis. His ille paucis diebus à Diarrhoea tum epidemica liberatus est: sicut etiam iidem remediis & plurimi alii restituti sunt. *Jo. Petrus Lotichius. obs. 1. cap. 7. lib. 4.*

Vidi nobilem pleuriticam: huic ad statum ferè immanis fluxus alvi super-venit. Præscripti illi usum Syrupi Myrtillor. ac summi dei beneficio servata fuit. *Jo. Henricus. Ad Aphor. Hippoc. 16. sect. 6.*

Subsectio quinta.

Pro Diarrhoea Biliosa in Dysenteriam Commutata.

EVocatus è Gallis ab illustrissimo meo principe, *Lugduno* mediaestate discessi, idque in magno aestu: hinc factum est, quod in itinere labore fatigatus, aestuque confectus incidere in diarrhoeam biliosam, quæ statim in dysenteriam commutata est. non subveniente consilio, cum Clysterum pertæsus essem, captans ex tempore consilium, sumebam ferè singulis noctibus, statim à dejectione, cum dolor acerbius lancinaret, *℞ij.* & amplius theriacales non admodum veteris (quam tum fortè *Lugduno* mecum in viam attuleram) dissolvendæ in vino rubello. quo assumpto, qualibet vice, statim sedato sopitoque dolore, occubabar me somnus, corporeque in sudorem resoluta, videbar planè persanatum. eoque paucis vicibus reiterato, peritus restitutus, persanato ulcere, nihil amplius incommodi sensi. Satis

jam constat quid theriaca possit, quam illa fluxus inhibeat, quantum dolores sedet.

Utile est hoc Emplastrum ad hepar, quod sæpe in omni fluxu tam hepatico quam dysenterico excoarctivo, in antiqua diarrhoea, & similibus mirum in modum comperi juvisse.

℞. Eupator. Schœnanth. an. *Mj.* spic. Ind. psb. mastich. macis. an. *℞ss.* lign. aloes odori. *℞ij.* myrobal. Cheb. Emblic. torrefact. an. *℞j.* bol. armen. terr. Sigill. hæmatitid. an. *℞vj.* coriandr. præpr. *℞jss.* Spod. *℞ij.* ros. *℞j.* Spec. trionsantal. sine Camphora. *℞ss.* Scoriz ferri præp. *℞j.* farin. hord. *℞ij.* ol. mastich. Myrtill. an. q. s. ad impingandum *F.* Emplastrum cum modico aceti in bona forma, & superpone ab osse Xyphoide supra totum ventrem, usque ad os pectinis, removeatur quandoque ne pondere nimis graver.

In hoc quidem stringentia atque ligantia sunt; quia tamen multis hepaticis & roborantibus temperata non formidanda in actu ipso comperi.

Addam hoc paratu facile & verè *ἰατρικόν*, quod in fluxu pernici vidi profuisse. Incoquantur flores rosmarin. leviter acri aceto, expressi ventri calentes imponuntur. Addam & alia comperita.

Omne fluxum observavi à matronis Neapolitanis, tam diarrhoeam & henteriam, quam dysenteriam, fluxumque hepaticum curari.

Destillabant potius granata acida, nec dum satis matura. aquæ extillate propinabant *℞j.* vel *℞ij.* quibus ad magis

manus non fuit extillata aqua, decoquebant poma, decoctumque exhibebant, haud dissimili effectu. Memini fuisse mulierem, quæ cum sex menses fluxu hepatico colluctata esset, nec posset curari; quodam consulente, ut mande 3j. pulveris medii corticis fraxini cum tantillo malvatici sumeret; quod cum tertium fecisset fluxum restitisse. Addam & hoc quod sæpe numerò plebeis præscribo, qui ferè ut hic homines sunt, ab iis medicamentis quæ à pharmacopola porriguntur abhorre solent; quod compertum est contra fluxum ventris diuturnum.

Accipio turturæm pinguem deplumatam, ablucio leviter, exenteratam infarcio cere novæ 3j. percoquo in aquæ q. s. eam edendam porrigo, jusque bibendum. atque ex offis edendum. comperi istud verum & salutare in quodam Lucense Peraccino qui diu gravissima diarrhœa laborabat. atque ab eo tempore subinde utor. Ego delector id genus Esporistis, atque diligenter ea observata adnotare soleo. *Reinerus Solenander.* Consil. 9. sect. 4.

Sectio 5.

Pro Digitorum in manibus contractione.

Post diuturnum colicum morbum, & resolutiones contractionesque secutas in manibus & pedibus in Nobili quodam Sene, remanserunt in utraque

manu contracti digiti, internodiis duobus exterioribus adeo astrictis, ut incurvati in volam manus digiti nulli vi extendi amplius possent. Multis usus remediis, & thermis, nihil profecit; durante & jam per biennium perseverante malo. meo tandem utens consilio; hoc pacto curationem inchoavi. purgato prius decenter corpore per triduum vino cathartico nervis simul accommodato; dextræ manus sequens Emplastrum applicui.

R. Gummi ammoniac. 3ij. galban. opoponac. bdell. an. 3j. dissolv. in aq. vitæ. adde Styrac. calamit. 3ß. axung. anser. medull. cruris vituli, an 3j. thuris 3ij. rad. Ircos. 3j. hermodact. 3j. latic. & resinæ communis, an. q. s. F. Emplastrum super alutam extend. & manus interiori sedi universæ applicetur. & in plicaturam astrictorum digitorum imprimatur. Fuit Emplastrum scissum in partes tot, quot digiti erant, chirothecæ instar, singulis digitis petiis obvolutis, ut exactè illis jungeretur. Postea pittacium ex panno duplicato formatum, firmiter impressum, & asserculum panno involutum transversim collocatum, & omnia fascia probè coercita sic ut Emplastrum undique se digitis incurvatis accommodaret, eosque nonnihil extrorsum permeret, totam noctem sic collocatam retinuit, aliquotque noctibus continuavit. manè verò hisce impedimentis remotis, singulis digitis plumbeam massulam chorda plana appensam, quæ illos sensim extenderet, gestavit. suffitu insuper manè usus est ex trochiscis sequentibus carbonibus

M m a

ignitis

ignitis impositis, parato.

R. Marcaf. ʒijß. myrrh. mastich. an. ʒij. Storac. benjoin. an. ʒj. rad. Ireos. ʒß. cum laricea F. trochisc. hisce vix dum octiduo usus est, cum digitos, premendo tamen eos, extendere posset. Emplastrum rursus sinistra quoque manui, tribus noctibus tantum apponens, eos etiam digitos jam cedere nonnihil sensit. quibus ad me scriptis, iussi ut articulorum roboris causa, bis aut ter manum decocto Salviae in lixivio, in quo Chalybs extinctus esset, foveret, usuque horum pergeret: & ut utramque manum digitosque ante Emplastri appositionem hoc unguento illiniret.

R. Ol. Lumbric. Lillor. an. ʒijß. ol. chirin. irin. an. ʒß. Lithargyr. ʒj. coq. parum. adde gummi ammoniac. in aq. vitæ solut. ʒj. Syrac. ʒij. laric. ʒß. ceræ q. s. F. unguentum. Interea licet omnia in melius tenderent, spesque esset integræ restitutionis, nolens amplius apud nos subsistere, thermas adiit. Piperinas, Sed irritò conatu, nam earum usu, digiti amplius astringi potius quam relaxari ceperunt. *Felix Platerus.* obs. lib. 1. pag. 147.

Sectio 6.

Pro Dorsi dolore.

SEptuagenarius quidam cum longo morbo attenuatus & debilitatus, immensos dorsi dolores jam diu sentiret, nec quicquam proficerent medica-

menta, obiter cum invisens hoc consilium dedi, ut dosim hoc balsamo (sic enim vocare soleo quod balsameon alias dicitur) manè & vesperi illiniret.

R. Aq. vitæ rec. extill. ʒijß. aq. vitæ comp. ʒß. ol. spic. gt. ij. hoc remedio per triduum cum esset usus, ita profuit, ut dolor omnis evanesceret, & integrè convalesceret. itaque illud multis laudibus extollere non desist, mihiq; ut annotarem occasionem dedit. *Felix Platerus.* obs. lib. 2. pag. 515.

Sectio 7.

Pro Dracunculis Puerorum.

HOC unum remedium experiri libuit mulierculis Polonis valde usitatum: quod mihi protectò miraculi loco est, idque eo magis, quod nullam ejus rei causam investigando reperire possum. injiciebatur in labrum aquæ calidæ, in quo pueri lavabant, panis in micæ friati manipulus, cineris item parum: clotis pueris, aqua percolata, panis ille in massam compingebatur: quæ in diversas partes manibus distracta, magnam subtilissimorum pilorum vim oculis offerebat primo die, subsequentibus autem diebus pauciores pili, postquam convalescerant, prorsus nulli apparuerunt. hos illic caninos, alii vermium pilos vocant. & morbi causam ad hos referunt. Præterea humeros & brachiola in-

Inunximus farina aceto permixta (Sennarius linimentum pro harum partium frictione ex farina triticea & melle conficit) vix peracta unctione, & abluta statim eminebant ex cute tubercula quaedam pusilla instar seminis papaveris coloris cinericei (quæ ab illis vermium capitula esse dicuntur) ea statim cultello seu novacula abradebantur, nisi id ocyus fieret, recondebantur iterum, & intra cutem se recipiebant. Hi quoque sive vermiculi, sive alio quovis nomine vocentur, primò multi sese proferebant, postea pauciores, postrema unctione prorsus nulli. Cum in vestris medicis quærerem, altum ubique silentium reperi. In uno inveni dracunculos ab Arabibus vocari. *Andreas Dudithius*. epist. 12. lib. 3. consil. & epist. *Crassus*, &c.

Qui hoc morbo laborant infantes contabescunt serè, & licet satis comedant, & alias benè valeant, non nutriuntur, & pruritus molestissimus in dorso percipiunt. Generantur hi vermes in dorso præcipuè, & in brachiis nonnunquam & in aliis partibus externis ex materia viscosa subter cutem conclusa, & ob prohibitam transpirationem in hoc vermium genus transmutata. *Sennarius*. pract. lib. 2. part. 2. cap. 24.

Commemorat in *Saxonia* historia *Albertus Crantzius*, *Henricum* quintum Imperatorem morbo illo quem dracunculos appellant, ipsique congenitus fuerat, extinctum esse Anno 1125. *Joh. Wierus*. lib. 2. observ. cap. 1. De *Varenis*.

Sectio octava.

De Dysenteria.

CRuentarum dejectionum apud *Galenum* quatuor statuuntur differentie, una est, quum sanguis purus & affatus, propter membrum aliquod abscissum, aut sanguinis intermissam consuetam evacuationem, aut aliam similem causam per alvum excernitur: alia cum liquor aquosus loturæ carnis recens maceratæ prorsus similis, in fluxu hepatico dicto, deijcitur. Tertia verò est nigri & splendentis sanguinis excretio & melancholica appellatur. Quarta demum est Dysenteria, quæ *Galenus* isè *ἡ δυσεντερία* in hoc fluxu intestina primario affici satis indicant torsiones ventris ac tormina nimium molesta. Definiri potest, quod sit alvi frequens, cruenta & purulenta, cum dolore ventris & intestinorum exulceratione, à matris acris erodente & intestinis peculiàriter adversa, dejectio. Pro causa proxima agnoscit humores quoscunque acres peculiarem & occultam dispositionem obtinentes, quæ intestinis duntaxat infesti sunt, eaque exulcerant; non secus ac pulmo marinus pulmoni, & Cantharides vesicæ sunt infestæ, easque non verò alias partes exulcerant. Cause remotæ sunt cibi pravi & insoliti, fructus autumnales, uvarum esus, multi potus, venenata & violenta pharmaca, aque per plumbeos & veteres canales fluentes, aer vernus, post hyemem siccam &

& aquiloniam, pluviosus & australis calidus etiam & siccus, plerumque enim in fine æstatis & autumnus initio morbus hic excitatur, & in regionibus calidis potissimum viget contagium denique non raro suas agit partes in huius affectus productione. Pars affecta sunt intestina nunc tenuia, nunc crassa, nunc utraque. Si in tenuibus malum consistat, sequentibus signis ut plurimum se prodit; tormina secessum longè præcedunt, dolor acutior est, ac circa & supra umbilicum se ostendit, alvine feces & sanguis plurimum confunduntur, quia diu simul iter agunt. Cum afficiuntur crassa, non tantus urget dolor, & inferius subsistit, quin etiam statim à torminibus excernuntur excrementa, quibus insuper potius supernatatur cruor, quam illis intime permisceatur.

Subsectio prima.

Pro Dysenteria in tenuibus intestinis.

Curationem instituimus auxiliis illis quæ per os assumuntur, ita iubente *Galeno*, lib. 6. *De locis aff.* Ideo huic ægro dedi primò rhab. opt. ʒj. infusi cum ʒiii. decoct. hord. non excortic. syr. deribes: ʒß. M. Postea imperavi, ut bis aut ter in die ex istis Syrupis caperet cochl. j.

R. Syr. cotoneor. myrtin. de rosæ siccis, de succo portulac. an. ʒj. deinde ad maiorem restrictionem, dedi hunc pulverem,

R. Myrobal. cytrin. ʒj. rhei parum torrefact. ʒj. dabam cum syr. cotoneor. Memini me hunc pulverem quondam viro cuidam dysenterico dedisse, cum cyatho uno cerevisiæ communis, & ad miraculum eo curatus fuit, semper ante cibum sumebat ʒij. vel. ʒiij. diacidon. sine speciebus. victu demum constringente utens, præter opinionem convaleuit. *Petrus Forestus*. obs. 33. lib. 22. *De diversis generibus profluviarum alii.*

Subsectio secunda.

Pro Dysenteria.

Hoc detergens Enema & simul dolorem mitigans injectum fuit.

R. Decoct. hord. aliquantulum torrefact. ʒß. dissolv. sacchar. rubr. ʒß. ol. ros. omphac. ʒiij. adip. renum capræ. ʒij. ovi vitellum. F. Clyster lavans & dolorem mitigans. ter copiose inde alvum expurgavit, & tormina magna ex parte sedata sunt. Ideo & sequens injeci Enema, quod et dolorem sedaret, & simul constringeret, & intestina roboraret.

R. Lactis vaccini in quo lapides igniti sæpius extincti essent, ʒviij. succi plantag. ʒiiij. ol. rosac. omphac. ʒij. vitellum unius ovi. F. Clyster. frigide injiciebatur. Hoc præceptor meus *Benedictus Faventinus* utebatur. quo quidem secundo clystere tormina cessarunt, & juvenis hic statim à principio magno cum meo honore convaleuit, optima victus ratione præscripta.

12. Petrus Forestus. obs. 31. lib. 22.

Mercator quidam *Dulphis* habitans temperatura biliosa triginta annos natus, per longam perigrinationem, multoque perpeſſos labores, ex *Gallia* reversus, & nunc paulò tranquillior, cum uxorem duxisset, & delicatè magis viveret in fluxum diurnum ventris incidit, mox in dysenteriam lapsus; per sex integros menses, cum miserè vitam duxisset, doloribus ac torminibus sub umbilico pene extinctus est: verum cum hic experimenta multorum, ac muliercularum frustra, ac diu, multumque tentasset, tandem nostram opem exposulavit, omni spe destitutus. qui equidem cum hæc subsequētia remedia eidem per me fuissent præscripta, præter omnium opinionem sanitatem consecutus est. Omnium primò injectum est hoc Enema.

R. Decoct. hord. parum torrefact. ℥j. ol. rosac. ℥iij. sacch. rub. ℥jß. vitellum unius ovi. M. Materia eo clystere utcumque deterſa, dolor quoque nonnihil mitigatus est. Mox altero die sequens Enema infusum, recipiens lactis bubuli chalybeat. ℥j. sacch. rub. ℥jß. 2. vitella ovorum. Deinde & tertium ira.

R. Decoct. hord. torrefact. ℥j. ol. ros. cotoneor. an. ℥jß. ovorum vitellos numero ij. sacch. rub. ℥jß. M. Iis tormina cessarunt, & facta est excrementorum mutatio in meliorem statum. injectis demum clystis his acres materias eluentibus, per superiora hæc propinavimus; & primò ab-

sterforium hoc medicamentum.

R. Decoct. hord. communis, ℥vj. syr. ex infus. rosar. ℥iij. M. conficiatur ex rosis omphacinis non valde apertis, affusis septies vel pluries, atque abjectis, ut ego parare soleo; in eo enim inest vis doloris sedandi mira, & etiam oblinendi.

Purgavimus autem hoc modo.

R. Fol. plantag. Mj. fl. ros. rub. 3j. myrobal. cytrin. ℥iij. myrobal. chebul. indor. an. 3jß. schænanth. 3j. bulliant in aqua in colat. ℥iij. adde rhab. el. ℥iijß. syr. infus. ros. & cotoneor. an. 3ß. M. F. potio. quinquies eduxit. Deinde & hoc præscriptum est.

R. Hord. commun. p. j. sem. plantag. fl. ros. rub. an. 3j. bulliant in aqua in colat. ℥iij. dissolv. syr. cotoneor. & infus. ros. an. 3ß. M. Postea dedi ℥iijß. rhab. parum tosti cum decoct. plantag. & fl. ros. Deinde & ea quæ magis constringerent.

R. Sem. plantag. exsiccata, & pulv. 3j. trochisc. de carabe, de spodio. an. 3ß. C. C. usti ℥jß. corall. rubr. ℥ß. pulveriscentur subtilissimè & dividantur in tres partes, & detur una dosis cum vino rubro, altera cum decoct. sem. plantag. fl. ros. & centinod. tertia cum decocto vini rubei in quo bullierint rosæ, sem. plantag. & centinod. diu. Hoc etiam condito usus est.

R. Conserv. ros. vet. 3vj. diacydon. sine speciebus 3ß. troch. de spodio, ℥iij. syr. cotoneor. rob. de ribes, syr. myrtin, an. 3ß. M. Insuper victu convenienti utens probè convaleuit

luit à Dysenteria deplorata. Unicè etiam prodest vinum decoctionis Gnaphali, tam potum quam loco fomenti adhibitur & nihil præstantius quam 3j. coaguli leporis pota ex sipa: & stercus canum sola ossa vorantium, cum lacte chalybeato, ut sæpius expertum est. *Petrus Forestus. obs. 35. lib. 22.*

Subsectio tertia.

Pro Dysenteria.

NOs foelici cum successu per multos annos ipsum rhabarb. tostum in principio morbi, tam evacuationis gratia, quam corroboracionis, per vires aliquot exhibuimus hoc modo.

R. Decoct. hord. tost. ʒiiij. rhei tost. & pulver. ʒiiij. syr. rosat. solut. acetos. citri. an. ʒß. M. F. haustus; qui reiteretur per biduum. Cum ad consolidationem ulceris (post sufficientem ejusdem absterisionem) accedendum esse putavimus; aliquoties pulverem emplasticum ex cera alba cum æquali parte gummi arabici tenuiter incisa & pulverisata in pomo assato solum, quantitate 3j. exhibuimus magno cum successu.

Si verò neque sic fluxus sanguinis sistatur, sequens narcoticum per os exhibeatur.

R. Conf. ros. antiq. ʒij. laudan. opiat. gr. iij. conf. alkerm. ʒß. syr. papav. errat. q. s. F. Electuarium molle. hoc modo in nostro ægrotante conciliata quiete, rariores exinde dejectiones & somnus interveniens ef-

fectum medicamenti comprobabant. victum instituímus convenientem, ut sunt juscula gallinarum cum ossibus minutissimè incisarum & contusarum, additis succis citri, berberorum & similibus; oriza cum lacte chalybeato, cydonia, pyra, magis assata quam cocta. *Gregorius Horstius. obs. 19. & 20. lib. 4. De morbis infimi ventris.*

R. Rhab. 3jß. pistetur & maceretur in aq. plantag. ʒiiij. per aliquot horas, tandem facta colatura & leni expressione, rhei prædicti substantia aliis ʒiiij. aq. plantag. denuo infundatur, quibus pulp. Cassie noviter extractæ, ʒß. dissolvito & pharmacum parato, ac ægrotanti propinato, quo multa egressit. Cæterum prima infusione rhab. Si quas partes exasperantes, & ulceribus adversas habet, omnino amittit, & mitius ac securius redditur, quam testa usum aut assatum, ut multi dare solent. *Amatus Lusitanus. Cent. 2. curat. 44.*

Subsectio quarta.

Pro Dysenteria.

Clysterem hunc absterisivum & lenientem imperavi.

R. Lactis chalybeat. lbj. dissolv. vitell. ov. numero ij. mell. rosat. ʒjß. latic. dissolut. in his duobus ʒij. F. clyster quo non diu retento, sed rejecto, potionem postea hanc bibit.

R. Syr. de ros. rub. siccis ʒj. syr. de papav. ʒß. aq. plantag. ʒj. M. cum adhuc non cessarent sedes, & sitiret admodum,

admodum, prostratusque esset, amylo cocto refectus fuit & lacte amygd. d. quod cum aqua chalybeata parabatur, addito sacch. ros. tab. clyster astringens dein talis injectus fuit, & sub vespere repetitus.

R. Hord. oryzae. an. p. j. F. decoctio in lacte pro duobus clysteribus. dissolv. in uno vitell. ovor. numero ij. sacch. rub. axung. hordi, an. ʒj. laticer, ʒj. F. clyster. Pulverem hunc quoque duabus vicibus sumpsit, cum lacte amygd. d. paulo antequam clysterem admitteret.

R. Troch. de carabe, ʒj. rad. tormentill. ʒʒ. sacch. ros. tab. ʒij. M. venter hoc unguento inunctus fuit.

R. Ol. myrtill. ʒj. mastich. ʒj. bol. rub. ʒj. ros. santal. an. ʒj. ceræ, q. s. fiat unguentum.

Clyster astringens dein talis injectus fuit.

R. Rad. bistort. tormentill. an. ʒj. consolid. maj. ʒij. equiseti, plantag. agrimon. an. Mj. fl. ros. rubr. p. ij. hord. mund. orizæ, an. p. j. sem. anis. ʒʒ. sem. acetos. ʒij. sem. plantag. ʒi. F. decoctio in sero lactis, dissolv. sacch. rub. ʒij. mell. rosat. ʒij. mucilag. sem. cydon. ʒij. sem. philli. ʒj. M. F. Clyster. sub noctem alius fuit injectus.

R. Orizæ parum torrefact. p. j. gallar. conqussat. ʒʒ. balauft. ʒj. ros. rub. p. j. sem. plantag. ʒij. rad. bistort. ʒij. rad. consolid. maj. ʒij. F. decoctio, in aq. chalybeata in colaturæ ʒbj. dissolv. succi plantag. ʒij. lap. hæmatit. ʒij. sang. dracon. ʒj. axung. hædin. mell. ros. an. ʒj. F. clyster. eo

rejecto, tab. meas narcoticas sumpsit, & noctem quietiorem habuit. Cras ante prandium idem Clyster injectus fuit. postea usus est hoc suffitu.

R. Rad. thapsi barbati, bistort. an. ʒij. gallarum. ʒj. plantag. Mj. ros. rub. fl. chamæm. an. p. j. coq. in aqua fabrorum. extinct. ferri pro suffitu. *Felix Platerus. obs. lib. 3. pag. 893.*

Qui navigant in *Indiam Orientalem* ex usu putridarum carniarum incidunt interdum in Dysenteriam, quibus præsentaneum est remedium, asium cum saccharo & succo Citriorum: ut & placentule in sartagine coctæ ex ovis gallinaceis & argentina. *J. & Orib. Hæurnius, ad cap. 10. lib. 6. patholog. Jo. Fernelii.*

In Dysenteria potus exiguus semper esse debet, quod remedium edocta aliqua bruta, ubi alvi fluxu tentantur, sibi ipsis ex toto potum naturali quodam instinctu interdiciunt. *Hier. Mercurialis. consult. 90. tom. 2.*

Subsectio quinta.

Pro Dysenteria in gravida.

Nobilis quædam mulier gravida in Dysenteriam incidit. consilium sequens dedi.

Lac amygdalinum cum aqua cocta chalybeata paratum, loco vini bibat. orizam coctam cum jure gallinæ frequenter comedat. & pultem [Cable] cum vino rubro in quo aurum extinctum sit, ovis & saccharo coctam.

Electuarium hoc mane & vespere
N n sumat

sumat, quantitate nucis mosch.

R. Pulv. rad. tormentill. ʒij. sem. aspath. ʒj. corall. ʒʒ. conserv. ros. & carn. cydon. an. ʒʒ. cum syr. cydon. F. Electuarium.

Julepi hujus cochl. 2. superbibat; atque circa meridiem totidem sumat.

R. Syr. cydon. ʒj. syr. fragor. ceras. acid. de papav. (ad sensum intestinorum nonnihil obtundendum) an. ʒʒ. aq. ros. & plantag. an. ʒij. M. F. Julep.

Inungat ventris regionem oleo absynth. mastichino & cydon. pedes abluat vino rubro stiptico. sic restituta fuit. *Felix Platerus*. obs. lib. 3. pag. 861.

Pregnans mulier quum gestationis nonum mensem ingrederetur, dysenteria lethali corripit coepit, quæ nullis præfidiis domabatur, at cum pareret, ilicò dysenteria restricta est, & illa paulatim sanitatem consecuta fuit. Dysenteria ante partum salubris ab *Hippocrate* judicatur. quod verum esse historia nostra testatur ita enim *Hippocrates* lib. *De morb. popular.* quinto memoriz commendavit. *Epicharmi* uxori ante partum dysenteria, dolor, alvi egestionis subcruentæ mucosæ aderant; ubi peperisset, statim sana erat, diversionis fortè ratione. *Amatus Lusitanus*. cent. 2. curat. 51.

Subsectio sexta.

Pro Dysenteria.

NE detur potus chalybeatus ut fieri solet, non enim is astringit, ut falsò existimant medici, sed turbat alvum.

Ante septimum diem priusquam ulceraintestinarum probè extergantur, astringentia per os non conveniunt, nec foris etiam applicanda sunt. In morbi enim initio talia vel in mortem vel graviores morbos præcipitare, multis exemplis potest ostendi.

Tutus est usus pulv. tragacanthi in ovo sorbili cum pul. corall. & nuc. mosch. hoc modo.

R. Pulv. tragacanth. ʒj. nuc. mosch. corall. an. ʒʒ. M. F. pulvis. Foris admoventur multa, ut Emplast. de crusta panis diaphænic. & similia. Ad opiata non nisi in summa necessitate deveniendum, prius tamen quam manifestus sit virium lapsus. *Ja. Crato*. consil. 22. lib. 5.

Aqua chalybeata in dysenteria ab omnibus ferè qui in medicina claruerunt, præter *Joannem Cratonem* laudatur. Cujus quoque sententiæ favere videtur *Felix Platerus* in epistola quadam ad me scripta. Ego ut ingenue fatear, doctrinam & praxin præceptorum meorum imitans, per multos annos aquam chalybeatam dysentericis quoque præscripsi tandem verò cum ea quæ *Crato* hac de re observavit, mihi innotuissent, ac proinde loco aquæ chalybeatæ ægris lac amygd-

amygdalatum aut decoctum aliquod conveniens exhibuiffem, omnia profectò longè felicidus mihi successerunt: ita quidem ut observationem *Cratonis* verissimam esse re ipsa expertus sum.

Hoc decoctum pro potu proprio.

R. Agrimon. Mj. veronic. Mß. rad. bistort. & raf. C. C. an. ʒß. coq. in t̄bix. aq. font. donec tertia pars sit absumpta, idque fortissimo igne & in vase aperto herbæ & radices sint exsiccatæ. recentes enim decoctum reddunt ingratum.

Lumbricos terrestres lotos & concisos, cumque carne castratorum coctos, si ægro eorundem jacula exhibita fuerint, mirum in modum dysentericis prodesse, sæpissimè expertus sum. Dolores enim leniunt, & quæ in intestinis sunt ulcera aut vulnera facultate quadam specifica consolidant: quod & clarissimus D. *Wierus*, libro *De Scorbuto* testatur. Sed quia urinas simul insigniter movent, non nisi prius expurgato corpore hujusmodi jacula exhibenda sunt: & quidem paulò ante pastum: diuretica enim reliquis cibis minimè sunt permiscenda. Lacetiam muliebre summoperè convenit. *Guil. Fabris. Hildanus.* lib. *De Dysenteria.* cap. 7.

Ego sanctè affirmare possum confectione alkermes nihil præstantius me unquam reperisse, etiam in ipsis infantulis dysenteria laborantibus. Non ergo ob lapidem Lazuli qui debita dosi purgat, rejicienda videtur, cum in exigua illa quantitate qua exhiberi solet, impossibile prorsus est, ut alvum

moveat. Singulæ enim dragmæ confectionis, duo duntaxat grana cum dimidio lapidis Lazuli in se continent. Certè hanc confectionem omnibus aliis cordialibus præferendam esse, experientia semper fidem mihi fecit. *Guil. Fabris. Hildanus.* obs. 23. cent. 6.

Ad dolorem sedandum, in dysenteria sæpius utor oleo amygd. d. cui tantum sacchari miscelanei admisceo, quo formam elect. acquirat. De hoc Electuario æger singulis ferè momentis aliquantulum sumat. Si aliquid olei rec. ex vitell ovorum admisceas, præstantissimum habebis medicamentum, non solum ad dolores sedandos, verum etiam ad excoriationem & ulcera intestinorum curanda. *Guil. Fabris. Hildanus.* lib. *De Dysenteria.* cap. 9.

Subsectio septima.

Pro Dysenteria.

Mulier medica quædam annosa (sunt enim authore *Galeno*, lib. 6. *De locis aff.* cap. 5. & mulieres medicæ quædam) mirabile consuluit remedium.

Jussit pomum integrum (coroneum magis laudarem ob vim adstrictoriam) excavari, impletique cavitatem cera alba vel citrina selectissima, & indito operculo prunis admoveri pomum donec omnifariam liqueceret cera & pomi substantiæ intermischeretur, tumq; pomum sic paratum esitare ægrum jubebat ante omnem cibum, & profectò optime contulit: nam cum clam me dies aliquot hoc esset usus remedio,

mihique poſtea rem omnem detexiſſet, & æquidnam mihi de tali adhibito remedio videretur, rogaffet, ingenuè quidem reſpondi, non malum mihi omnino auxilium videri, cum virtutem habeat emplaſticam, qua agglutinare ulcera inteſtinorum poſſet; quin & dyſſentericis opitulari ex *Diſcoride* affirmavi: nec me propterea remedium improbare velle, quod eſſet à muliercula excogitarum, cum & *Gal.* ipſe veritus minimè ſit, nec dedecori ſibi fore putavit à plebeio homine inventam ſumariæ herbæ vim, ad ſtomachum roborandum & ventrem lubricandum in monumenta ſua referre, & tanquam exploratum probare, ut *lib. 7. De ſimpl. facultat.* cap. *De Fumaria*, *Franeſcus Valeriola.* obſ. 4. lib. 3.

Illico præſcribe julapia ex aq. cichor. cum emulſione ſem. cichor. & endiv. miſce ſyr. de ribes & alternis diebus propina rheï & myrobalan. an. 3ß. cum ſyr. de ribes. *Jo. Henrini.* ad aphor. *Hippoc.* 23. ſect. 7.

Principem vidi quæ querula fuerat ante de ſplene: in febre dejecit alvo gutentam atram materiam copioſè bis aut ter; trepidabat illa ad conſpectum excrementi; verum in bonam ſpem eam erigebam, evaſit. non erat hæc dyſſenteria ab atra bile, nec diuturna, nec illa quæ eſt cū ulcere inteſtinorum, ſed eruenta, quæ illico placatur, nam ſplenem evacuat. *Jo. Henrini.* ad aph. 48. ſect. 6.

Optimum remedium eſt infuſum rhabarbarum in decocto roſ. ſicc. rad. plantag. & mirobal. ex aqua endiv. cum pauco cinnamomo. expreſſio fiat valida præbeat cum ſyr. de ribes

vel de roſis ſiccis. Sumatur bis in ſeptimana. Intermediis diebus lac à vacca calens datur ter in die cum ſaccharo roſato. Dolor ſi urget, lac clyſmo infundatur cum butyro rec. & vitello ovi. Coquatur in lacte taſpius barbatus & roſæ tandem ut ſtringas lactis dimidium excoque. Bibat ter in die. *Jo. Henrini.* ad aphor. 3. ſect. 6.

Quendam vidi, quem dyſſenteria longiſſima ad tabem tantam deduxerat, ut ei lac ſugendum muliebri medici præſcripſerint. Sed miraculo quaſi curatus optimè & breviter fuit, uſu aquæ pro potu ordinario, in qua ſuber bullerat: uſus eſt etiam utiliter ſyrupo Corallorum & conſerva Cynnorrhod. Sed aqua ſuberrata præcipuum ejus curæ fuit inſtrumentum. *Petrus Borellus.* obſ. 57. cent. 1.

Subſectio octava.

Pro Dyſſenteria venenofa.

Nobilis quidam *Lufitanus* devoratis tribus pyris ab amafia porrectis, in fluxum incidit ventris diuturnum, cum diris ſymptomatis. Plurima ex abſtergentium primò, deinde adſtringentium ſylva medicamina parantur, extra admota, intus aſſumpta, & per ſedem infuſa, ſed fruſtra: cum tandem de veneno ſuſpicio eſſet, propinantur cardiaca & alexipharmaca; at malum ſolum ſmaragdo trita, & conſerva cydon obvoluta conquievit. Hanc alternis diebus jejuno ventriculo aſſumebat, ſuperbibita aqua, in qua tragacanthum prius erat incoctum. ſmaragdi, quantitas erat pondus duodecim

duodecim granorum quam cum quinq; devorasset à fluxu immunis evasit. *Zacutus Lusitanus*. obs. 91. lib. 3. *prax. admirand.*

Subsectio nona.

Pro Dysenteria.

Puerulus quidam bimulus dysenteria contumaci laborabat: post multa alia remedia frustra usurpata, exhibui extract. Corallorum ℥ss. cum aq. plantag. & eodem die fluxus cohibitus est. *Lazarus Riverius*. obs. 66. cent. 1.

Adolescens quidam 20. annorum laboravit dysenteria per 12. dies, quam nullo remedio oppugnare conatus est, donec ad Xenodochium deductus, sumpsit ex præscripto medici Xenodochii Salis vitrioli ℥j. in aqua dissolutam, multa evomuit biliosa & pituitosa; sicque facta est revulsio humoris ad intestina defluentis, & hoc solo remedio curatus est. *Lazarus Riverius*. obs. 9. cent. 3.

Alvum coactam vomitio solvit, & plus æquo fluidam sistit: illam quidem humectando, hanc vero siccando. *Hippocr.* Libro de dieta.

Uxor mea mense Augusti incidit in gravem dysenteriam, ab assumpto pridie pharmaco leviori. Circa horam somni exhibeo laudani gr. ij. cum conserv. ros. Postridie hora secunda pomeridiana, cum perseveraret affectus, exhibeo ejusdem laudani gr. ij. continuavit alvi fluxus sine sanguinea dejectione, qui per 5. vel 6. dies perseveravit, ac tandem medicamento ex infus. rhab. & myrobal. cum rheo

pulv. & Syr. ros. omnino sublatus est. *Lazarus Riverius*. obs. 84. cent. 2.

Puer quidam 8. annos natus dysenteria tenebatur, cum multo sanguine, dejectionibus viridibus & porraceis admixto, & febre continua. tertio morbi die sumpsit infusum rhei ad ℥j. in aq. plantag. cum Santalo citrino, dissolvendo rhei pul. ℥j. Syr. rosac. ℥j. optime purgatus est, multa excrementa rejecit sine sanguine, & febris serè expers fuit toto illo die. Postridie sanguinem purum rejici bat, frequens erat dejectio, cum dolore ventris & febre, quæ perseveravit usque ad diem octavum, licet omnia remedia ordinaria, interna & externa adhiberentur, num etiam Clysteres varii. Septimo die extractum Corall. ter exhibitum fuerat ad ℥j. cum aq. plantag. & Syr. Cydon. sed frustra. Octavo die cum & febris & fluxus ingravescerent, ac merus sanguis excerneretur, circa meridiem secta fuit vena, & sanguis ad ℥v. detractus, nocte omnia eadem. postridie manè exhibui laudan. gr. ij. cum extract. Corall. aq. plantag. & ros. & Syr. Cydon. alvus omnino suppressa est per 4. horas; & placidè dormivit, sensim tandem convalescit. *Lazarus Riverius*. obs. 37. cent. 2.

Quidam dysentericus omnia remedia respuens, solo usus est Pimpinelle decocto cum aqua & butyro confecto, cujus Scutellam sumebat manè & serò & intra triduum curatus est.

Plurimum valet Pimpinella ad depurandum sanguinem, & levem habet astringendi vim, ideo non est mirum Si dysentericis conferat. *Laz. Riverius*. obs. 84. cent. 3.

Subsectio

Subsectio decima.

Pro Dysenteria.

DOmnia quædam dysenteria gravi correpta est, mense julio, æstu traximè sevientie. ad eam vocatus tertio die morbi præscribo clysterem detergentem, & venæ sectionem. quarto purgata est medicamento ex rhab. ʒij. myrobal. ʒ. infus. in aq. plantag. dissolvendo rhab. pulv. ʒj. Syr. ros. ʒj. bis deiecit humores excrementitios; sed in reliquis dejectionibus, quæ frequentes erant, mucosum quid sanguine perfusum. Vesperi exhibui laudani gran. ij. quibus tormina parum remiserunt, & dejectiones paulo rariores fuere. Quinto tormina eadem, dejectio frequens eaque sanguinea: Clysteres ex lacte, & vitell. ovor. frequenter injiciebantur. Vesperi iterum sumpsit laudan. ad gra. iij. cum conserva ros. & ilico dolores sedati sunt. ac semel tantum in hora deiciebat. Dormivit per intervalla. Sexto die dejectiones iterum frequentiores cum doloribus intensis. rursus secatur vena: & post 3. horas sumpsit decoctum intestinorum vervecis, cum pulveris granorum actes. ʒj. dolores omnino sublati sunt, & dejectionum intervalla multò longiora reddita: statim etiam à venæ sectione totus venter inungebatur oxymethodino ex ol. rosac. aceto & aq. ros. parato, quod admovebatur singulis horis ad sedandam intestinorum inflammationem; & hoc remedio multum le-

vabatur. Vesperi injectus fuit Clyster ex lacte cum ʒiij. succi plantag. ad eandem intestinorum inflammationem demulcendam. noctu etiam exhibitus fuit julepus ex aq. plantag. cum ʒj. pulv. gran. actes. Postmodum per triduum sumpsit manè decoctum myrobal. quo integrè curata est. illud decoctum ita compositum fuit.

R. Cort. myrobal. chebul. ʒj. citrin. ʒ. passul. corinth. ʒij. coq. in aq. lbij. ad tertie partis consumptionem. in colat. dissolv. Sacchar. ʒj. clarificetur & aromatizentur cinam. ʒij. capiat in iij. doses manè & sero. *Laz. Riverius.* obs. 2. cent. 3.

R. Juris intestinorum aut capitis castrati ʒviij. Sacchar. rub. ʒij. M. F. Clyster.

R. Ossis sepiæ ust. pulv. ʒij. Spongiæ pice imbutæ & in ollula ustæ & in cinerem redactæ cortic. ovor. indurat. pellicula ablata interiore an. ʒ. margarit. præp. boli armen. an. ʒj. M. F. pulvis. dosis ʒj. in lacte vel chalybeato vel cocto, aut in aqua polygoni. certò vobis polliceor, hunc pulverem recentes omnes dysenterias nisi fluxio admodum urgeat, licet valde cruentas, statim sanare. *Heracles Saxonia. Præli. part. 2. cap. 19.*

Subsectio undecima.

Pro Dysenteria.

Civis *Haffnienfis* honestus secreto suo aliquot mille dysentericos servasse se gloriabatur. ad præservationem vinum vel cerevisiam absynthites commendabat. ad curationem præsentis fluxus seu albi seu sanguinei, libram semis calidæ cerevisiæ propinavit a-
dultis ægris, cui summitates absinthii & sal album incoxerant, & nucem moschatam tritam cochleari ultimo superbibendam dabat. Infantibus verò pro ratione ætatis cochlearia hujus potus tria. 4. vel 6. miscuit. ap-
plausum à multis meruit hoc secreto.
Thomas Bartholinus. Hist. 65. cent. 2.

Sepe contulit pulvisculus stercoris canini per triduum cum ossibus nutriti, cum lacte caprillo haustus. Nos sepiissime glande ex opio facto & intestinis inserto tormina abstulimus, & dysentericum profluvium cohibuimus, & fornium ægroto conciliavimus. Crebro autem glans ex opio podici inferatur, sed ultra quadrantem horæ in intestinis non est dimittendus, sed rursum appenso s'lo eximendus. *Franciscus Joel. Præf. sect. 3. lib. 4.*

Memini frixis equorum ungulis in butyro, iisdem dein pulveratis, sedatum fuisse frequenter pylori furorem, stetisse dysenterias, atque medellæ benignitatem sensisse, olido illo remedio adhuc intra stomachum detento. Sin autem ungula sit jumentum lascivientis, dysentericis certam perniciem allatura dicitur. *Jo. Helmontius. Tractat. cui*

titulus. Pylorus rector.

Linteum in leporis (venando per canum morsum interempti) sanguine tinctum, siccaturque & in vino carptim exhibitum curat dysenteriam: & siccum Erysipelati appositum illud sanat. Milites Germani leporem fumo siccatur præbent in potu, & curatur dysenteria non fallaci eventu. *Jo. Helmontius. Tract. cui Titul. Potestas Medicaminum.*

An in fluoribus dysentericis assiduus Clysmatum anodynorum usus tutus? nequaquam, & in hoc valde medici decipiuntur, cum intestina abluendi lacte finem non faciunt; dum enim sic intestina proluantur & diluantur, efforminatio & mollitudo adfertur ipsis intestinis, unde fit *δυσήκτις* quam *Galenus* *δυσήκτις* vocat. *Gnil. Ballonius. lib. 1. Ephemerid. & Epid.*

Quidam dysentericos certò curabat fumo gingiberis per anum in sella perforata recepto. alius verò prætulit fumum C. Cervi. Nobilis *Robertus Boyle. lib. De utilitate naturalis Philosophiæ. part. 2. sect. 5. cap. 14.*

Crystallus in tenuissimum pollinem redactus, ac cum vino propinatus dysenteriam curat, ac albos uteri fluxus sistit, fluxum præterea cholericum, vel coeliacum citatissime & à proprietate tanquam Bezoar aliquod compescit. *Anselmus Boetius, lib. 2. De lapid. & gemm. cap. 74.*

Dysentericum quendam ita curavi. Glandes quercinas in aceto forti concoquendas jubeo, quarum nidorem & fumum ano per sedem perforatam ex-
cepit. Hinc sedabatur dolor, fluxio
siste.

sistebatur; & paucis, diebus integras vires redintegrabat. *Martinus Rulandus*. obs. 40. cent. 7.

Studiōsus quidam in Dysenteriam incidit cui opitulatus sum his paucis præfidiis. cibus, quo meo monitu vesciebatur, aut siccans erat, aut tostus, aut assatus, aut in aqua vel lacte chalybeato decoctus. Potui dabatur à me lac amygd. dulc. ex aq. chalybeata confectum. Præter hæc sacculos calidiss. ex fursibus in forti aceto coctis saccos crebrè ano applicari iussi, & sic bidui spatio convaluit. *Martinus Rulandus*. curat. 18. cent. 5.

Subsectio duodecima.

Pro Dysenteria.

Dysenteriam sæpius à se curatam notavit. *Joh. Prævotius* in adversariis suis, exhibito 3j. pondere, ex vino aut ovi vitello, pulvere rad. filipendulæ, quem ante ipsum secreti loco commendaverat. *Ludovicus Mercator*. lib. 1. de recto præfidiorum usu. cap. 14. est sanè huic plantæ insignis vis adstringendi. *Georg. Hieronymus Velschius*. obs. 44.

Pro arcano habeo a viro illustrissimo, argentinx folium plantis pedum adnotum, omnes dysenterias intra 24. horas sistere. notavi aeris mutationem mirè ad dysenterix curam conferre.

Vidienim *D. Solierum* Mercatorem *Nemausensem* dysenteria ferè morientem, qui curari nunquam potuit, nisi aeris Castrensis, cum suo immutatione; postquam statim curatus fuit,

pinguisque evasit, licet antea tabe collectus esset. *Petrus Borellus*. obs. 13. cent. 1.

Tormina sedabantur haustu aque verbasci cui parum aq. juniperi admixtum. Fiant sacculi etiam è verbasco aquæ incocti, & ventri dolenti imponentur. *Philippus Michael*. consil. 94. lib. 7. consil. *Cratonis*. &c.

In dysenteria à proprietate specifica juvat essentia seu tinctura Smaragdi fit hoc modo.

R. Particulas seu recrementa Smaragdi. tere (non in mortario nisi ferreo) in pulverem tenuiss. super porphyrio, superfunde urinam puerorum simplici destillatione paratam, & in loco calido tincturam extrahe, quam toties affuso menstruo recenti collige, quoties illa in idem mittitur. tincturas omnes collectas & filtratas, ablato per destillationem menstruo, reduc in pulverem griseum, quem de novo cum Sp. vini extrahe in summam viritatem, Spiritu vini denuo ablato ad aliqualem consistentiam, relinquitur essentia vel tinctura Smaragdi in fundo: cujus gr. ij. iij. iiij. ad viij. vel x. in aqua plantag. vel tormentillæ exhibita omnes dysenterias miraculosè sistunt & ventriculum roborant; essentia etiam Croci quartis à Crollio descripta hic plurimum valet. *Joh. Hartmannus*. *Prax. Chimiæ*. pag. 192.

Sectio 9.

De Dyspnæa.

Difficultatis spirandi (quæ *Auspyrexia* vocatur) apud scriptores medicos; tres gradus reperiuntur: interdum non est vehemens & dyspnœa nominatur, generis nomine retento: aliquando vehemens est, cum sono & strepitu, & asthma dicitur. aliquando vehementissima est, & cum ægri nequeunt supini decumbere sed coguntur vel erecti vel sedentes manere. & orthopnoia appellatur. Eadem est omnium causa, quæ prout augetur vel diminuitur, hunc vel illum producit affectum. Vide supra Sectionem de Asthmate.

Subsectio prima.

Pro Dyspnæa in hydropica.

Hydropicæ matronæ magna dyspnœa laboranti, & pedibus tumidis, exhibui Succo iridis ꝑss. cum Sacchar. ꝑss. & vini hippocrat. ꝑj. vomitque inde viscosæ tenacissimæque pituitæ matellam semiplenam, sedesq; ternas habuit; meliusque postea spirare & sperare cepit. *Felix Platerus.* obs. lib. 1. pag. 177.

Dyspnœa vehementi laborabat mulier quædam disposita ad hydropem, quod ex tumore pedum & urina aquea cruda conjiciebam. præscripsi illi vinum sequens.

R. Rad. iridis. ꝑj. rad. Enule. Scille præpar. an. ꝑss. Marrub. Mj. cort. rad. Sambuc. & ebulli. an. ꝑj. fol. Sen. ꝑss. agar. 3ij. zinzib. 3j. conqussentur, & infund. in vini lib. iiij. coq. parum in duplici vase, bibit cubitum itura haustum per dies 6, cessavitque dyspnœa, & tumor pedum evanuit, pulchreque curata fuit. *Felix Platerus.* obs. lib. 1. pag. 178.

Subsectio secunda.

Pro Dyspnæa.

Curatio in eo consistit, ut crassa & viscida in pectore contenta incendantur, attenuentur, & educantur, ita tamen ut tenuis catarrhi qui accedit, aliquando habeatur ratio. ad incidendum exhibui oxymel. cum aq. cinamomi, ad eandem intentionem & simul etiam roborare pectus ac maturare crassiorem materiam studens, Syrupum è succo Cardui, veronicæ & scabiosæ. ad tenuem catarrhum Syrupum violaceum cum bolo armena, quæ in morbis pectoralibus mirifice convenit. ad educendam materiam in pectore, eamque attenuandam movendamque etiam alvum, nihil convenientius nostro hoc oxymelite.

R. Fol. Hyssopi, veronicæ, scabiosæ, marrub. origani puleg. card. ben. an. Mj. rad. ireos incis. 3vj. Zinzib. 3ss. agar. albiss. ꝑss. infund. in aceti ꝑss. aq. veronicæ, card. ben. an. ꝑss. stent in vase vitreo obturato loco calido per triduum. deinde lento igne decoq. & exprimantur.

R. Expressionis Hb̄ss. mell. opt. Hb̄ss. coq. iterum lento igne & despumantur usque ad Syrupi formam, ac in vase vitreo conserventur. imponi poterit cinamomum, Caryophyllus, calamus aromaticus, pulverisata omnia & in peria linea ligata, ita ut diutius conservetur, & sapor suavior fiat; de hoc assumat 2. vel 3. cochlearia paulatim sorbendo, ubi vel difficultas spirandi molestior, vel alvus adstrictior fuerit.

In ore autem ratione tenuioris catarrhi teneat istos orbiculos.

R. Boli armen. orient. præp. ʒss. cum aq. tassilag. vel viol. addito parum mucilag. tragacanthi F. Orbiculi. *Jo. Crato. consil. 8. lib. 4.*

Hoc Emplastrum tanquam efficacissimum raso capiti (ut sine labore rursus avelli queat) applicetur, ita ut illi agglutinaturn hæreat, vel si hoc displiceat, interposita tenui syndone proxime illud attingat. dies necesseque gestet, cum opus est, renovando. descriptio hæc est.

R. Rad. Ireos. galang. cyperi. angelic. an. ʒij. rad. pyrethr. agar. thab. rad. Scillæ. an. ʒj. Sen. ʒij. majoran. ʒj. Sem. Coriandr. bacc. Lauri. Caryophyll. nuc. mosch. macer. an. ʒj. Sem. nigell. Sinapi an. ʒss. benjoin. Storac. an. ʒij. chalcant. albi. ʒss. lap. calamin. ʒij. alumin. ʒj. ol. nuc. antiquiss. addendo gutt. aliquot ol. major. & Salviæ per destillationem, laticis resinæ & cereæ q. s. F. Emplastrum. *Felix Platerus. obs. lib. 1. pag. 176.*

Sectio 10.

De Dysuria.

Δυσουρία. i. e. mictendi difficultas, est urinæ cum magno cruciati & labore excretio. à stranguria affectu cognato differt, quod in Stranguria seu urinæ stillicidio vesica non expectat, ut urina tota colligatur; sed statim tanquam mordentem expellit: in Dysuria verò expectat quidem, atque aliquando diutius quam oporteat, sed cum excernenda est, percipit æger dolorem aut tantam difficultatem, ut sæpe, nisi locum vesicæ comprimant manu, aut diu & magno conatu enitatur, liberè non profluat. Præterea in stranguria nec libera est nec liberalis excretio, guttatim enim redditur; in Dysuria autem liberalis est sed non libera, aut si liberalis non est, est libera. Causa ejus vel in urina consistit, vel in vesicæ cervicæ: in urina quod acrior evaserit, vel ratione victus calidioris, vel humorum acriorum permixtione, ut bilis & pituitæ falsæ; puris etiam ex rupto abscessu manantis. In vesicæ cervicæ vel exculceratio est, vel inflammatio, quam transiens urina acrius ferit. Dysuriæ nomine aliquando indigitatur affectus qui ardor urinæ dicitur, easdem enim uterque agnoscit causas.

Subsectio unica.

Pro Dysuria.

A Crimonia urinae & vesicae imbecillitas hujus affectus solet esse causa; aliquando tamen à plethora nascitur. Ubi acrimonia fatigat, utatur emulsione Sem. 4. frigid. & papav. albi ex sero lactis, vel decocto jujub. & liquirit.

Si sit ab imbecillitate, vino utatur tenuicum nuce myristica, vel folia ribes nigri illi immacerentur. Sumat myrrhæ pulv. ʒss. cum Syr. viol. id sepe agat. vel bibat lixivium factum ex cineribus rosmarini ex vino albo factum. *Jo. Heurnius. Ad Aphor. 36. Sect. 6.*

Phlebotomia hic, ad hepatis aliarumque partium intemperiem corrigendam, necessaria est. eaque pluries repetita, pro plethoræ magnitudine, aut inflammationis periculo; ex brachio dextro primum ad evacuationem, & revulsionem: postmodum vero ex venis inferioribus ad derivationem à parte affecta. Purgatio etiam convenit, sed ex lenientibus tantum & refrigerantibus composita, neque dolori urinae maximè exasperaret. Ideo multi bolum ex cassia simplici non audent transcendere. & illa certè reliquis preferenda. magis tamen refrigerans efficietur, si pulpa tamarindorum etiam adjiciatur. vel dilutum Cassiæ ex decocto lactucæ, portulac. & summitat. malvæ paratum, ad plures dies, exhiberi poterit, ut acres humores in partes urinarias confluentes ad intesti-

na sensim deriventur. Vomitus blandis remediis concitatus præstantissimus est: revellit enim à parte affecta, & incommoda arceat, quæ a purgantibus per inferiora induci consueverunt. Semel igitur aut bis in septimana proritandus. Clysteres frequenter injiciantur in hunc modum.

R. Rad. alth. ʒj. fol. malv. viol. lactuc. an. Mj. fl. nymphaeæ & hord. mund. an. ʒj. coq. in colat. lbj. dissolv. cassiæ sec. extract. ʒj. ovum integrum usum. ol. viol. ʒij. F. Clyster. Mucilagines sem. alth. cydon. fenugrac. clysteribus utiliter admisceri possunt ad dolorem leniendum. verum ad contemperandum dolorem & ardorem, Clysteres ex lacte puro, vel cum prædictis admixto, iis efficacissimè consueverunt, ut quosdam viderimus ægrotantes, qui in diuturnis doloribus ex hoc solo remedio, & semicupio ex decocto herbarum refrigerantium parato, levamen susceperint. Per os exhibeatur quod sequitur.

R. Aq. portul. lactuc. ros. & nymphaeæ. an. ʒj. Syr. viol. & nymph. an. ʒvj. Sal. prunell ʒj. M. F. julep. sepe iterandum.

Urina parentur in hunc modum.

R. Rad. alth. ʒss. sem. malv. Mj. liquirit. ʒss. sem. cydon. ʒj. F. cum pullo jusculum. Conveniet etiam non parum serum lactis caprilli magno haustu exhibitum. imo & majori efficacia, absente febre, lac integrum, præsertim asinum, propinari poterit, quod non solum detergit, sed etiam humorum acrimoniam contemperat.

Amatus Lusitanus curat. 58. cent. 6. dicit quandam mulierem dysuria laborantem, post multa frustra usurpata remedia, tandem usu conservæ flor. malvæ fuisse perfanatam. fumebat autem conservæ ʒj. manè & vesperti superbibendo aq. malvæ ʒiij. Idem curat. 59. dicit senem quendam ab excreto lapillo dysuria laborantem, eadem conserva, eodem modo usurpata, intra triduum fuisse liberatum. Conserva fl. althææ est ejusdem vel majoris efficacie.

Dolore admodum urgente non inutile est, dum urina redditur, penem demergere in lac tepidum, vel decoctum malvæ, & sem papav. albi. Imò & aqua sola tepida non parum conducit ad hujusmodi dolorem & ardorem minuendum. Potus sit decoctum leve

malvæ cum Syr. viol. aut conserva rosac. agitatum. Ad eundem verò ardorem leniendum, sunt etiam injectiones in vesicæ ductum, ex lacte, emulsionem sem. frigid. aqua plantag. Sero lactis; quibus addi potest liquor albuminis ovi probe concussi, vel trochif. alkikengi. ʒj.

Externa etiam remedia ad hujusmodi ardores temperandos non parum conducunt, qualia sunt balnea vel semicupia, & fomenta pubi & perinaeo admota ex decocto herbarum refrigerantium parata. Linimenta ex ol. ros. nymphetæ, unguento rosac. refrigerante *Galen.* populeone cum Camphora & mucilag. pŷyllii extract. in aq. plantag.

Finis Libri Quarti.

MEDICINÆ PRACTICÆ.

Liber Quintus.

De Affectibus à Litera; E. incipientibus.

Sectio prima.

Ad Ebrietatem præcavendam.

Interrogatus sæpe numero, cum tot annos ab ægris plurimis frequenter accersitus Principibus, Nobilibus, & aliis Magnatibus, apud quos splendide vivitur, quomodo mihi cavere potuerim, quo minus ab illis ad potandum invitatus, uti moris est, inde noxam nullam contraxerim, & ad hanc grandem & vegetam ætatem salvus pervenire potuerim. Respondi id quod & verum erat, me in conviviis, quæ in multas horas protrahuntur, ab initio ad horam unam vel etiam duas à potu abstinere posse, idque eo facilius, quod sitis me non urgeat, donec ad satietatem ferè comederim, tuncque ventriculo cibis referto, etsi quandoque liberalius bibens, nullam offensam inde me hætenus sensisse

quod cum & alii quidam, me suadente, fecissent, se quoque contra ebrietatem egregiè fuisse præmunitos, mihi sunt falsi. *Felix Platerus. obs. lib. 1. pag. 41.*

Sectio secunda.

De Ectropio.

EKtropsion (à *εκτροπω* verbo) affectus est inferioris palpebræ, quæ invertitur & deorsum trahitur, ut internæ palpebræ pars cum deformitate videatur, & instar rubræ carnis appareat, neq; cum superiore committitur, sed pendet atque hiat. Causæ hujus mali varæ sunt. Primò, Incrementum carnis vel tumor in parte interna palpebræ, ob quæ invertitur palpebra. Secundò, Vulnus vel ulcus in palpebra inferiore male curatum, ita ut palpebra in agglutinando deorsum nimis retracta sit. Tertiò, Paralysis vel

convulsio inferioris palpebræ, ob quam attolli nequit quod in palpebra inferiore est Ectropion id in superiore est *Λεγόμενον*, seu oculus leporinus; est verò affectus superioris palpebræ, quæ ita sursum adducta est, ut oculum totum tegere non possit, sed per somnum etiam aliquantum apertus maneat. Dicitur hoc vitium *Plinio* Corybantiasinus. Cause hujus affectus sunt plures: nam vel potest in utero palpebra ita fuisse conformata, vel à consuetudine illum positum accepisse, cum Infantes in cunis sursum vel retro continenter spectant, vel à convulsione, vel à vulnere, ulcere, & cicatrice potuit imminuta aut sursum retracta fuisse.

Subsectio unica.

Pro Ectropio.

Ruficus quidam hoc vitio laborans, ad nos venit. Habebat enim palpebras inversas supra seipias & extra. Ego ex materia salsa malum contractum existimabam facta sectione venæ, per pilulas illum bis terve purgavi. Deinde ut oculum lavaret præcepi vino albo, cui alumen de rocha in exigua quantitate semel ebullitum erat. Postea palpebram linimento subsequenti inungeret iussu.

R. Axungie porcine colat. ℥j. tutie præpar. ʒij. camphoræ, ʒss. M. simul, & lavetur novies in aqua ros. fomni t. in pore inungatur. Hoc modo *Gisbertus Hæstius* præceptor meus

Nobilem *Romanam* Matronam curavit, cum multis annis ex catarrho calido & falso & inversione palpebrarum laborasset. alioqui & hoc ut uteretur præcepi, quod sæpe experti sumus ad oculorum rubedinem.

R. Butyri rec. novies loti in aq. communi. postea novies loti in succo plantag. deinde ter in aq. ros. ʒijss. tutie præp. lotæ semel in aq. ros. aloes lotæ in aq. plantag. aut solani. Sief albi cum opio, an. ʒijss. camphoræ lotæ, ʒj. M. F. unguentum. vesperti inungatur, & aqua calida abluatur. Hoc unguento plurimum adjutus fuit. *Petrus Forestus*. obs. 41. lib. 11. De morbis oculorum & palpebrarum.

Sectio tertia.

De Empyemate.

Eμπίημα (à πύον pus, & πύσις putrefactio) i. e. suppuratio, est puris in thoracis capacitatem collectio, in cujus illuvie pulmo totus mergitur. eò autem confluit, vel ex angina, vel peripneumonia, vel quod frequentius contingit ex pleuritide. His enim non bene tussis expurgatis, abscessus exoritur, è quo tandem rupto, pus sæpe universum in thoracis capacitatem influit.

Subsectio

Subsectio prima.

Pro Empyemate ob destillationem a capite.

AD intercipiendum & siccandum destillationem Sacchar. rosar. antiquum cum bolo armena, tum theriacam aut recentem, aut saltem cum conserva viol. exhibitam hora somni summis laudibus extollo capiti etiam Emplastrum de betonica cum portione cerati sacri, vel ceratum *Montagnana* applicitum maximè commendo pro expurganda deinde materia in thorace contenta, exhibeatur hoc de pulmone vulpis, vel de caulibus, cum pulvere pulmonis vulpis. Verum & per vias urinæ, expurgantia propono, in quem finem terebinthinam cum pulvere rubie tinctorum omnibus præfero. jus quoque paretur cum rad. aperientibus, capill. vener. adiantho feminibus melonum, adjecto syr. de liquirit. & capill. ven. his omnibus non sufficientibus dissipanda est materia jure galli non valde antiqui, in cujus ventre china sit incocta, cui si expectorantia diuretica & purgantia immisceantur, medicamentum parabitur plurimi usus. Si hæc non conferrent, & Chirurgus peritus audaxque multum in promptu sit, ad unctionem thoracis tantopere ab *Hippocrate* celebratam devenire non hæsitarem. *Jul. Cæsar Claudinus.* consult. 82.

Subsectio secunda.

Pro Empyemate ex pleurisi.

Cum suspicio esset futuræ suppurationis, ad illam promovendam, emplastrum præceptoris mei *Faventini* ad maturationem faciens, ut loco affecto apponerent, consului, quod ex foliis malvæ cum rad. viol. rad. althææ, lilior. alb. & caul. camp. fl. chamæm. melil. constabat, bulliis ac colatis & adjectis farina fenugræc. frumenti, & in fine exiguo fermenti, pingued. porci, butyro & oleo communi ad impingandum emplastrum. Usus est etiam intus decocto sicuum, uvarum pass. liquir. rad. malv. alth. sacchar. adjecto. Aliis item commodis remediis per quatuordecim dies dein aliquot diebus interjectis, dolor coepit sedari, & erosa membrana ac perrupta sanies non admodum multa in pectus collecta est. Tandem ne in tabem transiret, consului statim ab eruptione, ut ter quaterve in die, aquam hedære tenestris (post decocta hordei mel rosar. syr. viol. & infus. ros. & alia eclegmata pectus repurgantia) ad ℥iij. pro vice sumeret. id enim juxta *Benedictum Faventinum* præceptorem meum, disruptum apostema pleuritici à sanie repurgat, ne ex empyemate in tabem æger incidat. *Petrus Forestus.* obs. 40. lib. 16. *De pectoris & pulmonis morbis.*

Senem curavi qui ex pleuritide empyema est passus. febre assidua, tussis sicca, sputo saniei copiose, difficultate spirandi

spirandi laborabat, & tabidus prorsus factus erat. Medicis jam deploratus videbatur, & mirum erat, ex quo loco tanta puris copia emanabat, nam quotidie libras duas exercebat. Huic præter alia quamplurima auxilia, lactis asinini potus per tres menses exhibitus miro fuit auxilio: hujus enim ope, puris copia omnino est imminuta; refectum corpus, febriacula evanuit, tussis nulla. *Zacutus Lusitanus.* obs. 119. lib. 1. *prax. admirand.*

Apud nos Juvenis quidam à me fuit liberatus, qui per annum pus in thorace collectum post pleuresin gestavit, & quasi absumptus erat, ustus fuit, & per vulnus purgatum pus. Multos hoc modo curavi, quorum nomina supprimo. *Guil. Rondeletius.* *prax. med.* cap. 15. lib. 2.

Subsectio tertia.

Pro Empyemate.

Puer quidam quinque annorum febre continua laborabat, per duos ferè menses perseverante, cum tussi frequenti ac molesta, ita ut ad tabem vergere crederetur. Tandem vocatis in consilium medicis, relatum fuit illum conqueri de dolore lateris sinistri, præcipuè cum manu contrectaretur: tum etiam relatum fuit, illum in febris principio persequisse aliquem dolorem in illo latere, qui tamen intra paucos dies delituerat: idcirco pleuriticus non fuit judicatus à medico ordinario. Suspicio fuit Empyema aliquod ibi

latere, atque ut res dārior evaderet, decretum fuit, admovendum esse per aliquot dies Cataplasma emolliens & attrahens, quo per triduum admoto, apparuit elevatio quædam in parte, & in ea fluctuatio subobscura percipiebatur: convocato iterum consilio, de Empyemate nemo amplius dubitavit. Apertione facta pus copiosum effluxit, ejusque vacuatio per duos menses continuata est, donec tota materia evacuata, æger tandem pristinx sanitati restitutus fuerit. *Lazarus Riverius.* obs. 75. cent. 2.

Si aperto thorace pus debite non fluat, sequenti emplastro eliciendum est, quod ex omnibus abscessibus potentissimè pus attrahit, & foras educit.

R. Resinæ pini rec. claræ & odoratæ. lbß. ol. laurin. & terebinth. an. ʒj. gummi elemi, ʒij. primò resina & gummi in igne liquentur, donec simul misceantur. postea adde terebinthinam & oleum, omniaque simul bulliant tantillum, & per linteum crassius transcolentur. Massæ istius portio extendatur super alutam, & fiat emplastrum, quod mutetur semel tantum in die hyemis tempore, bis autem in die in æstate. Perforetur in medio duabus aut tribus incisuris oblongis, ut pus attractum effluat. Dum pus aperto thorace per intervalla educitur, utatur æger bis in die potione hac vulneraria, quæ sanguinem expurget, ulcera detergat, & putredinem inhibeat.

R. Sanicul. bugulæ, scabios. beton. hyperic. card. ben. pīosell. pim-pinell.

pinell. vinc. pervinc. agrimon. plantag. an. Mj. sem. hyperic. card. bened. an. 3ß. flor. cordial. an. p. j. coq. in hydromel. an. 3ß. cuius capiat 3vj. singulis diebus. Hoc eodem decocto poterunt fieri injectiones in thoracis cavum. *Lazarus Riverius. prax. med. lib. 7. cap. 4.*

Servus quidam ex curru decidit, læsus est thorace, præsertim dextra in parte. Dolores remediis non cesserunt. cogitabant de sectione inter quintam & sextam costam. Divise sunt sententie. tandem vicit pars minor, & periclitandi occasionem captant ex desperatis penè rebus applicatum cauterium, fluxit per dies plus minus viginti aut viginti quinque materia saniosa sese ad pintas 15. ut retulerunt Chirurghi. convaluit. *Guil. Ballonius. lib. 2. Epidem.*

Cum summus *Hippocrates* passim hoc remedium usurpet, nunquid satius est aliquo remedio cruento & ancipiti certam mortem (si aliter facias, & id remedii genus omittas) reddimere? Humanum est, & officii plenum aliqua ratione miserorum ægrorum dolores levare, atque id magis si cum aliqua salutis spe. *Guil. Ballonius. consil. 6. lib. 2.*

Enatum ex pleuritide Empyema, cū alia non profuissent, frequenti potione ex syrupo althææ, oxymelite saccharino & manna cum oleo amygd. d. rec. & aq. scabios. feliciter curatum, Roma accepimus à *Matthia Baccano* Anglorum pore nimirum alvo proclivius quam ore, expurgato. *Georg. Hieronymus Velschius. obs. 29.*

Subsectio quarta.

De Empyematis expurgatione.

Clarissimus *Bambinus* noviter ad me scripsit se peculiarem & insignem ramū ad cordis ventriculi sinistri ostium ex arteria venosa propagatum observasse; qui supra pulmonem sinistrum elatus, ac mox reflexus, arteriæ magnæ truncum descendentem comitatus, & in eum sub diaphragmate implantatus sit: per quem vomicam pulmonum & per urinas & per alvum evacuari posse minimè dubitat in iis scilicet qui sani evadunt; at in iis qui moriuntur, posse purulentam materiam, etiam corde mediantem, ad vias urinarias promoveri non negat. *Gregorius Horstius. obs. 11. lib. 3. De morbis pectoris.*

Sectio quarta.

De Epilepsia.

Inter Symptomata terrifica quibus non solum ægri, verum etiam ii qui præsto adsunt, exterrerentur, præcipuum obtinet locum id quod à subito casu & totius corporis correptione nomen habet, & Epilepsia dicitur, nimirum ab ἐπιλαμβάνειν, i. e. corripiendo, deducto vocabulo. Est vero totius corporis præternaturalis concussio & motus convulsivus cum mentis & sensuum omnium obæfione. Hoc infausto morbo qui corripitur, subito

bito concidit; nec audit, nec videt, nec expeditur præteritorum recordatur concussione ex ore spumæ moventur, & solutis musculis, interdum vel urina, vel sterus, vel genitura præter voluntatem exit. Hæc absolute & fortis Epilepsie signa sunt, plerumque levior existit, cuius non tam expressa sunt symptomata. Causa hujus affectus proxima est humor aut vapor specifica & occulta vi cerebro intensus, ejusque membranas nervosumque genus crudeliter vellicans eo vtro feriente, cerebro rursus contra pugnante, quasi collusione quadam & demicatione fit Epilepsia. Hæc autem materia, modo in ipso cerebro, modo in ventriculo, nonnunquam & in aliis distantioribus locis delitescit; è quibus furtim per circos ductus in cerebrum prorepit. Antecedentes causæ sunt omnia illa quæ specificam hanc cerebroque adversam materiam apta nata sunt suppeditare, ut sunt succi quicunque in corpore vitiosi, cranii caries, secundina corrupta & vermes. Ad Epilepticam etiam dispositionem facit hæreditas, & in eclipsi lunari nativitas. Procatartice seu externe causæ sunt, cibi excrementitii, & facile corruptibiles fructuum horariorum crudorum, & lactis nimia ingurgitatio, carnes hœdorum, hepar hircinum, coturnices, passeris, anguille, isti enim cibi à proprietate Epilepsiam excitare creduntur: quibus annumerandum venit apium; hoc referuntur etiam radli lunæ, olfactus rerum foetidarum, ut bituminis, picis, cornuum, sulphuris,

corii caprilli, alii, apii, & gagatis, cæcus fultus antiqui servos emendos, an essent epileptici explorabant; terror item ex tonitru, tubarum clangore, bombardarum fragore, aut occurrente re aliqua improvisa & terribili, &c. Varias obtinet appellationes, vocatur enim morbus puerilis, herculeus, comitialis, lunaticus, divinus, fornicus & caducus.

Subsectio prima.

Pro Epilepsia.

C Alcearius quidam annos 50. natus Epilepsia repente correptus erat, vociferabatur, stertebat & spuma ad os forebatur, & concussio totius corporis valida aderat: ad eum accitus, ne ex concussione linguam sibi amputaret, inter dentes ligneum cuneum intromittebam, ad anhelitum facilitandum & spumam & humiditates extra mittendas ad os: fortisque deinde frictiones membrorum extremorum & ligaturas dolorosas adhibeo, ut ita ægrum misere afflictum à paroxismo excitarem, rutam quoque intra manus meas contritam naribus ægri applicabam, & succum quantum potui naribus infundebam, nareque, constringebam & digitis contorquebam quibus remediis mox à paroxismo liberatus fuit. Verum ne postea rediret, cum hic valde pituita abundaret, & etiam ex parte facie melancholico, post exhibitam hanc picem, hoc decocto utebatur.

R. Beton. hyssop. mellis. aa. ℥j. Sal.

Salv. majoran. fol. Lauri. an. Mß. vel loco fol. lauri. ʒj. bacc. lauri, rad. bugl. borrag. pœon. polip. q. an. ʒß. thymi, epithymi, an. ʒj. F. decoctio in aq. q. l. colat. adde squille, ʒj. cranii human. ʒjß. nuc. mosch. ʒj. iterum bulliant & denuo colentur. huius decocti accipiebat omni mane ʒiij. oxymel. scillit. ʒjß. M. deinde & hoc decoctum descriptum est.

R. Beton. salv. majoran. hyssop. an. Mj. fl. stachad. anthos. an. p. j. sem. pœon. senic. an. ʒiij. rad. pœon. ʒß. fol. sen. ʒj. agar. alb. ʒij. epithymi. ʒjß. polipod. q. ʒß. sem. cartham. contul. ʒiij. uvar. pass. exacinat. ʒj. liquirit. raf. ʒß. coq. in aq. communi pro ʒix. fortissime expressioni adde syr. de stachade oxymel. scillit. syr. de beton. an. ʒj. M. pro tribus dosibus matutinis. Postea & has pilulas deglutivit.

R. Pil. coch. de hiera simpl. an. ʒj. agar. troch. pil. aggregat. an. ʒß. troch. alhand. gr. v. cum melle anthosato. F. pilule vij. corpore ita expurgato, quotidie ex infrascripto medicamento sumens, ad magnitudinem fabæ majoris, epilepticos paroxysmos quos antea crebrius habuerat, amplius non patiebatur.

R. Hirundin. deplumatar. & lotar. in vino & in furno exsiccant. numero v. pulveriscentur subtiliter, quibus adde conferv. fl. pœon. luna decrescen- te paratæ, conferv. fl. xerb. paralyf. an. ʒj. rad. pœon. collect. luna decrescen- te, exsiccant. & pulv. ʒiij. conferv. anthos. ʒß. probe misce cum oxymel. scillit. exiguo adjecto aceto scillitico;

F. l. a. opiata. sapor non arridebat; tamen sumens curatus fuit. Alium Epilepticum novi, qui corde hirundi- nis solo pulverisato utebatur. nostro ægroto magis profuit hirundo cum reliquis pulverisata; cujus usu liberatus fuit. *Petrus Forestus* obs. 53. lib. 10. *De Cerebri morbis.*

Subsectio secunda.

Pro Epilepsia.

PUterulus duorum mensium Epilepsia continuo affligebatur, ita ut me vocari jussissent, quem cum spectarem miserè afflictum, ex *Galeni* testamento sacculum hunc quadratum collo suspendi ut furculam stomachi nudam attingeret.

R. Rad. pœon. virid. ʒß. sem. pœon: maris nempe nigri, ʒjß. radice concisa, & semine contuso, hæc in sacculum concludebam, bombace interjecta & Syndone coopertum & intersutum, ad collum cum filo sericeo rubro suspendi mandavi, ut ventriculi os attingat: & ut ibidem suspensum ad aliquot dies permaneret hoc suspensorio miraculi instar, paroxysmi cessarunt, neque amplius reversi sunt. eodem remedio coque solo plurimi alii convalescere ante hoc tempus & postea in aliis huius suspensorii maximam esse vim & præclarum expectavi sumus. *Petrus Forestus* obs. 59. lib. 10.

Puer trium annorum cum Epilepsia corriperebatur, simul vermes mortuos cum excrementis subinde ejiciebat. Existimavi, quod ex tetris vermium

tumis in cerebrum elatis hic Epilepsiam incurrit. quare cum eidem pulverem sequentem cum aquis destillatis dedissem, optime deinde habuit.

R. Sem. contra vermes, pulv. rad. pæon. agar. troch. an. ℥ss. diamosch. dulc. ℥j. syr. acetos. simpl. ℥ss. aq. absynth. melissæ, an. ℥j. M. Dedi ilico in intervallis paroxysmorum, & julii ut continuò sumeret parum sem. zedoar. saccharo incrustati. iisque sumptis hic statim melius habere cepit; & ejectis vermibus ab Epilepsia liberatus est. *Petrus Forestus*. obs. 65. lib. 10.

Pro Epilepsia in puero duodecim annorum. Præmissis universalibus commendare soleo sequens Electuarium solidum.

R. Coagul. leporis, ℥ij. sem. pæon. maris ℥ss. visci q. 3v. sang. mustel. præp. ℥jss. sem. anis. cinnamom. caryophyll. an. ℥jss. corall. rub. ℥j. cranii humani anterioris partis adusti, 3vj. pulverisatis omnibus cum sacch. fino in aq. pæon. dissoluto. F. tabellæ ponderis ℥ij. capiat unam pro vice tribus horis ante prandium. Mustellæ sanguis hoc modo præparatur.

Mustella decollata totus sanguis aservatur in vase vitreo; mox ubi conseruerit, dividitur in partes minutas, & umbræ æstivo tempore expositus, sicari finitur. Mustellæ sanguis præstantissimus censetur pro Epilepsia sananda; imò hoc certissime tibi dicere possum, vidisse me sanatum epilepticum 25. annorum solo hujus sanguinis usu, potati scilicet statim atque de venis exiit ad ℥ij. cum ℥j. aceti. Cu-

rato diligenter ut copiam habeas testiculorum apri, aut saltem verris, i. e. suis domesticæ venere utentis, ac simul testiculorum galli; exsiccabis illos in furno: mox in pulverem tenuissimum rediges. Sint pulveris apri ℥ij. galli ℥j. Deinde addito duplum sacchari fini. De hoc pulvere continuò sumat puer tuus in omnibus ferculis; nam experieris Pharmacum absolutissimum. Referebat mihi *Lædonicus* pater solitum sese dare ℥ij. hujus pulveris cum aq. betonic. decem continuis diebus sine saccharo, & sanasse mulierem, quæ passa fuit Epilepsiam annis octo. præcipiebatque ut omnino mense integro abstineret a potu vini. Nunc tibi communico aquam verè præstantem pro hoc morbo aut omnino propulsando, aut certè magna ex parte mitigando.

R. Fl. lavend. Mviii. fl. lil. convall. Miiij. macerentur 6. diebus in ℔xxv. vin. flavescens ac generosi. mox destillentur in M.B. lento igne sine fumo, tum verò postea aq. destill. addito spec. diamosch. d. ℥ss. visci, q. ℥j. sang. mustell. præpar. 3vj. rut. succ. Mj. cubeb. & sem. citri, an. ℥ij. macerentur hæc quadriduo: ac quod destillaverit, postea usui reservetur. Exhibeatur hujus aquæ, ℥ss. ex cochleari mane post Electuarium solidum superius descriptum antequam invadat Epilepticus insultus, detur ℥ss hujus aq. cum ℥ij. juris pullæ, in quo decocta sit radix pæon & semina. Equidem accessionem si non removet, saltem retardat, observet tempus invasionis, & antea quam invadat, diebus quatuor aut quinque,

quinque, aquam exhibeas ante cibum horis tribus. Cum verò noveris jam proximè instare accessiōnem, eandem propinabis; nam aut non revertetur accessio, aut certè quotidie magis breviorē faciet. Hæc medicamenta apud me potiora sunt. *Horatius Augustinus*. Tom. 2. Epist. & Consult. lib. 8. Epist. 2.

Subsectio tertia.

Pro Epilepsia.

Inter alia commendavi hunc pulverem cum jure pulli ad 3j. sæpe in aurora sumendum.

R. Sem. pœon. pulv. cranii human. an. 3iij. caryophyll. nuc. mosch. sem. Citri; an. 3j. M. F. pulvis usui servandus. *Forestus*. obs. 61. lib. 10.

Juvenis quidam Epilepticus postquam bene purgatus esset, nostro jussu continuò comedebat radices pœoniæ virides per longum scissas & in sartagine frictas, quæ valde profuere: ut & etiam alteri puellæ, quæ ab illarum usu ab epilepsia admodum gravi curata fuit.

Empiricus quidam post universalia remedia, nucham candela cerea incensa cauterii instar inurebat, & radices pœoniæ in patella cum butyro frictas continuò comedendas dabat: & ita juniores & magis adultos magna cum admiratione curabat. *Petrus Forestus*. Schol. obs. 61. lib. 10.

Premissis lenitivo, venæ sectione, & julepis alterantibus, utatur hac medicina.

R. Conf. Hamec. ʒβ. troch. alhand. gr. x. Syr. rosat. sol. ʒij. M. F. potio. detur in aurora.

Pro purgatione peculiari ter in mense sumat una hora ante coenam pilulas è sequenti pasta.

R. Rheiel. ʒij. Caryophyll. Cinnamon. an. ʒij. aloes. ʒβ. agar. opt. ʒiij. sem. pœon. ʒiβ. M. cum melle rosato F. magdaleon. de quo sumat ʒj. singulis vicibus. accipiat etiam interdum una hora ante cibum myrobalan. chebulum unum conditum. *Jo. Baptista Montanus*. consil. 37.

Ego summopere laudarem cauteria in brachiis, imò hoc est familiare remedium, & vidi anno præterito Nobilem senem qui solo cauterio sanatus est. Laudatur pœonia ob singularem quandam occultam vim. Ego tamen sæpe eam exhibui, sed semper coactus sum ad alia remedia devenire, nec unquam ita efficacem expertus sum. detur tamen cum non possit obesse. *Jo. Baptista Montanus*. consil. 50.

Post purgationes universales, mandavi ut uteretur decocto guaiaci, in unaquaque libra addendo ʒβ. rad. pœon. adjecto etiam Hyssopo, & oxymel. Scillit. ʒiβ. ad dies 40. hoc enim modo, multi curati sunt. *Petrus Forestus*. obs. 58. lib. 10.

Setone ad cervicem adhibito, *Hilarii* medici undequaque doctissimi decreto, Adolescentem quendam 20. annos natum, morbo caduco, cujus insultibus ante crebrò prehendebatur, liberavi: derivatis, ut credere par est, illa arte ichoribus mali fomitibus. *Ambrosius Paracelsus*. lib. 10. cap. 25.

Puer

Puer quidam singulis 15. diebus Epilepticus concidebat. Per affectum capitis hoc fieri Medicorum præstantissimi *Frisimelius*, *Montanus*, *Oderus*, & *Francanzani* existimant. Sed quo plura pharmaca exhibuerunt, eo affectus magis crevit, ita ut in 24. horis paroxifimos haberet plures centum & quinquaginta, leves tamen, quia parva commotio capitis cum bulla circa fræna labiorum aderat. unde tandem cognoverunt morbum esse, non per affectum capitis, sed per consentum à ventriculo, quare cum illum pharmacis exagitare desisterent, & roborarent, puer egregie convaluit. *Videtur Trinacellius*. consil. 25. lib. 1.

Paretur potio ex cerasis nigris maturis, accipiendo libras ducentas horum cerasorum, contundantur cum ossibus, deinde affundantur libræ centum aque fontis, in qua infundantur, per diem naturalem libræ duæ ligni buxi incisi, & ligni arboris tilie; nec non libra semis radic. poron. & tantundem radic. Lilior. Convallium, factaque infusione per diem naturalem in aqua calida, & ebullitione ad tertiam partem, aqua prædicta calida colata affundatur cerasis contusis, & fiat Ebullitio ad duos dies, postea coletur, & succus seu vinum recondatur in dolio, impositis iisdem lignis, quæ subsidebunt, & succus clarescet, in usum continuum prandii & coenæ. *Benedictus Sylvaticus*. obl. 46. cent. 1.

Facta universali totius, & particulari capitis expiatione, laudo aquam stillatitiam hunc in modum paratam.

R. Sex paria Hirundinum, & totidem picarum lanugine tectarum, radicem poron. maris luna decrefcente sub signo leonis collectarum, ligni visci quercini, buxi raspati. an. ℥iij. Sassafras incisi. ℥j. fl. Lilior. convallium fl. Hyperici, tilie arboris, primule veris, rorismarini. an. pij. inciduntur pulli cum visceribus, & lanugine, contundantur radices, & imponentur in vase vitreo, affundendo succi Cerasorum nigrorum, de ruta capraria, acetosæ, limonum, aceti scyllitici. an. ℥iij. vini albi generosi lbij. macerentur triduum in Bal. M. additis floribus præscriptis in maceratione, factaque forti expressione, & colatura, destillentur, & servetur aqua; cuius dosis singulis matutinis erit ad ℥iij. cum tribus guttis ol. Buxi, & spiritus Salis. Præmissio bolo hunc in modum parato.

R. Terebinth. ciprie lotæ in aq. Lavendul. castor. an. 3jss. sem. poron. pulv. cardamom. cranii human. an. 3jss. ungu. alcis pulver. ℥ij. cum oxymel. Scyllit. F. boli x. quorum singulis diebusumat duos, & superbibat, aquam supra scriptam. *Benedictus Sylvaticus*. obl. 47. cent. 1.

Sublectio

Subsectio quarta.

Pro Epilepsia.

PEr aliquot annos autumnno & vere purgetur hoc modo.

R. Flor. Cassie 3x. spec. hier. 3ij. cum Saccharo F. bolus. sumendus tribus ante prandium horis. Item.

R. Oxytel. Scillit. Syr. de beton. an. 3j. aq. poron. 3ij. M. pro uno julepo & sic pro aliis septem. Post ultimum Syrupum die immediate sequenti accipiat infrascriptam medicinam mande cum custodia.

R. Confect. hamec. 3ij. cortic. rad. hellebor. nigr. 3j. Syr. rosat. solut. 3ij. cum aq. poron. F. potio. & hec pro evacuationibus tam autumnai quam veris.

Mediis temporibus utatur ter vel quater in mense pilulis suprascriptis consil. 37. item utatur frequentissime hoc electuario, bis aut ter in septimana, ad cochlearia duo tribus horis ante prandium.

R. Oxytel. Scillit. 3ij. mithridat. opt. 3j. succi rad. poron. rec. 3ij. sem. poron. sem. citri an. 3ij. pulv. Cranii humani. 3ijss. Sacchar. rosat. 3ß. M. Cum julepo rosato F. lambitivum. item quandoque ubi Electuarium fastidie sumat 3j. infrascripti pulveris in bradio pulli circa auream.

R. Sem. poron. pulveris humani cranii. an. 3ij. Caryophyll. nucis mosch. sem. Citri an. 3j. M. F. pulvis ad usum. Duo cauteria in cruribus continuò teneat aperta. *Jr. Baptista Montanus. consil. 41.*

Ut præservetur puer ab Epilepsia quæ imminere videtur, abstineat omnino à vino, bibat aquam decoctam cum cinnamomo, tormentilla, & poronia. utatur frequentissime Agarico, & faciat hoc sibi familiare, ut evacuetur caput. sit dosis pro vice 3ß. *Jr. Baptista Montanus. consil. 46.*

Mirabilia scripsit *Galenus* de poronia & maxime experimentaliter cum dixit, quod volens experiri juvamentum ejus, suspendat eam collo patientis, & nunquam evenit ei paroxysmus; cum autem eam deposuit, reversus est paroxysmus. Et ego iterum depono me hanc experientiam oculo meo sæpe vidisse.

Hoc Electuarium quod sequitur in usum vocetur; cujus experientiam, apud deum testor, millies me vidisse sanavisse homines ab Epilepsia, & inter alios socium domini Aschangelii, qui paroxysmis Epilepticis decies in die vexabatur.

R. Pyreth. strachad. costi. an. 3x. agar. 3v. sem. carui. anethi, assæ toetid. aristol. rot. an. 3ijss. succi squill. mell. el. an. 3ßj. & 3j. eoq. simul Scylla & mel lento igne usque ad bonam viscositatem, deinde superadditis speciebus F. Electuarium. cujus dosis sit omni mane 3ij. & tardetur post ipsum cibum ad minus 4. horis. *Bartholom. Montagnana. consil. 43.*

Subsectio

Subsectio quinta.

Pro Epilepsia.

R. **H**erb. paralyt. i. primulae veris quantumvis. minutim concidatur, Caryophyll. rad. poeon. & pyrethr. an. pt. æq. cum melle F. Electuarium. de quo sumat quotidie cochlear. j. vel alterum: hoc Electuario testatur *Nicolaus Florentinus* se liberasse ab Epilepsia virum quadragenarium. hic pulvis etiam optimus est.

R. Raf. Cranii human. ʒj. raf. ungul. alcis. C. C. an. ʒij. visci querni. rad. & sem. poeon. rad. tormentill. sem. dictamn. alb. an. ʒjss. corall. utriusque præp. raf. Ebor. margar. præp. an. ʒj. fol. auri. num. xxx. Sacch. opt. ʒij. M. terantur omnia in mortario marmoreo, ut F. pulvis Epilepticus. detur ad ʒß. cum aqua Lilior. convall. vel cardui sancti. in accessione apponatur naribus succus rutæ agreßis, qui præ cæteris mirificè excitat Epilepticos; injiciatur in nares imò per os assumptus solet ab Epilepsia præservare. quando ne sic cedit accessio, ab-raso capiti applicetur vesicatorium.

Ad excitandos in accessione epilepticos accipiatur fucci rutæ ʒß. castor. ʒj. M. intromittatur intra nares. *Rodericus à Fonseca*. Tom. 2. consult. 80.

Laudatur oleum buxi, cujus gutt. iij. in conserva poeon. dantur jejuno stomacho & in ipsa quoque accessione cum aqua florum tilie exhibetur. Mirabile est hoc oleum, quia narcoticum est, nam narcotica sensum stupefacien-

do solent prohibere accessionem. ita exhibetur in accessione.

R. Aq. poeon. ʒij. ol. buxi gutt. x. M. dato. Potest etiam exhiberi ante accessionem & præcavebitur. Est hoc oleum idem cum oleo ligni heraclei, quo *Martinus Rulandus* ad miraculum usque curabat hunc morbum, & etiam dolorem dentium. Habes secretum pretiosum & maximum ad Epilepsiam & dolorem dentium à me expiscatum cum magno labore, hoc idem remedium convenit etiam in vertigine. *Rodericus à Fonseca*. Tom. 1. consult. 15.

Post purgationem præcipuè commendando, ut ipsi infirmo infuso, pulvis ossium humanorum ʒj. ponderis in aq. poeon. manè frequenter exhibeatur. In abstinentia vini diu persistat. & si factu illi facile erit, semel aut bis in mense, semperque post novilunium & plenilunium, à cæna vomat. *Hier. Mercurial*. Consult. 72. Tom. 1.

Illud pro Colophone addam, cam esse morbi comitalis vim, ut quanto plus Medicinis tractetur, eo acerbior fieri videatur, ac propterea præter assiduam temperatæ vitæ rationem, aliorum remedium usum aut nullum, aut parcam esse debere. *Hier. Mercurialis*. Consult. 92. Tom. 3.

Muri domestico vivo detrahatur cutis, & capite, cauda, pedibus, & intestinis abjectis, truncus reliquus in lamina ferrei exuratur, & redigatur in pulverem, cujus pauxillum quotidie detur ex aq. fl. tilie. *Hier. Rensnerus*. obs. 152.

Mulier quædam 20. annos nata, integrum

integrum per annum laboraverat motibus Epilepticis, non quidem vehementibus, sed à septima matutina in horam nonam vespertinam durantibus, cum spuma oris, sine loquela, sensuumque manifesto usu. præscripsi ipsi hæc pilulas unica pro vice.

R. Castor, salis artemis. an. gr. iij. refin. jalap. gr. vj. aloes succotrin. gr. ix. ol. majoran. gutt. ij. M. F. pil. numero v. deaurentur. pro voto illis purgata usa est bis quotidie haustulo sequenti.

R. Sapon. Hispanici albiss. 3ß. coq. ex lacte vaccino. & colat. 3iij. dentur usul. miratu dignum erat hoc remedio assumpto paroxysmum indies gradatim, deque hora in horam ita ivisse imminutum, ut trigesimo die plenissime curata exiverit, manseritque scituta. *Paulus Barbetæ. Præcox. lib. 1. cap. 1.*

Juvenem quendam Epilepticum hoc solo condito purgante curavi, sed non ante septimum mensem.

R. Elect. de succo ros. 3j. pulv. jalap. 3j. spirit. salis rectific. 3j. ol. rosmar. gt. viij. M. F. conditum molle, de quo sumat nucis mosch. magnitudinem ter in hebdomada. loco spiritus salis poterit substitui Spiritus Salis armoniaci, aliusve salis volatilis oleosus; vel ex hisce duobus mixtis & binis ternisve cohobationibus junctis destillati spiritus 3j.

Pilule sequentes in Epilepsia conveniunt.

R. Extract. rhei, aloes lucid. refin. jalap. an. gr. vj. salis succini. gr. iij. olei Lavendul. gt. ij. M. F. pilulæ iij.

deaurentur pro una dosi. *Paulus Barbetæ. Præx. lib. 1. cap. 1.*

Commendantur hic Spiritus C. Cerui, salis dulcis, ut & nitri dulcis, ast omnibus ferè antecellunt salis armoniaci flores albi, rubri, flavi, vel ejusdem salis spiritus, qui non tantum pituitam incidit, verum etiam acido austerum corrigit, estque valde volatilis ac penetrantissimus; quo ipsi melancholici redduntur hilares, quod quidem centies observavimus: atque non tantum puerorum, ast quoque adultorum Epilepsias varias hujus beneficio, justo vehiculo mixti, annuente divino munere, curavimus.

Ad Epilepticum quendam vocatus inter alia remedia, quibus tandem annuente deo opt. max. curatus est, hunc julepum præscripsi.

R. Aq. beton. fl. tilie. an. 3j. aq. scenic. vitæ Matthioli. antepilept. Langelii an. 3j. Spirit. Salis armoniac. 3ß. tinctur. castor. gutt. x. fl. hyperici 3j. Laudan. opiat. gr. iij. ol. Succini gr. v. Syr. stæchad. 3j. M. cujus singulis diebus ad minimum cochlear unum atque alterum quater assumebat. *Fredericus Deckers. Notis ad Præx. Barbetianæ. lib. 1. cap. 1.*

Infantes plures motibus convulsivis Epilepticis afflictos sequenti mixtura cochlearim usurpata sanavimus.

R. Aq. fl. tilie scenic. an. 3j. Syr. Stæchad. diacod. an. 3ß. Spir. sal. armoniac 3ß. M. idem ibidem.

Subsectio

Subsectio sexta.

Pro Epilepsia.

Civis cujusdam Lavingani filia decem annos nata, per tres menses quotidie incurrerat in Epileptica Symptomatica. rogatus ego à puellæ matre, gravi, fevo, & longo huic morbo curationem talem adhibeo.

Purgato rectè capite propinabam per 5. dies manè jejuno stomacho & in ipsa accessione tres guttas olei ligni heraclei: cujus usu mox cum omnium admiratione, Deique laude omnino liberatur à Chronico & quotidiano malo: quod jam annis multis amplius non rediit. Laus soli Deo & gloria: qui contra morbum comitalem peculiarem & occultam huic oleo vim & facultatem indidit. *Martinus Rulandus.* curat. 6. cent. 2.

Puer quidam Lavinganus 7. annorum torquebatur graviter Epilepsia dies noctesque, sed ex hac ægritudine sanus factus est isto remedio.

R. Olei ligni heraclei. gr. vij. has meo consilio ante & in paroxysmo exhibuerunt per 7. dies. atque efficacia ejus Epilepticus paroxysmus postmodum non visus est amplius, sed liber ab hoc malo & incolumis semper mansit. *Martinus Rulandus.* curat. 86. cent. 4.

Consul. quidam quinquagenarius gravi Epilepsia correptus erat, in ipso paroxysmo dedi 13. guttas antepileptici nostri: quo aditantibus omnibus obstupescens: confestim quievit,

ad se rediit, & convaleuit. convalescunt & sanantur per idem oleum etiam innumeri alii ex hoc horribili morbo. *Martinus Rulandus.* curat. 32. cent. 10.

Vir quidam Triginta annorum levem passus Epilepsiam, à nobis curatus fuit feliciter & integrè hac ratione.

R. Pulv. Sen. Laxativ. 3jss. vini. 3v. commixta stabant per noctem: manè exhauriebat, multaue ac varia excernebat. Pulvis hic Senz laxativus, non est pulvis Senz Montagnanz qui passim in officinis prostat. sed est pulvis Senz laxativus *Jo. Wieri*, cujus descriptio hæc est.

R. Fol. Sen. tartar. alb. an 3j. sem. anisi, Caryoph. cinamom. galang. an. 3j. diagrid. 3ij. F. omnium pulvis subtiliss. S. A. Mosis est à 9ß. ad 3jss. in substantia ad summum cum convenienti liquore. Dosis in infusione est ad 3ß. educit per inferna bilem tam flavam quam atram, & pituitam, atque inde natos morbos curat feliciter: quare in officinis parari suadeo, cum usus ipsius sit maximus & salutaris & tutissimus in omni morbo, ut sum per diu expertus. *Martinus Rulandus.* curat. 3. cent. 10.

Mulier quædam epileptica me consulo & maxime Deo implorato ad sanitatem reducta est hac via.

R. Aq. fl. tiliaz, 3vj. trochisc. alhand. 3ß. M. F. infusio. S. A. pro duabus vicibus colandis ac per duos continuos dies bibendis. post bonam per alvum factam purgationem, septem dies in lecto sudavit, capiendo
de

de hyssopi decocto calente ℥vj. his ita peractis, liberata ex toto fuit. *Martini Rulandus. curat. 66. cent. 10.*

Mulier quædam sexagenaria sexies facta est epileptica. hæc à me per Dei gratiam adjuncta ac sanata est sequenti solo, faciliq[ue] remedio.

Vino sublimato imposuit, meo jussu, hyssopum, de quo manè & noctu cubitum abitura bibit tria cochlearia, vel ad ℥ij. hoc cum singulis diebus per septimanam fecisset convulsio hæc ex toto intermisit, & nunquam reversa est. *Martini Rulandus. curat. 95. cent. 10.*

Erat qui Epilepticos multos etiam provec[ta] ætate, & qui diu laboraverant, post purgationes, hoc pulvere percuraret.

℞. Crystall. præpar. 3j. corall. rub. 3ij. margarit. or. 3j. smaragd. præp. 3ß. M. F. pulvis. cujus pars dimidia est una dosi ex aqua taraxaci.

Alius Empiricus hoc feliciter utebatur. in acervis formicarum reperitur aliquid simile thuri, quod pulverisatura dabat Epilepticis ex aqua pæon. vel florum tiliz. *Hieron. Rensnerus. observ. 15.*

℞. Corvos juvenculos ferè implumes, mense Martio exclusos, statimque nido extractos in ollam novam conjice, probèq[ue] lutatam clibano impone ut comburantur corvi, quos tere in pulverem, qui plures annos efficax servari potest. capiat de eo parum in liquore appropriato semel in die. Est hic pulvis corvinus summe secretus.

De corvis *Conradus Gesnerus lib. 3.*

De Avib. pag. 341. hæc habet.

Medicus quidem celebris nostra ætate, corvos duos mense Martio è nido combustos, in levissimum pollinem redactos epilepticis propinabat bis vel ter in die. 3j. pondere exhibitum cum aq. decoct. castor. & paulo post cerebrum corvi in stillaticio liquore verbenæ haustum epilepticis prodesse nuper amicus quidam ad nos scripsit. *Hieron. Rensnerus. obs. 13. & Ichol.*

Subsectio septima.

Pro Epilepsia.

FAbro claustrario annorum circiter viginti, apud ejusdem artis opificem Bernæ operanti, tumor exiguus subortus est in vola manus dextræ, sub radice minimi digiti, cum dolore, qui tumore crescente augebatur. Post dies aliquot, nihil gravius sentiens, subito corruit, epilepsia præhensus, convulsus, sensibus sublati, motuque inordinato aliquandiu agitatus. finito paroxysmo ad se rediens, munia consueta obivit. verum exactis diebus 14. paroxysmus rediit; ab eo, diebus octo post, denuo recidivam passus, quo magister perterritus, cum à se dimisit. itaque in patriam ad nos reversus, Magistratu sumptus pro remediis solvente, sic cura fuit instituta.

Purgatus fuit primum hoc pacto.

℞. Rad. pæon. rec. 3ij. polipod. 3jß. fol. sen. 3ij. epithymi 3ß. sem. scenic. 3ij. fumar. Mj. F. decoctio in aq. & vino pro tribus vicibus sumenda.

Q. 9 2

Inde

Inde pulvere usus est sequenti.

R. Cranii hominis triti, ʒij. rad. pœon. ungu. asini, an. ʒij. cineris hirundinum, ʒj. visci querni, ʒʒ. ras. eboris, ʒj. sacch. ad pondus omnium. fiat pulvis. capiat singulis matutinis cochlear unum superbibendo aq. fl. pœon. ʒij.

Denuo purgatus fuit sequenti modo.

R. Tartar. vini, ʒij. diagrid. ʒʒ. sem. anis. ʒj. rad. pœon. ʒʒ. sacch. alb. ʒvj. F. pulvis tribus vicibus sumendus.

R. Sem. ocymi, hormini, pœon. palmæ Christi, an. ʒij. visci, q. rad. pœon. an. ʒj. corall. utriusque ʒij. cineris ungu. asini, & cranii anterioris humani, an. ʒʒ. spec. di-amargar. frigid. ʒj. sacch. dissolut. in aq. beton. & pœon. q. s. F. tabulæ, dosis ʒj.

Postea hæc opiata præscripta.

R. Theriac. veter. ʒvj. rad. & sem. pœon. visci, q. an. ʒij. sem. hormini, & ocymi, an. ʒj. cranii hominis, ʒʒ. cum melle scillitico. F. opiata. detur ʒj. cubitum ituro, & continuet.

Cauterium postea inustum cervicis posteriori regioni. à quo tempore licet præludia quedam paroxysmi sentiret, non tamen eo ulque ut caderet, inavalerunt.

Postea pilulæ sequentes ordinatæ.

R. Castor. assæ foetid. an. ʒj. gummi ammoniac. sagapeni dissolut. in aceto scillit. an. ʒij. fellis bovis. ʒj. ol. succini, gutt. viij. cum succo

rad. pœon. F. pilulæ pond. ʒʒ. capiat unam nocte cubitum irurus aliquoties. iterum etiam fuit purgatus sic.

R. Pil. aggregat. ʒj. cum aq. pœon. F. pilulæ. deiecit per biduum octies.

Ut vinum sequens biberet injunctum.

R. Rad. pœon. ʒiiij. ireos. enul. camp. an. ʒʒ. fol. salv. majoran. chamæpit. an. ʒij. sem. pœon. ʒiiij. sem. foenic. ʒj. incidantur pro duabus mensuris vini, bibat singulis matutinis haustum. Ab eo tempore quo fontanella fluebat, sex septimanarum spatium, à paroxysmo liber fuit: & post vini præscripti usum, dicebat convulsivos illos motus seu palpitationes in pedibus cessasse, saltem in brachio remanere. quare etiam brachio cauterium fuit applicatum. ulcere inducto, dicebat se noctu ter aut quater sensisse convulsionem levem in digitis, sed non alibi. quapropter iterum pilulis aggregativis fuit purgatus. denuoque vinum prius præscriptum bibit per dies duodecim. cauteriumque tertium in sura pedis dextri fuit appositum, denuoque pilulis purgatus.

Cum adhuc sentiret reliquias aliquas, incepit hoc uti Electuario.

R. Rad. pœon. pyrethri, an. ʒj. hyssop. sem. pœon. an. ʒij. mell. scillit. q. s. F. Electuarium. utatur singulis matutinis.

Postmodum sentiebat tantum, ut exponebat ab ulcere manus, vaporem per brachium ferri, & per cauterium brachii, & nuchæ, & suræ pedis evaporari,

porari, alioquin graviozem paroxysmum non sentiens. *Felix Platerus.* obs. lib. 1. pag. 24.

R. Conserv. fl. pœon. ʒijß. conserv. majoran. meliss. beton. & fl. rosmar. an. ʒj. calam. aromar. zinzib. cortic. citri condit. an. ʒß. pulv. sem. & rad. pœon. visc. q. an. ʒj. ras. ebor. ʒß. cranii hominis pulver. subtiliter, ʒijß. cinnamom. ʒij. nuc. mosch. ʒj. sp. pñrisfarch. ʒß. cum syr. cortic. citri. F. Electuarium. capiat alternis diebus, ʒj. manè jejunos superbibendo julepi sequentis ʒj.

R. Aq. salu. meliss. an. ʒij. vini alb. ʒj. sacch. rosat. perlat. ʒij. M.

Balsamoleo sequenti fricet Spinam.

R. Gummi galban. bdelli in aq. vit. dissolut. an. ʒß. benzoin. ʒj. styrac. liquid. ʒj. fol. rut. chamæpit. fl. stæchad. lavendul. an. ʒij. rad. costi, ʒß. castor. ʒj. infundantur incisa & pulverisata in aq. vitæ. Stent in maceratione in calore per dies aliquot ante usum. Hæc profuerunt Epileptico cuidam cordis palpitatione simul etiam laborante. *Felix Platerus.* obs. lib. 1. pag. 236.

Subsectio octava.

Pro Epilepsia.

PER triduum serè paroxysmis epilepticis corripiebatur puella infans. jussi succum rut. cum aceto fortissimo permixtum in spongia naribus adhibere; cujus usu statim ad se redibat, sed mox iterum recidivam patie-

batur, brevibus tamen quando hæc naribus admovebat paroxysmis. Emplastrum hoc cordis regioni applicavimus.

R. Theriacæ veteris. ʒj. rad. pœon. pulv. ʒß. M. Item pulve re rad. pœon. capilli conspergantur. & sic præter omnium spem evasit. *Felix Platerus.* obs. lib. 1. pag. 29.

Pueris applicetur cauterium actuale in parte capitis posteriore, & maximè iis qui obesiore sunt; estque præstantissimum remedium. *Florentia* ubi pueri valde sunt obnoxii huic morbo, etiam mulieres admovent cauteria actualia, ut torrem ignitum: idque habent in communi usu, edoctæ quotidiana experientia. Rusticæ pueros sacerdotibus deferunt, ut cauterio vel carbone ignito partem illam posteriorem urant, quod quidem maximè confert, si epilepsia facta fuerit per idiopathiam. In antiqua Epilepsia aqua sequens mirificè confert, & potissimum in Paroxysmo data, illos subito excitat.

R. Hirundin. numero XL. rut. Mij. castor. ʒj. vin. alb. ʒij. destillantur in Bal. M. & aqua fervetur usui. ex ea dentur cochlearia duo in paroxysmo, vel manè extra paroxysmum, præcedente universali purgatione totius corporis & capitis. Valet etiam intus assumpta & extrinsecus apposita in convulsione & paralyti, sed magis in paralyti, & efficacior est oleis. *Gwil. Rondeletius.* cap. 36. lib. 1. *Methodi curand. morbor.*

R. Sanguinis è vena aperta hominis sani collecti, ʒß. rad. pœon. rec. incise;

sz, 3ij. sem. pœon. 3ß. hyssopi, rutæ, an. Mj. cranii humani, 3j. eliceatur p.r. destillationem aqua. cujus datur 3j. ad præcautionem. *Felix Platerus. pract. tom. 1. lib. 1. cap. 2. pag. 73.*

Sanguinem ex homine sano decollato haustum Epilepsie præsens remedium plurimi commendant. Plurimi nostratum inter familiaria secreta habent sanguinem ipsius Epileptici. Extrahunt enim secta vena brachii in ipso convulsionis paroxysmo parum sanguinis, illumque ovo forbili mixtum, ægro sorbendum propinant. quod experimentum non paucos & in urbe nostra, & extra illam ab insultru epileptico statim liberavit, & planè deinceps immunes reddidit. Sed post haustum liquorem, cordialia, pulverem bezoarticum, aliaque addunt, ut ad sudorem componatur æger, ita enim à sanguine proprio materia convulsionis mota & turbata per sudorem discutitur, & evacuat. pro amuleto Epilepsie habetur Lapis nephriticus collo suspensus. *Thomas Bartholinus. hist. 78.*

Experientia comprobatum est pridie D. *Joannis Baptiste* sub radicibus artemisie evulsæ carbonem reperiri, quorum 3i. si in pulvisculum redigatur, & cum aqua stillatitia fl. tilie, aut fl. lil. convall. cibenda offeratur, protinus ab Epilepsia ægrum liberatum iri. *Franciscus Joel. pract. lib. 1. sect. 3.*

Quidam multa perhibent de carbonibus pridie D. *Joannis Baptiste* sub radicibus artemisie evulsis, sed halu-

cinantur Authores, non enim sunt carbones, sed radices artemisie anno sæ emortuæ, multo sale volatili constantes: & semper ferè sub artemisia reperiuntur, adeo ut tantum superstitionis quædam sit, quod radices illæ anno sæ emortuæ pridie D. *Joannis Baptiste* circa duodecimam nocturnam evelli debeant. *Fredericus Deckers. notis ad cap. 1. lib. 1. præx. Barbetti-ana.*

Ad Epilepsiam inter multa alia commendatur pulvis secundinz. *Idem ibidem.*

Quidam ultra viginti epilepticos uno anno sanavit hac ratione. Cane vivo dissecto, fel poculo excipiebat, & cystin felleam aceto eluens miscebat, mixturam potiuncula instar ægroto exhibebat; quam si fortè vomitu rejiceret, ex alio cane repetebat. Eligebat autem juvenibus bismulum, senioribus trimum, foeminam foeminis, & viris marem. *Jeremias Martinus. obs. 45.*

Insuave quidem remedium, sed quod spes sanitatis jucundius effecerit, quam crudelissimum sanguinis humani potum: cæterum eodem felle canino cum duplo vini cretici seu aq. picarum aut flor. tilie feliciter usum *Ludovicum Hermannum* idem hic *Martinus* alio loco adnotavit. cum aceto sumendum, probèq; à potione sudandum monet. *Franciscus Hildeshemius. De Capitis morbis, Spicileg. 7. Hier. Velscium* notis in observ. 45. *Jer. Martii.*

Epilepsia sæpius remedio arcano curata ab avo mco *Petro Gassero, Sæco nimi-*

nimirum aquilegiæ cum succo vermi-
um terrestrium æquis portionibus ad
3j. diebus 40. continuis dato. *Achilles*
Gasserus. observ. 55.

Dum anno 1659. medicinæ studiis
Montepelii incumberem, unus ex præ-
ceptoribus meis clarissimus Dominus
Salernus, Practicus consummatissimus,
perpetuæq; memoria dignissimus, mihi
tanquam secretum insigne Empla-
strum sequens ad Epilepsiam benignè
communicavit; quo aiebat se pluri-
mos etiam præcæ ætatis Epilepti-
cos sanitati integræ restituisse, præmis-
sis scilicet universalibus.

R. Gummi ammoniac. gummi ju-
niperi, thuris & mastich. an. 3ij. sem-
peron. maris suo tempore collect. &
nuc. mosch. an. 3ij. corall. rubr.
præp. ras. eboris & C. Cervi, an. 3j.
malaxentur cum Stryace liquida, for-
menturque in Emplastri massam in se-
quentem usum.

R. Mass. Emplast. præscript. q. l.
extend. super alutam vel pannum seri-
cum rubr. & formetur Emplastrum
magnitudinis & figuræ debite, admo-
vendum vertici & futuræ coronali ca-
lidè, detonso prius capillitio, ibidem-
que diu gestandum.

Hac etiam aqua hirundinaria in eo-
dem affectu feliciter utebatur.

R. Hirund. adhuc in nido existent.
numero viij. rad. peron. visci, q. an.
3ij. sol. rutæ. Mj. fl. lil. convall. p. ij.
castor. caryophyll. macis, an. 3ij. cum
sufficienti quantitate vini albi, aceti
scillit. & aq. meliss. super cineres ca-
lidos infund. per 24. horas. Dein de-
stillentur. atque in vase vitreo optime

clauso servetur aqua. dosis pro mayo-
ribus ab 3i. ad 3ij. pro junioribus ab
3ß. ad 3j.

Subsectio nona.

Pro Epilepsia.

Nobilis quidam *Danus* in gravem
Epilepsiam incidit, ex transla-
tione peccantis materiæ a partibus ex-
ternis ad internas; de dolore enim in
aure interno prius conquesus erat, quo
remittente, protinus successit hic af-
fectus non tantum ruita confusa &
in aceto macerata laborantem à parox-
ysmo excitamus, guttulis etiam olei
succini aliquot naribus per pennam im-
missis, sed lenito quodammodo pa-
roxysmo pro corroboratione cochlear
unum atque alterum de spiritu cerass.
nigror. item aliquid syr. fl. peron. cum
spiritu vitrioli permixtum, & similia
exhibuimus: capiti verò raso Empla-
strum *Cratonis* applicare iussimus.
quod,

R. Succin. alb. thur. mastich. an.
3jß. galbani, opopon. an. 3j. visci. q.
3ij. ambre grise. gr. vj. mosch. gr. iij.
sem. peron. 3ß. ladan. 3jß. ol. nuc.
mosch. parum. ol. ros. q. l. extend. in
corio, aspergatur pulvis cubeb. & fu-
turæ coronali imponatur.

His remissionem gravissimorum
symptomatum introduximus, ut æ-
ger mentis compos vicissim reddere-
tur, & adstantes cognosceret, cum
iisque loqueretur ad tempus, donec
gravibus recidivis remorantibus, se-
quenti die naturæ debitum solveret.

Grigo-

Gregorius Horstius. obs. 21. lib. 2. De Morbis capitis.

Puer quidam duodecim annorum perfecta ratiocinatione & articulo sermone destitutus, post paraly sin dextrilateris in Epilepsiam incidit. ad eum in vocatus ante omnia Phlegma, ferrosque humores evacuandos esse censeui, quare pulverem hunc purgantem præscripsi.

R. Rad. pœon. ʒss. crem. tartar. ʒjss. spec. diaturbith. cum rhab ʒj. diagrid. cum ol. foeniculi præpar. ʒss. fem. anis. coriand. præp. an. ʒj. M. F. pulvis divisus in duas partes pro duabus dosibus.

Ad cerebrum roborandum utatur interius per vices hoc pulvere corroborante.

R. Pulv. marchionis, ʒjss. C. C. ust. præp. corall. rub. præp. an. ʒss. sacch. ros. tabul. ʒss. M. F. Pulvis.

Spinalem medullam & partes læsas hoc linimento inungat.

R. Ol. de castor. humbric. rutac. an. ʒjss. unguenti nervini, ʒvj. ol. foenicul. destill. ʒss. M. pro linimento. Hisce aliisque ejus generis per semestrem diligenter adhibitis, Dei gratia, non tantum ratiocinationis & loquelæ defectus corrigebatur, sed etiam pristino vigori restitutus puer, nihil amplius de subitaneo lapsu vel insultu conquirebatur. *Gregorius Horstius.* obs. 41. lib. 2.

Durante accessione alvus est irritanda glandibus & clysteribus acerbis.

In os etiam vi apertum instilletur quod sequitur medicamentum.

R. Ungul. alcis, ʒjss. fem. pœon.

lign. visci, q. an. ʒij. beton. ʒij. cranii human. castor. an. ʒjss. cum oxy-mel. scillit. F. pasta. cujus ʒj. ex aq. hyssopi in os infundatur, vel palato affricetur. *Julius Cesar Claudinus.* consult. 130.

Ut morbi causam præcinderemus, singulis mensibus per diacydoniten purgatorium à nobis excogitatum puerum (qui trium erat annorum) purgabamus, quod avidissimè puer ipse comedeat. Et ita habet.

R. Cydon. mundat. ʒss. mell. vel sacchar. ʒss. aqua vel vino liquefiat, & fiat conditum ad ignem, cui adde spec. diaturbit. ʒij. M. F. diacydoniten purgatorium. cujus dosis sit pro vice ad ʒss. optimè eo egerat. ita enim *Galeno* monente, pueri qui pharmaca renuunt, purgandi sunt. *Amatus Lusitanus.* cent. 4. curat. 22.

Subsectio decima.

Pro Epilepsia.

Post evacuatum corpus pervenit sectionem & purgationem, veno, æstivo, & autumnali tempore, decocto radicum Cichorii uti rectissimum, hyeme mithridatica antidotus cum syr. de sacco Cardui, vel syrupus Cardui conveniens erit. destillatum autem cardui & millefolii cum syr. viol. toto anno probò. decoquere etiam in iis lignum Guaiacinum cum ligno visci, q. & per dies viginti vel quadraginta, bibere vere & autumnò utilissimum. Medicamentum de Cinnabare non præscribo, cum *Fernelius* in

in libello suo *De Lue Venerea*, tam dira symptomata usum Cinnabaris consecuta referat. Mihi, ne quid dissimulem, non persuadet, cum bono successu me eo usum esse *Vienna* vere affirmare possim. Stercus pavonis ex destillato cardui vel millefolii magis probo. Hepar ranarum & perdicum comestum plurimi commendant. Sed ego ut dixi nihil carduo & millefolio efficacius reperi. *Jo. Crato. consil. 4. lib. 1.*

Ante paucos dies *Thessalus* ille puero cuidam pulverem epilepticum ex cinnabare viva confectum dedit. non velim hoc facere, si omnes homines mihi authores essent, cum robusta etiam corpora vix illius usum ferant, & quam graviter ferant viderim. Sed cum audacia illi pro scientia sit, atque in arte sua medica *Fierovantum* nebulo-nem pessimum, qui *Ventum* eiectus est, magistrum habuerit, hæc atque alia ab eo designari non novum. *Jo. Crato. epist. 7. lib. 1. epistol.*

Decoctum radices *Sassaphras*, aut solum, aut cum vino singulare. Frustulum aloes perpetuo gestandum, ut cutem attingat. Lupi etiam corium ea parte delumptum, qua spinæ adheret, latitudine duorum digitorum in cinguli formam effingendum, ventrique & lumbis circumcingendum, & semper gestandum, ut corium attingat cutem, pilis exterius positis.

Cum primum pullus equinus in lucem prodit, vomitu materiam quandam rejicit, quam nisi quis præripiat, mater statim devorat. hæc materia siccata & pulverisata, à morbo comitiali liberat certo experi-

mento, ut mira quædam res videatur. Chalcanthini olei ritè præparati gr. v. in iusclo manè sumptæ per multos dies plurimos ab hoc morbo liberant.

Theriaca etiam tam idoneum est morbi huius remedium, ut ea sola quotidie liberentur multi: aqua etiam theriacalis plurimum prodest. *Hier. Donzellinus. consil. 38. lib. 6. consil. Cratinis & aliorum Medicorum à Scholtziis. editorum.*

Præscripseram nuper cuidam puero Emplastrum suturæ coronali apponendum. is tentatis multis remediis, beneficio Dei convaluit. Pharmacopœi conjunx Emplastrum hoc aliis pueris epilepticis adhibuit. itaque tam multus de eo sermo, ut etiam senes bono successu uterentur. Descriptio Emplastri hæc est.

R. Succin. alb. thur. mastich. an. 3jß. galban. opoponac. an. ʒj. visci, q. 3ij. ambr. gris. gr. vj. mosch. gr. iij. sem. peron. maris, 3ß. ladani, 3jß. ol. nuc. mosch. parum. aspergatur pulvere cubebæ, & extend. super alutam, *Jo. Crato. epistola ad Jordanum. lib. 4. epist. Cratinis, &c.*

Subsectio undecima.

Pro Epilepsia.

QUæ à tota proprietate huic affectui sunt accommodata non sunt negligenda. ex quibus omnibus confectum quoddam medicamentum nostrum sæpius feliciter à nobis usurpatum hic describere non gravabor.

R. Sem. pœon. cranii hominis combusti, fl. anthos, cort. citri, an. ʒij. visc. q. rad. tormentill. ras. eboris, an. ʒj. M. F. omnium pulvis, cujus ʒj. cum aq. pœon. ʒiiij. jejuno ventriculo sex vel septem diebus continuis ante diem accessionis consuetæ propinetur. *Jo. Zecchi.* consult. 2.

Vomitibus bis saltem in mense post Plenilunium & novilunium à cornu excitatus mirificè hoc affectu laborantibus confère solet. Sed omnibus præstare videtur medicamentum nobis sæpe ac sæpius comprobatum, quod tale est.

R. Cranii hominis violenta morte defuncti, sem. pœon. an. ʒʒ. rad. tormentill. lign. visc. q. ras. ebor. an. ʒij. conserv. anthos, ros. conserv. acori, an. ʒx. syr. de stachade. q. s. F. electuarium. cujus detur ʒʒ. quatuor horis ante prandium alternis diebus.

Experientia compertum est Sma-ragdum cum corallo gestatum, ita ut carnem contingat, epilepticas accessiones coercere. *Jo. Zecchi.* consult.

44.

Curat Epilepsiam acori radix con-

tusa & potui indita. Firmus Ciconiæ bibitus, & pulvis cranii humani, si detur cum succo rutæ vel cum decocto pœon. visc. q. tormentill. & cubeb. Scimitur etiam quotidie ʒj. castor. cum decocto prassii per 14. dies id agitur. Pulvis lumbricorum terræ cum vino potus. Contunde rad. pyrethri cum melle ita ut fiat Electuar. detur ʒj. & superbibat decoctum starch. hoc agat semel septem dierum spatio, sed toto anno. Si ab utero sit Epilepsia, quæ puellabus frequens, sumat bis in mense pilulas scitidas. *Jo. Hennius.* ad aphor. 45. sect. 2.

Radice pœon. collo appendimus, ac in forbitunculis eam coquimus. Damus mel Scillæ vi imbutum. hyssopo ac roremarino cibos coqui jubemus.

Cuidam juveni à manu repebat quid per humeros in cervicem & caput; mox cadebat. Post provisionem habitam totius corporis, phænigmos adhibui manui tum malum incipiebat ab humeris: illis caustica admovi; ac ut theriaca uteretur quotidie manè ad ʒj. iussu. Mox à labris, à lingua invadebat & à genis. genis phænigmos admovi, perennique theriacæ ulu summi Dei beneficio evasit. Sed diu mutus perseverabat, at loquela rediit tandem. *Jo. Hennius.* ad aphor. Hip. pœ. 7. sect. 5.

Subsectio

Subsectio duodecima.

Pro Epilepsia gravissima cum pulsu intermittente.

Cum advenissem hominem veluti in agone mortis reperi, pulsus adeo erat variabilis, ut nunquam similem in homine qui evaserit, me observasse ausus sim affirmare. jam enim erat magnus & celer, jam tardus, rarus, inæqualis, formicans, parvus, & languidus. sed & (quod omnibus admirabilius est) aliquoties adeo intermittebat & quiescebat, adeoque deficiebat pulsus, ut æger jam animam effudisse videretur, non enim ictum unum aut alterum, verum quatuor aut quinque, aut etiam plures intermittebat, & ita quidem ut facillimè passus quatuor aut quinque, quiescente pulsu, per cubiculum fecisses. interim dum ita quiescebat pulsus, corpus apoplecticorum more, planè sine motu & respiratione jacebat; oculi aperti & fixi erant, & vix signum ullum vitæ in ipso observari potuit, nisi quod partes corporis, imò ipsæ quoque extremitates suo calore naturali fruebantur. Ego cum advenissem protinus nares, labia & tempora succo rutæ (maximas istius succi in Epilepsia esse vires testantur viri docti) in quo nonnihil theriacæ dissolutum erat, inunxi. regioni cordis & carpis epithema calidè applicui, & pulverem epilepticum & aliquantum confect. alkerm. cum aq. lil. convall. pæon. & beton. exhibui. Sequenti die cum iterum præscriptam potiunculam sumpsisset, præter meam & adstantium opinionem melius se

habuit: deinde observata victus ratione expurgatoque corpore, brevi restitutus fuit. In hoc autem casu videmus quid natura valida etiam præter spem & opinionem Medici prestare potest. quandoquidem ego ut ingenuè fatear, cum pulsus ut dixi, non solum variabilem & summè imbecillem, verum etiam omnino intermittentem in ipso observassem, mortem in propinquo esse adstantibus significavi; ille tamen quia juvenis & robustus adhibitis remediis idoneis, intra dies quatuor sanitati restitutus fuit. Respexi autem in prognostico meo non solum ad ea quæ quotidie in praxi accidere observamus, verum etiam ad locum illum *Galenus*, lib. 2. *De præcognitione ex puls.* ubi ita scriptum reliquit, si arteria duorum pulsuum tempus moretur, haud scio an quisquam superstes esse possit. & eodem libro, naturalis arteriæ motus sanitatem refert, vitiosus morbum; intermissus mortem. *Guil. Fabricius Hildanus*. obs. 27. cent. 4.

Subsectio tredecima.

Pro Epilepsia.

Cum Piscator quidam bis, ter & sæpius quotidie Epilepsia corripere, nec radix pœonæ, cranium humanum, alcis ungula, aliæque remedia, à multis authoribus enumerata juvarent; accidit fortè ut legerem in *Fabii Columnæ* historia Plantarum, cap. *De Phu*. hæc verba. Præter has vires plantæ huic tributas, addo & hanc proprietatem jamdiu in multis, atque in ruemetipso expertam, quod pulvis

radicis plantæ hujus spontè ortæ extirpatæ antequam caulem edat, cochlearii dimidium cum vino, aqua, lacte, aut alio quovis decenti succo semel sumptum, aut bis Epilepsia correptos liberet; hunc pulvrem amicus domo dedi, qui deinde divino prius numine fautore glorificato, ejus usu illis restitutam sanitatem affirmarunt. Hæc sunt ipsius verba: & sicut ipse jubet, ita dedi, & sanatus est puer, & in posterum foeliciter hoc remedio usus sum. *Dominicus Panarsus. obs. 33. Pentecostæ 1.*

Pulvere sem. saponaria ante paroxysmos sumpto semel in mense per tria novilunia ad 3j. observavi paroxysmos valde minui tum numero, tum violentia; idque in filia viginti & quinque annos nata tentavi cum foelici successu. Nota etiam herbam hanc figuraturam hujus proprietatis habere, spumam enim, si in aqua fricetur, saponis instar emittit (unde ei nomen inditum) sicque spumantibus epilepticis confert. Rutz Mj. in vini amphora infusus, & per tres dies manè sumptus idem præstat. *Petrus Borellus. obs. 18. cent. 1.*

Pavi stercoris pulvis cum vino ad 3j. luna silente deglutitus præstantissimum est remedium (si semel in mense sumatur per aliquot menses) ad sacri morbi paroxysmorum seviriæ compess. eadem imò ad curandam omnino. *Petrus Borellus. obs. 15. cent. 3.*

Adrianus Spigelius memoravit Nobilem *Patavinum* 29. annorum sæpius epilepsia confectum; quum à gravi de scalis lapsu, *Eabritius* ab *Aquapen-*

dente cranio cerebrum admovisset, nunquam ex eo malum percepisse. *Ja. Rhodius. obs. 66. cent. 1.*

Cæsarem Palavicinum aliumque Nobilem melancholia & comitiali morbo alternatim laborantes, & frustra à medicis vexatos somniferis & torionibus capitis; solo potu pulveris chrysolithi ex vino, octo dierum spatio sic liberavi, ut nunquam morbus redierit. *Hieron. Cardanus. curat. 3.*

Dedit mihi Rex *Polonia Sigismundus Augustus* integrum pedem posteriorem dextram animantis illius à se cæsi. eo ipso tempore quo dextram aurem ungue pedis illius scalperet; quod quidem tempus fuit inter duos dies Virginis *Maria* festos dies immediate seque consequentes interjectum. Nam hæc omnia religiose observanda dicunt, si unguis ille id quod creditur vulgò, efficere debeat. totum in multa frusta concisum distribui amicis; nemo tamen unquam adjutus est. expertus ego sum in aliquot comitialibus frustra: quæsi ex infinitis etiam superstitioribus, fabulas esse comperi. quæ ratio igitur est, ut tantum morbum tam leviusculo amuleto profligari muliebriter credamus. *Andreas Dudithius. Epist. 24. lib. 6. consil. & epist. Jo. Cræm. &c.*

Subsectio decima quarta.

Pro Epilepsia.

Ancilla Epileptica usu oxycrati liberata est: cujus cyathum sumebat mane singulis diebus: & ante tempus invasionis acetum purum. Curato morbo doloribus artuum correpta est, qui usu thermarum curati sunt. *Lazarus Riverius.* observ. 10. cent. 4.

Puella duodecim annorum epilepsia frequenter corripiebatur, ad cujus curationem multa remedia frustra tentata fuerant. cum autem pleuritide correpta fuisset, pluries ei secta fuit vena, & ab eo tempore epilepsia nunquam correpta est. Inde colligere licet, venæ sectionem ad epilepsie curationem plurimum conferre. *Lazarus Riverius.* obs. 38. cent. 4.

Puer quidam trimulus patiebatur insultum epilepticum à quo liberatus fuit fumo tabaci, quem minister tubulo attrahebat, & insufflabat in os pueri apertam, vomitus inde illi concitatus est, & paroxysmus solutus. *Lazarus Riverius.* obs. 60. cent. 2.

Pueri ferme omnes, qui alvum adstrictam habent, obnoxii sunt convulsionibus, ut ex *Hippoc.* didici & experientia. filius meus adstrictione alvi perpetuo laborans convulsus periiit. *Petrus Pachecus.* obs. 50.

Præmissis universalibus decocto guaiaci se multos epilepticos curasse refert *Jacobinus.* Continuetur autem per triginta vel quadraginta dies. singulis dosibus decocti sudorifici aliquot

guttæ Spiritus vitrioli addantur, qui etiam specificus creditur ad epilepsiam.

Sequens opiata ad hunc affectum specifica est.

R. Conserv. fl. anthos. poron. bugloss. an. ʒʒ. cort. citri condit. ʒij. pulv. visc. q. sem. poron. decrefcente luna collecti & ungu. alcis, an. ʒʒ. cranii humani non humani ad albedinem calcinati ʒijʒ. corall. præp. margar. præp. & C. Cervi, præp. an. ʒiiij. lapid. Bezoard. veri ʒj. diamorch. d. & diatriafant. an. ʒij. thriac. vet. & confect. de hyacinth. an. ʒj. spiritus vitrioli, gr. xv. cum syr. conditura corticis citri. F. opiata, de qua capiat ad magnitudinem avellanæ, superbibendo aq. cinnamomi parum.

Sequens verò efficacissima est ad morbum radicitus tollendum, post diligentem corporis purgationem.

R. Conserv. fl. beton. & anthos. an. ʒijʒ. rad. eryngii condit. & mithridati, an. ʒj. pulv. ligni sassafras. ʒvj. castor. ʒij. cranii humani non humani, ungu. alcis, an. ʒij. rad. & sem. poron. sem. nigell. rutæ sylvestr. & rad. pyrethr. an. ʒj. oxymel. q. s. F. opiata, de qua capiat ʒij. vel ʒiij. reliquis omnibus efficaciam superat opiata *Magnanæ*, cujus beneficio multi epileptici liberantur. (eius descriptionem vide supra Subsect. 4.)

Si cætera non profuerint, extremum remedium erit sinaput terrebello perfodere, vitatis futuris, ut hoc veluti spiraculo aura maligna exhalare possit. hoc remedio aliquando desperata epilepsia curata sunt, & sine po-

periculo celebrari potest, si periti Chirurgi manus adhibeatur.

Si conjectura sit, vapores ad cerebrum exhalantes à partibus inferioribus affectum producere, vel fovere, utilissimum erit causticumincipiti ad-movere, vitatis futuris: refert enim *Carolus* pifo, duos epilepticos hoc cau-terio fuisse curatos. tum etiam si à partibus inferioribus affectus produ-catur, aquæ acidulæ mirabiles sæpe effectus producunt, & morbum inter-dum radicitus tollunt, si prius evacua-tiones universales, & venarum inferi-orum sectiones celebrentur.

Peculiariter verò ab utero proce-dens Epilepsia curationem sortitur pulvere granorum actes à *Quercet.* de-scripto per triduum exhibitò ad 3j. cum aqua hystericâ.

Utatur æger pro potu ordinario hydromelite, vel bochetto ex guaiaco & rad. poron.

Crato cinnabarim nativam epilepsiz magnetem vocat, ex eaque talem pul-verem parat.

R. Cinnab. nativæ pellucidæ lima-tæ & in tenuissimum pulverem tritæ, ʒß. corall. rub. & margarit. præp. an. ʒij. croci orient. ʒj. sol. auri, nu-mero xv. terantur omnia subtilissimè super lapidem, & M. dosis in ipsa ac-censione à gr. vj. ad ʒj. cum aquis ap-propriatis. *Lazarus Riverius.* prax. med. lib. 1. cap. 7.

Si pueros, ut sæpe fit, Epilepsia præhendat, primò Suppositorio vel Clystere alvus solvenda est. Postea & fere eodem tempore, purgans medi-camentum exhibendum satis validum

pro ætatis robore, ita ut non dubite-mus in puerulis unius anni electuari-um diacarthami ad ʒij. exhibere, si fiat ex lacte corrupto.

R. Hier. picr. ʒß. vel ʒj. pulv. de gutteta ʒß. cum liquore specifi-co, vel cum melle rosato dentur. Cu-curbitulæ scapulis & lumbis admove-antur, & cum scarificatione, si puer sit grandior. Vescicatorium applicetur posteriori parti cervicis. Si purgatio non rectè processerit, aut parum pro-secerit, vomitus provocandus est vitri-olo albo præparato, vel etiam sale vi-trioli. quod bis, ter & quater exhibe-ri poterit, si affectus protrahatur. Pulvis epilepticus de gutteta vulgò nominatus, frequenter exhibeatur cum lacte, jusculo & panatellis, à ʒß. ad ʒj. cujus hæc est descrip-tio.

R. Rad. poron. sem. ejusdem, di-ctamni albi, visci q. an. ʒß. sem. atriplicis, ʒij. cranii humani, ʒiij. corall. rubr. præp. hyacinth. præp. an. ʒjß. unguis alces, præp. ʒß. moschi, ʒj. sol. auri, ʒj. M. F. pul-vis.

Spina dorsi & membra quæ contra-huntur, inungantur sequenti linimen-to.

R. Ol. rutac. lumbric. an. ʒij. ol. castor. ʒj. aq. vitæ, parum, F. Lini-mentum.

R. Theriac. vet. ʒj. confect. al-kerm. & de hyacintho, an. ʒj. aq. beton. salv. majoran. & cinnamom. an. ʒß. M. Foveantur nares, tem-pora & aures. ejusdem aquæ cochlear unum per os poterit exhiberi.

Shenkius

Skenkius exotericorum experimētorum, cent. 3. ex *Georgio Rusnero*, hæc habet. Pro Epilepsia puerorum expertum medicamentum. Detur de moscho fino parum, ex mero subtili, bis vel ter in die & sic perfecte curantur.

Dum hæc omnia sunt, Clysteres semel aut bis in die injiciendi sunt, in hunc modum compositi.

R. Rad. aristol. rot. polipod. q. sem. cartham. an. ʒss. sem. pœon. cumini, an. ʒiij. fl. chamæm. & anthos, an. p. j. coq. ad sʒj. de colatur. cape sʒss. hier. picr. ʒiij. mell. anthes, ʒj. ol. rutac. & lilior. an. ʒiij. F. Clyster.

Inter specifica est fel catelli lactentis, quod ab *Unvero* his verbis prædicatur. Sume catellum parvum nigrum adhuc sugentem (pro formella epileptica sume catellam) cumque strangula, ac interfice. ex intersecti & per sectionem aperti corpore extrahe totam cystim felleam vix tres vel quatuor guttas sinceræ bilis in se habentem. illum biliosum succum omnem puerulo, in paroxysmo Epileptico, cum pauxillo aquæ florum tilie propina, & miraculi instar videbis illum ab hoc morbo è vestigio sanari & curari. *Lazarus Riverius*, *prax. med.* lib. 1. cap. 8.

Subsectio decima quinta.

Pro Epilepsia.

Quidam ab aliquot annis Epilepticus, si quandoprehendendus esset paroxysmo, auram quandam frigidam ex crure, itemque ex brachio quasi ascendere sentiebat, moxque concidebat. Suasi itaque post adhibita varia medicamenta, ut sentiens vaporis ascensum, partem ligaret; id quod præstitit, sicque semper paroxysmum inhibuit. *Philippus Salmutius*, obs. 90. cent. 1.

Rusticus quidam longo tempore morbi cornitalis paroxysmis frequenter conflictatus, nullo remedio curari potuit; donec febre quartana superveniente, ab eo liberatus fuerit. Ita enim *Hippoc. Aph. 9. Sect. 6. lib. 6. Epid.*

Quartana laborantes nullo magno morbo corripuntur, si prius autem corripantur, & quartana superveniat, liberantur. *Galenus* in Comment. nomine magni morbi Epilepsiam intelligit. *Philippus Salmutius*, observ. 84. cent. 2.

Nobilissima quædam domina Epilepsia penè hereditaria diu afflicta, irritis omnibus remediis ab excellentissimis medicis præscriptis, tandem solo pulvere veri visci querni ad ʒj. quantitatem in aq. ceræ. nigr. vel cerevisia singulis matutinis per dies aliquot circa plenilunium exhibiti, sanitatem obtinuit. Licet nullam habuerat medicamentum sensibilem operationem, tamen

men post primum diem, nisi unum paroxysmum passa est. *D. Robert. Boyle. Tractatus de Utilitate Naturalis Philosophiae.* part. 2. sect. 5. cap. 7.

Inter alia ungula alces circumferenda est in annulari digito. *Guil. Ballanius.* consil. 60.

Retulit *Jacchus* in Epilepticorum curatione, se semel viscum quercinum ea ratione qua ligno guajaco utimur, per dies 40. propinasse, & profuisse quidem, non tamen morbum abstulisse, neque licuisse iterum id remedii in faciliiori morbo experiri. *Jul. Caesar. Baricellus* in hortul. genial.

Ungula alcis presentanea vi pollet adversus morbum comitalem, quod multis experimentis comprobatum habeo, licet mihi ratio visa sit obscurior. semel atque iterum contigit, ut muliercula quaedam inedium nostrarum vestibulo, tanquam fulmine icta, concideret; quod ubi essem conspicatus, accedo propius, atque annuli gestamen, cui alcis particula inserta erat, digito qui infimo proximus est infero, illa è vestigo erexit se in pedes, potius refocillata iter inceptum alacriter peregit. *Levinus Lemnius.* lib. 2. *De Occultis Naturæ Miraculis.* cap. 3.

Petrus Merenda scribit, in comitiali morbo admodum vehementi, exiguo intervallo sæpius repente, nec aliis remediis cedente, se quam plurimos per adnotata collo prope scapulas rubrificantiæ medicamenta, donec velicæ excitarentur, brevi temporis spatio ad pristinum rationis usum frequenter perduxisse, & ab accessionibus liberasse, qui deinde decenti curatione, ad

integram sanitatem perducti fuerunt. Sed hoc faciendum est post purgationem, nisi morbus urgeat. sed neque hæc, neque setones, neque cauteria conveniunt circa caput, nisi morbus cerebro sit essentialis, ut fiat diversio à cerebro. *Jacobus Hollerius.* lib. 1. *De morbis internis.* cap. 15. in *Schoolis.*

Subsectio decima sexta.

Pro Epilepsia.

Illuſtris Neogamus amore formosissimæ puellæ, quam jam quintum deperibat annum, potitus, in arcem milliari à Leodio disſitam eam ducit, ibi cum amore se pulcherrimo ad ſati-etatem explet, depleri facultatem animalem, purissimamq; spirituum partem abſumi non ſentiens, Epilepsia corripitur. advolo ego citato equo, atque à paroxysmo excitato; album pavoninis excrementis deraſum, in decocto milkſolii (erat caſu ad manum) propino, à cujus ſumptione cum aliquot horas liber fuiſſet, iterumque corripereſceret, antepilepticum Sereniſſ. Ernſti principis mei, quod oleum heracleum, qui ingenti pretio ipſi vendiderat Chymiſta indigitabat, Leodio adferri curavi; quo bis terve ſumpto, per omnem vitam ab Epilepsia immunis fuit. ejus olei, quod sæpe ſidum expertus ſum, deſcriptionem hic ponam.

R. Vitrioli veneris, aut viridis æris calcinati, ſſij. cranii humani, ungulæ alcis, an. ʒij. viſci querni (mal-

lim columnum) sem. poron maris, an. 3j. cum spiritu vini rectificatissimi lbij. digere in retorta & distilla S. A. ingratiſſimum est hoc oleum, & odore & sapore, sed miræ efficaciz, si cum aqua convenienti fumatur. Huic omnis universalibus, quia ob virium imbecillitatem mortem timebam, solis antidotis consului, monuique meminisset, dicere ſtagiritam naturæ ocellum, synusiam seu coitum esse parvam epilepsiam, à parva autem ad maiorem proclivem esse transitum. *Henricus ab Heers. observ. 18.*

Puella quædam ab ebriis duobus ad stuprum sollicitata, in epilepsiam ex subito terrore & animi consternatione incidit gravissimam. Ad illam accersitus, duas quæ lecto adstabant famulas rogo, quoties concideret? jam videbis inquirunt. adhuc loquebantur, cum siviſſimè convulsa fuit. lecto affixus, observo illam duos utriusque pedis pollices confricare, nec ullam in illis movendis, quoties paroxysmo libera erat, quietis partem interponere. extemplo curo fieri butyrum antimonii, ex æquis antimonii crudi & mercurii sublimari concinnatum partibus; quo utrique pollicum applicito, vesicisque magnis excitatis, iisque abscissis, demum carne ad ossa ablata, ab omni paroxysmo, triduo liberrima fuit: quarto die cum levissimè convulsam domestici dicerent, sumpto antepileptico, ex cranio hominis, pavonino excremento, vesica apri cum lotio in furno siccata, visco columno, oleo succini inodoro, aquisque ei rei

dicatis adprimè facto, nunquam postea vel umbram convulsionis sensit, *Henricus ab Heers. obs. 24.*

Subsectio decima septima.

Pro Epilepsia.

PRemissis universalibus vomitivis & catharticis exhibeantur specifica qualia sunt. Primò, Hepata ranarum quæ sic parantur. ex quadraginta ranis viridibus aquaticis vivis jecinora exime, & sigillatim pone supra folia brassicæ capitatz ad eam partem qua terram respiciunt, ita ut se invicem contingant; postea in ollis devitreatis & recentibus superius tectis, exsiccentur ad lentum ignem, ita ut in pulverem tenuissimum teri possint, à foliis cautius separata. Postea divide pulverem integrum in quinque partes æquales, & usus serva. partem unam exhibe patienti jejuno ventriculo in haustulo aque vel spiritus appropriati, cum luna ingressa est cancrum: vespere duabus horis à cena alteram partem, atque sic consequenter postero die manè tertiam, vespere quartam; tertio die ultimam partem manè. ubi tamen observandum, semper ante & post sumptionem pulveris duabus horis ab omni cibo & potu abstinendum esse. Si patiens post sumptam hanc medicinam in fronte & temporibus sudet, testimoniū est operationis exquisitæ: itaque si post tertiam, quartam & quintam exhibitionem sudor provocetur totius corporis, vel in lecto, vel laconico, effectus sperandi

Si

sunt

sunt uberiores. Hic pulvis mense *Majo*, *Junio*, & *Julio*, usque ad medietatem *Augusti*, tantum confici potest, extra hæc tempora rante inutiles sunt. ultra annum non durat. vix dici potest quantum emolumenti ab hac medicina simplici accedat. Hoc remedio restitutus est *Fredericus* quartus *Polatinus*, qui ab anno quindecim mortatis ad vicesimum sextum epilepticus fuit.

Secundò, Amuletum ex frutice sambuci in salice inventi colligatur frutex quolibet mense, melius tamen *Septemb.* & *Octob.* quando maturuerint grana sambuci ante plenilunium diebus duobus, & reservetur usui (servari potest annos duodecim) teneriores saltem furculi sufficiunt. usus talis est. Seca furculum unum tenuiorem in taleolas tennes, & quantum fieri potest integras: earum novem redigantur in nodulum, vel ex linteo vel serico confectum, & cum simplici filo linco suspendatur collo usque ad orificium ventriculi, ut rectè nodulus eò pertingat. applicetur post universalia, & relinquatur tamdiu donec spontè sua citra omnem vehementiam rumpatur filum, & nodulus videatur cadere, quem deinceps neque patiens, neque ullum animal nudis manibus vel pedibus tangat, sed mediante aliquo instrumento vel forcipe, vel alio, sepeliatur subtus terram, eo in loco, ubi neque homines neque animalia pertranlire possint. Secus si tetigerit, morbus epilepticus denudè invadet eum; vel alios antea morbum non passos corrumpit, id quod studiosè est

evitandum. Hoc amuleto curari possunt ii, qui longissimo tempore hoc morbo laborarunt. In adultis solet ex majoribus furculis excavatis facere cannas, per quas tempore gestationis amuleti omnia suum potum hauriunt. *Jo. Hartmannus.* pract. chymiatr. pag. 67.

Hartmanni amuleto ex frutice sambuci in salice inventi, plurimi epileptici salutem suam debent. Medicus quidam nostræ urbis exercitissimus plusculos solo isto amuleto restituit, præmissis præmittendis.

Sartor Juvenis *Hessienfis* tumido ventre diu aquam inter cutem collegerat. nullis adjutus medicamentis, transmissio ad cerebrum fieri copioso, epilepticus evasit: urgebat viginti & quatuor horis paroxysmus, & miserè torquebatur; sed appenso amuleto, imminutus primum paroxysmus, mox planè remisit. hydrops verò tractu temporis alvi fluxu superveniente detumuit. *Thomas Barbolinus.* hist. 69. cent. 4.

Subsectio decima octava.

Pro Epilepsia.

ANNO 1598. Juvenem *Lausanne*, quindecim annos natum, curandum habui, qui singulis ferè diebus, semel ad minimum, accessionem epilepticam patiebatur, cuique ob id multa, sed frustra, præscripta adhibebantur remedia. Ego purgato corpore pilulis aureis & cochiis, institutoque regimine optimo, setaceum ipsi adhi-

adhibui. hinc accessiones remiserunt, & paulatim ab Epilepsia liberatus fuit, corpore ejus post leniter aliquoties purgato. *Gnil. Fabrit. Hildann. obs. 41. cent. 1.*

Inter amuleta præcipue commendatur Smaragdus: nam si è puerorum collis pendeat, eos ab epilepticis paroxysmis tutari creditur; digitis etiam gestatus comitalem morbum impedire omnes auctores asserunt, eamque habere facultatem, ut si morbus ita vehemens sit, ut superari à gemma non possit, eam in partes diffingi, itaque vel tollere morbum, vel frangi quasi pugnando à potentiori devictam. *Anselmus Boetius. De Lapid. & Gemm. lib. 2. cap. 53.*

Refert *Arnoldus Villanovanus* grana x. corall. rubr. ex materno lacte infanti primum nato exhibita ante omnem alium cibum vel potum, efficere ne nunquam in vita epilepsia corripiatur: quod *Camillus Leonardus* medicus *Pisanensis*, frequenter se expertum fuisse testatur. *Ansel. Boetius. De Lapid. & Gemm. lib. 2. cap. 154. & Wolfgangus Hæferus in hercul. medic. lib. 7. cap. 6.*

Cæsar in Epilepticis hoc remedium pro maximo secreto habet, & ait *D. Petrus Cavinerus* etiam homines protractæ ætatis, & qui diu hoc morbo fuerint obnoxii, post purgationes curasse.

℞. Crystall. præp. ʒj. corall. rub. præp. ʒij. margar. orient. ʒj. smaragd. orient. ʒß. M. F. Pulvis. cujus media pars est dosis in aq. taraxaci. bis feci periculum, ægri liberati sunt

ab Epilepsia, sed postea tamen obierunt. Crystalli usum non existimo esse tutum, & Smaragdus, quo vulgo utuntur, non est verus. *J. Crato. Epist. 14. lib. 5. consil. & epist.*

Crato existimat crystalli usum non esse tutum. verum contra probatur ab aliis medicis, ut *Antonio Gualterio, Jo. Langio, & Anselmo Boetio* & experientia aliquoties docuit, ejus usum non solum tutum, sed & utilem esse.

Nec refert, quod ægri, qui ex usu pulveris antea descripti ab Epilepsia liberati sunt, tandem obierunt; alia enim obitus causa, non Crystallus esse potuit. *Daniel Sennertus. practic. lib. 1. parte 2. cap. 31.*

Semen pæoniæ maris collo subnexum vim habere experimur, & ungulam alcis vel appensam, vel annulo inclusam vidimus Epilepticam accessionem cohibere. *Jo. Fernelius. consil. 1.*

Sectio quinta.

De Epinyctide.

EPINYCTIS (sic dicta quod noctu oborietur, & noctu hominem vehementius exerceat) pustula est pessima, circa quam vehementis inflammatio conspicitur, cum ingenti dolore; subrubra est, & quadantenus livescens, noctuque potissimum affligit. Sponte exulceratur, ex eaque subcruenta sanies emanat. Speciem habere cognoscitur carbunculi, causamque

Si 2

similem,

similem, sed quæ nullius malignitatis particeps, levior existat: quemadmodum & ejus pustula carbunculo minor: fabæ enim est magnitudine.

Subsectio unica.

Pro Epinythide.

Purgato prius decentes corpore, brassicam crudam contusam imponere mandavimus, quæ sola satisfecit ad curandum hunc affectum; imponitur etiam Cicuta cum melle trita, solarum etiam per se, & cum Coriandro viridi; hyoscyami item folia cum melle pertrita adruventur, aut olivæ folia cum aqua cocta. *Petrus Forestus*, obs. 16. lib. 1. *observ. Chirurg.*

Sectio sexta.

De Epiphora.

Επιφωξ (à ἐφω fero) est immoderata tenuis humoris fluxio lachrymarum specie in oculos præter naturam facta, humor qui fluit, modò frigidus est & aqueus, nullo dolore molestinus, modò acer est aut salus, dolorem, aridorem & ruborem, imò nonnuquam palpebrarum exulcerationem inferens, Symptoma est in excietis. Hujus affectus causa proxima est humor excrementitius, à capite vel aliunde à parte aliqua corporis in angulos oculi influens. Cause dispo-

nentes sunt partis affectæ imbecillitas, roburque mittentium.

Subsectio unica.

Pro Epiphora.

Puella cuidam novem annorum ex uno oculo lachrymæ ultro effuebant, quæ frigida erant, neque oculum corrodebant. Erat autem puella pituitosa & catarrho oboxia. præmissis universalibus ut sequenti collyrio uteretur mandavi, quod omnibus convenit in quibus malum perseverat.

R. Aloes, nucis cupr. thuris, mastich. myrrh. an. ʒij. rutie præp. sarcocoll. nutrit. an. ʒijß. sang. drac. berber. sumach. ros. rub. an. ʒj. pulveriscentur tenuissimè & excipiantur aqua scenic. & fiat collyrium, cujus ope ab hoc malo liberata est. *Petrus Forestus*, obs. 11. lib. 11. *De morbis Oculorum.*

Epiphoram calidam in muliere quadam ita curavi. corpore repurgato & vena secta, collyrio sequenti utebatur.

R. Troch. alb. rhafis sine opio, ʒj. aq. ros. vel peculi ros. ʒijj. aq. scenic. (ne ob refrigerationem obrundatur acumen visus) ʒij. M. F. Collyrium.

Si illud non juvaret, consuli ut sequenti uteretur.

R. Ceruss. abluta, sarcocoll. nutrit. licii, acacie, thuris, an. ʒj. osium myrobal. adustor. corall. alb. rub. an. ʒß. margarit. ʒß. succi mali punici.

nici ad dimidii absumptionem cocti, q. l. F. Collyrium. Solus etiam maiorum punlicorum succus coctus, donec dimidium absumatur, lachrymas calidas curat. In hac Epiphora commendantur etiam cauteria retro aures. *Rondeletius* potius laudat cauterium supra commissuram. Vetula quædam in *Italia* cum oculos haberet lippientes, lachrymantes & saniosos, cum intenso dolore & pruriginē, & nullis remediis posset curari, tandem raso capiti emplastrum vesicatorium impositum est; excitatisque vesicis ac ruptis, butyro imposito, ac demum caulis folio. quo præsidio perfectè curata fuit. Vesicatoria etiam in collo egregiè profunt. *Petrus Forestus*. obs. 12. & Schol. lib. 11.

Pro singulari experimento habetur hoc unguentum.

R. Aurugin. eris. gr. xij. camphoræ, 3j. tutie præp. 3ß. butyr. rec. quod cum aqua ros. liquefiat. & parum bulliat, 3vj. M. decenter ut fiat unguentum. Indatur pisi magnitudo in oculi canthum maiorem: leviterque inungantur palpebræ. Est ad Epiphoras & pruritus oculorum singulare experimentum. *Felix Platerus*. tom. 2. prax. med. pag. 379.

Sectio septima.

De Erysipellate.

Erysipelas (Latinis ignis sacer, vulgò rosa) tumor est biliosus

cum ardore vehementi per corporis summa diffusus, nec tumore manifestò extuberat, nec partem attollit, nec penetrat in subjectam carnem, sed late diffunditur, nulla collectione circumscriptum, quamcunq; partemprehendit, vehementer mordicat & urit. Color inest ex rubro flavelcens, qui pressu subterfugit, moxque redit. dolor nec pulsans, nec admodum vehementes est. Est autem duplex, unum quod simplex Erysipelas dicitur, solo rubore & ardore, nulla exulceratione molestum; alterum quod ignis sacer appellatur, atque exulceratum erysipelas. ejus origo est è fervente tenuissimoque sanguine qui vulgò biliosus appellatur cum febre semper invadit. Erysipelas nothum aliud est phlegmonodes, quod tumentius quidem sed minus fervidum existit, aliud oedematodes, & aliud scirrhodes.

Subsectio prima.

Pro Erysipellate.

Hoc pro arcano accepimus, si sperma ranarum *Mario* mense collectum, in Alembico destilletur, & ille liquor destillatus cum petiis lineis applicetur Erysipelati, egregiè prodesse.

Bened. Ferentinus in Erysipellate, si tumor adesset, sanguinem mittebat è Basi.

Basilica, si autem esset absque tumore, tantum cuti inhaerens, à phlebotomia abstinerebat.

Detur hæc potio.

R. Cassie, ʒj. el. de succo ros. ʒijß. cum aq. endiv. F. potio. ab evacuatione statim alterandum est in hunc modum.

R. Syr. de ros. de succo endiv. de succo acetos. an. ʒß. aq. plantag. & ros. an. ʒj. M. deinde hæc apponui.

R. Succ. plantag. solan. semperviv. an. ʒvj. aq. ros. ʒijj. M. cum petiis infusus appone. cum vero dilutæ petiz incipiunt calefieri, statim eas amovere oportet. Præceptor meus valde atramentum commendabat, si eo Erysipelas intingeretur, ob frigida & styptica ingredientia atramenti vel inungebat petiam unguento de cerussa & apponebat. vel,

R. Ung. de cerussa ʒvj. succ. plantag. ʒij. aq. ros. ʒj. M. & eo extenso supra petiam Erysipelati apponatur. vel hoc quod sequitur valens in augmento.

R. Lithargyr. argenti, ʒvj. succ. plantag. ʒijj. ol. ros. ʒij. aceti opt. ʒj. M. Omnia in mortario plumbeo bene ducantur quousque fiat unguentum; participans de colore plumbi. extend. super petiâ, & apponatur. permulentur hæc manè & vespere, tamdiu donec certus fueris de augmento & statu ejusdem. Cum verò declinare coeperit; quod cognosces ex mutatione coloris ad album vel rubrum, tunc siste gradum ab applicatione frigidorum ob metum morti-

ficationis partis, & illorum loco hoc fotu foveatur.

R. Fl. Chamem. melil. semagræ. an. Mß. bulliant in aq. q. l. & facta quotidiana fomentatione cum pecia madefacta in liquore dicto, abluitur locus cum modico vini albi odori ferri calidi. Hoc enim est quod prohibet futuram membri mortificationem ex Erysipellate. *Petrus Forestus.* obs. 1. lib. 2. *Obs. Chir.*

Subsectio secunda.

Pro Erysipellate puro in Crure.

Post exhibitum infusum rheii cum sero lactis & syr. viol. terram cimoliam ex furno cum butyro instar pultis mixtam circa suram apposuvimus, & statim Erysipelas curatum est.

Cum hæc colligerem cognata quædam mea erysipellate legitimo in crure sinistro circa talum ad furas sursum ascendente correpta est. Ad hoc curandum, epoto hoc pharmaco quinques alvum deposuit.

R. Fol. sen. ʒijj. sem. anis. ʒß. infund. in ʒv. decocti communis. facta ebullitione levi & fortiss. express. addde syr. ex infus. ros. ʒj. M. cruri autem apposuvimus pulvem ex lacte & pane siligineo contrito & pulvere terre cimoliz quæ exterius furnis circumducitur, etique grisea, & vocatur apud nostrates vulgari nomine *Clez*: cum ter quaterve hoc emplastri modo apposuissemus, dolor sedatus est, & rubedo evanuit, & ab Erysipellate cura-

ta est. In alio etiam profuit terra hæc Cimolia in parte externa furni collecta, & cum butyro trita instar pulvis apposita. Hoc enim arcano etiam plures alii ex Erysipellate phlegmonoso curati sunt per me. alii quoque hoc sequenti experimento usi sunt ad Erysipelas tam purum quam phlegmonosum, quod constat ex vitellis ovorum duris & sale contritis. Hoc enim solo remedio plurimi curati sunt. *Petrus Forestus. observ. 2. lib. 2. Obs. Chirurg.*

Subsectio tertia.

Pro Erysipellate Cruris.

Jussu illinire locum rubentem hoc linimento.

R. Succ. Solan. plantag. an. ℥j. ol. viol. ros. an. ℥ij. aceti rosac. ℥β. coq. ad succorum consumptionem. adde unguenti populei & de cerussa an. ℥β. camphoræ, ℥j. ceræ alb. parum. F. Linimentum. quo illinat crux ubi rubet, & postea involvat corio canino. mitigabitur dolor & rubedo: Sed post biduum vehementer iterum secrudit malum. itaque quia spissius adhærebat prius unguentum aliud præscripsi.

R. Succ. solani plantag. an. ℥ij. aceti ros. ℥j. laticæ. dissol. in vitello ovi, q. l. vitell. ovi, numero j. ol. ros. viol. de nymphaea, an. ℥j. probè agitentur. & illinat locum affectum. *Felix Platerus. obs. lib. 2. pag. 347.*

R. Ol. ros. & vinum antiquum æquali mensura; in eo servenci dupli-

catum linteum immergere jussi, expressumque calidum tibi obvolvère. statim dolor remisit aliquoties per biduum eo usa, liberata ab ardore & rubore fuit. Idem hoc in aliis tentatum remedium egregiè profuit. *Felix Platerus. observ. lib. 2. pag. 317.*

Præclarum remedium est stercus recens bubulum, si in sartagine coquatur cum aceto, adjectis fl. chamæm. & sambuci, ut F. Cataplasma. quod tepidum admoveatur. ex aceto rosato & aqua ranarum coquitur myrrha, & ea aqua admoveatur. *J. Heurnius. ad aphor. Hippoc. 25. sect. 6.*

Subsectio quarta.

Pro Erysipellate.

AD præservandum ab Erysipellate medicamentum hoc tibi commendatum volo.

R. Fl. Sambuc. rec. vel ficut. Mj. lactis vaccæ rub. ℥viij. vel ℥ix. coque moderato igne, ne ebulliendo quicquam effluat. inde cola: excolatum lac bibe manè tepidum qualibet decrefcente luna, idque licebit prout commodum fuerit, bis, ter, quaterve facere, atq; per annum integrum qualibet decrefcente luna continuare. Affirmant qui experti sunt, ab istius annuo usu homines nunquam postea Erysipellate tentari. neque omni penitus ratione hæc experientia destituitur. Statim ut morbus invadens deprehenditur, ad naturæ motum adjuvandum, quod intus noxium est, & quasi in venis tur-

get.

get, ab internis visceribus ad cutem excutiendum. in quem finem aliqui theriacam, aut mithridatium optima ratione exhibent. Ego in ista prima humoris motione, priusquam in extremis aliquid rubere incipiat, atque ita de morbo adhuc incertus sum, propinare soleo subscripti electuarii (cujus mihi etiam in peste usus est) 3j. vel 3jss. vel 3ij. secundum corporis ægrotantis constitutionem, robur, & ætatem, in paucis uncis aq. cichor. vel card. bened. vel scabiosæ. qua potione levi sudore moto fluctuans humor excutitur.

R. Theriac. Andromach. ʒj. bol. armch. præp. vel terræ sigill. verz. vel istius ex Silesia recens importatæ ʒiiij. gran. juniper. rec. rad. tormentill. sem. card. bened. an. 3ß. spec. elect. de gemmis. diamarg. frigid. an. ʒj. ras. eboris, vel ossis de corde Cervi. sem. acetos. corall. rub. præp. an. 3ß. cum syr. acetos. citri, q. s. F. Electuar. liquidius S. A. mirum in modum huic morbo convenire ingredientia docent, & usus ipsius comprobatur.

Ubi jam in parte aliqua effloruit tumor Erysipelatodes, Medici statim frigida & humida, ut Solani & sempervivi succos adhibent tam diu donec coloris rubicundi vigor deserbuit & remissus sit. tunc enim ad leviora discutientia transeundum est. in principio igitur hoc & leve & tutum est locale.

R. Aliquot folia crassulæ maj. (quæ cotyledonis species est) & applicentur parti ita ut exterior foliorum pars de-

tracta pellicula cuti jungatur. Tutum est hoc remedium & mihi sæpenumero utile compertum; quin & paratu facillimum est & elegans. quo & calor extinguitur, & dolor mitigatur, juvat etiam aqua in *Majo* destillata ex rec. stercore bubulo applicata: quæ & suo tempore in ætate bibita multos juvit.

Utile est Emplastrum quod vocant Diapompholigos admotum quocunque tempore sive sit simplex, seu exulceratum Erysipelas. nihil pingue, nihil oleosum adhibendum, aut quod gravet sua mole, aut alioqui cutis metus impediatur vel obsterper nam ista solent ad suppurationem vel putredinem (quod *Hippoc.* autore 20. *Aphor. Sect. 7.* valde malum est) causam dare, atque in isto morbo naturæ impedire motum. Aliqui sæpè hoc utuntur, supra & infra ruborem folio serico rubente partem tumentem circumdant, atque ex stercore vaccino, albuminib. ovorum & pauco bolo cataplasma imponunt.

Ubi jam calor deserbuerit, utiliter sicci panniculi linei calfacti imponuntur, qui maduerunt in subscripto liquore, & in umbra exsiccati sunt.

R. Saponem album venetum dissolv. in aq. scabios. calente, atque ista imbuantur panni linei mundi, & exsiccentur, istis admotis discutitur & resolvitur tumor rubens. Imminentem morbum aliquoties præcaveri vidi usu hujus medicati cibi. accipiunt absynthii paucas cimas, pauca folia taraxici, caput monachi vocant, & tantundem chamædryos vulgaris à

Fuchsio

Fuchsius depictæ, recenter manè lectas omnes minutim concisas immiscant recenti ovo, coquunt in placentulam mollem cum tantillo butyri vel olei olivarum, vel subigunt tantum ad levem ignem. hac vescuntur manè novem ex ordine in *Majo* diebus, incipientes ab ipsis *Maji* calendis. Isto modo novi nonnullos ab isto morbo se liberos integrum annum servasse, qui aliàs sæpius affligi isto solebant. Cum hoc medicamentum hepar ita disponat, ut minimum istius tenuis, biliosi, pinguis fluxilis humoris ingeneret, ego mei fidei commissis author esse soleo, ut non solum novem primis, verum etiam singulis in *Majo* diebus quotidie eo utantur: nam ita ab obstructionibus hepar liberatur, quod in eo & vicinis partibus biliosum inhaerescit, abstergitur, refrigeratur hepar mediocriter, & inter humiditatem & siccitatem, quandam temperiem, atque totum hepatis corpus totius quendam & robur acquirit, ut porro massam sanguineam ingeneret magis stabilem, minusque fluxilem, pinguedine sanguinis absumppta, absterisque tenui bile: qui utebantur sine potu sumebant: ego quibusdam permitto, ut post esum parum vini absynthiis bibant. *Reinerus Solensander.* consil. 42, & 13. sect. 5.

Subsectio quinta.

Pro Erysipelate.

Erysipectati applicare jussi Cataplasma ex sß. micæ panis albi, terræ Cimoliz ex parte furni externa ʒij. cum paucis croc., & vitello ovi coctum in s. q. lactis vaccini ad consistentiam. Sed mulierculæ melius suis experimentis confidentes, sili vel cato nigro prehenso, auriculam vulnerarunt, atque exinde stillantem cruorem parti Erysipectatosæ induxerunt, superimposito linteo sicco: unde ilico Erysipectas recedere visum. *Jos. Petrus Lotichius.* obs. 9. cap. 7. lib. 1.

Erysipectas odore lintei leporino cruore tincti sanatur, si siccum alligetur. *Jos. Helmontius.* tractat. cui tit. *Imago fermenti imprægnat massam semine.*

Probatissimum vulgi remedium unum Chartæ huic adsuam, quod nunquam fallere experientia inter nostros docuit, urinam propriam melle subactam summo manè continuis tribus diebus assumunt, & exinde tutos se ab Erysipectate per vitam sciunt. Mel sanè humores calidos temperat & expurgat, urina verò vehiculi loco adhibita, sale suo abstergit bilem. Lithargyrum tritum inter duas petias externè Erysipectati impostum, & dolorem mitigat & tollit Erysipectas. Vidi effectum, & aliis auctor sui ut uterentur, quia etiam *Craspius* id probavit. Cavendum quidem in hujusmodi morbis à refrigerantibus

& adstringentibus, cæterum multorum scilicet eventum usus comprobabat, quorum rationes ignoramus. *Thom. Bartolinus. histor. 72. cent. 6.*

Erysipelas recens quamcunque partem invaserit externa discutientiâ requirit moderata. Sanguis menstruus in aceto rosac. dissolutus, & calidè applicatus subito solvit; præsertim si sudores quoque moveantur ex bezoardico tum simplici tum composito in aqua *Senecionis*. Nonnullis aqua spermatis ranarum ad extinguendum ignem sacrum familiaris est, sed sæpè malo cum successu: est enim nimis frigida. *J. H. Hermannus. prax. chymiatr. pag. 389.*

Rusticus quidam Erysipelate phlegmonode in sinistra manu laborans, ex tonsoris consilio per aliquot dies manum & brachium oleo rosac. inunxit: unde dolores, inflammatio, aliaque symptomata magis magisque ingravescebant; ita ut tandem gangræna correpta sit tota manus. is cum ad me accessisset, scarificatione aliisque remediis quæ ad gangræne curationem spectant, curatus fuit. Ex quibus perspicuum est, oleum maxime inflammationibus adversari. *Gnil. Fabrici. Hildanus. obs. 82. cent. 1.*

Quidam Erysipelas in scipso & aliis plurimis curavit secreto præstantissimo, quod sic habet. accipiebat folia & ramulos Sabinæ, & in pulverem crassiusculum redactis quotidie ter fuffiebat membrum affectum. Si verò exulceratio adjuncta esset, ceram virgineam in aqua calida manibus tractatam, emplastri modo, solam im-

ponebat. *Hieron. Rensnerus. observ. 124.*

Subsectio sexta.

Pro Erysipelate.

SI Patiens sit Plethoricus, & venas habeat amplas & tumidas, & bilis foveatur à sanguine, tunc vena hepatica, aut mediana dextrî brachii est incidenda. Novi ego Comitum, qui ex Erysipelate mortuus est, præ timore & pusillanimitate medici, qui sanguinem ipsi verebatur detrahere.

Si Plethoræ signa non adsint, superfedere possumus venæ sectioni, & quamprimum naturæ laboranti subvenire potiuncula leniter purgante quæ dicata sit bilis expurgationi. Postquam pravis humoribus corpus expurgatum est, sive una vice sive plurius, sequenti die sudoriferum est exhibendum, ut natura partim per sudores expellat humores peccantes residuos, partim materiam contentam & impa-
tam digerat, si fortè eadem aut imbecillis nimium, aut cutis densior existeret. Sequens ergo sudoriferum propinetur.

*R. Aq. Sambuci, ℥iij. sem. apii, ℥ij. terræ sigillat. ℥ss. M. Utiliseti-
am pro hac intentione est Syrupus S. Ambrosii. ut & theriaca cum aq. cardui exhibita. Inter externa procul absint refrigerantia. Nonnulli adhibent linteam, quod adhuc lotionem expertum non est, sed recens à textore venit. ad hoc opus probatum est remedium & admodum utile, si sapo-
con-*

conquassetur in aq. flor. sambuci, aut in ejus defectu in aq. communi, & linteum intingatur, & continuò exsiccecur, & tepide applicetur loco affecto, & quamprimum incipit exsiccare, iterum renovetur. Multi Erysipelas tantum suffumigant mastiche, thure, aut hyperico. possumus etiam miscere partem unam saponis veteri, & duas simi vaccini in aqua, & ex iis conficere cataplasma quod Erysipelati applicetur. Varia etiam possunt comparari remedia ex solo Sambuco. nam præcipio, ut statim Erysipelate incipiente cortex sambuci abraatur, & circumcirca membro patienti obvolvatur, renovando idem ter in die: alioqui miscere soleo ʒj. theriacæ cum ʒiij. aut ʒv. aq. flor. sambuci, & linteum immergo, illudque expressum tepide impono Erysipelati, quod sæpius à me probatum est, potestque commodè adhiberi capiti, aut collo, aut lateribus seu costis. Similiter possumus internæ corticis tilie Mj. aut alterum minutim concidere, & per noctem macerare in aq. fl. sambuci, eique linteum intingere, quod leviter expressum imponitur, & exsiccatum iterum recens adhibetur. Ex quo facile patet, similia serè adhibenda esse in Erysipelate, veluti ad ambusta. Est etiam secretum præstans, si Erysipelas inungamus leviter pluma intincta in felle carponis, superponendo linteum nitidum seu exsiccatum. Nonnulli accipiunt vitellos ovi numero vj. addunt parum salis, & pauxillum boli armeni, ex iis emplastrum conficiunt, imponuntque affe-

ctui, quod ardorem extrahit.

Quod si per negligentiam aliudque infortunium contingat cutim abscedere, & Erysipelas in ulcus transeat, affectui inspergendus est pulvis lapidis calaminaris, vel diapalma imponatur, vel sequens Sp. radrapum.

R. Ol. olivarum lbij. ebulliat in vase terreo vitreato, adde ceruss. super porphrite levigatæ ʒiij. agita continuò & ebullire fac usque ad nigredinem, deinde admisce Lithargyri aurei similiter levigati, ʒij. & agita donec spissum evadat. Deinceps ab igne remove & agitando misce ʒj. myrrhæ pulveris, in quo petiæ lineæ immergantur, eque levigentur, ferventurque ad usum. *J. Wiern. obs. lib. 2. cap. De Erysipelate.*

R. Lixivii facti ex cineribus fagi, lbij. album ovor. numero iij. camphor. ʒij. his mixtis lineæ panni mundi imbuantur, & in umbra exsiccantur, atque unus ad ignem calefactus parti applicetur, & per diem ter aut quater mutetur. Victus sit refrigerans & humectans, sed tamen simul in crassans. quapropter vitentur calida & sicca, ut aromatica, acria, salsa, pinguis, oleosa, dulcia, butyri multus usus, porrum, cape, rapianus, sinapi, sale macerata, & fumo indurata. abstinendum etiam à vino potentiore, cerevisia crassa, carne sunlla & anserina. Sit contra usus frequens cichorci, ptisanæ hordeacæ, & omnium ex hordeo paratorum: convenit & oriza, lactuca, acetosa, portulaca, endivia, quæ in acetariis adhibeantur, aut cibus reliquis misceantur.

acetum ipsum quoque admittitur, sed sit passulatum, rosae. vel sambucinum. utilis quoque est agresta, fucus ribium, berberorum, cydonior. ceraforum. Nec serum lactis inutile est. Conceditur & vinum absynthites. Vitandus est corporis & animi nimius motus. Somnus, si in cruribus sit Erysipelas, sit mediocris: Si verò in facie sit, quantum fieri potest à somno temperandum est, *Daniel Sennerius. lib. 2. De Febr. cap. 16.*

Sectio octava.

Pro Excreſcentia carnea in faucibus.

Sartor quidam *Monspelienſis*, cum pisces comedendo spina satis insignis faucibus infixā esset, eam extrahendo sibi fauces laniavit, unde temporis progressu exorta est paulatim excreſcentia carnea in faucibus juxta uvulam, nūc magnitudinem superans, ad cujus curationem Empiricum vocavit, qui oleo vitrioli frequenter adnoto tumorem absumpsit, & ad perfectam cicatricem perduxit. *Samuel Formini. obs. 46.*

Sectio nona.

Pro Excreſcentia carnea in Ulcere.

Pulverem illum corrosivum descriptum à *Bernapoli*, qui minuit carnem mollem & sine molestia, inspergebamus; cujus hæc est descriptio.

R. Cortic. granat. gallam & spongiā adustā, & fiat pulvis. ipsa etiam spongia adusta sola carnem minuit sine dolore & ægri molestia.

In alio etiam usi sumus, & in multis frequentissimè unguento ægyptiaco, corrodit etiam carnem sine mordicatione, ut enim pulvis solus hermodactyl. valent etiam & cortices asphodelorum & unguentum apostolorum. *Petrus Forestus. observ. p. lib. 7. Obs. Chirurg.*

Sectio decima.

De excretionē critica.

Observavi interdum quædam excreta mole parva, attamen vi magna fuisse, ac ægros liberasse. id evenit quamplurimis dum pestilens illa febris quam *Hungaricam* appellabant, grassabatur anno 1572. Manabat tunc quibusdam hac in febre sanguinis subillud ē naribus exiguum, verum illud erat purpureum roseoque fulgore micans: merus namque is sanguis e-

Sectio

rat arterialis nimia flamma incandescens. ita illi evadebant. unde sæpe mecum cogitavi, nam salutariter in his arteria aperiri potuisset. Sed quis audent? doctiores quæso hac de re cogitent. 7°. *Hærnias*. ad aphor. *Hippocr.* 23. sect. 1.

Sectio undecima.

De Excretionē Pilorum.

DOCTOR *Ecbium* mihi retulit se vidisse puerum per alvum veros pilos excernere. *Reimerus Solenander* consl. 15. sect. 5.

Sectio duodecima.

De Exomphalo.

Exomphalus umbilici prominentia, symptoma est pueris familiare, in quo umbilicus in tumorem sine inflammatione attollitur. accidit hoc malum, vel ob umbilici ligaturam perperam factam, cum nimirum pars ejus major quam debebat, relicta est; vel quia relaxatur peritonæum, aut rumpitur, ob flatum, tussim, vociferationes, risum, cursum, saltum, &c.

Subsectio unica.

Pro Exomphalo.

EGo pro umbilico extante vel exomphalo in pueris nuper natis, quatuor rotulas ad formam *Stuferi* rotundas ex corio rubro conficio, oxycroceo obductas. hoc enim expertissimum remedium est, ut expertus sum etiam in adultis; una autem rotula maneat affixa per quatuor pluresque dies antequam amoveatur, deinde altera admoveatur. *M. Joannes Tiengius* Medicus percelebris accipiebat pecias tres rotundas ex panno lineo, primam magnitudinis denarii, secundam quadrantis, & tertiam *Stuferi*; inungendo primam cum oleo ovor. & ita rotulam unam ponendo supra aliam, & ultimè emplastrum hoc glutinans diligenter ligabat, supraponendo plumaceolum aptum supra ventrem, ita ut umbilicus nullo modo eminere aut exire posset, usque ad perfectam curationem. & ita puerum duorum vel trium annorum affectum magna eminentia umbilici curavit. Emplastrum tale est.

R. Gummi arab. fragacanth. mastich. boli armen. sang. dracon. glutin. pisc. glut. ex corio boum. an. ʒij. thuris, ʒij. picis græc. ʒj. picis navalis, ʒij. mummie, ʒij. glutinis Carpentariorum, ʒβ. Item contere semen psyllii, infunde ipsum in aquam pluvialem decoctionis caudæ equinæ & consolid. & dimittatur in ea donec incrassetur & pinguescat, cui deinde superadde pulverem.

Subsectio

verem Squinanthi, gallarum balauft-
psidiz, & suc. cupress. item liquefi-
ant pix navalis & græca ad ignem, &
cum liquefactæ fuerint, addantur glu-
tina, & iis calefactis postea adde a-
quam psyllii cum pulveribus; quibus
incorporatis deponatur ab igne, &
cum infrigidari coeperint, fiant ex iis
magdaliones manibus prius oleo rosac.
inunctis, vel ceratum. *Petrus Forestus.*
obs. 28. lib. 27. *De scroti & testium*
visu, ac De ramicum speciebus.

Intra corpus infantulo exhibeatur
℞j. pulveris rad. Scrophulariæ cum
lacte. *Franciscus Joel. Practicæ, lib.*
9. sect. 4.

Umbilici Eminentia & crassities
in pueris innumeris sæpe curata est ca-
taplasmate ex fanicula, in vino cocta
umbilico apposita cum ligatura stricti-
ori: & rad. consolid. maj. contusa
dorso è regione umbilici admota. *A-*
chilles Gasserus. obs. 93. vide Hieron.
Renjnerum. obs. 96.

Finis Libri Quinti.

MEDICINÆ PRACTICÆ.

Liber Sextus.

De Affectibus à Litera, F. incipientibus.

Sectio prima.

De Faciei vitio.

Cultis faciei speculum est morborum corporis, qualis enim humor dominatur in visceribus, talis efflorescit in facie. Hinc est quod plura sint ejus, quam reliquarum partium cutaneorum vitia. interdum fœdatur pustulis ardentibus ob biliosum sanguinem intus immodicè auctum: suffunditur non raro pertinaci rubore ob sursum elatos calidos vapores. Aliis etiam quandoque inhiçitur coloribus: pallida est in *Adolescentibus* virginum; ad flavedinem vergit in ictero, dehonestatur præterea gutta rosacea, varis, lentigine, impetigine, de quibus omnibus infra silius dicetur.

Subsectio prima.

Pro Faciei & Oculorum flavedine ab ictero.

A Ccipe fumum ex aceto calido in quo decocta sit herba rosmarina. *Matth. Rosenbergerus. consil. 734. lib. 6: Consil. Crasius, &c.*

Subsectio secunda.

Pro Faciei maculis.

Puella aliqui venusta cum faciem maculis quibusdam deturpatam haberet, me consultantis causa accessit, huic ut talis aqua conficeretur, mandavi.

R. Albumina ovorum ad duritiem cocta vitellis abjectis, eaque more chimico destillato, & aquam inde proveniente usui servato. hæc enim aqua omnem maculam faciei delet. *Petrus Forstus. obs. 1. lib. 31. De Facie.*

Subsectio

Subsectio tertia.

Pro Faciei pustulis.

Quidam contraxit in facie permultas pustulas magna feritate extuberantes, quæ universam faciem foedissimo infestant colore: is meo monitu manè & vesperi cubitum abiturus sulphuris oleo omnes infectiones perunxit ad calentem fornacem vel focum; quo omnes pustulæ intra septem dies absque aliorum medicamentorum usu evanescere, nec unquam post repullularunt. *Martinus Rulandus. curat. 91. cent. 1.*

Juvenis quidam cui facies tota quasi rubra, pustulosa, & morpheatica erat, ut ferè de emendatione turpitudinis istius desperaret, me aliquoties conveniens consilium avidè corrogavit. motus ejus precibus, apozema digestivo-purgans pro tribus matutinis tale injunxi.

R. Rad. enulæ, liquir. cichor. lapath. acuti, an. ʒj. sol. fumar. scabios. endiv. summit. lupul. an. Mj. flor. ʒ. cordial. an. ʒj. polipod. epithym. rhab. monachor. an. ʒʒ. sol. sen. lem. cartham. contus. an. ʒj. lem. anis. foenic. an. ʒʒ. passul. corinth. ficum, an. ʒʒ. F. decoct. in lq. feri lactis caprilli pro tribus dos. in colat. ʒv. dissolv. crem. tartar. ʒijʒ. spec. diaturb. cum rhab. ʒj. syr. rosat. laxat. ʒʒ. aq. cinnamom. ʒj. M. F. apozema. absoluto apozemate venam aperiat cubiti dextri. inde rubor & pustulæ faciei notabiliter remiserunt. per aliquot postea septimanas

in usum vocavit singulis diebus lac caprinum recens, abstinebat interim à vino, cibis salis, multumque aromatizatis. Hoc etiam utebatur condito quotidie aliquot vicibus.

R. Conserv. flor. & rad. cichor. ʒj. conserv. acetos. acetosell. borrag. viol. an. ʒʒ. troch. de camphora, ʒj. spec. diarrh. diatrionfant. an. ʒʒ. cum spiritu vitrioli, & Syr. de pomis redol. F. conditum gustui gratum. Externè faciem illiniat hoc cosmetico.

R. Lithargyr. auri pulv. ʒʒ. alumin. ʒʒ. boracis, ʒijʒ. ceruss. ʒij. aceti, ʒj. aq. ros. plantag. an. ʒijʒ. bulliant lento igne ad tertie partis consumptionem. colat. adde succi limon. ʒij. M. F. lac virginale. hiscetandem curatus est. *Jo. Petrus Lotichius. obs. 1. cap. 3. lib. 6.*

Subsectio quarta.

Pro Faciei rubore.

Resert Eruditus quidam practicus se novisse celebrem medicum, cui nasus & facies tota rubore sordo & pustulis deformata erat; eum his duobus auxiliis curatum. quod quinque mensibus, verno videlicet uno, æstivis tribus, & uno autumnali, continuè vinum decocto cichorii diluerit, & ante pastum horis matutinis fructu rosæ caninæ cydoniati more cum saccharo factæ usus sit. Vinum decocto cichor. insuavius reddi non est dubium. ut hoc incommodum effugiamus, posset pro primo haustu decoctum cichor.

sepa-

separatim bibere, & deinceps vino uti. quod ad topica attinet, imprimis utile existimatur interdum faciem noctu illinire sanguine leporino, & manè aqua fragorum, vel aqua è floribus verbasci cum succo limon. destillata abluere.

Utile etiam est rubeatæ faciei casum recentem imponere.

Si verò pustulis facies deformata sit, exprimatur mensē *Majo* ex *Scrophularia* herba, cum radice lota succus, & cum ol. amygd. d. misceatur, atque insoleatur, eoque facies inungatur. vel fiat unguentum ex eadem herba hoc modo.

R. *Scrophulariam* cum radice bene lotam, incidatur, ac addito butyro *Majali* optimè depurato, coquatur, & exprimatur, atque expressum in vitro usui servetur. hoc unguento etiam ulcera lepræ similia, inuncta sanantur. *J. Crato. consil. 19. lib. 3.*

Ut faciei rubor tollatur, primum faciei oribus remediis utendum. commendatur succus pomorum acetosorum, si eo vespere facies inungatur, & manè aqua, in qua amygdalæ & semina melonum ita comminuta sint, ut quasi lac appareat, abluatur. quod si hoc non prodest, accipiat ovum integrum, & impone quatrinduo aceto fortissimo, donec corticem molliorem redditam appareat. & tunc accipe albumen ovi, eique admisce thuris mastich. ceruss. an. 3j. F. unguentum. quo ungatur facies. rectè etiam ista aqua & magno successu adhibetur.

R. *Lithargyr. præp. 3ß. aceti, 3iij.*

bulliant usque ad tertiæ partis consumptionem, & in alia olla bulliant salis, alumin. an. 3ß. thuris, 3j. in aq. ros. 1ßß. commisceantur deinde omnia posteaquam per linteolum fuerint colata, & habebis lac quo facies abstergatur. hoc cæteris non conferentibus, non solum maculas rubras faciei tollit, verum etiam pustulas aufert. potest eo manè & vespere uti. *J. Crato. consil. 8. lib. 4.*

Decoctum rad. taraxaci plurimum valet si ante cibum sumatur; & ablutio faciei cum aq. fragorum, cui aliquid sulphuris pulverisati in linteolo imponatur. *J. Crato. consil. 26. lib. 4.*

Subsectio quinta.

Pro Faciei rubore.

Contra Faciei rubedinem hoc expertum habetur.

R. Albumen ovor. numero centum. terantur in mortario, adde vitrioli rom. alb. pulverisati, 3j. M. & destillentur in alembico lento igne, & aqua facies abluatur. hoc similiter & rubedinem & pustulas tollit; radix *scrophulariæ* bulliat in aq. fontis, & colaturâ sæpius lavetur facies. *Petrus Forestus. obs. 3. lib. 31.*

In studioso Patricio facie rubra squallida, pustulis referta laborante, cura sic fuit instituta. præparavi materiam.

R. Syr. acetos. simpl. de Cichor. an. 3jß. aquæ cichor. acetos. an. 3iij. M. u u F.

F. julepus pro tribus vicibus, purgatus fuit hoc modo.

Rx. Aq. endiv. cichor. an. ℥iij. aq. acetos. bugloss. an. ℥ij. infund. sol. fen. ℥ij. epithym. ℥ij. tamarind. ℥β. bulliant in duplici vase in colat. parum expressa, infunde rheī, ℥β. spice, ℥j. rursum fiat expressio; adde syr. de fumar simplici, ℥ij. syr. diafer. ℥j. bibat tribus vicibus.

Inungat faciem sequenti.

Rx. Unguenti citrini, ℥j. sublimati, ℥β. ol. de tartaro, succi limon. an. ℥β. lithargyr. ℥j. ceruss. ℥ij. M. cum paucō pomato. inungat. exulcerabatur nonnihil, quare iussi rarius uti. postea hanc aquam præscripsi.

Rx. Aq. ros. plantag. fl. fabarum. an. ℥iij. aq. acetos. ℥ij. aluminis ℥j. M. hæc plurimum profuit. ejus diutino usu rubedo ex parte cessavit, pustulæque sanatae sunt. exactis multis annis, mihi iter facienti per ipsius patriam, hanc adhuc laudavit aquam. faciem tamen subrubram nonnihil semper retinuit, erat enim originale: sed nec tophis nec pustulis inæqualem, sed planam. *Felix Platerus.* obs. lib. 3. pag. 618.

Facies seni cuidam ebrio rubris maculis commaculata & inflata, crustisq; flavis per barbam serpentibus defœdاتا fuit; adeo ut Elephantiasin metueret. vix octiduum hoc remedio usus convaluit, & postea recedivam passus, iterum eodem sanatus est. post purgationem factam cum cathol. ℥β. confect. hæmec. ℥iij. & aq. fumar. illinat faciem hoc liquore.

Rx. Lithargyr. auri pulv. ℥j. alu-

min. ℥j. borracis, ℥iij. ceruss. ℥β. acceti, ℥ij. aq. ros. & plantag. an. ℥iij. bulliant lento igne ad consumptionem tertiæ partis. postea coletur. adde succi limon. ℥β. *Felix Platerus.* obs. lib. 3. pag. 627.

Subsectio sexta.

Pro Faciei pustulis.

Prastantissimum remediū est menstruum (virginis, vel alias juvenulæ boni habitus) in aqua calida solutum, quo si per dies aliquot sub vesperam eundo cubitum facies lavetur, & spontè exsicceetur, pustulæ cadent succrescente nova cuticula, & rubor evanesceat.

In iisdem pustulis & morphea totius faciei radicitus extirpandis mirifice valet oleum bufonum, quod fit hoc modo.

Rx. Bufones vivos (propter signaturam macularum in bufonibus) numero iij. vel iiij. coque in olei olivarum lbij. per integram horam. postea cola. hoc oleo illine faciem aliquoties, sed singulis diebus semel. post aliquot dies cadunt pustulæ & morphea sanatur. omnium fortissimum est hoc oleum, ideoque cæteris nihil proficientibus, ad id accedendum. *J. Hartmannus præst. Chimiæ.* pag. 117.

Subsectio

Subsectio septima.

Ad Faciem decorandam.

Magnæ virtutis est hæc aqua, qua *Maria Medicea* Regina Mater ad Faciem decorandam utebatur.

Re. Tres Capones albos statim post jugulationem axungia detracta, minutissime concisos, calcos duos recentes ex lacte caprino excoctos, pulpam sex limonum corticibus detractis, albumina ovorum, numero viij. unâ cum putapinibus, boracis, sulphur pulv. an. ʒss. camphor. ℞j. aq. fl. fabarum & nymphaeæ, an. ℞j. collocentur in Bal. M. atque in rostrum alembici aliquot grana moschi. aqua exstillans fervetur ad usum, hæc noctu ante somnum lavetur facies. *Felix Platerus. prax. medic. tom. 3. lib. 1. cap. 2. pag. 153.*

Sectio secunda.

Pro Fame ingenti in viro quodam ex verme Cucurbitino.

VIR quidam opimo præditus temperamento, multoque sanguine abundans, anno suæ ætatis 26. famelicere multum cepit, mox sensim, indies augescente fame, ad eum statum pervenit, ut inexpressibilis omnino redderetur: atque licet opipare viveret, & multum ederet, saturatus tamen à mensa nunquam discedebat, imò co-

gebatur hora una, aut, quod summum erat, duabus à cibo transactis, denuo comedere: neque alimenta vomebat unquam, neque alvus fluebat illi, sed contra, siccior quotidie evadebat. Vocatus ad curationem accedo libenter, putans observaturum affectum memoria dignum, & certè vanum non exstitit iudicium: nam statim atque conveni ægrotum, non quidem comedentem, sed devorantem video, ita ut fuxit mihi admirationi maximè. ac rursus à prandio horis nondum duabus præteritis, famelicentem vidi ita, ut omnino cogereur cibari, alioquin statim animo delinquebat. contemplor omnia, quæ secundum naturam, & præter naturam inderant in ægrotò, & facta in omnibus, ut par erat, diligenti consideratione, dico nullam adfuisse refrigerationem oris ventriculi, nullam melancholiz naturalis fluxionem ad ventriculum, ut existimabant medici quidam, sed suspicari me vermem cucurbitinum mali causam existere, omne alimentum depascentem, hanc conjecturam præter alia comprobabant hæc duo: Unum quod ægrotus dicebat se sentire aliquid moveri in inferiore ventre, & veluti manum quandam extendi ad ventriculum, ac omnem cibum ex eo rapientem. Aliud verò, quod in pueritia multum fuerit obnoxius vermicibus, retuleritque pater illius sese recordari illum anno 17. suæ ætatis, supra viginti vermes glomeratos ejecisse. Data mihi fuit sanandi hominem provincia; quæ felicem admodum successum habuit in hunc modum. primum omnium, ho-

ra quinta ante prandium exhibeo illi
 ſbjß. ol. amygd. d. rec. hoc potiffi-
 mum confilio, ut emolliendo alvum
 viam ad exitum vermi pararem: qui
 verò nolebam concitari vomitum, quo
 perperam & intempeſtivè ante uſus
 fuerat, non unico haufu, ſed quatuor
 vicibus totam exhibui quantitatem.
 jubens ut ſextam horæ partem inter
 unam ac aliam ſorbitionem interpone-
 ret: nec minori indigebamus in mag-
 no corpore, multo potui aſſueto,
 quantitate. hora prandii ſtatim ante
 cibum dedi bolos duos ex 3j. ſpec. hi-
 eræ, & 9j. rhei: ac ſtatim juſſi ut
 ſumeret 3vj. decoctionis ſebſten. hu-
 midum paravi cibum, ſed acidum. Fu-
 it panis contritus in jure pullæ cum
 3iij. ſucci limonum. hiſce peractis,
 jam coepit mitificari fames, neque e-
 nim duarum horarum poſt cibum ſpa-
 tio, eſurivit. hinc non ille modo, ſed
 omnes benè corp. runt ſperare, maxi-
 mè quod uſque ad ſextam à prandio ſi-
 ne appetitu manſit. ante coenam pa-
 rari jubeo clyſterem ex lactis caprini
 ſbjß. exhibeo 3jß. pilul. ex aloe non
 lota, ſtatim ante coenam, cum eadem
 quantitate decoctionis ſebſten. in
 contrito pane decem amygdalas ama-
 ras diſſolvo. noctu emolliſſa illi alvus,
 excrementa erant pituitoſa, admodum
 viſcida, ſubincerta. nocte quievit,
 parum eſurivit. eadem repeto ſecun-
 do die remedia. nulla fames hora coe-
 næ, ſed ſere nauſiabundus videbatur,
 emolliſſa alvus nocte media, ac paulo
 poſt ſentit ægrotus exire aliquid ſoli-
 dum, ac tangens, eſſe inteſtinorum
 portionem rectur, clamans, vocarime

jubet, accedo. ille ſtatim, morior,
 inquit, niſi manus porrigas adjutri-
 ces, en inteſtina ex ventre proſiſiunt.
 video cucurbitinum vermem, ac ri-
 dens; bono ſis animo, dixi, jam ſa-
 nuſ evaliſti. Inteſtina non ſunt ex ano
 prodeuntia, ſed vermis ille, qui famem
 inexplibilem efficiebat, devorabatque
 omne alimentum. Erat longitudo il-
 lius cubiterum 25. adhuc vivens mo-
 vebatur. latitudo erat digiti minimi.
 erant plus quam mille cucurbitini ver-
 mes adhærentes illi muco aut mem-
 branulæ. ac una ſerè vixit hora, &
 ſic convaluit non ſine admiratione aſ-
 ſiſtentium, ac artis noſtræ honore.
Horatius Augenius. tom. 2. epiſt. &
 conſult. lib. 6. epiſt. 6.

Seſſio tertia.

De Favo.

Vide ſupra lib. 1. Seſſ. 7. De Aco-
 ribus.

Subſeſſio unica.

Pro Favo in Puero laſcente.

Inſans quidam in capite Favum
 habebat cum ingenti pruritu. Im-
 peravi ut caput leviter balnearetur
 cum decocto ſennigræc. malv. & al-
 thææ. Deinde ut inungerent ſolo oleo
 roſ. in quo Camphoræ exiguum im-
 mixtum ſit. alioqui ſi iſtis non cura-
 retur, juſſi pararent oleum deſcriptum

à *Montagnana* consil. 298. (cujus descriptionem vide supra, *scilicet* 14. lib. 3.) quod egregiè valet ad crustas & eruptiones puerorum. valet enim ad favum tineam & achores. Nam ea quæ ad crustas capitis puerorum à Neotericis practicis scripta sunt valere. eadem quoque conferunt favis achoribus, & tinea. *Petrus Forestus*. obs. 24. lib. 8. *De exterioribus vitii capitis.*

Præstat in pueris uti levibus, quale hoc est à *Bayro* sæpius expertum, tam in favis quam achoribus, nempe caput ablue cum decocto fl. salicum, fol. parietar. betæ albæ & lentium, & post ablationem inungere unguento subsequenti.

R. Lithargyri cum oleo ros. & aceto nutriti, ʒj. sol. rutæ viridis, ʒβ. (vel ceruss. ʒβ.) staphisagr. ʒij. vitrioli, ʒj. (vel aloes succotrinæ, myrrh. fuliginis oris furni tuthiæ, an. ʒjβ.) probè M. in mortario cum aceto & ol. rosac. (vel myrtino) diu agitando, ut fiat unguentum infiar nutriti, eo inungatur caput & est mirabile. *Petrus Forestus*. obs. 25. & Scho'. lib. 8.

Sectio quarta.

Pro Faucium ulcere.

Cuidam in palato juxta uvulam ulcus obortum ex defluxione, ut aiebat, spatio temporis adeo invaluit, ut magna illius portione absumpta, uvula simul perderetur, unde votem nonnihil raucam edebat, potusque

quandoque in deglutitione per narium amplitudinem ascendens effundebatur, licet multa tentasset remedia topica & generales purgationes sæpe repetitas, & sudores usu decocti guaiaci, nihilominus tamen exulceratio hæc persistens, ulterius serpebat; duraveratque tunc cum ad me venit per biennium. difficilem fore curationem prædicens, nec uvulam amissam reparari posse, curam sic aggressus sum, ut potionem hanc vulnerariam, prout in praxi mea describitur, per mensis spatium manè quotidie biberet jussu. Potio ita se habet.

R. Pyrol. fanicul. consolid. artemis. alchymill. sanguisorb. pilosell. agrimon. millefol. vinc. pervinc. an. Mʒ. coq. in vino rubro ad tertias dulcorando melle ut fiat potio vulneraria. Postea aqua viridi exulcerata loca in faucibus cum penicillo in ea madefacto tangat semel in die, cautione adhibita ne quid illius deglutiat, & ideo statim postea lacte caprino cum Chalybe ustulato os colluat & expuat; in cujus laetis poculo uno, mellis, ʒj. aluminis usti, ʒj. mista fuerint. aqua viridis sic parabatur.

R. Ærugin. æris, ʒj. alumin. ʒβ. vitriol. minii, an. ʒj. coq. in vini albi ʒiij. aq. vitæ, ʒβ. reponatur ad usum. post illius per aliquot dies usum, colluat sæpe os vino in quo sol. Ligustri cocta sint.

Masticen, thus, myrrham, carbonibus ardentibus inspergat, fumumque interdum per infundibulum in os intromittat. hisce tantum effecimus, ut exulceratio nulla amplius conspiceretur.

tur, sed omnia sana; & ipse optimè contentus à me discessit. *Felix Platerus*. obs. lib. 2. pag. 404.

Seçtio quinta.

De Febre continua.

Febri est motus inordinatus sanguinis, ejusque nimia effervescencia, cum calore & siti, aliisque plurimis symptomatis, quibus œconomia naturalis variè perturbatur. alia est continua, alia intermittens; de intermittente infra.

Continua est cujus accessio ad plures dies sine ærugia protenditur; sua habet remissionis & exacerbationis tempora, intermissionis vero nequam.

Tribus modis sanguis effervescens febrem continuam inducit. Primus est, cum subtilis & spiritiosa sanguinis portio nimis incalescit, & excandescencia quadam afficitur, quæ idcirco reliquas cruoris partes exagitat, & in orgasum incitat, & sic in toto corpore fervor & incalescentia solito major excitatur. Quoniam verò spiritus solummodo in culpa sint, eorum æstus & inordinatio intra breve tempus solent sponte sedari; hinc est quod hæc febris intra diem terminetur, raro ultra triduum extenditur, idèoque febris Ephemera, aut Synochus plurium dierum appellatur. Secundus effervescencie modus est, quando pars sanguinis sulphurea sive oleosa nimis calefacta fervorem concipit, tunc

enim & immodicè in vasis effervesceit, & plurimum in corde accensa, destillatione sua, calorem valde intensum in toto corpore producit; & sic hujusmodi febris inducitur quæ Synochus putrida vulgò nominatur. quæ symptomatice est vel essentialis; Symptomatice dicitur, quæ ab alio quodam morbo in corpore prius excitato originem ducit, cujusmodi habetur febris, quæ ab angina, pleuritide, peripneumonia, à vulnere, ulcere, aut abscessu quopiam in parte principe, aut ejus vicinia dependet. Essentialis dividi solet in causum, quotidianam, tertianam, & quartanam, juxta diversimodam sanguinis dyscrasiam, succique nutritii degeneris supplementum, citius aut tardius ad turgescencie plenitudinem assurgens. Tertius verò gradus (qui & distinctam febris continue speciem constituit) à fermento quodam maligno & venenato excitatur, quo cum sanguinis massa imbuatur, & spiritus & pars sulphurea unà fervorem concipiunt, eorumque excandescencia non prius sedatur, quam aut materia ista maligna assumpta sit, & foras eliminetur, aut à veneno ejus corruptivo, sanguinis coagulatio & velut putrefactio quædam inducatur, qua & circulatio impeditur, & spiritus vitalis extinguatur: & juxta hunc modum fiunt febres malignæ, variolæ, morbilli, & etiam pestis.

Differt autem effervescencia febris continue ab illa quæ intermittentem constituit, in hoc quod in ea spiritus aut sulphuris aut utriusque inordinationes

tiones propria subducitur suaeque sponte sine alterius miscela fervorem concipiunt, & imminiter ebulliant; secus se habent in febre intermittente.

Clarissimus Fr. Sylvius existimat febrium omnium continuarum causam esse bilem aut lympham (sub qua succum pancreaticum, ipsamque adeo salivam comprehendit, quatenus cum ipsa deficiuntur ad cor) aut utramque vitiosam, & in dextro cordis ventriculo effervescentiam talem excitantem, unde continuò pulsus producatur frequentior.

Febrem ephemeram inducunt nimis corporis motus, animi perturbationes, calor ambiens puta Solis aut Aëstuarii, vini potus, ciborum piperatorum usus, vigilie, labor immodicus, bubo, aut vulnus, in puerperis lactis proventus. ad eam disponunt tempestates corporis calida, habitus athleticus, vita sedentaria, & exercitii desuetudo.

Febris putridæ causæ procatarectæ sunt, temperies calida & humida, habitus corporis athleticus. ætas juvenilis, victus lautus & opimus. vinorum divitum potus assiduus, tempestas verna aut æstiva, corpus cachochymicum, & vitiosis succis refertum. præ cæteris verò observatione constat, quod crebra sanguinis missio, homines febri aptiores reddat, ex eo nimirum quod hac ratione sulphur in sanguine copiosius congeratur, subducatur verò sal quod ipsum ab efferatione cohibere debet. quæ latentem huius febris diathesin in actum deducunt, sunt præcipuè *Δυσπνῶν* impedita &

crapula; hæc non solum fermentationem immodicam sanguini inducit, sed simul etiam materiam nitrosulphuream adustioni & incendio aptam velut pabulum sanguini flagranti subministrat; propter illam verò sanguinis massa mole aucta turgescit ac veluti fermento quodam de novo inspirata fervorem concipit, & immaniter ebullit.

In hac febre quatuor licet observare tempora, quibus velut totidem stadiis ejus cursus peragitur; sunt autem hæc, initium, augmentum, status, & declinatio. hæc in quibusdam citius, in aliis tardius & longiore tempore solent absolvi. Initium computari debet, à quo sanguis fervescere, ejusque sulphur ætium concipere incipit, usque dum in totam cruoris massam ardores & encandescentiæ diffunduntur. tunc est quod plerumque rigor aut horror infestat, ob nimirum crudi succi cum sanguine admixtionem. Augmentum erit cum febris incendium totam occupavit sanguinis massam. h. e. sulphur seu oleosa sanguinis pars jamdiu excoacta, & per partes effervescent tandem instar sœni madidè repositi post longam incandescentiam simul tota in flammam erumpit, ejusque massa recrementis seu particulis adustis, quæ & fermentationem adaugent, aggravatur. hoc tempore ægri de siti intolerabili queruntur; insuper dolor capitis, vigilie pertinaces, sæpe etiam deliria, phrenitis, & motus convulsivi infestant; alimenta quævis fastidio sunt, aut vomitu rejiciuntur: accedunt oris amarus, sapor ingratus, lingua

linguæ scabrities, pulsus vehemens & citatus, urina summè rubicunda, plerumque turbida & contentis saturata. Status est illud morbi tempus, in quo natura crisin seu materiæ adustæ & à deflagratione sanguinis residuæ expulsiōem molitur. Post enim sanguinis & succi alibilis deflagrationem, materia hæc adusta in tanta copia eongeritur, ut turgescencia sua naturam ad expulsiōem irriteret, quæ Crisis dicitur: cujus causa inde potius petenda est quam à Lunæ influentiis. Declinatio Crisin sequitur, quo tempore sanguis languente incendio minus effervesceat, & vel spiritu vitali adhuc respollente, quod reliquum est materiæ istius adustæ subigit, & paulatim excernit, donec pristino vigori restituatur, vel eodem spiritu nimis depresso, recrementis adustis adhuc inficitur, idcirco turbidus & depauperatus evadit, ut nec succum nutricium assimilet, nec circulationi, neque in corde accensionem pro lampade vitæ sustentanda, idoneus persisteret. *Thomas Willis, lib. De Febribus.*

Subsectio prima.

Pro Febre Synocha simplici.

Juvenis quidam Nobilis bene habitus & sanguineus mense Maio pila palmaria ludens, seque vehementer exerceans, adhuc cum antagonista contendens, atque exandescens, postea domum reversus in febrem incidit Synocham, itaque Chirurgus accersito,

vena brachii aperta, sanguinisque ℥viij. detractæ fuerunt. statimque ad sanguinis fervorem extinguendum julepum hunc propinavi.

R. Aq. endiv. & acetos. an. ℥ij. succi limon. 3j. syr. de ribes & de agresta. an. 3j. julep. viol. 3jβ. capiat mediam partem statim à venæ sectione, alteram sub noctem. ut aquam fontis, quam summè expetebat, injecta tamen prius crusta panis, assatim biberet concessi. quia nox inquieta fuit ob turbulenta insomnia & caput dolebat, oxorrhodinum fronti & temporibus applicui.

R. Aq. ros. ℥iiij. aq. plantag. viol. & lactuc. an. 3j. aceti rosac. 3j. album. ovor. numero j. ol. rosac. 3j. agitentur ut fiat oxorrhodinum.

Pulsus cum nihilo remissior esset, iterum crassino die missus est sanguis ex sinistro brachio bona quantitate. Sub vespere quia alvus non respondebat, & ut calor magis restinguere-tur clystma injectum fuit tale.

R. Fol. malv. viol. acetos. lactuc. endiv. an. Mj. fl. viol. nymphaeæ. an. pj. sem. cucurb. conqussat. 3jβ. sem. psyllii, 3ij. F. decoctio in colat. 16j. dissolv. sacch. rub. 3j. cassiæ rec. extract. 3jβ. succi lactuc. 3jβ. ol. viol. 3ij. salis parum. F. Clyster. huius usu bis ejecit. post mediam noctem facies & pectus madere ceperunt, indeque somnus subsequi, moxque inter dormiendum egregiè sudare: & postea febris cum penitus dereliquit. *Felix Platerus. obs. lib. 2. pag. 277.*

Subsectio

Subsectio secunda.

Pro Febre ardente.

Pauper quidam quadraginta annorum correptus est ardente febre cum symptomatis solitis. illum paucis & nullius pretii remediis sequentibus sanum feci.

R. Aq. card. bened. ℥vj. rad. asari pulver. ℥ij. M. pro haustu. hausto hoc calide in lecto, sudavit multum, vomuitque nonnulla biliosa. sequenti die basilicam cubiti dextri aperuit, & copiose sanguinem misit. pro cibo dabatur juscula. potus erat aqua decoctionis fragrarie. atque his sanè mox subventum est misero. *Martinus Rulandus. curat. 55. cent. 9.*

Experientia longa observavimus in curandis febribus omnibus, & iis e quidem quæ nullis pharmacis solvi & tolli potuerunt, illas mox & certò solutas & sublatas esse aqua benedicta. *Martinus Rulandus. curat. 68. cent. 9.*

Paupercula quædam febre ardente lethifera laborans, mox adjuncta est & liberata per emptu facilia & utilia ista catapota.

R. Pil. sine quibus, aurear. an. ℥ij. agar. troch. ℥ss. cum syr. ros. solut. F. pil. ix. quarum operatio fuit bona & salutaris. potus erat decoctum radicum cichor. *Martinus Rulandus. curat. 69. cent. 9.*

Vir quidam triginta annorum ardente febre extorrescebat. accesserat pertinax vigilia, lingua arida, spiritus difficilis, cibi fastidium, vehemens sitis, ab omnibus erat desperatus. urina fuit rufa, turbida & spumosa. hujus deplorati hominis curam suscepi talem. Cibus erat liquidus, sorbilis, humectans, potus aqua julepizata julepo violato. hoc purgatorium propinavi.

R. Decoct. aperitiv. cum rhab. ℥ij. syr. rosat. solut. ℥ij. syr. de rhab. ℥j. M. pro haustu: quo alvus multa biliosa & varia egressit, & febris sese mox inclinavit. urinaque coepit naturalis fieri. Sequenti die post hanc evacuationem, basilicam venam me admonente pertudir. his ita peractis præter omnium hominum opinionem Dei misericordia iterum incolumis restituitur. *Mart. Rulandus. cur. 46. cent. 10.*

Juvenem quendam 19. annorum febre continua periculose laborantem mox annuente Deo, sanum feci per sequentem potionem & poculum.

R. Aq. font. vini. an. ℥iiij. bulliant simul & semel. postea infundantur in calice nostro chimico per horæ quartam partem, deinde invocato nomine Domini, accepit calicem salutarem, ebibitque infusum, & post horam vomuit multa phlegmatica & biliosa, ac alvo quoque consimilia excrevit, & statim melius habuit, melior etiam urina, & quatuor dierum spatio sanatus fuit. victus ratio fuit humectans, potus decoctum hordei saccharatum. *Martinus Rulandus. curat. 17. cent. 9.*

Subsectio tertia.

Pro Febre continua putri.

Juvenis quidam biliosus 25. annorum, cum tempore verno à cibo, operi rustico valde intentus esset, in febrem continuam eamque putridam incidit. Secundo die à morbi initio ad eum accitus, cum alvum strictiorem haberet, minorativum medicamentum sequens propinavi.

R. Elect. lenitiv. & cathol. an. ʒiij. syr. rosat. solut. ʒij. aq. cichor. ʒiiij. quo multa biliosa evomuit, simulque ter alvum excrevit. sequenti vero die, ʒviii. sanguinis ex vena brachii dextri extractæ sunt, cum robustus esset. hora quarta pomeridiana hunc julepum ebibit.

R. Aq. lactuc. cichor. endiv. an. ʒj. syr. de endiv. viol. oxyfacchar. simpl. an. ʒß. M. pro capitis dolore frontioxyrrhodium admovi. cumque malè dormiret tempora inunxi oleo viol. & papav. simul mixtis. cum à sanguinis detractiōe, aliquantulum sudasset, & benè egressisset, quarto die melius habere visus est. quinto autem cum signa coctionis in urina apparent, neque alvum deponeret. rhabarbari infusum sequens dedit.

R. Rhabarb. el. ʒiij. spic. ʒß. infund. per noctem facta prius leni ebullitione in aq. endiv. ʒv. fortissimæ expressioni adde syr. rosat. solut. ʒij. M. quo optime excrevit, ita ut febris sexto die minus illum affligeret, & urina crassi-

or facta valde sublideret; septimo autem die per sudorem crisis subsecuta est, & sanitati restitutus fuit. *Petrus Forestus. obs. 1. lib. 2. De Febris continuis.*

Puella quædam septem annos nata, laborabat febre continua non admodum vehementi, sed quæ per interval. la, scilicet circa vesperam exacerbabatur. incepit febris cum vomitu pituitoso. quem deinde secutus est alvi fluxus etiam pituitosus, per unum tantum diem perseverans; urina erat pallida & turbata, anhelitus acidus & graveolens. Præscribo potionem ex infuso ʒj. rhei cum syr. rosat. ʒj. quam paulò post assumptionem evomuit, cum pituita crassa & valde putrida; deinde circa vesperam clysterem ex catholic. dupl. ʒß. injiciendum curo: quo & reliquis medicamenti simul operantibus, quinquies deiecit tota nocte materiam pituitosam, biliosam, & valde foetentem; manè febri perexigua, & meridiè febris expers, ac sanitati restituta est.

Ex hac observatione colligere est, quantum aberrant illi medici, qui in omni febre continua indiscriminatim à venæ sectione inchoandam esse curationem existimant. cum sepe in pueris dictæ febres à putridis humoribus, in prima regione stagnantibus oriantur; qui purgatione faciliè educuntur. in hac autem puella vomitus pituitosus & alvi fluxus talem humorum redundantiam indicabant. *Lazarus Rivierius. obs. 57. cent. 1.*

Subsectio

Subsectio quarta.

Pro febre summe maligna cum pulsu intermittente.

Nobilis quidam incidit in febrem summe malignitatis, quam statim ab invasionis principio comitabatur continuus vomitus materię biliosę, vehemens linguę ariditas, sitis, inquietudo, intollerabilis æstus ventriculi, cum frequenti eructationum repetitione; quę per intervalla gule communicabat angustias & coarctationem difficillimam; pulsatio arteriarum deprehendebatur valde inæqualis & inordinata usque ad septimum diem, quo percipi cœpit intermittens, sed hic nondum arripui desperationis ansam, licet haudquaquam me lateret *Galenus* de hoc signo iudicium prorsus formidabile.

Ad medelam huic affectioni præstandam accirus, neglecta sanguinis detractio, quam hoc anno in quibuscunque malignis & pestilentibus morbis crudeliter grassantibus periculosam compereram, ilico exhiberi jubebam antidotum hoc cum aq. card. bened.

R. Theriac. el. ℥iij. rad. tormentill. bacc. junip. sem. card. bened. an. ʒijß. bol. armen. præp. ʒß. diarmargar. frigid. ʒij. sem. acetos. citri, ras. eboris, an. ʒj. syr. acetos. citri, q. s. F. conditum. unde provocato abunde sudore meliusculè habuit, tertio die observata maxima humorum putredine, & apparentibus incendiĩ adustio-

nisque gravioris indicii, ordinavi decoctum ex hordeo, carduo bened. & scabiosa confectum, admixto siccharo & aceto in formam syr. acidi quo assidue utebatur. quandoque haustum ex stillaricia card. ben. & oxalidis aqua bibebat. Nutriebatur pitfana subacida, avenato in aqua cum pauxillo aceti preparato, ac tandem jusculo pulli gallinacii simplici in quo vitellus ovi erat dissolutus, assumpsit quoque succum mali panici. Quinto die contesto diligenter corpore, exhibitæque aqua hordeacea dulcorata, copiosissime profudit sudor, qui misere ægotantem sublevabat anxietatis continuę molestiis. Sexto per secessum prodibant excrementa penitus biliosa cum siccitate magno, adeo ut natura materię peccantis diminutionem paulatim moliri jam videretur, sed impedita fuit ab insultu noctis subsequenti, qua symptomatum omnium concursus ingroebat tanta & vehementia & celeritate, ut æger condito ultimę voluntatis testamento migrationis è vita momento intenderet. Septimo rediens manè in acerbo consanguineorum astantiumque hætu citra ullam dilationem digitis carpo admotis pulsum percipio intermittentem tertia quaque pulsatione, qui primus quidem contactu terrorem incussit, at examinatis interea cæterorum accidentium præsigniis, indeque certa convalescentiæ spe data, quicquid discriminis portendebat variata illa cordis & arteriarum motio, id totum revuli ad acerrimum naturę cum vi morbi concertationem neque profecto con-

jectionem meam eventus rei fecerit, quoniam reliquo diei decursu expultrix facultas occupabatur planè in exonerando stomacho à noxia materie adustæ multitudine, animadversione habita primò ad virtutis corroborationem, odoratui mala arantia aq. rosac. & acetum rosac. obtuli. Deinde ad juvandum naturæ conatum in ciendo vomitu exhibui aquam tepidam cum ol. communi & arantiorum succo mixtam; inde serosa quidem, recrementa nonnulla remanarunt. Sed quum minora mali nondum attingeretur satis ab imbecilliori hoc medicamento, aut ejus tenacissima malignitas infringere-
 tur, sequenti die (qui octavus numerabatur) deliberato animo, & pulsus intermissione quamvis perseverante, ministravi potionem purgantem sequenti modo confectam.

R. Rhei cl. pulv. sen. laxativ. an. ʒijß. infund. seorsim in aq. endiv. ʒi. iijß. horis x. post sortem expressionem colat. adde syr. ros. solut. ʒj. M. & quia mentio incidit pulveris tenæ solutivi, cujus usum in hac infestiore *Germania* ego primus introduxi ejus descriptionem lubenti communicatione obiter subjungam, ut quibus visum fuerit in suis præparent pharmacopoliv.

R. Fol. sen. purgat. tartar. alb. an. ʒi. sem. anis. caryophyll. cinnam. galang. an. ʒj. diagrid. ʒij. comminuantur minutissime in pulverem. S. A. dosis est ʒij. in substantia & ʒß. in infusio. Ex superscriptis pharmaci assumptione lexies æger per alvum excrevit fava, biliosa, adusta, fetida,

cum sedatione omnium symptomatum: ut etiam testaretur sensibili perceptione sese liberari ab ingenti pondere incensi glomeris per intestinorum longitudinè à ventriculo delatæ. Postea roboravi intrinsecus conf. ros. exhibitione, foris verò illinitione olei ros. immaturi. convaluit probè nobilis hic post universalem corporis evacuationem: saltem pulsus intermittens perdurabat adhuc in nonum usque diem, quo commutabatur in parvum, rarum, & tardum, qui necessariò debilitatem sequebatur ex mutua naturæ & ægritudinis colluctatione natam. Proinde manifestissime apparet hanc prædicendi cautionem à medicis esse observandam, ne animo penitus percusso & commoto de valetudinis recuperatione confestim diffidant, si quando ejusmodi pulsus sensui occurrat, cum causæ quidem morbificæ magnitudinem & ancipitem oppugnantis naturæ luctam denotet, non tamen mortis propinquitatem, nisi plurium lethaliū signorum tanquam *typhus* accessione confirmetur artificiosa conjectura. *Joannes Wierus*, lib. 1. obs. obs. 4.

In febre maligna hodie frequentissimus est lapidis bezoardici usus; cujus (ut liberè loquar) nunquam evidentem ullum fructum conspexi; veruntamen usurpari facilè concedo, quod ex iis sit, quæ si non juvent, nec etiam obstant: quæque exerceri à medico indulgebat *Hippocr.* *Hier. Mercurialis*, consult. 5. tom. 3.

Ut ingenuè dicam, dum *Ventris* praxim excretion, maximam lapidis bezo-

bezoardici copiam consumpsi, nec egregiam operam sensi. Scio plurimos quibus exhibui, fuisse sanatos, sed non retuli in lapidem: Scriptores dicunt, quod eo sumpto sudor copiosus exciteretur, post quem statim sublevantur. Ego tamen non vidi sudorem prorumpentem: vel si apparebat, erat sudor imperfectus, itaque quantum ad me, abjeci omnem spem hujus lapidis in his febribus. *Herodes Saxonia. lib. De Febribus. cap. 38.*

Subsectio quinta.

Pro Febre putrida maligna.

IN eam facile sententiam descendendo, ut quamprimum mittatur sanguis quamvis à nonnullis venæ sectio in febre maligna virium causa, veluti valde suspecta improbetur, habeo tamen rationes quæ id mihi semper persuaserunt.

Contra malignitatem ita pugnantum est.

R. Margarit. alb. non perforat. C. C. usti, sem. citri mundati, an. ʒj. boli armen. orient. ʒij. sacchar. albiss. ʒʒ. M. F. pulvis subtilis cujus ʒj. bis in die detur in cibis.

Placet nunc confectionem quandam huic operi maximè opportunam longo usu à me comprobata recensere. Est autem hujusmodi.

R. Bol. armen. or. ʒj. corall. rubr. ʒij. macis ʒʒ. rad. angelic. tormentill. fol. dictam. rec. an. gr. v. sem. citri mund. margarit. alb. an. ʒʒ. rad. Scorzoner. condit. ʒij. sacch.

albiss. in aq. vel decocto Soochi dissolut. q. s. ut fiat confectio in rotulis ʒij. ponderis. quarum una singulis sex horis jejuno ventriculo offeratur. præterquam enim quod venenosos illos halitus aut humores eadem contagione infectos mirificè corrigere & extinguere valent, temperatæ admodum sunt, & ita omnibus humoribus indifferenter spiritui venenoso materiam præstantibus in omni ætate, temperamento, & anni constitutione necnon in utroque sexu maximè sunt accommodatæ. delirio succurrendum est venæ sectione, vesicantibus, oxýrrhodo cucurbitulis scapulis affixis, clysteriis, frictionibus & ligaturis dolorificis partium inferiorum: & somnum conciliantibus. pro lingue ariditate, scabritie & si i. lactacæ & oxalidis folia aq. frigida madefacta ore contineantur; neque unquam gelida pro abluendo ore illi denegetur, vulgatissimum enim est veterum illud præceptum, cave ne exsiccetur fauces ægri. in hunc usum efficacissimum est hoc conditum.

R. Sem. citrull. sem. portulic. virid. sem. papav. alb. an. ʒj. rad. liquirit. tragacanth. an. ʒij. cum mucagine sem. cyton. aq. rosæ extract. F. globuli in ore detinendi. *Ja. Zechlin. consult. 47.*

Pro potu sit decoctum C. C. veri cum hoc syr.

R. Syr. acid. citri, ʒij. rob. de berberis & de ribes, an. ʒj. sp. vitrioli gutt. vj. M. Ad fervorem restingendum hunc julepum exhibui.

R. Syr. acid. citri, è succo acetosæ an.

an. ꝑ. sal. prunell. ꝑ. aq. acetos.
ꝑ. aq. cichor. endiv. an. 3vj. M. non
parum contulit tinctura rosar. ita præ-
parata,

R. Aq. endiv. ꝑ. aq. acetosell.
ros. an. ꝑ. ꝑ. ros. rub. ꝑ. spirit.
vitrioli ꝑ. infunde tepide in vase
vitreo per horas x. colat. adde julep.
rosar. ꝑ. de qua bis in die haustus of-
feratur. ad refrigerium, roborandum,
& malignitati resistendum valde ac-
commodata. In febribus continuis &
malignis primas tribuo aque acetosel-
læ quæ & alterando, & malignitatem
resistendo suo merito principatum ob-
tinet. *Augustinus Thormerius*. lib. 1. ob-
serv.

Subsectio sexta.

Pro Febre maligna.

Ungula alcis summopere in epi-
lepsia commendata mirabilio-
rem virtutem possidet, ut sæpius nos
experti sumus, contra venena & fe-
bres malignas, eo modo sumpta quo
lapide Bezoar utimur. Sudorem fa-
cillimè movet. Nos exhibuimus in
minutissimas partes lima reductam
cum conserv. de acedine citri ad sep-
tem granorum pondus, mirabileque
effectus in morbi malignitate supe-
randa ægrotis peperit. *Dominicus Pa-
narolus*. observ. 33. pentecoste. 3.

Vir quidam incidit in febrem ma-
lignam quæ ipsum ad convulsiones &
delirium perduxit, cum summa pul-
sus inæqualitate, unde brevi moritu-
rus videbatur. Ex variis quæ illi ex-

hibita fuerant, maxime profuit aqua
theriacalis nostra in febribus pestilentis
curatione descripta ad ꝑ. exhibita
cum bezoardici jovialis, gr. xij. à
quibus sudor copiosus excitatus est, &
æger veluti miraculo liberatus. *Lana-
rus Riverius*, obs. 68. cent. 4.

Compositio aque theriacalis *Riveri-
ana* talis est.

R. Limones recentes & succulen-
tos, numero xij. cortices & semina
eximantur, succus exprimitur, eique
adde cortices prædictos & semina. suc-
ci scordii; ꝑ. succi acetos. rutæ
caprariz, scabios. & card. ben. an. ꝑ.
raf. C. C. ꝑ. theriac. vet. 3vj. cor-
tices limonum in tenues laminas divi-
dantur, semina contundantur, & her-
bæ quæ minus habent succi inter con-
tundendum succo limonum irroren-
tur. omniaque destillentur in B. M.
hujus aque detur ꝑ. per se vel cum a-
liis liquoribus permixta.

Matrona quædam Sexagenaria fe-
bre maligna laborabat, cum summa
virium dejectione ex continuo alvi
fluxu ad lienteriam tendente, & totius
corporis refrigeratione singulis diebus
recurrente, & per plures horas per-
severante. Cum remedia ordinaria,
quæ pro febre maligna alvi fluxu &
corroboratione virium vulgò præscri-
bi solent, sedulo ac continuo per bi-
duum usurpata, nihil profuissent, &
ægra in pectus rueret, ita ut die unde-
cimo morti proxima ac veluti in agone
constituta videretur, ad bezoardicum
joviale tanquam alexipharmacum exi-
mum, & potens diaphoreticum con-
fugiendum esse censui, illius gr. xij.
exhibui.

exhibuit. ab eo tempore non amplius deiecit. perfrigerationes non redierunt, & intra biduum febris experta fuit, ac postmodum brevi convaluit. *Lazarus Riverius. obs. 56. cent. 4.*

Subsectio septima.

Pro Febre maligna.

Post *Mosspeli* obsidionem an. 1623. grassata est per plures menses febris admodum maligna, ex qua media serè pars ægrotantium interibat. peculiariter verò quibuscunque parotides superveniebant. (quod circa nonum vel undecimum morbi diem solebat contingere) omnes interibant. cum autem plures huiusmodi vidissem, neque ullis alexipharmacis liberare potuissem, cogitare coepi ideo censeri lethales parotides, quod pars illa non sit capax recipere totam materiam morbosicam, quæ intus manens, interimit; & supplendum esse naturæ opus. ac quanquam ægrotantes pulsum haberent parvum & frequentissimum ac pene formicantem, ut in agone mortis versati viderentur, quæ etiam brevi succedere solebat: attramen hæc *C. Celsi* sententiam animo revolvens, multa scilicet in præcipiti periculo rectè fieri, quæ alias essent omittenda, & satius esse anceps remedium in uno aut altero experiri, quam tot ægros certo exitio relinquere; sanguinis missionem præscripti partis vicibus, propter virium imbecillitatem bis aut ter eodem die, & sequenti die purgationem, qua via omne

quibus hæc remedia administrata sunt, sciliciter evaserunt, neque ullus deinceps interitit. *Lazarus Riverius. obs. 43. cent. 1.*

Vocatus ad quendam febrem malignam laborantem, præter remedia ordinaria & julepos cardiacos cum sale prunellæ ter in die exhibendos hunc pulverem præscribo.

R. Salis prunellæ, ʒβ. camphoræ 3β. M. F. pulvis. qui dividatur in quatuor partes, quarum unam capiat tertia quaque hora. noctu hunc pulverem sumpsit, & manè multò melius habuit, jubeo iterari pulverem cum aliis remediis, & eodem die à præsentaneo vitæ periculo liberatus est, & paucis postmodum diebus omnino convaluit. *Lazarus Riverius. obs. 18. cent. 2.*

Aromatarius quidam viginti & quatuor annorum laboravit febre maligna, ex qua tandem circa undecimum morbi diem incidit in delirium, & paucis postmodum diebus in motus tremulos & convulsivos nervorum, qui phrenitidi lethali supervenire solent per mensem serè integrum delirium perseveravit, convulsiones verò per dies duodecim. tandem evasit post multorum remediorum usum. ea quæ magis profuere, sunt sectio venæ frontis, & julepi compositi ex aq. card. bened. ʒiiij. aq. theriac. ʒiij. bezoard. mineral. ʒij. camphoræ, gr. xij. qui quinques fuerit exhibiti. *Lazarus Riverius. obs. 62. cent. 2.*

Subsectio

Subsectio octava.

Pro Febre maligna.

Ancilla quædam febre maligna laborare cepit, quæ eam ad deliria & convulsiones deduxit: quia paupercula erat, & parcebat sumptibus, paucis remediis curata est in sequentem modum. Quater secta fuit vena, cucurbitulæ pluries admotæ humidæ & siccæ: pro potu utebatur decocto radicis acetosæ, in quo dissolvebam bis in die salis prunellæ, ʒj. spirit. sulphuris. gutt. xv. In iusculis fumebat frequenter bezoard. mineral. ʒj. die undecimo morbi exhibui spiritus fuliginis, ʒij. in aq. card. ben. & parum sudavit. die duodecimo exhibui ejusdem spiritus ʒijj. cum eadem aqua & copiosè sudavit, eodemque die febris remissa est, deliria & motus convulsivi desierunt. & intra paucos dies postmodum convaluit. *Lazarus Riverius. obs. 36. cent. 3.*

Virgo quædam viginti annos nata, correpta & febre maligna, quæ eo usque processit non obstantibus remediis ordinariis, ut circa undecimum morbi diem in delirium & nervorum contractiones inciderit, quibus accedebant interdum Leptoplychiæ. in gravi illo periculo præter epithemata & pullos columbinos, aliæque roborantia interna & externa, sequentia remedia præscripsi; quæ in his affectibus maximæ solent esse efficaciar. nempe velicatoria quinque cervici, brachiis, & femoribus admovenda;

julepos ex aq. card. bened. ʒijj. aq. theriac. *Bauderon.* ʒijj. bezoard. minner. ʒij. camphoræ, gr. vj. qui julepi per biduum usurpati fuere manè & serò. tum etiam prædictum bezoard. minner. exhibebatur in singulis iusculis ad ʒj. hisce remediis intra paucos dies, à gravi illo morbo liberata est. *Lazarus Riverius. obs. 73. cent. 2.*

Mulier quædam triginta annorum sese mihi curandam obrulit. laborabat febre maligna à duobus diebus, cum dolore capitis, inquietudinibus serè continuis, sitique intensa, maculis quibusdam lividis circa pectus & dorsum apparentibus. ter intra biduum sanguinem eduxi ad ʒviiij. singulis vicibus. cumque interna omnia remedia adversaretur, ad externa animum contuli. quinto itaque morbi die cataplasma ex cochleis cum suis testis contusis, stupidis superpositis utrique pedi circa plantas applicandum curavi. admotum est hoc remedium circa horam tertiam pomeridianam, inclinante autem die, cepit ægra sentire dolorem quandam inolestem & gravem in utroque femore & tibia, qui ad mediam usque noctem duravit, ea sævitia, ut ægra de removendo cataplasmate perpetuè cogitaret. Media autem nocte sudor totum corpus invasit, tanto sætore, ut illum sustinere vix posset, mutato indusio, amota sunt è pedibus cataplasmata tetrum adeo odorem exhalantia, ut astantes ferè inficeret. manè ægram alacrem invenio, febre, aliisque symptomatis valde imminutis, & brevi post omnino convaluit. *Jo. Marinus. obs. 8.*

Subsectio

Subsectio nona.

Pro Febre purpurata.

VOcatus ad invifendum virum quendam febre continua laborantem ab octo diebus, in quorum fpatio ter ipfi vena fefta fuerat, & purgans medicamentum femel exhibitum, ex præfcripto medici ordinariis invenio pullum valde frequentem & inaequalem, unde fufpicor febrem effe malignam, fimulque cum detegi jubeo, & totum corpus invenio exanthematis purpureis refertum. urinae erant fatis laudabiles concoctionis rudimenta quaedam oftendentes. Præfcriptimus cucurbitulas multas fecundum fpinae longitudinem applicandas, tum fectas, tum humidas, epithemata, inunctiones ex oleo fcorpion. Mathioli, confectionem de hyacintho in jufculis, & julepos refrigerantes cum cardiacis. pro potu utebatur pitifana vulgaris, in quam nodulus C. C. mergebatur. hec remedia continuavit ufque ad undecimum morbi diem, cum tamen omnia in pejus ruerent, ægerque delirio, & convulfionibus correptus fuerit. dicto die undecimo leviter fudavit fine fructu. Delirium cum ftupore quodam conjunctum erat: ideo veficatorium cervici admotum eft, & cucurbitule continuatæ partibus inferioribus.

Julepi fequentes præfcripti funt.

R. Hord. integri, p. j. rad. bugl. ʒij. fol. borrag. pimpinell. fcord. an. Mj. fem. citri, acetof. an. ʒʒ. tamarind. ʒij. fl. borrag. bugl. ros. rub. an.

p. j. dictamn. cretic. p. ʒ. F. decoctio in aq. ʒvii. ad tertiz partis confumptionem. in colat. diffolv. facch. alb. ʒij. F. julep. de quo capiat ʒviij. manè & ferò, addendo unicuique dofi falis prunellæ, ʒj. fpirit. vitrioli, ʒʒ. Pro potu præfcripta fuit tinctura ros. in jufculis, pulv. ex margarit. corall. raf. ebor. C. C. & lap. bezoard. at poftremis diebus inflante decimo quarto die, cum omnia in pejus ruerent, loco pulveris illius, fubftitui bezoardicum minerale purum, cujus ʒj. fumebat in fingulis jufculis. Cum verò circa vefperam, febris, delirium, & convulfio plurimum intendi confueviffent; duabus horis ante exacerbationem hunc pulverem exhibuimus.

R. Salis prunellæ. ʒʒ. bezoard. miner. ʒj. camphoræ, gr. vj. M. capiat cum aq. card. ben. & exinde melius habuit. decimo fexto die cum appareret concoctio in urinis, medicamentum catharticum exhibitum eft ex fena ʒij. rhei, ʒʒ. in decocto refrigerante infufis. addendo colaturæ mannæ, & fyr. rofac. an. ʒj. quo blandè purgatus eft. eodem die pustulae quamplurimæ animadvertæ funt inftar variolarum ad fuppurationem tendentes, magno quidem numero circa veficatorium, tum fparfe per dorsum, lumbos, & nates. die fequenti prædictæ pustulae majori ex parte ruptæ apparuerunt, & ad exiccationem tendentes. verum in parte anteriore circa hypochondria & pectus pustulae perexiguae; pellucidæ, & diaphanæ, humore ferofo repletæ, infinito propemodum numero prodire.

Y y febris

febris valde remissa, & delirium valde imminutum. decimo octavo somnus multus fuit, & ferè continuus diu noctuque usque ad diem vicissimum. purgatus est iterum die vicesimo secundo, & postea febris omnino desit, ac paucis postmodum diebus perfectè convaleuit. *Lazarus Riverius.* observ. 21. cent. 1.

Raphanus quia magnam vim habet attrahendi malignitatem materię, utile est scobem ejus pedibus sale & aceto prius mundatis alligare. idem etiam occipitio apponi potest, si vehemens capitis dolor adsit. *Jo Crato.* consil. 16. lib. 3.

Subsectio decima.

Pro Febre maligna.

Circa potum hoc annotandum, vini usum in hac febre aliquando esse proficuum, utpote insigne cardiacum, & malignę qualitati maximè adversum.

Inter revulsoria remedia meritò referuntur frictiones partium extremarum cum linteo asperiori frequenter repetitę. Sed præcipuè commendatur illa, quę fit in toto corpore cum linimento *Æiij.* quod in hunc modum componitur.

R. Ol. amygd. d. & aq. fontis, an. \mathfrak{z} ijj. salis nitri, \mathfrak{z} ij. bulliant ad aquę consumptionem, & manibus hoc oleo inunctis perfricetur calidè totum corpus manè & serò. Hoc linimentum cutis poros aperit, ut natura commo-

dus vapores venenatos ad eam transmittere valeat.

In maxima virium imbecillitate potiones merè cardiacę componi poterunt in hunc modum.

R. Aq. naph. & rosar. an. \mathfrak{z} ijß. confect. alker. \mathfrak{z} j. syr. de pomis, \mathfrak{z} j. succi limon, \mathfrak{z} ijj. F. potio.

Si Febris non sit intensa, aq. cinnam. ad \mathfrak{z} j. vel \mathfrak{z} ijj. addi poterit, & interdum ambra grisea ad gr. v. vel viij.

Emulsiones parari poterunt sic.

R. Amygd. d. excortic. \mathfrak{z} j. sem. melon. cucurbitę, napi, citri, & card. ben. an. \mathfrak{z} ij. contundantur in mortario, marmor. sensim affundendo decoct. julepi sequentis, \mathfrak{f} ijß. syr. de limon. \mathfrak{z} ijj. salis prunellę, \mathfrak{z} ijj. F. emulso pro tribus dosibus, bis aut ter in die sumendis.

Hęc julepi forma in febris initio convenire poterit.

R. Rad. acetos. bugloss. tormentill. an. \mathfrak{z} j. fol. endiv. cichor. acetos. pimpinell. an. Mj. tamarind. \mathfrak{z} j. coquantur ad \mathfrak{f} bj. in colat. dissolv. syr. de limon. & granat. an. \mathfrak{z} ijß. F. julep. pro tribus dosibus bis in die sumendis: addendo unicuique dosi confect. de hyacinth. \mathfrak{z} j. lapid. bezoard. gr. vj. & spiritus sulphur. q. s. ad gratam acidit.

Medici *Monspelienfes* utuntur in hac febre tanquam alexipharmaco utilissimo, nulla calefaciendi vi prædita, trochiscis viperinis, eosque exhibent à \mathfrak{z} j. ad \mathfrak{z} ß. cum aquis cordialibus vel julepis. Utilis etiam hic est radix quam contrayervam nominant, cujus

9j. vel 3ß. exhiberi potest in pulverem redacta cum aq. card. ben. *Lazarus Riverius.* cap. 1. sect. 3. lib. 17. *prax. med.*

Servus cujusdam Archiepiscopi febre petechiali laborans eo devenerat, ut nulla spe superstiti, de vita esset conclamatum, ille verò mortis candidatus, qui mori se intelligebat, misso ad Episcopum nuncio, supplex vini haustum expetit ante fatalem horam, quod illi ilico concessum fuit largiore quam expetierat, mensura. Post haustum vini rhenani in sudorem solutus, quievit, & judicata est cum salute febris. Similia exempla plura apud nos memoriz occurrunt. *Thomas Bartolinus.* hist. 7. cent. 6.

Ego certè testari possum, me, cum extremè febre pestilenti decumberem, animique deliquia singulis momentis haberem, quatuorque dies & noctes absque omni somno habuisssem, omnesque astantes de mea salute desperarent, sex guttulis tincturæ coralli cum decoctione violarum ex cochleari propinatis, extemplo & quasi miraculosè fuisse liberatum. quamprimum enim ad duo cochlearia tincturæ sumpseram, cordis spiritus ita recreari, & naturæ gratissimum quippiam accessisse, ac omnia præcordia subiisse sensi, ut ilico quasi luce depulsis tenebris, morbi vim, medicaminis efficacia, manifestè abigi perciperem. Sudorem enim & crism (cujus tamen nulla indicia præcesserant) movebat, maculasque quamplurimas purpureas ad cutem pellebat. quibus sudore continuo deletis, brevi pristinam valetudinem

recuperabam. *Anselmus Boetius.* lib. 2. *De Lapid. & Gemmis.* cap. 154.

Subsectio undecima

Pro Febre continua in puerulo octodecim mensium, cui a sexto Lingua frano Sanguis in ventriculum effluxit, ibique putrescens, Febrem excitaverit cum sevisissimis Symptomatis.

Quam primum vomitus provocetur cum ʒiij. ol. amygd. d. ut putridus in ventriculo contentus sanguis evocari possit, mox à vomitu, Clysteriolus quam primum injiciatur ex jure pingui & saccharo, vel melle despumato, ut sæces, & ejusdem corrupti sanguinis reliquæ ab intestinis detrahantur. Propinato vomitorio, sanguinis concreti purulentique notabilem copiam evomuit, adhuc unà cum rejecto clystere sanguinis corrupti grumos permultos excrevit. & sic statim remissa fuit febris: cessaruntque omnia symptomata, neque in posterum quicquam mali per sensit. Sanguis in ventriculum fluxit, quod ab opere chirurgico, non statim prorsum situaverint infantem, ut ex ore potuerit protinus profluere. *Jo. Zecchi.* cons. 46. & append.

Subsectio duodecima.

*Pro Febre maligna cum vermi-
bus in Muliere.*

AB umbilico inuncto sequenti li-
nimento, & pilulis deinde de-
voratis, novem vermes eiecit, & sic
præter omnium spem sana evasit.

R. Ol. ovor. lilior. fellis bubul.
fucci cepæ affatæ, butyri rec. an. ʒij.
M. F. linimentum.

R. Aloes succotrinæ, ʒijß. spec.
diatragac. frig. gr. v. cum syr. viol.
F. pil. iij.

Sorbebat autem supra pilul. (ne a-
loe febrilem calorem augetet) cochl. j.
syr. de limon. *Petrus Forestus. obs. 4.
lib. 6. De Febribus malignis.*

Subsectio decima tertia.

*Pro Febre publice grassante cum
gutturis dolore molestissimo
ex Catarrho pene suffocan-
te.*

PLurimum profuit ad dolorem gut-
turis gargarismus subsequens, quo
in incipso usus sum tum in aliis, ita
ut cum illo septies tantum gargarifas-
sem, dolor ille subito cessavit, simul
& angustia pectoris miraculi in-
stat.

R. Aq. plantag. thj. aq. scabios.
flß. fl. ros. rubr. p. j. sem. cydon. ʒj.
bulliant leviter & colentur. adde di-
amor. dianuc. an. ʒj. terræ sigill.

veræ pulver. ʒj. M. quo cum usus
esset videbar quasi liberatus ab hoc
malo, ita ut nocte subsequente opti-
mè dormirem. *Petrus Forestus. obs. 1.
lib. 6.*

Subsectio decima quarta.

De Febre flata.

ARchitectus quidam singulis annis
stato die, hoc est, quo natus
fuerat, febre implicabatur, quæ ex pu-
trescente bile genita suum circuitum
servans decimum quartum non trans-
grediebatur diem, donec senio conse-
ctus, & eadem ex more complicitus
febre natali suo die vi morbi prostra-
tus, naturæ concessit. *Antonius Bene-
venius. cap. 84. lib. De abditis morborum
& sanationum causis.*

Subsectio decima quinta.

*Observatio circa lotium in Febri-
bus acutis.*

RAro evenit, ubi urinæ nigræ
minguntur, in febribus acutis,
si alia adsint signa mala, ut evadant,
ut accidit nostræ puellæ, quæ per to-
tum morbi decursum lividam & ni-
gram urinam mijeabat. Sic & *Philis-
cus* apud *Hippoc.* i. epid. ægrot. i. qui
prope murum decumberebat, tertio die
nigra minxit, & quarto urinæ nigræ,
& quinto, sexto demum die obiit. *Sil-
lenus* etiam ægrotus secundus, qui in
Platanome prope *Enalcidem* habitabat,
primo die urinam nigram minxit, ex
alvo

alvo biliosa, sincera, spumosa, & multa effluerunt. Secundo die secessus plures, tenuiores, spumosi, urinae nigrae, nox molesta, parum deliravit. tertio omnia exacerbata, secessus tenues subnigri, urinae turbatae, subnigrae. Undecimo & hic quoque mortuus est. Sed hic notandum, urinam nigram tum praecipue esse mali ominis, cum non semel sed saepius per totum morbi decursum se ostendet. Nam & *Herephoni* apud *Hippocratem*, cui urinae nigrae tenues in principio, cum post octavum melioris coloris essent, & parvam subsidentiam haberent, & nono sudaret, judicatus est morbus. idem pariter fuit exitus febris uxoris *Epicrae* quae decumbebat prope *Archegetem*.

Cum igitur lotium in praedicendo tantam vim habeat, videndum nunquid bonum sit aut malum. *Petrus Forestus*. Schol. obs. 6. lib. 2. De Feb. continuis.

Sectio sexta.

De Febre intermittente.

IN Febre intermittente non minus intensa & violenta, durante saltem paroxysmo, adest sanguinis effervescencia, quam in continua. hoc tamen illi praeter continua, peculiare est, quod quaedam *εναυγλας* seu intermissionis habeat tempora, quod quilibet paroxysmus à frigore aut rigore plerumque incipiat, & in sudorem desi-

nat, quod accessiones statis periodis, certisque temporum intervallis redeant, ut non sit automaton horologicum exactius. Effervescencia verò sanguinis hanc febrem constituens unice dependet à succi nutritii assimilatione, ipsius sanguinis visio, praepedita: Dum enim succus nutritius cum sanguine non assimilatur, licet ejus particulae velut heterogeneum quoddam & non exactè congener in sanguinis massa persistant, adhuc tamen cum eo sine tumultu aut perturbatione circulantur, donec iis ad turgescenciam cruoris massa saturatur; tum protinus ebullit illa & effervescenciam febrilem concipit, quae vel subigitur, vel foras protruditur quod heterogeneum est: cujus consortio cum sanguis liberatur, sequitur accessions febrilis intermissio; postea demum à novo hujus succi supplemento novus inducitur paroxysmus. Causa verò rigoris & frigoris, quae in paroxysmo hujus febris excitantur, haec videtur esse, nimirum succi nutritii in materiam nitrosam & acetosam degeneris fluor & turgescencia, quo spiritus & calor suffusi obtunduntur (inde in toto corpore frigoris sensus percipitur) & corpora nervosa irritata in tremores cientur. Postea autem cum particulis hisce nitrosis aliqua ex parte in superficie corporis protrusis, earum gravamine & oppensione sanguis non nihil liberatur, spiritus vitales se recolligunt, & emicare incipiunt, & sic calor succedit intensissimus, qui usque persistit, donec materia ista fermentativa penitus combusta, subacta & subtiliata

tiliata sudore aut transpiratione insensibili evaporet. quod verò statis temporum intervallis accessiones plerumque repetant, ratio talis reddi potest, quod nimirum æqualis succi nutritii portio sanguini in vasis confluens continuè ut plurimum suppeditatur.

Franciscus Sylvius febrium omnium intermittentium causam esse putat, succum pancreaticum aliqua sui parte in uno pluribusve pancreatis ductibus lateralibus obstructis stagnantem, ac mora sua ibi acriorem factum, atque acrimonia ista acida per pituitam plus minusve viscidam & notatè obstructi-
onis causam, via vi parata penetrantem ac in tenue intestinum effusum, vitio-
samque ibi cum bile atque pituita effervescentiam excitantem. Dividitur Febbris intermittens in tertianam, quartanam & quotidianam. Tertianam est cujus paroxysmus tertio quoque die repetit, & si exquisita est, cum rigore vehementi incipit, cui succedit calor acris & mordax, qui in sudorem exolvitur, atque intra duodecim horas accessio finitur.

Causæ ad hanc disponentes sunt temperamentum calidum & biliosum, ætas juvenilis, præservida victus ratio, aeris constitutio calidior, vigiliæ, curæ, iææ, jejunia, exercitatio nimia. Febri tertianæ interdum icterus supervenit, eamque solvit. Scribit *Haly* & vulgarissima docetur experientia in tertiana laborantibus, si ulcera aut pustulæ in labiis & naribus erumpant, finem febris præfigere, est enim quædam veluti crisis. Alvi etiam fluxus tertianæ superveniens, materia jam

concocta, eam solvit. Quotidiana rursus est, cujus accessio quolibet die redire solet. ut plurimum nocturnis horis invadit, idque sine rigore, sed cum frigore tantum, aut levi horrore, calor deinde, transacto frigoris tempore, mitis est, ac minimè deurens, paroxysmus diutius protrahitur, & sæpe horas octodecim aut viginti solet durare. Quartana denique illa est quæ paroxysmos habet quarto quoque die recurrentes. incipit cum oscitatione, pandiculatione, & gravitate totius corporis, quam sequitur frigus, postmodum horror & rigor quo ossa confringi videntur, unde dolor qui à quartanariis percipitur, *ὀστέα* nominatur. Calor deinde succedit satis molestus, sed remissior quam in tertiana. Sudor plerumque accessiorem concludit. Febris hæc longissima esse consuevit, & quæ autumnò incipit, ut plurimum tota hyeme perseverat, nec nisi accedente vere finitur. imò nonnullæ ad annum unum vel plures extenduntur. æstivæ tamen breviores sunt: ad hanc febrem disponunt, tempus autumnale, loca maritima, ætas declinans, temperies melancholica, & quæ ob malam victus rationem affectioni hypochondriacæ obnoxia est. Causa verò harum periodorum febres has constituentium ascribenda videtur diversæ sanguinis constitutioni, qua nimirum à debita temperie in diathesin modo acrem, modo acidam aut austeram pervertitur: quo diversa enim hujus dyscrasia succus alibilis recens advectus, plus aut minus à maturati-
one defecit, & in materiam citius
aut

aut tardius fermentescere aptam degenerat. *Thomas Willis. lib. De Febribus.*

Subsectio prima.

Pro Febre tertiana exquisita.

IN principio mensis Junii, cum tempus valde calidum esset, ac impense circa ægros curandos ipse laborassem, vigiliis, curis, & sollicitudine, plus æquo occupatus, in tertianam veram & intermittentem lapsus sum. in paroxysmi principio & augmento à somno & potu abstinēbam. die verò sequenti intermissione post primum paroxysmum ter in diē ex julepo sequenti sumpsi.

R. Fol. acetos. endiv. viol. lactuc. scariol. an. Mj. prunor. damasc. numero xv. coq. in sero lactis pro ℥ix. col. adde syr. viol. ex multiplici infusione ros. de endiv. an. ℥j. M. F. julepus. eo alvus nonnihil solvebatur. Cibus erat panata vel pomum acidum coctum. potus cerevisia tenuis tempore intermissionis, tempore febris pitiana ex hordeo mundato & liquir. parata. post secundum paroxysmum diē quietis hac leniente medicina usus sum.

R. Flor. nymphaeæ, viol. borrag. an. p. j. prunor. damasc. numero xiiij. tamariind. ℥β. coq. in sero lactis in colat. ℥iij. dissolv. diapr. simpl. calliæ rec. extract. syr. viol. an. ℥β. M. inde habui sex sedes valde copiosas ac biliosas. Postea tertius rediit paroxysmus adeo violentus, ut in statu delirarem. Die verò subsequen-

te, nempe quieto, cum urina aliquo modo tincta spectaretur, & crassior, ex basilica brachii dextri ℥iij. sanguinis extraxi: sed adeo inde debilitabar, ut quasi syncopen futuram præsentirem, nisi Chirurgus imperassem, ut illico venam constringeret. at modico vino rhenano sumpto deliquium animi interciperēbam, ut non fuerim syncopen passus. Alteratio tamen illa adeo profuit, ut postea non amplius paroxysmum habuerim. *Petrus Forestus. obs. 2. lib. 3. De Febre intermittente.*

Virum quandam febre tertiana laborantem Dei auxilio & sequenti medicina mox liberavi.

R. decoct. card. bened ℥iij. extract. esul. ℥ij. M. pro haustu, quo multa biliosa phlegmate permixta egressit: per sequentes novem dies in aurora & longè ante paroxysmum accepit decocti sequentis ℥vj. calidè & in lecto stragulis benè contextus sudores graveolentes & acres emisit; ac eo penitus remisit febris, sanusque evasit decem dierum spatio. Est autem decoctum tale.

R. Fl. centaur. min. M. iij. coq. in aq. q. s. ad dimidias. *Martinus Rulandus. cur. 97. cent. 1.*

Subsectio

Subsectio secunda.

Pro Febre Tertiana.

AD Generosum quendam febre tertiana correptum vocatus, in hunc modum curationem instituit. Primò longè à remisso paroxysmo venam hepaticam pertundo. Sequentibus diebus sex horis ante paroxysmum jejunos assumebat aquam hanc frigidè.

R. Aq. fontis, ℥vj. spirit. vitrioli, gutt. v. vel vj. M. ut F. potio aut aqua acetosa, quæ dentes non contrahat in stuporem, per hujus primi potus efficaciam & Dei potissimum misericordiam febris arcebat, atque ex toto quiescebat, nec unquam postea revertebatur. verum nihilominus per sequentes tres dies febris dicatos aqua ista dabatur ante ut dixi accessionem. *Martinius Rulandus.* curat. 100. cent. 1.

Alium febre tertiana laborantem curavi in sequentem modum.

R. Aq. bened. aq. fontis, an. ℥j. commixtas frigidè exhaustis, atque supra, & infra rectè multumque purgatus fuit. exhibui portionem hanc septem horis ante paroxysmum. sequenti die secari jussi dextri lateris basilicam, & sanguinem ad decem uncias fluere. Interea supra pulsus manuum per octo dies ligavi sequens Epithema manè, quod per diem retinebat, noctu removebat. Est autem hoc.

R. Rutæ, Salvie, burse pastoris, an. Mj. cum aceto rosac. contere-

bantur in formam pultis, & adaptabantur ad pulsus. post quæ remedia, accessio febris ex toto recessit, nec in posterum rediit. cibus dabatur refrigerans & humectans, sed rarè & parcè. potui dabam decoctum hoc ad satietatem quoties urgebat sitis.

R. Cichor. Mij. rad. cichor. ℥ij. liquirit. ras. ℥β. passul. corinthiac. ℥ij. coq. in aquæ q. s. ad tertias. & sic omnino convaluit. *Martinius Rulandus.* curat. 94. cent. 2.

Subsectio tertia.

Pro Febre Tertiana.

ALternis diebus febrili paroxysmo corripiebatur Puella Nobilis jam nubilis. Purgavi illam die quietis hoc pacto.

R. Rad. cichor. dentis leonis, an. ℥j. rad. rhapont. ℥β. absynth. chamædr. chamæpyt. an. ℥j. fl. cordial. p. j. fol. sen. ℥j. sem. anis. ℥j. infund. in aq. & vino. coque parum in duplici vase. colaturæ denuo infunde rhab. ℥ij. cinnamom. ℥j. exprimat, bibat unam dosim, alteram tertio post die quo apyretos est. Cum non remitteret, jussi in principio paroxysmi aquam sequentem bibere.

R. Aq. Cichor. cent. min. & gentian. an. ℥j. M. die febris elapso repetatur hujus aquæ potus. pulsibus applicari jussi in utroque carpo sequens.

R. Cortic. intern. nucis arboris, maceretur in aceto forti, & ligetur supra pulsus, unde nigra macula, & postea

postea cutis excoriatio secuta. paroxysmus post mitior fuit.

Iussi tertio aquam bibere, & pulvis sequens apponere.

R. Fol. thlaspi, burse pastoris, & plantag. an. q. f. contund. cum sale & aceto, & applicentur. vix bis hoc factum, febris cessavit, ipsaque sana facta est. *Felix Platerus.* observ. lib. 2. pag. 288.

Nobilis adolescens mense Martii febre correptus, duobus diebus continuis paroxysmum habuit, postea alternis diebus paroxysmos aliquot, qui horis nunc tribus, nunc quatuor anticipabant. purgatus fuit, postea vena secta, iterumque purgatus. ceterum cum non cessaret febris, eumque miserè affligeret, dedi illi ante paroxysmi adventum sequentem julepum.

R. Aq. plantag. ℥ijss. syr. de papav. ℥iij. bibat. Pulvis applicet in carpo, & temporibus unguentum populeonis subactum cum telis aranearum. superveniente paroxysmo statim sudor erupit, calorque longè mitior subsecutus. Postea denuo instante paroxysmo, hæc duo remedia repeti, addendo ad julepum aquam Nicotianæ. Sudavit iterum mox ab initio, & vix frigus persensit. calor etiam mediocris fuit. postea tandem febris illum deseruit. *Felix Platerus.* observ. lib. 2. pag. 293.

Ob inordinatum thermarum usum, in febrem incidi tertianam intermittentem; sequenti die à secundo paroxysmo hausi ℥j tartar. vitriol. cum gr. ij. diagridii in aliquot cochlear. vini absynthii calidi, cujus operatione

bilis evacuatio egregia est subsecuta. Cum autem propter plenitudinem moderandam sollicitus essem, die paroxysmi tertio venæ sectionem institui, idque cum successu, signis concoctionis sese offerentibus: quam ob causam spem bonam de quarto paroxysmo non futuro suscipiebam. Quid sit? Natura ab onere ulteriore liberata sub noctem diarrhæam producit biliosam criticam, qua sanitati, Dei gratia, ab acuto morbo restituebar. *Gregorius Hørslius.* obs. 10. lib. 1. De Febribus.

Subsectio quarta.

Pro Febre tertiana.

OMnibus ad curationem paratis, & evacuationibus tam per sanguinis missionem quam per pharmaciam adhibitis, quum semel in paroxysmo (vigente ardentissima febre) nimia siti cruciaretur, me rogat, ut illi gelidam bibendam traderem, cui lubentissimè obtemperans ad satietatem usque concedo. à cujus potumultam flavam, citrinam, sive pallidam dictam bilem evomuit, & melius habuit, ita ut intra viginti dierum spatium sanitati fuerit restitutus Magnificus ille & liberalis vir, qui tunc pro hac curatione mihi trecentos ligitus est aureos ducatos. *Amatus Lusitanus.* curat. 3. cent. 1.

Pharmacopæus quidam quinquagenarius laborabat febre tertiana intermittente. bis fuit purgatus, bis etiam phlebotomia celebrata. postea ante

paroxysmum, sequens potiuncula ei exhibita est.

Rx. Aq. cichor. ℥iij. salis absynthii, 3℔. spirit. sulph. gr. xij. M. ab hac potione accessio non rediit, sed per urinas plurimum fuit evacuatus. *Lazarus Riverius.* cent. 1. obs. 20.

Studiosus medicinæ post quinque accessiones febris tertianæ, secta vena bis, & semel purgato corpore, sumpsit initio paroxysmi, aq. bened. ℥j. accessio fuit cohibita, tum etiam operatio medicamenti per duas horas, postea vomuit quinquies aut sexies sine molestia, accessio brevior solito fuit, & in fine illius purgatus est per alvum pluribus vicibus, & omnino curatus est. *Lazarus Riverius.* cent. 2. obs. 57.

Gratianopoli vocatus sum ad equitem quendam ordinis Divi *Johannis*, febre tertiana laborantem; erat tunc temporis in tertia accessione. prius tamen quam tres illæ accessiones ordinem cepissent, per aliquot dies sine typo febricitaverat. præscripsi ad diem sequentem, qui erat intermissionis dies, calomelanos Turqueti ℥j. diagrid. gr. v. in forma pilul. quibus valde purgatus est; redeunte circa vesperam ciborum appetentia, qua prius destitutus fuerat. die verò accessionis sumpsit ante paroxysmum julepum sequentem.

Rx. Aq. cichor. ℥iij. sal. absynth. 3℔. spirit. sulph. ℥j. F. julepus. quem hausit duabus horis ante paroxysmum, & corpore probè coniecto sudavit copiosissimè, sicque à febre liber evasit. *Lazarus Riverius.* cent. 1. obs. 26.

Subsectio quinta.

Pro Febre tertiana duplici.

Consiliarius quidam annum agens 63. febre tertiana duplici laborabat à quinque septimanis, in quarum decursu multa remedia administrata fuerant ab alio medico; quater secta fuerat vena, pluries purgatus erat, & multi julepi aliaque remedia exhibita. morbus tamen in pejus ruēbat, & accessiones graviores evadebant, ira ut eo die quo ego vocatus sum, ipsum attonitum, & comatosum quodam stupore affectum invenerim, & adstantes de ipsius salute maxime dubitarent. tanta autem erat virium prostratio, ut nulli evacuationi locum esse censuerim. Primo igitur die quo ipsius curationi incumbere cœpi, julepum sequentem exhibui hora una ante accessionem.

Rx. Aq. cichor. ℥iij. sal. absynth. 3℔. spirit. sulph. ℥j. M. F. julepus. Secundo die idem remedium iteratum est, hora etiam una ante accessionem. Tertio item die eadem hora sumpsit & accessio perexigua fuit. Quarto die manè sumpsit sequentem potionem.

Rx. Sen. mund. ℥ij. sal. tartar. 3℔. spirit. sulphur. ℥℔. aq. cichor. ℥vj. infund. frigidè per noctem, & colaturam capiat cum reginæ. pluries purgatus est cum euphoria. & eo die accessio non apparuit, neque deinceps, & ita perfectè curatus est.

est. *Lazarus Riverius*. observ. 2. cent. 4.

Gravida quædam septimestris correpta est febre tertiana duplici, quæ per mensem eam afflixit; nulla apparente remissione, quod periculum non exiguum portendebat. Docet enim experientia quotidiana mulieres gravidas, hujusmodi febribus laborantes, difficillimè curari, & non paucas abortu interveniente de medio tolli. ter ipsi secta fuerat vena, purgans medicamentum bis exhibitum, & multi julepi aperientes & refrigerantes propinati, tandem venæ sectione hora ante paroxysmum celebrata, & exhibitio immediatè ante venæ sectionem, julepo ex decocto fl. chamæm. & crem. tartari parato, febris omnino sublata est; accessio enim quæ post venæ sectionem expectabatur, non comparuit, neque deinceps. *Lazarus Riverius*. observ. 72. cent. 4.

Patronus quidam Sexagenarius, febre tertiana laborans, post usualia remedia tandem curatus est secta hora una ante paroxysmum vena, præmissio decocto chamæm. & cremor. tartar. & admotione carpis emplastri *Strobelbergeri*. *Lazarus Riverius*. obs. 12. cent. 4.

Subsectio sexta.

Pro Febre tertiana.

A Spiritu sulphuris cum aqua exhibitio, copiosè sudor provocatur, quod multis experimentis nobis innotescit, qui plures tertianas febres curatas vidimus eodem remedio in summo accessionis æstu, & urgente siti exhibitio, unde copiosi sudores provocabantur, à quibus non solum paroxysmus, sed etiam totus morbus integrè solvebatur. Hac dosi exhibeo.

℞. Aq. frigid. ℔j. spirit. sulph. gr. xx. *M. Lazarus Riverius*, obs. 19. cent. 1.

Retulit mihi *D. Chomel*. se omnes propemodum tertianas curare solitum, exhibendo per horam ante accessionem bonum haustum decocti chamæmell. & cremor. tartar. & statim ab assumpto remedio sanguinem detrahendo. Si non sit ad manus decoctum, aquæ frigidæ cyathum exhibet; & idem fere succedit effectus. putat aquam illam assumptam per phlebotomiam ad venas rapi, & materiam ebullitioni proximam diluere, unde accessio impeditur. *Franciscus Chomel*. obs. 3.

Vir quidam febre tertiana notha correptus est, quæ cum per mensem perseverasset, sumpsit meo consilio vomitorium ex 3j. salis vitrioli in aqua dissoluti, à quo ter aut quater excitatus fuit vomitus, nec fe-

bris amplius apparuit. *Simeon Jacoz.* observ. 14.

Civis quidam *Montspeliensis* febre tertiana laborans, sumplit aq. bened. 3j. & à febre liberatus est. hujus etiam medicamenti operatione latum lumbricum excrevit septem pedum longitudinem æquantem. *Samuel Formius.* obs. 12.

Initio ducatur alvus ita.

R. Elect. lenitiv. 3vj. diacathol. 3ij. cum aq. cichor. F. haustus. dein cum apyrexia adest modicè adimatur sanguis si opus est. ac præpara juplapiis per triduum. mox purga rhabarbaro cum manna & syr. rosat. laxat. *Jo. Heurnius.* ad aphor. *Hippocr.* 59. lect. 4.

Maxima damna sibi adferre solent febricitantes, dum potant incunte paroxysmo. usu mihi compertum est, inde plerumque ex febribus intermittentibus periculique expertibus, nasci continuas ac lethales febres. *Jo. Heurnius.* ad aphor. 62. lect. 7.

Ad inhibendum paroxysmum.

R. Rad. gentian. 3j. summir. cent. min. serpill. an. 3ij. bulliant in vino. bibat haustum duabus aut tribus horis ante paroxysmum, in lecto maneat, & cooperiatur, ut sudet. Succus crudus herbæ plantag. ad 3ij. cum tertia parte circiter succi portulac. dimidia serè hora ante paroxysmi invasionem ebibitus ad eam sistendam prodest. vel pulvis hic mirè in omnibus febribus, uti & peffilentialibus commendatus.

R. Sacch. cand. 3ij. zinzib. 3ij. camphor. 3j. F. pulvis. detur 3j.

cum aqua calida. alter.

R. Pulv. cancor. fluviatil. cranii hominis, ras. ebor. an. ʒj. cinnam. 3ß. croci, ʒj. F. pulvis. detur 3j. cum vino. exercitium si ita instituitur, ut corpus ante invasionem paroxysmi incalcescat & sudet. paroxysmos diuturnarum febrium nonnunquam sistit. hoc autem motu corporis cundo, equitando, currendo ante adventum paroxysmi, donec corpus incalcescat, perficitur. panis etiam maceratus aliquoties in aceto, & pulsibus applicatus prodest. *Felix Platerus.* prax. med. tom. 2. cap. 2. pag. 149, 150.

Perfamiliare remedium febris inter vulgus nostrum ex pipere percrebuit: quo cum successu usum magnum olim *Selandie* Episcopum D. *Jo. Resenium* seniore accepimus, in ipsa accessione piper cum spiritu vini exhibent. vel absynthium in aceto coctum cum paucopipere tribus diebus continuis propinant. quanguam malè multis cessarit, non paucis tamen profuit, sive quod vomitum provocarit, sive quod horrorem febrilem discusserit. *Thomas Barrolinus.* hist. 48. cent. 3.

Ad febrem tertianam intermittentem epidemiam sudorifera maxime profuere paroxysmo instante cum alexipharmacis exhibita præmissis ex methodo præmittendis. Innotuit in horum censu virtus unicornu nostri *Groenlandici*, quod non solum 3ß. pondere cum aquis appropriatis ante paroxysmum exhibitum sudorem largum procuravit, sed febrem plerumque extinxit, expertus id reme-

dii novi genus sum magno successu in plurimis. *Thom. Bartolinus. hist. 56. cent. 2.*

Subsectio septima.

Pro Febre tertiana.

PRO minorativo has pilulas dedi.

R. Extract. pil. coch. 3ß. diagrid. præp. gr. iij. ol. anis. fœnic. an. gr. ij. cum aq. cinnam. F. pil. vij. deglutivit involutas pulpa pomi sub cinerib. assi. & mediocriter inde deposuit. Sequenti die in ipsa accessione istud expulsum exhibui.

R. Aq. cinnam. card. bened. an. 3x. C. C. usli præp. ʒij. confect. alker. 3ß. lapid. bezoard. gr. vj. M. F. haustus hydroticus. sudavit. & visus paroxysmus brevior. Sequens paroxysmus multum anticipavit. in limine ejus dedi cochlear. 2. hujus pulveris ex cerevis. calente.

R. Salis absynth. gr. xvj. pulv. fol. centaur. min. 3ijß. sacchar. alb. ʒijß. M. F. pulvis.

Pro potu ordinario utatur hoc decocto.

R. C. C. usli & præp. ʒij. coq. in ʒvj. aq. fontis. deinde impone in cantharo cinnam. el. & fracti, & sacch. albiss. an. q. s. superaffundatur decoctum effervescens, & sinatur sponte sua refrigerari. paroxysmus rursus anticipavit, sed mitior fuit. exhibui iterum dosim pulveris superscripti, & pulsibus hoc sequens unguentum applicavi.

R. Ung. popol. ʒij. tel. araneæ. 3ijß. opii thebaic. aceto solut. gr. iij. ol. fœnic. gr. ij. M. fiat unguentum. paroxysmus non reversus est. Ad reliquias febris discutendas, unica vice illum purgavi, ita.

R. Elect. diacydon. lucid. lavat. 3ijß. exhibe. habuit aliquot sedes, bene tulit, & ad pristinam sanitatem rediit. *Petrus Lotichius. obs. 1. cap. 5. lib. 1.*

Alteri, paroxysmi leve quoddam præludium sentienti dedi 3ß. sequentis pulveris mei antifebricitici.

R. Pulv. fl. & sol. cent. min. 3ij. C. C. usli ʒij. præp. 3ijß. sal. absynth. card. bened. cent. min. an. ʒj. manus Chr. perlat. 3ij. M. F. pulvis. ante sequentem paroxysmum ita accipit.

R. Pulv. antifebricitici superscripti; ʒj. syr. de papav. 3ij. cum vino albo, q. s. F. haustus.

Abinde sudore copiosè infecuto placide dormivit, & sese liberatum prædicavit. illo pulvere contra quascunque intermittentes febres scilicet hætenus utor. *Joh. Petrus Lotichius. obs. 2. cap. 6. lib. 4.*

Vulgo exhibitur theriaca ad ʒj. cum vino albo ante accessionem tribus vicibus repetendo.

Ubi theriacæ caliditas timetur, sola primum exhibetur, & desuper aque plantag. Cyathus propinatur. hoc frequenter utebatur *Varandus* præceptor meus tanquam specifico, id ipsum præstare potest vini hippocratici cyathus unus ante accessionem exhibitus, eoque remedio gratissimo multum curati.

curati sunt. In vulgari usu habetur, & sæpe feliciter succedit, potiuncula confecta ex aquis ros. plantag. & aq. vitæ, singulis ad cochlearis mensuram, exhibenda ante accessionem.

Zecchi in frequenti usu habebat pilulas sequentes, quæ ad aperiendas obstructions, hepar roborandum, & viscerum dyscrasias tollendas sunt efficacissimæ.

R. Trochisc. de rhabarb. de eupator. & de absynth. an. 3ß. pulv. el. diarrhod. ʒj. cum syr. de absynth. F. massa pilul. de qua capiat 3j. manè per triduum, superbibendo jusculum ex cichoraceis & capillaribus paratum. In eundem finem maximè laudatur à *Montano* decoctum cichor. & chamædrios in jusculo, quod dicit esse admirandum in febribus longis ab obstructione pendentibus. *Lazarus Riverius*. cap. 3. sect. 2. lib. 17. *prax. med.*

Multas tertianas intermittentes, tertia, secunda, imò prima exhibitione sequentis haustus, præcesso purgante, curavimus.

R. Aq. card. ben. ʒij. theriac. simpl. ʒij. sal. absynth. 3ß. spirit. salis armoniac. ʒß. syr. papav. errat. ʒij. M. pro haustu. quo multum sudarunt, & ut plurimum prima vice febris recessit. *Fredericus Deckert*. notis ad cap. 3. lib. 3. *prax. Barbetti-an.*

Ad febres tertianas specificum est spiritus salis armoniac. cujus gutt. iij. usque ad vij. in aq. cent. min. vel cichor. horis quinque vel sex, ante paroxysmum sudoribus inde profluenti-

bus dantur. aqua item rad. imperatoris pro specifico habetur, & sit hoc modo.

R. Rad. Imperator. & vini generosi, an. digerantur invicem in B. M. sub alembico coeco, postea destilla ex alembico per arenam in sine cavendo, ne Empyreuma redolet, hujus exhibe patienti die quietis, & postero tribus horis ante paroxysmum, atque ita etiam tertio die jejuno ventriculo cochl. j. ut sudores, si possit, moveat. raro post specificum paroxysmus redit. *J. Hartmannus*. *prax. chimiatr.*

Jo. Hearnius in tertiana intermittente maximo cum successu hoc semper usus est.

R. Nucem moschatam ustam adde tantum nucleorum persicorum, & amygd. amar. F. pulvis. cujus ʒj. sumatur cum vino, ante febrem. In *nostris* ad cap. 11. lib. *De Febribus*. *Jo. Fernellii*.

R. Vini albi optimi haustum unum, bulliat ad dimidiæ partis consumptionem, & sic hauriatur: multas tibi vomere faciet aquas. Sic multos tertiana febre laborantes curavi. *Petrus Borellus*. obs. 56. cent. 3.

In accessionibus, contra præceptum *Hippocratis*, dare cibum oportet biliosis, quibus os ventriculi biliosis humoribus tentatur facile, & exquisitoris sensus est, febribus syncopalibus laborantibus, morbo extenuatis, & famelicis & melancholicis: alioqui facile iis deficeret animus. *Guil. Ballonius*. lib. 1. *Epid. & ephem.* pag. 62.

Subsectio

Subsectio octava.

Pro Febre quartana.

Exhibentur per aliquot vices in aurora ℥ij. aq. fl. chamæm. destillata ex succo eorundem. hæc aqua est præstantissima, vimque magnam habet ad febres solvendas, ita ut jure merito dici possit febrifuga. aperit enim obstructions, & ventriculum roborat. Alii pro secreto habent maximo & experto exhibere ℥ij. pulv. fol. betonic. in ovo. die accessionis horis quatuor ante illam, & ter aut quater repetunt aliis diebus: & certò in quartana inveterata mira præstat. *Rodericus à Fonseca.* tom. 1. consult. 65.

Henricus Vergerius Medicus Doctissimus pro febre quartana propulsanda, aquam quandam vomitoriam ex aceto & herba acetosa destillatam in ipsis accessionibus, videlicet, cyathum unum propinabat, atque ita vomitum irritabat: ad idem malum utebatur etiam aqua rosac. ex pallidis rosis provincialibus dictis destillata, quam & *Amatus* pro experimento indubitato pro quartana convenire tradit. *cent. 2. curat. 97.*

Quidam etiam recentiores Practici, in initio hujus febris vomitum provocant, & ante paroxysmum, vel initio paroxysmi: hujus remedii tanta vis est, modo rectè instituat, ut multi hoc unico præsidio convalescerunt. *Petrus Forgius.* obs. 35. & *S. Hol.* lib. 3. De Feb. intermittens.

Quidam Gentianam experti sunt aliquot diebus acceptam, quartana laborantes mirabiliter juvasse. *Christophorus Guarinonius.* consult. 270.

Empiricum *Parisiensem* plurimos quartanarios decocto radic. lappæ maj. ex vino albo, magno successu curare solitum, accepimus inter observationes Celeberrimi Viri *Pauli Marquardi Stegelij.* nimirum eadem quartanæ & luis veneret: quandoque remedia observantur. Sic illam cum tibiae ulceribus hydrargyrosi curatam narrat *Ballonius.* lib. 2. epid. & ephem. pag. 131.

Hanc vero in *Henrico* tertio Galliarum Rege eodem decocto *Bardane* à *Petro Pena* deletam testatur. *Samuel Formius.* obs. 41. *Georgius Hieronymus Velschius.* obs. 4.

Decoctum *Salsaparillæ* in sequentem modum paratum, ebibitum (præmissis tamen debitis evacuationibus) quartanas brevi curat, paucis diebus etiam cujusunque speciei hydropem sanat.

R. Salsaparillæ contusæ & incisæ ℥ij. decoquantur in aq. lb. xvj. cum senæ ℥β. F. Decoctio lento igne quousque absumantur lb. iij. tunc adde epithymi ℥β. hermodactyl. contus. ℥ij. qui prius cum modico parati decocti dissolvantur, & parumper insuper bulliant. deinde amoveantur ab igne, vas optimè claudatur quousque decoctum frigeat, fiat colatura. qua utatur pro potu in prandio & cena, quantum ægro satis est. hoc decoctum ad vigesimum diem usque bibendum erit. hoc enim temporis spatio.

tio quartanas curat, & in diebus decem hydropem. *Franciscus Arcant.* cap. 8. lib. *De Februm curandarum Ratione.*

Doctor Medicus certò affirmavit, vidisse se quendam quartanarium, cui in decursu febris ulcuscula apparuerunt maligna, consilio quorundam frictiones ex hydrargyro usurpantur. Sanantur ulcera, imò & febris ipsa quartana. *Guil. Ballonius.* lib. 2. *Epist. & ephem.* pag. 158.

Hoc unum subijcere libet, quod ab amico ceu secretum quid accepi, & in multis casibus non inutile deprehendi.

Sumatur cor leporis, & eo modo quo pulmo vulpis solet, præparetur, postea in pulverem redactum, atque in tres æquales portiones divisum, tribus vicibus exhibeatur, hora una aut circiter ante invasionem, vino albo, aut alio convenienti liquore dissolutum. Vidi ego semel atque iterum post hujus amuleti assumptionem, febrem deinceps non magis apparuisse, aut saltem paulatim evanuisse.

Verum hoc non statim ab initio morbi, sed ubi jam manifesta coctionis signa apparent, faciendum est. *Petrus Monavins.* ep. 62. lib. 3. *consil. & epist.* *Crationis* & aliorum Medicor. à *Scholzio* editorum.

Subsectio nona.

Pro Febre quartana.

Quoniam in hoc levissimum & securissimum experimentum incidimus, quod quisque experiri poterit, literis id mandare placuit, quod ita se habet. Cum frigore quartanarius torqueri cœperit, cyathum stillatitiæ aquæ rosar. ebibat, quo multa & biliosa evomet, & sanus evadet. ita enim multis evenisse observavimus. proximum est hic citare aliud contra quartanæ ingens frigus remedium, quod ex *Galeo* habetur, & sæpe à nobis in usu habitum, & pro vero compertum, grana v. vel vj. piperis integra deglutienda frigoris tempore ægrotanti cum pauculo vino generoso dabis, quo auxilio repetito, æger bene habebit, ut nostro accedit ægrotanti, cui quartana post tres desuit paroxysmos. *Amatus Lusitanus.* cent. 2. curat. 97.

Postquam multa & varia medicamenta quæ tum atram bilem, tum splenem respiciebant, daremus, tandem propinato pharmaco atram bilem respiciente die paroxysmi quatuor horis ante accessionem, multa & nigra excrevit, ac liber à quartana evasit.

Hujus evacuationis die paroxysmi ratio assignatur talis, quia commotione agitata materia facilior ad expulsionem redditur, quam divinus senex contemplatus, in quartana febre die paroxysmi pharmacum dare mandat. lib. *De Affectionibus.* non longè

Subsectio

à principio (si verò quartana apprehenderit, siquidem impurgatus fuerit, primum caput purgato, & interpositis tribus aut quatuor diebus pharmacum sursum versus purgans dato in ipsa apprehensione) nos verò hodie hora paroxyfmi vomitum proritamur, ac cum purgandi tempus instat die paroxyfmi pharmacum damus, quibus multa & egregia consecuti sumus, adeo ut rarò quartanam incuratam hoc incedendi ordine dimiserimus. *Amatus Lusitanus*. curat. 4. cent. 1.

R. Aq. fl. cent. min. & rad. gentian, an. ʒij. julep, rosat. ʒij. M. bibat initio paroxyfmi, & spinam dorsii oleo chamæm. & aneth. inungat. bis julepum exhibui quo fugata est febris.

Alteri in principio paroxyfmi haustum aq. tabacci exhibui, & valde profuit. *Felix Platerus*. observ. lib. 2. pag. 302, & 304.

Aliqui pro singulari remedio singulis matutinis exhibent hanc aquam destillatam ad ʒij. vel ʒiij.

R. Aceri tortiss. lbij. panis albi calentis adhuc detracta crusta lbj. pulv. pyrii ʒij. M. & destillentur in B. M. Similiter laudant quidam & hanc.

R. Aq. Meliss. lbj. aq. vitæ lbj. medull. ebulli lbj. M. destillentur. dentur ʒij. per dies aliquot manè aut serò. *Felix Platerus*. practic. tom. 2. cap. 2. pag. 138.

Subsectio decima.

Pro Febre quartana.

SI alvus sit adstricta rectè adhiberi enemata humectantia ex decocto veronic. & card. bened. judico. ac verè affirmo, me magni nominis virum solo usu enematum (cum alia remedia omnia aspernaretur) liberasse. Sed hoc fit in illis, qui initio paroxyfmi tormina ventris sentiunt. diligenter autem observandum est quæ pars corporis in ipsa invasione laborare videatur, eaque diligenter fovenda, ut calor innatus (qui est omnium actuum naturalium opifex) adjuvetur. Audivi hæc à medico excellentissimo, qui quartana serè confectus, ab Empirico isto modo est curatus. primum parti quæ initio paroxyfmi affliciebatur fomenta adhibebat, processu temporis, quod materiam educeret. Existimabat autem Emplastrum quod adhibebat fuisse ex helleboro compositum. Nunc quid in plurimis rectum usu atque experientia compertum significabo. multis diebus quartana laborantibus solum decoctum raparum do. admonitus sum de hoc excellentissimi Medici *Gualtierii* consilio, qui scripsit se Abbatem quendam foelicius rapis quam aliis medicamentis curasse. Sic autem exhibeo, mundandas ab exteriore cortice, deinde decoquendas curo, primum jus tempestivè abjicio, aliam aquam puram affundo, & donec disfluant rapæ decoquo, exprimo succum accurate, & addo butyrum

recentissimum absque sale cum saccharo, si flatulentus est æger, adjicio caryophyllos leniter incisos. Matutinis horis do quinque nucleos persicos mundatos. in ista curatione persevero plerumque diebus quindecim. ante accessionem decoquo in Vino Naccarino herbam illam quam *Matibolus* appellat Clinopodium, & exhibeo. & ne quid in paroxysmo bibant veto. viribus omnibus rationibus consulo. victus rationem exactam non requiro. à lactiniis tamen & piscibus abstinere jubeo: hoc modo servavi plurimos. Ubi valde contumax morbus est, in augmento paroxysmi, iis qui promptè evomunt aquam ros. tepidam exhibeo, & non solum arteriis in brachiis & pedibus, verum omnibus articulis radices urticæ contusas & cum aceto maceratas adhibeo. *Jo. Crato. consil. 26. lib. 5.*

Ubi emicuit natura, & cum urina non sit inflammata, purgetur Elect. Indo, & confect. Hamec. & altero die sumat ex aceto vel vino 3j. hujus pulveris.

R. Zedoar. galang. zinzib. an. 3j. sumat ante paroxysmum. quidam ipsa hora novilunii scindunt venam sinistram salvatellam. Sed id non agatur die paroxysmi.

Thoddæus ter ante ternos paroxysmos dragmā dabat rad. Gentianæ rec. ex malvatico vino frigide. *Jo. Hæurnius. ad aphor. Hippocrat. 25. S. G. 2.*

Vidi Ducem militum, qui cum diu quartana afflatus fuisset & emaciatus tandem concreti sanguinis magnam

copiam per sedem deposuit, postridie obiit. *Jo. Hæurnius. ad aphor. 23. sect. 4.*

Communicavit mihi quidam amicus meus Medicinæ Doctor singulare quoddam experimentum in quartana, quo se quam plurimos restituisse gloriabatur. estque hoc.

Accipe cor leporis ita præparatum ut pulmo vulpis præparari solet, postea dividatur in tres partes æquales, & patienti paulo ante paroxysmum, aut etiam in ipso paroxysmo cum vino detur. continuetur hoc tribus vicibus, ut dictum est. & paroxysmus prorsus evanescet. *Petrus Monavius. Epist. 34. lib. 2. epist. Cratonis & aliorum Medicorum à Scholtasio editorum.*

Si in febribus intermittentibus quibuscunque apparente aliqua, etiamsi non perfecta, in urinis coctione, ægro ipso die paroxysmi medicamentum purgans dederis, ita ut effectum suum ante paroxysmi invasionem compleat, (horis scil. quatuor aut quinque antequam paroxysmum adveniturum putas) videbis febrem post illum paroxysmum non amplius reverti, sed prorsus tolli quasi incantatione quadam. Probavi jam sæpius & in pluribus semper eventus respondit. In tertianis post tertium aut quartum paroxysmum hoc facio. In quotidianis tardius: in quartanis tardissime ac vix ante tricesimum diem. *Petrus Monavius. ep. 37. lib. 2. Epist. & Consil. Cratonis & aliorum Med. &c.*

Subsectio

Subsectio undecima.

Pro Febre quartana.

Illi occurreret diligenti usui iusculi sequentis.

R. Rad. borrag. ʒij. rad. cichor. cortic. cappar. an. ʒj. Incid. & coq. in iusculo gallinæ juvenis macro. pro 2. dosibus. diebus quietis hora una ante prandium assumendo. repetantur octies herbæ superius ordinatæ. temperabit humorem melancholicum, obstructions jecoris & lienis reserabit. imò materiæ formæque febrili resistet egregè. *Baltha Scheiderus. conf. 39. lib. 7. consil. Cratonis & aliorum à Scholtzio editorum.*

R. Pulv. sem Hyperic. ʒij. cineris Calvarie ʒj. M. pro tribus dosibus, usurpandis 3. horis ante prandium cum aq. agrimonie. Inungatur lien sequenti oleo.

R. Ol. Chamæm. & de cappar. an. ʒj. M. *J. Sigismundus. conf. 40. lib. 7. consil. Cratonis, & c.*

Quidam ante triennium quartana laborabat diu, dicebatque mihi se multis remediis usum esse, sed unum hoc profuisse, accepisse vinum sublimatum diligenter, quod aquam vitæ appellant, & madefecisse petiam lineam, ac adveniente quartana, imposuisse ventriculo. hoc modo se eam depulsiſſe, videtur mihi satis tuta esse medicatio, præsertim in ventriculo frigido. *J. Crato. epist. ad Camerarium. lib. 5. consil. & epist. Cratonis, & c.*

Consiliarius quidam à febre quartana liberatus est casu rarissimo. cum secta illi fuisset vena, paulò post occlusum vulnus, & ligatum brachium, fluere ceperunt ex vulnere guttule quedam aquæ limpidissimæ quæ fasciam penetrabant & indusia sæpe mutare cogebant. perseveravit ille fluxus per multos dies, donec febris quartana cessaverit. Notandum est illum post multos annos ex hydropo interiisse. *Lazarus Riverius. obs. 70. cent. 3.*

Aromatarius quidam febre quartana fatis diuturna laborans, quæ multis adhibitis remediis non cessaret, miscuit cum ptisanæ potus ordinarii cyathis tribus mixtionem ex ambaro & moscho, quam pro conſiciendis muscardinis paraverat saccharo addito, in qua erant utriusque gr. viij. & in calore accessionis ptisanam sumpsit in tres doses singulis vicibus agitando ne pulvis in fundo remaneret, unde copiosissimi sudores oborti sunt, qui moschum redolebant, & ille perfectè curatus est. *Lazarus Riverius. obs. 35. cent. 4.*

Subsectio duodecima.

Pro Febre quartana.

Multos quartana detentos curavi vomitibus; abstinencia cibi diebus accessione, purgatione, inuncti one dorſi hora frigoris cum ol. ſcorp. & pinguedine anſeris & gentiane ſucco.

Alios verò curavi ſucco rad verbaſci in potu dato. *Hierm. Cardanus.* curat. 24.

Aranea viva quam fieri poteſt magna inter duas teſtas nucis juglandis occluſa ac colligata, & collo appenſa, & per quatuor dies geſtata, ſpecifica virtute à quartana liberare creditur. Similiter etiam Cantharides quatuor telis aranearum involutas & collo appenſas quartanam tollere proditum eſt. Urina patientis in paroxyſmo emiſſa, & cum ſarinæ q. ſ. tubacta, & in maſſam redacta, & in clibano panis modo cocta, ſi famelico cani, maſculo quidam, ſi maſculus eſt æger, & ſcœnellæ, ſi ſcœmina projiciatur, comedendaque præbeat, idque ter aut quater reiteretur, patiens quidem liberabitur à febre, ſed laborabit canis. novem item piperis grana integra plures dies degluſita à quartana febre liberant. *Franciſcus Joſel* pract. tom. 5. lib. 1. ſect. 2.

Præmiſſis aliquoties alterantibus & catharticis ad eorum uſum accedo quæ à proprietate huic febrī apponuntur, & putredini reſiſtunt, qualia ſunt Elixir. propriet. ſpecificum febrile

Crollii, gentiana, cent. min. theriaca, arcanum duplicatum *Miſſebii*, radix *China China* à 3ß. ad 3ij. in vino (quæ nihil aliud eſſe videtur quam gentiana indica frutex, reſpectu noſtræ herbæ) & ſpirit. ſalis armoniaci admirandarum in hoc affectu viſum. hac methodo plures à quartana Dei auxilio ſœliciter à me ſunt reſtituti. *Wolfgangus Haſerus.* lib. 6. cap. 3. *Hercul. Medic.*

Plurimum commodi ex hæmorrhoidibus apertis ſperandum eſt.

Inter ſudoriſera imprimis commendatur aſarum, ſi ſolia cum radice in pulverem redigantur, & pulveris hujus ℥ij. cum aliquot gran. piperis hora una ante paroxyſmum cum vino generoſo exhibeantur: ægerque in lecto ſtragulis coopertus vomitum & ſudorem expectet. quin & finito paroxyſmo plerumque alvus deſcendit. idque bis vel ter repetatur. Propoſuit hoc medicamentum *Piedemontanus.* lib. 1. *Secretorum.*

Laudatur & hoc quod ſequitur.

R. Mithridat. ℥ij. ſucci plantag. depurati ℥ij. M. detur ante acceſſionem.

Memini ante biennium hic civem quendam, cum toto autumno & hyeme quartana laboraſſet, tandemque acutiſſimos in ſiniſtra ſcapula dolores perciperet, mulieris cujuſdam perſuaſu, ranunculam carpo applicaſſe, & puſtula excitata, à febre & dolore liberatum fuiſſe. *Daniel Sennertus.* lib. 2. *De Febrī.* cap. 20.

Eluſcentibus Pepsimi ſignis ſingulis hebdomadibus, duabus horis ante

Paroxysmum sumat theriacam.

Sanguis ermitti poterit, si homo succi plenus sit, ex brachio vel manu sinistra. Si is crassus & niger effluit, elabatur pro ægri viribus: sin tenuis ille fluxerit, ilico supprimatur; nam indicat crassum sanguinem solum circa hepar latere.

Aquæ dulcis balneum huic febri utile est.

Trochisci sequentibus unica exhibitione hyemis tempore multi à quarta liberati sunt.

R. Sem rutæ, petrosel. myrrh. theriac. rec. an. ʒj. opii, ʒß. F. trochisci parvi. dabis unum cum aqua ante paroxysmum. Profunt etiam quotidianis. vinum fortissimum in quo decocta est agrimonia quartanam tollit. idem facit millefolium cum vino. *Joh. Hurnius. cap. 25. lib. De Febribus.*

Ad cohibendum paroxysmum, hora una ante illius invasionem, purgantia leviora utiliter exhibentur, quæ sollicitando naturam potius, quam purgando, humores revellunt. eo nomine hoc præscribi potest.

R. Sennæ mundat. polipod. q. thymi, epithymi an. ʒj. fl. borrag. p. j. F. decoctio ad ʒiij. capiat hora una ante paroxysmum.

Quercetanus in pharmacopœa maxime laudat pilulas de Sagapeno, quarum unam tantum exhibet initio paroxysmi, continuando ad aliquot dies; & paulò post inungendo spinam dorsii linimento composito ex theriaca, aqua vitæ, & oleo laurino, vel de spica, exhibendo duabus horis post pilul. devotionem jusculem cum rad. aperienti-

bus. dictæ autem spinæ inunctiones ad rigorem leniendum utilissimæ sunt. sunt enim in frequenti usu, quando rigor est vehemens, suntque non solum ex prædictis, sed etiam aliis quam plurimis medicamentis; ut oleo anethino, chamæm. irino, costino, rutaeco, de piperib. cum aqua vitæ, theriaca, caryophyllis, castoreo, sinapi, pipere, aliisque permixtis. Efficacius operantur hæc linimenta, si hora una ante paroxysmum spina ad ignem inungatur; deinde æger in lectum calidum deferatur. & lateres calentes vino perfusi odorifero, ac linteis involuti plantis pedum, volisque manuum admoveantur.

His accedent foras & linimenta hypochondriis adhibita, ad pravam viscerum diathesin corrigendam (quæ novam continuè accitionibus materiam suppeditat) humoremque valde impactum emolliendum & attenuandum; quæ in hunc modum præscribi poterunt.

R. Rad. Alth. lilior. enul. camp. cortic. rad. cappar. & median. tamarisci, an. ʒj. fol. malv. althææ, parietar. borrag. bugl. pimpinell. absynth. an. m. j. sem. lini & petrosel. an. ʒß. fl. chamæm. melilor. aneth. an. p. j. F. decoctio in tribus partibus aquæ & una vini albi sub finem additi, qua foveantur hypochondria, bis in die longè à pastu.

R. Unguenti de althæa, ʒß. ol. lilior. a. b. chamæm. rosac. & absynth. an. ʒß. F. linimentum. applicandum post totum.

Ac denique balneum aq. tepide vel solius,

Solius, vel in qua emollientia & temperantia bullierint, vel ex hordeo & amygdalis, ut vulgò fieri solet, ad hunc affectum expugnandum erit convenientissimum. Siquidem viscerum intemperiem corrigit, atræ bilis siccitatem ac fervorem emendat, dura emollit, vias referat & laxat, & crudos humores concoquit. quapropter frequens illius usus erit convenientissimus *Lazarus Riverius. cap. 5. sect. 2. lib. 17. prax. med.*

Subsectio decima tertia.

Pro Febre quartana.

ANno 1571. multi quartanarii decubuerunt; qui sine remediis derelicti sunt, omnes pene convalescerunt: quibus curiosè adhibita remedia, ii fere interiire, præsertim si macilentii biliosique forent, ut febres istæ potius à bile essent usta quam à fæce sanguinis. Sic cum quartanis agendum mitissimè, ne officiosa sedulitas plus obfit quam profit. *Gnil. Ballonius. lib. 1. epid. & ephem.*

In quartana & tertiana intermittente.

R. Salis absynth. card. bened. an. gr. xv. tartar. vitriol. gr. vj. sacchar. perlat. 3ß. *M. F.* pulvis immediatè ante paroxysmum assumendus. cortex Indicus *China China* dictus multos curavit, sed nec tam tutò, nec tam citò, nec tam jucundè quam supra dicta salia; interim magno constat pretio. *Paulus Barbette. cap. 3. lib. 3. prax. med.*

Nuperis annis in *Europam* delatus est cortex arboris *Peruviana*, cujus pulvis ad febres quartanas & tertianas efficacissimus depredicatur. cortex hic vocatur *China China*, seu *China* febris, colore est ferrugineo, sapore amaro, à *Gentiana* non valde dissimilis. hoc modo in usum vocatur. Sumuntur ʒij. subtilissimè tritæ & per cribrum pollinarium trajiciuntur tribus circiter horis ante paroxysmum infunduntur in phiala vini albi generosissimi & ingruente febrili horrore, universa dosis præparata assumitur, & æger lecto committitur. proficuum hujus pulveris usum experta sunt *Roma* aliquot hominum millia. rarò evenit, ut post iteratam sumptionem perfecta valetudo non obtineatur. Secus si contingat, tertio exhibeatur, ut firma deinde & longa sanitas sequatur. quod recidiva subsequatur crassioribus pulveris partibus *Antimus Conygius* in defensione ejusdem c. 8. imputat, quæ à subtilioribus segregande sunt, ut sola pulveris virtus sine vitio exhibeatur. ut autem segregentur, quum altè & acutè insint, longa maceratione opus esse, 40. scil. vel 50. horarum, expresso deinde per telam laxiorem diluto, pulverem in diluto ita exhibitum iusta mensura ʒij. sed majore vi & nisu expresso febrem fugare citra ullum recidive periculum ipse *Conygius* expertus est; monet idem per destillationem ex eodem pulvere liquorem parari posse quicadem vi polleat, & longè facilius sumatur. *Thom. Bartolinus. histo. 50. cent. 5.*

Non ita pridem inviebam Generosum

sum quendam pessimè per aliquot menses à febre quartana tractatum, quæ cum elusisset omnes etiam præstantissimorum medicorum constus, author illi tandem fuit, ut corticem *Peruvianum* in usum vocaret, cujus tam mirandos effectus sæpius observavi. non repugnante candido & doctissimo suo Medico ordinario, bis ejus pulverem ex vino, ut fieri solet, assumpsit, tanto quidem cum successu, (licet in hyeme effemus tempestate anni omnium minimè favente) ut per primam dosim paroxysmus multum imminutus, per secundam penitus ablatu fuerit. Honoratiss. D. *Robertus Boyle*, in aureo suo tractatu *De utilitate Naturalis Philosophiæ*. part. 2. sect. 3.

Si credendum erit magno *Digheo*. culpandus potius Medicus quam Nobilis hæc Medicina, si post ejus exhibitionem unquam revertatur febris. nam cum illum consulerem super hac re, sanctè mihi asseveravit, ex triginta aut eo circiter quartana detentis, quos hoc solo remedio curavit, ne vel duos relapsos fuisset. *idem ibidem*. part. 1. sect. 2.

Ufus pulveris corticis *Peruviani* hunc morbum certissimè curare perhibetur, cujus virtus seu operatio sine quavis evacuatione solummodo in hoc consistit, quod paroxysmos febriles ingruentes inhibeat. vulgaris exhibendi modus est, ut hujus in pulverem triti ʒij . vino aut tenui aut generoso in vase cooperto per duas horas infundantur, ac dein ingruente paroxysmo, ægroto intra lectum composito,

liquor cum pulvere propinetur. Hæc porio non rard accessiōnem imminentem tollit, sæpe tamen istac solito more habita, proximè succedentem præcavet. utcumque sive prima, sive secunda aut tertia periodo paroxysmus inhibetur, atque morbus curari visus sit, intra viginti aut triginta dies sepius redire solet. Dein pulvere hoc rursus exhibitio, pro temporis circiter ejusdem spatio, morbi insultus denuò protelatur: atque hoc ritu novi plures quartana laborantes, toto autumno & hyeme accessiones febriles tantum rariores pertulisse, hostemque ita in præcinctu detinuisse, donec vere incunte, tempestatis anni, & alius pharmacie ope, sanguinis diathesis in melius alteretur, adeoque affectus iste sensim evanesceret: qui hac ratione crebras inducias quartanæ procurabant, alacres & vividæ ad negotia quævis expediri debebant, cum lecus enerves & pallidi in languorem & vitiōsum corporis habitum redigerentur. vix unus è centum hoc remedium incassum tentavit. imò si in dimidia aut minore quantitate, scil. ad ʒj . aut ʒʒ . pondus sumatur, accessiones sæpius tollit. non tantum in febre quartana, verum in aliis intermittentiū speciebus cum fructu adhibetur. vulgò præcipitur, ut hujus usui purgatio lenis præmittatur, at in quibusdam valde imbecillis & lecto affixis sine prævia pharmacie, hic pulvis solitariè sumptus effectus laudabiles procuravit. *Theophilus*. cap. 6. *De Febris*.

Viscus oxyacantho innatus pulverisatus, & vino albo aut *Hispanico* infusus,

sus, & duabus ante paroxysmum horis exhibitus, dosi subinde repetita, si opus fuerit, febrem quartanam non raro fugat & perfecte sanat. *Jo. Raius. Catalog. Plantar. Angl.*

Subsectio decima quarta.

Pro Febre quotidiana.

A Ffinis quidam meus gratis innumeros febricitantes febre quotidiana & tertiana detentos pericarpio sequenti curavit; quosdam prima vice, alios secunda, pertinaces tertia. Remedium tale est. Novem Pentaphylli folia radicitus colligit, postea incipiente paroxysmo, arteriæ brachii dextri tria folia cum sale, superque his tria alia folia cum sale, rursusque desuper alia tria folia cum salis pugillo in medio foliorum imponit. & sic mille ad minus febre detentos curavit. multique etiam quartana detenti quatuor folia eodem pacto imponendo curati sunt. *Petrus Borellus. observ. 32 cent. 1.*

Malo non cedente ad Generosum aliquod auxilium confugiendum est. quale est hoc.

R. Lign. guaiac. 3ij. lign. visc. quern. 3j. lign. sassafr. 3j. iniund. omnia horis duodecim in juris pulli gallin. tbj. deinde bulliant ad consumptionem tertie partis sub finem addendo cichor. beton. & menth. viridis an. folia duo. colaturæ 3vij. dentur horis quinque ante prandium per dies aliquot continuos. *Jo. Zecchius. consult. 22.*

Ad digestionem humorum pituitosorum ordinatum hoc claretum.

R. Aq. cichor. absynth. scenic. an. 3ij. syr. de cichor. cum rheo 3jß. syr. de quinque rad. 3j. de granat. acid. 3vj. crem tartar. 3ß. spirit. vitriol. gutt. vj. aromatizetur cum spec. diarrhod. abbat. 3ij. cinnamom. el. 3j. M. F. julepus instar clareti. pro tribus vel quatuor dosibus matutinis & vespertinis. paroxysmus anticipavit & fuit paulo brevior ex usu clareti quod continuabat. Sequenti die ex hac potiuncula purgante ter vomuit, & per inferiorem gutturem copiose evacavit.

R. Gummi gutt. gr. viij. tartar. vitriol. gr. vj. spirit. vitriol. gt. ij. aq. cinnam. 3j. M. F. haustulus. Postea sequens expulsum in accessione febris accepit.

R. Aq. card. bened. cent. min. an. 3j. aq. cinnamom. 3j. syr. de papav. 3ij. sal. absynth. gr. viij. pulv. fol. cent. min. 3ß. spirit. vitriol. gt. iij. M. diligenter. F. haustulus. Paroxysmus vix tres horas duravit. horum usu continuato intra paucos dies à febre immunis evasit. *Jo. Petrus Lotichius. obs. 2. cap. 4. lib. 1.*

Curatur sæpe hæc febris ut tertiana, diuturna & notha; ita tamen ut inter præparantia humores, & obstructions aperientia, selignantur ea, quæ majorem attenuandi & incidendi vim obtinent. tum etiam in hac febre peculiaris ventriculi ratio habenda est, qui plerumque graviter laborat; ideoque roborantibus tam internis quam externis reficiendus est. Imprimis autem

tem maximè conducit Cataplasma sequens.

R. Absynth. & menth. virid. an. fßj. crustæ panis assatæ & in aceto rosæ. infus. fßß. pulp. cydonior. vel cydoniati cum melle confecti ʒij. massich. ʒß. macis & nuc. mosch. an. ʒij. omnia pistentur fortissimè cum oleo cydoneor. F. cataplasma, quod calidè applicetur ventriculo ante paroxysmum.

Zacutus Lusitanus duo remedia proponit, quibus se febres pituitosas contumacissimas expugnasse gloriatur. unum est decoctum chamæm. in hunc modum compositum.

R. Fl. chamæm. p. iij. comar. absynth. pont. p. ij. coq. in aq. fßij. ad medietatis partis consumptionem co-lature adde sacchar. alb. ʒiiij. capi-at manè singulis diebus ʒv. vel vj.

Alterum est decoctum Chinæ & Guaiaci ad 25 dies exhibitum. *Lazarus Riverius. cap. 4. sect. 2. lib. 17. prax. med.*

Duobus abhinc annis febre quotidiana violenta laborabam, à qua liberatus sum carpiis applicando sequens.

R. Salis marini, lupul. anglic. an. M. ij. passul. corinthiac. ʒiiij. i robè misceantur & contundantur. D. *Robert. Boyle, lib. De utilitate Natural. Philosoph. cap. 10. sect. 5. part. 2.*

Sectio septima.

De Febre Hæctica.

Febbris Hæctica, id est, habitualis vel in habitum conversa febris, est calor præter naturam in cordis substantia solidisque partibus ardens & hærens, easque absumens, arefaciens, & ad extremam macilentiam totum corpus deducens, tres ejus constituuntur gradus. Primus est cum rorida humiditas absumitur & exsiccat: Secundus, cum carnosa & adiposa substantia depopulatur & perit, in eo est evidens corporis extenuatio. Tertius, cum fibrosa & membranosa substantia colliquatur, corpusque ita marcescit, ut facies succedat Hippocratica, & ossa pellibus tantum circumtecta appareant. hic verus est marcor & hæctica *maxima* dicitur nominata, quæ & immedicabilis existit. Causæ hæctice internæ sunt febres ardentes & diuturnæ, hepatis item, ventriculi, pulmonis, renum, aliorumque viscerum diuturnæ inflammationes & ulcera. Ad externas referuntur quæcunque reliquas febres generare possunt, dummodo tales sint, quæ vel plurimum humidæ substantiæ in membris solidis absumere, vel maximum & diuturnum calorem excitare, vel utrumque præstare aptæ natæ sunt ad quam rem imprimis facit subjecti ad calorem hunc præternaturalem recipiendum, promptitudo & dispositio, ac continua & vehemens calefaciendi

aetio. Tales verò sunt calor Solis aut Ignis, exercitium vehemens, cibi & potus calefacientes, excretiones immodicæ, ut in diarrhæa & dysenteria; animi pathemata vehementiora, ac denique inedia. Corporis calidior & siccior habitus ad hanc febrem suscipiendam aptior est. Incipiens hæctica non facillè cognoscitur, cognita autem facilius curatur. Reliqua genera, difficulter curantur, licet facillè cognoscantur. Omnium Hæcticarum signa communia sunt, calor toto corpore æqualis, ex quo non dolent, nec se febricitare intelligunt, debilis primò apparens, ob vaporum paucitatem, postea si manum diutius admoveas, acerrimus & mordax propter subjecti siccitatem & soliditatem; in arteriis major quam in reliquis partibus ob cordis communionem; hora una aut altera post cibum sumptum increfcens nec aliter effervescens quam calx viva, si aquam aut aliquod tale superinfundas; pulsus parvus, frequens, & celer, urina oleaginosa cum sedimento farinaceo.

Subsectio prima.

Pro Febre Hæctica.

PRæ cæteris ad lactis asinini usum quam primum tanquam ad sacram anchoram confugiendum. Hoc enim tam generosum præsidium, ut decet de more administratum, & febrem hæcticam evincere, & corpus universum humectare, refrigerare, simulque reficere valebit.

Necessarium etiam erit ut vespere duabus horis ante cœnam quotidie sese aquæ dulcis tepidæ balneo paulo minus horæ spatio immergat: & ita simul lacte & lavacro diebus pluribus continuis utatur. Lactis asinini loco, si non illi conveniat, juris pulli gallinacci more nostro parati ꝑvj. vel viij. horis quatuor vel quinque ante prandium non minori fructu sumere poterit.

R. Sacchar. rosat. ꝑiiij. sacch. viol. ꝑij. carniū testudin. nemoralis contusar. ꝑiij. includantur ventri pullæ prius per aliquot dies nutritæ hordeo in lacte excocto. elixetur pulla in f. q. aquæ, donec carnes contabuerint; in fine adde sol. lactuc. hyssop. cichor. an. p.j. rad. farfar. ꝑij. coletur & ut diximus exhibeatur. Ad remittendum immensum totius corporis morbosum calorem fiat tale unguentum.

R. Mucilag. sem. psyll. sem. cytoneor sem. malv. an. ꝑijß. butyri rec. loti. ol. viol. loti, an. ꝑj. cere alb. q. f. F. unguentum, quo tepido
cum

cum lactis muliebris modico manè & vesperi ante cibum tota illinatur dorso spina.

Alvus lubrica singulis diebus servetur clysteribus citra caliditatem emollientibus. corporis & animi quies omni industria quærat, retineaturque. Somnus pro viribus concilietur quod ad alimenta spectat, prohibitiones præ cæteris in usu sunt habendæ: & ex his quæ commodè aiant, faciliè conficiantur, refrigerandi, humectandique vi prædita sunt, & pauca gignant excrementa: inter quas primum locum obtinent pisana hordeacea cum modico cytonior. succo, ova sorbilia, pulli gallinacei juscula, in quibus carnes contabuerint: cancrorum fluvialium & testudinum nemoralium carnes in lacte bubulo elixæ, & ejus generis aliæ. Vinum prævalidum suspectum habetur, quod & caput feriat, & universum corpus vehementer excalefaciat: pauciferrum tamen, probèque dilutum aqua cum mica panis excocta, in virium & ventriculi gratiam tutò concedi potest semel saltem in mensa: in reliquis verò potionibus aqua ex cochlearum & testudinum carnibus per alembicum vitro extracta utilissima semper erit: inter edulia etiam quæ multum & commodè nutriunt, pedes fuilli, & vervecis exactè elixi, butyrum & lactaria cum saccharo mixta maxime conveniunt. Sed præ cæteris tum ad hoc & multa alia, tum ad roboranda simul præcipua viscera, confectio hæc nostra non ignobilem obtinet locum.

R. Carnium Capi, carn. testudin. elix. an. ℥ij. amygd. d. pineazum avellan. an. ℥j. sem. frigid. min. an. 3j. margarit. santal. alb. rubr. & citrin. an. 3ss. conserv. borrag. rosar. an. 3jss. sacch. albiss. dissolut. in aq. ros. & viol. q. s. F. confectio in morsellis in ultima mense devorandis.

Unum autem alicujus momenti non est silendum, videlicet ante cibum immediatè jus parvæ pullæ omni pinguedine semota ad ℥v. vel vj. hætica laborantibus utiliter propinari, quo solidæ partes humectentur. Sic Coementarii aqua parietem aspergunt, priusquam calcem aut cæmentum admoveant, ut paries tenacius ac firmitus incrustetur. Jo. Zecchi. consult. 28.

Aqua ex sanguine lactentis vituli vel agni balneo M. præparata mirificè in hoc affectu accommodatur. Lalinus à Fonte. consult. 126.

Subsectio secunda.

Pro Febre Hætica cum initiis tabis in muliere quadam.

Commendata victus ratione humectante & nutriente, sic præeunte divina benedictione, processum est.

R. Sem. papav. alb. 3ss. gummi arabic. tragacanth. farin. amyli, an. 3j. sem. alth. malv. portul. bombac. an. ʒiiij. sem. 4. frigid. maj. rec. & excortic. an. ʒiiij. ciner. cancr. fluvial. corall. alb. uss. succ. liquirit. spodii, ros. rub. an. ʒiiij. spec. diatra-

tragac. frigid. diair. Solom. an. ʒiij. cinnam. ʒij. pulm. vulp. præp. ʒj. incisis & non contusis sem. omnibusque loco calente exsiccatis. M. F. pulvis dividendus in tres partes.

R. Pulv. præscript. partem unam, sacch. rosat. vet. ʒj. pinear. rec. amygd. d. rec. excorticat. an. ʒv. sacch. penid. ʒbj. aq. tussilag. veronic. ros. odor. an. q. s. ol. cinnam. gt. vj. F. rotule, de quibus diglutiatur manè in lecto numero ij. vel iij. elapsaque hora sumat cochl. j. sequentis misturæ quæ.

R. Aq. tussilag. ʒbj. syr. jujub. ʒbj. M. Noctu vero in ingressu lecti de hocce capiat.

R. Pulv. præscripti partem secundam, syr. jujub. de papav. loch. de farsara, an. ʒj. M. F. Elect. cum fol. auri.

R. Pulv. præscripti partem tertiam, sacch. penid. ʒij. M. ad Scatulam. Familiarem sibi faciat usum istius pulveris interdiu.

R. Fl. ros. ʒij. fl. viol. bugl. borrag. & nymphaeæ, an. ʒij. santal. rub. ʒij. corall. ʒij. caryophyll. ʒij. sem. citri, ocymi, an. ʒij. camphoræ ʒj. conquassatis omnibus. F. Sacculus pyramidalis è syndone rubro, isque interbassatus; irroretur sequenti mistura.

R. Aq. ros. odor. ʒbj. spirit. ros. ʒj. M. tepide ista irroratus sacculus admoveatur cordis regioni. hisce remediis diligenter cum insisteret, relictus habuit, convalescitque. Jo. Petrus Letichius. obs. 6. cap. 2. lib. 1.

Subsectio tertia.

Pro Febre Hectica.

Instanti cuidam trium annorum atrophica & hectica laboranti, cui brachia & pedes flaccescebant, venter verò tumidus erat, sequentia consului. Primò de hoc lacte cancrorum detur infanti manè & vespèri calidè cochl. j. vel ij.

R. Cancror. fluviatil. viv. numero v. bene lotis & mundatis affunde lactis caprini, q. s. contunde parumque coq. Postea per linteum succus expressus edulcoretur sacch. cand. q. s.

Si tussicula adsit, succus raparum sub cineribus coctarum & expressarum sacch. cando edulcoratus propinetur. Deinde fiat balneum ex aq. dulci fontana tepida in qua caput, & pedes agni cocti sint, in eo ponatur infans per horam dimidiam & amplius si ferre possit. ante ingressum assumat parum lactis caprini rec. & calidi vel lactis cancrini ut supra. Pro divitioribus parari potest balneum è solo lacte caprillo, vel vaccino, vel dimidiis partibus lactis & aq. dulcis. Tertio quoque die renovetur balneum, & caput & pedes agni tam diu coquantur, donec caro ab ossibus separetur. Post egressum è balneo pectus cum spina dorsus hoc finimento calidè inungatur.

R. Adip. capon. anser. an. ʒj. ol. viol. ʒij. ol. amygd. d. rec. exp. ʒij. mucilag. sem. pnyll. cum aq. viol. extr.

3ß. cum pauca cera. F. linimentum. extra usum balnei etiam manè & vespèri fieri potest hæc inunctio. Jo. Petrus Lotichius. obs. 3. cap. 2. lib. 1.

Habui hæcticum in curatione diu, qui siccatus & tabidus, nec balneo, nec lactis potu, aliisque innumeris humidis & reficientibus auxiliis unquam potuit restitui tandem morbi pervicacis pertæsus, ad ranarum usum accessi. Stillaticiam aquam ex illis extractam in balneo Mar. cum syr. violaceo permixtam pro potu quotidiano bibendam obtuli: eas elixas cum oleo, sale, saccharo, & salsamentiis, in cœna & prandio degustabat: interdiu illi erat pro frequenti usu jus album, factum ex illorum confusa carne, cum amygdalis, lacte, butyro, farina hordei, saccharo, vitellis ovorum: quæ omnia respersa cinnamomo, & rosacea irrorata, ad ignemque percocta, conditum faciunt suavissimum, quod optime nutrit, humectat, impinguat, coquitur facili, citò distribuitur: hoc modo gubernatus hic æger, trium mensium spatio pristinam recuperavit sanitatem. *Zacutus Lusitanus.* obs. 36. lib. 3. *præc. admirand.*

In hæctica simplici, quia adjectione & humectatione opus est, nec evacuatio sanguinis, nec aliæ purgationes instituendæ; sed potius cum medicamentis, tum diætâ corpus humectandum. Quæ intra corpus assumuntur medicamenta imprimis humectare, & simul refrigerare debent, qualia ex violis, borragine, bug-

lossa, nymphaea, rosis, endivia, cichorio, sem. quatuor frigidis, amygdalis, papav. parantur. Utilis est sequens mistura.

R. Sacch. albiss. ℥jß. amyli subtiliss. pulveris. ℥iiij. ol. amygd. d. rec. express. ℥iij. dissolv. sacch. super igne cum aq. ros. vel viol. & cum inceperit inspissari, adde nunc amyllum, nunc oleum amygd. d. & cum spatula continuò agitentur, fiatque mixtura.

Jo. Anglicus hunc Syrupum commendat & aureum appellat.

R. Ungul. caballin. umbilic. Veneris. capill. ven. lenticul. palustr. endiv. hepatic. cichor. viol. lactuc. sem. lactuc. papav. alb. portulac. frigid. maj. malv. ficus passul. pineas, amygd. santal. omnia genera, flor. violar. ras. ebora. pruna damascena, cassiam fistul. liquirit. ex quibus singulorum q. s. coquit in aq. hord. q. s. & cum sacch. albiss. q. s. parat syrupum quem ægro manè & vespèri propinat.

Inter ea quæ ægro corpori applicantur, imprimis laudatur balneum aq. dulcis: quod refrigerat simul & humectat, & propterea convenientissimum est.

Maxima verò curationis spes in diætâ consistit: aer sit mediocriter frigidus: cibus sit refrigerans, & humectans, facilis coctionis, boni succi, paucorum excrementorum, & qui non mox discutiatur: tales autem sunt, ptisana, vel ejus cremor, ova recentia, pulli gallinacei, caro hœdina, pisces optimæ notæ, &c. Condiuntur autem lactuca, endivia, sem. frigid.

frigid. & papav. Imprimis verò lac convenit, & vix quicquam ad curandam hecticam eo est convenientius, quod non solum alit, sed etiam medicamenti rationem habet. Est enim frigidum & humidum, facilis coctionis, optimi nutrimenti, ac summam vim habet substantiam corporis nostri humectandi & reficiendi. Inter lactis genera, commendatur primo loco humanum, utpote quod nostræ naturæ sit familiarissimum; secundo loco constituunt Medici lac asineum, quod tenuis est substantiæ, & facile in totum corpus distribuitur: tertio caprinum, quarto vaccinum: ne in ventriculo lac coaguletur, ei saccharum vel sal admiscendum est. *Daniel Sennertus. cap. 3. lib. 3. De Febribus.*

Subsectio quarta.

Pro Febre Hectica marasmode.

Victu humectante & restaurante usi sumus. Hoc inter alia jus restaurans præscripsimus.

R. Capon. deplumat. minutissimè incisum prius lotum cum vino & aq. rosac. carn. vervecin. non pinguis ex armillo fbj. succor. trium granator. medii saporis, pedes duos ovillos prius coctos (ut melius instar gelatinæ adhæreant ob alvi fluorem quem semper metuebamus) coq. in poculo stricti orificii bene obturato, in balneo M. ut artis est per horas septem vel octo. & jus expressum ac concretum usui reservetur, & ablata pin-

guedine, que jus conservat, cum opus est, singulis tribus horis capiat tria vel quatuor cochl. ut melius sapor placeret, adjecimus vini rhenani exiguum, pauco cinnamomo pulverisato insperso, adjecto quoque sacch. rosat. perlato.

Hoc item restaurans denuò à nobis præscriptum.

R. Capum. deplumatum, purgatum. pedem porcinum, à pilis optime repurgatum, pedes duos ovillos coctos, vini rhenani odoriferi fbj. manus Ch. perlat. ʒiij. cinnamom. select. ʒß. coq. in balneo M. ut artis est ad horas octo, & usui reservetur. Sapor hujus restaurantis ei valde aridebat. Postea hæc pasta regalis præscripta est.

R. Pulp. capon. & perdic. an. ʒiij. amygd. d. excortic. aq. calida rosac. ʒiij. pinear. rec. lotarum in aq. ros. ʒß. pistach. ʒij. terantur ultima contritione addendo gummi arabic. tragacanth. an. ʒß. diarrhod. abbat. diatragac. frigid. an. ʒß. pulv. Haly. diapenid. an. ʒj. conserv. viol. borrag. an. ʒß. conserv. ros. unius anni, ʒij. pulv. cinnam. el. ʒj. manus ch. perlat. ʒiij. adjecta exigua aq. rosac. F. Pasta regalis, foliis auri obducta. Sapor valde placebat. *Petrus Forestus. obl. 9. lib. 4. De Febr. Hectica.*

Sectio octava.

Pro Febre alba in Virgine.

Premiſſis lenitivo & venæ ſecti-
one ita purgetur.

R. Agar. rheī. an. 3j. ſalis tar-
tar. 3ß. F. infuſio S. A. in decoct.
Senz, q. ſ. ut fiat potio.

Sal tartari præterquam quod ob-
ſtructiones aperiat, hoc peculiare ha-
bet, quod infuſionibus purgativis
additus, vim medicamenti auget.
*Raderius à Fonſeca. tom. 1. con-
ſult. 6.*

Sectio nona.

*Pro Febre verminosa cum alui
fluxu.*

Puella quædam duodecim anno-
rum febre continua laborabat
cum alvi fluxu moleſtiſſimo, quo ma-
terias exercebat colore cineritio in-
fectas, quales apparere ſolent ple-
rumque in verminosis affectibus. præ-
ſcripti ſunt clyſteres detergentes ex
rebus dulcibus parati, tum potus
vulgares contra lumbricos, & rha-
barbarum pulveratum bis iteratum;
ex omnibus tamen his nullum levan-
men obtinuit, imò febris & alvi flux-
us in deterius vergebant, ut jam de
ſalute puellæ dubitaretur: tandem ſe-
quentem julepum ipſi præſcripti.

R. Rad acetof. gram. & cichor. an.
3j. fol. endiv. cichor. acetof. portulac.
& hyperic. an. Mj. ſcord. & abſynth.
pont. an. Mß. fl. cordial. p. j. coq. in
aq. hord. ad quartaria v. in colat.
diſſolv. fyr. limon. ʒiiij. ſpir. vi-
trioli gr. aliquot ad levem aciditatem.
F. julepus pro quatuor doſibus manè
& ſerò ſumendis: intra illud bi-
dium quo julepo uſa eſt, febris &
alvi fluxus omnino quieverunt, &
perfectè curata eſt. Si quis miretur
tam levi remedio ſublatus eſſe hunc
affectum, ſciat hypericum & ſcordi-
um mirabili efficacia putredini reſiſte-
re, & lumbricorum generationem
prohibere, nedum genitos enecare:
& verè teſtari poſſum me hujusmodi
julepis in infinitis pene puerulis lum-
bricis laborantibus cum ſceliciſſimo
ſueceſſu uſum eſſe. *Lazarus Riverius.
obſ. 16. cent. 1.*

Sectio decima.

*Pro Ficu cancroſo ſeu tumore
Scirrhoſo in cancerum degene-
rante in oculi dextri orbita.*

Tumor hic ovo anſerino major
erat, extra palpebras promi-
nebat, partemque faciei cooperiebat;
cum comitabatur magna oculi & vici-
narum partium inflammatio, capitis
dolor, & oculi quoque dolor acutiſ-
ſimè pungens, acceſſit & febris, ſiris,
lipothymia, & vomitus. His ego
ſtatim cæpi occurrere; itaque poſt
præ-

præscriptam legitimam victus rationem, iussi lenientem Clysterem injeci. Postridie purgatum fuit corpus, sequentibus diebus propinatum fuit julapium sequens.

R. Aq. borrag. acetos. & beton. an. ʒij. syr. de succo citrior. & granat. an. ʒij. M. pro tribus dosibus. à purgatione secta fuit vena cephalica respondens parti affectæ, & misus sanguis ad ʒvj. paucis post diebus admovi hirudines venis jugularibus sub aurem ad idem latus, necnon & scapulis cucurbitulas modo siccas, modo cum scarificatione. Pedes lavi decocto herbarum calidarum rosinar. salv. majoran. organ. menth. cum sale ita mitigata sunt, imminutaque paulatim symptomata. Statim etiam partem affectam ablui gossipio imbuto stillaticia hac aqua, quæ multum potest adversus cujuscunque partis cancerum.

R. Rad. scrophul. maj. herb. robert. an. Mj. arnogloss. maj. solan. bugl. sylvestris borrag. portulac. euphras. betonic. an. Mj. ranar. aquat. album. ovor. diu agitator. an. numero xij. sem. cydon. & sænugræc. aliquantum conquassator. an. ʒj. his feminibus affunde aquam ros. & euphras. an. lbj. incidantur omnia & conquassentur, & destillentur in alembico plumbeo & quoniam ingens fuit affluxus, præter revulsiones admovi fronti sequens unguentum ad fluxionem interceptendam.

R. Farin. hord. ʒij. pulv. ros. rub. myrtill. balauft. nuc. cupress. & si.

beton. an. ʒij. acaciæ. ʒj. cum oleo rosato, pauca cera & aceto fiat unguentum. Hoc defensivum adhibui tribus vel quatuor diebus, ad sistendum fluxionis impetum; deinde superfedi, ne plus satis refrigeraretur caput hac methodo sedavi ad tempus tum capitis tum ulceris dolores acutissimos, cæteraque symptomata: crescente nihilominus indies tumore, hac curatione palliativa seu fumata invalida existente, ad reprimendam morbi vehementiam, ut perfecte sanandum ægrum supererat chirurgica operatio, ut simul & simul extirpetur quicquid vitiosum est in parte affecta, quæ meo judicio omnium minime periculosa est. Decreta tandem est per initam consultationem plurium medicorum, mali extirpatio per incisionem, cui facile assensit magnanimus æger, sed prius præscripta est ægro victus ratio congrua ad reparandas vires, præscriptus est etiam potus laxativus: exhibitus etiam bis est hic potus cordialis, die operationem præcedente, & ipso die mane quo instituta est.

R. Aq. bugl. viol. ros. meliss. an. ʒj. syr. cortic. citri, & de succo acetos. an. ʒj. conf. alkerm. ʒj. pulv. diambæ ʒʒ. M. F. potio pro duabus dosibus. exterius etiam super corde ante & post operationem applicitum est scutum sequens.

R. Fl. ʒ. cordial. an. p. ij. meliss. majoran. an. Mʒ. sem. & cortic. citri. sem. ocymi. an. ʒij. pulv. el. diamargar. frigid. el. è gemmis & diamosch. d. & diambæ. an. ʒʒ. cro-

ci ꝑj. excipiantur gossipio, & cum syndone rubra F. scutum interpunctum pro regione cordis ante & diu post operationem, unctus est stomachus hoc unguento.

R. Cerat. stomach. Gal. ꝑij. pulv. arom. rosat. ꝑj. caryophyll. & nuc. mosch. an. ꝑ. ol. nardin. & mastich. an. ꝑ. F. linimentum pro stomacho ante cibum.

His præscriptis, & præmissis solennibus precibus pro felici successu, & tribuenda ægro patientia ac viribus, ipsemet sumpto recenti ovo, & cyatho vini, cathedram accommodatam sibi elegit, & ultro sedit, ita ut quum mollis quispiam cathedræ alligandus foret, necesse duntaxat habuerim adstantium duobus brachia, tertio caput committere: tum crumena ex utraque parte aperta ad hanc operationem à re inventa, totam excrescentiam sive ficum tam altè quantum fieri potuit, versus nervum opticum apprehendi, & inclusi, crumentumque constrinxi, & sinistra mea non nihil attraxi.

Crumena hæc fit ex corio tenerissimo. Sic apprehenso & crumena incluso fungo, cepi sub palpebra superiore ad majorem oculi canthum, cultello hic figurato (quem ipse inveneram & nominatim præpararam ad eam operationem) separare conjunctivam, adæstoque ferro ad opticum usque nervum percurri oculi ambitum, quæ erant separanda disjungens; eodemque instrumento opticum secui, tum & cum qui secunda conjugationis est: & tam dextrè

(sine jactantia sit dictum) me gestii, ut vix decem passus fierent, dum ficus ille cancerosus totam oculi orbitam implens, & in faciem latè prominens, intactis palpebris radicitus erutus sit. porro etiam adnata tunica, quæ præcipue incidenda erat, exquisitissimo sensu sit prædita, non usque adeo tamen dolorifica fuit operatio injeci ilico copiosè pulverem nostrum ad sanguinem sistendum, stupis quietiam albumine ovi madefactis & prædicto pulvere conspersis oculicapulam implevi, ita ut vix ꝑj. sanguinis extillarent deinde fasciis involuta est orbita, & defensiva ad frontem & collum circumcirca adhibita. Pulvis noster sanguinem sistens ita describitur. *lib. De Gangrena. cap. 19.*

R. Farin. volatil. ꝑvj. sang. drac. thur. an. ꝑj. bolarmen. orient. terr. sigill. an. ꝑ. gyph. ꝑ. ranarum aquatilis præpar. (mixtæ enim & proprietate quadam occulta sanguinem sistunt) ꝑij. masci cranii humani. ꝑj. pilor. leporin. minutissimè incisor. ꝑij. pulv. album. ovor. sole caniculari exsiccatur. spumæ maris spongiæ novæ torrefactæ. an. ꝑj. M. F. pulvis subtilissimus. Ranae autem ita præparandæ sunt iaccipio ranas aquatiles suspendo illas in cucurbitam, ita tamen ut fundum non attingant, ne in carbones comburantur. & aqua quæ exstillat odorem gravem acquirat, accenso igne aquam in arena clementer extraho, & ad usum reservo: est enim pretiosa in ulceribus malignis & cancerosis, item in polypo, ozena, aliisque pudendorum & ledis ulceribus,

bus, inflammationem extinguit, & malignitatem corrigit. ignem non extinguo, usque dum omnino exsiccata fuerint ranæ, nec ulla amplius extillet aqua illam tamen quæ circa finem extillat separatim colligo, odorem enim graviores habet, & in ulceribus oris & narium minus grata est. Ranas ita exsiccatas in catillum fusorium projicio & in albidissimos cineres comburo: valent non solum ad sistendum sanguinem, verum etiam in omnibus ulceribus & sordidis & malignis, si iis inspergantur mundificant, abstergunt & corrigunt malignitatem. Ipso operationis die non est resectum vulnus metu hæmorrhagiæ. postredie tantum applicatum ex conceptis filamentis digestivum sequens.

R. Terebinth. lotæ in aq. beton. ʒij. gummi elemi, ʒß. dissolv. in ol. ros. ʒj. adde vitell. ovor. numero ij. croci ʒß. M. F. digestivum. Insuper admove emplastr. basilicum, in unxi totum caput & collum ol. myrtill. & rosac. fronti & collo defensivum applicui. sex diebus continuavi digestivum & basilicum exin digesto vulnere, pro digestivo adhibui mundificativum sequens.

R. Terebinth. lotæ in aq. beton. ʒij. gummi elemi in ol. rosac. dissolv. ʒß. rad. aristol. rot. irid. fl. an. ʒij. cum mellé rosac. F. mundificativum. tum applicui emplastrum de betonic. eoque ipso incarnavi vulnus cicatricent induxi pulvere sicco ex cerussa, lithargyro. C. C. usto, alumine & radice irid. superinducto

emplastro diapalma. victus rationem æger adeo accuratè & libens observavit, ut supra decimum quartum diem vino sibi temperarit, contentus pitana, cui adjectum erat paucum coriandrum præparatum, atque sic adductis tandem concinnè palpebris à sicu cancroso ejusque omnibus symptomatis vir genere & virtute imprimis verò pietate Nobilissimus perfatus est. *Guil. Fabricius Hildanus.* obs. 1. cent. 1.

Sectio undecima.

Pro Fissuris & Rimis in volis manuum ex Lue Venerea.

POST universales purgationes, & universalem curationem factam per lignum, ut sequenti unguento uteretur consului.

R. Ol. Tart. vitr. an. ʒj. tart. vitr. alumin. an. ʒj. axung. porcin. rec. ʒiij. succi limon. ʒj. probe commistis. F. linimentum. deinde hoc quod fortius est utatur.

R. Unguenti emulati ʒiij. argenti vivi ʒj. sublimati ʒj. M. ungatur manus. *Petrus Forestus.* obs. 26. lib. 32. *De Lue Venerea.*

Sectio duodecima.

De Fistula.

Fistula est ulcus sinuosum, angustum, callosum, & aliquatenus indolens, ut plurimum ex abscessibus parum dextrè curatis oritur. Fit in omni fere corporis parte. plures sunt ejus differentie, alie profundae sunt, alie rectae, alie flexae & tortuosae sunt, alie intra carnem desinunt, alie ad os aut cartilaginem penetrant, alie ad nervos, alie ad venas & arterias perveniunt; alie praeterea simplices sunt, alie vero ab uno ore incipientes duplices triplicesque fiunt.

Subsectio prima.

Tro Fistula in dorso a Scapula ad lumbos pertingente.

Purgato corpore potionem hanc vulnerariam praescripsi.

R. Rad. consol. maj. 3ij. rad. bistort. aristol. rot. dictamn. alb. an. 3ijß. herb. pyrolae 3iij. consolid. Saracen. 3ij. sol. alchimill. agrimon. equiset. beton. fl. hyperic. ros. rub. an. 3j. sem. hyperic. perfoliat. an. 3ij. ocul. cancr. 3ij. F. omnium pulvis. cujus sumatur tertia pars, & coq. in mensuris quatuor vini albi, & mensura una aq. plantag. coletur & servetur ad usum. addendo Sacchari quartar. j. aq. cinnam. 3j. bibat de eo mane jejunus cyathum unum, &

sub vesperam horis duabus ante coenam tantundem; ita continuando donec reliquae pulveris partes consumptae fuerint. Interea dum hoc decocto utitur, injectionem sequentem per Syringam in ulcus indies infundat.

R. Succ. apii officin. succ. plantag. & agrimon. an. 3ij. succ. tabacc. 3ijß. mell. ros. 3iji. vini rub. 3j. dissolv. chalcant. alb. aluminis tartari, an. 3ij. vel plus dum sordidum adhuc est ulcus. ærugin. æris, auripigmenti. an. 3ß. F. injectio. Cum supra & infra pateret ulcus, ut siccaretur, fumus per canalem infundibuli in humilior ulcus fuit intrinmissus, tam diu donec per superius ulceris foramen prodiret, sicque interiores omnes cavitates pervasisset.

R. Mastich. thuris, an. 3ß. myrrh. 3ij. benjoin. storac. an. 3iij. sarcocoll. pic. resin. pini gummi elemi, an. 3j. F. Pulvis carbonibus inspergendus pro fumo. Postquam curam hanc per injectionem & suffumigationem aliquot septimanis continuasset, integrè sanatus fuit. *Felix Platerus.* obs. lib. 2. pag. 568.

Subsectio secunda.

*Pro Fistula inferioris maxilla
a dentis dolore.*

Instituta optima victus ratione, sequentem exhibui potiunculam.

R. Pulv. passavant. ʒj. detur cum decocto beton. salv. rosmar. & majoran. Postridie venam in cubito incidi; deinde materiam in capite sequenti decocto preparavi, & leniter purgavi.

R. Fol. & fl. beton. scabios. veronic. cusc. agrimon. an. Mj. summat. rosmar. major. fl. salv. & prim. veris, an. Mss. sem. anis. & foenic. an. ʒij. liquirit. ʒj. coq. in aq. ad consumptionem tertie partis. hujus colaturæ per triduum in aurora calidè ad ʒiiij. melle despumato dulcoratæ exhibui. Postea,

R. ejusdem decocti colaturæ lbij. fol. sen. ʒij. agar. rec. troch. rhei el. an. ʒij. mancant in infusione horas duodecim. deinde iterum leniter calesacta, fortiter exprimantur; expressioni adde Syr. beton. & rosar. solut. comp. cum rheo agar. & sena. an. ʒj. M. F. potio pro quatuor matutinis. tandem sumpsit sequentes pilulas.

R. Mass. pil. aurear. & aggregativ. an. ʒjss. troch. alhand. & diagrid. an. gr. iiij. cum syr. de starch. F. pilul. quinque, quæ diluculo sumantur.

Preparato satis corpore, radices

dentis in alveolo à barbitonsore relictæ effodi, callositatem verò fistulæ unguento quodam caustico absumpsi, & ulcus unguento de succo apii mundificavi, tandemque cicatricem emplastro diacalciteos, & pulv. aluminis ussi induxi, sicque curationem spatio triginta dierum feliciter absolvi. *Gnil. Fabricius Hildanus. obs. 32. cent. 3.*

Quia pulvis passavanti excellens est, nec omnibus notus, ejus descriptionem hic annexere placet.

R. Fol. sen. mundat. ʒij. turbit. gummos. ʒij. rhei el. ʒj. liquirit. sem. anis. toenic. an. ʒss. spic. indic. gr. viij. F. omnium pulvis tenuissimus detur à ʒij. ad ʒiiij. *Gnil. Fabricius Hildanus. obs. 80. cent. 2.*

Jo. Schroderus lib. 2. Pharmacop. Med-chymic. cap. 77. pulverem passavanticum in sequentem modum describit.

R. Fl. borrag. viol. an. ʒij. zinzib. spic. nard. an. ʒj. liquirit. sem. anis. an. ʒij. diagrid. ʒiiij. rhei. el. ʒv. turbit. gummos. ʒj. sen. ʒij. M. F. Pulvis. Purgat omnes humores noxios, maxime bilem.

Subsectio

Subsectio tertia.

Pro Fistula.

Studiosus quidam octodecem annorum in pectore diu habebat Fistulam, ex qua effluebat multum aquosum pus. Hæc à me curata sic fuit: manè & vesperi postquam exivit omne pus, injecti per Syringam oleum heraclinum, ac postea foramini fistulæ turundam majorem imposui, ut maneret aperta: atque tali processu quotidie penitus consanuit. *Martinus Rulandus. curat. 39. cent. 8.*

Domina quædam juvencula fistulosis ulceribus pluribus locis prorum-pentibus multum debilitata, post expertissimorum Chirurgorum irritos planè conatus, & cum ab omnibus pro deplorata haberetur, tandem brevi temporis spatio sequentis remedii usu integrè curata est.

R. Absynth. & menth. an. Mj. millepedum bene contusor. (demptis prius capitibus) 300. Sacculo orni-nia includantur, qui suspendatur in cerevis. tenuis pintis viij. peracta fermentatione, capiat haustum de ea bis terve in die plurimum præstant millepedes in fistulis & mammillis exulceratis modo non sint cancrose. *D. Rob. Boyle. lib. De Unili. Natur. Philos. par. 2. sect. 5. cap. 5.*

Sectio decima tertia.

De Fistula Lachrymali.

Vide supra lib. 1. sect. 8. De *Egyl-pe.*

Subsectio prima.

Pro Fistula Lachrymali.

Honestæ quædam & pia matrona triginta circiter annos nata, humidissimo cerebro prædita, cum inflammatione oculorum sapissimè, dolore verò capitis continuò vexaretur, tandem quoque Fistula lachrymalis in dextri oculi cantho exorta est; ea cum ad annos circiter duos ægram excrucisset, tandem me in consilium vocavit: purgato corpore, reliquisque universalibus adhibitis, & collyrio appropriato quotidie in oculum instillato, Setaceum nuchæ quoque adhibui: hinc dolor capitis non diu post ex toto remisit: & fistula intra menses quatuor plenissimè sanata fuit. laboraverat autem (quod annotatione dignum est) matrona illa per annos aliquot menstrui albis quamobrem nunquam utero gestaverat, adhibito verò Setaceo, paulatim remisit fluxus, ac paulò post concepit, ac filiam peperit. *Gail. Fabricius Hildanus. observ. 19. cent. 4.*

Ante omnia instituenda est optima victus ratio. Secundo, purgandum est corpus, secundam humoris præ-

prædominantis naturam. Tertiò, caput corroborandum, idque medicamentis tam per os sumptis, quam exterius admotis. Convenit decoctum lign. guaiaci, sassaphras, radic. chinæ, & farsæparill. addita beton. salvia, rosmar. majoran. & primula veris. Conveniunt quoque conserv. beton. rosmar. salv. majoran. primulæ veris, prœniz, conf. alkerin. cortices citri, species dianthos, aromat. ros. & hujusmodi. Capiti inspergatur pulvis benjoin. styrac. calamit. mastich. thuris, succini albi granorum kermes, rad. irid. florent. fl. beton. anthos, majoran. & rofar. rub. ex quibus pileolus sive cucupha parari quoque poterit. quartò, Materia quæ ad oculum fluit, ad alia loca trahenda est in quem finem, cucurbitule scapulis frequenter appositæ conveniunt, uti quoque vesicatoria post aures. Omnium verò præstantissimum est Setaceum, materiam enim ad oculos fluentem, potenter ad se trahit & evacuat, caput ab omnibus excrementitiis humoribus expurgat, & egregie corroborat. Quid plura? tanti est momenti, ut inveteratam fistulam lachrymalem sine hoc præsidio vix curari posse, in aliquibus observaverim: amovet etiam causam antecedentem mali. Purgato itaque corpore, applicandum est Setaceum, nec quicquam circa fistulam tentandum, nisi Setaceum prius ad tempus aliquod fluxerit, materiamque ad fistulam decumbentem ad se traxerit: postea dilatanda est fistula turundis ex rad. gentianæ, aut

spongiis præparatis: quo factò, pulvis præcipitatus quam diligentissimè præparatus, inspergendus, aut filamentis imponendus est ulceri, quod emplastro ex solò gummi elemi, in alutam aut telam extenso, obtegendum. Ego fortiori pulvere isto non utor, ne os, si forsan adhuc sanum fuerit, à suo peristio detegatur. Sæpiissimè enim fistulas lachrymales, etiam inveteratas, sanavi, in quibus caries in osse reperta non fuit: quapropter festinandum non est, sed lenim procedendum, insperso pulvere prædicto bis, vel semel in die, prout ulcus fuerit humidum: ut plurimum tamen dum pulvere isto utor, semel tantum in die ulcus deligare soleo. Stylo ab initio cariem ossis curiosè perquirere non est necesse: Si enim os cariosum fuerit, pulvis iste carnem, quia mollis & flaccida est, absument: Sin sanum fuerit os, sanum illud relinquet pulvis, & ulcus non solum mundificabit, sed & ad cicatricem perducet: habet enim diversas hæc facultates pulvis iste, ut ego sæpius observavi. Si os cariosum inveneris, quantum fieri potest detegendum est, postea euphorbium in subtilissimum pulverem redactum copiosè insperge. Nihil enim in ossibus cariosis, imò & in fistula lachrymali euphorbio est præstantius. Aliqui cariem ossis fistulæ lachrymalis cauterio actuali corrigunt, quod non improbo, mihi tamen, laus sit Deo. præcedens methodus cum euphorbio, semper tam soeliciter succedit, ut cauterio actuali nunquam

nunquam usus fuerim. Satis mundificato ulcere, & prædicto pulvere præcipitato ferè carne repleto, balsamum toltanum filamenti applicare poteris; cicatricem enim planam & pulchram facit. Per totum autem tempus curationis, sequens collyrium oculo bis aut ter in die instillandum, & linteum reduplicatum, & collyrio madefactum, applicare convenit, sintque omnia fasciâ diligenter ligata, ut oculi motus quoad fieri potest, impediatur. Motus enim humores attrahit, & consolidationem impedit. Collyrium tale est.

R. aq. rosar. plantag. an. 3jß. aq. euphras. & valerian. an. 3j. sem. cydon. contus. ʒj. M. maneantque in infusione horas sex vel octo. colaturæ adde tutiæ præpar. plumbi squammæ, diligenter præpar. C. C. usti præpar. an. 3j. camphoræ ʒj. M. omnia diligenter in mortario fiatque collyrium quod tepidè applicetur. *Guil. Fabricius Hildanus. observ. 3. cent. 6.*

Puer quidam tredecim annorum, ab annis quatuor fistula lachrymali ex sinistra parte, quæ pro deplorata habebatur, laboravit: non enim os solummodo cariosum, verum etiam glandula ita erosa erat, ut quotiescunque puer ploraret, lachrymæ per ipsam fistulam copiosè extillarent. Est præterea puer aded morosus & impatiens, ut cauterium actuale, quod summum optimumque censetur esse remedium fistularum lachrymalium, nunquam ipsi applicare potuissemus;

quapropter de aliis remediis nobis cogitandum fuit: itaque instituta optima victus ratione, corpus secundum humoris prædominantis naturam, & ægri tolerantiam expurgavimus; deinde setaceum nuchæ applicuimus: post dies aliquot optimè fluente setaceo, manum fistulæ adhibuimus hoc modo. Primò, quia angustissima, nonnihil de caustico meo, quod absque dolore erodit, applicuimus. Post casum escharæ fistulam unguento escharotico, & spongiis præparatis, usque ad ipsum os dilatavimus: tandem euphorbium per se fistulæ inspersimus, & quidem in copia; deinde emplastrum ex solo gummi elemi applicuimus. his ea qua fieri potuit diligentia, per septimanas aliquot adhibitis remediis, squammula ossis sese obtulit, & extracta est: & postquam per paucos dies semiguttulam balsami toltani, semel in die cum filamentis ulceri imposuissimus, brevi plenissimè consolidata fuit fistula, quæ huc usque clausa est, oculo & visu planè illæsis. Setaceum quoque, non diu post consolidatam fistulam cicatrice obduximus. *Guil. Fabricius Hildanus. obs. 22. cent. 5.*

Subiectio

Subsectio secunda.

Pro Fistula Lachrymali.

Virgo quædam Nobilis ex ægilo-
lope fistulam lachrymalem
contraxit, in majore oculi angulo,
osse illic vitiato, & pure continuò
ex eo angulo fluente, cum multis la-
chrymis. frustra per anni spatium à
Judeo & Chirurgis afflicta, & per
diætam extenuata, tandem ad me
deducta est. Purgavi eam primùm
pilulis capiralibus ex cochiis & ag-
gregat. Postea applicui sex encurbi-
tulas collo utrinque sine sectione per
biduum, tertio die cum scarificatio-
ne.

Injectione dein hac usus sum.

R. Lixivii ℥ij. acet. ros. rub.
balauſt. an. ʒβ. gallar. ʒj. fol. rutæ
Mʒ. decoq. pro ablutione & injectio-
ne cum Syringa, in fistulam oculi an-
guli.

Postquam aliquoties usa fuisset,
semper portio illius in nares descen-
debat: tandem portio ossis maxillæ
superioris, in oculi angulo ad nares,
cum magna parte carnis putridæ for-
tidissimæ per nasum in palatum eru-
pit, quo facto, nullum pus nec la-
chrymæ amplius ex oculi sede efflux-
erunt, sed omnia per nasi amplitudi-
nem in palatum deciderunt. Dein
unguentum hoc immittebat in ul-
cus.

R. Aloes, thuris, sarcocoll. sang.
drac. an. ʒj. antimon. crudi, plumbi
uſſi, & loti, tutiæ, lapid. hæmatit.

an. ʒij. balauſt. aristol. rot. an. ʒijβ.
alumin. ʒij. ærugin. æris ʒj. pulveri-
sentur subtilissimè, excipiantur mel-
le & terebinthina. Fiat unguentum.

Perſiſtebat in usu unguenti & lixi-
vii, bisq; in die Chirurgus meo jussu
adminiſtrabat. Post dies aliquot
applicui cauterium in nucha, & ex-
empta eſchara apertum retinui.

Dedi quoque Potionem hanc pro
quinque doſibus.

R. Fol. tanacet. caul. rub. agri-
mon. filicis maj. ſilipendulæ, pim-
pinell. ceterach. an. Mj. fol. myrthi
Mʒ. rad. liquirit. ʒj. ciccr. rub. p. ij.
F. decoctio ad ℥ijβ. addendo ſacchar.
q. ſ. pro quinque doſibus. Purgavi
denud pilulis, Incipiebat ſanari ulcus,
ſed intrinſecus tunica ſuccinctum,
metuens autem ne apertus mineret
ſuius, cauterii poſtiunculam intruſi,
quod mirè urebat, ſed ilicò remitte-
bat. Poſtea ad carnem generandam
hoc Sarcotico ſum uſus.

R. Aristol. rot. rad. ir. os, corti-
c. thuris, an. ʒijβ. maſtic. myrrhæ,
ſarcocoll. aloes, lap. calaminaris, an.
ʒj. mellis q. ſ. F. unguentum.

Integrè ſanata, ita ut tantum par-
va fovea illic citra incommodum, a-
ciculæ capitis inſtar remaneret, for-
mam tamen minimè deſigurans. Poſt
octodecim annos ad me ſcripſit, cum
eſſet Abbatiffa facta, & catarrho
laboraſſet, metuens ne recidivam pa-
teretur, ſed nihil ſubſecutum. *Felix
Platerus. obſ. lib. 7. pag. 385.*

Sectio decima quarta.

De Fluore albo.

Fluor albus (græcè πῶς; λευκὸς dictus) est humoris excrementitii tota natura à sanguine alieni; totius vel partis alicujus vitio collecti, inordinata ex utero excretio: qui excernitur humor, modò liquidus est & albicans lactis sero aut peisane cremori persimilis, modò citrinus, aut pallidus, modò subviridis & adeo acris & adrens, ut quascunque partes attigerit, erodat aut leviter exulceret, atque is rursùm modò gravolens est, modò etiam nullo odore molestus. Virgines rarò hoc malum infestat, frequentius adultiores, nonnunquam & gravidæ in quibusdam quotidie. in aliis post mensem purgationes, nonnullis evenit inter duas purgationes tantum. Causa autem quæ corruptum istum humorem assidue gignit, aliàs in utero, aliàs in corpore toto, vel aliqua parte consistit; neque enim semper hic culpandus est uterus, si labefactata sint mulierum viscera, si nimirum refrigerata sint, aut ferventiora, aut obstructa, aut schirrhosa, cruditates, malum habitum, humores corruptos, acres & serosos subministrant, qui sæpe naturæ robore in uterum struntur, & per illum effluunt: atque hæc floris uterini causa admodum frequens est: altera causa ex utero rarius contingit: eaque vel intemperies est, ferèque frigida, vel imbecillitas ab

uteri gestatione, à partu & abortu, à contusione, aut ab alia causarum externarum vi contracta, vel erosio, vel exulceratio ex inflammatione aut ex abscessu derelicta: his quippe causis oblectus uterinus, proprium alimentum male conficit, & excrementa plurima congerit, quæ foras elabuntur & excidunt. Causæ externæ sunt, aer frigidus & humidus, moror, vita sedentaria & otiosa, hinc est quod rusticæ mulieres rarò hoc morbo tententur. Alimentoꝝ etiam humidorum & frigidorum nimius usus, sed præ cæteris frequentes cruditates, quæ ut ait Avic. sunt omnium morborum mater. Vidit *Fernellius* puellam octavo ætatis anno hoc malo obsessam. Differt hic fluor à Gonorrhæa; quod hæc in minore quantitate excernatur, albidior sit & crassior, & longioribus intervallis effluat.

Subsectio prima.

Pro Fluore albo.

Purgato decenter corpore, manè & vespèri ante postum per decem dies utatur hoc balneo.

R. Fol. Lauri, origan. calamenth. puleg. menthastr. Sabin. an. M. i j. artemiss. meliss. nepet. beton. majoran. an. M. iij. rad. rub. tinct. cypri. an. ʒiij. rad. rusci, asparag. an. ʒij. spic. nard. (exsiccat enim humiditatem) junci odori, an. ʒj. sem. rutæ, dauci, anis. foenic. fœfel. an. ʒʒ. rad. valerian. ʒij. coquantur in aq. prob.

D d d

bal.

balneo. Si valde fluant humiditates albe, ne concitator fiat fluxus, styp-tica magis addantur. Si adhuc flu-or non vincatur, semel in hebdomada accipiat has pilulas.

R. Pil. mastich. agar. troch. an. ʒij. cortic. myroball. cheb. ʒij. exci-piantur melle ros. ex ʒj. F. pil. vj. dentur iij. pro vice. Succini farina cum ovo forbili detur. Hæc sunt quæ ad album fluorem profant, & præci-puè hic pulvis, quo multæ matro-næ Nobiles post universalia remedia sanatæ sunt.

R. Faucium Lucii piscis, capitis caponis in furno exsiccati, an. ʒß. oilium dactylorum ʒij. coriandr. præ-par. sem. anis. torretact. an. ʒj. rad. nymph. ʒß. sacch. ros. ʒij. datur ʒj. cum vino rubro. *Petrus Forestus.* obs. 23. lib. 28. *De morbis Mulie-rum.*

Ad evocanda ab utero ad alias partes recrementa, tria valde profu-tura præsidia occurrunt, diuretico-rum usus, repetita ex rhabarbaro purgatio, & ligni guaiac. decoctum. quod ita fit.

R. Ligni guaiac. ʒj. rad. fassa-phras. ʒij. santal. omnium ʒj. in-fund. in aq. chalybear. ʒij. horis 12. deinde bulliant ad consumptionem tertiz partis. sub finem ebullitionis adde sol. plantag. menth. matricar. artemis. fenicul. capill. ven. an. p. j. sumac. rad. petrosel. an. ʒj. colati ʒvij. v. viij. exhibe in aurosa, & sudor molliusculè provocetur, idque vigin. i saltem diebus continuis præ-standum: quo tempore cauterium

cruris dextri parti interiori affixum, non possum non summopere laudare. *Jo. Zeechiam.* consult. 35.

Hujus anali maxima habenda est ratio, cum mulieres quas exercet, steriles ut plurimum reddere soleat, vel etiam gravidis abortum parere, remediis utilitatis peractis, si vitium adhuc pertinaciter persistat, Elec-tuario mihi hoc in casu sæpe scælici cum successu usurpato utatur.

R. Gummi arabic. tragacanth. corall. utriusque, an. ʒj. ciner. puta-min. ovor. C. C. sem. aneth. succin. an. ʒij. mellis rosat. q. s. F. Ele-ctuarium, cujus ʒß. horis duabus ante cœnam devoranda exhibeatur, superbibendo aq. plantag. ʒij. vini subrubr. ʒij. *Jo. Zeechiam.* consult. 97.

Subsectio secunda.

Pro Fluore albo.

PRO revulsione laudo vomitum cum diasaro *Fernelii* ad ʒß. de-tur ex aqua mulsa. vel.

R. Rad. asari ʒß. detur cum oxy-mel.

Pro derivatione materiz per al-vum conveniens est medicamentum jalapa, in hunc modum.

R. Jalap. pulv. ʒj. cinamom. pulv. ʒß. M. & cum jure pulli. F. potio. Deinde pro præparandis hu-moribus sumat singulo quoque ma-ne tria cochlear. oxymel. simpl. per v. aut vj. dies. deinde sumat ʒß. hydragog. min. *Fernel.* vel in bolo cum sacch. vel cum paucis vino. his peractis

peractis ad exsiccandum corpus & roborandum ventriculum, decoctum Salsaparill. cum paucō ligno guaiac. confectum sumat per 15. aut 20 dies, & procuret sudorem semel in die, ut materia revellatur ad cutem; id quod *Galenus* procurabat facere in uxore *Boethi*. lib. *De Prognitione*, fricando corpus melle cocto, & etiam linteis primò lenibus, postea asperioribus. deriveretur quoque materia ad urinam, quod fecit *Galenus* ex decocto rad. asari & apii: venter quoque si turnet & madet, arena calida exsiccare debet: id quod *Gal.* in uxore *Boethi* fecit. victus denique sit exsiccat, & quam minimum bibat. *Rodericus à Fensica*. tom. 1. consult. 4.

Nonnunquam evenit mulieribus pituitosum profluvium, cum pituita per alias partes denegatur exitus, hæc per dorsum ad uterum defluit. Siccabimus in his caput, & siccabimus illam pituitam decocto guaiaci & syrupo *Montagnana*. Nam sotu & suffumigiis curationem recipiunt, inquit *Hippoc.* *De morbis Mulierum*. *Jo. Henricus*. ad aphor. 36. sect. 5.

R. Fimi asinini M. iiii. macerentur aq. rosac. magma rejiciatur, & cum sacch. F. Syrupus: cujus in hoc affectu admirabilis vis est. Paretur etiam Syrupus ex succo urticæ molli. Pro suffitu plurimum valet rasura ebor. carbonibus injecta, commendatur hoc facile paratu. Accipitur ebur tenuissimè in lapide porphyrio pulverisatum, & propinatur ex aqua chalybeata. *Guil. Ballonius*.

comment. ad Hist. 2. lib. 2. consil.

Nos sæpius hoc remedio hunc morbum sanavimus, nempe nucis pinæ decocto cum ligni visci quercini portione in potu administrato: mirabile remedium est huic morbo, sicuti nos pluries observavimus. *Dominicus Panarolus*. observ. 48. pentecost. 2.

Fluore albo mulier quædam medix æratis laborans diuturno & copioso sic curata est.

R. Pilul. assajret & foetid. an. ʒj. cum succo artemis. F. pil. v.

R. Pulv. aromat. rosat. ʒj. ras. ebor. & C. C. an. ʒj. cortic. citri. sic. diamargar. calid. an. ʒʒ. galang. cyper. an. ʒj. ciner. spong. combust. & lotæ aq. pecul. ros. ʒʒ. sacch. ʒj. F. pulvis. Capiat cochl. j. mane ante ingressum balnei. Balneum tale ordinavi.

R. Rad. bistort. lapath. an. lbj. gallar. malicorii an. Mj. schamem. melil. ros. rub. fol. absynth. an. Mj. aluminis ʒij. sal. ʒj. tartar. p. j. F. decoctio pro incessione in balneo. Uratur indies hora una in hypocausto calido & sic fuit pulchrè sanata. *Felix Platerus*. observ. lib. 3. pag. 781.

His pellis sæpe usus sum in fluore uterino ad expurgationem illuviei.

R. Fell. vaccæ ʒj. rad. asar. agar. cinnam. an. ʒj. succ. mercurial. ʒj. coq. cum melle paucō reliquisque permixtis, F. instar unguenti ad sacculos implendos. *Felix Platerus*. observ. lib. 3. pag. 782. D d d 2 M. L.

Menses albi præmissis universalibus, quibusdam appropriatis emendantur, qualia sunt apud obstetricem gallicam, pag. 83. sem. citrulli, si singulis diebus numero xij. deglutiantur, superbibito haustu lactis. vel,

R. Camphor. ℥ss. scobis ebor. ℥ij. aq. ros. nymphaeae, an. ℥jss. M. & repetatur saepius pro dosi. *Wolfgangus Hæserus. cap. 1. lib. 7. Herculi med.*

Mulier quæ integro biennio fluxu albo laboraverat, accepit nucem moschatam, ejusque assatæ & divise partem β. manè, alteram β. vesperti adsumpsit; sicque continuando sanata est. Hoc ipso remedio utebatur quoque *Tbo. Erastus* in sistendis mensibus nimis & fluore albo. Cui singulari experimento. *Hieron. Rensnerus. obs. 101.*

Quædam jam aliquot annis fluxu albo conflictata hac ratione convaleuit, accipiebat cineres sarmentodum vitium, & aquæ injiciens pedes fomentabat vesperti immediate antequam cubitum iret, primoque die deglutiebat grana juniperi tria, altero v. tertio vij. semenque præterea urticae adsumebat. *Idem. obs. 103.*

Subsectio tertia.

Pro Fluore albo.

Mulier quædam quadragenaria diuturno fluore albo laborans, post multa remedia frustra tentata, pitana laxante per mensem integrum singulis diebus usurpata, protinus liberata est.

Pitanae compositio talis fuit.

R. Sen. mandat. 3j. sem. coriandr. præp. liquirit. ras. an. 3jss. aq. fontis in qua tamarind. 3iij. ligni lentiscini, 3j. bullierint cyathum unum, insundantur frigide per noctem, & colaturam capiat manè duabus horis ante pastum. *Lazar. Riverius. obs. 81. cent. 3.*

Mulier quædam à septem mensibus fluxu muliebri seroso laborabat, quam curavi intra quinque septimanas exhibendo singulis octo diebus gr. viij. resin. jalapæ: educta scilicet serosa illuvie, à qua pendebat affectus. Deinde recidivæ occasio sublata est usu sequentis opiatæ.

R. Conf. ros. antiq. 3ij. conf. absynth. 3j. pulv. elect. triasani. & aromar. rosar. an. 3j. corall. rub. præp. 3β. theriac. vet. 3ij. cum syr. de rosis siccis fiat opiata de qua sumebat ad magnitudinem avellane singulis diebus hora somni per longum tempus. *Simon Jacx. observ. 8.*

Hic Syrupus bonus est & utilis in hoc affectu.

R. Fl. Artemis. matricar. meliss. betonic.

hctonic. salv. origan. eupator. asari. an. Mij. cumini anis. ammeos. fem. rutæ. carui. an. Mj. emulæ sicce Miiij. cal. aromat. galang. zedoar. cinnam. an. Mß. bistort. gall. mosch. doronic. viol. citrinar. an. Zij. liquirit. 3ß. bulliant omnia in lb. xij. aq. usque ad medietatis consumptionem. Deinde cum forti expressione colentur, colaturæ addatur aceti lb. 3ß. sacch. lb. xv. coquantur ad debitam consistentiam ut F. Syrupus, cuius dentur manè Zij. cum aq. absynth. beton. & mellis. an. Zij. & tardetur cibus post ipsum horis quatuor. *Barthol. Montagnana. consil. 214.*

Puella quædam octodecim annorum fluore albo diu laborans, post multa & varia remedia quibus per annum integrum usa est, hoc uno sanata est. Sorbebat jejuno stomacho ovi vitellum recentem aq. rosacea exceptum, & intra quindecim dies sana evasit. cæterum album ovi prædicta aq. rosac. concussum, & jejuno stomacho ebibitum non solum ad album fluorem facere, sed gonorrhæam sanare satis sumus experti. *Amatus Lusitanus. curat. 12. cent. 4.*

minus vetustate annum excedentem, quam minutissime concisam in patella terrea supra ignem torrent & exsiccant, ut in pulverem redigatur, dant cum vino rubro styptico. feruntque hoc remedio deploratas mulieres ex fluxu enormi post abortum restitui. Vulgares mulierculæ experimentum aliud habent ad hoc sanguinis profluvium & nimiam evacuationem in puerperis, nempe nucem juglandem exsiccatam in pulverem redigunt, & tribus vicibus cum cervisia aut vino rubro exhibent. Quo remedio fluxum enormem restringunt hoc modo Matrona Rosallera Nobilis in *Hagacomis* dicitur curata.

Hic etiam Pulvis bellæ profuit.

R. Margarit. non perforat. spodii an. 3ß. coriandr. præp. C. C. ust. an. 3ij. cortic. median. castan. 3ij. sen. ros. 3ij. lapid. hæmatit. pilor. lepor. combust. an. 3j. sacch. ros. ad pondus omnium. cinnam. quantum placet pro sapore. Sumatur in die cochlear unum. *Petrus Forestus. schol. obs. 16. lib. 28. De Mulierum morbis.*

Sectio decima quinta.

Pro Fluxu post Abortum.

Sectio

Nostre Mulierculæ in fluxu post abortum hoc præ-arcano habent, carnem fumo induratum ad

Sectio decima sexta.

Pro Fluxu Hepatico.

OMnium primo dedimus infusum rhei, myroba'an. citrin. & chebul. Postea hoc decoctum propinavimus.

R. Marrub. absynth. rom. fl. ros. rub. menth. sic. & rubr. an. Mj. sem. sanguinar. plantag. coriandr. præp. an. ʒj. myrobal. citrin. ʒʒ. rhab. el. ʒʒ. schenanth. ʒʒ. rad. cichor. apii, petroscl. an. ʒʒ. cal. aromat. incis. santal. rubr. an. ʒj. coq. in aq. Chalyb. ad lbj. in colat. adde syr. myrtini ʒʒ. syr. de menth. de cichor. cum rheo an. ʒʒ. M. pro quatuor dosibus.

Deinde dedi semel ʒj. rhei pulv. in modum pilul. cum syr. de rosis siccis. postmodum imperavi, ut bis in die ex hoc condito sumeret ad magnitudinem castaneæ.

R. Conf. ros. antiq. ʒij. spec. aromat. rosat. sine moscho ʒijʒ. myrobal. citrin. parum assat. & pulv. mastich. an. ʒj. cum syr. myrtino. F. conditum. Cum fluxus nondum cessaret, & jam ultra quatuor menses durasset, & valde æger debilitaretur, sequens apozema præscriptum est.

R. Marrub. absynth. rom. menth. sic. fl. ros. rub. an. Mj. sem. myrtill. plantag. an. ʒʒ. cinnam. el. santal. rubr. cal. arom. an. ʒj. coq. in vino rubro styptico, aq. equiset. & mellis ad lbj. colat. adde syr. de menth. myrtill. cotoneor. an. ʒij. M. sume-

bat bis in die quia circa stomachum dolebat. ceratum stomachicum apposui, & hepatis regionem inunxi unguento santalino & ol. absynth. Postea cum neque his adhuc fluxus remitteretur, omni manè per tres dies hunc pulverem dedimus cum ovo sorbili, qui multum juvabat.

R. Sem. plantag. nucis mosch. mastich. pulv. C. C. ust. an. ʒʒ. cinnam. el. gr. v. F. pulvis subtilissimus. Sed cum fluxus in totum non cessaret, myroba'el. b. parum tostos, cum rheo tosto ad ʒijʒ. cum aq. plantag. & syr. de ros. rub. sic. propinavi, & omni manè capiebat ad magnitudinem castaneæ ex elect. liquenti.

R. Conf. ros. antiq. diacydon. sine speciebus, an. ʒʒ. nuc. mosch. mastich. an. ʒj. troch. de Carabe, de spodio, an. ʒʒ. C. C. usti. pulv. pulv. fl. ros. rub. cortic. granat. balust. an. ʒʒ. corall. rub. gr. iij. ferric. combust. gr. ij. cum syr. myrtill. menth. an. q. s. F. elect. moderatè liquidum, cujus usu fluxus coepit cessare. *Petrus Forestus. obs. 21. lib. 22. De Profluvio alvi.*

Ad hepatis roborandum ejusque intempericem corrigendam paretur julepus in hunc modum.

R. Rad. cichor. gram. acetos. an. ʒj. fol. endiv. agrimon. cichor. plantag. cuscut. an. M. j. absynth. pont. Mj. santal. rub. ʒʒ. ras. ebore. & spodii, an. ʒij. coriandr. præp. ʒj. ros. rub. p. j. coq. ad lbj. in colat. dissolv. syr. cydonior. & de aceto simpl. an ʒij. F. julep. pro quatuor dosibus

dosibus serò & manè sumendis.
vel.

R. Aq. plantag. ℥ij. Syr. de ros.
rub. sic. ℥j. spir. vitrioli q. s. ad
grat. acid. F. Julep. frequenter ite-
randus.

Fit syrupus præstantissimus ex tin-
ctura rosar. facta in aq. ros. & cum
sicch. rosat. redacta in syrupum.

Utiis etiam opiata sequens.

R. Conf. rad. cichor. ℥j. conf.
ros. vet. ℥ss. pulp. passul. corinth.
℥vj. croci martis ℥j. corall. præp.
raf. ebor. & C. C. an. ℥j. cum syr.
de ros. sic. F. opiata, addendo spir.
vitriol. ℥ss. de qua capiat magnitu-
dinem castaneæ tribus horis ante
passum. Potest etiam addi hepar
lupi præparatum; quod ab autho-
ribus commendatur tanquam speci-
ficum.

Passulæ majores vel corinthiæ,
quia hepati amicæ, in hoc affectu
commendantur, ideo magna copia
cum feminibus sunt comedendæ.

Syr. corall. ad hepar roboran-
dum & fluxum cohibendum præ-
stantissimus est; at longè præstan-
tius illius tinctura.

Succus urticæ per se ad ℥ij. vel
cum aqua & aceto exhibitus manè
per triduum fluxum sistit, & san-
guinem corruptum purificat. *La-
zarus Riverius. præx. med. lib. 10.
cap. 8.*

Sectio decima septima.

*Pro Fluxu Narium vehementi
in Febre continua.*

Cum mihi nihil ad manum esset,
& subita restrictione opus es-
set (plus enim quatuor libris sangui-
nis ex naribus fluxerant; & vires valde
prostratæ fuerant) accepi atramen-
tum quod ibi in promptu erat, cum
aceto rosac. & cum fuligine fumarii
simul mixta cum lana succida in-
volvens, naribus indebam; quo re-
medio fluxus sanguinis narium ces-
savit interim & aq. plantag. frigi-
dissima testiculos fovebam, & san-
guis restrictus est. *Petrus Forestus.
obs. 32. lib. 7. De Symptomatis Fe-
brium.*

Sectio decima octava.

De Fœtu mortuo.

Sæpe extinguitur in utero Fœtus.
Extinctionis causæ sunt pluri-
mæ: alimenti nimirum defectus vel
pravitas, vel etiam copia à qua suffo-
catur: casus item, ictus, saltus,
tussis, sternutatio, quibus solvuntur
acetabula, per quæ fortui aliment-
um suppeditatur: animi etiam pa-
themata, medicamenta foetum ene-
cantia, morbus acutus & longus,
partus denique difficultas. Fœtus
mortui signa sunt, defectus motus
infantis, refrigeratio imi ventris,
ichores

ichores ab utero fluentes, facies pallida, anhelitus foetidus, mammarum extenuatio, ventris concidentia & mollijes, quod decumbente in latus matre, in id devolvatur ac decidat foetus, magisque etiam graviter quandoque etiam superveniunt animi deliquia, capitis dolores & convulsiones, quamprimum expellendus est foetus, alias præsentissimum exitium prægnanti inferet.

Subsectio prima.

Pro Fætu mortuo ejiciendo.

DEdi tredecim guttas ex oleo heracleo b'endas, & simul umbilico, me jubente, imposuit gr. xv. de eodem oleo. Hoc facto, adjuvante Deo op. max. intra dimidiam horam peperit facile, & foetum ejecit dudum mortuum, & ipsa incolumis evasit. *Martinus Rulandus. curat. 57. cent. 3.*

R. Myrrh. el. 3j. sem. nigell. lupin. rad. rub. tinct. an. 3ß. croci, aloes, borac. an. ʒj. cum syr. artemis. fiat pilul. massa. dosis 3ß. harum usu menses promoti sunt.

Postea Pessarum subdere tale jussi.

R. Agar. ʒij. rad. asar. 3j. myrrh. ʒij. succ. mercurial. ʒij. mell. ʒij. decoq. succus cum melle ad spissitudinem convenientem, pulveresque permisceantur. Sacculusq. pro pessario impleatur, quod cum unam noctem (saltem retinuisse, mox chorda umbilicalis propendere cepit. *Felix*

Platenus. obs. lib. 1. pag. 227.

R. Cinnamon. el. myrrh. an. 3ß. aristol. long. (ea enim partum magis rotunda adjuvat) 3j. pulv. diamb. & diamargarit. trigid. an. 3ß. fiat omnium pulvis, cujus datur 3j. vel ʒij. ex aq. decoctionis hyssop. & phascolorum, mirè namque partum faciliat. Quod ad topica remedia attinet, nullo magis quam oleo calente secundum Deum levata uxor mea fuit. In hunc modum adhibito.

R. Rad. alth. fol. malv. hyssop. calamemth. artemis. cum floribus suis. q. s. coquantur in olei q. s. Deinde in vesicas suillas oleum illud calens infundibulo injiciatur, tumentibus modicè vesicis suillis, atque muliebricis locis admotis, confestim paupercula ægra levamen sentire se affirmavit, graveque pondus ad pudendi ostium descendere, quod paulò etiam post obstetricis ope foras prodiit, erit autem mola semiputris cum fætu illi alligato. *Franciscus Valeriola. obs. 1. lib. 1.*

Subsectio secunda.

Pro Fætu mortuo excludendo.

Instituta per aliquot dies victus ratione optimè nutriente & confortante, ad foetus mortui exclusionem sequenti methodo progressus sum. Primum constituto die inflectionem adhibui ex malv. alth. puleg. hyssop. menth. mentastro, artemis. melil. serpill. origan. thymo, rad. alth. malv.

malv. lil. alb. aristol. rot. sem. carui, cumini, foenic. bacc. juniper. fl. chamæm. & cent. min. Sacculis inclusis, & in aq. decoctis, quibus sacculis postea subinde quoque loca muliebria foveri jussi, subsequente inunctione emolliente. Tandem etiam Cataplasma ex decocto colocynthid. succo rutæ & myrrha, cum farina hordei concinnatum umbilico imposui, & intra corpus pulverem ex succini albiss. ℥j. unicornu veri ℥ss. ol. succini. gr. iiii. ex brodio caponis exhibui: sicque post decem horas, obsterice suo quoque officio probe fungente, enixa est foetum masculum perfectum, sed nigra putrilagine obductum. *Gregorius Hæstius. obs 37. lib. 5.*

Mulier quædam, cui à perverso marito violenta manu super umbilicum vehemens illatus est ictus, post quem exanimis immobilem foetum persensit, pluribus celebratis remediis, hoc solo unguento posito super ventrem & in perinæo, foetum exclusit.

℞. Medull. colocynth. succ. colocynthid. virid. an. ℥j. succ. rutæ ℥jss. euphorb. ℥ij. unguent. artanit. ℥iij. myrrh. 3vj. ol. de castor. ol. rutæ. an. ℥j. coq. ad succi consumptionem, & fiat unguentum. *Zacutus Lusitanus. obs 162. lib. 2. prax. admirand.*

℞. Troch. de myrrh. ℥jss. borac. gr. xv. F. pulvis. exhib. cum aq. artemis. ℥ij. pulg. ℥ss. hoc solo liberata est mulier quædam. *Augustin. Thomerus. obs 1. De Fœtu excludend.*

Tonforis mei uxor obstericeis incuria agrippam peperit, relictæ in matrice integerrimo puelli capite: adveniens ego post 17. horas, per os, testium equi præparator. boracis, an. 3j. croci ℥j. cum aq. lil. alb. propino. Mirum dictu visuque! Patiens humi super pulvinaria jacent quadrante post horæ, sternutatorio ex peto naribus admoto, ita se concussit, caputque relictum tanto impetu eiecit, ut illud per cubiculum ad octodecim pedes sphaeræ instar lignæ se rotaverit. Secretum de equinis testibus, communicavit mihi anno 1600. *Patavii Horatius Angenius*, cum illum in praxi comitaret. *Gesnerus* etiam hoc tanquam mysterium habendum scribit in epist. ad *Gasserum*. Illa supervixit, & ter post, ut decies ante, sed eadem fortuna peperit. *Henricus ab Heers. obs 14.*

Stercus equinum in vino expressum, & percolatum subito foetum & secundinam expellit. *Joh. Hartmannus. Prædic. Chimiæ. pag. 299.*

Sectio decima nona.

De Fractura.

Fractura (græcè κλάσμα ab ἀ-
νῶ & ἀνῶμι frango) conti-
nuitatis ossium est solutio à violentia
quadam extrinsecus irruente accidēs.
Causæ internæ nullæ sunt, externæ
verò ea omnia quæ contundere vel
dividere ossa possunt. Facit etiam
ad faciliorem ossium fracturam co-
rundem constitutio fragilis, sive ea
sit naturalis, sive à carie lucem vene-
ream subsequente acquiratur. Fra-
cturarum plures sunt differentiæ, alia
est per transversum, ita ut nullo pa-
cto extrema cohererent, & hæc
καυλῶδης, à fracti caulis similitudi-
ne, appellatur. Dicitur etiam πέ-
ρα ῥαχιδῶς & σπονδυλῶς, à similitudine
fractæ radiculæ & cucumeris. Alia
est quæ σύντεμμα, i. e. comminu-
tio dicitur, quando os in plures par-
tes conteritur, quæ & καρυωδῶς, i. e.
nucatim a quibusdam vocatur, quod
sit facta in modum contusarum nu-
cis testarum; alia rursus est secun-
dum longitudinem, quæ Fissura
nuncupatur, Galen. verò ριζοει-
δῶς, i. e. asseris modo. Alia demum
est magna, alia parva alia simplex,
alia multiplex, alia est sola, alia est
cum carnis contusione & vulnere à
parte denique afflcta variz petuntur
differentiz, ut alia est fractura cra-
nii, alia humeri, alia brachii, &c.

Subsectio prima.

Pro Fractura Brachii in Sena
decrepito.

Curationem hoc modo institui,
clementer expurgato corpore,
illam victus rationem, quæ multum
nutrit (omissis tamen cibis viscosis,
qui mihi in fracturis mirum in mo-
dum suspecti) sanguinemque opti-
mum procreat, calidum nativum
& humidum radicale instaurat, præ-
scripsi. Singulis quoque diebus je-
juno stomacho, ad 3ij. sequentis
pulveris ex jusculo carnis recentis ex-
hibui.

R. Lapidis ostecoll. diligenter
prepar. ʒij. cinnam. el. ʒiij. sacch.
ʒij. M. F. pulvis tenuissimus, bra-
chium usque ad scapulam sequenti
linimento quotidie bis inunxi.

R. Ol. lumbric ʒij. ol. gran. junip.
ʒij. succi lumbric. ʒi. M. F. linimen-
tum. Sed ante omnia primò ossa in
locum suum, ea qua fieri potuit dili-
gentia, reposui. Post inunctionem
sequens applicui Emplastrum.

R. Empl. Vigonis ad fractur. ʒij.
empl. oxycroc. ʒβ. lapid. ostecoll.
prepar. ʒijβ. lumbric. prepar. & in
subtilissimum pulverem redactor. ʒj.
cum q. s. ol. lumbric. F. Emplastr.
fracturam de tertio in tertium, aut
de quarto in quartum diem solvi, &
medicamenta renovavi. Reliquum ve-
rò brachium quotidie semel aut bis,
ut dictum est, ad scapulum & nu-
cham usque inunxi hisce adhibitis
reme-

remediis, callus intra paucos dies, usque adeo procreatus fuit, ut collisio ossium non amplius perciperetur, & brachium intra quatuor septimanas restitutum fuerit: & sic natura in hoc decrepito veluti assopita expersa, & calor natus ferè extinctus in ista parte iterum beneficio prædictorum medicamentorum accensus fuerit: quantum valeat in fracturis ossium osteocolle seu lapis ossifragus non rarò expertus sum. reperitur in campo quodam arenoso prope *Daemstadium*. Eligitur qui sub terra absconditur extra terram prominens est invalidus nullusque momenti. *Guil. Fabrit. Hildanus. obs. 90. cent. 3.*

Lapis osteocolle, qui & Sabulosus dicitur, singulari quadam virtute & proprietate occulta generandi callum præditus est: idque ego cum in aliis tum præcipuè in quadragenario quodam observavi, is quum utraque focilia ad malleolum sibi transversim confregisset, me advocandum iussit. Ossa in situm naturalem reposita, singulis maturinis horis jejuno stomacho 3j. hujus lapidis in marmore cum aq. rad. sumphit. præpar. exhibui, primis diebus cum pitana, aut jusculo carnis recentis, postmodum verò cum vino iis quæ fracturæ applicui eundem lapidem pulverisatum & præparatum admiscui: inde factum est, ut spatio triginta dierum plenissime restituta sit tibia, ita ut sine adminiculo incedere potuerit. *Guil. Fabrit. Hildanus. observ. 90. cent. 1.*

Lapis hic cautè & in senibus tantum, aut extenuatis, & quibus languet calidum nativum adhibendus est, ne aliàs callus superfluous generetur multo labore diminuendus. *Guil. Fabritius Hildanus. obs. 91. cent. 1.*

Subsectio secunda.

Pro Fracturis.

EGo jam à multis annis magno cum successu sequenti utor emplastro in fracturis.

R. Empl. Slotani. 3vj. cereæ nov. 3ij. coloph. gummi elemi pinguisimi. an. 3j. dissolv. lento igne. Postea insperge sequentes pulveres, rad. consolid. maj. balaustr. nuc. cupress. ros. an. 3j. matlic. thuris. an. 3ii. M. addendo ol. rosac. q. s. ut f. ceratum. In adultis & extenuatis ad 3j. hujus emplastri, tantundem osteocolle præp. admisceo. Singulis quoque diebus manè tribus ante passum horis, de eodem lapide cum jusculo carnis vel vino albo exhibeo: multum enim curationem lapis ille accelerat. In juvenibus verò, & qui optima corporis sanitate fruuntur, lapis ille sive per os datus, sive exterius adhibitus minimè convenit: non autem statim ab initio, neque primis diebus applicandum est prædictum emplastr. multò minus oxycroceum, ne affluxus humorum ad partem læsam sequatur ab initio itaque postquam os fractum in situm suum repositum est, sequens applico Cataplasma.

R. Rad. consolid. maj. tormen-
till. bistort. an. ʒβ. boli alb. ʒj. ba-
laust. ʒj. nuc. cupress. gallarum, ros.
rubr. an. ʒij. F. omnium pulvis te-
nuiss. cui admisce farinæ hordei ʒvj.
hujus pulveris accipe quantum opus
est pro membri fracti magnitudine,
ex quo cum posca formetur cataplas-
ma in mortario vel alio vase sine ca-
lore ignis, addendo vitellum ovi cum
albumine, parumque olei rosæ. ap-
plicetur membro fracto & renovetur
ab initio tertio vel ad summum quar-
to quoque die, donec Symptomata
non amplius sunt metuenda. Tunc
Emplastr. Vigonis, vel meum appli-
cari poterit, & de siero vel decimo
in decimum diem reitterari. *Guil. Fa-
bricius Hildanus. Cista militar. classe
15.*

Emplastri palmei sive *Silotani* qui
primus ejus author fuit, hæc est de-
scriptio.

R. Adipis porcin. rec. ʒxij. ol.
rosæ. rec. & fragrantis, minii, an.
ʒxx. chalcitid. ust. sed non ad rube-
dinem, aluminis usti, an. ʒij. adi-
pis cervini ʒiiij. mastich. thuris in
tenuiss. pulver. redacti, an. ʒij. fiat
emplastr. S. A. agitando bacillis sali-
ceis & succulentis. *Guil. Fabrici. Hil-
danus. in consilio De conserv. valetu-
dine, in Epistola ad Croquerum.*

Curationes illas ossium confracto-
rum per lapidem, quem *Erastus* sa-
bulosum vocat, quis non penè fabu-
las esse judicet? Multo etiam magis,
unguentum illud, quo telorum in-
unctione, vulnerari sanantur, ridi-
culum videatur: & tamen fide digni

amici nostri utrumque sanctè affir-
mant. Sunt alia sexcenta, quæ si-
dem omnem superant, non tamen
ideo falsa sunt: quare vehementer in
iis exerceo, & ubi ratio repugnat, ex-
perientia, cum admiratione subscri-
bo. *Andreas Dudithius. epist. 25.
lib. 6. consil. & epist. Cratonis &
aliorum à Scholtzio editorum.*

Subsectio tertia.

Pro Fractura humeri.

OSSæ per Chirurgum reposito, em-
plastrum hoc adhibitum est.

R. Farin. fabar. farin. ciceris,
hordei, farin. volatil. molendini, an.
ʒβ. mastich. tragacanth. gummi a-
rab. mummiæ, bol. armen. myrtil.
pulveris. an. ʒiiij. album. ovor. v.
conquassata in vino styptico nigro.
succ. plantag. aut vini styptici q. s.
ad incorporandum. F. Emplastrum.
Hoc constringit, repercutit, roborat,
& firmat. Deinde stupas longas,
latas, aqua prius balnearas & ex-
pressas toti brachio circumvolvebar,
& fascia latitudine quatuor digito-
rum, aut quandoque duabus præpa-
ratis alligentur dicta, adjectis feru-
lis quatuor aut sex, interim facta re-
stitutione, etiam pannus lineus in-
fusus in ol. ros. prius apponatur. De-
inde reliqua jam dicta, ut emplastr.
stupæ & ferule injectis fasciis ut mo-
ris est non solvebatur ad quinque
dies. Interim brachium inungebat,
necnon & spiculum & loca vicina
aliquo defensivo; & sanguis de-
tractus

tractus est ex brachio opposito. atque ita Chirurgus procedente, ut in reliquis fracturis, hic tandem curatus est. *Petrus Forestus*, obs. 8. lib. 8. *Obs. Chirurg.*

In principio fracturæ dislocationis & torsionis juxta *J. de Vigo* hoc medicamentum apponi potest.

R. Album. ovor. numero iij. ol. rosac. omphac. ol. ros. compl. an. 3x. ol. myrtill. ʒijß. farin. volat. farin. hord. an. ʒvj. bol. armen. subtiliss. triti, sing. drac. an. ʒiij. M. F. Emplastr. Est mirabile primis diebus. Transacto autem nono aut decimo die, nullo contradicente symptomate, ut est dolor, apostema, pruritus, tunc supra fracturam & dislocationem utilissimum est hoc infrascriptum apponere.

R. Albumin. ovor. numero iij. ol. myrtin. ol. rosac. an. ʒij. terebinth. claræ ʒijß. myrrh. aloes, an. ʒij. sang. drac. bol. armen. an. ʒß. farin. volat. ʒiij. M. & utere, in fractura & dislocatione est singulare remedium. *Petrus Forestus*, obs. 3. lib. 8. *Obs. Chirurg.*

Ubi callus justæ magnitudinis generatus fuerit, medicamenti roborantibus confirmandus est. Ideo tale Emplastrum imponendum est.

R. Ol. rosac. ʒij. ceræ ʒijß. resinæ pulveris. ʒiij. colophon. mastich. thuris, an. ʒß. nuc. cupress. rad. erythrodan. i. rubiæ insector. an. ʒj. croci ʒß. M. F. ceratum quod super linetum vel alutam extendatur, & applicetur. *Daniel Sennertus*, practic. lib. 5. part. 5. cap. 1.

Sectio vicesima.

Pro Fuci Vulnere.

Cum die quodam apud amicos commorarer, unus ex iis in superiore labro à fuco vulneratur, statim intumuit vulnus, cum maximo patientis dolore sine mora, mufcas contritas apposui, quo brevi dolor sedatus est, tumorque evanuit. *Jul. Caesar. Baricellus*, hortul. geniali.

Sectio 21.

Pro Fungorum veneno

Princeps quædam magni nominis, cum quodam die in p-andio fungos comedisset, sub vespæram dolore torminibusque maximis ventris, nec non cardialgia correpta fuit; mox quoque vomitus & fluxus ventris supervenerunt. Primò excrementa & fungos excrevit, mox quoque mucum qui intestinis adhæret, sanguinemque dejecit, leipothymix frequentes & virium prostratio aderant, & ita quidem, ut excrementa involuntariè simul & sudores frigidi profunderent. Medici etsi summam adhiberent diligentiam, morbus tamen medicamenta præcellere, eaque respuere videbatur: totam itaque noctem veluti in agone contrivit. Sequenti die, cum princeps (quem peregrè

egre absentem ilico acciverant) advenisset, protinus ad gr. xxx. lapid. bezoard. or. in pollinem redacti ex vino albo propinavit, post semihoram sudor calidus & universalis supervenit, & intellectus rediit, mox somnum quoque repetiit, cuius beneficio vomitus simul & fluxus sanguinolentus cessarunt, & intra paucos dies integram valetudinem recuperavit. *Gnil. Fabrici. Hildanum. obs. 34. cent. 4.*

Plurimos *Roma* fungorum efus interfecit. huic veneno remedium optimum proposuimus toties quoties opus fuit, semper cum victoria; videlicet oxymel cum theriaca. duplici modo Fungi noxii sunt, aut ob pravam qualitatem quam habent à sua natura, aut ob lentorem & crassitiem, seu viscositatem quandam, qua mediante maxime ledunt. viscositas incisione, & prava qualitas indiget alexipharmacorum administrando theriacam cum oxymel. tam simplici quam scyllitico, his indicationibus satisfacimus, ut pluries experimento comprobavimus. Nullus enim hoc remedio sumpto interiit, sed omnes, placente Deo, convalescerunt. *Dominicus Panarolus. obs. 45. penecost. 3.*

Sectio 22.

De Furunculo.

Furunculus Ἀόνην Græcis appellatus, tuberculum est acutum, cum inflammatione ac dolore, ovum columbinum magnitudine non excedens, oritur à sanguine crasso & vitioso: raro solitarius crumpit, sed plerumque plures simul.

Subsectio unica.

Pro Furunculis in dorso.

Post sanguinis missionem & purgationem, solo pane nigro fermentaceo cum butyro manso & valde pingui appposito, facile ad supurationem perveniunt: vel solo diachilo appposito, vel, ut aliàs expertus sum, beta vel caulibus butyro illitis apposis crumpebant, & facile sanabantur. Sed & hoc Cataplasma ad furunculos expertum est, & alia apostemata ex adustione sanguinis.

R. Fol. malv. acetos. an. Mj. ficuum ping. numero vj. uvarum passarum amotis arillis ℥j. bulliant, Pistentur in mortario addendo fermenti acris ℥jss. axung. porc. rec. sine sale q. l. F. Cataplasma. Dissipat etiam Furunculum ac concoquit triticum commansum & impositum, pingues item ficus distictæ.

In eo nullum est periculum, etiamsi nulla adhibeatur curatio, maturefcit enim per se, atque erumpit, sed dolor efficit, ut potior medicina sit, qua maturius liberet. Propri-

um ejus medicamentum est Galbanum, vel resina, vel fermentum. expresso pure, nulla ulterius curatio necessaria est. *Petrus Forestus. obs. 9. & schol. lib. 1. Obs. Chirurg.*

Finis Libri Sexti.

MEDICINÆ PRACTICÆ.

Liber Septimus.

De Affectibus à Litera, G. incipientibus.

Sectio prima.

De Ganglio.

Tumor, tumor est præter naturam, concolor, durus, renitens, & indolens, at si violenter premas, stuporis sensum exhibet: frequenter pellicula propria includitur, nonnunquam etiam ea omnino caret: circa partes membranceas, ossa, tendines, nervos, & articulos ut plurimum enascitur. Si extra has partes oriatur, quibusdam nodus appellatur. Pro causa agnoscit ictum, extensionem aut laborem nimium, à quibus nervus vel tendo nimis extenditur, vel etiam secundum membranam quasi rumpitur, hinc facile partis nervosæ nutrimentum exudat, & circa ejus substantiam adhærescit, & tandem à facultate partium earum formatrice in hanc substantiam mutatur: à lenta etiam & viscida pituita oriri volunt plerique.

Subsectio prima.

Pro Ganglio in summa sinistra manu.

Dissolvi & dissipari debet tumor, si quisque digerunt & resolvunt, sed videndum est ut ita tractetur, ne tenuiore parte extracta, quod reliquum est viscosum & crassum concreascit. quare necessarium est omnino, ut uno eodemque tempore applicentur tumori, quæ emolliunt, incidunt, digerunt & resolvunt: in hunc usum applicarem sequens ceratum.

R. Empl. oxycroc. ℥j. ammoniac. ping. bdellii, solutor. in aq. vitæ, an. ʒij. rad. ireos ʒj. lumbric. vino lotor. & dissolut. numero iij. commixtis omnibus cum paucis oleo terebinth. & cera nova. F. ceratum. extend. super alutam, applicetur tumori, & fasciâ arctissime constringatur. huic cerato si lamina plumbea

bea superligetur, videtur mihi ex usu fore. *Avicenna* & secuti cum ante nos plerique plumbeam laminam simili aliquo emolliente & digerente medicamento illitam imponebant: quod sanè ego non improbo & quia humor viscosus est, difficilis resolutioni, membranis & tendonibus adnatus, arbitror maximopere profuturum si singulis quatuor, quinque, vel sex diebus soluta fascia, ablato cerato, suffumigetur tumor suffitu acerrimi aceti, quod *Satureiam*, vel *Origanum*, vel quid simile incoxerit, affusi pyritidi, vel lapidum molarium frustis candentibus. Deinde absterso sudore, & compresso, & frictionibus exercitato tumore, rursus ceratum imponatur. Mirum quantum commodum hoc præstet, & expeditum sit, id genus morbis remedium, attenuat, incidit, discutit, resolvit, partem roborat & firmat. Ex *Galeno*, bractea tenuis plumbi probè ganglio alligata planè ipsum dissipat. *Reinerus Solenander* consil. 24. sect. 1.

Subsectio secunda.

Pro Ganglio in poplite utriusque cruris pugni magnitudine.

HOnesta quædam matrona aliquot annos in poplite in utroque crure tumorem gerebat, pugni magnitudine in uno, in altero paulo majorem, concolorem, molestiam potius quam dolorem afferentem, flexionem tamen articuli illius, &

sic incesionem aliquo modo impedientem: quem tumorem cum inspicerem, Ganglion esse judicavi. Plumbiis thermis, ut eos extirparet, aliisque remediis, sed sine fructu, usa fuerat. Ad fortiora transeundum esse docui, illique primum hunc solum præscripsi.

R. Lixivii, urinæ, & vini an. p. æq. adde ad mens. j. hujus liquoris, aq. vitæ ʒj. spir. junip. ʒj. cum spongia intincta somententur tumores calidè. Postea apponatur hoc emplastrum.

R. Rad. bryon. irid. rec. an. tʒʒ. bulbor. lilior. ʒij. coq. in aceto fortiss. & contund. & pistentur. addendo ol. lilior. ʒij. gummi ammoniac. in aq. vitæ solut. ʒij. pulv. rad. ireos. ʒij. redigantur in formam emplastri vel cataplasmati: continuabat solum & emplastrum indies, dum reversa spatium trium mensium, unde admodum imminuti tumores, adeo ut licet aliquid adhuc apparet, tamen nullum ferè impedimentum amplius adferrent. *Felix Platearus*. obs. lib. 3. pag. 703.

Subsectio tertia.

Pro Ganglio.

Juvenis quædam mulier Ganglion habebat in facie Cerasi magnitudine, infra oculum, supra Zygoma, quod intra mensem discussum est, admota lamina plumbea hydrargyro illita & emplastro inixa, ut melius hæretet: eaque super Ganglion ad-

fff meta:

mota, una cum emplastro, splenium satis solidum superimponebam, deinde fascia alligabam quæ semiphale-ra à *Galeno* nominatur. *Samuel Formini.* obs. 16.

Mulier quædam ictum frontis passa est, quem tumor nullus subsecutus est, ante quindecimum diem, quo tumor abortus est magnitudine nucis juglandis, sed mobilis, nuncque dolebat, nunc mollescebat, nunc minuebatur, nunc augebatur, & sic per longum tempus cum maximo incommodo permansit: curatus tandem fuit aq. vitæ cum rutæ succo mixtæ admotione, hincisq. arcæ frontis appositis. *Petrus Borellus.* obs. 15. cent. 1.

Sectio secunda.

De Gangræna.

Gangræna (vulgò ignis S. *Antonii*) incipiens est partis corruptio ad *νεκρωσιν* tendens, quæ cum jam eo processit, ut pars corruptione extincta & emortua sit, σφάκελος, i. e. sideratio nuncupatur: adeo ut duo hæc mala non nisi magnitudine differant: in Sphacelo enim pars omni sensu & vita destituitur, in Gangræna verò nondum adhuc adest perfecta partis corruptio. Causa utriusque est caloris nativi in parte destructio, quam infert frigus nimium, venenata qualitas, prohibita transpiratio, calor externus vehe-

mens, alimenti & caloris influentis defectus.

Subsectio prima.

Pro Gangræna ex inflammatione.

Post præscriptam victus rationem, ad arcendam defluxionem, pro primo scopo Chirurgus applicet loco affecto defensivum sequens.

R. Farin. hord. ℥iij. bol. armen. alb. ℥ij. pulv. gall. virid. nuc. cupress. cortic. granat. an. ℥jss. camphor. ℥j. cum oxymel. F. cataplasma. Hoc mihi usitatum est: oleosa enim omnia suspecta sunt in Gangræna, poros quippe obstruendo transpirationem inhibent, & vapores putridos in parte affecta retinent: cessante defluxione possunt defensiva intermitteri, ut inna tum calidum minore negotio penetrare queat in partem affectam. Secundus scopus est aliò revellere & derivare humores in partem affectam affluentes, idque quam citissimè, adhibitis purgationibus, phlebotomia, cucurbitulis, hirudinibus, aliisque id genus remediis: Tertius scopus est, ut pars in pristinum ac naturalem statum restitua-tur; id fiet evacuato accuratè sanguine, & cæteris humoribus parti affectæ impactis, ac in ea conclusis, itaque quamprimum prospiciendum est quid facto opus sit, & scalpelli acie tentandum, si ne Gangræna profundior, an superficialis tum pro diversitatis ratione, scarificatio-
nes.

nes leuius aut altius imprimendæ: dein satis magna sanguinis quantitas sinenda effluere: quinetiam si quæ sit in parte affecta grandior insigniorque vena, ea audacter & sine mora incidenda, sic enim sanguis & humores exonerantur, pars affecta refrigeratur, & aperitur pororum obstructio. id tamen nequaquam aggrediendum nisi morbus gravissimus, & æger iuuenis, & vires firmæ fuerint. nervos autem majores, tendines & arterias nefas attingere, nisi maxima & insignis adfuerit corruptio; alioquin metuendum à convulsione, motus deperditione, doloribus acutissimis, sanguinis profluvio, & spirituum vitalium resolutione, Syncope, imò & morte. Præter scarificationes Avic. & alii Scriptores iubent apponere hirudines, quo plus depleatur sanguinis & humorum. id quod & ipse soleo facere, quoties potissimum sanguis parvus educitur scarificatione: evacuato sanguine, abluenda pars aceto & sale marino simul liquatis, hæc enim putrefactioni plurimum repugnant: at si profundior fuerit gangræna, efficacior adhibenda lotio, qualis est ea quæ sequitur.

R. Lixiv. fortiss. aceti opt. an. ℥ iiij. scordii utriusque absynth. rutæ, lupinor. contus. an. Mß. rad. aristol. rot. vincetoxic. an. ʒß. sal. marin. ʒiiij. coq. ad consumptionem tertie partis. in colat. dissolv. aloes, myrrhæ, an. ʒß. aq. vitæ ʒij. camphor. ʒß. quoties remedia permutare necesse fuerit, lavare oportebit

partem fotu illo tepido: nam præterquam quod plurimum resistit putredini, etiam revocat innatum calidum, resolvit & exsiccat corruptos humores inibi conclusos. Insuper toti parti affectæ scarificatæ imponendum unguentum Ægyptiacum Mesues.

Quod si corruptio major est, soleo idem unguentum sic componere.

R. Ærugin. ʒiiij. mell. opt. & cum decoct. absynth. & scord. despumat. ʒxvj. aceti scillit. ʒvj. alumin. roch. sal. armoniac. an. ʒj. succ. rutæ, scordii utriusque & alliar. an. ʒiiij. coq. ad spissitudinem mellis. Deinde admisce theriac. opt. mithridat. an. ʒß. camphor. (plurimum enim penetrat & putredinem inhibet) ʒj. Sic præparatum unguentum non solum resistit putrefactioni, sed & temperat ac minuit vaporum malignitatem, qui perpetuo attolluntur à parte obfessa gangræna, & lædunt principes: breviter Ægyptiacum præstantissimum & primarium est in gangrænæ remediis, separatque mortuam carnem à viva & laudabili, gignens escharam: ubi tota pars Ægyptiaco contexta fuerit, insuper applicandum cataplasma sequens, quod & ipsam resistit putredini; exsiccat humores excrementitios doloresque sedat.

R. Farin. lupin. lentium, fabarum, lolii, sal. marin. an. ʒiiij. pulv. summit. absynth. scord. utriusque alliar. rutæ, an. ʒj. coq. in oxymel. simpl. & F. Cataplasma; refrige-

rato adde aloes, myrrh. an. ʒj. aq. vitæ, ʒiij. M. prædictæ autem farine, imprimis lupinor. mirum in modum in Gangræna aliisque putridis ulceribus conveniunt. Exsiccant enim, discutunt, & putredini resistunt. In præparatione autem diligenter prospiciendum est, ne diu farine hæc cum reliquis pulveribus coquantur: fieret enim nimis viscosum & glutinosum, ac proinde inutile cataplasma.

Hæc autem remedia omnia, ablutio, cataplasma, &c. tepidè sunt admovenda, linteiisque præterea calidis obvolvenda pars affecta, etiamsi Gangræna orta sit ex inflammatione. Sic enim pene extinctum & intermortuum innatum calidum revocatur, & quasi rursus accenditur in parte affecta.

Chirurgus quoties ad ægrum accedet, his remediis excitatæ escharæ summam partem tollere conabitur. aut scalpelli acie incidet, usque ad partem sanam, quo detur medicamento penetrandi via, ad corrigendum quicquid depravatum & corruptum est: nec alia procedat methodo donec videat morbum superatum & evictum: id verò ex eo deprehendet, quod malum non latius serpet, & circa ipsum apparebit circulus exactè rubens & exquisiti sensus: separationem enim carnis mortuæ à viva naturæ & medicamento beneficio fieri indicat. Corrigitur etiam corruptio & caro emortua cauterio actuali nempe ferro ignito, quod uti supremum remedium,

ita quoque maximum putatur: quapropter in curatione Gangrænæ & Sphaceli, potentiali ab authoribus classicis dignitate & præstantia præponitur. Eschara his remediis facta, curandum quamprimum ut excidat. Ad id utile est unguentum sequens, itemque ad ulcus abstergendum & mundificandum.

R. Farin. crui. rad. aristol. rot. irid. fl. vincetoxic. angelic. an. ʒʒ. theriac. ʒiij. cum f. q. mell. rosat. F. unguentum.

Mundificativum nostrum de succo apii, ad mundificanda & incarnanda Gangrænæ ulcera: aliaque sordida & maligna sic præparatur.

R. Succ. apii. scord. arnogloss. maj. rutæ, an. ʒiij. mell. rosat. ʒbj. coq. ad consistentiam Syrupi: tum admisce farin. lupin. pulv. rad. aristol. rot. angelic. vincetoxic. theriac. an. ʒʒ. aq. vitæ ʒj. M. F. unguentum. quod servetur in vase vitreo.

Si Gangræna in Sphacelum desinat, unica curandi ratio erit, ut pars sincera & sana conservetur, defensivis applicatis, ne mortificatio altius serpat, & extirpetur omne illud quod corruptum est. Amputatio membri fieri debet in parte sana, cum satius sit sincerum aliquid rescare, quam emortuum quippiam relinqui. *Guil. Fabricius Hildanus. lib. De Gangræna & Sphacelo.*

Quidam ante membrorum amputationem semper exhibent Phlebotomum Persicum metu hæmorrhagiæ, ad retinendum sanguinem; & cum successu

cessu quidem verum Philonium unico tantum die naturali valere notum est; quotidie ergo illud assumendum foret, cum magno corporis detrimento. Satiùs verò est, ex *Hippocratis* sententia, tertio, vel quarto die venam secare, *Philippus Salmonibus*. obs. 80. cent. 1.

Si proveniat ex frigidityte ego uxor hoc medicamentum optimo & divino quo plures sanavi.

R. Rapum unum domesticum, unam satis crassam radicem raphani. optimè deradantur, cum verò sunt draca.

R. Pulv. sem. sinapi, ʒj. caryophyll. ʒiij. ol. sem. lini. ol. nuc. jugland. vetust. an. q. s. M. in mortario, & F. Emplastrum, & calidum superponatur, aut tepidum, & optimum est. *Gabriel Fallopius*. lib. De Tumoribus. cap. 26.

Subsectio secunda.

Pro Gangræna pedum.

Statim supra pedes imponere oportet quæ calefaciant actu & potentia, nisi putredo solidas partes occupaverit. Emplastrum tale est.

R. Radicem unam raphani hortens. & aliam rapum terantur in mortario, add. Sinapi ʒj. pulv. caryoph. ʒiij. ol. sem. lini & jugland. veter. an. q. s. F. Emplastrum. quod calidum applicetur pedibus per unum diem, in loco calido jaceat, Hoc emplastro

solent curari ij. quorum pedes in timentibus per hyemem fiderantur à frigore, & qui iter hyeme per loca frigida conficiunt. Sed si magna sit putredo, usque ad partes internas se extendens, ilicò scarificanda loca altis & profundis sectionibus; & procurandum sanguinem defluere; qui in partibus putruit, deinde quæ valde siccant sunt apponenda, & lavande partes aqua salsa, in qua Ægyptiacum dissolutum fuerit. bene calida sit lotio, & idem unguentum postea apponatur. Si hæc non juverint, abscindantur partes. *Rodericus a Fonseca*. tom. 2. consult. 11.

Vir quidam Nobilis Gangrænam patiebatur in tibia, quæ eo processerat, ut medici & Chirurgi partem amputare decreverint. quod ad sequentem diem distulissent, post eorum discessum, adductus fuit Empiricus, qui Gangræne curationem pollicitus est, & cum æger se illi commisisset, per totam noctem partem affectam fovit aqua in qua Calx & Creta alba decoctæ fuerant, & manè Gangræna apparuit proxinus ablata. *Samuel Formius*. obs. 24.

Sectio tertia.

Pro Genu tumido.

Blennium totum tumorem im-
mensum mollem & laxum mu-
lier quidam rustica in genu habebat,
qui quo minus rectè stare vel incede-
re posset, admodum illam impedi-
bat. Sequenti remedio brevi sana-
ta est.

R. Radices brionie recentes &
irid. in talcolas sectas una cum bul-
bis lilior. & narcissi vulgaris prato-
rum incid. & contund. & in vino ad-
dita etiam aqua vite coq. ut fiat cata-
plasma, cujus portio calidè cum pan-
nolino indies tumori imponatur, de-
rasa semper prius remanentia, quæ
siccata tumori adheret. *Felix Plate-
rur.* obs. lib. 3. pag. 704.

Mulier triginta annos nata ab
octo mensibus tumorem patiebatur
partem femoris inferiorem occupan-
tem & ipsum genu, nullus rubor a-
derat, sed dolor eam infestabat, ut
claudicare cogeretur. Multis remedi-
is resolventibus adhibitis, tumor in
eodem statu permanebat. tandem in
duobus locis, parte scilicet interna
& externa elevatio satis insignis ap-
paruit, eaque circumscripta cum
mollitie & fluctuatione, ita ut puru-
lentam materiam adesse omnes exi-
stimarent, admotum est causticum
potentiale parti magis tumentis, quæ
erat exterior, postmodum scalpello
incisâ escharâ, & aperto tumore
status quidam emanavit, & nihil ali-

ud. Simile exemplum habetur a-
pud *Zacutum Lusitanum.* lib. 2. *prax.*
admirand. obs. 163. ubi docet ex *Gal.*
& *Avic.* huiusmodi tumores in genu
sæpe à medicis aperiri, pus intus
latere existimantibus, & nihil
aliud tamen quam flatuosum spiri-
tum egredi. *Lazarus Riverius.* obs. 13.
cent. 3.

Auriga quidam genu inflatum du-
rum ac scirrhum habebat, post fe-
brem chronicam, non tamen sine
dolore, qui cum per tres menses in-
cedere non posset, variisque usus ef-
fect remediis, tandem appositum est
sursur minutissimè contritum & cri-
bratum cum melle linimenti instar
quo non solum dolor (qui diu ho-
minem affixerat & consumperat)
remissus est, verum etiam sedatus est,
& paulatim durities evanuit, & de-
inde ambulare potuit, & paucis die-
bus ad pristinam sanitatem restitutus
est. Cataplasma ex fursure utile est
ad tophos & Scirrhus in quacunque
corporis parte fuerint.

Mercator quidam cum per totum
crus ab ipsa coxa doleret, nec ullis
remediis dolor sedari posset, tandem
nescio quis eidem consuluerat, ut ra-
dices morsus Diaboli contunderet,
succumque exprimeret (qui olei in-
star mucilaginosus est) ac eo crus to-
tum inungeret, quo facto brevi ab
omni dolore liberatus est. *Petrus Fo-
ressus.* obs. 28. lib. 29. *De Arthritis,*
&c.

Sectio

Sectio quarta.

Pro Gibboſo.

Gibboſo cuidam Puero Nobili, cui ſpina dorſi extrorſum admodum extuberabat, thoracem ferream qualem armati ferre ſolent, ex tenuiſſimis laminis fabricatum, atque intus foriſque ne nimium illum premeret, pannis ſuſſultum, indutum ut geſtaret docui. quo factò, cum eum integri anni ſpatio, dies nocteſque geſtaſſet, eique ſic aſſueviſſet ut non magnam inde ſentiret moleſtiam, ſenſim preſſa illa curvatura, ſpina rectitudinem iterum ſuam naturalem eſt adepta, poſteaſque ſemper recto corpore incedens, procerus admodum eſt factus. *Felix Platerus.* obſ. lib. 1. pag. 164.

Puellula quædam octodecim menſium excreſcentia vertebrarum dorſi laborare cepit. Ad eam vocatus, tertiam & quartam vertebraſque lumborum exuberantes inveni ad ovi Anatis magnitudinem, quas ſecunda & quinta nonnihil ſequebantur, ita ut in maximum gibbum excreverit ſpina, præcipuè verſus ſiniſtrum latus: quapropter ſiniſtrum crus dextro longè imbecillius fuit. In curatione ſequenti modo proceſſi.

Primò dorſum totumque crus ſequenti aqua ad nervos corroborandos inunxi.

R. Aq. gran. juniper. ſine vino deſtillat. aq. ſalv. beton. lavend. an. ʒij. pulv. rad. biſſort. tormentill.

roſi an. ʒij. M. fiatq; infuſio in ampulla magna per dies octo vel decem. Dein per inclinationem à pulveribus ſeparata aqua ad uſum reſervetur. Poſt inunctionem, ſequens Emplaſtr. quo ego etiam in fracturis oſſium utor, applicui.

R. Emplaſtr. Slotani ʒv. ceræ novæ ʒij. lapid. oſteocoll. ʒj. pulv. rad. consolid. maj. terr. ſigill. an. ʒiiij. pulv. balauſt. nuc. cupreſſ. roſar. odorif. an. ʒj. miſceantur lentiſſimo igne, fiatque emplaſtrum: addendo ol. roſæ. aut maſſich. q. ſ. totum autem præcipuumque artiſcium in curatione gibbi, in hoc conſiſtit, ut extuberantia vertebrarum reprimatur retrorſum, alioquin omnia fruſtra tentantur. In hunc itaque ſinem laminam ferream, aliquantulum incurvatam, & ejusquidem longitudinis & latitudinis, ut totum gibbum cooperiret, in thoracem ex reduplicata tela ita adaptavi ut extuberantes vertebraſque reprimere poſſet. Laminam tamen carbaſo obtexi, ut puellæ minus eſſet moleſta, thorax nudo corpori induatur, & ita quidem adaptandus eſt, ut totum ventrem ad muliebria uſque comprehendat: Per medium ventrem ligula oblonga conſtringatur: circa pectus quidem mediocriter, ne metaphrenum. & coſtæ conſtringantur; poſt coſtas verò mendoſas, uſque ad imum ventris arctiſſimè; quo lamina ferrea extuberantes vertebraſque reprimere poſſit. Ne autem thorax à ſcapulis ſurſum trahatur, ſaciæ duæ tranſverſum digitum late, in utroque in-

inguine annectendæ erunt thoraci, quæ descendentes per perinæum, iterumque ascendentes subter nates, in utroque latere thoraci ligulis annectendæ. Emplastrum autem & inunctiones de quarto in quartum, aut etiam de sexto in sextum diem renouavi cõxam verò totumque crus singulis diebus, præscripta aqua inungere iussit sic divino favore, intra menses sex, gibbus depressus fuit thoracem verò, laminamque propter imbecillitatem & mollitiem membrorum in secundum usque annum gestavit. Nunc cum annum ætatis tertium attingit, quàm bellè se haber. *Guil. Fabricius Hildanum, obs. 67. cent. 5.*

Sectio quinta.

Pro Gingivis excrecentibus.

Fœlici successu sal. prunellæ aut spirit. salis nitri, ut & salis communis, cum penicillo aut gossipio, gingivarum carni luxurianti affricatur quæ nisi iuvent oleo vitrioli solo vel misto leviter madefaciendæ. *Felix Platerus. pract. tom. 3. cap. 3. pag. 350.*

Commendatur hic peculiariter aquilegia, & unguentum ex aquilegia paratum in hoc malo utile est. Imprimis verò efficax esse sequens linimentum, multo usu compertum est.

R. Pulv. fol. aquileg. salv. menth.

c. isp. nuc. mosch. an. ʒβ. (nonnulli etiam rutæ & myrrh. tantundem addunt) alumin. ust. ʒj. mell. puriss. ʒiiij. vel. q. s. mel leni igne despumetur despumato & calenti pulveres inspergantur. F. linimentum. quo gingivæ inungantur. Vel,

R. Mell. opt. ʒij. aceri vini ʒj. flor. æris ʒj. alum. ʒj. bulliant donec rubescant; adde pulv. Sabinæ, nuc. mosch. an. ʒβ. C. C. præp. ʒβ. F. linimentum. Daniel Sennertus. Præli. lib. 2. part. 1. cap. 16.

Sectio sexta.

De Glaucomate.

Γλαυκωμα (à γλαυός, cæsius) est crystallini, aut vitrei, aut etiam acri humoris in glaucum cœcasi coloris mutatio. Oritur vel ab humore viridi humoribus oculi commisto, eorumque alborem seu pelluciditatem nonnihil opacante, vel ex certa lucidi & opaci proportionem, quæ nobis ignota est. Humor exsiccatio & condensatio hunc affectum producere nequit. In glaucomate incipiente uti & in suffusione per fumum, aut per nebulam ægri se videre arbitrantur. Cum confirmatum est malum, visum omnino tollit. Si ab alieno humore affuso oritur, curari poterit, alias insanabile est.

Subsectio

Subsectio unica.

Pro Glaucomate.

Fiat ablutio ex *Scribonio Largo* cum aq. marina; vel aq. salita, vel cum aq. stillatitia ex mica panis actu calente, aspersa pulvere *Euphrasie*, *chelidon.* sem. *foenic.* rutæ, tutiæ præpar. bol. arm. & salis, atque madefacta succo rutæ, facta maceratione per viginti quatuor horas. Fiat præterea instillatio ex felle piscium mixto cum aquis foeniculi vel *chelidon.* inter cætera tamen valet fel perdicis, cum croco, thure, & rosas in vino huc referenda aqua ardens (vitæ) cum decocto gallarum, vel gutta una aut altera olei *chalcanth.* cum aq. malv. *Jul. Cesar Claudius.* conf. 74.

Sectio septima.

De Gonagra.

Gonagra Arthritidis species est in genu consistens. Vid. supra, lib. 1. sect. 40.

Subsectio prima.

Pro Gonagra.

Genu dolenti hoc Cataplasma valde profuit.

R. Medull. panis lbj. coq. in lacte, add. farin. sem. papav. nigr. ʒj. sem. psyll. ʒss. lini ʒj. olei chamæm. ranar. an. ʒij. croci ʒj. curatus sic fuit. *Felix Platerus.* obs. libi 2. pag. 496.

Mulier Gonagra laboranti ut aquam hanc qua genu tantopere dolens inungeret, præscripsi.

R. Aq. vitæ compos. ex speciebus ciliis, herbis capital, aromatib. & castor. paratæ ʒjss. aq. vitæ simpl. ʒij. opii dissolut. in aq. vitæ ʒj. croci, styrac. liquid. an. ʒj. ea aliquoties usa, tantum levaminis sensit, ut quiete fruens, nullo se usam remedio, quod citius & rectius quam hoc dolorem sustulisset, prædicaret. *Felix Platerus.* obs. lib. 2. pag. 498.

Innumeris serè experimentis comprobatum est, radicem *Sigilli beate Mariæ* probè contusam & admotam, genuum tumoribus & doloribus mirè conferre, præcipuè Gonagricis, idque à Chirurgo quodam *Nemausensi* accepi, verumque esse comprobavi. Sed in podagricis primò corpus evacuandum est jalapio, & tandem causa conjuncta hoc topico tollitur. *Petrus Borellus.* obs. 10. cent. 2.

Ggg

Subsectio

Subsectio secunda.

Pro Gonagra.

Propinavi duabus horis ante cibum pro evocando sudore, de sequenti hydrotico poculum unde modicè sudavit.

R. Limatur. guaiac. ℥iij. sarfaparill. ℥ij. rad. chin. ℥j. rad. enul. ℥β. fol. chamæpit. Mj. fl. rosmar. salu. beton. an. p. j. passul. enucleat. ℥β. sem. anis. ℥iijβ. coq. in mensur. ij. aq. font. limpidiss. ad casum medietatis. Colatura edulcoretur sacch. & julep. Cinnamom. an. q. s. ad gratiam.

R. Ol. laurin. lumbric. terræ, an. ℥j. ol. vulpin. ursin. an. ℥iijβ. adipis human. ℥iijβ. ol. salu. rosmar. an. ℥. β. ceræ q. s. F. linimentum pro regione dolente.

R. Aq. vitæ destillat. è spec. arom. & herbis capital. & castor. ℥iij. aq. vitæ simpl. ℥ij. spir. junip. ℥j. aq. salu. rosmar. an. ℥ij. ol. salu. succini, an. gutt. iij. ol. spic. gt. iij. croci styrac. liquid. opii thebaic. aq. vitæ solut. an. ℥j. M. F. aq. anodyna & arthritica pro fotu partium dolentium ante unctionem.

Quod si rana aliquot vivæ cum oleo oliv. communi vel ol. lumbric. vel butyro rec. decoquerentur eoque calidè foverentur articuli, præstans quidem id foret.

Pro humoribus electivè evacuan-
dè in usu sint pil. sequentes, de quibus singulo mense cap. ββ.

R. Hermodactyl. veror. exco-
tic. ℥ij. turbith. gummos. ℥iijβ. a-
gar. troch. mechoac. alb. an. ℥ij.
rhei el. ℥iijβ. diagrid. præp. ℥j. eu-
phorb. ℥j. rad. aristol. rot. chamæ-
pit. an. ℥iijβ. fl. stzech. herb. paralyf.
an. ℥j. spic. indic. zinzib. alb. an.
℥iijβ. cum succo chamæpit. F. pilule
paivr. *Jo. Petrus Lotichius. obs. 7.*
cap. 1. & obs. 1. cap. 2. lib. 6.

Sectio octava.

De Gonorrhœa.

Gonorrhœa (ἀγὼν genitura & ῥέω, fluo) est invita & nimia feminis profusio citra venerem, aut colis tentiginem, quam efficit tum spermaticarum partium imbecilla retentio, ob intemperiem humidam & frigidam, tum etiam feminis ipsius vitium, quando vel copiosum nimis est, ex Veneris intermissione, & ciborum benè nutritium nimio usu, vel rursus acre est & calidum excrettricem stimulans vel denique crudum, aquosum & tenue retentricem primariò lædens. Gonorrhœa alia est benigna, quam hæctenus descripsimus, alia virulenta Luis Veneræ soboles, cujus indicium est, quod principio virus album aut subcitrinum è vasis spermaticis sine sensu excidit, vigilantè pariter & dormienti, quod tempore putret & acrimoniam adsciscit, ductum penis in transitu exedit & exulcerat unde dolor exoritur qui in tentigine quasi funem pe-
ni

ni subtendit, & in emissione tanquam in dysuria acius stimulat oritur à spermaticorum vasorum & testium imbecillitate ex venenata lue contracta, quæ efficit, ut quicquid in his vasis colligitur, in fœdum virus facefcatur, quod dein contagione alium quemvis contaminat.

Subsectio prima.

Pro Gonorrhœa.

Prehabitis purgationibus accomodatissimum atque efficacissimum remedium erit quod sequitur.

R. Menth. sic. ʒiij. sem. lactuc. ʒij. sem. rutæ, viticis, rad. ireos, an. ʒj. sacch. albiss. ʒj. M. simul inque tenuissimum pulverem redigantur, cujus ʒjss. cum aq. plantag. tribus ante prandium horis per aliquot dies offeratur. *Joannes Zeechini. conf. 16.*

Mulier quædam cum Gonorrhœa laboraret, hoc uno decocto, à profluvio feminis, & urinæ ardore, post universalia remedia adhibito, ex incontinenti per me curata fuit.

R. Liquirit. ʒvj. sem. myrtillor. coriandr. præp. plantag. agn. cast. an. ʒj. sem. papav. alb. ʒij. sem. hyoscyam. ʒss. hord. mund. M. j. acacie, sumac. an. ʒj. semina contund. crasso modo & bulliant omnia in aq. chalybiata pro ʒijss. colat. adde troch. alkikeng. ʒj. M. Sumebat cyathum bis in die, neque aliis medicamentis opus habuit.

Benedictus Favenius Præceptor meus hoc in simili casu magno cum successu & experientia utebatur: Si & Gonorrhœa adesset dolor & ardor, dabat tepidè septem diebus lactis ovilli ʒij. aq. plantag. vel succi ejus ʒj. boli armen. ʒj. M. *Petrus Forestus. obs. 15. lib. 26. De Penis Vitiis.*

D. Bontius in Gonorrhœa, ut *J. Henrnius* inter secretiora remedia sua, annotavit, usus fuit his Pilulis.

R. Sem. lactuc. papav. an. ʒij. rad. nymphææ ʒij. ros. rub. ʒj. corall. rub. ʒij. camphoræ ʒss. sem. agn. cast. ʒj. cum mucagine tragacanth. F. massa ex ʒj. fiant Pilulæ vij. *In Notis ad cap. 13. lib. 6. Pathologia Jo. Fernlii.*

Subsectio secunda.

Pro Gonorrhœa.

Vir quidam Gonorrhœa antiqua laborans, à me consilium petiit cui primùm præscripsi purgationem ex Mercurii dulcis ʒj. cum pil. coch. min. eadem quantitate & sequenti die venæ sectionem. Deinde bolum ex rhab. pulv. ʒj. cum terebinth. ʒij. quem continuavit per quinque dies, coque purgabatur ter aut quater in die iterum sumpsit Pilul. Mercuriales, & prædictum bolum per alios quinque dies ac tandem aquam sequentem per octo dies.

R. Menth. sic. ʒij. sem. lactuc. rutæ, agn. cast. an. ʒijss. ireos. fl. ʒij.

Ggg 2 dicta nn.

dictamn. cretic. 3x. sacch. albiſſ. lb
ij. omnia pulverentur addendo tere-
binth. venet. 3v. vini albi generoſi
3xxx. F. deſtillatio in balneo M. ca-
piat cochlearia duo manè duabus ho-
ris ante cibum. His remediis à con-
tumaci illo affectu liberatus eſt. *Lazarus Riverius.* obſ. 25. cent. 1.

Juiſ quidam utriuſque Doctor
Gonorrhœa laborans, à me conſili-
um petiit illi bolum præſcripti ex
rheo & terebinth. per quinque dies
ſumendum & cum nondum fluxus
ceſſaret, poſtea uſus eſt aqua ad Go-
norrhœam *Quercitani* in illius Phar-
macopœa deſcripta prima exhibi-
tione omnino ſublatus eſt fluxus, &
ideo per tres aut quatuor dies tan-
tum illius uſum continuavit, neque
amplius rediit affectus. *Lazarus Ri-
verius.* obſ. 36. cent. 1.

Vir quadraginta annorum ex im-
puro concubitu Gonorrhœam con-
traxit, cui ab initio præſcripti bo-
lum ex caſſiæ 3j. rhei pulv. & cry-
ſtall. tartar. an. 3j. Sequenti die vo-
lebam ſanguinem mittere ex pede,
quod ipſe æger renuit. Emulſiones
præſcriptæ ſunt ad tres aut quatuor
dies, quibus urinæ acrimonia tem-
perata eſt fluxu eodem modo perſe-
verante. Poſtmodum priſana laxante
uſus eſt per ſeptem dies continuos, in
hunc modum præſcripta.

R. Tamarind. 3ij. aq. fontis f. biv. coq.
ad 3ij. in colat. infund. frigide per no-
ctem ſen. mund. ſem. coriand. liquirit.
& roſ. rub. an. 3ij. capiat cyathum
unum manè hora una ante paſtum.
Hoc remedio fluxus valde imminu-

tus eſt, ad quem omninò delendum
bolum ſequentem præſcripſi.

R. Terebinth. venet. 3ij. rh. i
pulv. 3j. F. bolus quem capiat ma-
nè per quinque dies deinde aqua
ſuperius deſcripta uſus eſt per ſep-
tem dies, Hoc modo Gonorrhœa cu-
rata eſt quia tamen exigua quædam
humiditas in extremitate glandis
frequenter apparebat, ut in fine hu-
jus morbi plerumque fieri conſuevit.
ad eam proſus cohibendam & ex-
ſiccandum ſequentes pilulæ præſcrip-
tæ ſunt.

R. Gummi arabic. tragacanth.
carab. mummiz, bol. armen. an. 3j.
pulverentur, & cum ſyr. de roſis
ſicc. F. pilul. miſſa de qua capiat 3j.
ſingulis diebus manè, duabus horis
ante paſtum per octo vel novem di-
es, & ita fluxus omnino cohibitus
eſt. *Lazarus Riverius.* obſ. 74.
cent. 2.

Conſerva fructus buſci à 3ij. ad
3ß. per aliquot dies exhibita Go-
norrhœas multas curavi.

Idem præſtat aqua ejuſdem fructus
deſtillat. *Samuel Forminus.* obſerv.
47.

In Gonorrhœa commendatur pul-
vis ſequens.

R. Fol. menth. mummiz, corall.
rub. agn. caſſi, carabes, an. 3j. M.
F. Pulvis de quo accipiat æger ali-
quid manè jejunio ventriculo cum
ovo tremulo. Vehementius ſiſtit pro-
fluviū ſeminis pulveris oſſis Sepiæ
3j. cum conſervæ roſ. 3ij. bis vel ter
ſumptus. Excellentiſſimum eſt Ma-
giſterium ejuſdem cum conſerv. roſ.

antiqua à gr. vj. ad ꝑß. sumptum. Tinctura etiam corall. mirabiliter prodest.

In Gonorrhoea virulenta interdum inflammantur testes cum maximo tumore. in eo casu præfictissimum remedium est Cataplasma ex foliis rutæ & ebulli aceto coctum, & applicatum. *Jo. Hartmannus. Practic. chymiatr. pag. 265.*

Sectio nona.

De Graviditate falsa.

Vidua quædam postquam maritus peste sublatu fuisset, indicia conceptionis sensit, menstruorum nimirum primum suppressionem, mox ventris tumorem & mammillarum incrementum, tandem etiam commotionem in interioribus ventris, quam illa, quæ prius sexies pepererat, non ab aliò quam ex foetus commotione fieri. certò sibi persuadebat: ita ut exacto decimo à mariti obitu mense, partui se accingeret, & nihil aliud quàm pariendo tempus expectaret: verum cum etiam undecimus, & duodecimus quoque à mariti decessu mensis præterissent, omnesque eam gravidam, ut & ipsa quoque se esse pro certò haberent, ceperunt multi de ipsa, ac si aliud interea fortè commisisset, malè suspicari: alii verò qui eam probam esse mulierem sciebant, de conceptu dubitare quibus sic se habentibus, illa

exacto mense duodecimo mensibus sensim rursus fluentibus, subsidente & evanescente paulatim ventris mole, & mammillarum tumore, ad pristinam rediit integritatem, nec molam nec aliud quidquam, nisi purum sanguinem profudit.

Aliis quæ se uterum gestare putabant, idem evenire vidi, quibus cum venter intumuisse, citra alium affectum, tempore partus præterito, vel etiam tardius, superveniente mensium fluore, demum se deceptas cognoverunt. Sicuti Marchionis cujusdam conjugii, de qua an grvida esset, non solum ipsa, sed & medici, egoque cum illis dubitabamus, idem contigisse meminì. *Felix Plater. obs. lib. 3. pag. 658, & 659.*

Sectio decima.

Pro Gula dolore ab officulo illic habente.

Scriba quidam cum in astrocree pullos columbinos, confractis ut solent, prius ipsorum ossibus, coctos comedens, ossiculum simul ex parte deglutivisset, illie ubi abruptum fuit, acutum, æsophago infixum hæsit, unde tantus dolor subortus, ut miserè cruciaretur, mox secuta inflammatione & tumore, qui etiam foris in collo apparebat. Cum variis instrumentis illud eximere Chirurgus studeret, apprehendete tamen, cum non esset conspicuum, minime

minimè potuit, deorsum propellere longè minus, cum tunc dolor admodum exacerbaretur vocatus iussi eum iusculis & lacte nutrire, crassiora enim deglutire minimè poterat, tumori extrinsecus, cum mollis esset, Cataplasma maturans apposui, quo exactis diebus aliquot, maturari & in abscessum converti coepit, quo aperto, unà cum pure osciculum quoque prodiit, & exemptum est. Postea sanato ulcere, nihil mali amplius passus est. *Felix Platerus. obs. lib. 2. pag. 413.*

Sectio undecima.

Pro Gummis & Doloribus Gallicis.

Quidam ad Gummata & Dolores hanc Potionem instituunt.

R. Raf. lig. Sancti (dummodo æger sit pituitosus) ℥j. aq. ℥xiiij. persistat in infusione per diem, deinde bulliat ad consumptionem ℥iiij. tunc adde polipod. ℥ij. cichor. Mj. aloes succotrin. ziiij. bulliant rursus per horam, postea adde sol. sen. epithymi, an. ℥β. colocynth. ℥vj. sacchar. ℥viij. demum bulliant quoad remaneant ℥vij. colentur adde moschi gr. ij. Sumat hanc Potionem manè & vespri ad sudandum, per viginti dies. Hoc est Secretum apud quosdam eximium certè pro Gummatis & Doloribus Gallicis. Sena à proprietate, morbum Gal-

licum oppugnat. *Rodericus a For-
seca. tom. 2. consult. 61.*

Sectio duodecima.

De Gutta Rosacea.

Gutta Rosacea, rubedo est Faciei maculosa, seu potius rubor cum tuberculis, quibus tota Facies defœdatur, ac si guttis roseis conspersa esset. cognoscitur visu. Ortum dat sanguis crassus & servidus, ad faciem delatus. Hoc malum sæpe contrahunt, qui poculis & ebrietas nimium dediti sunt. quibuscumque vitio nature obtingit.

Subsectio prima.

Pro Gutta Rosacea.

R. **L**ithargyr. auri 3j. ceruss. 3j. axung. anser. & gallin. an. ℥β. argenti vivi cum saliva extincti 3ij. F. unguentum, cum quo sero inungatur facies, & manè lavetur cum aq. fursuris. Item pinæ nucleæ recentes pistæ cum crema lactis in modum unguenti coeant, quo inungatur Gutta rosacea. Mirabile habetur. Vel,

R. Lithargyr. bene triti & pulveris. ℥j. aceti fortis ℥iiij. M. Stent ita per duos dies. Postea coq. ad consumptionem tertie partis deinde adde aq. fl. fabarum ℥ij. & simul ponantur in alembico & destillentur. Postea istæ aq. destillatæ adde gummi

ini tragacanth. & arabic. q. f. ut F. unguentum, quo facies ungatur. *Perit. Ferglar. schol. obs. 9. lib. 2. Obs. Chirurg.*

Subsectio secunda.

Pro Gutta Rosacea.

Puellæ Nubili facies admodum defœdata erat jam multos annos pustulis siccis flavescentibus serpentibus, accedente rubore, ita ut de lepra suspecta esset. Vocatus ego veris tempore, primo venam aperui brachii. Scarificatione postea, adhibitis cucurbitulis in scapulis, iussi uti singulis mensibus. Vescicatorium quoque nuchæ applicui, quod magnam illic vesicam excitavit, & quod admirandum, ut aliquandiu sanguinem minxerit, fecit. Bibit aliquoties hoc decoctum.

R. Summitat. lupul. rec. fumar. rec. an. Mj. fol. sen. ʒiij. coque in sero caprino, colaturam bibat uno haustu, & aliquoties repetat.

Unguentum pro facie sequens præscripsi.

R. Lithargyr. auri, ceruss. an. ʒij. unguenti citrini ʒij. thuris alb. mastich. an. ʒij. rad. serpentar. ossis sepiæ, an. ʒj. ol. tartar. ʒβ. succi limonum ʒj. M. Inungat faciem. Manè abluat aqua flor. fabarum recesserunt hac ratione pustulæ, sed iterum de novo obortæ sunt. Denuò itaque eam phlebotomia uti iussi, alteroque mox die scarificationibus. Purgavique de novo sic.

R. Fol. lupul. fumar. an. Mj. fl. cordial. pj. sem. anis. ʒij. fol. sen. ʒj. epithymi ʒβ. decoq. in sero lactis. bibat duabus vicibus sed in posteriore dissolvat conf. Hamec. ʒij.

Electuario deinde hoc utatur.

R. Conserv. fl. cichor. viol. an. ʒj. conserv. fl. bugl. nymphae, an. ʒβ. pulv. triosantal. duplicato rheo ʒij. diarrhod. abbat. diamarg. frigid. an. ʒβ. medull. sem. melon. ʒij. Syr. conserv. cortic. citri q. f. F. Electuar. capiat alternis diebus bolum.

Postea illinat faciem singulis noctibus hoc unguento.

R. Spec. unguenti citrin. ʒij. camphor. ʒβ. boracis usli ʒj. ossis sepiæ ʒβ. rad. serpentar. ʒj. lactis virginal. parati ex lithargyr. cum aceto & aq. fabarum ʒiij. succi limon. vel arantior. ol. de tartaro, de frumento an ʒβ. fugitivi ʒj. (plus addidissim, sed valde denigrabat) misceantur benè, siccabatur sæpè, sed rursus succiamolle reddebatur. manè abluat hac aqua.

R. Cuspid. rosar. p. j. fl. viol. Mj. furfur. ʒij. cicer. rub. conquass. p. β. rad. ireos, ʒj. rad. lilior. ʒij. rad. serpentar. cyclamin. an. ʒβ. add. aquæ mensur. β. eliciatur aqua, quam cum faciem ea lavat, aqua fabarum diluat. absumpto semel unguento & denuò parando addidi lithargyri & borac. an. ʒj. & hac ratione curata fuit. *Felix Platerus. obs. lib. 3. pag. 619.*

In Gutta rosacea faciei sananda cuidam Doctissimo viro, qui jam fuerat purgatus & sanguinem detraxe-

erat.

erat. Sequentia jam usurpanda, & autumni tempore repetenda præscripsi.

Hoc mense Maio frequenter lac capritum manè bibat. in quo decoq. rad. lapath. fol. Mercurial. fumar. teneritates Sambuci & Lupulorum. Unguat faciem unguento sequenti.

R. Lithargyr. quart. j. infund. in aceto fortiss. sepe moveatur, & acetum effundatur residua sumatur, cui adde camphor. dissolut. in

aceto 3ß. pomatz q. s. F. linimentum. Manè hoc decocto abluat.

R. Fabar. conquassat. parum, & orizæ an. p. j. decoq. in sero lactis, & eo abluat faciem quod si non sit satis efficax unguentum. succum granatorum illi permisceat. Reversus ex Italia, cum illum inspicerem, vix amplius apparebat rubedo, dicebatque imprimis profuisse usguentum ex Lithargyro. Felix Platcrus. obs. lib. 3. pag. 617.

Finis Libri Septimi.

MEDICINÆ PRACTICÆ.

Liber Octavus.

De Affectibus à Litera, H. incipientibus.

Sectio prima.

De Hemoptoe.

Sputum sanguinis (græcè *αιμον-
ρον*, & *αιμορρυσ* ab *αιμα* San-
guis, & *ρυσ* sputo) in genere qui-
dem omnem sanguinis per os rejecti-
onem significat. Propriè tamen san-
guinis cum tussi ex pulmone, thora-
ce, & aspera arteria excretionem de-
notat. Hujus causa conjuncta est va-
forum illarum partium *δυσσπασ*,
δυσσπασ & *εμφ* antecedens verò
sanguis, tum quantitate, tum
qualitate peccans. externæ sunt vi-
ctus plenior, mensium aut hæmor-
rhoidum suppressio. exercitatio ni-
mia, clamor ingens, ictus, casus,
vulnus, & alia quam plurima ex
qua parte profluit sanguis, his dig-
nosceretur signis si levissima tussi, &
leviter spumofus excoeritur, ab
aspera est arteria, si verò majore cum
tussi, majore quantitate, & cum

majore spumæ copia rejicitur, à pul-
mone prodit à thorace verò qui
exit, præterquam quod maximam
tussim infert, lividus est & nigricans
ex ore & gingivis simplici expuitio-
ne sine tussi excoeritur, & ex guttu-
re cum rascatione & sreatu. Omnis
sanguinis per os effusio terrificæ est,
& in malis ducenda.

Subsectio prima.

Pro Hemoptoe.

Vir quidam Patritius hyeme me-
dia, derepentè in copiosissi-
mam sanguinis floridi è pulmonibus
rejectionem incidit, ita ut una no-
cte, sanguinis heminas plusquam
quatuor ore excreverit, unde palli-
dus & propè sine viribus redditus,
pulsu exiguo & interfecto, voce tre-
mula, deliquis crebris oppressus,
moriturus in horas sperabatur. Ad
hunc nos vocati, qui in graviter ur-
geret affectus, huic protinus ac celeri

H h h mma

manu succurrendum duximus: itaque protinus è cubiculo turbam omnem, quæ multa officii causa affinium & sanguine conjunctorum aderat, locum dare jussi, forasque prodire, præter eos qui ægro necessarii erant: ignemque qui tum ob frigoris inclementiam succensus multus in cubiculo erat, extinguï jussi. Mox verò quum adstricta esset alvo æger, mollem clysterem indere jubeo: atque interea dum apparatus clyster, poscam devorandam atque gargarisandam do. Silentium ægro impero, ut ne quicquam loqueretur, sed nutibus quæ sibi opus essent significaret, atque etiam ut ne magno respiratu uteretur: nam & locutio & respiratio vehemens, thoracem atque pulmones exagitant, & ob id sanguinem promovent. Protinus verò clysteri soluta alvo, sanguinem è vena media dextri brachii auferri venæ sectione jubeo, non affatim, sed bis eodem die, quatuor inter unam & alteram sectionem interpolitis horis. Sic namque jubet *Galenus*, & eo pacto melius avertitur sanguis, servaturque virtus: quin & crassino ejus dici iterum, sed leviter sanguinem detraximus, quod & æger viribus valeret florenti ætate esset & copioso sanguine abundaret. Ubi hæc peracta sunt, mox vinculis fortioribus crura, brachiaque deligavimus, & multa posca os colluere, ac portionem etiam devorare jussimus: ut si quid intro concreti sanguinis esset, dissolveretur: multos namque thrombos deorsum clysteris usu deiecit, sanguine

in ventriculum per gulam delabente. frictionibus etiam crurum ad diversionem usi sumus: quum vero sanguis nimium profluere, sistere cum ante omnia potionibus datis adstringentibus, glutinantibus & refrigerantibus coacti sumus. Hac itaque potione bis, ter etiam in die data, usi fuimus.

R. Lapid. hæmatit. cum aqua plantag. lot. corall. rubr. similiter loti, an. ℥iij. terr. sigillat. ʒij. margarit. splendid. ʒij. sem. plantag. arillorum uvar. exsiccat. an. ʒj. M. redigantur omnia in tenuissimum pollinem, adde troch. de carabe ʒj. atque ex hoc pulvere ad sistendum sanguinem efficacissimo ʒij. ex aq. plantag. & peculi rofar. & ʒij. syr. de ribes dari jussi. quum adhuc sanguinis ingens profusio perstaret, compescendam validiore præsidio consumimus. Dedi igitur sequentem potionem.

R. Philon. persic. ʒj. lapid. hæmatit. ʒij. syr. cydon. ʒij. aq. plantag. q. s. diluendis reliquis. F. potio. dabam dormituro, ut & somnus conciliaretur, & eadem opera sanguis sisteretur: in jusculis sem. papav. alb. & rhois obsoniorum in panno lineo raro ligata injici jubebam. Conditum hujusmodi ad virium robur præscripsi.

R. Conserv. ref. antiq. ʒij. conserv. symphyt. maj. ʒj. margarit. select. corall. rubr. loti cum aq. ros. & subtiliss. pulver. an. ʒj. man. ch. perl. ʒj. conserv. bugl. ʒj. M. cum sacch. opt. F. conditum auri foliis contentum.

ctum. Interdum Electuario ex margaritis confecto utebar.

Extra verò ad sanguinis motum compescendum cervici & collo, tum & pectori linimenta admovi, & unguento hoc sum feliciter usus.

R. Ol. mastich. cotoneor. & myrtill. an. ʒj. Levi hircini aq. rosar. diluti ʒijß, pulv. pilor. leporis minutissimè incisorum, corall. rubr. bol. armen. sang. drac. oliban. mastich. an. ʒj. ceræ alb. q. s. M. F. unguentum, quo thoracem illiniri & colli atque cervicis partes jubebam. clysteres lenes ad excrementorum subductionem (imbecillus namque viribus erat) parari hujusmodi jubebam.

R. Decocti caponis lbj. in quo bulliat hord. p. j. sem. melon. cum cortice contus. ʒj. in colatura dissolv. mell. rosar. colat. ʒij. vitell. ovor. numero ij. sacch. rubr. ʒj. M. F. Clyster. interdum catholici ʒj. nonnunquam verò calliam cum saccharo admiscebam. Quoniam verò bilis multa sanguini mista, fervorem & profusionem non parum augebat, hanc confestim nulla expectata mora evacuandam duximus; hac data portione.

R. Rhei elect. subtiliss. pulver. ʒj. rhei elect. in aq. endiv. cum tantillo cinnamom. per noctem infusi & manè fortiter expressi ʒiiij. (quia obstructa hic vir viscera habebat, infusum etiam rhei dare visum est, ad obstructions aperiendas) syr. ex infus. rosar. ʒij. decocti pectoralis. q. s. fiat potio.

Interdum etiam ad sistendum san-

guinem confectio de styrace usum, cujus hæc est descriptio.

R. Passular. exacinar. & cribro setaceo transmissarum ʒj. liquirit. ras. & subtiliter pulveratæ ʒvj. xylaloes, nucis myrsiticæ, an. ʒij. gr. xv. cumini tantundem. styrac. calamit. ʒj. bol. arm. præp. ʒijß. sacchar. in aq. beton. dissolut. q. s. F. Electuarium in tabulis.

Hac methodo, hisque cum paucis aliis ejusdem generis præsidii, magna cura & sedula opera adhibitis curatus est hic vir præter nostram & omnium opinionem, nutu Dei opt. max. qui sanat languores nostros. *Franciscus Valerius*. obs. 2. lib. 2.

Subsectio secunda.

Pro Hæmoptoe.

Virgo quædam quadraginta annorum à sex circiter annis valetudinaria, sæpiusque sanguinis exiguum cum pituita expuere solita, tandem circa secundam noctis horam dum lateri dextro incumberet, ob maximam copiam in os & asperam arteriam, affluentem sanguinem, à somno excitata, de suffocatione repentina periclitabatur, tussi & vomitu quasi, copiosissimum sanguinem excreavit. Accedens summo manè ex relatis & rejectis, venam pulmonum reserata à fluxione fortè falsa, quam referebat in ore sensisse, vel ob plethoram, è qua tanta sanguinis copia prodierit, cognovi: qui propter præscripti ei pulverem sequentem, de quo

H h h 2 cum

cum brodio statim cochl. j. & postmodum cum syrupis portiunculam sumat.

R. Sacch. ros. tabul. 3ij. corall. rubr. 3ß. succin. sem. hyosciam. an. ʒj. M. F. pulvis tenuissimus. Item

R. Syr. jujubin. & myrtill. an. 3ijß. M.

Circa octavam matutinam, me presente, dum lateri dextro incumbere conabatur, sanguinis copiosa profusio, cum tussi, vomitu, horrore, & virium prostratione, eodem planè modo rediit, ut prius nocte ei accidebat: repræsentabat sanguinem è pulmonibus elapsum, spumofum & rubicundum, unciarum circiter quinque. postmodum expuebat cruenta. Circa tertiam exhibui ei julepum ex syr. præscriptis cum aq. plantag. & portul. q. f. Post cœnam sumplit julepum ex syr. de plantag. cum aq. plantag. rosarum parum & portulac. gargarisavit prius os aceto rosac. & aq. pura, sicuti & postmodum frequenter loco potus bibit lac amygdalinum. Post mediam noctem hora secunda eodem modo rediit expuitio, cum tussi & conatu vomendi, dixit se sentire semper ardorem in gutture præcedere, subsequente statim copioso sanguine salso. Sumpsit de pulvere præscripto, sed nihilominus horis duabus elapsis, rediit cruenta illa expuitio, cum horrore & virium prostratione: illo die manè ebibit potiunculam ex syr. plantag. & portulac. an. 3ß. syr. myrtill. 3iiii. terr. lemniz veræ 3j.

aq. plantag. & burs. pastoris, an. q. f. Postea jecori adhibita fuit cucurbita magna sine scarificatione bis reiterata: ante somnum bibit hunc julep.

R. Aq. plantag. & portul. an. 3ijß. syr. plantag. & portulac. an. 3ij. syr. papav. alb. 3ijß. terr. lemniz veræ 3j. M. Illa nocte sceleriter satis dormivit, nec expuitio illa sanguinis copiosa rediit: mirè medicamentum hoc prædicabat, manè bibit coch. j. pulv. præscripti cum syr. de plantag. portulac. & aq. plantag. & portulac. reiterata fuit cucurbita sine scarificatione in regione hepatis. Sub noctem bibit julepum priorem cum syr. papav. placidè quievit, nec amplius excreavit sanguinem: ut grani sanguinis è corpore expurgarentur, & dissolverentur, præscripti potionem hanc.

R. Rhei subtiliss. pulveris. 3ß. syr. ros. solut. cum infus. rhabarb. & manz elect. an. 3vj. cum aq. plantag. & portulac. q. f. F. Potio addendo aq. cinnam. 3ij. ter copiosè deiecit.

Tandem ut sanguis si quis in pulmonibus remansisset facilius excreari posset, præscriptum fuit hoc Lohoch.

R. Syr. de portul. 3j. de plantag. 3ß. tab. diamargar. frigid. 3j. terr. sigill. lemniz veræ, & pulv. supra præscript. an. 3ß. F. lohoch. de quo lambat frequenter cum baculo liquirit. Postea præscripti tabulas sequentes, de quibus singulis noctibus unam vel duas in ore, ut spontè dissolverent, continuit

R.

R. Sem. hyosciam. alb. subtiliss. pulveris. ℥ij. gummi arabic. ℥j. corall. rub. 3ß. viol. rec. numero x. succ. berber. 3ij. aq. ros. & plantag. an. q. s. sacch. 3ij. F. tabulæ. Hisce omnino restituta est nec ab aliquot septimanis quicquam cruenti in spuito apparuit. *Felix Platerus.* observ. lib. 3. pag. 789.

Subsectio tertia.

Pro Hæmoptoe.

Quidam profusè sanguinem purum aliquot dies cum tussi per os effundebat, idque sequente mox summa imbecillitate cum vitæ discrimine. Dedi illi troch. de alkikengi cum opio, ut aliquot noctes cum lacte caprino dissolutos biberet. Profuert plurimùm; sicque à mortis imminenti periculo, vel subsequenti phthisi, uti serè ea sequi solet, & à lethali morbo sanus evasit. *Felix Platerus.* obs. lib. 3. pag. 792.

Quedam tussiendo excreabat sanguinem satis copiosè, catarrho simul affecta, alvusque ei constipata erat: valdè phthisin metuebat, quam venam ruptam in pulmonibus sequi solere, ex lectione practici cujusdam *Germani* didicerat, adeo ut vix eam consolari potuerim: exhibui ei manne 3jß. cum jusculo, quam & pectori prodesse dixi: excrevit placide & copiosè. Sanguinem postea detraxi è mediana; jussi manè & vespèri sumere tabulas in hæmoptoica passione utiles ex semine hyosciami in præ-

cedente subseccionē descriptas. Desiit sanguinis hæc excretio, sed mox rediit; jussi tabulas repetere, idque factum est tertio: sed post tabularum usum continuatum nihil amplius cruenti apparuit. *Felix Platerus.* observ. lib. 3. pag. 793.

Manè & vespèri si sanguinem expueret, capiat 3j. philon. persic. aut tantundem nostri electuarii ad spiritum sanguinis quod est mirabile.

R. Sem. Hyosciam. alb. papav. alb. an. 3x. terr. sigill. corall. rub. an. 3v. sacch. rosar. antiquiss. q. s. F. Electuar. *Helidens de Paduanis.* consil. 7. lib. 3. consil. *Cratonis* & aliorum medicorum à *Scolotzio* editorum.

Novi nostratem quendam *Lemovicum* Hæmoptoicum, qui cum alternis temporibus multùm rejectasset sanguinem, nec ullis potuisset remediis sanescere, ad *Julium Cæsarem Scaligerum*, Medicorum suæ tempestatis facillè Principem, confugit, ex quo pulverem accepit, cujus usu brevi convaleuit; hujus formulam, quæ mihi communicavit, libet hic adscribere.

R. Spodii, ros. rubr. bol. arm. terr. sigill. hæmarit. an. 3v. corall. rubr. carab. margarit. non perforat. an. 3ijß. gummi arabic. tragacanth. an. 3ij. sem. papav. portulac. sem. ros. rub. sem. arnoglöff. C. C. combust. an. 3ij. acaciæ, succi barb. hircin. succ. liquirit. an. 3ij. amyli torrefacti 3ij. terantur, misceantur, & fiat pulvis, cujus dosis sint 3ij. Dat.

tur cum aqua pluviali.

Hoc remedium tandem descriptum reperi apud *Serapionem*. cap. 25. tract. 2. *Antonius Valetius*. ad cap. 27. lib. 1. *De morbis internis*. *Jac. Holserii*.

Subsectio quarta.

Pro Hemoptoe.

Consiliarius quidam *Monspeliensis* circa noctem incidit in sputum sanguinis spumosi cum tussi, & magnam illius quantitatem excrevit tota nocte. Sequenti die mane vocatus, venæ sectionem præscribo ad 3viij. Deinde julepum ex aq. plantag. syr. de ros. sic. & sale prunellæ. Postea injectus fuit clyster, cucurbitula admota regioni hepatis, lochoch incrassans & astringens usurpatum hora decima iterata fuit venæ sectio ad 3vj. syrupus ex succo portulac. etiam præscriptus post meridiem rediit sanguinis sputum, magna copia scilicet ad 3bj. iteratus fuit julepus, oxycratum admotum testibus, epithema refrigerans hepati, linimentum refrigerans eidem parti, & lumborum regioni, cucurbitula hypochondriis frequenter iterata, & circa vespere sanguis denuo missus ad 3vij. præscripti julepi ex infusione millefolii, &c. qui magnæ sunt efficaciæ in hunc modum.

R. millefol. fl. albo & fl. luteo. an. M. j. rad. tormentill. rec. & cum tol. si haberi possit, sin minus sicca 3j. pimpinell. maj. M. j. conserv. ros.

rub. 3ß. aq. fontis 3vj. ponantur in olla vitreata quæ cum suo operculo diligenter lutetur, ut vapores non expirent. coq. postea in balneo M. bulliente per horas xvj. colatura servetur in vase vitreo; de qua capiat 3vj. mane, meridie & vespere.

Pro potu utebatur conserva ros. cum decocto hord. & liquirit. ad noctem præscriptus est hic syrupus sequens.

R. Syr. de ros. sic. de succo portulac. & papav. alb. an. 3j. M. capiat cochl. j. Singulis duabus horis, ita ut intra noctem tres illæ uncie absumentur mirum in modum profuit hic syrupus, & sequenti die fuit iteratus; ut per longiora intervalla sumeret cochl. j. Sequentibus verò diebus nihil amplius sanguinis excrevit, & omnino convaluit. *Lazarus Riverius*. obs. 83. cent. 1.

Vir quidam militaris temperamento sanguineo & bilioso præditus, triginta annos natus, ab octo mēsisbus incidit in sanguinis excretionem per os, quem vomitu rejecit prima vice ad 3viiij. à quo affectu frequenti phlebotomia liberatus est. Idem tamen vomitus sanguinis post aliquod tempus semel atque iterum recurrit, sed minori copia, & jam per intervalla sputa cruenta, & sincerum sanguinem per sputum rejecit. Huic sequentia præscripta fuere remedia injecto clystere laxante aperiatur primum vena basilica cubiti dextri, deinde die sequenti vena malleoli sinistri & mittantur singulis vicibus sanguinis 3vj. vel vij.

R.

R. Fol. plantag. M. j. tamarind. ʒʒ. coq. ad ʒvj. in colat. infunde rhab. elect. ʒj. myrobalan. citrin. ʒʒ. fantal. citrin. ʒʒ. in express. dissolv. mann. & syr. rosae. an. ʒj. rhei. pulv. ʒj. F. potio, quæ detur post prandium ultimæ venæ sectionis die sequenti applicentur duo caustica posteriori parti cervicis inter tertiam & quartam vertebra.

R. Rad. bistort. tormentill. Symphyt. maj. an. ʒj. sol. plantag. pimpinell. pilosell. vinc. pervinc. an. M. j. fantal. rubr. ʒij. coq. ad ʒij. in colat. dissolv. syr. de ros. sic. ʒiv. F. julep. pro quatuor dosibus matutinis, addendo unicuique dosi salis prunellæ ʒj.

Finitis julepis, reiteretur potio purgans prædicta. addendo pulv. jalapæ ʒj. & totum rhab. infundendo.

R. Rad. consolid. maj. ʒj. sol. plantag. pimpinell. bugul. prunell. & pilosell. an. M. ʒ. coq. cum juscule colli vervecini, & colaturam capiat manè tribus horis ante prandium continuando per duodecim dies.

Post quartum quodlibet juscule, capiat potionem purgantem prædictam.

Finitis jusculis, utatur opiata sequenti.

R. Conserv. rosar. & rad. symphyt. an. ʒj. troch. de carabe, & de terr. sigill. an. ʒʒ. corall. præp. margarit. præp. lapid. hæmatit. an. ʒj. gummi arabic. & tragacanth. an. ʒj. cum syr. de ros. sic. F. opiata. de qua capiat magnitudinem avellane

duabus horis ante passum, superbibendo parùm aquæ potus ordinarii, quæ erit ptisana confecta ex decocto hord. & liquirit. vel aqua ferrata in qua pimpinella vel pilosella infundatur.

Utatur per quindecim dies lacte caprillo vel ovillo leviter chalybeato.

Quam primùm aggressus est horum remedium usum, sanguinis sputum cessavit, neque unquam amplius in toto eorum decursu compa-ruit neque deinceps. *Lazarus Riverius. obl. 12. cent. 3.*

Exhibeantur medicamenta quæ oscula vasorum reserata ocludant vi emplastica & astringente: ita tamen, ne nimia astrictione sanguinem in pectore retineant: quin potius ea interdum permisceantur, quæ sanguinem extravasatum & concretum dissolvant & expectorent: inter quæ præstantissima sunt sequentia.

R. Liquoris albumin. ovi fortiter agitati ʒij. sacch. rosæ. ʒj. amyl. ʒij. M. F. lochoch, quo utatur ex cochleari frequenter.

R. Spirit. vitriol. ʒʒ. aq. plantag. ʒiv. M. F. potiuncula: subito sistit sanguinem tussi vel vomitu rejectum.

Syrupus coralliorum ad cochl. ij. singulis diebus exhibitus, omni sanguinis fluxui convenientissimus est: at tinctura ejusdem cum succo limonium recenti extracta, potentius operatur.

Quercianus in Pharmacopœa sequentem aquam describit ad Hæmop-

moptysin, quæ est magnarum viri-
um.

R. Rad. bistort. symphyt. maj.
tormentill. an. ʒj. fol. centinod. mil-
lesol. veronic. pyrolæ, fanicul. burs.
pastoris cum rad. an. Mj. summitat.
rubi lentisci, an. M. ʒ. granor. su-
mach. myrtill. sem. plantag. beiber.
papav. alb. an. 3vj. flor. nymphææ,
cucurbitæ. cydon. ros. rub. an. p. ij. con-
tusis & commixtis omnibus, mace-
rentur per quatrduum ad ignem
balnei, in succorum depurator. plan-
tag. portulac. acetos. agrimon. an. lb.
ij. Dein fortiter exprimantur. His
adde acaciæ, hypocistid. an. ʒij. terr.
sigill. bol. armen. veræ, an. ʒʒ. elect.
diatragac. frig. ʒij. macerentur de-
nuo per quatrduum, dein per ciner-
es ad siccitatem destillentur hujus
aque capiat æger cochl. ij. vel iij. per
se aut cum syr. convenienti.

Oleum de carabe chimicè extra-
ctum potentissimè penetrat, astrin-
git, & siccatur, si guttæ duæ in potu
dentur cum aq. plantag. ut docet Ce-
salpinus in speculo artis medicæ.

Amatus Lusitanus succum urticæ
mirè prædicat his verbis. Qui san-
guinem ex pectore rejectarunt, & à
Medicis tanquam deplorati sunt ha-
biti, solo urticæ succo convaluerunt.
Post multa autem machinata remedia,
nullum ita contulit ut sanguis cohi-
beretur, ac urticæ succus, quem ad
quinq; vel sex dies ebiberunt singulis
scilicet diebus ʒiv. jejuno stomacho
intro & ipsam urticam incoctam jure
pulli aut vervæcis sæpè comedere
dant.

Pilulæ sublinguales usitatissimæ
sunt, & in sequentem modum com-
poni possunt.

R. Mucag. gummi arabic. & tra-
gac. extract. cum aq. plantag. ʒij.
mumiæ, mastich. an. ʒj. sacch. rosat.
q. s. F. pilulæ sublinguales, quarum
unam teneat in ore perpetuo.

Quia verò astringentium usu spu-
tum supprimitur, & difficultas spi-
randi exoritur, per intervalla recur-
rendum est ad ea quæ pectus leniunt,
& nihilominus sanguinis sputum co-
hibent, qualia sunt ea quæ compo-
nuntur ex gummi arabico, tragacan-
tho, amylo, & syr. de rosis sicc. cy-
don. myrtill. jujub. de succo portul.
aut plantag. *Lazarus Riverius. prax.
med. lib. 7. cap. 6.*

Subsectio quinta.

Pro Hæmoptoe.

PRæmissis venæ sectione & debita
purgatione soleo maximo cum
fructu præbere singulo manè
ʒʒ. plus minusve seminis papav.
alb. cum ʒʒ. sacch. rosat. antiquiss.
quod remedii genus compluribus in-
signe juvamentum attulisse scio.
*Hier. Mercurialis. consult. 15.
tom. 1.*

In hoc casu sæpissimè expertus
sum magnopere profuisse semen hy-
osciami alb. cujus pulvis acceptus
cum sacch. rosat. antiq. & syr. de
portulac. solet mirum in modum
fluores sanguinis compescere. *Hier.
Mercurialis. conf. 42. tom. 2.*

Civis

Civis quidam *Monspeliensis* Hæmoptoe laboraverat per triennium, qua sanguinem rejiciebat per intervalla satis magna copia tandem post multa remedia, per mensem integrum manē sumpsit amyllum in aqua decoctum (& sine calce paratum) instar panatellæ; & ab eo tempore sanguinis sputo nunquam correptus est. *Lazarus Riverius.* observ. 11. cent. 4.

Andræ Baillæ consulis regii filio annorum viginti, magna sanguinis per os rejections. Valde pulmonibus meruitur omni arte pulmonibus studetur fortè fortuna dum hypochondria manu blandè continguntur, pulsus percipitur, ac veluti *παλμὸς τῆς* nec non ab hypochondriis decurrentis sanguinis ac partes superiores affectantis cursus percipiebatur, ac si minui sanguis duceretur prout partes superiores petebat, horror quidam excitabatur: at tum confertim rejiciebatur è pulmonibus talis rejections erat hæmorrhagiæ loco, quæ juvenibus erat familiaris. Relictis tum præsiidiis quæ pulmone dicabant, conversum est ad hypochondria studium. Expurgata innumera colluvie præcepta est ei rejections sanguinis occasio quod notandum valde est. *Guil. Ballonius.* lib. 1. *Epid. & Epbem.* pag. 62.

Syrupus ex stercore asinino in omni rejections sanguinis plurimum confert. Lavatur primum aqua rosæ. in eadem incoquitur cum sacch. rosæ. & fit Syrupus. *Guil. Ballonius.* consil. 22, lib. 1.

Quater in anno corpus purgandum erit sequenti bolo.

R. Cassiæ rec. extract. ʒvj. rhei el. pulveris. ʒiʒ. elect. diatragac. frigid. aut sacch. alb. q. s. F. bolus.

Sæpe etiam sub noctem ad lecti ingressum uti conserva rosacea expediet. Si tamen accideret sputum hoc sanguinis repetere, commodum videretur post blandam alvi molitionem mittere sanguinem è basilica dextra, quæ est lateris fluxioni magis opportuna. Die sequenti haustulum rhab. torrefacti potare in hunc modum.

R. Rhei el. torrefact. ʒiʒ. syr. ros. sic. ʒvj. aq. plantag. ʒiij. M. F. potio.

Utatur quoque frequenter, atque adeo omnibus horis hac familiari opiata, donec sanguis consistat.

R. Conserv. ros. sic. ʒj. bolarm. ʒiij. terr. sigillat. ʒij. corall. rubr. carab. C. C. usti, an. ʒʒ. syr. myrtill. q. s. F. opiata.

Ad præcautionem, etiam si sanguis non erumpat, hoc condito sæpe utendum.

R. Conserv. rosæ. & symphiti. an. ʒʒ. troch. de carabe & de terra sigill. an. ʒj. corall. rubr. margarit. elect. an. ʒʒ. sacch. rosæ. q. s. F. conditum. Capiat cochleare unum hora una ante pastum. Usus boli armen. perutilis erit si sanguis rursus erumpat.

Deinde ipso suppresso sequenti syrupo pulmones corroborandi, leniendi, & detergendi.

R. Passul. mundat. ʒj. polipod.
q. liquirit. ras. an. ʒij. tusilag. sca-
biof. pimpinel. centinod. an. M. j.
sem. althææ & bombacis, an. ʒj. F.
decoct. ad ʒbj. in express. dissolv.
sacch. alb. quartaria tria. F. Syrupus
mediocriter coctus: utatur omni
hora ex cochleari sine aquis. pulmo-
nes roborat & deterget. Jo. Fernellius.
consil. 22.

Sectio secunda.

De Hemorrhagia Narium.

Aιμαρρῆξις (ab αἷμα sanguis,
& ῥῆσσω vel ῥήνυμι frango,
rumpo) immodica est & præterna-
turalis sanguinis. è naribus profusio
apertis, ruptis, vel exesis venis aut
arteriis edefinentibus: eas aperit
per anastomasin, sanguinis copia &
acredo, rumpit verò per ῥῆσιν, vul-
nus, contusio ex ictu, aut violenta
quavis evidenti causa: exedit demum
per Ἀναρρῆσιν, sanguinis vel cuiusvis
humoris exuperans acrimonia; per
eas denique in Ἀναρρῆσιν transudat
sanguis ob vasorum tunicæ raritatem
& sanguinis tenuitatem. Hemor-
rhagia alia est critica, alia ex consue-
tutine naturali, alia etiam omnino
præter naturam: in duobus primis
generibus sanguis supprimi non de-
bet, nisi viribus metuitur.

Subsectio prima.

Pro Hemorrhagia Narium.

Vidimus Pithmeris anno 1545. pu-
ellam annorum octodecim pau-
perculam per quatuor integros dies
sanguinis fluxum è naribus adeo e-
normem habuisse, viribus prostratis,
mensibus ad longum tempus retentis,
humi prolapsam, ut nulla spes salu-
tis superesse videretur. Ad quam vi-
cini cum omnia tentassent remedia,
me tandem ad eam perduxerunt: sta-
tim arrepto utroque brachio circa
carpum, ubi pulsus tangitur, aquam
frigidissimam ex poculo stricti orifi-
cii embrochæ instar continuò stilla-
vi, sinumque porcinum naribus ob-
jeci, & ut ore repleto aqua frigidissi-
ma, succum urticæ per nares attra-
heret, mandavi: nucham autem aq.
plantag. frigida lavari permisi, quan-
quam hoc remedium febricitantibus
sit suspectum; hæc autem non fe-
bri: itabat. His remediis fluxus ces-
savit: viribus postea paulatim recrea-
tis ut venam saphænam secaret con-
sului ad menses revocandos.

Alteri puellæ cui & menstruz
purgationes ad quatuor menses re-
strictæ non procedebant, & sanguis
è naribus per tres continuos dies
fluxerat, saphæna ejusdem lateris inci-
sa non proficiente, irritisque omnibus
aliis auxiliis uti solitis, tandem ut
ventrosa magna absque scarificatione sub
mamilla dextra ad hepatis regionem
(è dextra enim nare fluxbat sanguis)

Subsectio

applicaretur, mandavi: quo protinus fluxus enormis cessavit, cum pro mortua & deplorata prius haberetur.

Alia etiam mulier cum profluvio sanguinis narium admodum vehementi & diu perdurante detineretur, neque ullis remediis restringeretur, tandem cinere chartarum albarum combustarum naribus demisso, præter spem sanata est. Addam & indubitatum experimentum ad sanguinem è naribus fluentem cohibendum, quod ipsimet vidimus sæpius expertum in Nobili matrona. Hæc cum sanguis è naribus supra modum fluere, frustum cretæ albæ digito annulari continebat è regione naris fundentis sanguinem, donec incalefceret, & statim sanguis supprimebatur: ut diversis vicibus in eadem Domina spectavimus. *Petrus Forestus. obs. 10. lib. 13. De Nasi Affect.*

Subsectio secunda.

Pro Hemorrhagia Narium.

Vir quidam cum mustum in coena largius bibisset in multam satis noctem, & in fine etiam vinum Hispanicum, die subsequenti manè in fluxum sanguinis narium enormem incidit, ita ut ultra sex libras ferè sanguinis è nare sinistra profuderit: cum debiliior fieret, me vocavit, ut de vena incidenda mentionem feci, id protinus amici ægro dissuadebant, cum sanguis è naribus largius profusus esset; à nobis tamen persuasus, cum

sanguine repletus esset, & pulsus satis constaret, eo præsidio ad diversionem usus est. Secta ergo vena brachii sinistri cum hoc anacolema fronti circumligassem, & stercus porcinum (asininum si reperiri potest magis laudatur) recens cum bolo armena mixtum, ne perciperetur quid esset ad olfaciendum naribus objecissem ab enormi sanguinis fluxu præterstantium opinionem curatus est.

Anacolema tale erat.

R. Aq. ros. ʒiij. aceti rosac. ʒijß. bol. armen. ʒj. M. frigidè cum panno lineo inculcato fronti alligabatur: & ubi incalefceret, novum denuò idque frigidè apponebatur, neque aliis remediis uti necessum fuit. Petrus Forestus. obs. 12. lib. 13.

Cavendum ne ventosam umbilico applicemus, ne nobis accidat quod mulieri acciderat, *Gatinaria* referente, quæ obiit ventosa pinguedine repleta. *Id. Schol. obs. 12. lib. 13.*

Vir quidam Generosus sanguinis narium profluvio cum extremè laboraret, neque remedia commodè adhibita juvarent, circiter sßxii. sanguinis ex utraque nare per vices effluxere. Cum ad eum accitus essem, ut duas ventosas absque scarificatione, unam supra hepatis regionem, alteram supra lienis locum poneret, mandavi; quibus parum videbatur fluxus subsistere. Verùm post meum discessum, uxor cum videret sanguinem iterum ex utraque nare cum impetu erumpere, & quod ventosæ hypochondriis impositæ nullo modo juvarent, alias duas, unam supra

pedem dextrum, alteram supra sinistram affigi iussit, & dictu mirum, sanguis præter spem subito restrictus est: verum cum aliquanto tempore ventosæ cuti adhererent, æger in animi deliquium incidit, quare iisdem detractis, aqua in faciem conspersa excitatus est, & odore vini recreatus, ad se rediit: & à fluxu sanguinis narium per ventosas miraculi aut incantamenti instar, præter omnium opinionem restitutus est. *Petrus Forestus.* obs. 14. lib. 13.

Subsectio tertia.

Pro Hemorrhagia Narium.

Primò digitum annularem cum auriculari constringo. Postea admoveo fronti, cervicique hoc Cataplasma.

R. Argill. ust. & contus. *M. vj.* aceti acris *q. l. M.* pro cataplasmate, quod duplici linteo inductum fronti atque cervici crebrè admovebam actu frigidum: & sic intra paucas horas ingentem, diuturnum, continuumque sanguinis fluorem per Dei gratiam compescui. Fumum etiam ex electro albo accenso per nares clauso ore excipiebat æger manè ac vespere per dies aliquot: quo sanguis quoque cohibitus, ac vires animales & vitales roboratæ valde fuere. Victus rationem observabat frigefacientem & siccantem: potus erat aqua chalybeata. *Martinus Rulandus.* curat. 27. cent. 2.

Vir quidam in sanguinis per nares fluxum valde copiosum incidit, ita

ut intra diem circiter decem sanguinis libræ profluxerint. Consultus mox fluxum repressi sequentibus remediis. Olfaciebat stercus suillum, quo olfactorio statim remissus factum est profluvium: præterea lintea aqua chalybeata frigidissima imbuta applicabam fronti, collo toti cervici & scapulis, item ad hepatis regionem: his factis fluxus desit & rectè habere coepit. *Martinus Rulandus.* curat. 37. cent. 10.

Cum præter naturam sanguis immodicè fluit, revulsionibus, diversionibus per sanguinis missionem, cucurbitulas & ligaturas, remediis item astringentibus & à proprietate quadam sanguinem reprimentibus sistitur. Quidam compressione quæ fit in curvatione vehementi digiti minimi in dextra manu si ex dextra nare fluat, vel in sinistra si ex sinistra, reprimi sensent. Aliqui arctius digitum istum serico rubro ligant; sed hoc remedii genus, ubi vel magna est intemperies in sanguine, vel venarum mala compositio parum profuturum videtur. Inter medicamenta à proprietate sanguinem reprimentia, lapis qui in capite carpio-num reperitur, tritus, & in pollinem redactus, præsertim si cum lanugine, quæ in malis cydonis hæret, applicetur, imprimis commendatur: item herba atque radix fragorum axillis subiecta, vel collo appensa: radix etiam ista & lapillus carpio-nis in ore teneantur. Sed in fervore sanguinis aquam fragorum bibere, & genitales partes aquæ frigidae, cui acetum ad-

mixtum.

missum sit, imponere, & cum aqua fragorum sanguinem qui effluit lamina ferri candente exceptum, & pulverisatum assumere, vel pulverem istum cum pulvere lapidis carptionum mixtum ut dixi, imponere rectius est. *Jo. Crato. consil. 7. lib. 5.*

Hæmorrhagia narium si moderata, & per intervalla advenerit, ad tuendam sanitatem conducit, & à dolore capitis, aliisque morbis gravissimis liberat, ideoque non illicò sistenda est. Sin verò immoderata fuerit, protinus cohibenda, ne vires simul cum sanguine dissolvantur, partesque nobiles refrigerentur ac debilitentur: inde enim sequitur cachexia, ictæritia, hydrops, & hujusmodi morbi curatu difficiles: statim igitur turundæ ex carbaso paratæ, à bumine ovi imbutæ, ac pulvere nostro ad sanguinem sistendum (cujus descriptionem vide supra lib. 6. sect. 9.) consperse, naribus immittantur lapis quoque qui in capite carptionum reperitur, in pulverem reductus, & turundis inspersus à nonnullis commendatur. Muscum tamen, qui craniis hominum acri expositis, adnascitur, in subtilissimum pollinem reductum multò præstantiorem est, non rarò expertus sum. Postea linteum replicatum, & posca imbutum, aut defensivum aliquod fronti & naso applicandum, quale hoc est quod sequitur.

R. Farin. hord. ʒiij. sang. drac. bol. arm. terr. sigill. croci martis, cortic. granat. an. ʒj. succ. prunor. sylvestr. inspissat. & aceto dissolut.

ʒʒ. & cum albom. ovi, aceto, parumque aquæ aut omphacio, in mortario fiat defensivum, quod supra linteum extensum, fronti & naso frigide applicetur, sæpiusque posca irroretur, ne exsiccetur, & incalascet.

Si verò hisce fluoris impetus non sistatur, cucurbitulæ cum magna flamma, scapulis, cervici, natibus, & coxis primo absque, deinde verò cum scarificatione erunt applicandæ. maximo quoque cum fructu musculo anteriori cubitum flectenti, qui à nonnullis biceps appellatur, cucurbitulas cum flamma admov. brachia & crura fortiter liganda, ut sanguis ad longinqua trahatur.

Juveni cuidam *Lausannensi*, propter maximam hæmorrhagiam de vita periclitanti, non solum genitalia linteis aqua & aceto madefactis, verum etiam totum ferè corpus involvi brachia & crura arctè ligavi, pulveremque nostrum ad sanguinem sistendum naribus imposui: hinc sanguinis fluor remisit, & brevi convalescit.

Est & vena poplitæ aut malleoli è regione naris sanguinem fundentis incidenda, dummodo id absque usu aquæ calidæ fieri possit.

Sequenti quoque potione scilicet utor: temperat enim fervorem sanguinis, fluoremque sistit.

R. Aq. fragor. & centinod. an. ʒj. lyr. granat. aut de acetosif. citri ʒj. succ. berber. ʒʒ. terr. sigillat. bol. arm. veræ & præp. an. ʒj. M. fiat potio, frigide exhibenda. Vel,

R.

R. Aq. plantag. & ros. an. ʒijß. troch. de terr. sigill. ʒj. syr. de ros. sic. & de succo acetos. an. ʒß. M. F. potio.

A vino, & ab eo, quod actu aut potentia calidum est, item à tussi, vociferatione, colloquiis, ambulati-onibus, & quavis motione corporis, æger abstineat: hac methodo multos feliciter sanitati restitui. *Guil. Fabricius Hildanus*, obs. 15. cent. 2.

Est usnea cranii humani in pulve-rem redacta (ut ego multoties ex-pertus sum) in hæmorrhagia narium præstantissima, per se, aut nonnullis aliis, veluti terra sigillata, pulvere ranarum præpar. & similibus mix-ta, applicata. Cranii suspensorum us-neæ non adnascitur. *Guil. Fabricius Hildanus*. Epist. 27.

Sanguinem restringit muscus cra-nii humani in manu retentus. D. *Robertus Boyle*, tractat. De Utilitate Philosoph. Natural. part. 2. sect. 5. cap. 14.

Subsectio quarta.

Pro Hæmorrhagia Narium.

Juvenis quidam robustus ac pletho-ricus, cum sub sole tempore die-rum canicularium supra modum in-caluisse, posteaque sponfam suam, quam noviter duxerat, ardentius, quam sibi pro conservanda bona vale-tudine conveniebat, amplexus fuisset, hæmorrhagia maxima narium correptus est. Vocatus ego, omnia, quæ profutura existimabam præsidia,

præscripti & admovi, sed frustra: quam ob rem cum hominem propter ingentem ebullitionem ac fervorem sanguinis, in maximo versari pericu-lo, probè cognovissem, extremo huic affectui, extremum potius remedi-um (in quo tamen spes aliqua) ad-hibendum esse, quam immaturam mortem expectare, adstantibus & a-micis suali labrum itaque frigida impleri jussi, in quod totum corpus immersi. Sic frigescente ac inspissa-to sanguine, fluxus paulatim restri-ctus fuit. Postea per dies aliquot se-quens julapium bis in die exhibui.

R. Aq. bugl. & acetos. an. ʒij. syr. de succo limon. ʒj. M. F. julep. victus regimen tenuè & refrigerans observavit, & sic brevi convalevit. *Guil. Fabricius Hildanus*. obs. 17. cent. 2.

Quidam hæmorrhagia correptus est adeo immodica ut vires dejiceret: ad eam cohibendam cum multa u-surparentur remedia, hoc unicum profuit, nempe oxycratum per na-res frequenter attractum, quo statim cohibitus est sanguinis fluxus, eoque post biduum denuo prorumpente, oxycratum iterum simili modo usur-patum confestim cohibuit. *Lazarus Riverius*. obs. 23. cent. 1.

Vir quidam robustus contumaci hæmorrhagia ad extrema redactus fuerat, post multa remedia frustra tentata tandem cujusdam medici consilio, è lecto in pavementum de-latus est supra matram laneam, & totum corpus contactum linteis oxy-crato madidis per longum tempus, donec

donec rigore correptus est, tunc enim ad lectum deportatus & rigorem febris subsecuta est, quam sudor excepit, à quo curatus est. collum etiam iisdem linteis obducebatur. *Lazarus Riverius. obs. 5. cent. 4.*

Episcopo cuidam quinquagenario circa vespem oborta est hæmorrhagia, quæ per quatuor horas perseverans, sanguinis ferè lbij. æquavit. adhuc assatim fluebat, & vires condecabant: igitur cogitandum fuit de cohibenda hæmorrhagia, & præscripta fuit venæ sectio revellens in brachio dextro, sal prunellæ in aqua frigida dissolutum, frontale adstrin-gens, acetum in aurem instillandum, succus urticæ sumendus, cucurbitula regioni hepatis admovenda, linteum in aceto madefactum, quo frigidè cervix erat obvolvenda, & ligaturæ extremorum: quibus nihil proficientibus, æger se alvum deponere velle dixit, nec potuit cogi, ut in lecto deiceret; præmonuimus si è lecto surgeret cum tanta exolutione virium, fore ut in syncope mueret, at tamen eam cohibendo sanguini fore perutilem: ita ferè succedit, nam postquam surrexisset animi deliquitum passus est, à quo statim excitatus est vino exhibitio, & aqua frigida in faciem projecta, postea copiosè deiecit, & postquam in lectum delatus fuisset, sanguis multo minore impetu fluebat, postquam verò paululum quievisset, exhibitum est sal prunellæ ad 3jß. in aqua frigida dissolutum: quo assumpto, statim sanguinis fluxus omnino fuit cohibitus,

nec aliis remediis opus fuit. *Lazarus Riverius. obs. 48. cent. 1.*

Subsectio quinta.

Pro Hemorrhagia Narium.

R Evulsionibus quæ in usum vocari solent, aliquandiu usurpatis, si fluxus nihilominus perseveret, ad repellentia veniendum remedia, qualia sunt ea quæ anacollemta vulgò nominantur, fronti & temporibus applicanda, quæ ita componi possunt.

R. Bol. armen. terr. sigill. sang. drac. thur. mastich. aloes, an. 3j. tarrin. volatilis, & pilor. lepor. minutim incis. an. 3ß. album. ovi, numero j. succ. plantag. & solan. an. q. f. F. cataplasma fronti & temporibus applicandum.

In casu urgente promptissimè parari potest cataplasma ex bolo armen. sola, cum album. ovi & aceto subacta, fronti ac temporibus apponendum.

Efficacissimum etiam paratur cataplasma ex gypso cum aceto subactò, & ad crassitiem duorum digitorum fronti & temporibus admotò: & si prima applicatio non succedat, iterabitur, & certò curare creditur.

Faba aut numisma argenteum radici narium inter cilia admotum, & fascia arctè alligatum, ut fortiter partem comprimat, eundem fluxum cohibet: animadvertendum est, an in temporibus, aut fronte venæ aut arteriæ tumeant: tum enim eas numismate ali-

aliquo, aut faba secca per medium in longitudinem secta comprimere, fasciâ interveniente, optimum & supremum remedium est.

Præter repellentia dicta, in usum revocanda sunt, quæ ipsas venas apertas occludere & conglutinare solent: in quem finem multa remedia in nares immitti consueverunt. *Galenus* thus & aloem in pulverem redacta albumine ovi excipit, & cum linteolo, aspersis prius pilis leporinis, in nares immittit.

Vel turunda in hunc modum parari potest.

℞. *Thuris*, aloes, sang. drac. farin. volatil. telæ aranear. & pilor. leporin. minutim incisor. an. ʒβ. excipiantur succo plantag. & gossipio, fiantque turundæ in nares frequenter immittendæ.

Potentèr etiam sanguinem fluentem cohibet gossipium atramento infectum, quod in thecis scriptoriis asservari solet, si aliquantulum expressum, & in turundæ figuram efformatum in nares immittatur.

Tandem hæmorrhagia omnibus remediis pertinaciter obistente, ad escharotica veniendum est, quæ venarum extremitates apertas comburendo crûstam inducunt, & sanguinem inhibent. In iis tamen magna cautio adhibenda est, quia dum eschara decedit, vasorum apertio plenè renovatur, & sic fluxus redintegrari solet. Inter escharotica autem principem locum obtinet vitriolum ustum, quod præterquam quod escharam inducit, ad quemvis

sanguinis fluxum cohibendum est efficacissimum: si mitius remedium habere desideres, vitriolum alijs permiscendum est in hunc modum.

℞. Bol. arm. sang. drac.thur. aloes, gypsi, vitriol. ust. sarcocoll. mastich. an. ʒj. F. pulvis subtiliss. vitriolum album mitius operatur, quam vitriolum ustum, neque valde escharoticum est: hæmorrhagiam tamen potenter cohibet, orificia venarum constringendo, si in nares cum turunda ex gossipio confecta, immittatur.

Optimum est hepar & lienem epithemate refrigerante, vel etiam oxycrato tepido fovere, ad sanguinis ebullientis fervorem temperandum.

Denique in contumacissimo affectu & alijs remedijs non cedente, ad narcotica est veniendum, & inter cætera laudanum ad gr. iij. exhibitum, principem locum obtinet. Cavendum tamen est, ne ægro valde debili exhibeatur, periculum enim est ne calor natus admodum debilis, narcotica vi omnino suffocetur.

Inter specifica succus urticæ miris laudibus effertur ad quemlibet sanguinis fluxum ex quacunque parte prodeuntem, maxima efficacia cohibendum: & idè tum per os exhibetur ad ʒiij. semel atque iterum, tum per nares attrahitur, tum fronti & temporibus admoveatur, in formam cataplasmati cæ farina subactus, vel tota urtica contusa dictis partibus admoveatur, nonnulli asserunt radicè urticæ in ore detentam san-

sanguinis fluxum statim constringere. Firmus porcinus inter præstantissima specifica etiam recensetur, si adhuc calens fronti & temporibus admovetur, vel olfaciendus præbeatur, vel siccus in nares immittatur. Posterioris formula talis esse poterit.

R. Stercoris porcini exsiccat. ʒiij. pulv. rosar. ad foetorem auferendum ʒß. excipiantur succo plantag. in coque intingatur bombax in nares immittendus.

Finsius testatur bufonem exsiccatum & pulverisatum in syndone rubra, axillis suppositum, vel manibus retentum, ut incalcescat, sanguinem statim figere, eumque veluti Gorgonis conspecto capite, statim rigescere: alii bufonem sub dio suspendunt, donec caro universa assumpta sit, os femoris denudatum servant, idque nari inditum, hemorrhagiam in instanti cohibere asserunt. Dum remedia prædicta in usum revocantur, de omnimoda causæ ablatione cogitandum est, quæ ut plurimum solet esse humor tenuis, serosus aut biliosus in sanguine redundans, eique motum præposterum concilians, naturamque ad illius excretionem irritans; unde fit ut humore illo evacuato, & sanguine repurgato, natura eum tanquam amicissimum & familiarissimum, ac vitæ thesaurum retineat, neque amplius excernat: ideo purgatio instituenda est, bis terve iterata, si opus fuerit expurgantibus adstrictione præditis, & refrigerantibus composita, in hunc aut similem modum.

R. Tamarind. ʒß. fol. plantag. Mj. coq. ad ʒiij. in colar. intund. rhei el. ʒj. myrobal. citrin. ʒß. spic. nard. gr. vii. in express. dissolv. syr. rosac. ʒj. rhei pulv. ʒj. F. potio.

In affectu inveterato & frequenter recurrente, talis purgatio semel in septimana repetita erit efficacissima; interim julepi adstringentes post singulas purgationes exhiberi poterunt.

Cibi sint incrassantes & pauci nutrimenti, & sub forma liquida exhibeantur, ut sunt juscula refrigerantia, hordeata, avenata, & oryzata, cum aqua non juscule parata.

Masticatio enim hemorrhagiam promovet.

Si vires sint debiles, juscula carniurum & panatellas exhibere oportet in quibus amyllum sine calce paratum, aut gummi arabicum dissolvantur. *Lazarus Riverius*. prax. med. lib. 4. cap. 7.

Subsectio sexta.

Pro Hemorrhagia Narium.

MErini expertissimum Virum *Emanueli Vazium* Avunculum meum quatuor *Lusitanie* Regum Medicum cubicularium, quique sanguinis fluore per nares jam septuagenarius sæpe divexabatur, sterces asininum modicè exsiccatum in capsula semper ad manus habuisse, cui medicamento nullum aliud simile re-

K k k perisse,

perisse, sæpissimè referebat, præsertim si succo urticæ commixtum, cum siccum jam erat, aut recens per se naribus adhiberetur. *Rodericus à Castro*. lib. 1. *De Morbis. Mulieribus*. cap. 5.

Memini me virginem *Praga* curasse, quæ sex annis hæmorrhagia laboraverat ita vehementer, ut vix unquam hebdomada præteriret, quin aliquoties illi sanguis efflueret. Hæc cum nullis remediis juvari posset, à me consilium petiit, qui prætermisiss aliis omnibus, quæ à Medicis præscribi solent, urpote quibus ad nauseam jam diu usâ fuerat, Jaspidem, cujus facultas ad hujusmodi symptomata mihi experientia nota erat, illi commodato do, ut collo appensam gerat, paret illa, sanguinisque fluxus illic sistitur, cessat per aliquot hebdomadas, nec rediit fluxus. Cum itaque se prorsus curatam opinaretur, deponit gemmam: post paucos dies redit fluxus; iterum appendit Jaspidem, cujus beneficio mox liberatur. Cum verò singularem hujusmodi facultatem & divinam miraretur (ut mihi retulit) experiundi gratia aliquoties à collo deposuit gemmam, ac semper animadvertit redire fluxum, nec curari, quin iterum appenderet. Observavit tamen, non statim seposita Jaspide redire, sed post multas prius elapsas hebdomadas; appensa tamen, statim sisti, ita ut nulli aliæ causæ fluxus inhibitiō ascribi ab illa potuerit quam Jaspidi tandem cum per aliquot menses à corpore gemmam deposuisset, nec

unquam hæmorrhagia rediisset, mihi illam reddidit. Postea cum illam sæpius convenirem, affirmavit non redire amplius fluxum, ac se omnino curatam esse. Erat Jaspis rubra. *Anselmus Boetius*. lib. 2. *De Lapid. & Gemmis*. cap. 102.

R. Sem. hyosciami albi, & papav. alb. an. ʒij. conserv. rosac. ʒj. F. S. A. Electuarius, dosis, quantitas nucis moscatæ vel juglandis. Hoc simplici remedio Medicus quidam præclarus enormes hæmorrhagias narium, uteri etiam, & aliarum partium sæpissimè curabat. *D. Robertus Boyle*, tract. *De Utilitate Naturalis Philosophiæ*. part. 2. sect. 5. cap. 6.

Aperiam quod mihi cum maxima languentium utilitate semper adhibere profuit. Bursa pastoris contrita sit cum ovi albumine & aceto commista fuerit, & fronti applicetur, confestim sanguis constringetur, ut mihi non semel in infirmorum cura contingit. *Julius Caesar Baricellus*. Hortul. Genial. pag. 160.

Cuidam febricitanti, die septimo hæmorrhagia copiosissima accidit, ita ut præ immenso sanguinis dispendio æger serè viribus exolveretur, atque opis medicæ pro sanguine sistendo maximè incumberet necessitas: in hunc finem cum venesectio in brachio, ligaturæ epithemata tum capiti, tum imo ventri adhibita, & quamplurima alia remedia incassum tentabantur: tandem mulieris illoc casu occurrentis suasu, nari stillanti ferrum ignitum admovebatur, & derepente à vapore sanguinis torrefacti

facti in nares suscepto, istius fluxus sistebatur; hoc remedium postea in plerisque bono cum successu usurpatum novi. *Thomas Willis. lib. De Febr. cap. 11.*

A proprietate hæmorrhagiam sistit stercus suillum pro odore naribus objectum. Parens meus admiscuit fragmenta ollæ veteris pulverisata, & sic ad miraculum sistit sanguinem.

Medicus quidam celeberrimus hæmorrhagiam narium sic curavit.

R. Pulv. astringent. ʒj. album. ovi conuass. q. s. aceti parum. M. applicetur fronti & circa collum.

R. Aq. spermatis ranarum, plantag. nymphæ, syr. corall. an. ʒj. M. bibat frigide.

R. Carnis bubule recentis, asperge aceto forti, & impone nuchæ capitis. *Wolfgangus Hosferus. Hercul. Medic. lib. 1. cap. 10.*

Hæmorrhagiam narium sistit pulvis bufonis exliccati in nares insufflatus, vel laciniis inditus, aut bufo integer sub axillis gestatus. *Jo. Hartmannus. Præst. Chimiæ. pag. 114.*

Vir quidam hæmorrhagia insigni cruciatus, cum curari non posset, tandem relatum ei fuit, quendam virum secretum admirandum ad hæmorrhagias insigniores statim sistendas habere, sola herbæ contusæ applicatione, eoque remedio innumeros curatos fuisse; remedium igitur hoc habendum curavit æger noster, missa ergo fuit herba contusa & aqua in phiala, herbam plantis pedum & volis manuum applicandam esse, neq;

viginti & quatuor horis amovendam scribebat secreti possessor, & manille aqua frigida madefactum testiculis involvendum, naribusque indendas interioris cepæ partis turundas in aqua supradicta madefactas, naribus primò eadem aqua mundatis hæc omnia facta fuerunt tanto cum successu, ut nihil melius exoptari posset. Ego verò remedii addiscendi desiderio flagrans portionem herbæ asservaveram, qua diligenter explorata, manifestissimè secretum agnovi, folium enim herbæ malè contusum & ferè integrum inveni, aquamque ex eadem herba esse percepi ut autem miseris ægris prodesse possim, libenter eam nominabo. Urtica communis hæc herba tantæ virtutis est, hæc enim ut sæpe ab illo tempore expertus sum miros ad hoc produxit effectus, imò in vulnere equi magni pretii hæmorrhagia pereuntis, quod etiam præstat si fronti admoveatur. *Petrus Borellus. cent. 1. obs. 95.*

Otho Henricus stupam sequenti aqua madefactam naribus inditam potenter hæmorrhagium compescere tradit.

R. Aceti fortiss. ʒj. croci martis ʒj. colcotharis ʒʒ. M. *In Notis ad cap. 6. lib. 3. Pathologiæ Jo. Fernellii.*

Sectio tertia.

Pro Hæmorrhagia ex dente avulso.

DOmina quædam cum sibi dentem avulisset, tam copiosa hæmorrhagia successit, ut ferè moreretur, irritis omnibus remediis. Vocatus jussi ut emplastr. contra rupturam satis magnum tempori denti avulso respondenti admove-retur item ut alveolo è quo dens ex-tractus erat, parum colcotharis pul-verisati adhiberetur cum cotono & digito contineretur. His factis intra horulam substituit sanguis. *Petrus Pa-bequus. obs. 28.*

Sectio quarta.

Pro Hæmorrhagia ex Vulnere.

Cum miles quidam vulnus acce-pisset in brachio, quo radius & cubitus transversim secabantur, tan-ta secuta est hæmorrhagia, ut post varia astringentia admota, tum eti-am caustica & escharotica, fluxus tamen sanguinis per intervalla recur-eret, ita ut Medici & Chirurgi de brachio penitus amputando cogita-rent. Ego verò cui æger commissus fuerat, linteum complicavi in for-mam cylindri, longitudinis trium digitorum transversorum, & crassi-tiei pollicis, quod perpendiculariter in vulnus demisi: deinde plumaceo-

lis reliquum vulneris spatium imple-vi, & quia cylindri extremum extra brachii superficiem pollicis crassitie eminebat, splenia quatuor admovi, quæ cylindrum æquabant firmabant-que: ipsi verò cylindro quintum splenium, idque quadratum appo-sui, ac denique fascia arctè ligavi: & ab eo tempore sanguis amplius non effluxit, vulnus autem non detexi per quatuor aut quinque dies, donec caro intus enata venæ orificium im-pleverit. *Samuel Formius. obs. 1.*

Cum equus commendatori cuidam mordicus digitum abstulisset, san-guinisque fluor, multis frustra ten-tatis, non sisteretur, jussi cum in pulli gallinæ vulnus, recentè jux-ta podicem sectum, intrudere, & sic quam diu caleret retinere, fluxusque statim substitit. *Felix Platerus. obs. lib. 3. pag. 772.*

Hæmorrhagia à vena secta quam nemo sistere valuerat, solo aluminis tactu curata est. *Petrus Borellus. cent. 4. obs. 7.*

Rusticus quidam vulneratus in manu, arteriæ læsæ solutionem pa-tiebatur, ubi hæmorrhagia sanguinis arterialis cum saltu frequenter inva-debat, nullisque remediis communi-bus corrigi potuit, hic tandem ad collegam meum D. *Stromajerum* ac-cedens, auxilium in hac periculosa hæmorrhagia desiderat, cui pauxil-lum magisterii opii ad arteriam vul-neratam opponitur, quo ad miracu-lum usque continuè hæmorrhagia mox restinguitur vulnere post em-plastro stictico *Crolliano* facillimè con-

consolidato. *Gregorius Hæstius*. obl.
12. lib. 9.

Sectio quinta.

De Hemorrhoidum dolore & fluxu.

A quoque licet quandoque pro
omni sanguinis ex quacunque
parte effusione accipiat, in specie
tamen usurpatur, pro sanguinis è ve-
nis ani fluxu. Dehinc potest, quod
sit sanguinis per venas & arterias ani
profluvium, aut in illis tumor ab in-
fluente sanguine. Hemorrhoides a-
liæ sunt cæcæ, quæ tument cum
maximo dolore, quia partes illæ acu-
tiores sunt sensu, & sanguinem non
reddunt: aliæ sunt apertæ, ex qui-
bus in egerendi conatu sanguis copio-
se eructatur: aliæ rursus sunt inter-
næ, quæ à ramo splenico venæ portæ
oriuntur, & in musculis ani, & in-
testino interiore cum sociâ arteria
terminantur, & unica est: aliæ ex-
ternæ, quæ à venæ cavæ ramo epi-
gastrico procedunt, & in externas
intestini recti partes disseminantur,
& hæ duplices sunt, cum duabus co-
mitibus arteriis. Hic sanguinis pro-
fluxus moderatus si sit, salutaris est,
& à gravissimis morbis liberat, sed si
nimium fluat, aut fluxus consuetus
supprimatur, in quamplurimos mor-
bos præcipitat: profluit sanguis in
hemorrhoidibus ob reſeratum vaso-
rum orificium, à plethora, sanguine

vitioso & adusto, ob tunicam etiam
eorum deviam ab acri intus in ipsis
humore, aut exterius ab alvo tranſ-
cunte, post sortium purgantium u-
sum. Causa cæcarum hemorrhoidum
est sanguis tum quantitate tum qua-
litate peccans, qui si viam non in-
veniat, & vasorum extremitates ape-
rire nequeat, in iisdem congeritur,
easque replendo tumorem efficit cum
inflammatione & dolore maxi-
mo, qui sua acerbitate omnes inten-
tiones curativas ad se trahit.

Subsectio prima.

Pro Hemorrhoidum dolore.

Nobilis quædam Matrona in pu-
erperio doloribus hemorrhoi-
dum ferè semper valde affici solebat;
quæ cum multis frustra tentatis re-
mediis, à dolore minimè liberari
posset, tandem consultum fuit, ut
ſuberem lignum combureret, & ci-
nerem ejusdem cum vitello ovi, &
oleo rosaceo linimenti instar simul
commisceret, quo remedio ut nobis
retulit, dolores hemorrhoidum mi-
raculo quodam semper sedabat. Ego
autem in hemorrhoidibus in quibus
cruciat dolor, commodè sæpe oleo
ovorum solo usus sum, aliquando
vitellum ovi cum rosaceo, aut viol.
oleo subegi: atque iis tantum ute-
bar. *Petrus Forſſius*. obl. 5. lib. 23.

De Ani Affectionibus.

Tria adhuc remedia mihi valde fa-
miliaria & probata hemorrhoidum
dolori mitigando destinata propo-
nenda

nenda duxi, oleum ex vitell. ovor. rec. extractum, oleum balsaminæ, & unguentum populeonis cum opii modico ac ovorum vitello quibus digito exceptis anus liniatur. *Jo. Zecchi.* consult. 37.

Pro hoc malo tollendo balsamum sulphuris ad 3ß. exhibeo quo calido hæmorrhoidas sæpe maxime post excretionem perunxit, ac statim ab acerbissimo & odioso isto dolore liber sanusque factus est. nam valet hoc balsamum certò in hoc vitio, nec unquam fallit, ut experimenta innumera docuerunt. *Martinus Rulandus.* curat. 87. cent. 1.

R. Unguenti popul. 3j. opii torrefact. pulver. 5j. M. applicetur parti. Ad sedandos dolores secretum est oleum sem. lini; item medulla cruris vituli. Unum tamen præ cæteris tanquam secretum propono, & experientia comprobatum est, & est balsamum sulphuris, in quo pessulæ intingantur, & applicentur tepide loco affecto. fit balsamum sulphuris ex floribus illius cum terebinthinæ spiritu. In eandem intentionem oleum buxi non minorem efficaciam habet in hunc modum.

R. Ol. sem. lini 3ß. ol. buxi 5j. M. illinantur eo hæmorrhoides.

Si balsamum sulphuris non reperitur, misceantur flores sulph. cum terebinth. multoties in aqua rosacea, & loco balsami sulph. imponantur habent enim hæc vim dissolvendi, laxandi & aperiendi hæmorrhoides cæcas ut effundant sanguinem, quod præcipue procurari solet in hoc

affectu in quæ usum etiam aliquando applicantur hirudines. aperit quoque hæmorrhoides lac ficulneum, si confricentur folia ad invicem & apponantur. *Rodericus a Fonseca.* tomo 1. consult. 27.

Hic non celabo quod à *Castrensi* quodam pastore edoctus sæpissime expertus sum. Si quis hæmorrhoidum cæcarum insano dolore torquetur minimum quid *Scrophulariæ*, vel radices, vel foliorum, cum cibo aut potu capiendò, statim dolore liberatur, sive ipsam plantæ substantiam siccam aut viridem, sive decoctum ejus adsumat. *Henricus ab Heers.* obs. 20.

Refert *Ordo Henricus Radolphum* Secundum Imperatorem cum immani hæmorrhoidum dolore cruciaretur, vapore Casci *Hollandici Edamensis* prunis impositi ab *Empirico* quodum curatum. In *Notis* ad cap. 11. lib. 6. *Patholog. Jo. Fernelii.*

Subsectio secunda.

Pro Hemorrhoidum dolore.

Cum aliis multis & selectis medicamentis non juvabatur, ad balneum ex sevo hircino cum opio confectum confugimus, quo dolor evanuit, nec postea rediit. *Amatus Lusitanus.* curat. 91. cent. 2.

Post multa & varia à medicis tentata præsidia, hoc remedio à nobis præsentato usus fuit, & brevi ab illo infestissimo dolore liber evasit. Habuit autem hoc topicum sic.

R.

R. Arantium pomum, id cultro excava, in quo oleum rosac. & lavendulæ semina infunde, & ad cineres calidos admove, & calidum applica & sepe innova est enim mirum. *Amatus Lusitanus.* curat. 6. cent. 3.

Protinus herbæ linariæ cum floribus M. j. aut ij. conquisivi, quibus contusis, & cum adipe porcina coctis linimentum fieri curavi: cui expresso & parumper refrigerato vitellum ovi permiscui, quo postea cum gossipio vel lana parti dolenti applicetur, quod hujusmodi dolores ad miraculum usque confestim sistit. hoc tanti fecit bene meritis & celebris in *Hassia* Medicus D. J. Wolfius ut (quemadmodum ex ore ipsius habeo) tanquam secretum aliquod illustriissimo suo Principi *Ludovico* seniori *Hassia* *Lantgravia* toties rogatus, non revelare vellet priusquam ipsi annuatim bovem saginatum promitteret, qua promissione facta, non tantum herbam linariam ei monstravit, sed etiam addendo versiculum consuetum, differentiam hujus ab *Esula* patefecit nimirum quod *Esula* lactescat, sine lacte *Linaria* crescat. alter per jocum versiculum invertit hoc modo.

Esula nil nobis, sed dat Linaria
Taurum. *Gregorius Horstius.* obs. 50. lib. 4.

Religiosus quidam mente *Augusti* correptus est dolore hemorrhoidum acerbissimo cum tumore insigni, atque inflammatione. Vocatus ad eum, venæ sectionem præscribo ex brachio

sinistro, præmisso clystere, postea fotum anodynum cum cataplasmate de mica panis, quod ferre non poterat propter exquisitissimum partis sensum. Secundo die iteratur phlebotomia ex brachio dextro, sumpsit julepos emollientes, & aliquantulum laxantes, ut alvus liquida servaretur, siquidem faeces induratae dolorem admodum exacerbare solent julepi erant hujusmodi.

R. Fol. lactuc. bugloss. & summitat. malv. an. M. j. liquirit. ras. & passul. mundat. an. ʒβ. fl. bugl. borrag. viol. an. p. j. coquantur ad ʒviij. in colatura infunde cassiæ rec. extract. ʒj. colentur iterum & clarificentur, addendo syr. viol. ʒj. capiat bis in die.

Parti verò sequens unguentum admotum est.

R. Ol. rosac. & viol. an. ʒj. unguenti popul. ʒβ. F. Linimentum.

Cum autem tumor & dolor perseverarent, admotæ sunt duæ hircines hemorrhoidibus extractusque sanguis ad ʒiij. & tensio atque inflammatio aliquantulum remissa est. Postea suffumigium sequens præscriptum est.

R. Sempervivi maj. M. j. vini alb. lbij. bulliant, huj. decocti sumum recipiat in cathedra perforata. Deinde sequens unguentum parti admoveatur.

R. Unguenti rosac. ʒj. mercur. crudi ʒj. M. fiat unguentum quamvis Mercurius eximiam vim habeat emolliendi, & tumorem discutienti durities

durities tamen in parte permanebat ideo ad molliendum, ac discutendum tumorem, duo remedia præscripta sunt; primum fuit suffumigium aceti in quo filices igniti extinguebantur, quo scirrhusos tumores emolliiri *Galenus* docuit. Alterum fuit sequens linimentum post suffum admovendum.

R. Ol. amygd. amar. ʒij. bdell. & styrac. liquid. an. ʒij. M. F. linimentum.

His dolor & tumor singulis diebus multum imminuebatur cui rei etiam multum contulit decoctum millefolii, quod per bidaum sumpsit pro potu ordinario cum paucis vino.

Quia verò alvus continuo adstricta erat, ad eam laxandam, & simul causam antecedentem per epicrasin auferendam pilulæ præscriptæ sunt sequentes.

R. Mass. pilul. de bdellio ʒij. sen. mundat. rhei el. & agar. rec. trochisc. an. ʒj. cum syr. rosat. solut. F. massa pilul. de qua capiat ʒj. Singulis diebus manè, donec massa assumpta fuerit & hisce per aliquot dies continuatis omnino convaluit. Suffitus ex aceto ad tumorem discutendum mirè profuit. *Lazarus Riverius*. obs. 7. cent. 3.

Subsectio tertia.

Pro Hemorrhoidum dolore.

Vir quidam sexagenarius dolore hæmorrhoidum molesto conflictabatur, cum tumore & inflammatione partis, qui multis remediis non cesserat. Præscripti solum ex aq. rosar. in cuius ʒvj. sal. Saturni ʒj. dissolvebatur: qui solum pluries in die iterabatur. Postmodum cataplasma admotum est ex cepa alba sub cineribus cocta, & cum butyro subacta partibus æqualibus intra biduum inflammatio sedata est, & tumor magna ex parte resolutus. *Lazarus Riverius*. obs. 58. cent. 4.

Ego à muliere stipem emendicante didici infundere millefolium in aqua fervente, & bibere infusionem illam per mensem integrum, aut diutius, & omnes tali affectu laborantes sanati sunt. Tandem hoc ipsum remedium reperimus apud *Arnoldum De Villa Nova*. cap. *De Hemorrhoidum doloribus*. Id ipsum remedium ad fluxum illarum immoderatum valde confert, si prædicto *Arnoldo* credendum, & ratio etiam suadet. *Petrus Pachecus*. obs. 5.

Succus vermicularis (sedum minus intelligo) linteolis sæpius madefactis applicatus benè facit: mitius est, si cum hoc succo unguentum populeum misceatur, appliceturque ita dolorem sedat & pruritus tollit.

Elegans est remedium si crassulæ ma-

majoris (cotyledonis speciem arbor) radix turgentibus primo vere foliis contundatur in pila, teraturque cum oleo rosæ. vel violæ. seponaturque in loco subterraneo aliquandiu, tum coquatur in duplici vase ad lentorem, isquæ illinatur & apponatur. Scrophulariæ etiam radicem verno tempore tundo, & cum recenti butyro subactum, sepono aliquot septimanas, tectam in subterraneo loco, deinde coquo & reservo ut unguentum istis doloribus aptum. Soleo etiam æstate flores verbasci recentes legere, & indere in ampullam vitream, eamque seclusam exponere Soli, ita paucis diebus solvuntur in liquorem: hic illitus calidè dolentibus hæmorrhoidibus, item fluentibus, mirifice utilis est; quod comperi ipso usu probatissimum. Si verò sine insigni calore aut acrimonia pressæ aut tensæ doleant, tum non utile est refrigerantia adhibere: ea enim distatim impediunt, & impactum sanguinem magis compingunt: sed tum prodest laxantia discutientiaque admove, quæ si præter istas facultates, etiam habeant quod dolorem sopiant, profutura sunt magis. Hic convenit semicupium in aqua mediocriter calida, quæ incoxit rad. & fol. althææ, malvæ, rad. scrophular. fl. aneth. meliloti, chamæmeli, & sem. lini. inde absterfus locus dolens illinatur oleo momordicæ, quod efficacissimum est: vel oleo ex floribus arboris persicæ, quo ego sum in isto casu usus magna cum laude. Si defunt, commodissimum erit oleum ex fl.

Sambuci. Sic medius cortex Sambuci oleo simplici, vel lini, vel nucum incoctus efficit oleum ad illitionem in tumore & dolore hæmorrhoidum salutare. Si memini *Alexius Pedemontanus* id idem quoque annoravit.

Ego accepi lardum vetus rasum, cum cera recenti aut propoli, ubi haberi potuit, & paucis oleo lini, additi corticem Sambuci interiorem tustum, inde simul cocta, & colata in aquam frigidam, assumpti ad unguendum dolentes hæmorrhoides, non inutile, ubi efficacius defuit: paratu etiam facile est & commodum, cepa alba cocta vel porrum, & butyro subacta, vel vitellus ovi cum rosæ. utilia etiam sunt, quibus si tantillum croci addatur, efficaciora fiunt medicamenta.

Facit aliquando doloris acerbitas, ut stupefacientia adhibere sit necessarium, sic opium aliquando admiscemus linimentis: dextrè tamen id agendum, ne podex narcoticis refrigeratus, non præstet officium. *Avicenna* Philonium quod *Tarsense* describit, applicat. Ego sæpenumero recentibus theriaca vel mithridatio admotis & dolorem compescui, & siccata discussaque influxa materia tumorem sustuli. Sunt præterea alia medicamenta quæ & nimium fluentibus, & quia attrictæ sunt, dolentibus utilia sunt. Ego adhuc adulescens, vidi *Tarquinium Schnellenbergium* Medicum Empiricum omne vitium hæmorrhoidum curantem chelidonio minore, is secretè inte-

gram herbam siccata in manipulos collectam cerevisiæ macerabat, eamque propinabat, & aquam ejus destillatam adhibebat lotioni & fotu exterius per linimenta. Postea illi herba ego multis modis ad hunc affectum foeliciter sum usus: succus frequenter illitus expeditius juvat, quam aqua; herba etiam tusa appolita medetur. flores quidam, alii herbam commiscunt, ovi vitello coquant, & in placentula manè edunt: huic herbæ ego ad hæmorrhoidum vitium mirabilem efficaciam tribuo.

Novi Chirurgum apud nos, qui in hæmorrhoidum dolore, tumore, & fluxu, crassulam maj. nec non scrophulariam herbas integras cum rad. utriusque part. æq. puta M. j. concisas macerat cerevisia, eamque offert manè & vesperi bibendam: his si chelidonii minoris tantundem adderetur, potio redderetur efficacior: in harum enim trium herbarum radicibus, characterisimum affectus hujus evidenter natura impressit.

Adscribam medicamenta duo, oleum & tinguentum, quibus ego usus sum antehac, & utor foeliciter, utrumque implicitæ rationis, in altero tamen scientiæ evidentia major. Conficitur oleum ex bruchis stercoreariis autumnus hoc modo, quod oleum Scarabæorum vulgari nomine voco.

R. Ol. lini lbj. bruchos stercorearios vivos, bene pastos, numero 56. eos ordine comprimo, conteroque inter duos politos lapides, atque contritos, injectosque in oleum coquo

lento igne in vase terreo tecto, ad tertiz partis olei aut medietatis consumptionem: inde colatum oleum asservo, in eoque tutiz optime lævigatæ, aut pompholigos aliquid dissolvo, quo inungo hæmorrhoides si in conspectum veniunt, sin intus in ano latent, jubeo guttatim per anserinam pennam instillari, dolores sedat, & hæmorrhoides mirum in modum persanat.

Unguentum ad eundem affectum hoc modo conficio.

R. Ol. viol. ℥ij. asellor. in subterraneis & humidis locis degentium ℥j. (si mediocres sunt 100 aselli ut plurimum ℥j pendunt) istos tusos in oleo, atque in vase terreo leviter coquo, tum addo ceræ albæ rec. ℥β. deinde colo, & exprimo in aquam frigidam, atque subactum bene, refrigeratumque recondo in usus. Si latent, linamentum in formam glandis involutum isto oblitum suppono, atque splenium eodem inductum superaddo. Si exterius prominent, unguentum in splenio superdare satis est. Desiccet hoc idem, discutitque magis. Si una aut altera radix serpentariæ vel ari decorticati & tusi oleo simul incoquatur: his ego magno ægrorum commodo uti soleo, quæ omnia lubens tibi communicare volui. *Reinerus Solenander. consil. 20. sect. 4.*

Subsectio

Subsectio quarta.

Pro Hæmorrhoidum dolore.

AD hujus affectus curationem, primò sanguis detrahendus est ex venis brachii, ut fiat revulsio à parte affecta qua sufficienter celebrata, derivationis gratia vena malleoli etiam aperienda est.

Interdum ad humoris acrimoniam demulcendam, emulsiones quatuor semin. frigid. exhiberi poterunt.

Inter topica *Quercetanus* valde commendat oleum nucum expressum, in quo bullierint millepedes in oleo communi, eoque dulci, possunt etiam aselli decoqui, & dolorem mirabiliter sedant. Vel,

R. Mucilag. sem. psyll. ℥ij. ol. viol. ℥iij. F. linimentum. Vel,

R. Mucilag. sem. psyll. & senu-græc. cum vino extract. an. ℥ij. butyr. rec. ℥iij. sevi hædini ℥j. agitentur simul in mortario plumbeo. F. linimentum vel butyrum solum in mortario plumbeo ductum ad Solem donec nigrescat, est egregium remedium. Potata etiam recens parti admota est valde anodyna.

Cataplasma etiam ex medulla panis albi in lacte decocti, addendo oleum rosæ, & vitellos. ovorum commode usurpatur.

Portulaca contusa & admota dolorem sedat, tumorem imminuit, ulcera consolidat, & excrescentias carneas absumit.

Cepa alba sub cineribus cocta, &

cum butyro rec. subacta instar Cataplasmatidis, dolorem sedat, & tumorem discutit.

Fotus admoventur eidem parti, ad dolorem sedandum, ex decocto tapsi barbati, malv. bis malv. parietar. sem. lini, senu-græc, althææ, fl. chamæm. & anethi in lacte parato vel in hydræleo, vel jusculo intestinorum vervecis infusus ex eodem decocto, aucta quantitate simplicium, parari potest aqua frigida pro fota utilissima.

Ad tumorem discutiendum convenit fotus ex alumine in vino rubro decocto. *Aquapendens* admovent spongiam ex aqua calcis expressam, & supra partem alligat.

Ad hæmorrhoides absumendas & exsiccandas convenit suffumigium ex pulveribus lolii, tapsi barbati, scrophulariæ, super prunas coniectis at efficacius fiet suffumigium, si sulphur simul uratur. imò verò ex sulphure solo suffumigium paratur, & per tubulum exceptum hæmorrhoides cæcas, & latentes potenter exsiccant mirum in modum confert injectio sequens frequenter usurpata.

R. Succi plantag. ol. violan. ℥iij. balsami naturalis ℥ß. M. F. Injectio in anum.

In communi usu est pulmo hædinus ex animali adhuc calens parti appositus.

In iis qui huic affectui valde obnoxii sunt causticum tibiæ utilissimè admoventur. *Lazarus Riverius. prax. med. lib. 10. cap. 11.*

Succus ceparum cum aloë mistus

& panno asperiore fricando applicatus aperit hemorrhoides. *Jo. Hartmanni. Practic. chimiatr.*

Habet sudor morientium mirificas vires mortificandi hemorrhoides & excrescentias. *Jo. Helmontius tract. cui tit. Latex humor neglectus.*

Ad cæcas hemorrhoides, quibus subinde adfligebatur avus meus, hoc pulv. experimento suo utebatur.

R. Antimonii pulver. ʒij. hermodactyl. ʒß. boli arm. ʒj. M. F. pulvis. applicetur cum cottone quoties egeritur. *Achilles Gasserus. observ. 42.*

Obstetrix Gallica lib. 3. pag. 24. medetur dolori hemorrhoidum etiam gravidis & parturientibus molesto, hoc unguento.

R. Milleped. q. s. contund. & probe misc. cum pulpa pomorum acidorum cocta, & applica cum lintheo bis in die manè & vespere. *Wolfgangus Hæferus. lib. 3. Hercul. med. cap. 5.*

Subsectio quinta.

Pro Hemorrhoidibus nimium fluentibus.

SI profluvium grave est, internam venam in brachio secare poterit, quod id remedium expeditum est, & efficax. Si profluvium diu duravit, virsq. attrivit, ne spirituum fiat subitaeductio, partiri sectionem in vices decet, ita & viribus minus incommodi inferetur, & revulsio fiet iteratis retractionibus evidentior, sin nec ita impediatur profluvium cucur-

bitulæ sine vel cum scarificatione affigendæ: affixæ hypochondriis potissimum sinistro, profluvium egregie retinent, illud præcipue quod ex portæ venæ ramo derivatur, & scapulis primum, deinde lumbis admotæ efficaciter fluxum retinent, qui ex cavæ venæ propaginiibus derivatur exhibeatur demum potio purgans ex iis, quæ sæculentum, crassumque, item biliosum humorem & ichorem melancholicum ducunt, & membra interim ab obstructione vindicata corroborant, inter alia auctor sum ut rhabarbari usum sibi familiarem faciat. Si profluvium diutius protrahi incipiat ex floribus verbasci & ovo placentulas confectas quotidie edat, & vespere cum decumbendum est, suffitum ano excipiat è sella perforata à concisi verbasci foliis molari ignito lapidi injectis, excitatum tum plantaginem & verbascum simul tulas ano admoveat, vel calendula tusa succo porrorum incocta imponatur, quod est singulare hoc modo sæpe firmantur nullo efficaciori adhibito. Si gravior urgeat sanguinis profusio, utatur istis pilulis, quibus in hoc affectu efficaciter uti soleo.

R. Pilul. è bdellio ʒj. troch. è terr. sigill. troch. è carabe, an. ʒj. cum mucilagine sem. cotoneor. ex aq. ros. extracta. F. massa, & ex qualibet ʒ. pilulæ ix. ex his diglutendæ iij. manè ante prandium, & vespere ante coenam totidem non est quod quem terreat in harum pilul. exhibitione *Rondeletii* censura vulgare

vulgare nostrum bdellium myrrham esse arbitrantis: nam hic fidem facere possum, me in usu istarum ut sunt præscriptæ, atque cum usitato bdellio compositæ, effectum quem promittunt tam evidentem deprehendisse, ut de compositione dubitare vix queam; nisi quis putet ab adjectis siccantibus & astringentibus hoc quaecumque quod recipiant myrrhæ obtusum superatumque esse. Exhibui in hoc casu aliquando troch. è carabe solos cum decocto sumach. Cum alias profluvium fuit instantius, & humor eo delatus calorem induxit, applicui ad anum quod sequitur.

R. Succ. plantag. ꝑijß. aq. ros. 3vj. pulv. sumat part. iijß. fl. verbasc. rosmarin. siccat. an. part. j. redige S. A. in emplastr. Si postulat necessitas, licebit sanguinem drac. bolum armen. malicorium & id genus alia addere. Ista enim foris adhibita minus nocent, licet intus frigidiora omnia sunt suspecta: atque omnia ista utilia sunt, undecumque sanguis profluat; quod si constet ex cavæ venæ propagininibus prodire, jam licebit inferiorem lumborum & dorsum partem unguento comitissæ vel simili astringente & refrigerante illinire.

Memini me in M. S. antiquo libro legisse quod tria semina genissæ quotidie manè sumpta, & hæmorrhoidum & sanguinis è naribus profluvium sistant, cui licet nulla manifesta ratio subsit, nisi quis putet, ideo hoc fieri quod ad urinæ vias avertant, indicare tamen id tibi volui, quod

experimentum sit facile & sine ullo periculo. Novi qui sanarunt quos nimium profluvium ferè confecerat, ut hydropis periculum adesse videretur, exhibita herbæ chelidonii aqua destillata, sed quia acris est admodum, libentius utor herba ista cerevisia vel etiam vino macerata. *Reinerus Solenander.* consil. 20. sect. 4.

Subsectio sexta.

Pro Hæmorrhoidibus nimium fluentibus.

Pulvis bufonis combusti vel ranæ terrestris positus supra hæmorrhoides, dicitur eas stringere à proprietate. *Petrus Forestus.* schol. obs. 6. lib. 23. *De Sedis & Ani vitiis.*

Cuidam medice ætatis nimia præcipitatione fundebatur hæmorrhoides. Cum Medici & Chimici cuncta tentassent, nec successissent, iussu ut una intacta, reliquæ tangerentur colcothare; ita appellant crassamentum illud à vitrioli olei distillatione relictum: ilico constitit, vivit præstitisset tamen sensim aliquaque die id actum fuisse. *J. Heurnius* ad aph. 12. sect. 6.

A proprietate quadam valet cingulum ex foliis recentibus hellebori nigri conquassatis, nudo corpori circumdatum: hoc feliciter usus sum: præstat idem in immoderatis fluxibus mensium, & sanguinis arteriosi post partum gravissimum sæpe magno conamine profluentis. Laudatur etiam hic essentia croci Martis. *J. Hart-*

Hartmannus. pract. chimiatr.

Cum sæpenumero per multos dies, imò etiam menses gravi hæmorrhoidum fluore opprimor, adeo ut vires vacationis hujus copia dejiciat, & pro sanguine nigro ac crasso, rubrum fluat, hunc fluxum sisto adaptando crebrò alternos sacculos calidos ex rubro panno & contusis glandibus, vel quercinis foliis in forti aceto multum decoctis factos, quibus ocys fluor consistit. *Martinus Rulandus.* cent. 1. curat. 7.

Pinguedo anguille quæ dum torretur exudat unguentis addita, proprietate quadam agens, ipsa efficaciora reddit.

Fungus qui crepitus lupi nominatur, siccatus levissimus & subtilissimus in podicem insertus, admodum fluorem sistit uti & telæ aranearum, & leporis pili subtilissimi.

Sanguis humanus, vel aliorum animalium fervidus adhuc injectus, mirabiliter sanguinem ex alvo profluentem cohibet. Pulmo etiam arietis modò exemptus, tepens adhuc & cruentus podici subjectus, magnam in sanguine sistendo habet efficaciam. oleo vitrioli venam tangere, efficax est remedium, vel in extremo periculo aqua forti appellata cauterium æquale extremum erit remedium, uti & si vena vossella apprehensa, atque elevata, & filo sericeo vel seta cum acu subducto ea vinciri possit.

Hæmorrhoidum, ut & mensum, & post partum sanguinis immoderatum fluxum, proprietate quadam occulta sistunt folia hellebori nigri re-

centia conquassata, & cum fascia corpori, ut nudum corpus tangant, cinguli instar circumligata, reiteranda toties quoties priora siccata fuerint. *Felix Platerus.* prax. tom. 3. pag. 646.

Subsectio septima.

Pro Hemorrhoidibus nimium fluentibus.

Consiliarius quidam immodico hæmorrhoidum fluxu laborabat à quinque vel sex diebus, quo sanguinis ℥viij. vel x. singulis diebus profundebar post venæ sectionem, julepos refrigerantes & incrassantes, aliaque remedia interna & externa frustra exhibita, cum resurgeret, & æger admodum debilitaretur, præscripti succum urticæ levi ebullitione depuratum ad ℥ij. cum paucis saccharo, & hoc solo remedio fluxus omnino cohibitus est. *Lazarus Rivierus.* obs. 81. cent. 4.

Purgatio blanda humores biliosos sanguini impetum conciliantes ad intestina derivat; eaque fieri debet expurgantibus astringendi vi præditis, ut rhabarbaro, myrobalanis, & tamarindis. Docet *Mercurialis* tamarindos præcipuè, ad compescendum hujusmodi sanguinem fluentem, miram quandam potestatem habere, tam decoctos, quam in substantia usurpatos.

Inter topica fots ex verbasci decocto in aqua ferrata vel vino astringente parato convenientissimus est:

hæc

hæc siquidem planta hæmorrhoidum fluori & dolori appropriata est in usu fomenti diligenter observandum, ut frigide vel saltem tepide admoveatur magis composita decoctio in hunc modum præscribi potest.

R. Rad. bistort. ꝑ. sol. plantag. verbasc. summitat. rubi, & quercus, an. M. iij. granor. sumach. balaustr. gallar. virid. & malicorii, an. Mj. myrtill. 3ß. rosar. rubr. p. ij. alumin. 3j. coquantur in tribus partibus aquæ ferratæ, & unâ vini rubri austeri pro fotu. ex hoc decocto, aucta dosi simplicium, potest fieri infusus, quo utatur æger subfrigide.

Unguentum comitisæ ad fluxum cohibendum utilissimum est, eoque inungi debet dorsum & hæmorrhoides, vel in rem præsentem tale componi poterit.

R. Ol. rosar. omphacin. & myrtill. an. 3ij. succi plantag. & taphi barbat. an. 3j. aceti vini rubr. 3j. bulliant ad succorum consumptionem, deinde adde bol. arm. sang. drac. thuris & scoriz ferri subtiliss. pulver. an. 3j. ceræ q. s. E. unguentum.

Rondeletius magis probat unguenta quæ sine oleis parantur, quia magis astringunt, eaque in hunc modum parat.

R. Succ. plantag. burse pastor. & taphi barbati, an. 3ij. syr. acetos. simpl. 3ij. coq. simul leviter. postea misce sang. drac. 3j. bol. arm. terr. sigill. & radic. bistort. subtiliss. pulv. an. 3j. ceruss. lotæ 2ij. M. ad formam linimenti.

Si hæmorrhoides sint exulceratæ, sequens parari poterit.

R. Ol. rosar. 3ij. thuris & aloes, an. 3j. sarcocoll. sang. drac. bol. arm. an. 3ß. spodii, carabes, an. 2j. amyli 3ij. succ. plantag. 3j. F. unguentum.

Cataplasma dictis partibus utiliter admoveatur in hunc modum.

R. Bol. arm. aloes, mastich. thuris sang. drac. an. 3ß. off. myrobalar. indor. & gallar. an. 3j. subigantur cum albumine ovi & succo plantag. F. Cataplasma.

Suppositoria huic usui sunt valde idonea, quia penitus in partem demittuntur. Horum forma talis est.

R. Colophon. thuris, an. 3ij. bol. arm. 3ß. ceruss. plumbi usti, an. 2j. acaciæ 3ß. subtiliss. trita excipiantur sevo hircino pro formandis suppositoriis.

Injectiones per syringam in anum sunt ex succo plantag. aliisve supradictis ad fotum propositis. Suffitus etiam in eundem finem utiliter usurpantur, ex decoctis forum prædictorum parati quibus addi potest sequens.

R. Thuris, aloes, mastich. ros. rubr. myrtill. & absynth. an. 3ß. troch. de carab. 3j. F. pulvis crassior carbonibus injiciendus: cujus fumus recipiendus est in cathedra perforata per infundibulum amplum, cujus angusto orificio aptetur tubulus ex ligno, vel argento, in anum demissus. Suffitus ex decocto taphi barbati omnium fere utilissimus est.

Toto

Toto curationis tempore utatur æger pro potu ordinario aqua serrata vel decocto millefolii.

Curato fluxu de præcautione cogitandum est ne iterum redeat quod fiet victus ratione convenienti, phlebotomia bis aut ter in anno usurpata, purgatione usuali cum caustico tibiæ admoto, aliisque hujusmodi, quæ varianda sunt, juxta varias corporum dispositiones. Præterea aquæ minerales virriolatæ, aluminosæ, & serratæ, erunt convenientissimæ.

Fonseca commendat ad præcautionem hujus affectus decoctum lentisci, vel ejusdem infusionem in vino, paratum in hoc modo.

R. Rasur. lentisci ℥ij. infundantur in ℥xij. vini per viginti quatuor horas in loco tepido. Deinde colentur, & de hoc vino bibat pro potu ordinario per mensem integrum. Habet enim vires sistendi hæmorrhoides, tum etiam ventriculorum roborandi. *Lazarus Riverius. prax. med. lib. 10. cap. 10.*

Sectio sexta.

De Hemicrania.

Vide supra, lib. 3. sect. 16. De Capiti Dolore.

Subsectio prima.

Pro Hemicrania per consensum ventriculi.

Multis peractis remediis ad decoctum ligni buxi confugimus, quo multum sudavit, & ita valuit ut intra viginti dies ab ejus potu æger optimè habuerit, nec amplius in eundem morbum reciderit. Cæterum scire decet lignum busum. *Europæis* frequens & *Cerdonibus* satis notum, lignum guaiacum esse quod superioribus annis ex *Peru* & *Insulis* noviter expertis asportari cepit. quod tamen ex *Insulis* iis adfertur pinguius, & per consequens calidius est, nostrum verò moderatiorem sortitur temperaturam, ac proinde iis qui calidiori sunt temperatura, & morbo calidiori affliguntur, præcipuè in æstate, liberalius ejus decoctum damus guaiaci decocti vice nec enim aliter inter se differunt hæc arbores quam Soli diversi ratione. Nostrum verò hoc lignum buxi unice iecur plus justò calidum emendat, & sudorem egregiè evocat. ut sæpe experientia compertum habuimus. *Amatus Lusitanus. cent. 3. curat. 36.*

Subsectio

Subsectio secunda.

Pro Hemicrania graviter affligente.

Peractis venæ sectione & purgatione, pro discutienda materia à capite, placet totus ex sponsia madefacta in decocto chamæm. anethi, beton. verben. in vino austero atque aqua parato. Verùm ea hora qua dolor ingruere solet, caput oxyrrhodium manendum ad dolorem leniendum confect unguentum alabastrinum, oleum etiam ex vitell. ovor. cum lumbricato imò verò frustum carnis super carbones ignitos excalescitur maximè prodest ad qualitatem autem pravam (si quæ subfit) delendam, & dolorem proprietate recondita tollendum, omnibus præfero linimentum ex theriaca mediæ ætatis in succo betæ nigræ & aceto liquata: nec usus ejusdem theriacæ recentioris, vel pilul. de cynoglossa per os qualibet hora dolor insievertit inopportunus mihi censetur. *Jul. Cæsar Claudinus.* Consult. 76.

R. Aq. vitæ opt. salv. lavend. an. ʒijß. camphor. croci, an. ʒj. M. F. totus, quo foveatur calidè locus affectus.

Postea applicetur capiti ea parte rasò hoc Cataplasma.

R. Medull. panis albi ʒß. sem. fenugræc. lini. an. ʒj. surfur. farin. fabar. an. Mj. coq. in s. q. lactis vaccini ad consistentiam Cataplasmatiss. adde vitell. ovor. numero ij. croci,

camphor. an. ʒj. M. F. Cataplasma.

Cum alvus ægrè ferretur præscripsi hunc pulverem.

R. Agar. albiss. ʒß. mechoac. ʒj. cinnamom. ʒß. M. F. pulvis pro duabus dosibus. sed ecce! cum maritus unica vice integrum pulverem præbuisset, alvus copiosè soluta, ægraque valde allevata fuit. *Jo. Petrus Lotichius.* obs. 4. cap. 1. lib. 2.

Quia interna nollebat admittere medicamenta hoc oxyrrhodium vel potius emulsionem loco affecto & fronti applicavi.

R. Amygd. d. depilat. & nucleor. persic. an. ʒvj. sem. canab. pav. alb. an. ʒv. spec. diarrhod. abbat. zedoar. caryophyll. pulv. an. ʒß. camphor. aceto solut. gr. v. opii pariter aceto solut. gr. iij. acet. rosac. ʒj. aq. verben. beton. ros. an. ʒij. spirit. rosar. (ad gratiam odoris) ʒjß. M. diligenter. F. emulsio illicè levissimus dolor placatus est. *Jo. Petrus Lotichius.* obs. 6. cap. 1. lib. 2.

In dolore hemicranico à causa calida orkundo, & in dolore illo, qui à *Gordonio*, clavus nominatur, qui est dolor fixus in temporibus, arteriotomia mirificè prodest, quam tutò celebravi in plurimis, vulnus alligando simplici splenio ex linteo complicato confecto, & aqua frigida madefacto, ut in vulgari phlebotomia, fascia superinducta, quæ à *Galeno* lepus sine auribus nominatur, neque ulla unquam secuta est hæmorrhagia. item vidi cephalæam diurnam caratam in nosocomio admoto caustico

M m m

poten-

potentialem super arteriam temporalem. Decisa enim eschara cauterii potentialis supra venas & arterias admoti, nullus sanguinis fluxus emergit, quia provida natura, dum escharæ separationem molitur, simul novam carnem generat, qua venarum oscula teguntur. *Samuel Formius. obs. 31.*

Non silendum præfens hemicranie pertinacis remedium *Adrianus Spigelius* in semetipso aliisque exploratum, nimirum incisio venæ quæ inter indicem pollicemque excurrit. *J. Rbodius. obs. 76. cent. 1.*

Sectio septima.

De Hepatis morbis.

HEpar, cujus officium est sanguinem à vena portæ exceptum ab humore felleo separare, depuratumque in venam cavam deducere, compluribus variisque patet affectibus: quales sunt intemperies calida & frigida, obstructio, scirrhus, inflammatio & dolor, &c. obstructio jecori admodum familiaris est, nulloque viscus hoc æquè vitio tentatur, quod vena portæ per ejus substantiam in ramos tenuissimos dissipata facile oblitteretur. Ejus cause sunt, Prima, Ineptior partis permeabilitas ob frigus, res astringentes, contusionem, compressionem & ligaturam. Secunda, Sanguinis ad permeandum ineptitudo ob copiam,

crassitiem & visciditatem. Tertia, Partis à plenitudine oppressio, ob victum pleniorum, intermissa exercitia & evacuationum consuetarum suppressionem: hunc affectum ostendit gravitas, & distentio cum obtuso dolore, dextro insidens hypochondrio, tum præcipuè manifesta, quum quis mox à cibo exercitationem subit.

Scirrhus hepatis tumor est in illa parte præter naturam durus ac renitens, doloris expers, nisi fortè durius prematur ex contumaci & inveterata obstructione sæpe semper, aliquando sed raro ex inflammatione originem trahit: non subito fit, sed pedetentim. Primum enim tenues jecoris venas implet & infarcit humor obstructionis author, auctus dein in omnem visceris substantiam redundat, eamque perinde atque venas obstruens, hinc multò plenior cumulat, jecur in amplam molem, ut turgidum appareat, distendit: denique siccatus, & vi caloris tenui parte dissipata, reliquus totus obdurefcit: cujus permissione jecoris substantia labefactatur, verusque scirrhus tandem emergit, tactu deprehenditur, præsertim si gracile & adipis expers sit abdomen, idque facilius erecto vel in dextrum latus inclinato ægro, quam decumbente supino, tum enim non nisi pressu animadverti potest jecoris situ & figura describitur: facilis præterea est decubitus dexter, sinister verò gravis, quod moles quædam veluti suffocans in ventriculam & præcordia incumbat.

Jecoris

Jecoris inflammatio, quæ Græcè *ιπατρίτις* dicitur, est ejusdem tumor calidus ab impetuosa præservida materie affluxione exortus cum febre continua, dolore gravativo, sensuque ponderis affligens. ejus signa sunt gravitas dextra præcordiorum parte, dolor à jugulo ad costas nothas protensus, tussis exigua, eaque sicca, difficultas spirandi, febris acuta, anorexia, sitis inexhausta, color totius corporis ad flavum declinans. Tumor hic faciliè in abscessum definit, qui si contigerit, certam mortem prænuntiat. ideo medicis quam maximè curæ est, ne ad hoc malum morbus deveniat. abscessus quum jam sit, dolores, febris, & cætera symptomata invalescunt, rigores sæpe nullo ordine invadunt, quos sequitur caloris exacerbatio, confectio pure, omnia quidem remittuntur, vires tamen relinquuntur multò imbecilliores, pulsus frequens, parvus & languidus, crebraque animi defectio rupto abscessu puris illuvies prorumpit, cujus tetro vapore æger tandem de medio tollitur. intemperie etiam, tum calida, tum frigida detinetur hoc viscus; in calida adest cibi, maximeque carnis fastidium, & nihilominus inedia plurimum incommodat, sitis vehemens, corpus universum, præcipue manuum & pedum palmæ calent, in frigida major est cibi cupiditas, sitis nulla, faciei color albus, habitus corporis mollis, & dejectiones crudæ.

Subsectio prima.

Pro Hepate calido.

Inter omnia remedia, quæ hactenus ars invenire potuit ad hepar præcalidum refrigerandum atque roborandum, primas obtinet tinctura coralliorum: cujus cochlearia duo æger sumere poterit singulis diebus manè duabas horis ante passum. Ita præparatur.

R. Corall. rubr. crassiusculè triti $\mathfrak{z}\text{vj}$. reponantur in vase vitreo, quod matrarium vocant. iisque affundatur succus limonum, ut supra materiam quatuor digitis emineat; (in penuria succi limonum, substitui poterit succus berberorum) vase bene clauso ponantur in B. M. per quatuor aut quinque dies continuos, & tincturam separa à fæce, & in alio vase serva ad usum dictum. gustui gratior fiet tinctura, si cum sacchari candi pari quantitate reducatur in syrupum; sed multò inefficacior evadet. at melius addetur saccharum cuilibet dosi exhibitionis tempore. Ad eundem usum valde commendatur conserva ex fructu cynorhodia confecta, cujus sumat singulis diebus ad nucis magnitudinem. Uti etiam poterit Electuario sequenti.

R. Elect. triasantal. quadruplicato rheo in tabell. redacti $\mathfrak{z}\text{iiij}$. capiat tabellam unam ponderis $\mathfrak{z}\text{ij}$. superbibendo parum potus ordinarii.

Tinctura etiam rosarum ad usum
M m m a præ-

prædictum utilissima erit.

Hæc quatuor remedia in usu continuo ita habenda sunt, ut manè alterutrum sumatur horis duabus ante pastum, vespèri verò alterum, in introitu lecti, & ostridie verò alia duo iisdem horis, ita frequenter remedia immutando, ne natura nimium iisdem assuecat. *Lazarus Riverius.* obs. 49. cent. 1.

Si reperiri posset aliquod pharmacum, quod uno eodemque tempore stomachum teneret, jecurque refrigeraret, maximum esset inventum cichorium sylvestre duas hæc facultates possidet in cibis administratum, nam amaritudine qua pollet ventriculum, roborat sicut reliqua amara, & bilis fervorem compescendo immensos æstus ipsius hepatis coercescet. Hoc remedio plurimos sanatos vidimus, *Dominicus Panarolus.* obs. 47. pentecoste 3.

Quia hepar habes natura calidum, contemperatione aliqua interdum indiget, utque ea hepatis refrigeratio sine ventriculi incommodo instituat, suadeo, ut utrique membro, etsi dissimiliter affecta sint, sic consulas, ut saccharo rosato aliquot grana piperis per medium incisi indas, & simul deglutias ita piper calefaciet ventriculum frigidum, nec ultra progrediatur, & sacch. rosacci frigiditatem inhibebit; saccharum verò rosac. postea hepar contemperabit. *Caspar Hoffmannus.* consil. 9. lib. 3. consil. *Cratæus* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

Curatio consistit in correctione

illius intemperiei, per refrigerantia remedia, & biliosi humoris, qui ab ea producit, eamque vicissim fovet, aliorumque morborum causa existit, evacuatione ac primùm venæsectio hepar maximè refrigerat, biliosi sanguinis portionem educit, & obstructions à bile solvit mittendus igitur sanguis est à basilica dextra, quantitate plenitudini ac virium robori respondente, vel una vice, vel per intervalla, pro affectus magnitudine, & duratione; idque præmissis clystere, vel medicamento primas vias expurgante.

Deinde bilis educenda est cholago medicamentum benigniore, per intervalla repetito, aut apozema in plures doses exhibitum, aut syrupo magistrali, aut etiam syrupo de cichor. composito quadruplicato rheo, qui convenientissimus est. Siquidem innoxie biliosos humores expurgat, jecur refrigerat & corroborat, ejusque obstructions aperit.

Apozema bilem evacuans ita componi poterit.

℞. Rad. acetos. gram. cichor. oxy-lapath. an. ʒj. sol. cndiv. cichor. dentis leonis, & capill. ven. an. M. j. sem. 4. frigid. maj. an. ʒiij. liquirit. raf. ʒj. fl. cichor. bugl. viol. an. p. j. sen. mundat. ʒij. tamarind. ʒj. macis & caryophyll. an. ʒj. coq. ad quartar. v. in colat. dissolve expressi-onem ʒß rhei in prædicto decocto cum cinnam. insuli, syr. de cichor. compos. & rosat. solut. an. ʒij. F. apozema clarificatum & aromatizatum ʒij. fantali citrini, pro quatuor dosibus matutinis.

Syrus

Syrupus magistralis componi potest ex materia prædicti apozematis, triplicata dosi purgantium, & addita sacchari quantitate decocto æquali.

Utitatissimus apud nos est syrupus ex succis summæ efficacis ad chronicos omnes morbos, qui à calida hepatis intemperie, & bilis flavæ aut exustæ proventu oriuntur, & in sequentem modum preparatur.

R. Succor. recenter expressor. & per residuum depuratorum ex sol. endiv. cichor. acetos. fumar. borrag. & bugloss. ℥iij. succi pomorum redolentium recenter expressi & depurati ℥ij. polypod. q. rec. ℥ss. sennæ mundat. ℥vii. epithymi ℥iij. agar. rec. trochisc. ℥ss. macis & caryoph. an. 3ß. infundantur & decoquantur ut artis est, donec colaturæ ℥ijß. supersit in qua dissolv. rhab. el. in prædictis succis, cum spica infusi & express. 3j. sacchar. alb. ℥ijß. F. syrupus perfecte coctus, clarificatus & aromatizatus. 3ij. pulv. elect. triosantal. fervetur in vase vitreo. dosis 3ij. vel iij. bis aut ter in mense cum jusculo pulli, foliis endiviæ, cichor. & acetos. alterato, vel cum sero lactis.

Ad hepatis refrigerium sequentia utilissima sunt.

R. Radic. acetos. cichor. gramin. & lapath. acut. an. 3j. fol. endiv. cichor. acetos. capill. ven. an. M. j. flor. cichor. borrag. bugl. an. p. j. coq. ad. ℥ij. in colat. dissolv. syr. de limon. 3ij. F. julepus clarus pro tribus dosibus bis in die sumendis si

magis refrigerare studeas, adde singulis dosibus spiritus sulph. aut vitrioli. q. s. ad gratam aciditatem. Potest etiam misceri salis prunellæ 3j. ad majus refrigerium.

Sanguis cichor. & chamædrios ad sanguinem depurandum, obstructions referandas, & hepar refrigerandum utilissimus est, in syrupum reductus in hunc modum.

R. Aq. cichor. in B. M. paratæ. q. v. folior. cichor. partes duas, chamædr. part. j. micerentur simul & digerantur per triduum in B. M. Postea exprimantur: liquori adde nova folia cichor. & chamædr. digerantur iterum per triduum, deinde exprimantur, & infusiones illæ octies vel decies repetantur. Liquor evadet rubeus instar sanguinis, cui adde parem liquori sacchari quantitatem & F. Syrupus.

Utilis est sequens opiata.

R. Conserv. fl. cichor. viol. nymphæ & bugloss. an. 3j. pulv. elect. triosantal. 3jß. cum syr. de limon. F. opiata, qua utatur frequenter.

Bilneum aq. tepidæ frequenter usurpatum totum corpus refrigerat & humectat, multò potentius & utilis quovis alio remedio, in emaciatis præsertim corporibus.

Serum lactis ad idem est efficax, si ad quindecim dies aut plures usurpetur elicitur autem commode per lactis ebullitionem, affundendo parum aceti vel succi limonium, & postea colando. Amatus Lusitanus ipsum preparat in hunc modum.

R.

prædictum utilissima erit.

Hæc quatuor remedia in usu continuo ita habenda sunt, ut manè alterutrum sumatur horis duabus ante pastum, vespere verò alterum, in introitu lecti, postridie verò alia duo iisdem horis, ita frequenter remedia immutando, ne natura nimium iisdem assuescat. *Lazarus Riverius*. obs. 49. cent. 1.

Si reperiri posset aliquod pharmacum, quod uno eodemque tempore stomachum fovet, jecurque refrigeraret, maximum esset inventum cichorium sylvestre duas hæc facultates possidet in cibis administratum, nam amaritudine qua pollet ventriculum, roborat sicut reliqua amara, & bilis fervorem compescendo immensos æstus ipsius hepatis exerceat. Hoc remedio plurimos sanatos vidimus, *Dominicus Panarolus*. obs. 47. pentecoste 3.

Quia hepar habes natura calidum, contemperazione aliqua interdum indiget, utque ea hepatis refrigeratio sine ventriculi incommodo instituat, suadeo, ut utrique membro, etsi dissimiliter affecta sint, sic consulas, ut saccharo rosato aliquot grana piperis per medium incisi indas, & simul deglutias ita piper calefaciet ventriculum frigidum, nec ultra progrediatur, & sacch. rosaci frigiditatem inhibebit; saccharum verò rosac. postea hepar contemperabit. *Caspar Hoffmannus*. consil. 9. lib. 3. consil. *Cratovius* & aliorum Medicorum à *Scholæzio* editorum.

Curatio consistit in correctione

illius intemperiei, per refrigerantia remedia, & biliosi humoris, qui ab ea producitur, eamque vicissim fovet, aliorumque morborum causa existit, evacuatione ac primùm venæsectio hepar maximè refrigerat, biliosi sanguinis portionem educit, & obstructions à bile solvit mittendus igitur sanguis est à basilica dextra, quantitate plenitudini ac virium robori respondente, vel una vice, vel per intervalla, pro affectus magnitudine, & duratione; idque præmissis clystere, vel medicamento primas vias expurgante.

Deinde bilis educenda est cholagogico medicamento benigniore, per intervalla repetito, aut apozemate in plures doses exhibito, aut syrupo magistrali, aut etiam syrupo de cichor. composito quadruplicato rheo, qui convenientissimus est. Siquidem innoxie biliosos humores expurgat, jecur refrigerat & corroborat, ejusque obstructions aperit.

Apozema bilem evacuans ita componi poterit.

R. Rad. acetos. gram. cichor. oxylapath. an. $\mathfrak{z}\text{ij}$. sol. endiv. cichor. dentis leonis, & capill. ven. an. M. j. sem. 4. frigid. maj. an. $\mathfrak{z}\text{ij}$. liquirit. ras. $\mathfrak{z}\text{ij}$. fl. cichor. bugl. viol. an. p. j. sen. mandat. $\mathfrak{z}\text{ij}$. tamarind. $\mathfrak{z}\text{ij}$. macis & caryophyll. an. $\mathfrak{z}\text{ij}$. coq. ad quartar. v. in colat. dissolve expressi-
onem $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$ rhei in prædicto decocto cum cinnam. infusi, syr. de cichor. compos. & rosat. solut. an. $\mathfrak{z}\text{ij}$. F. apozema clarificatum & aromatizatum $\mathfrak{z}\text{ij}$. santali citrini, pro quatuor dosibus matutinis. Syru-

Syrupus magistralis componi potest ex materia prædicti apozematis, triplicata dosi purgantium, & addita sacchari quantitate decocto æquali.

Utitatissimus apud nos est syrupus ex succis summæ efficacis ad chronicos omnes morbos, qui à calida hepatis intemperie, & bilis. flavæ aut exultæ proventu oriuntur, & in sequentem modum preparatur.

R. Succor. recentè expressor. & per residuam depuratorum ex sol. endiv. cichor. acetos. fumar. borrag. & bugloss. ℥iij. succi pomorum redolentium recentè expressi & depurati ℥ij. polypod. q. rec. ℥ss. fennæ mundat. ℥viij. epithymi ℥iij. agar. rec. trochisc. ℥ss. macis & caryoph. an. 3ss. infundantur & decoquantur ut artis est, donec colaturæ ℥ijss. supersit in qua dissolv. rhab. el. in prædictis succis, cum spica infusi & expressi. 3j. sacchar. alb. ℥ijss. F. Syrupus perfectè coctus, clarificatus & aromatizatus. 3ij. pulv. elect. triafantal. fervetur in vase vitreo. dosis 3ij. vel iij. bis aut ter in mense cum jusculeo pulli, foliis endiviæ, cichor. & acetos. alterato, vel cum sero lactis.

Ad hepatis refrigerium sequentia utilissima sunt.

R. Radic. acetos. cichor. gramin. & lapath. acut. an. 3j. sol. endiv. cichor. acetos. capill. ven. an. M. j. flor. cichor. borrag. bugl. an. p. j. coq. ad. ℥ij. in colat. dissolv. syr. de limon. 3iij. F. julepus clarus pro tribus dosibus bis in die sumendis si

magis refrigerare studeas, adde singulis dosibus spiritus sulph. aut vitrioli. q. s. ad gratam aciditatem. Potest etiam mulceri salis. prunellæ 3j. ad majus refrigerium.

Sanguis cichor. & chamædrys ad sanguinem depurandum, obstructiões referandas, & hepar refrigerandum utilissimus est, in syrupum reductus in hunc modum.

R. Aq. cichor. in B. M. paratæ. q. v. folior. cichor. partes duas, chamædr. part. j. macerentur simul & digerantur per triduum in B. M. Postea exprimantur: liquori adde nova folia cichor. & chamædr. digerantur iterum per triduum, deinde exprimantur, & infusiones illæ octies vel decies repetantur. Liqueor evadet rubeus instar sanguinis, cui adde parem liquori sacchari quantitatē & F. Syrupus.

Utilis est sequens opiata.

R. Conserv. fl. cichor. viol. nymphaeæ & bugloss. an. 3j. pulv. elect. triofantal. 3jss. cum syr. de limon. F. opiata, qua utatur frequenter.

Bilneum aq. tepidæ frequenter usurpatum totum corpus refrigerat & humectat, multò potentius & utilis quovis alio remedio, in emiciatis præsertim corporibus.

Serum lactis ad idem est efficax, si ad quindecim dies aut plures usurpetur, elicitur autem commodè per lactis ebullitionem, affundendo parum aceti vel succi limonium, & postea colando. Amatus Lusitanus ipsum preparat in hunc modum.

R.

R. Seri lactis lbj. syr. acetos. valde acidi ℥ij. M. & facta una ebullitione, capiat mote aq. mineralium, scilicet per duas aut tres vices postea deambulando antiqui eo utebantur ad lb. v.

Quercetanus vero in hunc modum preparat.

R. Seri lactis lbj. succ. limon. ℥ij. succ. pomor. redol. recent. extract. ℥ij. omnia simul cum albumine ovi prius agitata ad ignem clarificentur, addendo parum sacchar. de colat. cape ℥vj. vel viij. continuando per quindecim aut viginti dies.

At si emaciatum & consumptum fuerit corpus, lac integrum & præsertim asinum in plures dies exhiberi poterit. decoctum Chinæ cum succo limonum paratum, huic etiam usui confert, præsertim si obstructions adluerint. ita fiat.

R. Rad. Chinæ tenuiter incise ℥j. aq. fontis lbvj. succ. limon. ℥ij. macerentur per viginti quatuor hor. Deinde enq. ad tertix partis consumptionem. Postea colentur per manicam *Hippoc.* capiat ℥vj. manè & vesperi, vinumque eo diluatur.

Denique aque minerales vitriolatae utpote aperiendi & refrigerandi vi præditæ erunt utilissime. Perleverante affectu, hæmorrhoides per hirudines aperiuntur semel aut bis in mense.

Ac tandem exterius regioni hepatis epithemata & unguenta refrigerantia admoveantur epithemata fiant ex aq. acetos. cicchor. ros. plantag. aceto & caphura quibus ad robur

partis additur pulvis triasantal. Unguenta vero sint rosaceum, refrigerans *Galen.* & ceratum Santalinum. *Lazarus Riverius.* præf. med. lib. 11. cap. 1.

Subsectio secunda.

Pro Hepatis dolore.

Dominum *Sangermannum* dolor ad gibbas hepatis vexabat. irrita omnia fuerunt remedia ex arte comparata, & cum naturæ totum negotium relinqueretur, rusticus advocatus est, hic similem affectum se aliquando curasse asseveravit, arget confidenter ei sese credit. accipit radices hederæ pulverizatæ ℥j. aut ℥ij. potui dat cum decocto capi aut pulli, non longè post juvatur plurimum. ejusmodi remedia à veteribus sunt præscripta, à nobis neglecta; & eadem magno nostro vituperio cum summa laude usurpant Russici. *Ætius* caput scripsit de iis quæ purgant cavas & gibbas partes jecoris. *Gnil. Ballonius.* lib. 1. *Epid. & Ephem.* pag. 41.

Vidi pistorem quendam qui cum in itinere se fatigasset, ac in gramine dormisset, querebatur de aliquo at non valido dolore hepatis febricitabat non ardentem interdum Leipothymia tentabatur. cum obiisset, hepatis parenchyma, intacta ac integra membrana, in pus merum degeneraverat. *Jo. Hæurnius.* ad aphor. 45. sect. 7.

Subsectio

Subsectio tertia.

Pro Hepatis Inflammatione.

Vix quidam crapulae deditus inflammatione jecoris correptus est. Huic febris continua aderat, & dolor valde gravis in hypochondrio dextro, cum nulliusmodi quadam inani dolor ad claviculam ascendebat. Habebat etiam sitim inexhaustam, nauseam, cibi fastidium & singultum, cum lingua arida in principio, postea nigra & aspera, & sordio rubro, quae omnia inflammationem hepatis indicabant: ad hunc accitus, venam illico tundere feci ad ℥viij. Sequenti die cum non satis alvus responderet, lenitivum sequens ut exhiberetur mandavi.

R. Cassiae rec. extract. ℥j. rhei pulv. ℥j. fiat bolus quo quatuor sedes biliosas habuit, ita ut ex hac levi purgatione & sanguinis detractioe febris mitior evaserit, dolore parum diminuto innoxius etiam regionem hepatis unguento santalino, & pannum lineum eodem unguento inunctum apposuit sine calefactione interea & hoc decocto utebatur.

R. Endiv. Cichor. cum toto, dentis leonis cum toto, acetos. viol. lactue. novell. an. M. j. fumar. agrimon. cap. ven. borrag. bugl. an. M. ss. chamæpit. chamædr. (cum esset etiam quaedam obstructio) an. M. ss. rad. gram. petrosel. an. ℥ss. sem. quatuor frigid. maj. & min. an. ℥j. sem.

anil. ℥ss. tamarind. ℥j. prunor. damasc. numero xij. uvar. pass. exal. nat. ℥j. liquirit. ras. ℥ij. hord. mundat. p. j. F. decoctio in aq. pro ℥ss. colat. adde syr. de cichor. cum rheo ℥jss. syr. viol. de limon. de endiv. ex infusione ros. communium, an. ℥ss. M. quo apozemate cum usus esset, febris valde diminuta est, & alvum quotidie deponebat. Morbo magis inclinante, pro dolore usus est sequenti epithemate bis aut ter in die, atque ita dolor omnino evanuit, neque ad apostema devenit, de quo metuebat, sed sanus cum nostra laude, ab astantibus pro deplorato habitus evasit.

R. Endiv. virid. cichor. an. Mj. fl. chamem. melilot. & ros. rubr. an. M. ss. summitat. absynth. p. j. coq. in aq. communi pro ℥ss. in fine adde aq. absynth. endiv. an. ℥j. aceti opt. ℥ij. spec. triosantal. ℥jss. iterum bulliant, & F. epithema pro hepatis regione eo peracto, inungatur linimento infra scripto.

R. Ol. amygd. amar. chamem. ar. ℥ss. ol. ros. unguent. santal. an. ℥ij. M.

Quod ad victum attinet, tenuissimum adhibuimus, in principio nil nisi cremorem ptisanæ, & poma cocta administrando, abstinendum à dulcibus, quibus tum jecur, tum lien intumescunt: à valde etiam astringentibus abstinendum. *Petrus Forestus. obs. 7. lib. 19. De Hepatis Affectionibus.*

Quidam febre acuta corripitur dolor ad hypochondrium dextrum: sitis

tis colligebamus non esse pleuritim: tamen summa erat difficultas ducendæ animæ, & quæ in horas increveret. Spes erat eam sedatam in uno medicamento contra aucta est; metus suffocationis: revera phlogosis erat pituitosa circa eas partes, & nisi terna sectione venæ provisum fuisset, metus erat abscessus. *Gnil. Bals. lousin* consil. 91. lib. 1.

Indubitatum auxilium in hepatis inflammatione & corruptione adfert hepar galli nigri vivi exemptum & adhuc calens in ꝑv. aceti rosac. vel aceti simpl. minutissimè contritum, resolutumque, & à fibris colatum, tepidumque exhibitum. *Franciscus Joel. pract. sect. 1. lib. 5.*

Subsectio quarta.

Pro Hepatis inflammatione.

Senator quidam *Paterniscensis* quadragenarius, constitutione corporis gracilis, & natura biliosus, ob exercitia nimis violenta, cum supra modum incaluisse, inflammatione hepatis cum dolore ventris correptus fuit. Advocatus ego, ægrum febre acuta, cum lingue ariditate, tussicula sicca, respirandi difficultate, cibi fastidio, siti maxima, nausea, vomitu, inquietudinibusque laborantem offendi: duritiem quoque è regione hepatis manifestam persensit: inflammatio enim præcipuè gibbum hepatis occupabat: in curatione itaq, procelli: victus rationem refrigerantem & humectantem præscripsi loco

vini, decocto agrimonie & veronice, admixto nonnihil syr. de succo citri & acetosæ, utendum iussu. mox sequens enema ordinavi.

R. Rad. & fol. alth. malv. viol. pariet. agrimon. & veron. an. M. j. fl. chamæm. melilot. an. M. β. sem. anis. fœnic. an. ꝑj. lini & senugrec. an. ꝑβ. F. decoctio in colat. lbj. dissolv. sacch. rubr. ꝑij. catholic. ꝑj. vitell. ovi. ol. viol. & ros. an. ꝑj. sal. p. j. M. F. enema: quo rejecto, venam in brachio dextro incidi, & ad ꝑvij. sanguinis extraxi. Exterior totum latus sequenti linimento tepidè inunxi.

R. Ol. ros. & viol. cerati santal. an. ꝑj. ol. absynth. ꝑβ. M. F. Linimentum. Post duas à cœna horas, ad inflammationem internam accendendam, & somnum provocandum, nonnihil laudani ipsi exhibui, adeo ut ea nocte, & sequenti die meliusculè habere coeperit: symptomata enim multùm, uti & vires aliquo modo resocillatæ fuerunt: quapropter sequentem potiunculam ordinavi.

R. Fol. agrimon. veronic. cuscut. scabios. an. M. β. sem. anis. fœnic. an. ꝑij. liquirit. rac. ꝑj. coq. in aq. in colat. ꝑiiij. dissolve elect. diacathol. ꝑvj. syr. ros. solut. compos. cum rhab. agar. & sena. ꝑjβ. M. F. potio. qua clementer expurgatus fuit.

Victus rationem interim optimam observabat: pro potu ordinario utebatur decocto agrimon. & veronic. lacte amygdalino, & emulsionibus sem.

sem. 4. frigid. maj. oleis convenientibus quotidie inungebatur, chlysteres quinetiam urgente necessitate injectimus, corpusque per intervalla infusione rhei, cum syr. ros. solut. compos. purgavimus & sic divino favore dolor, reliquaue symptomata remiserunt tandem hepar, partesque nobilis sequentibus tabellis corroboravimus.

R. Spac. diarrhod. abbat. ʒij. aromat. rosat. troch. & rhab. an. ʒi. sacch. dissolut. in decocto agrimon. & veron. ʒiij. M. F. S. A. tabellæ de quibus sumantur ʒiij. horis tribus ante prandium. His plenissime convaleuit. *Gail. Fabricius Hildanus. obs. 48. cent. 2.*

Hominem intemperie frigida ventriculi, & calida intemperie hepatis laborantem cognovi, cui ab Empirico quodam plurima tam emplastra quam unguenta, eaque præcalida, veluti è pipere, cardamomo, oleo caryophyll. cinnam. & similibus præscripta, atque cartilagini xyphoidi admotæ fuerunt, inde inflammatione hepatis correptus, vix ab eadem liberari potuit tandem vero Dei beneficio, his quæ hepar refrigerant & corroborant, veluti julepo ex aq. cichor. endiv. agrimon. veronice. cum syr. de succo limon. acetos. & unguento santal. exterius applicato, sanitati cum restitui. *Gail. Fabricius Hildanus. obs. 46. cent. 2.*

Pro potu utatur æger decocto hord. & graminis cum tantillo liquoris. vel syr. viol. aut capill. ven.

Exterius conveniunt sequentia topica.

R. Aq. endiv. cichor. acetos. plantag. & rosat. an. ʒiij. aceti rosac. ʒ. pulv. el. triafantal. ʒij. camphor. ʒ. F. epithema regioni hepatis tepide frequenter admovendum. Vel,

R. Fol. endiv. cichor. scariol. plantag. bugloss. borrag. & fl. nymph. an. Mj. absynth. roman. M. ʒ. ros. rubr. p. ij. santal. rub. & citrin. an. ʒij. coq. ad ʒij. in colat. dissolv. aq. rosat. ʒ. ʒ. aceti rosac. ʒij. camphor. ʒ. F. epithema.

R. Ol. rosac. ʒij. ol. absynth. ʒ. M. abluantur oxycrato, & inungatur eadem regio post usum epithematis. Vel,

R. Ol. rosac. & myrtini. an. ʒij. succi endiv. & cichor. an. ʒij. aceti ʒ. bulliant ad succorum consumptionem. Deinde adde pulv. santali rubri & ros. rubr. an. ʒj. ceræ albæ q. s. F. unguentum.

Vel unguentum rosac. solum aut refrigerans *Galeni* oxycrato lotum potest ad moveri.

In progressu morbi, mitescere febre ac dolore, res solventia cum refrigerantibus permiscenda sunt æquali, vel inæquali dosi, prout morbus ad itarum aut declinationem, magis vel minus accedere videtur, quæ à medico prudenti temperari debet ut eorum materia non effugiat, nonnulla exempla annotabimus.

R. Ol. ros. ʒij. ol. absynth. ʒ. ol. chamæm. ʒ. pulv. trium santal. ʒj. spic. nard. ʒ. ceræ, q. s. F. linimentum.

R. Farin. hord. ʒiij. santal. rubr. ʒij.

℞ij. ol. rosac. ℞iij. M. cum decocto endiv. & cichor. F. cataplasma.

In declinatione, febre profligata, resolventia erunt admovenda, additis emollientibus, ne qua durities superfit, & nonnullis adstringentibus ad robur partis conservandum.

℞. Rad. alth. ℞iij. rad. cyperi, & cal. aromar. an. ℞β. fol. malv. viol. agrimon. an. M. j. absynth. urtiſ- que an. M. β. sem. lini. fenugræc. anis. fœnic. an. ℞β. flor. chamæm. melilot. aneth. an. p. j. spic. nard. schænanth. mastich. an. ℞β. fiat omnium decoctio, qua ſc- vatur pars affecta calidiuſculè.

℞. Ol. chamæm. lilior. & amygd. d. an. ℞j. olei absynth & nardin. an. ℞β. pulv. schænanth. rosar. novell. & absynth. an. ℞j. ceræ q. f. F. lini- mentum, in declinatione uſurpan- dum.

Si durities partis perſiſtat, gummi ammoniacum in aceto diſſolutum, prædicto linimento addere conveni- et, vel etiam ſequens emplaſtrum e- rit admovendum.

℞. Empl. de meliloto & diachil. ireati, an. ℞j. M. extend. ſuper alu- tam. F. emplaſtr. ad formam ſemilu- næ admovendum parti affectæ. Vel,

℞. Gummi ammoniac. in aceto ſemolliti ℞j. ladani & mastich. an. ℞j. ol. absynth. & ceræ, an. q. f. F. Emplaſtrum.

Si inflammatio ad ſuppurationem vergat, quod cognoscitur ex febris & doloris intensiōe, maximum eſt periculum, & pauci evadunt attra-

men ſuppurationi adjuvanda eſt em- plaſtris prædictis, quæ materiam re- ſolubilem reſolvent, & ſuppurabilem ſuppurabunt; tum etiam admotis cataplaſmatis emollientibus: intus verò exhibendum juſ pulli alteratum malva, althæa, caricis, prunis rup- to abſceſſu, ſi pus album eſſuat per alvum, aut urinas, abſtergendum eſt aqua hordei, vel ſero lactis, cum melle rosac. Si verò ſuppurationi ver- gat in partem externam, cultello igitur apperienda eſt, ſecundum Hippo- crates & ſi pus eſſuat album & coctum, ſpes eſt ſanationis. Si verò rubrum, ſordidum, ſœculentum, & inſtar amurcæ, tendit æger ad interitum. *Lazarus Riverius. prax. med. cap. 2. lib. 11.*

Memini me apud *Suttonium* & *Plinium* legiſſe *Auguſtum* vitiato je- core laborantem, ſomentis calidis ſi- ne fructu à medicis tractatum eſſe, accito autem *Antonio Muſa*, cum frigidis remediis fuiſſe ſanatum: quam rem libenter commemoravi, quod cum viderim à ſolertiſſimis medicis remedia calorifica huc uſque admini- ſtrata, aut nullam aut exiguam me- dicinam conſuliſſe, in ea ſum ſenten- tia, ea medendi ratione pauliſper omiſſa, ad refrigerantia moderatè po- tius omnem curam eſſe converten- dam, ita tamen ne calore nativo he- betato, ulla vis inferatur. *Hieronymus Mercurialis. tomo 2. conſult. 59.*

Subſectio

Subsectio quinta.

*Pro Hepatis intemperie frigida
hydropem minitante.*

Prescribenda victus ratio, quæ calefaciat, moderatè siccet, incidat, attenuet, ex iis quæ facillè concoquantur & subigantur ex usu erit hoc conditum, quod ex condit. cortic. arantiorum. rad. enulæ, rad. cichor. spec. arom. rosat. diarrhod. &c. confectum est. item maximè probò electuarium hoc quod *Arabe* de vino, *Græci* Cyphoides vocant, hoc modo secundum *Hollerium* præparatum.

R. Passul. corinth. ℥ss. coq. in vino veteri generoso ad pultis consistentiam, rufas excerne per setaceum, tum admisce conserv. anth. cortic. citri condit. cinnam. an. ʒj. spec. arom. rosat. diamargar. calid. diacinnam. an. ʒij. lign. aloes odor. ʒss. croc. ʒss. M. dosi ʒss. *Reimerus Solenander.* conf. 2. sect. 3.

Subsectio sexta.

Pro Hepatis obstructione.

Digestione facta, semel atque iterum pulverem hunc purgantem cum fructu præscripsimus.

R. Spec. diaturb. cum rheo ʒj. tartar. vitriol. ʒj. M. F. pulvis. in brodio pisorum assumendus. *Gregorius Horstius.* obs. 30. lib. 4.

Ruticis & agrestibus hominibus

hepatis & lienis obstructionibus laborantibus, epotandum dedi proprium lotium magno successu, illud enim extergit & incidit illud etiam calidum cum canabina stupa applicare juvat. Hepar etiam vulpis comestum à quadam proprietate convenit, ut & corallium valde trium. Prodest etiam urtica mortua quæ lammium dicitur ea quomodocunque assumpta, induratos & obstructos lienes liberat. Ego soleo eam exhibere manè incoctam ovo in formam placentule. Hoc medicamentum didici à Monacho *Hetruse*, qui solum singulis diebus hujus herbe aliquot folia contrita & ovo incocta exhibebat edenda, & permultos curabat. Ego postea solos ipsius pulveres scilicet in vino albo in eodem affectu exhibui debet in usum vocari illa duntaxat lamie species, quæ in foliis maculam habet albicantem. Est etiam filicis decoctum efficacissimum in hoc casu, id quod antiquis cognitum. *Gal. lib. 8. De comp. med. S. loca,* feliciter exhibet in hepatis obstructione, & optimum pharmacum vocat. *Reimerus Solenander.* confil. 12, 13. sect. 1.

Studiosus quidam ex intemperstivis lucubrationibus in gravissimas obstructiones hepatis & lienis incidens, quæ cum ad extremum mæciem perduxerunt, cum potiones purgantes, apozemata aperientia aliæque remedia parùm contulissent, pilulis sequentibus à me præscriptis intra mensem restitutus est.

R. Aloes opt. & gummi ammo.
N n n 2 niac.

niac. in aceto soluti & per setaceum
trajecti atque iterum inspissati, an.
3iij. seu. mundat. & myrrhæ elan.
3iij. croci ʒß. cum oxymel. scillit.
F. massa. pilul. de qua capiat ʒij. al-
ternis diebus duabus horis ante pa-
stum. *Lazarus Riverius. obs. 34.*
cent. 1.

In omnibus hepatis obstructioni-
bus dextrè demolendis principes
partes obtinet Mars seu ferrum, cu-
jus scobs cruda (à ʒß. ad 3ß.) sepi-
us ingesta, mirum quantum valeat
in talibus affectibus. Martis præpa-
rationes excogitatæ sunt multiplices:
simpliciores verò quo fuerint, eo me-
iores: simplicitate ipsa natura gau-
det: est pulvis cachecticus simplex e-
legantis virtutis in omnibus obstru-
ctionibus internis. Ille sic fit.

R. Chalyb. præp. part. j. cassi-
lineæ. part. iij. sacch. albiss. part.
iij. M. F. pulvis (chalybs in bra-
ctæas tufas tantisper tunditur super
incudem donec prorsus in scoriâ a-
beat, postea subtiliter pulverifetur;
incus benè mundetur undique) ejus
tantum, quantum mucrone cultri
arripi potest, seu à ʒß. ad ʒj. detur
ter quotidie, manè jejuno ventricu-
lo, hora tertia vespertina, & ituro
cubitum; tandem donec omnis ob-
structio fuerit expedita, etiam ad
aliquot septimanas.

Essentia croci Martis quoque lau-
dabilis est. *J. A. Hartmannus. pract.*
Chimiatr.

Subsectio septima.

Pro Hepatis obstructione.

PRæ ceteris omnibus medicamen-
tis ad delendas obstructiones in-
veteratas maxime conferunt remedia
ex tartaro, vitriolo & chalybe con-
flata. Sal tartari maximam habet de-
obstruendi vim, & apozematis opia-
tis ac pilulis aperientibus utiliter ad-
misceri potest, sed præcipuus illius
usus est in prisana laxante, quæ fit ex
sennæ 3ij. in aq. frigida ʒvii. infu-
sis, cum ʒj. vel 3ß. salis tartari, à
quo sennæ tinctura potenter extrahi-
tur; ut prisana hæc multò potentius
purget, quam prisana vulgaris; &
ad multos dies continuata, omnes
obstructiones solvat; quo effectu non
rard quartanas contumaces hujus pti-
sanæ usu per quindecim dies conti-
nuato radicitus curatas vidimus. Si
salis tartari metuat acrimonia, cor-
rigi potest spiritu sulphuris aut vitri-
oli, ut pro 3ß. salis sint guttæ xv.
spiritus. Spiritus tartari usus ex hy-
dropis curationibus in observationi-
bus nostris descriptis elici potest, sub
nomine spiritus diuretici.

Vitrioli spiritus usurpatur in apoze-
matis syrupis aliisque remedium for-
mulis. Vitrioli efficaciam ostendunt a-
que naturales acide & vitriolatae,
quarum usus frequentissimus & uti-
lissimus est, in omnibus morbis ab
obstructione oriundis.

At Spiritus vitrioli cum sale, aut
spiritu tartari permixtus, valde
com-

commendatur à spagyricis, ex iis conficiunt tartarum vitriolatum.

Denique ex chalybe varia præparantur medicamenta, tum à dogmaticis, tum à spagyricis, quæ evidenti effectû obstructiones brevi res solventia, omnes coegerunt ad usum eorum frequentem. Vinum chalybeatum hoc modo confici potest.

R. Limatur. chalyb. ℥iv. rad. e-ræng. enulæ camp. an. ℥i℥. santal. citrin. ℥j. corall. rubr. ras. ebor. an. ʒvj. caryophyll. nuc. mosch. cinnam. an. ʒij. fl. genist. anth. & epithym. an. p. i. j. vini albi generos. ℔vj. macerentur per octiduum in B. M. vel retrò furnum. Deinde transcolentur per manicam Hippocr. ut vinum optimè clarificetur, de quo capiat æger ʒij. vel iij. manè duabus horis ante pastum, per quindecim dies, aut plures, si opus fuerit. Vel in hunc modum fieri poterit.

R. chalyb. præp. cum sulph. ℥j. rad. enulæ, cort. med. tamariscæ, an. ʒ℥. sen. ʒiij. epithym. ʒj. sæculæ brionæ, & cinnam. an. ʒij. pulv. triasant. ʒi℥. aq. agrimon. & vini alb. an. ℔ij. infundantur per triduum in B. M. colaturæ capiat ʒiij. vel iij. tribus horis ante pastum.

Syrupus ex chalybe ita præparatur.

R. Limatur. chalybis in aceto maceratæ ʒij. cort. med. tamarisc. ʒ℥. ceterach. M. ʒ. cinnam. ʒiij. aq. absynth. & agrimon. an. ℔℥. vini albi ℔ij. infund. per dies sex in loco tepido colaturæ adde sacch. ℔ij℥. fiat syrupus. capiat æger ʒij. vel iij. manè singulis diebus. In prædicta

præparatione chalybis, maceratur in aceto ad Solem, donec acetum exsiccet; idque tertio repetitur postea levigatur in marmore.

Tabellæ ex chalybe ita fiunt.

R. Chalyb. præp. cum sulph. ʒ℥. confect. alker. ʒij. ambr. gris. ʒj. sacch. in aq. naph. & rosac. dissolur. ʒiij. F. tabellæ. capiat ʒij. singulis diebus manè.

Opiatæ sequentes præstantissime sunt.

R. Conserv. fl. tamarisc. & capill. ven. an. ʒi℥. conserv. rad. enul. ʒvj. chalyb. præp. cum sulphure vel aceto ʒj. salis tamarisci ʒj. spiritus vitrioli ʒ℥. cum syr. condituræ citri. F. opiatæ. de qua capiat ʒij. aut iij. singulis diebus mane. Vel,

R. Chalyb. præp. cum sulph. ʒj. sen. mund. rhei el. & agar. rec. trochisc. an. ʒij. diarrhod. abbat. ʒj. croci ʒj. cum syr. rosat. solus F. opiatæ. de qua capiat ʒij. manè, tribus horis ante pastum, continuando per quindecim dies.

Pilulæ ex chalybe reliquis remediis non cedunt, & ita concinnari possunt.

R. Chalyb. præp. cum sulph. ʒ℥. aloes opt. sen. mund. agar. troch. & rhei el. an. ʒj. pulv. el. diarrhod. abbat. ʒ℥. croci ʒj. cum syr. ros. solut. F. pilulæ, ex quarum ʒj. formentur pilulæ sex deauratæ, quas capiat manè singulis diebus, tribus horis ante pastum, continuando per quindecim dies.

In omnibus medicamentis chalybeatîs hoc perpetuò observandum, ut post eorum assumptionem deambulatione.

tione corpus exerceatur, ut hujus beneficio medicamento vires in actum melius reducantur, ac in partes obstructas transmittantur: eaque deambulatio continuanda est per duas horas: quibus transactis, capiat æger jusculum in quo herbe & radices aperientes nonnullæ decoctæ fuerint. Præter omnia prædicta remedia Chymici commendant purgationes mercuriales ex Mercurio dulci præsertim cum pilulis ordinariis: quia Mercurius valde penetrat, & obstructions aperit.

Bezoardicum Minerale plurimum etiam commendatur, & cum Mercurio dulci exhibitum miranda præstat in hunc modum præscribi poterit.

R. Bezoard. mineral. gr. xij. mercur. d. gr. vj. conserv. ros. 3j. vel ij. F. bolus, qui detur per plures dies.

Pro potu ordinario utatur æger aqua ex infusione chalybis parata, cum vino tenui. vel utatur cum levi decocto tamarisci, agrimon. ceterach. cap. ven. pi. npinel, iisque simul mixtis, aut seorsim usurpatis, etiam cum vino. Quidam laudant decoctum rad. cynosbati pro potu ordinario, quod potenter aperit, & roborat: potentius operatur infusio limature chalybis facta in vino albo, cum aquis prædictis, aut etiam cum aqua simplici permixta. Hoc enim solo remedio quamplurimæ virgines à chlorosi liberantur: & adhuc potentius operatur vinum istud chalybeatum, si præter potum ordinarium, teracum mane sumatur ad 3ij. *Lazarus Riverius. prax. med. lib. 11. c. 3.*

Subsectio octava.

Pro Hepatis Scirrho.

Cum ex mensibus retentis hoc malum provenierit, tota cura consistere videtur in eorum evacuatione: per octo ergo dies ante tempus mensium purganda erit bis aut ter per pomum coctum in quo radix hellebori nigri ad 3ß. affigatur (ut infra in Sectione. *De Podagra* videre est) singulo quoque mense repetat eandem purgationem. Solet enim hoc medicamentum præ cæteris movere menses, sed continuare oportet per tres aut quatuor menses juxta tempus consuetæ purgationis. Præcæteris verò efficacissimum remedium est ad omnes viscerum scirrhos usus chalybis in hunc modum.

R. Chalyb. præp. pulv. 3ß. rhei, agar. an. 3ij. spec. hiez. simpl. 3j. diarrhod. abbat. 3ij. mell. despumat. q. s. F. electuarium: cujus sumat singulo quoque mane 3ij. per quindecim dies. *Rodericus à Fonseea. tomo 1. consult. 61.*

Pro topicis in usu erunt emplastr. diachyl. de melloto & ceratum à me sæpe cum successu usurpatum. quod,

R. Empl. de mucilag. 3ij. bdell. 3j. ammoniac. 3v. (gummi solvantur in aceto acerrimo) bulliant in ol. absynth. 3ij. cum vini alb. 3ij. adde spic. nard. 3ij. cum cera alb. q. s. F. ceratum emolliens & digerens obstructions & tumores scirrhosos ac
præ-

præsertim jecoris. *Jæ. Zecchini.* consult. 11.

Domina quædam Cacheia laborans, cum duritie hepatis palpabili, sequentibus pilulis per viginti dies usque perfecte restituta est.

℞. Chalyb. præp. cum sulph. ʒss. aloes opt. fennæ mund. agar. troch. & rhei cl. an. ʒj. pulv. cl. diarrhod. abbat. ʒss. croci ʒss. cum syr. rosat. solut. F. massa pilul. de qua capiat ʒj. singulis diebus manè leviter deambulando: & post tres horas capiat jusculum in quo folia & rad. petrosel. bullierint. quia hæc pilulæ non purgabant, bis aut ter addita sunt uni dosi diagridii gr. iiij. *Lazarus Rlverius.* obs. 68. cent. 1.

Hepatis tumore scirrhusio diuturno premebatur Nobilis vir, cui nullum auxilium prodesse potuit, licet præter providentiam totius ex ebano sudorifica tentasset, uteretur medicamentis chalybeatis, balnea naturalia admitteret, & varia unguenta & emplastra parti apponeret: hic solum conservâ ex marthubii floribus cum melle paratâ quadraginta diebus ad ʒj. diluculo assumptâ, & desuper aqua ebibita, quæ è foliis & radicibus ipsius, vitreis organis stillat, sanitati integræ fuit restitutus: nam sensim ac sine sensu emollitus & resolutus est tumor. *Zacutus Lusitanus.* lib. 2. præx. med. admirand. observ. 48.

Scirrhi curatio fiet primùm causæ antecedentis ablatione per remedia obstructionibus referendis idonea: postmodum verò materia indurata

emollientibus & aperientibus discutienda est: in hunc finem maximè convenient pilulæ ex chalybe supra descriptæ: præcipuè si iis addantur bdellium, ammoniacum & sagapenum. Si durities contumacissima fuerit, sequentes pilulæ ad multos dies erunt usurpandæ.

℞. Gummi ammoniac. in aceto solut. & traject. atque iterum inspissat. ʒij. bdell. styrac. an. ʒiiij. M. capiat ʒj. alternis diebus intermedium diebus utatur opiata vel tabellis roborantibus & aperientibus in obstructionis curatione descriptis.

Sequentes verò pilulæ ad scirrhum emolliendum ac dissolvendum mirabilis sunt efficaciæ.

℞. Aloes opt. & gummi ammoniac. in aceto solut. & traject. per setaceum atque iterum inspissat. an. ʒss. mercur. d. ʒij. diagrid. ʒj. cum oxym. scillit. F. massa pilul. de qua capiat ʒss. quatuor horis ante prandium singulis diebus per viginti aut triginta dies.

Quidam Practici commendant usum terebinthinæ in hunc modum præparatæ.

℞. Terebinth. lotæ cum vino albo ʒjss. sacch. pulver. ʒss. capiat ʒj. singulis vel alternis diebus: est enim remedium aperiens, urinam movens & alvum emolliens.

Totò curationis decursu utatur æger pro potu ordinario vino albo, aut clareto tenui ex infusione chalybis parato.

Exterius admoveantur fomenta, unguenta & emplastra in sequentem modum composita.

℞.

R. Rad. alth. brion. lilior. an. ʒj. fol. malv. viol. parietar. absynth. agrimon. an. M. j. sem. lini, fenugr. aneth. an. ʒʒ. fl. chamæm. melilot. ros. an. p. j. coq. in tribus partibus aque & una vini albi sub finem additi; vel in aqua & aceto. colaturâ fervatur regio hepatis mane & serò. Si scirrhus sit contumacior, addantur decocto rad. ireos nostr. cucum. aggreg. & ebulli. & paretur decoctio in aqua decoctionis intestinorum vervecis & vino albo.

R. Ol. lilior. chamæm. melilot. & amygd. d. an. ʒj. ol. ros. & absynth. an. ʒʒ. gummi ammoniac. in aceto solut. ʒiij. ceræ ʒij. F. linimentum quo inungatur dicta pars post solum.

Si fortius linimentum desideres,

R. Succor. bryon. & cucum. aggreg. an. ʒij. ol. de cappar. & tamarisc. an. ʒiij. vini albi ʒj. bulliant ad succorum & vini consumptionem; deinde adde absynth. pulv. ʒij. gummi ammoniac. in aceto solut. ʒʒ. ceræ parum. F. linimentum.

R. Mass. empl. de mucilag. ʒj. empl. de melilot. ʒʒ. gummi ammoniac. in succo absynth. liquati ʒiij. malaxentur cum oleo absynth. & lilior. F. emplastrum post inunctionem admoventum.

Utiliter etiam parti admoventur folia hyoscyami in aceto decocta, addito oleo amygd. amar. & in formam cataplasmatidis redacta.

His etiam addere licet semicupia, ex emollientibus, digerentibus & ro-

borantibus parata, qualia pro fotu descripta sunt; iisque alternatim uter uti poterit.

Ac denique causticum tibie dextræ inurendum, ut materię peccantis portio per id loci derivetur. *Lazarus Riverius. cap. 5. lib. 11. prax. med.*

Sectio octava.

De Hernia.

K'HΛΗ (Latinis Hernia, *ramix*) licet apud Græcos cujuscunque partis tumorem significet, illam tamen recentiores medici scroti tumoribus accommodarunt. Cujus sex sunt species pro materię vel illapsę, vel inoasę varietate discretę: ex quibus duo sunt verè dicti *ramices* ὡςτερονάλι nimirum, seu hernia intestinalis, & ἰσχιονάλι, i. e. hernia omentalis. Enterocœle dicitur, quando intestina, præcipuè ilium & sua sedē prolapsa, ad inguen vel scrotum delabuntur. Epiplocœle rursus, quum omentum ad eadem loca detruditur. Si verò ex partes in inguine subsistant, nec inferius descendant *Ἐσχατονάλι* appellatur; si ad scrotum usque perveniant, *ὀχτεονάλι* prolabitur tum intestinum, tum omentum ob productionem peritonæi laxatam aut ruptam à cursu, casu ex alto, saltu, vocis contentione, equitatione dura, vomitu, tussi, & gravioris oneris elevatione. Sunt præter has duas

duas veras, quatuor alie reputate ramicum species, nimirum πνευματοκίδα, hernia ventosa, υδροκίδα, hernia aquosa, σαρκοκίδα, hernia carnosa, & κερτοκίδα, hernia varicosa. Prima est tumor scroti statulentus ob flatu inibi contentos, qui vel à vicinis intestinis & abdomine transmittuntur, vel ob imbecillitatem partis in eo colliguntur pueris maxime hoc malum est familiare. Hydrocele rursus tumor est scroti ab aqua in eo contenta, quæ ab hydrope originem docens ex abdomine influit in scrotum. Sarcocoele verò nihil aliud est quam carnea quedam moles in scroto enata, idque in tumorem attollens, oritur ex sanguine impuriore ad testes & scrotum copiosius affluente, & à natura nunquam otiosa in substantiam carni similem mutato. Hic tumor non nisi ferro curatur. Quarta demum species est cirsocele, seu hernia varicosa, in qua vasa testiculos nutrientia varicum more dilatantur ob sanguinem crassum & adustum iis effusum.

Subsectio prima.

Pro Hernia Inguinis.

Puella quædam duodecim annorum per dimidium anni hernia inguinali laborans, quum à medicis quantumvis doctis, quorum opera usa fuerat, sanari non potuerit, ad me accedens, in hunc modum cum ea processit ut sequentem bolum omnium primò devoraret præcepi.

R. Cass. rec. extract. ʒvij. sem. dauci. pulv. ʒijß. sacch. asperfo. F. bolus. Deinde hoc sotu usi sumus.

R. Rad. alth. ʒij. fol. malv. fl. chamæm. melilot. summit. aneth. an. M. j. sem lini ʒß. F. decoctio in aq. pro ʒijß. quo totu sine magno negotio intestina in locum suum reducta fuere. Deinde iussimus, ut quotidie locus affectus inungeretur oleo ovorum, myrteo, & hyperici simul mixtis, & ut mox emplastr. contra rupturam applicaret per plures dies. & ut subligaculis ad hoc aptis utens, rectè cincta semper procederet præterea præcepi, ut interea perpetuè uteretur cerevisia in qua decocta esset radix consolid. maj. adjecto exiguo saccharo ad saporem istis continuatis hæc tandem rectè curata fuit. *Petrus Forestus. obs. 11. lib. 27. De Scroti & Testicularum viis.*

Inter arcana Jo. Tiengii medici quondam *Amstelrodamenfis* hoc erat, quod quidam potans tribus septimanis ex decocto rad. sigilli Mariæ in vino curatus sit à ruptura. Ego etiam felicissimè utor rad. sigilli Mariæ vel Solomonis. *Petrus Forestus. obs. 15. lib. 27.*

Avenzoar refert de Juvene quodam qui hoc malo laborabat, decubuitque duobus mensibus in dorso suo, & cum bono regimine sine medicinarum applicatione liberatus est. *Idem. obs. 7. lib. 27.*

Danda opera ut alvus sit lubrica tumorem totum inungat terebinthina, sed prius foveatur decocto ab-

Ooo synth.

lynth. ex vino, sacculus etiam parvus ex foliis ablynthii apponi poterit. *Jo. Crato. consil. 17. lib. 7.*

Oleum hyperici compositum, quod utor per se illitum subinde calidum, mirū in modū in hoc affectu efficax atq; utile comperi, quemadmodum in omnibus aliis ruptis, convulsis, recens vulneratis, maximē ubi membranz aut nervosi generis aliquid oblesum est. Oleum ita fit.

R. Ol. opt. lbjss. scm. & fl. hyperic. ℥ix. vini Hispan. vel malvar. ℥viij. rad. tormentill. ℥iiij. myrrh. gummi elemi, sarcocoll. thur. aloes, an. 3jss. lumbric. lotor. vino ℥iiij. M. S. A. contusa bulliant ad dimidii consumptionem in duplici vase, deinde exprimendo coletur oleum: in eo dissolve croci ℥iiij. ol. abietin. (resinam vel lachrymam abietis ita vocant) vel ejus loco terebinthin. purz lbss. fl. maturor. hyperic. M. j. infunde mista per dies sex aut octo, ad Solem diligenter obturata, Solis calore deficiente, post panem extractum, imponantur furno, deinde diligenter prioribus floribus expressis infundantur secundo, tertio, quarto, alii recentes hyperici flores, prioribus exemptis; atque ita comparatum oleum servetur in usus.

Emplastrum sequens continuo geratur.

R. Empl. contra ruptur. 3j. mastich. glutin. piscium, sarcocoll. an. 3ij. pulv. rad. osmund. regal. sang. drac. an. 3j. thur. alb. pulv. rad. consolid. maj. mumiz, an. 3ss. gummi dissolvantur in aceto & cū olei hype-

ric. supradicti q. s. F. empl. S. A. *Reinerus Solenander. consil. 14. sect. 4.*

Subsectio secunda.

Pro Hernia intestinali oscheocele.

Novimus illustriss. Principem, qui jam annos circiter viginti & tres intestinelorum satis magnum ramicem perferit solius fasciæ aptæ beneficio, & tamen sine ullo valetudinis dispendio omnes principum actiones etiam vehementes & graves in venationibus, equitatione frequenti etiam in succussante equo, in longis & difficillimis perigrinationibus, in intenso frigore subire solet. Si quando tussendum erit, item quotiescunque alvus egerenda, maximē si ea durior fuerit, inguen oblesum retinendum, atque utraque aut saltem altera manu adducendum comprimendumque in cibo cuncta, quæ ventrem flatibus implere nata sunt, & distendunt, vitanda: quod si accidat ut ileum intestinum vel quid aliud procidat & descendat in scrotum, & mora ibidem flatibus aut induratis scæcibus ita distendatur, ut difficulter reduci possit, ex usu erit (quod in ista necessitate subinde factum utile comperi) ut ex stercore ovillo dulci lacte incocto foras adhibeatur, tum etiam idem cataplasmatibus in modum apponatur, reitereturque ut postea blandis manibus contractum reducatur. Ego fidem facio me aliquoties isto fori prædicto, cum res alio-

qui

qui videretur in præcipiti esse, prolapsa & aliquandiu extra corpus existentia intestina reposuisse, antea tentatis frustra aliis remediis quapropter hoc te celari nolui quidam ab hernia sanatus fuit perfoliatæ usu, non tamen sine apta fasciâ. Ego non paucos hernia affectos juvenes in quiete degentes fasciæ commodæ ope percuravi, non admodum multis adhibitis medicamentis ad hernias probantur symptomatum majus, sanicula, jacea alba & nigra, sigillum Solom. quinquifolium, tormentilla, filix, pilosella, cujus integræ herbæ pulverem *Majo* collectæ, infantibus & pueris herniosis continuo in cibis, in lacticiis, puerilibusq; pultibus exhibitum comperi mirum in modum profuisse. Quidam perfoliata ad rupturas sanandas foeliciter utuntur. Novi qui hunc affectum novem ex ordine diebus cinere lactantis leporis in vino rubro vel decocto consolid. maj. exhibito sanarunt.

Caspar Peucerus, Vir & pietate & doctrina insignis narravit D. *Adolpho Oeconio* medico & mihi, se puorum hernias recentis coagulati & in caseum formati lactis impositione curasse. Scribit *Hollerius* se herniarum herbularum succo expresso affuso vino exhibito novem diebus perfecte hunc morbum curasse, & *Antonius Valestinus*, qui luculentis exercitationibus *Hollerii* praxin ornavit, testatur aquæ ejus herbæ stillaticæ unico haustu percuratum *Parisi* adolescentem, cui citatior saltus insignem herniam induxerat; adhibito tamen, ut

scribit, emplastro. Vocatur hæc herba *Holleriana*, quod *Hollerius* primus ejus in hoc affectu efficaciam observaverit. Præscripta hæc omnia ex simplici medicina desumpta remedia tam exterius admota, quam intro assumpta in propriè dictis herniis prodesse mirifice possunt: quæ tamen in præsentî casu maxime profutura arbitror, hæc insequentia ex prænominatis selecta notare placuit: itaque reducto intestino applicetur ceratum hoc triquetrum inguini superposito splenio (quod fasciæ annexum inguen ne dehiscat aut laxetur continere debet) ut torum inguen contegat, prius nudato loco pilis.

R. Nuc. cupress. gallar. an. ʒi. balauft. hypocist. veri, an. ʒij. mastich. ʒiiij. rad. consolid. maj. pulv. perfoliat. herniar. an. ʒijß. bdell. ʒijß. boli armen. ʒij. sang. drac. ʒiiij. pic. græc. ʒj. resin. pini, ʒvj. cum terebinth. cera & oleo vitell. ovor. vel hyperic. magistr. q. s. F. ceratum. hoc foeliciter usus sum.

Verùm usitatum illud commune *Arnoldi de Villa Nova* ex pelle arietina dictum mihi præ cæteris omnibus maximopere probatur.

Recordor me medicum exercitatum vidisse, qui assumpto quantum volebat gummi elemi, affundebat acetum, eo macerabat donec acetum in superficie obduceretur, alba pinguedine, tum affusis olei paucis guttis (oleum è vitell. ovor. vel hyperic. magis probarem) coquebat gummi lento igne liquatum ad formam cero-

ti. Quando ego ipsius usum commodum scio, improbare haud queo. Ego hoc in pueris aliquoties sciliciter sum usus.

R. Perfoliate viridia folia, & rad. consolid. maj. contero ut planè subacta simul sint & lævigata, addo cere novæ vel propolis tertiam partem, vel paulò plus: concorporata & bene commixta induco pittura, ut inguini affecto sub splenio imponi possint: te autem suadeo, ut hoc quod sequitur simplicissimo utaris.

R. Consolid. maj. radicem solam ab omni forde ablutam, munda nihil interim abradens, istam exquisitè tritam, & lævigatam, calefactam leviter induc pittura aliquo lineo albo & impone emplastri modo inguini rupto sub splenio: mutetur bis in die, inducto alio. Observavi intra dies quindecim ista ratione coalescere: possunt consolid. maj. radices saccharo condiri, subindeque exhiberi. *Reinems Solenander. conf. 13. sect. 4.*

Ælius jubet papyrus (nos charta emporetica pri poterimus) triduo in aqua macerari atque in globo coactum inguini apponi, reposito prius intestino. Solet enim triduana adhesionē à delapsu vindicare: sed erit efficacius si aqua astringenti ut puta rosæ. myrtic. papyrus vel charta maceretur: hoc remedio ait *Parvus* se multos sanasse. *Rodericus a Fontes. tom. 2. consult. 36.*

Subsectio tertia.

Pro Hernia intestinali.

Nonnulli hanc curam ut certissimam, nec sine ratione commendant.

R. Rad. cichor. fl. albo. part. iij. pulsatill. part. ij. sc. m. perfoliat. part. j. F. pulvis. de quo in prandio & cœna quantum tribus digitis primoribus capi potest, in jure carnis capiat æger, usque dum integrè restituitur.

R. Rad. emulæ, sanicul. consolid. maj. solidag. sarracenicæ, agrim. an. q. v. F. decoctio in vino & aqua ad medietatis consumptionem: hoc decoctio calido petiæ madefiant, iisque quotidie locus affectus sæpius fomentetur, & postea sequenti unguento inungatur.

R. Ol. vitell. ovor. pulv. tormentill. an. q. s. F. unguentum.

Refert *Parvus* quendam Chirur- gum hoc modo hernia laborantes curasse, magnetem in tenuissimum pulverem redigebat, & in cibis exhibebat: inde vero locum rupturæ, per quem descendebant intestina, melle inungebat, & ferri limaturam aspergebat, atque id per dies decem usurpabat, fascia simul adhibita. Si aliqua fuit efficacia, proculdubio ex vi magnetis ferrum attrahentis pendebat. *Daniel Sennertus. practic. lib. 3. part. 2. sect. 1. cap. 6.*

Filiolus cujusdam pharmacopœi hernia intestinali laborans hac ratione sciliciter curatus est. R.

R. Beton. auric. muris, veronic. alchymill. pyrol. solidag. sarrac. agrim. fanicul. an. M.ß. rad. caryophyllat. ʒß. incis. & contus. coq. in M. ij. aquæ ad consumpt. medietatis. bibat mane & vespere haustum. posica.

R. Lapid. magnet. mastich. an. ʒij. lip. calaminar. sang. drac. an. ʒj. ferri ʒß. bol. armen. ʒß. vini sublimat. quart. j. M. in hoc pannus duplicatus intinctus hernie fortiter adligabatur bis quotidie, mane & vespere cum fascia brevi convaluit. Hieronymus Rensuerus. obs. 95.

Enterocolem adsumpta limaturâ ferri atque empl. magnetico appposito in seiplo sanata narrat Thom. Campanella. lib. 6. Medicin. cap. 20. art. 2. quam tamen curandi rationem frustraneam doctissimè ostendit Athanasius Kircherus. lib. 3. De Magnete. part. 7. c. 2. & contra Paracum urget Vop. Fort. Plempius. schol. in Ebn. Sin. lib. 2. tr. 2. c. 2. quanquam non magnetismi ratione, sed propter vim siccandi admittat author Enchiridii medic. prail. cap. De Enterocole. qua ratione hic quoque probari debet. Hieron. Velschius. notis ad obs. 95. Rensueri.

Generosus quidam Bernensis sexagenarius spatio viginti annorum insigni ac maxima hernia intestinali laboraverat, ad quam curandam, tum me, tum alios in Gallia & alibi expertissimos adhibuerat Medicos & Chirurgos, sed frustra; tandem cum de sanitate recuperanda ne quidem cogitaret amplius, & subligaculis,

ne ingravesceret malum, uteretur, incidit in morbum, a quo ultra menses sex lecto affixus fuit. Post morbum hunc ne minimum quidem iudicium præcedentis herniæ sensit, nec amplius utitur splenis aut subligaculis. Ex his manifestum fit, quod etiam & decubitus in dorso, unicam esse ponacæam herniarum. Guil. Fabricius Hildanus. obs. 54. cent. 5.

In Enterocole Babonocle & Epiplocele valet balsamus salis gemmæ, arcanum summum in ruptis, qui hoc modo fit.

R. Salis gemmæ lbj. fiat in igne (in tigillo) & postea solvatur in aqua pluviali destillata, filtratur, & vicissim coaguletur; has operationes liquefactionis, solutionis, filtrationis, & coagulationis tantisper repetite, donec sal gemmæ ad summam subtilitatem fuerit perductum, quod inde cognoscitur, quando ejus particula ad candelam admota, statim liquefcit serva in vitro bene clauso. cura sic fit.

Repositis, si opus est (ut in Enterocole & Epiplocele) partibus prolapsis, locus affectus lavetur cum aceto destillato acerrimo, vel cum spiritu vini quotidie bis. post fomentationes statim inungatur locus cum arcano salis gemmæ ad intra exhibe singulis diebus mane jejuno ventriculo essentia consolid. maj. cochlear unum cum guttis ij. balsami salis gemmæ.

Si intestina & reliqua prominentia difficulter reponi possint, etiamsi emollientia per infusiones & fomentationes

tiones fuerint adhibita, ut foelicus absolvatur cura, coeteris non neglectis, sic procede. Post adhibitas fomentationes quotidianas patienti exhibe per tres aut quatuor dies cor talpæ exsiccatum & pulverisatum (quotidie cor unum) mense *Majo* collectum cum aqua cinnam. & foelicem videbis operationem. inungatur locus cum balsamo sulphuris. *Jo. Hartmannus.* practic. chimiatri.

Subsectio quarta.

Pro Hernia intestinali & omentali.

Post universalium & ordinariorum remedium usum, exhibeatur cochlear j. sequentis pulveris, mane & vesperi, hora una ante cibum, continuando usque ad perfectam sanationem.

R. Cortic. myrobal. indar. chebul. an. ʒij. nasturt. portulac. plantag. fumach. an. ʒβ. corall. rubr. lapid. hæmatit. carab. an. ʒj. cinnam. el. ʒiiij. sacch. rosat. ʒiiij. F. pulvis. *Jo. Fernellius.* consil. 66.

Quæ de cura herniæ intestinalis dicta sunt, applicari quoque possunt herniæ ex omenti prolapsu ortæ: iidem enim in utriusque curatione sunt scopi. *Daniel Sennertus.* pract. lib. 3. part. 2. sect. 1. cap. 6.

Subsectio quinta.

Pro Hernia hydrocele.

Vir quidam herniam aquosam, *ὕδρωσκῆλην* vocant Græci, patiebatur, quam citissime removi oleo sulphuris quo totum ramicem perungebat mane ac vesperi, & applicabat sacculum ex calentibus cineribus factum. *Martinus Rulandus.* curat. 82. cent. 8.

Paretur cataplasma ex stercore vaccino rec. & tertia parte pulv. bol. arm. ad idem maxime valet & mihi valde probatum est cataplasma nunc describendum.

R. Stercor. capræ ʒij. cochlear. cum suis testis contulis ʒj. cumin. pulv. sulph. pulv. an. ʒij. M. F. cataplasma, parti affectæ applicandum, & sæpe renovandum quod si hisce non cedat malum, punctione cum phlebotomo vel sectione tandem utendum est. *Jo. Zecchini.* consult. 63.

Infans quidam undecim menses natus, laborabat hernia aquosa dextrum testem occupante, ita ut testis ovi exigui magnitudinem æquare videretur. vocatus ego, sequens prescribo cataplasma.

R. Farin. farin. ʒβ. decoq. cum vino generoso ad pultis consistentiam, deinde adde oxymel. simpl. ʒiiij. F. cataplasma, admovendum serò & manè intra octo dies hoc solo remedio tumor omnino discussus est. *Lazarus Riverius.* obs. 4. cent. 2.

R.

R. Fol. origan. rutæ, absynth. chamæm. an. M. j. baecar. lauri, ʒj. sem. anis. scenic. cumin. an. ʒʒ. coq. in f. q. aq. & aceti pro fotu, quo fovetur scrotum ter in die cum spongia. Postea applicetur hoc emplastrum.

R. Empl. de bacc. lauri, sterc. caprin. an. ʒʒ. cochlear. contus. cum testis. ʒʒ. sem. cumin. sulph. an. ʒij. malaxentur cum olei rutæ. chamæm. an. q. f. F. Emplastrum. Hisce puer convaluit. *J. Petrus Lotichius. obs. 10. cap. 3. lib. 6.*

Vir quidam Nobilis hydrocele laborans, ita sanitatem obtinuit. primò, consilio D. Ferrandi peritissimi medici, & meo, jalapio purgatus fuit, postea fotus emollientes & discutientes admoti, & tandem lanceola perforatus, in parte declivioris scroti, vitando testiculum, & lineam interstitium inter testiculos facientem, ictus autem transversus digiti profunditatem attingit antequam aqua exiverit, quæ iteratis vicibus extracta fuit, clara & non foetida, eaque ad libras duas, cura hæc satis rara fuit, cum paucis post diebus ad negotia iverit. *Petrus Borellus. obs. 4. cent. 1.*

In Generoso quodam Viro, quam omnis periculi plena sit scroti, & erythroidis membranae in hydrocele per scalpellum apertis, teste non sublato, compertum est ab aliquot annis sinistra parte hydrocele huic molesta fuerat: frustra cataplasmatibus, ac aliis remediis crebroq. usus tandem temerarii Chyrurgi consilio acquiescens, aperiri sibi scalpello tumorem

permisit: effluxit citò omnis humor tumor quoque subsedit: sed cum testis ipse omnino esset corruptus, vicinas partes facile infecit: subsecuta mox scroti universi, ac etiam penis cum tumore & ingenti dolore gangrena. Delirium cum vehementi febre propter doloris magnitudinem supervenit: ac non ita multò post mors accessit: ren hujus sinister corruptus fuit, & seminalis in erythroiden descendens valde ampla & multum patens. *Rembertus Dodonæus. obs. 40. vide etiam obs. 39.*

Subsectio sexta.

De Hernia Omphalocele.

IN oppidulo quidam mulierem inspexi, cui ex hernia omphalocèle, universa penè intestinorum mole, è peritonæi cavitate procidente, tumor immensus ac velut novus venter, à vero ventre flaccido & depresso, & in hunc tanquam saccum inanito appensus propendebat, quem & fasciâ circumductâ, ut onus hoc sublevaret, collo suspensum gestabat. *Felix Platerus. observ. lib. 3. pag. 759.*

Subsectio

Subsectio septima.

Pro Hernia sarcocoele.

Juvenem quendam hernia sarcocoele laborantem absque incisione facile ita curavi.

R. Pulv. sen. laxat. ℥ss. vini, absyn. h. ℔ss. macerentur pro infuso. De quotidie bibit ad ℥iij. colatas. Post sufficientem purgationem, utebatur ante & post meridiem balneo aque, in qua coquebatur tartarus ad ℥iij. ante & post balneum inungebatur tumor oleo sulphur. nostro motus rarus erat, quies verò in lecto multa atque his sanè remediis tumor indies decrevit, & per Dei gratiam spatio quatuor hebdomadum ex toto evanuit. *Martinus Rulandus* curat. 66 cent. 9.

Chirurgus quidam insignis contra herniam tam carnosam quam aquosam emplastro sequenti feliciter utitur, quod singularis loco secreti medicum communicavit, eoque nobilius aliud in hoc affectu remedium se non habere disertè profitebatur.

R. Gummi ammoniac. ℥iij. bdell. ℥j. farin. sem. sinap. sem. urtic. lap. spong. an. ℥j. aristol. rot. 3vj. sulph. ℥ss. terebinth. ℥j. spirit. vini. ℥iij. ol. olivar. ℥iij. ceræ 3vj. M. F. S. A. emplastrum. extend. super alutam, & loco affecto applicetur, continuo gestando. Si hoc non juverit substituat cerotum de pelle arietina tam à Medicis *Augustanis* commendatum intus verò de sequenti pulvere quo

alias contra hernias prodesse soleo, aliquot mensibus assumat.

R. Pulv. rad. consolid. maj. ℥ss. pulv. herniar. ℥j. perfoliat. 3vj. spong. combust. spongiz. cynosbat. adnascent. an. 3iij. lap. spong. 3ij. spod. terr. sigill. an. 3iij. cinnamom. scenic. d. an. 3j. F. pulvis.

Aliquando etiam assumpsit de sequenti pulv. contra strumam, qui *Arnoldo de Villa Nova* ascribitur.

R. Spong. combust. pilæ marin. tost. ossis sepiz, piper. long. nigr. zinzib. cinnamom. salis gemmæ, pyrethr. gallar. lap. spongiz. an. ℥j. M. F. pulvis. *Jo. Petrus Lotichius*. obs. 9. cap. 3. lib. 6.

Vir quidam Sarcocoele laborans, quum cataplasma ex althæa farina fabarum & lacte caprino frustra usurpasset, iussus est à *Gassero* decocto lentium in aceto facto locum fovere, deinde suffire cum thure, & superponere emplastrum de me'iloto cum sicibus contulis mixto; cumque non statim resolveretur tumor, thermas ferinas cogitare cepit, quas ipsi *Gasserus* dissuadere noluit. Sed his ipsis quoque non satis operantibus, quod unicum supererat remedium, ad sectionem devenit, quam testiculi jacturâ, tandem admittere cogebatur. *Jo. Udalricus Rumlerus*. observ. 91.

Alius quidam hernia carnosâ laborans, à Chirurgo quodam curatus fuit, foru testiculorum ex vino sublimato, & imposito cataplasmate ex absynth. malv. chamæm. rad. alth. & sem. lini, an. part. æq. confectis & in

in lacte caprillo coctis. Alius etiam eodem affectu laborans, ſectionem poſtulavit, ſed Chirurghi præſentia territus, mutavit ſententiam, & emollientium ac reſolventium uſu continuato, ramice in abſceſſum tranſeunte, & ſuppurato, ſecliciter tandem percuratus fuit. *Idem.* obſerv. 92.

Medicus quidam præclarus in litteris ad *Prævitiū* datis, teſtatus eſt, viſam à ſe curatam ſarcocelen tam contumacem, ut omnia fruſtra tentata fuerint, ſolo emplaſtro illo *Paracelli*, quod in tract. *De Cur. Vulner.* Chirurgiæ minori adnexo copioſe deſcribitur, & ſodicationis alterum appellatur: quo ſcirrhos etiam duriffimos & diuturnos ſanatos, idem *Prævitiū* deinde in ſecretis adnotavit. *Georgius Hieronymus Velfchius.* obſerv. 68.

Sectio nona.

De Herpete.

E *PHUS* (ab *ἔρως* ſerpo) tumor eſt in ſuperficie partis alicujus excitatus, cutem ſerpentibus minimis puſtulis exaſperans ac rodens, duplex eſt, unus ſimplex, qui *αἰγχειν*, ſeu militaris dicitur, alter ſeruus, qui *ἰδίοικον* ſeu exedens nuncupatur. Signa ſunt, tumor latus ſine omni ſerè altitudine, durities quædam, dolor, & uſionis ſenſus. Herpes exedens ruptis puſtulis veram cutem

exulcerat, rodit, atque depaſcit, ſerpit in latum & altum, ex eoque ulcuſcula minent arida: qui ſimplex eſt, ſummam tantum cutem exaſperat, & ſub una epidermide conſiſtit, exiguas illic puſtulas excitans, quæ minimum extant aut prominent, milio haud abſimiles. Uterque in vicina, quaſi in orbem quoquo verſum ſerpit, ſequæ diffundit, ac plerumque medium ſaneſcit, extremis longius procedentibus. Utriuſque herpetis cauſa eſt bilis flava, ſicciora & acris, à reliquis humoribus ſecreta, quæ tenuitate qua pollet, partes omnes præcipueque carnoſas tranſgreditur dum denſiorem cutem attingat.

Subſectio prima.

Pro Herpete Eſthiomeno.

R uſtica mulier quinquagenaria hinc inde in coxis, brachiis, utroque genu, & cubito, pectore & facie, maculas habetas elevatas, rubras, ſcabras, aſperas, latè ſerpentes, & de novo hinc inde erumpentes, ad me veniens hoc pacto ſanata eſt.

Præſcripti vinum purgans pro quatuor vel quinque matutinis, quo bene purgata fuit. Deinde juſſi ſcabras maculas ſem: l in die madefacere ſequenti aqua penna ea intincta.

R. Sublimati ʒiſſ. li: hargyr. ʒij. borac. ʒß. camphor. ʒj. F. pulv. adde aq. roſ. & plantag. an. ʒiiij. coquantur. ab illius uſu dolorem aliquem percipiebat, qui tamen mox remiſit: ſtatimque cruſtis ſubluteis

Ppp maulæ

maculæ hæc obduci ceperunt crassius & duris, quæ cremore lactis aliquoties emollitæ deciderunt, remanente subius cute sana. *Felix Platerus*. obs. lib. 2. pag. 544.

Post corpus decenter purgatum, & venam apertam, jussi hac aqua herpetem madefacere.

R. Lithargyr. 3vj. ceruss. 3ij. vitriol. alb. 3ij. aq. ros. 3ij. aq. sublimat. 3ß. aq. virid. (cujus descriptionem vide supra. lib. 6. sect. 4.) 3ij. M. diligenter. Postea hoc unguento inungere.

R. Unguent. popul. & pomphol. an. 3j. succ. lapath. & acet. scillit. an. 3ij. litharg. 3ß. tartar. 3ij. rad. serpentar. 3j. lap. calamin. 3ij. ceruss. 3ß. laricæ parum. ol. de tartaro 3ij. F. instar nutriti. Hoc facto aliquandiu, sanatus fuit. *Idem*. obs. lib. 2. pag. 546.

Alteri ad herpes hoc unguentum præscripsi.

R. Succ. rad. lapath. cyclam. serpentar. an. 3iß. limon. 3j. litharg. auri 3ij. sulph. thur. an. 3j. crysall. borac. vitriol. an. 3ß. fugitiv. extinct. in succo limon. 3ß. terrebinth. dissolut. in ol. rosac. q. s. adde ol. tartar. 3j. F. instar nutriti. *Felix Platerus*. obs. lib. 2. pag. 548.

Subsectio secunda.

Pro Herpete miliari.

I Licò pharmacum hoc illi propinavi.

R. Syr. rosat. solut. 3iiij. dia-phæn. 3ij. infusion. tamarind. 3ij. M. F. potio qua multa liquida biliosa egressit. Postea syropos alterantes calidam intemperiem exhibuimus per aliquot dies.

Tum hæc topica medicamenta sunt applicata.

R. Succ. plantag. solan. an. 3ßß. aceti rosac. 3ij. M. in quibus pannus lineus intinctus superponatur mlo, & sepe innovetur. Sed cum malum pers. veraret, cataplasma hoc applicatum fuit.

R. Plantag. ros. solan. caud. equin. an. M. j. F. decoctio in aq. q. s. facta colatura prædictas herbas in mortario tere, quibus adde farin. hord. lentium. an. 3ij. vini granator. acidor. 3ij. prædicti decocti q. ad mediocrem spissitudinem sufficit. M. F. cataplasma applicetur. at quem exulceratæ pustulæ fuerunt, ad unguentum de plumbo devenimus, quo sanus exactè factus est. *Amatus Lusitanus*. cent. 2. curat. 37.

Ego in pueris pustulas miliares seu herpes in facie habentibus accipio cretam, oleum oliv. acetum vini. ex omnibus aquas portiones, & linimento instar commisco & foellicillimè inungo. quo linimento si utaris, videbis subitanæ admodum curationem, & perbreve ac salutarem. Ad Phlyctænas etiam hoc conducit. Mulierem quandam herpete laborantem curavimus applicatione foliorum farsaræ. *Petrus Forestus*. obs. lib. 2. *Obs. Chirurg.*

Nos (inquit *Valerius*, cap. De Cu-

ra formica miliaris) vidimus & sci-
mus unam mirabilem experientiam
qua, sine alia medicina quacunque
præter dietam & purgationes, multi
tempore meo curati fuerunt gratia
Dei.

R. Lanam succidam ovīs vel mu-
tonis, torrefas in cacabo super ignem,
donec sit nigra & arsa: tunc pulveri-
fetur & distemperetur cum aq. rosar.
vel cum aq. peculi, donec sit quasi
incrustum cum quo scribimus, & de
hoc incausto bene spisso cum pluma
circumliniatur formica, i. e. herpes,
& fiat hæc linitio bis in die aut ter.
nempe in diluculo, vespere, & in
principio noctis; & panno lineo
contineatur non stringendo. Non
vidi me hercule medicinam in isto
casu magis expertam; constatque ra-
tione, quia desiccatur & stringitur in
quot locis incipit, in tot fiat linitio,
quia ægram partem curat desiccando,
& sanam defendit silipticando &
roborando. *Idem.* schol. obs. 7. lib.
2. *Ol. Chirurg.*

Miror cur in herpetibus, inflam-
mationibus, in quibus humectandi
& refrigerandi consilium est, non po-
tius ad aquam solam recurrimus,
quam ad aquam & succum plantag.
& similia. *Guil. Ballonius* lib. 1. *Epi-
d. & Ephem.* pag. 106.

Jo. Heurnius pro herpete miliari
hoc secretum habuit.

R. Faciem vini inter duo lintea, &
applica. *Notis* ad cap. 4. lib. 7. pa-
thol. *Jo. Fernelii.*

Herpetem miliarem aqua calcis vi-
væ calidè in petiis applicata mitigat :

fortius operatur si alumen dulce, vel
saccharum Saturni in eadem ante ap-
plicationem dissolvitur. Sudores
præterea sunt necessarii. Decoctum
Perficariz, ut & folia rubi idæi in
aq. & vino decocta herpes præfer-
tim tibiæ, non tantum mundifi-
cant, sed insuper sanant. Balsamum
sulphuris complementum absolvit.
Jo. Hartmannus. præct. Chimiæ.
pag. 387.

Ego sæpè utor aquis therma-
rum, quæ brevi tempore sanant her-
petem miliarem, ubi non adsunt hæ
aquæ, sumatis marinam, aut aquæ
salinæ adjiciatis sulphur & alumen,
& in hac detineatur membrum. Her-
petes verò exedentes sic curo: quoad
totum corpus exhibeo serum capri-
num, interdum salsæ decoctum: quo-
ad partem affectam, utor aquis ther-
malibus *Patavinis*, aut *D. Petri*: &
sæpè cum successu hoc applico cera-
tum.

R. Succ. tabaci ℥iij. ceræ, citrin.
noviss. ℥ij. resin. pini ℥jss. terebinth.
℥j. ol. myrtin. q. s. ad formandum
ceratum molle. *Hier. Fabris.* ab *A-
quapend.* lib. 1. *De Tumor.* cap.
28.

Sæpius expertus sum unguentum
enulatum cum Mercurio in hoc affe-
ctu curando plus cæteris omnibus
præstitisse. *Ambrosius Paracelsus.* cap.
14. lib. 7.

Sectio decima.

De Hordeolo.

Hordeolum (Græcè *κῆλις*) tuberculum est in summa palpebra succrescens prope cilia, oblongiusculum, quod suppurascens simile est grano hordei, unde & nomen accepit. Ortum habet ab humore pituitoso & crasso cum sanguine mixto. Cognatum huic malum est grando, Græcè *χαλᾶζιον*, quod est tuberculum rotundum, translucidum, atque huc & illuc mobile, ejus materia durior est, & quasi lapidescens.

Subsectio unica.

Pro Hordeolo.

Consului ut adipe gallinæ calida liniret, & oculum sepe foveret aqua calida decoctionis hordei & chamæ. Postea cum sanguine columbi vel perdicis liniret: verum cum nec axungiam gallinæ, nec caponis ferret ob faldedinem, sub noctem hordeolum cerevisia colluebat, & manè saliva jejuna inungebat: quo remedio cessavit faldedo quam ex axungia caponis contractam existimabat. existimo axungiam prius lotam aqua ros. faldedine amora m. lius hordeolum curare: at nostra matrona continuando lotionem cerevisiæ & manè inungendo cum propria saliva ab hac molestia sanata fuit. Prodest etiam si abl. isso capite muscæ reliquo corpore fricetur hordeolum, vel si Gal-

banum cum modico nitri subactum, vel Sagapenum aceto tritum apponatur. *Petrus Forstius*. obs. 45. lib. 11. *De Morbis Oculorum & Palpebrarum*.

In Hordeolo hordeum jejuno ventriculo sæpius masticatum applicetur. *Jo. Hartmannus*. pract. chymiatr. pag. 101.

Sectio undecima.

De Hydrocephalo.

Υδροκεφαλῆς seu hydrops capitis nihil aliud est, quam magnitudo capitis aucta ab humore seroso. Hujus causa conjuncta est humor serosus & aqueus, qui quandoque colligitur inter cutem & pericranium, & tum tumor est mollis, pellucidus, dolorisque expers; aliquando rursus inter pericranium & cranium cum dolore affigente; interdum etiam inter cranium & membranas, & inter eas & cerebrum, & tum tumor ad tactum mollis non est, dolor est major, totum caput tumidius, & frons ipsis projecta est. Infantibus malum hoc accidit frequentius quam adultis, ex eo quod sæpe sæpius circa partum ab obstetricibus, infantis caput parum dextrè tractetur, & incautè comprimat, tum etiam quod seroso & aquoso sanguine aliquando in utero alatur foetus ob matris in dicta errores.

Subsectio

Subsectio prima.

Pro Hydrocephalo.

Puerum septem annorum hydrocephalo laborantem, sola olei hyperici continua inunctione, addito pulv. myrtill. curavimus. Alius etiam eodem modo convaluit.

Amatus Lusitanus cent. 1. cur. 62. puerum quindecim dies natum hoc malo correptum intra tres dies hoc medicamento curavit.

R. Pulv. absynth. chamæm. & melilot. an. $\mathfrak{z}\text{ij}$. butyr. rec. ol. chamæm. an. $\mathfrak{z}\text{iiij}$. cere parum. ad ignem F. unguentum, quo inungatur locus & sic intra tres dies sanitati fuit restitutus.

In hoc casu expertum hoc quoque habetur quod,

R. Mell. $\mathfrak{lb}\mathfrak{ss}$. sal. $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. pulv. origan. $\mathfrak{z}\text{ij}$. M. & tepide locus inungatur. *Petrus Forestus*. obs. 6. lib. 3. *abs. Chirurg.*

Medicamentis absumentibus aquosum humorem, simulque etiam affectam partem roborantibus utendum. qualia sunt sequentia.

R. Ros. rub. furfur. melilot. an. M. j. fl. anth. chamæm. sal. beton. stæch. an. p. j. bulliant. in f. q. aq. addita vini-austeri quarta parte, quo decocto modicè calente, infantis caput singulis saltem octo horis irrigetur quinque vel septem diebus continuis. dein,

R. Ol. chamæm. aneth. an. $\mathfrak{z}\text{j}$. pulv. absynth. ros. rubr. an. $\mathfrak{z}\text{vj}$.

sulph. exactè pulver. $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. cere, q. l. F. linimentum, quo ter in die caput infantis liniatur, & lana succida obregatur. interposito interdum prescribendi nunc cataplasmatibus usu.

R. Mell. $\mathfrak{lb}\mathfrak{ss}$. organ. M. j. sal. $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. cum modico vini austeri & croci, gr. iiij . vel v. F. cataplasma capiti infantis de more adhibendum. De Chirurgia nihil proponendum duco, quod tumorem hunc præditiis præscriptis ex arte administratis omnino cessurum putem: verùm si punctione seu incisione producenda aqua opus erit, aqua sensim ac paulatim, non autem tota simul evocetur, ne infantis vires deiciantur. *Jo. Zecchi*. consult. 64.

Hier. Fabric. ab *Aquapendente*, in pueris qui infantiam exceßerunt, in hydrocephalo maximo, ut remedium efficacissimum, laudat aquam calcis vivæ, si eâ calidâ spongia imbuatur, & capiti imponatur, ac hoc solo remedio se hydrocephalum curasse scribit. Idem commendat spiritum vini primæ distillationis, cum parte quarta aq. scabiosi. cum spongia impositum. Monet autem hie spongiam novam esse recipiendam, & arctè fasciâ capiti alligandam, ac ne refrigeretur, calido linteo superposito moderatè calefaciendam esse. Exsiccant & thermæ sulphur. & ubi earum est copia, si spongia in iis madescat, & capiti imponatur; in defectu verd coquantur in aqua sal. sulphur. & alumen, & eodem modo applicentur. *Avicenna* usurpat cochleas, quæ coquit in decocto artemis. *stæch.*

stach. calamenth. vel ebul. easque ita coctas contundit, & calidè capiti raso applicat. Sed ante usum discutientium & exsiccantium medicamentorum evacuanda est aqua è toto corpore (si per ætatem fieri possit) hydragogis, sudores & urinam moventibus. Adultioribus pil. coch. exhiberi possunt, vel succus irid. vel gr. ij. claterii cum pil. convenientibus per sudorem serosum humorem evacuant decoctum lign. guaiac. sarsaparill. sassafras, vel balneum liconicum & sudatorium per urinam evacuant decoctum beton. rad. fenic. asparag. sem. anisi, & alia. *Daniel Sennertus. pract. lib. 1. part. 1. cap. 28.*

In ans recenter in lucem editus hydrocephalo laborabat, totum caput occupante, cum magna futurarum dilatazione ego sine ullo medicamento, aut alio remedio hunc affectum curavi sola fascia *Guidonis* in formam cucuphæ concinnata, qua totum caput obvolv. batur duabus extremitatibus in globulos obvolvitur: quotidie dicta fascia renovabatur & intra quindecim aut viginti dies tumor prorsus evanuit. *Samuel Formis. obs. 6.*

Sectio duodecima.

De Hydrop.

Y *Æt.* Latinis aqua intercus in specie accipitur pro tumore abdominis, & triplex est, Ascites,

Tympanites & Anasarca. Ascites, (Græcè ἀσцитῆς, quod totus venter instar ævis, seu utris pleni turgat) præcipua hydropis species, est tumor abdominis ab humore aquoso & seroso in abdominis capacitate collecto ortum habens, cui & femorum ac pedum, nonnunquam & scroti tumor accedit. Hujus affectus causa proxima & continens est humor aquosus & serosus: cujus autem partis vitio aqua in abdomine colligatur non omnes consentiunt: jecur non semper in vitio esse, docet anatomica hydropicorum inspectio, multò minus culpabitur continuò lien: ex nuper detectis vasis lymphaticis luce clarius est ab horum vasorum obstructione aquam in abdominis cavitatem effundi; dum enim ab humore aliquo viscido & crasso ocluduntur, humor serosus qui alias ad chyli receptaculum ferri consuevit, retrorsum ire cogitur, ac reverberatus partes unde veniebat intumescere facit, quæ indies in altitudinem elevantur, donec nimium prægravate tandem rumpantur; & sic serum in abdominis cavum nullo negotio effluit: ab hepate etiam male affecto aqua intercus quandoque contingit, si nimirum scirrho, obstructione, vel inflammatione laboret; tum enim à visceris molesto pondere faciliè rumpuntur vasorum lymphaticorum tenuissimæ tunice. Renes item obstructi, vesica oblata, & uteris male affectus, hydropem accersere aliquando possunt: aqua, quæ ut plurimum in abdominis cavitare restagnat, interdum

terdum vesiculis variae magnitudinis excipitur. Secunda hydropis species est Tympanites, cui nomen à tympano inditum, cujus sonum refert venter flutibus extensus si manu percutiatur. hydrops etiam sicus vocatur. In hoc tumet abdomen ex multo flatu in illius capacitate concluso. Sepe etiam intestina in hoc affectu flatibus distenta deprehenduntur: raro solus flatu reperitur, sed plerumque aquae permixtus. Generantur flatu in Tympanite ut plurimum inter mesenterii & intestinorum tunicas à calore debili, vel ab eodem nimio & torrefaciente in chylum crudum & crassum suas partes agere. Anasarca denique quæ & λευκοπλυσματρία & ὕδρωρ κίσιν dicitur, & cum cachexia affinitatem quandam habet, est molis corporis præter naturam per totum corpus æquale incrementum, vitio alimenti exortum. Causa est tumor pituitosus in totum corporis habitum effusus, à viscerum debilitate & intemperie productus, ob quam pro bono sanguine, crudus & pituitosus generatur, qui cum substantiæ partium sufficienter agglutinari nequeat, necessarii sequitur prava nutritio. Alii causam referunt in vasorum lymphaticorum obstructionem, ratione cujus humor serosus à partibus neutiquam separatur. Ascitis signa sunt, intumescencia ventris, pedum & plerumque etiam scroti, ægro circumvoluto de latere in latus, mormorantis & fluctuantis aquæ sonitus observatur: urinae proce sunt & crasse, interdum &

rubra; sitis adest magna, tussis sicca, tandemque respiratio difficilis, cæterarum partium extenuatio, & febris continua & lenta. In tympanite venter percussus, instar tympani sonum edit, moles abdominis minus gravis est quam in Ascite, major tamen est inflatio, tormina præcesserant circa umbilicum, & lumborum dolor; ægro supino iacente, venter distentus ac durus manet, neque dum se convertit æger, ad latera devolvitur; ructus & crepitus crebro prorumpunt, borborugini & rugitus obmurmurant. In Anasarca denique non solum venter, crura & tibiae, sed etiam manus, brachia, pectus, facies, & totum corpus intumescit, vestigiumque impressi digiti aliquamdiu remanet, color cutis pallidus & cadaverosus, carnes molles & laxæ, urinae tenues & albæ, respiratio difficilis, febrisque continua & lenta non raro consequitur.

Subsectio prima.

Pro Hydrope Ascite.

Colonus quidam hydrope diu laborans, cum nihil opis à medicis aliis sentiret, me consilii causa accessit, cui imperavi, cum non febricitaret, ut continuò allium comederet, quo factum est, ut multum aquositate per urinam profunderet, atque ex insperato eo remedio sanus evasit. alii etiam plurimi ita curati sunt: possunt contundi alii capita viridia, succusque per pannum cum jure

iure vervecis aut pulli colatus bibatur. Novi & alios hoc solutivo subinde exhibito, multum aquæ per intervalla per alvum reddidisse, & sanos factos esse.

R. Fol. sen. ʒβ. sem. anis. ʒj. fol. Mezerion. ʒjβ. rad. irid. virid. parum contul. ʒiiijβ. soldanel. ʒβ. infund. per noctem in ʒix. feri lactis.

Facta ebullitione mane hujus fort. express. R. ʒvj. mell. rosat. colat. syr. de eupator. an. ʒj. M. pro duabus dosibus. Ego cum video urinam supra modum tinctam esse, loco mezerion. pono ʒijβ. thei opt. addendo spicæ ʒj. quo sepe cum magna sceleritate uti sum in nosocomio Delphensi.

Elideus præceptor meus hoc utebatur.

R. Rhab. el. pulv. ʒj. pulv. soldanel. ʒij. M. exhibebat unica vice cum decocto aut aqua convenienti. *Petrus Forestus*. obs. 27. lib. 19. *De Morbis hepatis*.

Cuidam hydrope laboranti inter reliqua pharmaca nullum magis juvabat quam sequens medicamentum.

R. Succ. ireos ʒβ. aq. casei ʒiiijβ. mell. crudi ʒj. F. levis ebullitio, & coletur, in colat. dissolv. spic. nard. ʒβ. cinnam. ʒj. diagrid. gr. iij. M. actur in aurora ex eo semper haebat ad minus octo sedes valde aquosas. *Petrus Forestus*. observ. 30. lib. 19.

Quidam hydropticus inflatus ventre, manibus, pedibusque & facie, à medicis destitutus, & tanquam de-

speratus, adiit litros marinum, & naviculâ per aliquot miliaria ascendit in altum maris: & provocato vomitu, post vomitum exercitio utens, sanitati restitutus est. *Idem*. schol. ad obs. 32. lib. 19.

Ad aquosos humores educendos, imprimis confert squamæ ætis, vel æs ustum, quo *Jacbinus* se primum, quod sciat, nostra ætate usum refert, cum tamen *Bædarpinus* antea eo usus sit in Imperatore *Carolo* quinto hydroptico, qui cum alii Medici desperarent, se unum remedium habere profitebatur *Carolo* Imperatori, sed eo se potius malle uti in Rustico quam in Imperatore cui Imperator respondit (ut nos à fide dignis accepimus) cogita te Rusticum præ manibus habere, modo Imperatorem ita curaveris, atque eo utens, illum sanavit, addit *Jacbinus*, quod utrumque optimè debet conteri, atque in catapotia conformari ex melle dosis à ʒj. ad ʒijβ. admisce caryophyll. vel cinnamom. *Idem*. schol. ad obs. 37. lib. 19.

Mirabilis est historia vetulæ mulieris ab hydrope curatæ, quæ talis est. Vetula quædam hydroptica à Medicis destituta, ab altera vetula edocta capiebat ranas rubetas dictas, easque vivas in ollam novam conjiciebat, superinfuso oleo olivarum, illisque sic decoctis, eo oleo ventrem inungebat, deducendo manus v. r. us inferiora à stomacho incipiens versus inguina, idque calidè; & secundo die tumor descendit ad inferiora, ita ut mirum in modum intumuerunt pedes,

pedes, sed quum prosequeretur inunctionem, tertio die penitus delituit tumor cum nulla sensibili evacuatione. Laudat *Gradus*, si in balneis arte paratis imponantur ranæ vivæ, mirabiliter enim ad se attrahunt aquositatem. Sed topica non administranda nisi præcesserint universales purgationes. *Idem*. schol. ad obs. 35. lib. 19.

Matronæ cuidam hydropicæ prius bene per pil. tres exiguas ex mezereo descriptionis *Donati ab Altomari*, repurgatæ, post aliquos fatus convenientes pro cruribus inflatis, sequens etiam cataplasma cruribus supra modum inflatis apposuimus.

R. Rad. ebuli rec. M. vj. rad. bri-on. fßj. cortic. exter. sambuc. M. iij. fol. cucum. asinin. M. ij. caulium rub. M. vj. fol. malv. M. ij. fol. alth. M. iij. fursur. macr. M. v. fl. chamæm. M. iij. fl. melilot. M. ij. absynth. exsic. M. iij. decoq. in aq. font. q. s. pistentur, addendo unguenti agrippæ ʒiij. saïn. hord. fßj. F. cataplasma ut artis est. hoc cataplasmate crura involvebamus usque ad genu: quo multa aqua effluxit absq. corrosione. Est egregium & pro arcano retinendum. *Petrus Forestus*. obs. 39. lib. 19.

Subsectio secunda.

Pro Hydropse Ascite.

R. Succ. rad. irid. ʒiij. elater. gr. iij. (non transeas gr. v. ad summam) agar. præp. ʒj. lact. caprin. q. s. M. F. potio. Præstat sæpius iterare hoc medicamentum, quam semel valide evacuari. *Jo. Baptista Montanus*. consil. 259.

Vidi *Ventius* religiosum quendam hydropicum ex ascite & tympanite, qui fuit curatus. adfuerunt mecum excellentissimi medici plurimi, scilicet, *Papiensis*, *Eugubinus*, *Trincavella*, & alii. Habebat is, ut dixi, ascitem cum tympanite, & tabem cum febre hectica, oportebat tunc exsiccare & humectare, quare eramus in maxima discordia, ego volebam ut multum biberet, sed quæ aperirent, quia habebat plurimas obstructions, præterea ut humectaretur, quia ad tabem pervenerat: ordinabam ergo syrupum acetosum cum omnibus quæ provocant urinam. *Eugubinus* volebat quicquam esse bibendum, & narrabat de quodam historiam, qui per sicca fuit curatus. *Papiensis* ut litem dirimeret. conclusit neque liberaliter, neque omnino nihil esse bibendum. res extrahebatur usque ad noctem, deducebant Nobiles unumquemque medicum ad suam cymbam, ibi tum *Papiensis* quod antea dissimulaverat, conversus ad magnificum quendam dixit, si vultis curare hunc Dominum, profectò

non aliud erit faciendum quam quod consuluit *Baptista Montanus*. *J. Baptista Montanus*, consil. 263.

In Hospitali ventre tumente & pedibus egrotabat pauper, cui hoc vino medicato subvenimus.

R. Rad. irid. ʒij. cort. rad. sambuc. & ebul. an. ʒj. absynth. sic. ʒij. fol. sen. ʒj. sem. carui ʒj. vini mensur. j. coque leviter in duplici vase, bibat mane haustum aliquoties multum & frequenter inde minxit, sensimque tumor ventris & pedum sublevis sanitatiue restitutus est. *Felix Platerus*, obs. lib. 3. pag. 633.

Hydropico cuidam Sartori propinavi succum ireos ut biberet ad ʒij. addito melle, unde plurimum & saepius minxit & deiecit, & postquam repetiisset bis vel ter detumuit venter, pedesque subsederunt, ipseque sanatus est. *Felix Platerus*, obs. lib. 3. pag. 614.

Ad serosum humorem per urinas & alvum educendum vinum medicatum sequens ordinavi.

R. Rad. quinque aper. an. ʒʒ. rad. irid. ʒij. rad. asari ʒij. cortic. rad. sambuc. cortic. ebul. an. ʒj. absynth. sic. ʒij. majoran. ʒij. fol. visc. q. ʒvj. fl. genist. ʒj. sem. foenic. ʒij. petrosel. ʒj. sem. ebul. ʒij. sem. heder. ʒij. fol. sen. ʒij. fol. soldanell. ʒʒ. rhei el. ʒij. spic. schænanth. an. ʒʒ. arctiant omnia, & incidantur, & sacculo includantur, & infund. in vini albi lbvj. bibat de eo haustum unum mane duabus horis ante prandium continuando aliquoties. *Idem*, obs. lib. 3. pag. 639.

Cum seni cuidam hydrope laboranti, pedes mire intumescerent, & vix spirare nisi erectus posset, scarificatio cruribus fuit adhibita, unde mensuræ aliquot feri, pedetentim effluerunt, liberiusque spiritum duxit: sed rursus recrudescente malo, & repetita scarificatione, fluente aqua, semper melius habebat, donec gangræna in pedibus suborta (uti frequenter fieri solet) eam contexit. *Felix Platerus*, obs. lib. 3. pag. 649.

E pedibus in hydrope ascite tumantibus, sponte aquam è phlyctænis, seu vesiculis illic natis, quæ disruptæ aquam profundebant, vel scarificatione facta, è plagis ad multas sæpe mensuras sensim effluxisse, aliquosque sic liberatos fuisse, licet in aliis, mortis imminenti sit indicium, multoties observavimus. Sed quod magis rarum, in quodam hydropico, ex scroto mire tumefacto, aquaque pleno, nulla apertura facta, supra mensuras tres vel quatuor sensim extillasse vidimus, qui tamen minime mortem evasit. quod paracentesis in scroto ubi tutius fieret, plurimum profuturum in illis, qui curari possunt, nobis ostendit. *Felix Platerus*, obs. lib. 3. pag. 650.

In Xenodochium *Basilienſe* adducta fuit puella pauper annorum decem ascitica, ventre in immensum tumente, pedibus item inflatis, reliquo corpore penitus absumpta, summaque dyspnæa laborans, ita ut penè suffocaretur, prominebat illi umbilicus vesicæ instar pellucidæ, quam

Chi-

Chirurgus scalpello leviter dissecans, me iubente, aperuit, unde magno impetu aqua profluit, quam cum sensim aliquot dies emitteremus, ipsaque statim ubi venter parum subsedisset, spiritum facile duceret, eamque tanquam bene habentem Chirurgus negligeret, factum ut aqua rursus se colligente, venter de novo intumuerit, vesicaque apparuerit, qua rursus dissecta, cum denuo aquae effluxus pateret, & turunda immissa foramen ne coalesceret apertum retineretur, atque indies aquae aliquantum educeretur, tandem venter in pristinam formam remeante, pedumque tumore evanescente, marcoreque corporis per cibum & potum emendato, ex Xeno in nosodochium translata, ibique aliquot septimanas permanens, integrè sana cum matre discessit. *Felix Platerus.* obs. lib. 3. pag. 651.

Subsectio tertia.

Pro Hydropse Ascite.

Viro cuidam hydropico singulis quatuor diebus exhibui sequentem haustum, qui miraculose depellit hydropes.

R. Aq. absynth. ꝑv. extract. diacolocynth. ꝑij. ad ignem dissolvantur hæc potio multas aquositates, multos flatus, multos quoque alios vitiosos humores quavis vice sine dolore & molestia eduxit, ac mirum in modum profuit. *Martinus Rulandus.* curat. 3. cent. 3.

Puerum quendam novem annorum (ut & alios multos hydropicos) sanavi per solam potiunculam hanc.

R. Extract. esulæ quantitatem nucis mosch. aq. ꝑij. M. facta simul ebullitione. Mactrentur per noctem. Mane colatum bibit frigidè, quo per alvum plurima pituitosa & aquosa excrementa expulit. Pro residuis aquositatibus propellendis exhibui die sequenti iterum eandem potionem, cujus operatio bona & multa confestim sanitatem integram reddidit. *Martinus Rulandus.* curat. 63. cent. 3.

Mulier quædam ascitica à me optime & brevi curata est taliter.

R. Serl lactis ꝑv. extract. esulæ ꝑij. M. pro haustu, quem bibit mane, & tertio post die repetit & hoc sanè omnes aquositates ex toto corpore extrubavit, adeo ut paucis elapsis diebus sanitatem iterum obtinuerit. Potus erat serum lactis, sed sitim, meo iussu, perserebat quantum potuit. *Martinus Rulandus.* cur. 94. cent. 3.

Virum quendam hydropicum ira curavi.

R. Aq. terr. sanct. ꝑvj. F. portio, quam in lecto bene contextus bibit calidè, ac sudor emanavit è toto corpore per tres horas, & post sudationem, egessit quoque multoties multas per alvum aquositates, & intra biduum annuente Deo, omnibus admirantibus, tumor abdominis, crurum & pedum, & reliqua omnia symptomata evanuerunt. Hæc aqua est optimum medicamentum hydro-

ticum & hydragogon. *Martius Rulandus*. cur. 88. cent. 3. Descriptionem aq. terræ sanctæ vide infra sectione De Podagra. subsect.

Mulierem asciticam brevi tempore ita curavi.

℞. Aq. fontan. syr. ros. solut. an. ℥iij. M. pro haustu, quem frigide bibit mane, & per duas horas ante coenam reperit, atque melius se ex utroque haustu habere siebat. sed tumor non imminutus: quare

℞. Extract. sal. ℥ss. aq. acidule ℥vj. M. Macerentur per noctem: manē colatum bibit, quod sedes a quodas plurimas fecit: attamen venter parum detumuit: idemque post duos elapsos dies dedi scirius vitæ aurei ℥j. syr. è Sena ℥ss. M. pro haustulo, qui eduxit alvæ copiosissimas aquas: & exinde omnis tumor remisit, atque ex insperato intra mensis spatium ex toto sana facta est. Pro potu dabatur vinum cui imponebatur absinthium & enula campana. *Martius Rulandus*. cur. 47. cent. 4.

℞. Aq. absynth. capill. ven. an. ℥iij. diaturb. cum rheo ℥vij. M. pro haustu, cujus virtute vir quidam hydropicus exerevit ad libras 30. ichorū & aquositarum, & melius statim habuit, & brevi tempore convaleuit. *Mart. Rulandus*. cur. 86. cent. 9.

Mulier quædam gravida ascite morbo correpta, per Dei misericordiam ex toto sanata est spatio decem dierum, sic,

Balnebat & lavabatur jussu meo decem dies continuos in aqua chalybeata: ex quo balneo omnis aqua

intercus evanuit sine scetus detrimento, sed cum matris scetusque salute. *Idem*. cur. 97. cent. 4.

Subsectio quarta.

Pro Hydropē Ascite.

Cum materia hæc nulla indigeat concoctione, ad expulsionem sic orsus sum.

℞. Succ. ireos ℥ij. m. ll. rosat. colat. ℥j. M. & jejuno stomacho bibat, quoque illius quotidie parum emittebat. Postea vero octo interpositis diebus, catapota ex nitro *Alexandri* cum troch. alhand. mixta propinavi in hunc modum.

℞. Pil. de nitro *Alexandri* ℥ij. troch. alhand. ℥j. M. F. pilul. v. cum quibus multum aquæ egerebat, quibus sæpe, interjecto temporis spatio inter unam & alteram propinationem, usus fuit: nam senlim & paulatim vacuandus est humor iste. mirum etiam in modum profecit hoc conditum.

℞. Rad. ireos per tyrocestim tractæ ℥ss. zinzib. ℥ss. mell. quantum ad spissitudinem sufficit. M. quo sæpe utebatur & optime absq. anxietate & dolore aquositatem illam deponebat. *Amat Lusit.* cur. 30. cent. 1.

℞. Elect. hydragog. min. *Fernel.* ℥ss. vini albi ℥iij. M. sumat in auro-ra per intervalla. item,

℞. Terebinth. vino albo lotæ ℥ij. sacchar. opt. ℥vj. F. electuar. sumat ℥ij. pro vice. Potest fieri portabile, si cum luteo ovi & vino dissolvatur

in mortario. Est medicamentum polychrestum, quod alvum & urinas movet, & calefaciendi vim habet: datur bis in septimana. Inter validiora sunt semina ebuli, cujus pulvis cum cinnamomo datur, ad 3ij. in vino: purgat sursum & deorsum valide: estq; primum medicamentum, eoq; *Bovius* hydropes curabat, exhibendo in junculo per intervalla: potest etiam absumi aqua quæ est in abdomine iis quæ discutiendi vim habent: inter quæ potissimum locum habet incessus in balneis sulphureis, dum vires valent. præterea in tritici acervo insideat, ita enim attrahitur humiditas, ut etiam si inspergatur arena fervida ad litus maris sub ardente Sole. Saccharum absynth. pontic. viridis *Mattbiolus* proponit tanquam optimum remedium. cujus hæc sunt verba: Absynthium ponticum efficacem vim obtinet ad aquam intercutem, ut mihi jam sæpe experimento est compertum: e quidem quosdam novi hydropicos quasi deploratos, qui ex longo estu comarum ejus, quæ saccharo adservatæ fuerant, sanitati restituti sunt. Parandi ratio hæc est.

℞. Florescentium jam comarum rec. absynth. sßj. sacch. albiss. sßij. demptis caulibus & pediculis tundito in mortario lapideo, deinde iis optimè tussis, saccharum in pulv. tritum adjicito, rursus omnia simul tantisper tundito, donec in unum corpus redigantur; mox ad usum recondito. Ex absynthio ita parato, patienti prius purgato, datur quoti-

die 3ß. tribus horis ante cibum. *Rodericus a Fonseca.* tomo 2. consult. 39.

Purgato prius corpore, ex cujusdam consilio singulis matutinis in aurora, unum vel alterum haustum propriæ urinæ ebibet, id cum spatio quatuor mensium continuasset, & interim hydragoga aliquoties purgatus fuisset, tumor ventris & tibiæ paulatim subsidit, tandemq; plenissimè convaluit. *Guil. Fabricius Hildanus.* obs. 51. cent. 3.

Cosinus Slotanus Chirurgus præstantissimus virum ascite laborantem curandum habuit. medicamenta permulta tum interna, tum externa, ei absque fructu adhibita fuerunt: tandem verò adeo copiosè in scrotum delapsus est humor serosus, ut extincto calore nativo, secuta sit gangrena: adhibitis quæ ad gangrænæ curationem spectant, decidit scrotum, ita ut testiculi nudi conspicerentur. Hinc tantùm effluxit humoris serosi, ut à morbo liberatus sit æger, & diu supervixerit sanus, atque liberos aliquot procreavit. Testes autem natura obduxerat callosa quadam substatia, quæ eos vice scroti obtegebant, & ab externis injuriis vindicabat. *Guil. Fabricius Hildanus.* obs. 48. cent. 1.

Subsectio.

Subsectio quinta.

Pro Hydrope Ascite.

Propter materię ventriculo & hepatis ~~per~~que tenuitatem, promptitudinem & copiam, non requiro longam multamve concoctionem; sed statim ad aquei humoris evacuationem festino. & præter alia, hic mihi in usu est gratiola herba, quam licet valde amaram, & propterea minus delicatam, in substantia exhibere queunt alii ad ʒij. cum pulv. cinnamom. & sem. anisi momento, saccharo & viâ hauri; ego tamen in vino decoquo Mj. ejus parvum seu ʒß. cum uvis passis acinis exemptis, & à forti expressione admixta cancella, aniso & sacch. hora matutina propino, vel hac ratione apparari potest.

R. Gratiol. ʒß. soldanell. ʒj. sem. anis. ʒij. passul. enucleat. ʒß. bulliant cum vino ad remanentiam ʒv. liquor expressus exhibeatur. Potens illud est pharmacum, quo serosarum & aquearum superfluitatum librę non pauciores octo quandoque expurgantur. proximum potentia & bonitate catharticum succedit succus rad. irid. depuratus, qui cum ovi vitello diligenter commixtus, albumine prius effuso, ex testa tepidè forbeat. vel parctur sequens hauritus.

R. Succ. irid. per residentiam defæcati ʒiij. vel ʒß. syr. ros. solut. ʒj. cinnam. el. ʒj. M.

Dantur item pil. aggregat. ʒij. cum gr. ij. claterii. cortex sambuci & ebuli interior flavesceus vulgò hic usurpatur. redigitur & ebuli cortex in pulverem, ejusque ʒj. cum aq. linarię ʒiij. propinatur, unde per urinam, vel etiam sedem, aqua cutim subiens potenter expellitur. frangulę à clariss. *Matthiolo* descriptę utilitas non vulgaris: cujus interior cortex decoquitur cum eupator. absynth. rom. cuscuta, veron. rad. cicchor. sem. apii & scenic. adjecto postea cinnamomo. Efficax hic item vitis sylvestris radix. Sunt qui olei vitrioli guttam in vini cyatho hydro-picis propinant, idque magni arani loco habent. porro hoc observandum, singulis septimanis ad minimum semel tentandam esse evacuationis repetitionem ne venter mox denuò saburrę aqueę affluxu exundet. quando autem paulatim ventrem & hepar exonerari desideramus, aut propter humoris delinquentis abundantiam, aut labefactatam viscerum virtutem, aut plurium symptomatum concursum; tunc ex hoc condito quotidie vel alternis diebus hora matutina sumatur ʒß.

R. Succ. irid. ʒß. canell. galang. an. ʒij. caryophyll. macis, an ʒj. zedoar. ʒij. soldanell. el. ʒß. in pulver. trita, M. cum melle despumato ad elect. formam. è baccis quoque sambuci & ebuli à semine expurgatis, & per colum trajectis, succus cum paucò melle despumato, vel saccharo coctione inspissatus hic utilis. stillitia item utriusque aqua artificiosè extracta

extracta ad ℥vj. hausta commenda-
tur. Prima adhuc arborum harū ger-
mina vel fo^l. adhuc tenella leviter bul-
lita in acetariis hic cum successu as-
sumuntur, quæ in eundem usum eti-
am olerum more coquantur. Uri-
nam cientia hic unice prodesse con-
stat, inter quæ efficax est imprimis
oleum è juniperi baccis purè extra-
ctum, & cum vino sumptum. Da-
tur à plerisque petroleum cum vino,
quod urinam, sudorem & vomitum
mover. Memini adhuc quod *Roma*
marito ascite diutius extructo, pul-
verem bulonis usui, ut veneno tolle-
retur, sumptum pertæsa uxor ex-
hibuerit unde copiosum hic lorium
reddidit hinc ipsa denuò eundem
propinat pulverem, ut citius ærum-
nosim sumptuosamque vitam cum
subita commutaret morte, qui ab u-
beriore aqua confertim per vesicam
exoneratus, præter conjugis expecta-
tionem convaluit. Sunt item qui
propinant decoct. rad. aperient. ℥iiij.
cui admixtæ fuerint sem. lini ℥iij.
Correctoris scilicet, & cantharides
duæ simul decoctæ; sed prius simul
colantur interim ad viscera robo-
randa hanc præscribo mixtio-
nem.

R. Conserv. rad. enulæ ℥jß. conf.
absynth. rom. ℥j. spec. diacinnamom.
℥jß. dialacc. ℥j. ol. juniper. ℥ij.
cum syr. de eupator. q. s. f. condi-
tum. in usu etiam sint zinzib. condi-
tum, radices pimpinell. conditæ.
conserv. absynth. rom. conf. rad. he-
lenii, & rad. eadem conditæ aliquo-
ties vini sublimati usum permitto,

maximè in hypofarca. Cæterum duo
etiannum reliqua sunt præcipua tor-
tius curationis capita, quæ si ritè ob-
serventur, mirè conducunt. Pri-
mum est in toleranda siti constantia,
quam stricta adeo lege impero, ut
ægris non ultra sßjß. vini in quemli-
bet diem permittam: Minori mole-
stia hic obedire queunt, si ex angu-
lli oris vitro bibant, humectata ete-
nim sæpius vini stillantis mem. nro
lingua pro optius stillitur sitis, nec
ejus copia gravatur ventriculus. Al-
terum & terè maximum erit sudor;
quem quomodoconque, quantum
fieri poterit, extorquere oportet. The-
riaca postridie purgationis, cum vino
calido propinata, huc facit extrin-
secus sudoris profluvium multiplici-
ter molior, idque pro ægrotorum
diversa conditione tenuioris siqui-
dem fortunæ hominibus consulo, ut
mente incubans corpus universum in
clibanum, recenti pane extracto, e-
tiannum tepentem, immittatur, sic
ut caput extra præfurnium pulvinari
innixum liberè respiret, ne calidiori a-
re suffocationis periculū subsequatur.
Uc is quoq; citius promoveatur & ti-
biarum inflatio simul disentiatur, are-
nam in lebeve vel cacabo calefactam,
sive etiam cineres quercinos eodem
modo calentes in sacculum infundo,
cui colligato imponuntur crura tu-
mida mane & vespere. Alius sudo-
rum exprimendorum modus mirè
utilis & certior existit, si cupa ido-
nea prius igne vali imposito incalef-
cat, tecta lodice, aut panno denso,
vel operculo ob tumidum corpus
commodo.

commodo in hac super fedecula infideat æger, thoracæ & collo ita munito, ne quid vaporis exhalet: Deinde sequens decoctum in cacabo vel vasculo aptiore fervidum intra tibias collocetur, in quod subinde igniti filices immittentur, ut novus copiosiorque denuo excitetur halitus, qui semper in ventre tumido quam fieri potest calidissimè excipiat: ne tamen primi semper fervoris violentia urat cavendum sedulo: quo autem constantius diutiusque hoc sudoris effluvium toleraverit ægrotus, eo suæ valetudini consulat rectius. Postea linteo calido coopertus, in contiguum lectum calentem deponatur, ne præpediatur sudoris fluxus: interim exhibeatur quod vires roboret, vel reiciat decocti jam dicti materia esto; rad. & folia sambuci & ebuli, raphanus, absynth. puleg. ruta, abrotan. marrhub. hedera, rosmarinus, majorana, organ. salvia, calamenth. lauri folia, thymus, hyssopus, centaurea. min. nasturtii species, bacc. junip. anethum, chamæm. quæ admixtis sulphure potissimum & sale, in lixivio & vino, aut in lixivio solo bulliant vel suscitatus hic excitetur solo acri lixivio, ex famentorum cineribus, vel quercinis parato. *Jo. Wierus. observ. 5. lib. 1.*

Subsectio sexta.

Pro Hydropse Ascite.

Inter medicamenta quæ aquam educunt, primum obtinet locum succus iridis depuratus à ʒij. usque ad ʒʒ. bis in septimana cum mell. rotat. ʒij. in aurora datus: hac lege ut inter has evacuationes jecur corroboretur hoc medicamento.

R. Spec. diarrhod. abbat. troch. de rheo. hepat. lupi præp. an. ʒj. cum syr. de absynth. F. bolus, in aurora dandus. Succus etiam cucum. sylv. siccatus (quem elaterium vocant) omnium efficacissimè purgat, atque cum minori molestia & violentia, si hujus tria vel quatuor grana cum pilul. aloephang. ʒʒ. in bolum cum syr. absynth. redigantur, & in aurora exhibeantur. Medicamentum autem ex cantharidibus paratum, licet ex *Galenii* placitis aquosum humorem hunc per urinam valenter expurget; mihi medicinam facienti semper fuit suspectum.

Hydragogum quod sequitur egregiè aquas subducit.

R. Soldanell. ʒij. bulliant in aquæ scolopendr. ʒix. ad consumptionem tertie partis, in colat. adde pulv. sem. ebuli ʒʒ. vel ʒij. vini albi ʒʒ. hæc potio alternis diebus maximo cum successu in aurora scilicet exhibetur. Subinde etiam injiciatur clyster sequens.

R. Soldanell. M. j. mercurial. malv. flor. chamæm. an. M. ʒ. sem. anis.

anis. fœnic. cartii, dauci, an. M. j. bulliant in aq. q. s. in colat. lbj. dissolv. benedict. laxat. ℥j. elect. ex bacc. lauri ℥j. ol. rutac. ℥iij. sacch. rubr. ℥jss. sal. com. ℥iij. F. clyster. Hic Clysmus non solum aquam corruptam expurgat, verum etiam & flatus, qui aquoso humori semper junguntur (unde ventris dissentio & dolor) minificè discutit: propterea & toto etiam curationis tempore alternis saltem diebus utiliter injici poterit: inter cataplasmata ventri adhibenda, quod sequitur maximè valet. Emplastrum videlicet ex cochleis cum testis suis exactè contritis cum aqua ardenti, oleo irino & oleo ex terebinthina destillato paratum.

De Chirurgicis auxiliis, nihil habeo quod proponam, quandoquidem venæsectio hydropicis omnibus nocentissima censetur, nisi inter morbi initia, ex consueta aliqua sanguinis salubri excretionē pendens, neque etiam de perforatione, vel ulsione cogitandum judico, quoniam præterquam quod opus hoc periculo maximo plenum est, nihil facit ad morbi fomitem tollendum, viscerum nempe tumorem. *Joannes Zecchini.* conf. 77.

Subsectio septima.

Pro Hydropè Ascite ex hepatis scirrho.

Clysterem paravi ex urina pueri impuberis, in qua modicum fermenti incoqui jubebam, cum anisi,

aneth. & fœnic. semin. adjecta mellis dispumari ℥j. hoc clystere mirificè allevabatur, nullo enim magis quam hoc detumescere ventrem, aquosa excerni, & flatuosa discuti sentiebat: estque hic clyster mihi in ejusmodi affectibus familiaris atque probatus. Utebar interdum hoc decocto præstantissimo, cui ego secundum Deum, primas in hac curatione partes tribuo.

R. Rad. irid. rec. bene pûrgat. & contus. ℥j. fol. soldanell. ℥ss. cinnam. el. ℥ij. sem. anis. ℥j. infund. omnia in vino albo, & aq. capill. ven. per noctem, & F. levis ebullitio, adde in fine rhei el. ℥j. F. fortis expressio: quam semel in hebdomada sumere jubebam. Fovebam ventrem sequenti foru.

R. Rad. irid. rec. ℥iij. rad. ebul. lbj. fol. ejusd. M. ij. eupator. veri absynth. origan. puleg. calamenth. rutæ, an. M. j. malv. & alth. cum rad. an. M. jss. soldanell. M. jss. fl. chamæm. melilot. anthos, fl. thymi, an. p. j. sem. cuscut. ℥j sem. lini, sienugræc. alth. an. ℥jss. sem. anis. aneth. cenic. cumir. an. ℥j. fursur. p. ij. F. omnium decoctio in aqua marina & vino rubro potenti, & cum spongia infusa & expressa foveatur tumidus venter ante cibum: post fortum ungatur oleo aneth. rutac. & cheirino, adjecto polline cumini, galangæ, anisi, & baccar. lauri: interdum emplastro de baccis lauri usus sum, duritiem hepatis curavi, admoto cerato santalino, cui massix, spica indica, schizanthus, absynth.

R r r

coma,

coma, cum paucis gallinaceo adipe essent conjuncta, & ex oleo mastich. excepta hoc curationis ordine tantum profecimus, ut Deo opifice, mulier, quæ ab omnibus deplorata habebatur, in integram valetudinem sit restituta. *Franciscus Valerius*. obs. 2. lib. 1.

Subsectio octava.

Pro Hydrope Ascite.

Imprimis usus sum hoc clystere, in aq. f. q. incoquebam fermenti acris ℥jss. addito salis communis pugillo, facta colatura, urinæ pueri impuberis ℥iiij. injiciebam, & ol. rut. ℥iiij. mell. despumat. ℥j. mirum profectò quantum ab hoc clysmate æger allevaretur, ut à quo ingens aquei humoris & flatuum effundebatur nec mirum, nam urinam hominis acritudine sua hydropicis conferre scripsit *Avicenna*, quod potenter aquas detrahat.

Ad deobstruendum hepar & serosum humorem solvendum hoc sumus apozemate usi.

R. Cortic. scenic. petrosel. apii, gram. rusci, asparag. rad. rubie tinct. in vino albo & potenti per noctem temperat. an. ℥ij. rad. irid. rec. ℥ij. rad. asir. cort. rad. tamarisc. & cappar. an. ℥j. fol. agrim. cichor. utriusque ceterach. capill. ven. an. Mj. soldanell. M. jss. sem. anis. scenic. ammeos, an. ℥iiij. sem. melon. contus. ℥j. passul. enucleat. paria x. cinnam. el. conquassat. ℥iiij.

cicer rubr. p. ij. fl. trium comm. an. p. j. F. omnium decoctio. in colat. ℥bj. adde syr. de quinque rad. de byzantijs, & de eupator, an. ℥iiij. clarificetur, & aromatizetur cum santal. citrin. cinnam. el. & rad. irid. an. ℥j. hoc apozemate dies totos octo uti ægrum jubebam, & tertio quoque die clysterem qualem supra descripsi injici jubebam. Ubi jam abundè meatus infarcti liberatos percepissem, purgans quod sequitur medicamentum dedi.

R. Decocti præcedentis ℥v. adde rad. irid. rec. & benè purgat. & contus. ℥j. fol. soldanell. ℥ij. cinnam. el. ℥jss. sem. anis. ℥j. rhei el. ℥jss. infund. omnia simul in dicto decocto & modico vini albi per noctem, & bulliant unica ebullitione, postea fortiter exprimantur, expressioni adde syr. de cichor. cum rheo, syr. ros. solut. an. ℥ij. M. F. potio, quæ profectò assumptâ plurimùm profuisse est visa, aquam enim copiosè absque molestiâ detraxit, unde mirè se adjutum æger testabatur. Hoc purgationis genere repetitis vicibus iter sum usus ad tumorem ventris discutiendum post totum convenientem emplastr. sequens admovebam.

R. Sterc. vacc. ℥bj. sterc. caprin. ℥bss. bulliant simul in aceto fortiss. & in mortario terantur addendo sulph. ignem non experti ℥iiij. alum. ℥j. succor. thymelæ & ebulli rec. extract. an. ℥iiij. farin. lupin. & orobi, an. ℥ij. pulv. soldanell. ℥iiij. anis. scenic. cumin. an. ℥ij. sal. communis

munis torrefact. ʒiij. cerebint. ʒiiij. pic. naval. ʒvj. M. F. emplastr. ventri apponendum, quo mirificè juvabatur: partim enim solutione aquam hydropicorum solvit, partim in halitum digerit atque siccatur, & flatuum copiam exhaurit. Sed inter cetera præsidia primum in curatione locum decocto ligni sancti jure tribuendum censet, quod totos quadraginta dies vir hic usus est meo consilio: & sic annuente Deo integræ sanitati restitutus est. *Franciscus Valerius. obs. 5. lib. 2.*

Subsectio nona.

Pro Hydrope Ascite.

A Potu omnino quantum fieri potest abstinendum. Novi enim ego non postremi nominis medicum *Hispanum* publicè *Bononiæ* profitentem, qui solo esu alimentorum assorum & abstinencia potus omnis per 40 dies continuata, curatus est, absque ullo proorsus medicamento: quod si à potu abstinere omnino non potest, bibat quantum siti remittendæ satis erit, id tamen parcè. Porro bibendum vinum tenue quod urinam provocet: dulcia ac mustum perinde ac pestis fugienda: acetum mirificè hydropicorum sitim extinguit & compescit. expertus ego sum acetum aqua chalybeata dilutum, sola oris ablutione sitim fregisse. Cavendum tamen ne quid aquæ in viscera descendat: imo quorundam est opinio aquam hydropicis

vel solo intuitu nocere. Prandium sit mediocre, coena parciot; secundæ mensæ & fructus omnes vitentur: poterit tamen degustare juglandem, amygdala, mala punica, pyra cœcta, & caricas interdum, non tamen quotidie, idque modicè: lectus sit non admodum mollis, præsertim anasarca laborantibus, qui semper satis superque lecti secum circumferunt, puta molem illam œdematicam, & in toto corpore humorum colluvium. Si autem fieri posset ut ex herbis exsiccatis conficerentur lectuli, ut ex origano, puleg. calamenth. urtica, hyssopo, & similibus, incredibile dictu, quantopere prodesse per somnum; quod & medicorum declarant libri, qui multos in acervis frumenti obvolutos, vel arena absconditos, vel surfure calido obtectos, à somno firmos surrexisse narrat. tanta vis est in exsiccantibus medicamentis. Inter evacuantia salutare est quod sequitur.

R. Hier. picr. ʒß. rhei el. ʒij. F. bolus. exhibeatur insuper rheum infusum in succo ireos hoc pacto paratum.

R. Succ. ireos rec. per residuum depurati ʒvj. rhei el. ʒj. contund. parum rheum, & per noctem in prædictum succum infundatur, facta forti expressione, adde succi cyclamin. depur. ʒjß. syr. capill. ven. ʒj. aq. cuscut. ʒij. M. F. potio. quæ cum valde abstergens est, non solum internos sed externos meatus aperit, & primum quidem per secessum copiosissimè evacuat, deinde etiam sudores

elic re consuevit. Postea ad paratu facile, & in talibus casibus mihi domesticum remedium devenire, quo uno curata est mulier quædam, & cuius unius ejus vir tanquam miraculosi meminerit. Remedium tale est.

R. Milii excortic. ℥ij. aq. font. clar. ℔j. in roundo vase bulliant donec tantum ℥iij. vel ad summum quinque supersint, colentur, & cum aliquali vini meracioris portione miscantur, ut F. potio exhibenda calidè copiosissimè sudabit, si texeris diligenter, ut illa mulier sudavit, cuius sudore permaduit totus lectus. Uta est hac portione per octo dies, & convaluit. Vocatur hæc potio Syrupus S. *Ambrissii*. Uti sum eodem syrupo in pueris hoc affectu laborantibus sæpe semperque cum successu. Inter externa laudatur epithema ex caprino fito & urina pueri confectum. Laudat *Galenus* emplastr. ex cochleis cum suis testis confusis, ventri impositum, quod aquam exhaurit. hoc composito uti soleo.

R. Limac. cum testis contusar. ℔j. cumin. torrefact. & subtiliter pulver. sem. carui, ammeos, salis usti, an. ʒj. pulv. rad. irid. farin. lupin. an. ʒj. M. F. emplastr. S. A. ventri apponendum donec sponte decidat. vel cerotum quod ego experientia non solidum mea, verum etiam aliorum comprobata mirabile inveni.

R. Ceræ, picis navalis, an. ʒii. alumin. liquid. sulph. vivi bitumin. nitri rufi (si haberi queat) an. ʒʒ. terebinth. ʒiʒ. ol. veter. ʒiiij. aceti q. s. ut fiat ceratum. Medicamen-

tum rurale est quod sequitur, & rursummo usui esse potest.

R. Fimi vaccin. arid. & tusi ʒʒ. sulph. vel salis ʒj. aceti q. s. M. & apponito ventri, cui ex *Archigenis* sententia, addi possunt ova gallin. rec. cum suis testis contusa, ac brassicæ succus. Ubi autem firmum animalis in emplastro apponendum legis, ibi non recentem, sed aridum sumendum esse putabis.

Ubi in hydrope maximum juvamentum per urinæ vacationem speratur, idque in natura imbecilli, tali uti poteris pharmaco, quod & alvum subducit & urinam ciet.

R. Terebinth. claræ ʒʒ. aq. adianth. ℔j. M. & bulliant ad totalem aquæ consumptionem, & adde cantharidum abscessis alis pedibusque & capitibus subtiliter pulver. ʒj. massich. cinnam. an. ʒʒ. rhei opt. pulv. ʒj. cum oleo amygd. d. rec. F. massa, cujus ʒij. tuto dari possunt. Hoc experimentum bis hoc anno mihi occurrit. primum quidem in Xenodochio *De la vira* in puero decem annorum diu tympanite laborante, qui tanquam à medicis derelictus in lecto se continebat cumque ad ea, quæ per os dantur, propter ætatem & longum morbum, & virium imbecillitatem non admodum aptus esset, tale iussi apponi emplastrum, quotidie affixis sine scarificatione eucurbitulis in abdomine, miraculoseque convaluit intra octo vel decem dies.

R. Rad. cumcuma sinin. optimè contus. & in aceto scillitico pes vi-

ginti quatuor horas macerat. ℞. mell. despumat. ℥ij. M. & bulliant ad consistentiam cerati, in fine adde cumini subtiliter pulver. ℥iij. singulis diebus, amovebatur emplastrum, & abdomini optimè terso, cucurbitulæ affigebantur, dein rursus emplastrum apponebatur quumque non sincerus esset tympanites, sed una cum flatu aqua adesset, in modica tamen quantitate, paulatim una discussus est flatu, & in halitum digesta aqua, sanatusque est: cujus exemplo motus quidam non infirmi gradus vir, cujus nepos ex filio simili morbo vexatus, à primario quodam medico tanquam deploratus derelictus erat, iussit me accersiri, & simili modo curatus est.

Alium in Hospitali Della-vita hoc modo curavi.

℞. Brassic. marin. subtiliter pulv. ℥β. rhei el. subtil. pulv. ℥ij. spec. di-alacc. diacurcum. an. 3j. hepat. lupi præp. limatur. chalyb. cum aceto scillit. sæpius lotæ, an. 3β. mell. despumat. q. s. M. F. electuar. cujus cochl. j. per horas duas ante prandium sumat, & similiter ante coenam tantundem: alvus inde semel aut bis in die mota: quodque excernebatur aequum erat. *Videtur Trincavellius.* consil. 32. lib. 3. & *Horatius Roforius.* consil. 74. lib. 6. consil. *Jo. Cratonis,* &c.

Subsectio decima

Pro Hydropse Ascite.

Elaterium apprimè idoneum, at in exigua quantitate dandum, & valde vetus, & cum rebus ventriculo amicis. ut cum hiera pilul. aloephang. de tribus, & cum rhabbaro. *Christopherns Guarinonius.* consult. 563.

Hoc hydragogum exhibui quod mirabile est in educenda aqua hydropicorum, & nunquam me fefellit, semper enim felicissimo successu sum illo usus: & quoniam solet esse amarum, ideo sapa vel saccharo dulcorandum est. & est huiusmodi.

℞. Rad. cucum. agrest. ℥iij. rad. ireos & sambuc. an. ℥β. turbit. 3j. incidantur radice. lign. sassifr. 3β. infunde per viginti quatuor horas in vini opt. ℥vj. bulliant ad consumptionem medietatis, colatura servetur usui. dosis ℥vij. advertendum, ut sic magis tutum hoc auxilium, ponendum esse pulverem corrigentem in historia tympanitis infra describendum. hoc vinum sumebat semel in hebdomada, & semper evomebat ℥ij. vel ij. aq. citrin. & tantundem per secessum: & in ascite maxime vomitus convenit. Exhibuimus quoque rad. mechoac. ad 3β. in vino maceratam, & benè res cedebat. Est enim hæc radix maxime huic affectui proficua, & crassos & serosos educit humores: & memini me quandam hydropicum hac sola radice curasse.

Volebam

Volebam deperire maximè cum semel urina fuit suppressa in hoc casu ad extremum illud remedium, quod ponit *Hippocr.* lib. 4. *De Ratione Vi-
tus*, & lib. *De intern. Affect.* scil. ad pulv. cantharidum ablatis cap. & alis ad 3ß. in furno exsiccatis & in vino exhibitis; sed quoniam melius habuit de suppressione urinæ, ideo non deveni. Nam ad hoc remedium tunc est descendendum cum alia non profuere remedia, & spes est in angusto, & tunc (inquit *Cappivaccius*) quod desperati à morte ad vitam revocantur. Volebam hominem immittere seu cooperire usque ad collum acervo tritici, sed ratione paupertatis non fuit factum. Est enim mirabile remedium, & à *Plinio* & *Galeno* commendatum; dicit namque *Plinius* lib. 22. cap. 25. tantam vim inesse tritico, ut cados plenos siccet; & refert *Sextum Pompeium* Prætoris patrem *Hispaniæ* citerioris principem, cum horreis suis ventilandis præsidere, correptus dolore podagræ, mer-
sit in triticum totum pedem & tibi-
am, levatusque siccatis pedibus mi-
rabilem in modum surrexit. *Gal.* noster idem confirmat exemplo agri-
colarum (lib. 1. *De Nat. Facultat.* cap. 14. & 3. cap. 15.) qui in carris transvehunt frumentum, & cum vo-
lunt aliquid frumenti furari immi-
tunt in frumentum vas aliquod ficti-
le aqua plenum; & sic frumentum
majus & ponderosius evadit, & aqua
ferè tota à vase absorbetur à tritico,
& nos quoque hanc experientiam
domi secimus, & verum invenimus,

quinimò ab iis qui carros gerere so-
lent, idem accepimus. quare si fru-
mentum hanc habet vim attractri-
cem in rebus inanimatis, & minus
porosis, multo quidem magis habe-
bit in corporibus nostris animatis &
magis porosis; statim igitur ad hoc
remedium est condescendum, nam
satis est præsentaneum, & melius est,
ut radiis Solaribus sit triticum exal-
factum; habent enim radii solares vi-
vificum calorem; quinimo juvat hy-
dropicos, ut teneant ventrem disco-
opertum sub calidis radiis solaribus.
dummodo non adsit ventus, quod in
æstate & canicularibus fieri potest. *E-
piphanius Ferdinandus.* hist. 38.

Vir quidam in urbe nostra ex hye-
mis prægressæ injuriis & sedentaria
vita ascitem contraxit, abdomine in
ingentem molem elevato, pedibus
tumidis, scroto & præputio valde
distentis; circa solstitium æstivum,
forte tabaci fumum cum amicis per
fistulam hausit. Exinde successit vo-
mitus, soluta alvus, serum copiosè
per aliquot dies expurgatum, sen-
simque & abdomen detumuit, &
pedes, scrotumque ad pristinum sta-
tum rediere. *Thomas Bartolinius.*
hist. 17. cent. 6.

Generosa quædam matrona anno-
rum sexaginta, in ascitem incidit.
Omnia pro-aquæ expurgatione ten-
tavimus, sed irritò conatu; tandem
solo unicornu nostro non tantum
largissimè in sudorem est soluta, quem
nunquam ferè antea ex voto naturâ
etiam provocatâ, voluit excitare;
sed tumor quoque universus subsedit,
&

& ad consueta munia prompta rediit, & adhuc, laus Deo, bene valet.
Idem. Baribolimus. hist. 46. cent. 5.

Hiera picra cum speciebus diaturbith. cum rhab. plurimos summi Dei beneficio, ab hydropis rudimentis vindicavit. alternis diebus copia nucis avellanæ ingeritur. *Jo. Henrinius. cap. 26. lib. 2. meth. ad prax.*

Subsectio undecima.

Pro Hydrope.

Syrupi mei ex rheo cum mechoac. cui in isto aut simili affectu qui nauralia viscera infedit, multum tribuo, descriptionem, quæ mihi jam multo tempore usitatissima fuit, hic subjungam.

R. Rhei opt. 3vj. fol. sen. 3x. mechoac. albiss. ʒβ. fl. viol. rec. pj. cinnam. inter 3j. zinzib. alb. ʒijβ. aq. beton. cichor. & bugloss. an. ʒiiij. rhab. & mechoac. pulveribus irroratis aqua cinnamomi. infund. omnia S. A per noctem mane ebullitione & expressione facta, coentur, & cum sacch. albiss. ʒy. vel vj. syr. ros. solut. ʒij. M. F. S. A. syrupus. cujus aliquando bibat ʒij. mane in exiguo haustu juris pulli, cui paucae passulæ demptis gigartis, pauca folia rosmarini & macis tantillam incocta sint. Hujus syr. usus tutus est, neque insuavis, nisi dulcedine sua molestus sit, istam molestiam si moderare velit, immiscebit pulv. hier. ʒij. vel ʒj. *Reinerus Solenander. conf. 6. sect. 3.*

R. Spec. diarrhod. abbat. ʒijj. diacurcum. ʒij. limatur. chalyb. vel acuum (lotæ primum aqua, deinde v no, postea aceto, tu n in crucibulo cum aceto in mediis carbonibus coctæ, donec acetum absumptum sit, & chalybs igniatur) subtilissimè in marmore triæ ʒijβ. rad. cichor. condit. ʒx. conserv. absynth. ʒj. epithym. rec. 3j. C. C. ust. sem. portulac. anis. an. ʒβ. cinnamom. ʒj. cu n syr. de succo cichor. cum rheo, q. f. F. S. A. conditum ejus usus est, ut sumat cochl. j. tribus vel quatuor horis ante cibum ut alvus interdum utiliter ducatur, & visceribus interim robur accedat, uratur hac mistura.

R. Passul. corinthiac. select. ʒj. lotar. primum aqua, postea vino, in quo parum macerentur, tum insilene exemptas linteo panno mundo, ut mador superfluus exfugatur. Postea asperge rhei minutim pulverati ʒβ. cinnamom. pulv. ʒj. aut ij. sacch. albiss. ʒiiij. aut iiij. passulæ cum istis pulveribus & saccharo tuso confusæ & commistæ indantur in vitrum aut aliud vas vitreum, vel argenteum poculum, & in sese compressæ servantur. dosis ʒβ. aut ʒj. è cochleari prout vel magis vel minus movere velis. Sumantur ante cibum, & diu mandantur, antequam deglutiantur. *Reinerus Solenander. conf. 21. sect. 3.*

Cuidam ascite deploratæ laboranti sequentibus remediis succurrebam.

R. Spec. diaturbith. cum rheo
3β.

3ß. pulv. mechoac. nigr. 3ß. extract. diagrid. gr. iij. sal. chamæm. gr. iij. sacch. rosat. tab. gr. v. ol. anis. gt. j. M. detur bis à cojus usu aliquoties alvum exoneravit, cum multa feri ejectione. Postea ad sequentia alterantia & aperientia perventum est.

R. Aq. locustar. sambuc. (quæ in hydropse mihi valde familiaris) urtic. min. an. 3 iij. aq. cichor. chamæm. agrimon. an. 3 iij. syr. de cichor. cum rheo 3 iij. syr. de eupator. compos. de soldanell. an. 3 i. tartar. vitriol. 3 iij. M. F. julepus. pro quatuor dosibus.

Tandem hoc apozema, cujus usum in hydropicis alias maximo cum successu sæpius sum expertus, fuit ordiatum.

R. Cortic. inter rad. frangul. ebul. sambuc. cichor. urtic. an. 3 j. levistic. polipod. an. 3ß. liquir. 3 v. irid. 3ß. sol. gratioli. cuscut. agerati, agrimon. an. Mj. absynth. rom. M. 3. flor. calthæ. chamæm. cyan. viol. sambuc. an. Mß. sem. melon. 3 iij. petrosel. levistic. foenic. an. 3 ij. fruct. alkikengi numero xj. acinar. sambuc. 3 j. medull. sem. cartham. 3 iij. cal. arom. 3ß. passul. min. 3 j. incisa & contusa coq. in f. q. aq. ad tertias, addendo in fine spec. arom. rosat. diarrh. abbat. an. 3 j. sacch. cand. 3 iij. iterum bulliant, colentur, clarificentur lbij. quibus adde arcani vitrioli 3 j. usurpetur haustus quotidie bis, duabus horis ante cibum. Hoc apozemate continuato fiant evacuationes intermedie cum pulvere ca-

thartico præscripto. His aliisque perfectè convaluit æger. *Petrus Cræcius*. Epist. ad *Horstium*. post obs. 32. lib. 4. obs. *Gregor. Horstii*.

Subsectio duodecima.

Pro Hydropse Ascite.

A Qua intercutem cum vehementius urgeretur puer, tantaque intus contracta esset, ut alvum nullam in partem movere posset, omni auxilio medicorum destitutus, temerariam sibi libertatem vindicavit quare aqua quantum poterat epotâ, in ultimum sese mortis discrimen male sanus precipitavit. Verùm si ve id aque contractæ impulsu, si ve ope naturæ factum sit, soluta est umbilici unitas: indeque tanto impetu aqua profluere cepit, ut supra ventrem cubitos tres ascenderet quo sine vitam finisset, nisi circumallidentes opposita manu aquam fluere non permisissent: hinc medico accersito, & aqua paulatimeducta, ac curioso victu, & cæteris quæ ad rem facerent injunctis, brevi tempore, in pristinam redactus est sanitatem. *Antonius Beneventus*. cap. 12. lib. *De abditis Morborum & Sanationum Causis*.

Rustico, quem aqua intercutem male habebat, opem nostram expostulanti, sanari illum, cum morbus jam inveterasset, minimè posse respondi: instanti tamen ut aliquid saltem consilium ei præberemus, subridens, inquam, amice, si curare de-

sider-

sideras, opus est, ut non ultra bibas, quam ut vitam sustineas. discessit, & anno peracto, iterum interrogat, an ipsum noverim; nego me hominem nosse. at ille tua ope curatus, inquit, ad te revertor, scire cupiens an adhuc mihi liceat aliquid bibere, cum hactenus nihil biberim. admiratus, interrogo, quare & cujus consilio: cui ille, inquit, tuus; & rem omnem ab initio narrat. Jussi igitur paulatim vino assuescere, sed mero potius quam lymphato. *Antonius Benvenius.* cap. 13. lib. *De abditis morbis & sanatis causis.*

Accidit interdum casu & fortuna sanari nonnullos, quos medicina curare non potest. Mulierem scimus, quæ dum ascite aded laboraret, ut nulla de salute ejus superesset spes, nescio quo spiritu impulsâ, de eminente quodam loco ad terram devolvitur, & utero ad lapidem eliso dissectoque ita prorsus omnis effusus est humor, ut quæ puerum octimensem gestare videbatur, enixam crederes. Sed nec multo post aut tempore aut labore idoneis ad hanc rem adhibitis prædiis, penitus sanata est mulier. *Anton. Benvenius.* cap. 109. *De abditis morborum & sanationum causis.*

In Urbe nostra juvenis quidam Hydropē laborans, sponte natura binis vomitibus excitatis, ingentem aquæ copiam evomit, quo facto venter detumuit, & Hydropē liberatus fuit. *Avicenna* in cura hydropis vomitum maxime laudat; qui tamen si copiosius sponte natura viribus imbecillioribus existentibus supervenerit, mortem accelerare consuevit, quem-

admodum colligimus ex historia à *Nicolo* descripta. Meminit enim cujusdam hydropici, qui continuò evomens aquam, extinctus est.

Piscator quidam cum læsio hepatis non esset insignis, tumore tamen ingenti venter intumesceret, ex assiduo labore soluta hydrops, & detumefactus venter, perfecteque sanatus, nullis medicis adhibitis auxiliis. *Marcellus Donatus.* cap. 21. lib. 4. histor. medic. mirab.

Sunt qui veluti arcanum probant lapidem serpentis. Coluber aquaticus à cauda funiculo constringatur, atque ita suspendatur, ut sit subjectum vas aqua plenum. evomet coluber lapidem, qui totam illam aquam vase contentam consumet. Lapis alligetur, & apprimatur ventri hydropici; paulatim aquam consumet.

Cuidam hydropico Negotiatori in *Angliam* profecto hieme, tumor cum miraculo quodam subsedit, evanuitque morbus, nec rediit. Cuidam per sudores sponte excitatos, & quasi destillantem aquam, curatio. Cuidam ad vivum resectis unguibus pedum, exercitio & frictionibus, paulatim humor illuc defluxit, & convuluit. *Ja. Hollerius.* lib. 1. cap. 39.

Subsectio decima tertia.

Pro Hydropē ascite.

A Fide digno medico mihi relatum est, Canonicum quendam ex Hydropē periculose decumbentem, à medico suo petiisse, ut halecia

esum sibi indulgeret annuit medicus, sed hac conditione, ne intra duarum horarum spatium, quicquam potulenti post elum halecis assumeret, & integrum halecem, si posset, assumeret: apertus pariet. Quid sit? eger tandem ad urinae emissionem stimulatus, tam largè ipsam profudit, ut per horæ ferè quadrantem nulla mictionis quies interveniret, ipsamq; abdomen sensibilibiter magis magisque subsidere deprehenderetur.

Commendatur ad hunc affectum spiritus vitæ aureus *Rulandi*, qui pleurisque nihil aliud est, quam essentia troch. alhandal. commodior videtur hæc esse ejus præparatio.

R. Rad. esule præp. lbj. epithym. ʒvj. rad. polipod. ʒiij. zedoar. zinzib. caryophyll. mastich. an. ʒj. cinnam. ʒß. pissul. min. ʒj. sacch. alb. lbjß. trita infund. in vase vitreato, in vini alb. rhen. & vini malvat. an. lbijß. adde spirit. vitriol. ʒj. sicut per dies quatuordecim, in infus. quotidie agitando: postea destillentur: destillatum sacibus reassundatur, & denuo destilletur, idque tercia vice repetatur. *Daniel Sennertus*. pract. lib. 3. part. 6. sect. 2. cap. 3.

Cave tu ne cauteria inuras Hydropicorum faciliè corporibus: novi hoc evenisse in Doctore medico celeberrimo, qui cum ab aqua fatigaretur, inuri suis cruribus ulcera jussit: at illa mox in gangranam abibant, ac hominem abripiebant. *J. Hurnius* ad *Hippoc.* aph. 8. sect. 6.

Fieri non potest ut invalida medicosa trahatur in intestina humor ille

qui natat inter peritonæum & intestina: qui enim succo ireos vel disturbith, aut brionia vel soldanella existimant se id efficere posse, falluntur: hæc enim venis conceptam aquam facili nisu effundunt, non abdomine natantem. quare elaterio opus est; hujus grana aliquot remiscere cum pil. alephang. vel euphorbium remixtum in parva copia cum cassia. rec. extracta præbeo. *J. Hurnius*. ad aphor. 14. sect. 6.

Ut Hydropi faciliè medicina fiat, adsit viscerum integritas: non adsit hæctica intemperies, nam significat longa die viscera prostrata esse. Ineunte morbo aqua copiosè expellatur, libereque efficitur, amota omni cruditate: dantur 6. vel 7. gr. op. elaterii cum pil. alephang. ruente nimium alvo, propinentur 2. vel 3. grana opii cum theriaca & syr. citri: nam motis sudoribus sedatur immanius profluvium. *J. Hurnius*. ad aphor. 29. sect. 7.

In Hydrope imperare solemnissimum & potus accisionem: ex ipso epidauro vix præstantius remedium petas: *Italem* medicum Hydropticus accessit agricola, imperat medicus, ut toto anno temperet à potu, fecit, convaluit. Præscribitur etiam decoctum lign. guaiac. lassaz. & sarsaparillæ. *J. Hurnius*. ad aphor. 59. sect. 7.

Mulier quædam *Monspeliensis* sexagenaria Hydrope cum asthma corcepta est, ita ut totus venter, femora & tibie valde intumuerint: præscripti, post quorundam alia remedia, decoctum guaiac. cum fena, agar. turpeto,

peto, & hermodactyl. per quindecim dies continuos usurpandum. Postea sequentibus duobus remediis per mensem continuatis, integrè restituta est.

R. Rad. enul. camp. apii. scorie. irid. siccar. an. ʒiʒ. rad. valerian. gentian. asar. scyll. an. ʒj. coric. median. sambuc. & lign. salsaf. an. ʒvj. fol. absynth. agrimon. chamædr. cap. ven. siccor. an. ʒij. sumit. cent. min. & fl. geniste. an. ʒj. sem. petroselameos, aneth. an. ʒiʒ. cinnam. ʒij. conquassentur omnia; & infund. in vini albi ʒiij. per aliquot dies. Deinde huius vini capiat ʒij. vel ʒiij. singulis diebus mane duabus horis ante pastum quarto vel quinto quoque die capiat dosim pulv. sequentis hydrotici.

R. Senn. turbith gummos. hermodactyl. sem. ebull. rad. jalapp. & mechoac. an. ʒj. cremor. tartar. ʒij. gutt. gumm. ʒʒ. pulv. diamb. diarrhod. abbat. & sem. scorie. an. ʒj. sicch. cand. ʒiij. F. omnium pulvis; cujus ʒij. infund. per noctem in vini prædicti ʒiij. capiat. *Lazarus Riverius*, observ. 67. cent. 2.

Subsectio decima quarta.

Pro Hydrope ascite.

Pastor quidam Hydrope ascite laborans, hisce usurpatis, sanitatem recuperavit. Primo die purgans medicamentum exhibitum est ex senna, agar. manna & syr. rosato. Secundo die detractus est sanguis ad ʒviij.

Testio sumpsit bolum ex calome'an. gr. xxiv. jalap. ʒj. cum conserv. ros. Quarto sumpsit calomel. gr. xxiv. cum jalap. ʒʒ. quo septies purgatus est & primum crassa & nigra excrementa, postmodum serosi humoris copiam excrevit crura & tibiae valde detumuerunt. Quinto die idem remedium iteratum, ut & sexto, eadem fuit operatio, sed paulo minor; crura, tibiae, & scrotum omnino detumuerunt sed venter in eodem statu permanebat. Septimo, clyster injectus est ex pulv. colocynthid. ʒʒ. surfur. M. j. in vino albo decoctis. Octavo, iteratus est idem clyster. Nono, sumpsit dosim pulv. hydrotici præcedenti observatione descripti ex vino albo. Decimo, sumpsit julepum hunc aperientem.

R. Rad. apii. petrosel. enulr. camp. an. ʒj. cort. median. fraxin. & tamarisc. an. ʒʒ. rad. asar. ʒiij. fol. agrimon. ceterach. cap. ven. cichor. chamædr. cent. min. & absynth. utriusque an. Mj. sem. anisi petrosel. an. ʒiij. fl. geniste. & sambuc. an. p. j. coq. ad quart. v. in colat. dissolv. syr. de limon. ʒiij. F. julep. pro iv. dosibus matutinis, addendo unicuique dosi salis diuretici (seu salis tartari) ʒj. spiritus diuretici (seu spiritus tartar.) ʒʒ. Post secundam dosim julepi reiteretur pulvis hydroticus; iterum julepus, & iterum pulvis iterum julepus per alios quatuor continuos dies sit potus vinum album ex infusione chalybis paratum convaluit, & ab illo tempore pancreaticè vixit. *Lazarus Riverius*, obs. 23. cent. 3.

Mendicus quidam hydrope à tribus mensibus laborans, cum propter inopiam medicis auxiliis uti non posset, ex rusticæ mulieris consilio usus est per mensem integrum decocto rad. brusci: purgatus est bis aut ter simplici senæ infuso; & his foliis præfidiis perfectè curatus est. *Lazarus Riverius. obs. 52. cent. 3.*

Mulier quædam ascite laborabat, cum inops esset, hunc tantum pulverem ei præscripsi.

R. Sen. mundat. crystall. tartar. & rad. jalap. an. ʒss. F. pulvis de quo capiat ʒj. cum jusculo singulis diebus hoc remedio per viginti dies usurpato integrè liberata est. *Lazarus Riverius. obs. 73. cent. 4.*

Puella octo annos nata, hydrope laborans, usâ est conserva ex passulis in omni passu & intra duos menses liberata est. Illa autem conserva fiebat ex passulis in vino albo decoctis ad putrilaginem, & per setaceum trajectis, iterumque recoctis ad opiatæ consistentiam. *Lazarus Riverius. obs. 44. cent. 4.*

Rusticus quidam incidit ex Febre tertiana in hydropem universalem: à quo eum liberavimus succo icos ad ʒiij. cum mannæ ʒjss. intra septem dies ter exhibitio: inde venter omnino detumuit, maximaque serose illuviei copia per alvum & urinas excreta: alter hydropicus curatus est solo vino juniperino: singulis enim matutinis fumebat ejus ʒvj. *Simeon Jacq. obs. 82. cent. 4. observ. River.*

Mulier quædam ob suppressos menses hydropica facta sequentium

remediorum usu convaleuit. Primò sumpsit per quatuor dies ptisanam laxantem ex infus ʒij. sen. cum ʒss. sal. prunell. & gutt. xv. spir. sulph. per campan. deinde sequentium jusculorum usum aggressa est.

R. Rad. aspar. gram. & cichor. an. ʒss. rad. chinz in taleol. sectæ ʒj. sol. agrimon. ceterach. bugl. & cichor. an. M. ʒ. crystall. tartar. ʒij. coq. cum quarta parte galli veteris in colat. dissolve sal. ablynth. & tamarisci. an. ʒj. sacch. rosac. ʒij. F. jusculum quod capiat per duodecim dies tribus ante prandium horis. Finitis jusculis, iterum sumpsit ptisanam laxantem prædictam per tri-duum ac deinde opiatam sequentem, cujus miros effectus sæpe vidimus.

R. Conserv. si. tamarisc. & cap. ven. an. ʒjss. conf. rad. enulæ camp. ʒvj. chalyb. præp. cum. sulph. ʒj. sal. tamarisc. ʒj. spirit. sulph. per camp. ʒss. cum syr. condituræ citri F. opiata de qua capiat ʒij. aut ʒiij. singulis diebus manè: Postea deambulando, & continuando per quindécim aut viginti dies. *Simeon Jacq. observ. 10.*

Puella quædam hydrope lethali torquebatur, jubentibus nobis porus cujuscunque fugam, ut fieri debet, tantam aque quantitatem aliquando bibit, ut rumpi videretur. Sed quoniam ut aiunt, fortuna pueris & stultis auxiliatur, alvi fluore oborto, pristinæ sanitati restituta convaleuit. *Dominicus Panarolus. observ. 24. Pentecoste. 2.*

Subsectio quindecima.

Pro Hydrope Ascite.

Hydropicus quidam multis vesicatoriis admotis multis partibus curatus est. *Simeon Jacoz. obs. 21.*

Rusticus quidam triginta annorum à tribus mensibus hydrope laborans, tandem vitam cum morte commutavit: dissecto cadavere, ingens aquarum copia fluxit: jecur optimè constitutum, & naturali temperie præditum invenimus, lienem verò corruptum, & totam ferè ipsius substantiam pici liquatæ similem. *Simeon Jacoz. obs. 6.*

Homuncio quidam veterum calceorum instaurator in hydropem asciten incidit, quo cum à sex mensibus detineretur, & umbilicus promineret ad magnitudinem ovi gallinæ, paracentesis facta est in medio exomphalos, & aqua per parteseducta, admota cannula ex aurichalco confecta, in cuius extremo lamina erat lata, ne in ventrem mergeretur, foraminibus utrinque pervia ut alligari posset: & ita curatus fuit. In hac operatione advertendum, ne hydrofici aperiantur, nisi exomphalos appareat, quasi naturâ viam illam ad exclusionem aquarum affectante: aliqui omnes qui aperiantur, non prominente umbilico intereunt. *Samuel Formis. obs. 4.*

Sal millepedum à celebri medico sollicitè usurpatur in hac curatione,

quem iulepis aliisque remediis aperientibus admiscet, præmissa purgatione cum succo ireos nostratis, quem si æger vomitu rejiciat, pro deplorato habendum esse existimat. Hydropticus quidam curatus est solo usu salis prunellæ in potu ordinario per mensem integrum: cujus spatio aqua universa in abdomine contenta, evacuata est. *obs. 9, & 8. inter Observationes Riegeri communicatas hinc inde decerptas.*

Rusticus quidam hydropicus factus, abscessum passus est in dextra parte abdominis, coque aperto, infinitus propemodum vesicularum aqua repletarum numerus egressus est, ut ducentarum numerum excederet, idque per plurium dierum spatium, & sic omnino curatus est. *observ. 15. ibid.*

Nisi viscera interna sana & illæsa fuerint, parum aut nihil ut plurimum, incisionem ægrotis profuisse usus atque experientia edocuit: testantur id quoque viri docti. Evacuatur enim tantummodo aqua, quæ in vacuo ventre continetur: radix verò & origo mali in visceribus remanet. Contra si umbilicus in hydropicis paulatim naturæ beneficio in tumorem elevatur, & tandem erumpit, aut inciditur, commodissimam esse viam expurgandi humorem serosum hydropicorum, ac sepius ægrotos ipsos hoc beneficio à morbo liberatos fuisse, viri docti observarunt. mihi quoque hujus rei exempla occurrerunt. *Guil. Fabricius Hildanus. obs. 47. cent. 1.*

Ego

Ego insensibilem aquarum evacuationem molior magna sponsia nova, quæ totum abdomen comprehendat, expressa in aqua calcis vivæ, & superligata: quo medicamento pluries hydropem curavi sine ullo aquæ sensibili exitu: viscerum etiam frigidam & humidam intemperiem tollit, ita ut etiam lienem induratum aliquando sanaverit. *Hier. Fabricius. ab Aquapendente. cap. 54. part. 1. Chirurgie.*

Syrupus de rhamno cathartico ad ℥j. exhibitus, aquas mirabiliter educit. Rheum à nonnullis commendatur, quia purgando humores noxios, hepær valde roborat & *Stoebæus* se multos curasse refert usu rhei ad ℥j. vel ℥ij. tertio aut quarto quoque die exhiberi cum decocto aperiente: tum etiam apud *Scholæzium* in Epistolis, habetur insignis historia ejusdem hydropici solo usu rhei perfectè sanati, quod singulis diebus deglutiebat eâ quantitate, quæ necessaria videbatur ad alvum subducendam (historiam vide infra, lib. 15. sect. 8. De *Rhæbarbari Elogio*) purgationum vice clysteres injici possunt, quibus flatu discutiantur, aquæ educantur, & venter imminuatur.

Sequens clyster insignem aquarum copiam educit.

R. Pulp. colocynthid. ℥j. infund. per noctem in vini albi ℥ijj. colat. adde decocti intestin. vervecis ℔j. olei communis ℥ij. salis petreæ fusi ℥j. aceti fortis cochl. j. F. clyster. Vel,

R. Pulp. colocynth. ℥j. fursur.

macr. M.j. decoq. in vino albo & F. clyster. Vel,

R. Decocti emollient. ℔j. vini emetici turbidi ℥ijj. diaphan. ℥j. F. clyster.

Inter roborantia, quæ toto curatæ onis decursu nunquam omittenda, præcipuè recenseri debet aqua cinnamomi cujus cochl. j. manè vel ante coenam interdum exhiberi poterit. *Lazarus Riverius. pract. med. lib. 11. cap. 6.*

Subsectio decima sexta.

Pro Hydrope.

Interdum hydropici patiuntur lotii suppressionem: unde non tantum augetur aquositas in abdomine, sed etiam imminet mors repentina: quare in promptu habere oportet remedium aliquod potens, ut est usus cantharidum. Possumus exhibere cantharidem unam integram, cum ℥j. vel pulv. rutæ vel spicæ: superbibendo aliquid pingue, ut juris pulli pinguis ℥ijj. vel vj. hoc modo utiliter & tuto dantur cantharides in hydrope & aliis lotii suppressionibus. Ego ab omnibus desertos cantharidum usu restitutos vidi. *Hier. Capivaccius. pract. lib. 3. cap. 19.*

Novi Comitissam de *Falsain*, quædam juvençula hydrope tumeret, suavis cujusdam Medici, abstinuit serè per solidum annum à potu, solidiore cibo & jusculis contenta: & evasit sana, vivitque modò septuagenaria.

Au-

Authores aliquot commendant bu-
fones vivos utrinque renibus alliga-
tos, solvere hydropem per lotium.
Saltem vidi rusticum hydropicum sa-
natum alligata angulum senectæ per
ventrem & renes. *Mercur.* præcipitat.
curat omnem hydropem. Observa-
vi si antimonium in liquorem verta-
tur, ac postmodum in pulverem, qui
tantum per sudorem purget, haberi
remedium, quod omnem hydropem
modeste tollit non frustra commen-
dat *simos Paracelsus*, cum sint alia ci-
borum putridorum, quibus datum est
resolvere materiam occasionalem hy-
dropis. *Jo. Helmontius*. tractat. cui
tit. *Ignis Hydrops*.

Hoc hydropico prodesse vidi, ra-
tionem tamen non perspicio. Soleis
pedum adhibebat folia hyoscyami,
ita ut non solum ex pedibus, sed uni-
verso corpore aqueus humor extra-
heretur. Verum hoc non velim ad-
hiberi. *Jo. Crato.* consil. 33. lib. 5.

Ad hydropem mirifice facit succus
cochlearie herbe ad ℥j. quotidie
sumptus. Præferunt quidam cru-
dum eo qui saccharo coquitur. *Jo.*
Crato. epist. ad *Camerar.* lib. 5. *Con-*
sil. & Epist.

Pro hydropse & paralyfi pila-
las lunares unice commendat *D.*
Robertus Boyle, in aureo suo tractat.
De Utilitate Philosoph. Experimentalis.
cum mica panis efformantur in pila-
las minoris pilæ magnitudine, qua-
rum una aut altera vel etiam tres pro
varia ægotantis constitutione, in
pomo tosto sumendæ. Descriptionem
vide citato libro.

Spiritu aperitivo *Penoti* foeliciter
usus sum in hydropse ejus hæc est
compositio nonnihil à me immutata.

℞. Vitriol. ungaric. ad rubedi-
nem calcinati ℥iij. silicem è flumi-
nibus collector. & optime calcinat.
℥v. tartar. ad albedinem calcinat.
℥j. mista, inque tenuissimum pul-
verem tusa reponantur aliquandiu
in locum humidum, ut per deliqui-
um in liquorem aliquantum abeat,
postea destilla per alambicum in are-
na ter, singulis vicibus, capiti mor-
tuo in pulverem redacto, reasso
humore destillato extremò per re-
tortam igne aperto, sed ab initio len-
to, primum phlegma destilla, postea
verò spiritum acidum auctioribus igni-
bus gradibus elice. Ex capite mor-
tuo calcinato salem extrahe, & cum
eo, ablato prius phlegmate per bal-
neum, spiritum acidum circula vel
digere tandem cum argilla in pastil-
los toto circulato redacto, ex retorta
igne nudo, gradibus tamen observa-
tis spiritum alkalifaturn provoca,
quemadmodum fieri solet cum spi-
ritu tartari: sale proprio fortificato
dosis est à ℥j. ad 3ij. in vino vel alio
liquore convenienti. *Jo. Hartman-*
nus. pract. chymiatr. pag. 210.

Puellam quandam octodecim an-
norum hydropicam ex febre tertiana
intermittente malè curata, ita cu-
ravimus.

℞. Rad. ireos, petrosel. enul.
camp. an. 3ij. cortic. median. sim-
bac. fol. eupator. cannabin. an. M. j.
foldanell. M. β. bacc. juniperi ℥j.
sem. foenic. d. cinnam. cortic. citr.

an. 3jss. concisa & contusa infuantur sacculo & cum pintis iij. vini rhenani per quadratum infundantur hujus ter de die ad 3ij. instillatis spirit. salis armoniaci gr. vj. assumere jussi. Post octiduum circiter purgatio fuit instituta haustu purgante simulque diuretico, & subinde pulvere sequente parum diminuto.

R. Rad. mechoac. 3ß. jalap. ʒj magist. tartar. vitriol. sal. sambuc. an. gr. vij. ol. garyophyll. junip. an. gt. ij. M. F. pulvis.

Item corroborans simulque diureticum conditum subinde ad nucis moschatæ quantitatem fuit usurpatum.

R. Conserv. absynth. menth. an. ʒj. cortic. citr. condit. ʒjss. spec. di. calamenth. ʒij. sal. sambuc. ʒj. spirit. nitri ʒß. ol. still. cinnam. gr. v. macis, gr. x. M. F. conditum. *Fredericus Deckers.* obs. ad cap. 4. lib. 4. *Praxeos Barbettiana.*

Bufo discissus & renibus impositus hydropicorum aquas per meatum urinarium expellit. *Jo. Wierus.* lib. 3. cap. 35. *De præstigijs Damonum.*

Vir quidam fide dignus, retulit mihi se multos ascite laborantes curatos vidisse sequenti remedio.

Silices colligebantur albidissimi, qui circa flumina reperiuntur & fracti aliquantulum pellucet, crystalli instar, illi autem super prunas incallescant, & candentes in vino albo extringebantur, hujus vini cyathum unum ægri sumebant mane usque ad perfectam curationem, quæ intra mensem perficiebatur hujusmodi si-

licum calcinatorum sal. in vino albo exhibitus, felicius, ni fallor, operaretur. obs. 8. inter observ. *Riveris* communicatas.

Hydropica mulier cum nullis remediis levare potuisset, sola pristana herbe ceterach. curata fuit; ejus autem pristanae valde coloratae præ copia plantæ tres haustus mane quotidie sumebat; sic enim jecur, ubi sæpe fons & origo hydropis est corroboratum, & ad pristinam temperiem deductum fuit, adeo ut non aquosum amplius sed bonum sanguinem produxerit: alios epoto succo saturæ curatos fuisse pro certo mihi relatum fuit. *Veronica* aqua mane epota ad ʒvj. per tres dies, ad hydropicos curandos valde etiam utilis est. *Petrus Borellus.* obs. 53. cent. 2.

Inter diuretica quæ ad hunc affectum utilia censentur, præcipuum locum obtinet succus chæresfolii: cuius ʒij. exhibentur mane cum vino albo per plures dies. *Riverius.* *prax. med.* lib. 11. cap. 6.

R. Aloes opt. ʒijss. gumm. gutt. gam. subtiliter pulver. & cum malvatico dissoluti & lævigati ʒjss. diagyrd. eodem modo præp. ʒj. gumm. ammoniac. ʒjss. tart. vitriol. ʒß. cum syr. ros. solut. F. massa, dosis à ʒß. ad ʒj. educunt aquas potenter. hæ sunt illæ pilulæ ex quibus *Bontius* Principis *Awiasi* Medicus maximam sibi famam acquisivit. *Jo. Schroderus.* lib. 2. *Pharmacop. Med. Chym.* cap. 73.

Subsectio

Subsectio decima septima.

Pro Hydropse Anasarca.

Puella quædam trium annorum anasarca totius corporis inflata, penitus abhorrens ab omni medicamento, per usum mercur. dulcis cum gr. aliquot magis jalap. restituta fuit, morti proxima: quæ repetitis vicibus sine molestia copiose prædictis evacuata fuit; subsequente quoque balnei medicati usu corroborationis gratia. *Gregorius Horstius.* Epist. 2. ad obs. 32. lib. 4.

In principio Anasarce seni cuidam paratum est hoc balneum sudoriferum pro tumore pedum.

R. Rad. ebali ℥iij. sol. sal. beton. rosmar. an. M. iij. bacc. lauri, M. β. bacc. junip. M. β. incisa & contrita, coq. pro balneo. *Gregor. Horstius.* obs. 35. lib. 4.

Maximum arcanum in hoc morbo est gratiola, quæ semper in copia tum purgantibus, tum aliis medicamentis admiscenda. Potest etiam ex ea fieri extractum vel sal, ex quibus componuntur pilulæ hydropicæ.

R. Extract. gratiolæ, mechoacanæ, an. ℥j. sal. gratiolæ, gr. vj. F. Pilulæ purgant per alvum & urinam. Si non satis purgant, adde extracti troch. alhand. cum spir. vini malvatici facti quantum visum fuerit. Possunt etiam hæc nonnunquam adhiberi scarificationes in pedibus, femoribus & natibus. *Jo. Hartmannus.* pract. Chimiæ. pag. 245.

In Anasarca sectio venæ commoda videtur, si sit à mensium recentis suppressione. Sed cum morbus ab ea suppressione natus, jam affectus est, imbecilla ea est quæ à suppressione ista sumitur indicatio: nam contaminata est sanguinis molisque corporis œconomia, succrevitque cachochymia quæ ex se catharsin indicabit. *Guil. Ballonius.* consil. 24. lib. 1.

Vir quidam vexabatur vermibus longis, corpus præterea totum intumescibat, & humore circumluebatur, aderat ciborum fastidium, sitis inexhausta, faciei tumor, & color albus, urinam reddebat rubeam & pauculam. Corpi huic mederi in istum modum.

R. Extract. esulæ ℥ij. juris piscum ℥v. mixta, colataque potioni dabam singulis tribus diebus, & cum aliquoties sumpisset, vermes ore longos, teretes ac magnos ejecit, alvo vero aquositates omnes dejecit & intra mensem, Dei auxilio præter spem omnium integram sanitatem adeptus est. Victus ratio erat tenuis, vinum bibebat subtile & album, frequenter etiam hoc decoctum diureticum.

R. Baccar. Junip. contus. M. iij. decoquantur in aquæ fontanæ q. s. ad tertias. *Martinus Rulandus.* cur. 64. cent. 2.

Hartmannus. practic. Chymiatr.

R¹⁸. 237.

Sectio decima tertia.

Pro Hypercatharsi.

Baro quidam post sumptum pulverem diacarthami, centies evacuatus est. Hunc singum fecimus injiciendo hunc elystrum.

R. Jusculi capi lbj. sacch. ros. 3j. laudan. gr. v. vitell. ovi numero j. superpurgationem statim compescuit loco laudani addatur aliquando theriac. rec. 3jβ. Petrus Pahequus. obs. 23.

Sectio decima quarta.

Pro Hypochondrii dextri durtie.

AD durtiem que est in dextro hypochondrio, coquant attriplicem Romanam, quam Spinachiam vulgo vocamus, in aqua simplici, & admixto oleo amygd. d. F. Cataplasma parti, in qua Scirrhus esse existimatur, applicandum. Jo. Cras. consil. 67. lib. 7.

Sectio

Sectio decima quinta.

De Hysterico Affectu.

In ista *istam*, suffocatio uterina, affectus est seminis familiaris, quo suffocari & quasi strangulari videntur. Per unum symptomata definiri nequit, nunc enim est respiratio difficilis, nunc etiam Syncope, nunc quoque animalium, aliarumque actionum lætio, cum totius corporis refrigeratione, à vapore maligno ex utero ad partes superiores elevato, ortum habens huic vapori originem præbent non solum semen & sanguis, sed & alii in utero vitiosi & corrupti humores, dummodò malignam ac venenatam naturam induerint. Invadit hoc malum per paroxysmos, qui nunc frequentius, nunc rarius redeunt, nunc breviores, nunc longiores tempore durant, pro materie copia, que nunc citius, nunc tardius colligitur, nunc etiam citius, nunc tardius discutitur. Familiare est virginibus ætate jam provectoribus & libidinosis, ac in Venerem pronis, ut etiam viduis in quibus semen corrumptur, & pravam hanc qualitatem induit quandoque & verulas cacochymicas sanguine menstruo & sempe destitutas hic affectus corripit, ut & prægnantes, quibus nimium pravi humores, postquam conceperunt, in corpore retinentur; & puerperas etiam, quando scilicet lochia non satis fluunt, aut post partum laboriosum, vel abortum, sanguis, aut

pravi humores in utero relinquuntur ex semine corrupto ut plurimum graviora excitantur symptomata, quam ex sanguine menstruo, aut aliis humoribus corruptis affectum imminemtem indicant murmur abdominis cum ructu vel nausea, lassitudines, oscitationes, & pandiculationes, tristis aspectus, & pallor faciei ingravescente affectu sensus strangulationis urgere incipit, quasi ex grandiori bolo devorato, quem in faucibus se habere putant. Respiratio interceptitur, & suffocatio augetur ac tandem actiones omnes vitales & animales depravantur, imminuuntur vel abolentur. Hinc deliria, convulsiones in facie & artubus, & nonnunquam in toto corpore; vertigo, oculorum inversio aut rotatio, aphonia, & *anuria* cum pulsu obscuro & nullo, aliaque symptomata gravia in quibusdam uterus sensibiliter agitur, & quasi conglobatur, & in variis abdominis partibus globi instar percipitur. Declinante vero affectu, seu paroxysmo hysterico, humor quidam è locis muliebribus effluit, intestina obmurmurant, oculi attolluntur, genæ rubore suffunduntur, actiones animales restituntur, corpus incalcescit, suspiria profunda emittuntur, sicque ægra sensim restituitur distinguitur à Syncope, quod pulsus aliquis ut plurimum adhuc sentiat, sudor frigidus non erumpat, nec facies tam pallida, sed potius tumida, & aliquando rubicunda sit, & odoratis juventur. Ab apoplexia quod sentiant, si pungantur,

absit stertor, & post accessionem meminerint eorum quæ dicta aut facta sunt. Ab Epilepsia denique quod primo invasionis tempore motus convulsi perpetui non sint conjuncti, nulla circa os spuma reperitur, & post paroxysmum plerumque actuum recordentur. Quidam volunt non utrum sed hypochondria esse partem in hoc morbo primario affectam ejusque causam proximam statuunt statum, halitus, & vapores aciditatis & austeritatis præcipue peccantes ob vitiosam succi pancreatici acidioris, bilis acrioris, & salivæ viscidioris in tenui intestino effervescentiam. Alii rursus hic accusant colluviem serosam juxta nervorum origines congestam, unde spiritus animales labe quadam affecti, tandem in explosiones cidentur; & sic existimant hunc affectum præcipue ac primario esse convulsum, & à cerebro nervosque genere affectis potissimum dependere. Alii denique suffocationis hysterice ortum ascribunt sanguini tenuiori & statulento cum effervescentia quadam in vasa pneumonica & cordis impetuosius irruenti; indeque omnia recensita symptomata deducunt.

Subsectio prima.

Pro Hysterica Passione.

R. **AQ.** vitæ ex opt. vino semel destill. lbij. infund. cinnam. caryophyll. pulv. anis. sem. scenic. cal. arom. an. 3ß. persistant in infusione per tres dies. Deinde coletur.

coletur adde sacch. opt. q. f. f. Syrupus de quo sumat ʒj. in aurora per aliquot dies hic Syrupus mirifice confert passionibus hystericis. *Rodericus à Fonseca.* tom. 2. consult. 92.

Virgo quædam nobilis & nubilis frequenter hystericis accidentibus infestabatur, cum incipiente cardialgia, unde valde circa præcordia angebatur; postea delirabat, corpus concutiebat, inde sine respiratione, ac si expirasset, aliquandiu jacebat; donec vomitu superveniente, somnoque correpta, eoque perfectio, ad se redibat. Cum aliquando præcautionis gratia diacydonites lucidum scamoneatum illi ut extra paroxysmum eo uteretur, dedissem, illa quicquid paroxysmi incipientis præludia sentiret, etsi hoc non jussëram, sponte purgans illud, quod ob gratiam libetè sumebat, assumpsit, & mox superveniente dejectione per alvum à paroxysmo liberata fuit. Cæterum cum nihilominus post tempus aliquod elapsum, denuo hoc malo corripere, quo jam annos aliquot per vices graviter molestata fuit, sequentibus pilulis aliquoties usâ, curata fuit.

R. Pil. de hiera aggregat. an ʒj. sem. viticis myrrh. castor. an. ʒj. cum syr. de artemis. f. massula. capiat. ʒij. pro dosi, in novem pilulas formatos. *Felix Platerus.* observ. lib. 1. pag. 188.

Alteri mulieri hystericis accidentibus laboranti, hæc præscripsi.

R. Spec. hier. ʒj. mechoac. rhei. an ʒjß. turbith ʒj. tartar. alb. ʒß. zinzib. ʒj. myrrh. castor. an. ʒß.

sem. vitic. dauci. an. ʒj. diagrid. præp. ʒj. cum syr. de artemis. q. f. f. massa pilul. capiat ʒß. vel ʒij. hebdomadatim.

Vinum hoc in principio mense bibat.

R. Rad. valerian. mei an. ʒvj. imperator. angelic. an. ʒijj. herb. siccar. meliss. majoran. artemis. thymi. an. ʒjß. absynth. ʒij. fl. rosinar. præon. lavend. an ʒj. sem. cumini. ʒj. sem. præon. ʒij. sem. scenic. ʒijj. bacc. lauri junip. an. ʒß. infund. in mens. xij. vini & de eo bibat.

Postea sumpsit de hoc pulvere ad præcautionem aliquoties.

R. Sem. cumini ʒß. rad. imperator. ʒj. piper. ʒj. M. sumat ʒß. pro vice cum vino malvatico. Sicque restituta fuit *Platerus.* obs. l. 1. p. 189.

Virgo quædam nobilis mensium instantium tempore sæpius hystericis accidentibus infestabatur; inter alia quam plurima præscriptum est hoc Emplastrum.

R. Galban. ʒj. styrac. liquid. ʒj. cum ol. nardino f. Emplastrum. extend. super alutam conspergatur pulv. caryophyll. & uteri regioni applicetur. *Felix Platerus.* obs. lib. 1. pag. 190. legatur tota observatio.

Subsectio secunda.

Pro Hysterico affectu.

Nostrum experimentum quod nunquam sefellit est, ut devoret moschi optimi gr. v. cinnam. caryophyll. nuc. mosch. an. ʒj. vino odo-

odoratissimo dissoluta. *Horatius Augustinus*. *epit.* 7. lib. 12.

Mulier quædam sevilissimis symptomatis affligebatur; dolore capitis, rectu, corporis contractione, dolore inguinis, stridore dentium, aliquando in terram cadens, sine voce, ore clauso, ut aperire non posset: atque hæc ex matricis virio omnia, ut lace- raret etiam vestimenta sua, & caderet in syncope. Remediis multis frustra factis, superveniens mulier quædam vetula, dedit tredecim grana moschi, & totidem pulv. sang. drac. vulgaris ex ℥iij. aq. fl. arantiorum. Sanata est, nec unquam in posterum istos dolores perpeffa est. idem medicamentum in simili casu à me exhibitum semper profuit exhibitum autem aliquoties. *Reinerus Solenander*. *consil.* 15. sect. 4.

Statim ubi futura suffocationis signa comparuerint, ac imprimis insultus & intumescencia hypogastrii, mulieri ebibendus præbeatur sequens haustus tepidus.

R. Stercor. rec. caballi avena nutriti. M. ij. coquantur in vino rhenano, exprimantur, ac colentur, pro potu. Venter autem circa umbilicum vinciatur ac subligetur fascia linealatiore, aut cingulo ex corio cervi in ipso coitutum cerva necati confecto, quod singularis efficaciz esse in hoc casu experientia testatur. *Franciscus Joel*. *practic.* lib. 8. sect. 1.

Priapus & cervi & tauri iusto ætus tempore exfectus, singulare secretumque in suffocatione uteri & colica remedium subministrat. pro

hysterica ita procedendum: in ipso paroxysmo, pulveris quantum cultri apex capit in cerevilia calente, vel aqua appropriata exhibe bibendum, nisi fallit experientia; brevi sedabilis affectus ad præcautionem poenit. dr. biculi exinde abscindendi; & terni suo linteo involuti imponantur potiorio scypho, ex quo per hebdomadas tres bibat ægra, ab alio potu interea abstinens. eo remediis genere quam plurimæ desperatæ sanitatis, & colica passione miserè excruciatæ ad se redierunt. *Thom. Barbolinus*. *histor.* 50. cent. 6.

Mulier quædam hysterico affectu laborabat, cum vomitu & alvi fluxu, suminaque virium dejectione, ut moribunda videretur. Post multa remedia usurpata, nempe fomenta roborantia ventriculo admota, pullos cordi applicitos, epithemata eidem parti appolita, cucurbitulas femoribus & pubi affixas, clysterem ex jusculo & theriaca injectum, tum aquam cinnam. exhibitam: sumpsit tandem potionem sequentem, quæ mirum in modum ipsi profuit.

R. Aq. artemis. ros. & fl. arantior. an. ℥i. aq. cinnam. ℥iij. confect. de hyacinth. ℥j. pulv. el. diamar-gar. frigid. ℥ss. croci. gr. iv. F. potio. *Lazarus Riverius*. *observ.* 32. cent. 1.

Cuidam hoc affectu laboranti præscribo clysterem hystericum in hunc modum.

R. Ol. rutæ. ℥iij. aq. vitæ. ℥j. vini generosi ℥ix. galban. ℥ij. M. F. clyster. injiciendus præmisso clystere laxante. Applicui deinde Empla-

strum

strum de galbano: & potumculam exhibui ex aq. naph. ꝑj. cum gr. iv. castor. his nihilo melius habuit, imo vero fluxus mensium cohibitus est; sequenti die cum nausea urgetet, exhibeo potionem ex sale vitrioli ad 3j. cum aqua appropriata, qua ingentem pituitæ viscidæ copiam evomuit cum labore. Tercio die jubeo aperiri venam malleoli, unde multum levata est. Sed quarto die animi defectibus & languoribus afficiebatur, ut se vapores ad cor ascendentes percipere assereret, aperta est vena alterius malleoli sine fructu, quinto demum die exhibita est potio sequens hystericiis convenientissima.

R. Mosch. & sang. drac. an. gr. xliij. aq. naph. ꝑj. F. potio. hoc remedio maxime levata est: & toto die melius habuit. At sexto & septimo, redierunt symptomata. Octavo sumpsit pil. scetid. 3j. quibus optime purgata est, & ita bene habuit, ut nullis aliis remediis opus fuerit. *Lazarus Riverius. observ. 85. cent. 1.*

Subsectio tertia.

Pro Hysterico affectu.

Mulier quædam, cam hysterica suffocatione premeretur, & faciem haberet rubicundam, injecto clystere ex oxycrato parato, confestim liberata est: ita ut illis remediis quæ ipsi præscripta fuerant, non indiguerit. *Lazarus Riverius. obs. 83. cent. 3.*

Amilla uxoris mee subito cor-

repta est dolore atrocissimo: latus dextrum & lumbos tam immaniter infestante, ut illa continuo ejulare cogeretur: cum nulla febris adesset, existimavi affectum esse hystericum. Ideo statim oxycrati cyathum exhibui, quem post horæ quadrantem vomitu rejecit, cum multa pituita. Sedato vomitu, alterum oxycrati cyathum hausit, & statim dolor protinus evanuit, eaque probris liberata est. *Lazarus Riverius. obs. 6. cent. 4.*

Mulier quædam per multos annos variis affectibus hystericiis vexata est, qui epilepticos insultus referebant. Multa tentavit remedia à multis medicis præscripta, sed omnino incassum tandem cujusdam mulieris consilio sumpsit carnem lupi in pulverem redactam, & frustulum ejusdem annis salinis semper gustavit, à quo tempore immensis omnino fuit à prædictis affectibus. *Lazarus Riverius. obs. 31. cent. 2.*

Virgo quædam viri matura moribus quibusdam convullivis affligebatur; ex quibus conjecti illam suffocatione laborare: sequenti remedio in momento liberavi.

R. Ass. scetid. 3j. castor. scæcul. byron. an. 3j. sem. rutæ ʒj. croci ʒss. sandan. Paræ. gr. viij. cum syr. de acemiss. F. massa pilul. de qua capiat 3j. *Petrus Pachecus. obs. 10.*

In uteri strangulatu habeas singulare remedium: julos sive catulos juglandis in pulverem exsiccatos contunde: datur ad ʒij. cum. gr. ij. ol. succini, in eo affectu nihil unquam novi præstantius. *Thomas Mussetus. epist.*

epist. 33. lib. 3. consil. & epist. *Cratonis* & aliorum medicorum à *Scholitzio* editor.

Contra matricis suffocationem-unguem aleis præsentaneum esse remedium, & ab aliis audivisse, & periculo facto me cognovisse fateor: nam accersitus ut medicam manum adhiberem cuidam mulieri suffocatione oppressæ, data hujus unguis rasura cum radice zedoariz, aliisque auxiliis ex arte adhibitis, opratum finem cum honore sum consecutus: cum præterea intelligerem eandem sæpenumero eo ipso morbo tentari, ut partem hujus unguis collo appensam, jugitur portaret, injunxi: quod cum sedulo fecisset, quamdiu ego interfui, tribus nempe mensibus, ea semper molestia caruit: unde mihi multoties gratias egit. *Apollonius Menabennus*. cap. 10. de *Aleis*.

Unguentum viride sit ex sclarea (i. e. hormino) in butyro cocta. Utor in hystericiis inungendo ventrem inferiorem: addidi interdum tacamahacam, & animadverti esse efficacius, vel post usum unguenti, adhibui emplastrum umbilico. *Jos. Crato*. epist. ad *Camerarium*. lib. 5. consil. & epist.

Inter cætera, quod omnium maxime solet mulieres præfocatas quasi momento revocare, est evaporatio facta ad nares, ex pulvere verrucarum, quæ tibiis equorum adnascuntur, quæ si in calente furno exsiccantur & in pulverem redigantur, & naribus suffumigium fiat, tanquam præsentaneo remedio, & magna astan-

tium admiratione, solent mulieres quasi à mortuis revocari: ad præfocationem assiduus usus castorei ad 3j. singulo die exhibiti cum decocto artemisæ matricar. aut etiam vino plurimum conducit, ut longo illius usu, non paucae mulieres à tanto symptomate in posterum præservatæ fuerint. *Albertinus Bottonius*. cap. 46. De morb. Mulieb.

Nicolaus Florentinus narrat se pluribus experimentis probasse, ovum antiquum in nido conservatum, si conquassetur, & supra parvum linteam apponatur utero, miro quodam modo restituere uterum. *Hieronymus Mercurialis*. lib. 4. De morb. Mulieb. cap. 21.

Nuper in uxore mea experti sumus, præfocatione matricis graviter laborante, quanta vis castoreo insit, ut epotum repente crucians omnes tollat, jactationes reprimat, matricem in sedem suam retrahat, ibique sistat; morbum denique omnem cum acerbis, periculosisque symptomatibus propellat. *Andreas Dudithius*. epist. 16. lib. 3. consil. & Epist. *Cratonis* & aliorum medicorum à *Scholitzio* editorum.

Subsectio quarta.

Pro Hysterico affectu.

Illustrissima quædam domina affectibus hystericiis multum obnoxia, variis remediis frustra per multos annos usa, tandem usu sequentis pulveris libera evasit per

quin-

quindecim annos sumebat autem illius circiter ℞. cum vino vel pane hostiario bis aut ter in septimana, & sepius etiam, si affectus urgeret.

℞. Rad. gentian. dictam. alb. tormentill. pyrethr. thapontici, bistortæ, aristol. rot. carlinæ, bacc. lauri, angelic. imperator. sem. coriandr. præp. sem. anis. gran. junip. mastich. bol. arm. orient. terr. sigill. an. ℥iijss. croci orient. ℥iijss. M. F. pulvis tenuiss. ad usum reservandus.

Utitur præterea hoc pulvere adversus omnia venena, pestem, febres intermittentes, & inappetentiam scilicissimam cum successu, ut nos sepe vidimus. *Simon Jacob. observ. 22.*

Fumus tabaci ori & naribus ægræ tantis insufflatus, eam à paroxysmo citissime liberat quando affectus producitur à sanguinis menstrui copia & retentione, vena in talo, etiam in ipso paroxysmo, aperiri potest. *Philippus Hoechsteternus. observ. part. 2.* Nonnullis historiis ostendit, venæsectionem in pede plurimum profuisse. Ita ut virgo quædam monialis, quæ aphona, & convulsa per bidaum fuerat, post duas horas à venæsectione fari coepit, comedere, ac bibere. Existimamus ergo venæsectionem posse celebrari, si præterea pulsus fuerit validus, & manifestæ plenitudinis notæ appareant, alias abstinendū esse.

Camphoræ gr. iv. dissolvantur in ol. amygd. d. & umbilico indantur admocto desuper emplastro ex galbano liquato vel moschi gr. iij. excipiantur cotone paucis oleo humectato, & intrudantur in foramen umbi-

lici. Deinde admoveatur emplastrum parvum ex galbano, hoc quædam mulieres pro secreto utuntur.

Ad vapores malignos, paroxysmum hystericum producentes, discutiendos, multa per os exhiberi solent; è quorum numero est theriacæ vetus ad ℥j. exhibita cum aq. artemis. puleg. melissæ troch. de myrrha ad ℥ij. vel ol. succini ad gr. v. vel vi. cum iisdem liquoribus.

Pilulæ in frequenti usu esse consueverunt, quarum præcipue ita componi possunt.

℞. Castor. myrrh. ass. foetid. an ℥j. hæculæ bryon. ℥ss. sem. rutæ & croci. an. gr. vij. cum syr. de artemis. F. pilulæ iij. capiat tres vel quatuor, quas si ægra devorare nequeat, dissolvantur in aqua artemis. ad vehementissimum paroxysmum sequentes utilissimæ sunt, eumque certo sedare solent.

℞. Ass. foetid. ℥j. castor. gr. vj. laudan. gr. iij. F. pil. iij. vel iv. capiat statim.

Pilulæ foetidæ maj. licet purgantes sint, tamen in paroxysmo utiliter exhibentur ad ℥ss. blande enim evacuant, nec nisi sedato prius paroxysmo purgare consueverunt, ita ut ab operatione nullum sit metuendum periculum.

Aquæ etiam multæ exhiberi solent in paroxysmo, ut aqua vitæ, cinnam. & theriacalis hæc potiuncula in communi usu habetur.

℞. Aq. cinnam. ℥ss. aq. nap'h. ℥iv. castor. gr. iv. M. F. potio. oleum succini ad gr. iij. vel iv. exhibitur.

cum aq. fl. arantior. vel alia specifica, paroxysmum hystericum citissime discutit.

In forma pulveris duo parari possunt remedia efficacissima, & à nobis pluries experta unum sit ex secunda prima partes in camino exsiccata, & in pulverem redacta, cujus dosis est ʒj. in liquore idoneo; confestim liberat à paroxysmo alterum sit ex duabus partibus sulphuris, & una nucis moschatæ rediguntur in pulverem, & ʒj. pondere exhibentur.

Pulvis granor. ætes seu sambuci *Quercetani* cum vini cyatho sumptus ʒj. pondere, epilepsiam hystericam submovet, illiusque recursum impedit secunda exhibitione in pulveris illius defectu, fuligo camini exhibere potest eadem dosi, in ovo forbili.

Pro potu ordinario bibat ægra leve decoctum cinnamomi, vel carui, vel anisi. Vinum ordinariè bibendum non est tempore paroxysmi, sed tantum extraordinariè; quando scilicet ratione virium summè collapsarum, complicatæ syncope, vel instantis mortis, cogimur ad præsentaneum illud auxilium recurrere, jam omnibus aliis frustra tentatis. *Lazarus Riverius. Prax. medic. l. 15. c. 6.*

Castoreum non omittendum, imò frequens ejus usus cum aqua mulsa, vel artemis. decocto fugat hoc malum. Nec hic omitti debent pilule de sagapeno, tum in paroxysmo, tum extra paroxysmum. *Guil. Ballonius. c. 10. l. De Mulier. & Virginit. morbis.*

A Chymicis valde commendatur oleum stanni quod umbilico hysteri-

cæ immissum statim suffocationem sistit intra verò à gt. ʒ. ad ij. ad summum ij. repetitis vicibus exhibetur.

Mercurius foeminas quæ ex menstruorum suppressione hoc malo laborant, tutissimum & altissimum præsidium esse existimat sanguinis è talo missionem. Verum enim verò cum in suffocatione uterina maxima sit virium prostratio & totius corporis refrigeratio, adeo ut sæpe de vita desperetur, nullo modo venæsectio tutum est remedium. *Daniel Sennertus. practic. lib. 4. part. 2. sect. 3. cap. 4. & Jo. Hartmannus. practic. chymiatr.*

Subsectio quinta.

Pro Hysterico affectu.

Essentiæ succini gt. v. vel vj. epotæ, ut & si ea inungatur umbilicus, mira in uteri suffocationibus levandis facient, quod sæpe felicissimè mihi successit hæc autem essentia facillimè retortæ ope, educetur ex succino albicantiore pulverato, & arenæ immixto, intra enim tres horas ignis gradibus successivè adhibitis, copiosè satis fluet in vas recipiens subjectum. *Petrus Borellus. observ. 66. cent. 2.*

Sequentem mixturam optimo cum successu sæpius usurpavimus.

R. Aq. antihysteric. nostr. ʒij. (ex tol. puleg. menth. rutæ, an. M. ij. fl. lavend. p. ij. sem. levistie. bacc. laur. an. ʒss. myrrh. ʒij. nuc. mosch.

3j. vini gallic. pint. iij. M. post bre-
vem in calore infusionem destillen-
tur per balneum M. aq. cortic-
cit. 3i. theriac. simpl. 3vj. spirit.
salis armoniac. 3j. tinctur. castor.
3j. ol. succin. gr. iv. syr. de arte-
mis. 3vj. M. hujus mixturæ sub-
inde assumat cochl. j. alterumve
vel cochleatim in ærotantis os sen-
sim fundatur tempora & nares
inungi jubeo oleo succini, vel nari-
bus spiritum salis armoniaci admo-
veri curo. Subinde hunc mixturæ
laudan. opiat. (ex mente Hippocr.
qui succum papav. hoc in casu præ-
scribit. lib. 2. De morb. mulier.) gr. i.
vel ij. addidi, nec infolici cum suc-
cessu.

Pro diversitate symptomatum
nonnunquam aliquantulum mutavi-
mus ex. gr. si calorem universi cor-
poris genarumque ruborem observa-
remus, loco spir. salis armoniac. &
ol. succini, addidimus spir. nitti dul-
cis (qui non tantum status discuti-
endi, aut quoque bilem acriorem
temperandi vi præditus est) 3ß. si
vero corporis frigus, & faciei pal-
lori superiori mixturæ adhuc o-
lei macis full. gr. iij. admisceri cu-
ravimus: extra paroxysmum, se-
quentem pulverem scilicet cum suc-
cessu præscripsimus.

R. Resin. jalapp. diagrid. an. gr.
iv. mecur. dul. gr. iij. tart. vitriol.
sal. armoniac. an. gr. vj. ol. mac. gr.
ij. M. F. pulvis. *Fredericus Desgers.*
notis ad cap. 9. lib. 4. prax. Bar-
berr.

Mulierì cuidam suffocatione uteri

vexatæ ita ut apoplectica videretur,
sine pulsu, voce, & respiratione
sensibili, dedi portionem salis mei
vitrioli cum aqua salvia, qua portione
multa evomuit, & ejecit, & tan-
dem locuta est, & novit omnes, &
perfectè liberata fuit ab illa suffo-
catione intra horam. *Petrus Joannes
Faber. curat. 39.*

R. Spirit. c. cervi gr. xij. ad xv.
vel xx. fumantur in haustulo jula-
pi sequentis.

R. Aq. pulg. assemis. an. 3iv.
aq. bryon. comp. 3ij. castor. no-
dulo ligat. & in vitro suspensi. 3ß.
sacch. albiss. 3j. M. *Thomas Wil-
lis. cap. 10. lib. De morb. Convul-
sivis.*

Subsectio decima sexta.

Pro Humeri tumore laxo.

Ad illum digerendum mul-
tùm valet emplastrum ex
cochleis cum testa optimè tritis &
contulis parti affectæ impositum
quod quidam magnopere celebratur
à Galeno lib. 12. de Simplic. med. fac. cap.
de Cochleis sed omnibus maxime præ-
stat emplastrum *Anicæ* in hunc
modum.

R. Aristol. rot. ammoniac. bdell.
sem. sinapi, sulph. ignem non exper-
ti, salis, sem. urticæ. an. 3ij. ol. an-
tiq. & ceræ q. s. M. F. cataplasma
quod laboranti parti admoveatur.
Jo. Zeschin. consult. 49.

Finis Libri Octavi.

Subsectio prima.

Pro Ictero.

Flliola mea unicum annum nata, morbo regio oppressa est, quam paucis diebus hoc solo decocto curavi.

R. Hord. mund. passul. an. ʒj. fragar. M. ij. coq. ad lentum ignem. M. f. q. aq. fontis, quoad rubella fiat ac dulcis potio; quam continuò bibeat. Valet enim optimè decoctum hoc in Morbo regio. *Martinius Rulandus*, cur. 6. cent. 1.

Rusticum quendam quadraginta sex annorum ictero laborantem hoc modo brevi curavi.

R. Juris piscorum ʒvj. pulv. sen. laxat. ʒjʒ. M. F. haustus manè bibendus, qui fomitem icteri alvo soluta prolecevit blandè. Pro potu utebatur decocto fragariz. Pertusa est hepatica, & sic convaluit, Deo sit Gloria.

Alteri ex oculis Ictericia remota est aqua rosarum, qua oculos manè, meridie & vespri lavabat. *Martinius Rulandus*, curat. 32. cent. 7. & cur. 30. cent. 8.

Nobilis quædam Matrona non febricitans & benè valens, subitò ictero correpta est, excrementa alba & duriora erant: ad me, consilii causa accedens, his duobus remediis, miraculi instar statim convaluit.

R. Syr. infus. ros. pallid. cum sena ʒjʒ. diacathol. ʒij. aq. agrimon. ʒij. M. detur manè. alyum egregiè

deposuit: mox quotidie Cerevisiam bibens expresso nodulo infrascripto in Cerevisia dependente convaluit.

R. Marrhub. exsiccat. M. j. rhei opt. incisi ʒj. schizanth. incisi. gr. v. croc. orient. gr. ij. spec. diarthod. abbat. ʒj. M. F. nodulus filo astrictus.

Cognata quædam nostra so'o decocto foliorum buxi in sero lactis, sine aliis remediis, ab ictero curata fuit.

Scribit *Dioscorid.* succum marrhub. è foliis contusis expressum naribus, Regium Morbum expurgare.

Mulier quædam Nobilis ictero laborans, ex oppilatione cyttis fellis, admodum diuturno, multis remediis adhibitis per medicos doctissimos, curari non potuit; illi continuum usum Syrupi è succo solo marrhubii cum sacch. confecti, admodum commendavi, quo cum diu usa esset, ab omni flavedine icteri, qua per duos annos & ultra afflita esset, curata fuit: ita ut illum syrupum procurando ictero semper in summo honore habuerim. Sic quoque exsiccata herba in nodulo egregiè profuit. *Petrus Forestus*, obs. 19. & schol. lib. 19. *De Hepatis Affectionibus*.

Collige sterus anserculi tempore veris, sicca ad moderatum Solem hujus pulveris dato ad ʒjʒ. aut ʒj. in inveterato morbo: per hoc remedium omnis Aurigo tollitur, si per tres aut quatuor dies exhibeatur. Idem facit pullorum excrementum album pulver. ad ʒj. amygdalæ amari.

ra: numero vi. jejuno ventre manè assumantur. *Rodericus a Fonseca.* tom. 2. consult. 34.

Tempore æstivo potes quandoque haustum aquæ betulæ benè asservatæ sumere; ea primò vere colligenda, arboris betulæ trunco inciso, aut ramo aliquo amputato, nam largè profundit aquam priusquam folia prorumpant, statim autem cum germinare coeperit, nihil humoris exillat: aqua ista limpida est, sapore grata, sitim sedat, interim obstructione tollit, ut & Icterus sanare, & calculum è renibus curare valeat. *Reincrus Solenander.* consil. 10. sect. 3.

Quidam Ictericus sanatus est edendo omni die pugillum unum absynth. *Idem.* consil. 15. sect. 5.

Subsectio secunda.

Pro Ictero.

Mulier quædam post febrem intermittentem tota evasit icterica, alvusque penitus constipata: persuasi ut vino sequenti alternis uteretur diebus.

R. Rad. aper. an. ʒʒ. cortic. rad. sambuc. ʒvj. rad. asar. ʒij. absynth. ʒiij. summit. cent. min. ʒij. fl. cordial. an. ʒj. sem. fenic. petrosel. cuscut. an. ʒj. sol. sen. ʒiij. turpeth. ʒiij. agar. ʒʒ. zinzib. ʒʒ. tartar. vini alb. & limatur. chalyb. in nodulo ligatæ, an. ʒʒ. infunde in vino: coque parum in duplici vase, & utatur. Dejecit egregiè hujus

vini usu, in quo aliquandiu permansit, sensimque flavities minui coepit, urinæque ad naturalem colorem redire, alvusque respondere. Postea ut viscera simul roborarentur, obstructionesque solverentur, Electuarium hoc præscripti.

R. Conserv. fl. cichor. fl. bogl. capill. ven. an. ʒj. pulv. pellicul. stomachi & intestini gallinæ ʒj. troch. de eupator. ʒj. limat. chalyb. præp. ʒij. cum syr. de bogl. F. elect. capiat alternis diebus superbibendo parum vini diluti aq. endiv. sic restituta fuit, & licet gravida tandem esse deprehenderetur, nihil horum usu mali passa est, sed filium mox sanum & benè habitum peperit. *Felix Platerus.* obs. lib. 2. pag. 352.

Urina pueri ad ʒv. aliquoties propinata probatur, quæ saccharo vel melle dulcorari potest. Stercus asinerum decoquunt aliæ in aqua & vino, & colaturam propinant. Salvix folia sæpius sumpta quendam curarunt. Pedicælos alii numero xj. devoratos juvare credunt. Pulvis, quem pro singulari remedio in Ictero quidam laudant, & in tres partes dividunt, tribusque diebus continuis, manè in decocto cicero aut pisorum exhibent, talis est.

R. Sem. aquilin. ras. C. cervi. croci, or. an. ʒj. M. F. pulvis tenuissimus, dividatur in tres doses. *Felix Platerus.* practic. tom. 3. cap. 2. pag. 140, 141.

Vinum laxativum per triduum in hunc modum ordinavimus.

R. Rad. cichor. ʒj. liquir. ʒvj. cortic.

corric. rad. frangul. 3ij. fol. sen. 3x. rhei 3j. sem. fenic. 3ij. passul. min. 3j. macis. cimam. an. 3β. spic. ind. 3β. fiat infusio in 3β. vini, & 3β. aquæ. post viginti quatuor horas, sumatur pro haustu tertia pars, addendo 3j. crem. tartar. propter maiorem apertionem hac evacuatione lenitiva præmissa, ad obstructions venarum minorum referandas, sequenti formula potionem aperientem & digerentem præscripsi.

R. Rad. cichor. 3j. rad. fenic. petrosel. an. 3vj. fol. agrimon. marrub. alb. an. M.ij. sem. fenic. anis. an. 3ij. cicer. robr. 3vj. coq. in f. q. feri lactis caprini ad tertias. colature 3x. adde syr. de cich. cum rheo, de eupator. an. 3ij. M. pro tribus vicibus. *Gregorius Hosiian.* obs. 36. lib. 4.

Pro referendis obstructionibus, hunc julepum digestivum assumpsit.

R. Aq. absynth. cichor. endiv. an. 3ij. syr. de cichor. cum rheo 3ij. syr. cap. ven. de duabus radic. an. 3β. spirit. vitriol. gr. iij. M. F. haustus. Sequenti die pro evacuatione bilis, dedi quod sequitur cum malvatico.

R. Gummi gutt. laxativ. gr. ix. tartar. vitriol. gr. iij. M. F. pulvis. excrevit eo die egregie. Postea sumpsit M. & v. de sequenti liquore duabus horis ante cibum.

R. Lumbric. terre probè lotorum numero vj. coq. in aq. graminis aspar. hæder. terrestr. an. 3j. in colat. dissolv. sacch. cand. 3j. spirit. tere-

binth. gt. iij. M. Pro ulteriore obstructionum deopillatione bibat per biduum de hoc julepo.

R. Aq. petrosel. apii, gram. an. 3ij. syr. de cichor. cum rheo 3ij. syr. byzantin. & de quinque radicibus, an. 3j. succin. tenuissimè pulv. 3β. spirit. terebinth. gt. iij. M. F. julepus.

Iterum purgetur pulvere priore. Juscula siebant cum rad. fenic. cichor. & petrosel. aurigine nondum cedente, de hoc nodulo bibit vino infuso.

R. Marrub. sicc. M. j. rhei el. 3j. agar. rec. troch. 3β. schænanth. gr. vj. croci gr. iij. spec. diarrhod. abbat. 3j. incid. ad nodulum. Vel sic,

R. Marrub. sicc. M. j. rad. aperient. an. 3j. baec. junip. concis. M. β. croci 3β. incid. pro nodulo.

R. Rad. alth. malv. fenic. cichor. enulæ, an. M. ij. sol. marrub. cent. min. agrimon. absynth. chamædr. an. M. ij. fl. chamæm. melil. sambuc. an. M. ij. sem. cumini, fenic. an. M. ij. fursur. M. iij. Coquantur in aq. communi pro incessu. *J. Petrus Lotichius.* obs. 4, & 5. cap. 2. lib. 4.

Exhibeatur potio digestiva ut ante. Pro potu ordinario bibat de hoc nodulo in vino suspensio.

R. Rad. cichor. fenic. polipod. an. 3j. sol. cent. min. absynth. marrub. sicc. card. bened. an. p. j. fl. 3j. cordial. an. p. β. rhei el. 3ij. spec. diarrhod. abbat. 3β. sol. sen. el. 3ij. pulv.

pulv. chalyb. præp. ʒj. spic. schænanth. an. gr. iij. cinnam. el. ʒß. incid. & conquss. ad nodulum sericeum.

Sequens pulvis anti-ictericus pro tribus matutinis inserviat.

R. Pulv. lumbric. terræ præp. sterc. anserin. verno tempore collect. an. ʒjß. ras. ebor. spec. diarrh. abb. diatriosantal. an. gr. xv. sacch. finiss. ʒvj. M. F. pulvis dividendus in tres partes. Interdum de elect. siquenter ad libitum capiat.

R. Conserv. cichor. cent. min. an. ʒß. conserv. viol. ʒvj. pulv. lumbric. præp. spec. diatriosantal. an. ʒj. spir. salis rectificati gr. v. M. ad frictile. *Jo. Petrus Lotichius. obs. 6. cap. 2. lib. 4.*

Subsectio tertia.

Pro Ictero.

Icterum à folliculi fellis obstructione ita vinces.

R. Rhei ʒij. cinnam. ʒj. agar. troch. ʒß. zinzib. ʒß. infund. vino tenui & aq. endiv. colaturæ adde manne el. ʒxij. F. haustus. Deinde,

R. Lumbric. terræ pulver. ʒj. diaspolitici. gr. viij. cum syr. byzantino. F. Pilulæ iij. & superbibat decoctum absynth. ex vino, si non febriçet, alioqui ex aqua & pro potu utatur solo illo decocto. *Jo. Heurnius. ad aphor. Hipp. 64. sect. 4.*

Vidi quendam statæ ætatis robu-

stum virum, qui sæpe genio indulgebatur: hic in pleuritidem tractus fuit: à vena secta expuebat flava admodum & crassa. Quarto die in icterum abiit, excrementis biliosis nimium urina & alvi. Septimo, sudavit vehementer purgabatur interdum manna cum rhab. & quia virulenti aliquid adesse videbatur, conquirebatur enim validè de dolore ad xiphoiden cartilaginem, iussu ita decocto pectorali & cichoraceo incoqui scordium & aliquid marthub. utque interdum ʒj. vel ʒß. theriacæ sumeret, evaluit. *Jo. Heurnius. ad aphor. Hippoc. 42. sect. 6.*

Puer quidam quatuordecim annos natus ictero tenebatur sordidissimo: huic sequentia remedia præscripsimus.

R. Fol. sen. ʒß. sem. anis. ʒj. summit. absynth. pon. sol. agrim. an. M.ß. liquir. ras. ʒij. flor. genist. cichor. an. p.ß. coq. ad ʒijj. in colat. dissolv. rhei in aq. absynth. cum cinnam. infus. & express. ʒiiij. elect. à succo ros. ʒii. syr. rosat. solut. ʒj. F. potio. capiat mane.

R. Rad. rub. tinct. ʒß. fol. chelidon. maj. M. j. summit. cent. min. p. j. cinnam. ʒß. croci ʒß. infund. per noctem in vini albi ʒviiij. colat. adde sacch. albiss. ʒß. capiat mane per quinque dies post prædictam potionem. Deinde reiteretur potio laxans præscripta. His solis remediis perfectè convaleuit. *Lazarus Riverius. obs. 6. cent. 1.*

Infans quidam natus ex matre febre

bre testiana laborante, ipse in lucem editus quatuor accessiones ejusdem febris passus est. Deinde factus est Ictericus: erat tantum bimestris cum ad illum curandum vocatus sum. Dubitavi admodum quid fieri posset in tam tenero corpusculo. Tandem hunc syrupum præscripsi.

R. Rad. rubiæ tinctor. & chelidon. maj. an. ℥ij. fol. chelidon. maj. cent. min. & absynth. pontic. an. Mij. cinnam. ℥ij. croci 3ß. coq. in aq. fontis ad ℔j. in colat. dissolv. sacch. alb. ℔j. F. syrupus, de quo capiat exiguum cochlear manè per viginti dies, & perfectè restitutus est. *Lazarus Riverius. obs. 17. cent. 1.*

Quod ad phlebotomiam spectat, licet ea improbetur à *Galenò*, quem admodum ratione ipsius affectus non prodest: tamen si multitudo sanguinis in venis contineri videatur, illius imminutio utilissima est.

Gessnerus laudat radicem urticæ in hunc modum præparatam.

R. Rad. urticæ ℔j. croci ʒj. contundantur diligenter, & cum vino albo succus extrahatur. De quo capiat æger ℥iiij. per quatuor aut quinque dies mane: postea tegatur ut fudet.

Dum interna remedia exhibentur, illinatur regio hepatis sequenti lini meoto.

R. Saccor. apii, petrosel. & cichor. an. ʒj. aceti 3ß. olei tamarisc. ʒij. bulliant ad consumptionem succorum & aceti. Deinde adde santal. citrin. & spic. nard. an. ʒj. ceræ

q. s. F. Unimentum. Sublatis obstructionibus flavus ille color brevi evanescet, discusso humore cuti imbibito, per solum nativi caloris ministerium: ut tamen promptius evanescat, parari potest balneum aque tepidæ, corpus in eo confricando sacculo farina hordei & fabarum reposito. *Lazarus Riverius. prax. med. lib. 11. cap. 4.*

Subsectio quarta.

Pro Ictero.

Quidam Ictérico egregiè contulic quod sequitur.

R. Fol. marrub. ceterach. cap. ven. cuscut. card. ben. cichor. cum toto, an. M. j. rubiæ tinctor. ʒj. vesicar. alkikengi, numero x. rhei cl. 3ß. caryophyll. 3jß. incid. crass. harum specierum partem ʒ. coq. in mens. j. vin. & quarta parte aq. ad consumptionem aque: dentur manè ʒv. calidè, & duabus post coenam horis totidem frigidè. *Hieron. Rensnerus. obs. 76.*

Vir quidam amplissimus totus Ictericus, evacuatione facta, hoc pulvere diutius adsumpto, plenè sanatus est.

R. Rhei cl. ʒj. alb. græc. ʒij. lumbric. terræ sic. 3ß. spec. diarrhod. 3jß. cinnam. ʒij. sacch. ʒij. M. Solo etiam decocto euphras. in vino plurimi curati sunt, interpositis cathartics solutivis: & pulvere millepedum siccato. cum ammoniaco & spec. diarrhod. exhibito. *Achiller Gassner. obs. 77. X x x Ego*

Ego post bilis purgationem sequentibus remediis Icterus ex bilis regurgitatione ortum foelicissime semper curavi.

R. Rad. chelidon. maj. rec. optimè lotar. & concisar. M. ij. gran. junip. M. j. simul in mortario conterantur, contritisque addundatur vini rhenani lbj. quibus simul subactis benèque agitis, validissime exprimantur, & colentur: cujus ℥iij. manè & ante comam ebibantur. Vel,

R. Croci pulv. 3j. cujus singuli scrupuli in ceram novam & mundissimam in tenuissimamque laminam extensam involvantur, & in globulum formantur, singulique globuli in pomum excavatum imponantur, & torreantur vel ad ignem, vel in cacabo, donec cera simul & crocus in pomi carnem resoluti fuerint, ex his pomis unum per triduum manè devoret æger. *Franciscus Joel. sect. 1. lib. 5. praxie.*

Nuper mihi communicavit pro secreto infallibili ad Icterus, infusionem lentis palustris in vino albo per novem dies, 3vj. manè præbendo. Novi hominem qui prognostico relictus, importuno usu cent. min. in potulentis, & haustu decoctionis fortis in vino omni manè ab Ictero convaleuit. D. Bates. referente Jo. Rajo in Catalogo Plantarum Angliæ.

Jam diu ægrotaverat quidam toto corpore ex viridi flavescens, dedi pilulas primùm aggregat, quæ parum moverunt: itaque præscripti sequens decoctum.

R. Rad. sambuc. & cichor. rec. an. 3j. limatur. ferri in petia ligatæ, instar nucis coq. in vino & aqua bibet per triduum, atque egregiè fuit purgatus.

Jussi eo absoluto, sudare in balneo, fumendo bis rob. sambuci, & lixivio se ablucere.

Cum octiduo exacto ad me veniens, urinam adferret, adhuc ea tincta erat, jussi hoc decoctum reiterare; quod ita profuit, ut mox discedens gratias egerit. *Felix Platerus. obs. lib. 3. pag. 610.*

In Belgio Rustici foeliciter Icterus curant eupatorii canabini decocto. D. *Ragemortier* referente Jo. Rajo in Catalogo Plantarum Angliæ, &c.

A solo cannabæ semine in lacte bubulo pingui ad crepaturam circiter cocto & colato, atque bis, terve in die ad 3v. aut vj. sumpto, plures curavi, ac vidi curatos Ictericos: à quovis etiam Saponi ad 3j. circiter in calente lacte dissoluto, & sacchari tantillo edulcato, atque bis aut semel facta in die usurpato aliquoties curavi foeliciter Icterus. *Franciscus Sylvius. prax. med. lib. 1. cap. 46. paragr. 74, & 75.*

Subsectio quinta.

Pro Ictero nigro & flavo.

Binas Infusiones in vino fieri curavi, quarum una prepararet, altera purgaret: primæ infusionis hæc erat formula:

R. Rad. cichor. aspar. an. 3j. rad. for-

foenic. cortic. sambuc. ebul. dulcis amare, an. ʒvj. rad. rubie maj. ʒiij. fol. absynth. M. j. chamædr. ceterach. chamæpit. an. M. ʒ. fl. genist. borrag. an. p. j. sem. cuscus. ʒij. conuall. omnia, addendo limatur. chalyb. præp. ʒiij. adde vini alb. ʒiij. stent in infusione bene obturata. Altera infusio sic paratur.

R. Rad apii levisfic. foenic. petrosel. gram. cichor. rad. ireos, rubie maj. an. ʒʒ. cort. cappar. tamarisc. frasin. an. ʒij. cort. rad. sambuc. & ebul. an. ʒj. fol. absynth. ʒij. chamædr. chamæpit. ceterach. eupator. an. ʒij. sem. petrosel. apii, cuscus. an. ʒj. fl. cordial. p. j. fol. sen. ʒʒʒ. F. infusio in ʒviiij. vini albi addendo agar. troch. & rhei el. an. ʒʒ. spic. ʒj. limatur. chalyb. in panno ligatæ ʒʒ. stent per viginti quatuor horas ante illius usum. Sumebat per biduum infusionem præparantem, tertio die purgantem. Postea has pilulas præscripsi.

R. Gummi ammoniac. in aceto scilit. dissolut. ʒʒʒ. rhei ʒʒ. rad. asar. gentian. troch. de cappar. an. ʒj. ciner. lumbric. limatur. chalyb. præp. an. ʒʒ. cum terebinth. F. massa pilul. capiat ʒij. atque sic factum est, dum uno die infusionem præparantem, altero purgantem, tertio die pilulas sumeret, ut tandem excrementa tingi croceo & atro colore inciperent, ægraque aliquandiu in horum usu continuando, præter omnium spem, integrè restituta sunt, succellum & laudans, & liberaliter remunerata. Felix Platerus. obs. lib. 3. pag. 612.

Si mulieri utero gerenti accidat Icterus, utatur optima victus ratione, & applicetur sequens medicamentum carpis & plantis pedum, & curabitur.

R. Fol. visc. q. M. ij. fol. chaildon. marthub. an. M. ʒ. contund. in mortario addito pauco vino, & applicetur. Guil. Rondeletius. pract. lib. 3. cap. 34.

Mictionem supra stercus equinum recens egestum, dum calet, ab ægro factam, plures sanasse Ictericos, quidam mihi pro certo affirmavit. Philippus Grassingius. pract. lib. 3. part. 3. cap. 1. Felix Platerus. pract. tom. 3. pag. 143.

Crato Lapidem Bezoar exhibuit in Ictero nigro, & minxit æger tam nigra, quam atramentum, hinc rectè judicatur, lapidem hunc esse diureticum, & non semper alexipharmaci vices gerere. Wolfgangus Hoeserus. in Hæc. medic. lib. 3. cap. 2.

Sectio secunda.

De Ileo.

EILIAS (ab εἰλεῖν, i. e. convolvendo) latinis volvulus dicitur, barbaris verò miserere mei χαρῶμαι etiam nominatur, ἀπὸ τῆς χαρᾶς ἀπῆλθαι, quod qui ventri manum admovet, quasi chordæ intenfæ, & duriter convolutæ speciem sentiat. Est verò dolorifica ac peracuta intestinorum potissimum ilci passio,

X x x 2

ad

ad quam, suppressa omnimodè al-
vo, convolutiones, tensiones, & hor-
rendi variorum humorum, ac tan-
dem sæcum vomitus succedunt. ori-
tur atrocissimus hic affectus potis-
simum ab obstructione & adstricti-
one intestinorum: causæ obstruentes
sunt sæces lapidis instar induratae,
calculus aliquando ibi genitus, ver-
mes conglobati, pituita crassa & vi-
scida adstringentes seu coarctantes
internam intestini cavitatem sunt, in-
flammati, aliq; tumores magni, inte-
stini complicatio, & ingressus in partem
proximam, ejusdem in scrotum de-
scensus in hernia. Hæc enim omnia,
cum excrementis per inferiora dene-
gant exitum, motum peristalticum
intestinorum invertendo, miseran-
dum hoc symptoma inducere que-
unt. aliquando etiam à flatibus in-
testina mirum in modum distenden-
tibus originem habet. Hujus affe-
ctus signa sunt, vehementissimi cir-
ca umbilicum excruciantes dolores,
alvi summa adstrictio, ita ut nihil
per inferiora descendat, maxima
quandoque ventris murmura, infla-
tio & distentio vehemens, ructus, &
assumptorum vomitiones, & proce-
dente malo etiam stercoris: brevi
mortalis, sudor frigidus copiosus,
extremorum refrigeratio, cordis tre-
mor, inquietudo & animi deli-
quium.

Subsectio

Subsectio prima.

Pro Ileo.

Imperavi ut ℥ij. ol. amygd. d. rec.
sumeret. hoc unice valet & mul-
tis profuit. dedi autem calidè, non
tepidè ne vomeret. *Petrus Forstus.*
obs. 16. lib. 21. *De mesenterii & in-*
testinorum affectibus.

Mulier quædam *Roma* cum de-
plorata haberetur, & stercus per os
evomeret, neque ullis remediis sana-
ri posset, tandem sumpsit omni die
jusculum malvæ, & sanitati restituta
fuit; ut constat ex arcanis *Cornelii*
medici *Roterodamensis*. nihil æque
stercora dura emollit, quam juscula
pinguia. Idem *Sebol.* observ. 21. lib. 21.

Quidam ileosum conclamatum à
summa desperatione liberavit gallina-
ceo fimo ex vino albo vel syrupo e-
poto. Idem *Sebol.* obs. 23. lib. 21.

Vir quidam ileo laborabat cum ve-
hementissimis doloribus supra & in-
fra umbilici regionem, & gravibus
vomitibus non solum ciborum sed &
stercorum, & alvi per septimanas
octodecim continua suppressione
ego hujus viri miseris, curam ita in-
stitui.

R. Olei sem. lini. ℥vj. troch. al-
hand. ʒjss. M. & fiat ebullitio par-
va. Postea inunxi umbilicum benè
hoc clystere, ac reliquum per siphonem
injeci hoc facto post duas horas
cepit egerere stercora durissima, mu-
cosa, purulenta, foetidissima, varia
& plurima, ac rectè mox habuit ci-
bum.

bum & potum non evomit, non amplius doluit: & quod mirum intra diem sanatus est. *Martinius Rulandus* curat. 99. cent. 10.

Cum p. r. superiora multa evomeret, per inferiora verò nulla remitteret; post plures injectos clysteres, quibus nihil egressit, ad hoc artificium devenimus, quo scopum obtinuimus, & ægrum ab orci faucibus liberavimus. Follem fabrillem ano indidimus, & eo flatum in ventrem immisimus, quo extracto, infusum emolliens, cum troch. alhand. paratum, per clysterem subito ejaculari fecimus, quo stercora illico dissoluta ac colliquata fuere, & demum educæ. sic enim in hoc morbo operandum suadet *Hippocrates. Anatus Lusitanus* curat. 100. cent. 1.

Cum ad consilium biduo ante mortem vocarer, negaretq; medicus chymicus ipsi sanguine junctus se alterius medici præsentiam passurum; suasi qui me consulebat fratri, darent patienti argentum vivum crebro per cõrium transitu perpuratum, quod sæpè vidi sine noxa, momento citius, eductis secum obviis facibus per intestina transiisse; à cujus usu, ne frigore suo interranea læsisse posset, statim clysterem ex puro cretico vino injiciebam; sicque aliquot coli nimia tensione morituros, cum Dei gratia liberavi. Sed medicus maluit hominem in certa morte relinquere, quam remedium, quod inexpertus judicabat periculi plenissimum, tentare. Pilas alii in hoc casu aureas, argenteas, aut etiam si illa desint, plum-

beas præscribunt: sed argentum vivum pilis omnibus expeditius, velocius, intestina percurrit, perpurgatque: vivunt hodie multi, qui norunt centurionem non ita pridem mortuum, cui cum princeps commessabundus, in media comotatione, risum captans, selibram argenti vivi in capaci poculo vino pleno propinandum curasset, ipse obducto amythide vase, præsentibus omnibus, neque enim, adhuc ferè bibens, fugere poterat, atque in cachinnos effusus, largissimè & cum fenore pridiane coenæ, per anum innoxie reddidit: ultraque triginta annos sanus vixit; dicens cum inter pocula rideretur, se clysteris compendium fecisse aliis idem evenisse scio. *Henricus ab Heers*. obs. 2. lib. 1.

Subsectio secunda.

Pro Ileo.

COgente necessitate ad mercurium erat condescendendum, quod à *Massaria Capivaccio, Parao, & Mariano Sancto* ad æthera commendatur, & in hoc morbo est remedium indicatissimum, nam juvat mirum in modum ratione ponderis & fluxibilitatis & penetrantiz, neque ejus malitia timenda est, nam non est verè venenum, exit enim facillè è corpore, in & *Gallia Cisalpina*, inquit *Martiniolus*, exhibetur mulieribus ægrè parturientibus, & pueris etiam in casu verminoso quare tutò descendere possumus ad hoc remedium urgente.

gente necessitate, nam extremis morbis extrema sunt applicanda remedia. *Epiphanius Ferdinandus. hist. 74.*

Dux quidam strenuissimus cum post lulum parvæ pilæ, sudore madidus, sitique oppressus, aquæ nivemini in frigidatæ calicem ebiberet, ilicò ab ejus potu, in sublimioribus intestinis torsionem sensit: cum intensissimo cruciaretur dolore, multaque jam tentaret efficacissima auxilia, iisque nec fæces, ructum crepitumve emitteret, imò vomitionibus fædis oppressus in malis esset, nullo alio præsidio quam libræ hydrargyri potu potuit levare: à quo & fæces excrevit, & ex dolore melius habuit; quo sedato, & clystere ex generoso vino injecto, perfectam consecutus est sanitatem optimum sanè remedium est, nam anodynum est, & suo pondere intestinum aperit, & obstruentes fæces deturbat, & cum vehementer sit humidum, tenuibusq; constet partibus, & valde mobile, irritat naturam, & stercus valida ventris perturbatione propellit. *Authore Avicenna* Argentum vivum plurimum qui bibunt non leduntur eo, egreditur enim cum dispositione sua per inferiorem regionem. *Zacutus Lusitanus. obs. 35. lib. 2. prax. admir.*

Quidam ex castanearum crudarum ingluvie multa, in omnimodum incidit sæcum retentionem, ita ut ventris tumore, doloreque immensi oppressus fuerat. hic cum in agone esset, & frigido sudore madidus, stercus per os ejiceret, variaque in-

terna & externa expertus esset incassum auxilia: tandem duodecim parvas pilulas plumbeas quibus sclopetarii ad enecandos passeris utuntur, devorandas dedi; quibus dolor aliquantisper conquievit; sed post tres horas iterum increvit, cumque iterum octodecim pilulas propinarem, fæces reddidit, & injecto clystere ex aq. vitæ & urina pueri à dolore immunis evasit. nec mireris, nam hoc catapotium transvortatum volvulosos juvat, quoniam intestina involuta, implicita & vincta explicat suo pondere, & aperit, fæces impellit, & obstruentia excludit lenitque dolorem: in quem usum *Mercatorius lib. 3. de morb. intern. cap. 16. chalybis limaturam propinat. Zacutus Lusitanus. obs. 34. lib. 2. prax. admirand.*

Subsectio tertia.

Pro Ileo.

Narrat sanctus *Marianus* multos se novisse, qui in ileo desperato, imminente morte liberati sunt, haustis argenti vivi cum aqua sola ℥iij. pondere enim suo intestinum velut vinctum expedit & evolvit, prædurasque & obstruentes fæces deorsum deturbat. Addit & valuisse in colico affectu apud alios id medicamentum, ℥iij. pondere haustum. *Ambros. Paredus. lib. 17. cap. 65.*

Intestinum si elapsum sit in scrotum, ilicò reponatur, antequam febris & singultus supervenerint: si enim

enim illa supervenerint, ac si vi reponatur, ante septem ferè horas moriuntur. si in hoc morbo fluant, sudores foetidi, anhelitusque & ructus oleant malè, lethale. si superum intestinum inferiori illapsum sit, clystims ac glandibus acris deorsum fiat motior: sin inferum se superno intruserit, globulo plumbi devorato abactio fit. *J. Hurnius*. ad aphor. *Hippoc.* 10. lect. 7.

Pharmacopœus maximo ilei tertio quoque die dolore torquebatur: quo ferviente febris aderat satis vehemens, & umbilicus una cum circumvicinis partibus in tumorem attollebatur injecto autem in ipsis doloribus enemate satis acuto, expurgatifque vitiosis, admodum viscidis, crassis, foetidisque fecibus, dolor conquievit, febrisque cessavit. Quod cum sepius contingeret, & nec desinerent hujusmodi tertianæ exacerbationes, nec evanescerent, nisi cum adhiberentur, prodessent, de aliis remediis deliberatum. Tentata quædam sunt, sed cum nec his dolores integrè sedarentur, pilule iliace occurrerunt, quæ à *Rhaz* lib. 9. ad *Almansorem* describuntur: harum ʒj. in die quietis exhibitus, admodum pravos & vehementer fortentes humores eduxit: quibus expurgatis, ilei dolor multum sopitus: cum autem in universum non cessaret, eadem in paulò majore dosi exhibitæ: quibus, reliquis humoribuseductis, ilei dolor omnino conquievit. *Rembertus Dodoenus*. observ. 36.

Medicus quidam longo usu fami-

geratus, hydrargyri ʒiv. cum melle rosac. solutivo propinatis, iliacum dolorem ab inversione intestini deplo-
raturum compescuit. *J. Rhodius*. observ. 80. cent. 2.

Neminemvolvulo perire sivi; potandos nimirum dedi aliquot globulos plumbeos musquetarum, ut sui solo pondere durum istud excrementum propellant: quo plures hauriuntur, & majores, eo tutior & celerior sequitur sanatio, modò æger stet vel ambulet. *J. Helmontius*. tract. cui titul. *de flatibus*.

Vir quidam ileo laborans à quinque diebus, ut feces per os rejiceret, multis remediis frustra tentatis, sumpsit mercurii cum sulph. extrinseci, & in formam pulveris redacti ʒj. in globulo cere inclusam. Statim post exhibitionem fortis continuò adhibiti, & clysteres frequenter injecti. Post aliquot horas frustula quædam cere in rejecto clystere apparuere, quod indicio fuit apertam fuisse viam, & medicamento purgante exhibitò æger à morbo prorsus liberatus est. *Franciscus Chomel*. obs. 1.

Volvulum hydrargyro propinato plures curatum prodiderunt: nemo tamen hoc modo, quem *Petro Pena* familiarem notavit *Petrus Affelinus* *Gallus* medicus *Venetus*, felici successu commendatum. Purgabat enim primò hydrargyrum à plumbagine sua, coquendo cum vino & aceto, trajiciendoque postea per alutam tenuissimam membranam, in qua aurum extensum erat, in nodulum compingebat filo ligatum: ea hydrar.

hydrargyri, ut supra, defæcati, æſſiquinciam includebat, & glutine ex tragacanth. factò obſerabat, lentoque igne ſiccata, eductò filo, melle aut ſyrupo intinctam pilulam ægroto devorandam exhibebat: ſic glutine in ventriculo ſtatim diſſoluto, hydrargyrum copioſe alvum ducebat: bis autem ſumpto tali globulo quendam ſanatum viderat. *Georg. Hieron. Vleſebius* obſ. 43.

Ventris ſevum dolorem ex ileo lenivimus ſacculo ex ſuillo ſtercore aceto decocto conſecto. *Martinus Rulandus* curat. 74. cent. 7.

A violentis & vehementer purgantibus in hoc malo omninò abſtinendum erit, quod hæc excitant flatuſ, & augment malum. Sanguis veſpertilionis hypochondriis illitus mirifica experientia ilei dolores ſiſtere creditur. *Franciſcus Joſ. practic.* lib. 4. ſect. 3. c. 6.

Mulier quedam ex hernia umbilici in iliacam paſſionem incidit, ita ut vomitiones continuæ contentorum in alvo ſubſequerentur; in quibus ſiſtendis nihil quidquam proſuit, excepto elixere proprietatis *Parac.* cujus gr. v. vel vj. in brodio exhibitis, ad miraculum per viginti quatuor horas, enormes vomitiones ſiſtebantur, quanquam ægra, quod in teſtina inflammata nullatenus reponi poſſent, naturæ debitum ſolvere cogebatur. *Gregor. Horſtius* obſ. 15. lib. 4.

Si à ſæcibus induratis, vel à crassa & viſcida pituita obſtructio inteſtinorum dependeat, emollientia, & re-

laxantia remedia interna & externa erunt ulſurpanda. Primo igitur injiciantur clyſteres ex decocto alth. malv. viol. chamæm. melilior. cum ſem. lini & ſœnugræc. vel ex oleo communi ſolo, ad ſbj. vel ex decocto inteſtin. & omenti vervecis, in quo diſſolvatur butyrum, mel & ſal gemmeum quibus decoctis, ſi ſtatuſ adſuerint, ut plerumque ſolent, carminantia & diſcutientia addere convenit. His demùm clyſteribus emollientia aliquantiſper materiâ, purgantia prius mediocera, mox paulò vehementiora erunt admixcenda; ac tandem ad vehementiſſima tranſeundum erit. Interim fomenta & linimenta emollientia toti ventri erunt admovenda, diuque continuanda, omentum caſtrati in aqua ſervente caſe factum, ventri applicandum; & quod utiliſ multò, balnea emollientia adminiſtranda, quæ efficaciſſima erunt, ſi ex ſolo oleo componantur ac denique ſi vehemens dolor & flatuum copia adſuerit, reliqua remedia in colici doloris curatione propoſita ulſurpari poterunt.

Que ſit ab inflammatione inteſtinorum, curanda eſt venæſectione frequenter repetita, ſi vires ſerant, tum in brachio, tum in pede. *Læſſerus Riverius* prax. medic. lib. 10. cap. 2.

Sectio tertia.

Pro imbecillitate virium a nimia sanguinis profusione post partum.

EX vervecum cordibus extrahi succum iussi, qui in huiusmodi virium defectionibus instaurandis miras profectò & excellentes vires habet: extrahendi autem huiusmodi succum hæc est ratio: accepto vervecis corde finditur medium, & probe aqua eluitur, ut qui intro conclusus, tñ sanguis detergeatur, & quicquid sordidum in eo est auferatur, ultimo loco aq. rosac. probe confovetur; & in taleolas oblongas diffecatur, inque vitreato vase testaceo cum caryophyllis aliquot imponitur, sine ullo liquore, probeque operculato vase luto sapientie, in calentem furnum extracto pane inditur, quoad calore contabescens in succum eliquetur ac dissolvatur, inde post extrahitur, & aperto vase, sumitur inventus succus, & ægræ propinatur mirum profectò quantoperè rescicendis ex inanitione viribus valeat: prout & quæ ex ovorum vitellis, vino, sacch. & cinnamomo sorbitio paratur, quam *Isalorum* vulgus *Sambaiou* vocat (& *Solenander* ovum *Lombardicum*) qua & ipse uti ægram moribundam, & viribus exhaustam iussi, unde mirificam sensit opem, spiritibus utique & nativo calore sanguineque auctis ac instauratis. Vitelli namque ovorum nullo negotio

in sanguinem vertuntur, multòquè amplius vinum, omnium enim, *Aurthore Galeno*, velociter & maxime nutrientium præcipuum est vinum, saccharum verò dulcedine sua à natura facile complectitur, & gratum est; prout cinnamomum aromaticitate sua cor & membra omnia confirmat. *Franciscus Valerius*. obs. 6. lib. 6.

Sectio quarta.

Pro imbecillitate virium dignoscenda per oppressionem facta ab ea quæ per dissolutionem fit.

Ubi virium imbecillitas ob resolutionem facta est, tunc pulsus continuus est, parvus, languidus, ac valde frequens; ubi verò ob oppressionem sive gravationem contingit, tunc pulsus varius est, ac confusus, aliquando funditus perit, aliquando intercidit, aliquando sublevatur; nec minus illi evenit, quam bajulo onus ferenti, qui cum plus à pondere, quam pro virium suarum ratione gravatur, aliquando opprimitur, aliquando intercidit, aliquando sublevatur, interdum in varios torquetur motus, & secundum *Galenum* lib. *De introitu pulsus*. Inæqualitates hæc oppressionum virium maxime propriæ existunt. *Amatus Lusitanus*. cent. 2. curat. 8.

Sectio quinta.

De Immissione.

Vide infra lib. 18. sect. 28. De
Urina incontinentia.

Subsectio unica.

Pro Immissione ad puerum
quendam.

Singulis matutinis exhibeatur 3j.
hujus pulveris duabus horis ante
jentaculum.

R. Glandes bene exsic. numero
xij. sem. papav. alb. 3ß. portul. plan-
tag. an. 3ij. ag. cast. melon. cucum.
cucurbit. citrull. excortic. balaust.
fant. citrin. an. 3j. liquir. ras. 3iij.
sacch. albiss. 3iv. F. omnium pulvis
quo sumpto ad doses duas cum cere-
visia m: de, ita sanatus est, ut per men-
ses sex urinam in lecto non reddide-
rit. Hic proponam medicamentum
paratu facile, quo ego in artis ope-
ribus foelicissimum virum prosperè
in hoc casu Roma usum observavi.
D. Gilbertum Holandum medicum. is
accipiebat guttur galli, urebat ut non
consumptum, sed tostum exsiccatum-
que teri posset, exhibebat pulvisculi
sub nocte ante coenam cum tantillo
vini rubelli subastringentis, aut si vi-
no uti non posset, in haustu diluti-
sime poscet illud nulla manifesta
causa, sed proprietate quadam sanat
ipsum affectum. Gal. in medic. loca-
libus, inter alia propinat cerebrum &

testiculos leporis cum bustos. Item
cochleam cum sua testa combustam
poru dat: sic recentiores stercus lepo-
ris præbent, item cinerem muriæ
tostorum ex vino rubro. Laudant e-
tiam cinerem ossium dactylorum,
item avellanas assas exhibitas ante
lecti introitum: sic pulverem etiam
cortic. ovorum porum manifesta
qualitate juvare tradunt. Scribunt
vesicam scrophæ aut apri tostas in
pulvere exhibitas utiles in hoc affe-
ctu. Hier. Brunswicensis. in libro quem
pro thesauro pauperum conscripsit,
notat in hoc affectu vesicam capræ
tostam pulveratam in vino exhibi-
tam prodesse: verum inter omnia
guttur galli exhibitum in pulvere,
cujus efficaciam ego vidi, tuo filio
probo. Author etiam sum, ut sequens
emplastrum pectini & perinzæ uno
eodemque tempore admoveat, ut na-
turæ eo modo exterius quoque sub-
veniat.

R. Ladan. massich. an. 3ij. lig.
aloes styac. calam. cinnam. terebin-
an. 3j. myrtil. rad. cyper. an. 3ß. F. empl.
i. a. cum succo menthæ & equiseti
vino rubro aspersi. q. s. applicetur
pectini & perinzæ. Reinerius Sole-
nander. consil. 11. sect. 4.

Sectio sexta.

De impetigine.

Impetigo (græcè ἰμπετιγὼ) cutis est
asperitas dura ac sicca cum in-
genti prurigine: à scabie distat, quod
sicca sit, omnisque humoris & saniei
expers,

expers. oritur ab humore seroso tenui & acri cum crassiore humore permixto. duplex est; una simplex & mitis, in qua minus & per minimas pustulas cutis exasperatur, tardeque serpit. Altera quam *αγρία* seu feram greci appellant, in qua cutis magis exasperatur & exulceratur: hæc difficilior curatur & in lepram transire potest.

Subsectio prima.

Pro Impetigine & Serpigne.

Duo filii mei patiebantur diu in brachiis ventre, ac cruribus feras, tristes atque stebiles impetiginas, quas mane & vespere juxta ignem illinebam oleo sulphuris; quo intra paucos dies dolor, pruritus, omnisque infectio subnota est, nec unquam postea recruduit. *Martinus Rulandus*. curat. 83. cent. 1.

Vide hujus olei seu balsami sulphuris descriptionem infra lib. 16.

Vir quidam in facie & cruribus impetigine laborans, post universalia remedia, curatis fuit hoc lavamento.

R. Malv. cum toto, fol. salicis heder. arbor. & lappæ an. M. j. coq. in vino. Laventur eo crura, & apponatur fol. lappæ; ad idem valet & fol. hederæ appositum: sed & hoc commodè usus est, & ego in aliis quam plurimis expertus sum.

R. Fol. salic. heder. arbor. lapp. ungul. caball. an. M. j. coq. in vino *Pillaviensi*. Deinde apponatur sol. ung. caball. valet egregiè ut experti

sumus, etiam si in facie sit, sinapi rectenter molitum, & supra linatum, quod quidam pro maximo arcano tenuerunt; ctsi apud antiquos quosdam authores ejus quoque mentio fiat. *Petrus Forestus*. obs. 10. lib. 2. obs. *Chirurg.*

Pro hoc malo depellendo quod faciem & maxime mentum deturpabat, quidam infallibili remedio utebatur, sinapi rec. mollito, quo loca impetiginosa oblinebat. atque eo remedio tum ipse curatus est, tum plurimi alii post eum, quibus hoc communicavit consilium. *Petrus Forestus*. obs. 12. lib. 2. obs. *Chir.*

Mulier quedam impetigine in crure graviter affecta, cum per chirurgos plurimos curari non poterat, ex consilio cujusdam mulierculæ accepit butyrum & ferri squammas quæ inter eudendum excutitur, quam pulverisabat, & cum pice navali (vulgo *Carr*) componebat linimentum, inunguens crus leniter, & curata fuit. Sed postea ut ipsamet mihi retulit loco squammæ ferri, accepit carbones fabriles eosque pulverisatos cribro excipiebat, illumque pulverem cum butyro & pice navali bullicbat in olla leniter donec in linimentum coiret: quamvis autem scortorem satis molestum ex se remitteret hoc unguentum, egregiè tamen ad rem faciebat, adeo ut hoc solo remedio à sorda illa impetigine tandem sanata sit.

Quæ *Roma* agerem, post febrem, qua corripiebar, malignam, die septimo in fronte apparuerunt impetigi-

nes quasi per modum crisis; inter *Gisbertum Horstium* & me conclusum est, ut incuratas facerem, juxta aphor. 20. sect. 1.

Tandem tamen cum post aliquot dies viderem eas per se non evanescere, sed turpiores evadere, magisque intumescere, omni mane propria saliva, idque jejuni, simul etiam in die sæpius perfricavi; nam hoc contra serpiginem & impetiginem præsertim hominis jejuni valde commendatur; & ita tandem coeperunt sanari ac evanescere absque ullo alio remedio, neque ullum vestigium pustularum in fronte remansit, aut impetigo ista reversa est. *Petrus Forestus*. obs. 13. lib. 2. obs. *Chir.*

Subsectio secunda.

Pro Impetigine.

Post universalia remedia unguento infrascripto egregiè curatus est.

R. Plumb. usti minii. an. ℥ij. pulv. præcipit. 3xij. litharg. auri ℥iiij. antim. camphor. an. 3iiij. unguent. alb. camphorat. 3xvi. omnia commiscendo probè ducantur cum pistillo calido quam diutissimè in mortario ad unguenti consistentiam: hoc utor scilicetissimè in scabie illa dicta *huertwoym* quæ species proculdubidè est impetiginis ac serpiginis valde feræ. Leviter autem inungitur, sed purgationibus & universalibus remediis semper præcedentibus; appellamus autem unguentum album camphorat. cum antimonio: sed & *Alema-*

rie in officina tale unguentum paratum habebamus ad hanc serpiginem *huertwoym* dictam.

R. Picis naval. vulgè *Carr* ℥j. butyr. majal. axung. porcin. an. 3ß. mell. terebinth. an. 3iijß. aceti vini 3iij. sal. vitriol. rom. tartari carthami an. 3j. æris ust. sulph. an. 3ij. fulig. camin. vel cacabi 3iiij. M. F. unguentum s. a. *Petrus Forestus*. obs. 14. lib. 2. obs. *Chir.*

Sulphur cum aceto scilicet adhibetur: maximè probatur unguentum hoc nostrum, quod ad omnem impetiginem & scabiem tollendam mixtice valet.

R. Terebinth. lotæ 3ij. ceruss. 3ß. butyr. rec. 3j. sulph. 9ij. ol. ros. 3v. album ovor. numero ij. F. unguentum cui adde camphor. & molch. an. gr. v. item paratur linimentum in hunc modum.

R. Pulv. lithargyr. pulv. tartar. an. 3ij. sulph. pulv. 9ij. ol. nucum. 3iiij. aceti rosac. 3vj. ceræ q. s. F. linimentum. Ubi verò partes jam antea illitas lavare voluerit, aqua utatur chalybeata in qua fraxini folia præbullierint: primum deturbare vitiosos succos oportet, & salubri vitæ ratione uti, mox localia remedia exhibere exsiccantia, incidentia & detergentia. *Jo. Zecchini*. consult. 79.

Domina quædam laborabat scæda feraque impetigine utriusque manus, propter quam tædio maximo afficiebatur venesectionem, cathartica & omnia alia remedia respuebat: hanc paucis diebus sic curavi.

R. Un-

R. Unguenti rosat. ℥iij. præcipitati alb. ℥iij. M. pro litu partium. hoc remedio prædicta Domina Matronam quandam magni nominis, ut mihi retulit, eodem morbo afflictam curavit. *Petrus Pachecus. obs. 48.*

Mulier quædam fera impetigine laborans, cum summo dolore irritis omnibus remediis, sequenti cataplasmate mirum in modum fuit levata.

R. Putria poma numero vj. per setaceum transmittantur, quibus adde ol. ros. ℥ij. lactis muliebris parum. F. Cataplasma, parti dolenti admovendum. Longa experientia didici putria poma dolorem magis lenire quam cocta. *Petrus Pachecus. obs. 55.*

Impetiginem incipientem præfertim in facie & collo, saliva jejuni superillita loco aliquantulum agitato tollit. Oleum tartari per deliquium factum cum ana olei cere diligenter mistum impetigines & mundificat, & curat. *J. Hartmannus. pract. chymiatr.*

Rustici accipiunt domos (seu nidos) vesparum quas terunt, & superponunt, & ita impetigines curant. Ego verò curo pueros cum butyro loto in aq. viol. postea hoc butyrum misceo cum succo plantag. ex linitur ita facies. Infantes crustosi & foeda muliere inunguntur cum lactis flore. Si sunt Bothores (i. e. pustule) accipe fructus alkikengi ex frica desuper, & est mirabile. Sola fricatio radices lapatii contusi aliquantulum,

& in aceto bono diu macerati delet impetiginem; expertum à me sæpius. *Marcellus Cumanus. obs. 24.*

Mitem & recentem impetiginem sanat saliva jejuni hominis illita, ut & liquor qui ex viridibus lignis, dum uruntur, exudat; utile est etiam oleum ovorum. *Daniel Sennertus. pract. lib. 5. part. 1. cap. 30.*

Sectio septima.

Pro impotentia ad Venerem.

Sumat 3ß. pulv. sem. crucæ cum vino dulci ante cibum, vel ℥j. pulv. priapi tauri exsiccati ante cibum cum vino.

R. Formic. alatar. ℥iij. olei de Sefamo & lil. alb. an. ℥j. infund. formicæ in oleis, & per sex dies Soli exponantur, deinde colature adde euphorbii ℥j. piper. rutæ, an. ℥j. sinap. 3ß. & iterum Soli per dies octo exponantur. Cum hoc virga testiculi & inguina inungantur & est optimum.

R. Salis stinci vel carniū ejus positarum supra renes 3j. sem. crucæ, 3ß. M. accipietur cum ovis forbilibus, & bibatur vinum dulce post. *Barthol. Montagnana. consil. 202.*

Utile est linimentum ex moscho & ambra cum oleo nuc. mosch. vel oleo caryophyll. sed omnium efficacissimum est quod sequitur.

R. Ol. sesamini, lil. alb. an. ℥j. formic. alatar. 3jß. simul bulliant, mox coletur. adde euphorb. 3ß. lxx.

sem. rutæ, piper. an. ʒß. sinapi ʒj. iterum bulliant & colatura utatur pro linimento partium affectarum & vicinarum. *Jo. Zecchini. consult. 42.*

In usum vocetur hæc opiata à *Rondeletio* commendata.

R. Testicul. vulpis in hydromel. decoctor. ʒj. contusis adde pinear. & avellandar. insular. in paucis lacte & melle, an. ʒß. carnis leutræ, stercore muris, mosch. an. ʒß. cum syr. conserv. cortic. citri. F. opiata. sumat præterea sæpe ex hoc Electuario.

R. Zinzib. rec. condit. rad. eryng. rec. condit. rad. pastinac. condit. an. ʒj. pinear. præpar. pistaci. avellan. assatar. diasatyriionis an. ʒß. sem. bauciz (i. e. pastinac. sylvestr.) napi, an. ʒij. testicul. vulpis, cerebellor. passerum, an. ʒß. cum syr. conserv. zinzib. viridis, F. electuarium. capiat cochl. j. & superbibat vinum dulce: egregie profuit hoc electuarium: ut & eryngiorum radices cum melle conditz. iussi autem ut frequenter comederet castaneas molles, dactylos, erucam, ut & fabas recentes excorticatas, in aqua coctas, aquâque ablata contusas, adjecto oleo amygd. d. piper. albo, & zinzibere exiguo; in usum vocentur cibi delicatiores, quique maxime alunt, vinumque bibatur meraciusculum. Sequens opiata à *Rondeletio* commendatur.

R. Cortic. citri, zinzib. virid. an. ʒj. conserv. eryng. ʒß. carnis leutræ, testic. vulp. priapi tauri, vel cervi, an. ʒij. pulv. diamosch. d. & diamb.

an. ʒj. cum melle in quo ʒj. cantharidum integrarum prius maceratarum in lacte dissolvantur: fiat opiata. capiat ad quantitatem avellanæ, superbibendo parum vini malvatici, duabus horis ante coenam, quæ pauca sit. Ego abhorreo cantharides, ob grava accidentia quæ inferunt. ideo postea paravi sine iis. Lactis pondus cum cinnamomi ʒj. continuis diebus quadraginta si bibatur, reficere id infirmitatem virilium tradunt: etiam consumptos Venere reficit tenuioris fortunæ homines ova cum capris & butyro frigunt sed regum impensa est, virilitatem opobalsamo, & renum partes cum mero diluto moscho iungere sed quia opobalsamo creemus, possumus naturalia hoc oleo inungere.

R. Pyrethr. ʒij. cinnamom. ʒj. euphorb. ʒß. tunde cum oleo selsamino, adjecto exiguo oleo caryophyll. & mosch. gr. v. *Petrus Forestus. obs. 18, & 19. lib. 26. De Penis & Virge viris.*

Ad Venerem augendam, mumiam Satyrionis per chymicum aliquem consiciendam curet. Hanc *Cæsari* quidam & Regii medici, nuperis Imperatoribus & Regibus multo in usu delictisque fuisse mihi adfirmarunt in *Spa*. Formula ejus hæc est: ineunte vere, vel autumno medio, aut exeunte, hoc est floribus solisque vel nondum patis vel deciduis, radices Satyrii collectas aquæ puræ injice, duobus quibus constant orbiculis divisiss; quotquot innataverint, ut inutiles abjice, quæ fundum petierint, con-

contunde in mortario lapideo pilo ligneo, sensim micam panis albißimi & recentissimi addendo; & propter lentoris dilutionem affunde spiritum vini è malvatico extractum, irrorando paulatim suavissimè: dein optimè mixta pone in alembico cæco, clausaque digere in balneo per sex septimanas tum prælo exprime; expressum iterum per mensem digere in alembico: innabit liquor rubini æmulus: hunc inclinando cautè collige, abjectisque sicibus, cuique selibræ adde salis margaritar. 3ß. olei nuc. mosch. anisi, cinamomi, an. 3ß. dosi guttæ xx. in vino, jusculo, vel conserva cor roborante. *Henricus ab Heers. obs. 9.*

Ad ignaviam genitalium expertus sum boracem officinalem ciceris magnitudine in ovo sorbili manè crebrò acceptum, erectionem & coeundi potestatem facere. *Hieronymus Mercurialis. tomo 1. consult. 48.*

Sectio octava.

De Inappetentia.

INter symptomata ventriculum assigentia præcipuum locum obtinet Inappetentia (Græcè ἀνορέξια ab ἰσχύει appeto) quæ nihil aliud est quam prostrata ciborum omnium appetentia ex defectu suctionis sensus in orificio ventriculi superiore ortum ducens. defectum suctionis inferunt alimenti in corpore abundantia, crassæ & lenti humores sive ex cibis in

ventriculo geniti, sive aliunde affluentes, cibi pingues ac viscosi, interperies tam calida quam frigida, obstructio vasorum lacteorum consueta evacuatio, ut mensium, vel hæmorrhoidum suppressa, aut consueta intermissum exercitium, cerebri demum & nervorum vitia; in quibus scilicet facultas animalis vel concidit, vel depravata est ut in Apoplexia, Lethargo, phrenitide, mania, & similibus contingit; in paralyfi etiam propter obstructionem nervorum à sexto pari prodeuntium. *Franciscus vero Sylvius in Praxi sua Medica* nuper edita, vult hujus symptomatis causam frequentiore & graviore esse salivam viscidiorè & pinguiorè, adeoque ad promovendam alimentorum in ventriculo reliquiarum fermentationem planè ineptam. quinimò pituitam in tenui intestino similem producentem, à qua succi pancreatici aciditas blanda obtunditur, cujus halitus acidiusculi & grati ad superius ventriculi orificium appellentes, famem excitare solent: aliam etiam causam esse bilem pinguiorè ab intestino tenui, ad ventriculum assurgentem, atque tum alimentorum reliquias, tum salivam corumpentem, & sic gratam ipsarum aciditatem obtundendo appetitum prostermentem. Præterea inter res non naturales abolent famem aer æstuans, somnus nimius, corporis quies & segnities, curæ extremæ & alvi fluxus. Hæ causæ, si leviores fuerint, diminuent tantum famem, cum gravissimæ, in totum abolebunt.

Subsectio

Subsectio prima.

Pro Inappetentia vomitu & ventriculi imbecillitate.

Cum materia Catarrhi in ventriculum delabatur, sæpe Inappetentiam, Nauseam & Vomitum conciliat: contra hæc mala ita agendum.

R. Aloes lotæ & succo rosar. aliquoties imbutæ, ʒj. rhei el. cum aq. cinnam. aspersi ʒiiij. extract. rhab. ʒß. agar. troch. ʒij. pulv. mastich. ʒß. dissolvatur agaricus oxymelite. & omnia cum syr. conservationis zinzib. misc. ac fiat massa pilul. aloem in exigua quantitate sumpsi, quod hæmorrhoides fluere, Cæterum ʒiiij. alvum quater placidissime subdlexerunt. Ventriculum de quo querebatur, tali unguento inunxi, & subito melius habuit.

R. Ol. nostri stomach. ʒj. nuc. mosch. ʒj. mastich. pulv. ʒj. M. Descriptio olei nostri stomachalis hæc est.

R. Ol. absynth. ʒß. summitat. absynth. M. j. caryoph. santal. citrin. an. ʒij. ros. rubr. ʒj. macis ʒß. mastich. ʒijß. vini odorat. ʒß. coq. ad vini consumptionem, & æstatis tempore colloceatur in Sole, hieme in loco calido. Cum vomitiones molestæ essent, ordinavi sequens scutum stomachale.

R. Ladani puri ʒiiij. mastich. ʒij. lign. aloes, santal. citrin. galang. cary. phyll. nuc. mosch. an. gr. vij. ol.

stomach. & ceræ q. s. aspergatur speciebus arom. rosat. & obducatur syndone. *Jæ. Cras. conf. 13. lib. 5.*

Subsectio secunda.

Pro Inappetentia

Miles quidam chronica febre male multatus, incipiens jam aliquantisper respirare ab accessioneibus, supplex à me petiit, ut appetentiam in se planè dejectam revocarem, alioquin intra quatrduum indubiè perituum ego præscripsi potionem ex ʒß. diaphænic. cum absynth. vulgaris & agrimon. decocto. Postea sequentibus veluti cote, appetentiam acui.

R. Fol. Agrimon. absynth. vulg. cent. min. an. M. ʒ. F. omnium decoctio de colat. capiat. ʒß. cum pauco saccharo. Jussi ut novem dies huic decocto indulgeret. Sed post dies quinque rediit ad me, enixè rogans ut caninam appetentiam usu medicamenti nostri excitatam obtunderem, quod præstitimus abstinendo à potione nostra amara, illique consulendo ut butyro & vino generoso uteretur. Plures eodem remedio in talem affectum incidisse testis sum.

Petrus Pachecus.

Vir quidam Consularis apud Delphenses, cum inappetentia laboraret, ad incitandum appetitum, una cum *Vergenio Medico Hagbano*, sequentia præscripsimus.

R. Syr. de limon. de acetos. citri, an. ʒij. syr. acetos. simpl. syr. ros. ex multis

malis iofus. vel sacch. rosac. an. ℥j. syr. menth. ℥ss. M. capiebat omni mane duo cochlearia, paucio vino rhenensi addito egregie profuit. Verum post discessum alterius medici, cum medicamenta abhorrebat, macerabam per noctem absynth. romani epinam, & dentis leonis radicem unam atque alteram, paululum contusam, in vino rhenensi; mane vinum expressum propinabam. & dictu mirum vir septuagenarius vermem mortuum, postea & vivum deiecit, & appetitus miraculi instar, rediit. *Petrus Forestus. obs. 8. lib. 18. De Stomachi Affectibus.*

Juvenis quidam macilentus ob biliosos humores cibum averfabatur; cum hoc modo curavimus. Cum mordaces humores biliosi ventriculam lancinarent, & hic nauseabundus, & in vomitum satis proclivis esset, statim jejuno ventriculo emeticum blandum exhibui. Deinde pro levi purgatione propinavi syr. ros. pallid. ℥ij. cum ℥iij. seri lactis qua potione brevi bene excrevit biliola. Bilioso humore evacuato, & Intemperie ventriculi calida syr. acetosi citri & granator. acidor. alterata; imperavi deinde ut persicam in principio pastus assumeret; hæc enim maxime appetentiam incitat, si à causa calida prostrata sit. Syrupus de persico hume in modum sit, quo uti possumus in tali casu.

R. Succo persicon. nondum plenam maturitatem assecutor. ℥iij. decoq. ad dimidii consumptionem: permittantur fere subsidere: Dein-

de adjiciantur succi malorum puni-
corum ℥vj. sacch. q. s. summi perfe-
ctè coquantur, depurentur, adjectis-
que santalis citrinis q. s. suaviore odo-
re reddantur. dantur ex hoc syrupo
℥ij. manè & vesperi duabus horis
ante pastum. Si Persica desint, pro
illis substitui potest succus pomorum
acidorum redolentium. Exteriorius fo-
tus & unguenta adhibui, deinde
apposui ceratum santalinum, victu
quoque refrigerante utens, & mode-
rato somno rectè deinde valuit. *Petrus Forestus. observ. 9. lib. 18.*

Subsectio tertia.

Pro Inappetentia.

Curatio hujus affectus; si ab aliarum partium vitio dependeat, ab earum curatione desumenda est. Si verd ex proprio ventriculi vitio contingat, ad calidam vel frigidam illius intemperiem cum materia conjunctam reducenda est.

Calida intemperies curanda est primum humoris biliosi expurgatione, blandè & frequenter repetita: eaque componi poterit ex rhab. myrobal. tamarind. syr. rosac. vel. de cichor. comp. cum rheo. aut si æger sit ad vomitum proclivis, blandis vomitoriis provocandus erit. idem humor alterabitur julepis aut jusculis refrigerantibus, in quibus non omittendus est spiritus vitrioli, aut sulphuris: quam loquidem acida omnia, præterquam quod bilem valde contempe-
runt, appetitum etiam maxime ex-

citare valent. Unde fit, ut acetaria æstatis tēpo: e ad excitandam appetentiam frequenter usurpētur: vel simul & semel humor ille biliosus alterari & expurgari poterit apozemate convenienti, cui ratione ventriculi addi poterunt absynth. pont. M.ß. myrobal. citrin. ʒß. post purgationem ad ventriculū roborandum conveniēt miva cydoneor. aut cydoniatum ipsum, vel syr. cydon. cum syr. de absynth. mixtus. tabellæ diamargar. frig. vel triasantal. vel etiam diarrhod. abbat. Si obstructionis suspicio fuerit, vel opiata sequens.

R. Conditur. lactuc. & cucurbit. an. ʒj. conserv. acetos. ros. fl. ci-chor. & bugloss. an. ʒß. santal. rubr. corall. præp. margar. præp. an. ʒß. troch. de spodio & sem. acetos. an. ʒj. cum syr. de limon. F. opiata. cujus capiat ad magnitudinem castaneæ manē & serd, superbibendo parū vini dilutissimi.

Exterius verò sequenti unguento regio ventriculi inungatur.

R. Ol. rosat. myrtini, & cydonior. aceto rosac. lotor. an. ʒij. santal. omnium, corall. rubr. coriandr. præp. ros. rubr. an. ʒj. gran. kermes & spodii, an. ʒß. ceræ albæ, q. s. F. linimentum quo subrepido inungatur dicta regio bis aut ter in die, addendo aceti rosac. parum unctionis tempore, vel eidem parti admoveatur placenta rosac. aceto irrorata, aut in eodem parū macerata, quæ removenda erit priusquam incalescat. Denique in perseverante affectu plurimū proderit balneum, vel semi-

cupium refrigerans & humectans bis aut ter repetitum.

Si à frigida intemperie producatur inappetentia, curatio instituenda est per evacuationem humoris morbifici, & ventriculi corroborationem. Vacuatio potest fieri per vomitum, si æger sit nauseabundus, & facillè vomat, alias per secessum, idque pilulis præcipuè, quæ hic magis conveniunt, quia diutius in ventriculo morantur. ut docet *Galenus*. lib. 4. *De sanitatē tuenda*. cap. 7. qui etiam valdè commendat pilulas de hiera, quæ exhiberi possunt ad ʒij. vel ʒj. manē duabus horis ante pastum, vel in hunc modum componi possunt.

R. Aloes elect. succo absynth. diligenter nutritæ ʒj. agar. troch. ʒij. rhei pulv. & vino albo irrorati ʒj. nuc. mosch. spic. nard. an. ʒß. sal. tartar. mastich. & cinnam. an. ʒj. cum syr. de absynth. F. massa pilul. ex cujus ʒj. formentur pilulæ vi. deauratæ capiat summo manē, si velis integrè purgare: vel sumat ʒß. horis duabus ante prandium, bis aut ter in septimana. Possunt acui diagrydio, si validius purgare volumus. Validiores pilulæ non conveniunt, quia humores ab aliis partibus ad ventriculum allciunt.

Si pilulæ devorari non possint, fiat infusio sol. senæ, myrobal. rhei & agar, in vino absynthite vel decocto stomachico.

Terebinthinæ usus opportunissimus est, quia viscera omnia commode repurgat, maxime si ex ea & thab. pilulas confeceris.

Post

Post purgationem sufficientem, ad roborantia veniendum est, tam interna quam externa, quæ in sequentem modum præscribi poterunt.

R. Syr. de absynth. ʒj. capiat mane jejuno stomacho per plures dies, vel illius loco vinum absynthites substitui poterit.

R. Conserv. anthos, menth. cort. citr. condit. nuc. mosch. condit. an. ʒʒ. myrobal. condit. numero j. confect. alker. ʒijj. tunicar. interior. ventric. gallinæ præp. ʒij. pulv. arom. rosat. & cinnamom. an. ʒj. cum syr. de mentha. F. opiata; vel cum sacch. rosac. F. conditum. Utatur manè, superbibendo parum vini generosi. Dictis remediis utiliter additur sal absynthii; vel oleum menthæ arte chymica extractum; vel sal absynth. & cortic. arantior. vel alterutrum ad ʒʒ. in vino vel jusculo dissolutum exhibeatur. Sequens etiam Syrupus efficacissimus est.

R. Syr. cydon. & condit. cort. citri, an. ʒij. aq. cinnam. ʒj. ol. sulph. gt. xij. M. capiat cochl. j. per intervalla. Aqua clareta frequentissimo in usu apud multos habetur, cujus compositio talis est.

R. Cinnam. crassiusculè triti ʒij. macerentur in fʒj. aquæ vitæ per se in vase vitreo; in alio vase vitreo per se & seorsim macerentur sacch. albiſſ. ʒvj. aq. ros. fʒʒ. stent hæc omnia seorsim in infusione per duos aut tres dies, agitando quolibet die pluries hæc duo vasa tandem simul misceantur materiæ in ipsis contentæ, & per manicam transmittantur.

colatura servetur in vase vitreo benè obturato sumat cochl. j. aut ij. jejuno stomacho.

Apud *Parisienses* maximo in pretio habetur syr. de absynthio penæ in maxima frigiditate ventriculi aq. cinnamom. sola præstantissima est. Non minoris efficacis est Syr. cinnam. cum aqua vitæ confectus prout describitur à *Quercetano* in Pharmacopœa.

Ad idem præstat spiritus mastiches, ita compositus.

R. Mastich. ʒijj. galang. ʒj. spirit. vini fʒʒ. digerantur ac destillentur.

Utile est etiam Elixir proprietatis à *Crollio* descriptum. cujus gt. xij. aut xv. cum vino exhibitæ mirè stomachum roborant.

In affectu inveterato plurimum conducit decoctum ligni gualac. aut sassafras, in plures dies sumptum, cum levi sudore, aut sine eo in debilibus. Aquæ etiam thermales sulphureæ & nitrosæ, quales nostræ Bellilucanæ, magna copia per plures dies sumptæ, crassos & mucilaginosos humores, omnemque ventriculi & intestinorum illuviem potenter abstergunt & evacuant.

Balsamum *Peruvianum* ad roborandum ventriculum præstans & efficax est remedium, si ejus guttæ aliquot cum vino Hippocratico, vel alio, hora una ante cibum exhibeantur.

Exterius verò admoveantur fomenta, linimenta & Emplastra in sequentem modum.

R. Rad. cyper. galang. ireos, flor. Zzz a cort.

corr. citri sicca. an. ℥ij. fol. menth. hyssopi, salv. rosmar. & majoran. an. M. j. sim. anis. bacc. lauri, nuc. mosch. caryophyll. cinnam. an. ℥iij. fl. stæch. schænanth. rosmar. an. p. j. incidenda incidantur, & contundenda contundantur, ut artis est, includantur duobus sacculis interpunctis, qui macerentur in vino generoso, & applicentur regioni stomachi calidè vicissim.

R. Ol. absynth. menth. nardini, an. ℥β. ol. nuc. mosch. ℥ij. lign. aloes, macis, cinnam. an. ℥j. ceræ parum F. linimentum: quod præstantius evadet, si addideris olei caryophyll. gt. vj. mosch. & ambr. griseæ, n. gr. vij.

Fiat etiam linimentum ex ol. nuc. pulv. & balsamo *Peruviano*; vel ex ol. absynth. mastice. & balsamo *Peruviano*.

R. Mass. empl. de mastich. ℥j. mosch. aromar. rosar. ℥j. ol. nuc. mosch. q. s. F. Empl. scutiforme, applicandum regioni stomachi.

Cræo sequens emplastr. miris laudibus effert.

R. Ladan. ℥j. ceræ ℥iij. ol. nuc. mosch. ℥iij. Fiat emplastri massa ad usum.

Admonet *Galenus* hujusmodi emplastra diutius non esse in parte detinenda, quia tandem calorem dissolvunt. *Loanus Riverius*. lib. 9. *prax. med.* cap. 1.

Sectio nona.

Pro Intestini recti ulcere.

Balsamus quo ulcus in *Spæ*. percurabatur, quando à me inventus, & semper cum optimo successu usurpatus, reticendus mihi non videtur. Sumo fl. rapsi, hyperici sol. prunelle. an. M. j. hos incoquo olei ex sem. hyperic. torculari expressi, & vini rubri veteris pari quantitati, ad vini omnimodam exhalationem, hoc est dum liquoris gutta igni injecta sine ullo stridore flammam concipit, eoque solo, si præsens urgeat necessitas, utor: alioqui eosdem flores sèpius immacero, & post quadraginta dierum insolationem, aut ignis calorem iterum exprimo, quod quo sèpius facio, efficacius multo oleum comperio, cui remisceo lapidem calaminarem septies vino, demum in hoc oleo post ignitionem, extinctam, *Henricus ab Heers*. obs. 10.

Sectio decima.

De Ischiade.

Qui *Ischy*. Articulum cruciare solet dolor *Ischyus* Græcis, Barbaris verò Schiatica nuncupatur. Arthritidis species est, sed omnium vehementissima: hoc sibi præ aliis peculiare habet, quod non in sola coxendice sedem habeat, sed altius ad summam etiam natem, qua nervi à lumbis

bis & osse sacro emergentes feruntur in crura hinc est quod dolor atrox, præterquam quod in dictis locis se ostendit, in semar quoque tibiæque & extremum pedem exporrigitur; quocunque nimirum ab affectu coxendice deductus nervus pertingit, raro tumor inest conspicuus, rarius calor, aut rubor, quia humores affluentes in partes profundiores multaque carne contextas sese insinuant. huius doloris causa eadem est cum arthritidis causa, de qua supra lib. 1. sect. 40.

Subsectio prima.

Pro Ischiade.

Puer quidam diu ischiade laborabat: cum multis & diversis remediis frustra usus fuisset, me tandem vocari iussit. Imperavi ut ex vena schiatica sanguinis missio fieret & directo coxendicis affectu. Deinde exhibui hoc apozema purgans simul & partes nervosas corroborans.

R. Herb. paralyf. salv. beton. major. ivæ arthritic. chamæpit. chamædr. an. Mj. fl. rorismar. starchad. an. pj. sumar. Mjß. sem. anif. scenic. an. ʒij. sol. sen. ʒviij. agav. ʒijß. rhei el. ʒß. zinzib. alb. ʒj. schæmanth. ʒß. paf. ful. exacinat. ʒj. liquirit. raf. ʒß. coq. in aq. pro ʒix. fortissimæ expressioni adde syr. è starchad. mell. ros. colat. an. ʒijß. M. pro iij. dosibus matutinis satis co medicamento alvo soluta, præcepimus ut inungeret locum affectum oleo vulpino & hum-

bric. quæ cum non juvarent, sequens ceratum apposui.

R. Oxyeroc. ʒvj. picis sulph. an. ʒijj. ol. lumbric. exiguum F. ceratum, extend. supra corium rotundum, & syndone rubra cooperiatur, & coxendici apponatur. Fuit semel reiteratum cum ʒß. sulph. & istis præfidiis curatus erat multos alios curavi, ad quos curandos aliud præstantius remedium non inveni, quam ceratum illud ex sola pice & sulphure paratum.

Mulier quædam cum intensissimo dolore ischiatico laboraret, & omnia remedia nihil profuissent; tandem nobis relatum fuit eodem tempore, quod quidam per quatuordecim dies intollerabili dolore schiatico afflictus urticam coctam cum cerevisia cataplasmatas instar, ex eorundem consilio, applicuisset & ita ab omni dolore miraculè instar curatus fuerit; quare & hæc mulieri idem remedium adhibui, quo etiam dolor in ea sedabatur, verum non statim sed paulatim. *Petrus Forstius. obs. 20. lib. 29. De arthritide & extern. partium affectibus.*

Gnainerius se expertum pluries ait, si cum urticis mordentibus tam siccò quam manè coxa verberetur inductis pustulis, deinde aqua salsa lavetur, hoc medicamine plures constitutos esse. *Rhases* ex alio & cepe locum confricari jubet, & postea cum aq. salsa lavari. Præceptor meus *Benedictus Fawcendens* apponebat quatuor, ventosas cum scarificatione supra nates, & cauterium actuale cruri lateri, affectu.

aff. cti. *Petrus Forestus. Schol. obs. 22. lib. 29.*

Oxyroceum ceratum in aluta extensum admovendum erit, quod solet mirabiliter prodesse. Cataplasma etiam ex rad. helenii decocta impositum, usque ad ruborem, quod certe mirabiliter fecisse expertus sum: & quod non videatur ita posse, vidi emplastrum ex semine lini & melle hominem liberasse. *Christophorus Garvinus. consult. 252.*

Subsectio secunda.

Pro Ischiade.

Dolores illi sapientum omnium concordia clysteribus acutis sanantur.

R. Rad. hermodactyl. ʒj. rad. ranuncul. ʒʒ. sol. chamæpit. fl. stech. hyperic. itm. rutæ cumini, an. Mjʒ. chamæm. melil. sem. aneth. an. Mj. croci non contriti ʒj. coq. omnia simul in fbv. aq. usque ad medietatis consumptionem, in colat. express. ʒxij. dissolv. ol. castor. ʒiij. salis indi ʒij. hier. colocynth. ʒʒ. M. F. clyster, injiciatur inest huic clysteri magna virtus ab hermodactylo sigillata. *Bartholomæus Montagnana. consil. 257.*

Sicca totum corpus & partes firmæ hæc optimè fit, à provisione habita totius corporis, decocto sarsepæpillæ, & ejus electuario quod alibi descriptimus. Sarfa enim una dolores potenter placat. *Jo. HERNIUS ad aphor. 59. sect. 6.*

Urantur priusquam fiat tabes cruris, vel claudicatio. Uredo madorem exhaurit, & laxitatem contrahit: foras trahit materiam etiam phlegmum: cauteria diu aperta fluant: tribus locis admove. cave à tendinibus & nervis: si aliunde influit, purga, sicca totum & partem. Ita in puerorum vacillantibus genibus siccantia emplastra admove. *Jo. HERNIUS. ad aphor. 60. sect. 6.*

Consiliarius quidam rigido hieme coxendico dolore vexabatur: injectis clysteribus, sumpto medicamento purgante, & admoto emplastro parti affectæ, dolor nihilo fecius perseverabat: tandem aperta est vena malleoli è directo partis affectæ, & intra paucas horas dolor remissus est, ac postmodum omnino desit, ut secundo à venesectione die ad consueta munia transire, & per urbem pedibus ire potuerit. *Lazarus Riverius. obs. 25. cent. 2.*

Si secetur vena malleoli ad anteriorem partem vergens, illincque sanguinis ʒviiij. vel ix. plus minusve pro ætatis & virum ratione detrahantur, eadem ferè hora (quod mirum videtur) coxendicum dolorem, vel etiam vetustissimum delere solet. Quinimò sanguis quoque è venis sedalibus per hirudines admotas evocatus, mirum in modum ischiadicis opitulatur: quippe quod sanguinis in coxendicum venis contenti copia educatur; harum enim parsium maximus est venarum consensus. In hunc etiam usum cauterium paulò subtrus genu in parte exteriori lateris affecti trussum derivatio-

derivationis causa summopere commendamus; quemadmodum & alterum in brachio opposito aversionis causa à coxendice. *Jn. Ztobius.* consult. 43.

Purgationes fortiores hic locum habent, nam leviores humores magis ad partem affectam precipitant. ideo conveniunt maximè pulveres arthritici, caryocostium, pilule de hermodactylis & similia. Mercurius dulcis cum scammonio, vel aliis purgantibus exhibitus satis frequenter, humorem ischiadem efficientem potenter eradicat. Vomitoria à multis præferuntur purgantibus per alvum, cum per locum à parte affecta remotionem, humores vitiosos evacuent. asarum reliquis præfertur à *Rondeletio*.

Post sufficientem purgationem, ad topica veniendum est & quidem repellentia quod attinet, illa minimè conveniunt, quod metuendum sit, ne humores ad partem affectam magis promoveantur: sed statim initio resolventia admovenda sunt: primò mitiora, & minus calida, postea vehementiora in hunc modum.

R. Rad. bryon. ℥ij. rad. ebull. ℥j. bacc. juniperi ℥ss. sol. iij. arthritic. menth. major. sal. aneth. fl. chamæm. melil. an. M. iij. F. decoctio pro semicupio, quod ingrediatur bis in die per biduum, aut triduum: in principio parari poterit decoctum ex aqua sola, postea ex aqua & vino albo ex eodem decocto potest fieri pars dolens calidè frequenter sacculi etiam parari poterunt ex sale milio &

fursure frixis in sartagine cum vino generoso, & calidè applicari: vel componi etiam poterunt sacculi efficaces ex solis granis juniperi contusis, & predicto modo in sartagine calefactis.

Inunctiones quoque convenient ex ol. chamæm. aneth. lilior. irino, nardino, & rutæ. quæ partes exteriores relaxando, motum humorum ad eas conciliabunt, ut sic internæ minus afficiantur oleum scorpion. *Matthioli* inunctum, est etiam valde efficax.

Unguentum de alth. partes exteriores laxat & materiam morbosicam blandè discutit: ideo circa initia eo inungi poterit totum crus & tibia usque ad extremum pedem, juxta ignem luculentum. In progressu sequens potentius & calidius admove-ri poterit.

R. Ol. lumbric. de later. & de terebinth. an. ℥ij. ol. vulpin. ℥j. gummi ammoniac. & sagap. aq. vitæ solutor. an. ℥vj. castor. ℥ij. euphorb. ℥ij. ceræ q. s. F. unguentum.

Oleum de lateribus solum post sex cucurbitulas parti dolenti, & in ambitu ejus admotas, calidè impositum, postea tegendo linteis valde calidis, contumacem dolorem ischiadicum uno die curavit.

Lacuna in Dioscorid. unguentum sequens tanquam mirabile commendat.

R. Succor. rad. & sol. ebulli an. ℥j. ol. chamæm. ℥vj. bulliant ad succor. consumptionem: deinde adde ceræ q. s. aceti guttulas aliquot ad pen-

netra-

netrationem fiat unguentum.

Caraplasma ex iberide multum laudatur ab authoribus in hunc modum componi poterit.

R. Iberid. M. iv. decoq. in vino, & contund. addendo farin. lupin. orobi & fabar. an. ʒiij. pulv. rutæ sic. fl. chamæm. & rad. colli. an. ʒj. ol. terebinth. ʒʒ. ol. lumbic. q. ʒ. Cataplasma non parum etiam conducit panis recenter è furno extractus valde calens, per medium sectus, aqua vitæ irroratus & admotus.

Emplastra verò in frequentissimo usu sunt, & hac in re plurimum possunt in sequentem modum.

R. Picis navalis ʒij. sulph. subtilissimè triti. ʒiij. mastich. ʒij. terebinth. ʒʒ. M. F. empl.

R. Picis navalis ʒij. gummi ammoniac. bdell. in aceto dissolut. an. ʒj. sulph. vivi turbith hermodactyl. an. ʒʒ. castor. ʒj. terebinth. parum ceræ q. ʒ. F. empl.

Si malum pertinaciter hæreat, emplastrum vesicatorium applicandum erit, vel solum, vel, ut mitius agat, cum aliquo ex prædictis, æquis partibus permixtum: sic enim per longius tempus in parte poterit detineri, voto curationis decursu clysteres frequenter injiciendi sunt, ut materię morbificę portio ad intestina derivetur, tum etiam ad doloris causam proximam discutiendam sequens aliquando profuit.

R. Vini generosi ʒʒ. ol. nucum, & rutæ. an. ʒiij. ol. terebinth. ʒʒ. M. F. clyster. injiciendus quoties dolor urget.

Clyster verò sequens humores à parte affecta potenter extrahit.

R. Pulpæ colocynth. ʒj. fursur. macr. Mj. vini alb. ʒijʒ. coq. ad ʒij. ex colatura F. clyster, qui servetur per horam. *Lazarus Riverius.* lib. 16. prax. medic. cap. 2.

Is ischiade prodest, si salvia recens in tegulam cavam ignitam posita, sæpeque ne aduratur, agitata, sic semicocta, aceto perfundatur, tegulaque linteis involuta, sub ægri coxa ponatur, vaporque inde suscitatus excipiat. *Felix Platerus.* tom. 2. pract. cap. 16. pag. 659.

Subsectio tertia.

Pro Ischiade.

Coxendicis dolore intolerabili premebatur quidam vocatus ego, cubiti & tali venam seco, vomitum moveo, foveo partem relaxantibus unguentis, per alvum clementer expurgo, applico mirabile unguentum ebulorum *Læone*, cucurbitulam magnam cum scarificatione super ancham appono, caustica imprimo, nulla profuere tandem ex *Pauli* consilio, coxæ octo magnas hirudines impono: tanta ab his animalculis secuta est evacuatio, ut post decem horas sine dolore remanserit, quod auxilium in chiragra, podagra, & gonagra sæpe post vacuum corpus feliciter sum expertus. *Zacutus Lusitanus.* lib. 2. prax. admirand. obs. 168.

Experimentum alienius matrone medicatrici non contemnenda cer-

tum sumitur ab urtica: si cā locus affectus in ischiade ad rubedinem usque creditur, & spiritu vini abluitur. *Wolfgangus Hoeserius*. lib. 4. herc. medic. cap. 1.

Sectio undecima.

De Ischuria.

Ischuria symptoma est, in quo preteritus urina supprimitur: duplex est, una vesica plena, alia eadem vacua existente: hæc posterior multis de causis contingit; vel ob obstructas ab humore viscido & crasso arterias emulgentes, vel rursus renum vitio calculis obessorum, vel denique ob ureteres à calculo, pituita, sanguine concreto, vel pure obstructos & adstrictos impediunt hæc omnia quo minus ad vesicam urina descendat: quæ vesica plena existente contingit ischuria, pro causa agnoscit vel læsam vesicæ facultatem expultricem ob nervi illius partis paralyse, aut obstructionem: vel colli vesicæ à calculo, crasso humore, purulenta coluvie, sanguinis grumo & tuberculo obstructionem.

Subsectio prima.

Pro Ischuria.

R. **AQ.** malv. ℥iv. spirit. terebinth. 3℥. M. exhibe postea paravi balneum in quo insideret, ex

aq. dulci tepida in qua incoxerint parietaria chamæm. parthenium, beton. apium & petrosel. addito oleo communi antequam balneum ingrederetur, dedimus alterum diureticum ex aq. cortic. fabar. ℥iv. cum gt. viij. spir. vitrioli: sequenti die succum raphani exhibui ad ℥iv. quem evomuit: serò verò aquam capill. ven. ad ℥iv. cum gt. vj. ol. camphoræ. *Rodericus à Fonseca*. tom. 1. consult. 87.

Mirabile est hoc experimentum quo usus est quidam ex ischuria in lecto decumbens adeo vehementi, ut quinque diebus urina suppressa maneret, qui cum nullis remediis curari posset; tandem duas tresve squiballas simi equini ponderantes ℥ij. cum vino calido rhenano colabat per pannum lineum, quam colaturam una dosi, cum frustra multa tentasset remedia, sumebat, & ex incontinenti mingebat: alius etiam cum laboraret ex calculo, & omnimoda urinæ suppressione, idque per plures dies, eandem potionem sumens, statim miraculi instar lotium excrevit, & convaleuit: feliciter etiam idem medicamentum tertio cessit. *Petrus Forestus*. Schol. obs. 19. lib. 25. *De vesica morbis*.

Pharmacopœus quidam *Parisiensis* ischuria laborans, post multa remedia per quatuor dies frustra usurpata, sequens sibi ipsi composuit, à quo urina provocata est, & liberatus fuit.

R. Vini alb. canarini ℥iv. succ. limon. 3j. spiritus terebinth. 3ij.

Aaaa

p10

pro uno haustu. *Samuel Fermius.* obf. 42.

Efficax remedium ad ischuriam expertus sum in tribus egrotantibus ex cerebro picæ exsiccatæ & cum vino albo propinato, intra horam urinae fluxus promovetur. *Samuel Fermius.* obf. 33.

Devenimus ad pulv. unius cantharid. integræ cum pulv. pellis leporis combustæ sed res è voto non successit. *Epiphanius Ferdinandus.* hist. 97.

Post mitiorum usum exhiberem gr.ij. cantharidum cum ꝑij.ol.amygd. amar. *Christoph. Guariminius.* consult. 238.

Mercator quidam ab octiduo stagnantem urinam passus, jam morti vicinus, diureticum samplit è succo millepedum, & succo conchyliorum nigrorum, cui granum unum cantharid. in coxerat, integro haustu bibitum. *Joh. Helmontius.* tract. cui tit. *De Lithiasi.*

Subsectio secunda.

Pro Ischuria.

S Oleo ego accipere cucurbitam in qua diu conservatum fuerit ole-

um, & eam curo poni in aqua ferventi, ac deinceps virgam pueri jubeo conijci in os cucurbitæ, & hujusmodi remedium efficacissimum esse expertus sum ad provocandam urinam puerorum. *Hier. Mercurialis.* lib. 2. *De morb. puer.* cap. 20.

Empiricus quidam in retentione urinae pudenda aliquandiu in aceto calido dependere jubebat, & mictionem mirè promovebat. Medicus quidam in eadem nihil efficacius utilisve predicabat sua experientia, quam pulmonem hædi. *Hier. Konnerus.* obf. 93.

Nobili cuidam *lyxelia* fuit suppressio urinae profluvio lethargus, & funere cogitatur: largissimè, profluit urina, brevi tamen moritur: unde hoc? quia suppressio omnis excrementi serosi potissimum partes nobiles inquinat: & tametsi ejus cursus redierit, non perinde meliore loco sunt res egrotantium. *Güll. Ballonius.* lib. 1. epidem. & ephem. pag. 70.

Si omnia desperata fuerint urina hæc calidè epota, cum toto omento & intestinis ad ventrem applicatis subito urinam retentam propellit, & calculum simul, si ille obstructions facit, foras mittit. *Joh. Harmannus.* pract. chymiatr. pag. 270.

Finis Libri Noni.

MEDICINÆ PRACTICÆ

Liber Decimus.

De Affectibus à Litera L. incipientibus.

Sectio prima.

Pro Labiorum pustulis, decorticatione & fissuris.

Probatur unguentum *Laurentii Lazari* Medici & Chirurgi excellentis, quod omnes scopos perficere potest, & sic se habet.

R. Lithargyr. arg. plumb. usti, an. ℥ij. myrrh. aloes, tutie præp. an. ℥ij. pingued. vituli ℥j. succ. solani, plantag. vini granat. an. ℥ss. bulliant omnia ad succor. consumptionem, deinde coletur, quibus adde ceræ alb. q. s. ac reliqua omnia in tenuissimum pollinem redacta, atque per pannum transmissa adde, & fiat unguentum in mortario plumbeo reformatum, quo patini linei subtilissimi imbuti parti affectæ applicandi, & bis in die permutandi. *Hier. Capivaccius.* consil. 50. lib. 7. consil. *Cratoni* & aliorum Medico-

rum à *Scholtzio* editorum.

Matrona quædam Nobilis à causa externa vento boreali fissuras labiorum, & siccitatem incurrebat, cui consilium dedi ut unguento pomato albo omni vespere, cum cubitum iret, labia inungeret, quo præsidio utens, alio non indigebat.

Quemadmodum & altera mulier sequenti unguento commodè illinivit, quod ex rec. axung. gallinæ ceræ albæ, aq. rosæ. sæpius lotis constabat.

Etiam ovi pelliculam internam fissuras labiorum agglutinare tradit. *Petrus Forestus.* obs. 1. lib. 14. *De Morb. Labiorum, Gingivarum, Dentium,* &c.

Sectio secunda.

Pro Labro exulcerato & cancroso

L Abro exulcerato subscriptum unguentum, & nihil præterea aliud apponat.

R. Tutie opt. præp. ℥j. succ. solan. plantag. depurat. an. ℥ij. ol. rosac. complet. ℥iiij. teratur tutia diligentissimè in mortario plumbeo cum pistillo plumbeo. postea paulatim addantur succi, & ol. ros. semper magis & magis confricando cum dicto pistillo per totum diem, ultimo addatur modicum cere liquefactæ & F. linimentum quo sæpius utpote decies etiam in die labium inungat, atque imponat fol. plantag. *J. Baptista Montanus. consil. 116.*

Juvenem quendam, qui ex Luce Venerea labia ulcerata, inflata, nigra, tumida, dura, carcinomatis instar, habuit, curavi universilibus ad morbum venereum & hoc decocto, panno co imbuto labiis appposito.

R. Lign. sanct. p. ij. bulliant in pinta una aq. solan. deinde colentur add. alum. 3j. rursusque ebulliant semel, & colentur. *Petrus Ferrus. obs. 2. lib. 14.*

Sectio tertia.

Pro Lacte deperdito.

Matronæ cuidam in primo puerperio, cum propter res adversas in summam tristitiam & moerorem incidisset, mammae ita exaruerunt, ut ne guttulam quidem exugere posset infans illam ego sequentibus remediis restitui. Primò, ut se exhilararet, admonui; deinde corpus pulvere Senæ *Brassavola* leniter expurgavi. Postea singulis diebus in aurosa ad ʒij. pulv. lumbric. terrestr. præpar. cum decocto augalact. liquirit. & summit. scenic. rec. propinavi; & mammas ol. lumbric. bis in die inungere jussi. his per aliquot dies adhibitis remediis, & optima observata victus ratione, lac copiosè ad mammas iterum profluxit eadem methodo multas alias matronas feliciter curavi. *Guil. Fabricius Hildanus. obs. 27. cent. 4.*

Sunt qui nutricibus ad augendam lactis copia n. pollinis lapidis galactitis (qui & lac Lunæ appellatur, & in montibus *Helveticis* reperitur) 3j. è jure exhibent. Potest autem commodius ex lacte amygd. cui immixtus hic pollen aliquot horis fuerit, colato propinari, cum paucis saccharo, & aqua scenic. Aiunt enim mamillas evidenter hoc auxilio turgere, & repleri lacte. *Anselmus Boetius. lib. 2. De Lapid. & Gemm. cap. 229.*

Sectio quarta.

Pro Lactis exsiccatione in puerperis qua proles suas nutrire nolunt.

QUædam Obstetrices mammas oblinunt melle aliz linteum aceto inculcatum, in quo prius ebullierat crocus hortulanus, commodè applicant. Sunt qui prohibent lactis generationem in mamillis cum unguento populeo, aut panno lineo succo menthar imbuto. Matrone *Venera* inhihent lactis proventum à partu, emplastro ex melle, croco, terebinth, confecto, & mammis imposito, atque eo tempore iuscula non sumunt, neque vinum album bibunt, neque tenuè. Aqua etiam marina prodest foru. Obstetrices *Delphenses* sic exsiccant in puerperis panno lineo oleo raparum intincto, undique mamillis imposito, aliumque pannum lineum melle illinitum primo panno superimponunt, interim sub parte inferiore incipiendo mamillas debite constringunt, ut minus propendeant. iud in cognata nostra expertissimus. *Petrus Forsyth.* obs. 20. lib. 17. *De Cordis & Mamillarum Affectionibus.*

Tale conficiatur Emplastrum.

R. Cere alb. flav. ping. gallin. axung. cervin. an. ʒʒ. M. & liquatis adde camph. myrrh. ass. scetid. an. ʒʒ. croci ʒj. in eo tingantur lintea formam mammarum habentia, sed perforata, ut papillæ exeant. Sic gestentur sex septimanis. Aliz im-

ponunt chartam ceruleam cum butyro recenti, & linteamina intingunt in alb.ovi cum pauxillo croci & camphoræ, & exsiccata superponunt chartæ. *Wolfgangus Hæserus.* lib. 7. *Herc. med. cap. 5.*

Sectio quinta.

Pro Languentibus in Venere concessa.

IN hoc affectu à Medicis efficacia censentur hæc simplicia cionam. Selectum acre cornestum semper ante cibum. Galanga item eodem modo assumpta. Zinziber item conditum ante cibum acceptum. Croci etiam frequens usus in cibis utilis est, ut & eruce. Porrum pariter aqua coctum cornestum ex paucis oleo & aceto, aut quocunque modo in cibis usitatum efficac in hac re comperitur. Sic pastinac. sem. pulverisat. ex vino bibitum utile inventum. Ad hoc etiam valet eryngium, ut & pastinacæ radices tam sylvestres quam domesticæ item siferis radices. Inter cæteras herbas Satyrion est, cuius radices superioret, ut crithetes, succulentiores & pinguiore sumi debent, coqui arte, cum melle de æcato preparari ut in annum conditæ asservari possint ex his quotidie aut quotiescunque lubebit, sumenda una aut altera radix, gratæ sunt stomacho, roborant interna viscera, tollunt obstructions, & maximè effortas partes excitant, corpusque alendo vegetum reddunt.

Li-

Licebit in hunc usum cum magno iuvamento hoc tragema ex aromatibus conficere, atque eo uti comedendis ovis salis loco.

R. Cinnam. opt. ʒij. salis stinci, vel interioris ejus partis conditi, quæ circa renes est ʒij. galang. piper. long. an. ʒj. borac. ʒjß. F. pulvis subtilissimus.

Quod subscribo singulari efficacia sæpe compertum est valere.

R. Cinnam. inter. ʒß. galang. ʒj. cardamom sem. pastinac. erucz. an. ʒijß. croci ʒj. pulveriscentur quælibet per se. M. serventur ut sit usus cum cibo. Ego quandoque consului ætate potissimum, ut in hoc casu assumerent lac dulce cum sacch. & pipere, & profuit assumunt una vice lactis ʒij. sacch. ʒj. piper. ʒß. externè licebit his uti.

R. Ol. nuc. mosch. aut macis expressum affund. gr. ij. vel iij. ol. eryophyll. still. ita molefcit ut illini possit. Deinde additur utiliter Zibebis quantum placet, cum aliquot granis mosch. efficiturque linimentum odorum gratum, & in hunc usum efficax, eo illinantur partes infernæ, virga, scrotum, perinæum & quæ circumvicinæ sunt magna utilitate.

Sine magna impensa quidam adservant sel apri sylvestris eo si quando illinunt virilia magnam delectationem & efficaciam in congressu experiri se fatentur diligenter adnotandum ne extrema frigescant, aut madeant, potissimum pedes. Reinerus Sienander. consil. 17. sect. 4.

Uxorem duxerat quidam, cum quem minime habere poterat pulverem sequentem præscripsi.

R. sem. eruc. ʒß. piper. ʒj. zinzib. cinnam. an. ʒß. borac. ʒjß. cardar. scinci. ʒß. cantharid. ablatis alis. numero vj. F. pulvis subtiliss. addendo sacch. ʒj. capiat ʒjß. cum lacte cubitum iturus.

Hoc unguento utatur.

R. Rad. pyret. & piper. zinzib. sem. sinap. an. ʒj. euphorb. ʒß. ol. laurin. ʒj. ol. de spica ʒj. ceræ parum F. unguentum inungat regionem inter anum & testes laudabat successum. Felix Platerus. obs. lib. 1. pag. 257.

Alteri efficacissimum hoc & extremum exhibui remedium.

R. Sem. eruc. ʒjß. sem. sinap. nasturt. rad. pyrethr. cinnam. zinzib. piper. an. ʒß. croci ʒß. borac. ʒij. scincor. præp. ʒß. mosch. gr. iv. F. pulvis subtiliss. capiat ʒß. si reliqua non juvent. Idem. obs. lib. 1. pag. 256.

Sectio sexta.

De usu Laudani opiat.

AD generosum Comitæ & Dominum D. Philippum Comitæ à Sleichen in Oederdorf vocatus, dum de præxi mea sollicitè perquireret, sciscitatur num laudanum Paracelsi mihi in usu esset (erat enim excellens chymicus) annuo ego 1. & recte quidem inquit ille, perge modo & mirabilis

rabilia experieris. ego enim nuper habui quendam nobilem aulicum deiepitum ferè: ille ultra anni spatium lecto affixus tantos cruciatus nephriticos & calculosos cum perpetuo urina ardore & difficultate perpeffus est, ut omnes medici & alii ipsum tanquam deploratum planè dereliquerent. Ego misericordia commotus, inquit D. Comes, extremis morbis extrema etiam medicamenta applicanda duxi, jubeo itaque ipsi singulis diebus initio, postea verò, morbo quodammodo mitescente, alternis, hora somni exhiberi granulum saltem laudani opiatum veri, & quidem cum aquis & syr. appropriatis diureticis & lenientibus quo facto non solum magna arenularum copia quotidie per urinam excreta & dolores arduos mitiores redditi sunt; sed etiam totum corpus indies vegetius apparuit, omnesque vires recollectæ, ita ut post mensis spatium ad pristinam valetudinem totus rediecit, pluresque annos postea sine omni morbo quietè ac placidè supervixerit. *Gregor. Horstius. obs. 3. lib. 10. De Pharmaceuticis.*

In colicis doloribus vehementissimis, evacuatione per clysterem premissa, nihil usu laudani presentius pro hæmorrhagia etiam narium contumaci presentissimum est remedium: eadem ratione mensstruis superfluis omne reliquum medicamentorum genus eludentibus dextrè per correctum opium succurritur, quod ante sexennium amantissima mea conjunx experiebatur, quæ mortis fe-

rè faucibus hoc modo per Dei gratiam eripiebatur. *sexuorè* sanguinis ad temperiem usu laudani redactæ quæ tormina non tantùm, sed etiam dejectiones excedentes sanguinis, nonnunquam etiam laudabilis, dysentericæ generent notum est: quibus plures nature debitum solverent, nisi per opiatorum usum eisdem succurreretur quod superiori anno nobilis scemina confirmavit, quæ judicio astantium ad extrema redacta, per gr. iij. vel iv. laudani nostri sic resecta fuit, ut brevi post pristina sanitati restitueretur: at articulorum doloribus vehementissimis totius massæ sanguineæ fermentatione quasi concurrente, nec non affluxu ferventissimo partem affectam affligente, quid melius quam ebullitionem istam tædæ sustinere, somnum amicum introducere, & caloris nativi vim adjuvare, qui alias vigiliis continuis & doloribus dissipatus extrema minatur: at hoc præstat usus laudani: cujus ratione podagricum confirmatum ita resectum memini, ut postea somno juvante, dolores brevi remiserint, & rarius redierint: in phreneticis etiam & melancholicis ad maniam tendentibus nihil utilius laudano, ut multa quæ poteram producere exempla ostenderent. *Gregor. Horstius. epist. 2. ad obs. 3. lib. 10.*

Sectio septima.

De Lentigine.

Lentigo (Græcè φακὺς à φακὺς lens) macula est in facie potissimum, in manibus & brachiis, nonnunquam & in pectore emergens, lentis magnitudine, colore fusco, crebris quasi guttis dispersa: his familiaris qui rufi sunt pilo sine omni dolore est ac molestia, hieme aliquando deletur, & æstate revirescit: aliquando continuò remanet: oritur ex adusto sanguine in cutem effuso.

Subsectio unica.

Pro-Lentigine.

Consului ut aqua è cochleis destillata uteretur; illa enim mirum in modum lentigines delet, quemadmodum panis è furno calidè extractus calathò vimineo contextus olla supposita, si inde rore defluente lentigines liniantur: mirabile enim est: vel solo oleo tartari liniat. *Petrus Forestus. obs. 4. lib. 3. obs. Chirurg.*

Abluatur facies aqua fl. sambuci & fabar. cui aliquid camphoræ in spir. vini dissolut. additum sit: efficacissima est aqua scrophulariæ destillata: laudatur etiam oleum ovorum vel,

R. Fl. fabar. rec. q. v. affund. lactis capr. q. s. stent in infus. per di m & noctem. Postea colentur &

exprimantur, atque in colaturam noviflores injiciantur, iterumque per diem & noctem in infusione stent, & colentur: id quinquies repete. Postea adde medull. panis rec. q. s. ut F. instar pultis & lacte caprino addito destill. aqua ista facies manè & vespere abluatur. *Daniel Sennertus. practic. lib. 3. part. 3. sect. 1. cap. 3.*

Sectio octava.

De Lepra Arabum & Græcorum.

Lepra alia est Græcorum, alia Arabum. Lepra Græcorum nihil aliud est quam scabies crassa quæ cutem altius in orbem disquammat: à scabie solum differt affectus magnitudine. in psora seu scabie furfures tantum, in lepra hæc etiam squamule decidunt, modò pallidæ modo nigre: oritur à pituita salsa & bile adusta. Vix cedit remediis, & nisi maturè obviæ eatur in lepram Arabum seu elephantiasin Græcorum degenerare potest: quæ non incommode ita definitur, est cachexia sordida, admodum contagiosa, cancrorum totius corporis habitum ex adustis atrabilariis humoribus iisque malignis inducens & generans: vel tumor totius corporis cancriformis, ex atra bile, venenata qualitate infecta, & in totum habitum corporis effusa, exortus, multa symptomata inferens. Interdum est hæreditaria, ab impuro parentum vel avorum semine communicata; interdum

dum contagio contrahitur, quandoque etiam sponte proprioque vicio produ-
citur, cum possibile sit, ut in corpore
humano qualitas venenata generetur
incipientis hujus lepræ signa sunt
segnities, difficilis respiratio, alvi sup-
pressio, lotium subjugale, foetor re-
spirationis, sudoris, totiusque corpo-
ris, eructatio molesta, veneris appe-
titus inexplebilis, rauco vocis, mo-
res melancholici, somnia turbulenta
& incubus. ubi confirmatum est ma-
lum signa alia adfunt, quæ partim
univoca sunt, partim æquivoca. uni-
voca sunt, extuberationes in plerisque
corporis partibus, sed in facie magis,
præsertim secundum frontem, unde
aures acuminatæ fiunt, nasus simus,
labra crassa, & per consequens fa-
cies horrida, satyris depictis simili-
ma, oculorum rotunditas, & color
faciei ex rubro livens. signa æquivo-
ca sunt, extremorum & crurum po-
tissimum extuberationes, foedus cutis
color morphæ similis, capillorum
defluvium, musculorum præcipue
pollicis consumptio, stupor abolutusque
sensus tactus in externis partibus, sca-
bies, impetigines, gutta rosacea, ex-
tuberationes rotundæ & duræ sub
lingua, palpebris, auribus, puncturæ
acuum, seu ulcerosa lassitudo sub cute,
cutis crispâ instar implumis anseris,
cutis unctuosâ, sanguis thrombosus,
niger, livescens. ex his omnibus no-
tis, vel multis simul concurrentibus,
vel paucis, sed essentialibus & pa-
thognomonicis explorantur ele-
phantiaci. Incipiens lepra *Arabum*
curabilis est licet maxima cum diffi-

cultate, confirmata verò & invete-
rata curationem planè respuit. voca-
tur elephantiasis, quod cutis ea labo-
rantium tumida, scabra, rugosa, tur-
bida, & inæqualis, ut elephantum,
reddatur.

Subsectio prima.

Pro Lepra Arabum seu Elephantiasis Græcorum incipiente.

R. Ad. acetos. lapat. acut. enul.
camp. polipod. q. sem. car-
tham. passul. mundatar. an. ℥ss. en-
div. cichor. plantag. bugloss. borrag.
lupul. fumar. cuscut. ceterach. cha-
mædr. chamæpit. an. M. j. fl. viol.
p. jj. F. decoctio ad ℥xvj. in colat.
infund. per noctem epithym. ℥ss. sol.
sen. mund. ℥v. agar. alb. ℥ij. zinzib.
℥ij. mane bulliant parùm & F. ex-
pressio, in qua dissolve succor. depu-
rator. fumar. & plantag. an. ℥iv.
sacch. alb. ℥ij. F. syrupus perfecte
coctus. dosis ℥ij. vel ℥ij. cum sero
lactis, quinto aut sexto quoque die.

R. Conserv. bugl. borrag. an. ℥ij.
raf. ebor. & c. cervi an. ℥j. mithri-
dat. veteris ℥ij. M. pro duabus do-
sibus post purgationem horis tribus
ante cibum.

Post tertiam aut quartam purga-
tionem vena interior brachii sinistri
secetur, detrahaturque sanguis ad ℥x.
deinde si qua ratione fieri potest, rese-
rentur hæmorrhoides: primum qui-
dem fotibus emollientibus, deinde
suppositoriis ex hiera simplici cum
succo mercurialis, vel cum felle: aut

si foris conspicue sint, & intumescant, affixis hirudinibus, ut ita sanguis ater & melancholicus emanet: cum sic corpus diligenter præparatum evacuatumque fuerit, perutilis erit balnearum usus ex aq. dulci, usque ad multos dies continuatus, mane jejuno stomacho; sed ea ratione, ut non admodum calidæ sint, verum duntaxat tepidæ, ut corpus tantum humectetur, non autem sudores eliciant. Victus observandus refrigerans & humectans: cremor hordei maxime conducit: jussula parentur è pullis gallinaceis, carne vitulina aut vervecina cum bugl. borrag. oxalide, lactuca & plantagine: si quæ partes in cute existunt nigricantes aut lividæ, nullo vel obtuso sensu præditæ, his affigantur cucurbitulæ exiguæ cum scarificatu, eoque satis alto, ut sanguis promanet, sensusque revocetur. *Jo. Fernellius* consil. 70.

Cuidam ad elephantiasin vergenti ita consultum est: jussus est in totum abstinere vino, aut eo dilutissimo uti vescatur carnibus elixis, & pullis nutritis pasta ex carne colubrorum facta. Theriaca bis aut ter septimana utatur ad 3j. cum aqua melissæ: bis mense catholico cum 3iij. confect. hamech. purgetur aperiatur vena basilica sinistra: balneis aq. dulcis utatur. *Gail. Ballonius*, consil. 61. lib. 1.

Præmissio lenitivo aperiatur vena brachii sinistri, & extrahantur sanguinis circiter 3x. plus minus: tota etiam hæc æstate velim singulis mensibus circa novilanium hirudines applicari venis sedalibus, ut inde due

aut tres sanguinem exugant, quoad sponte sua cadant: etenim ferè ex alio nullo remedio majus juvenamentum sperare debet: quare ei Author sum, ne ullo modo hoc remedium post primam purgationem intermittatur: sed hac æstate & sequenti autumnò etiam, singulis ut dictum est mensibus reiteretur. Postquam octo diebus ex ordine usa fuerit syrupo præparante & digestivo, assumat hoc pharmacum.

R. Confect. hamec. 3ß. el. è succo ros. 3jß. sol. sen. 3j. polipod. q. 3ij. F. infusio in decocto liquir. fl. & fruct. cordial. cum pauco cinnam. q. s. syr. ros. solut. 3j. F. potio: quæ sæpius prout opus fuerit reiteretur purgato corpore, volo utatur singulis diebus manè hoc electuario ad quantitatem nucis juglandis.

R. Conserv. fl. borrag. ros. an. 3jß. diarrhod. abbat. theriac. opt. an. 3j. cum syr. de pomis q. s. F. electuar. quo assumpto ingrediatur balneum aq. dulcis egelidæ in quo incoxerint rad. acetos. vel lapath. maj. fumaria, lupini confusi fursuribus mixti, & in panno lineo ligati, quo in balneo sordes abstergi velim: in balneo moretur per horæ spatium, post decumbat: post horam unam aut alteram, absterfo sudore, crura & cæteras partes infectas inungat hoc linimento.

R. Succ. solani succ. scabios. acet. rosac. an. 3j. succ. rad. lapath. succ. rad. enul. an. 3vj. ol. ros. 3iv. cortic. helleb. nigr. in petia ligat. 3iij. cog. omnia ad succorum ferè consumptionem

sumptionem deinde helleborus abjiciatur, adde butyr. rec. ꝑ. pingued. yper. si haberi possunt, si non loco ejus theriac. bonæ ꝑ. plumb. ust. ꝑ. lithargyr. ceruss. an. ꝑ. thur. ꝑ. styrac. calam. sal. nitri an. ꝑ. omnia M. & cum succo limonum agitentur tamdiu in mortario plumbeo donec formam linimenti acceperint. Post balneum absolutum, placeat hoc remedium, quod apud quosdam pro experto secreto in hoc morbo conservatur accipiunt milvum deplumatum, postea abscisso capite, pedibus, atque eo eviscerato, interiora omnia, caput & pedes in ollam rudem conjiciunt, quam tectam luto oblinunt, & in furnum calidum imponunt. Ubi omnia combusta sunt, extrahunt, quodque in ea inveniunt, pulverant, atque ex eo pulvere manè in aliquo liquore propinant. quod verò reliquum est avis, partiuntur in tres partes, & quomodocunque coctum, edendum præbent ægroto, eo ordine, ut tertia dies postremam partem avis absumat. quo remedio testantur quidam hunc morbum alias novem dierum spatio persinatum esse. A me verò alias in *Italia* hoc sequenti experimento curatus est hic affectus. Accipio duas vel tres viperas, si haberi nequeunt, totidem alios serpentes, conscindo vivos & adjecto multo hordeo decoquo in aqua quoad hordeum tumeat aut crepet, hordeo eo & ipsa serpentum carne pullos gallinaceos multos continuo alo, nec aliud alimentum suppedito, solent pulli postquam ali-

quot dies enutriti sunt, implumes evadere, & tandem rursus plumis vestiri: ubi igitur per multos dies ita alti sunt, paulatim incipio ægrum horum carne, & carniū eorum junculis alere hoc remedium comprobatum est experientia. *Reinerm Salenander.* consil. 25. sect. 1.

Subsectio secunda.

Pro Lepra Arabum.

Valescuz de *Taranta* castrationem in hoc casu valde probat, nec ego eam improbandam censeo; testium enim amputatione evirantur homines in morbum proni, sicque in foemineam naturam degenerant, & hepatis sanguinem assantis ardore restincto, humidi & frigidi evadunt: quæ temperies elephantiorum intemperiei calidæ & licæ toto est genere contraria. adde quod sublata elephantice gignendi facultate, tollitur ea hujus mali contagio quæ per prolis propagationem in humanum genus serpit & effunditur. *Paræus.* lib. 20. *Chirurgia.* cap. 13.

Elephas, lues venerea & struma aliquid habent cognatum & *ρυγγις*, tres has hydras unus alexicacos *Hercules* hydrargyrosis vincit & opprimit. *Guil. Ballanius.* lib. 1. epid. & ephem. pag. 15.

Lac asininum arcet elephantiasin, caro asinina proritat & advocat unde hoc? an quia carnes crassum succum generant, lac autem serosum & tenue? hoc autem videtur absurdum.

dum. Nam *Hippocr.* lib. 2. *De Dieta*, ita scripsit: quorum animalium lac tenue est, & sanguis similiter, eorum etiam carnes sunt consimiles. Idem lib. 2. *epid.* pag. 186.

Neaponi cum subsisterem narravit mihi *Marius Schipannus* summus ibidem medicus, Principem *Neapolitanum Carassam* pro curanda lepra vesci solitum carne asini pulli. *Thom. Bartolinus.* histor. 33. cent. 6.

Accommodatissimum remedium erit lactis potus, asinini imprimis, velut magis detergentis, & tenuioris substantiæ, quotidie manè ad 12ij. cum sacch. & cremore tartari, quò dejectorium fiat. *Benedictus Sylvaticus.* consil. 100. cent. 4.

Multi, ut ait *Ætius*, castratione se ab hoc morbo vindicarunt: hac ratione juvenem hoc anno liberavimus, qui incipiebat, & ultra principium fuerat progressus. utatur carne erinacei terrestris, exsiccata in furno: hæc non elephantiacis tantum, sed & cachecticis, nephriticis, convulsionibus obnoxiiis, & iis qui aqua intercute laborant, convenit, ut testatur *Galenus*. Potest in locum carnis viperarum substitui: servetur igitur caro erinacei terrestris, quæ si multa haberi potest, ad formam placentiæ reducatur, comedat manè ante alia omnia, vel si velit, elixet cum salvia & borrag. & de ea comedat. *Guil. Rondeletius.* consil. 53. lib. 7. consil. *Cratonis*, & aliorum medicorum à *Scholæ* editorum.

Tanquam certum remedium ulmi usus in curanda recenti elephan-

tiasi à *Jacobo Doyvino.* lib. 1. cap. 7. prædicatur. Vidit enim adolescentem tali affectu laborantem, & decoctionis ulmi usu (factis faciendis) convalescere: ea quidem pro omni potu utebatur in quolibet pastu, cum paucio vino albo, & tanti sudores movebantur graveolentes, ut vix illos custodes terre possent: ita viscera purgabatur, & magna urinae copia excrenebatur, quibus excretionibus sanus factus est. *Jul. Casar Bariellus,* in hortulo geniali pag. 306.

Subsectio tertia.

Pro Lepra Græcorum.

PRæmissis universalibus remediis hoc unguento liniatur, quo & altera puella à nobis curata fuit, quæ pro elephantica habebatur.

Rx. Lithargyr. aur. & argent. macerat. per noctem in aceto acerrimo, an. 3j. sulph. vivi 3ß. hellebor. nigr. 2j. salis nitri 2ij. succ. limon. 3j. butyr. rec. axung. porcine. an. 3ß. ol. rosac. q. s. cum modico ceræ F. unguentum. *Petrus Forestus.* obs. 9. lib. 4. obs. *Cbis.*

Cuidam nobili viro lepræ implicito, multa remedia frustra adhibui, secui venam, præparavi, purgavi, tandem helleboro albo usus, topica præclara admovi, theriaca pugnavi, omnia frustra: tandem usu cucumerum evasit: his conditis etiam utebatur toto anno. *Joh. Henricus.* ad aphor. 20. sect. 3.

Curacionem quod attinet, cum lepra

pra hęc summa sit scabies, eadem etiam, quę scabies, medicamenta postulat; fortiora saltem. Imprimis hic utile est sudores provocare decocto sarfę aut guaiaci. *Daniel Sennertus* practic. lib. 5. part. 1. cap. 28.

Franciscus Gadus templi collegio prepositus jam biennio & atra bile morbo, & *Græcorum* lepra detinebatur; nec ullis auxiliis, quanquam à clarissimis viris curatus, levare, pedum sanari potuerat: adeoque eum morbum molestè ferebat, ut dicere solet, malle se mori, quam tam graviter affligi: hortabaturque me, ut etiam periculosa tentarem remedia, quandoquidem secuta nihil profecissent: verum scilicet fui ego, quam illi expediret: namque ptisanę usu assiduo, & carniū testudinum, levissimis alioqui medicamentis, salis interdicta consuetudine, eum sex mensium spatio, ita ab utraque affectione curavi, ut nunquam postea redierint: sed ut dixi, expediebat illi ut potius *Themison* aliquis fuisset, quam *Hippocrates*: septimo enim post aut ad summum octavo anno, qui rex vocabatur apud suos, ab eisdem captus, misera multa primum passus, & sub terram vivus defossus, ut crimina fateretur, tandem in vinculis in excelso atque edito loco animam reddidit. *Hier. Cardanus*. cur. 1. lib.

De curat. admirandis.

In hoc morbo nihil melius est ptisana hordeacea, quę sic fit: hordeum infundatur in aqua multa, duodecim horis coquatur, donec disrum-
patur, tundatur, cribretur, coqua-

tur cum jure pulli vel testudinis, donec non amplius ampullas emittat, quod post tertiam horam vix contingere solet: id autem in vase terreo testudines etiam in aqua diu coquantur cum modico aceti albi, croco, & borrag. & perseveret in hujusmodi cibo per sex menses.

Purgato preparatoque corpore, missoque sanguine bibat per annum ter, quater, sexies in mense hanc aquam.

R. Sang. porci rec. thiv. plantag. thj. ranar. sine capite & cute thijß. cancror. chelas & caudas ad thij rad. & sol. lapath. acut. thij. destillentur omnia s. a. & de hac aqua capiat. ßiv. singulo manè, & sudet si potest, nam calidè bibenda est: ex privatis auxiliis est hoc.

R. Viperas veras, & abscissis capite & cauda, ad tres digitos, coq. in pauca aqua, deinde contund. & cum fursure & farina pincentur, galinisque tribus aut quatuor edendę præbeantur: cumque id factum fuerit per quindecim aut viginti dies occise gallinę, exenteratę, atque deplumatę, coquantur juxta morem, & jus illud bibat, & carnes edat, & postmodum quiescat in lecto, donec exciderint crustę. *Hier. Cardanus*. consil. 3. lib. 4. meth. med.

Sectio nona.

De Lethargo.

Lethargus (ἀπὸ τῆς ληθῆς καὶ ἀγῆρας, i. e. oblivione & inertia) sopor est præter naturam continuus, inexpugnabilem dormiendi necessitatem cum omnium rerum oblivione, imaginatione & ratiocinatione læsa, inducens; comitante etiam lenta febre continua vel est delirium intermissionis expers cum febre, sopore, & celeri oblivione conjunctum. ejus causam adscribunt antiqui omnes pituitæ lentæ & viscidæ in cerebri substantia redundanti & putrescenti: unde vapores ad cor continuò delati non impensè calidi lentam illam febrem excitant: sed cum vix fieri possit, ut tota pituita putrescat, pars quæ non computruit, sua frigidityte soporem inducit. Alii volunt hunc affectum à vapore narcotico oriri, febrisque pituitosæ symptoma esse, & non primarium affectum. aliquando à pituitoso sanguine inflammationem faciente producitur. Signa Lethargi seu Veterni hæc sunt; lenta febre torquetur æger, in somnum perpetuò labitur, ignavus est & obliviosus, ad stentoream acclamationem oculos quidem aperit, sed statim iterum claudit; crebro oscitat, & ore hiantē persistit, velut os claudere oblitus, urinam reddit jumentorum lotio similem, ad meiendum à natura stimulatus, matulam expetit, sed manu tenens meiere quandoque oblivis-

citur. Lethalis ut plurimum est morbus.

Subsectio prima.

Pro Lethargo.

Juvenis quidam viginti quatuor annorum valde pituitosus, cum uno atque altero die capitis gravitate laborasset, adeo fuit somniculosus, ac in somnum propensus, ut quæcunque agens dormire semper cuperet. ac assidue in somnum dilaberetur, tandem accedente febre in Lethargum incidit. Cum ad eum intrassem, illud hunc clysterem injiciendum curavi.

R. Fol. branc. ursin. alth. an. M. j. sol. betæ, malv. mercurial. parietar. fl. chamæm. an. M. vj. furfur. p. β. F. decoctio. in colat. lbj. dissolv. cass. ʒβ. diaphæn. ʒiij. mell. ros. colat. ʒj. ol. chamæm. ʒiij. sal. ʒβ. M. F. clyster at minime admittens glande acuta ex pulv. hier. picr. & troch. alhand. adjecto melle & sale, alvum mox deposuit. Postea juvene satis robusto existente, eodem die, cum adhuc in principio morbi essemus, vena cephalica cubiti dextri secta fuit ad ʒvj. qua detractione febris plurimum fuit diminuta. Deinde usum hoc oxyrrhodino leviter repelente & nonnihil discutiente.

R. Aq. chamæm. ʒiij. aq. ros. ol. ros. an. ʒj. ol. chamæm. ʒj. acet. opt. ʒβ. M. fronti tepidè adhibui. interim ad ea remedia me contuli, quæ ægrum à somno excitarent, ut sunt asperæ

asperæ frictiones, vincula injecta, tractio pilorum pectinis atque barbe, & castorei odoratus. Post quartum diem pro purgatione dedimus pilul. ex hier. & cochias, cum magis excitatus esset. Tercio die adhibitis cucurbitulis natibus & humeris ad diversionem, ad topica magis discutientia devenimus hoc modo.

Rx. Ol. lil. unguent. alabastr. an. ʒiij. cui etiam tandem adjecimus ol. castor. ʒij. M. per os exhibuimus theriac. ʒj. cum ʒjss. conserv. bugl. sex horis ante passum. quæ medicamenta cum juvarent, ab aliis fortioribus abstinuimus; quale est castoreum, quod auctoritate *Misues* datur à gr. iij. ad iijj. ex oxymel. Ego sane (inquit *Trallian.*) novi multos eo morbo victos, hoc solo remedio mortem evasisse per se exhibitum proficit, adhuc autem magis cum oxymal. Sed his quibus uti sumus remediis, æger noster post septimum diem sanitati restitutus est. *Petrus Forestus.* obs. 9. lib. 10. *De Cerebri Morbis.*

Vir quidam crassus desidem agens vitam, crapulæ & inextinguibili ingluvici deditus, cum hieme sese musto implevisset, in Lethargum gravissimum incidit. Vocatus ego, sanguinem ex cephalica mediocriter detraxe jussi, deinde clyster injectus, & ea exhibita quæ excitarent neque ullo modo sinebam eum dormire, semper in officio sedulus, ut ita hominem morti destinatum, ex tenebris in lucem revocarem. Strepitus & inelamaciones admisiimus. Alio ali-

qui scropham in cubiculum deferunt, pedibusque ligatis in assum levatis ad lectum ægri ligant, ut hoc garritu excitetur, vel tympanis sonantibus, aut ferræ stridore. Cum jam à somno utcumque excitatus esset, purgavimus cum infuso senæ & agar. & frontem capillis crematis adjecto acetæ exiguo illinivimus, quod & huic malo antipharmacum est ab hoc fœpore cum aliquando evigilasset *Digenes*, medicusque rogaret, quid ageretur? rectè (inquit) nam frater fratrem amplectitur; ipsum affectum mortis germanum innuens. *Petrus Forestus.* obs. 10. lib. 10.

Subsectio secunda.

Pro Lethargo.

Mulier quædam honesto loco nata, cum aliquot diebus capitis gravitate laborasset, adeo fuit somnolosa ac in somnum propensa, ut quæcumque agens dormire semper cuperet, ac assidue in somnum dilaberetur, à quo initio excitari potuit, tandem vero accedenti febre non potuit. Remediorum usum hæc neglexerat; nec medicum accersiri admittere voluerat; itaque non prius vocatus, quam omni sensu destituta, in gravissimum soporem delapsa esset. detractus illi mox sanguis fuit è vena dextri pedis, enemata injecta, cucurbitule natibus & hygg. ris admotæ, topica multa alia adhibita; verum his non proficientibus, tandem mors supervenit. capitis hujus era,

nii osse sublato, abscessus in anteriore cerebri parte repertus, & pus interiori cranii ossis parti adhærescens: quod & è natibus paulò ante mortem profluxerat. *Rembertus Dodoneus*. cap. 7. observat. suarum.

Si Lethargicis febris superveniat, Lethargus solvitur quod si spontè febris non accedat, licebit eam arte facere, inungendo pulsibus oleum è scarabæis factum ad modum olei Scorpionum sic enim certo experimento febris excitatur ephæmeram æmulans, & altero statim die disparens: licebit tentare secundum *sph.* 57. lib. 4. & 51. lib. 6. *Wolfgangus Hoferus*. lib. 1. *Herc. med.* cap. 6.

Sectio decima.

Pro Lichene seu Impetigine in palmis manuum.

Juvenula quædam octodecim annorum cum Lichenem in palmis manuum & circa interstitia digitorum admodum scædā haberet, nec ullis remediis cura i posset, tandem universalibus factis evacuationibus, hoc nostro unguento eam curavi.

R. Lithargyr. aur. & argent. per noctem in aceto acerrimo infus. & macerat. an. 3ß. sulph. vivi 3j. pulv. helleb. nigr. ʒj. succ. limon. ʒj. axung. porcin. & butyr. loti in aq. ros. an. 3ß. ceræ modicum. F. unguentum molle, S. A. *Petrus Forestus*. obs. 5. lib. 5. *Obs. Chirurg.*

Sectio undecima.

De Lienis Affectibus.

Lien, qui veluti promptuarium quoddam est pro recipienda terresti & limosa parte sanguinis, ut ulterius cocta & exaltata in fermentum abeat, effervescentiæ gratia sanguini denuo remandandum, quam plurimis infestatur morbis, quales sunt, obstructio, tumor distendens, scirrhus, dolor, inflammatio, vulnus, ulcus, &c. obstructione frequenter laborat, idque ob easdem omnino causas, quas in hepatis obstructione proposuimus. Dignoscitur gravitate & renitentia in sinistro hypochondrio, cum dolore quandoque præsertim à longa ambulatione & cursu faciei etiam color lividus percipitur, & reliqua melancholiz dominantis indicia apparent.

Scirrhus Lienis est tumor ejus durus ab humore crasso indurato ortum habens eandem habet cum hepatis scirrhu causam, utriusque eadem prorsus est diagnosi, nisi quod in lienis scirrhu durities & renitentia in sinistro percipiatur hypochondrio.

Dolor interdum lienem affligit, citra febrem & duritiem, isque à statu exoritur, qui non solum lienis substantiam, quæ sæpe insensibilis est, sed etiam membranam ipsum vestientem distendit. Distinguitur à colico dolore, quod gravis sit, & in uno loco fixus.

Inflam-

Inflammatio lienis ejusdem est nature cum hepatis inflammatione: in eo tantum differt, quod rarius fit à sanguine puro, frequentius à sanguine crasso & melancholico: eadem etiam habet causas, tam conjunctas quam antecedentes. Signa ejus sunt tumor & dolor in sinistro hypochondrio, ad diaphragma & sinistram humerum protensus, gravitas etiam & pulsatio in eodem hypochondrio, febris assidua, cibi fastidium, sitis, lentor nigricans lingue adhærens, molestus dexter decubitus, propter visceris gravitatem ventriculo incubantis; interdum etiam sinister, si tumor ingens fuerit. tumor interdum lienis figuram retinet, interdum totum sinistram hypochondrium implet; interdum etiam infra umbilicum apparet, multiplicata materia, & inflammatione vicinas partes præcipue umbilicum occupante,

Subsectio prima.

Pro Lienis dolore, duritie, & inflammatione.

Detur primò vomitus cum vino emetico. Deinde exhibe hoc electuarium spleneticum.

R. Ras. chalyb. præp. ℥j. scolopendr. ℥j. spic. nard. lap. lazul. an. ℥ij. cinnam. ℥ß. cum melle cocto despumato. F. elect. cujus sumat cochl. j. manè tribus horis ante cibum; & vespri alterum cochl. duabus horis ante cenam, *Rodericus a Fomesca.* tomo 2. consult. 75.

Multis & variis tentatis remediis, æger tandem hoc unguento sanus factus est.

R. Ol. communis ℥ij. medull. cruris bovis ℥j. butyr. rec. ℥ß. succ. bryon. succ. cyclam. an. ℥j. bulliant ad lentum ignem usque fere ad succi consumptionem. colat. adde pulv. ceterach. cort. cappar. tamarisc. sem. agn. cast. an. ℥ij. M. F. unguentum. Est hoc unguentum mirabile quo omnes doctissimi Medici *Ferrarienses* usi sunt. inter quos numerare est *Savanarolam, Ugonem de Senis, Leoniceum, Bonaciam, Manardum, Brassavolam*, & omnes hodie ibi artem medicam exercentes, cum quibus nos per septennium ibidem agentes, eo quoque sæpe usi sumus, & magnum ex ejus usu observavimus juvamentum. *Amatus Lusitanus.* cent. 1. curat. 86.

Curatur dolor lienis clysteribus carminantibus, purgatione convenienti, fomentisque emollientibus ac discutientibus, aceto adjecto: tum etiam linimentis compositis ex ol. lil. chamæm. cappar. absynth. cum modico spicæ & aceti.

Si post horum remediorum usum dolor persistat, cucurbitula sinistro hypochondrio erit admovenda, modo nulla inflammationis, aut fluxionis suspicio fuerit. *Lazarus Riverius.* *præc. med.* lib. 12. cap. 2.

Inflammationis lienis curatio eadem instituenda est, quæ in hepatis inflammatione fuit proposita. Si sequentes tantum adhibeantur differentie: primò, quod v. n. sectio, lienis in-

Cccc flama

flammato, in brachio sinistro celebranda est, sed non ita frequenter, ut in hepatis inflammatione: quod verò de apertione salvatellæ ab autoribus circumfertur, quam lienem peculiariter exonerare aiunt, superstitiosum est & jam ferè in usu practico obsolevit. Utilius multò è basilica vena ad omnes implendas indicationes, sanguis detrahatur. Secundò, quod topica, quæ in inflammatione hepatis hypochondrio dextro admovebantur, hic sinistro applicentur. Tertiò, quod in dictorum topicorum usu, altringentia non sint tanta cura, & tam diu continuanda: quia cum lien sit pars minus princeps, illius robori tantoperè studendum non est. *Lazarus Rivinus*. prax. med. lib. 12. cap. 1.

Subsectio secunda.

Pro Lienis obstructione.

Mulier quædam obstructione Lienis cum levi tamore non admodum duro laborans, sequentibus medicamentis utens egregiè habuit.

R. Endiv. cichor. cum rad. ceterach. cap. ven. cuscut. scolopendr. an. M. j. summit. lupul. M. β. cort. rad. cappar. tamarisc. an. ʒss. sem. agn. call. ʒij. sem. anis. carui, an. ʒj. fol. fen. ʒss. epithym. ʒiij. uvar. exacinar. ʒj. F. omnium decoctio pro ʒss. adde ʒiij. aceti in decoctione. in colat. dissolv. oxymel. simpl. syr. de quinque rad. & de scolopendr.

an. ʒj. M. F. julepus. Deinde secta est vena lienaris in manu sinistra, quod egregiè profuit. Postea denuò purgata est. pilulæ iij. ex ʒj. ammoniac. aceto dissolut. exhibitæ sunt, superforbendo oxymel. scillit. ʒss. hoc enim solo vidi præceptorem meum *Elidem Bononia* curasse quandam splenicum tribus annis eo malo detentum. Iussit quoque ut uteretur vino decoct. rad. filicis, quo & idem præceptor meus uti solebat. Idem dedit *Amatus*, cent. 6. ad splenis duritiem post universalia remedia, ad viginti dies minxit enim lienem, ut & fatus aceti acerrimi in quo lapis pyrites candens extinctus fuit, quod acetum spongia exceptum ad *Gal.* mentem optimum est remedium.

Utebatur etiam *Elidem* hoc unguento & cæro.

R. Succ. brion. succ. cyclam. an. ʒss. dialthææ ammoniac. in aceto solut. ol. cappar. amygd. d. an. ʒss. omnia in duplici vase bulliant, adde ceræ q. s. ut F. unguentum.

R. Pingued. anser. mucilag. alth. an. ʒj. pulv. tamarisc. ceterach. rad. cappar. rad. filic. an. ʒj. resin. colophon. ʒij. ceræ, resin. pini, an. q. s. F. ceratum commendabat pulverem tamarisci in furno exsiccati cum einnam. in cibis, & in potu dabat pulv. rad. filicis. *Petrus Forestus*. obs. 2. lib. 2. *De Lienis Morbis*.

Cum Villicus quidam Lienosus siti maxima torqueretur, jus cum tribus aut quatuor guttulis spiritus vitrioli sumens, ad temperandum immodi-

ex sitis æstum, ex hac potione ventre soluto plus quam quadragies, siti & obstructione lienis liber convaluit. ita in multis casibus res eveniunt inexpectatæ. *Dominicus Panarolus.* obl. 21. pentecoste 2.

Curatio eadem huic morbo competit, quæ in hepatis obstructione supra fuit proposita, addendo ea quæ peculiariter lienem respiciunt, & humori melancholico præparando expurgandoque dicata sunt. His autem pilulæ de ammoniaco sequentes, tanquam efficacissimæ addendæ sunt, & in frequenti usu habendæ.

R. Ammoniac. pinguis in æeto scillit. soluti ʒj. extract. aloes ʒʒ. crysall. tartar. ʒj. myrrh. croci, an. ʒʒ. mastich. benjoin. sal. fraxin. & absynthii, an. ʒj. cum oxymel. scillit. F. massa pilul. dosis ʒʒ. bis in septimana, purgationibus interjectis.

Præ cæteris autem remediis, quæ ex chalybe componuntur, ad lienis obstructiones referandas sunt efficacissima.

Anastus Lusitanus. curat. 61. cent.

5. Curationem proponit obstructionis lienis, à quartana febre relicte, quæ sublata est decocto rad. chinæ per viginti dies, post convenientes purgationes usurpato. *Leonardus Rissius.* lib. 12. *prac. med.* cap. 3.

Pilulæ tartaræ Bontii hic conveniunt, quæ sic parantur.

R. Aloes succotrin. el. ʒiij. gummi ammoniac. cum æeto scillit. depurat. ʒʒʒ. tartar. vitriol. ʒʒʒ. F. massa. S. A. dosis à ʒj. ad ʒj. manè.

vel ante cenam ʒʒ. maximi sunt levaminis in morbis tartareis, ut sunt affectus hypochondriacus, obstructio lienis mesenterii, &c. incidunt enim tartaream mucilaginem, eamque per dejectionem expurgant. tantæ sunt apud *Hollandos* ælimationis, ut piaculum habeant communes eas reddere. alio modo etiam ita parantur: recipiunt extractum rhei paratum ex rhei el. ʒʒ. & corrigentibus, speciebus diamarg. frig. & diarrhod. abbat, an. ʒj. in succo citri per noctem maceratis, in colatura dissolvuntur species superiores, sitque S. A. massa, & sic hepar magis respiciunt. *J. Schroderus.* lib. 2. *Pharmacop. med. Chym.* cap. 73.

Sacratissimus Imperator *Ferdinandus* tertius, pro cura verna, ex consilio medicorum, solius limaturæ chalybis crudæ in vinum passulatum infusione utebatur, quam malè colatam & filtratam frigide bibebat, & in curru vectus celeriter, quia pedibus uti non poterat, sese per horam exercebat. *Wolfgangus Hæferus.* *Hero. med.* lib. 3. cap. 3.

Subsectio tertiâ.

Pro Lienis Scirrbo.

Post universalia remedia, imperavi, ut hoc arcano Præceptoris mei *Faventini* uteretur ad quindecim dies, quo omnis durities splenis dissolvitur.

R. Rad. filicis ʒʒ. rad. cuscute ʒij. M. & bulliant in ʒviij. vini albi

C c c c 2 po-

potentis ad tertie partis consumptionem colatura patienti detur. Postea ut hoc unguento regio lienis inungeretur mandavi; quo & alii curati sunt, & magni pretii apud me habetur.

R. Ol. cappar. ʒj. ol. lil. alb. amygd. d. chamem. buryr. rec. an. ʒʒ. succ. brion. cyclam. an. ʒʒ. ebulliant olea ad consumptionem succorum: adde ammoniac in aceto solut. ʒijʒ. pingued. gallin. medull. crur. vitul. celyp. humidi an. ʒʒ. pulv. cort. rad. tamarisci, cappar. ceterach. rad. filicis, an. ʒj. pulv. sem. agn. cast. genist. an. ʒj. cere parum. F. unguentum. *Petrus Forestus* obs. 8. lib. 20.

Ceratum meum de ammoniaco, quo ego utor, fuit impositum: cuius hæc est descriptio.

R. Ammoniac. dissolut. in aceto, ʒj. dialth. & empl. de melil. an. ʒʒ. furfur. ʒj. pulv. rad. bryon. sic. pulv. rad. ieros sic. an. ʒʒ. pingued. anatis, anser. gallin. an. ʒijʒ. bdell. galban. an. ʒijʒ. ol. irini ʒijʒ. bulliant leniter in mucilagine sem. lini, serugræc. an. q. s. adde cere ʒʒ. terebinth. & resin. pini, an. ʒijʒ. F. ceratum S. A. Plurimum emollit & resolvit duritiem scirrhosam; ut hoc ipsum pro arcano habeam, ac in officina pro me semper paratum inveniat. Deinde lien somentabatur cum aceto in quo lapis molaris vel pyrites candens extinctus sit. *Idem* obs. 10. lib. 20.

Virum quandam à multis annis

scirrbo lienis graviter laborantem, divino favore feliciter & brevi, his quæ sequuntur medicamentis, sanitati restitui. Instituta itaque primò optima victus ratione, sequens lenitivum exhibui.

R. Fol. agrimon. veronic. cuscut. scabios. fumar. an. M.ʒ. sem. anis. & fol. sen. an. ʒij. F. decoctio in colat. ʒiiij. dissolv. confect. hamec. ʒiiij. diacathol. ʒʒ. M. F. potio.

Purgato corpore, sequens præscripsi apozema.

R. Rad. scenic. aspar. lapat. acut. scrophular. polipod. q. fanticulæ cort. inter. rad. frangulæ, an. ʒj. fol. agrimon. veron. cuscut. scabios. ceterach. fumar. scolopendr. cap. ven. cochlear. nasturt. aquat. an. M.ʒ. fl. genist. sambuc. an. M.ʒ. sem. fenic. anis. an. ʒj. liquir. ras. uvar. pass. exacinar. an. ʒijʒ. fiat decoctio S. A. in colat. ʒbj. dissolv. syr. de scolopendr. de epithymo, an. ʒijʒ. aq. cinnam. & aceti, an. ʒj. M. F. apozema pro tribus matutinis. Interim loco affecto sequentem applicui sacculum.

R. Rad. alth. malv. cum toto, an. ʒj. fl. chamem. melil. sambuc. fol. cochlear. nasturt. aq. an. M.ʒ. incidantur & contundantur, indanturque sacculo, quo filo intertexto, & in aq. cocto, calidè bis aut ter quotidie applicetur. Post forum totum latus unguento meo, ad splenes induratus inunxi, emplastrumq. meum de cicuta supra alutam extensum applicui. Hisce scirrbo emollitis, sequentem potiunculam propinavi.

R.

R. Confect. hamec. ʒiij. extract. hellebor. nigri gr. vj. aq. cinnam. ʒʒ. cum decocto præscripto. F. potiuncula, sumatur mane. Corpore hac porione tam per superiora quam interiora (absque tamen ulla violentia) probe expurgato maximum levamen persensit. evomuit enim multum humoris adusti, nigri, & melancholici, procul dubio ab elleboro ventriculum versus attracti. quapropter ne imperfectum relinqueremus opus inceptum, denuò apozematis præscripti doses sex vel septem exhibui, interim quoque fomentationibus, inunctionibus, & emplastro præscripto usi sumus, per intervalla quoque potiunculam ex confect. hamech. & extracto ellebori propinavi. Sic divino favore plenissime convaleuit, multosque deinceps annos incolumis supervixit. *Guil. Fabricius Hildanus. obs. 49. cent. 2.*

Unguentum ad splenes induratos ex oleo amygd. d. ol. de cappar. pinguedine humana, ursi, caponis & anseris, in quibus succus cochlear. nascitur. aq. & tamarisc. coxerit, conficio. Addo nonnunquam nonnihil gummi ammoniaci dissoluti aut in prædictis succis, aut aceto scillitico. *Idem. pag. 657.* Ibi etiam habetur descriptio empl. de cicuta.

Mirabile est Emplastrum ex cicuta cum ammoniaco aceto dissoluto. Accipe cicutæ M. iij. ammoniac. ʒʒ. infunde aceto acerrimo dies octo. Deinde bulliant dum ammoniacum solvatur, hinc per pannum fortem lincum validè exprimatur, iterumq;

expressus liquor ebulliat quinques, & adjecta cera, cum oleo amygd. d. F. unguentum. Hoc sit pro secreto; nam omnem duritiem mollit. *Jo. Hearnius. lib. 2. Method. ad praxin. cap. 10.*

In lienis scirrho remedium habeo probatum, ceratum nimirum compositum ex duabus partibus ammoniaci in aceto dissoluti, una succi tabacci, dimidia resinæ pini, terebinth. & succ. ebuli, una olei de cappar. & ceræ novæ q. s. ad empl. seu cerati formam adipiscendam, quod emolliente & digerente sua facultate plurimos obduratos lienes sanavit. dicam vobis & aliud, quod ostendit aliquando experientia curabam quandam nobilem, cujus custos domus erat hydropè affectus ex scirrho lienis, quem habebat permagnum, cui ego ordinavi spongiam ex aqua calcis vivæ expressam. Sanato domino non amplius accessi, neque ille me adivit, sed expertus indies magis spongiarum earum utilitatem, perpetuò usus est spongiis jam propositis, quousque tum ex hydropè, tum ex scirrho lienis suavitè curatus. *Hier. Fabric. ab Aquapendente lib. 1. Chirurg. cap. 51.*

Curatio scirrhi lienis eadem omnino est cum ea quæ pro hepatis scirrho fuit proposita ex remediis pro hepatis scirrho propositis, magno in prætio habendæ sunt pilulæ ex aloe, ammoniac. & merc. dulci. quæ tamen non abundè satisfaciunt. opiata sequens utramque paginam implebit nisi morbus prorsus sit incurabilis.

R

R. Gummi ammoniac. opoponac. bdell. an. ʒij. dissolv. in vino albo, colentur, & coq. deinde adde confect. hamech. diaphan. an. ʒij. cathol. duplicat. ʒʒ. pilul. fortid. ʒij. F. opiata de qua capiat ʒʒ. addendo merc. d. gr. xx. continuando per plures dies consequentes; sicque tumor & durities evanescent: convenit venesectione in principio, at morbo inveterato minimè prodest. *Lazarus Riverius. prax. med. lib. 12. cap. 4.*

Puella septem annos nata correpta fuit febre quartana, & post curationem ipsius incidit in tumorem durum & scirrhusum lienis: curata fuit solo usu aq. stillat. tamarisci, cum oleo vitrioli: sumebat singulis matutinis horis jejuno ventriculo, istius aq. ʒiv. cum ol. vitriol. gr. vij. & intra mensem perfectè curata fuit. *J. Faber. curat. 67.*

Sectio quarta.

Pro Lienis tumore.

NOvi vetulam quandam (cum viginti annis splenetica fuisset) tumore lienis durissimo laborantem solo continuò esu capparum convalescere. *Petrus Forestus. obs. 2. lib. 20.*

Multos nos tali vitio affectos curavimus; inter quos unum, quem, cum septennio hoc morbo vexatus frustra multa consilia ac pene infinita præsidia expertus fuisset, solo tandem capparum, qui tali aegritudini aptissimus cibis est, solaque illius aq., in qua faber ferrarius sepe candens ferum

extinguit, annua potione liberavimus: tanta scilicet in ejusmodi aqua contra hoc vitium inest vis atque virtus: unde & compertum est animalia quæ apud fabros educantur perquam exiguos habere lienes. *Antonius Benevenius. cap. 105. libri de occultis morborum & sanationum causis.*

Ad purgandum humorem melancholicum maximè laudantur pilule de ammoniaco, quæ pro secreto habentur in hoc morbo: quæ sic fiunt.

R. Extract. aleos cum aq. endiv. ʒj. gummi ammoniac. in aceto scilicet solut. myrrh. præp. an. ʒj. mastich. spec. triosant. an. ʒj. croci, ʒʒ. sal. absynth. ʒj. cum syr. de succo ros. F. massa pilul. cujus accipiat per intervalla ʒj. plus minusve: usus harum pilul. non solum in hoc affectu, sed in omnibus obstructionibus ventris, in quartanis, cachexiis præcipuus habetur. *Rodericus à Fonseca. tom. 1. consult. 28.*

Suadeo ut sinistram hypochondrii regionem integat hoc emplastro, quod non solum mollit, discutit, humoresque in splene contentos resolvit, & dolorem, si quis est, leviter sopit, verum etiam viscus roborat & consolatur.

R. Ammoniac. ping. ʒij. aceti ʒvij. vini alb. ʒij. coq. ad humoris consumptionem: tum adde empl. de meliloto ʒʒ. mastich. ʒij. pulv. cere-rach. pulv. si. chamem. calam. arom. sem. cumin. an. ʒʒ. ol. cappar. partes ij. ol. absynth. & nardin. an. part. j. cere novæ q. l. F. emplastr. extend.

extend. q. l. super alutam, & applicetur lienis regioni. *Reisnerus. Salernander. consil. 21. sect. 3.*

Sectio duodecima.

De Lienteria.

Vide supra libro tertio sect. 47.
De caliac morbo.

Subsectio unica.

Pro Lienteria.

Vir quidam lienteria laborans singulo die jejuno ventriculo sumens $\frac{3}{4}$ β. sequentis electuarii nihil superbibendo curatus fuit.

R. Sacch. rosat. $\frac{3}{4}$ vj. theriac. opt. $\frac{3}{4}$ vj. cum miva cytonior. q. l. M. F. elect. eodem modo fuit curatus teste *Amato Lusitano. cent. 2. cur. 56.*

Nobilis quidam *Anconis* senio confectus, qui cum per plures dies semicrudum cibum per secessum emitteret, & multa praesidia tentata illum non juvissent, hoc elect. ultimo reffectus fuit, & sanitatem obtinuit. usus est sacch. rosato antiquo. *Petrus Forestus. obs. 24. lib. 22. De diversis generibus profluviis alvi.*

Sectio

Sectio decima tertia.

De Linguae calculo.

Sororcula quaedam *Delfia* annos nata viginti & tres, cum circa os maxillae inferioris prope mentum longo tempore doleret, sub lingua in mulculosa carne laxiore versus radicem, Chirurgus qui illam quotidie invisebat cum duriciem dia sensisset, abscessum in lingua futurum sperabat: huic sicut aridam per medium scissam continuo, ad suppurationem promovendam, loco dolenti apponit & praeter spem tumore jam emollescente, lapillus quidam insigniter durus ultro exivit absque incisione ad magnitudinem nucis avellanae formae tamen longioris ut vidimus: illo lapillo expulso statim omnis dolor cessavit, nulla suppuratione; aut sanie vel pure subsequente; & quod dictu mirum est, labris vulnere per se rursus unitis, absque ullis medicamentis. Istis etiam diebus lapillum ex lingua prodeuntem vidimus paulo ampliorem ab alio quoque tandem expulsum res admiratu digna, lapillo erumpente, nec saniem nec sanguinem subsecutum fuisse, linguamque ita per se coalitam forte, cum & vulnera linguae facile per se coalescant, ut constat in perjuris & iis maleficis, quibus lingua clavo perfoditur, facile coalescit & conglutinetur ob mollitudinem carnis. *Petrus Forestus. obs. 26. & Schol. lib. 14.*

Incuruerat mulieri cuidam admodum

modum lingua, ita ut eam movere, aut loqui non posset, uti neque aliquid deglutire, rupto tandem sponte abscessu procidit calculus tophaceus, durus & magnus. *Felix Platerrus*. obs. lib. 3. pag. 896.

Vir quidam quadraginta annorum gravis & frequentes in fauces & tonsillas fluxiones patiebatur: tandem animadversum est lapillum sub lingua concretum fuisse, qui facile extractus est, ægerque ab eo tempore fluxionibus prædictis vexatus non fuit. *Petrus Estanove*. obs. v. 5.

Sectio decima quarta.

Pro Linguae & Labiorum resolutione.

Nondum hic affectus paralysis dici debet, licet, nisi debite tractetur, in illum possit terminari. Aer diligendus purus, qui calida & sicca qualitatibus superfluum capitis humorem absorbere discutereque valeat. Suffitus in ædibus utiliter quandoque excitantur: ad hoc bene facit ex albo succino puriore scilicet, tenuiora ramenta paucis carbonibus injicere: minus gravis est, & tamen perbellè siccatur & roboratur cerebrum odor ex indico succino, animen vocant, excitatur: ex caryophyllis quoque admitti potest: utilis & gratus est qui ex sequenti pulvisculo composito movetur, siccatur egregiè, calefacit mediocriter, & roborat internas partes capitis.

*R. Benjoin. 3ij. lign. aloes, 3jss. storac. calamit. ʒiij. anim. 3ß. thur. sandarach. arab. (i. e. gummi juniperi) an. ʒij. caryophyll. 3ß. confusa M. pro suffitu; quo suffumigetur nocte dormituro tegumentum capitis, eundem excitando super carbones: addo hic aliud quod in id genus capitis affectibus cavendis sæpe profuisse comperi: conficitur ex succini globulis minutis collaris corona, ea circa cervicem collum circumdatur aliquot spiris, retineturque continuo sub interula ad cutem. hæc enim corporis tepore calefacta insensibili latenteque vaporatione expirat, ita cerebri humiditates siccantur, absorbuntur, & retinentur, additurque capiti robor: in aeris observatione advertendum est, ne exponatur caput æstu solari, multoque minus radiis lunaribus: vitandus etiam perecolatus aer & qui per rimam, vel exiguam aliquam fenestram quasi luctando inspiratur: nam ita ad fenestram defecisse, ventumque penetrantem cervicem, capitisque altera parte excepisse, sæpenumero vidimus in ita dispositis magnum malum dedisse. Victus instituendus exsiccans & moderate calefaciens: sint cibi assii potius quam elixi; codiantur rore marino, satureia, serpillio, salvia, origano, majorana, arantiorum & limonum corticibus: cinnamomo etiam nuce mosch. mace, cardamomo, & galanga: observarunt medici, potissimum ex *Arabum* familia celebriores, esum columborum sylvestrium medicinam propriam esse ad relaxationem omnium*

um membrorum (ut loquuntur illi) ad privationem sensus & motus, ad tremorem & amissionem loquelæ: compertum etiam est leporis cerebrum in frigidis cerebri & nervorum morbis utiliter comedi. assum comedi potest, conditum cinnam. & nuce mosch. singulis mensibus semel purgetur his pilulis.

R. Pilul. aloephang. ʒij. aloes rosac. ʒij. agar. opt. ʒʒ. rhei irrorandi aq. cinnam. ʒj. zinzib. alb. sal. gumm. an. gr. ij. M. cum syr. rosat. solut. F. pasta ex ʒj. F. pilulæ ix. dosis ʒj. Interea temporis quandoque vesperi horis à parca cœna tribus, cum decumbendum fuerit, diglutiatur duo aut tres ex iisdem pilulis, ternis nimirum, quaternis, quinive diebus quibuslibet. quod si alvus quandoque alstrictior fuerit, hora una ante cœnam ex prædictis pilulis una aut altera diglutienda. vel in usum vocetur hæc pilul. massa: etenim tam scrofos quam lentos frigidosque humores, quibus cerebrum gravatum minus expedite sensibus internis atque externis utitur, qui itidem vertiginis & paralyseos simillimumque id genus morborum causas præbere solent, sine molestia educit, atque evacuat. Novi qui vegetam memoriam visumque expeditum in multos annos harum usu, quod scilicet vesperi à cœna decubaturi, unam earum, longo tempore continuantes, diglutiærant, conservarunt. pilulæ hæc sunt.

R. Turpeth. gummof. colocynth. agar. opt. an. ʒij. rad. asar. caryophyll. cubeb. nuc. mosch. mastich.

an. ʒj. cal. aromat. succin. albiss. an. ʒʒ. sol. sen. epithym. cretens. ʒj. sal. germ. myrobal. chebul. pulp. sem. castam. an. ʒʒ. aloes opt. ad pondus omnium, cum succo salviæ ad ignem depurato q. s. F. massa. & ex qualibet ʒ. pilulæ numero vij. vel viij. ex istis singulis dictis, alternis, vel ternis quibuslibet sine discrimine diglutienda una vel altera sub vesperam horis aliquot à cœna. quod si exquisitius purgare corpus quandoque in animo est, pilul. istarum tunc à ʒj. ad ʒʒʒ. sumere licet. Purgato decenter corpore, hoc unum adscribam, quo assumpto resolutam linguam aliquoties restitutam scio.

R. Mithrid. vet. ʒj. rad. acor. condit. opt. triti ʒij. nuc. mosch. zinzib. alb. an. ʒʒ. sal. communis ʒj. subigantur omnia in mortario cum pistillo instillando continuo succi salviæ ad ignem defæcati q. s. F. elect. consistentia solidiusculum. ex eo avelanæ instar in ore retentum diu lingua volutatum tandem deglutiatur. interim profuerit aliquando caput per nares purgare levi hoc cithino.

R. Aq. majoran. ʒʒʒ. pulv. nuc. mosch. ʒj. mell. rosac. colat. ʒij. dissolve. attrahendum tepidum manè & vola manus in nares. item apoplegmatisimi loco teneat in ore aquam melissæ quæ ex melissâ irrorata vino generoso aspersoque caryophyll. pulvere destillata erat. in quodam enim generosissimo viro competi aliàs hanc aquam, cum primùm admoveretur, in restituenda loque-

la vehementer profuisse. *Reinerus Solenander. consil. 14. sect. 2.*

Sectio decima quinta.

Pro Linguae Vulnere.

Puella quædam exerta lingua in terram cadens, partem illam quæ inter dentes erat ferè ex toto abscidit, vocatus ego sequentibus remediis curationem tentavi, atque feliciter absolvi.

R. Fol. & fl. ligustr. plantag. ros. rub. an. M. j. cortic. granat. balaust. an. ʒʒ. coq. in lbij. aq. chalyb. ad tertiz partis consumptionem, in colat. dissolv. acaciæ ʒij. syr. de ros. sic. ʒij. M. F. gargarisma, quo sæpius interdum abluatur lingua in ore continenter tenebat syr. de ros. sic. de cydon. syr. conservat. cerasorum, de ribes; vescebat jusculis carniū recent. hordeaceis, lacte amygd. d. & similibus his Dei beneficio plenissimè fuit curata, neque ullo modo depravata fuit loquela. *Gnil. Fabris. Hildanus. obs. 28. cent. 1.*

Sectio decima sexta.

De Lochiis per alvum expurgatis.

Lochiorum post partum expurgatio copiosior nonnunquam est justo, parior nonnunquam, interdum planè intercepta. Pro diminuto vel cessante fluxu lubrica alvus con-

fert, ejus rei causam non rarè admiratus sum* novi puerperas quibus nulla lochia post partum successerunt, magno vitæ discrimine injecto verò clystere simplici, alvoque soluta convalescerunt, quibus diarrhæa loco sanguinei purgamenti fuit salutis quum uxor mea charissima feliciter filiolum meum *Casparum* enixa esset, paricissimè præter morem lochia fluxerunt, sed continua ferè aliquot dierum diarrhæa sine ulla virium jactura purgata fuit. Dubitavi per quas vias retracta sit materia ad intestina; longæ viæ sunt, nec hic per alvum cruor decurrit* igitur verò mihi sit simile per alvum revelli & evacuari serum quo alioqui diluitur sanguis & impregnatur ad venas uteri patentes deducendus. *Thom. Bartolinus. Histor. 19. cent. 3.*

Sectio decima septima.

Pro Lochiorum fluxu immodico.

Mulier quædam post abortum à sanguinis fluxu immodico summam patiebatur virium dejectionem* illi præscribo frictions & ligaturas partium superiorum, cucurbitulas sub mammis, epithemata & pullos columbinos, fots manuum cum vino calente, in quo confectio alkerm. dissoluta sit, & sequentem potionem.

R. Aq. plantag. naph. & ros. an. ʒj. syr. corall. ʒj. sal. prunell. ʒj. sang. drac. ʒʒ. M. F. potio, quæ statim fuit

fuit exhibita, antequam reliqua remedia fierent, & intra horæ quadrantes dolores ventris & lumborum quieverunt, & fluxus imminutus est, ut aliis remediis non indigerit. *Lazarus Riverius.* obs. 69. cent. 1.

Curatio fluxus sanguinis immodici in illius cohibitione tota versatur, summa tamen cautio adhibenda est, ne quod per huiusmodi purgamenta externi consuevit, intus retineatur, & gravissimorum affectuum causa evadat. Ideo si affectus non vehementer urgeat, à levioribus incipiendum erit, ad potentiora, si opus fuerit, sensim progrediendo ac primum sanguinis impetus cohibendus est alimentis incrassantibus, ut panatellis, gelatinis, oryza, amylo, cum jusculis pedum vituli, pyris, cydoniis coctis, carnibus assis succo granatorum aspersis. Cibus paulò copiosior exhibeatur, non tamen una vice, sed potius frequenter, cum hoc modo calor & spiritus, qui expulsionem in utero adjuvant, ab utero ad ventriculū avocentur, & vires instaurentur. Vitelli ovorum huic usui conveniunt: nam & facillè coquantur, & calorem ad ventriculū avocant: potus sit aqua ferrata, vel extinctionis auri, vel in qua parum mastiches bullierit: venter fascia mediocriter constringatur: quia hoc modo comprimuntur vasa, & fluxus immodicus impeditur: lumbis admoveantur lintea oxycrato madefacta: si diutius duret fluxio, pulvis vel opiata ad plures doses præscribi potest in hunc modum.

R. Lapid. hæmatit. ℥iij. pulv. bol. arm. corall. rubr. margar. præp. an. ʒj. sem. plantag. coriandr. præp. & gran. sumach. an. ℥ij. M. F. pulvis tenuissimus: de quo capiat ʒj. cum decocto centinodæ & syr. cydoniorum.

R. Conserv. ros. rad. symphyt. an. ʒj. bol. arm. troch. de carabe, & corall. an. ʒj. cum syr. corall. vel de ros. sic. F. opiata de qua capiat ad magnitudinem castance, superbibendo parum aquæ potus ordinarii.

Exterius verò fots & unguenta utiliter admovebuntur in hunc modum.

R. Sumitat. lentisc. rubr. plantag. cupress. olivæ polygoni, an. M. j. rosar. rubr. p. ij. granor. myrti ʒij. nuc. cupress. numero vj. cortic. granat. p. ij. coq. in aq. chalybeata & vino rubro astringente, & colaturâ foveantur partes muliebres valdè tepidè & ferè subfrigide.

R. Unguenti comitiss. ʒij. succ. plantag. ʒj. agitentur simul, & fiat linimentum, applicandum post fottum.

Injectio in uterum etiam potest fieri ex succo plantag. à *Galeno* laudato, vel decocto fots prædicti.

Reliquis remediis non conferentibus, venæsectio in cubito præsentaneum est remedium, si paulatim & per quedam intervalla sanguis educatur; sic enim multas deploratas convalescere experientia docuit.

De somno peculiariter hic annotandum, dum sanguis copiosè effluit, cum esse penitus arcendum: multæ

enim ex eo de medio tolluntur, quia calor ad interiora retractus majorem fluxum efficit & si aliquando is concedendus sit aliquis ex ministris semper adesse debet, qui ægrotantis pulsum & respirationem observet. *Lazarus Riverius. prax. medic. lib. 15. cap. 21.*

Sectio decima octava.

Pro Lochiis suppressis.

IN puerpera lochiis suppressis laborante recte usus sum hoc decocto.

R. Hord. mund. M. j. liquir. raf. ʒß. schænanth. ʒjß. coq. in aq. pro ʒbj. id quidem vel in febre non obest, & simul purgationes sopitas aperit debilioribus ʒj. schænanth. in jure pulli bullire jubeo hoc enim modo *Florentiola* medicus *Bononiensis* utebatur valet & juscicerum. Mulieres *Bononienses* dant jus columbæ in quo bullierit schænanthum ad purgationes promovendas; estque remedium *Nicoli* at in robustioribus puerperis, si menses diu retineantur, vena tali incidenda ut in quadam cum maximo successu fecimus, menstrua purgatione subsequente: etiam sumendo ʒj. pulv. dominarum cum aq. artemis. *Petrus Forestus. obs. 82. lib. 28. De morbis mulierum.*

Hunc potum sibi reddat familiarum aliis à me expertum.

R. Fl. chamæm. M. jß. pulv. cortic. arant. sicc. ʒj. coq. in l. q. cere-

visi cujus colature sacch. finiss. parum misceri potest ab eo aliquoties assumpto melius habuit. *Jo. Petrus Lotichius. obs. 21. cap. 1. lib. 5.*

Purgatio convenire potest septem vel novem diebus à partu, ex infus. rhei, agar. aut senæ; vel cum jusculo laxante ex herbis ac rad. aperient. cum sena parato; vel cum manne ʒjß. in jusculo dissolutæ. *Lazarus Riverius. prax. med. lib. 15. cap. 22.*

Nobilis mulier pudicitiam suam prostituerat, uteroque conceperat. conceptus serè trimestris. Cum de ea re nulli suboleret, fortè cum joco multa faceret patereturque in vicinum lectum conjicitur. in ejus ventrem incidit juvenis, qui impetu lapsus, & sua ipse mole opprimens, tantam utero vim intulit, ut illius fuerit foetus ingens copia sanguinis fluit. Qui aderant nil tale de conceptu cogitabant. Advocatus medicus, de amissa pudicitia ne cogitare ausus, totum id ad pressum istum referebat, idèò rogatus ut omni ratione sanguinem cohiberet, & supprimentia, & sectionem venæ recens enixæ adhibuit. Sequenti die rheum præscribit. nihil inde alienum consecutum an urgente necessitate recens enixas ad solennia remedia adigere audebis. *Gnil. Ballonius. lib. 1. Epid. & Ephem. pag. 53.*

Sectio decima nona.

Pro Loquela amissa.

Puella quædam septem annorum, cum variolis gravissimè correpta fuisset, circa quartum diem morbi loquelam ita amisit, ut ne minimum quidem vocis articulum, aut sonum aliquè edere posset. Ego cum in consiliis adhibitus essem, & hujus morbi causam investigare vellem, ne minimè quidem linguæ vitium inveni, illam enim absque omni difficultate movebat, protrudebatq; atque ex una in alteram partem circumducebat. Ex his signis, malum in ipsis recurrentibus nervis esse haud difficulter conjeci: recurrentes enim nervos vocis præcipua esse organa post *Galenum* asserunt Anatomici, quapropter illis interceptis aut sectis mutum statim ut reddatur animal necesse est. In curatione autem sic processi. Primò, syr. ros. solut. cum rheo, agar. & sena, necnon duobus granis gutt. gamandr. dissolutis in decocto beton. salv. prim. veris, corpusculum ut per intervalla expurgaretur, suasi. Deinde quæ cerebrum parteq; principes roborant, ut sequens facit elect. præscripsi.

R. Conserv. fl. beton. prim. veris, salv. rorisinar. an. ʒss. confect. alkerm. ʒij. spec. dianth. & de gemm. an. ʒij. cum syr. de beton. q. s. F. Electuar. de quo sumat ægra quotidie ter aut quater præcipuè jejuno stomacho, & post cenam ad magni-

tudinem castaneæ.

Exterius sonum sequentem anteriori parti colli ubi nervi recurrentes descendunt, iterumque recurrunt, bis in die applicare jussi.

R. Fl. beton. salv. rorisinar. prim. veris, summitat. majoran. hyperic. centaur. an. M. ʒ. ros. rub. iʒ. arthet. an. M. j. gran. junip. ʒij. incid. & contund. omnia grossio modo, postea indantur sacculo ejus magnitudinis, ut anteriorem partem colli ad sternum usque cooperire possit, isaque incoctus applicetur calidè, fomenteturque collum spatio unius horæ, idquè bis in die. Deinde inungatur collum sequentibus aquis destillatis.

R. Aq. beton. prim. veris, salv. lavend. an. ʒss. spirik. junip. sine vino præp. ʒj. theriac. opr. ʒij. M. his non diu adhibitis remediis, loquelam paulatim recuperavit, & nunc optimè valet puella. *Gul. Fabricius Hildanus. obs. 14. cent. 6.*

Relatum est *Maximilianum Frederici* ii. Imperatoris filium usque ad nonum suæ ætatis annum prorsus e linguam & mutum fuisse, sed tamen beneficio naturæ, non solum sermōnem acquisivisse, verum etiam fuisse eloquentissimum: nam in ipso exid stimandum est vitium originem duxisse ex larga humiditate, quæ ætatis progressu consumpta fuit. *Hieronymus Mercurialis. lib. 2. De Morb. Pueror. cap. 8.*

Sectio vicefima.

De Loquela absque Lingua.

Salmuri ex Variolis quidam expuit totam linguam, nec tamen loquendi promptitudinem amisit, quanquam exactè aliqua literarum elementa proferre nesciverit. Sunt enim literæ quæ sine linguæ allis e-nunciantur, & vel à gutture eructan-tur, ut A. vel à Labiis, eduntur ut B. *Thomas Bartolinus. Hist. 22. cent. 2.*

Sectio vicefima prima.

De Lue Venerea.

Lues Venerea (quæ & Morbus Gallicus, Italicus, Siphilis, & Pudendagra dicitur) totius substan-tiæ morbus est, occultus & contagio-sus, tuberculis, maculis, ulceribus, cruci-atibus & doloribus sese prodens. Causa efficiens est occulta & venenata quali-tas contagione & attractu contracta; & in humore aliquo velut in subjecto inhaerens: hæc autem perniciofa la-bes, licet variis modis se diffundit, venereo tamen concubitu maximè propagatur in genus humanum. Per totum corpus disseminato malo, sive pullulant symptomata, animum tri-stitia detinet, corpus lassitudo, pallor faciem, pustulæ circa frontem primò, deinde per totum corpus erumpunt, dolor adest vehemens & vagus, mo-

dò in capite, modò in musculis, mo-dò circa artus, ac præcipuè sub no-ctem molestans, sœda se prodit Go-norrhœa, circa pudenda oriuntur ul-cera & bubones, destillationes con-tingunt prave, quæ modò palatum, & uvulam, modò fauces & tonsil-las erodunt: Labia quibusdam con-sumuntur, quibusdam nasus, quibus-dam oculi, aliis pudenda tota, lan-guent omnia membra, nullum adest desiderium cibi, nullus somnus, sed mœror & iracundia continua, & a-mor decubitus; febricula aliquando, sed rarò comitatur, pilorum accidit defluvium, & dentium casus. Cum denique inveteratum evadit malum, adfunt ulcera fistulosa, callosa, can-crosa, tophi in variis corporis parti-bus, osium caries, imprimis in cra-nio, osses palati & nasi, febris hec-tica, tabes, cachexia, epilepsia, surdi-tas & cœcitas; exostoses etiam su-perveniant, quæ duplici modo sunt, vel per modum adhesionis materie crassæ & viscidæ ossi affixæ, vel rur-sus per modum excrecentiæ ossis ab interno medullio; quamvis enim os sua natura durum sit, tamen vir-tute veneni extenditur & augetur carnibus in ipso osse genitis carcino-matosis & exquisitissimo sensu præ-ditis, & tunc lues immedicabilis est.

Subsectio

Subsectio prima.

Pro Lue Venerea.

Mulieri cuidam virulentia venerea affectæ cum nodis & ulceribus in fronte consului ut ab absumpta cassia, vel elect. lenitivo, altero die ex vena jecoraria sanguinem mitteret. Deinde ut hic Syrupus pro digestionem ad octo dies sumeretur.

R. Syr. de fumar. de succo bugloss. an. ℥ij. aq. fumar. bugl. an. ℥ij. M. vel melius cum decocto fumar. bugl. beton. & liquir. Deinde ut hoc solutivum caperet.

R. Confect. hamech. ℥ss. syr. ros. solut. ℥ij. cum aq. prædictis, vel decocto fiat potio. Postea ut parum sanguinis detraheret ex vena cephalica ob capitis insignem dolorem & gummata in capite. Tandem redeundo ad syropos; postea ut sic iterum purgaretur præcepi.

R. Confect. hamech. ℥vj. diaphan. ℥ij. syr. rpl. laxat. ℥j. cum aquis vel decocto. F. potio. his peractis, ut ad decoctum ligni hoc modo perveniret consulimus.

R. Lign. guaiac. circumquaque buxæ coloris, intrus autem nigrescentis, ferra vel lima in scobem redacti ℥ij. infund. in aq. fontis vel fluviali ℥xliij. per spatium viginti quatuor horarum, in olla fictili vitreata & bene operata. Postea admoveatur lento igni, & decoquatur ut remaneant ℥viii. colatum inde in vas vitreum stricti orificii, & exquisitè oper-

tum, & servetur hujus decocti ℥vj. vel paulo plus bibat horis quatuor ante prandium, atque interim se continebit in cubiculo tepido, & quo non recedet, donec totum tempus potionis transierit. quod si stragulis & vestibus bene contexta in lecto per unam horam, vel duas sudaverit, optimum erit. Surget deinde vestibus bene munita, & leniter inambulabit, vel aliquo hilari opere se exercebit, & exactis quatuor horis à potione prandebit. Prandium erit primis decem diebus, panis bene fermentati & biscotti ℥iiij. vel v. aut plus, carnis vervecis, vel pulli gallinac. vel perdicis assatæ ℥iiij. vel paulo plus. Potus sit cerevisia communis bene defecata, vel vinum oligophorum probe lymphatum pro consuetudine. quod si poterit ab his abstinere, bonum esset pro potu uti secunda aqua decocti ejusdem ligni, superinfusa aqua ad ℥xxx. usque ad quartæ partis consumptionem. Somnum diuturnum evitet, & maxime animi perturbationes. Septima hora post prandium totidem rursus uncias ejusdem primi decocti eodem modo potabit, & post quatuor horas coenabit. Eadem prorsus ratio cibi & potus tam in coena quam in prandio esse debet. quidam hic post primos decem dies non amplius carnem, sed ejus vice passul. ℥iiij. & in prandio & in coena assumere jubent, & transactis viginti diebus ab hac strictiori diæta, rursus ad eandem cibandi normam redeunt, quam in primis decem diebus observarunt. Deinde ut magis
pro

proficua & tutior procedat curatio, singulis octo diebus, sumet una hora ante prandium, cass. rec. extract. 3x. vel saltem 3j. quo die à decocto ligni abstinebit. quod si interim dum decocto utitur, non egerat, si opus est, glande ventrem irritabit, vel alvum enemate ex decocto ligni ejusdem cum 3iii. mell. ros. leniter solvet. Usus decocti continuandus est per quadraginta dies. Pustulæ verò, apostemata & ulcera ungantur circumcirca cum spuma decocti primi; nam confortat membra, digerit materiam & rectificat, spuma sit calida, ungaturque bis in die, aut ter etiam in dolorosis locis, quoniam mitigat dolorem. *Petrus Forestus. obs. 9. & schol. lib. 32. De Lue Venerea.*

Magna est controversia de ligni præparatione: dum quidam volunt ut decoctum fiat cum vino, alii verò in aqua in biliosis & calidis temperaturis decoctio est in aqua simplici, vel endiviæ faciendæ sed in obæsis, frigidis & pituitosis cum vino fieri potest. unde *Augerius* ait, hodie & primum & secundum decoctum cum vino fit, & plurimum confert, præterquam in biliosis & calidis temperaturis, ætatibus & temporibus, in quibus præstat aqua. Sed quomodocunque fiat, sive cum vino, sive cum aqua, spuma diligenter colligenda est: hac enim illinenda sunt ulcera, callositates, pustulæ & loca dolentia. Spumæ loco utuntur aliqui ramentis ligni in vino antiquo & oleo veteri coctis: præstat oleum ex ligno ipso, vel ex baccis lauri vel ju-

niperi chymicum. *Petrus Forestus. schol. obs. 7. lib. 32.*

Subsectio secunda.

Pro Lue Venerea.

Postquam satis purgatus esset, sequenti unguento quinquies cum illevimus.

R. Pulv. baccar. lauri excortic. 3iiij. argenti vivi sicut decet extincti 3jss. ol. Laurin. 3vj. M. omnia bene incorporando inunximus autem juncturas manuum, pedum, & genui & cum valde robustus esset, etiam eodem unguento penna oblevimus ulcera crurum (habebat enim crus adeo ex Lue ulceratum à genu usque ad pedem, ut os denudatum esset, cujus etiam corruptionem metuebamus) & brevi sanitatem is recuperavit, omnibus admirantibus, qui hominem prius viderant. Profuit autem ipsa inunctio etiam in loco ulcerato in homine robusto, & prius per universalia remedia bene purgato: quod postea minus mirabar cum Chirurgo, audacioris tamen, in Nosocomio *Delpensi* noverim, qui suo unguento gallicano subinde totum corpus inunxere, & potissimum eas partes in quibus dolores infestant & ulcera eminent in hoc solo tamen homine robusto ulcera oblevi, in aliis sufficit solas juncturas inunxisse.

Conficiatur hoc modo unguentum efficacissimum quod nunquam *Ravdelium* fecellit.

R. Unguenti marciati & aregon. an.

an. ʒiij. axung. porci non salitæ nec liquatæ lbj. ol. chamæm. aneth. an. ʒj. ol. laurin. ʒj. argenti vivi ʒv. terrebinth. refin. an. ʒij. M. F. unguentum quo ungantur partes extremæ, & sensim provocetur sudor cooperiendo vel apponendo lateres. Si unâ adsint ulcera, cum multis papulis & ulcusculis, addantur thus, mastich. iris, ærugo & alia hoc modo.

R. Axung. porc. lbj. butyr. rec. terrebinth. lot. in aq. vitæ, an. ʒij. refin. & unguenti martiati, an. ʒiij. argenti vivi ʒv. thur. mastich. irid. an. ʒiij. visid. æris ʒij. ol. laurin. & irin. an. ʒiij. lithargyr. auri ʒj. M. F. linimentum. *Petrus Forestus. obs. 12. & schol. lib. 32.*

Multi curati sunt in Nosocomio *Delpbenſi* hoc unguento quo communiter utebantur.

R. Sulph. vivi ʒj. argenti vivi ʒvj. ceruss. tartar. alb. cinnab. an. ʒß. lithargyr. auri & arg. plumbi, an. ʒij. salis ʒj. rad. helleb. nigri & alb. baccar. lauri, camphoræ, an. ʒij. ol. laurin. ʒiij. axung. porc. ʒiij. succ. fumar. rad. lapath. acut. enulæ, scabios. chelidon. borrag. an. ʒiij. bulliant cum oleo axungie ad succorum consumptionem, deinde admisce argentum vivum cum saliva extinctum & reliqua. Hoc unguento indifferenter pro omnibus utebantur quinque diebus semel in die, manè scilicet in cubiculo valde calido & parvo, inungebant brachia, & crura & inguina, & semel umbilicum tantum, & tunc faciebat fluxum. *Idem. obs. 13. lib. 32.*

Hoc unum ante oculos habendum, quod ubi plus gummositatum videtur, plus pinguedinum unguento addimus; ubi verò minus gummositatum & plus pustularum & ulcerum, plus pulverum apponimus. In delicatis quoque parum argenti vivi addimus; veluti quando complexio calidior fuerit, multum butyri & ol. rosac. aut succi plantag. res calidas fugiendo, adjungimus.

Hoc sequenti *Amus* curat. 76. cent. 2. Monachum atheromate in capite ex virulentia venerea condecoratum curavit.

R. Thur. mastich. myrrh. cinnam. zinzib. piper. long. landarach. græc. minii, an. ʒij. rad. pyrethr. floris salis njeri antiquorum, an. ʒß. cineris tamarisc. ʒij. butyr. rec. ʒvj. pingued. porc. lbj. argenti vivi cum succo limon. extincti ʒiij. M. & in mortario omnibus benè pistis F. unguentum quod vires habet tum exsiccan- di & abstergendi, tum subtiliandi & confortandi, quo semel in die jejuno stomacho, ejus juncturæ ac corpus demptis capite, pectore, alis ac ventre, illinebantur. fuit hic (inquit *Amus*) sexies illitus, & multa pituitosa & mucosa per os emisit, in quo ulcera (ut plerumque evenire solet) floruerunt, sed gargarismo ex rebus stypticis coniecto lana facta sunt, & ipse ab urci faucibus liber. *Idem. obs. 14. lib. 32.*

Nos experientia didicimus, quod ferè quinto vel ad summum sexto die, etiam si tantum semel in die inungantur, alterationes oris fiunt cum

E e e

evacua-

evacuazione, & ego multos curavi quos nisi quinquies illinivi semel tantum in die, & raro ultra quinque dies inungere jubeo. Mirabile est quod *Nicolaus Massa* refert se unum sanasse, qui à pluribus jam inunctus fuerat, & non sanatus, quem per triginta septem dies inunxit & liberatus fuit & ideo (inquit) non potest dari certa regula de numero dierum unctionis sed valde miramur quod toties ille ausus fuit inungere. Fiat unctio ante focum in cubili clauso, postea junctura stupa canabina calida cooperiantur & ligentur, & ingreditur lectum, cooperiaturque coopertoriis ut sudet per duas horas: quod si per sudorem nimiam patiatur lassitudinem, detur cyathus unus brodii gallinæ vel carnis experientia didici quod si in robustis tertio aut quarto die venter non fluat, si levi manu unica vice inungant ventrem, maxime circa umbilicum, quod facile illis venter fluat, sed hoc nisi semel in constipatis faciendum putamus, ne venter nimium ex unctione postea perturbetur. *Petrus Forestus*. *Schol.* obs. 14. lib. 32.

Subsectio tertia.

Pro Lue Venerea.

Cum bene purgatus esset, ad suffirum devenimus hunc quo Chirurgus alias usus esset, & nunc paratum habebat, præscripsimus.

R. Cinnabar. ʒij. oliban. benjoin. myrrh. an. ʒj. gall. mosch. ʒjss. the-

riac. el. ʒss. styrac. liq. q. s. ad incorporandum. F. suffitus. omni mane fiebat suffitus, sed cum post tertium diem venter strictus maneret, quarto die hoc pharmacum sumpsit.

R. Confect. hamech. ʒss. elect. de succo ros. ʒj. diagrid. gr. ij. Solvantur cum ʒiiij. aq. fenic. F. potio. octies multa & varia egressit quinto die denuò ad suffitum pervenimus, donec egregie pituita ab ore deflueret, & os ac guttur ulcerarentur: & tunc præscripsimus aq. solan. equiseti plantag. endiv. an. ʒss. diamori, mell. ros. colat. an. ʒijss. M. pro gargarismo. post fumigium adhibuit foeda ulcera quæ habuit in membris genitalibus planè curata fuere. *Petrus Forestus*. obs. 17. lib. 32.

De suffumigiorum usa lege apud *Rondelet.* lib. *De Morbo Gallico*, ubi etiam describitur hoc fumigium ad Ulcera Venerea.

R. Cinnabr. ʒj. benjoin. styrac. myrrh. oliban. oppopan. an. ʒss. mastich. macis, thur. an. ʒij. excipiantur terebinthina. F. fumigium. At ego (inquit *Rondeletius*) in ulceribus addo sandarach. vel auripigmentum, potissimum cum ulcera in pulmonibus vel naribus, vel aliis partibus internis opinor esse.

Fit autem suffitus in hunc modum æger cubiculo clauso in sellula nudus collocatur; (nos autem ægrum nostrum in cupa ad hoc parata subtus cum tabella lignea perforata, ut fumus ascenderet, capite extra cupam elato & cervice undique pannis recta) sic

sicut tanquam sub conopeo seu papillone totus pannis optimè circumtectus sit, ut ne os quidem extet: tunc accensis carbonibus, uritur cinabrium cum thure & cæteris correctivis quo suffium incalcescit ager mirum in modum ac sudat per horam integram ferè. toties autem id tentandum, donec sicut in inunctionibus gingivæ putrescere & os ulceribus affici, & animus deficere quodammodo coeperit. Inter sudores, si deficere videatur, permittetur ut caput tantillum è pannis explicet, modo id sæpe non faciat. fiat suffitus semel, bis, ter in die, pro annihilatione, ægotantis viribus, & cæteris circumstantiis, ad evitandum animi deliquium, impones prius epithema cordiale hoc remedium desiderat vires robustas, quia fortè est & periculosum. Utimur suffumigio ad curationem ulcerum humidorum quæ difficilè consolidantur, vel etiam cum ulceris consolidationem accelerare volumus, ut fecit *Rondeletius* in quodam Nobili, quem quatuor diebus curavit. *Petrus Forestus*. schol. obs. 17. lib. 32.

Quidam utuntur pilul. *Barbaroffi*. descriptis à *Randel*. lib. *De Mirbo Gallica*, quas præbent illis qui non possunt ferre decocta. Fiunt in hunc modum.

R. Rhei agar. an. ʒij. aloes ʒj. argenti vivi ʒij. extincti cum succo ros. cinnam. ambr. an. ʒj. myrrh. mastich. an. ʒj. cum terebinth. excipiantur & ex qualibet ʒ. fiant pil. viij. capiat pro prima dosi ʒj. dein-

de ʒij. postremò ʒij. Possunt etiam aliter fieri ita.

R. Ladan. hypocist. an. ʒj. aloes ʒj. ambr. mosch. an. ʒj. arg. vivi vino loti ʒij. incorporentur cum syr. ros. solut. F. pilulæ. capiat ʒj. *Rodericus a Fonseca*. tomo 2. consule. 88.

Subsectio quarta.

Pro Lue Venerea.

Puella quædam octodecim annorum penes Nobilem Herum Lue Venerea laborantem serviens, & cum ejusdem Concubina lecto communi utens, post varia symptomata nocturnorum dolorum, angustie pectoris, & similia, tandem undique pustulis Gallicis & Condylomatibus in partibus obscenis inficitur. Hæc in Nosocomium recepta, ita sanitatem obtinuit per triduum hic pulvis digestivus quotidie bis in brodio decoctionis rad. petrosel. fuit exhibitus.

R. Magist. tart. vitriol. ʒij. pro dosi una. Quarto die purgatio fuit instituta per mercur. dulc. ʒj. diagrid. correct. gr. viij. cum conserv. ros. vitriolata. F. bolus. quo assumpto bis tantum per secessum operatio subsecuta fuit, corpore per digestivum præmissum mediocriter etiam respectu primarum viarum purificato, mox igitur ad ligni decoctum accessimus hoc modo.

R. Lign. guaiac. quod singulari proprietate contra hunc morbum

pugnat; sarsaparill. majoris digesti-
onis & incisionis gratia, an. lbss.
cortic. lign. ob singularem siccandi
vim ʒijss. F. decoctio (facta prius
infusione per viginti quatuor horas
in tribus aq. pluvialis mensuris, qua-
rum quolibet quatuor libras habeat)
lento igne, valeque clauso coque ad
consumptionem tertiæ partis, ubi
tempore medio coctionis majoris in-
cisionis & deterfionis gratia addan-
tur rad. helen. ʒvj. baccar. juniperi,
liquirit. ras. an. ʒß. hujus decocti bi-
bat ʒvj. cum sulph. aurat. diaphoretic.
gr. xij. continuando ejus usum
per triduum, coque sudorem in lecto
provocando. postea iterum purgetur
hoc modo.

R. Mercur. dulc. ʒj. diagrid. corr.
gutt. gamandr. an. gr. vj. croci me-
tall. ritè præp. gr. iij. M. & cum
pauillo conserv. rosac. exhibeatur
haustu calido brodii pisorum superad-
dito, cujus operatio semel per vomitum
absque difficultate, & sexies
per alvum successit. intermisso de-
mum unico die, per sex dies conti-
nuos rursus sumptis decoctum sudo-
riferum cum gr. xij. sulphur. aurati
diaphoretic. subsequente tandem hoc
cathartico.

R. Merc. dulc. gr. xvj. croc. me-
tall. gr. v. diagrid. gr. viij. M. pro
dosi qua sexies per alvum tantum e-
vacuatio facta est. hinc per octiduum
reiteratum fuit decoctum sudorife-
rum, ut supra cum additione; sub-
sequente etiam superiore cathartico
reperitum rursus per aliud octiduum
decoctum, ut supra; & rursus institu-

ta fuit purgatio per merc. d. ʒj. gutt.
gamandr. gr. ix. croci metall. gr. vj.
cons. rosac. ʒij. M. aliquando adhi-
bitum fuit balneum sudoriferum. hu-
mectata etiam aliquoties fuere con-
dylomata, externæ pustulæ & exul-
cerationes aqua caustica mercuriali
atque his remediis tam internis quam
externis restituta nostra ægra post du-
os menses ad suos sana rediit. *Grego-
rius Horstius*, obs. 3. lib. 7.

Fœmina prægnans ad mensem
quintum viginti quatuor annorum,
rhagades & fissuras exulceratas in
partibus obscenis, exulcerationem
in ore malignam, cum præcunte lassitu-
dine totius, & doloribus artuum
nocturnis patitur. conclusum est,
cum prægnans esset medio gestatio-
nis tempore, quo purgationes potius,
quam in primis vel ultimis mensibus
conceduntur, parientem hanc luis
curationem subire posse. mox igitur
præparationis gratia, sequens pulvis
exhibebatur.

R. Cremor. tartar. ʒj. faculæ
Aroais, brionis, an. ʒß. M. pro do-
si die sequenti purgabatur sic.

R. Merc. d. ʒj. diagrid. corr. gr.
vij. M. cum conserv. rosac. quo sumpto
quater per secessum operatio sequeba-
tur die sequenti quietem concessi-
mus, corroborandi fortis gratia bal-
sami embryonum cochlearia aliquot
concedendo. Deinde per novem die-
es potionem sudoriferam ex decoct.
ligni ʒvj. cum sulph. aurat. diaphor.
ʒß. Sumebat quotidie sudoris pro-
vocandi gratia, postea materiam in-
tus digestam per alvum exturbare co-
nati sumus sequenti bolo.

R.

R. Merc. d. ℥j. diagrid. præp. gr. vi. conserv. rosac. vitriol. ʒij. M. hoc septies per alvum operante, sequente biduo sudoriferum reiteratum fuit exhibitum deinde propter obstructions alvi hoc purgans.

R. Merc. d. ℥j. diagrid. præp. gr. vi. aloes succotr. gr. iv. cum aq. beton. F. pilulæ parvæ quibus assumptis sexies alvus deponabatur, evanescente bilis eructatione, capitique dolore consequenter decoctum cum sulph. aurato per novendium fuit continuatum; vicissim postea instituta evacuatione per bolum sequentem.

R. Merc. d. ℥j. diagrid. gr. vii. conserv. ros. vitriol. ʒij. M. tandem sudores eodem decocto per octiduum adhuc continuavit adhibitis interim exterius quoque necessariis remediis, ubi propter oris exulcerationes frequens fuit usus sequentis mundificativi.

R. Mell. ros. colat. ʒij. rob. mororum dianuc. an. ʒijß. unguenti ægyptiaci, ʒijj. M. post usum convenientis gargarismaris frequenter adhibeatur partibus obscenis sequens unguentum frequenter fuit adhibendum.

R. Unguenti alb. camphor. ʒß. merc. dulc. ʒj. optime misceantur; sic penitus divina benedictione, restituta, sanguinem, hæcenus tot sudoribus incalescentem, temperare conata fuit venæsectione septimo circiter gestationis tempore instituta, foetus potissimum gratia, quo faciliiori transpiratu, conveniens partus tempus ex-

pectare posset, quod incidebat nono mense, quo puellum sanum & adhuc viventem peperit. *Gregorius Horstius*. obs. 4. lib. 7. Vide *Guil. Fabricium Hildanum*. obs. 97. cent. 5.

Subsectio quinta.

De Lue Vinerea.

Multas gravidas, in quibus erat luis venereæ suspicio, aut quarum foetus ex patre inquinato susceptus fuerat, decocto ligni sancti, radic. chynæ ligni sassafras, aut radic. sarsaparill. per quadraginta dies assumpto cum diæta convenienti sciliciter percuravimus imò plurimas in quibus major erat istius mali labes, vidimus inunctiones ex hydragyro, aut emplastra mercuriata cum sputationibus constanter & impune sustinuisse ab Empiricis instituta ubi enim adsunt causæ morbificæ, adversus quas valentioribus remediis est pugnandum, non est dubium quin natura mediocriter robusta magis levetur ex eorum usu, quam opprimatur: quia concurrit simul cum illis ad conflictum istum perficiendum, & post partam victoriam felicius conquiescit, quam si pessimarum illarum dispositionum insultibus ad finem usque impregnationis confisteretur. *Jo. Varianus*. lib. 2. De morb. Mulier. cap. 2.

Celebris quidam medicus in *Galienus* ita procedebat in hujus luis curatione primo vomitorium per biduum exhibet tertio die purgatio per extractum.

tractum catholicum instituitur. quanto aurum diaphoreticum cum theriaca & pulvere serpentum exhibetur postea totum corpus aqua mercuriali sudorifera imingitur, hinc aeger involvitur, & sudor quotidie provocatur aut diaphoretici descriptio talis est.

R. Mercur. vivi opt. & purificati, ʒiʒ. auri puri, ʒj. hoc solvatur aqua regis; mercurius vero aqua fortis conjunge solutiones, & distilla aquolitate per balneum. in fundo remanebit precipitatum quod edulcoretur aqua calida descriptio aquae mercurialis sudoriferae talis est.

R. Mercur. sublimat. ʒij. arsenic. alb. ʒj. euphorb. ʒij. spirit. vini opt. lbij. aq. ros. ʒxij. digere per viginti quatuor horas. Postea toti corpori penna illinatur. *Gregorius Hostius* obs. 13. lib. 7.

Dom. Petrus Fuhrmannus in luis ventreae curatione hunc ordinem servavit disposuit corpus primum ad evacuationem per nodulum, triduo post, vomitorium suum valde sibi in usu medico familiare administravit tum de merc. dulci gr. xxx. plus minus pro subjecti habilitate, in conserv. rosac. & confect. alkerin. exhibuit & si postmodum salivare ceperunt acri (quod symptoma ipsis familiare esse solet in materia illius vitiose commotione) cessavit ulteriore remediorum applicatione, aegros interim tenuissime aut omnino non cibans, donec saliva fluere desit si vero tertio die a prima mercurii exhibitione nondum saliva fluxit, iterum

exhibuit praedictum mercurium, sed aucta dosi ad gr. vj. vel viij. si pariter hac exhibitione nihil secutum est, tertia vice dedit, temporis simul & augmenti observata proportionem dum fluxit saliva quievit conquerentibus autem de faucium & palati exulceratione & vacillatione dentium (quod malum nemo adhuc a mercurio arte potuit avertere) gargarismum fecit ex astrigentibus aquis & alumin. ulcera si adhaeruerunt, curavit eui aquis veronicae & rosae in quibus aliquid mercurii sublimati communis solutum fuit finito palati fluxu, decoctum ligni dedit, & sudoribus discussit si quid fuit residuum. Hic *Dom. Fuhrmanni* erat modus. *Andreas Schilling* in epist. ad *Gregor. Hostium* pro observ. 12. lib. 7.

Scatebat quidam e grege mendicabulorum lue venerea, aliquot diebus universum corpus equino fimo obruit, ut tantum esset qua respiraret erat sterco stabularium equino lotio saepius perfusum, quodque jam computruerat effecit ille hac arte, ut totum virus exprimeret, addidit aliquoties enchrison ex exungia lorigna & hydrargyro nec alia vitae lex servata, quam mantica offerebat, atque his remediis curatus est. *Jac. Hollerius* lib. 1. instit. *Chirurg.* cap. 2.

Ab initio curationis ad finem usque continuus debet esse usus decoctionis sequentis pro potu & pro sudoribus movendis.

R. Rad. sarsaparill. ʒiij. rad. chin. ʒij. polipod. q. & cichor. an. ʒʒ. infund. in aq. lbx. per quatuor horas

horas coque deinde sub finem addendo pulv. tartar. alb. ʒiij. sol. fragar. pimpinell. an. M. j. liquir. ʒβ. cinnam. ʒj. F. bullitio & paretur f. a. decoctum quod præcipuum est alexiterium luis veneræ, nec ingratum gustui ut olim ex guaiaco parabantur cogatur æger si fieri potest haurire hujus decocti ad ʒiij. vel vj. in die St. Jacques.

Subsectio sexta.

Pro Lue Venerea.

Vidi juvenem, qui cum à recenti hoc morbo convalescente per potionem guaiaci ex aqua non potuisset, ab antiquo liberatus est per potionem ejusdem ex vino soleo ego recipere ligni guaiaci ʒij. aquæ ʒvj. & facta maceratione totos tres dies, decoquere usque ad aquæ ferè consumptionem, deinde conjicere vini ʒiij. & colaturam facere per torcular expressum vinum enim decoctum mutat omnino vires. *Christophorus Guarinonius.* consult. 315. Ex juniperini ligni admodum odorati & nonnihil acris decoctione pauperes lue hac infectos aliquos sanavi: fumendo scobis vel rasuræ illius non tantum, quantum guaiaci, cum efficacius ferè sit, sed mediam vel tres saltem illius partes, & cum aquæ ʒij. eodem penitus modo uti guaiacum coquendo, & utendo: cui & guaiacum, china, & sarfa addi possunt egregium sanè sudatorium & innoxium.

Chymicus & Empiricus insignis felici successu sequenti electuario lue hanc curabat; continuando usum ejus in robustioribus manè & vespèri per quindecim dies.

R. Cortic. guaiac. ʒiij. lign. ejusdem, ebeni, quercus, aut buxi. an. ʒvj. sarfaparill. ʒvj. hermodactyl. ʒiij. turbith. gummos. ʒij. caryophyll. ʒij. anisi ʒj. cassaphr. ʒij. sol. sen. ʒvj. aquæ ʒviij. sicut in cineribus calidis per diem unū aut alterum, colentur, postea iterum affundatur aquæ eadem quantitas, bulliant ad tertie partis consumptionem, expressione facta, prima infusio cum hoc decocto misceatur; per evaporationem lento igne factam ad syrupi consistentiam inspissatis, addantur mell. opt. despumati & inspissati parum ʒiij. pulverum sarfaparill. sol. sen. hermodactyl. an. ʒβ. turbith. gummos. rad. jalap. an. ʒij. caryophyll. ʒj. extract. scammon. ʒij. F. electuar. dosis à ʒjss. ad ʒij. & ʒiij. æger quamdiu hoc electuario utitur, bibat decoctum factum ex sarfaparill. china hermodactyl. aniso, caryophyll. & guaiaco. *Felix Platerus.* prax. medic. tom. 3. pag. 429. & 438.

Auriga militaris uxorem lue venerea infectam: hæc verò remediū penuria in ulcus excedens sese distendit: unum saltem vidi, ab aure in cervicem, humerum, & cubitum, pone per omoplasas, totum latus costarum & thoracem devallans exhibeo corallatum *Paracelsi* per albumen ovi paratum, & viginti sex diebus tota convaleuit: ingentia enim ulcera festinato im-

impetu pelle tegebantur. *Jo. Helmontius*. tractat. cui tit. *De causis & initiis naturalium*.

Lues venerea facillè sequenti remedio curari potest absque sudoribus, absque ptyalismo, absque inunctionibus, licetque nec cubili nec cubiculo immorentur modus est ejusmodi.

R. Antimon. & sarsaparill. an. ʒvj. antimonium nodulo inclusum in sex aquæ amphoris, in quibus sit sarsaparilla, cum quadraginta nucum putaminibus & hylis, suspensum coque ad tertias ejusque decocto utatur æger, capiendo ter in die, manè meridie & vesperi, haustum sumendo longè à cibis antimonium autem quater utile esse poterit. *Petrus Borellus*. obl. 96. cent. 2. Videatur *Lazarus Riverius*. obl. 29. cent. 4.

Subsectio septima.

Pro Lue Venerea.

Præmissis minorativo, consului ut sanguinem mitteret ex cubito dextro deinde sequens apozema pro quatuor matutinis injunxi.

R. Rad. cichor. polipod. enul. an. ʒx. liquirit. raf. ireos, an. ʒj. sol. fumar. scabios. bugl. cich. dent. leonis acetos. capill. ven. chamaedr. chamepit. an. M. j. epithymi ʒss. sem. anis. cartham. contus. an. ʒij. passul. enucleat. ʒss. prunor. damasc. p. x. fol. sen. mund. ʒj. rhei el. agar. troch. an. ʒij. rhab. monach. rhapont. an. ʒvj. F. decoctio in l. q. aq. fontis ad ʒx. in colat. dissolv. ʒyr. de polipod. epi-

thym an. ʒvj. syr. diasereos ros. solut. an. ʒijss. crem. tartar. ʒij. aq. cinnamom. ʒj. M. F. apozema bene excrevit, beneque tulit.

Corpore sic rite purgato, assumpsit mane in lecto probè tectus ʒv. decocti hujus sudatorii & ab hora sexta usque ad septimam, cum copia sudor motus est.

R. Limatur. lign. guaiac. ʒiiij. cortic. lign. ʒijss. rad. sarsapar. ʒij. aq. fontis ʒxx. M. infund. per horas viginti quatuor, bulliant ad consumptionem medietatis colat. adde sol. cichor. fumar. cuscut. an. M. j. bull. unica ebullitione colatura servetur pro decocto.

R. Resid. dicti decocti, aq. ʒxxv. coq. ad tertias adde sem. anis. coriandr. præp. cinnam. an. ʒj. passul. enucleat. ʒiiij. colatura sit potus ordinarius vitetur vinum sicut venenum hora rursus tertia pomeridiana assumat decocti sudoriferi ʒiiij. expectando sudores in lecto & sic indies provocetur sudor bis interim contra faucium & palati ulcera hoc præscriptum gargarisma.

R. Diamor. dianuc. an. ʒvj. mell. rosat. colat. ʒj. alumin. ust. vitriol. alb. an. ʒj. aq. prunel. plantag. & ros. an. ʒij. M. F. gargarisma.

Pro condylomatibus anique sibus unguentum tale subministravi.

R. Terebinth. ʒvj. thur. mastich. an. ʒj. myrrh. minii, an. ʒj. ol. nuc. laurin. an. ʒss. cere q. s. F. unguentum.

Per tres septimanas sudoriferis dedit operam; subinde alvum ex sudore

dore consilipatam cathartici solvendo cum verò curationis per sudores pertusus esset, semel in die pro discutiendis luis reliquis ante fornacem in juncturis brachiorum, axillarum & lumborum regione inungebatur sequenti unguento, inunctusque linteo obvolutus, lectoque impositus sudorem ciebat.

R. Unguenti martiati axung. porcin. pingued. gallin. an. ʒj. mercur. vivi opt. agitati ʒvj. thuris mastich. an. ʒij. lithargyr. minii an. ʒjss. tartar. vini alumin. an. ʒj. aq. vitæ ʒij. ol. laurin. ʒjss. ol. spic. gt. vj. camphor. gr. v. M. F. unguentum postquam per quadriduum inunctionibus usus fuisset, sputatio admodum copiosa secuta est, ita ut unius ferè horæ spatio pelvim impleveret. Interim contra fauces inflammatas & tumidas usus est præscripto gargarismate ad reliquiarum evacuationem has pilulas sumpfit.

R. Pil. de agar. sine quibus, an. ʒj. pil. foetid. de hermodact. an. ʒjss. diagrid. præp. gr. iij. M. F. pilulæ numero xij. deurentur & sic tandem convalescit. *Jo. Petrus Lotichius.* obs. 3. cap. 5. lib. 6.

Quantitas argenti vivi in unguento, hæc ferè observatur, ut pro ʒij. unguenti excipiantur ejus ʒij. quæ media erit argenti vivi, pro decenti actione edenda, in corpore non nimium debilitato, quantitas, quam & augere vel minuire pro ratione constitutionum atque operationis modo licebit. *Felix Platow. prax. medic. tom. 3. cap. 4. pag. 442.*

Singulis vicibus ʒij. vel ʒijij. unguenti usurpentur tempus inunctionis commodissimum est vernum, atque autumnus hiems & æstas minus commoda sunt. instituenda est inunctio tempore matutino jejuno stomacho; & incipiendum à partibus inferioribus, & ad superiores transeundum. Rarò bis eodem die inunctio instituitur tamdiu continuanda inunctio, donec salivatio vel alvi fluxus, vel alia evacuatio succedat, ac symptomata minuantur & cessent & quidem si alvi fluxus accidit, is non statim suppressendus: ne tamen intestina aliquid damni patiantur, cavendum, infundendo per clysteres lac chalybeatum, vel succum ptisanæ cum lacte, vel decoctum hordei, & postea si opus sit, veniendum ad astringentia.

Sudores nonnulli promovendos censent verùm si natura ad salivationem tendat, sudorem ciere non convenit, ne contrarii motus fiant. Si verò natura spontè ad sudores tendat, nec id prohibendum ultra tres dies una vice vix continuanda inunctio nonnunquam etiam statim gravia sequuntur symptomata, ut magna oris ulcera, linguae ac faucium tumores ac inflammatio, deglutitio læsa, dentium commotio, maximus virulenti humoris ex ore fluxus, diarrhæa vel dysenteria, & tunc statim ab inunctione cessandum. Ubi inunctio jam perfecta est, sputumque benè procedit, partes inunctæ abluantur vino, in quo salvia fl. stzechad. rorissimar. chamæpitr. sol. laur. calamenth.

Ffff

menth. origan. cocta fuerint : postea imponendum aliquod emplastrum nervinum.

Tandem inunctione peracta danda opera, ne mercurius in corpore relinquatur, & aliquid mali vel ori vel aliis partibus attrahatur: ideoque laconico sudores promovendi, aurei nummi in ore retinendi, auriamenta potanda, vel pilule ex auri foliis paratæ deglutiendæ: imbibitur enim mercurius ab auro, & cum eo è corpore evacuat, atque ita ne quid mali excitetur, præcavetur: post inunctionem, à curatione non statim desistendum, sed decoctum ligni, utpote morbi hujus alexipharma, adhuc diebus aliquot propinandum: quod si intermittatur, facile recidiva subsequi solet. *Daniel Sennertus. prætic. lib. 6. part. 4. cap. 21.*

Medicus quidam clarissimus argentum vivum in corpore delitescens feliciter evocabat in plurimis, sive aurifabri fuissent, sive ex lue per unctiones curati, hoc suffumigio; grana juniperi q. v. coquebat in aq. vase probe clauso, ad quartæ partis consumptionem: vapore deinde suffumigabat ægrum, & toto corpore, & ore præcipue excepto: plura huic intentioni vide apud *Zacut. Lusit. lib. 2. prax. admir. obs. 136. & Bened. Silvatic. cent. 1. consult. 35. Hieron. Rensnerus. observ. 174.*

Subsectio octava.

Pro Lue Venerea.

A Me curata est lue venerea in pluribus decocto ex sudoriferis & purgantibus per viginti dies usurpato: si hæc non sufficerent, ad frictiones ex unguento mercuriali veniebam: multi in media hieme, hoc solo decocto curati sunt, quibus diæta sudorifica administrari non poterat, propter aeris inclementiam, *Lazarus Rivierus. observ. 78. cent. 1.*

Puer triginta menses natus lue venerea laborans, & scæda scabie totum corpus occupante, sequentibus remediis curatus est.

R. Ras. lign. guaiac. ℥ij. aq. font. ℔ij. infund. per viginti quatuor horas, deinde bulliant ad tertie partis consumptionem, colaturæ capiat ℥ij. singulis diebus manè, duabus horis ante pastum, corpus tegendo paulò plus solito, & continuando per viginti dies.

R. Diagrid. pulver. gr. vj. calomelan. gr. v. fiat pulvis tenuiss. datur cum cochleari uno vel altero panatellæ saccharatæ, superbibendo parùm jusculi, continuetur hoc remedium quinto quoque die, augendo dosin utriusque medicamenti, juxta operationem.

R. Residentiam prædicti decocti, aq. fontis ℔ij. F. bochetum pro potu ordinario addendo sacch. & liquirit. q. s. ad saporis gratiam: his remediis per mensem continuatis pro-

Sectio

bâ:

bè convaluit. *Lazarus Riverius*. obs. 95. cent. 2.

Mercator quidam lue venerea laborans ab aliquot mensibus à me curatus est, sine ullo alio remediorum apparatu, per opiatam *Neapolitanam Renodai*, cui addebam singulis diebus mercurii præcipitati albi cum spiritu sulph. præp. ℞. & per intervalla exhibebam calomel. turqueti seu merc. d. sexies sublimati ℞j. cum resin. scammon. gr. xij. in forma pilulari, cum usu Bocheti ex decocto guaiaci & sarsie per viginti dies multos etiam alios curavimus usu solius opiatæ prædictæ cum mercurio prædicto & decocto sarsieparillæ per longum tempus quibus autem alvus multum movebatur, illi tantum alternis diebus sumebant prædictæ opiatæ ℞ss. *Simon Jacox*. observ. 91. cent. 4. obs. *Riverii*.

Puellæ duæ quarum major vix attigerat quintum, minor verò tertium ætatis annum, laborabant lue venerea per contagium suscepta cum ulceribus multis in ore & pudendis, nec non pustulis & fœda scabie per totum corpus erumpentibus frustra exhibitum fuerat decoctum guaiacini per mensem integrum à perito chirurgo. Vocatus ego, intra quindecim dies prædictas puellas curavi mercurio præcipitato albo; exhibendo scilicet singulis diebus majori puellæ gr. vj. minori verò gr. iv. augendo tamen utriusque dosin aliquando juxta operationem, quæ talis fuit, ut utraque singulis diebus bis aut ter alvum deponeret, nec vo-

mitus ullus nec pytalismus unquam subsequutus est: perseverabant per dictam tempus in usu Bocheti. *Simon Jacox*. observ. 16.

Mulier lue venerea infecta, puellum peperit pustulis & ulceribus in variis partibus affectum, qui curatus fuit præcipitato albo ad gr. ij. vel. iij. exhibito cum saccharo & lacte singulis vel alternis diebus continuando per mensem integrum incepta est remediæ exhibitio quindecimo natiuitatis die. *Samuel Formis*. observ. 26.

Henricus tertius Gallorum rex lue venerea laborans à medicis ordinariis curari non poterat. Monitus fuit *Penam* tunc temporis *Lutetia* medicinam facientem, multos ab hoc morbo liberare remedio peculiari quod à quodam *Turca* didicerat; illum vocari iussit, ab eoque curatus est. Remedium tale erat.

℞. Rad. bardanæ in taleolas sectæ, ℥viij. vini alb. & aq. fontis, an ℥ij. bulliant ad mediæ partis consumptionem, addendo sub finem sen. mund. ℥j. vel ℥jss. pro dispositione ægotantis colaturæ capiat manè ℥ss. sudores provocando cum silicibus majoribus calidis linteis obvolutis, quorum unus admoveatur plantis pedum, duo tibiis, duo cruribus, duo juxta medium parte exteriori, & duo juxta humeros, probe regendo ægrum; sudores copiosi excitantur per horam unam cum dimidia, & circa vesperam alvus solvitur bis aut ter hoc remedium præmissis universalibus usurpabatur per spatium quindecim aut viginti dierum. Postea

capiebat mane singulis diebus decoctum bardanæ sine sena & sine ullo regimine per mensem integrum aut dies quadraginta. *Samuel Formius. observ. 41.*

Curatus à me est puer quinque annorum præcipitato albo ad gr. iv. exhibito singulis diebus per viginti dies cum panatella per inferiora tantum purgabat, neque ullus unquam secucutus est pyralismus. *Samuel Formius. obs. 51.*

Chirurgus interdum errare contingit in luis veneræ curatione, quando post ordinaria remedia convenienter usurpata, ægros perfectè curatos non esse existimant, quod adhuc quedam symptomata luem veneræ comitantia, apparere non desinant, unde ægros interdum in nova tormenta conjiciunt, & in atrophiam aut tabem præcipitant cum tamen illa symptomata spontè dispareant, aut levibus quibusdam topicis remediis discutiantur.

Dum essem *Lutetie* apud D. *Helotum* Chirurghum peritissimum, Nobilis quidam *Parisiensis*, temperamento melancholicus se illi curandum tradidit, qui præter dolores nocturnos, aliæque luis veneræ symptomata, tumorem patiebatur in cervice ex pituita & melancholia genitum post inunctionem ex unguento mercuriali, copiosus fuit pyralismus, & omnia luis veneræ symptomata prorsus abolita sunt, uno excepto tumore, cujus duæ tertie partes discussæ fuerant existimabat æger se non esse curatum propter tu-

morem superstitem ab alio tamen Chirurgo seniori ad hanc rem vocato confirmatus fuit, & admoto emplastro de vigo quadruplicato mercurio, tumor discussus est spatio unius mensis.

Alter vir Nobilis curæ meæ commissus, absoluto pyralismo, se non curatum esse putabat, quod ulcus in cervice & regione œsophagi remaneret hoc tamen ulcus remediis vulgaribus intra mensem curatum est, sine ullo remedio luem veneræ respiciente. *Dionysius Pomares. obs. 16.*

Sectio vigesima secunda.

De Lumbricis.

Lumbrici (græcè *ὕμνδρις*) ex omnibus corporis partibus intestina maximè occupare solent ex crassa & lenta pituita, quæ in intestinis frequens, corrupta præparataque est, ab uberrimo insito calore susciuntur, vitamque sumunt, eorum animalium exemplo, quæ ex putri materia cœlestis caloris ope vitam habent pro varia putrescentis materiæ figura, variz sunt lumbricorum species. Alii sunt longi & teretes, qui in superioribus gracilioribusque intestinis gigni solent hi omnium frequentissimi sunt, sursum quandoque irrepunt in ventriculum, inde per gulam, os ipsum conscendunt, è quo hiant etiam profiliunt. Alii rursus breviores sunt & lati, qui serpè miræ serie inter se coherent, cucurbitini dicun-

dicuntur interdum mutuo horum adhaesu contextitur latus ille vermis, quem ob similitudinem *Taxia* appellant, quod fasciis & vittis mulierum similis tam longus ac latus existat, ut per omnia præcipue verò crassiori extendatur intestina. Alii denique sunt exigui & tenues, *Ascarides* dicti, quibus ferè sedes est in recto intestino. omnibus materiam suppetat cruditas & crapula, & eorum usus quæ faciliè putrescunt. Pueri quam adulti his sæpius affliguntur. Lumbricorum signa sunt oris foetor ad aciditatem vergens, dejectiones stercorei bubulo similes, febres aliquando, quæ pluries in die exacerbantur, cum anxietate, animi deliquio, nausea, vomitu, & siti inexplibili; genæ alternatim rubent & livescunt, narium pruritus adest, & dentium stridor, capitis item gravitas & sopor, deliria etiam & convulsionem epilepticæ; tussis adest sicca, dolor in ventre plerumque affligit, inflatur etiam & distenditur venter, horrida est in somno expirantiscentia, fames adest nonnunquam canina; corpus interdum decrescit, pulsus est inequalis. *Ascarides* ex pruritu ani molesto cognoscuntur, & feces non raro iis conspersæ apparent gravissima ut plurimum inter sunt symptomata, minus tamen noxiæ sunt *Ascarides*.

Subsectio prima.

Pro Lumbricis puerorum.

INter medicamenta interna est oleum hoc quo ego scælici cum successu uti soleo.

R. Absynth. pontic. santoni. abrotan. hyssopi, thymi, an. ʒj. rutæ, cardui, menth. prassii, cent. min. an. ʒss. corallin. ʒij. flor. hyperic. ʒjss. succi glaregi ʒij. rad. ireos, enulæ, gentian. dictamn. alb. an. ʒj. tormen-til. myrrh. C. cervi ussi, an. ʒij. agar. rhei, aloes, an. ʒss. cardamom. lupin. an. ʒjss. sem. brassic. portulac. coriandr. præp. an. ʒj. amygd. amar. ʒj. sem. citri ʒss. sem. secalæ ʒij. sebest. ping. ʒjss. M. incisus incidendis; & contusis contundendis, omnia in vase vitreo ponantur, addaturque olei olivarum dulc. tantum quantum possit omnibus supernatare, & per quadraginta dies vas Soli subjiciatur, vel si citius hoc parandum sit, bulliant omnia in B. M. per duodecim horas continuè, deinde oleum coletur absque forti expressione, cujus ego soleo ʒj. pueris exhibere, adultis verò ʒij. & mirificè prodest; & eo magis si partes etiam pulsatiles inungantur. Vinum etiam infusionis Mercurii miri est usus. *Jul. Caesar. Claudinus.* consult. 64.

R. Rhei, agar. troch. an. ʒss. oxymel. simpl. aq. gramin. an. ʒvj. M. F. potio parva. Vel,

R. Agar. præp. rhei el. an. ʒss. oxymel. l. syr. de endiv. aq. gram. an.

an. $\frac{3}{4}$ ß. M. F. potio quantum ad evacuationem non credo aliud esse prestantius remedium quam agaricum & rhab. Utilis etiam est hiera. Clysteres non facerem nisi ex lacte & saccharo. *J. Baptista Montanum.* consil. 221, & 222.

Si Lumbrici molesti sunt, neque ulla febris urget, detur puero \mathcal{H} j. vel $\frac{3}{4}$ ß. ex sequenti pulvere in vino dilutissimo, vel lacte, vel sero ipsius, vel jure carnum mediocriter salitarum, vel julepo aliquo & differat cibum in horas duas vel tres.

R. Sem. Santonic. corallin. an. $\frac{3}{4}$ j. dictamn. alb. rhei, bistort. tormentill. an. $\frac{3}{4}$ j. M. F. pulvis, qui aceto acerrimo irroratus paulatim in umbra siccetur, serveturque in usus. Remedium est probatissimum, etiam in lenta aliqua febre haud culpandum: Lumbricos interficit, atque ad eos expellendos excretricem facultatem commovet: uno eodemque tempore quod etiam sine hujus pulveris usu fieri utiliter poterit, applicetur ventri hoc emplastrum.

R. Farin. lupin. pulv. cent. min. pulv. fl. stæchad. an. $\frac{3}{4}$ ß. aloes, fellis tauri, an. $\frac{3}{4}$ jß. M. cum oleo absynth. F. Emplastrum, ventri applicetur. Ego sæpenumerò foeliciter usus sum hac arte; à xyphoide cartilagine ad umbilicum usque ablavo aut rigo totum ventrem aqua vitæ in qua maderit absynth. tum madentem locum inspergo pulvisculo myrrhæ, & applicatum duplex calens linteum fascia obligo. Puerum primum in ventrem decumbere aliquandiu per-

mitto. Lumbricos iste fatus non in foeliciter sine incommodo, & non magno negotio excludit: experimento constat optimum esse lapidem busonis appensum puero. *Reinerus Senander.* consil. 30. sect. 3.

Subsectio secunda.

Pro Lumbricis.

AD enecandos Lumbricos utatur Vir Generosus per biduum vel quadriduum hoc pulvere.

R. Coriandr. præp. $\frac{3}{4}$ jß. sem. portulac. citri, limon. an. $\frac{3}{4}$ j. zedoar. $\frac{3}{4}$ j. C. C. usti $\frac{3}{4}$ j. M: F. pulvis. dosis $\frac{3}{4}$ ß. ut mortui educantur utendum his pilulis.

R. Aloes rosat. $\frac{3}{4}$ j. myrrh. el. $\frac{3}{4}$ j. cum syr. ros. sol. F. pilulæ mediocres. dosis $\frac{3}{4}$ ß. vel portione hac.

R. Decocti sebest. $\frac{3}{4}$ ijj. rhei el. $\frac{3}{4}$ j. maceretur in eo prius aqua cinnam. humectata; & expressum detur. *J. Crato.* consil. 13. lib. 1.

Puerulus quidam trium annorum per multos dies vexatus est alvi fluxu & nausea serè perpetua, cum febre acutissima quæ à Lumbricis in ventriculo & intestinis contentis, exoriri videbantur. Post varia frustra tentata remedia, cum jam æger in summo vitæ periculo versaretur, ipsi exhibui calomelan. turqueti gr. xij. statim cessavit nausea, & toto serè die dormivit, at noctu vomitus & alvi fluxus multo graviore excitati sunt; in excrementis inveniebantur frustula vermium putrefacta in maxima copia.

copia: mane dormivit & totò die sequenti; neque amplius vomuit, & intra viginti quatuor horas febris expers apparuit, atque ita curatus, ut aliis remediis non indigerit. *Lazarus Riverius.* obs. 28. cent. 1.

Puer quidam quatuor annorum Lumbricis ita laborabat, ut gravi ventris dolore torqueretur, cum summa virium dejectione, ita ut pulsus non perciperetur. Tertio die quatuor Lumbricos mortuos per os excrevit, cum vomitu humoris nigri. præscribo ipsi potentia ad Lumbricos remedia, tum interna, tum externa, quæ nihil profuerunt. tandem jubeo ut exhibeantur calomelan. gr. viij. cum diagrid. gr. vj. quo medicamento alvus soluta est, excrevitque materiam viscidam, glutinosam, putridam, cum duobus Lumbricis, ter alvum deposuit, & minime levatus est, & intra paucos dies omnino convaluit. *Lazarus Riverius.* obs. 5. cent. 2.

Puella trium annorum laborabat febre acutissima cum magna anxietate, & virium prostratione. Vocatus ad eam circa vesperam, judico eam ex Lumbricis laborare, & præscribo potiunculam ex hieræ 3ß. syr. rosac. 3ß. cum aq. portulac. q. s. quæ nocte eam purgavit, & inde plurimum levata est, postmodum præscribo julepos sequentes.

R. Fol. acetos. portulac. & endiv. an. M. j. summitat. hyper. & scordij. an. pj. coq. ad sßj. in colat. dissolv. syr. limon. 3ijj. F. julepus, capiat 3ijj, mane, meridie, & vespere.

intra biduum omnino curata est. *Lazarus Riverius.* obs. 16. cent. 2.

Nostrates mulierculæ putant omnes pueros vermibus laborare; sed cum nullus rejicitur vermis, eos dicunt in humores putridos fuisse conversos, nec malè, nam ut vermes in phiala conclusi, & fimo calente obruti, brevi convertuntur in pastam, cur in corpore nostro, cujus calor simili calori respondet, non idem fieri, vermibus enecatis ab amaris medicamentis? certè hoc videtur mihi rationi consentaneum. *Petrus Pachequus.* obs. 57.

Puellus quatuor annorum Lumbricis valdè obnoxius, laborabat inappetentia, nausea, pruritu narium, siti, inflatione ventris, cum ejusdem toeminibus & febre: quum cum verminosam esse ex præcedentibus signis esset manifestum, exhibui merc. dulc. gr. xij. diagrid. gr. v. Post duas horas ab assumpto remedio, viginti circiter Lumbricos simul glomeratos per alvum rejecit, & prædicta omnia symptomata evanuerunt, ægerque convaluit. *Simeon Jacoz.* obs. 11.

Subsectio tertia.

Pro Lumbricis.

Nisi magnis experimentis præstantissimum remedium ad pueros Lumbricos comprobasset, haud auderem hic inter arcana selecta reponere: quippe tanta est ejus virtus & potentia, ut mortuos sæpe pueros à vermibus ad vitam trahat.

hac

hac industria paratur in libris singulis aq. fontis, ol. sulphur. vel vitrioli aliquot guttulae addendae sunt, ita ut aqua acidula fiat, quae pueris, natuque maioribus danda est, diu noctuque ad placitum, est enim praestantissimae virtutis. *Jul. Caesar Baricellus. Hortul. Genial. pag. 44.*

In Lumbricis necandis non modo portulacae aqua stillaticia aptissima judicatur, verum etiam illius semen. Narrat enim *Arnoldus de Villa-Nova* quendam puerum, dum esset in mortis periculo constitutus propter Lumbricorum multitudinem, 3ß. sem. portulacae cum lacte sumptisse, atque Lumbricos multos emisisse, sicque fuisse liberatum. *Jul. Caesar Baricellus. Hortul. Genial. pag. 89.*

Hydrargyrum, quod à multis venenum existimatur, foelicissimo successu contra vermes exhibetur: tantaeque certitudinis illud in Hispania reputatur, ut mulieres tenellis pueris, qui lactis vomitu laborant, ad quantitatem granorum iij. in substantia propinare audeant, hac enim via morbus cessare videtur frequentatis experimentis. Ego quidem viduam mulierem curavi, quae novem dierum spatio vomitibus continuis ex vermibus laboraverat, & ferè triduo non comederat, nec cibum retinere valuerat. huic cum ʒij. hydrargyri mortificati cum tantillo cydonii propinassent, absque ulla molestia per alvum centum & plures emisit vermes, & eadem die liberata est, & solita exercuit domi & foris negotia, magna omnium admiratione, cum prius

debilis & emaciata esset aliis etiam exhibui & bono semper eventu: domique continuò aquam habeo, in qua hydrargyrum infusum retineo, illamque puerulis pro vermibus libentissimè concedo, nec adhuc quempiam ex illa noxiam recepisse expertus sum. Usus est hoc remedio ad vermes necandos *Martialis, Horatius Augenius*, & plerique alii celebres viri, qui omnes hujus auxilii maximè extollunt beneficium. datur pueris in substantia ʒj. grandioribus ʒij. vel 3j. corrigitur & mortificatur in mortario vitreo cum sacch. rubro, ubi tam diu conteritur, donec in partes invisibiles dissolvatur: ne autem in pristinam formam iterum redeat ol. amygd. d. gt. ij. addere oportet, & cum sacch. violato, rosato, vel cydoniato jejuno stomacho languentibus propinatur. *Jul. Caesar Baricellus. Hortul. Genial. pag. 112.*

Aqua communis bullita cum argento vivo, pauco & innoxio potu omnes interimit vermes, tam in intestinis, quam alibi: in ulceribus autem si aqua ista affundatur. *Jo. Helmontius*. tractat. cui titul. *Sextuplex Digestio Alimentum Humanum.*

Quia saepe non nisi magno labore & longo tempore verminosi affectus in nonnullis pueris expugnari possunt, quam plurima remedia, eaque praestantissima, ab autoribus inventa & usurpata sunt, tum interna, tum externa inter interna sunt pulveres, quorum praecipui sequuntur.

R. Sem. contra, seu fantonici ʒß. co-

corallin. 3ij. raf. C. Cervi 3ij. F. pulvis. Vel,

R. Sem. contra, corallin. & C. cervi usti, an. partes æquales. Vel,

R. Pulv. hier. simpl. 3ij. sem. contra, scord. cent. min. corallin. an. 3j. M. F. pulvis. Vel,

R. Rhei & agar. an. 3j. troch. alhand. ʒj. diagrid. ʒβ. corallin. C. cervi usti. an. ʒβ. myrrh. zedoar. fl. tanaceri, an. ʒj. sal. absynth. & tartar. an. 3β. F. pulvis tenuissimus dosis omnium erit à ʒj. ad 3j. pro ætate puerorum in liquore idoneo.

Muljercula vulgò pueris à Lumbricis malè habentibus exhibere solent semen contra saccharo incrustatum, vel nudum semen cum melle permixtum quod remedium præstantissimum est: Siquidem Lumbrici dulcium rerum avidi mel devorant, & cum melle semen quo interficiuntur quia verò illud semen valdè calidum est, temperari potest in aceto infundendo per duas horas, postea verò cum melle cocto misceatur ad formam opiatur, quam *Amatus Lusitanus* prædicat tanquam primum adversus Lumbricos remedium.

Inter topica ventri admovenda, utile est sequens cataplasma.

R. Farin. Lupin. ʒij. myrrh. aloes, an 3ij. sellis bovis, q. l. ol. absynth. ʒij. F. cataplasma.

Interim toto morbi decursu clysters frequenter injiciendi sunt, primum attrahentes lumbricos ex dulcibus compositi, qui non solum ex decocto liquirit. passul. & sicuum parari possunt, sed etiam ex jusculo pul-

li admixto saccharo & melle rosac. vel ex lacte, si febris abfuerit at si lumbricos in crassis jam intestinis esse conjiciamus, quia tunc vix amplius in tenuia possunt ascendere, medicamenta illos encantia per clysterem infundere possumus in hunc modum.

R. Rad. gram. ʒj. fol. betæ, malv. mercurial. & portulac. an. M. ʒ. corallin. p. j. coriandr. prxp. & sem. contra, an. 3ij. F. decoctio in colar. ʒbj. dissolv. ol. rosac. ʒij. cass. extract. 3vj. spec. hier. 3ij. mell. viol. ʒj. F. Clyster. *Lazarus Riverius. prax. med. lib. x. cap. 9.*

Vidi quendam pro tabido habitum & quasi conclamatum, qui potu pulveris corticum aurantium ad 3j. per tres vices, in vino, curatus fuit, ejectione innumerorum vermium. *Petrus Borellus. cent. 1. obs. 90.*

Subsectio quarta.

Pro Lumbricis.

Non probo consilium vel vulgi, vel medicorum, verminosis pueris vermes vino lotos, in tegula siccatos exhibentium; cerò enim mihi persuadeo experientia edoctus, materiam illam vermium putrem, putri puerorum pituitæ remixtam, à magno illorum calore iterum animari. ut videmus muscas submersas multis diebus mortuas, si non premantur, sed simpliciter extinguantur, soli denuo expositas, novo calore iterum vitam volatumque, ut &

pediculorum pelles in puerilibus capitibus & vestibus relictas, amissam inter ungues & pectinem animam recuperare. *Henricus ab Heers.* observ. 9.

Inter omnia medicamenta vermes necantia facile principatum obtinet juxta *Sennertum* Corallina herba, sive muscus marinus, ex qua in *Italia* circumforanei suum pulverem conficiunt, & ad miraculum usque vermes necant. dosis ʒj. Utilis etiam est pulvis ex sem. santonic. sem. tanacet. & rad. primulae veris, estque hic pulvis agyrtarum nostrorum in *Germania*. *Wolfgangus Hoefernus.* *Here. med.* lib. 7. cap. 6.

Puer quidam quatuor annos natus in febre incidit gravem & inordinatam, cum capitis dolore, tussi, siti, tremore in somno, & vociferatione; ex quibus verminationi cum obnoxium esse coniecimus. qua de causa tanacet. semen cum syr. viol. tribus matutinis exhibuimus: unde plures quam centum, pedalis longitudinis, Lumbricos excrevit, & subito à febre, tussi, reliquisque symptomatibus fuit liberatus. *Jac. Weckerus.* De Observationibus propriis referent. Schenkio. lib. 3. obs. medicin.

R. Pomum aurantium aut citrium parvum, excava tantam partem, quae capiat theriac. ʒij. aloes ʒj. croci gr. vj. assa pomum, & succum exprime, quo regio ventris inungatur. Utilis est & theriaca aceto vel limonum succo dissoluta illita.

Ascarides quia sunt in intestino recto, suppositoriis rectissime educuntur, quibus admiscuntur resing. iis enim vermes adherent & educuntur. *Daniel Sennertus.* pract. lib. 3. part. 2. sect. 1. cap. 5.

Ad consumendam omnem Ascaridum materiam, nec non delendam intestinorum ad hæc animalcula procreanda proprietatem, vix quicquam utilius excogitari potest, quam si aloes succotrina ʒj. singula quaque hebdomada devoret.

Aloen enim extremas intestinorum partes arcana quadam facultate cluere atque expurgare longo usu probatum est. Sic etiam non parum conferet, si singula hebdomada clyster ex decocto absynth. lupin. hord. & corallin. injiciatur, ac frequenter annis lupinorum decocto foveatur. Laudo quoque ut ex linteo tenue collyrium fiat atque ano imponatur hocce linimento inunctum:

R. Fell. taurin. ʒj. pulv. lupin. ʒijß. ol. absynth. ʒj. vini alb. ʒij. M. ad ignem. *Hier. Mercurialis.* tomo 1. consult. 13.

Unguentum ex argento vivo, resina, & axungia factum, si podici illinatur, vel illud illi imprimatur, aut suppositoriis illitum intrudatur, præ omnibus remediis ad vermes Ascarides dictos delendos efficacissimum est. *Felix Platerus.* prax. med. tom. 3. cap. 13. pag. 891.

Subsectio

Subsectio quinta.

Pro Lumbricis latis.

Fortioribus medicamentis opus est, ut lumbrici lati interficiantur: quapropter etsi in teretibus purgantia, cum interficientibus commodè admisceantur; præstat tamen in latis, nulla iis purgantia primùm admiscere, cum purgantia non sinant medicamenta vermes interficientia diu in intestinis hærrere, sed ea citò per alvum secum educant. Si verò prius exhibeantur medicamenta, quæ ipsum debilitent, totus rotundus factus ad pile figuram exit, & homo sanus evadit. Commendatur hic imprimis filix, è qua recenti aqua destillata datur; vel pulvis ʒβ. pondere, infantibus; natu majoribus ʒj. adultis ʒiij. cum aqua galegæ, quæ sine ullis molestiis vermem & lentè & citò, si velis, enecat. Commendatur & cortex radicis mori, & corallina duplici pondere. Utilis est & theriaca aceto vel succo limonum dissoluta. Decoctum etiam cent. min. lupin. scordii: sicut & usus aloes cum croco & myrrha, atque usus hieræ cum scammonio. *Daniel Sennertus. pract. lib. 3. part. 2. sect. 1. cap. 5.*

Mulier quædam viginti annorum, sæpissimè dolore ac torminibus ventris, imbecillitate ventriculi, nausea, item eructationibus & cibi fastidio vexata, me in consilium adhibuit. tum pulvere quodam laxativo (qui recipit rheum turbith & sennam) &

syr. ros. solut. composcum rheo, agar. & sena exhibitò, Lumbricum latum per secessum unà cum excrementis excrevit: quem cum mihi monstrasset, attonitus fui. Est enim Spithamas viginti longus, latus grana sex, crassus verò grana duo. Post excretionem hujus Lumbrici, iterum expurgato corpore, & quæ partes principes roborant, per dies aliquot exhibitis, convalescit femina illa, & huc usque bellè se habet. *Guil. Fabricius Hildanus. obs. 70. cent. 2.*

Legantur Observationes tres proximè sequentes ubi plures tales de Lumbricis latis referuntur historiz.

Sectio vicefima tertia.

Pro Lupia.

Puella quædam laborabat tumore scirrholo nucis juglandis magnitudine, superiorem metacarpii partem occupante, qui discussus est meo consilio, admota super partem affectam lamina plumbea hydrargyro illita, eaque per octo dies gestata tumor disparuit, nec amplius est reversus. *Simeon Jacoz. obs. 9.*

Frater quidam Capucinus Lupiam habebat in genu, post longum tempus ad summam mollitiem tandem perducta fuit, cujus ratione apertionem suadebam, ille verò renuit, inquitens se Lupias huic similes resolutione curatas vidisse foliis acetose

Gggg^a char.

charta madida involutis & sub cineribus coctis; quæ postmodum cum cineribus per cribrum trajectis, incorporabantur in formam cataplasmatris; quod ille per plures dies applicavit calidè, & tumor prorsus evanuit, quod ego valdè miratus sum & postea duas alias Lupias in eadem parte eodem remedio curavi. *Dionysius Pomaret. obs. 3.*

Finis Libri Decimi.

M. E. D. I.

MEDICINÆ PRACTICÆ

Liber Undecimus.

De Affectibus à Litera M. incipientibus.

Sectio prima.

Pro Macilentis.

Quidam jubent corpus verberari cum virgulis quousque rubeant eorum carnes, id enim calorem roborat & attrahit ad digerendum & ad perfectius convertendum nutrimentum attractum, non desunt qui easdem virgulas prius inungant oleo olivarum. Dixit *Avicenna* quod flagellatio corporis cum corrigiis molli- bus moderatè facta semel omni die, post cibi digestionem, impinguat corpus vehementer cutem rubificando, & nutrimentum ad membra attrahendo: qui vult impinguari, utatur optimo vino, gaudeat, lætetur, abstineat à sanguinis missione & purgatione, utatur balneo post cibum completa prima digestionem, non to- leret sitem, multum comedat, pa- rum bibat, & præsertim vinum gene- rosum, non irascatur, neque sit sol- licitus, vel tristis, coitum avertetur,

multum dormiat & in lecto molli- hæc omnia ut & vina dulcia & cibi unctuosi hominem pinguiorem faci- unt. Puellæ *Venetæ* cum matrimonio copulandæ sunt, lautè admodum tra- ctantur, ut habiliores fiant; utuntur tritico cum lacte nutrito, longius in diem dormiunt, valde otiose extra aerem vivunt; ut tandem caponum instar pinguescant, ideo & unctuosus & dulcibus vescuntur cibis, ut ita magis delicatule ac venustæ suis sponsis dedicari possint. *Petrus Forestus*, obs. 11. & *Schol.* lib. 31. De *Fucis*.

Sectio secunda.

Pro Maculis Infantium.

Solent tenella infantium corpora, dum in utero existunt materno, maculis quibusdam, nævis, lituris, verrucisque quæ à matris imagina- tione fiunt, commaculari: hæc porro quasi

quasi sigilla imprimuntur, & difficulter post ortum elui possunt pro iis delendis principatum habet caryophyllata, cujus vis & potentia in huiusmodi maculis extricandis mirabilis iudicatur: sumitur autem planta hæc cum suis radicibus in fine mensis Maii, atque à terrestreitate emundata in alembico destillatur; ex aqua stillata si infantium lituræ maculæque sæpius lavantur, absque dubio evanescent. *Joh. Cesar Baricellus. Heri. genial. pag. 266.*

Macula foetui impressa admota manū cadaveris longa tabe extincti, omni que vitæ proprietate exuti, donec frigus partem maculatam penetraverit, (quod sit spatium unius misere) de cætero sponte evanescit. *Jo. Helmontius. tract. cui tit. Demens ideas.*

Sectio tertia.

De Madarofi.

MADAROFIS (in pædibus glaber) nihil aliud est quam defluviurn pilorum palpebræ oritur à vitiosis & acribus humoribus ad ciliorum radices confluentibus, & pilorum radices erodentibus: post febres malignas sæpe accidit.

Subsectio unica.

Pro Madarofi.

R Epurgato corpore, ut hoc unguento palpebras liniret præcepi.

Rx. Stercor. lepor. & sterc. hircin. an. ʒj. cortic. avellan. ustar. ʒij. pingued. urfi vel caprin. q. s. F. unguentum. avellana etiam adusta & cum adipe urina vel caprina incorporata nasci facit pilas. *Petrus Forestus. obs. 46. lib. 11. De morb. ocul. & palpebr.*

Sectio quarta.

Pro Mammarum Inflammatione.

Puerpera cum lactare infantem inciperet, sensit immensum cruciatum in mamilla dextra, cum rubore & duro tumore renitente, in ambu papillæ; aderatque febris: mox cognoscere potui inflammationem esse: iussi primum inungere hoc unguento.

Rx. Mucilag. sem. psyllii ʒʒ. bol. armen. ʒij. olei rosac. aceti rosac. an. ʒij. M. F. unguentum. die sequenti cataplasma applicui ex farina hordei, lacte & ol. rosac. post duos dies addidi huic cataplasmati ol. chamæ. lil. farinæ semin. lini & farinæ græc. portionem; quia suppurabatur sequenti die dolor augebatur & febris, pure genito applicui hoc cataplasma.

Re.

Sectio

R. Farin. hord. fabar. an. p. j. sem-
lini fenugrec. an. pβ. fl. chamæm.
p. j. rad. lil. & ireos, an. ββ. coq. &
contund. addendo ol. chamæm. βij.
croci βj. F. cataplasma sequenti die
reiteretur addendo ficum numero x.
farinæ orizæ βj. caulium malvar. co-
ctarum & contus. unā cum lardo
3vj. apparebat abscessus acutus, pure
ex contactu refugiente jussi ferment-
um cum pulpa ceparum coctarum
applicare sequenti die sponte rup-
tus est abscessus, puris magna copia
profluente ad dies binos: imposui
turundam cum terebinthina & mel-
le, tandem paucis immisso balsamo
integre curata est. *Felix Platerus.*
obs. lib. 2. pag. 521.

Puerpera alia mammae inflamma-
tione laborans, intra paucos dies sana-
ta est his duobus remediis: primis
diebus facta fuit embrocatio ex dua-
bus partibus olei rosati completi, &
una omphacini: sequentibus diebus
admotum est bis in die unguentum
de althea. *Lazarus Riverius.* obs. 41.
cent. 1.

Juvenis mulier circa nonum gravi-
ditatis mensem correpta est tumore
mammæ sinistrae cum tensione, rubo-
re & pulsatione. Vocatus Chirurgus
cataplasma de mica panis statim ad-
movet, unde tumor admodum incre-
vit: vocatus ego cataplasma prescri-
bo ex farina fabarum cocta in oxy-
crato, sæpe immutandum; quia in-
tra paucas horas exsiccat: intra
duodecim horas inflammatio ablata
est, tumorque admodum imminutus,
& intra paucos dies omnino eva-

nuit. *Lazarus Riverius.* obs. 74.
cent. 4.

Sectio quinta.

Pro Mammarum duritie & tumore.

Sequenti linimento quo ego cum
maximo fructu in tumoribus
mamillarum utor, locus affectus in-
ungi poterit.

R. Gummi ammoniac. βj. ol.
amygd. lil. alb. ping. gallin. an. βij.
succ. cicutæ βiij. acet. scyllit. βlj. M.
maneatque in infusione horas vigin-
ti quatuor, in loco calido, postea
coq. f. a. colatura cum forti expressi-
one servetur ad usum in preparati-
one autem hujus linimenti, danda est
opera ut lentissimo igne coquatur,
neque humiditas succi & aceti omni-
no inter coquendum absumatur, nul-
lius enim valoris esset medicamen-
tum: singularem habet efficaciam in
tumoribus ex viscida materia ortis
in quacunque parte corporis fuerint:
linimento isto calide inuncta mamma
sequens poterit applicari empla-
strum.

R. Empl. de mucilag. & de me-
lilot. an. βij. gummi ammoniac. in
aceto scyllit. dissolut. βjβ. M. F. f. a.
emplastr. addendo parum ceræ si o-
pus est. *Gul. Fabrici. Hildanus.* obs.
25. cent. 3.

Virginis cujusdam mamma tumuit,
indurata fuit, doluitque vehementer
illam hoc modo curavi: manē &
vesperi

vesperi inunxi mammam affectam balsamo sulph. nostro. Postea applicavi empl. diasulphuris nostrum (cujus descriptionem vide infra libro 18. sect. 21. De Ulcere subsect. 4.) quibus indies tumor, durities & dolor diminutus fuit, ac paucis interpositis diebus ad suppurationem pervenit, apertaque est in multis locis, & brevi ad optimam sanitatem reducta est: nam hæc duo remedia valent ad mammarum omnia vitia etiam ulcera cancrofa. *Martinus Rulandus.* curat. 2. cent. 8.

Cataplasma ex caulys virentibus foliis & aristol. rot. oleo communi veteri incoctis super mammam scirrhoso tumore affectam die noctuque gestabit, ita ut singulis octo vel sex horis permuetur: si tumor in carcinoma videatur degenerare, utendum erit oleo rosac. completo cum portunculæ lithargyri in mortario plumbeo diu agitati. *J. Zecchini.* consult. 14.

Mulier Nobilis puerpera laborans tumore mammae sinistrae præduro ex concretionem lactis, irritis omnibus remediis ex arte per mensem integrum usurpatis, curata est sumendo 3j. pulv. millepedum præpar. in jusculo per triduum: hujus autem pulveris eximias dotes sæpe vidimus & audivimus ab expertis in hujusmodi tumoribus ex lacte concreto, nec non etiam in cancro mammarum ac reliquorum partium, ut contigit cuidam viro, qui patiebatur ulcera multa profunda in multis corporis partibus, præcipuè verò in tibiis, à quibus bre-

vi tempore curatus est, sumendo 3j. prædicti pulveris per septem vel octo dies alternos, præmissis tamen præmittendis. *Simon Jacoz.* observ. 89. cent. 4. obs. *Riverii.*

Sectio sexta.

De Mania.

MANIA (ἀπὸ τῆς μάχης ab infaniendo) latinis furor seu insania, delirium est intermissionis expers sine febre, sed cum furore & ferina quadam rabie conjunctum: oritur à dispositione spirituum servida & ignea concomitante forsitan maligna & venenata qualitate: hanc dispositionem produci volunt authores à bile atra: qui hoc malo laborant feroces sunt & effrenes, & nisi vinculis cohibeantur, vestimenta propria dilacerant, & in obvios quosque immanis bellæ instar dentibus, unguibus & pugnis impetum faciunt: nec sibi ipsis parcunt: vigilant præterea pertinacissimè, stupendum adest corporis robur imminens maniam ostendunt aurium tinnitus, gravitas capitis, splendores oculis obversantes, tristes & longæ curæ præcedentes, ira ex levi occasione, oculi fixi, in obscenum & ineptum risum nimia proclivitas, consueti hæmorrhoidum & mensium fluxus suppressio: aliquando sit mania à causis externis, quales sunt, philtum, solanum, cerebrum felis, capum, vel luponum morsus: aliquando etiam per consensum fit,

dit, & uteri imprimis, & tunc dicitur
soror uterinus, de quo infra lib. 18.
sect. 30.

Subsectio prima.

Pro Mania.

Iuvenis quidam dissolute vivens
puellam prædixit contra pa-
rentum voluntatem abductam sibi
matrimonio copulavit, ipsiusq; bonis
mox dilapidatis, cum pessime tracta-
vit, adeo ut sæpe desperanda scip-
sam interficere cogitaret: tandem ad
insaniam redacta, vestes dilacerabat,
malesq; catenis victa, etiam stru-
menis quocumq; cubere videi, minu-
tim ungulis dissepebat. Ideoque
devecta ad Empiricum quendam ru-
sticum, qui manuscos curare solebat,
septuaginta annis septimana, vixit di-
versis in locis operis, atque universis
penit illi sanguine detracto, ab eo
fuit curata. Inde domum reversa de-
bilis & pallida, mortuo marito, alte-
ri nupsit, cum quo ad quadraginta
annos vixit sana, sterili tamen ma-
liq; colovata. *Petr. Plator. obs.*
lib. 1. pag. 86.

Vir quidam quadragenarius a mul-
tis anno melancholicus adeo obnoxius
fuerat, ut administratione rei fami-
liæ ipsi a magistratu interdictionem
fuerit: tandem in gravissimam man-
iam incipit cum tanto furore, ut
carnis dilacerasset, & frequenter se-
ipsum ex alto præcipitasset, usq; vin-
culis confectus fuisset. In istis veh-
mentissimis agitationibus etiam mori-

busque continuè ferè sudoribus nunc
frigidi nunc calidis madidus erat.
ego cum advocatus essem, elytherem
acrem infudi, deinde venam in cubi-
to dextro incidi, eodemque die post
coenam nonnihil laudari in aq. bor-
rag. dissoluti exhibui, frontem &
tempora ol. rosac. & viol. inunxi: ea
nocte utcumq; quietior fuit: postero
die ad 5j. extracti melanagogi ex
decocto polip. fol. sen. beton. cuscute
scalios. aliisque appropriatis ex-
hibui vomuit bis rerva, alvus quin-
etiam quater aut quinquies sub-
ducta fuit: hinc impetus ille manie
aliquomodo remisit, eodem die post
coenam iterum somniferum conseci:
omni alteram minorem exhibui: quie-
vit satis bene ea nocte, & altero die
penitus mente constabat: post ali-
quot dies cum melanagogam aliquoties
reiterassem, & extractum helle-
bori nigri semel atque iterum exhi-
buisset, ita restitutus fuit, ut ab eo
tempore & usque nunc rebus suis do-
mesticis quam prudentissime prospici-
at. *Gail. Fabricius Hildanus. obs. 9.*
cent. 4.

Returit mihi nuper quidam vicine
ecclesiæ pastor, in suo pago infra tri-
duum sanatum fuisse maniacum, ex-
hibito canis cerebro cocto (addebat
unius coloris canem esse debere) affig-
mabatque sibi præterea alios tres no-
tos esse, qui eodem medicamento
sint sanati: commendatur etiam co-
rebrum arietis nondum venerem ex-
pertis, si nimirum caput uno acn
ipsi amputetur, & totum cum pelle,
cornibus tantum abjectis, coquatur.

H b h h

cerebrumque postea cum farina, additis cinnamomi, zinzib. nuc. mosch. macis, caryophyll. an. $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$ (forsan $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$) super prunis misceatur, & in partes tres divisum manē exhibeatur, ita ut post sumptum medicamentum duabus horis nihil comedat aeger, ac in ceteris quoque rectam dietam observet. *Daniel Sennertus* practic. lib. 1. part. 2. cap. 15.

Subsectio secunda.

Pro Mania.

Frequentibus phlebotomiis interjiciendę sunt purgationes in hunc modum.

R. Lapid. lazuli $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$ diagrid. $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. turbith. $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. senz $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. epithym. crem. tartar. an. $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. cinam. & cortic. citri an. $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. croci $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. M. F. pulvis: cujus dosis erit $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. vel $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. cum jusculo, vel liquore appropriato.

R. Ramentor. hellebor. nigr. $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. infund. per triduum in aq. pluvie $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. decoq. lento igne ad tertias colaturę adde mellis opt. despumati $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. M. capiat cochl. j. cum jusculo pingui. vel.

R. Extract. helleb. nigr. $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. syr. viol. $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. pro una dose omnia medicamenta ex helleboro confecta, ut vinum, syrupus, & oxymel, ad hujus affectus curationem plurimum conferunt. Unde olim ferunt *Melampus Amyntani* medici filium, vino helleborato *Prati Argæorum* regis filias, quę se boves exstimabant, libasse.

Balnea aquę tepidę frequenter & post singulas purgationes usurpanda sunt.

Ordo medicamentorum purgantium hoc in morbo talis est, ut primo apozema alterans & purgans per tres aut quatuor dies exhibeatur, post venesectionem in utroque brachio celebratam deinde purgantia medicoria ex potionibus, pulveribus, aut syr. magistrali bis in septimana exhibantur: vehementia vero bis in mense, interjectis continuę venesectionibus diebus autem intermediis balnea, julepi preparantes, aut fuscula alterantia, cum etiam opiatę roborantes exhibeantur: præter julepos vulgares, sequens ex succis paratus erit utilisissimus.

R. Succ. borrag. bugl. & pomor. redol. an. $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. aq. fuman. & cichor. an. $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. sacch. alb. $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. decoq. depurentur & aromatizentur: fantale citrino capiat $\mathfrak{z}\mathfrak{v}$. manē & sero.

Opiata in sequentem modum concinari poterit.

R. Conserv. ros. viol. bagl. an. $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. conserv. fl. tamarisci, & caryophyll. hortens. caulium lactuc. condit. cortic. citr. condit. an. $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. myrobal. emblic. condit. numero 1. confect. alkerim. & de hyacinth. an. $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. pulv. elect. diamarg. frig. & lctif. Gal. an. $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. corall. præp. margar. præp. an. $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. cum syr. de pomis redol. F. opiatę de qua capiat ad magnitudinem castaneę, superbibendo parum julepi aut aquę appropriatę. Inter specifica hoc unum adjiciemus, quod in illustri

qua-

quadam familia *Monspelienſi*, pro ſecreto gentilitio, & hereditario habetur, illiusque deſcriptio talis eſt.

R. Fol. meliſſ. M. j. incid. minutim. & infund. in ſpiritus vini ꝑijj. deinde adde margarit. præp. 3ß. M. doſis cochl. ij.

Denique cauterium ſuturæ coronali applicatum maximè probatur à *Gordano*, ejuſque utilitatem confirmat hiſtoria cujuſdam maniaci; cui cum eſſet vulnus inſiſtum capiti eodem cranii fractura, quamdiu fuit vulnus apertum, tamdiu bene habuit; vulnere ſanato reverſa eſt mania. *Lazarus Riverius*. prax. medic. lib. 1. cap. 13.

Quidam Adoleſcens maniacus, ad cujuſ curationem potentiſſima remedia uſurpata fuerant, ira ut ventum fuerit ad uſum antimonii, trepanum, & arteriotomiam temporum; cum hæc omnia nihil conferrent, caſtrationem conſulvi, qua uſurpata, remiſſa fuere omnia ſymptomata, & furor omnino ceſſavit; manente tamen delirio melancholico, ita ut mania in melancholiam verſa fuerit. *Samuel Farinus*. obſerv. 32.

Subſectio tertia.

Pro Mania.

Mania cura perfectæ talis eſt, exhibeatur vomitorium ex aq. bened. poſt vomitorium per aliquot dies capiat decoctum anagallis flore purpureo (ſine omni additamento) vinum nullo modo exhibeatur.

beat. Præparetur lixivium tale.

R. Herbar. cephalic. cum flor. q. v. coq. in aq. fontana. Deinde R. bacc. laur. rad. hellebor. nigr. an. q. l. contund. invicem craſſè, & infuantur ſacculo interbaſtato & longiori ſacculum coque aliquantulum in prædicto lixivio tandem per novem dies continuos accipe ſingulis diebus iſtius lixivij ꝑijj. caleſc. & cum linteoſis in eo madefactis & leviter expreſſis ſove caput raſum per integram horam, poſtea ſacculum iſtum applica ſuturæ coronali (quamdiu calet) cum bona ligatura, patiens incumbat lecto, & ſi fieri poteſt, quieſcat tunc mira expurgantur, per omnia capitis emunctoria; & alvus ſimul aliquantum ſluit (hic colligitur à quibuſdam uſum hellebori apud veteres æternum potius fuiſſe quam internum) ſic nimirum fuligines inherentes cranio & cerebro mirabiliter diſſolvuntur, quod ſane nulla alia remedia præſtare poterunt. ultimum in hoc morbo refugium eſt cranii apertio cum trepano.

In infania, mania, melancholia etiam, tanquam ſpecificum laudatur ſanguis aſini hæc æſtate ſabrum quendam lignarium reſtituit hic ſanguis ex venis poſt aures captus, in quem liſteola manda, nulli uſui antea expoſita, macerentur & exſiccantur uſus eſt talis ex his laciniiſ cape quantitatem duos digitos latam & unum pollicem longam, macera in hauſtu aq. fontanæ, donec color exeat hanc aquam da epotandam ægro tanti triduo integro mane ſemel, &

quantum fieri potest, sudorem evoca-
quem elicit hic sanguis. *Jo. Hari-*
manus. practic. chymiatr. pag. 53.
¶ 56.

Faber quidam lignarius amens fa-
ctus toto anno ita permansit, utcumq;
solita implorarentur remedia; cum
curru vincus ad suos rediret, solutis
vinculis è plaustrò desiliit in stagnum
profundum; tandem extractus pro-
cadavere, & in carrum depositus, &
deinceps per annos octodecim à ma-
nia liber vixit. idem remedium in
aliis maniacis aliquoties deinceps ten-
tavi, nec me sefellit eventus, nisi quo-
ties formidine præcociter amentes
ex aqua extraherem. fabri exemplo
didici perinde fore si ve in aqua dulci
vel salia submersio contingat. *Jo.*
Helmontius. tract. cui tit. De mens. idia.

Aliis non juvantibus tentari pote-
rit hujus morbi curatio per transfu-
sionem sanguinis virulini ex arteria
vituli crurali, in venam aliquam bra-
chiale maniaci; qualis nuper *Pa-*
rissus in maniacò, ope tubuli, unâ par-
te arteriæ vituli, & alterâ venæ ma-
niaci accuratè inserti, feliciter fuit
facta. hæc chirurgia etiam in aliis
morbis curandis jam satis frequenter
adhiberi fertur. *Henricus Regius.*
prax. medic. lib. 1. curat. 15.

Sequenti medicamento, quod mi-
raculosum effectum habet, dixit mi-
hi *D. Abrahamus* vir longe optimus,
se bonum sibi nomen in *Moravia*
comparasse.

R. Spec. diambæ ʒij. infund. in
vino destillato quatuordecim dies, ut
latum digitum supereminet. add

opil. ʒvj. mumie ʒss. succi hyoscy-
ami ʒj. corall. rubr. carabæ, an. ʒij.
croci ʒj. mofch. gr. xvj. ambre gr.
xij. affuso rursus spiritu vini, ut super-
eminet latum digitum. digerantur
post fornacem per mensem, quotidie
agitando. dosis ʒss. pro ægri consti-
tutione. maniacis, in vigiliis extre-
mis, colicis, in febribus ardenti-
bus, phrenesi & peripneumonia de-
sperata exhibetur. *Carolus Oslvius.*
epist. 53. lib. 3. consil. & epist. *Cran-*
nus, &c.

Sectio septima.

Pro Manus icu & Paraly.

I Cum à pede equino in manu ami-
ci, ut & alterius dolorem & im-
potentiam manuum curavi, præscri-
bendo ut siepe manus totas in recens
jugulati bovis vulnus immitterent,
quo peracto bene se habuerunt. ca-
lor enim ille naturalis nostrum excitat
& expergescit, vel benignitate sua
poros aperit, & humores torpidos
fluxiles reddit; qui aliter quasi co-
agulati residebant, unde corrumpi &
gangrænam accendere possent. *Pe-*
rus Borellus. obs. 55. cent. 2.

Sectio octava.

Pro Marcere.

Medicus quidam mericulosus
veritus ob imbecillitatem ve-
nam

nam ferire mulieri cuidam acerbissimè ex latere dolenti, auxit tantopere febrim & inflammationem in membrana costas succingente conceptam, ut ex retorridi sanguinis aestu, ipsa non secus emarcuerit ac si laborasset immedicabili tabe. quam etiam non obscure videbantur designare, sputa ita frequentia ac sordida, ut copia, spaciem pelvim, & siccior spatiofum facillè replevisset conclave: re autem ipsius jam planè desperata, & morbo ultra quantum mensum in ipsum laviente; apparuit ipsi quasi ex machina Deus: excitando nescio quod erudorum ostreorum desiderium, quod eò quoque lubentius concessimus, quo minus hactenus profuissent potiones concinnatæ ex humidis ac frigidis herbis: qua spe etiam minime excedimus. Vix enim comedere cruda hæc ostrea, quin protinus immisuerentur non tantum calor ac febris, sed etiam usque eo perniciosissimus hic morbus, ut brevi integrè convaluerit; extincto ab algido ac viscido, ostreorum succo pertinacissimo illo incendio: quo proculdubio conflagrasset miserrimè universum ipsius corpus: non temere itaque *Celsus*, quos ratio non restituit adjuvat temeritas; neque certè inconsideratè agere videtur, qui circumspicè cedit naturæ inclinationibus, & obliquat prudenter sinus, ubi non licet rectum tenere cursum: satius quippe est anceps remedium experiri, quam nullum: dubia namque spes certa desperatione porior. *Nicolas Tulpus*, cap. 8. lib. 2. Obs.

Sectio nona.

De Melancholia.

Melancholia morbus, delirium est febris expertus cum metu & morore sine causa manifesta conjunctum: vel est imaginationis & ratiocinationis depravatio à phantasmate melancholico exorta, quo detentur, uni cogitationi, absque furore & febre, cum tristitia & metu, inhaeret. Ejus origo dependet à certa quadam spirituum animalium dispositione ex humoris melancholici permissione producta, ad quam sequitur phantasma tenebrosorum dictum, quod intellectui postea objecta cōversans, hoc delirium & animi angorem excitat: quos male habet hic morbus tristes sunt & solitarii, formidulosi & pertinaces, quidam phantasias quasdam sibi faciunt, quæ nec sunt nec esse possunt, falsa multa imaginantur, timent non metuenda, sine causa macerant animumque macerant, sunt taciturni, morosi, & suspicaces, præter solitum inedium tolerant, crebro suspirant, respiratio est tarda & rara, ut & pulsus, absurda loquuntur. Alia est per primarium cerebri affectum; alia per consensum cordis & totius; alia rursus quæ hypochondriaca dicitur, & per circuitus reddit; alia denique est quæ per uteri sympathiam fit.

Subsectio

Subsectio prima.

Pro Melancholia.

Illustrissimo cuidam *Anglo* Melancholia laboranti dedi pulverem illum benedictum à *Michaele Paschalis* & *Pereda* descriptum, qui quia plurimos juvit, multi Authores alienæ gloriæ cupidi, illum suæ inventionis esse volunt. Est autem hic.

R. Summitat. epithymi ʒß. lapid. lazuli præp. agar. troch. an. ʒij. scammon. ʒij. (forlan ʒij.) caryoph. numero xx. M. F. pulvis pro v. dosibus has ut erat robustissimus, & Viribus constantissimus, diebus quinque continuis sumpsit bibit postea spadanum fontem, sed exiguo cum fructu, quia nec affini medico, nec mihi auscultabat: ad suos enim reversus, crescente malo, maniacus factus, locis munitis coerceri debuit. *Henricus ab Heers*. obs. 27. lib. 1.

Sæpius reiteretur venesectione pro tossis & exustis humoribus alterandis ad somnum promovendum exterius compositum sperniolæ cum aqua rosæ dissolutum applicetur fronti temporibusque linteis humectatis in eo, sed simul etiam interius laudan. opiat. ad gr. iij. vel v. præscriberem. Quid præstent hæc remedia, post universalia, pluribus exemplis confirmarem, sed sufficiat unum. Illustris femina vidua cum quadragesimali jejuniio sese per septimanas aliquot afflixisset, sub finem *Martij* melancholicas anxietates patitur, alvo simul

adstricta, timore metuque penitus oppressa, cum pervigilia & delirio sine febre. Vocatus ego quamprimum clysterem ordino, cujus operatio sequitur optata, qua desinente, circa noctem laudan. opiat. gr. iij. (lat enim delicata erat mulier) exhibeo sine succedente somno. Sequenti die venesectionem instiguo in brachio ad ʒvij. cum successu, repetito circa vespertinam enemate, cum subsequente laudano opiato, cujus gr. v. assumptis bene dormivit per noctem postmodum evacuationem quoque tentavimus laxativo minerali cum diagridio permixto, reiteratis aliquoties venesectionibus tam in brachio quam pedibus: non neglectis aliis quæ symptomatum leniendorum gratia necessaria videbantur ut hoc modo mensuris spatio perfectè restitueretur, Deo clementer medicamentorum operationem benedicente. *Gregor. Horstius*. in epist. ad obs. 18. lib. 2.

Subsectio secunda.

Pro Melancholia.

Operam det ut quotidie beneficium ventris habeat, id si non fieret, quarta uncie pars bonæ terebinthine assumenda erit: hujus usus ad multa utilis futurus est. Utatur sæpissime sacch. rosato maxime matutino tempore ad ʒß. Item singulis septimanis bis sumat ʒß. rhei, idque vel masticet atque deglutiat, vel in pulverem redigat, & cum uris pas-

sis aut saccharo rosas. accipiat. *J. Baptista Momann.* consil. 24.

In usum vocetur emulsio nostra magis. quæ sic fit.

R. Margarit. præp. 3ij. chrysolithi præp. 3j. commisceantur cum julepo rolato, & addantur aq. borrag. & flor. in vitro vase destillatæ 3ij. syr. de borrag. 3ij. aq. cinnam. 3ß. M. Sumat de hoc singulis diebus tria cochlearia maximè dum malum molestat. *J. Crass.* consil. 34. lib. 7.

Præcautionis ratione purgetur melancholia, venaque secetur, si sanguine circumfluit. Victum qui evincere potest crassilem succorum instituat: Cum autem in corruptelam rapitur melancholia, quoddam evacuata non fuit, enthusiasmum proferat, & spectra miranda ab indicibili qualitate. Cum *Ausdulex* diuturnam animadverteris quæ zelotypiam facit, cave ne armorum illi copia fiat, admonui aliquando amicos frustra: nam id ridebant, de quodam qui postea se & uxorem interfecit cultello. *J. Heurnius.* ad aphor. 23. sect. 6.

Valesius de Taranta, & alii valde laudant hic pulverem *Haly*, quem ipse his verbis commendat: posito, inquit, quod alie medicinz non valeant, ista valet nutu Dei misericordis, & est medicina coronata quæ secretissimè teneatur, ut intellectus humanus deperditus hoc medicamento instauretur. Paratur autem hoc modo.

R. Epithym. 3ß. lap. lazul. agar.

an. 3ij. scammon. 3j. caryophyll. numero xxx. F. pulvis, qui semel in septimana datur à 3ij. ad 3ijij. in aqua vel syr. aliquo convenienti: vix tamen iste pulvis, nisi corpus antea benè humectatum sit, satis commodus est, cum valde siccandi vim habeat. *Daniel Sennertus.* pract. lib. 1. part. 2. cap. 11.

Juvenis quidam triginta annorum melancholia detinbatur pertinacissima: cranio diligenter aperto à *Jul. Casserio Placentino* Anatonies & Chirurgie peritissimo, præsentè *J. Pravasio*; etiam si nulla esset puris membranæ incumbens suspicio, cerebro tamen eventilato ad sanitatem rediit. *J. Rhodius.* obs. 43. cent. 1.

Nonnulli laudant trepanationem; nam casu fortuito multi sic curati sunt, fracta calvaria; quod mihi non videtur omnino rejciendum. Visa est mulier melancholica & maniaca nostro tempore, cui ob casum apertum est cranium, unde effluxit aqua, & curata est ab infania: quare si pari ratione trepanetur, vapores atri, & si quid est aliud præter naturam in cerebro vacuantur. Cauteria etiam posita supra suturam capitis coronalem multum laudantur; sed oportet diutius remanere, ut os capitis usionem sentiat. *Gnil. Rondeletius.* cap. 41. lib. 1. practice.

Bibat vinum dilutum cum aqua helenii: helenium miram habet proprietatem ad hilaritatem & gaudium excitandum; quod multi pro secreto habent: ideo conserva illius, & aqua destillata plurimum valent. *Gnil.*

Rem.

Rondeletius. cap. 9. lib. 1. præ-
dic.

Subsectio tertia.

Pro Melancholia Hypochondriaca.

PRIMUM optima in hac affectione tenenda victus ratio, quæ nisi observetur. in medicamentis spes erit dubia. Utatur itaque cibis boni succi, ut est vitulina caro, pulli, pipiones, aves nemorales palustres omnes, ut anates, anseres, carnes cervinarum, suum tam sylvestrium, quam domesticarum relinquat non comedat fumo macerata, non salsa admodum aut aromatibus superflue condita; abstineat à leguminibus, oleribus, rapas tamen bene coctas, & conditas caryophyllis comedere poterit. non misceat multos cibos, sed duobus ferculis, elixa videlicet carne & assa, contentus sit: ante cibum interdum pruna vel passulasumat, quæ prius in vino vel aqua sacchari macerate intumuerint: nimium non ingerat, maxime in cœna, quam parcissimam esse convenit. Nutrimento utatur, neque imbecilli & tenui omnino, neque crasso & fumoso. Pisce ferè omnes, frigida in sartagine, ovi cum butyro cocta, & lacticia ficiat. Vinum maturum & tenue bibat, sed parcè. Post sumptum cibum accipiat cochl. j. pulveris pepitici à cibo exercitia, quæ cibum præcedere debent cavenda; etiam graves animi cogitationes, frictiones matu-

tine universi corporis cum oleo amygdalino, balnea quoque in aqua dulci maxime commendantur, ut alvus sit in officio opera danda. Quod ad medicamenta attinet, omnium fortiorum pharmacorum usum disuadeo. Scio probari hiecam Logadii, quæ usum fuisse Ptolemæum Regem ad omnia viria melancholica audimus. Verum sepe audacia ista infelicitè cedit. Usum syrapi de pomis cum helleboro non improbo, imò maxime suadeo: ex apertione hæmorrhoidum magnam levationem sentiet. Aperientia in hoc malo & obstructions tollentia maximum quoque auxilium ferunt: inter eà primum locum ego tribuo radici cent. maj. quam vulgus Rhaponticum vocat. Succus sanguineus è recenti radice exprimitur, cum sacch. in formam Syrupi redigitur, ac de eo singulis diebus manè sumuntur cochl. duo vel tria. Bibat etiam aliquando ante cœnam haustum vini in quo radix centaurii maj. minutim incisa per viginti quatuor horas fuerit macerata. Jo. Cræm. consil. 107. lib. 6.

MEO atque aliorum exemplo didici nihil esse convenientius, nihil etiam coctioni accommodatius quam gestare ceratum ex una parte ladani purissimi, & duabus ceræ compositum: suavissime enim sovet calorem innatum, & ad status discutendos, atque coctionem plurimum facit: initio nonnihil mollestum videtur, sed temporis progressu plurimum juvat. Ego præpotenti Deo, qui mihi hæc medicamentum ostendit, gratias ago: cæte

cerrè statulenta melancholia laborantibus nihil eo utilius. *Jo. Crato. consil.* 14. lib. 2.

Esti sciam omnes serè practicos consulere fortissima & validissima medicamenta purgantia; tamen à *Misue* persuasus, idem facere debile medicamentum repetitum & minore periculo, quod fortè semel & confertim facit, sane cur mihi aliud persuaderi patiar, veras causas non video: nihil dico quot & quos similiter affectos curaverim, licet hoc verè possem, sed nunquam me lapide Lazuli vel scammonæatis usum esse verè affirmare possum: itaque in bonam partem accipiant Medici, si nec nunc probem. Senam tutam esse scio, ea ad hunc modum crebrò vel singulis saltè septimanis semel utatur.

R. Passul. min. 3vj. fl. borrag. viol. meliss. an. p. j. galang. incis. 3vj. fol. sen. 3vj. F. decoctio & infusio per noctem, manè rursus ebulliant, & fortiter exprimantur in expressiois 3iij. dissolv. syr. ros. solut. de pomis, mannæ alexandrinæ, an. 3ß. M. F. potio. syr. de pomis. Hæc est descriptio.

R. Fol. scolopendr. puleg. meliss. chamædr. an. M. j. fl. borrag. sebest. ceterach. summitar. thymi, stæch. an. M. ß. fol. sen. el. epithym. an. 3j. cort. helleb. nigr. 3ß. succ. pomor. 1bß. succi agrimon. fumar. an. 1bß. F. horum infusio & decoctio, colaturæ adde sacch. q. s. aromatizetur cum caryophyllis. In Pilulis & electuariis quæ nimium siccan-

tia medicamenta habent, exiguam spem pono. Pulverem *Huly* scio à multis commendari. verum dictum *Misue* statuentis esse gradum sapientiæ ad medicinas fortes non devenire, nisi ubi debiles non contulerint, mihi in animo est, utatur igitur qui volet. *Jo. Crato. consil.* 16. lib. 2.

Ut humoris melancholici copia minuatur sequens syrupus singulis, aut alternis matutinis assumatur.

R. Succ. pomorum redol. meliss. an. 1bß. infunde sol. sen. 3ix. cortic. helleb. nigr. 3vj. sem. ocymi contusi 3ij. macerentur, & facta forti expressione, cum sacchari q. s. F. syrupus quindecim diebus cochlear unum prædicti syrupi assumat.

Omnibus vespertinis horis de electuario subscripto nucis juglandis quantitate utatur.

R. Amygd. d. excortic. 3ij. nuc. jugland. excort. 3jß. nucleor. persicor. mundat. 3j. contund. cum aq. meliss. & adde sem. ocymi 3j. citri 3ijß. margar. 3j. conserv. meliss. beton. an. 3iij. M. & cum syr. de cortic. citri, F. Electuarium. Lixivium fiat è majorana, asaro & verbenâ, quo quotidie ante cœnam caput lavetur. Potui infundatur anagallis floribus luteis: item incoquatur jusculis & cibis, aut ejusdem conserva à cibo assumatur. *Jo. Crato. consil.* 103. lib. 6.

Subsectio quarta.

Pro Melancholia Hypochondriaca.

R. **S**eri capilli ℥iij. fol. sen. 3j. cinnam. ʒj. infund. per noctem, manè facta ebullitione exhib. serum. hoc est medicamentum præstantissimum in hoc morbo; quia non solum alvum movet, sed etiam attemperat jecoris calorem præsertim si serum in majori copia bibatur. *Rodericus a Fonteca. tomo 2. consult. 82.*

Usitatis medicamentis non proficientibus, ad medicamentum ex chalybe confugiendum erit, quale est medicamentum chalybeatum nostrum sæpius scilicet cum successu usurpatum.

R. Conserv. ros. ʒß. limatur. chalyb. præpar. pulver. ʒij. spec. diarrh. abbat. ʒj. caryophyll. gr. iij. M. & cum syr. bysantino, F. bolus. capiat quinque horis ante prandium viginti saltem diebus continuis. *Jo. Zecchini. consult. 81.*

Jurium Doctori hoc affectu laboranti sequens consilium dedi.

His Pilulis successivè utatur.

R. Aloes ʒij. rhei ʒj. epithym. rad. asar. an. ʒß. gummi ammoniac. in aceto soluti ʒj. spic. ʒj. diagrid. ʒß. cum terbinth. F. Massa pilul.

Frequenter à cibo in fine mensis capiat pulverem sequentem, in prandio vel cena, alternis ad minimum

diebus, ut concoctio juvetur, status & vapores discutiantur.

R. Sem. coriandr. præp. ʒij. sem. anis. foenic. an. ʒj. sem. carui ʒß. ʒ. fl. cordial. an. ʒß. tol. meliss. ʒj. major. ʒß. sach. ros. tab. ʒij. Fiat pulvis. Ventriculus item & hypochondria sequenti oleo ter in septimana, manè ungantur.

R. Ol. aneth. chamæm. an. ʒj. ol. de cappar. ʒß. irin. ʒij. succ. absynth. ʒj. aceti ʒß. coq. ad succor. consumptionem, ut F. instar lini-menti.

R. Conserv. ros. cortic. citri condit. an. ʒj. conserv. majoran. an- thos. bugl. meliss. an. ʒj. confect. alkerm. ʒij. pulv. elect. de gemmis, diamargar. frigid. an. ʒj. cinnam. sem. ocyimi, an. ʒß. syr. de papav. ʒj. F. Electuar. capiat tertio quoque die cubitum iturus magnitudine nucis mosch. vel paulo plus, si vigilie urgeant, angores & pesturbationes quibus egregiè resistit. Vindemiæ tempore lundantur multi rec. mensuris xij. supra sequentia.

R. Cortic. tamarisc. ʒiij. cortic. cappar. ʒij. sarsapar. ʒij. fl. bugl. borrag. an. p. ij. fol. meliss. absynth. an. M. j. incidantur, & effervescent in dolio: hoc vinum bibatur in mensis principio, aliquando etiam manè, post exhibitum prius jusculum. balnei sudatorii usum interdum non improbarem; uti nec lotiones capitæ ex lixivio, in quo hæc capitales coærint, caveat à vehementioribus purgationibus, cum irritent potius malam. Si Hemorrhoides fluere nullum

nullum esset præstantius remedium, quæ sanguisugis admotis, promoveri poterunt domum reversus, post horum usum, uxorem duxit, quod illi etiam profuturum suaseram; & sic melancholiam illam deposuit. *Felix Platerus*. obs. lib. 1. pag. 62.

Pro alio hoc morbo laborante sequentia ordinavi.

R. Rad. cichor. ʒj. rad. fenic. ireos, cortic. tamarisci, an. ʒʒ. cnul. camp. fol. absynth. an. ʒiij. major. chamæpit. chamædr. an. ʒij. fl. cordial. an. ʒj. sem. anis. fenic. petrosel. an. ʒijʒ. sol. sen. ʒijʒ. sem. cartham. contus. ʒj. contund. & incidantur, & sacculo includantur, qui infundatur in vini albi q. l. usul est per quinque dies. Deinde pilulis usualibus uti jussi.

R. Aloes ʒij. myrrh. ʒʒ. gummi ammoniac. in aceto solut. ʒj. agar. rhei, an. ʒijʒ. rad. asar. gentian. an. ʒʒ. mastich. ʒj. spic. sem. petrosel. an. ʒʒ. cum succo absynth. instar extracti inspissari, F. massa pilul. capiat ʒʒ. vel paulo plus semel in septimana. utatur pulvere peptico post prastum.

Pilule sequentes multis in hoc casu admodum profuerunt.

R. Aloes ʒijʒ. rhei, agar. an. ʒj. ziozib. mastich. gentian. an. ʒj. gummi ammoniac. in aceto dissoluti ʒʒ. succumitar. absynth. & cent. min. an. ʒj. limar. chalyb. ʒʒ. terebinth. q. l. F. massa pilul. capiat ʒʒ. pro vice. *Felix Platerus*. obs. lib. 1. pag. 65, & 69.

Subsectio quinta.

Pro Melancholia Hypochondriaca.

AD obstructions sensum aperiendas, & humorem melancholicum sensum expurgandum ac contemperandum, laudat *Fonsæa* pilulas sequentes quas diartarum appellat.

R. Sen. mundat. pulverat. & sal. tartar. an. ʒj. cinnam. pulv. ʒʒ. cum syr. de limon. fiat massa. cujus capiat pilul. iij. pond. ʒʒ. per horam ante coenam non minus efficaciter fenna infundi poterit cum sale tartari, & gurt. aliquot spirit. vitrioli in liquore idoneo. Testantur aliqui decocto absynth. aut vino absynthite per triginta aut quadraginta dies usurpato melancholiam hypochondriacam fuisse curatam. Succus bugl. ad humorem atrabiliarium contemperandum efficacissimus est. ideo illius ʒij. cum sacch. ʒij. vel cum vini opt. æquali portione per decem aut duodecim dies manè utiliter exhiberi poterit. Ad dictas obstructions aperiendas nonnulli Authores commendant decoctum rad. chinæ, ut in licnis obstructione dictum est. Decoctum rad. cynosbati pro potu ordinario à quibusdam plurimum laudatur; aperit enim & roborat partes omnes naturales. *Lexerus Riverius*. *prax. med.* lib. 12. cap. 5.

Melancholicis pulvis fumarie sap.
liiia pias

pius exhibeatur & liberantur. Magni nominis Medici est hæc aqua secreta melancholiæ hypochondriacæ convenientissima.

R. Fl. borrag. bugl. stachad. an. ʒβ. rorismar. major. meliss. an. ʒiij. rad. bugl. ʒij. pæon. ʒj. æq. bugl. borrag. an. ʒiij. syr. granat. ʒiij. pulv. cinnam. galang. caryophyll. croci sem. ocymi, an. ʒj. superfunde vini rhen. lbij. stent in infus. per duos vel tres dies, deinde destill. in B. Jo. Hartmannus. pract. chimiatr. pag. 59.

Sectio decima.

Pro Memoria diminuta & penabolita.

Varia remedia præscripsimus & inter cætera hoc conditum.

R. Rad. acor. veri, seu galang. maj. condit. conserv. fl. beton. conf. fl. anthos, an. ʒj. conf. fl. primulæ veris ʒβ. cubeb. cinnam. nuc. mosch. pulv. an. ʒj. cum syr. de stach. F. conditum. Sumebat (prius adhibitis univcrsalibus remediis) omni manè ad magnitudinem castaneæ. Deinde inter alia topica hoc sequens experti sumus multùm profuisse; omni manè nucham & occiput fortiter fricabat cum aqua hederæ arboreæ, ter quaterve destillata in alembico vitreo calidè qua fricitione cum diu usus esset, & longo tempore ter in septimana manè sumpsisset myrobalanum

chebulum unum conditum, tandem cum admiratione memoriam recepit. Erat hoc experimentum Jo. Tyengii Medici *Amstelademensis*, ut in ejus Libro manu sua scripto inveni quam hujus aecani primus inventor fuerit *Nicolaus Florentinus*. Petrus Forestus. schol. obs. 32. lib. 10. De Morbis Cerebri.

Si aliquis sanus existens memoriam habet imminutam, utatur vino roremarinato.

Quidam hoc exhibent ad memoriam.

R. Pulv. acori, piper. long. an. ʒj. cum melle crudo, inunctis prius manibus butyro, F. pilulæ. exhib. ad ʒβ. per aliquot dies. *Rodericus a Fonteca*. tom. 2. consult. 93.

In forma pulveris hic singularis ad memoriam conservandam prædicatur.

R. Thuris masculi ʒβ. F. pulvis. capiat per se, vel cum vino, aut aqua convenienti frequenter. Si piper addatur, laudatissimum erit remedium hoc modo paratum.

R. Thur. masc. ʒxv. piper. ʒv. F. pulvis. Detur omni manè ʒj. per dies quadraginta. zinziber conditum manè sumptum probatur. pyrethri item radix dum recens est condita zinziberis instar comesta magni sit. Cujus decoctum contra oblivionem *Paracelsus* probat. Confectio anacardina ad memoriam reparandam præcipuè inventa fuit, præsertim si sine castoreo, ob ingratiam paretur, uti docet *Gordonius*. cujus ʒβ. vel ʒj. vel plus etiam cum aqua aliqua conveni-

enti,

enti, ut scenicul. & apii, secundum Gordon. exhibetur. quæ si nimium corpus accendat, sic parabitur.

R. Confect. anacardin. 3j. conserv. major. & anth. an. 3ß. M. capiat semel vel bis in septimana 3j. pro vice. *Felix Platerus. practic. tom. 1. lib. 1. cap. 1. pag. 7. & 8.*

Bened. Favenius syr. suum de aromatis commendat, quem ita describit.

R. Fol. & fl. sampsuchi, thymi, puleg. serpilli menthae, calamenth. hort. sisymb. rorismar. sal. beton. an. M. ij. coq. in f. q. aq. ad consumptionem tertie partis, colat. infund. cinnam. nuc. mosch. macis, spic. nard. folii, zinzib. an. 3j. ambr. mosch. an. gr. ij. bulliant ad quartæ partis consumptionem & cum sacch. f. q. F. s. a. syrupus. cujus 3ß. cum aq. fl. citri 3iij. misceantur pro una dosi, & sic pro aliis quinque vel sex.

Laudatur hoc electar. *Meæ* tanquam expertum & utile.

R. Mell. anacardin. thur. rad. cyper. acor. an. 3j. piper. rot. & long. an. 3ß. myrobal. chab. ind. an. 3j. mell. q. f. E. elect. dosis à 3j. ad 3ij. vel.

R. Conserv. lil. convall. beton. sal. anthos, an. 3j. conserv. laven. dul. 3ß. spec. diamb. diamosch. dule. an. 3j. sem. carui caryophyll. cubeb. nuc. mosch. an. 3ß. ol. cinnam. gt. ij. cum syr. de stzech. vel f. q. sacch. in aq. rosar. dissoluti F. elect.

Utilis est aqua sequens *Vidi Vidi*, quam mirifice memoriam confortare, & ingenium acere scribit, si tunc 3ij. sumantur.

R. Spir. vini opt. lbv. aq. bugl. meliss. beton. stzechad. fl. lilii convall. an. lbß. fl. anthos, ros. rubr. bugl. majoran. an. M. j. spec. diaplir. diacastor. an. 3iij. confect. anacard. 3j. infundantur prius flores, post species, stent in digestionem per mensem. Postea destillantur. Aquæ vitæ duæ pretiosissimæ quas *Casparus Pencerus* describit in suo tractatu de memoria, & ex aulis principum accepit. Prima,

R. Cubeb. 3ij. concid. minutim & infund. vini sublimati lbß. vel lbij. insolentur calido loco, reponanturque octiduum vase vitreo bene obturato, adde fl. salivæ min. anthos, borrag. bugloss. an. 3ij. ros. rub. sicc. lil. convall. an. 3ß. meliss. cort. citr. rec. beton. flor. tunicis, an. 3ß. santal. citr. rub. an. 3ij. F. omnium pulvis, & sic infusa tepido loco asserventur, macerenturque tandem, donec liquor injectorum vires omni ex parte exorbuerit, ac combiberit, quod sapore deprehenditur, sique fere spatio duorum mensium nihil obfuerit si integram ætatem solis radiis exposueris tandem per manicam *Hippocr.* trajiciantur si libet adjici possunt moschus, ambræ, ut aqua tanto fiat fortior dosis cochlear. j. aut 3. jejuno stomacho. Altera aqua.

R. Cinnam. 3ß. zinzib. 3ij. Santal. omnium an. 3iij. caryophyll. galang. nuc. mosch. an. 3iij. macis cubeb. an. 3ß. cardamom. 3jß. zedoar. sem. nigell. an. 3jß. anis. fenic. pastinac. sylvestr. ocymi rad. angelic. caryophyllat. liquirit. calaromat. valerian. min. fol. hormin. thymi calamenth.

menth. puleg. menth. serpill. majoran. an. 3j. fl. ros. rub. salviae beton. anthos. itach. bugl. borrag. an. 3ij. cortic. citri, 3jss. spec. diamb. 3iij. arom. rosar. diamosch. d. diarrh. abb. an 3ij. terenda terantur, & infund. lbvj. aq. vitæ præstantiss. sinantur in vitreo vase per dies quindecim continuos stare: deinde destillentur per alembic. in B. M. arcte occlusis commissuris: in aquam extillatam ponantur fantal. incis. 3j. mosch. ambr. in per. ligat. an. gr. iv. vel v. julepi rosati, lbss. stentque ita per dies quindecim: postea aqua separetur præsentanea auxilia sunt aquæ hæc ad reparandam memoriam.

Mulum etiam prodest, præsertim apud senes, in memoria deperdita restauranda pulvis *Trihemii*, qui ita paratur.

R. Macis, cubeb. caryophyll. an. 3vj. fol. senæ el. chamæpit. zinzib. alb. crystall. tartar. an. 3v. rad. cal. aromat. gentian. sem. cumin. siler. mont. anis. petrosel. spic. indic. spic. nard. an. 3jss. magist. corall. perlar. an. 3ij. F. omnium pulvis s. a. dosis, 3j. hunc accipiat primo mense manè & vespere ante cibum horis tribus, in vino vel etiam brodio: secundo mense tantum manè: tertio mense manè ter in septimana, quarto mense bis in septimana, & sic deinceps per aliquot menses.

Marcellus Ficinus è tribus illis muneribus, quæ magi Christo obtulerunt, confectionem auream parat, memoriæ conservandæ, ingenio acuendo, sensibus vegetandis, spiritibusq;

fovendis & roborandis utilem.

R. Thur. 3ij. myrrh. 3j. auri foliati 3ss. cum vino F. pilulæ, quarum aliquot sub auroram sumantur. *Daniel Sennertus*. practic. lib. 1. part. 2. cap. 5.

Post convenientem cerebelli expurgationem, memoriam vehementer corroborare & amissam restaurare chymici non sine rationibus assentunt, si quis singulis septimanis bis aut ter 3ss. olei vitrioli rectificati cum haustu vini generosi jejuno ventriculo ebibat: crassos enim spiritus discutit & clarificat, lentos humores in cerebello extenuat, ipsumque cerebellum ad convenientem temperiem reducit: restituit etiam amissam memoriam aqua vitæ nostræ quæ sic conficitur.

R. Aq. stillar. juniperi lbiiij. fl. lilii convall. M. ij. fl. salviae, M. j. macerentur in sole diebus quatuordecim: deinde exprimantur, ac colentur, colato liquori rursus indantur rorisinar. lavend. an. 3ij. spec. diamosch. d. diambæ, an. 3ij. sacch. candi in aq. lavend. soluti lbj. quibus simul mixtis, macerentur per mensem, ac tandem destillentur in balneo arenæ: hujus aquæ cochlear j. per hebdomadam sumptum illustrat spiritus animales, & mirifice corroborat memoriam, præservat ab apoplexia & epilepsia & hisce malis correptos brevi sanitati restituit, si eam vel intra corpus assumant, vel ea foris affectæ partes inungantur: memoriam etiam corroborat, si ea sæpius occiput inungatur. *Franc. Joel*. pract. lib.

lib. 1. sect. 2. paragrapho 5.

Commendatur in memorie defectu oleum myrrhæ temporibus & scincipii inunctum quod *Hortius* conficit. coq. ova ad duritiem, vitellum exime, & cavitatem imple myrrha pulv. & resolvetur myrrha in oleum quod in cella servabis sub arena confortatur etiam memoria, inunctione fellis perdis. *Wolfgangus Hauserus*. lib. 7. *Herc. Medic.* cap. 6.

Sectio undecima.

De Mensium fluxu immoderato.

Mensium fluxus immodicus, excretum est sanguinolentem ab utero, copia, vel tempore excedens, propter vasorum illius nimiam apertionem per anastomosis, diapedesis, vel diuresin causas easdem habet cum narium hæmorrhagia procatartica sunt, exercitia validiora, alimenta volucria copiosius assumpta, vehementes animi passionēs, aer calidior, abortus frequentes, partus laboriosi, vociferatio, casus ex equo, violenta rhædæ agitatio, ponderis gravis elevatio, nimia sternutatio, medicamenta acuta intempestivè exhibita, venæ denique, caustica, septica & id genus alia hujus symptomatis signum certissimum est imbecillitas virium, adest etiam corporis macilentia, inappetentia, *Stenon*, pedum tumor oedematofus, vultus cadaverofus, cordis anxietas, pulsus parvus & languidus.

Subsectio prima.

Pro Mensium fluxu immoderato.

Victus rationem præscripsi convenientem, quæ restauraret, & simul alia quæ ad menses sistendos facerent turturæ quoque accepi moderatè pinguem, ab intestinis & febribus repurgatum, cum deplumatum lavari jussi cum vino rubro astringenti & aqua rosæ. deinde ʒj. mastich. in ventre ponebam, ac assuebam ne elabi posset atque ita veru ad ignem rotabam, & inter assandum loco butyri aceto rosæ. aspergebam, pinguedinemque ex eo defluentem colligebam, usuique reservabam. Post perfectam assationem, turturæ ab igne & veru depositum in ollam novam vitreatam conjiciebam luto philosophico obturatam, & in furnum calidum demittendo, ut turtur perfectè exsiccari posset, una cum ossibus & carne in pollinem tenuissimum redigebam hujus pulveris magno comodo omni mane dabam cochl. j. modò cum aq. plantag. modò cum alio decocto constringente & pinguedine reservata imum ventrem, tum perinæ, inguina, & regionem renum quotidie ut inungeret mandavi erat hoc unum ex arcanis præceptoris mei *Elidei* practici *Bononiensis* clarissimi hoc pulvere cum uri vidi felicissimè in multis matronis nobilibus; omnem enim diarrhæam sanat, ventris diuturna profluvia, omnemque humiditatem consumit; album tum rubrum.

rubrum fluxum menstruum restrin-
git, matricisque dolorem sedat. Mu-
lier quædam *Romana* longo tempore
ex hoc malo decubuerat, nec sanari
potuerat, donec tandem consilio ve-
tulæ, nonis vicibus 3j. pulv. ossium
humanorum ex vino rubro assumptâ
sanata est. *Petrus Forestus*. obs. 10
lib. 28. *De mulierum morbis*.

Adhibeatur experimentum illud
Gualtierii quo matronam quandam
curavit, quæ ob elevationem gravis
oneris diu talem fluxum patiebatur
dabat ille 3j. tribus vicibus stomacho
vacuo cineris stercore caprarum cum
aqua pluviali. aliam etiam curavit
alminio stercore quod à proprietate
sanguinem stringere scribit. succum
ex eo recens excreto exprimebat, &
dabat cum syr. myrtino & aq.
plantag. aliquot vicibus. *Petrus Fo-
restus*. obs. 16. lib. 28.

Matronæ cuidam quæ fluxum
muliebrem & menses copiosos ita ha-
bebat, ut in syncopen quasi incide-
ret; nec ullis modis restringi possent,
mulier quædam exhibuit tria co-
chlearia aq. plantag. cum tribus
cochl. vini rubri adjiciendo vitellum
unius ovi, leviter tandem ebulliendo
singulis diebus omni manè totum su-
mebat superdormiendo: vix duobus
diebus aut tribus cum sumpsisset,
fluxus ille enormis cessavit, & sani-
tati fuit restituta. hoc eodem reme-
dio postea, & plures à sædo illo malo
liberatæ sunt per me Deo adjuvante.
Petrus Forestus. *Schol.* ad obs. 18.
lib. 28.

Fiat primùm revulsio, quæ fit duo-

bus modis, aliquando aspectabili, ut
emisso sanguine, aliquando inspecta-
bili, ut vinculis, cucurbitulis. Post
cucurbitas adhibitas, danda sunt a-
stringentia, ut pars confirmetur, me-
tus claudantur, & sanguinis impetus
prohibeatur. itaque mammae adhibe-
bimus cucurbitam revulsionis ergò,
cum largiore copia, vel longo tempo-
re, utraque dies septem effluat san-
guis. potest etiam sanguis auferri ex
brachio, si plenitudo sanguinis adsit,
& succus plantag. admoveari nos
hunc pulverem maximo successu pro-
pipamus.

R. Sem. hyosciami alb. sem. pa-
pav. alb. an. 3j. hæmatit. corall. rubr.
an. 3ß. camphor. ʒß. M. sumat ma-
nè & vespere 3ß. *Joan. Hæmarrus*. ad
aphor. 50. sect. 5.

Subsectio secunda.

Pro Mensium fluxu immodico:

Inter alia remedia mulieri cuidam
præscripta, quæ ex immodico
fluxu mensium ad extrema redacta
fuerat, sequens julepus mirum in mo-
dum profuit.

R. Flor. chamaeleont. spic. nard.
sang. drac. subtilissimè pulver. an. ʒj.
aq. plantag. & ros. an. 3jß. F. jule-
pus. hujus cochl. duo dabantur bis in
hora extractum corallii cum aq. plan-
tag. profuit etiam non parum. *La-
carus Risperius*. observ. 32. cent. 2.

Exhiberi jubeo in inopia aliorum
remediorum 3j. pulveris ex putamine
ovor. combustis in jusculo unde fluxus
immi-

imminutus est intra paucas horas, ac frequenti die iterato remedio, omnino suppressus est. Alteri suasi ut succi urticae depurat. ℥ijj. manē & sero sumeret per biduum; bis assumpto remedio sanguinis fluxus valde imminutus est & ante viginti quatuor horas omnino cohibitus; eodem tempore admovebat uteri regioni forum ex spongia in aceto & vino rubro austero madefacta hoc remedium alias in simili casu cum pari successu à me usurpatum est. *Simon Jacz. obl. 86. cent. 4. observ. River.*

Mulier quædam rustica mensium fluxu immodico laborabat; cum remedia non suppetent, nec egrotantis fortuna eorum sumptus ferre posset, exhibui statim succi urticae ℥vi. aut vj. & iussi admoveri parti hypogastricæ prædictum succum cum farina tritici subactum instar cataplasmatidis, circa mediam noctem utrumque reiterari jubeo; ægra maturinis horis melius habuit, & sanguinis fluxus omnino cohibitus est, ac sensim absque alterius remedii ope convaluit. *Simon Jacz. obl. 7.*

Experimento comperi, quod tamen ab aliis annotatum est, decoctum capitem rubentium rosarum quibus semen continetur, nunc in vino, nunc in aqua chalybeata factum aliquoties propinatum superfluos mulierum menses sistere. *Dioscorides* in hoc casu exhibet i. vel. xij. rubentia grana pæoniae maris, & menstruum profluvium istis sisti compertum est; advertendum ne imprudens pharmacopoeus pro his granis semina pæoniae sub-

stituatur sunt enim grana illa rubentia quæ in maris pæoniae siliquis semina amplexu suo undique stipant & firmanant; quæque dehiscensibus siliquis gratissimo aspectu malum granatum reclusum emulantur. *Rainerus Solenander. consil. 4. sect. 4.*

Subsectio tertia.

Pro Mensium fluxu immodico.

Dieta sit incrassans siccans, cum stipticis, sicut oriza, lac coctum, carnes assatæ, vinum stipticum; injiciatur succus stercoris alinini in matricem, secretum est hoc, & valet à proprietate ad idem fiat cum coepithema supra dorsum; ad idem valet emplastrum ex stercore alini recenti factum; ad idem etiam valet balneum aquæ decoctionis aluminis pulverati, & est experimentum infallibile vetularum; & etiam potui data stringit menstrua rubra & alba; cerotum ad constringendum menstrua alba.

R. Resin. pini ℥j. opoponac. galban. an. ʒj. musci ʒß. dissolv. gummi in succo sol. hederæ & cum modico aceti & cere q. s. F. cerotum & medietate spinæ usque ad finem ejus, & assidue postetur, & est remedium divinum ego experientia habeo quod si quassetur pulv. gypsi ℔ij. cum ʒx. gummi arabici torrefacti & quatuor albuminibus ovorum, & cum faldellis de cotto emplastreantur partes prædictæ, omnem muliebrem fluxum abscondit uno die.

K k k k

Ex.

Experimentum probatum ad constringendum omnem fluxum menstruorum, est hoc.

R. Stercoris asini, deficca & pulveriza, & involvatur pulvis in panno sericeo vel lineo subtili, & vulvæ imponatur hoc enim mirabiliter operatur à forma specifica ut puto bursa pastoris contusa & mulieri supposita experimentum optimum est ad constringendum quemlibet sanguinem à matrice fluentem ad constringendum menstrua alba, aqua plantag. bibita manè per aliquot dies, est res probata, qua multæ curatæ sunt ad idē herba umbilicus veneris quocūq; modo sumpta, vel in pulvere, vel in aqua, vel alio modo incomparabile est in constringendo menstrua alba dixit mihi mulier fide digna, quod in constringendo menstrua accipiebat herba polytrichi M. j. decoquebat in optimo vino videlicet in sibiij. usq; ad consumptionem medietatis postea ex dicto vino tepido exhibebat manè patienti sibiij. & in tribus diebus curabatur expertus sum & ita inveni ut dixit mihi. Item,

R. Unam bonam pullastram magnam, depluma, & exentera benè ab interioribus, & imple eam totam cumino, & bulliat donec caro ab ossibus separetur juris colati capiat mediam scutellam manè & serò per septimanam, & curabitur optimè; experimentum bonum est ad constringendum menstrua & maxime alba. Ad constringendum menstruum fluxum est hoc probatum sepiissime.

R. Aq. plantag. in qua lavatus sit

lapis hæmatites, usque ad rubedinem aquæ, postea cum illa aqua misce elect. Arthanazæ magnæ, ʒss. & da patienti manè, reiteretur, & liberabitur. Ad constringendum menstruum expertum.

R. Stercor. caprar. montanar. combure, da bibere in vino rubro stiptico dosi ʒss. ad ʒj. & curabitur optime. Ad constringendum menstrua alba & rubra experimentum verum & expertum.

R. Stercor. asini rec. torculati ʒij. cum syr. myrrino & aq. plantag. F. potio mane, & continua per aliquot dies, & curabitur & est verum experimentum. Ad constringendum menstrua rubra & alba da pro vice ʒijss. pulv. ossium dactyl. & dicitur expertum item comedat omni die unum ovum recens crudum, & post mediam horam bibat ʒij. olei communis dulcis, & sic continua per novem dies & erit curata, & est expertum sepe ad idem fac cingulum ex pilis vel lana asini & eo cingatur mulier & statim cessabit fluxus & si ponatur super caput stringit fluxum narium ad idem succus porri mirabiliter valet, & stringit etiam hæmorrhoidas.

Experimentum pluries probatum ad constringenda menstrua.

R. Florum nucum quando sunt maturi & cadere incipiunt cochlear j. vel ʒj. in forma pulveris cum vino optimo calido jejuno stomacho per plures dies exhibetur ex hoc medicamine omnes habentes fluxum menstruum sanantur specifica etiam vi
suf.

suffocationibus (tiam uteri medetur ad constringendum menstruum rubrum antiquum accipe succi plantag. cyathum unum, impone 3j. colophonie pulver. & triboe agræ, id fiat quater & erit curata infallenter, Deo dante. *Reinerus Solenander. consil. 8. sect. 4.*

Obstetrix quædam *Cæsarea* conjugis meæ secundinam exsiccata & pulveris. intra corpus exhibuit, cum post abortum menses tam violenter fluere, ut nulla arte cohiberi potuerint, & sic paulò post resisteret sed si ejus pulveris nimium quæpiam sumplerit, aiunt eam sterilem omnino fieri. *Wolfgangus Høferus. lib. 7. Hercul. medic. cap. 1.*

Ancilla quædam cum fluxu menstruum ita laborasset per aliquot dies, ut nullo modo sisti posset, jaspidem rubram femori alligari jussi, quo facto, subito mensium fluor substitit nec rediit. *Anselmus Boetius. lib. 2. De lapid. & gemm. cap. 102.*

Curatio mensium fluxus immodici, eadem fere esse debet cum ea quæ ad immodicum hæmorrhoidum fluxum fuit proposita. Primo phlebotomia revulsione gratia in brachio celebranda est, partibus vicibus, & digito per vices foraminis admoto magna copia detrahendus est sanguis, quantum vires ferre possunt: testatur enim *Hallerius* comment. ad aphor. 50. sect. 3. se multas vidisse mulieres, quæ detracto multo sanguine à vena convalescerunt, cum nullis aliis remediis posset, reprimi fluxus sanguinis frictiones, ligaturæ & cucurbitulæ ad

revulsionem etiam conveniunt; præcipue verò mammae juxta aph. *Hippoc.* citatum; mulieri, (inquit) si placet menstrua sistere, cucurbitulam quam magnam ad mammas appone si tamen admota cucurbitula difficultas spirandi oriatur, subito auferenda est. Purgatio pariter eadem, ut in dicta curatione, convenire potest: eaque semel, aut bis in hebdomada erit repetenda, donec impuritati viscerum & venarum sit provisum: purgatio etiam per vomitum potenter revellit, & ab *Hippoc.* laudatur 2. *De morb. mulier.* blanda autem debent esse vomitoria, & frequenter iterata; aut etiam digito in os immisso vomitus provocari poterit: deinde ad remedia incrassantia & astringentia veniendum erit, additis etiam narcoticis si urgeat necessitas: inter alia sequentia à doctissimis viris experta sunt.

R. Cortices duorum ovor. recent, ustos, thuris, mastiches, an. 3ß. margarit. præp. corall. rubr. præp. carabes, an. 3j. lapid. hæmatit. smaragdii, præp. an. 3ß. farinæ hordei sine fursure, p. ij. albumi ovor. numero 2. & si opus fuerit, adde parvam aquæ chalybeatæ, & fiant duæ placentæ, quæ in furno coquantur, ut possint in pulverem redigi: dosis à 3ß. ad 3j. cum jusculo pedum vervecis summo mane hoc pulvere multas mulieres hoc affectu satis antiquo curatas fuisse testatur *J. Michael Paschalis.* laudatur quoque solus pulvis corticis ovi ad 3j. exhibitus in aurora per aliquot dies, & habet ir pro secreto.

Nostrates mulieres vulgare remedium habent ex floribus chamæleonis, quibus lac condensare solent: exhibent cum jusculo, aut alio liquore: alie utuntur coagulo hædi, vel leporis ad ʒss. quod & sanguinem fluentem sistit, & concretum in utero dissolvit: succus millefolii hic etiam convenit, si ejus ʒij. vel iij. exhibeantur cum syr. corall. aut alio convenienti aqua ex tenerrimis & rubentibus quercus foliis extracta prædictum profluvium sistit. Inter specifica recensentur radix filipendulæ, & cortex radicis mori, quorum pulveres exhibentur ad ʒj. cum liquore idoneo: lac chalybeatum per plures dies epotum in affectu inveterato multum prodest: humorum enim acrimoniam contemperat, eosdemque in crassat, corpus reficit & fluxui resistit: hoc commendat *Avicenna*, *Rhassis*, alique *Arabes*; & *Angelinus* ad celum extollit: aquæ minerales acidulæ, vitriolatæ, ferratæ vel aluminosæ, in fluxu diuturno cohibendo, causis ejusdem auferendis; & visceribus roborandis plurimum conferunt: chymici tincturam corall. valde commendant, ut & vitriolum martis. *Ludovicus Septalius* decoctum cortic. arantiorum tanquam remedium certum commendat, utpote quo infinitas propemodum mulieres ab hoc morbo liberavit: ita parat.

Rx. Aquæ ʒvij. in quibus incoque cortices trium arantiorum acidiorum aliquantò adhuc subviridium, ad duarum parrium consumptionem, ex colatura ʒvij. vel ix. manè potandæ

dentur.

Inter externa, fomenta in hunc modum parari poterunt.

Rx. Rad. bistort. tormentill. cortic. granator. an. ʒß. fol. plantag. centinod. burf. pastor. equiseti, an. M. j. nuc. cupress. balust. gran. myrti, sumach. an. ʒj. bulliant in aq. ferrata & vino aultero: colaturâ foveatur regio pubis valde tepidè: item sponsa marina in aceto forti bulliat, quæ supra pubem mulieris posita menstrua potenter sistit: semicupium ex priori decocto fortis paratum, aucta dosi, etiam convenit; sed cavendum ne calidum administretur, sed potius subfrigidum: efficacissimum est balneum decoctionis aluminis; sed sterilitatem inducit: linimentum post solum vel semicupium admoventum est pubi, perineo, & lumborum regioni, in hunc modum compositum.

Rx. Ol. myrtini, de mastich. & cydon. an. ʒj. bol. armen. sang. drac. & carabes, an. ʒj. aceti cochl. j. F. linimentum: vel admoventi poterit unguentum comitisse, vel ceratum sequens summe efficax.

Rx. Picis navalis, ʒß. thuris masculi ʒj. mastich. ʒß. terebinth. ʒj. sang. drac. rosar. rub. an. ʒij. F. ceratum renibus applicandum.

Emplastra etiam umbilico & lumbis utiliter admoventur, ex massa empl. contra ruptur. pro matrice, de mastiche, solis aut simul mixtis: vel ex massa emplastri de Vîgo pro fractur. quod præstantissimum est, & absque calefactione operatur.

Benignè operatur, & specifica quadam

quadam vi potius quàm astrictione, cataplasma ex urtica cocta in sartagine, pubis regioni admoſum.

Suſſitu ranarum combuſtarum teſtatur Jo. Michael Poſebalini ſe ſecundam quandam curam, quæ ſeptem ſerè menſibus hoc fluxu laboraverat. Idem etiam ſuſſitum ungulæ mule hunc fluxum mirificè ſiſtere expertum eſſe ſcribit. *Lucanus Riverius. prax. med. lib. 15. cap. 3.*

Seſtio duodecima.

De Menſium ſuppreſſione.

Menſium ſuppreſſio eſt ſanguinis menſtrui ob ejus vitium vel viarum anguſtiam præter naturam retentio. Causæ ex definitione patent. Sanguis ſit ſuppreſſionis menſium cauſa cum peccat quantitate aut ſecundum *Gal. 10. method. cap. 2.* ut in plethora, vel quantitate diminuta, ut in inedia, vel corporibus ſe nimium exercentibus, vel rursus qualitate, ut cum craſſus eſt, vel denigro motu, cum qui naſſapſidis fluere debet verſus uterum, aliò curſum deſceſcit, ut in hæmorrhagia narium, vomitu & ſputo ſanguinis. Anguſtia vaſorum per quæ ſanguis effluere debet, alia eſt & præcipua ſuppreſſionis cauſa anguſtiam hanc efficiunt, primò & omnium maxime obſtruſtio, ſecundò, conſtipatio, tertio, compreſſio à tumoribus uteri & vicinarum partium. quartò, coaleſcentia & carne ſactæ, vel membrana aliqua

in utero ſuborta, vel à cicatrice ab ulcere malè curato ſuperveniente. Dignoscitur menſium defectus ex ipſius ſexminæ relatione.

Subſectio prima.

Pro Menſium ſuppreſſione.

R Ad. apii, petroſel. valerian. ſcenic. an. ʒj. ſol. meliſſ. artemiſ. calamenth. puleg. matricar. an. M. j. ſabin. M. ſ. n. chamæm. roſmar. an. p. j. ſem. anif. carui, dauci, an. ʒjſſ. ſem. nigell. ſegregiè menſes educit, ut & ejus ſarina in panis ligata & ſuppoſita, ut *Gradus & Gattinaria* teſtantur. ʒj. ſol ſen. ʒvj. agar. ʒij. zinzib. alb. ʒſſ. liquir. raf. ʒſſ. ſcæ. exacinat. ʒj. F. omnium decoctio in aqua pro ʒviij. ſtent inſuſa per noctem, mane ſortiliſſimè expreſſioni adde ſyr. de artemiſ. de quinque radic. an. ʒj. M. pro duabus doſibus. Deinde hoc modo purgetur.

R. Pilul. ſcorid. aggregat. an. ʒj. agar. troch. pil. maſſich. an. ʒſſ. cum ſyr. de artemiſ. F. pilule. Dentur poſt mediam noctem tandem paulò ante tempus menſium, extrahatur ſanguis ex Saphæna. Sumatur etiam ſubinde ʒj. pulveris dominarum adjecto ʒj. pulv. ſabinæ cum vino rhénano his peractis aperti ſunt menſes & recte ſe habuit. Pulveris dominarum quo tunc utebamur hæc erat deſcriptio.

R. ſetel. cumini, ſcenic. an. ʒijſſ. curcumæ ʒij. nuc. moſch. calarom. an.

an. ʒʒ. galang. zedoar. cassie lignee, macis, caryophyll. anthos, an. ʒij. cinnamom. ʒʒ. croci ʒj. M. Sed & hoc modo ab aliis paratur.

R. Cinnam. cl. curcumæ, sacchari, an. ʒij. zinzib. caryophyll. macis, nuc. mosch. an. ʒʒ. baccar. juniperi, lauri, galang. an. ʒij. sem. zedoar. croci, an. ʒj. M. F. pulvis.

Alius pulvis Dominarum,

R. Rhei ʒijʒ. galang. ʒj. rad. zedoar. feminis siler. mont. cinnam. nuc. mosch. an. ʒvj. macis ʒʒ. caryophyll. ʒij. cumini, foenic. cal. arom. granor. junip. bacc. lauri, an. ʒʒ. facch. cand. ʒij. F. pulvis. *Amstelredam* apud quosdam in usu erat hic ultimus, sed primus mihi magis placet; quo commodè frequentior usus sum. *Petrus Forestus*. obs. 2. lib. 28. *De Mulierum Morbis*.

Premissis universalibus dedi ʒj. pulveris dominarum cum vino thenano; & aperti sunt menses. Hoc modo hic pulvis parabatur.

R. Sem. scfel. ammeos, cinnam. an. ʒijʒ. cumini, ʒij. sem. foenic. apii, carui, nuc. mosch. cal. arom. galang. an. ʒijʒ. zinzib. mac. caryophyll. an. ʒj. croci ʒijʒ. F. pulvis. *Idem*. obs. 4. lib. 28.

Post universalia exhibita, instante mensium tempore accipiat pulv. seq. ʒj. cum cyatho uno decoctionis sabine & artemisæ.

R. Pulv. dominar. infra describendi, ʒij. trochisc. de myrrha ʒj. M. sumplit calide, & aperti sunt menses. Pulvis dominarum ita se habet.

R. Cumini ʒj. curcumæ ʒij. cinnam. nuc. mosch. gran. paradys. cal. arom. galang. zedoar. sem. foenic. lavistic. apii, carui, aristol. rot. baccar. lauri, sem. nigell. an. ʒj. F. pulvis. *Petrus Forestus*. obs. 7. lib. 28.

Subsectio secunda.

Pro Mensium suppressione.

Menses evocantia hæc placent, fal fabine chymicum ad ʒj. ex decocto pulegii exhibitum; castoreum etiam devoratum ad idem conducit. Sicut & medicamentum quod sit ex æquis portionibus boracis mineralis & cassie lignee in formam potus cum aqua adianthi exceptis. Oleum item vitrioli romani ad ʒʒ. in vino decoctionis betonicæ & matricariæ exhibitum. Postremo est vinum chalybeatum, quod sic componitur.

R. Vini albi generosi lbxij. aq. stillat. matricariæ lbij. fol. dictamn. oretic. pulegii calamenth. organ. fabin. an. p.j. (forte M.j.) rad. rubie, maj. cyper. an. ʒj. cinnam. macis, sem. dauci, an. ʒij. M. bulliant in duplici vase ad quintæ partis consumptionem. Deinde addatur limatur. chalybis præp. lbj. & omnia reponantur in vase vitro bene obturato, vasque in stupha furnaria per decem dies continuos detineatur, & quotidie vas agitur. Dosis est ab ʒij. ad ʒvj. *Jul. Caesar Claudius*. cons. 128.

Ubi crassities in vitio est, dictam incat

ineat attenuantem succos, suffususque fiat aromatum, & pelli præscribantur potio instituitur ex vino cui incoxit calameutha vel pulegium, aut abrotanum. Sed prius purgetur corpus, quod familiaribus his pilulis ego maximo cum successu facio.

R. Aloes ʒj. myrrh. gentian. aristol. dictamn. croci. an. ʒss. rubie maj. mithrid. an. ʒj. cum syr. de artemis. F. Massa. Capiat pro dosi pilulas iij. vel v. quotidie manè decem vel duodecim matutinis continuis ante solitum tempus purgationis mensuræ. *Jos. Hewnium.* ad aphor. 36. sect. 5.

Nobilissimam vidi puellam annorum viginti, cui non ex sententia respondebant menses huic glandula in mamma induruerat. Author eam ut menses excitarentur, ac mollia remedia imponerentur illa ad Empiricum abiit, qui cauterium imposuit, ac mammas cum thorace exedit, ut anima thorace prodiret. *Jos. Hewnium.* ad aphor. 40. sect. 5.

R. pulp. callie ʒj. spec. hier. simpl. ʒij. cum sacch. F. bolus. Sumendus tribus horis ante prandium.

R. Syr. de absynth. oxym. scillit. an. ʒj. decoct. beton. & rad. petrosel. ʒiiij. M. pro uno julepo; & sic pro novem. Postea,

R. Agar. præp. ʒij. cass. rec. extract. ʒvj. M. F. bolus dandus in aurora.

Facta evacuatione tunc accipietur coma absynth. quantum scilicet manu capi potest, & decoquatur in aq. cichor. cujus decocti ʒv. aut vj. ho-

ris 4. ante prandium per plures dies accipiet atque interim bis in septimana accipiet pilul. aloeticam ex aloë pura, & non lota pondere ʒj. hora ante coenam & isdem temporibus manè & vesperti ante coenam abluentur illi crura ex decocto pulegii majoranæ, fol. lauri & chamæm. sitque aqua calida: eodem tempore dum in balneo commoratur, applicentur ventose sine scarificatione, sub utroque poplite, & ita perseveretur per multos dies. Ultimo his non invantibus sanguis quoque mittatur à Saphænis, qui quidem in hoc c. 5. ultimo loco est mittendus, & non in principio, sicut plurimi faciunt.

Efficacissimæ quoque erunt hæ pilulæ, ubi aloë non satis perfece-

R. Myrrh. croci, aloes, agar. an. ʒj. pulveriz. omnia per se, deinde M. postea aspergantur cum succo majoranæ, permittantur exsiccari, & ita iteretur sexies, postea cum syr. de absynth. F. magdaleon. ex ʒj. F. pilulæ ix. sumendæ tribus horis ante prandium. bis in septimana; hoc etiam utatur suffumigio intra uterum: erit enim remedium efficacissimum ad uterum roborandum & aperendum.

R. Caryophyll. nuc. mosch. cal. arom. sem. ocymi, fl. major. an. ʒj. ladan. el. myrrh. styrac. benjoin. an. ʒij. pulveriz. pulverizanda & liquanda liquentur. Deinde cum oleo picæ odorato & modico ceræ vel picis colophonie. F. trochisci parvi pondere ʒj. servantur pro suffumigiis. *Jos.*

Baptista

Baptista Montanus. consil. 307, & 308.

Subsectio tertia.

Pro Mensium suppressione.

Menses movet decoctio splenis bovis *Quercetani* in Pharmacopoea, jus etiam puli in quo coquantur cicera rubra, rad. apii & petrosel. cum ʒj. sal. tartari & gr. iij. essentiae croci.

R. Pulv. rub. tinctor. sacch. pulv. an. ʒj. M. divid. in tres partes, cujus una detur tempore mensium cum vino calido summo, diluculo in lecto, in quo permaneat bene cooperta per horas quinque: Si non fluxerint Menses, rursus in secunda periodo exhibeatur altera pars: Si adhuc non apparuerint, rursus in tertia detur tertia pars. *Rodericus à Fonseca.* tomo 2, consule. 23.

Supputando ab eo tempore quo ultimo defecerant menses, dedi octiduo prius quam denuo expectarentur, de sequentibus pilulis ʒij.

R. Aloes ʒj. rhei ʒij. diagrid. ʒj. myrrh. rad. asar. an. ʒʒ. spice ʒj. croci ʒʒ. cum syr. de artemis. F. massa pilul. Post tres dies menses supervenerunt. *Felix Platerus.* obs. lib. 1. pag. 245.

Sit frequens usus sequentium pilul. hystericarum.

R. Aloes succotr. ʒij. myrrh. opt. ʒj. extract. cal. aromat. card. bened. an. ʒʒ. extract. croci, gr. viij. rad. gentian. aristol. long. di-

stamn. an. gr. v. cum rob. sambucino. F. massa pilul. quarum ʒʒ. per dies aliquot continuando frequenter in impuritate uteri & mensium obstructione à crassis & pituitosis humoribus proveniente cum successu utor plurimum etiam profuturum spero, post convenientem infimi ventris fomentationem & inunctionem, si sequens emplastrum gestetur.

R. Rad. cyperi rot. cal. arom. helonii, an. ʒj. rad. levistic ʒʒ. fol. meliss. scordii, pulegii, an. M. ʒ. mastich. ʒʒ. thur. ʒij. myrrh. ʒij. storac. liq. ʒj. tacamah. ʒʒ. ladani opt. ʒij. cum cera & terebinth. F. Emplastrum. *Gregorius Horstius.* epill. 3. obs. 4. lib. 5. *De Morbis Mulierum.*

Sumat tribus vicibus istam potunculam alias satis efficacem.

R. Troch. de myrrha boracis. an. ʒij. cinnam. el. ʒj. ol. succini destill. ʒʒ. aq. puleg. ʒij. M. F. haustulus tepide accipiendus. *Jos. Petrus Lotichius.* obs. 14. cap. 1. lib. 5.

Innumeris comprobavi experientis marribus albi summitates in vino albo infusas per noctem triduo potas, mire ad menstrua provocanda, stomachum roborandum, & cachexiam ac foedos virginum colores arcendos, appetitumque restituendum valere. *Petrus Borellus.* obs. 14. cent. 4.

Jacobinus Doctissimus lignum Indicum coxit, & dictamnium adjunxit; unde mulieri toto quinquennio non purgatæ, ac sterili purgationem evocavit; ut & deinde conceperit.

Petrus

Petrus Forestus. obs. 1. lib. 28. De *Morbia Mulierum.*

In ambobus cruribus subtus genua in parte interna duo cauteria magnopere laudarem; quippe quæ & ratione & experientia compertum est, magnam vim habere ad profligandos menses, & ad sanguinem ab excrementis expurgandum. *Hier. Mercurialis.* consult. 8. tom. 1.

Subsectio quarta.

Pro Mensium suppressione.

Si à nimia copia sanguinis suppressio oriatur, illius quantitas minuenda est phlebotomia in brachio larga manu celebrata. Si enim venæ inferiores prius aperirentur, traheretur magis sanguis versus uterum; ubi maiorem obstructionem & distensionem vasorum efficeret. Sublata plethora, sanguis ad inferiora retrahendus est, apertis venis inferioribus circa illud tempus, quo antea laborans purgari consueverat, tum etiam frictionibus, ligaturis, cucurbitulis tam siccis quam scarificatis.

Inter menses moventia, maxime laudantur pilulæ *Montagnane*, quæ ita se habent.

R. Troch. de myrrha ʒij. sem. petrosel. castor. cinnam. an. ʒj. mosch. gr. x. cum succo apii. F. pilulæ. xxij. deauratæ. capiat duas manè, vel in ingressu lecti per aliquot dies. Vel,

R. Troch. de myrrha ʒj. castor. ʒß. cum succo artemis. F. pilulæ parvæ. Inter familiaria remedia & euporista habentur flores lavendulæ cum

melle per multos dies comesti, vel conserva fl. calendulæ ad ʒij. exhibi. *ta.* Maximas habet vires sanguis hirci sylvestris, tum etiam domesticus, ad menses suppressos educendos, juxta præparationem & dosim in pleuritidis curatione propositam in calidioribus naturis cremor tartari per plures dies usurpatus in jussulo menses suppressos promovet. Chymici commendant tartarum vitriolatum, spiritum tartari, sales artemisie, melissæ, rad. chelidon. & valerianæ aqua theriacalis sequens ad hunc usum mirè est efficax.

R. Theriac. ʒv. myrrh. rub. alexandrinæ ʒijß. cinnam. el. croci orient. an. ʒß. camphor. ʒij. affunde optimum vini spiritum ad eminentiam trium digitorum, & in leni calore tincturam extrahe cui per inclinationem effusæ adde spiritus tartari sextam partem. dosis cochl. j. cum vino aut aqua appropriata.

Purgationes per intervalla repetantur; pilulæ de hiera simplices & compositis *Galeno* maxime laudantur; quia præterquam quod educunt convenienter humores superfluos, habent etiam facultatem vias aperiendi & expurgandi uterum. *Lazarus Riverius. præc. med. lib. 15. cap. 2.*

Utillia hic sunt mercurius d. panchymagogon vegetabile, extractum senæ, mechoacanna, rhabbarbari, & hellebori nigri. Inter specifica sunt essentia crocimaritæ, pulvis cachecticus ex chalybe præparatus, de quo supra lib. 8. *sect. 7. subsect. 6.* Pro Hepatis obstructione, & extra-

Etum splenis bovis. cuius dosis est
 ʒj. in aqua appropriata. *Joh. Har-*
mannus. practiç. Chymiatri. p. 281.

Subsectio quinta.

Pro Mensium suppressione.

AD Mensium provocationem &
 alvi quoq; humectationē ac so-
 lutionē plurimū prodesset, si malvam
 parietariam & mercurialem coque-
 rent in aqua, & coctis herbis ac pro-
 bē comminutis affunderent oleum o-
 livarum recens vel butyrum sine sale,
 atque hoc quasi cataplasma inferiori
 ventri & pectini singulis diebus im-
 ponerent. *Joh. Crato.* consil. 99. lib. 7.

Cum tempus Mensium appropin-
 quat ad sortia aperitiva deveniatur
 inter quæ est illud quo ego liberavi
 duas virgines hoc anno, quarum una
 caruerat mensibus per annum cum
 quadrante. Est tale:

R. Herb. Sabinæ M.ß. bulliat in
 vini q. l. & coletur diligenter per fil-
 trum. Deinde,

R. Terebinth. opt. cypriæ ʒj. la-
 vetur ter decocto suprascripto. de-
 inde semel lavetur aceto scyllitico.
 postea admisce pulv. rubiæ tinctor.
 car. yophyll. macis. an. ʒj. ol. amygd.
 amar. ʒß. M. cum saccharo ad pixi-
 dem. De hoc medicamine septem
 diebus ante tempus mensium sumat
 quotidie ʒj. sive in oblata, sive in
 medulla pomi assati, & superhauriat
 haustum cicer. rubr. cum paucis cro-
 ci; adventantibus mensibus vesperi
 & manē laventur & fricentur pedes
 cum decocto artemis. puleg. & si o-

pus est, fiat phlebotomia Saphenæ
Hieron. Herold. epist. 38. lib. 6. con-
 sil. & epist. *Cratonis* & aliorum me-
 dicorum à *Scholtzio* editorum.

Est nobis secretum singulare in
 mensium suppressione desperata in
 pluribus sollicitè expertum, syrupus
 nimirum de Sabina, quem nos syr.
 hæmagogum appellamus.

R. Puleg. M.ijß. artemis. M.ijß.
 beton. calamenth. an. M.ß. sabinæ
 M.ijj. saturiæ, melissæ, menth.
 abrotan. an. M.ß. cent. min. M. j.
 sem. anis. fœnic. an. ʒiij. rad. pe-
 tros. aspar. asari, an. ʒvij. polip. ʒiijß.
 helenii ʒß. zedoar. ʒiijß. dictamn. ʒj.
 macis, nuc. mosch. an. ʒj. caryo-
 phyll. ʒß. aq. beton. puleg. artemis.
 an. ʒij. saturiæ ʒijß. coq. S. A. col-
 lat. infunde rhei el. ʒvj. Stent per
 noctem, manē fiat fortis expressio,
 & cum sacch. q. l. coque ad syr.
 consistentiam. *Hier. Resner.* obl. 194.

Puella quædam viginti annorum
 pituitosa, melancholica, ex moerore in
 menstruorum suppressionem cum sus-
 focatione hypochondriaca incidit.
 Curata fuit sequentibus.

R. Rad. imperator. dictamn. alb.
 an. ʒj. acori ʒß. fol. artemis. puleg.
 calamenth. mont. an. M.ß. sabin.
 M.ijß. sem. dauci, fœsel. an. ʒß. bacc.
 juniper. ʒv. cinnam. acut. cortic. au-
 rant. an. ʒij. concisa & grosso modo
 contusa infuantur sacculo, & affun-
 dantur vini Gallici pintæ iij. Bis de
 die assumptis ʒiij. instillatis gt. vi.
 spiritus salis armon. Post sufficien-
 tem alterationem semel purgationem
 sequentibus pilulis instituimus.

R.

R. Mass. pil. fortid. maj. 3ß. tal. volatit. armon. gr. vj. ol. macis still. gr. ij. M. F. pilulæ numero vij. *Fredricus Deckers. not. ad cap. 11. lib. 4. prax. Barbettiana.*

Mihi maxime probatur aqua quæ fit ex pane ferè ad fermenti naturam redacta & mediocriter cocta & calido, cui ablato cortice, mellis 3xij. addantur pulv. sem. urticæ, dauci, ammeos, anisi, & scenic. an. 3j. troch. Galliz, mosch. myrrhæ, rubiz, an. 3j. cotule fortidæ 3ß. quæ omnia infund. in 3liij. decoctionis (quæ recipit phaseol. rubr. cicer. rubr. an. p. 3ß. bacc. junip. 3j. rad. rubiz, rusci, raph. sylv. asparagi, apii oroselinii, an. 3ß. charad. rec. M. j. ammeos, anis. scenic. an. 3ij. coq. S. A.) deinde destill. in B. M. cujus 3ij. summo mane laboranti exhibe, addito syr. capill. ven. de duabus radic. an. 3ß. hoc præsidium maximi momenti esse censo. *Lud. Mercatus. lib. 1. De Murb. Mulier. cap. 9.*

Sectio decima tertia.

Pro Mercurii sublimati veneno.

Mulier quædam Nobilis argento vivo sublimato epoto, diris cruciatibus afficitur, erosione ventris maxima percepta, cum nausea, vomitu, animi deliquiis. Vocatus ego protinus oleum copiosum butyro rec. admixtum mihi dari præcipio, ea invicem commisceo, & misera ægro-

tanti devorandum in manus do, juboque ut mox impositis ori digitis, pennaque oleo & butyro imbuta, vomitum promoveat, quod cum ipsa effecisset, concitatus est vomitus. eodem momento clysterem injici jubeo ad acrimoniam in intestinis genitam & tormina compescenda: à clystere injecto & emissio dolores utcumque remitti visi sunt, sed paulo post cum pari acrimonia redierunt, tumque ex lacte & oleo viol. multo clysterem alium parari jubeo, quem iterari etiam sub vesperam jussi: mirè hoc clystere injecto & repetito dolores sedati sunt. Ubi vomitu & clysteribus venenum è visceribus detrusissem, potionem hanc dari præcipio ad veneni compescendam vim.

R. Cathol. 3j. rhei. el in aq. erdiv. cum paucis cinnam. infus. & express. 3ij. elect. de succo ros. 3ij. pulv. crystall. puriss. 3j. (est enim peculiare antidotum adversus argenti sublimati vim deleteriam) syr. viol. & de limon. an. 3j. F. potio cum decocto communi medicinæ; quam postmodum ab accepto veneno sumptis, levamenque ab illa non minimum sensit. Ad veneni feminaria frangenda poriones & antidota quotidie dabam. interdum semel interdum etiam bis. Erant autem ejusmodi.

R. Pulv. crystal. puriss. 3liij. pulv. diamarg. frigid. pulv. theriacalis *Guidonis*, pulv. rosar. novellæ, an. 3ij. syr. cytonior. & de nymphæa, an. 3j. interdum violaceum addebam ex aqua decoctionis seq-

bioſe oxalid. & portulac. potionem, quæ vice alexipharmaci eſſet, propinari jubebam; quoad ſe vis & impetus veneni remiſiſſet ad octo continuos dies potionibus iis ſum magno & ſœlici ſucceſſu uſus: porro in juſculis etiam (quæ ego ex pinguiſſimis capis & gallinis, pinguique caſtrato parari jubebam) cryſtalli pollicem & diamargar. frigid. tenui panniculo contentum & illigatum inſundi imperabam, ut in juſculum cryſtalli vis ebullitione tranſiret; antidotum utique præſens noxæ à veneno illatæ removendæ & ſic tandem Dei clementia, & mea qualicumque opera integre ſanata fuit. *Franſcius Valeriola. obſ. 6. lib. 1.*

Ut virulenta mercurii eroſio frangeretur, æger frequenter lac rec. muſum bibat, in quo etiam ſemina pſylli macerari poſſunt, vel aquam tepidam decoctionis hordei: conſert etiam multum butyri recentis ſine ſale eſtare: nonnulli imprimis commendant oleum tartari, vel ſal. abſynth. ʒij. pondere ſumptum: neque immerito: ut enim in præcipitatione magiſteriorum per oleum tartari, à corporibus ſolutis omnis vis corroſiva tollitur per præcipitationem; ita etiam dum ſal tartari vel abſynth. ſalem aquæ qua mercurius ſolutus eſt, ad ſe allicit, argentum vivum in ſuam priſtinam naturam redit, & non plus quam argentum vivum crudum nocere poteſt: ſi retentio urinae adſit, ut ſæpe fit, balneo aq. calidæ utendum. *Daniel Sennertus. prætic. lib. 6. part. 7. cap. 17.*

Sectio decima quarta.

De Mesenterii abscessu.

Ilavenis quidam alvi torminibus vexabatur: inque dies magis magisque dolor vim capiebat: tantumque aberat ut hujusmodi doloris abditæ cauſe comprehendi poſſent, ut nunquam ullis præſidiis tolli, aut ſaltem levari hoc malum potuerit: omnia enim viſcera ſana videbantur, jecur, lien, & inteſtina omnia nullam doloris notam oſtendebant: ſed ille nihilominus, magis magisque indies, quam ut tolerari poſſet, urgente dolore ipſo, tandem è vita diſceſſit: quare mortui corpore incifo, ut ſcilicet tanti mali cauſas dignoſceremus, & ſanis omnibus, ut putabamus, inventis viſceribus, jubeo inteſtina amoveri: quæ dum gladio diſcindit miniſter, in abſceſſum magnum incurrit: quo præciſo, materia multa nigrior ſœtensque profluxit, encauſſo ſutorio ſimilis: ex quo manifeſtam ejus mortis cauſam deprehendimus: atra enim bilis eò confluens hujusmodi abſceſſum paulatim effecerat. *Antonius Benevenius. cap. 33. lib. De abditis morborum & ſanationum cauſis.*

Vir quidam febre valida correptus cum vomitu, decimo quarto die tranſacto in alvi cruentam excretionem devenit, ita ut ſanguinem nigrum corruptum peſſimè oſentem ad quindecim librarum pondus excerneret, unde animi deliquio correptus omnes eum proximè morituros

existimavimus : nihilominus cibis per intervalla optimis refectionibus vires reumpfit, ita, ut etfi febre continua, licet non ita intensa & uniformi, continuo vexaretur, nihilominus sue salutis spem nobis præberet ; sed tamen cum quotidie feces conspersas sanguinolenta saniofaque materia excerneret, indiesque magis, ac magis emaciaretur, infinitis propemodum præfidiis adhibitis (nam septem medici illius curæ incumbēbamur) sexagesimo tertio die (proh dolor) occubuit, cum tamen postremis diebus ingens urinæ profluvium supervenisset, ita ut quinque libras urinæ & amplius quotidie per plures dies extramitteret. Cadaver dissectum fuit, ut tanti mali causa innotesceret, atque in mesenterio, in parte superiori, ulcus sordidum ad spithamæ longitudinem adinventum ; unde ea in parte collectum abscessum conjecimus, illoque disrupto putridum sanguinem ea in copia profluxisse non dubitavimus : sed quod mirum est, nunquam antea per totum ægritudinis tractum, præterquam extremo die, quo illi venter intumuit, de illius partis dolore conquestus est. *Marcellus Donatus.* lib. 4. *Hist. medic. mirab.* cap. 7.

Novimus nos quandam, cui inflammationis in mesenterio nata fuit, & initio male habuit, sed posteaquam inflammatio suppurata & in abscessum conversa, melius habens, sana sibi visa est : interim singulis diebus per anum bis terve purulenta, admodum fortida, sincera, nullisque excrementis permixta redduntur : &

quidem nunc quartus agitur annus à quo sic se habet. *Rembertus Dodo-neus.* annotat. ad cap. 33. libri *Bene-venii. De abditis morborum causis.*

Sectio decima quinta.

De mictione Lactea.

Contigit mihi dum adhuc puer essem, ut frequenter inter menjendum ardor me infestaret : adultior factus rariùs ea molestia divexabar : in virili ætate in matrimonio viventi aliud accessit : sub vesperam cum urinam reddebam, erat ea quæ primum prodibat, valde turbida, & veluti lactea, quæ quiescens nonnihil, materiam albam lactis crassioris instar, in fundo, cochlearis unius vel duorum mensura deponebat : quæ cum urinâ agitâ confusa, eam turbidam reddebat ; accedente interdum ardore & stranguria quadam inter menjendum : hoc accidens plus quam per viginti annos, citra alium renum aut vesicæ affectum duravit, magisque frigoris tempore me afficiebat : dubius qualis hæc esset materia, eam quandoque exsiccavi, tuncque sal quoddam representabat pellucidum, in fibras scissum, quod gustui salsum erat : metuens ego ne calculi essent præludia, cum primario Imp. *Maximiliani* tunc temporis medico *Cratone* ea de re contuli, qui calculum renum subsecuturum judicabat, mihiq; sano & alacri atque ad multos principes praxeos causa vocato, terrorem incussit.

cussit: verum Dei gratia, nihil inde mali secutum; sed jam pene quadraginta ab eo tempore annos, neque hoc accidenti, alitve renum aut vesicæ morbis infestor. *Felix Platerus.* obs. lib. 3. pag. 836.

Sectio decima sexta.

De mictione sanguinis.

Mictio cruenta est sanguinis una cum urina excretio: vel à renibus excidit, vel à sphinctere cervicis vesicæ musculo, qui à renibus defluit: urinae toti exquisitè permiscetur, cuius causa, si neque casus, neque ictus præcesserint, omnino ad calculum referri debet, qui per exercitationem validam, renem ejusque vasa obtrens sanguinem profundit: sola sanguinis mictio sæpe renis calculum patefecit, qui alias nullis indiciis se prodebat, ut ne subesse quidem putaretur: qui porro sanguis à sphinctere musculo in vesicæ capacitatem instillatus mictionem cruentam reddit, urinam non æquabiliter perfundit, ac subsidens in imo in grumos concrefcit: ejus portio aut grumus interdum citra urinam excidit, dolor plerumque meiendo premit, & penis radicem quasi adurit: nec ab uretere, nec à vesicæ corpore multus potest emanare sanguis.

Sectio

Subsectio prima.

Pro Mictione sanguinis.

Iuvenis cum sanguinem serosum & tenuem mejeret, consultandi causa ad me accessit: statim iis usus sum quæ renes debiliores factos roborarent, venasque constringerent, adhibita victus ratione proba, & simul lacte caprino utens, postea etiam ovillo, cum nihil melius eo existimet *Avicenna* confirmandis renibus valere. dabam jejuno ʒvj. quibus admiscibam boli arm. ʒj. ac sic mictus sanguinis desit, & juvenis tandem sanitati restitutus est. *Petrus Forster.* obs. 10. lib. 24. *De renum morbis.*

Rusticus supra lumbos cadens, sanguinem primò satis purum mingeat, postea etiam multum ac crassum: cum doleat circa renum regionem, proculdubio venæ in renibus perruptæ erant: ad hunc accitus, jussi, ut statim sanguis ex vena basica è regione loci dolentis ad aversionem detraheretur: deinde hoc linimentum ad repellendum & constringendum præscripti, ut eo locus dolens immuneretur.

R. Ol. rosac. omphac. myrtini, an. ʒj. boli arm. sang. drac. tragacanth. gummi arab. an. ʒß. pulveriz. omnia subtiliter, & cum oleis prædictis misce instar linimenti, vel cera adjecta *F.* ceratum. *Petrus Forster.* obs. 11. lib. 24.

Sæpius sanguinis mictum solo lacte ovillo sumendo ʒiij. & ʒj. boli arm.

meni veri curavi: hoc idem exper-
tum à *Gastinaria*. qui tamen præci-
pit ne post ejus assumptionem aliquis
dormiat, neque se exerceat: si longo
tempore duret, constringentibus uten-
dum tam intus quam extra, ut in
nobili muliere quæ ultra duos annos
laboravit mictu sanguinis, quæque à
me curata fuit, longo tempore admo-
to lumbis unguento comitiffæ, *Petrus
Forstius*. schol. obs. 13. lib. 24.

Secetur cubiti vena, deinde, ut in-
tercipiatur, & incrassetur sanguis,
succum plantag. propolui, & deco-
ctum equiseti per plures dies assu-
mendum, amplius lac ovium cum
bolo armena: exterius convenit in-
fessus factus cum decocto chalybeato
plantag. portulac. equiseti, poligoni,
bursæ pastoris, symph. maj. malicorii
& fumach. convenit & unguentum
comitiffæ. *Jul. Cesar Claudius*.
consult. 36.

Vespero sub horam somni capiat
has pilulas, & assumat postea lac cha-
lybeatum, vel aquam plantag.

R. Succi portulac. incrassat, 3ß.
gummi arab. q. s. M. F. pilulæ xj.
Abraham Seylerus. consil. 93. lib. 7.
consil. *Crassus* & aliorum medic. à
Sebastiano editorum.

Subsectio secunda.

Pro Mictione sanguinis grumosi.

Grumos præclare solvit rubia
tinctor. cum sem. pasturtii &
spermate ceti cum munimia ut fiat
pulvis. *Joh. Henricus*. ad aphor. 80.
sect. 4.

Dentur remedia quæ grumos ac a-
renulas solvunt: tale est vitrum vi-
cies usum ac in terebinthina extin-
ctum potui datum. *Joh. Henricus*. ad
aph. 39. sect. 7.

Pro sanguinis grumosi dissoluti-
one conveniet posca tepida, bibira
per intervalla, ex aqua malvæ & ace-
to non valde acri: acetum verò sit in
minima quantitate, ut vix gustu sen-
tiatur. *Laz. Riverius*. prax. med.
lib. 14. cap. 4.

Sectio decima septima.

*Pro Mictione puris ex vesica
ulcerata.*

Lac asininum hic summè prodest,
& emulsiõ sem. psyllii papav. &
quatuor sem. frigid. maj. *Joh. Hen-
ricus*. ad aph. 81. lect. 4.

Sectio decima octava.

*Pro Mictione purulenta ab ulcere
sordido in penis ductu in-
terno.*

Ad ulceris absterisionem & san-
tionem hæc tabulas præ-
scripsi.

R. Amygd. d. mund. castan. mun-
dat. glandium mund. orizæ mund.
an. 3j. rad. alrh. consolid. maj. liquir.
an. 3ij. sem. plantag. portulac. malv.
alkikengi, gummi prunor. ceras. &
arabici,

arabici, an. ʒj. succini puri ʒijß. boli puriss. oculi cancri, spodii ex ebore usto, an ʒij. terebinth. parum cocti ut pulv. quaat. ʒiij. succi liquir. ʒß. omnia pulverisata & commixta excipiantur infus. gummi tragac. fact. in aqua ros. & plantag. add. sacch. quart. j. formentur tabulæ pond. ʒij. unam pulveriz. cum lacte caprino alternis diebus ad minimum bibat; plurimum profuturas experientia medocuit, multaque ejusmodi ulcera & diuturna & sordida iis curata fuisse quorum loco si ad manum non sint, etiam troch. alkikengi sine opio, & troch. *Gordonii* usurpari possunt sed hæc compositio est longè utilior. *Felix Platerus*. obs. lib. 3. pag. 816.

In alio eodem affectu laborante ad absterfionem purulentæ materiæ & consolidationem hoc ordinavi.

℞. Resin. latic. vel terebinth. ʒß. dissolv. in vitello ovi ut artis est, adde mellis puri ʒj. sacch. ros. tab. ʒij. vini generosi ʒvij. M. bibat de lacteo illo liquore ad ʒj. alternis diebus; cujus operationem ad vesicam usque & ultra pertingere ex urinæ violaceo odore deprehendi potest.

Injectionem dein absterfivam sequentem præscripsi, quam per canalem in ductum penis injiceret.

℞. Rad. liquir. ʒij. cortic. fabar. ʒj. cicer. rubr. p. j. sol. plantag. sicc. M. j. F. decoctio in aqua, addendo parum lixivii, & in colat. ʒß. dissolv. laticæ dissol. in melle ʒij. unguenti ægyptiaci tantum quantum terre poterit utatur ab initio, donec pus minui sentiat, & partem admo-

dum sensilem fieri, adeo ut ægrè injectionem illam acrem ferat. Postea utatur sequenti injectione.

℞. Ramulorum equiseti sol. plantag. sem. hyperici, an. M. j. rad. consolid. bistortæ bulbor. narcissi, an ʒj. cortic. granat. ʒiij. coq. in ʒßj. aq. extinctionis ferri fabr. in colat. ʒßj. dissolv. troch. alb. rhas. sine opio ʒß. boli arm. ʒj. succi attriti à lapide galactite & hæmatite ʒj. pro injectione.

Furum ut per canalem brevem in virgam obiter intrusum per alembicum eò directum, in ductum penis immitteret suasi ex sequentibus trochiscis carbonibus impositis.

℞. Pice navalis ʒij. thur. massich. an. ʒj. sandarachæ gummi benjoin. an. ʒß. cum resina aliqua liquida F. trochisci. Postremò jussi ut candelam ceream tenuem, flexilem & longam sensim in ductum hunc aliquo usque intruderet inunctam balsamo chirurgorum, nonnunquam addendo parum vernicis coctæ. *Felix Platerus*. obs. lib. 3. pag. 819.

Sectio decima nona.

De Mola.

MOla (græcè μύλα) est caro quædam inutilis, informis, imarticulata in muliebri utero, ex imperfecta conceptione loco fortis gentis hujus causa est semen utriusque parentis effectum & debile à sanguinis copia obrutum, ita ut nequeat virtus

utetus plastica suas agere partes in foetus formatione: & sic loco foetus emergit rudis & indigesta moles licet communis sit sententia sine viri congressu non generari molas, interdum tamen, licet raro, in viduis sine virilis seminis concursu eas fieri posse docent medicorum observationes: molam aliquæ quatuor quinque annos, interdum & totam vitam, utero gestarunt: at plerumque levius ad hærescens, tertio vel quarto mense excidit: in mola ut in vero conceptu, sistuntur menses, mammae turgescunt, cibi adest fastidium, & venter sensim attollitur: atque his signis à foetu distat: à foetu autem vero per sequentia discernitur, foetus post quartum mensem blandè movetur, locus mola, quæ aut gravitate figitur, aut impetu quodam provolvitur lapidis instar, in quodcunque latus se convertat mulier: in mola rursus ad incessum gravior fit mulier, eique quasi pondus ex utero propendet, artus gracilescunt, dolorque ventrem sæpè compungit, quorum nihil adest in legitimo foetu: In foetu præterea venter præcipue versus umbilicum attollitur & acuminatur, & versus latera utrinque molliter coarctatur: in mola vero in omnem dimensionem equaliter attollitur: graviora denique quæ molas quam quæ verum foetum utero gestant, habent symptomata: si tandem post decimum mensem venter adhuc tumeat, nec hydropsis signa adsint, de mola non levis suspicio est: datur etiam mola aquosa & ventosa.

Subsectio

Subsectio prima.

Pro Mola.

R. **A** Ss. foetid. 3ß. sem. rutæ cass. lign. ras. lapid. dactyl. boracis, an. 3jß. croci 3ß. myrrh. thetiac. diatessar. an. 3j. M. detur 3j. cum aq. sabinæ vel vino rhenensi cum hac confectioe, quam de alia foetida vocat *Jo. Tiengius*, mulierem curavit à mola quam per antrum gestaverat & aliam etiam mulierem eodem medicamento liberavit à foetu mortuo, exhibendo manè & vespri ante cibum ad 3j. donec ab omnibus foetus partibus fuerit repurgata: aliquando exhibuit cum decocto artemis. ass. quando cum succo verbenæ & prassii mixto cum vino rhenensi, modo etiam cum vino decoctionis verbenæ & prassii, & semper (inquit) gratia Dei benè successit. *Petrus Forestus* schol. obs. 63. lib. 28. De mulierum morbis.

Ad molam excutiendam, qua laborabat mulier quædam, & symptomata alia satis exitialia cum insequi solita tollenda, machinor ejusmodi.

R. Sabinæ, pulegii fol. senæ, an. Mß. coq. lento igno in feri lactis q. s. manè & vespri ex hac infusione una vice 3viii. ebibit calide.

Postridie præter meam spem mola est expulsa & à multis gravissimis accidentibus liberata foemina. *Martinius Rulandus*. cur. 78. cent. 6.

R. Myrrhæ castor, an. 3j. sabinæ, boracis, an. 3j. fellis bovin. 3ß. ol.

M m m m

lac.

succini, gr. iv. croci gr. v. cum succo fabine. F. pilulæ xiv. pro duabus dosibus. *Jo. Petrus Lotichius. obs. 16. cap. 1. lib. 5.*

Hic conveniunt ea medicamenta quæ in mensibus suppressis, partu difficili ac foetu mortuo usurpari solent. *Daniel Sennertus. pract. lib. 4. part. 2. sect. 4. cap. 9.*

Subsectio secunda.

De Mola in vidua.

Molam carneam aliquot annis (plus minus quindecim) in utero olim gestavit honesta quedam vidua existimabat uterum prolapsum, quod in ostio uteri propendere aliquid sentiret: prostruebant statim temporibus menses, & subinde copiosiores quam par erat: tandem quodam tempore, supervenientibus nonnullis partus doloribus, rudem excrevit & informem carneam molem, pedem ferè longam, latam septipedem, tres quatuorve digitos altam: sunt verò & alie à recentioribus dictæ molæ, per quas venter distenditur non minus quam gravidis: una collectis in utero statibus; altera aquosis humoribus uterum implentibus: hanc molæ speciem vidimus nos in vidua quadam, quæ defuncto marito, cum se gravidam relictam existimaret, nonis mensibus adimpletis, supervenientibus partus doloribus, non nisi aquosos humores enixa est: à quibus liberata, lacte ubera repleta hæc aliter, quam si foetum pepe-

risset. *Rembertus Dodonæus. lib. obs. medicinal. cap. 49.*

Subsectio tertia.

De Mola aquosa, carnea & ventosa.

Nobilis urbis nostræ mulier, indubie honestatis, matrona quinquaginta sex annos nata, carnoso ac sanguineo corporis habitu donata, cum jam per aliquot annos menstruæ purgationes defecissent, molas tandem plures carnosas edidit, fluentibus velut in naturali partu mensibus copiosè & maximis cum cruciatibus, interposito nonnunquam duorum, aliquando trium vel unius mensis spatium: diligenterque percontata, se nullum seminis profluvium in somnis, nec ullam oblectationem percessam constanter affirmavit: fluebant interrim menses, albi, erant carneæ molæ nonnullæ ad pugni crassitudinem, alie minores, durissimæ nonnullæ, alie minus duræ.

Jacobus de partibus historiam refert de mola aquosa per hæc verba: novi quandam generosam dominam, quæ se prægnantem esse credidit, & ita medici visitantes eam existimabant: dum venit pariendi tempus, providerat de bona obstetrice, & compatribus & comatribus multa aqua prodiit à matrice ipsius; & sic illa & medici fuerunt illusi, & illicò venter penitus detumuit. Molam ventosam se vidisse *Ulisius* in quadam *Hebræa* testatur *Valsæus de Torona*

tanta in suo *Philonio* cap. de mola huic enim, cum se prægnantem esse existimaret, præparata sunt omnia, quæ parturienti necessaria esse consueverunt, dumque obstetrices vulvam & uterum pertractarent, tanta ventositas sine alio humore exivit à matrice, ut mirum videri possit. *Marcellus Donatus*. cap. 25. lib. 4. Hist. med. mirab.

Sectio vicefima.

De Morbillis.

Morbilli (græcè *Ἐρυθρίαι*) maculæ sunt aut tubercula perexigua, rubra, cum febre continua à facultate expultrice & sanguinis peculiari ebullitione excitata, in cute erumpentia causam ferè eandem habent & eadem signa cum variolis, de quibus infra, lib. 18. sect. 1.

Subsectio unica.

Pro Morbillis.

Matrona quædam Nobilis febre continua correpta est, cum tussi & rauedine per triduum symptomata non valde urgebant quarto die cum febris intensior euassisset, sanguis detrahitur, & julepus refrigerant exhibetur eodem die totum corpus morbillis conspersum apparuit vocatus ego die quinto, præscribo circa vespèram julepum ex

æquis partibus aq. ulmarie & carduben. cum bezoari. mineral. gr. xx. duabus horis ab assumpto julepo copiosè sudavit, febris valde imminuta, & portio morbillorum discussa est: post sudores alvus soluta est magna excretionem. Postridie mane idem julepus iteratus est ac copiosius sudavit post duas horas, ac febris omnino sublata est, omniaque prope modum exanthemata discussa sunt. *Lazarus Riverius*. obs. 76. cent. 3.

Mulieri cuidam in morbillorum eruptione ingens pruritus & punctio in plantis pedum ac volis manuum aderant, pro quo symptomate mitigando, quum maximè eo intolerabiliter affigeretur, ut se potius mori velle diceret quam illum pruritum & punctiorem ferre, iussi ut pedes & manus continuè teneret in aqua calida, quo consilio pruritus tum punctio cessarunt, & melius per cutem in volis manuum & pedum morbilli emergebant hujus rei experimentum notatu dignum ab ipso *Astori* *Papiensi* medico accepimus, quod etiam arcanum à *Nicolo Florentino* medico sui temporis insigni mutauit, cum scribat de variolis & morbillis, si fuerit punctio plantarum pedum aut palmarum manuum, ponantur dicta membra assidue in aqua calida ut dicit *Nicolas*, & ego vidi multum conferre, *Petrus Forestus*. obs. 42. lib. 6. De febr. Epidemicis.

Chirurgus cum ad virginem quandam viginti quinque annorum, quæ in Morbillo incidisset, & continua febre acuta laboraret, vocatus esset,

ad venesectionem peragenda, forte fortuna una simul accitus ædes intrabam, & sanguinis missionem inhibui, licet omnia jam ad sectionem parata essent, eo quod sanguis è naribus fluere, & jam per quinque dies Morbilli foras expulsi essent: tamen cum natura paulò segnior sanguinem è naribus profunderet, setis porcinis substillum sanguinis ad fluxionem stimulandum censui, cum animadverteterem quod natura per eum locum Crisin tentaret: quod cum non posset, id nos perficere hoc modo posse rectè arbitrabamur: & illud quidem non sine auctoritate feci, insequendo Canonem illum quem posuit *Guainerius* suo tempore Practicus insignis in curat. *Variol.* scribens ita. Nota tamen, quod si naturam perceperis sanguinis narium fluxum tentare, ipsam juvare debes cum seta, vel aliquo ejusmodi narium fluxum sanguinis provocante: phlebotomiam, si opus faciat, dimittendo: quod cum ego fecissem, sanguis bene fluxit, & febris desijt, & paucis diebus à morbillis quoque sanata est, postquam statim à prima nostra vocatione usi esset sequenti decocto, Variolas & Morbillos evocante.

R. Lentum excortic. ʒj. hord. decortic. p. j. caricar. numero vij. lacæ, tragacanth. an. ʒj. passul. ʒß. jubub. numero vij. rad. scænic. ʒß. F. decoctio in aqua communi pro ʒijß. colaturæ addendo oxyfacch. simpl. ʒij. M. *Petrus Forestus.* obl. 48. lib. 6.

Sectio yicesima prima.

Pro Morbis Chronicis.

IN Morbis chronicis & contumacibus nihil præstantius sale tartari, spiritu sulph. per camp. & merc. dulci sexies sublimato: iis enim curantur febres intermittentes, diuturnæ, quartanæ, chlorosis, cachexia, melancholici affectus, & contumaces viscerum obstructions, irritis aliis omnibus. infund. sal. tartari & spir. sulph. cum ʒj. vel ʒij. senæ (aliquando rad. jalap. ʒß.) in aq. fontis sola aut decocto appropriato: hoc sæpissimè usus est *Riverius.* *Simoni Jacqz.* obl. 97. cent. 4. obl. *River.*

Plurimi morbi inveterati & scd ad desperationem vergentes, ut putæ menses albi, & suppressio menstruorum in mulieribus, internæ obstructions, capitis imbecillitas, catarthus, ventriculi dolor, hepatis refrigeratio, podagra, & alii, roremarino coronariò curati fuerunt, si vindemiarum tempore ipsius tenellæ summitates cum multo (absque igne) bulliant dum imponuntur in doliis. *Dominicus Pangelm.* obl. 26. pcutec. 3.

Sectio

Sectio vicefima fecunda.

De Morbis gravissimis ex levissimis causis ortis.

O Perarius quidam in pago quodam circa sepes occupatus, pedem spina sibi punxit: ab initio, cum affectum neglexisset, exortus est dolor maximus, inflammatio, febris, delirium, aliaque symptomata gravissima, tandemque gangraena & sphacelus; qui cum ad genu pervenisset, & tibia abscissa non fuisset, extinctus fuit aeger.

Matrona quaedam honesta cum apicem indicis dextri spina punxisset, & ab initio affectum neglexisset, post gravissimos dolores secutus est sphacelus: cum vero digitum ad carpum abscidissim, restituta fuit. *Guil. Fabricius Hildanus. obs. 2. cent. 5.*

Sectio vicefima tertia.

De Morphaea.

Cutis vitis annumeratur Viriligo, quae nihil aliud est quam scdus cutis color, ex malo particulae habitus proveniens: nutrimentum recte assimilare non valentis. Ejus dum sunt species, una *Albus* Graece, Arabice *Morphaea* dicitur, in quo summa duntaxat cutis foedatur dispersis & non continuatis maculis colorem cutis mutantibus. Duplex haec est,

alba quae *Albus*, & nigra quae *Mela* appellatur. Alia est λευκη, Arabicè Albata vocata, quae macula est continua & cutis & carnis, subiectae colorem immutans: in hac pili decidunt, alii quae albi & lanugini similes succrescunt; si acu feriat, non sanguis sed humor aqueus & albus effluit. Omnium efficiens causa est humorum impuritas. Haec cutis affectiones hoc seculo non amplius aut rarissime conspiciuntur & si quando occurrant, iisdem remediis profligantur quibus Elephantiasis seu Lepa curatur.

Subsectio unica.

Pro Morphaea.

Cum tota viri cujusdam cutis valde maculosa & desordata esset, ita ut Lepa laborare videretur, hoc decoctum eidem praescripsi.

R. Fumar. virid. M. iij. scabios. lapath. acut. acetos. dent. leon. bugl. borrag. summit. absynth. summit. lupul. an. M. j. cuscut. meliss. agrimon. an. M. ss. rad. enule camp. lapath. acuti, rad. malv. an. 3ss. rad. fornic. 3j. sem. 4. frigid. maj & min. an. ʒj. sem. anisi ʒij. sol. sen. ʒijss. epithymi, polipod. q. an. 3ss. rad. helleb. nigri ʒijss. cortic. rad. capar. & tamarisci, an. ʒij. prunor. damasc. quart. j. uvar. passar. exacinar. hord. communis, an. M. j. F. omnium decoctio in sero lactis pro ʒiij. per noctem infusa fortiter omnia exprimentur

mantur, & saccharo apozema dulcorretur.

R. Myrobal. omnium ʒj. agar. opt. & rhei, an. ʒʒ. spic. schenanth. zinzib. an. ʒʒ. F. puppa pendeat in dicta decoctione, dum potio sumetur ex qua sumebat semel in die aut bis prout alvus responderet qua potione optimè deinde se habuit. interim huic consulimus, ut bis in anno purgaretur. Quantum enim valeat annua purgatio in atrabiliaris morbis docet Gal. comment. 47. aph. lib. 6. & in lib. quos purgare oportet. Petrus Forestus. obs. 2. lib. 5. Obs. Chirurg.

Mulier quædam vitiligine affecta, insuper faciem habens valde rubram & pustulosam, ex qua furfures & squammæ decidebant, post plurima præscripta decocta sanguinem depurantia, faciem oblinebat oleo raparum mixto cum aqua: quo remedio crustæ decidebant furfuræ, tum squammæ; & facies paulatim pristinum, præter opinionem, nitorem recepit. Habetur autem hoc pro arcano, & quod mirabile erat, illud oleum raparum concussum cum aqua fluviali cutem nitidam in facie effecit. Interim non desistebamus nos interius medicamenta sepurgantia & corrigentia sanguinem exhibere. At altero viro qui Morphæam nigram ex humore melancholico habebat, post humoris peccantis evacuationem, omissa tamen phlebotomia, quæ suggeret causam, ut Præceptor meus Bened. Fawentius dicere solbat, mandavimus ut omnes par-

tes Morphæa affectas inungeret sequenti oleo calidè omni vespere cum iret dormitum.

R. Ol. de tartaro vini albi potentis ʒiiij. Deinde etiam hoc sequenti unguento.

R. Ol. tartar. ʒij. ol. amygd. amar. ʒj. succi lapath. scuti ʒʒ. ceræ q. s. F. unguentum. Vel fiat hoc unguentum.

R. Tartar. fuligin. oris furni, an. ʒj. sal. nitri, sulph. an. ʒʒ. auripigmenti, alumin. scissil. helicb. alb. an. ʒij. omnia ista pulverizata incorporantur cum succo fumar. & lapath. scuti. F. unguentum mediocriter liquidum. Vespere fiat inunctio, & sequenti mane abluatur locus cum aqua tursuris. Jo. Tiengius Medicus Amstel. curavit minorem quendam plethoricum Morphæa laborantem cum magna maculatione cutis livida, cum impotentia eundi vel movendi crura, & brachii impotentia, hoc modo: Corpore decenter purgato, accepit colocynth. ʒj. & decoxit in aceti & aq. fabar. an. lbʒ. eaque calefacta spongia illi immersa, balneabat loca hac labe foedata, & brevi tempore maculæ singulæ fuerunt deletæ. alter etiam cui eandem balneationem exhibuit curatus pariter est. Si istis non curetur Morphæa, curetur curatione leproæ. Petrus Forestus. obs. 3. & schol. lib. 5. Obs. Chirurg.

Sectio vicefima quarta.

Pro Morfu Humano.

Quum phreneticam quandam mulierem tractandam haberem, & linguam, an arida esset, explorare vellem, illa digitum incauti & nimis curiosi medici dentibus arripuit; atque adeo dentes digito impressit, ut sine violentia cum inde extrahere non potuissim: hinc statim dolor vehemens non solum in ipso digito, sed per totum brachium extortus est: applicatis tamen iis quæ sequuntur paulatim dolor sedatus est: & quinque vel sex dierum spatio digitus convaluit: primò diligenter sanguinem ex moribus expressi, mox aceto acerrimo ablui tum morsus, tum etiam totum digitum; postea theriacam dissolutam in aqua vitæ cum gossipio moribus imposui; ac empl. basilico apicem digiti, totam verò manum linteo reduplicato ac in oxycrato madefacto involvi: atque his remediis quotidie bis vel ter reiteratis Dei beneficio convalui. *Guil. Fabricius Hildanus. obs. 84. cent. 1.*

Sectio vicefima quinta.

De Mydriasi.

MYDIA^{sis}, i. e. pupillæ dilatatio, oculi affectus est, in quo pupilla seu foramen uterque tunicæ ni-

midum ampliatur ut plurimum à primo ortu contrahitur: aliquando etiam oritur ab impuris & turbidis oculorum humoribus, per quos subintrans lumen infringitur, unde copioso opus est, ut aliquis fiat visio, copiosum verò subire nequit, nisi per diductiorem pupillam. Cause externæ sunt ictus violenti, casus ab alto, diuturna in loco tenebricoso mora, &c. Dicitur hic affectus etiam *πλατύνειν*.

Subsectio unica.

Pro Mydriasi.

PROBatur lotio cum vino subaustero decoctionis rosar. & euphras. in quo modicum aluminis fuerit disruptum. *Jul. Cesar Claudius. conf. 72.*

Præmissis universalibus, collyrio sequenti in oculum ter quaterve in die instillato, pupilla dilatata paulatim ad pristinum suum statum rediit, & visum qui antea impeditus erat, probè retinuit.

R. Fl. ros. rub. sic. ℥ij. croci, spic. nard. cortic. thuris, an. ℥ss. pompholig. spodii, acaciæ, an. ℥j. in pollinem redacta; ligentur in nodulo panni linei rari, & nodulus conijciatur in aq. ros. ℥ij. quando eo utebatur, nodulus fortiter exprimebatur. *Petrus Forestus. obs. 28. lib. 11. De Morbis Oculorum.*

Sectio

Sectio vicesima sexta.

Pro Myrmeciis.

Remedium optimum in memet-
ipso experientia edoctus pro-
bavi, si myrmeciz (verrucarum spe-
cies sunt) tangantur sudore illo qui
emanat ex lignis quibuscumque dum u-
runtur, minima est res, sed quandoque

ex rebus minimis pulchre observati-
ones oriuntur. Advertendum autem
est quod non subito evanescunt, sed
cum semel aut bis illas sudore terige-
ris, processu temporis intra tres aut
quatuor menses ad summum, dum
amplius nihil cogitas, Myrmecias ex
abrupto fugatas videbis, nec unquam
renascentur. *Dominicus Panarolus.*
obs. 43. pentecoste 2.

Finis Libri Undecimi.

N E D I

MEDICINÆ PRACTICÆ

Liber Duodecimus.

De Affectibus à Litera N. incipientibus.

Sectio prima.

Pro Narium Cancro.

MOrbus hic in naribus vix curabilis est, sed præmissis universalibus, & bile atra evacuata, mitigantia saltem requirit. Adhibenda ergo oleum rosac. modico camphoræ addito, solani succus antiqui dracuntii semen tritum cum melle immittebant. Utile est hoc medicamentum.

R. Succi Solani ℥iij. pompholig. ʒj. ceruss. lotæ, aq. ros. & iterum exsiccat. ʒß. M. paucō oleo rosac. adjecto, & cera alba liquata in mortario plumbeo cum pistillo plumbeo. Chymici, ut ad aliarum partium, ita etiam ad narium cancerum commendant liquorem Arsenici, qui ita paratur.

R. Arsen. albi nitri puri, an. q. v. fluant simul in tigillo in igne circulari posito, cavendo fumum (ideoque sub dio ventum observando commo-

dissime sit hæc operatio) ubi refraxerint, tantundem nitri iterum addatur, idque bis vel ter repetatur arsenicum hoc modo fixum in humido loco resolvitur in liquorem hujus pauxillum ut gustu saltem sapor parum percipiatur, in aqua plantag. dissolvatur, qua cancer oblinatur. *Daniel Sennertus. practic. lib. 1. part. 3. sect. 4. cap. 2.*

Vir quidam cum nasi rubedine instar Cancrī aliquot annis vexaretur, ac frustra Chirurgorum ope usus esset, ad nos tandem venit oratum, ut si quo modo possem, huic turpitudini opem ferrem. Huic consului ut secta vena, & corpore repurgato ab atra bile, à cibis atram bilem gignentibus abstinere, & hoc linimentum præscripsi.

R. Succi solani ℥iij. pulv. diapomphol. ʒj. ceruss. ablut. cum aq. rosac. & iterum siccat. ʒjß. ducantur paucō oleo rosac. adjecto, & cera alba liquata in mortario plumbeo cum pistillo plumbeo, donec ad spissitudinem

N n n

dinem

dinem linimenti concrefcant quo optime poſtea ſe habuit & miraculi inſtar curatus eſt. *Petrus Forſſus*. obſ. 6. in ſchol. lib. 13. *De Naſi Affeſibus*.

Seſtio ſecunda.

Pro Nattis.

Nuper erumpentes ſi dentibus le-
viter comprimantur Nattæ, ſen-
ſim marceſcunt & pereunt quod
bis obſervatum *Paſavii*, ſemel in No-
bili Fœmina, cujus erumpentem
Nattam dentibus vicina mulier ap-
prehendit; & ſemel in filia ſummi
Jurisconſulti. *Thom. Barolinus*. hiſt.
40. cent. 3.

Seſtio tertia.

De Nephritide.

Vide ſupra, lib. 3. ſeſ. 3. *De*
Calculo.

Subſeſtio prima.

Pro Nephritide.

Frequenter bibat cyathum aquæ
decoctionis rubiæ tinctor. rec.
calidæ, cum ꝑ. penidii duabus ho-
ris ante coenam quibus ex tali potu
contingit nauſea, dare ſoleo ad com-

edendum radicem prædictæ herbæ
rec. longitudine digiti mediæ & ſanè
in oppilationibus renum medicinam
huic parem vix invenies; ſed niſi
cum magna difficultate meliorem.
Baribolomæus Montagnana. con-
ſil. 4.

Ad extirpandum & excernendum
lapidem exhibuimus ſyr. de althæa
Fernel. ad ꝑ. ꝑ. cum aqua fabar. deni-
que curavi ut ſingulo manè ꝑ. te-
rebinth. lotæ cum aq. raphani aſſu-
meret. Eſt enim optimum medica-
mentum; quia omnia viſcera deter-
get, & ipſum lapidem egregiè diſ-
ſolvit & pellit. *Rodericus à Fonſeca*.
tomo 1. conſult. 14.

Doloribus maximè inſevientibus,
theriaca cum ſpeciebus elect. *Juſtini*
data, miri eſt uſus. Exterius autem
nil præſtantius ſotu ex parietarie
ſucco, aqua ardenti, & oleo ſcorpio-
num embrocha etiam ex oleo ſcorp.
amygd. amar. & aneth. maximè pro-
ficua eſſe ſolet. *Jul. Caſar Claudinus*.
conſ. 7.

Quidam Monachus articulari
morbo & Nephritide corripi ſolebat,
qui cum nullo remediorum genere ex
multis tentatis bene valeret, tandem
meis monitis, aſſiduo terebinthine
uſu, intra 6. meſes liber à dictis mor-
bis fuit: erat autem terebinthina nu-
cis magnitudine, quam ſingulis die-
bus jejunio ſtomacho ſaccharo admi-
ſtam deglutiebat. *Amatus Luſitanus*.
cent. 1. curat. 63.

Foris emollit axungia cuniculi
cum ſucco malvæ cocta. Ad vacu-
andam autem materiam uſu terebin-
thin.

thin. cum rheo & pulv. liquir. nihil convenientius; non solum enim materiam ipsam expellit, sed etiam renibus & ureteribus læsis auxiliatur. *Jo. Cras.* conf. 12. lib. 2.

Singulis septimanis ex sequenti pilul. massa 3ij. vel. 3iij. sumantur.

R. Terebinth. aq. simplici & ultimo rosar. novies lotæ 3j. rhei opt. & sub. pulv. 3iij. cinnam. el. 3j. pulv. succini alb. ceterach. liquirit. an. ʒj. M. F. magdaleon, de quo formentur pilulæ mediocres: hæc satisfaciunt ad renovendam materiam Calculi, si temperanter tamen vixeris plurimis profuisse scio, postquam corpus mediocriter pilulis præscriptis purgatum fuerit, cum post medium noctis hanc potionem biberint.

R. Aq. fragar. ʒv. syr. viol. 3j. M. Quidam etiam singulis noctibus aquam frigidam bibebat. atque gravissimos cruciatus Calculi, quos antea perpeßus fuerat, effugit; manè verò ne frigida potio noceret, aliquot grana piperis integri assumebat. *Jo. Cras.* confil. 9. lib. 1.

Subsectio secunda.

Pro Nephritide.

Illud nunquam è memoria excidat nihil præstantius pro arcendis renum calculis esse, quam aqua tepida, vel jus pulli gallinacei, aut vituli, aut vervecis, quinque vel sex unciarum mensura, immediate ante cibum manè & vespèri, modicè calidum po-

tatum. Pro excludendo materiam renibus adhærescentem calculis gignendis idoneam quatuor diebus continuis sorbitionem hanc omnium elegantissimam quatuor horis ante prandium absorbeat.

R. Rad. alth. ʒj. summitat. bras. sic. p. j. liquir. ʒss. cicer. rubr. ʒiij. bulliant S. A. in aq. ononid. q. l. colat. ʒvij. adde syr. cip. ven. ʒjss. melliscocti & despumati ʒij. terebinth. claræ in eodem decocto candenti dissol. 3ij. F. portio. detur modicè calida. Hæc unum apprime necessarium minimè prætereundum duco; videlicet calix medullam passim ubique locorum in propositæ affectu ab omnibus indifferenter usurpatam non usque adeo tutam esse, nisi ventriculo primæque regione prius vel inedia, vel vomitu, vel ventris dejectione expurgatis; quandoquidem inter medicamenta diuretica hæc non ignobilem obtinet locum. *Jo. Zecchini.* conf. 13.

Vidua quædam dolore nephritico vehementissimo vexabatur, cum urine acrimonia & frequenti mictione: huic nequæ clysteres cum aqua benedicta, neque cum terebinth. neque cum laudano, neque semicupium, neque laudanum assumptum quicquam profuere, dolore clamoroso per biduum perseverante tandem aperta fuit vena malleoli, & statim sanguine misso dolor ingens quievit; superstitè tamen dolore obtusiori. *Lazarus Riverius.* obs. 15. cent. 2.

Medicinz quidam studiosi a correptus est dolore nephritico valde

urgenti urinae erant rubrae & sanguinolentae. primum injectus est clyster ex decocto emolliente cum diaphen. ʒj. aq. bened. ʒiiij. qui parum praestitit. Sequenti die missus est sanguis ad ʒx. quia erat plethoricus dolor tamen perseverabat. Tertio die iteratus est clyster praedictus, qui cum toto die purgavit blandè, & per dilucida intervalla, eodemque die à dolore prorsus liberatus est, excretis duobus calculis perexiguus. Clyster praedictus ad dolores colicos & nephriticos praestantissimus est, ut in aliis centuriis videre est. In hac autem curatione hoc annotandum, quod si prima vice injectus clyster votis non respondeat, semel atque iterum repetendus sit. *Lazarus Riverius. obs. 7. cent. 4.*

Subsectio tertia.

Pro Nephritide.

Vir quidam quinquagenarius nephriticis doloribus valde obnoxius, sumpsit per duodecim dies decoctum radicis card. asmini & liquir. quo multos lapillos & arenulas excrevit, & postmodum per plures annos ab affectu liber permansit. erat autem radicis ʒʒ. cum liquir. ʒij. in singulis dosibus. *Lazarus Riverius. obs. 77. cent. 3.*

Quidam nephriticis dolores non alio remedio quam frigida fotu compescuit. *Jo. Rhodius. observ. 23. cent. 3.*

Convenientius in hoc affectu nihil

est, quam si mercurius dulcis semel atque iterum iusta dosi exhibeatur: quinimò nephriticus dolor raro infestare solet eos, qui pilulis mercurialibus singulis mensibus utuntur. hac nimirum ratione ductus amplificatur, & calculi deinceps sponte excernuntur. *Jo. Hartmannus. practice. Chymiatr. pag. 255.*

R. Troch. alkikengi cum opio ʒʒ. oculi cancri & succini albi, an. ʒj. sacch. penid. ʒj. M. F. pulvis. cujus capiat manè ʒj. in lecto. Deinde istam aquam nephriticam commendavi, de qua preservationis & curationis ergo gustet manè duabus horis ante cibum.

R. Aq. parietar. saxifrag. an. ʒʒ. aq. fragor. stillat. ʒj. spirit. sal. rectific. ʒʒ. spirit. terebinth. correct. gt. iiij. sacch. candi ʒj. M. diligenter fiat haustulus. *Jo. Petrus Lotichius. obs. 2. cap. 3. lib. 3.*

Observavit *Jo. Heurnius.* in cadavere *D. Marnixii Aldegundii*, cum illud *Leyde* aperiretur anno 1594. in altero rene, calculos parvos septuaginta. in altero octoginta. qui nunquam tamen de ullo Nephritidis symptomate conqueffus fuerat; ira firmiter carni renum impacti haerebant. *Not. ad cap. 12. lib. 6. pathol. Jo. Fernelii.*

Sectio quarta.

Pro Nervi punctura ab acu in digito.

L *Aurentius Brunluck* chirurgie Doctor accitus, applicuit puncturæ linamentum, (plagellam vocant barbari) inunctum cum unguento *Guidonis* de euphorbio, quod ita se habet.

R. Cerae, resinae, picis, an. quart. r. euphorb. ʒj. terebinth. ol. commun. an. ʒʒ. M. f. a. F. unguentum in stationi manus appositum emplastrum ex resolventibus & roborantibus, deinde vinum stypticum in quo coquerentur absynth. chamem. & sal. posica inunxit digitos cum unguento dialth. balneando manum cum jure intestinorum, & eam ponendo in bobus aut similibus animalibus rec. matatis & ita mulier hæc sanitati restituta fuit. *Petrus Forestus*. obs. 38. lib. 6. obs. *Chirurg.*

Pro nervorum ligamentorum & juncturarum torsionibus hoc ceratum de conducit.

R. Sigill. solom. ʒiiij. rad. alth. ʒj. fol. plantag. M. ij. omnibus bullitis, deinde pistatis, & cribratis ad ignem cum cera alba sufficienti F. ceratum; addendo ol. ros. myrtill. an. ʒij. terebinth. claræ. ʒʒ. agrippæ dialth. an. ʒʒ. bol. arm. ʒvj. sang. drac. ʒiiij. thuris ʒj. santal. omnium ʒij valet autem post septimum diem. *Petrus Forestus*. obs. 3. lib. 8. obs. *Chirurg.*

Sectio quinta.

Pro Nocturnis Caloribus.

Nocturni hi calores nullam aliam habent causam quam difficultatem coctionis & distributionis cibiradices cichor. cum singulari quadam vi ventriculorum corroborandi, & jecoris obstructions referandi polleant, earum continuum usum commendo nullum certe in hoc morborum genere nobilius experientia frequenti inveni. bibatur igitur semper hora una ante cibum decocti hujus bonus haustus: qui nisi est sapore amabilis, utilitate tamen acceptus sit, & magnificat sub noctem verò, si vapores ex laboriosa coctione, in ventriculo & corde anxietatem quandam concitent, emulsionis margar. sequentis cochl. duo vel tria assumantur.

R. Aq. borrag. è flor. in vitro destill. ʒij. margarit. dilig. præp. ʒiiij. aq. cinam. ʒj. M. in mort. marmereo hanc adeo extollit *Montagnana* ut se hac plurimos & senes exactæ ætatis, & in morbis gravissimis ægros conservasse gloriatur. *Jo. Crato*. consil. 65. lib. 6.

Sectio sexta.

De Nyctalopia.

NYctalopia affectus est secundum quosdam in quo interdum quis

quis videt, sed noctu aut vesperi nihil: secundum *Hippocratem* verò oculi virium est, in quo è contra noctu melius cernitur, interdiu autem deterius: utriusque affectus assignanda est causa: nocturna sit cæcitus, ex eo quod propter oculi humorum & cornæ tunicæ crassitiem & impuritatem, multum lumen ad visionem requiratur: huic causæ aliquando conjungitur pupillæ non naturalis coarctatio: diurnæ rursus cæcitus immediata causa est requisitio pauci luminis ad visionem cum hoc, quod oculus non possit multum lumen tolerare ob cornæam nimis tenuem, & humores nimis raros & limpidos: hanc causam adjuvat quandoque pupillæ nimis dilatatio; quam efficere potest longa mora in tenebricoso carcere.

Subsectio

Subsectio unica.

Pro Nyctalopia.

INter topica utebatur frequentissimè sanguine turturis & columbi; quæ sunt *Dioscoridis* remedia; & ipse felicissimo cum successu usus sum ad multos annos, & dicti sanguines tepidi oculis instillabantur. *Epiphanius Ferdinandus*, histor. 51.

Quendam patrem familias nyctalopem factum vidimus, qui post occasum solis, quotidie circus redditus in ludibrium apud domesticos venerat, cum magna honoris & rei domesticæ jactura, qui ferè ad desperationem ductus, tandem convaleuit, firmando aliquoties ante cibum hepæ anguillæ super carbones affatum: hoc remedio postea nos simili malo laborantes feliciter ad sanitatem perduximus. *Dominicus Panarolus*, obs. 49. Pentecostæ 3.

Finis Libri Duodecimi,

MEDICINÆ PRACTICÆ

Liber Decimus tertius.

De Affectibus à Litera O. Incipientibus.

Sectio prima.

Pro Obesitate.

Nobilissimæ Dominæ adeo obæse ut vix incedere posset, à medicis consultum est, ut iter unius miliaris subinde jejuna pedestri itinere absolveret. sed cum præ asthma ambulare amplius non posset, magis ei profuit purgatio frequentior aurisaber quidam cum extremè obæsus foret, ita ut proximus suffocationi videretur, huic sequens pulvis etiam in cibo datus est, & ita liberatus fuit.

R. Tartar. ℥ij. cinnam. ℥iij. zinzib. 3j. sacch. ℥iiij. F. pulvis. *Gilbertus Horsius* hoc sequenti pulvere, modo per se, modo in conditiis, in obæsis commodè usus est.

R. Tartar. vini albi aut rubri ℥ij. cinnam. ℥iiij. zinzib. 3ß. sacch. ℥iiij. M. hæc etiam subsequentiā maximè extenuare obæsos expertus erat; cepe, allium, nasturtium, porrum, se-

men rutæ, & potissimè acetum scyllinum* utantur larga ventris solutione, urinam ac sudorem provocent: labore multo tum veloci utantur antequam comedant; famem tolerent, diu vigilent, sitim patientur, in balneo aëreo sudent, dormiant parum, & in lecto duro, multum coeant, & morentur sub sole hæc omnia corpus pingue macrescere faciunt. *Petrus Forestus*. Obs. 10. & *Schol.* lib. 31. *De fœcis*.

Purgato corpore, quoniam præcipuus scopus propositus est, ut caro & pinguedo deterantur, simulque continuè perspirationi & exinanitioni via paretur, ad eos absolvendos conducturum id remedium esse confido, quod hæc faciendi insignem potestatem habet; cujusmodi est ligni guaiaci & sarsæ decoctum pluribus diebus cum tenui & exsiccanti diætâ, sudorisque provocatione assumptum hoc enim (si modo prudenter administretur) minimè dubitare oportet, quin blandè exsiccet, sudoremque pro-

provocando cutis meatus aperiat, & consequenter faciendæ insensibili transpirationi magnopere auxilietur post cujus usum non parùm mihi aridet eorum consilium, qui diureticis utendum esse commendant, ut asparago, apio, fœniculo, porro similiter quoque facere non possum, quin laudem usum ejus lava. ti quod vim habeat exsiccandi, quale est aqua marina, qua tepida utatur. *Hier. Mercurialis. tom. 3. consule. 113.*

Abstineat à potatione inter prandium & coenam, nam talis corpora multum pinguelacit. laudant aliqui maximè in æstate per plures dies cyathum unum aceti mande, nam potenter corpora siccat & emaciat; sit ejus ergo assiduus usus maximè in condimentis & acetariis. verum hoc fugiant qui imbecillos habent articulos nec non & uterum hyeme ut ejus nimia acredo refrangatur, immiscendæ sunt uvæ passæ sint in assiduo usu cappares cum aceto conditi, & olivæ cauteria maximè probantur, præsertim in tibiis, cum sensim evacuent totum corpus, frictiones etiam commendantur asperæ pannis asperis donec cutis rubeat. sit assiduus usus lingæ ovis 1. seminis fraxini, ad 3j. cum vino exhibiti. Ex *Plinio* hydropicos curat, & corpore obæfos ad maciem reducit. *Arabibus* etiam maximè commendatur. *Epi-phanius Ferdinandus. histor. 81.*

Sectio secunda.

Pro Obesitate.

NOtilem virum adeo pinguem vidi, ut equo insistere nequiret, qui statim sopiretur, nec loco ferè moveri posset: ille tamen nunc huc & illuc vadit, mole illa deperdita, & pristinum habitum recuperavit, quod sola masticatione folii tabaci peractum fuit, ut ipse mihi asseveravit, pituitosis enim & trigidis corporibus utile est solum lauri lingæ impositum aquas multas etiam educit. *Petrus Borellus. obs. 11. cent. 2.*

Multi quibus crassior est corporis habitus & pinguior aqualiculus, ejus extenuationem summo opere exoptant, ut deambulationibus, & variis corporis motibus & inflexionibus liberius & absque molestia vacare possint: tenuis diæta sæpe parum profuit, imo plurima multis intulit damna, humores enim exacuit & inflammat, febremque sæpius excitat. à quibusdam usus aceti commendatur, sed ventriculum & intestina ledere potest, cum sit membranosis omnibus partibus insensum. eo tamen scilicet usus est ad corporis sui extenuationem & imminutionem *Chiapini-um Vitellii Cetona* Marchio generalis *Castro-um* præfectus in *Hispaniarum* regis exercitu *Belgicæ* ut videre est apud *Siradam* decad. 1. lib. 8. De bello *Belgicæ*. Mirum fuit inquit, hominem obesitate prætumidum ea valuisse non modo vi mentis, sed etiam corporis

corporis expeditè sese inflectentis agilitate : ut in præliis ad ducis prudentiam non magnopere in illo defiderasset bellatoris dexteritatem quod enim sub mediam ferme ætatem, crescente adeo mole, ut fascia è collo demissa sustinendus venter esset immodicè projectus, videret tardiorē quotidie reddi se ad belli munia ; homo ad militiam cuncta referens, vino sua sponte sibi interdicto, acetum exinde bibere ad vitæ usque finem perseveravit ; effecitque ut detumescente abdomine, deluenteque ventris pelle, qua ipse se thoracis instar involvebat, octoginta septem librarum decrevisse pondo compertus sit. Novi ego hominem qui ex obeso & crassissimo gracilior evasit, detracta scilicet panis portione, quem quotidie copiosum comedeat huic in panis locum major carnis quantitas ad esum exhibita est. *Isaacus Catiarius. obs. 13.*

Sectio tertia.

Pro obstructione venarum meseraicarum.

R. Terbinth. cypriz 3ß. lavetur aq. absynth. & rutæ per vices quater deinde adde pulv. cinnam. nuc. mosch. an. 3ß. ol. amygd. d. rec. 3ij. M. non reperi melius remedium in difficilibus & antiquis tum meseraicarum venarum, tum hepatis & renum obstructionibus. *Hier. Heraldus. epist. 38. lib. 6. epist.*

& consil. *Cratonis. & aliorum à Scholæ editorum.*

Corroliarii loco electuarium quoddam transmittit, quod in obstructionibus viscerum maximo utui est, & præsertim in morbo virgineo communicavit autem mihi illud Ducis *Bavariæ* medicus præstantissimus, & se multa centena eo lucrificasse dicebat, & ferè domi suæ, ne innotescat parare solere hæc autem est descriptio ex illius *ἀπογεγραμμένη*.

R. Limat. chalyb. ʒviij. molatur super porphyrite subtilissimè cum aceto, deinde siccetur ad solem, aut ignem, & sic septies iteretur. **R.** limatur. sic præpar. ʒvj. cinnam. nuc. conditæ, an. ʒiiij. thei. cl. ʒij. syr. aromat. rosat. ʒvj. mell. opt. sacch. albiss. an. ʒbj. ʒj. M. cum lento igne, & **F.** electuar. qui hoc electuarium assumit exercitio uratur dosis sit instar castaneæ vel ʒß. præcedat autem purgatio universalis. Potest uti ad dies triginta, vel quadraginta in viscerum, lienis maximè, obstructionibus magnam vim possidet etiam sceminiis & virginibus decoloribus rectè datur feci ego in una atque altera periculum. *Petrus Musvianus. epist. 33. & 34. lib. 2. epist. & consil. Cratonis, & c. à Scholæ editorum.*

O o o o

Sectio

Sectio quarta.

De oculi cicatrice in pupilla visionem impediēte casu deleta.

Puella cum ex cicatrice in cornea media sede nata, visus impediretur, chirurgus sacch. cand. pulverem oculo inspergere volens, ad eam extergendam, errore quodam pixidem eam arripuit, in qua sublimati pulvis continebatur, quem cum imprudens oculo inspergeret, tanta suborta est inflammatio, ut periculum esset de oculo: ea tamen sanata, tantum abfuit ut quid obfuerit, ut potius multum profuerit: nam cicatrice penè universa deterfa, remanente levi dumtaxat macula, visum recuperavit: quod indicio est, globum oculi, fortia quoque perferre posse medicamenta, cum cornea ipsius tunica sit durissima & insensibilis. *Felix Platerus. obs. lib. 1. pag. 113.*

Sectio quinta.

Pro Oculi dolore.

Premissis universalibus remediis casus ovillus recens pluries in aqua frigida lotus, tandem albumine ovi permixtus & oculo appositus mirifice profuit. *Petrus Forestus. obs. 5. lib. 11. De morb. ocul. & palpebr.*

Sectio sexta.

Pro Oculorum hebitudine.

Montanum præceptor meus ad hanc intentionem cuidam præstanti viro hunc syrupum præscripsit.

R. Succi verbenz, euphras. ros. scenic. rutæ, chelid. an. ʒiij. purificentur f. a. & cum sacch. F. syrupus aromatizetur moscho, membranarum densatis & crassifectis (ita enim fieri solet in hebitudine in senibus) valde prodest collyrium quod sequitur, habeoque de eo certam experientiam.

R. Fol. euphras. rutæ chelidon. maj. beton. verbenz, an. M. j. sem. scenic. filer. mont. an. ʒß. rad. cal. aromat. ʒvj. absynth. hort. M. ʒ flor. cyani rosar. an. M. jß. thuris aloes, myrrhæ, an. ʒij. aq. ros. lbij. vini malvat. aq. rutæ, an. lbj. urin. poeri lbß. infund. omnia per dies quinque postea f. a. destillentur in vase vitreo, ac destillatum vitro benè cooperto servetur usui. *Jo. Crato. consil. 3. lib. 2.*

Sectio septima.

Pro Oculorum rubore & dolore.

Quidam in hoc casu maximopere commendant aquam simplicem in qua vitriolum album & saccharum candum dissoluta sunt: ego verò plurimum prodesse comperi eam aquam quæ à nive Martii dissoluta in vase vitreo

vitreo provenit. nam hæc etiam ab-
que alia ulla re adhibita in affluxu ca-
lido loco collyrii est. ad rubedinem
autem peculiariter commendatur a-
qua fragorum, illis prius in eo vase
in quo destillantur putrefactis in si-
mo. aqua etiam è tormentilla destil-
lata rubores tollit, & initio fluxio-
num prodest. laudatur & hoc col-
lyrium.

R. Aq. *scenic.* euphras. ros. an.
℞. sacch. candi, ℥j. vitriol. alb. ℥ss.
M. & per filtrum aliquoties transtun-
datur. dolor isto modo sedabitur.
noctu totus oculus inungatur isto un-
guento, cuius mirificam efficaciam
expertus sum & pro secreto habui.

R. Baryrum si haberi potest men-
se *Msjo* factum, aut aliud recentissi-
mum diligenter elotum, vel loco illi-
us medullam bovinam è cruribus, vel
cervinam; atque huic admisce lapid.
calamin. in tenuissimum pulverem
triti quantum accipere poterit, atque
ut dixi hora decubitus applicetur. re-
peti autem potest aliquoties noctu
ista inunctio, si præsertim dolor ve-
hementer urgeat. manè abluitur aq.
ros. & *scenic.* in qua particula pomi
dulcis sit decocta. *Jo. Crato.* consil. 5.
lib. 5.

Aurifaber quidam fluxum lachry-
marum ex oculo sinistro diu perseve-
rantem cum rubore tumore & obscu-
ritate illius oculi, pariebatur. ali-
quando hæc cessabant, mox iterum
revertebantur, eratque antiquus &
confirmatus affectus. tandem accersit-
us, ordinavi pilulas sequentes.

R. Pil. aurigar. coch. an. ʒss. cum

aq. *scenic.* F. pilulæ. deiecit admodum,
atque eo ipso die lachrymæ cessarunt,
& oculum aperire potuit. vesicato-
rium dein nuchæ applicuit. empla-
strum pro ruptura ad arcendam de-
fluxionem usinque temporibus qua-
drantis thaleri magnitudine admovi-
ad cohibendam item defluxionem se-
quens ordinavi collyrium.

R. Cortic. granat. contus. ʒj.
bol. arm. pinguis, ʒij. coq. in aq.
plantag. & peculi rosar. an. part. æq.
in colat. ʒiiij. dissolv. lap. hæmati.
ʒij. diu agitandò ut penitus dissol-
vatur. adde vitrioli albi ʒj. cam-
phor. ʒss. M. diligenter ut fiat colly-
rium. in quo parvam spongiolam
madefaciat & exprimat, atque oculo
clauso applicet, sæpe repetendo. cum
aliquoties usus esset, ut melius ope-
raretur addidi.

R. Aq. plantag. solan. an. ʒiiij.
tutiz, ʒij mucilag. sem. psyll. fact.
cum aq. rosar. M. cum priori colly-
rio, & utatur, & sanatus est. *Felix
Platerus.* obs. lib. 2. pag. 377.

Caro vitulina recens abluta singu-
lire empiricorum in dolore oculo-
rum est remedium. caseus recens non
salitus applicatus idem facit. albu-
men ovi agitaturn donec aque inflat
fluat, spumâ ademptâ, plerumque ad
doloris sedationem usurpatur. tum
per se, tum cæteris additum medica-
mentis. pomorum etiam dulcium as-
sorum prius ad ignem, vel sub cine-
ribus, vel decoctorum pulpa, cum
dolor sedandus, valde est utilis. sunt
qui ex semiputridis pomis parum
aëlis pulpam præferunt. quando verò
fluxus

fluxus reprimendus, poma acida, pyra austera vel cydonia eodem modo parata sumuntur. *Felix Platerus*. pract. tom. 2. cap. 4. pag. 270.

In doloribus oculorum tolia nicotianæ applicentur. *J. Harimannus*. pract. chymiatr. pag. 10.

Sectio octava.

Pro Oculi rubore & dolore.

Fomentum istud meum ophthalmicum (quo toties cum successu usus sum) tepide applicari iussi.

R. Sem. fenugræc. conquass. 3jß. sem. euphras. anis. scenic. an. ʒij. fl. euphras. beton. melilori chamæm. an. p. jß. tutiæ præp. sarcocoll. nutrit. sicf. alb. an. ʒj. Incid. & conquass. omnia & coq. in lact. vaccin. rec. q. l. & facculis includantur pro footu. *J. Petrus Lotiebius*. obl. 7. cap. 2. lib. 2.

J. Heurnius oculorum rubedinem dolorificam miraculi instar hoc secreto remedio curavit.

R. Phlegma aluminis, applicat extillatur in balneo in notis annexis cap. 5. lib. 5. patholog. *J. Ferrelii*.

Sectio

Sectio nona.

Pro Oculi macula cum catarrho & metu suffusionis.

Pro conservatione oculi, velim utatur hoc collyrio abstergente.

R. Aq. rosar. lbiiij. sem. fenugræc. ʒj. rad. alth. numero 6. bulliant ad consumptionem tertie partis, fiat fortis expressio colaturæ adde aloes opt. pulverizatæ & sacch. candi. rolati, an. ʒij. bulliat iterum cum his ad ignem clarum ad consistentiam mellis: deinde servetur ad usum in vase vitreo bene obturato: usu istius collyrii corroboratur oculus & mundificatur, & absteruntur humores: hoc mihi habeo familiarare, quod semper feliciter succedere expertus sum. *J. Baptista Mantanus*. consil. 145.

Aqua mellis oculorum maculas certissime delet, si penicillo illas tangamus; sed oculorum dolor, si quis sit, primò mulcendus; est enim dolorifica quod notandum. *Petrus Pa-bequeus*. obl. 43.

Quædam mulier infirmæ fortis maculam habebat in oculo; cui consilium dedi, ut bis in die succi rutæ guttam unicam in oculum instillaret, quod cum satis diu continuasset, macula prorsus absumpta est. *Samuel Formis*. obl. 28.

Sectio

Sectio decima.

Pro Oculo perforato.

Quatuor annos natam puellam vidimus, cui dum nodum in panno solvere acuto gladio niteretur, resiliens mucro oculum dextrum percussit: quo perforata ipsius oculi tunica, plurimus statim inde fluxit humor: quare & si visum prorsus amiserit, ipsum tamen haud multò post ritè curata recepit: tanta enim inest vis tenellæ illi ætati, ut hunc ipsum oculi molorem (quod sæpè accidit) in integrum retinere possit. *Antonius Benev. cap. 74. lib. De obditiis Morborum & Sanationum casu.*

Quindecim annorum adolescentem cum Dom. *Joaune Griffonio* Chirurgus præstantissimo curavi, cui acus futoria perforaverat adnatam membranam prope iridem: hinc factum, ut humor aqueus statim efflueret, & adolescens illico visum planè amiserit. Oculo imposuimus in primo apparatu albumen ovi cum aqua rosac. & nonnihil croci: fronti autem defensivum ex bol. arm. terra sigill. cum oleo rosac. paucaque cera & aceto in formam unguenti redactum atque injecimus statim enem. Sequenti die catharticum exhibuimus, & anodynis ad septimum usque & amplius vulnus tractavimus. Deinde collyrio ex aqua euphras. sacch. & tutia præparata cicatricem induximus. his curatus fuit nullo super-

veniente symptomate: haud multò post curationem visum quoque recepit. Curavi etiam puerum cui infixæ sagittæ perforata fuit cornea, qua parte conspicitur iris; effluxit nonnihil humoris aquei, unde contracta est cornea; & puer protinus visum amisit. Vulnus curavi ad modum supra dictum: puer hic quoque non multò post visum recepit. Omnino his ægrotis crystallinus humor compunctus non fuit: est enim ille humor præcipuum visus instrumentum, ac sua propria continetur membrana arachnoide; qua dilacerata, amplius humor crystallinus officium facere nequit: effluxit autem in his aqueus tantum humor, qui cum sit excrementum aliquando renascitur, præcipuè in pueris. Id autem hic notandum, vulnerata pupilla visum recipi non posse, quinvis humor crystallinus sit illæsus, & aqueus renascatur; inevitabilis enim cicatrix impedit, quo minus radii eorum quæ visui obijciuntur, ad humorem crystallinum perveniant. *Guil. Fabricius Hildanus. observ. 26. cent. 1.*

Franciscus Plazconus duodecim annorum puero medebatur cui cornea pertusa, humor aqueus oculi totus effluxerat. Sed intra binos menses spontè sic præparatus fuit, ut oculi usus ipsi omnino fuerit redditus, ob reliquarum partium constitutionem humidam. Idem. *Gal. lib. 1. De Symptom. Causis, cap. 2. annotavit. Jo. Rhodius. obs. 82. cent. 1.*

Sectio undecima

Pro Oculi tumore carneo.

IN muliere vetula paupere, tumor in oculi sinistri latere juxta pupillam ante biennium exortus, cum oculi immenso ardore & dolore; adeo accrevit ut medium ferè occuparet oculum, prominebatque ad avelanæ majoris magnitudinem, carnem ex rubro nigricantem repræsentans, adeo deformi colore, ut pavorem inspicientibus incuteret: tandem supuratione facta per dies quatuordecim, ater ex eo effluxit sanguis, remanente nihilominus carne illa ex atro rubente & nunc virescente. Ad me consilii gratia veniens, jussi ut pomum putridum applicaret, exiguum spem sanationis habens: verum cum non proficeret, jussi ut sumeret cortices granat. pulverizaretque & adderet fol. plantag. rec. eaque simul in aq. fabrorum fetrata decoqueret, addendo albumen ovi, simulque decoquendò, & sub finem pulv. vitrioli albi ea quantitate, quam oculus perferre possset, hocque cataplasma noctu oculo imponeret, illiusque usum continuaret. Post duos menses reversa, vidi tumorem media ex parte absumptum, quapropter in hujus applicationis usa. pergendum esse consului: quod cum adhuc mensibus duobus fecisset, tumor omnis præter omnem spem evanuit. *Felix Platerus. obs. lib. 2. pag. 387.*

Sectio duodecima.

Pro Oculi vulnere.

LIBIANNUS quidam qui ab omnibus medicis, agyrtis, anubus, veneficis, chymicis, in tota quam obierat *Europa & Asia*, secreta ut vocabat prece vel pretio, vel permutatone, plurima collegerat; inter alia gallum gallinaceum, utraque illum manu tenens, mihi obtulit, jussique me oculum sæpius acutissimo calpello punctum, interque digitos pressum, orbisæ cranii reponere: affudit illi liquoris guttas duas, obligatoque capite cistæ inclusit, è qua post horas octo eduxit, utroque oculo ita sibi simili, ut nec ego, qui feceram, nec adstantium ullus, sectum oculum à sano posset distinguere. Succus ille erat is, ut mihi fatebatur, qui in vesicis ulmorum *Majo* mense invenitur, quique nisi tum colligatur, in granula quædam rubra vermiciformia mutatur. Hanc ego artem ludicram, nullique unquam profuturam dicens, cum scire non possemus, an tum oculi externa pulchritudine visus servaretur: Cum tamen aliquot annis succum hunc colligi curassem, est enim vulneribus sanandis commodus, casu duabus sororibus à prandio colludentibus, junior adulescentioris linteum suæntis brachium vi elevans, acum in mediam pupillam altè adigit: extemplo, à patre principis consiliario accitus, obs. rvo atque cum humorem, & partem vitrei efflu-

effluxisse: applico oculo tumentis
vulgarium ulmi succum sub quar-
tam pomeridianam; jubeo sub me-
diam noctem lingere admotum no-
vo liquore imbui, quem Othonniam
certius, quam tot ignotarum herba-
rum succos nominarent Botanici.
Mane testor Deum & Fidem exter-
na sanam offendi, sed illius oculi lu-
mine captam etiam nunc vicissim
ferè post anno, nullus excruciatum o-
culum à vidente, etiam si curiosè in-
dageret, discriminare potest; imò mul-
tis annis cum marito orbitatis ejus
infecto vixit. *Henricum ab Heers.* obs.
4. lib. 1.

Ad Oculorum vulnera Beryllum
aliqui celebrant, siue illa pupillæ, si-
ue alteri parti inflicta fuerint. Redu-
citur Beryllus contusus & tritus in
pollinem exactissimè ut impalpabilis
sit. Deinde lentis quantitate pulvis
quotidie manè, supino jacente ægro,
in oculum, donec sanetur, infundi-
tur, ac præcipitur ut æger immotus
aliquandiu supinus permaneat. Si
pupilla vulnerata fuerit, etsi com-
modè sanari non possit, tamen ita e-
mendatur ut oculus deformis non
sit. Si læsio extra pupillam fuerit,
præclare sanat beryllus, quemadmo-
dum etiam omnes oculorum contu-
siones. Suaderem ad contusiones &
sagillata, ut infusio fieret aqua ver-
balci: Si adjuncta esset inflammatio,
aqua rosar. plantag. euphras. vel si-
mili. Si vulnus esset, aqua beton.
tormentill. vel plantag. *Anselmus*
Boetius. lib. 2. *De Lap. & Gemmis.*
cap. 71.

Sectio decima tertia.

De Oedemate.

OIdem (in oculo tumore) tu-
mor est laxus, frigidus, mol-
lis & doloris expertus, ad digiti com-
pressionem cedens; nec calor, nec
rubor, sed genuinus vel albidus dun-
taxat color inest. Duplex est, unum
collectum & circumscriptum, quod
propriè Oedema nuncupatur; alte-
rum diffusum & expansum, dicitur-
que tumor oedematofus. Ejus cau-
sa statuitur puerilis in omnibus par-
tibus excitari potest, sed præcipuè
in manibus & pedibus; ut in hy-
dropicis, cachecticis & phthisicis
videre est.

Subsectio unica.

Pro Oedemate.

Accitus ad virum quendam qui
crura oedematofa habebat, ma-
teria puitosa commodè præparata
& evacuata, hoc topicum appli-
cavi.

R. Fol. malv. rosmarin. fl. stach.
mont. majoran. fl. chamæm. ivz. an.
M.ß. sal. nitri, Salis gemm. alumin.
an. ʒij. bulliant in f. q. aq. cineris
sive lixivii, ad tertie partis consump-
tionem. Colatura manè & vesperi
oedematofomententur, sed & alteri,
cui crura maximè oedematofa erant,
hanc lotionem fieri mandavi.

R. Aquæ cineris sßxx. fl. cha-
mæm.

mæm. rad. ebuli, an. M. j. sal. communis ſßj. aceti opt. ſiij. M. & bulliant uſque ad conſumptionem quartæ partis. Deinde ipla dicto uſui ſervetur. Quod ſi æger noſter illis remediis non fuiſſet curatus, per- veniſſem ad extremum illud reme- dium quod Præceptor meus *Benedi- ctus Faventinus* præſcribit, & eſt cauterizare membra affecta cum ac- tuali cauterio in pluribus locis: ip- ſo enim non ſolum extrahetur aquo- ſitas pituitoſa talem progignens affe- ctionem, verùm etiam membra ex- onerata confortabuntur, ut inde nu- trimentum melius concoquere vale- ant, & ſuperfluum ſecernere. Ali- quando etiam apponit ille parti affe- ctæ emplaſtrum veſicans. *Petrus Forſtus.* obſ. 1. lib. 3. *Obſ. Chi- rurg.*

R. Aq. maris ſßxx. aceti opt. ſßij. bulliant uſque ad conſumptionem quartæ partis. Deinde ipla dicto uſui ſervetur. Quod ſi æger noſter illis remediis non fuiſſet curatus, per- veniſſem ad extremum illud reme- dium quod Præceptor meus *Benedi- ctus Faventinus* præſcribit, & eſt cauterizare membra affecta cum ac- tuali cauterio in pluribus locis: ip- ſo enim non ſolum extrahetur aquo- ſitas pituitoſa talem progignens affe- ctionem, verùm etiam membra ex- onerata confortabuntur, ut inde nu- trimentum melius concoquere vale- ant, & ſuperfluum ſecernere. Ali- quando etiam apponit ille parti affe- ctæ emplaſtrum veſicans. *Petrus Forſtus.* obſ. 1. lib. 3. *Obſ. Chi- rurg.*

Viſtu exſiccante & ad calidum vergente præſcripto, materiam pitu- itoſam commodè præparavimus, mox & purgavimus cū polipod. agar, turjetho, & id genus aliis. Tan- dem ad localia devenimus juxta *Avic.* qui incipit curationem à frictio- re cum aſpero panno, ponitque ex- ſiccantia ſuper apoſtēma, ut ſpongi- am novam adhuc retinentem virtu- tem aque marinæ, inſuſam aceto a- que commixto, idque calidè, in ea enim ſpongia teſte *Avic. & Gal. 2.* ad *Glanconem*, virtus ineſt exſiccari-

va & reſolutiva. hæc autem à prin- cipio ſunt in augmento adduntur fortiora reſolutiva, ut ſpongia alia nova inſuſa in lixivio cineris vitis & modico aceto: in declinatione ad- huc fortiora adduntur, ut ſalis gemm. exiguum, nitrum & lixivium cineris ſici & quercus cum alumine & ſul- phure, & ſimilia. Deligare verò ſpongiam debes ab inferiore parte in- cipiens ac ſupra finiens. Sit autem arcatio mediocriſ velut in oſſiſtra- ctura & primæ quidem injectiones ſciſciæ, quæ ſcilicet infernæ incipi- unt, magis arcandæ, quæ deinceps ſunt magis remittendæ; ſed ita ut nulla pars deligationis ſit laxa: ve- rum cum ſupradictis non reſolvere- tur, & videretur quod apoſtēma ali- quo modo elevabatur, & dolor cre- ſcebat, ad maturativa ſcopum con- vertimus ſic.

R. Rad. alth. lil. alb. cepar. alb. ſummitat. malv. ſenecionis & lapath. acuti, an. part. æq. omnia iſta invo- luta ſtupis madefactis coquantur ſub caldario, deinde addantur carie. ping. numero 10. axung. porc. q. ſ. ſer- menti ſij. incorporentur & F. cata- plaſm. Dicit enim *Valſcius*, quod res bullitæ in aqua non tantum ma- turant apoſtēmata frigida, ſicut co- ctæ ſub prunis, vel trixæ in patella cum ſola pinguedine. Ubi jam ma- turum videtur apoſtēma, nullo modo tardandum erit, donec ſponte ape- riatur, quia fortæſſe nunquam id con- tingeret: ideo ferro candenti aut cauſtico aliquo medicamento ſiat a- pertio, qua pus excernatur aperto apo-

apostemare fiat ejus mundificatio, cum mundificativo ex succo apii & melle. Valet etiam unguentum apostol. post verò deterfionem & mundificationem curetur ut reliqua ulcera fordida. Cuidam hoc experimento cedema resolutum est, quo *Benedictus* Præceptor meus commodè uti solebat.

R. Salv. sicc. rosmarin. beton. an. ʒß. carui, dauci, anisi, fœnic. an. ʒij. pulver. omnia subtiliss. & prædictus pulvis superaspergatur spongiæ siccæ ad quantitatem membri cedematosi, eamque illi superalligabis, & sic manè & vesperi continuando videbis dissolutum cedema. *Petrus Forestus*. obs. 2. & schol. lib. 3. *Obs. Chirurg.*

Sectio decima quarta.

Pro Opii veneno.

Post vomitum ex oleo, & acrioris clysteris infusione, detur in potu vice una post aliam vinum decoctionis castorei & piperis nam secundum *Gualnerium* hujus Bezoar est ʒj. castorei cum vino: & ex conferentibus est bibere optimum vinum, & cum nitro & sapone extrema fricare, & cum helleboro albo, seu pipere naribus inmisso sternutationem provocare. Sumat etiam ex theriaca optima. Prodest etiam vinum in multa quantitate sumptum. dicunt experimentatores quod hæc confessio sequens sit ejus propria theriaca.

R. Assæ fortid. sabin. piper. castor. myrrh. an. q. s. trita conficiantur cum melle; detur cum vino generoso, non permittantur dormire. *Petrus Forestus*. schol. obs. 10. lib. 30.

Sectio decima quinta.

De Ophthalmia.

Ophthalmia est adnatæ seu albæ oculi tunice inflammatio cum rubore, ardore, dolore & lachrymis. Ejus causa proxima est tum sanguis purus, tum humores calidi, acres & vitiosi, sanguini permixti, in oculi tunicam adnatam sese effundentes. Antecedens verò, Plethora & cachochymia. Ophthalmia aliquando contagiosa est. Sub hoc affectu continentur Taraxis, Xerophthalmia & Chemosis. Taraxis, i. e. conturbatio, est oculi levis inflammatio cum exiguo dolore & rubore, quæ ut plurimum à sole, igne, fumo, vento, pulvere & vini potu ortum ducit. Ophthalmia etiam Notha dicitur. Xerophthalmia est inflammatio sicca sine lachrymis, aut materia effatu digna effluente: Oritur ab humore pauco, salso & nitroso. Chemosis verò magna est inflammatio non adnatam solum tunicam, sed & carnem & palpebras obsidens, ita ut quasi invertuntur, nec claudi possunt, albumque supra oculi nigrum intumescit; pueros hæc magis quam adultos apprehendit.

P p p p

Subsectio

Subsectio prima.

Pro Ophthalmia biliosa.

PRæmisso lenitivo, ad humores acres & mordaces contemperandos syrnpos incrassantes & infrigidantes hoc modo propinavi.

R. Aq. solan. plantag. cichor. an. ℥ij. syr. de ros. rub. succ. de nymphaea & papav. an. ℥j. M. F. julepus pro duabus dosibus. Postea etiam purgavi cum infuso rheo, adjecto syr. viol. oculis verò candidum ovi liquorem instar aquæ concussum infundebam: hoc enim modo acris fluxio sine offensa eluitur juxta Gal. 13. meth. & cum dolor urgeret, accipiebam aq. albuminis ovi ℥ij. lactis muliebr. ℥iij. succi plantag. ℥j. M. panni lintei duplicati in eo infusi oculis imponebantur: interea & collyrii albi rhais 3ß. modo cum lacte muliebri soluti, modo cum aq. rosac. oculis instillabam. Fovebam etiam oculos cum decocto sol. malv. viol. & sem. fenugrec. Medicamento illo ex ovi liquore, quo nos usi sumus, veteres magna consideratione utebantur, cum minimè mordens sit & glutinosus & propterea lenit asperitates omnes quascunque acris fluxio excitat; deinde cum crassus sit & lentus humor constantius quam tenuis & aquosus in loco permanet; cumque absque rosione sit, si modicè incalescat, dolorem maximè lenit. *Petrus Forestus. obs. 2. & schol. lib. 11. De Morbis Oculorum, &c.*

Mulier quædam de oculi dolore ingenti cum rubore conquerebatur, & palpebræ non solum inflatæ, sed inflammatæ, ac rubedine affectæ conspiciebantur. optimo victus ordine instituto, post ventris lenitionem, huic vena cephalica in brachio è directo oculi affecti secta fuit: postea etiam cucurbitulæ cum scarificatione in parte colli qua jungitur cranio, appositæ fuere: etiam sanguisuga post aures applicatæ; & medulla panis, simul & pomorum dulcium, cum lacte muliebri & aqua rosar. macerata oculo imposita sunt; atque ovi albumen concussum cum collyrio alb. *Rhais* quod opium recipiebat, instillatum: pilulas quoque lucis devoravit, & à dolore liberata est. Altæram quoque, cum acerbè ab ophthalmia confisteretur, pomum coctum cum aqua rosarum & lacte muliebri mixtum cum oculo continuò apposuisse; deinde collyrium *Rhais* album cum aqua ros. solum instillassent, tandem ab omni dolore liberavimus. *Idem. obs. 5. lib. 11.*

Cum tribus integris mensibus, nempe *Octobri, Novembri & Decembri*, constitutio austriua permanisset, multæ inflammationes oculorum cum rubedine, & ophthalmiæ non verè populariter grassatæ sunt. Omnibus scè purgationes profuere; postea & cucurbitulæ scapulis oppositæ cum scarificatione: quibusdam verò propter pruritum & acres humores purgationibus tum cucurbitulis præcedentibus, collyria ex aqua albumi-

nis ovorum cum aqua rosae. egregie contulerunt. Sed hoc collyrium sequens præ aliis omnibus valde commodum fuit.

R. Ceruss. lotz ʒj. amyli ʒvj. gummi tragac. sarcocoll. tut. præp. ʒʒ. camphor. opii, an. ʒj. aq. rosar. q. s. f. massa ului servanda, atque hujus portio exigua dissolvebatur cum aqua ros. ubi ulus postulabat, & collyrii instar pluma in oculum affectum stillabatur, præcedentibus tamen purgationibus. Infiniti hoc solo remedio convalescere. *Petrus Forestus*. obs. 4. lib. 11.

Subsectio secunda.

Pro Ophthalmia.

AD fluxiones oculorum valet maxime crocus metallorum in hunc modum.

R. Croci metall. ʒj. aq. euphras. ʒiiij. crocus tenuissime pulverizetur ut fiat pulvis impalpabilis, & misce cum prædicta aqua. Deinde corpore supino existente quater in die instillentur intra oculos quatuor guttæ tepide. *Rodericus a Fenseca*. tomo 1. consult. 1. Pro alia ophthalmia,

R. Aq. ros. ʒvj. aloes lotæ, tutie præp. an. ʒj. M. F. collyrium, cum linteolo vel spongia foveantur oculi. *Rodericus a Fenseca*. tomo 2. consult. 55.

R. Aq. ros. plantag. an. ʒij. troch. alb. *Rhasis* sine opio ʒʒ. tutie præp. ʒij. sarcocoll. nutrit. ʒj. M. F. collyrium. Si dolor simul urgeat, adda-

tur præscripto collyrio emulsio sem. papav. & mucago psyllii, & si adhuc non cedat dolor, *Rhasis* collyrium cum opio usurpandum. *Jos. Zecchi*. conf. 69.

Multis frustra tentatis remediis in patre meo ophthalmia detento, sequenti applicatione curatus fuit.

R. Album. ovi, & cum aluminis frustulo tamdiu agitur, donec pultis consistentiam acquirat. Postea linteo subtili involvatur, & oculo clauso palpebræ imponatur sæpe renovando. *Petrus Borellus*. obs. 31. cent. 1.

Rusticus quidam ophthalmia inveterata laborans, ex medici præscripto, victu refrigerante & aquæ potu longo tempore usus fuerat. sine ullo levamine tandem ab alio rustico persuasus fuit, ut victum illum refrigerantem desereret, & meri potui indulgeret. Post assumptum primum meri cyathum, se oculis melius habere sensit, & intra paucos dies eodem potu continuato ab Ophthalmia prorsus liberatus est. Idem aliis duobus contigisse mihi relatum est; quod confirmat aphor. *Hippoc.* dolores oculorum interdum meri potione curari: quando scilicet ophthalmia sit à sanguine crasso & pituitoso oculorum tunicis impacto, qui meri usu liquatur, attenuatur & resolvitur. *Lazarus Riverius*. obs. 25. cent. 3.

Quidam laborabat à longo tempore inflammatione, quæ tum adnatam, tum utramque palpebram occupabat; affectus non erat continuus,

sed recurrens, post varia usurpata frustra remedia, tandem præscripti duo cauteria inter duas scapulas gestanda, nec non cucurbitulam utramque amplectentem applicandam, urgente nimirum fluxione: quod cum præstitisset, sani omnino illius oculi evaserunt non parum ad curationem contulit unguentum sequens, quo in initio usus fuit, purgato prius corpore, sectaque vena.

R. Virid. æris gr. xij. camphor. & lapid. calamin. an. ʒß. rutæ præp. ʒß. butyr. rec. aq. ros. lot. ʒij. M. F. unguentum. *J. Marfinus. obs. 7.*

Oculorum inflammationem & exinde exortos dolores nullo alio remediorum genere sedare nuper potuit collega nuper noster inter primos æstimandus, quam nivis globulo, quem in horto obambulans applicuit irruentem enim ad corneam tunicam cruorem frigore suo nix repellit, & eodem dolore mitigat. *Thomas Bartolinus. cap. 25. De Nivis usu.*

Subsectio tertia.

Pro Ophthalmia.

Puella quædam post Variolas ophthalmia ex utroque oculo adeo laborabat, ut de visu periclitaretur. Multa ipsi, sed frustra, præscripta fuerunt remedia. Ego tandem cum Clarissimo D. Manlio Medicæ facultatis in Academia Colonienſi Professore primario, ad consilium vocati,

setaceum ipsi consulimus, & applicavimus, cujus beneficio, & Divino favore, brevi curata fuit. *Guil. Fabricius Hildanus. obs. 41. exempl. 2. cent 1.*

Legantur etiam duo insequentia exempla; ubi in oculorum Affectionibus ulterius ostenditur setacei præstantia & summa utilitas.

Aqua aluminis destillata in alembico supra cineres, & oculo cum linteis ea madidis admotâ, inflammationem efficaciter temperat. *Crollius* & reliqui chymici miris laudibus effertunt sal saturni in aqua ros. dissolutum, cui etiam salis ammoniaci grana aliquot addunt: hujus formula talis esse poterit.

R. Salis saturni gr. xij. sal. ammoniac. gr. iij. aq. ros. ʒij. M. infilluntur in oculum manè & serò in vulgari usu habetur aqua ex vitriolo albo, in hunc modum.

R. Vitriol. alb. ʒj. aq. ros. vel plantag. ʒiiij. vitriolum pulveratum in aqua ad ignem dissolvatur, coletur aqua per linteum, & in oculos infilluntur si acrimonia sua nimium eos vellicet, additione aq. ros. vel plantag. ad libitum temperabitur sequens minoris acrimoniæ participes est, & magis resolvit.

R. Rad. ireos fl. & ros. rubr. an. ʒj. aq. ros. & plantag. an. ʒij. bulliant lento igne ad tertias colaturæ adde vitrioli albi pulver. gr. viij. F. collyrium.

Præstantissimum etiam & paucis notum ad discutiendas ophthalmias remedium paratur ex oleo, seu liquore,

re, qui ex linteis accensis, & inter duas patinas suffocatis elicitur; cujus liquoris gutta una cum saliva pueri permiscetur, & pennæ apice oculis admovetur.

Aqua scenic. sola cum vino astringente permixta utiliter admovetur pro fotu ad ruboris & inflammationis reliquias discutendas & oculum roborandum: ovum etiam ad duritiem coctum, detracta testa, & per medium sectum, calidè oculo admotum ruboris reliquias absumit: fotus ex decocto hyssopi soli ruboris reliquias etiam efficaciter discutit. Ad ophthalmias inveteratas aqua sequens magnè est efficacis.

R. Aloes opt. & tutiæ præp. an. ʒvj. sacch. albiſſ. ʒj. aq. ros. & vini albi non acidi, an. ʒvj. infund. in ampulla vitrea benè clausa ad solem per quadraginta dies: hujus aquæ non colatæ instillantur guttæ aliquot in oculum.

Vesicatoria quoque in hoc affectu utilissima sunt, tum posteriori parti cervicis, tum ponè aures admota: sed ante omnia statim ab initio vena secanda est, præmisso clystere; eaque è directo partis affectu aperienda, sæpeque iteranda phlebotomia, donec sufficiens evacuatio & revulsio facta fuerit: docetque *Avicenna* in vera ophthalmia sanguinem mittendum esse usque ad leipothymiam. *Gal.* vero lib. *De curat. per sang. missi-*
onem, refert historiam cujusdam oeconomi, qui à gravissima ophthalmia liberatus est sanguine detracto, primum ad thijj. deinde verò post qua-

tuor horas ad thij. moderanda tamen est ista sanguinis missio, juxta temperamentum, ætatem, sexum, virium, & speciei ophthalmiæ rationem. *Lazarus Riverius.* prax. medic. lib. 2. cap. 8.

Vetula quædam in *Italia* oculos habens lippientes, lachrymantes & saniosos cum intenso dolore & prurigine, cum nullis remediis posset curari, tandem raso capiti emplastrum vesicatorium impositum est, quò præsidio perfectè curata fuit; ut ex arcanis *Gisberti Horstii* præceptoris mei *Roma* exaravi: si per venas extra calvariam descendat fluxio in oculos, post universalia remedia, cauterium aliqui in temporibus vel post aures applicant, remedia restringentia & emplastra adstringentia supra tempora & frontem apponunt: prius tamen corpore & capite repurgatis. *Petrus Forestus.* schol. obs. 12. lib. 11.

In ophthalmia & plerisque oculorum affectibus secreta est aqua ex fl. ceruleis de cichor. quæ sit hoc modo: collige flores cichor. quando sol leonis principium obtinet, recentes in vitrum inde, & illud replendo, etiam fortiter quantum fieri potest comprimendo, postea orificium diligenter claude subere vel vesicula quintupla, & circumcirca applica farinam subactam, ex qua panis pinſitur, ita ut tres vel quatuor digitos extet: tandem in clibano pinſe instar alterius panis; sed tantum massa illa est super asserculum in clibano ponenda (ne rumpatur vitrum) & pro coctione fortiore relinque, donec panis eximatur;

tur, prospice tamen ut hæc massa bene cocta sit. exime & exprime, & inuenies flores in aquam rubentem & pinguiusculam conuersos. hanc destilla per alembicum ex B. (aqua hæc nisi destillata non servatur) & hac in affectibus oculorum tantum palpebras externè singulis diebus bis illine mane & serò. albugines, nubesque, ungues, suffusiones, caligo, imò ipsa cæcitas mirificè tolluntur. *J. Hartmannus.* practi chymiatr. pag. 100.

Sectio decima sexta.

Pro Officulis & aliis rebus gutturi infixis eximendis.

Quam periculosa sit mora in hac re satis constat; subito igitur diligentia adhibenda, ut quicquid gutturi infixum est quam primum extrahatur. ideoque statim oleum amygd. d. aut olivarum (cave tamen ne substituas butyrum) in oesophagum intundendum. deinde digito aut penna; aut simili aliquo instrumento in os immisso vomitus provocandus: hic enim sæpius secum expellit quicquid gutturi inhaeret. postea speculo oris lingua depressa (si officulum sese visui præbeat) rostro corvino incurvato apprehendendum atque extrahendum est. si vero profundius fuerit, nec rostro apprehendi possit. nonnulli spongiam novam avellanæ magnitudine, eamque compactam filo longo & forti alligatam & oleo amygd. d. inunctam ægro diglutien-

dam suadent, filum digitis tenente chirurgo. fieri enim sic potest ut deglutita ægro spongia, secum simul in ventriculum depellat id quod gutturi inhaerebat, aut retracta filo eadem, simul nonnunquam extrahatur vomituve rejiciatur. sed nihil præstantius aut aptius ad extrahenda officula & spinas piscium è gutturo, hoc sequenti instrumento, quo ego scilicet usus sum, tum alias, tum præcipuè in quodam qui inter crenandum officulum triangularis figuræ sed crassum diglutivit. hoc profundius oesophago inter ultimam vertebra collæ, & primam metaphreni se adeo insinuârat, ut id neque deglutire neque rejicere posset. penè suffocatus ad me ducitur. ego oleum amygd. d. oesophago satis copiosè infudi, & undique exterius collum eodem oleo inunxi. postea jussi ut ei tenerentur manus & caput; ego interim depressa prius lingua speculo oris instrumentum inferius describendum in gulam intromisi usque ad officulum, sensimque & modicè circumducto ex una in alteram partem instrumento, donec id paulatim ad latus officuli profundius depulerim, deinde retrahendo officulum simul suo loco amotum & extractum fuit. & brevi convaleuit. descriptio instrumenti est hæc. est fistula argentea aut ænea incurvata crassitie pennæ oloris, longitudine verò unius pedis cum dimidio aut circiter; est & undique perforata. in sua extremitate habet spongiolam novam avellanæ magnitudine firmiter alligatam: hac fistula in oesophagum

immiffa, & circumducta quemadmodum antea diximus, poſtea extracta, officulum aut quicquid ſimile fuerit extrahimus: ſi enim accidit ut foramen aliquod fiſtulæ officulum aut ſpinam excipiat; tum ſimul cum fiſtula extrahitur, ſin minus aſperitas offis ſpongiæ adhærebit, & ſuo loco amovebitur; quod & ego experientia comprobavi, antequam haberem fiſtulam perforatam non tamen officulum aut ſpina prima vice, dum intromittimus fiſtulam extrahitur, nec propterea ab incepto opere deſiſtendum: aliquoties enim quinquies aut ſexies fiſtulam intromittere coactus fui, donec tandem officulum ſuo loco amotum & extractum, vel (ſi aliter fieri non potuit) in ventriculum deſuſum fuerit, quod & periculo vacat, præſtat tamen per os extrahere ſi fieri poſſit in hac operatione circumſpectè agendum ne inſtrumentum in aſperam arteriam loco oſophagi immittatur, quod valde periculolum eſſet itaque ut chirurgus harum partium anatomiam ſciat necesse eſt incumbit autem oſophagus vertebriſ colli, aſpera verò arteria anteriorem partem occupat itaque quam primùm chirurgus linguam ſpeculo depreſſerit, extremitatem inſtrumenti ſui ubi ſpongia (quæ oleo oliv. vel amygd. d. prius inungenda) alligata eſt, vertebriſ imponat, ac leviter leniterque deorſum immittat, ſic enim ratione ſpongiæ inſtrumento alligatæ epiglottis (b. e. operculum laryngis) deprimitur, & aſpera arteria clauditur, uſque dum inſtrumentum im-

miſſum ſit profundius: ſi in aſperam arteriam quidpiam illapſum fuerit, ſternutatorium admovendum eſt naribus: ab acidis & tuſſim provocantibus, contra opinionem quorundam omninò abſtinendum; tuſſis enim ſua ſpontè ſatis accidit, acida verò, oſophagum & aſperam arteriam coarctant, conſtringunt, & anguſtiora efficiunt: quapropter continuò ore teneat ſyr. de liquir. de polytrich. & viol. aut (quod ego expertus ſum) oleum amygd. d. ſaccharo ad partes æquales commiſtum, poſt extractionem offis, guttur ſæpe abludendum eſt decocto hord. aut aq. plantag. cum melle roſac. & diamorone: ſi dolor adſit, ſumat ter aut quater interdium cochl. j. olei amygd. d. exterius etiam inungendum eſt collum oleo roſac. & myrtino: antequam verò ego prædictum inſtrumentum ex *D. Guilielmi Ryſſii* ejus inventore mutuatus eſſem, cathetere quo utimur in affectibus veſicæ (cui ſpongiam annexi) cum ſuccellu uſus ſum: ſi catheter quoque ad manus non fuerit, filo ferreo non nihil incurvato ſpongiolam firmiter annecte & utere: hæc in eum finem ſcribo, ne chirurgus propter penuriam inſtrumenti operationem (quæ moram non admittit) procrastinet. *Guil. Fabricius Hildanus. obl. 36. cent. 1.*

Sectio decima septima.

Pro Ossis tutela.

A Bradendum est os si superficie
tenuis à natura sua degenerabit
ac ireos pulvis ossi imponendus: ni-
hil enim æque ac solitarius hic pulvis
folet os ab omni putredine tueri. *J.*
Hernius. ad aph. 69. sect. 7.

Sectio decima octava.

De Ozæna.

Ozæna (in ὄζω oleo) ulcus est na-
rium vetustum, putridum &
graveolens: causa est humor acris, &
interdum, ut in luc venerea, malignus
oritur etiam aliquando à suffu-
migis è mercurio & cinnabrio in-
cautè adhibitis: dognoscitur ex ef-
fluente sanie & crustis decidentibus;
laborans præterea non solum ipse sibi
graveolet, sed & astantibus tetri spi-
ritus contagione molestus est.

Subsectio unica.

Pro Ozæna.

Quod si asini lotium naribus tra-
here placebit, minimè damno;
quod arcanam vim contra narium
foetorem habere sit à plerisque existi-
matum. *Hier. Mercurialis.* tomo 1.
consult. 69.

In ulceribus narium post sufficien-

tem detersionem, nihil efficacius inve-
ni suffumigio, quod partes illas pro-
fundas attingit & siccat: parandum
autem ex potentissimè resiccantibus
hoc modo.

R. Ladan. puri hypocist. mastich.
myrrh. an. ʒiij. styrac. rubr. & cala-
mit. cortic. thuris sandarach. auripig-
menti, an. ʒij. excipiantur omnia
terebinth. & fiant trochisci, quibus
suffiatur æger serò & manè in cubicu-
lo: optimum est etiam parare cande-
las ex cera rubra, nam fuligo talis
candelæ plurimum juvat extirpatione-
nes; maxime si contineatur in cubi-
culo bene clauso & angusto: quod
autem fuligo recipiatur, experimur,
cum diutius in studio moram trahi-
mus noctu, nam postea sputum &
excrementa narium fuligine illa de-
nigrata redduntur: hac ratione nos
ulcus curavimus, quod neque ab *Ita-
lis* neque à *Gallis* Medicis curari po-
tuerat. *Guil. Rondeletius.* practic. lib.
1. cap. 65.

Præstans est aqua viridis mihi visi-
tata, quæ non tantum in Ozænis, sed
in omnibus ulceribus foetidis Nari-
um, Palati, Uvule, Gingivarum,
& Lingue mirifice valet. Estque ta-
lis.

R. Mell. rosar. ʒij. sulph. vivi,
alum. crudi, ærug. æris, an. ʒj. albi
græci, comar. sabinz, an. ʒʒ. sambu-
ci ʒj. sol. hyperici, rorismar. rutæ,
plantag. salv. pulg. an. M. ʒ. hæc
coq. in vini & aq. ʒijj. ad consum-
ptionem unius digiti transversæ (in
Aphthis puerorum temperetur aq. &
tabacchi & solani, an. secus acrior
est)

est) nota: ærugo æris non simul co-
quatur, sed in fine addatur, & re-
linquatur donec refrigerit. postea
coletur & usui servetur. hujus coch-
lear calefiat supra candelam, postea
cum penicillo eadem aqua intincto
tangatur locus exulceratus in foeti-
dis ulceribus palati, faucium, uvulæ,
immitatur aqua hæc cum stupis
mirabiliter non tantum mundificat,
sed insuper etiam consolidat impri-
mis ulcera palati & faucium ex lue
venerea orta mirabilis quoque est

scorbuto oris. *J. Hartmannus. pract.*
chymiatr. pag. 110.

R. Succu geranii, solani, sempervi-
vi, an. part. æq. lithargyr. auri, plum-
bi usti, lap. calam. ceruss. an. 3ij. in-
dantur in mortarium, affuso cochl. j.
ol. rosac. & succi superioris alterna-
tim probe agitando donec in unguen-
tum coeat sic habebis in Ozæna eti-
am malignitatem spirante, unguen-
tum pretiosum turundæ eo illitæ
naribus indantur. *Gnil. Fabric. Hil-*
danus. obs. 22. cent. 2.

Finis Libri decimi tertii.

MEDICINÆ PRACTICÆ

Liber Decimus quartus.

De Affectibus à Litera P. Incipientibus.

Sectio prima.

Pro Palpebrarum scabie.

PRæmissa purgatione, & cucurbitulis cum scarificatione scapulis admotis, iussi ut aq. ros. aloë exigua immixta, collyrii instar, palpebras sæpius obliniret; si neque juvaret, ut myrrham cum lacte muliebri misceret, quo palpebras inungeret: sed & hoc linimento ad pruritum palpebrarum & ruborem commodè sæpè usi sumus.

R. Cadmiæ lotæ in aq. ros. ʒß. sang. drac. ʒij. virid. æris ʒj. aloës hepat. ʒij. (forte ʒij.) F. pulvis ut alkool. adde ol. communis ʒij. lardi sine sale ʒij. incorporentur omnia: postea adde camphor. subtiliss. pulv. ʒj. F. unguentum. Amicus quidam noster cum palpebras inferiores rubras & exulceratas haberet, sequens illi linimentum paravi ex unguento rosac. pauca adjecta tutia præp. quo, cum petiis lincis ad hoc aptatis appo-

sito, unica nocte (quod mirabile fuit) ab illa molestia liberatus est. *Petrus Forestus. obs. 42. lib. 11. De morbis oculi. & palpebrarum.*

Sectio secunda.

De Panno.

PAnnus seu *Zebel Arabum*, est ex crescentia quædam supra adnatam tunicam, non ita dura nec membranosa ut unguis, sed mollior, & veluti quædam venularum textura sanguine turgentium oritur à sanguine venulis adnatæ impacto, eademque turgescente eandem ferè cum pterygio seu ungue curationem obtinet, & inter utrumque maxima intercedit affinitas in hoc tamen differunt, quod in pterygio excrecentia est membranosa, non totum oculum, sed partem ejus, unguis forma cooperiens, in panno verò totus obtegatur oculus.

Subsectio

Subsectio unica.

Pro Panno.

Addam collyrium quo quidam fuit curatus à panno totam conjunctivam cooperiente cum carnositate satis crassa, ut aspectu abominabile idem malum fuerit.

R. Lapid. hæmatit. ℥ij. vitrioli alb. virid. æris ustor. an. ℥iij. myrrh. croci, an. ʒj. piper. long. ʒß. sacch. cand. ʒß. pulver. subtiliss. ut alcool & cribrentur, ac pyxide ad usum reponantur de isto pulvere ʒj. accipiantur, & dissolv. in ʒj. vel ℥ij. aq. raphan. & applicetur bis terve in die, prout æger tolerare possit ad momentum vel tempus exiguum si remediis non curatur ad opus chirurgicum deveniendum est. *Petrus Forestus* schol. obs. 6. lib. 11.

Sectio tertia.

Pro Papillis absconditis & latentibus.

Phialam vitream (ut *Amatus* jubet cent. 5.) oris non admodum latam circumferentiam habentem, ferventi aqua impleri jubemus; ac illico ab ea aquam totam deponi, cujus phialæ sic calentis os ad papillam admoveamus (mirum in modum attrahit) qua attractione papillæ formatæ manent, quamvis hujus phialæ attractio prius dolorem pariat, facile tamen il-

lum contemnunt molieres, cum tantum inde juvamentum se consecutas videant. *Petrus Forestus* schol. obs. 15. lib. 17. De cordis & mamillarum affectibus.

Sectio quarta.

Pro Papillarum fissuris.

Papillæ aliquando finduntur vel ulcerantur, ut puerperæ & nutrices pueros præ ingenti dolore sugere non permittant. Mulieris cujusdam papillarum fissuras habentis oleo lil. in quo pulvis tutiæ immixtus esset, papillæ inunctæ sunt, insperso deinde pulvere tutiæ exiguo, & superimposito folio viol. viridi, ne camisia adhereret; quibus præfidiis sana facta est uxor fratri mei axungia canina inuncta sola profuit & anno sequenti etiam pomatum album sed & in alia usus sum feliciter unguento ex pulv. tutiæ lotæ in aq. ros. & unguento rosac. simul mixtis. Quidam solo saccharo papillis insperio uxorem suam curavit superimposita argentea capsula ad papillæ formam elevata ne camisia adhereret saccharum enim vim abstergendi & mundificandi habet; ideo ulcera levia ac vulnera minuta nequaquam effatu digna, curat hic etiam vulnera in manu leviter cutello incisa solo sacch. insperso curabat. *Amatus* ad papillarum dolores & fissuras hoc unguentum commendat. cent. 6. curat. 38.

R. Unguenti popul. unguenti de
Q q q q 2 plumbo,

plumbo, an. ʒj. opii thebaic. gr. v. M. F. unguentum; & eo inunge papillas: quas, cum puero lac dare voluerit mulier, vino diluto lavet, & postea iteret: est sanè remedium hoc certum & indubitatum. *Petrus Forestus*, obs. 28. & *Schol.* lib. 17.

Sectio quinta.

De Paralyfi.

Παράλυσις (à παράλυται, i. e. resolvi) est motus & quandoque sensus in parte una vel pluribus abolitio ob denegatum spirituum animalium influxum: causæ sunt illæ omnes, quæ spirituum influxum in nervos & musculos impedire possunt; ut sunt humores pituitosi, & etiam biliosi, vapores item narcotici, ut in paralyfi scorbutica & in aurifabris & speculorum artificibus, à contactu hydrargyri: præcisio etiam nervorum, luxatio vertebrae & aliorum articulorum, nervos comprimendo paralyfin inducere solent: causæ procatarethice sunt aeris & aquæ frigus, medicamenta & vina narcotica, somnus in loco humido, vel ædibus calce recens obductis, mora sub radiis lunæ, crapula & ebrietas, venus nimia, casus ab alto, capitis vel cervicis percussio: alia est quæ gemmes, excepto capite, partes obsidet, & παράλυξις dicitur, alia rursus dimidium duntaxat corporis, & ἡμιπαράλυξις nominatur: alia denique unam tantum partem occupat paraly-

sis particularis dicta: ad partem affectam dignoscendam, requiritur anatomica nervorum cognitio.

Subsectio prima.

Pro Paralyfi.

Famulo *Zytbepse* alioqui seni ex debili apoplexia paralytico hæc sequentia adhibuimus remedia: imprimis cum sanguinis copia cum multa pituita commisceretur, & facies rubicunda esset, viribus utrunque constantibus, ex brachio dextro sano (nam sinistrum & crus paralyfi effectum erat) minutionem sanguinis moderatam fieri iussimus, ne corpus calore destitueretur. Nullum enim aptius est remedium circa principium teste *Ætio*, si nihil sit quod prohibeat, quam venæsectio à partibus sanioribus; sed moderata, ut idem consulit, ne refrigerentur ægri: ubi verò paralyfis sensim genita est, & jam dudum facta, venæsectio non ita convenit: deinde clystere immisso, humorem infestum decocto sequenti concoximus.

R. Fol. hyssopi salviæ majoran. herbæ paralyfis, iux ærtheticæ fol. lauri an. M. j. F. omnium decoctio. in colat. ʒvj. adde syr. de prassio, hyssopi, è starchade an. ʒj. M. pro tribus dosibus maturinis: Interea iussi, ut hoc melicrato uteretur ad aliquot dies loco cerevisiæ pro potu.

R. Hyssop. M. iiii. sal. rorisinar. an. M. ij. coq. in aq. pro ʒijss. addatur mellis q. l. F. melicratum pro potu.

mox

mox exundantiam materiæ minuebam his pilulis.

R. Pilul. hier. alephang. agar. troch. an. ʒj. cum aq. salvia, F. pilulæ v. Hic autem & cassiam & mannam, serum lactis, & syr. ex infus. ros. utpote minus efficacia fugere oportet, quamvis non debeamus statim uti validis admodum purgantibus medicamentis in principio. Postea has Pilulas præscripsi.

R. Pil. foetid. coch. an. ʒj. turbit. el. & castor. an. ʒß. troch. alhand. gr. ij. cum aq. salva. F. pil. vij. Sumantur sub ingressum lecti. Corpore prius satis repurgato, deinde ita quæ à capite propriè materiam deducunt, usus sum, sic;

R. Nuc. mosch. pyrethr. pip. alb. an. ʒj. hyssopi ʒß. uvar. pass. ʒj. cum melle adjecta mastiche. F. pastilli maniles, seu masticatorium & succis betæ, majoran. rutæ, brassicæ, cum melle despumato naribus attractis, fiebant errhina. Postea utebar conditis ex rad. acori, præon. conserv. anth. salvia, mithridatio, theriaca, diamoscho, & diacastoreo valde exiguo, adjectis. Sumat etiam in diluculo theriac. ʒj. cum vino ad sudorem eliciendum. Ultimo ad topica veniendo, nucham & membra paralytica, prius confricata panno aspero unguento aregon. martiat. oleo costino, nardino, & felino inungere mandavimus. Ita conficitur oleum felinum.

R. Præpinguem selem in culina saginatum, quem detracta pelle extractato, & projectis interancis,

capiteque truncato, totam noctem in aq. vitæ persum sinito. manè totam cavitatem foliis laurin's, salva. ruta, lavendula, rosmarino, infarcito; in ipsam præterea carnem lardum defigito, insertis quoque assatum caryophyllis; in vera lento igne torreto, quod destillat pro commodissimo linimento usurpamus; & membrum affectum deinde diligenter pelilibus vulpinis aut felinis involvimus. hisce remediis tum hic, tum alii multo convaluere; etiam in quibusdam paralyticis commodè utentes decocto guaiaci, adjectis herbis nervos roborantibus, ut est herba paralytis, iva arthetica, betonica, lavendula, rosmarinus: nonnullis jubentes, ubi alia remedia non satis conferunt, ut thermas sulphureas, aut aluminosas accederent. *Augustus* (attestante *Suetonio*) quoties nervorum causa marinis, Albulisque calidis utendum esset, contentus hoc erat, ut insidens ligneo folio. minus ac pedes alternatim jectaret. Solium adornetur ex decocto vulpis vitæ, sulph. salivæ, salvia, ebuli, mentha, artemisia, lauri, & similibus. Vulpes viva aut mortua in oleo decocta, discutiendi vim oleo conciliat, adeo ut humores altè fixos in cutem extrahat. Nos caniculos vivos in oleo aliquando in partes disclissos decoximus, & ad paralyticum, post universalia remedia utiliter uti sumus. *Petrus Forestus* cels. 82. lib. 10. De Cerebri Morbis.

Subsectio

Subsectio secunda.

Pro Paralyfi.

PRæmissis universalibus, ad sudoris provocationem utatur decocto rad. bardanæ: sudorem enim egregiè mover. *Bezzu*, cum agerem *Bononiæ* in *Italia*, hac sequenti inunctione in paralyticis commodè utebatur.

R. Lumbric. terrestr. lotor. in aqua (melius in aq. vitæ) & in furno exsiccat. & pulverizat. *℞j.* pulv. zinzib. galang. an. $\mathfrak{z}\beta$. confice cum oleo lil. vel collino. Est mirabile per eundem expertum. *Petrus Forestus*. obs. 83. lib. 10.

Post universalia remedia alienum non erit membra affecta inungere cum pinguedine ex catellis rufis ad ossium separationem coctis in aqua, collecta post refrigerationem ea enim pinguedine felicissimè usus sum in Prætorè *Leidano*, qui ex colico dolore inciderat in resolutionem pedum. Valet etiam decoctum ligni & falsæparillæ, quo nos etiam feliciter uti sumus in Mercatore. *Idem*. schol. obs. 85. lib. 10.

R. Pulv. pyrethr. $\mathfrak{z}\beta$. bulliat cum *℞j.* olei oliv. ad tertie partis consumptionem. Cum isto oleo calido læsa membra quater aut saltem ter in die ungantur magnificè confert.

R. Rad. pœon. hermodactyl. artemizæ, rutæ, an. $\mathfrak{z}\beta$. coq. in duabus fistulis aq. marinæ ad consumptionem tertie partis ut fiat fots, quo bene

calido cum spongia foveantur partes stupide ante unctionem. *Barbolsma Montagnana*. conf. 48.

Frequens illinitio facta super membrum affectum cum theriaca diateffaron est de meis expertis. *Barthol. Montagnana*. conf. 244.

Pro paralyfi trium digitorum manus fiant inunctiones in cervice ex oleo terebinth. bis in die manè & serò, & iisdem utatur ad digitos læsos. *Rodericus à Fonseca*. tomo 1. consult. 82.

Inungantur partes affectæ per mensem unguento de bdellio, quo nullum præstantius aliud pro hac complenda operatione comperitur ita fit.

R. Bdell. $\mathfrak{z}\mathfrak{v}$. euphorb. $\mathfrak{z}\beta$. castor. $\mathfrak{z}\mathfrak{ii}$. sagapeni $\mathfrak{z}\beta$. ceræ $\mathfrak{z}\mathfrak{iv}$. ol. samboc. $\mathfrak{z}\mathfrak{x}$. bdellium & sagapenum dissolvantur in aq. rutæ agrest. deinde addantur cætera, & fiat unguentum *S. A. Amatus Lusitanus*, curat. 22. cent. 4.

Subsectio tertia.

Pro Paralyfi.

Sacrificus quidam septuagenarius senex optimi habitus & magnarum virium, sed vino generoso nimium se implere solitus, de repente sub noctis medium cum oris tortura in dextræ partis resolutionem incidit, crure dextro, ac itidem brachio resolutis. ad hunc vocatus, statim

tim hunc clysterem injiciendum curavi.

R. Fol. malv. bismalv. viol. bliti mercurial. branc. urfin. an. Mj. fo. hyssop. cent. min. & salv. an. M.ß. agar. in petia rara ligati 3ij. sem. anis. aneth. carui, rutæ, an 3ij. polipod. q. conquass. 3j. fl. stæch. & anthos, an. p. j. fursur. macri, p. ij. F. omnium decoctio in colat. 8ßj. dissolv. catholic. 3j. elect. Indi maj. 3ß. ol. rutæ & aneth. an. 3ij. mell. anthos 3j. salis gemm. 5ij. M. F. clyster quo injecto, mira aquosæ & spumosæ pituitæ copiaeducta est tum verò ipso die, post duas ab accepto clystere horas è media sinistri brachii vena sanguinem ad revulsione detraho, idque moderatè ad 3vj. tantum: (erat enim licet senex, sanguine plenus) misso sanguine, & uno die ægro quiescere jussu, altero post die pilulas has leves devorandas propino.

R. Pilul. asajeret & cocciar. an. 3ß. agar. troch. 5j. mastich. diagrid. an. gr. j. M. & cum aq. salv. F. pilul. vij. capiat tribus hor. post levem cœnam. Postea sequens apozema nervos calefaciens & pituitam attenuans sumere jussu, octo totis continuatis diebus, & mox à syrupo elect. diamoschi tabellam devorandam dabam.

R. Rad. peron. maris 3j. rad. acoriveri. galang. enule camp. an. 3ß. summitat. hyssop. salv. majoranprim. veris, chamædr. chamæpit. an. M.ß. cubeb. & fefel. an. 3ij. bacc. juniperi 3ij. liquirit. raf. &

contul. 3ß. raf. lign. sanct. 3ij. infund. rad. & lignum in aq. & vino albo & sensim lento igne decoq. Postea additis herbis & feminibus, F. decoctio, addendo in fine fl. salv. stæchad. anthos & bugl. an. p. j. colat. add. syr. capill. veneris, mell. rosat. mell. anthos, an. 3ij. sacch. q. s. ut fiat syrupus clarificatus & aromatizatus cum cinnam. el. 3ij. nuc mosch. 3j. pro quatuor aut sex matutinis. Syrupus hic sudorem movebat, quem ego naturæ motum adjuvans, stragulis bene cooperto ægro, promovebam. Finito syrupo, & coctione jam in lotio apparente, pilulas sequentes dedi.

R. Pil. coch. & scetid. an. 5ij. troch. alhand. & mastich. an. gr. ij. cum aq. salvie, F. pil. ix. in crastinum pilul. quæ feliciter operatæ sunt, conservam anthos cum mithridatio in aurora dedi, quinque post horis ægro abstinere jussu. Postea opiatam talem confeci, qua alternis diebus utebatur ad quantitatem castaneæ magnæ, aqua salvie desuper epota.

R. Conserv. anth. & stæchad. an. 3j. conserv. acori, 3j. conf. olivie 3ß. zinib. conquass. 3ij. pulv. diamosch. d. 3j. mithrid. el. 3ij. pulv. nuc. mosch. 3j. sem. pœon. & gran. juniperi, an. 5ij. cerebri lepor. affati 3j. M. & cum oxym. scillit. F. in modum opiatæ capiat ut dictum. Mirificè se ab hac juvari æger testabatur, quod, ut affirmabat, calorem infundi membris jucundum ab hoc medicamento sentiebat, à quo maxi-

mè juvabitur. Ad topica deinde me converti, ubi prius errhinis uti ægrum iuli ex decocto samfuchi & betæ nigæ cum agarico, & momento gingiberis; addita in colatura succi anagallidis flore purpureo ʒj. primùm loca affecta & nervorum radices circa dorsi spinam inungi illi sequentibus oleis, ut à levioribus inchoarem, ut fieri sanè debet.

R. Ol. chamæm. lil. albor. an. ʒii. ol. coccini & laurini, an. ʒj. M. inungatur iis calidè tota dorsi spina. Deinde hac efficacioris usus sum unctione, cuius usu plenè fuit hic vir Dei adjutorio liberatus.

R. Salv. majoranæ, lauri, beton. rosinar. primul. veris. an. M. j. rad. acori veri, ireos rec. an. ʒiij. ol. vulpin. de nuce indica, & rutac. an. ʒbj. ol. teirebinth. ʒbʒ. vini potentissimi ʒbj. aq. vitæ ʒbʒ. coq. simul ad vini consumptionem & colentur. colat. adde sagapeni, opoponac. bdell. an. ʒij. castor. ʒbʒ. macis, nuc. mosch. styr. calam. benjoin. an. ʒiij. pip. long. pyrethr. an. ʒj. axung. cati pinguioris, axung. serpentis, anser. an. ʒj. propol. ceræ ʒij. medull. cruris vaccæ ʒij. succor. ebuli, salv. & meliss. an. ʒiiij. M. & cum cera q. s. in præfatis oleis liquata reducantur omnia ad formam unguenti mediocris consistentiæ quo universam dorsi spinam inungi calidè jubebam; desuper admotis lanis mollibus fumigatis sequenti suffitu ad exsicandum.

R. Thur. massich. gummi juni-

peri, an. ʒiʒ. gummi hederæ & nigellæ torrefactor. an. ʒj. benjoin. styrac. cal. an. ʒbʒ. coriandr. macis, nuc. mosch. an. ʒj. ʒ. anth. stachad. an. p. j. F. suffimigium, omnibus grosso modo confusis, quo laux purimum suffiantur, & calidè spinæ admoveantur post unctionem: ab hac unctione motum brachio & cruri affectis restitutum fuisse, inducta sanitas fidem indubiam fecit. Mox enim ubi dies totos viginti unctione usus fuisset, assumptis interea usualibus pilulis, & confectione suprascripta, optimaque victus ratione servata, integre valetudini, recuperato sensu, & motu, restitutus est: quod ego profectò pro miraculo habeo, cum sit ægritudo ipsa suapte natura ferè incurabilis, & fuerit æger septuagenarius: quod ergo in tanta ætate convaluerit à tanto morbo æger hic, id Dei immensæ potentie adscribendum; qui sit benedictus in secula, *Franciscus Valerius* obs. 4. lib. 4.

Subsectio quarta.

Pro Paralyfi.

PRÆmissis præmittendis, cervix & articuli brachiorum quotidie calidè inungantur sequenti unguento.

R. Unguenti martiati aregon. an. ʒj. ol. vulpin. de piper. de euphorb. an. ʒbʒ. pingued. leporis ʒj. vini malvatici ʒij. M. coque ad vini consumptionem, ac fiat unguentum. *Abraham Seylerus*. consil. 49. lib. 6. con-

confil. *Cratonis* & aliorum à *Scholtzio* editorum.

Recens quidam scriptor vehementer iracundiam paralytico salutem aliquando attulisse scribit; quod de *Tito Vespasiani* filio memorie proditum est. Valde nocet gravis & attenta cogitatio, animique tristitia. Utilis est vomitus, qui hoc modo provocetur, perforetur raphanus, in cujus foraminibus inferantur frustella hellebori albi; ac sic sub terra defossus, lateat dies aliquot, deinde abjiciatur helleborus, lavetur, contundatur, ac de succo sumat ægrotus. Unus è practicis post evacuationes, stufas siccas adhibendas suadet, post quas theriacam dari jubet, idque compluribus diebus. Alius quod mihi quidè maxime ad rem facere videtur, consulit, ut à stufa exeunti collum fricetur, nec non spinalis medulla, vel iridis radice recenti atque incisa, vel cæpa lili, donec pars ea fricando rubescat, deinde verò longa spongia foveatur. Spongia autem in decoctum sequens infundatur.

R. Fl. chamæ. ivæ, salv. strachad. majoran. herb. paralyf. calamenth. an. M. j. vini alb. ℥iij. aceti acerrimi ℥bj. bulliant hæc fomentatio bis in die fieri potest pro ægrotantis viribus post spinæ fomentationem inungatur eadem spina sequenti unguento.

R. Ol. euphorb. de piper. vulpini, an. ʒj. mastich. sabin. nuc. cupress. an. ʒj. ceræ, q. s. quo etiam unguento læsæ partes inungi possunt. et si enim *Gal.* cæterique medici scribunt

remedia læsis partibus non esse admoveenda; sed eo unde oriuntur nervi: mihi tamen videtur sic illud accipiendum ut præcipuè adhibeantur remedia nervorum origini. Sed iidem non negant, nonnullius esse utilitatis, si læsis etiam membris applicentur, præsertim cum peccantes humores latè sese fuderunt, atque in concava nervorum influxerunt: itaque eos resolvere oportet. Aliis probatur unctio viperæ, quæ ego quidè plurimum fido, si tamen fiat sequenti modo, Viperæ caput & cauda simul amputentur; quæ mox in ollam variè pertusam mittatur: olla verò ipsa in aliam ollam integram inferatur, quæ luto circumquique obducta, ita accuratè contegatur, ut nihil inde exhalet: moxque in vas æneum aqua plenum indatur, deinde tribus horis bulliat. Unguentum quod inde in integram ollam stillat, ad sanandam Paralyfin valet, si eo & spina & relaxatæ partes inungantur. Sudoris provocatio hic magno esse usui videtur: excutetur syrupo *S. Ambrosii*, qui nervos & universum corpus magna vi, largoque sudore, peccantibus levat humoribus. Hunc ego multis sæpè exhibui, ubi videlicet nec sarsaparilla, nec China, neq; lignum sanctum sudorem ullo modo provocare potuerunt: hoc verò uno remedio tam largè sudarunt planè, ut convalescerent quod mihi quidem accidit, qui Prælato cuidam curiæ *Romane*, viginti quinque dies bis in die salsamparillam cum exhibuissem, nec alio quovis modo sudorem elicere

Riii possem,

possem, hoc demum syrupo tantum sudoris emanavit, malum ut omne evanuerit. Sumatur igitur milium, quod probè purgatum ac decortica- tum, primo videlicet involucri depo- ſito, deinde in olla cum aq. l. q. bul- liat, quoad coquendo tumefcat & crepet. Poſtea ꝑvij. vel ꝑviij. huius decocti ſumantur, & cum ꝑiij. vel iiij. vin. græc. miſceantur ut fiat potio- quam calidam totam ſumat egrotus in aurora, mox probè undique te- gatur, ac ſudorem expectet, idque octo decemve aut amplius etiam di- ebus, ſi res poſtulabit, frequentetur. *Jp. Crato. conſil. 50. lib. 6. p. 204.*

Subſectio quinta.

Pro Paralyſi.

Quidam habent pro ſecreto illini- re membra affecta pinguedine quæ decedit ab anſere maſculo anti- quo in veru cocto, in cujus ventre prius bdellium, galbanum, opopo- nax, ammoniacum, & caro vulpis fuerint conſuta quinimò ego ſina- piſinis aliquando ſœlici cum ſuccoſo uſus ſum. *Jul. Ceſar Claudinus. conſ. 70.*

Pelles vulpine calcem non exper- te, & pulvere nucis moſch. cardam. & iſæ, in aq. ardenti prius macera- tor. deinde in umbra exſiccator. ſuſ- ſumigatæ ac applicatæ ſunt maximi uſus. Ad capitis alterationem hæc extrinſecus adhibira mihi probantur. primum eſt cucupha duplicata ſori- bus capitalibus, ligno aloes, nuce

moſch. & ſimilibus reſerta. Alterum eſt lotio facta cum lixivio parato ex cinere juniperi & decoctione herb. capitalium ſimpſuchi & caryophyllo- rum. *Jul. Ceſar Claudinus. con- ſult. 135.*

Subſectio ſexta.

Pro Paralyſi leviore.

Victus ita inſtituatur, ut calſaci- at mediocriter, ſiccet, leviter incidat, attenuet & detergeat ita- que abſtinendum ab herbis & omni- bus cibis humidis, ſtatulentis, fru- ſtuum, raparumque eſu item à ci- bis lentis & viſcidis, ut ſunt excre- menta animalium, lactes, inteſtina, capita. Utillis eſt caro vervecina me- diocriter ſalita, aſſa potius quam e- lixa. Carnes aſſandæ conſigantur ca- ryophyllis, cinnam. cortic. arant. ro- remarino, ſalvia, hyſſopo, majora- na, origano, ruta, & ſimilibus; quibus etiam elixæ condiri poſſunt Columbas & maxime ſylveſtres in id genus affectibus prodeſſe ſingulari experimento compererunt medici. Piſcium uſus ſit rarior, ut & vini, nam in hoc affectu ſuſpectum eſt. Potus ſit hydromel hoc modo para- tum.

R. Aq. puriſſ. menſ. xxvj. mellis puri menſ. jſſ. coq. lento igne & de- ſpuma continuo, ubi deſpumata fue- rit, & reducta coctione ad menſ. cir- citer xx. tum adde rad. ireos, ſi. vel enulæ ꝑij. ſi. lupul. M. ij. ubi colata ſerè retrixerit, addendum & immiſ- cendum

cedendum facis cerevis. aliquid, ita defecabitur fermentata, & fece cerevisiz, sed gratum saporem representabit. Vespere inspergatur tantillum pulvisculi caryophyll. sincipiti inter capillos ad futuram coronalem. Si timetur caryophyll. caliditas, contusi prius crasse mergantur in aq. rosac. & deinde exsiccati pulverizentur, atque istius pulveris sit usus: manè exerceatur caput pectine eburneo, vel quod melius est, ex guaiaci ligno facto: atque inde linteis siccis quidem non admodum calentibus fricetur & tergeatur caput. Conducet etiam, ut singulis septimanis, aut saltem diebus quatuordecim, paucis diebus ante plenilunium & novilunium deglutiantur post primum somnum xj. pilule ex hac subscribenda pilular. massa, quæ Iiij. bene ponderent. Sunt istæ in hoc affectu aptissimæ, & sine incommodo assumi poterunt.

R. Pilul. de hiera, Iiij. pil. sine quibus agar. rec. troch. an. 3j. castor. gr. ix. cum melle rosac. F. massa mollis, & ex qualibet 3. pilulæ numero ix.

Utatur hoc pulvere ad 3j. quantitatem in vini vel jusculi modico, vel aq. card. ben. vel intingatur morsellus panis assus vino, atque insperso illo pulvere edatur mane.

R. Sem. pœon. coriandr. præp. nuc. mosch. visci q. an. 3ß. galang. cubeb. rad. tormentill. an. 3jß. piper. long. sem. eruce, zinzib. alb. an. 3j, summat. rosismar. 3ij. sacch. albiss. 3ijß. F. pulvis subtiliss. Potest a-

liquando sumi vesperi à cœna quantum tribus digitis continere poterit æger ubi hujus pulveris fastidium obrepit; utatur hoc electuario singulis matutinis ad quantitatem nucis juglandis, quod & gratius est, & minus calidum & siccans.

R. Conserv. fl. anthos. 3jß. conf. fl. bugl. 3j. cortic. citri vel arantior. condit. rad. eryng. condit. zinzib. in India condit. an. 3j. rad. cichor. condit. 3x. sem. eruc. piper. long. an. 3ß. spec. diamb. 3jß. cum syr. conservatarum nucum myristicarum. M. F. Electuarium. Reinerus Solenander. consil. 13. sect. 2.

Primo loco veniat usus pilul. à *Matthiolo* consignatarum, quas ego in hoc affectu & in ipsa vera Paralyfi, si modò longus & continuus earum sit usus, in multis ægris magno juvamento sum expertus. Compositio autem hæc est.

R. Chamæpit. fl. beton. fl. strachad. rec. fl. primul. veris, an. 3j. agar. rec. troch. 3ij. turbith. gummos. 3jß. rhei opt. aq. cinnam. irrorandi 3j. troch. alhand. 3ß. diagrid. 3j. zinzib. alb. sal. gemm. an. gr. viij. spic. indie. gr. vj. pulv. hier. simpl. 3ß. cum succo chamæpit. F. pasta pilul. mollis, & ex qualibet dragma pilulæ ix. ex istis quotidie vesperi, quando decumbendum erit à parca cœna, deglutienda pilulæ ij. vel iij. quod si hoc singulis diebus fieri nequit, danda opera ut fiat plurimum. Nam istarum usu excrementorum in corpore proventus prohibetur, & qui à capite & aliunde ex-

Rrrr cre-

crementitius humor ad partem affectam & debiliorem continuò affluere conſuevit, & vititur. Si verò quandoque corpus evacuatione ex profeſſo opus habere iudicabis, tum poſt iſtas tres veſperi aſſumptas pilulas, deglutiendæ ſummo mane inſequenti aliæ octo vel novem & diſſerendus eiſus in horas quatuor vel quinque. Non minus quam præſcriptarum pilul. velim frequentem imò quotidianum uſum eſſe huius electuarii.

R. Galang. zinzib. nuc. moſch. an. ʒiſſ. caſſ. lign. vel. cinnam. ʒij. cubeb. rad. pæon. ʒi. ʒv. herb. paralyſ. (i. e. primul. veris) ſem. abrotan. rad. acor. vulg. an. ʒiiſſ. majoran. ſi. anth. ſalv. an. ʒii. beton. ʒiſſ. piper. long. & alb. croci, an. ʒiſſ. ſi. ſtæch. ʒj. mell. anthos, & xolat. an. ʒix. ſyr. conſerv. zinzib. & nuc. myrſtic. an. ſbſ. aq. chamæpit. vel aq. card. ben. ʒiiij. coq. ſimul lento igne ad conſiſtentiam, tum adde cætera per ſe quælibet pulverizata & prius miſta; F. elect. S. A. Sit huius elect. uſus matutinus, ita ut quotidie poſt elutum os, expurgatiſque cæteris ſenſoriis, ejus ʒij. plus minus ſumantur, horis tribus vel quatuor ante cibum, vel per ſe ſolidum è cultello deglutiendo, vel ſolutum in aq. chamæpit. vel roſimar. vel betonicæ, vel card. ben. vel in tantillo vini ex præſcriptarum aliqua medicati. Quod ad externa attinet, author tibi ſum, ut ſubſcribendum oleo calente, poſtremam lumborum partem circa & paulò ſupra os ſacrum, & deinde extrema crura

moderatis frictionibus jam caſſata, diligenter illinas, & ubi illeveris partes iſtas pellibus vulpinis, vel paninis, ab æris humidioris & frigidioris injuria defendas. Oleum hoc eſto.

R. Ol. amygd. amar. ſbſ. aq. roſimar. ʒj. vini malvatic. ʒj. pyrethr. tuſi ʒvj. croci ʒiiij. ſandar. arab. bacc. lauri, an. ʒj. coq. in duplici vaſe, ad liquoris caſum oleo percolato adde ol. caſtor. ʒiſſ. M. & utere ut præſcriptum eſt. *Reinerus Solenander. conſil. 16. ſect. 2.*

Subſectio ſeptima.

Pro Paralyſi linguæ.

Sub lingua teneatur caſtoreum vel ſalviæ ſuccus, vel ipſum caſtoreum cum pæoniæ ſucco prodeſt etiam caſtoreum, caryophyllus & nuc. moſch. cum vino hauſta utilis eſt etiam linguæ frictio, ac palati, adhibitis theriaca & mithridatio narratur quendam formicæ, quæ uſum loquendi amiſiſſet, gr. xxx. pæoniæ, depositis corticibus exhibuiſſe, moxq; illam loqui cœpiſſe prodeſt etiam ſanguinis miſtio è venis ſub lingua, quæ fricetur poſtea naſturtio & caſtoreo emplaſtrum quod è canino ſtercore & adhibito aceto fit, occipiti impoſitum uſum loquendi reſtituit. *J. Crato. conſil. 90. lib. 6. p. 219.*

Poſt apoplexiam Mercator quidam ſenex reſolutus aliquandiu permaſit in uno latere, & paralyſi linguæ paſſus eſt: curatus poſtea aliquo

quomodo, ut ambulare denuo potuerit, remanente tamen linguae resolutione, loqui ut intelligeretur, quid vellet, minimè potuit, eratque jam inveteratum malum: à me consilium effugitans, has pilulas præscripsi.

R. Pil. coch. scetid. an. ʒj. cum melle scillit. F. pilule: postea ut sequentibus per vices uteretur iussi ter quaterve in mense ʒj. sumendo.

R. Agar. troch. ʒij. turbit. gummosi in hydromel. infus. ʒß. myrrh. sarcocoll. in succo rosar. nutritz, an. ʒij. castor. ʒjß. mastich. sal. gem. an. ʒj. aloes ʒß. cum melle scillit. F. massa: mallicatione sequenti manè utatur sepe.

R. Cubeb. nuc. mosch. sem. sinapi, an. ʒj. caryophyll. galang. piper. long. an. ʒß. salis communis ʒj. excipiantur cera F. formulæ: abluat postea os aqua salsa: nares intrinsecus unguento hoc ad eo divertendam materiam illinire iussi.

R. Troch. alhand. diagrid. an. ʒj. rad. hellebori, alb. ʒj. castor ʒß. mell. scillit. q. s. F. unguentum: ungatur pars posterior capitis rasa & cervicis nuda hoc modo.

R. Ol. de piper. de euphorb. an. ʒjß. ceræ rubr. q. s. F. linimentum: postquam his aliquandiu usus fuisset, iussi postea frequenter lambere elect. ex melle scillit. & anthos, invicem mixtis: colluere deinde hoc decocto os, atque aliquandiu in eo retinere.

R. Nuc. mosch. ʒj. rad. galang. costi, an. ʒß. zinzib. ʒij. sem. sinapi, ʒij. decoq. in vino & melle: pro oris collusione: victus rationem idoneam

præscripsi, & ut interdum jejunos in balneo sudaret, nitereturque loqui: hac ratione et si non perfectè verba proferre posset, tamen ut intelligeretur, balbutiendo loquebatur. *Felix Platerus*. obs. lib. 1. pag. 133.

Balbuties, lingua stupore affecta, quendam molellavit, quod clysterem sumpsisset, in quo fuerit parum opii dissolutum: verum ut in ebriis remittente narcosi vini, loquelam rursus integram redire videmus: ita in hoc ægro, postquam opii vis discussa fuit, balbuties cessavit. *Felix Platerus*. obs. lib. 1. pag. 136.

Mulier quædam octo supra sexaginta annos nata linguae paralyfi laborans, meo consilio infundebat per noctem flores lavendulæ in vino adusto vel sublimato: postea per aliquot dies manè, & ante introitum lecti assumebat unciam: unde statim loqui indies rectius cepit. *Martinus Rulandus*. curat. 55. cent. 4.

Viro cuidam paralyfi linguae cum inquietudine totius corporis tentato talia exhibeo auxilia.

R. Aq. fontis ʒvj. ol. vitrioli q. s. ad aciditatem aquæ concilia idam: ex hac aqua singulis horis lentè absorbeat cochlear unum: & quia inde articulatè loqui cunctaretur, ad minieram mali exhauriendam potionem hanc catharticam præscripsi.

R. Extract. colocynthid. magnitud. nucis avellane: feri lactis ʒij. M. & calidè bibat: insecta est copiosa per alvum evacuatio, permanente nihilominus lingue impedimento: quare altero, à purgatione prima.

prima, die, evacuationem corporis cacochymici iterum repeto sic.

R. Spiritus vitæ aurei ℥j. syr. liquir. ℥j. M. hoc mira aquosæ & serosæ superfluitatis copia educta est, sermone in integrum restituto ante tamen purgationem hanc, ut & in ipsa operatione, linguam paralyticam guttatim perlino oleo nostro heraclii, cum felici sanitatis successu. *Martinus Rulandus. curat. 53. cent. 7.*

Subsectio octava.

Pro Paralyfi.

Remedium singulare atque insigne exercendum in hoc languente curabamus, quod erat, optimè purgato corpore, admovere pungentes urticas, seu corpus lacerare urticis, maximè totum corpus; quod non est nostrum inventum, sed à *Celfo* proponitur. lib. 3. cap. 27. & testor Deum me hoc genere remedii pluribus esse usum, & semper maxima cum felicitate, & nunquam votis sum deceptus. *Epiphanius Ferdinandus. histor. 47.*

Vulgare hoc est quod multis profuit.

R. Aq. vitæ simpl. in ea macera aliquandiu flores calendulæ, macim, castoreum, cum momento croci ejus exhibent cochl. j. eodem liquore resoluta membra perficere juvat accipiant alii sol. salviæ aliquot M. incoq. diligenter vino, donec dimidium ejus, aut ex tribus partibus duæ assumptæ sint hujus colati vini exhi-

bent manè ℥j. aut ℥ij. dissoluto in eo castor ℥j. aut ℥ij. spina dorsii ad partem affectam, cum frictione incaluerit, inungatur manè oleo cassino benè preparato, cui adderem aliquantulum ol. stillat. nuc. mosch. & caryophyll. conveniet etiam oleum laterinum, petroleum, & oleum terebinthinæ & juniperinum. *Reinerus Solenander. consil. 20. sect. 2.*

Fiat frequens inunctio partium affectarum eodem oleo vulpino facto per decoctionem vulpis in aqua colligendo ipsum cum supernatat. & hoc est singulare remedium. *Bartholomæus Montagnanus. consil. 244.*

Comes quidam post natationem ab aqua exiens, in pedibus & manibus sine sensu & motu remansit vocatus ego, pro tanto malo, post plurima incallum adhibita præsidia, unguentum paro præstantissimum, cujus efficacia plures resolutione universali & particulari vexatos ad sanitatem (Deo duce) perduxi hoc applicito per mensem à paralyfi liber, perfectam consecutus est sanitatem hujus remedii descriptionem sic accipe.

R. Salv. major. laur. beton. risimar. origan. calamenth. serpillan. Mß. rad. acor. veri, ireos rec. an. ℥ijß. bacc. lauri, pyrethr. cubeb. nuc. mosch. trion. piper. an. 3ß. carnis scillæ ℥j. rad. cucum. agrest. 3ij. chamæpit. chamædr. an p. j. sulph. vivi pulver. 3ß. ol. castor tßß. ol. lauri, rutac. an. 3ij. aq. vitæ tßß. aq. fl. arant. 3ij. vini potentiss. tßij. coq. omnia ad vini consumptionem colat. adde sagapen. opopon. bdell. an. 3ij. castor

caſtor 3ij. mac. nuc. moſch. ſtyrac. calam. caryophyll. agallochi. an. 3ij. piper. longi pyrethr. an. 3ß. baſami 3ij. ol. de liquidamber 3j. unguenti martiat. aregon. agripp. an. 3j. ol. de laterib. terebinth. an. 3ij. ol. macis, de ligno guaiac. an. 3j. ol. de piper. roſiſmar. aniſ. ſalis, angelicæ, ſulph. de thymo, an. 3j. ol. de euphorbio 3ß. axung. cati ſylveſtr. axung. anſer. an. 3ij. pingued. taxi 3iij. pingued. viper. 3j. ol. vulpin. 3j. medull. crur. vacce 3ij. ſucc. ebulli. ſalvia, meliſſ. an. 3ij. M. omnia, & cum cera q. ſ. in præſatis oleis liquata reducantur ad formam unguenti mediocriſ conſiſtentie. *Zacutus Luſitanus*. obſerv. 37. lib. 1. prax. medic. admirand.

Inter externa maximè laudabilis eſt eſſentia foliorum tabaci viridium cum malvaltica ſacta infuſione ſine deſtillatione, ſi præmiſſis ſudoribus membra paralytica cā diutius fricentur ſpina etiam & partes aſſectæ inungi poſſunt galbaneto. *Para-celſi* quod ſic fit.

Rx. Galban. lbß. inde in cucurbitam ſatis amplam, & ei affunde ſpiritus terebinthin. lbj. digerantur in loco calido per octo dies poſtea per alembicum ex cucurbita non nimis alta deſtillantur ad ſiccitatem, quod ſi odoratiuſ & præſtantiuſ deſideres, rectifica ab aromatibus nuce moſch. & canella. *J. Hartmannus*. pract. chymiatr. pag. 85.

Viro cuiſdam paralytico ſequentia præſcripſi, quibus etiam convaluiſ. ſingulis diebus bis, ter, quaterve af-

ſumpſit ſequentis decocti, 3iij.

Rx. Raf. lign. guaiac. 3iij. cortic. ejuſdem 3j. lign. junip. 3ij. aq. font. lbvij. coq. ſ. a. per horas tres, tum adde bacc. junip. 3j. rad. angel. 3ß. fol. major. ſalv. anthos, an. Mß. ten. mund. 3j. hermodactyl. 3vj. coq. ulterius, vaſe optimè clauſo ad colat. lbiiij. quibus adde aq. antiparalyt. theriac. an. 3ßj. ſpirit. ſal. armoniac. 3j. M. ſervetur in cantharo lapideo optimè clauſo ſingulis ſerè ſeptimanis ſequentes aſſumpſit pilulas.

Rx. Maſſ. pil. ſcetid. maj. 3ß. reſin. jalap. troch. alband. an. gr. iv. ol. roſiſmar. gr. iij. M. F. pilulæ vij. bis etiam de die calidè inungi ſequenti linimento curavi nucham, cervicem, ſpinamque dorſi.

Rx. Unguenti martiat. 3ß. ol. fl. chamæm. hyperic. an. 3j. bacc. junip. caſtor & laurin. an. 3ij. ſucc. expreſſ. cochlear. 3iij. alumin. plumoſ. 3j. ſpir. ſal. armoniac. 3ij. aq. vitæ Martialis. 3ß. M. F. linimentum hiſce omnibus per duos circiter meſes uſurpatis, linimento parum aliquando mutato, additis nimirum ol. ſpic. 3ij. ſucci urtic. urent. min. 3ß. ſequens præſcripſi vinum medicatum.

Rx. Fol. chamædr. chamæpit. an. M. j. fol. prim. veris Mß. roſiſmar. ſalv. fl. anthos, an. p. ij. rad. imperator. angelic. ireos fl. helleb. nigr. ſem. cartham. an. 3iij. hermodact. 3j. (omnium nervoſarum partium anima vocatur ut crocus pulmonum) agar. albiff. 3iij. cardam. cubeb. an. 3ij. ſul. tartar. 3jß. concifa & craſſè contuſa inſiſtantur ſacculo, cum vini gallici

gallici pint. vj. F. vinum medicatum; cuius, post justam infusionem tepidam ter quotidie assumpsit ℥ij. quibus semper instillavit. spir. sal. armoniac. gt. viij. quibus omnibus quarto mense curatus. *Fredericus Deekers.* observ. ad cap. 3. lib. 1. prax. *Barbettiæ.*

Exemplum paralyseos antiquæ metu & ira curatæ habetur apud *Valeriolam.* obs. 4. lib. 2.

Sectio sexta.

Pro Paraphimosis.

SPonsus quidam juvenis cum prima nocte sponfam suam nimis arctè amplecteretur, tanta cum violentia frænum ei abruptum, & præputium retrorsum fuit detrusum, ut maximus dolor & intumescitio totius membri virilis inde secuta sit: cum symptomata indies ingravescerent, me tandem in consilium vocavit: primò itaque victus rationem tenuissimam & refrigerantem præscripsi, deinde corpus cholagogis medicamentis expurgavi & venam in brachio incidi, sanguinemque satis lautè extraxi, aderat enim maxima plethora: regionem renum unguento refrigerante bis in die inungere jussi: loco verò affecto sequens cataplasma applicui.

R. Farin. hord. ℥ij. pulv. ros. myrtill. an. ℥ij. balaut. nuc. cupress. an. ℥j. coq. in aq. ros. & plant. parumque aceti rosac. & F. cataplasma, addendo vitellum unius ovi appli-

cetur tepidè & bis in die: his per dies aliquot adhibitis remediis, cum dolores qui ab initio acerbi & magni erant remississent, appetitus ad venerem, & erectio membri ipsum adeò vexavit, præcipuè noctu, ut tota curatio inde impediretur: quotiescunq; enim membrum virile erigebatur, præputium adeò constringebat balanum, ut mirum in modum inde auctus sit affectus: cum itaq; hac de re anxius essem, jussi ut per dies aliquot consortium atque familiaritatem uxoris, imò ipsius præsentiam planè evitaret: deinde corpus iterum cholagogis purgavi, & lumbos oleis sequentibus inungere jussi.

R. Ol. viol. nymph. ros. an. ℥j. ol. hyoscyam. per express. ℥ij. camphor. in aceto ros. dissol. ℥j. M. in mortario: his ita peractis, post cenam cum dormitum ireret, dosin laudani exhibui: melius ea nocte quievit, minorque fuit membri erectio: quum itaque aliquoties exhibitionem laudani iterassem, inunctiones quinetium lumborum, & applicationem cataplasmatum continuassem, tumor membri brevi remisit, ut non diu post præputium & retrorsum detrahère, & antrosum reducere, balanumque obducere posset æger: convaleuit, & ab eo tempore liberos aliquot ex uxore sua recepit. Vide atque etiam vide, candide lector, ne prædictum cataplasma applices, si paraphimosi ex impuro congressu cum scorto, acciderit: materia enim maligna ad interna viscera repelleretur, hinc maligna ulcera sequerentur. *Gail.*

Fabritius Hildanus. observ. 56.
cent. 5.

Sectio septima.

Pro Paraphimosis Infantium.

Accidit nonnunquam ex prava victus ratione nutriticis, ut humor acris ad genitalia infantis decumbat, ibique pruritus exciter: mox propter confricationem genitalium, & acrimoniam urinae confluent humores circa balanum & præputium, qui ut plurimum stultenti & pituitosi sunt. Cum itaque penis sit pars corporis porosa & mollis, facillimè humorem istum excipit, & quidem admodum copiosè, ut mirum in modum extendatur præputium. Placet hic adscribere remedia, quibus ego multos Infantulos hoc malo laborantes feliciter per Dei gratiam sanitati restitui. Primò nutritici vitus rationem quæ tenuis sit, & refrigerans præscribo. Deinde secundum humoris prædominantis naturam ipsam expurgo, ut plurimum tamen sequenti potiuncula.

R. Rad. cichor. lapath. acut. polipod. an. ʒj. cortic. rad. frangul. ʒij. fol. scabios. veronic. agrimon. an. p. j. fl. cordial. an. p. ʒ. fol. sen. & scm. anis. an. ʒij. coq. in aq. ut colat. redeat ad ʒij. in quibus dissolv. el. de succo ros. ʒij. syr. ros. solut. compos. cum sen. rheo & agar. ʒʒ. M.F. potio si pituita in corpore prædominium obtinet, loco el. de succo ros.

ʒij. elect. diacarthami substituo si plethora adest, venam in brachio incidit hujus medicamenti beneficio, infans quoque purgabitur sin verò ablactatus fuerit à ʒj. ad ʒij. syr. rosat. solut. compos. ipsimet infantulq cum ptisana aut decocto agrimon. & veron. exhibeo ab initio si dolor & inflammatio adfuerint, sequens applico cataplasma.

R. Mice panis alb. ʒij. pulv. ros. rub. balaustr. an. ʒij. croci ʒj. butyr. rec. ʒj. ex quibus omnibus cum lacte vaccino F. cataplasma sub finem addendo vitellum ovi hisce remediis adhibitis, & prout necessitas urgebat, iterata portione purgante, aliquot infantulos paraphimosis laborantes sanitati restitui; si verò morbus adeo fuerit contumax, ut prædictis præfidiis non cesserit, applicetur sequens cataplasma.

R. Farin. fabar. ʒij. pulv. summitat. absynth. fl. chamem. sambuc. an. ʒij. pulv. sem. fenugrac. ʒij. cumini ʒij. coque cum vino rubro austero ad formam cataplasmatismis quod calidè applicetur bis in die si excoaratio aliqua adfuerit, loco vini accipio decoctum fl. chamem. melil. sambuc. & ros. excoarationem quinetiam sequenti unguento inungo.

R. Ol. rosac. ʒij. ceruss. lotæ, tutiæ præp. c. cervi usli & præp. corall. præp. plumbi squammoli, an. ʒij. camphor. dissolut. in aq. rosar. ʒʒ. M. & agitentur in mortario donec formam linimenti acquirant. Guil. Fabrit. Hildanus. observ. 58. cent. 5.

Sectio octava.

De Paronychia.

II *Ἀρονυχία* (ab ὄνυξ unguis) latine panaritium, est tumor calidus ex sanguine adusto, & atrabilario, in extremis digitis ad latera unguum ortus, & propter viciniam nervorum gravissimos dolores excitans.

Subsectio prima.

Pro Paronychia.

IN principio post phlebotomiam & universalia remedia, ponatur digitus per longum tempus in ovo putrido; id enim plurimos curasse experientia constat. alii cum in musculis putribus tenere optimo cum successu & magna cum laude, ut audio: cum apostema jam perfectum esset, & incisionem admittere nolleret, quod optimum est remedium, adhibui unguentum apii seu hyperici *Philippi Hermanni*, quod propriè educi materiam viscolam ex ossibus, & panaritium per se curat, & est nobile experimentum non solum ad panaritium, sed & contra vulnera & omnia ulcera: cujus hæc est descriptio.

R. Succu hyperic. & apii, an. ℥ij. succi senecion. vulgò cruciatæ dictæ, millefolii, absynth. an. ℥ij. succ. chelidon. persicar. an. ℥β. mell. despumat. ℥v. ol. hyper. ℥ij. terebinth. ℥ij. farin. tritici, q. s. alumin. usti

℥ijβ. succi coq. s. a. & reliqua addantur, & coq. ut artis est, ad consistentiam unguenti mollioris, & usui reservetur. arcanum est contra paronychiam: quo solo aromatarius quidam ab hoc morbo curatus est. *Petrus Forestus*. obs. 16. lib. 5. obs. *Chirurg.*

Mulierem quandam paronychia gravissimè laborantem cum febre, li-pothymia, aliisque symptomatis in sequentem modum curavi. Primò quidem digitum lacte vaccino, in quo flores chamæm. meliloti, semen sîou-græc. & cydon. incocti erant, aliquantulum timentavi. deinde superficiem cutis paulatim dissecui. abradite, maculæ quædam rubicundæ apparebant, quibus acie cultelli incisus, guttulam unam aut alteram aquæ rutæ sub cute inveni. illa vacuata, linteum madefactum aqua vitæ, ubi nonnihil theriacæ dissolutum erat, applicui. his statim sedatus est dolor: atque hoc unico remedio altero die sanatus fuit digitus. reliqua quoque symptomata, purgato leviter corpore, sopita fuerunt. hujus curationis cum primò periculum in uxore mea secissem, & ex voto successisset, postea in supradicta matrona, ac multis aliis, maxima cum utilitate ægrorum administravi. & semper ad ungulam sub cute nonnihil ichoris inveni. sed necesse est, statim ab initio fiat incisio hæc: alioquin ex doloris vehementia cito concurrunt humores, qui inflammationem ac tumorem excitant, atque subjctam carnem, imò etiam ossa erodunt. va-

cat autem eo modo facta incisio omni periculo, nec est dolorifica, neque nervos aut tendines offendit, quum sit superficialis: alius verò modus apud practicos passim usurpatus, incisio nimirum quæ sit à superficie ad centrum & versus os valde periculosa est. *Gnil. Fabrici. Hildanus. obs. 97. cent. 1.*

Puerulus quidam angebatur à duabus paronychiiis duos assigentibus digitos cum acerbo cruciatu: pro his sanandis talis per me curatio est adhibita: manè & vespere inungebam hos abscessus oleo sulphur. & desuper applicabam emplastr. diasulphuris: per quæ citissime maturati, ruptique sunt, ac iisdem remediis iterum consolidati ac sanati in paucis diebus. *Martium Rulandus. curat. 87. cent. 3.*

Subsectio secunda.

Pro Paronychia.

VIdi cui paronychia digitus obfessus erat, distinctus fortè ad brachii amplitudinem, perque noctes aliquot infernes torserat miserè: huic cruor & recens pellis talpæ circumdata, manè crastino die digitum cum nocturna quiete restituerant. *Jo. Helmontius. tractat. cui titul. Butler.*

Virgo quædam paronychiam patiebatur in indice manus sinistræ, quæ ipsam vehementer afflixerat per quatuor dies: jussi ut digitum immitteret in aurem felis, & intra duas horas doloris expers fuit: sentiebat per intervalla attractionem digiti in cavi-

tem auris, ac subinde dolor totum brachium invadebat usque ad humerum; eo denique tempore felis vociferabatur, ut credibile sit, cum dolore affici à veneno attracto: tota manus intumuit, ac postmodum detumuit, excepto digito, qui tumefactus remansit, sed doloris expers: sublato dolore, digitus extractus est, & suppuratus apparuit, ac deinceps solo empl. diapalma curatus. *Lazarus Riverius. obs. 63. cent. 4.*

Mulier alia eodem remedii genere à panaritio curata est: hinc colligere licet in capite felis esse vim quandam magneticam panaritii qualitatibus familiarem, cujus beneficio venenum in tumore illo latens ad se trahat. *Idem. obs. 19. cent. 4.*

Vocatus fui ad mulierem quandam quæ jam duodecim noctes cum clamoribus duxerat insomnes occasione paronychiæ in pollice manus prope unguem lateraliter, nullo tumore, nullaque digiti inflatione existente: quidam chirurgus curam hujus passionis penitus ignorans, bis fecerat quasdam superficiales incisiones, in quibus caro excreverat: rogavit me instantissime, ut ejus curam susceperem: crastino die feci incisionem cum rasorio lateraliter ab ungue usque ad os, à summitate digiti ad juncturam exclusivè: deinde applicavi album ovi cum vitello agitatum intus & extra vulnus: statim cum recessi, cepit dormire: & dormivit toto die usque ad noctem: cessavit omnis dolor, neque unquam postea doluit ea causa, sed brevi temporis

spatio, Deo favente, fuit sanitati restituta, absque digiti deformitate: vera igitur curatio hujus ægritudinis est, facere incisionem secundum modum dictum, usque ad os inclusive: quia statim cessat omnis dolor, neque est aliud remedium, quin os & junctura perdatur. *Petrus Bayrus*. practic. lib. 20. cap. 9.

Chalmetens expertus est ovi albumen cum oleo violato mixtum magis dolorem arcere, quam narcoticum.

Frater meus cum *Galliam* peragraret quendam paronychia laborantem sub cura habuit, & sequenti modo curavit: primò, secundum method. clariss. *Hildani* lacte vaccino in quo fl. melil. chamem. sem. lini sænugræc. & cydon. cum rad. alth. incocti erant, aliquoties fomentavit, deinde superficiem cutis paululum dissecuit, qua ablata, rubicundæ nonnullæ conspectæ maculæ, quibus incisis, una aut altera guttula aquæ emanavit citrinæ: cum verò materia copiosior profundius & altius esset posita, ad os usque cultello vulnus incidit, maximaque copia puris benè cocti altero die effluxit, statim linteam in aqua vitæ theriaca permista, madefactum applicuit; deinde folia brassicæ (sequenti decocto imbuta, & ex illis tentas factas vulneri immisit) superimposuit.

R. Rad. apii ꝑss. mell. opt. ꝑj. vini alb. generosi lbss. coq. simul, donec mel sit depumatum, & tertia pars consumpta. Postea sumantur folia brassicæ ac carbonibus superimponantur, statimque ne comburan-

tur, amoveantur, inde enim molliores & humidiores quodammodo, & quo decocto facilius & commodius immergi possint, redduntur hoc medicamentum (ut frater refert) chirurgorum in *Galliæ* primariorum secretorum omnium est secretissimum: manui verò & carpo defensivum ex oleo rosato, bōlo armena, & albumine ovi cum stupa canabina applicuit, digitumque affectum oleo ros. indies inunxit: paulatim vulnus adhibitis sarcoticis incarnari cepit: ad inducendam cicatricem unguentum aureum imposuit, & diapompholiges applicuit: atque ita, divina favente gratia, quam brevissimè feliciterque curam absolvit. *Mathias Glandorp*, obs. 9. & cap. 23. method. cur. paronych.

Sectio nona.

Pro Parotide e qua calculi exempti fuerint.

Nobilis quidam puer tumorem juxta aurem ovi magnitudine, jamdiu habebat, in ambitu durum, inæqualem, in medio mollem, ubi pressus cedebat, ex quo materiam quandam inesse deprehendi: dolor aliquin nullus, nisi quod pruritus interdum sentiebat. Corpore purgato, usus est sequentibus. Fetus fiebat ex decocto rad. ireos, brioniz, indies bis. Postea applicabatur sequens emplastrum.

R.

R. Gummi ammoniac. in aceto fortiss. dissol. empl. diachyl. ireat. an. ℥j. malaxentur quo facto duodecimo circiter die, sponte se aperuit tumor, purulentamque & spissam admodum materiam copiosè tota septimana reddidit, multumque subsedit. Restabat adhuc in humi-ore sede, exigua durities, cujus causa, cum Chyrurgi maturantia adhiberent, tentaque immissa ulcus apertum servarent, tandem tentæ fundo, cum extraheretur, sabulosa materia penitusque terrea, grani milii majoris instar adherens apparuit, posteaque plus quam triginta ejusmodi grana terrea, ejusdem magnitudinis, aliquando etiam majora prodierunt; sicque repurgato ulcere, cessanteque duritie, ulcus consolidatum fuit. Felix Platerus. observ. lib. 3. pag. 707.

Sectio decima.

De Partu difficili.

UT Partus naturalis is dicitur, qui salvis foetus & foetæ rebus, facile, celeriter, & sine symptomatum vehementia, statuto tempore perficitur: sic contra, ille non naturalis & difficilis censetur, qui cum matris, vel foetus, aut utriusque periculo, tardè & difficilè sit. Cap-
se autem difficilis & laboriosi partus, vel sunt in matre, vel foetu, vel in viis per quas egreditur infans.

Mater accusari potest, si debilior & imbecillior sit, ita ut vires non sufficiant ad ferenda partus tormina, & ad exprimendos conatus. In foetu causa est, si mortuus est, aut ita debilis, ut nihil vel parum præstare possit ad promovendum partum; si rursus magnus est, vel secundum totum corpus, vel secundum caput; adhuc si non unus, sed gemelli vel plures sint, vel foetus molam coherentem habeat: vel denique si in depravata & non naturali figura sese offerat. In viis verò causa est, cum vel membranae sunt crassiores & densiores, quam ut infans eas facillè dirumpere possit; vel partes muliebres angustiores sunt. Partus difficilis signum est, si dolores partus sunt languidi, & per longa intervalla recurrant; & dolores ad dorsum potius quam versus pudenda vergant.

Subsectio prima.

Pro Partu difficili.

Mulierì cuidam circa tres dies in partu difficili hærenti, hic pulvis ad provocandum partum per tres vices exhibitus est.

R. Cinnam. cl. ʒjβ. ossium diachyl. ʒβ. sem. viol. ʒj. rad. dictamn. alb. ʒβ. F. pulvis subtiliss. in partes tres divisus. quo ter cum vino assumpto, & admotis linimentis & sacculis appropriatis, scilicet tandem peperit. Alia cum pèto diebus in difficili partu valde angeretur, a Tienzio Medico curata fuit, ubi nono die

die accepisset 3j. pilul. de assa forti-
da (de quibus supra lib. 11. sect. 18.
subsect. 2. Pro Mola.) cum cyatho
uno decoctionis fabinæ, idque ter,
post prandium, hora quarta, & sub
noctem hora octava quibus eadem
nocte, Dei nutu, peperit filiam, &
salva mansit. eodem modo & aliam
agrè parientem liberavit & alteri
etiam cum iisdem secundinam edu-
xit, singulis tribus horis ad 3ß. ex-
hibendo. *Petrus Forestus.* obs. 73.
lib. 28. De *Mulierum Morbis.*

Mulier quædam cum filiam pepe-
risset, & secundam prolem parere
non posset, his infrascriptis remediis
per me, nutu Dei, aliam foemellam
peperit.

R. Cinnam. pulv. 3j. cass. lign.
doronici. roman. an. 3ß. nucleum u-
num dactyl. fabinæ 3j. perlar. si-
nissimar. 3ß. F. pulvis partiatur in
duas partes. Detur cum vino mal-
vatico.

R. Ol. amygd. d. lil. alb. sesamin.
butyr. rec. pingued. gallin. anatis,
an. 3ß. M. inungatur venter inferi-
or. Sumpto pulvere, & prius una
dosi, & hora post altera, post horas
quinque peperit. *Idem.* obs. 76. lib.
28.

Cuidam pro partu facilitando,
partu instanti, consilium dedi, ut
quinque aut sex grana juniperi cum
sicubus fumeret, quibus cum quin-
quies, aut pluries usa esset, mox co-
namina partus apparuere, adeo (quod
& dictu mirabile est) ut illa ipsa cum
maxima facilitate gemellos pepererit.
Petrus Forestus. schol. obs. 69. lib.
28.

Subsectio secunda.

Pro Partu difficili.

Mulier quædam cum toto biduo
parere non poterat, & ob
tantam difficultatem & angustiam,
foetus stercus emitteret; Ego in con-
siliū adhibitus, exhibui olei succi-
ni gr. xxx. cum vini 3ß. umbilico
simul ol. lign. heracl. calentis gr. xx.
imposui hoc factio, intra mediam
horam, alacri & erecto animo facile
per Dei præsens auxilium, peperit
infantem integrum & incolumem.
Martinus Rulandus. curat. 66. cent. 3.

Medicamenta partum facilitantia,
dicuntur quæ vel facultatem sopitam
excitant, vel impedimentum remo-
vent quæ facultatem irritant intus
assumpta plura esse possunt. Inter
cætera hæc mihi probantur. Primum
paratur ex pulvere boracis minera-
lis, cortic. cass. fist. cinnam. & croci,
cum aq. artemis. dato alterum ex the-
riac. diatessar. fruct. fabin. pulverat. cū
syr. de. artemis. in bolum. accept. qui-
bus addo troch. de myrrh. cum pulv.
cinnam. & croci in lixivio dulci, vel
vin. Hisp. exhibitos. Et si ab his medi-
camentis dolores non promoveantur,
laudo potum aquæ tepidæ cum melle
crudo. In usum etiam vocetur pul-
vis castratorum scrophæ, vel testiculor.
equi siccator. ex aq. matricariæ. ex-
terius etiam ad irritationem conve-
nit cataplasma ex artemis. & saturcia
in vino cretico coctis, ac imo ventri
adhibitis, adjecta pulpa colocynthi-
dis.

dis. Linimentum quoque pro pedine, dorso, & locis interfemineis maximè conveniens, paratur ex succo colocynthid. rutæ, felle tauri, ac oleo cheirino. Huc etiam referenda sunt aliqua, quæ à proprietate indita operantur, inter quæ seligo corrigiam ex pelle cervi illustrissimæ patienti cinctam, lapidem ætiten à brachio ad femur tempore pariendi translatus: sed & cinis quoque ungulæ asini, vel equi, partibus infernis illitus ad idem valet: quæ impedimenta remouent, i. e. viarum angustiam & siccitatem, sunt emollientia & relaxantia, quæ satis nota sunt. *Jul. Cesar Claudinus.* conf. 107.

Subsectio tertia.

Pro Partu difficili.

Nuper cum mulierculæ quædam parere non poterant, in ipsa parturigine iussi plurimis mollem clysterem injici intestinis, ac ilicò pererere: ita ut jam apud nos id agere incipiant mulieres Nobilissimæ. Clyster sit ex decocto herb. emollient. ut malv. alth. parietar. thapsi barbat. chamæm. artemis. colat. adde sacch. oleum amygd. d. & 3j. falis. *J. Heurnius.* ad aph. 34. sect. 5.

Ubi parturigo non succedit ex sententia, salutaris est sternutatio: etenim ad inferna validè propellit diaphragma, compresso epigastrio: hinc ad inferna pellitur valido nisu uterus. Nos parum piper. & galang. naribus ut sorbeat jubemus: miscemus interdum parum hellebori albi,

maximèque quid euphorbii. Sed antea propinamus hoc remedium, quo summi Dei beneficio plurimas liberavi.

R. Cinnam. cl. 3ijß. myrrh. opt. 3ij. succini albi 3iß. rubiæ tinct. castor. an. 3j. boracis 3ß. croci gr. v. M. F. pulvis subtiliss. capiat 3j. cum vino albo & saccharo eliso factu, cum secundinæ retinentur, hoc pulvere propinato, ilicò redduntur. nam tunc hæmorrhagiæ metu, non fovemus. *J. Heurnius.* ad aphor. 35. lib. 5.

Uxori gregarii militis difficili partu pene enectæ, dedi pulverem testium equi, in aqua lilior. alb. cum croco, pudendo saponem nigrum applicandum curavi. dimidio quadrante citius puerum croceo colore tinctissimum enixa est. *Henricus ab Heers.* obs. 14. lib. 1.

Non præteribo auxilium præstantissimum, cujus ope plures in agone positæ, foetus vivos vel mortuos sceleriter excluderunt laborioso partu oppressæ. Hoc constat ex boracis officin. 3j. tenuissimè pulverizata; quam si cum 3ijj. aq. artemis. aut sabin. aut generosi vini bibis, miram invenies utilitatem: debilibus sufficit 3ß. aut 3j. *Zacutus Lusitanus.* obs. 158. lib. 2. *præx. admir.*

Sæpius compertum est, quod olei oliv. potu ante partum facilitatur mirè partus: nec tormina ulla patiuntur puerperæ, vias enim lubricas & molles reddit oleum. Debet etiam tepicè extra idem oleum admoveri. *Petrus Borellus.* obs. 25. cent. 2.

Subsectio

Subsectio quarta.

Pro Partu difficili.

NOvi remedium, quo scetus alioqui per diem & horas in partu staret, eoque potu sumpto, mox infra horæ quadrantem mulier parturit hoc autem remedium in jecore & felle anguillæ siccatis & pulveratis consistere scripsi alibi. *Jo. Helmontius. tract. cui titul. Astra necessitant non inclinant, nec significant de vita, corpore vel fortunis nati.*

Mulieres observavi in partu difficili aliquot dies periculoso, ob'ato poculo, mox ad summum ante semihoræ spatium enixas idque ducentes & amplius probatum. Pharmaco nimirum adhuc in stomacho existente apertum est os pubis, & valvæ ossis sacri in lumbis, scetusque statim propulsus. Notavi scilicet stomachum elaves uteri gerere. Hoc medicamentum luens in bonum proximi evulgavi, ne deinceps parturiens periculum vitæ subear. Est autem jecur simul cum felle anguillæ siccatum pulveratumque in vino potum, magnitudine avellane, donum Dei in hoc simplici, ut cum mulier jam parere debuerit, in dolore propter serpentis invidiam; Deus anguillæ aquæ serpentis visceribus pacare voluit illius maledicti rigorem idem forte atque melius hepar serpentum efficeret, sed in anguillæ experimento nunquam tefellit eventus. *Jo. Helmontius. tract. cui tit. Jus Duvvui ratum.*

Nos remedium optimum dabimus experimento pluries comprobatum dono receptum à Serenissimo Duce *Guisauro*, videlicet anguillæ jecur in furno panis exsiccatum, ut in pulverem redigi possit. dosis ipsius est medietas ponderis unius aurei. detur in liquore convenienti prout medico libuerit. mirifice partum facilem reddit. *Dominicus Panarolus. obs. 21. pentecoste 3.*

Jecur anguillæ ad partum facilitandum ab *Helmontio* & *Panarolo* valde commendatur. Novi famosum Empiricum qui hoc solo serè secreto magnam sibi famam acquisivit; illud exhibui medici cujusdam uxori ægrè parienti, & à marito & obstetricibus pro deplorata habita. unaquæque dosis plurimum auxit conatus parturiendi antea serè consopitos; ita ut tandem feliciter peperit. Coactus fui ad duplum dosis *Helmontii* pervenire, nimirum ad magnitudinem nucis juglandis in vino rhenano. *D. Robertus Boyle, lib. 2. De Utilitate Philosoph. Experimentalis. cap. 18. sect. 5.*

Subsectio quinta.

Pro Partu difficili.

PArtus tempore sumat ℥iij. boracis ex aqua matricariæ. *Hersius Augenus. tomo 2. lib. 8. Epist. 3.*

Nobilis mulier pleuritica pregnant, habuit aliquid commemorabile. doluit latus, febris continua erat,

erat. Uterum ferebat jam octo mensibus cum dimidio dubitabamus an partus accelerandus foret; alii è maleolo tundendam venam putabant, tamen ex brachio sanguinem detraximur, planè corruptus erat: tandem pariendi sese occasio obtulit, vires erant infirmæ, dolores suos & tormina (ut politico verbo utar) devoraverat. Dedimus decoctum fol. senæ, folia erant pauca quantitate, ut non tam alvum subduceremus, quam cum leni alvi subductione tormina excitaremus: excitatis ita torminibus feliciter peperit. Fol. senæ exhibere solemus.

R. Matricar. artemis. nepetæ an. p. j. hyssop. p. jß. mercurial. p. j. sem. citri, pœon. an. 3ß. cinnam. 3j. F. decoctio, in qua bulliant fol. sen. 3ij. F. fortis expressio, adde vini albi parum: tormina excitat. *Gnil. Ballonius.* conf. 20. lib. 2.

Si partus tardior est, fel gallinæ sumatur, maxime nigre, & umbilicus ungatur: item in vino detur consolidæ regalis: ne sint in eo loco, ubi paritura est, pyra: impediunt enim partum. Artemisia cocta in vino, dextro femori propè muliebria applicetur; magni fit & lapis aquilæ, si sinistro cruri applicetur; sed statim à partu removendus est. Idem scribitur de matrysylva & polipodio, si pedibus alligentur: vehementia verò ut est borax non probò; nisi vel foetus mortuus sit, vel mola adfuerit. Si foetus sit mortuus, sume oleum lini cum pinguedine aliqua in qua castor coctum sit, & unge ven-

trem. *Jo. Crato.* consil. 40. lib. 5.

Hoc expulsiuum præscripti, quo alias sceleriter usus sum.

R. Troch. de myrrha, rad. dictamn. alb. succin. an. ʒj. borac. sem. viol. an. ʒj. magist. perl. ʒß. M. F. pulvis tenuiss. in tres partes dividendus: assumatur cum aq. artemis. & puleg. an. ʒij. *Jo. Petrus Lotichius.* obs. 18. cap. 1. lib. 5.

Cingat se nudam mulier spolio serpentis, & pariet facillimè. Rasura ossium dactylorum cum vino pota, mirabiliter liberat parturientes. Dare parturienti lac alterius mulieris faciliat partum: corallus coxæ appensus idem facit. *Petrus Bayrus.* practic. lib. 15. cap. 9.

Inter alia ab Authoribus commendatur secundina siccata, ut & vasa umbilicalia, quæ hoc modo præparari possunt.

R. Secundinæ vel chordæ umbilicalis in furno siccatæ & pulverizatæ 3ij. cinnam. 3j. croci ʒß. cum succo sabine. F. trochisci: dosis 3ij. in convenienti liquore. *Daniel Sennertus.* practic. lib. 4. part. 2. sect. 6. cap. 4.

Hippocrates lib. 1. *De Morbis Mulierum*, in difficili partu sanguinis missionem ex talo ut extremum auxilium commendat, virium habito respectu: quamvis à practicis nostris nunquam in usum revocetur hujusmodi remedium, & videatur maxime reformidandum, cum in partu vires unice necessarie sint, quæ à venæsectione infringi possunt: tamen si à plethora difficultas pariendi ori-

atur, quod innuere videtur Hippocr. non est dubium, quin maximè conferre possit, cum venæ plurimo sanguine refertæ omnes vias interiores angustiores efficere soleant. *Lazarus Riverius. prax. med. lib. 15. cap. 18.*

Subsectio sexta.

Pro Doloribus à Partu.

SI partum ingens dolor sequitur, coque rorifimar, & ventri imponere calidè vel muniatur venter pelle agnina vel arietina, dum adhuc calet, & recens detracta est. Item emplastr. hoc sedabit dolores.

R. Tres vel quatuor cæpas benè coctas in aqua, eas in mortario comminuc adde cumini contus. M. j. fl. chamæm. M. j. farin. hord. q. s. ut fiat puls; & si materia id requirit, adde parum aquæ in qua cæpæ incoctæ sint. Extendatur in linteum, & umbilico applicetur quod si siccitiam dolor non desinat, adde farin. sem. lini M. j. & minus farinæ hord. cum verò exsiccatum est, mutetur de novo. *J. Crato. consil. 40. lib. 5.*

Exhibuimus cerevisiam in qua flores chamæm. decocti erant hoc enim licet simplici remedio, tanquam arcano uni soleo, semper maximo cum successu. Miraculi enim instar dolores post partum compefcit. Matrona quædam dolores post partum mitigabat bibendo ℥vj. olei amygd. d. rec. express. cum sacch. In Italia Matronæ capiunt ℥ij. ol. amygd.

d. Hoc ilicò vidi à dolore post partum liberatas, & commodè eo in multis usi sumus. *Petrus Forestus. obs. 75. & 81. lib. 28.*

Mulier quædam firvillimis à partu exercebatur doloribus, qui post alia remedia huic præsidio cessarunt.

R. Galban. ass. scetid. an. ℥j. paratur emplastr. rotund. cum quatuor granis moschi in medio admoveatur paulò infra umbilicum, & dolor evanuit. *Petrus Pachecus. obs. 11.*

R. Nuc. mosch. anis. cinnamom. an. ℥j. M. F. Pulvis. detur cum vino albo.

Sequens Pulvis statim post partum sumptus, à torminibus mirè preservat ita ut si primiparæ exhibeatur, in sequentibus partibus nullo modo à dictis doloribus torqueri credatur.

R. Rad. consolid. maj. exsiccatur. 3j. nucleor. persic. & nuc. mosch. an. ℥ij. succini 3ss. ambr. gris. 3ss. M. F. Pulvis, de quo capiat 3j. cum vino albo, & si febris adfuerit, cum jusculo. *Lazarus Riverius. prax. med. lib. 15. cap. 23.*

Subsectio septima.

De Partu per os.

Juvenis quædam Fœmina in Civitate Imperiali Infantem digiti longitudine, maximis cum doloribus, summoque vitæ periculo per os editur mortuum mulieres adstantes scaturæ includunt & sepeliunt. Anoplissimus

plissimus verò Senatus postquam hoc rescivit, refodere Infantem, eumque in honestorum quorundam virorum presentia aperire jubet: quem omnibus membris humanis, tam internis quam externis verè constare cognoscunt. Puerpera ea de re interrogata & examinata, constanter affirmavit, maritum semper cum illa per os coivisse, & sperma in fauces immisisse: sibi (utpotè à natura planè simplici, siquæ à marito facillè persuasæ) primò quidem de alio coeundi modo nihil prorsus constituisse, donec à vicina, quacum de eo aliquando communicasset, aliter edocta fuisset; atque se ita à marito delusam postmodum animadvertisset. Maritus, seu impurus potius & sceleratus nebulo, (qui sutor fuit) fuga sibi consulens, decem septimanas ante Infantis exclusionem clam uxore militatum abiit; alias rogo forsàn impositus fuisset. *Philippus Salmuthus*. obs. 94. cent. 3.

Sectio undecima.

Pro Pectoris abscessu.

Tumore ad suppurationem verso, pus attraximus beneficio sequentis emplastris.

R. Resin. pini rec. claræ & odoratæ sbj. ol. laurin. & terebinth. an. ʒij. gummi elemi ʒiiij. F. empl. S. A. extendatur q. s. super alutam, & vulncri apponatur. Mutetur hiemis

tempore semel tantum in die, æstate verò bis & mirabilia videbis. Vide *Paræum* lib. 10. *De Vulnerib. Pectoris & Thoracis*. cap. 32. Debet emplastr. in medio perforari incisuris duabus aut tribus longis, ut pus attractum facillè effluat. *Petrus Paëbequum*. obs. 54.

Sectio duodecima.

Pro Pectoris conquassatione ex nimio pondere elevato.

VEnà sectà, loco dolenti appositum est oxyceroceum, & brevè curatus fuit. Quidam pelle ovina recens dilaniata sale conspersa, ægrum calidè apud ignem involvunt, & dimittunt ut sudet, quantum ferre potest. Sed mox deposita pelle, oblinunt oleo rosac. myrtill. & chammem & antequam pellem deponunt, dant hanc Potionem.

R. Rhab. el. ʒj. mummiæ ʒß. rubiæ tinct. gr. iij. F. Pulvis. dissolv. in aq. endiv. ʒiiij. vini alb. ʒj. adde syr. acetos. simpl. ʒj. vel ʒß. F. Potio. Sed & hæc Potio egregie conferre traditur iis qui ex nimio pondere levando quid mali sentiunt in corpore.

R. Butyri rec. ʒij. casei virid. ovilli ʒj. liquefiant simul supra ignem, & exprimantur per pannum, aut sectaco excipiantur. Tunc,

R. Cetevis. *Gedana* aut alterius optimæ sbj. spermat. ceti, nuc. mosch.

T t t t a

an.

an. 3j. M. cum butyro superscripto, & F. Potus. capiat bis in die. Deinde & hæc applicentur loco affecto.

R. Fol. viol. M. ij. contund. adde fursur. tritici macri, M. j. axungie porcin. ʒijß. aq. vitæ ʒß. vel parum plus. M. & appone. Hac Portione felicissimè in conquassatis uti soleo.

R. Fol. sen. ʒiij. infund. in ʒv. decocti communis; fortiss. express. adde el. de succo ros. ʒiij. mummiæ, nuc. mosch. an. ʒj. oxymel. simpl. ʒß. F. Potio. *Petrus Forestus. obs. 32. & schol. lib. 6. Obs. Chirurg.*

Sectio decima tertia.

Pro Pectoris Doloze.

Contra Pectoris compressionem doloremque per vices de sequenti haustulo expectorante assumpsit.

R. Aq. hyssopi, anis. & tussilag. an. ʒvj. syr. jujub. ʒj. oxymel. scilicet. ʒvj. spec. diatr. ol. ʒj. Sol. anis. gr. v. sacch. cand. ʒij. M. diligenter, colatura detur pro haustulo. interim regio pectoris externè inungebatur unguento resumptivo ad ʒj. cum ol. sœnic. gr. iij. Pro Potu ordinario bibat decoctum C. cervi præp. cum sacch. in hunc modum.

R. C. cervi ussi & præp. ʒj. hord. p. ij. coq. in aq. mens. jß. decoctum effervescebat superaffunde passul. min. ʒjß. sacch. cand. ʒiij. cin-

nam. integr. ʒj. scm. anis. ʒiij. si-
natur sponte refrigerari, & servetur
potui. *J. Petrus Lotichinus. obs. 1, &
2. cap. 3. lib. 3.*

Sectio decima quarta.

De Pectoris vulnere admirando.

Vir quidam melancholia, tentationibusq; variis diu vexatus, tandem proprio gladio se confodit, infra quartam costam in thoracè adactò, & sub nona costa intergo exeunte quod vulnus tamen intra menses duos sanatum est. Verùm accidit, ut post menses aliquot, iterum de absurdis cogitationibus conquereretur, & postea malè haberet, primò aquam, & quicquid cibi assumpisset, post viridia, tandem nigra quater, eaque magna copia rejiciens vomitu, cum sudoribus frigidis & leipothymia, ac deinde post ultimum vomitum expiraret corpus apertum est, deprehensumque vulnus per pulmones & diaphragma penetrasse; pulmonis ferè nihil repertum est in sinistro latere confosso. Ventriculus totus ascenderat in sinistrum thoracis latus, & cor cum capsula de sede sua depulerat in dextrum latus, ubi & vivus ille jube-
batur observari cordis pulsum. *Daniel Sennertus. obs. 33. cent. 2. Obs. Chirurg. Hildani.*

Sectio decima quinta.

Pro Penis ulcere.

Dedi illi ab initio trochisc. alki-
kengi sine opio, ut ʒj. conti-
nuatis diebus cum lacte biberet post
dies quatuordecim reverso, cum non-
dum cessaret, hoc decoctum ordi-
navi.

R. Rad. petrosel. ʒj. alth. ʒij. li-
quirit. consolid. an. ʒij. bistort. ʒβ.
fol. plantag. alchymill. an. M. j. fl.
malv. arbor. p. j. sem. lini, cydon. an.
ʒij. glandium ʒj. nucleor. persic. ʒij.
coq. in vini mensur. j. (rectius enim
sic ad vesicam penetrat vis medica-
menti) bibat noctu haustum cubitum
iturus, præcedenti levi cæna manè
bibat lac caprinum vel ovillum;
comedat orizam hordeum* ulceri in
glande adhibeatur hoc unguentum.

R. Cadmiæ fossilis ʒij. sulphur.
argenti vivi, an. ʒj. cum terebinthina
ducantur in formam unguenti, ad-
dendo parum axungie porci* & sic
restitutus fuit. *Felix Platerus. obs.*
lib. 3. pag. 779.

Sectio decima sexta.

De Peripneumonia.

Peripneumonia phlegmone est
pulmonum cum febre acuta, spi-
randi difficultate & tussi pars affecta
est pulmo, vel totus, vel ejus pars
dextra vel sinistra: causa est sanguis
in pulmones copiosius irrumpens, ibi-

dem inflammationem concipiens* ex-
ternæ sunt, exercitium vehemens,
præsertim post quietem longam, &
corpore repleto; clamor & vocis in-
tentio nimia, ira, aer frigidus & a-
quilonius, australem præcipue se-
quens, aquarum etiam lacustrium &
stagnantium usus: huc etiam perti-
nent medicamenta venenata, &
humorum aliquando malignitas, ut
in peripneumoniis epidemiis signa
sunt, pectoris angustia cum dolore
gravativo & spinam attingente, spi-
ritus difficultas, & quidem major
quam in pleuritide, febris acuta, tuf-
sis molesta, & genarum rubor. spu-
tum in principio nullum processu au-
tem temporis, aut cruentum, aut bi-
liosum, aut spumosum.

Subsectio prima.

Pro Peripneumonia.

Venam aperire (quod ab initio
admodum conduxisset) cum
jam quartus esset dies, & non ampli-
us cruenta expueret, nolui* jussi ira-
que hoc julepo tribus uti vicibus sta-
tim manè, iterùm sub vespèram, &
circa medium noctis.

R. Julep. viol. ʒij. syr. de jujub.
ʒj. aq. viol. ʒβ. manus ch. ʒβ. M.F.
julepus. Unguentum etiam resumpti-
vum in panno lineo extensum lateri
dolenti applicavi* quinto die quia
excretio fuit nonnihil cocta & urina
tincta, hunc julepum præscripsi.

R. Julep. viol. ʒij. syr. de jujub.
oxym.

oxymel. simpl. syr. de tussil. an. ℥j. aq. tussil. viol. an. ℥jss. M. uratur frequenter pulverem quoque hunc exhibui.

R. Oculi cancri ℥jss. manus ch. perl. ℥ij. F. pulvis subtiliss. capiat mediam partem manè, cum julepo, alteram sub vesperam unguento resumptivo manè & vesperi inungatur latus dolens; quia tenax erat materia quam expuebat, hunc syrupum præscripsi.

R. Oxymel. simpl. ℥j. oxym. scilicet. ℥ss. M. capiat frequenter lambendo ob dolorem hunc solum in usum vocavi.

R. Rad. alth. ℥j. lil. rec. ℥iij. fl. chamæm. melil. ros. an. p. j. sem. lini fenugræc. an. ℥ss. sem. carui ℥ij. F. decoctio in vino & aqua; infundatur colatura in vesicam, quæ semi impleatur, & strictè ligata ne quid effluat, loco dolenti tepidè applicetur, cujus usu mitigatum malum sequenti die, quo & continuavit solum. Ut promoveretur expectoratio purulentæ materiæ, & coqueretur, eclegma hoc ordinavi.

R. Tab. diatr. diamargar. frigid. ar. ℥ss. lotoch sani & experti ℥iij. sacch. cand. ℥ij. syr. de liquir. q. l. F. lotoch. capiat cum baculo liquirit. lambendo. Item,

R. Ol. amygd. d. rec. expr. ℥ij. sacch. cand. ℥j. oxym. scilicet. ℥ij. M. capiat aliquoties pectori cataplasma hoc ad concoctionem materiæ applicandum præscripsi.

R. Caricar. incis. paria ij. mic. panis p. j. coque in lacte adde farin.

sem. lini ℥ij. contulis adde ol. viol. amygd. d. an. ℥jss. croci parum. M. illinatur eo pannus linteus, tepideque applicetur quia postea excretio non tam promptè succederet mutavi eclegma hoc pacto.

R. Tab. diatr. frigid. oxym. scilicet. syr. liquir. de hyssopo, penid. an. ℥ss. M. item teneat in ore sacch. penidium. *Felix Platerus.* obs. lib. 2. pag. 424.

Subsectio secunda.

Pro Peripneumonia.

Tertio die vocatus statim venesectionem præscribo hinc si alvus non est aperta, lenitivum præmittatur, alias statim ad usum illorum procedendum quæ materiam ad expectorandum præparant, ac febris ardorem temperant, qualis est hæc potio.

R. Aq. beton. fragar. ungu. caballin. an. ℥j. syr. viol. liquir. an. ℥ss. spirit. vitriol. gt. iij. M. F. haustus post hanc potionem refrigerantem & præparantem, addatur lambile pro maiore maturatione materiæ, quod

R. Syr. viol. de liquirit. de jujub. hyssop. an. ℥j. syr. de prassio ℥ss. aq. hyssop. fragar. an. parum F. lambile quibus post biduum continuatis, tertio die post venesectionem, purgatio lenitiva instituat diluto agar hoc modo.

R. Agar. ℥ij. zinzib. ℥j. sal. gemmæ, gr. iij. affunde aq. veronicæ & vini q. l. sicut in loco calido per noctem manè

manè leviter bulliant, & exprimantur ꝑijß, in quibus dissolve el. diacarthami 3ij. oxymel. scilicet. ꝑß. M. F. haustus. post purgationem materia magis præparetur per continuum usum incidentium & alterantium, quotidie bis usurpata potione pectorali.

R. Rad. ireos, alth. an. ꝑß. liquir. 3v. sem. anis. fœnic. urtic. an. 3j. fol. prass. hyssop. major. an. M. j. tragacanth. 3j. cubeb. passul. an. 3j. nucleor. pinar. pistach. an. ꝑß. dactyl. caryc. an. numero 6. fiat dococtio f. a. colatura dulcoretur cum sacch. cand. q. s. F. potio ad vices aliquot.

Gregorius Horsius. obs. 7. lib. 3.

Quidam sexagenarius laborabat peripneumonia pituitosa cum multa pituita refertus videretur, clystere injecto, & semel tantum venæsectione celebrata, purgans medicamentum fuit exhibitum ex infuso rhei cum manna & syr. ros. quo optimè purgatus est quarto die morbi; & postmodò à febre aliisque symptomatibus liberatus apparuit. Unde patet purgationem in peripneumonia interdum convenire quamvis ut plurimum ante septimum diem usurpata perniciofa sit. *Lazarus Riverius. obs. 98. cent. 1.*

Peripneumoniz curatio pleuritis curationi simillima est: in ea utramque paginam implet phlebotomia, quantum vires ferre possunt, semel aut bis in die, donec morbus mitescat: cum enim pulmo multo sanguine abundet, & à corde æstuante magnam illius copiam attrahat, minimè verendum

est, ter, quater, quinquies, & sexies sanguinem detrahère: mitti vero debet sanguis è basilica utraque, si totus pulmo æqualiter afficiatur; vel ab alterutra quæ lateri affecto magis respondeat: mulieribus peripneumonicis, quibus sanguis mēstruus actu fluit, à talo primò, & mox intra sex horas à brachio sanguinem mittere oportet; nisi adeo urgeat periculum, ut cogat primo accessu sanguinem è brachio fundere: quo in casu, toto venæsectionis tempore, & parùm ante illud, cucurbitulæ femoribus sunt affigendæ. Posteaquam verò non videntur vires ulteriorem venæsectionem ferre posse, cucurbitulæ admovendæ sunt scapulis & dorso, tum siccæ, tum maximè scarificatæ, quantum vires ferre possunt: clysteres etiam emollientes & lenientes revulsorii sint: ne tamen in iis vehementiora cathartica misceantur, metu alvi fluxus, qui in hoc morbo periculosus est: si humor crudus & pituitosus à capite irruens morbum efficiat, vel foveat, vesicatorium nuchæ admotum summopere proderit: purgatio in hoc affectu non convenit, nisi declinante morbo. *Lazarus Riverius. prax. medic. lib. 7. cap. 3.*

Sectio decima septima.

De Pernionibus.

PERNIONES (græce χεῖματλα, in χεῖμα hiems) sunt tumores tempore *Hiberno* in calcaneis digitisque pedum

pedum ac manuum exorti causa est frigus *Hibernum* partem debilitans, & ratione doloris quem infert, sanguinem attrahens dignoscitur, quod præcessit ab acre refrigeratio, adfit pruritus & dolor cum rubore, tumore & aliquando exulceratione diuturnum est malum, & quamvis æstate cesset, hieme tamen recurrit.

Subsectio unica.

Pro Pernionibus.

Fotus calidi cineris maximè laudatur quo remedio testatur *Fallopins* se liberatum fuisse à perniionibus quibus singulis annis vehementer affligebatur fovebat pedes cum lbat dormitum alii solent inungere locum affectum oleo cere & terebinth. frequens usus est, ut excavetur rapa usque ad fundum infunde ol. ros. & terebinth. an. ʒi. supra calidos cineres ponatur rapa, bulliat ad medietatem & inungantur loca hoc liquore bene calido sed prius pedes apponat ad fumum aquæ ferventis si ulcerentur perniiones, imponatur unguentum de tutia magistrali, vel etiam diapalma. *Rodericus à Fonseca.* tomo 2. consult. 12.

Consilium dedimus ut rapam ferventem contusam imponeret vulgares apponunt cutem extractam ab halece fumo induratum curantur etiam cum decocto raparum, si in eo immergantur curantur & apposito diapalma. *Petrus Forestus.* obs. 15. & *Schol.* lib. 5. obs. 43.

Sectio decima octava.

De Pede sponte deciduo.

PEs puellæ cuidam sphacelatus media linea à sana distinguebatur. Chirurgis in rescindendo cruce difficilioribus, siquidem tenuioris fortunæ puella laboris pretium non posset solvere, natura operarii vices supplevit pes enim sua spontè secundum lineæ à natura designatæ ductum, decidit nullaque hæmorrhagia subsequente, optime convaleuit quemadmodum mihi testis est *D. Olavi Wormius* nunquam satis laudandus. *Thom. Bartolinus.* *Hist. 6p.* cent. 1.

Sectio decima nona.

De Peste.

Pestis (græcè λοιμός) morbus est communissimus, peracutissimus, perniciosissimus & maximè contagiosus ex maligno & occulto spiritibus calorigue nativo tota substantia infestissimo inquinamento ortus, à quo omnium viscerum & imprimis cordis functiones leduntur tres habet causas, quarum secunda à prima, tertia à secunda descendit prima & primaria pestis causa est justissima summi Dei ira, à qua promanat illud τὸ Θεοῦ, quod huic morbo inesse animadvertitur, cujus *Hippocrates* sæpe mentionem facit secunda causa quæ à prima

à prima originem sumit, est malignissimum, occulsum, venenosum & naturæ humanæ insensibilissimum pestilens seminarium cœlitus demissum, quod minima quantitate aeri infusum, instar subtilis cujusdam fermenti sese per aerem dilatat, cumque inquinat. tertia causa est contagium, quod morbi est primò soboles, postea causa. causæ secundariæ seu corpora ad pestem disponentes sunt, malignæ siderum conjunctiones, aeris & cœli maximi ardores & squalores, siccitates diurnæ, hiemis & veris tempores, putridarum rerum foetidissimæ exhalationes, aliæque similes. Pestis symptomata sunt, exanthemata, bubones, carbunculi, capitis dolor, phrenitis, sopor, vigilie, anxietas, magna virium prostratio, visus turbulentus, cordis palpitatio, lingue siccitas, vomitus, singultus, lumbrici, fluxus alvi, hæmorrhagia narium, mensium profluvium, sanguinis mictus, sputum cruentum, dolores lateris, hepatis, renum, aliarumve partium. licet febris de essentia pestis non sit, ejus tamen sæpius est comes. Aliquando pestis sine præviis indicibus invadit, nonnunquam etiam signis evidentibus adventum suum prænunciat; qualia sunt, plurima & sæpe continua nocturna fulgora, sine pluvii & tonitruis, cœlo non nubiloso existente, venti austri diuturniores, maxime æstatis fervores, & siccitates diurnæ, hiemem tepidam & humidam consequentes, avium fuga, insectorum maxima copia, mulierum gravidarum frequentes abortus, mor-

bi epidemii mali moris, ut varioli, morbilli, febres malignæ & purpuræ, & dysenterie contagiosæ; pueri in ludibus suis mortuorum sepulchrum agentes. macule purpuræ, nigræ, virescentes, violacæ, quocunque morbi tempore appareant, semper lethales esse solent.

Subsectio prima.

Pro Peste.

ANtidotum contra pestem quamvis vulgare, attamen saluberrimum tibi mitto, quod etiam pueris ad fabæ magnitudinem, vel paulò amplius tutò exhiberi potest; estque illud quod in sanctuariis *Mithridatis* Cæ. *Pompeius* invenit, de quo eleganter sanè cecinit serenus. Poeta. Ego ut in meliorem formam compositio redigatur, accipio pondera æqualia tum rutæ, tum ficuum ac juglandium. & jubeo prius unumquodque simplex per se fortiter pistillo ligneo in mortario lapideo contundi, alioqui durior fit mixtura, non lenis, sed inepta propter ficuum resistentiam, ut experti sumus. mox unumquodque per se contusum, iterum fortiter cum pistillo in mortario commisceo, superinfundendo syr. de acetosic. citri q. s. donec compositio delicatior, meliorq; ac mollior fiat, adjectis deinde in fine aliquot grumis salis etiam tritis. hæc mixtura licet simplicissima ac parata facilissima, saluberrima tamen existit experientia enim didici tam in incipio, quam in omni mea familia, hoc

tempore pestis, egregiè ad pestis præcautionem valere, qua antidoto tum ego ac mei singulis diebus usi sumus. Ego omni manè è lecto surgens, cum multos infectos inviserem, antequam domo exirem, ad parvæ nucis magnitudinem ex hac sequenti confectioe sumebam.

R. Confectioe nostræ superscriptæ de nucibus, ʒij. theriac. antiq. & mithridat. an. ʒij. boli armen. veri, terræ sigill. veræ, an. ʒij. cum syr. de limon. & hieme, cum syr. de cortic. citri, q. s. f. mixtura aliquando addebam aliquid aq. theriac. *Guidonius* & iis dabam ad præcautionem in quorum ædibus aliqui peste obissent, ad ʒj. in hieme cum vino, in vere cum aqua scabios. card. ben. in æstate cum aq. acetos. vel post assumptum antidotum, has aquas superbibendo. *Petrus Forestus*. obs. 16. lib. 6. *De febril. Epidemicis*.

Nos imperavimus Phasimacopæo nostro ut talem pulverem nobis pararet, quo felicissimè usi sumus in peste *Delphica*, tam ad præcautionem quam curationem in multorum salutem: & quanquam hunc pulverem pro maximo secreto habeamus, nefas tamen esse duximus ejusdem descriptionem nobis solis retinere, quin potius volumus omnibus communem facere, ut quivis junior Medicus, tum alii omnes ad mortalium utilitatem eo rectè uti possent: descriptio pulveris hæc est.

R. Rad. dictamn. tormentill. bol. arm. veri, præp. (præparatur autem cum lotionè aq. scabios.) terr. sigill.

veræ, an. ʒvj. rad. gentian. rad. petasitid. beton. an. ʒij. santal. rubr. ʒj. ras. ebor. cort. citri, corall. rubr. ossis de corde cervi, rad. zedoar. an. ʒʒ. margarit. puriss. been utriusque, an. ʒij. fragment. ʒ. lapid. pretios. an. ʒj. succini, ramentor. unicornu veri. an. ʒʒ. sol. auri. & argenti, an. numero iij. M. F. pulvis tenuiss. ad præcautionem dabam ʒij. usque ad ʒj. modo cum vino diluto, modo cum aq. oxalid. vel scabios. aut card. ben. aliquando adjiciens syr. de limon. vel acetos. citri, in peste ad curationem dabam ʒj. vel ʒiiij. plus aut minus cum iisdem aquis & syrupis: at frequentius tantum dedi ʒj. idque calidè ut sudor provocaretur: interea imperabam ne dormirent saltem per quatuor horas ab hausto medicamento: pauperibus dabam pulverem radicis petalitis cum magno juvamine. *Petrus Forestus*. schol. obs. 16. lib. 6.

Subsectio secunda.

Pro Peste.

I Lllico peste correptis sunt remedia adhibenda, morbi enim malignitas nullas dat inducias, frustra terè auxilia omnia adhibentur, si malum dictum naturalem fuerit transgressum: id quod experientia, pro dolor, vidimus, & pro compertissimo habuimus: ubi igitur vires, plethora, ac ætas consentirent, si malum jam primo invasisset, neque septem vel octo horas præterisset, venæsectionem adhibebam: quibus verò malum duodecim

cim horas vel diem naturalem pertransisset, nullo modo sectionem venę adhibebam: experientia enim vidimus, quibus post duodecim horas vel diem naturalem venęsectio fieret, quod commorirentur ante 7 vel 8 horas sectione venę tempestivę adhibita, melius curabantur: si ætas non admitteret venęsectionem, cucurbitulas cum scarificatione satis profunda, collo, homoplatis, lumbis, natibus, cruribus, semper loco proxime affecto apponere jubebam: quę etiam in pestilentibus febribus à quibusdam magis laudantur post sectionem venę, illud dabam pulverem meum contra pestem, ad sudandum: quo remedio aliquando in ipso initio tumor pestilens si non esset magnus delitescibat, veneno per sudorem foras expulso: ita ut aliis remediis topicis ad tumores opus non fuerit: quod si pulverem vomitu rejicerent, sine mora, abluto ore cum aqua & aceto, alium ingerebam, idque aliquando bis vel ter, donec retinerent: qui enim retinebant facilius evadebant, qui autem rejiciebant, vitę periculum subibant: interea semper vires corroborabam cum conditis, electuar. putredini resistentibus; epithematis cordialibus nequaquam neglectis: non purgabam ante tertium diem, & hoc rarius, sed in quarto frequentius, idque medicamentis levioribus. *Petrus Forestus. obs. 17. lib. 6.*

Mulier quędam ex peste decumbens sub ala sinistra bubonem habebat: eodem dię quo febre pestilenti correpta esset, ad eam accitus, venam

à directo bubonis in brachio sinistro aperiri jussi: mox pulverem meum liberantem post duas horas à venęsectione, hoc modo præscriptum exhibui.

R. Pulv. nostri contra pestem, ʒij. aq. acetos. scabios. card. ben. an. ʒj. M. sudores vestibus coopertę satis emanabant: secundo die hos syropos exhibui.

R. Aq. scabios. borrag. acetos. an. ʒij. syr. de limon. de acetos. citri, de succo acetos. an. ʒj. M. F. julepus, pro ij. dosibus.

Tertio die ita fuit purgata.

R. Fol. sen. ʒiij. rhei cl. ʒj. sem. anis. ʒʒ. schœnanth. ʒʒ. infund. per noctem facta prius levi ebullitione, in aq. acetos. ʒv. manę fortissimę expressioni adde syr. infus. ros. ʒj. M. F. potio brevis: qua alvum ter quaterve doposuit: pro roboratione conditum sequens est præscriptum.

R. Conserv. bugl. borrag. & ros. an. ʒʒ. spec. liberant. descript. *Cordi* ʒij. spec. diarrhod. abbat. ʒj. manus ch. perl. ʒj. cum syr. de limonibus, de acetos. citri an. q. s. F. conditum: quo continuę utatur.

R. Theriac. ʒʒ. terr. lemn. santal. rub. an. ʒj. aq. ros. & acetiparum, fiat ad modum unguenti pro regione cordis; roborat enim, cor munit, & venenum à corde propellit. Interim statim buboni applicari jussimus maturativum simul & attractivum ex radic. lil. alb. enulę camp. scabios. corpis simul coctis & contulis adjunctis butyro, theriaca veteri, diachylonę

chylone & ammoniaco in aceto scilicet soluto, & galbano simul mixtis; unde factus est abscessus, eoque citius per chirurgum aperto, ac sanie probe effluente, mox adhibitis mundificativis aptis, hæc ipsa brevi convaluit. *Petrus Forestus*. obs. 19. lib. 6.

Erant in hac peste lenticulæ istæ nigrae (quæ quod minutæ erant, & piperis instar nigri, vulgus appellabat *Pæpercoorn*) adeo lethales, ut ubicunque apparent, non diu post mors subsequeretur; ut sæpius observavi, mortem, iis apparentibus, sine errore semper prædicendo. *Idem*. obs. 36. lib. 6.

Subsectio tertia.

Pro Peste.

Neminem (quod notandum) eorum qui fonticulos in brachiis & cruribus habuerunt (præter unum aut alterum summè cacochymicum) peste obiisse memini & proinde præsentaneum præservativum esse tempore pestis cum in aliis multis, tum etiam in memetipso observavi. Ego enim duos habeo, alterum in brachio sinistro, alterum in poplite dextro in hac etiam *Lausane*, nullum eorum qui aut vomitu, aut fluore alvi laboravit, evasisse scio sic & omnes ferè, quibus vena secta fuit, obierunt. *Guil. Fabric. Hildanus*. observ. 23. cent. 4.

Amuleta ex arsenico, pulvere buforum aliisque confecta, & tempore

pestis collo appensa, maximam ad præservationem vim habere, non est quod dubites. *Cosmas Slatanum* Chirurgus longe celeberrimus, Præceptor meus, magni semper ea solebat facere, maximamque ac longam eorum se habere experientiam, non raro mihi affirmavit, eaque cujusvis ætatis hominibus appendebat. Ego quoque postea non raro cum fructu iis ulus sum. Sed quid sentis de usu murie in peste? *Novissæ ad Rhenum* Jurisconsultum quendam cognovi, qui me præsentem retulit se maximo cum fructu domesticis suis, & amicis muriam in peste sæpius exhibuisse accipiebat autem muriam carnis porcinae, eamque ad ignem in lebetæ coquebat, & probe despumabat, donec ab omni immunditie & sordibus expurgata esset. Postea in vas fictile infundebat, in eoque relinquebat, usque dum refrigisset, tum in ampullis bene clausis eam conservabat, & non nisi post annum exhibebat. quam primum autem aliquis peste correptus esset, haustum hujus murie ei propinabat, & ut in lecto sudaret, ab omnique alio potu per aliquot horas abstineret, injunxit. Retulit hoc genus remedii in nonnullis per sudores, in aliis per vomitum, in reliquis per alvum, aut per vomitum & per alvum simul, tam assatim evacuare, ut major pars eorum qui illud sumpserint, sanitati restituta fuerit. Ego etsi nunquam periculum fecerim, neque facere auderem, nisi tuam sententiam hac de re prius intellexero, attamen in robustioribus corporibus

remedium hocce forsan non omnino rejiciendum esse arbitror quandoquidem ratione salis, putredini humorum summopere adversari, nullum est dubium: referat præterea obstructions viscerum, noxiosque humores, nunc per alvum, nunc per sudorem, nunc verò per urinas educir. *Guil. Fabricius Hildanus. obs. 34. ad Semnertum. cent. 2.*

Quid de Lapidis Bezoardici usu in peste censeam, scire cupis? scio quoddam esse qui non usque adeo magni faciunt medicamentum hoc, præsertim in Peste. Ego tamen illud non solum in hoc morbo, verum etiam in Variolis, Morbillis, febribus malignis, imò & in contumacissima quarantana, præstantissimum esse, cum in memetipso, tum in ægris meis, non raro expertus sum. *Guil. Fabricius Hildanus. obs. 29. cent. 6.*

Non tacebo maximum & præstantissimum remedium, quod & præservat, & maximè curat omnes Peste affectos, de quo multi scripserunt & experientia comprobarunt. Remedium tale est.

R. Vitriol. alb. præp. (i.e. pulv. & ter infusi in aq. ros. totiesque ad Solem exsiccati add. aliquid camphor.) dictamn. alb. rad. tormentill. an. ʒij. M. F. Pulvis tenuissimus. Detur ad ʒj. cum ʒij. aq. plantag. vel rosar. vel acetos. mane & vesperi. *Rodericus à Fonseca. tomo 2. consult. 1.*

Subsectio quarta.

Pro Peste.

Virgini cuidam Peste laboranti propinavi illic sequentem Portionem.

R. Aq. theriacal. nostræ ʒij. elect. de ovo ʒj. M. bibit, nec cam vomuit, quod pro bono signo habetur multumque postea sudavit. Sudore peracto, jussi ut cochl. j. vel ij. syr. de limon. cum æquali portione syr. de acetos. citri, permixti, per se, vel cum aqua cocta diluti, biberet, sæpèque ut resiceretur, repeteret: jussulaque efficacia & congelata sumeret. Sequenti die bubo in inguine apparebat, anthraxque paulò subitus in femore erupit: denuo igitur expulsiivam hanc Portionem illi propinavi.

R. Aq. theriac. nostræ 3vj. ju' ep. ros. ʒj. syr. de limon. ʒß. de agresta ʒij. M. bibit, rursusque sudavit. Sudore peracto, tab. diamargar. frigid. sumpsit. Epithema pulsum & cordis regioni tale cum serico chermesino admotum fuit.

R. Aq. ros. ʒij. aq. scabios. acetos. an. ʒj. aq. meliss. aceti ros. an. ʒß. pulv. diamargar. frigid. ʒß. succi pomor. ʒß. M. sæpe iteretur anthraci cataplasma hoc impositum.

R. Fol. scabios. pulpæ fixum, an. ʒß. contund. adde ol. lil. ʒß. M. Cum adhuc periclitaretur, Portionem cordialem, & quæ veneni vim insingeret talem exhibui.

R.

R. Aquæ theriac. bugl. scabios. calend. syr. de agresta, an. ℥ss. pulv. diamarg. frig. ℥ss. M. ad suppurandum bubonem, cum ad suppurationem tenderet, hoc cataplasma præscripsi.

R. Herb. malv. M. j. fl. chamæm. p. j. ficuum ℥ij. coq. Pistentur, adde pulv. rad. alth. ℥ss. farin. sem. lini & fenugræc. an. ℥ij. vitell. ovor. numero ij. empl. diachyl. dissolut. in ol. lilior. ℥j. sal. ℥ij. F. cataplasma. Postea sensim cepit convalescere.

Felix Platerus. obs. lib. 2. pag. 333.

Aqua theriacalis nostra quæ tantopere profuit, ita paratur.

R. Rad. tormentill. lappæ maj. pimpinell. succisæ valerian. maj. an. ℥iiij. rad. imperator. angelic. di-ctamn. gentian. serpentar. an. ℥j. cæpar. mundat. à cortice, nuc. virid. an. ℥vj. sol. scabios. verben. calend. cum flor. rutæ, acetos. card. ben. an. M. ij. camphor. ℥jss. aq. vitæ ℥j. vini albi generosi mens. jss. seu lbvj. acet. rosac. ℥ij. mithrid. ℥j. destil- lentur. dosis maxima ℥ij. *Felix Platerus.* obs. lib. 2. pag. 340.

Ad præservationem sequentibus Pilulis per vices utantur.

R. Aloes, rhei, an. ℥ij. agar. myrrh. an. ℥j. rad. gentian. zedoar. an. ℥j. croci ℥ss. pulveriz. & cum syr. ros. solut. cum senna, fiat massa Pilul. *Felix Platerus.* obs. lib. 2. pag. 339.

Presbyter *Vasentinus Idelcyus* sapi- us Peste infectis inserviens, in suo Li- bello *De Peste*, mirè propria experi- entia inductus, ad præservationem

laudat urinam propriam, mane, je- juno adhuc stomacho, semper post quintum aut sextum diem, ad cyathum unum epotam: cujus mul- tis nauseosi remedii vices supplere posset balsamum urinæ, à Chymicis tanquam remedium ¹⁷¹⁶ ~~1715~~ de- scriptum. Pulvis sequens *Hispania- rum* Regis secretum esse dicitur.

R. Myrrh. select. mastich. bol. arm. terræ sigillat. lign. aloes, cary- ophyll. maceris, croci, an. part. æq. F. Pulvis: capiat singulis matutinis. Amuleta pro præservatione magni quoque sunt, ut avellana perforata coulsque, ut nucleus eximi possit, re- pleta argento vivo, obturataque & collo suspensa: quod mirè juvat à *Marcilio Ficino* exemplis adhibitis probatur; quam aliqui appensam, ita ut cordis regionem attingat, esse volunt. *Felix Platerus.* præct. tomo 2. cap. 2. pag. 163, 166, 171.

Subsectio quinta.

Pro Peste.

Imprimis valent quæ simul malig- næ putredini resistunt, & mate- riam ad cutem pellunt, atque sudo- res movent, ut hic Pulvis.

R. Sem. napi citri, an. ℥j. C. C. ollis de corde C. an. ℥ss. zedoar. ℥j. M. F. Pulvis: de quo detur ℥j. in aq. scabios. cum syr. de fuoco scor. liij. nec dedisse hunc pulverem semel satis est, sed continuè in cibo & potu, & fer- culis aspergatur Pulvis margarit. cor- rall. terr. sigillat. & bol. arm.

Hippocrates ab Athenarum Urbe Pestem quæ ex *Æthiopia* in *Græciam* pervasit, incensis sylvis, & ignibus factis odoriferis depulit. Sicus enim aer sive constitutione coeli sicca, sive arte siccior redditus, admodum progressioni hujus mali adversatur. Aer ergo non modo omni excrementorum publicorum amotione, verum etiam igne & fumo publicè privatimque omni studio purgandus: hoc rectè quibusdam fieri videtur, si ex tormentis bellicis majoribus Pulvis sulphureus incensus vespertinis ac matutinis horis, multis in locis emittatur, esseque rationi consentaneum apparet, neque experimento caret: privatim verò suffitus ex ligno & baccis juniperi, rorismar. lauri foliis & absinthio fieri possunt.

Si cum ægro nobis est negotium, faciem ex tæda vel lychno cæreo cum resina facta, ut uberior sit flamma, præferre utile est. Faciem autem atque manus aceto rosac. aqua mixto abluere debemus: ori atque naribus admoveenda spongia magna quæ prius aceto rosac. in quo ruta cum uno & altero grano camphoræ affusa aqua rosac. macerata fuerit, imbuta est: ea semper nobiscum circumferenda, noctuque ad lectum collocanda erit. In ore quidam continuò gestant rad zedoar. sive angelic. in aceto macerata: sed cortices citri exsiccati tutissimi sunt atque suavisissimi: vel isti orbiculi in ore retineantur.

R. Sem. citri excortic. ʒiij. cortic. citri sicc. lign. aloes, sanral. citrin. an. ʒß. caryophyll. zedoar. nuc.

mosch. an. ʒj. sacch. ʒjß. aquæ ros. moschatæ in qua parum tragacanth. solvatur q. s. F. orbiculi parvi. Quidam cordis regionem isto unguento inungunt mane.

R. Theriac. opt. ʒvj. croc. camphor. an. ʒß. cum succo limon. F. linimentum. Sunt qui existimant venenum veneno pelli, & corpora ad venena posse assuescieri: ut *Carpus Chyrurgus Bononiæ* faciebat, qui *Arsenicum* in linteolo circa cordis regionem gestabat. Præterea tutissimum semper est curare, ut corpus excrementis vacet, & quantum fieri potest, sit à superfluis humoribus mundum, quod præstabant pilulæ *Rassi* ad ʒj in septimana bis sumptæ. Sed mihi magis istæ probantur.

R. Aloes rosat. ʒj. myrrh. croci, an. ʒß. agar. troch. ʒij. rhei el. ʒj. bol. arm. ʒij. lign. aloes, dictamn. alb. margarit. an. ʒj. M. & cum succo citri, F. pilulæ parvæ: fumantur bis in septimana ad ʒj. Hoc etiam in loco medicamentum planè regium, quod in pervetusto Libro scriptum, ac valde commendatum reperi, verèque commendari posse puto, recensabo.

R. Vini rualvatici, mens viij. destillantur suavi igne per cineres occises: huic spiritui vini injiciantur rad. tormentill. serpentar. an. ʒj. angel. zedoar. an. ʒß. cort. citri opt. cinnam. an. ʒj. stent ita per biduum vel triduum in vitro bene clauso, locoque calido, deinde abjectis istis prius expressis, ac per linteolum triplex fasis, infundatur hic spiritus vini

VIRTO

vitro in quo imponantur hæc lintcolo subtili ligata.

R. Spermat. ceti recentiss. ambr. el. rhei opt. an. ʒij. mosch. puri ʒʒ. vas optimè claudatur & divinum medicamentum usui servetur. ejus autem gutta una æstivo tempore cum sacch. rosato ad præservationem sumitur; hieme verò gutta una cum mica panis deglutitur. Hæc etiam aqua in præservatione & curatione *Ursislaue* & multis aliis profuit.

R. Carlin. zedoar. gentian. angel. tormentill. boleti cervini, an. ʒij. trium santal. ʒj. camphor. ʒij. mosch. ʒj. theriac. opt. mithrid. præstantiss. an. ʒiiij. affund. ʒiiij. spiritus vini, ubi per mensem integrum in loco calido vitro bene clauso steterint, colentur per triplicem pannum lineum, & in alio vase optimè clauso aqua ista usui servetur. hæc præstantissima aqua etiam ad præservationem cum aliis commista, ut cum aq. card. ben. scabios. scordii, sumi potest, tamen in curatione magis est illius usus. Hierno tempore guttæ duæ vel tres sumi possunt.

Præservativa, quibus alios scilicet usos esse scio, plurima recitare possem, sed duo Electuaria quibus me bis in P. silentia, beneficio Dei, conservavi, alternis diebus ad magnitudinem castaneæ de iis sumens, subjiciam.

R. Succi cydon. ʒiiij. conserv. borrag. r. f. an. ʒijʒ. mithrid. opt. ʒʒ. margarit. dissolut. ʒj. hyacinth. spec. elect. de gemmis, liberant. corall.

dissol. an. ʒiiij. extract. card. ben. scabios. veron. scordii, an. ʒij. M.

Alterum Electuarium.

R. Maceris ʒj. injiciatur aceto fortiss. vini opt. vel quod melius est, limonum succo per viginti quatuor horas, siccetur rursus, & minutim incidatur, huic adde theriac. opt. ʒʒ. conserv. borrag. ʒij. cort. citri conditi ʒj. sem. citri excortic. card. ben. rec. an. ʒijʒ. spec. liberant. ʒj. extract. xyloaloes ʒʒ. M. Pro curatione nihil esse efficacius duabus istis aquis hætenus propositis certissima mihi experientia edoctus persuadco; prima aqua datur ad ʒj. cum aq. card. scabios. vel scordii addito pulvere sequenti ad ʒj.

R. C. C. unicornu, an. ʒi. terr. sigill. ʒʒ. margarit. splendid. smaragd. ignem sustinentis, an. ʒʒ. camphor. gr. vij. lapid. bezoar. gr. v. Altera aqua datur infusis ab ʒijʒ. ad ʒiiij. cum iisdem aquis. *Jo. Crati.* consil. 28. lib. 5.

Subsectio sexta.

Pro Peste.

CERTUM est Deum sibi reservasse soli remedium contra Pestem. M. Ita usu tot annorum didici, sed nulli rei præter divine benignitati commendare salutem meam in tali periculo possum. quare de expertis remediis in hoc casu non libenter scribo. Pueris nihil utilius quam bolus armena cum pauxillo tormentill. & corticibus citri in pulverem

redactis, qui inaspergatur cibo, pul-
tibus & potui quoties exeundum
est domo particulam corticis citri in
ore gestare profuerit: quisquis ex
poculo suo bibat, non cum alio. Fa-
mulis aliquot bacce junip. in aceto
maceratæ dentur ut eas mastificent:
odorent etiam acetum cui campho-
ra & ruta sit injecta. In curatione
plurimum potest camphora cum the-
riaca vel mithridat. sed ne fortissimo
quidem homini ultra tria grana
camphoræ dentur, nec qui infectus
est ulli remedio soli fidat, sed singu-
lis sex horis mutet. *Jo. Crato. consil.*
23. lib. 4.

Certissimo experimento didici in-
fundere supra ambram optimum vi-
num malvaticum destillatum, & di-
ligenter obturare, & mane aliquot
guttas cum pane sumere, esse excel-
lentissimum remedium præservati-
vum in Peste. *Jo. Crato. consil.* 30.
lib. 4.

R. Cortic. citr. santal. lign. aloes,
an. 3ß. styrac. calam. ladan. an. 3j.
gall. mosch. alipt. mosch. an. 3ß.
ambr. gris. gr. iij. M. & cum mucil-
lag. tragac. F. orbiculi redolentes
manibus gestande quam minimùm
in publicum prodeat, & cum exeun-
dum est, corticem citri, vel angeli-
cam in aceto præparatam in ore ge-
stet: licet vera Pestis antidotus soli
Deo nota sit, ideoque divinum auxi-
lium præcipue implorandum, ad
præservacionem tamen imprimis uti-
le puto Elect. de nucibus hoc modo
factum.

R. Nuc. jugland, numero xx. ca-

ric. ping. numero xv. rad. tormen-
till. pimpinell. bacc. lanri, an. 3ijß.
cortic. citri, galang. macis in aceto
præp. an. 3ijß. sol. absynth. rutæ,
scabios. an. M. j. fl. borrag. M.ß. C.
C. bol. armen. terr. sigill. an. 3ij.
myrrh. el. 3j. croci 3ß. cum thij.
mell. despumat. F. electuar. de quo
sumat mane, vel cum in publicum
prodit, ad magnitudinem castaneæ.
Jo. Crato. conf. 20. lib. 1.

Cibi omnes aceto, succo limonum,
& citrior. condiendi; potui quoque
citriorum cortices imponendi, & cum
cibis sequens Pulvis in aceto aut vi-
no dissolutus usurpandus.

R. Margar. alb. præp. 3j. corall.
rub. præp. bol. arm. orient. an. 3j.
cinnam. el. 3ij. sacch. q. s. F. Pul-
vis. Caveantur vina fortia, dulcia,
& crassa. Ad evacuationem putri-
dorum & excrementitiorum humo-
rum sufficiant Pilulæ sequentes ad
3j. semel in septimana.

R. Aloes 3vj. myrrh. 3ij. croc.
3j. rhei el. 3ij. agar. troch. 3j. ca-
ryophyll. sem. citri, an. 3j. tor-
mentill. santal. rubr. an. 3ijß. bol.
arm. or. 3ij. camphor. 3ß. pul-
verizata. Excipiantur syr. acetos. ci-
tri, & F. massa pilul. Antequam
domo quis egrediatur, sub sinistra
mammilla hoc unguentum illinen-
dum est.

R. Theriac. opt. 3ij. croci, cam-
phor. an. gr. xv. cum s. q. succi li-
mon. & acet. rosac. F. linimentum.
Jo. Crato. consil. 17. lib. 3.

Pluribus, duobus istis electuariis
profui, quorum primum quod electu-

ar. liberantis nomino, ita fit.

R. Conserv. ros. opt. ℥vj. conserv. nymphæ ℥iij. mithrid. opt. theriac. an. ℥vj. pulv. tormentill. sem. citri, an. ℥jss. margar. præp. ℥iij. succin. alb. præp. hyacinth. præp. an. ℥iij. bol. arm. præp. ℥iij. croci torrefact. ℥ss. extract. angelic. ℥ss. succ. cytonior. ℥iij. M. F. Electuarium.

Secundum voco Elect. Salutis, & ita fit:

R. Macis præp. in aceto vel succo limon. ℥jss. mithrid. opt. ℥iijss. theriac. el. ℥ij. xyloaloes ℥j. spec. liberant. *Ferdinandi*. terr. sigill. pulv. succini alb. præp. an. ℥jss. corr. citr. sic. & pulv. ℥j. conserv. ros. borrag. nymph. an. ℥jss. cum syr. acetos. citri, q. s. f. electuar. Pro curatione illud subijciam in gratiam vulgarium, infectis utiliter dari tanacetum decoctum.

R. Fl. tanacetum, q. s. bulliant in aq. & aceti æquis partibus optimè; bonum subinde haustum ebibat: camphora adjecta idem efficacius reddit. *Jo. Crato*. consil. 46. lib. 7.

Imperator *Ferdinandus* hoc tabulatum magnificè, & multis communicavit, & ex eo Liberantis Divi *Ferdinandi* dicitur.

R. Cinnam. el. ℥ij. ros. rubr. sem. portulac. ras. ebor. coriandr. præp. an. ℥jss. ras. C. C. sem. citri, excortic. arantior. limon. an. ℥iij. lign. aloes. nuc. mosch. marathri. anis. sem. bombac. excortic. serici crudi, granor. juniper. præp. in aceto, rad. tormentill. rad. herb. tunicæ, rad.

mosus diaboli, an. ℥ij. dictamn. cret. & vulgar scabios. borrag. bagl. an. ℥ss. oss. de corde C. ℥ij. bol. orient. præp. ℥ij. santal. trium, an. ℥j. margarit. smaragd. saphyr. sardonii, hyacinth. granat. an. ℥ss. pulveriz. omnia S. A. & sacch. dissolut. in aq. acetos. q. s. f. confectio in tabulis quadratis, possunt quovis tempore usurpari.

Maximiliano Secundo Imperatori laudatissime memorie à me præscriptæ sunt hæc tabellæ, quas multi magni Nominis & Dignitatis Viri sibi plurimum profuisse testantur.

R. Bol. armen. in aq. scabios. lot. ℥ss. margarit. præp. corall. præp. an. ℥iij. sem. card. bened. excortic. citr. excortic. an. ℥ss. hyacinth. præp. ℥ij. smaragd. præp. ℥j. spec. liberant. terr. sigillar. C. C. an. ℥ij. fol. auri, numero xv. ambr. gr. vj. sacch. ℥ss. in s. q. aq. ros. & cinnam. dissolut. addita conserva ros. parum. f. confectio in tabulis quadratis.

Ad curationem prodest hoc Electuarium.

R. Scord. ℥iij. tormentill. dictamn. alb. zedoar. gentian. angelic. caryophyllat. an. ℥j. croci, camphor. an. ℥ij. pulveriz. omnia seorsim, & commisceantur, & aspergantur aq. card. in qua dissolv. theriac. ℥ij. & cum syr. de succo scord. & cardui, f. electuar. datur in aqua cardui ad ℥j vel plus etiam efficaciam ejus possem verissimis testimoniis ostendere, & facili sumptu paratur, & paratu facile est. *Jo. Crato*. lib. *De Pestilentiæ Febrium Curatione*.

Subfectio

Subsectio septima.

Pro Peste.

Audi vero quæ de venæsectione in hoc casu ex *Villorio Faventino* celeberrimo practico memoriæ causa aliquando annotavi in febre (inquit) pestilentiali, si non apparuerint signa sanguinis abundantis, cave à phlebotomia sicut à diabolo; si verò ea apparuerint, cum robore virium & ætate commoda, si tu non phlebotomabis, sanguis iustus erit super te & filios tuos. *Jo. Wolfgangus*. epist. 10. ad obs 33. lib. 7. obs. *Gregor. Horstius*.

Genuinum Alexipharmacum pestis apud Deum solum repositum cum *Cratsæ* credo, & cum *Hæurnio* ingenue fateor, quod in peste nihil pestilentialius multis remediis. *Gregor. Horstius*. practico. lib. 7.

Ad præservationem sumatur singulis matutinis ad minimum cochl. j. sequentis antidoti.

R. Nuc. Jugland. excortic. numero x. ficuum numero x. fol. rutæ, M. ij. bacc. junip. Mß. concis & contulis affunde acetum vini opt. q. s. ad eminentiam duorum aut trium digitorum. stent per viginti quatuor horas quibus verò amara non sapiunt, vel etiam qui colicis doloribus & suffocatione matricis constantur, item prægnantes & pueri, hi omnes ex rotulis his meis contra pestem mane duas, interdum aliquando unam deglutiant.

R. Cortic. citr. ʒij. Ossis de corde C. margarit. præp. an. ʒß. saphyr. præp. gr. ij. ol. macis gr. ij. ol. cinnam. gr. v. spec. liberant. ʒß. diarrhod. abb. ʒij. sacch. clarific. lbj. aq. scord. card. ben. an. ʒij. aq. cinnam. ʒß. coq. sacch. ad aq. consumptionem & F. rotulæ, s. a.

Si de infectione cuidam constar, ille mox de antidoto meo, quæ sequitur, accipiat ʒijß. in aceti vini cochl. vj. quod si vero infra viginti annos constitutus sit, sumat ʒj. in cochl. liij. annos autem natus decem, ʒß. in cochl. iij. quem aciditas aceti offendit, misceat acetum cum aq. card. ben. sudoremque provocet pro virium tolerantia, ad minimum usque ad unam horam, ad summum verò ad tres, sudoremque faciei semper abstergat, lectumque mutet. viresque syr. acetos citri, & post semihoram iusculo jucundo restituet.

R. Pulv. scord. sem. rutæ gentian. an. ʒiiij. theriac. mithridat. an. ʒijß. conserv. ros. ʒj. cum syr. acetos. citri q. s. F. electuar. dosis ut supra: quavis antidotum hoc ad duas vices in promptu habeat, ut si prima vice illud vomitu rejecerit, aliam dosim substituere queat: præterea duabus horis post cibum, aut septem horis post invasionem pestilentis antidotum meum, aut theriacam secundam vice reassumat infectus, denuo sudet, viresque ut antea restitiat tandem ad reliquiarum pestilentium omnimodam discussionem altero vel tertio die, singulis sex horis, sumat duas aut tres ex rotulis nostris contra pestem

XXXX a

supra

supra descriptis.

Accidit verò ut peste correpti communiter in principio somno profundo indulgeant, quo malignitas ad cor retrahitur, ipsique infecti in summo vitæ discrimine versantur; quo tempore ruta & acetum naribus adhibeantur, omnique ingenio somnus excutiat: prorupte bubone, opus est accerere chirurgum, qui localia modo debito administret, in cujus defectu, præparentur sacculi ex fol. alth. M. ij. rad. alth. & lil. alb. an. ʒij. fol. agrimon. scord. an. Mʒ. sicuum numero 2. & duo decocti alternatim parti affectæ imponantur, in promptu quoque sit diachyl compos. post fomentationem tribus vicibus in die, applicandum: post emolliationem bubonis aliqualem, accipiat cepa theriaca impleta, & assata, quæ contusa cum sicibus, melle & farina permisceatur & adhibeatur: qui si apertus fuerit, huic mixturæ vitellus ovi adjiciatur corrosiva & incisoria non nisi summa necessitatis urgentia in actum ducantur. Anthraces egregiè tritico à sanis masticato & illito mitigantur; si deinde saphyrus ipsi eminus admoveatur, & in orbem circumtrahatur: carbunculos eisdem tandem maturat, & ad supurationem perducit, ambesioneq; inhihet unguentum meum, quod hoc modo se habet.

R. Terebinth. lot. in aq. ros. ʒij. butyr. non salit ʒij. theriac. opt. mithrid. an. ʒʒ. vitell. ovi. numero 2. M. F. linimentum tempore bubonum & exanthematum, rotule meæ

alexiteriæ, & viribus non obstantibus, purgationes lenitiuæ in usum veniant. Deus omnium verè resipiscientium Christianorum clementissimè misereatur. *Jacobus Horstius. obs. 28. lib. 7. obs. Gregor. Horstii.*

Præter communia consuetæ, magno cum successu in principio syrupus emeticus exhibeatur, quem des. ribit *Angelus Sala* libello suo de peste, vocatque oxyssacchar. vomitivum contra pestem; cujus descriptio talis est.

R. Vitri antimonii hyacinthini more *Manbhal.* præp. & subtiliter pulver. ʒj. cinnam. cl. zedoar. lign. aloes resinosi opt. sem. angelic. an. ʒij. croci anglia opt. ʒʒ. aceti rosac. ʒxviij. omnia hæc vitro capaci infundatur, optime claudantur, ut nihil expiret; & digerantur in B.M. per viginti quatuor horas. Postea balneo refrigerato coletur diligentissimè, vel per chartam bibulam filtratur, ut fiat pellucidum: postea tantum sacch. cum. aq. ros. solvatur quantum est pondus prædicti liquoris, coque saccharum ad consistentiam confectonis man. ch. & postea calidum adhuc pedetentim cum dicto liquore permisce, & servetur ad usum: longo enim tempore conservatur: quanquam verò à ʒij. ad ʒvj. vel ad summum ad ʒj. author hoc ipsum medicamentum præscribat, nos tamen observavimus, tutò in adultis ʒj. dari posse: primis viis hoc modo per tolerabilem vomitionem purificatis, citius alia medicamenta malignitatem per sudorem expellentia retinentur. Medicamentum est tiffissimum,

tissimum, cujus beneficio plerique convaluerunt, qui primis statim diebus, eodem cacochymiam circa primas vias evacuarunt; superaddito postea diaphoreticorum usu: inter quæ duo potissimum experta notavimus, nimirum aquam alexipharmacam *Dom. Plateri* (de qua supra subsect. 4.) & bezoardicum minerale, cujus efficaciam non tantum in febribus malignis, sed etiam in ipsa peste presentissimam observavimus; cujus Oss. ad summum, ita malignitatem pestiferam expugnasse recordamur, ut anthraces & bubones postea natura protinus separaverit oxyfacchar. etiam *Salé* ipsis infantibus minimè noxium est, modo cum prudentia medica præbeatur. *Gregor. Horstius.* obs. 30. lib. 7.

Subsectio octava.

Pro Peste.

Celebratissimus & in Xenodochiis multa laude conspicuus est hic pulvis *Dr. Hesse* adscriptus.

R. Sacch. cand. Zij. zinzib. alb. Zij. camphor. 3j. M. F. pulvis dosis 3j. ex liquore convenienti ego pro zinzib. zedoariam substituerem sanè camphora mirabile est & efficax pestis alexiterium, & meo quidem iudicio plus (tempestivè data) virium obtinet, quam vel pretiosa qualibet medicamenta bezoardica attamen in magnis capitis & ventriculi doloribus hac cautè utendum hoc insigniter, ac momentanea quasi vi semel

admirabunde profuisse vidi.

R. Smaragd. præp. lap. bezoard. or. an. gr. vij. hyacynth. præp. gr. iij. M. F. pulvis porrectus fuit à me ex liquore convenienti, mulieri cuidam pestilenti febre correptæ, omnia alia remedia averfanti: quo assumpto, abactis fevorum symptomatum seditionibus, & in salutem converso morbo, evasit. Inter approbata pharmaca quibus debellandi facultas à Deo concessa est, primas tenet aqua illa theriacalis clarissimo *D. Ssapedio* inventore, cujus tam in præsertione, quam in curatione tanta vis est, ut nobilia quantumvis medicamenta alia, multùm superet, ac longo post se intervallo relinquat ejus hæc est descriptio.

R. Theriac. Andromach. mithrid. Damocratis an. 3vj. pulv. elect. de bolo apud *Joubertum* bezoard. apud *Nicolaum*, an. 3ij. aq. vitæ per balneum bis destillatæ, vini malvatic. aceti rutæ. an. lbj. succ. rad. pimpinell. limon. an. 3vj. simul in balneo rorido destillantur lento igne, ac stillatio huic liquori in phiala vitrea conservato immisce theriac. veteris 3vj. maneatque sic simul omnia, ut in fundo theriaca quiescat hæc aqua quo vetustior eo melior exister datur adultis 3j. & ut ab ejus assumptione sudent præcipitur, reiteraturque die sequenti, & tertio, quousque bubo aut carbunculus eruperit, aut is ipse maturior factus vel apertus sese expurgaverit junioribus dimidia dosi suffecerit quandoquidem verò hæc aqua ob magnam theriacæ quantitatem

titatem satis pretiosa existit, ideo ejus author aliam hac viliozem astruxit, quæ sic habet.

R. Conditi pro familia *Stapediana* ℥ij. aq. vitæ semel in balneo extractæ, vini malvar. aceti rutac. succ. rad. pimpinell. limon. an. ℥ij. è balneo liquor evocetur; cui permisceantur theriac. veter. ℥iiij. resideatque per quietem in fundo theriaca datur paulo majore pondere si corpora robusta sint, alioquin æqualis usus fuerit conditum pro familia *Stapediana* hoc modo concinnatur.

R. Granor. juniper. ℥vj. caric. ping. numero 12. nucleor. nuc. jugland. ℥viij. conserv. fl. borrag. bugl. an. ℥ij. theriac. veter. mithrid. opt. an. ℥ij. rad. tormentill. gentian. pimpinell. angelic. zedoar. an. ℥j. cum syr. de limon. F. conditum, ex rad. bardanæ & vincetoxic. unâ cum corticib. fraxini liquor sudori eliciendo per commodum distillatione provocatur, quem aquam bardanæ compositam nominare consuevimus: medicamentum sanè insigne quo Clinici ac medici *Genevenses* summa cum utilitate usi sunt, seque ejus assumptione à pestilentis morbi insultibus tutos reddidere ea sic componitur.

R. Rad. bardan. rec. vincetoxic. rec. cortic. median. fraxini, an. ℥ij. minutim incisa infund. horis viginti quatuor in vini albi odoriferi & aceti rutac. an. ℥vj. postea destillantur in B. M. addendo post destillationem liquori in excipulum transfuso, ol. sulph. acid. rectificati q. s. pro ma-

nifesto acore; adjiciendoque in singulas libras camphoræ in nodulo ligatæ ℥ß.

Cognita sunt mihi ac jamdudum perspecta sulphur. ac vitrioli in peste pellendâ remedia; quæ in diræ hujus luis emollitione supremam laudem merentur, cum nulla sit putredo, cujus vires horum spiritus non frangant, nulla infectio quam illi non superent, nulla humorum depravatio, quæ per illos non corrigatur sanè (ut liberrimè loquar) si mihi vitriolorum medicamentorum usus vel interdiceretur, vel inhiberetur, ego ad pestis curationem nunquam vel saltem inermis accederem pro præservatione hoc vino ego usus sum.

R. Fol. absynth. M. jß. scordii card. ben. an. M. j. dictam. cret. Mß. cortis. citr. ℥ß. rad. pimpinell. ℥jß. incisa grosso modo M. F. nodulus, qui immergatur vino, de quo potetur haustus unus post sumptum jentaculum. *Raymundus Mindererus. lib. De pestilentia, cap. 15. & 20.*

Subsectio nona.

Pro Peste.

EGO sacculos ex arsenico hic pro multis ordinavi: etiamsi *Craus* noster valdè repugnet. Multi proceres in aula cordis regioni applicatos continuo absque ulla noxa circumferunt. Retulit mihi quoque nuper Chirurgus Aulæ nostræ jam senior, se in multis pestilentibus constitutio-

nibus

nibus fuisse, & sua manu infectos plurimos tractasse; semper tamen à contagione immunem permanfisse, quod secum gestaverit radicem plantag. maj. sacculo inclusam, & cum filo regioni cordis adaptatam ut res celetur, pulveris lavendulæ aliquid admiscere solet; & hinc inde distriboere quicquid sit, sæpe etiam parvis gratia rebus inest. *Petrus Monavius*. epist. 37. lib. 2. epist. & consil. *Crotonis*, & c.

Insigne præservativum paratur ex sacch. cando & spiritu salis dulcis hoc modo.

R. Sacch. candi albi pulveriz. ℥iij. imbebe cum spiritu salis dulcis ad formam elect. cujus dosis omnibus diebus mane jejuno ventriculo ʒj. omnem putredinem abarceat, & ventriculum cum visceribus reliquis in optima conservat dispositione.

Spiritus Salis dulcis sic fit.

R. Spiritus vini & spiritus salis, an. destillentur ter vel quater, uniuntur inseparabiliter & edulcescent. *J. Hartmannus*. pract. Chymiatri. pag. 366.

Antidoti non inutilis hæc formula.

R. Theriac. el. ʒj. bol. armen. veri cum aq. card. ben. aliquoties loti ʒij. spec. diamargar. frigid. ℥iij. sem. citri, scord. scabios. an. ʒj. ras. monocerot. ʒj. cum syr. de succo acetos. F. conditum cum aqua card. bened. usurpandum. Celebratur quoque in morbis pestilentibus non inidoneum Canonici cujusdam, qui contra Pestis sævitiem, eo usuram haud vulga-

rem fecit apud Principes & Civitatum Respublicas insignes, quod sic se habet.

R. Spec. lætific. *Galen*i, terr. sigill. an. ʒj. bol. arm. præp. ʒß. theriac. ʒiij. conserv. ros. borrag. bugl. an. ʒj. syr. viol. q. s. F. Electuarium. *J. Wierus*. lib. 1. Observ. obs. 3.

Quidam cui demandata erat cura tertie partis Urbis Peste afflicte, omnes serè curavit vomitorio composito ex ʒij. cujuslibet vitrioli, mellis ʒij. & aq. ʒvj. simul mixtis; quod exhibebat statim, ac apparebant aliqua signa morbi imminantis, vel præsentis; ita ut vix decem aut duodecim obierint in suis partibus, cum in reliquis pauci evaderent quod denotat vires & necessitatem vomitus in tali casu. *Siméon Jacoz*. obs. 99. cent. 4. *Observ. River*.

Cum Pestis sævillima grassaretur *Montpelii* anno 1630. duo ægotantes Peste correpti, ad me miserunt, ut quid acturi essent, præciperem. Ego in memoriam revocans me legisse apud *Paracelum* muriam encrasicholorum piscium (*Anchors* vulgò dictorum) nonnullos Peste affectos liberasse; consilium dedi, ut eandem sumerent. Unus murie scutellam sumpsit solam, alter eam urina permixtam, & uterque liberatus est, oborta evacuatione vehementi per vomitum & secessum. *Samuel Formius*. obs. 37.

In eadem Urbe, tres ejusdem familie, maritus nempe, uxor & soror illius, Peste correpti sunt ster-
cus proprium cum propria urina dissolutum

solutum & linteo colatum hauserunt, unde gravissimus vomitus & alvi fluxus obortus est; & omnes à Peste immunes evaserunt. *Samuel Formius*. obs. 38.

Chirurgus *Hispanus*, cognomento *Guardiola*, Xenodochii infectorum Praefectus in obsidione *Ostendana*, ostendit mihi frustum succini rubentis, quod sibi toto triennio dixit unicum fuisse *Zenexton* cuius arcum erat; quod scilicet ad septem pulsus principales fuisset constrictum usque ad calorem: nimirum utrinque ad tempora, ad carpos, malleolos, & ad sinistram mammam. Ego vidi illum semper praeservatum, cæteris coadjutoribus è medio sublatis. Vidi etiam frequenter venenatorum vulnorum, dissoluto in spiritu vini succino, factas sanationes alioqui penitus desperatas. Nil stomacho, intestinis, nervis, imò & cerebro gratus est succino in vini spiritu resolutum.

Hibernus Butlerus me conscio *Londini* aliquot millia Peste curavit, jussit enim Bufonem magnum mense *Junio* post meridem captum, tibiis suspenderem propè focum, illique subrederem patinam è cera flavatandem à triduo suspensionis Bufo evomuit terram & aliquot infectas ambulantes, nimirum muscas nigris alis subviridi colore quasi deauratis: mox autem à vomitu Bufo obiit: nec ante triduum evomuit, licet pronus penderet. Dixit autem mihi quod sat remedium haberem curandis 40. millibus Peste correptorum, promi-

sirque mihi se ostensurum rei cardinem; sed repente in exilium proscriptus abiit: saltem ego has sordes vomitu rejectas, itemque exsiccatum Bufonis cadaver separatim in pulverem tundi iussi; & cum tragacantho trochiscos formavi: quibus feliciter usus sum tam ad praecautiorem Pestis, quam ejusdem sanationem. Dein *Julio* mense decrecente Luna veteres Bufones cepi, quorum oculi scatebant albis vermibus, nigrisque capitibus prominentibus, adeo ut uterque oculus totus in vermes transformatus esset, fortè quinquaginta numero, in singulo oculorum foramine. Vermes erant dense compacti, quorum capita foris eminebant, & quoties aliquis egredi conaretur, statim Bufo apposita manu egressum vetabat. Hos Bufones ad vomendum coactos, ut dixi, per suspensionem, reperi dare excellentissimum *Zenexton*. Vermes enim in patinam ceream deciduos, simulque cum eo quod per vomitum rejecit in trochisch. parvulos redegei, addito cadavere Bufonis, & cerea patina gestati autè trochisci ad mammam sinistram, arcebant contagium, & loco infecto alligati, statim virus extrahebant: erantque trochisci promptiores ac validiores, si in usum aliquoties recidissent, quam recentiores.

Hippocrates omne vinum quod in Peste dabat, suffiebat hoc modo: poculum stricti colli lychnio ardentis sulphuris suffiebat, vinum ad tertiam partem affundebar, ac poculum arde conclusum agitabat, dudum conquassando

sando sursum & deorsum; donec vinum omne gas sulphuris in se combibisset. Dabat etiam vinum salsum fervidum, non autem tepidum, ut nauseam compesceret, & sudores potenter cieret; addebatque sulphur, ad gr. xxiv. ut suo velut odore Pestem interimeret quia sal abstergit, à putredine præservat, & sulphur venenum cohibet hinc sudorem præscribebat triduo ad minimū quotidie autem sudabant bis, & vice singula per diei sextantem, si poterant: primis diebus plus ac deinceps consequenter minus. Inter sudandum tollebat omnem potum, peracto sudoris termino, hordei cremore cibabat, & pro potu exhibebat vinum græcum picatum, cui inerant pauca grana salis & sulphuris. folia autem asari, aceto macerata, calida superponebat Buboni, plantis pedum & manuum, quæ post horas duodecim singulas, sepeliri iussit. *Hispania* raro Peste affigitur, ex eo quod utatur picato vino, cum enim doliis careant, plerumque vina coriis picatis conservant. Odor picis suffumigio plurimis provinciis Peste contaminatis familiaris. Hodie magni fit antidotus *Oroietani* pro Peste. *Jo. Helmontius.* tractatu *De Peste.*

Memini me haud infrequenter in *Germania* Rusticos quosdam observasse, qui quotquot in campis Bufones deprehenderent, eos mox stipitibus infixos Solis æstu torrefacerent, pellemque servarent: cum itaque facti rationem instantius urgerem, dixerunt se pelles Bufonum exsiccatas

in tempus Pestis conservare; hoc enim unicum iis domesticum contra Pestis virulentiam remedium superesse; siquidem ulceri pestifero applicatis pellibus bufoniis, statim se extracto veneno à morte liberari. *Athanasius Kircherus.* lib. *De Peste.* sect. 3. cap. 6.

Subsectio decima.

Pro Peste.

A Ne illæ peste correptæ cum duobus anthracibus incipientibus, præscripti hunc haustum sudoriferum, à quo benè & tota ferè nocte sudavit cum magno levamine.

R. Extract. card. ben. sal. absynth. an. ℥j. sal. card. ℥ss. theriac. ʒj. aq. nostræ theriacal. aq. card. ben. an. ʒj. ol. vitriol. gt. xv. M. F. haustus.

Ad sitim hoc julapium præscripsi.

R. Aq. card. bened. ℔j. aq. scabios. acetos. an. ℔ss. syr. de succo citri ʒij. ol. vitrioli q. s. ad gratum acorem. M. F. julep. statim post meridiem reiteratus fuit prior haustus sudoriferus, à quo cum rursus optimè sudasset, anthrax qui in medio ossis sterni erat se extendit ad latitudinem semidaleri Imperialis, tunc pulticulam nostram ad carbunculos illi imponere, & ter de die renovare iussi, quæ ita se habet.

R. Rad. consolid. maj. sic. sol. scord. sic. an. ʒij. rad. althæe sic. farinæ, sem. lini cribratæ, pollinis farinæ tritici, an. ʒss. F. pulvis subtilis,

Y y y

lis,

lis, cui affunde aq. q. f. coq. aliquantum ut mucilagines solvantur, & compositio ad puliculæ crassioris formam deveniat. cui adde mell. terebinth. unguenti Apostol. an. ʒiij. picis, liq. unguenti basilic. an. ʒij. vitell. unius ovi, croci or. ʒj. M. interdum addebantur theriac. ʒij. hanc puliculam ob eximiam utilitatem in frequenti usu habuimus, & ex multis tentatis nihil invenimus, cum quo carbuncolorum separatio & curatio citius ac melius perageretur super linteam pinguiusculè extendebatur, & imponebatur anthraces tandem à vicinis partibus separati sunt; quibus extractis, unguentum mundificativum de apio cum unguento Apostol. mistum ter quaterve impositum fuit. Deinde cum unguento aureo cavitatibus carne repletis, & emplastris ad cicatrizationem perductis, ægra convaluit.

Aqua theriacalis qua semper cum felicissimo & admirabili successu usi sumus ita parabatur.

℞. Rad. imperator. petasid. angelic. carlin. valerian. an. ʒiijss. rad. enul. camp. cort. arant. sic. an. ʒiij. fol. scord. absynth. an. ʒij. card. ben. ʒiij. fl. ros. rubr. ʒss. stach. ʒiij. bacc. junip. ʒiijss. granor. cardamom. min. ʒv. cinnam. el. ʒj. hæc omnia sumantur sicca, concind. simul & grosso modo contundantur, iisque affundantur in cantharo lapideo vini albi, Rhenani vel Gallici tenuis. ℥xxij. aq. ros. ℥ij. vase bene obturato stent in infusione decem diebus, tunc addantur hæc virides herbæ & recentes

conscissæ, sol. rutæ, M. vj. tanacet. M. iij. meliss. rorismar. pimpinell. an. Mjss. Maneant simul in infusione adhuc per octo vel decem dies quotidie baculo commovendo: postea affunde succi citri ℥ij. & stent adhuc per quattriduum, postea super ignem leviter semel ebulliant, & colentur, & in torculari fortissimè exprimantur; colatura expressa destilletur in B. M. per Alembicum vitreum. Hæc est nostra aqua theriacalis, quæ maximarum est virtutum, quæ non tantum veneno pestilenti resistit, cor à malignitate defendit, & sudores movet, verum etiam in debilibus jumentis libescentes vires miro modo corroborat. Mirum dictu quam insignes ejusdem effectus in hac Peste, aliisq; febribus malignis comperti fuerimus. Illud quod post destillationem in fundo cucurbitæ remanet, adjecta aqua card. ben. attenuandum, & per chartam emporiticam colandum est, quæ colatura lento igne exsiccanda est ad extracti consistentiam, quod usui servandum. Hoc extractum Magistrale vocavimus, *Isbrandus Diemerbræck*. hist. 1. lib. 4. cap. 3, & 13. & 5. lib. 3. *De Peste*

Subsectio undecima.

Pro Peste.

Mulier quædam triginta annorum Peste correpta, carbunculum habuit in latere dextro supra costas spurias: aderat etiam febris cum maxima anxietate & inquietudine,

dine, sumpsit varia sudorifera & antidota, quibus non obstantibus morbus in eodem statu continuavit usque ad diem quartum; tuncque menstruorum fluxus copiosior accessit extra ordinarium periodi tempus: quod cum mihi indicasset, statim tale sudoriferum exhibui.

R. Corall. rubr. præp. terr. sigill. C. C. usti, an. ℥j. dialcord. ℥j. aq. theriac. aceti vini rubri, an. ℥j. M. pro uno haustu. Jussi etiam ut sepius de die comederet particulam hujus conditi.

R. Spec. diatrium santal. ℥ij. troch. de terr. sigill. ℥jss. fl. sulph. ℥j. conserv. anthos ℥ijj. conserv. ros. rub. 3v. dialcord. ℥jss. syr. granat. acid. q. s. F. electuar. his duobus medicamentis fluxus ille paulatim rursus imminutus est, sed tamen ante diem quintum non omnino substitit. carbunculus impositione pulticulæ nostræ ad anthraces, brevi separatus, & ægra pristinae sanitati restituta est in hac peste *Noviomagensi*, menstruorum fluxus criticus (qui alioquin salutarius esse solet) periculosus erat, nam multoties observavimus, si in ipso principio antidotis astringentibus (statim enim ad ea confugiendum erat) paulatim non cohiberetur, quod possea ut plurimum nullis remediis coerceri posset, sed ægras dejectis viribus citissime occideret. *Isbrandus Diemerbroeck*, histor. 10. lib. 4.

Domini *Calberry Nobilis Anglus* cum *Noviomagum* venisset, simul ac urbem ingrederetur, insolitum quandam fetorem percepit, à quo ipsi

nausea facta fuit, & caput doluit. Postridie manè è somno expergefactus valde nauseabundus fuit, & dolorem cum dura tensione in parotide post aurem sensit: ipse pestem metuens, summo manè ex massa pil. *Ruffi*, quam semper secum portabat, quatuor pilulas confecit, easque deglutivit: à quibus post sex horas alvus ter quaterve dejecit, & simul etiam cessavit dolor post aurem. Meridie tamen prandere non potuit: circa vespere rursus tres quatuorve spontaneos secessus habuit, quos magna cordis anxietas cum debilitate insecuta est: sequenti nocte magnus alvi fluxus una cum febre supervenit, mane consilium meum expetiit. Exhibui hoc sudoriferum hora sexta matutina.

R. Terr. sigill. bol. arm. corall. rubr. præp. C. C. usti, an. ℥j. extract. rutæ ℥jss. salis scord. ℥j. theriac. dialcord. an. ℥ij. aq. theriac. ℥ij. M. F. haustus: hinc per tres quatuorve horas fortiter sudavit cum levamine, & alvi fluxus usque ad meridiem substitit: statim post meridiem alvus rursus emota est: tunc eundem haustum rursus assumpsit, & multoties illo die ac sequenti nocte particulam hujus conditi comedit.

R. Troch. de terr. sigill. fl. sulph. C. C. usti. an. ℥j. spec. diatrium santal. ℥ij. dialcord. conserv. ros. rub. mixtæ cydon. an. ℥ijj. syr. granat. acid. q. s. M. F. conditum.

Ad sitian usum est hoc jusculo.

R. Aq. card. ben. lbj. aq. scabios.

Y y y y 2 lbj

ſbß. conferv. roſ. ʒiſß. rob. acacie ʒij. ol. vitriol. q. ſ. ad gratum accorem. M. & poſt horam colentur per linteum, & fiat julepus. Verum his nihil imminutus eſt alvi fluxus. Poſtea ſudoriferum tali modo præparatum eſt.

R. Rad. tormentill. ʒß. raf. ſantal. rubr. ʒiſß. cortic. granat. ʒj. ſol. pimpinel. viiid. M.ß. rutæ, card. ben. & ſcord. ſicc. an. p. j. ſem. card. plantag. an. ʒj. fl. balauſtior. roſar. rubr. an. ʒiſß. aq. q. ſ. F. S. A. decoctio ad ſbß. R. hujus decocti ʒiij. troch. de terra ſigill. ʒß. C. C. uſſi ʒj. theriac. ʒj. diſcord. ʒß. M. F. hauſtus quo aſſumpto, fortiter ſudavit, & alvi fluxus aliquantum imminui viſus eſt, qui tamen ſtatim poſt ſudorẽ æquẽ magnus rediit: atq; tunc primũ ſanguinolentæ dejectiones, poſtea ſanguis purus abſque dolore deſluxit, hinc viribus totaliter proſtratis, ipſius animæ effluuium inſectum eſt. *Mercurialis* & alii magni Medici ex decreto *Avicennæ*; Peſtis curationem à purgatione incipendam eſſe ſtatunt: verum minimè recipiendum eſt illud conſilium, cum ratio & experientia contrarium doceant. Ratio, quia ſalutaris naturæ motus hoc pacto intertuſbatur, ac vires maximè deſiciuntur: Experientia, quæ hæcenus docuit omnes ægros peſtiſeros, qui purgantia ſumpſerunt, ſubſequenti ut plurimũ lethali diarrhæa, vel exitiali virium proſtratione, fuiſſe extinctos. Si parva pilul. Ruſſi quantitas in prædicto ægro naturæ motum adeo interturbaverit,

ut ad veneni expulſionem per commodas vias reduci non potuerit, quæ non mala à purgantibus fortioribus metnenda ſunt? *Iſbrandus Diemerbroeck*, hiſt. 13. lib. 4.

Subſectio duodecima.

Pro Peſtis præſervatione.

AD Peſte afflicto inveniſſendum vocatus, ſimul ac cubiculum ejus intrarem, ſtatim peſſimum crementorum (alvi enim fluxu laborabam) fortorem naribus percipi, à quo graviter affectus fui. Poſt breviffimam viſitationem domo ruriſ egreſſus, ilicò me vertigine, naſea, & cordis anxietate affectum ſentii, ita ut peſtilens contagium me concepiſſe non dubitarem: quapropter poſſiſſe omnibus negotiis, ſtatim me domum contuli, atque tabaci optimi quinque ſexve ſiſtulas ſumiſuſione exhausti; cujus uſu omnia prædicta ſymptomata ita penitus evanuerunt, ut neminimum quidem mali amplius ſentirem: tunc ruriſ ſoli prodire, & reliquos ægros viſitare volens, theriac. ʒj. præſumpſi atque ita deinceps optimè valui. illud ipſum durante hac Peſte mihi ter quaterve accidit, ut ſtatim ſimulac me aliquam contagionis labem concepiſſe arbitrarer, eodem modo ad copioſiorem tabaci uſum conſugiens, liberatus fucri. Tabacum pro inſigni præſervativo remedio ſemper habui, ejuſque fumum in ipſo conceptuſuiſ principio mihi aliquoties inſigniter pro-

profuisse comperi: referunt etiam quondam *Londini* ab horribili peste illic faviente immunes fuisse omnes illas domus in quibus tabacum vendebatur: verum *Noviomagi* illa feclicitas omnibus tabaci Mercatoribus non contigit: nam aliquos ex iis peste correptos fuisse novimus: in ædibus tamen primarii tabaci Mercatoris *Thoma Pieters Angli*, qui numerosam liberorum, famulorum & ancillarum familiam alit, neminem, quod scio, pestis invasit; præter unam ancillam, quæ & ipsa brevi convaluit. *Isbrand Diemerbræck* histor. 17. lib. 4.

Durante hac peste, mirabantur multi, quomodo fieri posset, ut ego, qui quilibet ædes infectas, & omnes ægrotos indiscriminatim invisebam, à tanta malignitatis & contagii violentia non læderer, ac proinde meum vivendi ordinem plurimi diligentissime considerabant: quem, ut omnibus cognitus esse possit, hic describam: omnes animi vehementes motus, quantum poteram, inhibebam ac fugiebam: inridus plane vivebam, nec pericula, nec mortem, nec aliud quippiam timens: mihi eodem redibat, ædes ne infectas, an non infectas adirem: nec terrori, nec ira, nec majori locum concedebam: si forte meipsum aliquomodo contristatum perciperem (quod cristi illo tempore interdum fieri non erat alienum) tunc tribus quatuorve vini haustibus assumptis cor exhilarabam: atque ita civilimè omnem melancholicum luctum fugabam: in victu utebar cibis eucymis, abstinendo studiosissi-

mè ab iis quos aliis noxios fuisse animadverteram, quales erant carnes porcine & halcees: semel aut bis in septimana cubitum iturus deglutiebam unam aut alteram pilul. ex anti pestilentialibus nostris: potus mihi erat cerevisia ordinaria, ut & vinum tenue album, quo interdum usque ad hilaritatem, nunquam ad ebrietatem utebar: manè inter horam quartam & quintam ægros invisurus, nihil omnino assumere poteram (quod tamen ipsemet valde improbum) nec cibi, nec potus, nec medicamenti, sed ad omnia nauseabam, ac proinde præmissis piis precibus, meamque sanitatem Deo opt. max. commendabam, & solummodo aliquot grana cardamomi min. masticando, jejunos primos ægros invisebam usque ad horam sextam: tunc vel theriac. vel diascord. pauxillum, vel corticem arant. conditam, vel ut plurimum rad. helenii condit. tria quatuorve frustula assumebam: post horam septimam frustum panis cum butyro & caseo ovillo viridi jentabam superbibendo haustum cerevisiæ: inter octavam & nonam sæpe quidem, sed tamen non quotidie, data occasione, haustum vini absynthiis bibebam: circa decimam, si per otium liceret, nitulam unam tabaci exsugebam: statim post prandium duas tresve fistulas, nec pauciores post cenam: sæpe etiam intermediis horis post meridiem hic illic, ubi occasio dabatur, adhuc duas tresve fistulas sumebam: si verò ab ægrotorum foetore nec vel tantillum alteratum sentirem, statim

tim postpositis omnibus negotiis quantumvis necessariis, qualicunque dici hora foret, duarum triumve tabaci fistularum fumum suctione traheram: nam ut verum fatear, tabacum pro primario præservativo in peste semper habui, neque aliud melius pro ordinario usu hactenus inventum fuisse existimo, dummodo illud sit melioris notæ, ex maturioribus foliis infuses coactum. *Isbrandus Diemerbroeck*, cap. 12. lib. 2. *De Peste*.

Subsectio decima tertia.

Pro Peste.

Quidam pestilenti febre, absque ullo externo pestis signo, correptus est, cum summa anxietate, siti & capitis dolore: statim in ipso principio advocatus Chirurgus, sanguinis uncias aliquot extraxit: æger inter Chirurgi manus animi deliquio correptus est; quod cum diutius perdurasset, advocor, inveni ægram sudore frigido perfunctum, prædixi mortem; intra horæ quadrantem expiravit. *Forstius* scribit in peste *Delpheusi* venæsectiones profuisse, si intra duodecim vel viginti horas celebrare fuissent, alias noxias fuisse: nos verò in hac peste omnes venæsectiones etiam in ipso morbi principio factas valde noxias fuisse non tantum in prædicto ægro, sed in plurimis etiam aliis observavimus. *Isbrandus Diemerbroeck*, hist. 33. lib. 4.

Var quidam fortis peste correptus

vomuit, capite doluit, ingenti sopore & cordis anxietate pressus est: hanc haustum statim exhibui.

R. Theriac. 3j. salis communis ʒij. aceti vini fortiss. ʒiij. *M. F.* haustus: ab hoc assumpto per sex horas vigilare iussi: vehementer sudavit, simulque bubo in inguine dextro erupit. Postridie eodem haustu reiterato, iterum copiosè sudavit, atque ab anxietate & capitis dolore in totum liberatus fuit: duo carbunculi satis magni sinistrum femur invaluerunt, quibus a Chirurgo s. a. tractatis æger brevi convaleuit, tumore inguinis lenissimè evanescente: eodem modo cum sceleratissimo successu multis pauperioribus in ipso morbi principio exhibui solius aceti ʒiij. vel iij. cum salis marini p. j. & optimè sæpius profuit: interdum etiam theriac. 3j. admiscui: sed notandum, non omnibus promiscuè acutum esse exhibendum; ab ejusdem usu arcendi sunt illi qui in pectore aliquod vitium habent, ut sunt tussiculosi, asthmatici & similes, qui ab aceto pessimè afficiuntur. *Isbrandus Diemerbroeck*, hist. 42. lib. 4.

In hac peste semper lethale signum erat si fonticuli exsiccarentur, nec ulcus, quod scio, evasit, in quo exsiccatio hæc visa fuit. *Idem*, annotat. ad hist. 51. lib. 4.

Esti Niddanus, Simonius, Mercenarius, aliisque clarissimi Medici armulæta ex arsenico & sublimato confecta, tanquam divinum remedium ad pestis præservationem extollant, nos tamen in hac peste nimini illa profuisse animadvertimus. *Idem*, annot. ad hist. 44. lib. 4.

For-

Fonticulos ad præservationem à peste inter præstantissima subsidia semper habuimus & multoties observavimus, si quid veneni jam intus conceptum esset, illud per eisdem vel spontè naturæ, vel medicamentorum ope insigniter & citò evacuatum fuisse. *Idem.* annot. ad histor. 110. lib. 4.

Eques quidam audax & maxime temerarius peste cum magna febre ac debilitate correptus, bubonem in inguine, & tres anthraces in corpore habuit: a quibus omnibus malis, cum optimè summi Dei auxilio sanatus esset, & jam rursus foras prodiret, nullas Deo gratias egit, sed satis impie gloriarus fuit, se ipsa peste nequiorum & fortiores esse; imò se neque pestem neque diabolum curare: audivit Altissimus, impia impiissimi hominis verba: quid sit tandem quinta circiter post perfectam sanationem hebdomada, rursus de novo peste correptus est: & ante diem sextum viri Arici pesti duram subiecit cervicem: multi negant illos qui à peste semel evaserunt, rursus peste corripi posse: inter quos est *Matthias Untzerus*, qui & has subjungit rationes, quia humor ille pestifero veneno fomitem subternens habilem, totus in illo morbo evacuatus & dissipatus fuit, ut non facile contagionis labem suscipere queat: vel quia cor antidotis in prima peste munitum porro qualitate alexiteria perficitur, qua venenum pestis à se longè propulsare valet: vel quod cor pugne priori cum pestilenti veneno assuetum, nunc iteratos

crudelis tyranni insultus eludat: minasque despiciat: verùm has omnes rationes ipsa experientia facillimè evertit. *Librandus Diemerbroeck* hist. 37. lib. 4.

Avenzoar inter alia commendat adversus pestem odorem urinae hirci à proprietate: & ego cum annis præteritis pro *Cæsaris Maximiliani* valetudine *Vinnam* ivissem, & quadam die pranderem apud Reverendissimum *Hungaria* Cancellarium, vidi in ejus ædibus servari magnum hircum; hujus rei cum causam quaesivissem, mihi responsum est, id fieri pro peste. Unde adnotavi hoc remedium *Avenzoar* etiam tempestate nostra alicubi adhiberi: sed magis laudo ut odores grati querantur: auctor est libro primo *Herodianus*, *Commodum* Imperatorem, quo tempore maxima illa peste *Roma* affligebatur, Medicorum Consilio, *Laurentum*, ubi silvæ è lauro complures viscebantur, secessisse: valere enim plurimum ad evitandam aeris contagionem, tum odores laurorum, tum ipsarum amenitatem umbrarum: addit, in ipsa quoque urbe de Medicorum sententia plerisque unguentis suavissimis nares atque aures opplevisse, suffituque & odoramentis usos esse, quod meatus sensuum odoribus illis occupati non admittant aerem tabificum, vel admissum majore vi longè superent.

Commendari cauteria ad præservandum à peste, invenio apud *Nicolaum Florentinum*; sed dicam quod ego vidi experientia; possum testari, me innumeros peste extinctos vidisse,

disse, nec unquam vidisse quenkum
qui haberet cauterium, præter unum
tantum, atque ille erat sacerdos. In-
terrogavi etiam hæc de re multos Me-
dicos, qui testati sunt neminem se
vidisse: quod quidem argumentum
esse potest, hoc genus auxilii magno-
perè conducere, & summa cum ra-
tione; quandoquidem per cauteria,
tanquam per cloacas, continuè icho-
res pravi, & putredini obnoxii edu-
cuntur. *Hieron. Mercurialis. lib. De
Peste. cap. 22. & 23.*

Subsectio decima quarta.

Pro Peste.

Imprimis celebranda venæ sectio
necne meritò ambigendum? quam
reverà hic pede sicco transiissem, ut-
pote exitiosam, nisi quidam, nescio
audaciæ magis, an imperitiæ pervica-
ces, non solummodò parçâ manu
sanguinem mitti curassent, sed & ite-
ratis vicibus copiosam ejus eduçtio-
nem usque ad deliquium nuper sua-
sissent.

Siquid veterum auctoritas, siquid
Neotericorum experientia valeat, si de-
nique calculum nostrum adicere li-
ceat, Phlebotomia in verâ & exqui-
sitâ peste semper suspecta, ne (quod
abundè comprobatum) una cum cru-
ore purpureo anima effluat; tam in-
gens discrimen concomitari experti
sumus hanc evacuationem: proinde
fatis mirari nequeo quâ acti insaniâ
hi vitæ humanæ proditores, carnifi-
cinam exercentes, deliramenta sua

alieno damno firmare audeant.

Verum non is sum qui inficior,
phlebotomiam in febre malignâ &
pestilentiali aliquandò locum habere,
& re deploratâ ob nimium mensium
vel lochiorum fluxum revulsionis
gratiâ consultò tentandam; summo
tamen sit piaculo illam in peste verâ,
& exquisitâ, celebrare: unicus tan-
tùm (uti memini) omnium quotquot,
ægrè evasit, qui dominante peste nu-
perâ sanguinis detractionem subivit.

Quod ad vomitionem attinet, cra-
pula præcedente, in ventriculo sabur-
râ noxiorum humorum congestâ, ur-
gente nausæ, ore etiam amaricante,
consentiente thoracis, & cervicis con-
formatione, in morbi infantia pro-
desse queant emetica remedia; inter
quæ illa eminere videntur quæ ven-
triculum abundè nimis sarcinatum ci-
tra catharsin subvertant, viz. *syr.
Diasari Fernelii*, *syr. scabios.* compo-
s. *oxym. scillit.* sal præsertim vitrioli,
&c. Antimonii præparationes non
æquè arrident.

Qui de meo consilio serum cerevi-
siale, foliis cardui, scordii, ulmarie,
petasitidis, &c. incoctis, addito oxy-
melite simplici, nullo licet emetico
prævio, affluenter hausere, levamen
inde, & emolumentum illicò expe-
riebantur.

Sin verò vomitio urgeat sympto-
matica, omnino exulant remedia
emetica, ne medicus, (agyrtarum
more qui theorematum medicinalium
ignari) symptomata promoveat, quæ
vires ob irrita conamina prosterment
possent, & mineram morbi etiam a-
liunde

hinc in ventriculū alliciant, illamq; inibi figant, unde mox vomitionis impetus immaniter procellosi, nullo quidem artificio compescendi.

Solvenda alvus necne, res quidem magis nodosa, & inter medicos dissentionis plenior: reverà pestium quarumcunque varietas, temperamentorum dissonantia, morbi complicationes variz, tempestatis incertitudo, quò minus regulas tradam hãc in re generales, quam maximè obstant.

Ego autem alvo suppressã satius duxi illam glandibus educere, quorū usum purgationi intestinorum commodiorem, & tutiorem comperi.

Cæterum medelæ cardo ex omnium quotquot Authorum, & practicum placito, & consensu, in hoc præcipuè vertitur; nimirum in citissimã veneni pestilentialis expulsionem, quam mirè, & unice præstare valent Alexipharmaca: foribus itaque prius ablegatis, ad hæc correpti, tanquam ad sacrum Asylum, confugiant.

Inter simplicia vegetabilia, supereminet radices *Asari Virginiani*, sive *Serpentariæ Virginianæ*. Dosis radicis in alkool v. e. a. reductarum à gr. liij. vel vj. ad ℥ij. ex vehiculo idoneo.

Secundum jure merito locum merentur radices *Contrayerva*, ex quibus etiam lapis oppidò celebris conficitur, cujus descriptionem paulò post tradam: dos. harum radicum subtilissime pulveriz. à ℥j. ad ℥j. ex aq. angelicæ, *Scordii*, *galepulari*, vel vino, &c.

A me autem gratitudo exigit, ut pauca hîc de zinzibere subnectam, cuius pulverem, atque condituram, multoties cum faustis ægrorum rebus exhibuimus; nempe hunc ad provocandam diaphoresin, atque illam ad vim contagii pestilentialis præcavendam.

Ad nos misit trochiscos ex *Anglia Americana* vir dignissimus, è carne anguis caudâ crepitante, nostro idiomate *Rattle-Snake*, confectos, à quibus commodi, & levaminis plus ægris, quàm à nostris domesticis obtigit.

Ex voto etiam cessit spir. cornu cervi ad ℥ij. vel ℥j. ex aq. epidemica.

Spiritus hic prout flammifer, actutum se per universum corpus diffundere potens est, ratione volatilitatis salinæ qualitatem pestis salino-malignam corrigendi vim habet.

Quotiescunque res in angustum adducta, ad mineralia confugiendum, quæ vi, & armis hostem pestilentialem foras projicere perhibentur, inter quæ agmen ducunt bezoarticum minerale, sulphur auratum, atque aurum vitæ, &c. præparationes ex aliorum chartis depromantur.

Sequuntur Medicamenta quedam composita.

Spiritus Theriacalis.

R. Radic. *asari Virgin.* ℥ss. *contrayerv.* ℥j. *toarnenill.* *icorzon.* petasitid. an. ℥j. p. sem. *cardui.* *calendulæ.* angelic. citri an. ℥ij. quibus præp.

zzzz

affunde

aſſunde ſpir. vini, aceti opt. an ꝑꝑ. diſſolve theriac. ven. ꝑꝑ. adde croci Ang. ʒij. M. indantur organis vitreis, & poſt oſtiduanam ſuper cineres di- geſtionem, diſtilla, in roſtro alembici ſuſpendendo caphuræ ʒiij. doſ. ad cochl. v. vel. vj.

Oleum Diaphoreticum.

R. Salis abſynthii, vel ſcordii, ſive rutæ ʒij. flor. ſulphuris ter, quaterve ſublimat. ʒj. ol. juniperi ꝑꝑ. invicem M. per biduum calore mediocri benè occluſa relinque, dein per retortam diſtilla, etiam alterâ vice diſtilla, di- gerendo per biduum, addendo ſalis abſynthii ʒj. doſ. ad cochl. j. vel ij. ex aq. angelicæ, vel ſcordii, ſacchara- tã, ad olei v. a. c. commixtionem.

Aectum Antiſepticale

R. Radic. ſcorzon. *Hiſpan.* cheli- don. maj. an. ʒij. contrayerv. ʒj. an- gelic. tormentill. an. ʒj. p. fol. ſcor- dii, meliſſe, ſcabioſæ, an. M. ij. ſum- mit. rutæ p. ij. dictamni cret. Mꝑ. flor. ſambuci, calendulæ an. p. iij. gr. junip. ʒij. raf. c. c. eboris an. ʒj. ſem. rutæ, cardui, citri an. ʒij. portulac. ʒv. cinnam. opt. ʒꝑ. caryophyll. ʒiij. theriac. Androm ꝑꝑ. quibus ſa. præp. aſſunde aceti ex vin. albo acerrimi ꝑꝑ. vitro opt. obturato digere per triduum, bis, terve de die conquaſſan- do, tum cautè diſtilla, ſuſpenſis cam- phoræ, & croci an. ʒij. in roſtro alemb. doſ. ad cochl. v. vel ſex.

Cæterùm quia correpti plerumque

erant nauſeabundi, & ad vomitionem proclives, ſicuti & potabiliùm quan- titas ventriculum ſarcinando, ejus ſubverſionem irritare conſuevit; re- media ſolidæ formæ locum habent, & hæc ex parte potiora videntur, vo- mitu nimarum ægrè excutienda, ut- pote adhærentia ventriculi parietibus, velut iis agglutinata: hujus generis præmanibus ſit maſſa ſequens, unde ex tempore boli conſiciantur.

R. Elect. de ovo mineralis ʒj. the- riac. Androm. ʒꝑ. pulv. ſerpentar. virgin. ʒv. cucianellæ ʒiij. croci pulveriz. ʒꝑ. cum ſyr. è ſucco meliſ- ſophyll. vel citri, coagmentetur maſſa, doſ. ad ʒij. addendo ſalis cardui, ab- ſynthii, vel ſcordii ʒj. plus, miſalve pro ſymptomatum vehementia.

Cl. & toto terrarum orbe Celeberr. The- odori de Mayerne præparatio Elect. de ovo Mineralis.

R. Ovum vulgariter ut in Phar- macopœia *Londin.* præp. de quo ſumè, & ſem. ſinapios vel crucæ an. ʒj. an- tidoti Saxonicæ ʒꝑ. lapid. prunelle ʒv. antimonii diaphoret. fixiſſimi, & croci metallorum ſimul uſtorum ʒiij. pulv. ſcordii, rutæ, zedoar. an. ʒiij. theriac. ven. veteris ʒiij. philonii *Turneri* ʒvij. gr. ij. M. & cum ſpir. the- riac. ʒiij. & mellis deſpumati q. ſ. F. Elect. molle, doſ. ad ʒiij. vel ʒij. ad vires præſidii hujus promovendas ad- jiciantur corda, & jecinora vj. vipe- rarum v. a. c. præp. N. B. in hac ſi- militer, ut & in cæteris antidotis, diu- tina ſetruentatio perquam necceſſa- ria,

ria, ut se invicem penetrent, & intimius associantur tot simplicia.

Sin verò alvus fuerit nimis cita, & lubrica, commodissimè exhibeatur lapis contrayerva, qui sic consociendus.

R. Pulv. radic. contrayerv. rec. ʒj. serpentar. virgia. ʒijss. extract. rad. angelic. tormentill. an. ʒij pulv. c. c. philosophicè calcin. chelorum cancrorum præp. pulv. corall. rubr. an. ʒijss. antimonii diaphoret. vel potius diaphor. Jovis ʒiij. cuchiaellæ ʒss. croci ʒj. aliqui addunt lapid. bezoar. orien. ʒij.) ambræ gryf. ʒss. cum gelatinâ spoliis serpentum, vel c. c. hngantur globuli f. a. exiccandi, dos. ad ʒij. vel ʒj. è vehiculo idoneo, &c.

Huc insuper spectat *Orvittano*, cujus confectio hæc.

R. Cardui bened. totius eupatorii maj. & min. an. ʒss. scordii, aristolochiæ utriusque, an. ʒv. viperinæ, h. e. echii, gentianæ, bacc. junip. bistortæ an. ʒj. bacc. lauri, tormentillæ, dictamini asij an. ʒss. carlinæ, angelicæ, an. ʒijss. rhabarb. imperator. scorzon. Hispan. valerianæ an. ʒss. morsus diaboli, calami aromat. an. ʒiij. theriac. Androm. opt. ʒiij. corda, & jecinora duodecim viperarum, terantur terenda subtilissimè, & cum f. q. mellis despumari fiat Elect. per tres menses fermentand. dos. ad ʒj.

N. B. Hæc & consimilia medicamenta, sive *Galenica* sive *Spagyrica* quorum præparatio, & digestio non citius, quam coquantur asparagi, absolvi queant, ut sint in promptu, & præ manibus expedit, ille enim τὰς μαχαρὰς καὶ τὰ πύλαιον ἀμύγδα,

qui in morbum peracutissimum arma parat, haud ante spatium semestris acuenda.

Insuper non minùs sudoris, quam typorum qualiumcunque spiramentis ad vires multùm prostratas, & propè deficientes refocillandas (modò non impedièrat fastidium) idonea administrari alimenta iussi, viz. panem vino ferè inebriatum, ova sorbilia (nisi stomacho aliena erant) succo citri, granatorum, vel aceto sambucino immerfa, item aquas Analepticas, juscula, gelatinas, atque etiam vina generosa.

Jusculi præparatio, viz. è pulli gallinacci brodio, incoctis rad. scorzon. fol. pimpinell. u' mar. lujul. summit. borrag. raf. c. c. daſtylis, cum frustulo panis alb. & tantillo croci in nodulo; pinguedo non separanda, nisi diarrhæa urgente, vel nauseante stomacho: è dicto jusculo quandoq; emulsio parabatur, viz. cum sem. citri, plantag. & amygd. excorticatis addendo sicchari perlati q. f.

*Aqua de Cordibus Cl. Mayerni
prius laudati.*

R. Radic. carlinæ ʒvj. zedoar. scorzon. imperator. gentian. vincetox. valerian. tormentill. bistort. petalitud. dictamni, bardan. pimpinell. totius an. ʒiij. fol. cardui oxytriphyll. scordii, an. M. v. ulmar. scabios. mors. diaboli, meliss. pentaphyll. menthæ, rutæ, bugloss. flor. celendu'. hyperic. an. M. iij. limones & aurant. cum corticibus an. numero 20. flor. sal-

72222

viz,

viz, rorism. an. M. ij. corda vervecina numero 6. corda viper. numero 20. vini generos. *Hispan.* lbxx. infusione debita peracta, fiat distillatio cauta in B. M. hujus aq. dof. ad cochl. iij. vel v. dulcor. (si ita visum) cum sacchari perl. q. l. *Nathanael Hadger. De peste.* sect. 7.

Subsectio decima quinta.

Pro Peste.

Remedia Externa.

INter praesidia externa eminent *Prolegna* sive vesicantia; horum frequens, & prospera applicatio, de eorum usu controversias varie agitatae dirimit.

Vesicantia partibus variis admovebantur, viz. vertebriis colli, brachiis versus humerum, cruribus, & suris internis; vasa cujuscunque generis calfacientia, liquores reddentia magis obsequacis, & fluxiles, naturae segnitiei extimulantia, & una cum serosa colluvie, noxiisque humoribus per ulcerum portas sat amplas miasmata pestifera vi quidem inexpugnabili eductentia, ut hic taceam à partibus nobilioribus revulsionem insigniter praestitam, atque derivationem à vicinis.

Ut celeriter, ut certo remedia vesicantia excitent vesicas, sint acerrima omnino expedit: massa sequens in praxi nostra fuit admodum familiaris & efficax.

R. Picis navalis ʒv. galbani colat. ʒj. ceræ ʒjss. quibus simul liquatis, &

ab igne semotis, adde pulv. cantharidum præp. ʒvij. vel ʒj. fermenti veteris, sem. ameos an. ʒiij. euphorbii ʒj. cum aceti scillit. q. l. incorporentur, assidue agitando, quousque cogantur in emplastris massam: eventus ab hujus emplastris applicatione semper ex sententia cessit; parte cui admovebatur erat hoc emplastrum accito ad ruborem prius facta, quod potentius se exercebat vis ulceratoria.

Non tamen omnibus indiscriminatim admoveantur emplastra hæc, puta ubi urget urinæ ardor ejusve incontinentia, ubi adest sphincteris vesicæ inflammatio, vel ulceratio, ubi hæmorrhagia, si mulier in utero habeat, vel si instet fluxus menstrualis; postremo vesicantia non applicanda in summâ virium exolutione. Hoc insuper memorabile, scilicet bubonibus, vel carbunculis ad suppurationem vergentibus, summâ cum cautela vesicantia esse administranda, ne forsan avocatione, deprædatione, vel nimia liquoris colliquatione & tantum non fusione, è quo pus confici solet, cetera medendi conamina, & naturæ studia se liberandi, in irritum cadant.

Præter remedia vesicantia, haud perditum operis erit emplastra applicare subpedanea, ego usus sum empl. sequenti, quod constabat è massa empl. de beton. comp. adjecto frequenter duplo euphorbii, pulvere croci, & theriacâ *Londin.* empl. hoc plus commodi aëris præstitit, quam cataplasmata, quæ tamen nonnullis magis placere. Verum hæc, & reliqua

qua ejusdem ordinis remedia non eo consilio applicabantur, quasi virtute attractiva. seminarium pestilens allicerent, quin potius benefica apud saniores habita erant, eo quod in plantis pedum, ubi eximia vasorum omnifanorum conglomeratio, calore partes fovere valent extremas, linguores reddunt magis fluxiles, & fermentabiles, calorem nativum ferre morientem & extinctum exuscitant; atque hinc corpus universum ob consensum amicitissimum vivificis delibatum influentiis: Epicarpia etiam iisdem de causis non omittenda.

Quod ad Bubones attinet, explorandum imprimis, an Bubo mobilis, vel stabilis? an durus, vel mollis, & tactui cedens? an depressus, vel in mucronem elevatus? an parvus magnusve? an contractus, vel patulus, latiusque serpens? an cum cruciatu, & punctione, vel indolens? an denique cum inflammatione, vel sine illa? Varietasque hæc varium exigit medendi modum.

Cataplasmatum licet usum commune omnium suffragium egregie beneficium fore persuaserit, calorem nempe naturalem languentem, & propè extinctum mirè excitantium; partes circumquaque vicinas humectantium, cutim insuper dilatantium, humores denique acres contemperantium, & demulcentium; quoniam verò ab iterata eorum renovatione plurimum detrimenti ægris accidisse observavi, sequens ceratum illorum vice substituere placuit.

R. Empl. oxycrocei ℥ij. galbani colat. gum. carannæ. an. ℥j. picis navalis ℥ij. & squatis simul cum olchamæ. & liliorum, v. a. e. F. massa pro Empl.

Ausus sum asserere empl. hæc plus millies Chyrurgicæ manûs vicem supplevisse, quæ spatio triduo aut sepius immutabantur. Quocunque modo disroptis, vel incisis bubonibus, ad ulcus abluendum, & detergendum, lixivium paratur è cineribus scordii, betonicæ, bugule, saniculae. &c. dissolvendo q. l. theriac. *Londin.* Mixtura autem sequens huic muneri accomodatissima, constans scil. è rad. aristoloch. roturi, myrrha, aloë, & croco infus. & solut. in sp. vini q. l. colature addendo tantillum ol. terebinth. Porro ad promovendam digestionem, & putrefactionem inhiherdam, Cataplasmata sequens conficiatur, viz.

R. Mellis ros. ℥j. terebinth. cum vitello ovi solut. ℥β. theriac. *Lond.* ℥ij. farinæ triticæ ℥ijβ. cum ol. hyperici & sambuc, an. q. l. coq. in Cataplasmatibus consentiant; Vel,

R. Ung. basilic. p. duas, linimenti *Arcei* p. tertiam, ol. terebinth. 3β. M. S.

N. B. Detergentia neutiquam usurpanda, nisi ulcus sit sordidum.

N. B. Ad sedandam doloris vesaniæ, & inflammationem tollendam, opiata, & repellentia censenda omnino perniciosissima, viz. venenum pestilens tergiversari, & se intus recipere cogentia; quin & partibus ab eorum usu plus nimis refrigeratis

ratis impendere sphacelationem quis ignorat?

Ulcus non prius claudendum, quam ab omni sorde penitus expurgatum fuerit, & cuncta prorsum cessaverint symptomata.

N. B. Multiplici quidem observatione mihi constitit ulcera hæc veneno devicto & extincto, citius multò tutiusque sanata fuisse, quàm cætera à causis aliis quibuscunque oriunda: In curationis interim administratione benè cautus sit Chyrurgus, ne tumor callum labiis obducatur, haud levi negotio extirpandum: ulceris probe mundati foveæ hiæntes sarcoticis repleantur juxta methodum vulgarem. Ne eandem cantilenam sæpe occinam, Parotides simili ritu, ac Bubones tractandæ.

Quod superest, In Carbunculorum medela ad tres potissimum scopos collimare Chyrurg. interest.

1. Vigilanter prospiciendum, ne lætè nimis serpat Carbunculus, gangrenæ instar superexcurrentis, & nesciens cancellos.

2. Tentanda quamprimum Carbunculi separatio.

3. Ulcus dextrè consolidandum.

Primæ satisfaciunt intentioni remedia, quæ fortuitam pororum referendo constrictionem aliqualem egressus veniam particulis veneticis concedunt; item quæ ardorem lenire, & calorem naturalem sufflamina-re, & tueri valent.

Verum Curatio Anthracum juxta illorum indolem, progressum, & partis affectæ situm instituenda alia,

atque alia; nunc mitius, nunc asperius eos tractare expedit.

Minimè incommodum erit cataplasma ex alio sub cineribus assato, cum fuligine, theriac. Lond. & ol. terebinth. vel,

R. Fermenti veteris ʒʒ. alii affiti ʒij. stercoreis columbini ʒj. confer. sinap. ʒv. euphorbii ʒij. cum l. q. saponis nigri, F. Cataplasma.

N. B. In horum Cataplasmatum applicatione utpote acerrimorum, cautela quidem summa adhibeatur, ne dolor ab eorum usu auctus sit impatibilis, ne humores colligantur, & in partes debiliores secerantur, & deponantur, ne demum hoc pacto eschara figuratur.

2. Eschara nondum decidua, ubi etiam nulla inchoatæ separationis vestigia, unguenta & oleaginosa ne-tiquam probanda; Carbunculo autem scintillante, & latius disseminato, ad remedia acerrima transire haud inconsultum.

Cæterum in eschara amovenda, tum igne, tum cultro res peragunt: Cauteriis æqualibus nil sane efficacius comperi.

Separatione quocunque modo inchoatâ, nimirum vel suapte sponte, vel ignis, aut cultri ope; pensi sit proximi carbunculum delibrare, frequentissima itaque ex butyro rec. ol. sambuc. vel lil. alb. illinitio instituitur. Eschara gradatim, & non præproperè laxanda, scilicet expectatâ aliquandiu ejus maturitate. Post anthracis decorticationem, tabi evacuationem, usumque mundificantium

remo-

remediorum, & ulceris digestionem auspicari rerum ordo suadet, ceteris juxta methodum in bubonum curatione traditam cautè præstare.

Postremò incarnatio sensim induenda, & ulcus tardè consolidandum, quo festinantius clauso, haud infrequens veneni pestilentialis reliquias quasdam subinde vagas, & plerumque exitiosas evadere.

Quoniam verò loca Carbunculis adornata à confluentibus affatim humoribus mundari nequeant, unde curatio tarda, & quandoque improspere, remedia circumquaque defensiva affigantur, quæ partium constringere lixitate, vasa obstructa referare, & pristinum liquoribus transitum præbere, quæ demum spirituum, & caloris fugam sistere possent: Quod si, cautè licet adhibita, spæciatio imminet ad seq. ilicò embrocationem confugere oportet.

R. Cinerum absynthii, scordii, cardui, centaure. min. an. ℥iij. è quibus paretur lixivium, indendo flor. chamæ. sambuci, mecloti; an. M. j. liquoris limpidi ℔ij. adde spir. vini opt. ℔ss. dissolve theriac. Lond. ℥ij. M. S. pro fotu p. affectu bis de die, quàm calidissimè, exin Cataplasma conficiatur è theriac. Lond. cum Ellis. proprietatis. *Nathanael Hodger. De Peste. Sect. 7.*

Subsectio decima sexta.

Ad Pestem.

Matrona quædam familiæ totius superstes, integra adhuc valetudine, pectoris regionem lustravit, quam maculis fatalibus oblitam prospiciens, nihil minus, quam Luis invasionem ex hisce indicis hariolata, brevi exanimata erat, nullo alio symptomate morbum, vel mortem præmonstrante.

Juvenis insuper habitu eufarco, & valenti corpore, postquam ex improvviso stigmatibus pestiferis inusum detexerat, id genus fucata, & ementitia conjiciens signa, quod bellissimè valeret, quem tamen intra trihorium succubiturum verissimè Medicus judicavit.

Civis quidam, actis Londini negotiis, rurale præsidium petiturus, equum subito languescentem & succubiturum perlenit; apertis itaque faucibus, quo studiosius os, & linguam contempleretur, & morbi tam repentini causam detegeret, vir bonus incautè anhelitum equi foetidissimum hausit, mox ægrotare coepit, & intra biduum expiravit. *Nathanael Hodger. De Peste. Sect. 2. De Peste Aetologia & Contagio.*

Puella quædam quindecim circiter annorum admodum extenuata, ut ossa præter, ac cutim, vix quid superesse videretur, hæc cum nil alimentum per spatium quatuordecim dierum sumplerat, diu habebatur ab omnibus.

omnibus pro deplorata; ego ad matrem ipsius, duosque alios in domo illa Peste laborantes vocatus, correptorum in me curationem suscepi, quibus statim convalescentibus, tandem hanc semimortuam Lues invasis; quæ modò velut extincta jacuit, calore febrili mirè animata, artus movere coepit, & remediorum opè alexipharmacorum, quæ tandiu elinguis, de tumoribus hic illic dolorificis conquerebatur; Bubones autem emerfluxi (quantum conjecturà assequor) ob succi defectum, minimè suppurati erant, sed ob copiosissimam transpirationem valdè beneficam subsidentes evanescere; intra duas septimanas (Deo annuente) puella præter spem, & opinionem omnium, in integrum restituebatur, tabe indies discendente.

Virgo altera ultra decimum sextum agens ætatis annum, à teneris unguiculis tam scrophulosa, ut strumæ multiplices & obstinaces, nullo remediorum genere tolli poterint; hæc tandem Peste affliciebatur, tumoribusque strumosis supervenere Parotides, quibus suppuratis, & pus affatim effudentibus, tam à Lue, quàm à morbo contumacissimo & diuturno liberabatur ægra.

¶ Quidam Podagrici, aliisque affectibus inveteratis vexati, auspiciatâ hâc associatione, restituti erant: reverà omnes ferè Luem perpassi, curatione v. a. c. administratâ rectè postea valuerunt; planè, ut non modò venenum aliquando, sed ipsa Pestis vim obtinuerit medicamenti. *Idem.*

SECT. 4. De Læsi cum aliis morbis complicatione.

In Juvene quodam utramvis pone aurem amplissima emerisit Parotis, è quibus suppuratis, sectisque, sanies ubertim emanavit, ulceribus brevi à manu Chirurgica dextrè expurgatis; carne interim musculosa penitus absumptâ, visu quidem non minùs jucundum quam mirabile, venas jugulares externas cum subjectis arteriis, nervum recurrentem, tendines, œsophagum, omnimodum denique vasorum apparatus nudum, & illud conspicere, ægrotus tamen (favente Numine) & carne soveas adimplente integrè sanitati restituebatur.

E mulieris ubere mox à partu Carbunculus prodiit, infans tamen toto morbi stadio lactens, nil hausit incommodi, puerpera etiam (coelo annuente) omnibus v. a. c. fide prestitis brevi convaleuit.

Ad puellam correptionis perendit accersitus eram, quæ citra difficultatem spiravit, extrinsecus calor mitis, & admodum blandus, interiora utique manifesto non conflagravit incendio, pulsus haud inæqualis aut irregularis, nullus denique eam torset cruciatus; è contra verò omnia tam pacata, tam serena, perinde ac si nulla ægritudinis procella jactaret, nedum impenderet vitæ jactura: reverà mihi non constitit de causa ægritudinis, quam simulasse morbum suspicabar, donec thorace nudato indubia hic illic stigmata pro more compuncta, partem sensu vacuisse in-

indicaverint, meritis habita prope-
rantis fati arrhabones; eadem nimi-
rum nocte puella expiravit, vix dum
vel suo, vel astantium iudicio valetu-
dinaria.

Paulò post viduam invisi sexage-
nariam à qua (confecto ferè prandio
haud parco, quippe præter carnes o-
villas stomachus adhuc latrans pul-
lum gallinaceum expetivit) tolli men-
sam iussi: posteaquam nonnulla de
statu ipsius præsentis percontatus fu-
issem, se nunquam toto vitæ curri-
culo saniores afferaverit, admotis
exin digitis arteriæ, intermissione
crebram cum fornicatione deprehen-
di, collo demum & pectoris regio-
ne lustratis, innumera detexi ecchy-
mata, signa prohi nimium manifesta
mulierem bene pransam apud inferos
coenaturam. *Nathanael Hodges. sect.*
5. De Pestis signis manifestis.

Subsectio decima septima.

Pro Pestis præcautione.

Sequuntur Antidota quædam ad
Pestis præcautionem.

Electuarium Antipestilensiale Insig- nissimum Mayerni.

R. Jugland. virid. lbij. ficuum,
Prunor. an. lbj. macerentur in ace-
to, & pulpa trajiciatur, cui adde pulv.
subtiliss. rutæ lbj. viperinæ virgin.
ʒij. rad. contrayerv. ʒiij. petasitid.
zedoar. an. ʒij. sacchar. perlat. lbj.
syr. è succo kermes, ʒj. syr. calendul.

caryophyll. an. q. s. ut F. Elect. mol-
le, addendo sol. auri quadraginta
dos. ad quantitatem nucis juglandis
maj. mane & vesperi.

Elect. aliud in usum pauperum.

R. Conserv. lulul. galeg. an lbj.
calendul. lbj. theriac. Lond. ʒiij. bol.
armen. vitriol. ʒiij. cum syr. limon.
q. s. F. Elect. dos. ad ʒij. vel iii.

Consellio Antipestilentialis.

R. Rad. scorzon. Hispan. petasitid.
contrayerv. an. ʒij. helenii, tormen-
till. an. ʒij. angelic. chelidon. maj.
an. ʒij. bacc. junip. præp. lbj. sum-
mit. rutæ, p. j. sem. card. citri, an.
ʒij. quibus præp. affunde p. duas a-
ceti sambuc. & tertiam spir. vini
opt. infusione peractâ & expressione,
liquor igne lento evaporetur ferè ad
mellaginem: extracti lbj. adde the-
riac. Londin. ʒij. bol. arm. terræ
sigillat. an. ʒj. flor. sulph. ʒv. succi
kermes, ʒij. conserv. lululæ, lbj. cum
syr. limon. q. s. F. Elect. molle, dos.
ad quantit. nucis myristicæ maj. ter,
vel sæpius de die.

Pilule Antipestilenciales.

R. Extract. rad. helenii, angelic.
contrayerv. an. ʒj. adde extract. alb.
glycyrrh. ʒiij. flor. sulph. ad quatu-
or saltem vices sublim. ʒij. C. C.
philosoph. calcin. sem. citri pulveriz.
an. ʒij. salis scordii, absynth. an. ʒij.
cum f. q. picis liquidæ, F. massa pro
pilulis

A a a a a

pilulis, dof. ad 3ß. vel ʒij. mane & hora fomni.

Elixir Proprietatis Antipestilentiale.

R. Croci *Angl.* opt. ʒß. extrah. tincturam cum aq. ulmariz, scabios. cardui, vel melissz, l. q. additis spir. sulphuris aliquot guttis ad leuisculam aciditatem: liquor per chartam emporeticam agatur, in colatura ad lentum B. calorem dissolve Aloes pellucidz è vesica ʒiij. per setaceum linteum haud ita rarum trajiciatur liquor; deinde F. condensatio ad eundem calorem, acquisita pilularum molliuscularum consistentia, adde myrrhæ purissimæ ʒvij. flor. vel magisterii præcipit. Benzoin ʒij. salis C. C. ʒij. cum syr. sambuc. q. s. F. massa unde pilulæ formentur. dof. ad ʒij.

Tabella Sublingualis.

R. Extract. rad. angelic. & con-
trayerv. ʒj. extr. alb. liquirit. ʒiij.
flor. sulph. myrrhat. h. e. cum myrrh.
sublim. ʒv. ol. cinnam. gutt. viij. sac-
charum crystallin. ad duplum omni-
um pondus, cum mucilag. gum. tra-
gacanth. aq. scordii parat. q. s. F.
tabellæ parvæ sublinguales.

*Haustus sequens magnarum virium ha-
bitus.*

R. Aq. ros. rubr. camphoratæ ʒij.
aceti opt. ʒj. in quibus dissolve bol.
arm. opt. ʒij. adde syr. scabiosæ simpl.

ʒiij. M. S. F. haustus. *Nathanael
Hodges. sect. 8. De Pestis præcautio.
ne.*

Sectio vicefima.

Pro Philtris.

Baronis cujusdam *Babeni* filius ac-
cepto Philtro totus contabuit, tan-
demque mortuus est. Cadavere se-
cto, inventum est in ejus stomacho
quiddam durum cornu assimile, un-
de pater in filii memoriam cochlear
fieri curavit, quo longo post tem-
pore usus est tandem illud casu quo-
dam in succo Nasturtii aquatici dis-
solutum fuit inde experientia com-
probatum, Nasturtium illud mag-
nam vim contra philtra habere: eo-
dem præsidii genere alius quidam
nobilis usus est, atque ex simili mor-
bo restitutus. Omnia philtra etsi in-
ter se variè differant, hoc tamen com-
mune habent, quod humorem effici-
ant melancholicum. quæ igitur me-
dicamenta humorem illum clementer
evacuant, & spiritus tristes recreant,
haud dubiè in tali affectu proderunt
plurimum. *Petrus Monanum. epist. 23.
lib. 7. consil. & epist. Cratonis & ali-
orum à Scholtzio editorum.*

Nobilem præcipuum filia Hospitis
cujusdam deperit: abeuntique po-
mum pulcherrimum offert illi suspi-
ctum est hoc donum, ac à se projicit
post triduum recordatur illius, & re-
spicit; tunc illud prorsus nigricans ap-
ap-

apparet. expectat per aliud triduum, tum ranulas perplures ibi reperit. redit ergo in hospitium illud, morbum simulat & ingentia tormina; virgo lacte calido uti jubet: ille illud ranis affundit, quod avidè assumunt, ac paulatim iacrescunt. ille verò indies majores cruciatus simulat; unde virgo miserta, jubet urinam equinam jam jam excretam & adhuc calidam ebibere. ille illam ranis affundit, & moriuntur. Post aliquod tempus serva alterius Nobilis miserimis cruciatibus conflictatur, ac suspicio est de Philtro ab equite quodam exhibito propinatur urina equina, & revomit duas lacertas, itemque duas ranas. *Philippus Salmuthus*. obs. 70. cent. 1.

Experientia didici Calculum micrococco exsiccum, & in pulverem comminutum, cum aqua vel succo Nasturtii aquatici propinatum Philtro potatis, vel erotico amore furentibus multum profuisse. *Henricus ab Heers*. obs. 13.

Studiofus quidam accepit à quadam malefica placentas, quas comedit, ab ea autem discedens mox in itinere delirare coepit, & domum abductus magis insanivit, & in maniam devenit. pro hac levanda insania ad me studiosi veniunt, maniam significant, Philtrum enarrant. contra quod ego dedi aq. benedict. 3vj. quam iussi ei statim exhibere; qua assumpta, statim rejecit Philtrum sive venenatas placentas devoratas, quæ projectæ in terram cum astantium admiratione effervescebant &

ebulliebant veluti cibus ad ignem effervens & eoulliens. Rejecto ita veneno hoc ex insperato continuè insania depulsa est, & intra biduum intellectus ex integro restitutus est, rectèque Deo Omnipotente annuente, convaleuit. Vinum absynthiacum bibit aliquot dies. *Martinus Rulandus*. curat. 91. cent. 3.

In Philtris necessaria sunt emetica. Postea, exhibe à ʒjss. ad ʒj. pulv. Secundinæ cum aq. theriac. addendo cochl. j. aut alterum succi Nasturtii aquatici, bis diebus duobus continuè. *Jo. Hartmannus*. practic. chymiatr. pag. 60.

In Montibus Pyrenæis fuit Nobilis quædam Mulier quæ Sagarum incantamento pomum acceperat venenatum, à cujus esu remansit per tres annos integros tabida, summo cum dolore ventriculi, & nausea perpetua, absque tamen vomitu ullo. Multos convocavit Medicos in consilium, tum Civitatis Tolosæ, tum Monspelii, ut sanitatem amissam restituerent, sed in vanum omnia: tabidam & hæcticam in ultimo gradu judicabant omnes. advenit tandem ut Saga illa à qua pomum venenatum acceperat, mortis supplicio adjudicata fuerit, variis convicta criminibus, palamque falsa est, se prædictam dominam pomo venenato à Dæmone sibi tradito in incurabilem morbum perduxisse, ni Summus Deus opem ferret: itaque post mortem Sagæ illius & notitiam sui mali vocavit me, historiamque narravit, dixitque mihi se semper in ventriculo

Aaaaaa sentire

sentire motus varios & diversos animalium quorundam morsusque eorundem. Miseram hanc ægrotantem benignissimis ego refocillavi verbis, animumque titubantem, & de sanitate despondentem, ad quandam spem salutis reduxi. Postea dedimus medicamenta chymica sequentia. Dissolvimus salem vitrioli in aq. salviae, & potandum dedimus summo mane; à cujus sumptione post duas horas vomuit nigra multa cum vero sabulo nigro, & tandem vomuit rannam vivam squammosam, maxima cum difficultate & deliquio animi. Sequenti die, iterata dosi ejusdem salis vitrioli vomuit eadem nigra & sabulosa, & tandem summa cum difficultate & animi deliquio vomuit Serpentem squammosum parvulum, & crocodilum parvulum magnitudine digiti, & longitudine palmi refocillata fuit potione aq. cinnam. & theriae. & postquam vires recollegit, à dolore ventriculi & morsu se sublevatam esse dixit; & indies deinde melius se habuit. & sanitatem recuperavit pristinam, habitumque tabidum reliquit, recuperato vivido & florido corporis colore Jo. Faber. curat. 94.

Sectio vicesima prima.

De Phlegmone.

Φλεγμονή (in φλέγο uro) Latine inflammatio, tumor est partium carnosarum à sanguine præter natu-

ram affluente ortum habens, in quo dolor est vehementis, rubor per summam vigens, calor veluti deurens, tensio & renixus, & cum malum increverit, pulsationis sensus: causa proxima est sanguis per modum fluxionis in carnem impactus; antecedens vero ejusdem exuberantia, ob immoderatam vasorum repletionem: evidentes denique cause sunt occasiones externæ, ut confusio, disruptio, fractura, vulnus, ulcus spontaneum, luxatio, &c. quæ quatenus dolorem in laborante particula excitant, fluxionem accerunt: phlegmone alia est vera & pura sanguinis naturalis & benigni soboles; alia spuria ex sanguine illandabili per aliorum humorum admixtionem facta: cujus tres sunt differentie, phlegmone nimirum erysipelatoses, cedematodes, & scirrhomodes: judicatur per resolutionem, vel suppurationem, aliquando etiam per corruptionem; vel in scirrhum denique abit.

Subsectio prima.

Pro Phlegmone.

Rustica quædam mulier magnam phlegmonem in brachio habebat, huic cum mæstrua deficiente, facta est phlebotomia in crure ex loco opposito. Postea applicuimus parti affectæ quæ repellerent.

R. Aceti opt. ℥iij. album ovi. ℥j. aq. ros. ℥jβ. ros. rub. pulv. 3β. M. & petias lineas in hoc liquore madefactas loco affecto applicato: hoc utebatur

batur *Benedicti. Faventinus* Præceptor meus. vel,

R. Unguenti de c. ruffa ℥ij. succ. plantag. succi semperviv. an. ℥j. aq. ros. ℥ij. M. & cum petiis lineis apponito at cum hæc valde repellentia ob insignem dolorem minus juvant, apposui emplastrum ex mica panis cribellati, oleo rosac. & lacte quod in omnibus inflammationibus cum rubore sæpe experti sumus, & dolorem sedare, & fluxum materiæ inhibere dolor vero illo appposito mitigari cœpit, & inflammatio cessare. Interim statim post sanguinis missionem corpus purgavimus in alia ad inflammationem brachii, inunximus primò unguento rosac. Postea cum dolor intenderetur, cataplasma sequens imposuimus.

R. Malv. M. iij. pistentur ad mollitudinem; add. farin. hord. ℥β. ol. viol. ros. unguenti popul. an. q. s. F. cataplasma septies fuit reiteratum. Postea etiam brachium inunximus unguento populeo, oleo viol. amygd. d. ros. an. part. æq. imposito deinde iterum cataplasmate superscripto, tandem benè habuit & à phlegmone curata est; alteri hoc cataplasma egregiè profuit & dolorem sedavit.

R. Farin. tritic. q. s. coq. in aqua addendo ol. rosac. q. s. & parum croci hoc etiam maturat hoc item emplastro commodè sæpe usi sumus ad dolorem sedandum, & tumorem & tensionem remolliendam, & materiam insensibiliter resolvendam.

R. Farin. sem. lini sem. ugræc. sem. aneth. fl. chamæm. melilot. bisinal. coq.

pistentur & incorporentur cum mucilag. sem. althææ & butyro receti, potest addi in processu farina fabarum.

Petrus Forestus obl. 5. lib. 1. obl. *Chirurg.* Ubi cognoveris resolutio non complere opus suum, statim debes sollicitare ipsius phlegmones suppurationem, quam complebis sequenti emplastro.

R. Rad. malv. sol. viol. an. M. iβ. rad. alth. minutim incis. ℥ij. rad. lil. alb. ℥jβ. bulliant omnia in aq. ad medietat. consumptionem; deinde adde mucil. sem. caulium ℥jβ. farin. frumenti ℥β. fermenti ℥j. pingued. porcin. butyr. rec. lact. mulier. an. ℥j. ol. lil. alb. amygd. d. an. q. s. ad impingandum emplastrum, quod calidum loco dolenti apponatur ad idem egregiè maturans & suppurans.

R. Lactis vaccin. lbj. medull. panis subtiliter trituratæ lbj. succi caulium ℥ij. croci 3β. ol. lil. alb. ℥ij. M. & calidè apponito maturata verò phlegmone (cujus indicia erunt mollities cum undositate apparens, carentia doloris, & tensionis privatio) debes te preparare ad illius disruptionem quod si patiens ferro vel igne terretur, disrumpatur sequentibus.

R. Diachyl. simpl. ℥ij. fermenti ℥j. ol. amygd. d. ℥β. M. grosso modo extend. supra corium, & in medio pone stercor. columb. subtiliter pulver. 3j. & phlegmoni applicato stercore appposito in loco in quo habilius erit ejus disruptio secundum ingenium est hoc ruptorium.

R. Fermenti ℥β. salis ℥j. aceti opt.

opt. ℥ij. pulv. cantharid. ℥iiij. omnia simul benè misce, & in mortario benè ducantur, quousque fiat pasta, cujus 3ß. vel secundum quantitatem phlegmones disrumpendæ applicabis apostemati, superposito emplastro supradictò rupto apostemate, sic ut plurimum medicaberis.

R. Terebinth. ℥ij. vitell. ov. numero 1. optimè agitentur simul quousque F. forma unguenti, in quo tentam factam ex pecia vel ejus filis ad quantitatem foraminis affecti intinges, & foramini impones; tum verò ipsum unguentum extends supra peciam, & totum apostema teges: factaque idonea ligatura non multum stricta, ne prohibeatur eventatio spiritus & caloris ad membrum, & materię residuę maturatio: sic continuabis per tres dies, donec materia fuerit sufficienter evacuata, & labia vulneris optimè digesta. Postea ad majorem mundificationem & absterisionem, appones unguentum sequens, & tentam intinctam in eo.

R. Terebinth. ℥ij. mell. ℥j. M. & usui serva; semper superponendo unguentum digestivum prius factum mundificata phlegmone, quod poteris videre ex privatione generationis saniei & alterius malę materię currentis ex ulcere, & sufficienter absterfa, indigebit tunc ulcus incarnatione & consolidatione: ideo cum sequenti unguento procedes.

R. Terebinth. ℥ij. mell. ℥jß. thur. matich. myrrh. aloes, an. 3j. sarco. coll. 3ß. pulverizanda pulver. & omnia in mortario benè ducantur &

agitentur, quousque F. unguentum: & sic continuabis usque ad veram ipsius consolidationem: hæc Preceptor meus *Faventinus* admonerat: si verò vehemens dolor inflammationi accesserit, modis omnibus is mitigandus est, quod si anodynus non demulcetur ad narcotica transcendendum erit: inter quę hyoscyamum admirandam opem sæpè contulisse frequenti experimento præter quorundam auctoritatem comprobatum est: itaque folia ejus sub calidis cineribus coquito, recenti axungię misceto & admoveto: hoc vehementes dolores mulcet, & phlegmonosos tumores ad suppurationem perducit. *Petrus Forestus*. schol. obs. 5. lib. 1. obs. *Chir.*

Subsectio secunda.

Pro Phlegmone.

VIr quidam vexabatur in metacarpio & gibbo manus phlegmone seu apostemate calido: exhibui balsamum sulphur: ut eo manè meridie ac vesperi apostema probè illiniret, & lintheola superimponeret cum levi ligatura: quod cum fecisset, statim maturationem, mox disrptionem, & tandem perpaucis diebus consolidationem & optatam curacionem consecutus est. *Martinus Rulandus*. curat. 90. cent. 1.

Plurimos, cum paterentur apostemata, seu phlegmones, sanos feci intra paucos dies solo emplastro diasulph. (cujus descriptionem, vide lib. 18. sect. 22. subsect. 4.) admovi au-

tem

tem illud manè & vesperi, unde citissime ad suppurationem venerunt. Deinceps ultra rupta, & indies his mundificata, mox ad consolidationem perducta sunt quia in hoc emplastro miranda & celeris inest vis emolliendi, suppurandi, rumpendi, abstergendi & conglutinandi. *Martium Rulandus.* cur. 94. cent. 1.

Cuidam laboranti phlegmone erysipelatode in facie, folia hederæ arboreæ in aqua quæ à cæcis tegularis ceruleis defluit cocta, & humida supra faciem posuimus hoc experimentum habuimus à Chirurgo quodam seniore, quod in seipso, tum sua uxore sæpius, ad guttam quoque rosaceam in facie expertus fuerat & ego in quam plurimis semper enim mihi feliciter successit applicatio sol. hederæ post universalia adhibita remedia eodem modo & sol. tussilag. cocta in aq. & apposita egregiè profunt, ut expertus sum: quanquam in herpete magis conveniant. *Petrus Forestus.* obs. 6. lib. 1. obs. *Chirurg.*

Sectio vicesima secunda.

De Phlyctænis.

Φλύκταινες & φλύκτιδες (in φλύω bullio) pustulæ sunt & vesiculæ à ferventibus & acerrimis humoribus in cute excitatæ, iis similes quæ ab igne vel ferventi aqua excitantur ignis sylvestris nomine à quibusdam donantur infantibus interdum in toto corpore erumpunt, raro viros infestant proveniunt à bilioso & fervido

humore, cum falso & seroso mixto mulieribus nonnunquam accidunt ob sanguinem corruptum & retentum.

Subsectio unica.

Pro Phlyctænis.

Infantulus cum haberet phlyctænas in facie, succo plantag. & solar i eas oblinire iussimus: postea adhibita etiam creta & aceto linimenti instar, & decocto rosarum ablui iussimus: interim ut nutritrix cibis frigidis alteratis cum succo acetosi vel agrestis uteretur, mandavimus; & ut serum lactis biberet, quo & puerulus postea alvum exoneravit atque his remediis infantulus brevi convaleuit. *Petrus Forestus.* obs. 8. lib. 2. obs. *Chir.*

Sectio vicesima tertia.

De Phrenitide.

Phrenitis delirium est perpetuum & continuum cum febre continua ab inflammatione membranarum cerebri originem petens: ejus causa est sanguis biliosus à vasis elapsus, & in membranis cerebri intercepta transpiratione putrescens: cause externæ effusionem adjuvantes, sunt aeris fervor, radii solares, meri potus, ira, percussio, contusio & vulnus: signa sunt, delirium perpetuum, vigilie, febris continua, respiratio parva & frequens, si ex septi transversæ inflammatione proveniat, sed magna & rara in vera phrenitide: alia est vera, quam hætenus descripsimus, alia spuria, quæ paraphrenitis appellatur, quæ est

est dum calida intemperies cerebro communicatur, vel à toto corpore, ut in febribus ardentibus, vel ex cujusdam partis inflammatione, ventriculi v. g. hepatis, pulmonis, & potissimum diaphragmatis; quod inflammatione affectum delirium veræ phrenitidis æmulum excitare solet: est phrenitis acutissimi affectio, quæ ut plurimum in septem diebus interimit.

Subsectio unica.

Pro Phrenitide.

Puerpera juvenula non bene post partum purgata, in grave delirium subito incidit, cum febre acuta: phrenitidem veram esse statim judicavi: venam ut aperiret suasi, sed ob inquietudinem fieri minimè potuit: itaque scarificationem scapulis & humero adhibere jussi: dein ob vigilias & inquietudinem dedi syr. de papav. oxorrhodinum item fronti appolui: postea gallinam per medium dissectam repentem & cruentam capitis vertici imponi jussi, quo facto, vapor copiosus & spissus, ita ut conspici posset, mox ab ea sede evaporabat, & cum gallina removeretur, tosta esse videbatur, quod mirè profuit: nam sequenti die ad se redire coepit, & aditantes agnoscere, & rationi consentanea loqui: itaque julepum refrigerantem & humectantem, nam adhuc febricitabat, præscripsi, quo bis terve usâ, accedente idonea vivificatione, mox convaleuit. Fe-

lix Platerus. obs. lib. 1. pag. 93.

Vir quidam per aliquot dies strenuè vino generosiori sese ingurgitans, paulò post subito grave delirium patitur cum febre continua & vigiliis perpetuis: sexto die morbi sero nimis, quod vulgi proprium, medicam implorabant opem adstantes, ipsumque laborantem ab eo tempore dies noctesque insomnes habuisse referebant: mali procatarepticam causam intelligens non desperandum esse duxi, sed eò allaborandum ut primo somnus conveniens procuraretur, deinde ut intemperies calida & sicca corrigatur, & tertio ut principalium viscerum corroboratio non negligatur pro primo statim ad narcotica confugi propter nimiam caloris & spirituum effervescentiam & mobilitatem in subiecto calido siccò, quam ob causam sine ulteriore deliberatione, mox sequentem syrupum exhibui.

R. Syr. papav. errat. ʒj. laud. opiat. gr. ij. aq. lactuc. ʒss. M. detur una vice, quo assumpto, somno & quiete prehendebatur æger, quam continuabat per noctem integram: die sequenti expergestus sua sponte, mentis omnino compos erat, nec actorum recordabatur: de siti verò conquerebatur, quam ob causam, pro secunda & tertia intentione, pro resectione & alteratione, emulsionem sem. papav. alb. amygd. d. cum aq. acetos. & similibus ordinavimus, victumque refrigerantem & humectantem instituimus, quibus intra paucos dies perfectissime convaleuit. *Grigoriu Hortius*. obs. 25. lib. 2.

Sub phrenitidis finem gallos exenteratos applicabis capiti, valent enim ad digerendum: at cum humores adhuc moventur ac sursum rapiuntur, nocent plurimum. *Gail. Ballonius.* lib. 1. epid. & ephem. pag. 5.

Dux strenuus cum phrenitide magna laboraret, & ob ferocissimos validosque corporis motus, illi nulla revellentia possent administrari auxilia, quidam ex adstantibus suavi cantu cum demulcens, pennam ad radicem multum fissam, nostro consilio, & in stelle effigiem paratam intra nares ex improvise intromisit, ac fortiter circumduxit: quo facto tanta ex nare dextra secuta est hæmorrhagia (erat enim juvenis, quadratus & sanguine turgens) ut copiosissimam æquaret phlebotomiam, qua copia excreta, natura à fascina levata, residuum humorem per sudorem, alvique fluxum detruxit, & æger paulisper ad se rediens convalescere cepit. *Zacutus Lusitanus.* obs. 13. lib. 1. prax. admir.

Mulier quædam in phrenitidem incidit, cui opem ferens, cucurbitulas dorso, occipiti que scarificatas apponendas impero, ex fronte, nasique venulis sanguinem exhaurio, & alia revellentia auxilia procuro: sed cum debilis esset, nec ad ferendam cephalicæ sectionem, aut purgantium medicamentorum usum, vires essent satis, & nullus videretur esse remedii locus, in casu conclamato, ad cucurbitulas, in sincipite scarificatam accessi, ex qua cum sanguis copiose emanaret, contra medicorum vota sa-

na evasit. *Zacutus Lusitanus.* obs. 14. lib. 1. prax. medio. admir.

Sectio vicefima quarta.

De Phthiriasi.

Φθίριος (à φθίρε pediculus in φθίρε corrumpto) Latinis pediculatio, est pediculorum acervatim proventus, qui ut plurimum in sordidis capitibus generantur: pediculorum causa efficiens est vis seminalis in materia idonea latens, quam calor ut causa adjuvans excitat & in actum deducit: materiam suppeditant ciborum promiscuorum & variorum usus, siccum elus, vestium sordes, corporis mundatio neglecta, & omiffa capitis pectinatio.

Subsectio unica.

Pro Phthiriasi.

Quendam Phthiriasi totius corporis laborantem ita curavimus. Primò ejus causam venæsectione & purgatione deposuimus, non solum semel, sed bis & ter: ac postea sequentibus topicis remediis brevi ab hac sœda Lue liberatus fuit æger.

R. Lupin. amaror. p. iij. sem. staphysagrie p. ij. F. decoctio in aceto acerrimo: quo decocto universum corpus à capite ad pedes usque lavetur, ac, postea linimento sequenti,
B b b b b corpore

corpore bene terfo & exsiccatō illi-
natur.

R. Sem. Staphysagr. part. ij. fan-
darach. græc. part. j. nitri fini part. β.
in aceto acerrimo, cum oleo rapha-
nino omnia accuratissimè pista misce-
antur, & ex iis fiat inunctio: qui-
bus brevi affecti sumus scopum, nec
amplius in eandem scedationem æger
devenit. Ex hac scæda labe multi sunt
mortui, ut *Sylla*, *Phareides*, *Enni-
us*, & ut nonnullis placet, *Plato* iis
quoque adjungendus venit. Novi-
mus autem nos *Olysspona* hominem
quendam non ignobilem ex hoc mor-
bo miserrimè obisse, ita enim per
universum ejus corpus pediculi scate-
bant, ut duo ejus servi *Æthiopes* ni-
hil aliud curæ haberent, quam ex e-
jus corpore pediculorum copiosos
plenos ad mare, quod prædictam ci-
vitatem præterlabitur, portare. Porro
apud *Hiberniam* & *Islandiam* scimus
homines semiferos sub oculis croco
infectis vestiri, ut pediculos fugent;
quas per sex menses & amplius gesta-
re solent. *Amatus Lusitanus*. curat.
58. & *Schul.* cent. 3.

Cum puer quidam valde pediculis
scateret in capite, huic primum con-
sului, ut caput ablueretur aqua mari-
na, deinde decocto absynth. lupin.
cent. min. & propria urina admixta.
Postea superaddidi hoc linimentum
quod ex axungia porcina succo ab-
synth. pulv. lupin. staphysagria exi-
gua adjecta, & oleo veteri constabat:
quo illito capite, omnes pediculi fu-
gati sunt: si verò clinices seu morpi-
ones in barba, aut locis secretioribus

sint prope virilia, vel muliebria, hoc
infra scripto unguento commodissimè
uti soleo.

R. Axung. porc. ol. laurin. sa-
ponis nigr. an. 3β. argenti vivi ex-
tincti cum saliva hominis jejuni ʒj.
(ad omnia enim pediculorum genera
occidenda nullum est præstantius re-
medium quam argentum vivum
in quacunque parte fuerint) myrrh.
aloes an. 3β. staphysagr. ʒij. sapon.
gallici, ʒij. in mortario reducuntur
ad formam unguenti. *Petrus Forestus*.
obs. 14. lib. 8. De externis capiti vi-
tiis.

Panno quo aurifabri vasa deaurata
extergere solent, si caput confricetur,
statim pediculos enecat. *Franciscus*
Juel. practic. lib. 1. sect. 4.

Sectio vicesima quinta.

De Pthif.

Pthifis (in *phle* corrumpto) Latine
tabes, in genere pro omni totius
corporis extenuatione, quacunque
de causa id fiat, accipitur: verum usas
obtinuit apud Medicos, ut in specie
& frequentissimè pro ea corporis
consumptione sumatur, quæ ulceris
pulmonis soboles existit: ita defini-
ri potest calamitosum hoc sympto-
ma; est pulmonis exulceratio, qua
sensim corpus universum liquecit:
vel, est pulmonum à materia acri,
erodente, cum febre lenta, tussi, spato
cruento & purulento, exulceratio,
qua sensim totum corpus consumitur
&

& extenuatur. Phthiſeos cauſa eſt, præter vicioſam pulmonum conſtitutionem, tum acris & falſa è capite deſtillatio, tum etiam humor acer à vicinis partibus in pulmones eiectus, ut in pleuræ, mediſtini, diaphragmatis & aſperæ arteriæ inflammationse ſuppurata, quæ in empyema convertitur ex ipſo item pulmonis viti prævi humoris generantur phthiſin inducere valentes: ex rupto præterea vel eroſo illius vaſe, aut ex vulnere aperto, ſanguine in pulmonem effuſo, ibidemque putreſcente, hoc malum quandoque contrahitur: antecedentes cauſe ſunt humores vicioſi in toto corpore collecti, qui ubi à cauſis externis commoventur, ad cerebrum tranſmittuntur, & inde in pulmonem deſcunt: huc pertinet menſium, hæmorrhoidum, aut alterius evacuationis conſuetæ ſuppreſſio cauſe externæ ſunt contagium, aer impenſè calidus aut frigidus, aer item autûmnalis: ad phthiſim diſponuntur, qui pectus habent anguſtum & depreſſum, collum oblongum, & ſcapulas alas: ejus ſigna ſunt, tuſſis diuturna, ſputum primò cruentum, deinde purulentum, febris lenta & continua quæ tamen noctu exacerbat, totius corporis extenuatio, respiratio difficilis; confirmato malo pus foetidum redditur, fauces ſono implentur, capilli deſcunt, ungues incurvantur, malæ liveſcunt, extrema & pedes intumeſcunt, ſupervenit denique diarrhæa.

Subſectio prima.

Pro Phthiſi.

Ulcus in hoc morbo abſtergendum eſt, abſtergit autem lac aſininum & humanum; ſed magis nutrit humanum, aſininum magis abſtergit: & ideo *Galenus* ubi curat ulcus, laudat magis lac aſininum, ubi tabem, humanum. *J. Baptiſta Montanus.* conſil. 181.

Coſtarum regionem inunximus hoc unguento de lacte dicto quod optimum eſt, nec quicquam ſœtet.

R. Gummi tragacanth. gummi arabic. an. ʒj. inſund. in aq. roſac. per diem & noctem addatur ol. viol. ʒiſſ. butyr. rec. ʒiſſ. camphor. ʒj. M. & in mortario cum lacte muliebri F. unguentum. *Amatus Luſitanus.* curat: 92. cent. 1. iſto unguento uti etiam conſuevit in hecticis *J. Crato* conſil. 98. lib. 7. camphoram ad ʒj. duntaxat admiſcendo.

Pro derivatione fiat Cauterium vel ſetaceum in occipite; poſtea etiam in brachio. Præterea aliquod decoctum exhibendum quod ſine caliditate exſiccandi vim habeat, & inter cætera præſantiſſimum eſt decoctum ſantali citrini: nam mirabiliter præcavet eroſionem pulmonis antequam fiat, & poſtquam facta eſt, quantum fieri poteſt corrigit ita conſicitur.

R. Aq. cichor. acetof. an. ℥iiij. ſantal. citrin. minutim concif. ʒiiij. F. inſuſio per unam diem, deinde fiat
Bbbbbb coctio

coctio in balneo M. ferventi, obturato vase per tres horas, postea aufertur ab igne, ut refrigeretur & coletur: cujus decocti sumat quovis manè ʒiij. & bibat in potu per quadraginta dies: solet enim præcavere fluxiones ad pulmones. *Rodericus à Fonseca.* tom. 1. consult. 58.

Subsectio secunda.

Pro Phthisi.

Resert *Valescus* se monachum quendam phthiticum curasse cum pulvere *Haly*; quo & nos usi sumus in fratre meo ex tabe & hectica laborante, qui & eo curatus fuit, cum pus longo tempore subinde expueret. *Avicenna* narrat historiam de muliere phthifica, cujus jam parabantur funeralia, quam curavit cum sacch. rosac. *Petrus Forestus.* obs. 55. lib. 16. *De pectoris & pulmonis morbis.* Aqua ex cochleis, testudine, cruribus ranarum destillata efficacissima ad hunc morbum perhibetur. *Idem.* obs. 53. lib. 16.

Monacha quædam phthifica pro deplorata habita sequenti remedio intra duos menses sanitati restituta fuit. Pullum exenteratum capiebat, ac in ventre ʒiij. sacch. rosac. ponebat, demum aqua, lento igne in olla cooperta coquebat, illoque decocto, supra cineres per totam noctem ollam relinquebat: manè verò ex pullo contulo cum suo jure manens in lecto sumebat, superdormiens quo quidem remedio sana evasit. Alius

Monachus, cui ossa præ macie crepitabant, ut postea lecto decumbere coactus fuerit: is quoque à Medicis pro deplorato habitus, duo ova recentia igne adverso assabat in foco calido tantum, ut albumina vix coalescerent, albuminibus rejectis, vitella in scutella ponens, addebat pulv. sulph. vivi ad fabæ majusculæ quantitatem, sacch. cando asperso eadem mensura, & salis momento; quæ simul mixta cum vitellis ovorum capiebat hora una ante cibum, & desuper bibeat vini optimi dulcis cyathum unum: modò sumebat aquam roris solis unā cum vitellis ovorum; interim & pro tussi utebatur syr. de liquir. viol. diatragac. frig. eclegmatis modo: & aliis confectionibus destillationem inhibentibus. Idem destillabat limaces teneros ante ortum solis in vinetis collectos: cujus & cochlear cum duobus vitellis ovorum subinde capiebat: ita ut macie consumptus pinguis paucis mensibus evaserit, & præter spem sanus factus sit. *Forestus.* obs. 58. lib. 16.

Pulvis descriptionis *Haly* contra tabem valde commendatur, qui ita se habet.

R. Sem. papav. alb. ʒx. gummi arab. tragac. & amyli, an. ʒiij. sem. portulac. alth. malv. an. ʒv. sem. cucumer. melon. cucurb. citrull. sem. cydon. mundat. an. ʒvij. spodi, succi liquirit, an. ʒiij. penid. ad pondus omnium. **F.** Pulvis. Felicissime ego & diverso modo hoc pulvere in multis usus sum; modò cum vitello

tello ovi, modò enim syr. papav. vel iujub. cum eo etiam conficio mortellos & confectiones in tabulis. Hic pulvis complet omnes intentiones; prohibet enim descensum pituitæ ad pulmões increffando ob sem. papav. alb. in magna quantitate admixtum, ratione gummi arab. & tragac. lenit pectus, & materiam humectat, ut facilius pertussim extrahatur, exsiccat autem pulmo à spodio. *Petrus Forestus*. schol. obs. 58. lib. 16.

Subsectio tertia.

Pro Phthif.

Cuncta illa quæ acerrimum catarrhum obtundunt in usum ducantur: modeste purgantur rhab. agar. ac syr. ros. solut. Dein pulvis *Haly* in usum ducatur, qui Pulvis inscribitur ad tabem. Utantur ptisana colata cum conserva rosata dormituri, & emulsionibus sem. frigid. & aqua destillata ex canceris fluviatilibus abstineant à salis & acribus. Lac caprillum in usum veniat. *Jo. Hearnius*. ad aphor. 10. sect. 3.

Plurimos à rupta vena partium spirabilium Phthificos tractavi juvenes, sed maxima eorum pars interiit. Unus servabatur usu rad. Chinæ & sarsæ, quarum decocto miscebamus guttulas sex vel septem ol. sulphuris, sed in aliis non succellit. *Idem*. ad aphor. 9. sect. 5.

Summa religione tabidis pharmacia præscribantur. Cave ne validis

alvum moveas: sed da illis potius aq. canerorum cum gutt. quibusdam ol. sulph. *Jo. Hearnius*. ad aphor. 14. sect. 5.

Magno successu quidam utebatur in potu & omni cibo conserva rosar. rubr. solaque ea victirabat nonnunquam; adeo ut *Venetorum* Pharmacothecas omnes eâ inanierit. Quidam (inquit *Arculanus*) comedit quadragintas libras sacch. rosat. & curata fuit. Potiones fiunt ex capill. Veneris, marthubio, hyssopo, iude, liquir. & passulis hoc mihi sæpe in usu feliciter fuit.

R. Brassicam rubram conficissim, inde poculo, & diu in balneo coque: mane eo liquore utatur; sed hic succus alternis diebus recentari debet, nam facillimè putrescit. *Idem*. cap. 7. De Morb. Pectoris.

De hoc syrupo singulis matutinis, vel saltem alternis diebus, mane cum è lecto surgit, ad 3j. plus minusve per se sensim deglutiendo sumat, vel dilutum aqua limacum & portulac. julepi instar bibat.

R. Succ. depurat. portulac. ʒss. plantag. bugl. utriusque an. quart. j. aq. distillatæ è vivis limacib. & ranis, an. ʒiij. aq. scabios. viol. ros. an. ʒj. sacch. puriss. ʒss. coque ad syr. consistentiam. *Felix Platerus*. obs. lib. 3. pag. 738.

R. Rad. consolid. ʒij. rad. alth. ʒj. rad. liquir. ʒiij. sem. plantag. ʒj. sem. hyoscyami ʒss. oculi cancri ʒj. gummi Arab. tragacanth. an. ʒss. sacch. rosat. tab. ʒiij. F. Pulvis capiat ʒjss. mane & vespri cum lacte caprino.

caprino. *Felix Platerus*. obs. lib. 3. pag. 737.

In Phthificis summopere commendatur lac muliebre; quod iisdem viribus cum lacte asinino & caprino instructum, peculiariter etiam præ iis ad nutritionem & refectionem corporis tabidi feliciter operatur, utpote quod naturæ nostræ magis simile & familiare, in corporis substantiam citius & melius convertitur: à muliere sana ægro sic propinari debet, ut illud è mammis ipsius indies bis terve bona mensura exugat: hac ratione aliquos restitutos novimus, ex iisque unum non solum convaluisse, sed tantas etiam vires recepisse, ut ne lac sibi in posterum deficeret, nutricem de novo imprægnarit. *Felix Platerus*. praxeos tomo 3. pag. 499.

Subsectio quarta.

Pro Phthifis.

POst omnis generis lenientes purgationes, varia expectorantia & alia quæ adversus maciem celebrantur auxilia, cum febris hectica & colligans jugiter corpus absumeret, lac muliebre, ut assatum ex ipsis mammillis sugat, consului tantum ex ejus potu per mensem exhibitum, persensit utilitatem, ut eo, & unguento ex eodem lacte parato, pinguisculum factus, perfectam consecutus fuerit sanitatem. Unguento totum corpus ungebat tribus post cœnam horis, quod omnibus resumptivis præstantius est. hujus unguenti descriptionem, cujus

usu tabidos sæpe impinguari vidi, candidè acceptam refero *Amato* non ignobili Medico, qui lib. 1. cœn. curat. 92. eam sic proponit.

R. Gummi tragac. & arabic. an. 3j. infunde in aq. ros. per diem & noctem. add. ol. viol. ʒij. butyr. rec. ʒβ. camphor. ʒj. M. & in mortario cum lacte muliebri fiat unguentum. *Zacutus Lusitanus*. obs. 129 lib. 1. prax. admirand.

Mulier quædam cum ex salsa distillatione & hæmoptoisi in ulcus pulmonis incideret; cum nec ex lacte asinino, caprillo, carne testudinum, expectorantibus, resumptivis, cardiacis, & infinitis propemodum remediis, opem sentiret ullam, tandem rhodofacchari usu assiduo convaluit: ita enim eo utebatur; cum hac conserva farinam subigebat, panemque cum ea delibatum esitabat, carnes selectas cum ea coctas edebat, pullos gallinaceos assos, prius bene conserva faginosos pro cœna habebat vitellos ovorum interdum cum conserv. rosac. assumebat: jejuino etiam ventriculo jure pulli gallinacei prius rhodofaccharo faginari utebatur. demum nullum ferculum offerebatur, quod rosam non redoleret, adeo ut ni timerem dici mendax, exponerem quantitatem quam comedit hæc mulier de sacch. rosac. cujus solius usu septem mensium spatium ita recreata est & speciosior facta, ut in facie vividus ac roseus conspiceretur color. Maxima ergo est pro curandis phthificis rhodofacch. vis atque potestas: nam modicè refrigerat ob febrem, ob

ulceris

ulceris saniem deterget, & ob solutionem continui glutinat. *Zacutus Lusitanus*. obs. 130. lib. 1. *prax. admirand.*

Frequens sit usus ovorum rec. editorum sorbilium, quæ præstat subinde à nido è gallina glocitante adhuc calentia sine ullius ignis coctura forbere sit & multus recentis butyri usus. *Reinerus Solenander*. consil. 28. sect. 2.

Mulier quædam tantam lactis copiam quotidie fundebat è mammis, ut non solum duos pueros optimè lactaret, sed etiam butyrum è lacte suo conficeret pro pharmacopœo, qui eo ad curam Phthisici utebatur tanquam arcano optimo ad tabem; nullum enim est remedium eo præstantius. *Petrus Borellus*. obs. 82. cent. 3.

Subsectio quinta.

Pro Phthisi.

PRO siccando ulcere pulmonis, & abstergendo, syrupus Symphyti *Fernelii* maximè convenire videtur præparatur quoque potio ad hæc exsicanda ulcera, quam *Lacuna* in suo *Dioscoride* dicit esse admirabilem, capite *De Ebena*, quam tamen ille indifferenter describit ex decocto ligni sancti in hanc formam.

℞. Raf. lign. sancti ℥ij. rad. aristol. rot. pulver. ʒss. liquir. passul. exacinat. caric. ping. cortic. limon. hyssopi, an. ʒj. infund. in aquæ ℥xv. per diem, deinde coq. ad medietatem, in colat. dissolv. mell. opt. ℥jss. &

coquatur medioeriter in formam apozematis clarificati* cuius dantur singulo manè ʒiiij. quia tamen decoctum hoc calidum nimis esse videtur propter febrem. ego in secunda coctione, dum sit apozema, adderem succi limonis depurati ʒij. ita enim corrigitur caliditas ipsius. Solet enim succus limonis omnium decoctorum caliditatem infringere. Certum est in ulceratis pulmonibus & fere desperatis tabidis, cum nullis aliis remediis cederet affectio, solum decoctum ligni guaiaci sanitatem aliquando restituisse id aliquibus exemplis *Sebenekius* in suis observationibus testatur reliquit; & *Andreas Lacuna* in suo *Dioscor.* cap. *De Ebena*, hoc præ cæteris remedium proponit & laudat. *Rodericus à Fonseca*. tom. 1. consult. 5.

Philippus Ingraffis in consilio pro Duce *Terranova*, scribit se *Pannormi* curasse mulierem quandam, quæ ex sanguinis copioso sputo à pulmone regurgitante in Phthisin lapsa erat, pluribusque insequentibus mensibus non contabuit modo, sed continuè pus malè olens expuebat, præsertimque per intervalla quædam, non majora quidem duabus hebdomadis miximam puris quantitatem inde collectam sæpenuerò quatuor librarum expuebat. Hæc cum vix per mensum ligni sancti decoctum absorbuisset, ita sanata fuit, ut salva supervixerit, nec amplius recidivaret; licet decimus quartus ageretur annus dum hæc scribebat *Ingraffis*. *Marcus Donatus*. cap. 10. lib. 3. *Hist. med. mirab.*

mirab. Ubi adhuc plures habentur historię Phthisicorum ligni guaiaci decocto curatorum.

Uxor cuiusdam consilarii phthisica interiit, & post unum aut alterum mensem illius ancilla, quę diu noctuque illi ministrabat, in similem affectum incidere videbatur laborabat enim febre lenta, cum tussis sicca diu noctuque perseverante, macie totius corporis, inappetentia & vigiliis. Vocatus ad eam, pręscribo venesectionem & purgationem universalem ex apozemate, & balneum tepidum cum victus ratione incrassante & refrigerante, quę nihil contulerunt tandem mecum reputans affectum procedere ex maligna qualitate impressa pulmonibus & cordi per contagium, pręscribo decoctum guaiaci, ad quindecim dies cum victu analeptico, sine sudore, quo remedio perfecte curata est, & febris, tussis, aliaque symptomata omnino desierunt. *Lazarus Riverius.* obs. 99. cent. 1.

Subsectio sexta.

Pro Phthisi.

Mulier quędam viginti quinque annos nata gravi fluxione in pulmonem decumbente, ab aliquot mensibus detinebatur, cum tussis molestissima dies noctesque affligente, vigiliis perpetuis, dolore pectoris, febre lenta, alvi constrictione & macie totius corporis, ita ut Phthisica omnino videretur. Vocatus ego, prę-

misso clystere molliente, jubeo sanguinem detrahi ad ℥vj. Mox duo caustica adhiberi interscapulis juxta spinam dorsii pituitam laxantem pręscribo per quinque dies continuos usurpandum, cujus descriptio hæc est.

R. Tamarind. ℥ss. aq. fontis ℔ij. coq. ad ℔ij. in colat. infund. frigidę per noctem sen. mund. coriandr. & liquirit. contus. an. ℥ij. ros. rubr. ℥j. colaturę capiat cyathum unum mane hora una ante pastum. Paucis hæc remediis ita restituta est, ut post quindecim dies de lecto surrexerit, & ad consueta munia sese conferre coepit; lacte demum asinino per mensem usurpato integrę convaluit. *Lazarus Riverius.* obs. 78. cent. 2.

Puella phthisica & ad extremam maciem perducta, ex consilio Medici Solis passulis victitavit cum pane comestis; & pro potu utebatur decocto hordei & liquiriticę. sicque intra octo menses restituta est optimę, & probe impinguata. *Lazarus Riverius.* obs. 43. cent. 4.

Phthisim per contagium communicatam curavimus pręter omnium spem sequentibus remediis ac primò potione ex manna & syr. ros. in decocto pectorali, sequenti die applicita sunt duo caustica posteriori parti cervicis: postmodum jusscula exhibui per quindecim dies cum rad. chinę, sol. bugl. tussilag. pulmonar. & passul. corinthiac. quę per intervalla purgantia reddidi. Utebatur etiam continuò conserva ros. & sæpe sub noctem syrupo fluxionem cohibente

acutissim sedante, ex æquis partibus syr. viol. de rosas siccis, & de papav. *Simon Jacom. obs. 92. cent. 4. Obs. River.*

In Phthisi sacch. rosas. sum pluri-
mum usus, cujus miram vim in
Phthisi levanda esse *Avicenna* narrata
tabidæ mulieris hystoria plenissime
docet quod & ego pluries scæci
succesu in multis expertus sum: ha-
bet enim siccaudi, & modicè etiam de-
tergendi vim, atq; etiam glutinandi,
unde mirificè pulmonum ulcera ju-
vat, & ex consequenti natam inde
tabem curat. *Franciscus Valerola.*
obs. 5. lib. 5.

Mulier quædam distillatione ad
pectus per annos aliquot laborarat, &
ita quidem vehementer, ut quamvis
multis variisque remediis, cum à
Medicis doctis, tum etiam ab Em-
piricis præscriptis usa fuisset, exigu-
um tamen fructum inde acceperit
tandem usque adeo auctum fuit ma-
lum, ut non solum materiam puru-
lentam copiosè, verum etiam san-
guinem expueret; & in hecticam
cum totius corporis extenuatione &
prostratione virium incideret. Ego
tandem cum in consilium adhibitus
essem, præter convenientem dietam,
& exhibitionem medicamentorum,
tam per os assumptorum, quam ex-
terius applicatorum, nuchæ quoque
setaceum adhibui, cujus beneficio bre-
vi maxima cum admiratione eorum,
qui ipsam antea cognoverant, ita re-
stituta fuit ægra, ut etiam deinceps
proles aliquot procreaverit: cum
tamen antea per annos aliquot, &

præcipuè ab eo tempore, quo distil-
latione prædicta laboraverat, utero
non gestasset. *Guil. Fabricius Hilda-
nus. obs. 38. cent. 3.*

Subsectio septima.

Pro Phthisi.

Curavi Phthificos nonnullos pla-
nè desperatos, & incipientes
plurimos. Summa curationis hæc
est: exhibeo ipsis decoctum ligni
gualiacini per duos tresve menses;
prius evacuato corpore, si ægroti
sint cacochymi, per mannam syr.
rosas. solut. per enemata, prout ne-
cessitas expostulare videtur in deco-
cto aliquando macerari jubeo sanicu-
lam, pedem leonis, quinquefolium
& veronicam vini aliquid interdum
concedo. Victus ratio est, ut caveat
à falsis & acribus. Citi sint lenti,
quales sunt nervosæ carniū partes,
pedes, aures, rostra animalium benè
cocta; gelatinæ etiam ex his conse-
ctæ; sed sine aromatibus: carnes
comedent juvenes, & cochleas benè
coctas, testudines nemorales, horde-
um, orizam, milium in lacte chaly-
beato cocta: ex fructibus profunt a-
mygdalæ dulces, ficus, uvæ passæ,
pinæ, pistachia, pyra, cydonia.
Expectorantia sunt humida, ex
specieb. diaireos simpl. sacch. cando,
& sulphure sublimato: mane sumant
de electuario isto, hora una vel alte-
ra ante prandium.

R. Carnis perdicum coct. lbss.
limac. coct. ʒv. amygd. d. pinear.

Ccccc

pi.

pistac. an. ʒj. passul. enucleat. ʒx. bol. arm. orient. terr. sigill. corall. rub. usti. an. ʒj. gummi arabic. tragac. an. ʒij. sem. papav. alb. ʒvij. quatuor sem. frigid. maj. & min. an. ʒij. conserv. consolid. maj. ʒijʒ. fl. hyperic. M. j. in lapideo mortario & simili pistillo contundantur, & mitis add. hypocistid. ʒv. diathamar. diarrhod. abb. an. ʒij. macis ʒj. pulv. sol. sanguisorbæ, C. C. usti, an. ʒij. sacch. ros. tab. ʒʒ. cum syr. de consolid. q. f. F. Electuarium. *Thomas Erastus*. consil. 8. lib. 3. consil. *Cratensis* & aliorum Medicorum à *Scholtzio* editorum.

Syrupus ex succo hederæ terrestres commendatur à *Quercetano*, ejusque descriptio talis est.

R. Succ. heder. terrestr. ʒijʒ. digeratur ut purificetur ad ignem B. M. huic succo depurato adde sacch. rosat. ʒij. penidiat. ʒiiij. coq. in syrupum quo utatur æger ex cochl. huic syrupo idem *Quercetanus* flores sulphuris admiscet ad consistentiam lochoch, de quo exhibet quater in die, eoque se multos Phthificos desperatos & proclamatos restituisse gloriatur.

Syrupus sequens eximias vires habet.

R. Succ. heder. terrestr. veronic. & card. ben. depurat. an. ʒvij. in quibus bulliant leviter sol. adianth. polytrich. scabios. & lactuc. an. M. ʒ. in colat. dissolv. sacch. albiss. ʒʒʒ. F. syrupus perfecte coctus, addendo in fine extract. juniperi ʒij. succ. liquir. & extract. card. bened. an.

ʒiiij. capiat æger cochl. j. hora una ante prandium, & ante cœnam, & in ingressu lecti.

Crollius valde commendat Elixir proprietat. Chymici medicamenta ex sulphure, ut flores, lac, & balsamum maximè laudant. Illorum usus commodissimus talis esse poterit.

R. Fl. sulph. & thuris pulver. an. ʒj. includantur pomo excavato coquatur pomum & saccharo conspersum comedatur ab ægro, mane per octo aut decem dies. Vel,

R. Conserv. ros. antiq. diamarg. frigid. diapenid. an. ʒj. fl. sulph. pulver. ʒiiij. cum melle despumato, F. opiata de qua capiat magnitud. avelanæ bis aut ter in die. Laudant etiam nonnulli Antimonium diaphoreticum. Balsamum Peruvianum ad ulcera pulmonum sananda multum conducit, si ejus gutta una cum saccharo in pilulam redacta singulis diebus exhibeatur. Pulvis pimpinellæ ad ʒj. cum jusculo singulis diebus exhibitus, maximè etiam creditur efficacie.

Pilulæ *Rassi* à nonnullis commendantur, tanquam efficacissimæ, sumendo ʒj. singulis diebus. Verùm in sequentum modum compositæ mirabiles edunt effectus.

R. Mass. pilul. *Rassi* ʒj. antimon. diaphoret. & gummi guaiac. an. ʒʒ. cum balsamo Peruviano. F. Massa. de qua capiat ʒj. per mensem integrum.

Suffumigia etiam utiliter usurpantur poterunt ad ulcus pulmonis potenter

ter exsicccandum, & illa ore, naribusque frequenter attrahenda sunt. Compositio talis esse potest.

R. Gummi hedere 3jss. thuris 3j. myrrh. 3ß. succin. 9j. benjoin. styrac. an. 3ß. hypocist. 9ij. sem. coriandr. ros. rub. santal. rub. an. 9j. pulverentur, & excipiantur mucilag. gum. tragac. vel resina laricea. F. Trochisci super prunas injiciendi: vel simplicius fiant suffumigia ex thure, myrrha, mastiche, benjoino, quæ semper sint in thalamo, ut siccus aer & odoratus attrahatur. *Lazarus Riverius. prax. med. lib. 7. cap. 7.*

Subsectio octava.

Pro Phthisi.

SAnavi Adolescentulam quandam postquam velut Phthoe pessima laborantem, ipse ego pro deplorata reliqueram. Aderat febris vehemens, spirandi difficultas, maxima tussis, puris sputum copiosum: itaque cum cætera auxilia non valerent, jussi ut sola Prisana pro cibo uteretur, aquaq; cum saccharo confecta: acciperet autem singulo mane 3ijj. decocti caudarum & chelaram Cancrorum in aqua hordei, cum 3ij. sacchari: convaluitque perfecte & sanata est: hoc eodem auxilio multos admodum curavi, qui integre sanitati restituti sunt. Erat autem illa filia unius qui ex Phthoe vera obierat. *Hier. Cardanus. curat. 8. sect. 3. Method. med.*

Honoratissimus D. Robertus Boyle, lib. 2 De Utilitate Philosoph. Experimentalis. sect. 5. cap. 6. Pro Phthisi & Tussi plurimum extollit balsamum sulphuris crassum, quod ita fit.

R. Fl. sulphur. 3ß. ol. oliv. vel nucum, vel sem. papav. alb. 3ijss. bulliant in vase vitreato semipieno igne convenienti adhibito, continuo spatula agitando, ut ritè dissolvantur flores, & sanguineam rubedinem acquirat mistura: horulæ spatio paratur. Balsamum ab igne remotum, adhuc agitandum est, donec frigeat: exhibeantur mane aliquot guttæ cum sacch. rosac. Valet etiam in Arthritide, Contusionibus & Tumoribus quibuscunque externè illitum. Idem Medicum quandam novit, qui Phthisin, sulphuris, succini, & betonicæ vel tussilaginis fumo, feliciter curabat.

Spiritus salis dulcis, ut & simplex liquor tartari, incomparabilis sunt efficacitæ, guttatim in cerevisia, jusculo vel vino assumpti. *Paulus Bardes. prax. lib. 3. cap. 2.*

Sectio vicefima sexta.

De Phytoblo.

Φλεγμων (in φλό gigno) Latine Pains, Phlegmone est in adheum locis emergens, maximè verd in cervice, in alis, aut inguinibus; quæ in inguine nascitur, peculiari nomine Bubon nuncupatur. eandem cum Phlegmone agnoscit causas, & iisdem
Cccccc signis

signis innotescit: ferè autem fit hic tumor post febres, aut dolores alijus partis, maximeque eos qui ventrem infestant.

Subsectio unica.

Pro Phygethlo sub alis.

DEtracto sanguine ex vena brachii ejusd. m. Cataplasma ex atriplice, malva, rad. alth. cum butyro & farina frumenti apposui-
mus: ruptoque abscessu paulò post convaluit. Curatur Phygethlon ut cæteræ inflammationes. *Petrus Forestus. obs. 7. lib. 1. Obs. Chyrurg.*

Sectio vicefima septima.

De Phymate.

Phy'ma (in phlo nasc.) tumor est glandularum rotundus, Phygethlo minor ac planior, minusque rubens ac dolens, qui statim augetur, & in suppurationem abit: à sanguine pituitoso proficiscitur. Pueros maxime affligit.

Subsectio unica.

Pro Phymate versus pubem.

ID statim factum est acuminatum, & augebatur, & ad suppurationem festinabat. (nam Phyma est tumor acuminatus, qui statim auge-

tur, teste *Galeno* secundo ad *Glau.* cap. 2. & ad suppurationem festinat; quod tuberculum, ad similitudinem eorum quæ ex terra nascuntur, appellant) cum plerumque in Pueris absque medicatione suppuretur, & ad sanitatem perducatur, diachylon cum gummi applicari mandavimus, ut & alteri emplastr. de mucilag. quibus facile ad suppurationem deveniunt Phymata, & curata sunt. In Pueris hoc vitium sæpius nascitur, & facilius tollitur, in juvenibus rarius oritur, & difficilius curatur: ubi ætas induravit, ne nascitur quidem; at tamen in senioribus conspeximus quin & *Amato* evenit. Curatur etiam tritico manso & imposito. *Forestus. obs. 8. lib. 1. Obs. Chir.*

Sectio vicefima octava.

De Pica.

Fœmina quædam gravis libras aliquot zincib. maxima voluptate, sine ullo incommodo, una vice devoravit; nec quod mirum erat, ardorem in faucibus ullum se sentire mihi fassa est, multò minus in ventriculo. *Felix Platerus. obs. lib. 1. pag. 239.*

Sectio viceſima nona.

Pro Pilorum deſtino.

Oleum caryophyll. chymicum præſtans eſt remedium, ſi pars depilata leniter inungatur. *Roderic. à Fonſeca.* tomo 2. conſult. 60.

Post purgationem univerſalem, locum depilem ut lavaret mandavi ſequenti lotionem, ſcilicet vino infuſionis roſinar. & abrotani. deinde ut inungeret unguento ſequenti.

R. Ol. ovor. myrtin. liquoris deſtillant. è limaceis rubris, an. $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. ciner. capill. human. talpæ, an. $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. ciner. apum, muſcar. an. $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. ciner. abrotan. $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. pingued. cuniculi $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. propol. $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. ladan. puri, $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. facies olei ſern. lini $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. mell. deſpumat. $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. incorporentur omnia, & redigan. ur in unguentum, quo pili regenerati ſunt. *Petrus Forſtner.* obſ. 6. lib. 31. *De ſcuis.*

Sectio triceſima.

De Pleuritide.

Pleuritis morbus eſt thoracis omnium moleſtiſſimus & acutiſſimus, quo nullas frequentius in hominum vitam invadit. Eſt autem phlegmone ejus membranz que coſtis ſubtenditur, ut plurimum à tenui biliſoque ſanguine ortum habens, cum febre continua, dolore

lateris punctorio, tuſſi vehementi & ſpirandi difficultate cauſatur à ſanguine ſive puro, ſive humoribus calidis & biliſis admixto in membranas effluente cauſæ remotæ ſunt, caco-chymia, plethora, ſuppreſſæ ſanguinis conſuetæ evacuationes, alvi fluxus intempeſtiva detentio, contuſio pectoris à lapſu, aut ictu violento, vehemens exercitium, & ab exercitio largus hauſtus frigidus, vini meracioris ingurgitatio, æſtus niſius, & frigus nimium. Pleuritidis ſigna pathognomonica ſunt, dolor lateris acutus, respiratio difficilis, frequens & parva, febris continua, tertianæ typum plerumque obſervans, & tuſſis initio ſicca, poſtea humida, cum ſputo colorato & cruento quibus adde pulſum durum loco ferrini, qui merum ſigmentum eſt alia eſt vera quam hæcenus deſcripſimus, alia notha, quæ inflammatio eſt muſcalorum intercoſtalium externorum: hæc oritur aliquando à ſanguine in externos illos muſculos effuſo, aliquando etiam à flatibus, interdum quoque à deſtillatione diſpoſcitur vera à notha, quod in illa æger in partem lateri dolenti oppoſitam decumbere non poteſt, ob membranam ſuſpenſam pondere concepto gravatam, in ſpuria verò difficilis eſt decubitus in lateris affectum.

Subsectio prima.

Pro Pleuritide.

R. Flor. chamæm. melil. rosar. an. M. j. contund. grosso modo, & in aqua coq. pro fomentatione loci affecti cum spongia. Item,

R. Ol. chamæm. ol. sem. lini, an. ʒj. ol. ros. compl. aneth. an. ʒij. M. cum modico ceræ F. linimentum, post fomentationem, aperiatur vena e basilica sinistri lateris, ubi erat dolor, & extrahatur sanguis ad ʒvj. donec mutaretur color. Deinde,

R. Syr. viol. ʒij. penid. ʒi. syr. de liquir. ʒʒ. M. pro lambitivo. Item,

R. Aq. scabios. & helenii, an. ʒij. syr. viol. & tussilag. an. ʒj. M. F. julepus sumatur bis in die manè & vesperi.

R. Ol. amygd. amar. adipis anser. an. ʒjʒ. M. pro unctione totius pectoris ad facilitandam tussim & resolvendam materiam adeps anseris additur propter penetrationem, quia hic inter omnes adipēs maximè penetrat, est enim subtilissimarum partium relaxat, resolvit, & habilitat pectus ad motum. *Jo. Baptista Montanum. consil. 172. & 174.*

Internam ejusdem lateris, ubi dolor erat, secare jussi venam, sanguinemque ad ʒij. fluere; paucis tandem admotis ad locum dolorosum topicis medicamentis, intra septem dies sanitati restitutus fuit. erant vero illa vesica bovina semiplena aqua, in qua incoctæ fuerint chamæm. me-

lil. viol. parietar. ros. malv. sem. lini & sœnugræc. an partes æquales, cum multo viol. & rosac. oleo. *Amatus Lusitanus. cent. 1. cur. 12.*

R. Aq. benedict. aq. hyssop. an. ʒj. syr. de hyssopo, ʒij. M. F. potio qua epota, ore & alvo rectè purgatus fuit, ac statim se revalescere asseveravit sequenti die post assumptam purgationem basilicam venam ejus lateris, ubi hærebat dolor, pertundere jubebam, ex qua multum sanguinis extractus est, & longè rectius habere coepit ab initio curationis latus dolore affectum perungi singulis ternis horis jubebam sequenti linimento.

R. Unguenti de alth. ʒij. ol. amygd. d. ʒʒ. M. ad ignem* ut F. linimentum* peruncto loco calida applicentur lintea vice potus utebatur isto decocto.

R. Hord. mund. ʒij. card. maris, hyssop. an. M. j. liquir. ʒʒ. sicuum, numero 6. passar. uvar. ʒij. sacch. ʒj. coq. in aq. f. q. ad tertias. *Martini Rulandus. curat. 25. cent. 2.*

Ad antecedentem causam tum revellendam tum derivandam phlebotomia institui in vena hepatica affecti lateris dolor inde se remisit à venæsectione ad proximam causam extirpandam conversus suadeo hanc potionem.

R. Aq. card. ben. ʒvj. elect. de succo ros. ʒvij. M. haustu scilicet operante, quatuor dierum spatio convalescit. *Martini Rulandus. curat. 26. cent. 7.*

Sub

Subsectio secunda.

Pro Pleuritide.

AD pleuriticum quendam quarto die vocatus, cum eodem die alvum ex se deposuisset, illico venam basilicam ejusdem lateris, ubi dolor erat, secare feci, sanguinisque ℥viij. extrahere; à qua sanguinis missione dolor nonnihil evanuit, qui tamen sub noctem redibat ex parte; sed fotu sequenti plurimum mitigatus est, loco affecto simul inuncto.

R. Fl. chamæ. melilor. malv. an. M. j. sem. fenugræc. ℥β. F. decoctio in aq. pro ℥bj. pro fotu cum spongüs expressis ut artis est.

R. Ol. amygd. d. chamæ. pingued. gallin. butyr. rec. an. ℥β. ceræ modicum F. unguentum unde dolor multum sedatus est; interea utebamur lambitivo in hunc modum parato.

R. Syr. jujub. viol. an. ℥j. syr. liquir. ℥β. diatragac. frigid. ℥β. M. F. eclegma die sequenti cum purgavimus cum ℥j. diacathol. & feri lactis ℥iij. quo quinquies alvum deposuit, & cepit melius habere, & facilius expuere, lambitivo ex syr. jujub. & liquir. adjecto sacch. penid. utens & ita paucis diebus hic sanus evasit pro potu ptisanam confectam ex hord. mund. passulis & liquir. capiebat. *Petrus Forestus. obs. 26. lib. 16. De pectoris pulmonisque morbis.*

Hippocrates Anaxioni pleuritico octavo die venam secuit sic ego ali-

quando in muliere pleuritica octavo die venam secari feci, quæ postea aliis adhibitis remediis sana evasit itaque si tardius vocati fuerimus ad pleuriticos, & omissa fuerit venæsectio, etiam post quantum diem sanguinem mittere licet, modo vires adint, ac dolor ac febris urgeat, & sputum nondum maturaverit. *Idem. obs. 33. lib. 16.*

Licet multi aliter sentiant, semper mittendus est sanguinis ex latere affecto. *Idem. schol. obs. 32. lib. 16.*

Ego ut ingenuè fatear, nunquam, aut saltem rarissimè optatum successum vidi ex sectione venæ in opposita parte facta, facile enim sic ex simplici pleuritide duplex sequetur, quod & nonnullis maximo eorum damno accidisse memini tutius itaque erit ex eodem latere venam secare egrogè enim materia peccans, & in parte affecta conjuncta hoc modo evacuetur. *Guil. Fabrici. Hildanus. obs. 30. cent. 5.*

Sal prunellæ in aquis portulac. fragor. & acetos. satis bona quantitate exhibitum, idque repetitis vicibus, pleuritidem citò ad expuitionem faciliat hederæ terrestr. aqua si ad ℥iij. à pleuritico bibatur, idque in die quater repetatur, à purulenta materia pectus expurgari, & ab empyemate & phthisi præmuniri tradunt. Vulgus pro singulari remedio in pleuritide aquam, cui cultrum, quo laniationes animalium guttura solvere solent, per aliquot horas imposuerunt, exhibet. *Felix Platerus. prax. tomo 2. pag. 381.*

Sub.

Subsectio tertia.

Pro Pleuritide.

Sutor quidam juvenis & biliosus pleuritide laborans, post multas phlebotomias, aliaque remedia ordinaria, die quinto, perseverante febre intensa, & lateris dolore, sumpsit pomum coctum cum ʒj. thuris, superbibendo aq. card. bened. ʒiij. & postea tectus est, sudavit parum sine febris imminutione, sequenti die multum sudavit; & inde convaleuit.

Lazarus Riverius. obs. 56. cent. 1.

Puerulus quidam quinque annorum correptus est pleuritide lateris sinistri, cum febre acutissima. Post remedia ordinaria per quinque dies usurpata, & quatuor phlebotomias, jussi ut cucurbitulae duae lateri dolenti applicarentur, cum profundis scarificationibus; contigit autem ut ex scarificationibus illius cucurbitulae, quae dolentem locum propius attingebat, sanies multa efflueret per totum diem, simulque dolor, ac febris desierit: jussi ut admoventur folia betae supra loca scarificata, & per duos dies saniei fluxus continuatus est, ac denique in fine verum pus è vulneribus emanavit: atque ita æger omnino curatus est: credo scarificationes ad locum pleuritidis pervenisse, & materiam morbosam per ea vulnera emanasse. *Lazarus Riverius. obs. 39. cent. 3.*

Puer quidam duodecim annorum laborabat pleuritide lateris dextri;

quinquies secta fuit vena, & alia remedia ordinaria administrata usque ad septimum diem febris erat intensa cum inquietudine magna, dolor valde urgebat: exhibita fuit die septimo, fuligin. camini pulv. ʒß. cum aq. card. ben. intra duas horas ab assumptione, omnia symptomata valde remiserunt, ægerque multo melius habuit, & postmodum sensim convaleuit. *Lazarus Riverius. observ. 79. cent. 2.*

Multos & præcipue mulieres ex pleuritide ad extrema serè reductos, restitutos vidimus usu pomi *Quercetani* semel aut bis sumpti intra viginti quatuor horas, unde præter spem, vel copiosus sudor, vel anacatharsis libera sequebatur: plurimos certè nominare possem quibus serè desperatis hoc remedii genus præscripti, nec unquam alium quam felicem eventum ex eo animadverti: multisque qui hoc apud ægros observaverant, ita successisse multoties audiui. *Simon Jacoz. obs. 88. cent. 4. obs. River.*

Puella quædam atrabilaria gravissimo pleuritidis dolore excarnificata, jam undam lethæam bibebat; à qua eam extraximus sic.

R. Ol. amygd. d. ʒij. laudan. gr. iij. M. paulò post quievit dolor & melius habuit. *Petrus Pachepius. obs. 20.*

Omnes pleuritici qui vomunt statim in principio morbi, evadunt, ut in infinitis observavi, levata pleura ab humorum sarcina vomitibus beneficio. *Idem. observ. 29.*

Ut in anginâ, conclamatis omnibus, in gutture foris sectio fieri potest, fortassis idem & in pleuritide factitari potest inter quintam & sextam costam: exigua enim puris evacuationio magna affert commoda mortalibus. *Gnil. Ballonius. lib. 2. epid. & ephem. pag. 249.*

Subsectio quarta.

Pro Pleuritide.

Hircum suspendo cornibus, & crura posteriora reflecto ad cornua: testes abscindo, & recepto inde cruore exanguem dimitto pro lanione: hic autem cruor ficcatus, est in star vitri, difficillimæque triturationis, atque longissimè ab hircino sanguine officinarum differens: assumptus autem 3j. pondere, confectum sopit & curat pleuritidem absq; venæsectione, nec te deseret unquam. *Jo. Helmontius tract. cui tit. Sextuplex digestio alimenti.*

Sunt mea remedia quæ neminem in pleuritide & peripneumonia derelinquant, pulvis de virga cervi, vel tauri, vel cruor hirci, vel succus cichorii sylvestris, flores papav: sed potissimum laudo cruorem hirci, non quidem venalem, sed qualem supra descripsi: à venali cruore (qui nil nisi ovillus est) dignoscitur, quod venalis facile teratur, ejusque pulvis sit puniceus, hircinus autem verus difficillimè teritur, estque picci coloris illius pulvis: hujusmodi præsidia *Archeo* amica, atque domestica naturæ huma-

næ, causam immediatam in *Archeo* corrigunt, tolluntque acorem, & ad diaphoresin disponunt cruorem, dolorem pacant, quia aciditatem extinguunt. *Jo. Helmontius. tract. cui tit. Pleura furens.*

Vidi Rusticum omnes pleuriticos tertio potu sanantem: utebatur enim stercore jumenti pro viro, & caballi pro muliere, quod dilucebat in cerevisia, ac colaturam expressam propinabat. *Jo. Helmontius. tract. De febribus.*

Administretur cum jure, aut aliquo convenienti liquore stercus columbinum in pulverem redactum 3ß. pondere: est hoc pleuritidi remedium optimum & apud magnates aliquos inter secreta principalia celebratur. *Dominicus Panarolus. obs. 14. Pentecoste 4.*

Dux *Arschotenfis* ætate, dum gallinæ per gramina aluntur & pascuntur, id album quod in stercorebus earum apparebat in pulverem siccatum redigebat, & dabat ʒj.

In magnis pleuritis doloribus venæsectio etiam copiosa, formidari non debet, quam in hoc casu. *Jo. Heurnius* in viro florentis ætatis ad libras 4. felici cum successu instituit: notis ad cap. 11. lib. 5. pathalog. *Jo. Fernelii.*

Adrianus Spigelius nostra memoria quendam cum discrimine à lateris dolore decumbentem servavit aperta lateris vena, quæ in conspectum venit. *Jo. Rhodius. obs. 17. cent. 2.*

Jo. Prævotius sinistri lateris pleuritidem plerumque per urinas deponi

observavit ; ideo hoc in casu feliciter diuretica exhibebat mitiora ; è quibus diacuminum ipsi erat familiare diaphoretica nunquam voto succedere. *Jo. Rhodius. obsl. 13. cent. 2.*

Inter remedia interna mirum in modum confert aqua fl. chamæm. stillaticia : partem enim lenit, resolvit, aperit, & sudorem movet. *Lalins à Fonte. consult. 147.*

Urina hominis vas accuratè clausis, in stercore equino per sex hebdomadas fermentata, leni calore spiritum per distillationem suppeditat, qui semel aut iterum rectificatus magnum est pleuritidi & utile remedium : à decem usque ad triginta guttas sumi potest, cum liquore convenienti. *D. Robertus Boyle. lib. 2. De milit. phil. natural. sect. 5. cap. 5.*

Subsectio quinta.

Pro Pleuritide.

Mulier quædam pleuritide acutissima laborans, nullo alio auxilio magis levata est quam decocto fl. papav. rubei, quo utendum omni die cum syr. hyssop. jubebamus, calida accepta potione mirabiliter enim flores hujusmodi levandis laterum doloribus valere experientia quotidiana docet, & mihi familiare & expertum id remedium esse solet. *Franciscus Valeriola. obsl. 10. lib. 5.*

Pro pleuritide ad suppurationem tendente decoctum tabaci mirum est medicamentum testor Deum, me anno clapso, à morte ad vitam revo-

casse quandam meam vicinam, quæ jam erat per tres menses pleuritica suppurata cum febre hectica, quæ ab istius decocti adsumptione, per tres vices, & ab ejus fumo per fistulam accepto tribus diebus plus quam sex libras puris albi tussii evomuit, & nunc libera & sana est decoctum ita paratur.

R. Fol. tabaci 3j. bulliat. in aq. dulcis sßij. ad medietatis consumptionem, addendo sub finem fol. malv. & branc. ursinæ & viol. an. M. j. colatura cum sapa misceatur, & detur calidè pluries fumum tabaci assumat quandoque ante decoctum, & quandoque post. Epiphanius Ferdinandus. histor. 32.

Inungatur pars affecta unguento de althæa, & postea cumini pulvis inspergatur vel post inunctionem brassicæ folium ad ignem calefactum, & inunctum admoveatur. *Faventinus* miscet unguentum de althæa cum oleo amygd. post inunctionem aspergit pulv. cumini, & superimponit folium caulis, & miris laudibus effert item gallina viva per spinam secta pulvere iroco conspersa, & admota multum prodest. Panis recens è furno extractus, per medium sectus, & in butyro recenti liquato madefactus, & admotus, materiam lateri impactam potenter resolvit.

Oleum sem. lini, vel amygd. d. rec. sine igne extractum, cum saccharo mixtum, & exhibitum, egregiè tussim lenit, & dolorem pleuriticum demulcet.

Inter specifica, quæ usupari possunt,

sunt, sunt rasura dentis apri, cinis priapi tauri, vel cervi, flores papav. rub. corallus preparatus. *Quercetanus* in Pharmacopœa laudat pomum excavatum, & thuris masculi ʒj. repletum, & ad ignem coctum, quod æger deglutiat, superbibendo aq. card. ben. ʒiij. postea verò benè contectus fudet hoc remedium post tertium morbi diem usurpandum esse vult, eoque multos asserit fuisse restitutos.

Fuligo camini ad ʒj. exhibita multum confert, sed multo magis spiritus fuliginis. *Lazarus Riverius*. prax. medic. lib. 7. cap. 2.

Subsectio sexta.

Pro Pleuritide.

Equitem quendam *Gallum* quatuor docti Medici curabant pleuritide affectum, quæ ob parvum dolorem, mitem tussim, lenissimam febrem, expectorantibus solis, fomentisque curanda visa est sed cum hæc symptomatum lenitas cum interna malignitate conjuncta esset, quinto die malitia manifestè deprehendi cœpit, nam ablato omnino dolore, delirare visus est, insomnis, vigil, & cohibito sputo, lipothymia ex interval-
lis vexabatur huic malo occur-
rerem, & æger viribus esset penè exhaustus, symptomataque vehementius invalescerent, loco spectæ phlebotomiæ cucurbitulas scarificatas scapulis impono, quibus aliquantisper levatus, respicere cœpit; cui deinde

redintegratis viribus super partem affectam cucurbitulam cum scarificatu impono, qua detracta hirudines sex circumcirca admoveo, quæ tantam utilitatem attulerunt, ut intra decimū septimū diem, concocto sputo, & facili excreto, pristinam recuperaverit sanitatem. *Zacutus Lusitanus*. obs. 113. lib. 1. prax. admir.

Quidam pleuritide vera laborans, extracto è cubito sanguine, acceperit hunc julepum pectoralem.

R. Aq. scabios. tussilag. papav. rhæad. an. ʒjss. syr. jujub. julep. viol. an. ʒj. syr. de hyssopo de liquir. an. ʒiij. ol. scenic. gt. iij. M. F. julep. latus dolens inungebatur sequenti linimento.

R. Unguenti resumptivi ʒjss. ol. scenic. salv. an. gt. ij. M. punctivis doloribus valde urgentibus sequens fomentatio profuit.

R. Fol. rutæ absynth. menth. artemis. abrot. fl. chamæm. aneth. an. M. j. sem. anis. cumini, an. ʒjss. bacc. lauri salis communis tostior, an. M. jss. conquass. & incidantur ut F. ij. sacculi interbastati in vino coquendi, alternatimque applicandi exhibeatur hic julepus contra sitim.

R. Aq. fontis fbiij. cinnam. cl. ʒj. sacch. fbiij. cruda trajiciantur per manicam Hippocr. F. claretum absque coctione. *Jo Petrus Lonichinus*. obs. 3. cap. 3. lib. 3.

Subsectio septima.

Pro Pleuritide notha.

IN corporibus frigidis ac pituitosis sæpe gravissimi dolores laterum à flatibus oriuntur totibus mitigandi, si venam pertuderis necabis. Vidi formosissimam mulierem, quæ cum flatibus obnoxia esset, ac cum coenasset liberalius, noctu in acerbum lateris dolorem conjecta fuit, ilico à secta vena periit. *Jo. Heurnius ad aph. 33. sect. 6.*

Incredibile est dictu, quam multos trita vulgataque medendi via, ac præsertim in pleuritide perdidit: nam audito lateris doloris nomine, si quis aliud præter venæsectionem remedium tentet, ἀράβηται ἔγωγ' imò quod pertinet ad dolores lateris, nullus hodie non medicus est: quamquam hic multorum carnificina & frustranea sanguinis (in quo vita sedet)eductio, spirituumque evacuatio committitur magno artis vituperio, ut etiam hac una medendi pleuriticis via bajuli, carnifices, sutores, ac universa mulierum garrulitas Medicorum celebrium indutritiæ obstrepat ac sese opponat: imò si quis de latere queritur, quocunque id modo fiat, ne articulo horulæ differre fas sit: at non novit imprudens mulier, & impudens barbitonsor, nugigerulaque mediastina mulier multis ex causis dolores laterum oriri, in quibus ut aliquando venam non secare nefastum est, ita eandem aperire crudele impium ac igno-

rantia plenum sit: nam nulla est causa tam exilis, tamque parum efficax, quæ non dolorem in latere excitet: ac æquumne est tanquam causa eadem sit, ac idem malum, remedium idem usurpare, & omnibus eundem cothurnum attribuere. *Guil. Ballonius. lib. 1. epid. & ephem. pag. 79.*

Cum dolores vagabundè tenent nothas costas, & continuatione membranarum attingunt aliquando mammæ & partes sterni anteriores, cautè videre oportet, an propter vapores ex visceribus elatos dolores surgant, an causa ipsa à partibus superioribus pendeat, an verò in thorace ipso sit: vulgo enim secatur vena undelibet dolor sit, atque id quidem male: quis enim nescit, si dolor iste agnoscat causam in ventre inferiore, non modo non prodesse phlebotomiam, sed etiam nocere sæpe, quod attractio fiat à partibus inferis, & si nondum adsit pleuritis, ea per sectionem venæ acceleretur. *Guil. Ballonius. lib. 1. epid. & ephem. pag. 88.*

Sectio tricesima prima.

De Podagra.

ARthriditis species est, de qua supra, lib. 1. sect. 40.

Subsectio prima.

Pro Podagra.

PRO doloribus cito mitigandis, compescendis ac penitus submovendis, lintea meo monitu duplicata in aqua mea Antipodagrica intincta, & parum expressa, tepidè applicabat partibus affectis & dolentibus; idque reiterabat quoties lintea siccata fuerant: quo solo epithemate paucarum horarum tempore ex toto liberatus est à dolore: & hæc sanè aqua divina neminem hæctenus in relevanda & tollenda Podagra, Gona-gra, Chiragraque sefellit: sed omnes ad sui salutem, cum Dei laude, usi sunt felicissimo & indubitato cum profectu. *Martinus Rulandus.* curat. 98. cent. 3.

Aquæ nostræ Antipodagricæ compositio hæc est.

R. Aq. terræ sanct. lbj. aq. Martis lbij. liquoris Mercurii ʒβ. croci metall. ʒj. M. & facta ebullitione, conserventur in vase vitreo pro usu. *Martinus Rulandus.* curat. 35. cent. 5.

Cum circumferantur spuræ & mendosæ descriptiones aquæ antipodagricæ *Rulandi*, adlubescit genuinam, & *Διψανδρον* huc adscribere, præsertim cum ad miraculum aqua illa operata & probata dicatur.

R. Aq. terr. sanct. lbj. aq. Martis lbij. liq. mercur. ʒβ. croci metall. ʒj. M. & ebullitione facta in vitro servantur,

Verùm cum ingredientium compositiones in paranda illa aqua difficultatem nobis parere queant, nisi explicatius tradantur, necesse est ut ordine eorum conficiendi modum huc adscribamus. Aqua itaque terræ sanctæ sequenti paratur modo.

R. Boli orient. ʒviij. terr. sigill. ʒiij. aq. levitic. lbv. macerentur per dies novem in loco calido. Postea distill.

Aqua Martis ita componitur.

R. Aquæ per vesicam destillatæ lbviij. in quibus infunde scoriar. ferri præp. lbβ. stent infusa per dies sex, ac per Alembicum evocentur.

Liquoris Mercurii hæc est præparatio.

R. Mercur. sublimat. ʒiij. quibus affunde aceti fortiss. ʒiij. & per noctem macera. crocus metall. quomodo conficiatur omnibus notissimum est. *J. Lofelius.* De Podagra. sect. 2. membr. 2. artic. 2. subsect. 2.

Quando dolor est intolerabilis utatur hoc.

R. Opii ʒβ. croci ʒj. terantur ista cum lacte vaccino & cum medulla panis similaginei, donec totum cum lacte incorporetur ad similitudinem emplastri, & super loco ponatur illinatur etiam locus theriaca. *Bartholomæus Montagnana.* consil. 245.

Subsectio secunda.

Pro Podagra.

AD Præſervationem,
 R. Raf. oſſium, corp. humani, diagrid. hermodactyl. turbich. an. part. æq. de quo medicamento exhibe ʒβ. pro doſi mane per aliquot dies. Vocat *Paracellſus* hoc medicamentum mirabile ad Podagram propter proprietatem oſſium corporis humani. Debet autem deleteria ejus vis corrigi addendo pulverem cinnam. anif. & ſcenic. Secundum medicamentum quod præ omnibus in Podagra laudatur, eſt helleborus niger, in quo præcipuè conſiſtere videtur cura Podagræ cujuſcunque, & ejus debet eſſe uſus frequens. Sunt autem diverſi præparandi modi; primus in pomo, in quod inſigimus rad. helleb. nigri ad ʒβ. Poſtea charta madida pomum involvitur, & coquitur ſub cineribus, deinde extractis radicibus, datur pomum mundum cum ſaccharo edendum; & eſt rarum medicamentum ad molliendam alvum non ſolùm in hoc morbo, ſed ad ſanitatem tuendam in his qui alvum ſiccum habent. Alius modus eſt, ut fiat extractum radic. ex aqua vitæ, & eſt optimus præparandi modus: doſis à ʒj. ad ʒij. exhib. cum ſacch. roſac. alius modus eſt in ſubſtantia ita,

R. Pulv. rad. hellebor. nigr. ʒj. zinib. maſtich. roſ. rub. cinnam. anif. dauci, camphor. pulver. an. ʒj.

M. F. Pulvis. de quo ſumat ʒj. Si per intervalla purgandus eſt ſi frequenter, ʒj. ſufficit.

R. Calcem vivam per quinque vel ſex dies immerge in aq. fontis, ut ſal ejus elicias, & aqua ſuperemineat calci, ad quatuor aut quinque digitos.

R. Hujus aquæ lbiiij. & in eam laminam chalybis ſerventis extingue duodecies. Poſtea in eandem immerge æs uſtum in pulverem redactum ad ʒβ. cinabrii ʒβ. & ſtent per quatuor aut quinque dies, in quibus aqua viridem acquirit colorem ex vitriolo interno æris uſti; in hac aqua lintea replicata madefiant, & loco dolenti applicentur; & mirabiliter ſedant dolorem. Hanc aquam putat *Quercetanus* eſſe illam *Martini Rulandi* mirabilem, *Rodericus à Foſſeca*. tomo 1. conſult. 7.

Vir quidam crapulæ deditus, Podagra in pede ſiniſtro afflictebatur. exhibita caſſia ad ſæces communi educendas, ſanguinem ex brachio ſiniſtro ad ʒviiij. extrahere juſſi purgato deinde leviter corpore, petias lineas inſundi juſſi in aq. roſ. & Solani cum oleo roſ. omphac. & medullam panis cum lacte, caſſia, & vitello ovi crudo apponi. Quale & illud eſt à *Leonello* commendatum.

R. Caſſiæ noviter extract. ʒij. pulv. hermodactyl. ʒβ. vitellum ovi unius, M. cum ol. roſac. ad formam linimenti & hæc huic ægro profuer. *Petrus Forſtus*. obl. 6. lib. 29. De *Arthritide & externarum partium Affectionibus*.

Valet

Valet ad Podagram cinis caulium cum axungia rec. porcina unguenti instar. Celebris quidam Medicus cineres stipitum caulium miscebat cum axungia & cera, & componebat unguentum. Cuidam Podagricus post universalia, viscum quercinum in cerevisia communi decoxi, & colaturam panno lineo intinctam loco affecto imposuit quo solo remedio dolor sedatus est. Oleum ligni guaiaci mirabile est pro Arthriticis. *Jodocus Philippi* Regis Chirurgus saponis nigri ꝑ. cum vitello unius ovi mixtam applicabat Podagricis & Chiragricis miro successu cum stupas & per tres dies non amovebat. *Petrus Forestus*. obs. 15. lib. 29.

Subsectio tertia.

De Podagra.

Fratres duo Viri Primarii *Vesantini*, diu Podagra hereditaria afflicti cum summo cruciatu, ad me consilii causa venerunt: quibus præter regimen idoneum præscripsi, ut de elect. meo Antipodagrigo sumerent ad ꝑ. singulis matutinis jejuni, ad quadraginta dies continuando.

Electuarium hoc ita fit,

R. Sarsapar. 3vj. sem. hyperic. ꝑj. sol. chamæpit. an. ꝑj. fl. beton. 3j. rad. aristol. rot. 3vj. angelic. 3ij. eryophyll. 3j. croci gr. vj. ras. C. C. ebor. an. 3j. succini 3j. corall. 3ß. ad pulver. 3j. Sumantur sacch. cocti cum q. s. aq. r. f. 3iij. F. Electuarium instar opiatz.

Deinde suasi ut pilulas sequentes singulis mensibus pondere 3j. assumerent.

R. Hermodactyl. excortic. 3ß. aloes turbith. mechoac. an. 3j. rhei el. myrobal. citrin. chebul. mastich. an. 3j. euphorb. 3ij. rad. aristol. rot. 3j. sem. hyperic. zinzib. sem. cumini, an. 3ß. sal. gemm. 3ß. cum succo chamæpit. F. Massa. addendo diagrid. præp. 3ß. formentur ex 3j. pilulæ aliquot, menstruatim ut dictum sumendæ. Septennio post, ad me reversus fratrum alter, statim mihi aperuit, se & fratrem suum, ab eo tempore, quo medicamentis præscriptis à me usi fuerunt, jam toto elapso sexennio, aliquotque mensibus, Podagra nunquam laborasse, nec ulla illius sensisse indicia, seque tantum pilulis fuisse usum, per anni spatium, omisso Antipodagrigo, illisque effectum hunc tribuere. *Felix Platerus*. obs. lib. 2. pag. 506. & 904.

Mulier quædam Podagrica, continuè hoc affectu infestata, dum in matrimonio esset, vidua postea facta, consilio meo, ut si non curari posset, saltem mitius ab ea afficeretur, usa est. Post corporis purgationem, iussi pedes Podagræ obnoxios sæpe immergere in sequenti lixivio mane & vespere.

R. Ossium diversorum combustorum cum ligno quercino cineres, per quos coletur aqua fabrorum extinctiois ferri, addita mensura una vini rubri & urinæ pueri, fiat lixivium satis efficax. in quo decoq. pruna sylvestria siccata ad p. j. vel ij. sal. chamæpit.

chamæpit. an. M.j. salis p.j. utatur frequenter purgato corpore. totum biennium ab hoc hoste libera fuit. Postea nubens eo iterum corripitur, à quo etiam, quia medicamenta neglexit, ad extremum vitæ usque afflictæ fuit. *Felix Platerus.* observ. lib. 2. pag. 508.

Subsectio quarta.

Pro Podagra.

Olim in Aula frequens fuit syrupus de spina cervina, qui domesticus appellatus fuit, quo multi Aulici in Podagra & aliis morbis, cum leniter purget, & serosa educat, pro præservatione cum fructu usi sunt: cum syr. singulis septimanis exhiberem semel, vel certè singulis quatuordecim diebus. *Jo. Crato.* consil. 20. lib. 4.

Docti Medici omnes ab experimentis didicerunt, ea corpora, quæ multum urinæ emittunt, & sudant frequenter, minus à Podagra tentari: in quibus verò illa duo excrementa, sudor inquam & urina detinentur, ii ad hunc affectum maximè proclives sunt. His de causis moveor, ut falsas, quod nuper inventum est, usum ad præservationem nequaquam improbem, si facultatem habet urinam & sudorem ciendi: an verò quod aliqui gloriantur, id insit ei ligno experimento nullo observavi. Ego & ratione & experientia multiplici ad ductus rasuram C. cervi ligatam in petia & impostam potui certum

habeo & urinam provocare, & corpora, modo ad id proclivia sint, facile ad sudorem disponere, si præsertim mane in lecto se contineant, & membra foveant, quod qui faciunt, à Podagra scèrè liberi sunt. *Jo. Crato.* consil. 21. lib. 4.

Vomitus quantum scriptis omnium Medicorum commendetur in hoc morbo sciunt eruditi, & habet perfectò magnam utilitatem, non solum ratione evacuationis crudorum humorum, verum etiam diversionis: proinde si æger in mense semel saltem possit vomere, utile hoc sanitati futurum esset.

Si haberemus oleum ex ossibus humanis, & oleum cereæ, anteferebam omnibus aliis medicamentis topicis. Tumori qui est in genu adhibeat hoc medicamentum quinque diebus.

R. Vitell. ov. numero vj. adjectam duritiem coctos. adde croci ʒj. M. & tumori superimponat mane, retinendo quatuor vel quinque horis. Utatur deinde ad ordemata & tumores tam in manibus quam pedibus, hoc unguento.

R. Pingued tauri ʒij. sal. usi ʒj. ol. oliv. ʒvj. M. probe in mortario. Ad removendos tophos in juncturis hoc unguento utatur.

R. Mucilag. radic. alth. sem. lini, ol. chamæm. pingued. anser. ol. vulp. in qua vulpecula viva sit cocta, olei lumbric. an. ʒʒ. salis triti ʒij. croci ʒj. M. F. unguentum molle, quo ungantur juncturæ, semper inspergendo pulv. lumbric. terrestr. lotor. in vino, & combustorum.

Unum.

Unum addam à Veteribus Medicis excogitatum medicamentum, quo Arthriticos posse sanari affirmant, si per integrum annum ejus usus continetur; vel ut mense *Januario* assumatur ad *℞ij.* per quindecim dies, *Februario* totidem & tantundem: *Martio* per duos dies: *Majo* tribus diebus: *Junio* uno solo die: *Julio* duobus: *Augusto* uno: *Septembri* duobus, *Octobri* duobus, *Decembri* duobus. Sumatur in diluculo in aque ivæ arthetice vel beton. cum syr. de iva arthetice vel betonice. Pulvis ita se habet.

℞. Aristol. *℞j.* centaur. *℞ij.* gentian. *℞vj.* mei. *℞v.* hyperic. *℞vj.* petrosel. macedon. *℞β.* agar. albiss. *℞ij.* rhapont. veri vel ejus loco thei el. *℞j.* F. omnium Pulvis. Hoc remedium, ut dixi, est veterum Medicorum, & à multis, ubi alia remedia non contulerunt, expertum; quod ego, qui veterum Inventæ amo & veneror, non improbo, imò ejus usum commendo. *Jos. Crato.* consil. 15. lib. 1.

Unum addam, in quo non omnem aliquam tamen speciem auxilii pono, videlicet ut ingravescente dolore, ad pedem affectum ponatur catellus. Catellum enim existimant non tantum calore suo facere ut dissolvetur materia, & digeratur, sed mali vim ad se pertrahere, ita ut interdum quoque mori animadvertum sit. *Jos. Crato.* consil. 34. lib. 5.

Podagra mihi levatur si catelli cum Podagrico recumbant, morbum enim contrahunt, adeo ut vix ince-

dere queant, æger verò levamen suscipit. *Petrus Borellus.* observ. 28. cent. 3.

Subsectio quinta.

Pro Podagra.

SI fluxiones fuerint copiosæ & frequentes, & totum corpus videatur siccandum, consulo ut per multas septimanas singulo mane, sumatur *℞j.* pulveris mei Podagrici, qui talis est.

℞. Chamædr. chamæpit. cent. min. aristol. salviæ, betonice. an. *℞j.* lign. guaiac. opt. & nigri *℞vij.* singula seorsim in tenuissimum pulverem redigantur, & diligenter misc. Hoc uno remedio perfectissimè curatur Podagra, nisi quis in vivendi ratione per omnia velit *Sardanapalum* imitari. *Hieron. Donzellinus.* consil. 106. lib. 6. consil. *Cratonis* & aliorum à *Schottio* editorum.

Ad pedes utatur hoc linimento, remedio profectò, ut vetustissimo, sic & optimo & decantatissimo quamvis familiari & domestico.

℞. Salis communis (vel potius salis juniperi) in tenuiss. pollinem redacti *℞j.* ol. rosæ, *℞j.* reducantur ad formam linimenti: quo fricet pedes mane & sero; tali enim frictione incensus calor augetur, & si quid præter naturam est, discutitur, & ærementa que consumuntur, & affecta membra sunt robustiora, & adversus affectionem firmantur. *Andr. Gallus.* consil. 19. lib. 7. consil. *Cratonis*, &c.

E e e e e

Consert

Confert mirificè usus radicis artemif. si cibus incoquatur instar rad. petrosel. Multi enim solo earum usu ab articulorum doloribus liberati sunt. Pedes ne materiam recipiant, laventur sæpius mane & vesp̃eri hoc lavacro.

R. Fol. artemif. absynth. origan. fl. chamæm. an. M.ij. alumin. salis, an. M.ij. lixivii pirati ex cineribus fagi, q. l. Hæc simul calciant ad ignem, & cum opus est pedes immittantur, ut liquor supra talos emineat: resolvit, absumentque materiam nervis, articulisque adherentem, revocat calorem extinctum & incessum adjuvat reparatque: etiam hoc lavacro utendum cum tumor vel rubedo in pedibus apparent, & ubi incessus inhibetur. Confert hæc aqua ad sopiendum dolorem, si alia non contulerint.

R. Aq. plantag. sambuc. an. lbj. aq. solani, vini distillati, an. ℥iij. M. vel applicetur aqua taphi barbati, in qua aliquid thuris ebullierit. Pingua omnibus modis evitanda, quod sua humiditate membra relaxent, & idonea ad recipiendos humores reddant. Ad corroborationem articulorum lotiones pedum singulis septimanis bis vel ter adhibere multum faciunt. Sumatur lixivium in quo chalybs extinctus sit: adiciantur fl. chamæm. herb. paralytis, absynth. artemif. ped. columb. & una atque altera ebullitione facta, addatur paucum salis & aluminis. *Abrahamus Seylerus*. consil. 29. & 33. lib. 7. consil. *Cratonis*, &c.

Pinguibus non utor libenter, sed in materia calida & vehementissimis doloribus oleum ranarum, quod hoc modo fit, plurimum prodesse observavi.

R. Ol. puri lbj. ranar. fluviatil. numero iij. fl. verbasci M.ij. injiciuntur ranæ vivæ in oleum donec moriantur. & coquantur in olla vitrea lento igne, clauso operculo, usque ad carnis dissolutionem. Deinde contundantur, & rursus bulliant oleo percolato, addantur terebinth. opt. ℥iij. misceantur lento igne, & serventur usui. *Joa. Crato*. consil. 34. lib. 5.

Non facili remedio cedit hoc malum: quare decoctum salsæparille præscribimus, si homo humidus fuerit; vel si siccus, chinæ radicem; si frigidus, guaiaci aut sassafras ad quadraginta dies. Si phlegmone sit valida, foris fovebimus aqua spermatis ranarum. *Joa. Heurnius*. ad. sph. 49. sect. 6.

Subsectio sexta.

Pro Podagra.

NOvi ego senem quendam apud nos: is sibi ipsi in Podagra hoc modo feliciter medicinam faciebat. Cum tumor & dolor magnus, locus rubens, accipiebat saltem, cinerem, urinam pauci, & acetum, in his commistis & agitatis madefactum & expressum pannum laneum album applicabat aliquoties. Sedato jam magna ex parte dolore, morbo declinante,

clinante incoquebat sulphur vivum & pulverem hellebori albi, oleo sem. lini, coque affecta loca illinebat quorum usum non improbo, quod ratio non refragetur, & experientia ipsa saepenumero profuisse compere-rit. *Reimerus Solenander.* consil. 24. sect. 4.

Ad prævationem, post vernam purgationem, ut aliquot dies decoctum chamædrys assumat author sum. Commendarunt hoc *Gentius* mirum in modum *Carolo* quinto *Cesari*, quod ibidem in multorum articularibus morbis saluberrimum inventum esset. Constat quosdam hoc decocto postquam dies sexaginta bibissent, penitus liberatos & restitutos, cum antea non solum pedum sed & manuum articulos isto morbo haberent diu occupatos atque im- peditos. Hoc modo paratur.

R. Chamædr. dum floret, lectæ & benè asservatæ M. j. vini medio- cris ℥iij. coq. in duplici vase S. A. horas quinque, excolati vini bibe ma- ne haustum, corpore ad sudoris pro- curationem composito. usus sit à purgato corpore in multos ex ordine dies, ad *Maji* usque initium ab au- tumnali purgatione, loco chamædr. utatur ad dies octodecim decocto sassafras hoc modo.

R. Rad. Sassafras cum cortice ℥iij. rad. farfeparill. 3xiiij. cichor. 3i℥. liquir. raf. 3℥. passul. corinth. lotar. 3i℥. aq. puriss. ℥xij. coq. lento igne S. A. ultra consumptionem tertie partis bibantur colati decocti mane 3vj. plus minus, adhibita cura ut

sudor sine multa difficultate sollici- tetur evacuatione ritè administrata, statim ad localia veniendum quæ le- viter repellant, discutiant, roborent, & planè ita constituta sint, ut leni- endo dolorem sopire valeant. Hic Medici varia præscribunt. Quidam lactis vaccini rec. & ol. ros. an. ℥bj. miscent, incoquant medullam panis triticeæ q. s. ut F. Cataplasma, ad- dendo vitellos ovorum tres, cum mo- dico croci, illudque innoxie appli- cant quocunque morbi tempore in omnibus topicis Narcoticorum usus, qualis opii, suspectus esse debet, nisi ab valde in artis operibus perito Me- dico, urgente necessitate, adhibean- tur. Novi Cardialem podagricum, qui ad doloris levationem nullum ef- ficacius invenit auxilium sequenti accipiebat malvam cum radic. minu- timque concisam incoquebat vini & aceti partibus æquis ad tertias, tum adiciebat fursures secalis crassiores, & post levem coctionem, contusa appli- cabat calidè articulis dolentibus, quod ego item comperi sæpius juvis- se. Item suffarcinatur gallina absyn- thio, & brassicæ foliis, licet & rapas addere, coquitur, jus per linteola ap- plicatur utiliter foris ex solo jure raparum profuit multis. Curavi ci- vem quendam *Novesensem* doloribus podagricis diu miserrimeque confe- ctum, solo emplastro ex foliis brassicæ & sienugræci farina cum aceto subactis, quo non solum à doloribus liberatus est, sed planè perfanatus est. Compertum scribit *Plinius*, *Sex- tum Pompeium* pedibus acervo tritici

merfis perfanatum esse habet hoc remedium suas rationes, sed evidentiores hoc, quod sequitur, unde & majus juvamentum percipere liceret, si illius loco hujus usus esse posset nam discutit eleganter, calorem nativum excitat, & maximum membrorum robur addit: est autem hoc: singulis annis nimirum tempore vindemiæ, partes affectæ uvarum vinaceis post recentem pressionem & levem fermentationem adhuc calentibus, aut calido musto calfactis immergendæ mane per dies quatuordecim: isto novimus, post præscriptorum quorundam usum, restitutos, qui diu multumque cum isto morbo conflictati, ita affecti erant, ut incedere vix difficulter possent: ad omnia ista hoc unum addam quod in quodam pervetusto libro annotatum reperi, nimirum, podagricum toto anno à morbo liberum futurum, si in *Martio*, luna decrescente, *marrubium* colligat, contuderit, atque affuso vino succum expresserit, eumque succum per triduam biberit: experientia facilis est & tuta. *Reinerus Solenander.* consil. 1. & 2. sect 5.

R. Fol. & fl. sambac. virid. an. ℥j. fol. tabac. ℥iij. contund. & optime macerentur in aqua ardente, idque per tres dies in balneo M. deinde destillentur: hac aqua bis in die foveatur pars dolens. *Lelius à Font.* consult. 135.

Fiat embrocatio ex oleo rosato tepido, vel lacte vaccino tepido, aut fiat tale.

R. Ol. rosat. lactis vaccini, an.

℥ss. quibus adde panem tritum, bulliant ad ignem donec veniant ad spissitudinem, & tunc remove ab igne, & adde tria ovorum lutea bene miscendo, & actu tepida appone: in progressu adde ol. chamæm. dolores tales mirifice mitigat stercus bovis cum oleo rosato calefactum & appositum: Ad preservationem laudo vomitum duobus diebus continuis singulis mensibus, si sit facilis ad vomitum, alias non: laudo etiam cauterium potentiale, sed magis actuale in tibia dextra: *Videtur Trincavellus.* consil. 97. lib. 3.

Subsectio septima.

Pro Podagra.

Purgetur caryocostino præstantissimo Medicamento ab ℥ss. usque ad 3v. ex aqua ivæ: hoc Pharmacum pro sanandis doloribus articularum adeo insigniter confert, ut si quis ipsis inchoantibus statim exhibeat, miro quodam modo fluxionis cursu intercepto, aut omnino evanescant Dolores, aut mitiores evadant. Datur gratia præservationis bis aut ter in anno, adeo felici successu, ut ego quam plures sanasse profitear solo hujus usu: sumque expertus in meipso, & *Ludovico* patre meo, qui cum quottannis doloribus molestaretur articularibus, postquam hoc uti cepit familiariter, nunquam redierunt Dei opt. max. benignitate: pro revulsionibus sunt qui cauterium proponant vel in cubito vel in crure opposito: &

& certè utrumque rectè factum putaverim: posset ipsi alterutrum imponi: at quod experientia didici, maxime prociuum est cauterium in eodem pede factum sub genu loco assueto in parte potissimum exteriore: etenim fluxio quæ à capite solet irruere in subjectas partes, antequam ad articulum pollicis pertingat, ex emissario fortassis evacuabitur: circa particulam affectam hoc utitor emplastro, quod efficacissimum invenies pro robore partis, & pro discutiendis excrementis quæ confluerunt.

R. Cortic. granat. crasso modo confus. M. ij. coq. in vino tamdiu donec dissolvantur; mox adde summitat. tenerior. rubi, sol. semperviv. an. M. j. contund. omnia fortiter & colentur per setaceum; ac tum adde farinæ hord. cribellatæ, ʒijß. farin. sem. fenugræc. ʒß. & cum vino decoct. prædict. F. emplastrum: imponatur nocturno tempore, manè autem ablatur locus ex vino rubro decoctionis rad. ebul. & gallar. cupress. confusus. *Hieratius Augustinus.* epist. 3. lib. 10. tomo 3.

Quando à doloribus minus vexatur, optimum erit, si oleo omphacino cum sale ad unguenti formam redacto, partes dolentes inungeret, easque interdum aceto, in quo iva bullierit lavaret: quo uno remedio magnum *Agrippam* esse curatum scriptores perhibent: hieme ʒ diacorallio ad ʒj. usque adeo à *Alexandro Tralliano* celebrato, uteretur, non parum esse profuturum sperarem; quinquam sæpenumero irridere consuevi eam

superstitionem & diligentiam, qua putavit tanquam necessaria utendum esse iis, qui à simili medicamento fructum optant: ille enim numerus dierum interpolatus quid utilitatis secum afferat sanè ignoro: quemadmodum illud existimo ratione non carere, quod quanto frequentius utitur, eò uberior fructus ab ipso sperari jure potest. *Hier. Mercurialis.* tom. 3. consult. 21.

Sunt magni Medici qui usum brassicæ singulariter commendant, & laborantibus podagra tunc cum adest dolor, solam brassicam edendam præscribunt: hoc certum est quo victus parcius alimentum præbet, eo salubriorem esse parti affectæ applicandæ sunt initio, quæ eam roborant, & affluxum nimium prohibent: itaque scobem C. cervini sumat, in aquam verbasci ponat, & percolatam aquam pedibus applicet. Deinde sola aqua verbasci utatur, vel succo, qui in vase vitreo floribus verbasci repleto, & soli exposito, reperitur: nam iste succus est longè potentior. Postremò folia tabaci calefacta apponi possunt. *Jo. Crato.* consil. 22. lib. 7.

Ego omnibus mellis acidi usum præferrem, aut in iusculo aliquot o'ei vitrioli guttulas dissolverem: scio illius præstantiam: aliqui ab eo ut metallico & corrodente abhorrent, sed temerè. In corpore humano aliam vim & effectum habet: quod quotidie in gingivis exulceratis experimur, putridam enim consumit carnem, sanam abstergit & corroborat: mel acidum tale est.

R. Mellis

R. Mellis rosarum, vel quod in hoc corpore convenientius est, syrupi de betonica ℥iij. his adde olei vitrioli gr. ix. capiat primum de hoc unum cochlear manè jejuno ventriculo, deinde duo cochlearia, postea tria: & sic eo uti pergat, ab uno scilicet denuo incipiendo: usus illius est tutus & suavis, & ventriculum humidum mirifice adjuvat, & pituitam è corporibus removet. Jo. Crato. consil. 28. lib. 7.

Subsectio octava.

Pro Podagra.

UTiliter intra corpus aliquot guttulæ spiritus salis armoniaci propinantur, ad sudorem movendum, naturam confortandam, tartarum resolvendum ac expellendum. Paracelsus pro indubitato anodyno commendat eundem spiritum, qui cum spiritus vini atatica portione mislus, & plumaceolo bis vel ter loco dolenti adhibitus, confestim dolores sopit: aliqui camphoræ nonnihil addunt.

Magnæ Britanniæ regis Jacobi emplastrum contra podagram, sequenti modo conficitur.

R. Ol. è pedibus bubul. & ovill. è floribus sambuci, ol. lini rec. express. an. ℥ss. ol. lumbric. hyperici composit. an. ℥viij. minii plumbi alb. an. ℥xij. lithargyr. auri & argent. an. ℥viij. coq. ad empl. consistentiam, tum adde ceræ flavæ, colorhon. an. ℥iij. tacamah. ℥ij. opo-

ponac. ℥j. in vino malvatico solvantur, colentur, atque ad suam consistentiam reducantur, postea emplastro addantur: hinc ab igne remotis, cum refrigerare incipiunt adde camphoræ in ol. hyperic. solut. ℥ss. M. Jo. Loselius. lib. De podagra.

Purgatio per arcanum corallinum podagram in sui semine interimit. Jo. Helmontius. tract. cui tit. *Volupe viventium morbus antiquitus putatur.*

Apud Moravos Olmutienses nobile nuper hoc experimentum didici pro sedandis illicè doloribus podagricorum.

R. Herbam barbicapram (quæ alias dicitur ulmaria) ea cum suis radicibus floribusque destillatur, & in hac panni linei madefacti imponuntur podagricis, vel cum penna illinitur articulus dolens.

Sutor quidam Viennæ natura biliosus, podagra circa magnum pedis pollicem atrociter corripitur; multis remediis frustra tentatis, tandem omni dolore liberatur cataplasmate sæpius de die renovato ex stercore vaccino recenti in sartagine cum butyro frixo, quo postea & alios ab immanibus doloribus sanavit: expertus fuit sel piscis cyprini inunctum profuisse podagricis. Sed communiter in omni serè arthritide, à quacunque causa oriatur, soleo foeliciter uti cataplasmate ex vino & panis medulla facto: si sit causa calida vinum rubrum capio, cui addo oleum rosaceum, si frigida vel mixta, vinum album cum pulvere flor. chamæm. furfuribus bene tritis, & oleo rosac. hoc

cataplasma non modo omnem fluxionem repellit, sed & influxum non mediocriter digerit. *Adrianus Spigelius*, lib. *De arthritide*.

Nos hactenus habuimus in usu carnem bubulam, cujus frustum crudum sine pinguedine parti dolenti superligavimus, idque manè & vespere mutavimus, atque ita sceleriter dolorem sedavimus. *J. Hartmannus*, pract. chymiatr. pag. 313.

Sectio tricesima secunda.

Pro Pollicis vulnere.

Quidam in pollice à cultro vulnus passus est, subitoque balsamo quodam sanatus fuit: paucis post diebus acerbum dolorem in eadem parte sensit, ut non solum cibo & potu, sed etiam somno privaretur: cum verò ob inflammationem & tumorem, gangrenæ imminens, digitiq; amputandi instaret periculum, contra meum & Chirurgorum consilium, qui digitum aperiendum esse dicebamus, ne periostium corrumpere, remedio sequenti usus est, quo miraculose sanatus perfectissime fuit.

R. Vini albi haustum unum, mellis ℥iij. ovor. vitell. numero iij. M. & leniter super ignem lignea spatula agita, donec vinum in fumum abierit, & quod residuum est unguenti consistentiam acquisiverit: hoc remedio multa vulnera & ulcera desperata curata fuerunt. *Petrus Borellus*, obs. 96. cent. 1.

Sectio tricesima tertia.

Pro Pollutione nocturna.

Prohibuimus spectacula, venerisque colloquia, lectiones impuras, imaginationes sceleratas, & tactus impudicos, somnum supinum, ne in molli quoque pluma decumberet: suavisque ut jejunaret in pane & aqua, si posset, & ut à cibis delicatis, & iis abstinere quæ semen augent: præcepi ut sub lumbis laminam plumbeam perforatam portaret: imperavi etiam, ut illi sanguis satis copiose detraheretur; & vomitus concitaretur. Ruta commanducata crebrò per somnia venerem imaginantibus prodest: præterea ut pollutionem arceret, consului ut imitaretur illud exemplum, quo Nobilis quidam ex consilio mulieris, (apud *Leonellum*) cum per quatuor menses passus esset continuo pollutionem, curatus fuit: quando dormitum ibat Nobilis, ligabat solum ad collum, quæ chordula descendebat usque ad collum virgæ, & cum ea virgam ligabat non multum stringendo, & quando in somno inflabatur, & erigebatur membrum, propter ligaturam chordulæ dolorem virgæ incurrebat, & sic excitabatur, ut semen in somno non rejiceret, & ita fuit curatus. *Petrus Forestus*, obs. 17. lib. 26. *De penis visis*.

Sectio

Sectio tricesima quarta.

De Polyporum.

Polypus est carnosus in naribus excrecentia, ex radicibus quibusdam tenuibus pendens, & nunc est naribus propendens, nunc etiam in palatum descendens: oritur ab humoribus crassis & viscidis, pituita imprimis sanguini permixta est cerebro in nares defluente: signa sunt manifesta, caro enim excrecens polypi piscis carni similis est. h. e. tumescens, laxa, rara, mollis, colore varia, nunc enim alba, nunc rubra, nunc cineritia, nunc livida conspicitur: molestissimum est malum, nares enim obstruit, respirationem intercipit, loquelamque obscurat & impedit.

Subsectio unica.

Pro Polyporum.

Premiis venesectione & purgatione, jussu ut guaiaci decocto uteretur cum tenui victu; nam multis guaiaci usus profuit: deinde partem attingat fortiter astringentibus & parum causticis; qualis est aqua sequens utilissima in principio adhibita, Authore *Rondeletio*.

R. Ulvar. immaturar. ℥iij. cortic. malor. granat. balauft. sumach. an. ℥ij. macerentur omnia in aceto & destillentur; deinde adde alumin. ℥ij. vitriol. ℥ij. destillantur iterum omnia si ul. & aqua illa tangatur

pars affecta: quidam utuntur aqua separationis auri vel si nimium vehementem sit, utere medicamento ex punice malis confecto, quod sic se habet: accipiantur tria mala granata, ex tribus generibus eorum, acidis scilicet, dulcibus & austeris, eaque maturata, ac recentia terantur simul in mortario. Deinde succus exprimatur, & coquatur in linimenti formam: specillum ex lana vel linteum confectum eo succo imbuatur, & frequenter in nares demittatur: hoc remedium siccatur & astringit sine morbo, & excrementitium humorem absorbet. Puer quidam quinque annorum in nares altera polypum habebat. *Carpus* ille insignis Chirurgus hoc medicamento *Galenii* ex punice usus est, & puero rhei el. pulv. ℥j. exhibuit: deinde usus est unguento suo ad polypum valente.

R. Cera alb. ℥ij. ol. ros. ℥ij. butyr. antiq. ℥vj. simul liqueant ad ignem, deinde extrahas, & pone in aqua & bene laventur duabus vicibus: cui addantur ova numero 2. cum ℥ss. sublimati M. nimis forte est, fortasse ℥ss. imposuit: præterea tangebatur aqua vel spiritu vitrioli, & curatus est. *Petrus Forestus*. obs. 8. lib. 13. *De nasi affeccionibus*.

Unguentum sequens cum petia linteoli naribus intrudatur, illic ubi inter polypum & nares adhuc patet aditus, repetaturque bis in die.

R. Unguenti ægyptiac. ℥ss. cortic. granat. gallar. an. ℥ss. ol. vitriol. ℥j. M. deinde irroret nares sequenti liquore, capite adeo resapinato, ut nares subire posset.

R. Ol.

R. Ol. vitriol. ℥j. alumin. ũſſi 3j. aq. plantag. 3j. m. poſt dies quatuordecim, aliquouſque jam abſumptus erat polypus. Verum ut penitus auferretur, ſequenti dein uſus eſt.

R. Sublimati 3j. coq. in aq. fabror. 3iij. ad conſumptionem medietatis adde ol. vitrioli ℥ſſ. alumin. 3j. M. & cum penicillo intincto ſæpè tangat polypum & ſic penitus ablatus eſt polypus. *Felix Platerus. obſ. lib. 3. pag. 665.*

Mihi eſt quedam aqua deſtillata maximè polypis proficua: quæ ſic conficitur.

R. Succi rad. ari & fol. roriſmar. an. part. æq. pulv. fol. roriſmar. & rad. ari exſiccant. an. bonam quantitatem vitriol. 3ij. omnia in plumbeo alembico deſtillantur & aqua utere. *Epiphanius Ferdinandus. hiſt. 7.*

Gentianæ pulverem ſeciſſimum cum ſcrofulariæ ſucco in turundam aptatum in utramque naſem quam potui altiſſimè adegi; his in die mutatis turundis eſt hoc pro polypo ſiſtendum experimentum, & quod antea etiam feliciter ceſſerat. *Henricus ab Hærs. obſerv. 28.*

Seçtio triceſima quinta.

De Porrigine.

Porrigo (in πύρρον furfur) Latiniſ furfuratio & porriſ, affectus eſt, in quo ſcapentibus, furfuribus ſimilia, ex capitis cute decidunt: oritur ab humoribus ſcroſis &

ichoribus biliſis & pituitiſis, ad caput cum alimento pilorum delatiſ.

Subſeçtio unica.

Pro Porrigine importuna.

Juvenis quidam Melancholicus porriginem diu paſſus eſt: illi enim tenues & furfuraceæ ſquammule ex capitis & univerſi corporis ſuperficie continuò reſolvebantur, pluribus ulceribus relictis, è quibus ſanies quedam virulenta ex intervallis per totum corporis ambitum emanabat: quod malum cum non ſolum ſit foedum & moleſtum, ſed periculolum, & facile in lepram commigret, idcirco illi citiſſimè auxiliares manus adhibere oportet. Poſt infinita propemodum uſitata remedia, tandem ſolo urinæ balneo omnimodam conſecutus eſt ſanitatem, in quo prius furfures & ſumaria erant incocta: nec ſine ratione, nam urina vehementer abſtergit, & potenter repurgat; quo pacto ſcabiem, ſorditiciem, pruritumque nitroſa qua pollet facultate perſanat. *Zacutus Luſitanus. obſ. 3. lib. 1. prax. admirand.*

Seçtio triceſima ſexta.

De Potus frigidi noxa.

Elegans quidam juvenis quum pila luderet, & ſudore reſperſus, ac totus madidus ad puteum pro ſiti arcenda veniſſet, exhausta frigida, illico

F f f f

lico

lico in terram cecidit & obiit alterum novimus, qui quum non minus corporis totius adaperitis poris, madidus domum reverteretur, cyathum frigidioris aquæ ebibit & mortuus quoque fuit sed alterum vidimus qui cum domum pervenit, viginti maximo æstu, cellam vinariam ingressus fuit, & calicem meracioris vini frigidi exhausit, & exanimatus cecidit, & vitam cum morte commutavit. *Amatus Lusitanus. cumt. 62. cent. 2.*

Sectio tricesima septima.

Pro Priapismo.

A Principio vena secatur, deinde ad revulsionem hoc vomitorium commendatur.

R. Rad. asar. ʒj. bull. in aq. ʒx. ad medietatis consumptionem colaturæ adde oxymel. simpl. ʒij. F. emeticum capiat tepidè deinde post levem purgationem imperavi ut decoctum sequens fumeret.

R. Rad. nymphetæ cum fl. alb. ʒß. portulac. lactuc. menth. an. M. j. rutæ ʒiij. sem. agn. cast. ʒijß. fl. nymphetæ alb. p. j. F. decoctio in aqua in colat. lbj. adde syr. menth. ʒij. syr. nymph. ʒß. M. valde id commendabat; & ideo sæpius reiteratum fuit præterea imperavimus ut lumbos inungeret sequenti unguento.

R. Unguenti refrigerant. *Gul. rosac. santal. an. ʒj. M. & ut totum*

priapum inungeret unguento rosac. at nihil æquè profuit ac radix nymphetæ decocta & pota eo modo, ut superius dictum est in cibo utendum est portulaca cum aceto, utile etiam est succum limonis sumere, eoque cibum condire bibat aquam, parum comedat prodest frigida ablucere pedes, & refrigerare renes; his enim partibus refrigeratis nunquam penis distenditur aut exigitur. *Petrus Faresius. obs. p. & Schol. lib. 26. De penis viriis.*

In priapismo præsentissimum est oleum rutæ destillatum inunctum, & intro sumptum guttulis aliquot. *J. Hartmannus. practic. chymiatr. pag. 264.*

Sectio tricesima octava.

De Pruritu uterino.

PRuritus uterinus ardens est scalpenti & coeundi tentigo cum maximo desiderio & dolore oritur ab humore salso, seroso & adusto differt à furore uterino, quod furor virginibus magis contingat, & absque dolore & pruritu se prodat; pruritus verò annotis & vetulis accidat, neque semper coeundi desiderium conjunctum habeat.

Subsectio unica.

Pro Pruritu uterino.

PAras hunc affectum in quadam muliere curasse scribit ægyptiaco unguento aqua marina aut lixivio dissoluto, & injecto; atque eodem medicamento madefactis linteolis ex stupis canabinis in uterum immisiss sanitatem recuperasse: hoc etiam conveniens erit.

R. Rad. lapath. acut. enul. camp. an. ʒj. contusæ decoq. in aceto, per setaceum trajiciantur, additis ol. irin. ʒj. myrrh. ʒj. lithargyr. ʒss. ceræ q. s. F. unguentum: quo madefiant linteola, & intromittantur si ita attenuando & extergendo adhuc non sedatur pruritus, quæ vim habent narcoticam in usum vocentur.

R. Unguenti popul. ʒj. conquisetur cum aceto scillitico, adde opii pulverisati gr. viij. M. applicetur tepide. *Rodericus à Fonseca.* tomo 2. consult. 68.

Ut vulvam lavaret præcepi cum hoc decocto.

R. Fol. plantag. lapath. acut. cum rad. an. M. j. coq. in aq. plantag. post lotionem hoc linimento inungatur.

R. Lithargyr. auri per diem ac noctem in acerrimo aceto macerati ʒj. ol. viol. q. s. F. linimentum molle & ita à foeda illa passione liberata fuit: fuit hoc linimentum secretum præceptoris mei *Elidai.* *Petrus Forestus.* obs. 30. lib. 28. *De morbis mulierum.*

Sectio tricesima nona.

Pro Pruritu totius corporis.

Post repurgatum corpus ab humore falso & acri, ut hoc unguento uteretur mandavi.

R. Rad. lapath. acut. enul. camp. an. ʒj. decoq. in aceto & contusa per cribrum tenue transmittantur quibus adde ol. irin. ʒiij. salis ʒj. myrrh. ʒij. litharg. ʒjss. ceræ parum F. unguentum: si hoc non sedatur pruritus, addatur parum argenti vivi, quod pruritus sedat. Post exsiccationem & discessionem materiæ, remanet sensus ille pruritus, quem auferes oleum hyoscyami unguento immiscendo: vel fiat sic.

R. Unguenti pompholig. ʒij. ol. hyoscyam. ʒjss. F. unguentum: quo ungatur pruriens: hoc refrigerando pruritus aufert mirum in modum. Post horum usum, utile est corpus balneo detergente frequenter abluere. *Petrus Forestus.* obs. 9. lib. 5. obs. Cbir.

Sectio quadragesima.

De Psyrachis.

Videtur & videtur sunt parvæ quædam in capite pustulæ vesicis similes super cutem eminentibus: oriuntur ab humore, ex sanguine, bile & falso nitrosoque humore mixto.

Subsectio unica.

Pro Psyrachia.

PSyrachia, nempe pustulas parvas in cute capitis puer habebat, similiter in fronte, similes vesicis eminentibus in superficie rubicundas & asperas: quas inungere iussi cum humidæ essent, & virus effunderent cum magno pruritu, unguento sequenti.

R. Lythargyr. ceruss. an. ʒij. cretæ alb. sulph. an. ʒij. cum oleo myrtino F. unguentum. *Petrus Forestus. obs. 26. lib. 8. De exterior. capiti vitis.*

Sectio quadragesima prima.

De Pterygio.

Unguis oculi (Græcè πτερυγιον, i. e. parva ala) est nervosa & duriuscula membranula, plerumque ex angulo sese obtendens, & sæpe pupillam obtegens: membranula hæc plerumque est albicans, non tamen semper, sed aliquando rubicunda, citrina, & subnigra: oritur frequentissime ab angulo majore juxta nasum, rarius à minore, rarissime ab alterutra palpebra: pars affecta est tunica adnata, interdum tamen ita invalescit, ut corneam & pupillam integat. Causa unguis est humor lentus à capite distillans, qui supra adnatam consistens ob viscositatem facile conrescit in tunicam.

Subsectio unica.

De Pterygio.

Post universales celebratas evacuationes, ad medicamentorum admotionem in oculo ipso condescendumus: præcipuè ad hoc sequens, quo universa cura clausa est.

R. Ovum cujus album per foramen extrahatur, vitello manente; & vice albi ejecti ovum per prædictum foramen sale nitro fino pulverisato impleatur, postea verò totum ovum maza coopertum sub cineribus calidis dimittito, quousque totum durum satis evadat: depositis deinde crustis, ex vitello & sale nitro mixtam materiam in subtilem pollinem redige, cujus pulvisculum melle exceptum oculi ungui admove, & bis in die innova: brevi enim opus complebis: memini etiam me, huic similes oculorum unguis aqua forti argentariorum rosacea temperata curasse. *Amatus Lusitanus. cent. 3. curat. 82.*

Detracto sanguine, & corpore ritè pilulis purgato, formentis usi sumus primum emollientibus & inflammationem tollentibus, ex decocto malv. fol. viol. sem. malv. sænugræc. cydonior. & papav. postea admisimus detergentia; & ea quæ ad pterygion confirmatum valent: tandem cum ad fortiora detergentia coacti fuimus accedere, hoc sequenti collyrio utebamur.

R. Succ. scænic. ʒiij. succi chelidon.

don. ℥iij. succi rutæ, ℥ij. succ. malv. ℥ijß. aloes 3vj. vitrioli ℥iij. ærugin. æris ℥j. zinib. cianam. an. ℥ß. fellis anguil. 3ß. fellis tauri, bubul. aut porci 3ij. sacch. cand. 3iij. mell. opt. 3ß. bulliant succi addendo reliqua & depurentur, & F. collyrium s.a. quod cum sæpius bis in die in oculum stillaretur, licet cæcus per integrum fere annum, paulatim visum recepit, & tandem integrè pterygio liberatus est magno cum nostro honore; at Dei benignitate. *Petrus Forestus. obs. 6. lib. 11. De morbis oculorum, &c.*

Præmissis universalibus remediis, imprimis aqua calida oculum fovebamus: deinde abstergentia medicamenta admovebamus, & hoc collyrium, quod ab initio sæpe juvisse accepimus.

R. Lactis muliebris, croci, fellis capræ, an. part. æq. aliquantulum ad ignem bulliant in ovi testa, guttas ij. in oculum instillato: multis in quatuor diebus unguem erofit, & pannum abstulit. Empiricus quidam ad pannos & pterygia consumenda hoc collyrio utebatur.

R. Salis gemm. 3j. aq. ros. & fœnic. an. 3j. M. Præcepi quoque ut hac aqua destillata oculum ablueret lintecolo molliori, vel guttulas aliquas instillaret.

R. Extæ lupi piscis, ac una cum felle, jecore & reliquis visceribus immixtas partes concidito, adjecto Mj. fol. fœnit. vel sem. ejusdem contusi, & in alembicum distilla, ac usui reservato visum acuit, & unguem ab oculo removet. Hac aqua Domina

de *Hochstraten* in pauperibus frequenter usa est. *Petrus Forestus. obs. 7. lib. 11.*

Quod sequitur tutissimum experientia & ratione confirmatum est.

R. Chalcanth. roman. 3ij. virid. æris 3j. in tenuissimum pulverem redigantur: deinde sume unum ovum, aut duo coquantur dum indurescant emundata à cortice scindito per medium, extrahitoque vitellum, in cujus loco imposito pulveres supradictos. Deinde ligato divisum ovum, ac triduo macerato in 3v. aq. mellis stillaticæ. & 3ijß. vini albi ovum postea in liquore exprimito; liquorem expressum instillato quater singulo quoque die ad gutt. v. aut vj. in omnibus partibus pterygii: nam oportet singulas tangere. Validius erit si adauxeris vini copiam, & aquam mellis diminues: hujus Pharmacii usu D. O. M. benignitate à sinistra oculi pterygio fui ego ipse sanatus. Si adeo contumax fuerit morbus atque rebellis, ut medicamentis non cedat, ad manualet operam accedendum est; atque uncinis, acubus & filis prorsus extirpandus. *Horatius Augustinus. epist. 12. lib. 11. tom. 3.*

Inter remedia minus vehementia, sequens cum fructu usurpari poterit.

R. Ossis sepis ℥j. sacch. cand. 3j. vitrioli ℥ß. ruthe præp. 3ß. M. F. pulvis subtilissimus unguis inspergendus. *Lazarus Riverius. præx. med. lib. 2. cap. 18.*

Sectio quadragesima secunda.

De Pulmone præciso.

Culidam infligebatur prope Ubern *Brielam*, ingens vulnus sub papilla sinistra: sed eo ob temulentiam floccifacto, neque implorata alicujus ope, erupit postmodum ex hiante vulnere non exigua pulmonis pars, adæquans magnitudine sua tres transversos digitos: quod grave infortunium non permovit tamen hominem temerarium, plagam hanc cum cura habere: sed contulit se nihilominus satis inconsideratè *Amstelredamum*; bidui itinere inde distans: nec coercens pendulam pulmonis partem fasciis, nec implens vulnus linamentis usque dum resciceretur in nostro valetudinario, in quo ilico imperatum, emortuam pulmonis partem, filo prius constrictam, forcipe excidere: coalescente residuo lobo, in ipso vulnere: cujus oræ coaluerant tam firmiter intra diem decimam quartam, ut vix quicquam impedimenti manserit, præter levem tussiculam, interpolatis vicibus duntaxat molestim. Partem autem hanc lanci impostitam vidimus pendere circiter $\text{℥}iij$. grande mehercules pondus in viscere tam raro ac levi. Creditum hæcenus ut non servatur, cui pulmo medius vulneratur: ita utique vix restitui, qualemcumque ipsius plagam: sed usus, qui omnium Magistrorum superat præcepta, do-

cet evidenter nihil hic trepidandum: sed cautè decurrendam semitam, quam nobis prævivere veteres. Præci- de (inquit *Celsus*, lib. 5. cap. 26.) quicquid ex jecinore, liene, aut pulmone extremo dependet. *Nicolasus Tulpus*. cap. 17. lib. 2. *Obs. Med.*

Sectio quadragesima tertia.

De Pulsuum Observatione.

Pulsuum differentias quæ vrè possunt cognosci & percipi à Medico, non scio plures quam istas sex. Si *Galenus* potuit alias observare & cognoscere, bene est; hoc scio, quod omnes nos non alias cognoscamus, quam illas communes. Quod de aliis dicunt alii forsitan est impostura. Sex pulsus sunt, 1. Magnus & parvus. 2. Velox & tardus. 3. Frequens & rarus. 4. Aequalis & inæqualis. 5. Vehemens & debilis. 6. Plenus & vaxuus. Nugas puto esse reliquas quatuor differentias à *Galeno* traditas, quas certè impossibile est cognoscere. Quidam dicunt se posse pulsus ferrinum percipere, quod splendidum est mendacium. Sicut Medicus quidam dixit ægrum habere ferrinum pulsus, & alter doctior eum, se deprehendere posse negaret, tandem & ipse professus est, nec se deprehendisse, hoc tamen ideo dixisse, ut si fortè alter cognovisset, ne ipse minus scire videretur; sed quando tu non cognoscis, (inquit)

(inquit) neque ego cognosco: haud æquo animo parior me interpellari inter tangendum & explorandum pulsum, quod nihil tantam requirat diligentiam & attentionem, quam pulsus: ut mirum sit alios confabulari interim, & tamen omnes pulsuum differentias assequi. Ego nescio an possint esse tam ingeniosi, & tanta celeritate discurrere. *J. Baptista Montanus.* consil. 256. & 257.

Multum abest ut de pulsu intermittenti in pueris pertimescendum esse existimem: quoniam siquid est, quod in dæd tenella ætate facile in qualvis formas mutetur, planè pulsus est; ut meritis Medici elegantiores, vix in pueris pulsum tangere, aut saltem æstimare videantur: neque unquam apud Veteres observare mihi licuit inæqualitatem pulsus interceptionemve inter certa gravis alicujus puerorum mali indicia esse relatas, quemadmodum in viris observatum quidem est. *Hieronimus Mercurialis.* tom. 1. consult. 13.

Sectio quadragesima quarta.

De Pulsu tangendo.

Capitano ob facinus commissum *Veneriis* manus ambæ abscissæ fuerunt; ita ut cum postea ægrota- ret, pulsus arteriarum in ipsis brachialibus deprehendi non poterant: quæsitum tandem fuit inter Medicos præsentem; ubi nam arteria tangi de-

beret: variè responsum fuit: altero prope cor asseverante, altero verò in temporibus: demum conclusum cum *Galeno* fuit, quod ubi carpi pulsus occultatur tarsi arteria tangenda est, i. e. arteria in pede ad secundum digitum post maximum sita. Unde rectè eos Medicos facere mihi visum est, qui cum de obitu aut virium prostratione suspicantur, ad illam tangendam arteriam accedunt: quum cæteris pulsatilibus prima deficiat, quia longinquior à fornacis calore sit. Sic enim *Galenus. lib. 3. De Anatom. administr. Amatus Lusitanus.* cent. 1. curat. 96.

Sectio quadragesima quinta.

Pro Pupillæ rptione.

IN divulsione & rptione pupillæ, item cornæ omnium optima est aqua ex albumin. ovorum quæ sic fit. Coquantur ova ad duritiem. deinde iis per medium dissectis, eximantur vitelli, postea cum quibusdam albuminibus ad duritiem coctis, & tenuiter quasi in pulvem cum cultello sectis cavernas reliquorum ovorum comple, partibusque debitè conjunctis & filo colligatis in cucurbitula præcisè in medium ex filo suspende clauso orificio cucurbita in B. M. collocetur, & coquantur: videbis albumina secta paulatim in liquorem destillare, quem probè exundo cucurbitæ collectum (est nimirum satis exiguum)

exiguus) ad vulnera oculorum recentia cum pluma sæpius applica. Qualiaçunq; etiam vulnera citra aliquam cicatricem consolidat, etique magnarum virium, pterygiis oculorum item feliciter adhibetur. *Jo. Hartmannus.* practic. chimiatt. pag. 98. & 102.

Sectio quadragesima sexta.

Pro purgando corpore.

Non ego transcenderem in purgatione usum Cassiæ & rhab. augendo & minuendo dosim, prout purgatio bene succederet, & virtus toleraret. Nulla enim purgatio est tam exquisita quæ perfici non possit his benedictis medicamentis; Si mosim pro viribus metiamur. Nullus præterea humor est in humano corpore redundans, qui his duobus medicamentis educi non possit; sive ille sit crassus & viscidus, sive terreus & adustus, sive subtilis & biliosus; ut quotidiana experientiaprehendimus, & ut testatur apud *Græcos, Aliuarinus*; apud *Arabes* vero *Mesue*.

Sit exemplum tale.

R. Fl. Cassiæ 3x. rhab. pulv. ℥ij. M. cum sacch. F. bolus. *Jo. Baptista Montanus.*

Petis ut purgans aliquod nomen, quod aut nullius saporis, aut certè non ingrati sit, & abominabilis inter simplicia nullam novi, quod

hac in parte radici mechoacan præferre possim. Jam sæpè illud exhibui delicatis personis; quæ à mentione etiam rhei, agarici, aut aliorum abhorrent. dosis illius est 3ß. ad ʒj. aut ℥iij. in pulverem redigo, & admixto pauculo gingib. stimuli gratia cum uno atque altero cochleari vini dulcis seu malvatici propino blandè expurgat, & ferè agarici vires æmulatur; nisi quod ventriculo minus infestum est. Si degustaveris, ferè nullum odorem aut saporem percipies: & tamen in evacuando non segne est. Iussi etiam aliquando, ut eadem radix pani, quem vocant *Martio*, incoqueretur, & sic agro ignoranti, non sine fructu, exhibui. quo plus candoris habet, eo melior est: e compositis blandè & sine molestia corpus expurgantibus plurimum tribuo passulis laxativis vulgè dictis; quibus hic in aula nihil est frequentius. Constant autem infusione fol. sen. in qua passulæ inf. q. macerantur, & deinceps syr. rosat. solutivus affunditur: interdum etiam rhei aliquid adjicitur: sed in communi, ne nauseam pariat, omittitur. Electuarii cujusdam lenientis descriptionem subjungo; quæ nuper me Autore in Officina suæ Majestatis parata est.

R. Fol. sen. mund. ℥iijß. rhei el. ʒjß. infunde in vini malvat. ℥iij. lucci cydonior. depurat. ℥ij. manebulliant S. A. exprimentur fortiter: expressioni adde pulpæ pomor. redolent. arte coctor. ℥vj. brodii, zinzib. ℥j. brodii cydonior. aut mixt. ℥ß.

℥ss. sacch. ℥liij. coquantur ad formam diacydoniati. Sub finem decoctionis adde mannæ el. in vino malvatico dissolutæ ℥vj. distribuantur in capsulas non tantum sine molestia, sed etiam cum voluptate assumitur. Totam massam hanc in duas partes distribui; & alteri pro singulis uncis grana aliquot diagridii adjeci, ut in validioribus plus operaretur, à ℥ss. ad ℥j. tuto exhiberi potest. *Petrus Monavius*. epist. 28. lib. 2. epist. & consil. *Cratonis* & aliorum à *Scholtzio* editorum.

Pulvis ex radice mechoacan. confectus prodest in morbis chronicis & inveteratis in Podagra, Asthmate, Hydropē, & aliis morbis à materia frigida originem ducentibus dosis ejus à ℥j. ad ℥ij. propinatur cum cerevisia, vel immiscetur conservis & electuariis solutivis. For-

mantur inde etiam Catapotia infusum parum aut nihil virium exerit. *Abraham Seyler*. epist. 8. lib. 6. epist. & consil. *Cratonis*, &c.

Sectio quadragesima septima.

De Purgatione solo odore Medicamentorum.

Medicus quidam *Lipsensis* suo tempore præclarus, quoties purgare corpus vellet, Pharmacopolia ingressus, quando nimirum Electuaria purgantia recens parabantur, & illa olfecit tantum: deinde domum reversus intra eam se continuit; non aliter autem atque alius qui Pharmacopoliæ usus, sexies quoque vel septies excrevit. *Philippus Salmuthus*. obs. 8. cent. 3.

Finis Libri decimi quarti.

MEDICINÆ PRACTICÆ

Liber Decimus quintus.

De Affectibus à Litera .R. Incipientibus.

Sectio prima.

De Rachitide.

Rachitis (morbus Veteribus incognitus, quo tamen hodiè in tota *Britannia* nullus frequentior) est intemperies frigida & humida totius spinalis medullæ calvariam egresse, omnium nervorum inde ortorum, & partium omnium membranosarum ac fibrosarum universi corporis, cum defectu & torpore spirituum, & partium tono vitiato: causa & partes primario affectæ ex ipsa definitione patent: ejus signa & symptomata sunt, laxitas & mollieties partium primo affectarum, debilitas & languor seu enervatio partium motui inservientium, ignavia & torpor artuum, caput justo majus, facies plenior & floridior, partes musculosæ macie confectæ, protuberantiæ quædam & nodi circa nonnullos articulos, maxime in carpis, ut etiam in talis, & extremitatibus costarum, ossium nonnullorum incurvatio, quæ

frequentius accidit ossibus cubiti, tibiar, femoris & humeri; pectoris acuminatio & angustia, gibbositas, subtumida quædam abdominis repletio & hypochondriorum tensio, tussis frequens, respiratio difficilis, & multa alia pulmonum vitia, ut & eorum infarctus, tumores duri, abscessus, inflammationes, coalescentia cum pleura, pulsus exilis & debilis: quorum omnium communis causa videtur esse inæqualis & improporionata nutritio. Cause antecedentes sunt, præter labem à Parentum semine consimili diathesi imbuto, sætui impressam, humores vitiosi in corpore redundantes, pituitosi, biliosi, at præsertim melancholici: procatartice verò errores in usu rerum non naturalium commissi. Hoc morbo corripuntur Infantes à nono mense usque ad secundum annum cum dimidio.

Clarissimus *Franciscus Glissonius* de Rachitide doctissimum omnibusque absolutum numeris conscripsit Tractatum

statum, ad quem Lectorem remittimus.

Subsectio prima.

Pro Rachitide.

Chirurgica præsidia in hoc affectu communiter recepta ac probata, & præ ceteris famosa, duo præsertim sese offerunt; scarificatio aurium, & fonticulus: quod ad scarificationem aurium attinet. Empirici nostrates, qui hunc affectum tractant, eam pluris faciunt quam quis facile putaret: solemniter quippe in sua praxi eam celebrant, absque ea vix felicem curationem sperant. Nos verò, licet hoc remedii genus non improbemus, vidimus tamen absque ejus usu nonnullos pueros feliciter sanatos: plerumque bis vel ter, interpositis septem circiter dierum intervallis, hanc operationem repetunt: rarius lanceola aut acutiori scalpello: frequentius ordinario obtusiorique cultello id perficiunt, nihil dolorem ejularumque infantis morantes: in concha auris ut plurimum hanc scarificationem institunt; aliqui verò eam ad interiorem & exteriorem alæ sive pinnae aurium circumferentiam, imò ad Helicem usque extendunt. Hæc operatio non nisi præmissis universalibus fieri debet. Fonticulus in hoc affectu multum probatur, atque hoc solo ferè presidio nonnullos pueros liberatos fuisse novimus: excitandus est inter secundam & tertiam colli vertebra;

potiusque per simplicem incisionem acuto scalpello factam, quam aut cauterio actuali vel potenciali.

Præparatis & evacuatis morbi causis, vel saltem ita edomitis, ut ad tempus ulteriorem curationem non impediant, statim ad hæc alterantia specifica procedendum est; quæ quidè jugulum quasi ipsius morbi petunt. Sunt autem ea vel simplicia vel composita; simplicia quæ nobis hæcenus innotuerunt, sunt sequentia. Radix seu potius spicæ radices osmundæ regalis; radix filicis maris, item turiones vel potius gemmæ ejusdem vix dum è terra prorumpentes; radices graminis, cichor. asparag. rub. tinct. eryng. herbæ capillares, ceterach. lingua cervina, hepatica, agrimonia, culcuta, betonica, veronica mas, folia & cortex tamarisci, cortex rad. cappar. flores & folia lamii, borrag. salv. rorismar. abrotan. absynth. chelidon. maj. crocus, radic. curcùm. saraparill. saffras, chinæ, triafantala, lignum guaiacum, ejusque cortex: flores sulph. chalybs præp. crocus Martis, sal chalybis, vinum chalybeatum, syr. chalyb. vinum album Gallicum & Rhenanum, sperma ceti, moschus ambræ gryscæ, castoreum, vermes terrestres, jecora ranarum & pullorum corvi, millepedes vino albo lotæ & in elibano siccatae ac pulverizatae, & similia.

Ex his medicamenta composita conficiemus in hunc modum.

Apozemata & cerevisiæ medicatae.

R. Rad. osmund. regal. spicas numero

numero vj. herb. veronic. maris, ling. cervin. ceterach. cap. ven. hepatic. an. Mj. salv. anth. an. M. β. passul. min. ℥iij. liquir. ℥β. macis ℥ij. coq. in ℔vj. aq. fontis S. A. in colat. ℔iij. dissolv. syr. capill. ven. ℥iij. M. F. Apozem. capiat puellus haustulum hujus quotidie mane, hora quarta pomeridiana, tum etiam noctu, si potum petierit: imò si voluerit, utatur eo pro potu ordinario: tussi & obstructione pulmonum simul cum hoc affectu graviter afflictis maximè convenit.

R. Fol. osmund. regal. ling. cervin. hepatic. ceterach. fl. tamarisc. rad. filic. maris, an. M. j. passul. min. ℥ij. santal. alb. & rubr. lign. sassafr. an. ℥ij. sem. coriandr. ℥j. macis ℥j. fol. salv. M. β. coq. in l. q. aq. font. S. A. ad ℔iij. colatura edulcoretur sacch. vel melle, pro potu ordinario. Hepaticis hoc affectu laborantibus succurrit.

R. Sarsapar. incis. & optimè contus. ℥iij. rad. chinæ in taleol. concis. ℥j. infund. & coq. S. A. in ℔vij. aq. font. ad ℔iij. tum adde radic. sassafr. ℥ij. osmund. reg. ling. cervin. ceterach. cap. ven. lamii, an. M. β. liquir. ℥ij. macis ℥j. coq. ad ℔iij. colaturæ adde mell. vel sacch. ℥iij. M. pro potu ordinario. Conducit præcipuè iis qui Lue Venerea laborare suspecti sunt, ut & strumosis.

R. Rad. sarsapar. ℥viij. rad. chin. ℥ij. lign. sassafr. ℥β. ras. ebor. ℥j. osmund. reg. veronic. maris, ling. cervin. ceterach. capill. ven. hepatic. summat. lamii, an. Mij. concisa &

contus. S. A. coq. in congiis iij. cerevisiæ rec. ad unius consumptionem, sublatis ab igne adde cong. j. ejusmodi cerevisiæ: agitentur simul baculo, & deinde colentur. Ingre-dientia eadem sacculo ex tela rara includantur cum frusto ferri in ejus fundo reposito, & suspendantur in cerevisia, tum addito fermento, fiat fermentatio cerevisiæ ad perfectam, usque depurationem. Liqueor limpidus post aliquot dies depromatur pro potu ordinario.

R. Vini chalyb. ℥β. syr. de cichor. cū rheo ℥ij. bibat æger quotidie mane per quinque aut septem dies, aut plures, nisi fluor. alvi, aut ventriculi debilitas prohibuerint: in quo casu, loco syr. de cichor. cum rheo, addatur syr. de rosis siccis.

Juscula & panatellæ.

R. Scolopendr. ceterach. hepatic. capill. ven. salv. an. Mβ. cortic. tamarisc. santal. rubr. an. ℥ij. indantur ventri pulli majusculi, aut gallinæ, vel galli veteris, & confuto ventre, coq. cum ℥ij. passul. min. in l. q. aq. fontis additaque suff. quant. farinæ avenacæ purioris, F. jusculum perfectè coctum.

R. Rad. chinæ in taleol. concis. ℥ij. sarsapar. alb. & medullis. incis. & contus. ℥iij. infunde per noctem in ℔x. aq. font. mane post levem ebullitionem, inde colaturæ ling. cervin. veronic. an. Mj. macis ℥β. passul. corinthiac. ℥j. & cum carne vervecina, vitulina, vel capon. addita farina avenacea. F. S. A. jusculum. Quod si tenuiora juscula desiderentur,

loco

loco farinæ, crusta panis incoqui; sin verò crassiora, mica panis cum vitellis ovorum admisceri poterit: porro ob debilem puelli coctionem nonnunquam cochlearia aliquot vini addantur. Panatellæ ex ejusmodi jusculis colatis, iterumque cum mica panis coctis, additis tandem, ut ab igne sublate fuerint, butyro & sacch. q. s. conficiantur.

Pulveres & Elechuaria.

R. Rad. Filic. mar. vel potius gemmarum ejusdem vixdum & terra prurumpentium, & in umbra siccant. spic. osmund. reg. an. ʒij. macis, sem. anis. an. ʒß. croci gr.ß. F. pulvis: dosis à ʒß. ad ʒj. in lacte, sero lactis cerevisiato, apozemate aliquo, jusculo, panatellis, &c.

R. Medullas, part. rad. farsapar. ʒij. rad. chinæ ʒj. rad. sassaf. ʒj. sem. carui & coriandr. an. ʒß. rad. filic. maris, osmund. reg. an. ʒij. M. F. pulvis usurpandus ut prior.

R. Milleped. aq. prius, deinde vino albo lot. in clibano post extractum panem siccant. q. v. F. pulvis: dosis à ʒß. ad ʒj. in jusculis, &c. ut supra: eodem modo præparata jecinora ranarum, & pullorum corvi pulveris præscribuntur.

R. Fl. sulph. ʒij. spec. diarrhod. abbat. diatrionfantal. an. ʒß. croci gr.ß. sacch. crystallini ʒij. pulverata subtilissimè cum aq. ros. rub. q. s. F. pasta lento calore siccanda, quæ denud, ubi usus fert, in pulverem redacta exhibeatur ad ʒj.

R. Conserv. ros. rubr. ʒijß. conf. & borrag. lamii, salv. anth. an. ʒß.

chalyb. præp. ʒj. cinnam. liquir. an. ʒß. croci ʒß. santal. rubr. ʒj. pulverat. pulverandis, F. S. A. electuarium cum syr. de cich. cum rheo, vel de absynth. q. s. capiat æger ʒß. ʒij. vel ʒj. quotidie mane vel per se, vel in cochl. feri lactis cerevisiati vel decocti alicujus appropriati, vel etiam vini.

Remedia extrinsecus applicanda sunt, liquores, olea, linimenta, unguenta, & emplastra: liquores in hoc affectu longo usu probati, sunt omnia propè vini genera: imprimis verò vinum Moscatellinum: Alii potius commendant vinisque præferunt Cerevisiam *Gedanensem*, seu *Prussicam*, quæ quidem ad consolidandas & firmandas partes plurimum, ad sanguinis autem æquationem, ejusdemque æqualem distributionem parum aut nihil potest: idem est judicium de vino *Alicantis*, ut & de vino rubro. Aliqui loco vini utuntur aq. vitæ vulgari, quæ nihilo inferior vino creditur. Decocta quoque in eundem usum ita parari queunt.

R. Rad. osmund. reg. fol. salv. fl. calendul. fol. lauri, scolopendr. veron. maris, an. M. ʒ. rorismar. ros. rubr. sicc. an. p. j. coq. in aq. font. & aq. vitæ vulgar. an. lbj. ad tertiæ partis calum colatura servetur ad usum: verum liquores hi rarò aut nunquam soli adhibentur, sed o'cis, linimentis, vel unguentis, æquis ferè partibus admixti, & quidem coram luculento igne tepidi usurpandi, calida nutricis manu donec exsiccantur.

tur affricti. Olea quæ maximè probantur, sunt, oleum vermium terrestr. chamæm. flor. calend. veronic. maris, è pedibus bovinis, vulpium, catellorum, hirundinum. Unguenta ita componantur.

R. Fol. salv. rubr. veronic. mar. anagall. fl. calend. an. M.ij. rad. ofmund. regal. ʒvj. butyr. Majal. ʒiij. vini alb. ʒß. concise herbæ & contusæ radices, coq. S. A. ad vini assumptionem. dein F. expressio dum adhuc calent, cui adde ol. nuc. myrtillic. per express. ʒjß. misc. diligenter; & post subidentiam abjectis sacibus, F. unguentum purum, reponatur in olla vitreata ad usum. Vel,

R. Fol. chamæm. becabung. nasturt. aquat. cochlear. hortens. veronic. maris, cardiac. cap. ven. ling. cervin. ceterach. lauri summitat. menth. rubr. salv. rubr. rosmar. baccar. hederæ, an. M. ʒ. rad. ofmund. reg. ʒiij. vini moscatellin. ʒß. butyr. Majal. ʒiij. incidenda incisa, & contundenda contusa, coq. omnia ad vini absumpt. exprimato dum calet, & separato impuro sedimento. F. S. A. unguentum. *Franciscus Glissonius. Tractatu De Rachitide.*

Subsectio secunda.

Pro Rachitide.

PRO rachitide optimum est medicamentum & potens specificum ens veneris, quod sic fit.

R. Vitrioli *Gedanensis* optimi (si *Hungaricum* vel *Goslariense* haberi ne-

quit) q. v. calcinetur ad obscuram rubedinem, tum frequenti affusione aquæ calidæ, ablatis ita salinis particulis, exactè dulcescat, siccetur quam optimè, & in tenuissimum pulverem reductum cum æqua portione purioris salis armoniaci subtiliter pulverisari exquisitè misceatur: mistura ponatur in vitream retortam tertiam partem ea plenam, sublimetur in B. arenæ, dando ignem per gradus ut artis est, per decem vel duodecim horas, sub finem ita augendo, ut fundus retortæ (si fieri possit) planè excandescat. sublimatum exemptum, nisi fuerit satis flavum, sed aliquomodo pallidum, capiti mortuo commissum & cum eo probe commixtum, denuo sublimetur, luteo demum debitoque colore imbutum, rursus semel sed per se exaltetur. dosis est à duobus vel tribus granis ad decem vel duodecim (aliquando in robustioribus ad viginti vel triginta) in aqua destillata vel tenui cerevisia. quovis tempore, dummodo vacuus sit ventriculus exhiberi poterit: ego tamen ut plurimum hora decubitus propino. operatur (quando sensibilis est operatio) per sudorem, & aliquomodo per urinam. plus quam centum pueruli rachitide laborantes, de quorum maxima parte conclamatum fuit, hoc solo exaltato colcothare curati sunt. In febribus etiam aliisque morbis ad conciliandum somnum utiliter exhibetur: in dolore etiam capitis, suppressione mensium, lumbricis, & ad appetitum excitandum miras. excipit viscer. *D. Robertus Boyle. tractatu De*
utilitate

militate Philosophia experimentalis,
part. 2. sect. 5. cap. 6.

Sectio secunda.

De Ranula.

Ranula, græce *βήληξ*, tumor est ranae formam referens, qui sub lingua ex molli carne, cui lingua incumbit, cuique quasi vinculo alligata est, nonnunquam exoritur causa est sanguis viscidus & pituitosus ad mollem illam oris partem conflatus, ibidemque mollem & laxum tumorem excitans; qui si aperiatur, profluit ex eo mucus ovi candido persimilis aliquando & lapilli ex apertis ejusmodi tumoribus excernuntur: pueros hoc malum maxime infestat.

Subsectio unica.

Pro Ranula sub lingua.

Ranulam sub lingua patiebatur juvenis quidam, quem sic curavi: corpore repurgato pulvere sequenti tumorem fricari jussimus.

R. Cortic. granat. hyssop. siccat. sal. communis an. ʒij. F. pulvis aliquo modo detumescere cepit: hoc modo *Jo. Tryngius* Medicus *Amstelod.* curavit juvenulam duodecim annorum ranulam quantitatis nucis majusculæ sub lingua inflatam, tensam, & mollem habentem intra duos dies: puella pulverem sub lingua tenebat

id medicamentum *Nicola Florentino* tribuitur, qui tamen in adultis loco salis communis utitur sale armoniaco: nos etiam cum sale tostio & gemma fricari jussimus: hoc etiam decocto usi sumus, sub lingua sæpè contento.

R. Balaustior. alumin. gallar. an. ʒʒ. F. decoctio in aq. & sic absque Chirurgi opera fuit curatus hic juvenis. Mulier quædam curata est à ranula hoc lavamento.

R. Aq. plantag. ʒʒ. balaust. ʒʒʒ. alum. ʒʒ. mell. rosac. ʒʒ. bulliant pro lotionem. Mulier quædam rustica longo tempore batrachon sub lingua habuerat, ut non alia spes curandi superesset, nisi ut scalpello utrinque tumor aperiretur, quod cum Chirurgus dextrè administrasset, humore effluente quantum potuerat, & posca, exiguo sale addito, ore paucis diebus colluto, curata tandem fuerat. *Petrus Forestus*. obs. 29. lib. 14. *De affectibus labior. gingiv. dentium, oris, & linguae.*

Si affectus sit inveteratus, & ulcus prædictis remediis exsiccare nequeat, tangatur oleo sulph. bis in diem, temperato tamen cum aq. rosac. ita ut ad unam guttam olei quinque vel sex guttæ aq. rosac. misceantur: ita enim intemperies corrigetur, & exsiccabitur pars, quæ ad roborationem, vino nigro admixto alumine sæpè abluenda est: si post hæc remedia morbus redeat, ad cauterium actuali veniendum, cujus administrationem docet *Parvus*. *Lazarus Riverius*. prax. medic. lib. 5. cap. 2.

Sectio

Sectio tertia.

De Raucedine.

B *paſſy* Latine raucedo, eſt vocis inſolita & non naturalis gravitas & aſperitas accidit à nimia humiditate membranarum aſperam arteriam conſtituentium, à catarrho è cerebro delabente generatur quoque per accidens ob nimium clamorem, ventorum borealium fumorum & pulverum inſpirationem.

Subſectio unica.

Pro Raucedine.

R. Syr. viol. de liquir. an. $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. oxy-mel. ſcillit. $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. aceti ſcillit. $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{ss}$. M. F. lohoch. quod lambebat manè ante & poſt cibum, & ante introitum lecti atque hoc ſolo remota eſt raucedo intra viginti quatuor horas. *Martini Rulandus*. curat. 35. cent. 4.

R. Ol. amygd. d. rec. penidiar. an. $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. M. F. lambitivum de quo lambebat ſingulis diebus ſæpe & parum, vacuo tamen ſtomacho ne impediatur coctio. *Jo. Baptiſta Montanus*. conſil. 121.

Raucedine puella diutiſſimè laboravit, ut vix cum loquebatur, intelligeretur; varia cum fruſtra tentaffet, tandem hoc remedio ſanata fuit.

R. Succi liquir. $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. myrrh. $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. gummi tragacanth. $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. ſacch. candi & penid. an. $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. cum aſuſa aqua roſ.

F. morſelli teneat unum in ore, cubitum itura; ſinatque ſpontè diſſolvi & cubet in dorſo. *Felix Platerus*. obſ. lib. 1. pag. 216.

R. Syr. capill. ven. $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. syr. de liquir. $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. ſperm. ceti $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. aq. ſœnie. $\mathfrak{z}\mathfrak{vj}$. (forte $\mathfrak{z}\mathfrak{vj}$.) M. F. potio pro $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. doſibus matutinis, quæ raucedinem apprimè mitigabit. Poſtea aſſumat pilul. de agar. coch. & aur. an. $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. cum gr. j. diagrid. eclegma deinde ſequens lambitione per arteriam in thoracem inſtilletur.

R. Loh. ſani & expert. $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. loch. de pino $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. ſperm. ceti $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. cum syr. de liquir. q. l. F. eclegma ſubſtituantur denique trochiſci ſublinguales.

R. Spec. diatragac. frig. $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. diapapav. $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. cum syr. viol. F. maſſa ex qua formentur pilulæ ad formam bechicarum hæc cum Deo raucedinem penitus abigent. *Jo. Nevins*. conſil. 81. lib. 7. conſil. *Crassus*, &c.

Vir quidam Nobilis raucedine & eroſione amygdalarum propter catarrhum ſalſum & acrem laborans, D. *Kueſſer* & alii cuidam Medico ſeniori, Medicis celeberrimis, ſe curandum commiſit: ex his Dn. *Kueſſer* ſuaſit, ut ad humores acres revellendos & evacuandos, ſetaceum fieret hæc cum alter Medicus, cujus opinionem ſemper magni fecerat æger, acriter repugnaret, & altercatio inter ipſos orta eſſet, & per menses aliquot perſeveraſſet, mirum in modum adauctus fuit morbus tandem mortuo ſeniore Medico, D. *Kueſſer* iterum ægro applicationem ſetacei proponit, cumque id ſine meo conſilio admitt

tere

tere nōlet æger, D. Kueffer, sic petente ægro, ad me venit, *Lausannam*, ubi cum omnia exposuisset, petiit ut secum *Argentina* me conferrem, ubi prædictum ægrum, ex deplorata raucedine, feliciter restituiimus: præcipuum autem præsidium, quo post Deum, restitutus fuit, setaceum censendum est cervici adhibitum. *Guil. Fabricius Hildanus. obs. 24. cent. 6.*

Subsectio quarta.

Pro Renis dolore.

R. **○** L. nardin. ʒv. fol. parietar. rec. ultimæ contritæ ʒbj. coq. ambo simul in sartagine, in fine add. croci ʒj. & fiat cataplasma. extend. super pannum, & applica calidè: sedabit dolorem ferè in instanti.

R. Theriac. ʒj. dissolv. cum ʒjss. aq. milii solis & bibat patiens ter in septimana, est nobile & infallibile remedium. Scribit quoque *Avicenna* thériacam conferre doloribus renum pluribus de causis. *Bartholomæus Montagnanus. consil. 14.*

Epoto uno cyatho ex nostro consilio cerevisiæ in qua fl. chamæm. incocti essent, & expressi, statim miraculi instar, ructibus emissis, omnis dolor evanuit. *Petrus Forestus. obs. 1. lib. 24. De renum morbis.*

Sectio quinta.

De Renum ulcere.

E *ANGUSTIS* 14. p. 2. v. ulcus renum est continui solutio in carnosa substantia contingens: aliquando consequitur abscessus non rectè curatos, ictum item vel casum renum vasa disruptentem. Idem præstat profluentis materiæ acrimonia renes exedens: sed frequentius ac ferè semper à calculo intus coercito producitur, qui vel pondere renem contundit, vel attritu comminuit exeditque: ulceris signa sunt, dolor humorum gravativus, pus urina permixtum, urina, quæ liberè profluit, redditur alba. turbida, lactis sero persimilis, quæ tandem quiete sedimentum purulentum mucosumve deponit: si calculus originem dederit, tum urina cruenta sæpè conspicitur, priusquam purulenta evadat.

Subsectio prima.

Pro Renum ulcere cum ardore urinae.

○ Mnium primò medicamentum sequens propinavi.

R. Cass. rec. extract. ʒj. terebinth. el. decies lotæ in aq. viol. ʒjss. (terebinthina torreatur, ut pulverisari possit) cum sacch. asperso, & pulv. liquir. F. bolus: quo ter alvum deposuit cum magno juvamine: sanguinem quoque detraxi ex cubito: vi-

H h h h h

¶

ctus rationem & vitæ institutum in hunc modum ordinavi. Aerem eligat ad sicum inclinantem, in activis temperatum, aut paululum calidum; valde enim calidus ardorem urinx auget, & frigidus teste Hippulceribus mordax somnum moderatum concessimus, & consuetio longiorem, cum immodicæ vigilie hic valde obfint, quietem injunximus, & ut omnem delassationem, ac efferventem gestationem, maximè quæ sit equo, vitaret, præcepimus hic enim perpetuum otium (ex Aetii delecto) confert vice autem exercitii, ægrum decubentem molliter fricare singulis diebus manè convenit repletiones omnes declinet, alvum molliorem semper habeat clysteribus lenientibus nihil enim hic præstantius quam ut natura faeces quotidie excernat & sicuti animi immodici affectus hic locum non habent, ita omnibus renum & vesicæ affectionibus coitus quoque insensibilis iussimus etiam ne super mollem culcitram plumeam cubaret nihil edat quod salsum, acre, amarum, acetosum, vel nimis dulce aut præpingue sit oleosa enim hic maximè damnantur pro cibo imprimis commendavi ptisanæ cremorem, hordeatum, avenatum, amygdalatum, & subinde orizam. Est etiam idoneus cibus amyhum ipsum, aut similago lota cum lacte cocta: lac quoque ovis permixtum imò ova gallinarum tepida & mollißima, si edantur, valde proficiunt. Concessi quoque ut oleribus uteretur, sed coctis, malva, intybo, portula-

ca, lactuca. Summopere commendavi aviculas montanas teneram carnem habentes, & carnem gallinarum, phasianorum, & perdicis alias præcipuè, vel juscula eorundem. Pro potu utendum vino albo adstringenti diluto, aut aqua in qua hordeum torrefactum, & radix liquir, fuerint decocta, vel lac caprillum, ovillum, aut amygdalinum lactis usus in hoc vitio maximè laudatur asininum præsertim, quod repurgare & sanare dicitur quo nos in Domina quadam commodè usi sumus. Secundi meriti equinum est. Postrema laus bubulo & ovillo debetur nam bene alunt, quia pinguiora sunt. Exhibeatur ad ℥iij. addita salis mica & mellis exiguo. Jejunis datur, nec nisi concocto priore aliud assumi debet hæc pro victu præscripsimus has etiam potiones præscripsimus ad dolorem & humores acutos, salios, mitigandos & temperandos.

R. Hord. mund. p. j. lactuc. malv. viol. portulac. intyb. an. M. j. sem. 4. frigid. maj. an. 3jss. fl. viol. nymphae, an p. j. sem. papav. alb. 3ij. jujub. scab. an. numero vij. F. decoctio in colat. ℥bj. dissolv. syr. viol. nymphae, an. 3j. syr. cap. ven. papav. an. 3ss. M. F. apozema. Postea continuè bibebat ex decocto malv. cum roto & sem. quatuor frigid. maj. in sero lactis, adjecto melle rosac. ad deterfionem ac satis ex eo mingebat manebat tamen urina valde feculenta, mucosa & purulenta, & dolor non sedabatur quare ad majorem deterfionem dedi subinde pilulas

ex terebinthina lota cum aqua foeniculi, deinde rursus exsiccata, & super laminam ignitam parum tosta, ut pulverizari posset: ex eo pulvere cum succo liquir. pilulas componebam ad magnitudinem cicerum: tres pro vice fumebat; superbibendo decoctum malvæ antedictum: & iterum dedici cassiam in bolor: pilulas dictas per duas septimanas continuavit, sed cum nondum dolor mitigaretur, æger desperans de sua salute, tædio remedium affectus, omnia deinceps præsidia relinquere voluit: quare adhortando ut curationem prosequeretur, consului, ut singulis septimanis, semel fumeret ℥iij. vel ℥ss. cass. rec. extract. cum ℥j. troch. alkikengi, & ut omni die fumeret ex sequenti electuario ad magnitudinem castaneæ, & immediate superbiberet cyathum unum feri lactis.

R. Sacch. viol. ℥iij. conserv. ros. unius anni ℥ss. sem. malv. 3j. sem. papav. alb. 3j. sem. quatuor frig. maj. an. 3jss. sem. hyoscyam. alb. ℥ij. pulv. liquir. 3ij. gran. alkikengi cum suis vesicis exsiccatis, & subtiliter carpellatorum (ut Pharmacopæorum more loquar.) ℥iij. succ. liquir. ℥ss. bol. arm. veri, troch. de terra sigill. an. 3ss. cum syr. capill. ven. & viol. F. electuar. liquidum moderatè. Cum his usus esset per septimanam unam, coepit dolor mitigari, & urina minus mucosa exhibat, minusque ardorem inferens, indies in melius mutabatur. Cum ergo quotidie melius haberet, sero lactis relicto, lacte bubulo utebatur, & un-

guento rosac. lumbi inungebantur. Postea cum ulcera facis videbantur repurgata (ex eo quod pus cum urina in minori quantitate exercebatur, neque sæculentum erat, sed subalbidum, læve & æquale) ad rescicandum & glutinandum, cum lacte ovillo aut vaccino aliquid boli armeni veri inj. imus, & dedimus conservam ros. quibus ad tempus utens, & subinde solo lacte vaccino, rectè deinde habuit. *Petrus Forestus. obs. 37. lib. 24. De Renum Morbis.*

Subsectio secunda.

Pro Renum ulcere.

Quidam aquæ tepidæ potu & olei communis ante pastum vomitum incitant; quo solo remedio sæpe repetito, referunt hunc affectum curatum fuisse: cum vomitus humores ad renes desfluentes revellat & avertat: verum cum à cibo melius vomant, *Rondelerius* jubet id à cibo fieri, & ut aquam tepidam bibant cum paucò oleo, simul inungendo os ventriculi oleo lilior. ad ejusdem relaxationem, unde minori molestia vomunt: quod & nos fecimus in rustico quodam Renum ulceratione laborante, & ex vomitu videbatur levior factus: at iis tantum hæc jubenda sunt, qui facillè vomunt, aliis enim ea quæ vomitum excitant, ulcus irritant. In fine curationis pro cicatrice inducenda & consolidatione, sumpsit noster Rusticus manè singulis diebus ad quinque pluresve dies 3ss.

H h h h a

boli

boli armeni veri cum cyatho uno latis vaccini rec. multū. Hoc autem erat unum ex arcanis Præceptoris mei *Elidai*, quo in pauperibus pro renum ulceratione curanda utebatur; quod & ulcus repurgat, & simul consolidat: quo cum quinquies vel circiter sumplisset, ulcus tandem probè consolidatum est. *Petrus Forsythus* obs. 38. lib. 24.

In inveterato renum ulcere quidam consulunt usum decocti sudoriferi: ita *Rondeletius*. post evacuationes utile erit promovere sudores, vel ingressa laconici vel guaiacino cremore, qui movet sudores, ulcera terget, copiam urinæ minuit: sic in omni ulcere renum & vesicæ juvat, & hæc questio est de apicibus artis. *Guil. Ballonius*. conf. 66. lib. 3.

Indi in exulcerationibus renū & vesicæ alcē plantam probe tusam & cum lacte mixtam propinquant non sine magno successu, & ægrorum comodo (aliquot dies continuè) & illud curari *Garcias* affirmat.

Practici solent aliquoties pilulas aloeticas in hoc casu exhibere non sine patientis comodo (ex aloecum pulvere lumbric. terrestr. & chalybe præparato) per aliquot septimanas. Nonnulli terebinthinam *Venetanæ* 3j. pondere cum vitello ovi dissolutam, & postea in brodio gallinarum discussam exhibent sæpius in aliquot exemplis observatione deprehendi, mercurium dulcem hic multum posse, si primū exhibeatur (iusta dosi aliquoties in septimana, ut bis vel ter pro viribus ægrotantis) ut non

tantum impuritates totius corporis, sed imprimis renum eluantur. huic si succedit spiritus mercurii dulcis, nulla ulceratio refragatur. Spiritus mercurii dulcis est talis.

R. Mercur. sublimati crystallini (non mercurii d.) q. v. tere in pulverem impalpabilem, superfunde in cucurbita non nimis alta opt. spir. vini. abstrahe per alembicum ex cinerib. reasfunde destillatum liquorem, ac denud distilla, perge per cohobia tamdiu, donec tandem distillatum spir. vini oleum quodammodo albicans videatur per alembicum transire, quod alio excipulo collige. Super caput mortuum residuum in cucurbita funde alium spir. vini recentem, procede simili ratione ut antea, donec nempe omnia in oleum seu spiritum albicantem prodierint. Hic spiritus mercurii exulcerationibus renum & vesicæ mirabiliter operatur si ejus guttæ ij. vel iij. quotidie semel atque iterum in aq. radic. nymph. equiseti, plantag. exhibeantur consolidationem tempestivè absolvit quod sequitur.

R. Conserv. ros. part. ij. sem. hyper. part. j. M. exhib. quantitate avellanæ vesperi in fine curæ per aliquot dies. Hoc modo etiam inveteratissimæ exulcerationes tolluntur feliciter. *J. Hartmannus*. pract. Chymiatr. pag. 253.

Succo chalybis quosdam renum & vesicæ ulcere laborantes Summi Dei beneficio curavi. Lotus vino chalybs tenuatus lima, vino dulci potentique immaceratus liquefcit. Cochlearium

learium sumunt manè remixta aqua cap. ven. lac. asininum etiam confert. J. Hurnius. ad aphor. 6. sect. 6.

Sectio sexta.

Pro Resolutione crurum a læso dorso.

A Principio parti percussæ tale apponendum est medicamentum.

R. Absynth. virid. M. j. contund. in mortario; adde integrum ovum, i. e. luteum cum albumine sine cortice & agita* atque oleo rosæ. M. omnia in mortario, & facto emplastro apponatur loco affecto. Hoc est optimum medicamentum in omnibus contusionibus, quia habet facultatem leviter repellendi, sedandi dolorem, & leviter resolvendi* in eundem usum potest applicari diapalma oleo rosato dissolutum. Rodericus a Fonseca. tomo 2. consult. 28.

Sectio septima.

Pro respirationis difficultate cum suffocationis periculo.

Exhibui pulveris croci ℥j. cum vini cretici (vulgò malvatici) duobus cochlearibus, quo assumpto subito restitutus, libere respiravit ab omni suffocatione liber. Rembertus Dodonæus. cap. 19. Medicinal. Observ.

Sectio octava.

De Rhabbarbari elogio & usu.

Non est aliud medicamentum humano corpori ita familiare, sicut Rha quod Barbarum vocant, cujus frequens etiam usus nihil incommodat prorsus; id si mape masticeatur pondere unius scrupuli, deinde deglutatur, non tantum alvum ipsam molliorem atque obedientem reddit, sed ea etiam masticatione caput expurgat, sensus omnes vegetissimos reddit, ventriculum & reliqua membra si quid aliud mirandum in modum corroborat, citra insignem excalfactionem. Materias tam pituitosas, quam biliosas & adustas à corpore ejicit, neque propterea aliquam nexam ex longo ejus usu corpori affert, sicut reliquæ faciunt medicinæ. Est enim omni ex parte medicina tutissima, & nullius prorsus nocuenti. Dentes etiam, præter alias utilitates, ab omni putredine & nigredine conservat, gingivas solidas reddit, anhelitum commendat, adeoque divinum omnino remedium est. Habeo ex Montano Hydropicum quendam facie, ventre, pedibus, atque adeo toto corpore intumuisse, atque in summo fuisse periculo, ita ut plerique de ipsius salute desperarent, is fato nescio quo monitus, coepit uti Rhabbarbaro modicè primum, ex quo subducebatur alvus, & serofitas sine molestia, & optimè habere coepit; is augebat pondus

pondus quotidie, ita ut à drachmis ad uncias deveniret, atque eas devoraret, & tandem integras libras; contigit ut evacuarentur humores noxii, corroborarentur membra, & non tantum hydropè liberatus, atque adeo omnibus pro miraculo habitus est, sed membra quoque robustiora exinde facta, calor totius corporis optimus, & functiones corporis omnes rediere, vixit sanus & incolumis citra ullam infirmitatem ad primum usque senium: quo tempore à servo ficario vulnus lethale accepit, supervixit tamen, & ex integro coaluit vulnus magna omnium admiratione, & præter expectationem vixit ad ultimum usque senium tandem interrogatus, quoniam pacto tantum corporis robur sibi conciliaffet, ut à lethali bus ægritudinibus evaserit, respondit frequenti usu Rhabarbari. *Adolphus Oes.* epist. 10. lib. 2. epist. & consil. *Crotch.* &c.

De frequenti usu Rhabarbari, ut liberè tecum agam, vehementer hæreo: non enim te latet *Galenum* ple-riusque in locis aloem puram senibus damnaſſe, quod solos biliosos seu tenues succos, qui in senibus minime abundant, educat, idem quoque dicere possum de rheo, quod & experientia, & scriptorum autoritate constat vix solam bilem expurgare. *Hieronymus Mercurialis.* consil. 73.

Sectio nona.

De Rheumatismo.

Rheumatismus affectus est Arthritidi affinitate junctus, in quo non solum articuli (ut in Arthritide) sed etiam totum corpus, media scilicet inter articulos spatia, musculi nimirum, eorumque membranae, totusque corporis habitus, atrocissimo torquentur dolore. Oritur ab humore seroso summa acrimonia prædito, cum flatibus quandoque conjuncto. Corporis etiam partes internæ, ut ventriculus, intestina, uterus, pulmo, rheumaticum hunc affectum aliquando experiuntur.

Subsectio unica.

Pro Rheumatismo.

Juvenis quidam laboravit Rheumatismo universali, omnes prope modum corporis articulos infestante, cum febre assidua. Præcipua remedia fuere venæsectio decies usurpata, & julepi refrigerantes & incrasantes, quibus bis aut ter accesserunt leves purgationes tandem malo perseverante exhibitus est bolus ex conserva ros. cum calomel. gr. xx. extract. jalap. gr. vj. tertio quoque die: multa serosa & porracea dejiciebat; quo remedio quater usurpato dolores omnino sublati sunt. Tumores cedematosi articularum præsertim pedum

dum remanentes, emplastris resolventibus & roborantibus discussi sunt. *Lazarus Riverius.* cent. 3. obs. 41.

In alio hic affectus sublatus fuit intra quindecim dies septem venæsectionibus in principio celebratis, & aqua papav-rhead: mane & sero exhibita: remittente verò dolore, purgatus fuit ter pulvere arthritico alternis diebus. *Idem.* obs. 42. cent. 4.

Sectio decima

Pro Rhyade.

R Hyas est caruncule anguli majoris absumptio vel imminutio, a qua & angulus latior evadit. Fit ab humoribus acerbis & erodentibus, vel à medicamentis catharteticis, pro fistule lachrymalis curatione adhibitis, cui ut plurimum hic affectus succedit. Curatur sarcoticis & consolidantibus medicamentis, qualia sunt sequentia.

R. Ros. rubr. p. j. nuc. cupress. myrtill. an. ʒij. aloes ʒijss. vini austeri lbj. coq. ad quartæ partis consumptionem: hoc decocto abluatur pars frequenter. Vel,

R. Aloes thuris, an. ʒj. sang. drac. ʒss. ros. rubr. granor. sumach. an. ʒj. aquæ ros. lbj. bulliant ad quartæ partis consumptionem. F. inftar collyrii.

Rhyadi opponitur Encanthis, quæ est ipsius caruncule immodicum incrementum: oritur à sanguine re-

dundante ad partem translato, & ulcere illius partis non satis maturè exsiccato. Curatur exedentibus medicamentis, à mitioribus ad potentiora progrediendo: igitur alumen usum prius admovendum est, quod si non sufficiat, ad unguentum apostol. vel Ægyptiacum, vel vitriolum usum progrediendum. Quod si nec hæc sufficiant, ferro abscindenda est caruncula, vel cauterio actuali absumenda. *Lazarus Riverius.* prax. med. lib. 2. cap. 16.

Sectio undecima.

De Rosmari penis viribus.

R Osmari penis osses spithamas meas tres æquat, crassus pollices duos, utroque extremo tuberosus & spongiosus. Os pudendi calculosis singulare esse remedium experientia comprobavit. Pulvis quoque ex eodem partum promovet, & secundinam promptè expellit: quod si ex extrema penis spongiosi parte tuberosa & spongiosa sugatur cerevisia stranguriam statim sedare in urbe nostra compertum est. *Thomas Bartolinus.* histor. 43. cent. 2.

Sectio

Sectio duodecima.

Pro Ructu.

Pillularum Iliacarum *Rhasis* singularem facultatem sepius in ructu molestissimo compertam habuimus. *Hispano* cuidam Militi adeo molestus ac difficilis erat assiduus ructus, ut in extremis versari videretur, cum ad eum vocarer. Usus fuerat admodum multis remediis, sed frustra omnibus: huic initio exhibuimus pilulam unam pondere gr. x. per quam vitiosis ac foetidis humoribus nonnullis expurgatis, melius habere videbatur: Postea paucis diebus interpositis data grana quindecim, tertio verò *3j.* quo assumpto & expurgatione pravorum humorum succedente, qui antea lecto affixus veluti moriturus jacuerat, surrexit, & quocunque libuit, ambulavit, & cibum potumque cum appetentia assumpsit. *Rembertus Dodo-neus.* cap. 36. *Medicin. observat.*

In ructibus vulgò commendatur vinum absynthites: sal & spiritus absynthii potiora sunt. Si ructus fuerint foetidi & nidorosi, primum subsidium petitur à vomitu per aquam benedictam cum aqua menthae & anisi. *Jo. Hartmannus.* pract. chymiatr. pag. 174.

Mercator quidam *Lusitanus* in ructum incidit adeo molestum ac importunum, ut nec momento temporis, vel solus, vel in corona hominum esse posset; quin adstantes ru-

ctus violenti sono audito, interturbaret. Plurimis frustra usurpatis auxiliis, tandem Ambari usu in mero dissoluti omnino convaluit: hoc potu jejuno ventriculo usus fuit toto anno, assumptis quatuor granis Ambari cum Falerni uncis duabus permixti. *Zacutus Lusitanus.* prax. med. admirand. lib. 2. obs. 8.

Sectio decima tertia.

De Ruminatione humana.

Coadiscipulus quidam meus semper post horæ quadrantem, quando nimirum à mensa surrexeramus, regerebat cibum indigestum & exactius comminuebat voracissimus erat: hinc avidè cibum ferè integrum, vixque præmanum deglutiebat; & post ad rumen more pecudum revocabat, atque ruminatum ventriculo commodius concoquendum reddebat. *Philippus Salmuthus.* obs. 100. cent. 1.

In Cœnobio D. *Justinae Patavii*, Monachus quidam cum voluptate cibos ruminavit. *Jo. Minadous*, ceterique primi nominis Medici brutorum more gemino ventriculo præditum putabant: ipso morte sua defuncto, *Francisc. Plaxzonus* Antistite ac *Minadous* præsentibus œsophagum reperit undiqueque carnosum instar muscoli, reliquis universi corporis partibus se rectè habentibus. *Jo. Rhodius.* obs. 59. cent. 2.

Nobilis quidam *Patavinus* nullo

non

non tempore ab assumpto cibo circiter horam plus minus cibum in os attrahere & rursus mandere ruminareque cogebatur, ita quidem ut hæc actio minime de suo arbitrio nutuque dependerit, sed vel invitus ad ruminandum impulsus fuerit, ab insigni quadam oblectatione, qua, ut ipse fatebatur, ruminandi cibum tenebatur. Dicebat præterea, omnem cibum, sive solidum, sive mollem, se semper ruminare, & dum assumebat, deglutire absque ullo fere dentium officio, quamvis dentes sortitus esset in utraque maxilla, ut alii homines, & os aliquanto latius ac gulam, propter quam causam Literam S. ægrè proferre potuerat sibi insuper videbatur quali bolum quendam intra os continere, quod expeditam illi locutionem impediret; cujusmodi ferè boli, sed deglutationem remorantis, exemplum habet incomparabilis ille Philosophus & Medicus Felicissimus D. Platerus. lib. 2. obs. Titulo De Doloris Cordis. Huic tamen

Nobili ruminatio, motusque maxillæ ad latera longè mitior obtigerat ac cæteris. Cum ægrotabat, nequaquam ruminabat; sed ab omni ruminatione tunc temporis cessabat, ut boves quoque faciunt, cum ægrotant quod tanquam signum morbi illorum infallibile tenent Rustici. Post ipsius obitum aperto cadavere, inventus est ventriculus ingentis magnitudinis, & interna superficie valde asper hæc historia ab *Aquapendente* proponitur, qui etiam subdit patrem hujus Nobilis paulò supra frontem in capite corniculum durissimum crassitie digiti manus minimi, longitudine verò olivæ *Hispanicæ* habuisse insculptum & extuberans, substantiæ ungui per simile ex quo ille conjecturam facit, parentis semen aliquam habuisse afinitatem cum cornigeris animalibus, neque mirum fuisse, genitum filium simile quid à Parente contraxisse. Jo. Burgaver. epist. ad Horst. pro obs. 9. lib. 4. observ. Gregorii Horstii.

Finis Libri decimi quinti.

MEDICINÆ PRACTICÆ

Liber decimus sextus.

De Affectibus à Litera S. incipientibus.

Sectio prima.

De Sanguinis fluxu ex poro.

NOvi hominem robustum admodum, qui sæpe mecum conquestus est de certo sanguinis fluxu, quo singulo quoque mense graviter affligeretur: interroganti mihi qua parte corporis fluere, id se nescire respondit: admiratus hominis verbum; detege, inquam, locum unde fluat: deposito pallio ilea dextra ostendit, ubi subjacet jecoris pars ima: diligenter locum oculis lustrò, si foramen aut cicatrix in parte sit: omnia æquabiliter posita, levem & mollem carnem, nullam asperitadinem cicatricisve notam inspicio: ab homine decipi suspicor. quod ille advertens, paucis, inquit, diebus hunc tibi scrupulum demam; instat enim tempus quo sanguis fluere consuevit: reversus perendie uno superposito digito locum fluxus contegebat; quomoto, non secus emanavit sanguis,

ac si ex incisa vena proflueret: nec prius fluor ille cessabat, quam sanguinis libra emitteretur: quo evacuato, nullus discernere poterat, unde evacuatio facta esset; existimabam venulam foraminibus cutis sua cervice inhaerescere, indeque statò tempore sanguinem evacuari. Curavi itaque hominem sola sanguinis missione ex vena jecoris singulo quoque mense, curiosoque victu injuncto, protracta cura est ad sextum usque mensem, & tandem convaluit. *Antonius Benevenius. cap. 4. De additis morborum & sanationum causis.*

Simile exemplum & inter rara *Jacobi Hollerii* habetur. Novimus, inquit, quandam cui è regione hepatis, vena per intervalla dehisceret, quæ sanguinem funderet: resistente sanguine vestigium non apparebat. *Rembertus Dodonæus. annotat. ad cap. 4. Libri Benevenii.*

Sectio secunda.

De Sanguinis spūto.

V Ide supra lib. 8. sect. 1. De Hæmoptoe.

Subsectio prima.

Pro Sanguinis spūto.

N Os ad constrictionem dedimus lapidis hæmatitidis curiose lavigati & in pulverem tenuissimum redacti ℥ij. cum aqua sola tepida, & egregie contulit. Hoc enim modo *Trallianus* dabat in iis in quibus sanguis copiose non evacuebatur; alioqui in his qui largius sanguinem rejiciebant. cum succo mali punici, vel succo polygoni dabat. Exhibuit etiam hunc lapidem iis qui plus expuere inceperant: ac mirum est, quomodo ulcus exsiccatum sanaveritque & ideo in catarrho aeri corroderent uterum. Alterum etiam asperamartoriam expoentem hic lapis curavit, ipso *Tralliano* non admodum sperante. Nos vero hunc lapidem contritum in tenuissimum pollinem cum aqua plantag. vel bursæ pastor. sæpe transfusum, & deinde colatum, ut aqua rubedinem acquireret, accepimus, immixto syrupo portulacæ vel myrris: ac ita ad sanguinis spūtum commode exhibuimus. *Petrus Forestus* obs. 17. lib. 16. De pectore & pulmōis morbis.

Cuidam valde tossienti, cum spu-

tum sanguinis redderet, post venam sectam ad ℥iij. imperavimus, ut paulatim lambendo hunc linctum deglutiret: quod egregie profuit.

R. Conserv. ros. antiq. elect. diatragac. frig. an. ℥jss. bol. armen. ver. cum aq. ros. lot. ℥iij. amyli ℥ij. excipiantur cum syr. jujubino & myrteo, & fiat eclegma. Multis etiam profuit ℥j. philonii perfici cum aq. plantag. & portulac. ante cibum propinata: uti & jus frigidum decoctorum jujuborum in quo candens ferrum extinctum fuerit. omnia actu frigida sumenda. *Petrus Forestus* obs. 11. lib. 16.

Cuidam ex casu sanguinis spūto laboranti, post venam sectam, statim sequentem potum propinavi.

R. Mumiæ ℥j. rhab. torrefact. bol. armen. spod. terr. sigill. an. ℥ss. syr. cydonior. ℥ss. aq. plantag. ℥iij. M. Hanc potionem commendabat unicus *Gualtherus* in spūto sanguinis ex casu. *Idem* obs. 13. lib. 16.

Ad quendam accitus sanguinis spūto ex casu & scala laborantem; illico quod sequitur exhibui.

R. Mumiæ, spermat. ceti, an. ℥ss. decocti pectoral. ℥iij. mell. ros. lac. oxythel. S. an. ℥ss. pauco adjecto butyro, F. Potio. Vena statim secta fuit in brachio; pectusque inunctum oleo rosac. & myrteo, & sic sanitati restitutus fuit. *Petrus Forestus* obs. 15. lib. 16.

Subsectio secunda.

Pro Sanguinis sputo.

Fiat sibi appropriatus hic Pulvis.

R. Troch. de carabe & de terra sigill. an. ʒss. mummix, boli armen. sang. drac. an. ʒss. gummi arabic. tragacanth. torrefact. an. ʒj. F. pulvis. Sannatur ʒj. cum aq. plantag. & portulac.

R. Aq. plantag. ʒij. aq. ros ʒj. mivæ cydon. ʒj. M. F. julepus. Capiat pluribus diebus.

R. Margarit. perforat. corall. rub. hæmatitid. sem. portulac. glutin. piscium. an. ʒj. troch. de carabe ʒjss. cum melle viol. F. pilulæ ex ʒj. ix. de quibus capiat tres duabus horis post assumptionem potus prædicti. *Barthol. Montagnana.* consil. 104. & 112.

Medicamenta quæ hoc tempore mihi videntur opportuna ad sanguinis grumos dissipandos, ejusque vitiosum motum emendandum, dirigantur oportet idcirco continua oris collutio ex posca, ejusdemque potus veluti pitifando factus, itemque coagulum leporinum ex eadem posca cum saccharo ad lambendum exhibitum pro grumis dissolvendis probantur. Simulque eodem tempore rhabarbarum cum aqua viol. irroratum, & postea dilutum cum decocto myrobalan. citrin. sem. plantag. accos. tamarind. ac passul. Propinatum mihi maxime placet. Deinde pro opprimendo sanguine, præter phi-

lonium persicum cum conserv. viol. mihi sunt in usu, primo pulvis testæ ovi è quo pullus exierit, ex aqua plantag. datus. Secundò, Succus plantag. vel per se, vel cum sero chalybeato bibitus. Tertiò, Medicamentum quod fit ex ʒij. sacch. viol. & ʒss. sem. hyoscyami alb. datum ad ʒj. vel ʒij. Plurimum etiam ad suppressendum sanguinem conducet immergere scrotum in gelidam. Maximus enim est consensus inter spiritalia, & genitalia membra. *Jul. Cesar Claudinus.* consult. 114.

Præclare hic præbetur decoctum rad. consolid. maj. ex lacte & pulv. hæmatitid. corall. boli, sem. hyoscyami, sem. papav. cum conserva ros. *Jo. Heurnius.* ad aphor. 13. sect. 5.

R. Conserv. ros. ʒijj. conserv. beton. ʒj. boli arm. ʒj. sem. hyoscyam. alb. ʒj. syr. de ros. rub. sicc. q. s. F. electuar. cujus ʒss. exhibeatur vesperi hora somni. *Diacodion* in rotulis cum bolo arm. in ore assidue detineatur. *Jo. Zecchini.* consult. 34.

Primo die venam cubiti dextram secare jussi, deinde subsequentem syrupum quater exhibui.

R. Fol. plantag. centinod. burs. pastor. an. M. ʒss. sem. plantag. papav. alb. lactuc. an. ʒijj. decoq. in lq. aq. ad tertias, in colat. ʃbj. dissolv. syr. papav. alb. & myrtin. an. ʒijj. M. pro quatuor vicibus. Dum uteretur syrupis, de sequenti quoque electuario ad castaneæ quantitatem vesperi se cubitum conferens, assumpsit, & post usum syr. tempore matutino tantundem etiam sumpsit, & spatium septem dierum convaleuit. R.

R. Sacch. ros. ℥ij. sem. papav. alb. & hyoscyam. an. ℥β. pulv. boli arm. corall. rubr. an. ℥iij. opii ℥β. cum syr. myrtin. q. s. F. electuar. *Abrahamus Seyllerus. consil. 51. lib. 6. consil. Cratonis & aliorum Medicorum à Scholtzio editorum,*

Subsectio tertia.

Pro Sanguinis sputo.

ANtiqui omnes ad sistendum sanguinem proponunt porrorum succum tanquam experimentum probatum. Ego scio aquam stillaticiam eorum & hyperic. & pimpinellæ certò sanguinis profluvium cohibuisse; & hoc pro arcano teneri à summo quodam *Italia* Principe. Medicus etiam summi experimenti conterraneus noster, in sua Empirica, tradit pro certò aquam cyclaminis id virium habere. si ad ℥iij. vel iiij. aquæ exhibeantur. *Christophorus Guarinus. consult. 482.*

Ad sputum & vomitum sanguinis plurimum valet hic syrupus.

R. Fol. virid. plantag. M. xij. rad. consolid. maj. ℥vj. utriusque ferorim exprimatursuccus, tum miscantur, & cum sacch. q. s. F. syrupus. S. A. D. *Robertus Boyle. tractat. De utilitate Philos. Experim. part. 2. sect. 5. cap. 6.*

Ut præservetur à sputo sanguinis, primum-omnium abrafo diligenter capite futuræ coronali vesicatorium adhibendum est, & octavo quoque die innovandum per mensem unum

cum dimidio serofos & acres humores è cerebro defluentes in pulmonum substantiam hac ratione citra incommodum revellemus: interim bilis vacuanda levibus cholagogis. Saccharum præterea rosac. post coenam sumptum opitulabitur, si ipso ad multos menses obstinate utatur ad acres humores in toto corpore contemperandos lac alinum valde accommodatum est præsidium. Sumat ℥v. recenter munctum hora matutina addito saccharo ne aut in grumos vertatur, aut in qualitatem nidorofam aut acidam. Cæterum pro humoribus, si qui remanserant, è thorace detergendis, atque pro pulmonibus præservandis, ne rursus in eundem incidant affectum, hæc judicantur præstantissima. Syrupus ex symphyto & pulmonaria hoc modo præparatus.

R. Rad. & cimarum consolid. maj. & min. an. M. iiij. sol. pulmonar. M. iij. ros. rubr. plantag. pimpinell. polygon. scabios. tussilag. an. M. ij. è tuis omnibus recentibus exprimatursuccus coq. ad ℥iij. & addendo sacch. fini ℥iij. F. Syrupus. Hic enim blandè malos omnes humores detergit in pulmonibus existentes citra metum erupturi sanguinis sæpè lambendo sumendus est. Efficax præterea est conditum ex conservæ rosac. & symphyt. an. ℥β. troch. de carabe de terra sigill. an. ℥j. corall. & margarit. elect. an. ℥β. cum syr. supradicto, aut myrtino. F. conditum, sumendum cochl. j. pro vice hora una ante cibum. *Horatius Augenus,*

genius. tomo 2. lib. 3. epist. 1.

Vim adstringendi & sanguinem sistendi salviæ inesse, cum aliis experimentis demonstrabat *Veslingius* in Horto *Patavino*, Plantarum vires spectantibus exponens, tum maxime hoc suo, quo sputum sanguinis eadem herba cum melle exhibita sanatum testabatur, remedio ex *Ætio* desumpto: apud quem, *Tetrab. 1. Serm. 1. Orpheus*, dato, inquit, sanguinem expuentibus succi salviæ cyathos ij. jejunis cum melle bibendos & sanguis ilico cohibebitur. Est autem hic *Orpheus*, teste *Plinio*, primus qui inter *Græcos* de Herbis scripserat. Cui addamus experimentum *Andreae Shillingii* Professoris olim *Argentinenfis* Celeberrimi, qui Phthisicos sæpius lacte caprillo salviato cum visco querno aliisque pneumonicis mixto insigniter levatos adnotavit. *Georgius Hieron. Velschium.* observ. 37.

Succus Salicis bibitus stringit fluxum sanguinis jejuno stomacho. Similiter facit gummi ejus bombax ejus, qui crescit quando florescit, sinit etiam fluxum sanguinis. *Marcellus Cumanus.* observ. 37.

Sectio tertia.

De Scabie.

Yæz Scabies, est asperdo quædam cutis, seu ejusdem levis exulceratio pruriens, ac interdum rodens, ex humidioris quavis pustula, sive palli-

da, sive livida, sive nigra, cum calore & dolore orta; quæ rupta ulcusculum in cute ostendit humidum, aut etiam sanie purgata interdum aridum. Hujus causa necessariò debet esse humor crassus, falsus, acris & mordax. Nullus enim alius ad cutem protrusus, symptomata qualia in scabie videntur, producere potest. Talis autem est tum atra bilis, tum pituita falsa, quibus sanguis corruptus ut plurimum commiscetur. Ejus generationi favent cibi pravi succi, acres, falsi, & faciliè corruptibiles, intemperies etiam viscerum calida & sicca; ut & victus incontinentia, & corporis immundities aliquando generatur criticè post quoscunque morbos: alia est recens, alia inveterata; alia totum corpus occupans, alia saltem manus & crura: alia est ab humore atrabiliario, quæ sicca, alia à pituita falsa, quæ humida appellatur. Notissimus est affectus, nec ullis signis ut dignoscatur indiget magis ob turpitudinem molestat, quam ob aliquod imminens periculum; è contra, à plurimis sæpe præservat morbis: periculo non semper vacat: in senibus contumax est, & curatu difficilis, diuturnior in lepram migrare potest. Sicca quam humida ægrius curatur.

Subsectio

Subsectio prima.

Pro Scabie.

Post lenitionem ex cassia, & sanguinis missionem, per aliquot dies, modo semel, modo bis in die fumebat haustum ex sequenti decocto.

R. Furniterr. virid. M. iij. scabios. viol. summitat. lupul. absynth. endiv. cichor. cum toto, borrag. bugl. acetos. agrimon. dent. leon. scolopendr. cap. ven. an. M. j. cort. rad. fenic. apii, liquir. an. ʒʒ. sem. quatuor frig. maj. & min. an. ʒʒ. sem. anis. ʒj. fol. sen. ʒj. epithymi & polipod. q. an. ʒiij. helleb. nigr. ʒʒ. uvar. passiar. exacinat. hord. mund. an. p. j. prunor. numero xv. cicor. rubr. ʒj. F. omnium decoctio in sero lactis pro ʒiij. colatura sacch. dulcoretur. Sed & hæc puppa pendebat in decoctione, exprimenda dum potio fumeretur.

R. Rhei, myrobal. omnium. an. ʒj. spic. schenanth. an. gr. v. F. puppa. membra scabiosa omnia linimento sequenti inungebat.

R. Succ. fumiterr. lapath. acut. succ. plantag. acetos. an. ʒʒ. terebinth. lotæ in aqua equiseti ʒj. lithargyr. argent. ʒj. cerass. ʒiij. pingued. porcin. butyr. rec. an. ʒʒ. ol. rosac. q. s. F. limentum S. A. & hic vir curatus fuit: cæterum hujus uxor cum simul quoque eadem scabie inficeretur, & supradictis præfidiis illam curare non poteramus;

tandem hoc unguentum contra scabiem transmissum est, quo innumeri curati dicebantur, cujus hæc est descriptio.

R. Rad. lapath. acut. in mortariis, M. j. pulv. zinzib. ʒj. bacc. lauri, aristol. rot. an. ʒʒ. cum pinta dimidia cremoris lactis, coquantur per horam dimidiam in olla nova, & redigantur in unguentum. Vespere co se inungebat apud ignem, cum isto unguento omnia loca scabiosa inunxisset, integrè ab omni scabie liberata est, cum antea curari nullis unguentis potuisset, & hoc solo unguento sanata est, quo & infinitos alios subinde curavi quare & hoc ipsum inter arcana remedia mea pono. *Petrus Forestus. obs. ro. lib. 5. Obs. Chirurg.*

Juvenula quædam sexdecim annorum cum novem annis scabie infecta fuisset, nec ullis remediis curari posset, ad me tandem consilii causa venit, huic sæpius decocta sanguinem purificantia præscripsimus, quæ conficiebantur ex borrag. bugl. acetos. & similibus in sero lactis decoctis. Deinde corpore ritè expurgato, eam nudam per horam in balneo sequenti posuimus, idque quinque diebus continuando.

R. Lapath. acut. cum. rad. fumar. malv. scabios. viol. hedere arbor. fursur. opr. sal. communis, an. M. ij. coq. in aq. communi pro lavacro, facta absterfione totius corporis, lectum calidum intrabat & sudabat; sic materia sufficienter ad cutem propulsa, tunc tandem eam inunximus unguento

unguento ad scabiem in præcedenti obſerv. deſcriptoꝝ eo cum aliquandiu inuncta fuiſſet à ſcæda ſcæbie curata eſt. *Petrus Forſſtus. obſ. 11. lib. 5. Obſ. Chirurg.*

Quendam ſcæbie & pruritu totum corpus ſcædante laborantem ita ſanitati reſtitit.

R. Decocti ſenæ ꝑij. conſect. hamec. ꝑvj. M. F. potio; qua rectè & copioſè expurgatus eſt. Poſtea venam brachii aperuit, multumque ſanguinis emiſit.

A ſanguinis miſſione ſeptimo die tale ipſi ordinabam balneum.

R. Alumin. ꝑv. ſal petræ ꝑij. ſulph. vivi ꝑij. redigantur in pulverem: qui coquebatur in aqua fluviali quanta ſufficit; tertio quoque die renovabatur balneabat mane & vesp̃eri. & intra viginti dies ab iſta ſcæda lue & ſymptomatibus liber ſanſque evaſit. Potus erat decoctum meliſſæ ſaccharatum. *Martinus Ruſlandus. curat. 80. cent. 3.*

Subſectio ſecunda.

Pro Scabie.

Poſt purgationem,

R. Rad. lapath. cum ſol. numero iij. hord. cum cortice ſuo, ꝑ. iij. rad. alth. ꝑij. ſol. malv. M. ij. rad. helleb. nigr. ꝑj. bulliant omnia ſimul in aq. f. q. ad dimidiæ partis conſumptionem. Deinde fiat fortis expreſſio, colaturæ adde ol. roſ. ꝑij. terebinth. ꝑij. ſal. nitr. ꝑ. ꝑ. bulliant omnia ſimul ad aq. conſumpt. deinde addan-

tur ſucci limon. ꝑvj. removeanturq; ab igne, dumque incipit refrigerari, adde vitel. ovor. numero iij. conſervetur poſtea in vaſe mundo & bene coopto, & illinet loca ſcabiola omnia, ſcalpendo prius apud ignem, & ſic fiat alternis diebus veſperi ante introitū lecti, ſeptem vicibus; ultimo ingreditur balneum, & mundificetur totum corpus, poſtea mutet veſtes & Chirothecas. *Jo. Baptiſta Montanus. conſil. 372.*

R. Refinæ terebinth. lotæ ꝑij. butyr. rec. ꝑj. ſal. ꝑij. ol. roſac. coſtin. ſulph. vivi, an. ꝑv. ovor. luteæ ij. M. F. Linimentum. Hoc linimentum multum proſuit. Poſtea ſequens pro abſterſione inſtitutum.

R. Sulph. vivi ꝑij. bacc. lauri ꝑj. baccar. juniper. ꝑv. ſal. ꝑij. contund. omnia & ligentur in petia & impo- nantur in oleo in olla recondito, & ſic aliquantulum bulliant. Poſtea accipiat ſi illa petia, & cum ea fricetur corpus, quando vadit dormitum, ſeu ſingulis noctibus, ſeu alternis. *Jo. Baptiſta Montanus. conſil. 376.*

Inter topica remedia ſcæbiei convenientia, hoc primatum obtinere tanquam expertus confirmo, quod habet.

R. Rad. enul. campan. virid. ꝑ. ꝑ. pingued. porc. ꝑv. in mortar. marmoreo piſtentur, & ad lentum ignem parum bulliant, & F. unguentum quo æger puſtulas inungat. eſt enim admirandæ virtutis unguentum hoc, ut incantamento ejus opus ſimile videatur: cujus vires ſi expertus fueris, nobis conſenties. *Amatus Luſitanus.*

SIAMUS. cent. 2. curat. 98.

Quam primum sanguis copiose per sectam venam in cubito, non quidem unica vice, sed repetitis vicibus educatur: cuti tum hirudines, tum cucurbitule parvæ seu corniculi dicti (quod magis probo) numero si tamen appliciti mihi quam maxime arridenti sicuti & fonticuli in brachiis & femoribus inusti non improbantur. Purgetur deinde cum infuso hellebori nigri, agar. troch. & sen. cum syr. de polipod. Demum in partes vocetur medicamentum quod & autoritate gravissimorum virorum, & experientia ipsa est præstantissimum, & me nunquam in similibus casibus fefellit. Est autem piloselle decoctum ad quadraginta dies exhibitum: sal quoque theriacale in conserva borrag. assumptum mihi non displicet: quod scio etiam cum fructu alias ab egregio patiente assumptum fuisse. Quod ad externa, unguentum quod mihi in scabie ferina atque contumaci est in usu proficuo non subicebo; quod ita se habet.

R. Alumin. roch. usti, chalcant. usti, an. ℥v. aristol. rot. virid. æris, an. ℥ij. picis naval. ℥j. pingued. anatis ℥v. succi enulæ ℥j. ol. rosac. complet. butyr. antiq. an. ℥iiij. M. & F. unguentum. S. A. Probo item medicamentum quod conficitur ex sulph. succo tabaci, unguento rosac. oleo tartari & camphora & cum Avicenna ad inunctionem ex hydrargyro ascendere non abhorrerem. *Iul. Cesar. Claudinus.* consult. 47.

Subsectio tertia.

Pro Scabie.

Quidam scabie vulgari in manibus & pedibus infestatus, sic curatus fuit. Sumpsit primum purgans sequens.

R. Catholic. ℥ss. confect. hamec. ℥ij. syr. de fumar. ℥j. cum aq. fumar. & endiv. an. ℥iiij. M. F. Potio. Sequenti die secta fuit vena brachii. Deinde apozemate hoc usus est.

R. Rad. liquir. ℥ij. rad. lapath. (quod Rhab. monach. vocant) ℥ij. rad. polipod. ℥ij. cort. tamarisc. ℥ss. fol. endiv. mercurial. fumar. summitat. lupul. an. M. j. fl. bugl. borrag. scabios. an. p. j. passul. paria x. prunor. numero x. epithymi ℥ss. sen. ℥iiij. sem. cartham. contus. ℥j. sem. anis. fornic. an. ℥ij. F. omnium decoctio. in colat. q. l. pro ℥iiij. vel v. vicibus adde sacch. q. s. aromatiz. ℥ij. cinnam. absoluto apozemate adhuc semel purgetur sequenti potione.

R. Rad. liquir. polipod. an. ℥vj. sen. ℥ss. sem. anis. ℥j. fl. cordial. p. j. F. decoctio in colat. ℥v. infund. rhei ℥iiij. agar. ℥j. spic. zinzib. an. ℥j. F. expressio, dissolv. syr. ros. solut. ℥jss. F. Potio. Absoluta purgatione, capiat cubitum iurus mithrid. ℥j. Vel,

R. Conserv. cichor. bugl. ros. an. ℥j. spec. triosantal. ℥j. cum syr. de endiv. F. elect. superbibat semper aquam fumar. & acetos. fumar electu-

K k k k k ar.

ar. alternis diebus quod intemperiem sanguinis contemperabit. Balneo de- in hoc utatur.

R. Rad. bryon. lapath. acut. fol. scabios. malv. mercurial. parietar. viol. hederæ, salicum, an. M. ij. decoq. in aq. pluviali: add. aquæ extinctionis ferri & lixivii, an. mensur. aliquot rartar. ℥ij. sulph. ℥j. sal. M. j. ut f. balneum, in quo sedeat per horas duas in die: dein in lecto se siccet: à balneo ungatur ita.

R. Ol. ros. viol. an. ℥ij. succ. lapath. acut. & plantag. an. ℥j. acetii ℥ss. butyr. rec. ℥ss. coq. ad succ. consumptionem. adde litharg. ℥iij. rad. serpentar. ℥j. sulph. ℥ij. ceræ q. s. F. Unguentum restitutum mox fuit. *Felix Platerus*. observ. lib. 2. pag. 334.

Adolescens quidam sceda scabie torquebatur a qua liberari nequiverat venæ sectionibus & purgationibus multis intra sex menses per interval- la usurpatis tandem ei exhibetur merc. d. ℥j. cum diagrid. ℥ss. quibus optimè purgatus est, & à sorda illa scabie intra paucos dies liberatus. *Lazarus Riverius*. obs. 62. cent. 1.

Quidam Empiricus decocto sibi calcinat. cum sarsaparilla additis etiam aliis, perniciosas sanabat scabies. *Platerus*. practic. tom. 2. cap. 17. pag. 767.

Certissima experientia comprobaturum est ad omnia genera scabiei in capitibus infantium, plurimum opitulari camphoram, si super ferrum candens aduratur, & in pulvere mædigatur, & scabiei inspargatur,

aut cum pinguedine veteri suilla commisceatur, & capiti inungatur. *Franciscus Jost*. practic. lib. 9. sect. 2.

Nihil vilius detritis calceis. Novi tamen puerum *Melitensem* toto corpore crustis scedis oblitum, qui ad- sperso cinere combusti corii calceorum cum oleo rosæ convaluit. *Thomas Bartolinus*. histor. 73. cent. 6.

Ad magnam illam scabiem que in tibias excutitur, post morbos longos, & præcipuè febrem quartanam, doloribus sevilissimis inunctam, nihil inveni in tota medicina efficacius quam sequens unguentum.

R. Unguenti basilici ℥iij. terebinth. ℥ij. olei ros. ℥iij. vitell. ovorum numero iij. ceræ tantillum. F. unguentum, quo inungantur partes scabie laborantes. *Petrus Pachemus*. obs. 35.

Subsectio quarta.

Pro Scabie.

Quidam Scabie perpetua sicca illa quæ perpetuo pruritu vexat, mirum in modum vexabatur dies ac noctes somnum capere non poterat, cibum respuebat, vertigine tentabatur identidem. *Cracovienses* quidam Medici aliquot annis hominem variis medicamentis (alioqui macrum, sicum & melancholicum) excarnicaverunt. Fuit qui sarsaparillam, deinde chinæ radicem, alias guaiacum præberet: denique hydrargyro unctus fuit: sed hæc frustra omnia, non

non potuit morbus his armis propulsi tandem consilio *Itali* cujusdam *Jo. Pedemontani*, qui tum in *Dacia* ei, qui nunc *Polonorum* Rex est, ministrabat, ad *Antimonii* grana *iiij.* deventum est. Quid multa? Morbus tam diuturnus, tam pertinax paucis mensibus depulsus est. jam sex anni abierunt. etiam nunc bene valet. Addam hoc quoque quod mihi magis mirum videtur; is, quem dixi *Pedemontanus*, jam à quindecim annis singulis serè mensibus decem, duodecim, quatuordecim, cum lubet & necesse esse putat, grana exhibet. morbosum se fuisse antea ait, post usum stibii rectè semper valuisse; itaque magis ut imminentibus morbis obviam eat, quam ut præsentem aliquem cures, stibio se tam frequenter uti affirmat. *Andreas Dudithius*. ep. 17. lib. 6. consil. & epist. *Cratonis* & aliorum à *Scholtasio* editorum.

R. Olei glandis unguentur. *℞iij.* Spiritus Salsi *℥ss.* mosch. vel zibeth. gr. ij. ceræ q. l. F. unguentum quo facile & jucundè (cum bonum spiraret odorem) scabies curabitur. Pauperes & Milites illam mirè fugabunt sola saponis nigri lotionè; at non diu cuti inhaerere debet, sed citò abluendus ne cutem excoriet. Decoctio malvarum cum alumine ad libitum est etiam optima ad scabies curandas, si ter ea corpus abluatur tepidè. *Petrus Borellus*. obs. 7. cent. 2.

Sectio quarta.

Pro Scapularum dolore.

EGo autem scio à posteriori experientia doctus, quod oleum de pyrethro & de Euphorbio omnes antiquos Scapularum dolores potenter curant. *Montagnana*. consil. 20.

Emplastrum ex *tacamahaca* utiliter hic adhibetur. Gummi enim hoc præterquam quod blandè emollit atque per halitum digerit, adstringenti etiam qua pollet facultate mirum in modum partem corroborat. *Jo. Zecchini*. consult. 100.

Sectio quinta.

De Scirrho.

Scirrus (græcè *Σκίρρ*) tumor est præter naturam durus ac renitens, concolor & indolens. Duplex est, unus velut incipiens, in quo digitis presso, inest doloris sensus, alter verò confirmatus & exquisitus, qui omnis doloris omnisque sensus est expertus. ejus causa est crassus viscosusque humor particulæ ita impactus & insertus, ut non nisi ægrè solvi dissiparique possit.

Subsectio unica.

Pro Scirrbo.

Vero cuidam Scirrbo legissimo in crure laboranti victum tenuem & boni succi præscripsimus, sanguinem quoque detraximus. Exhibitis deinde syrupis de fumaria, de epithymo cum decoctis appropriatis, cum sena humorem melancholicum sæpius purgavimus. Deinde hoc ceratum, ut applicaretur mandavimus.

R. Axung. anat. anser. gallin. an. 3ij. ammoniac. in aceto solut. 3j. bdell. galban. an. 3j. dialth. emplastr. de melil. an. 3ß. bulliant in mucilag. sem. lini, fenugræc. & alth. an. 3jß. quoad formam cerati induant. Valet in omnibus scirrhis & duris tumoribus ex melancholia non naturali grossa & congelata quale hoc quoque est ceratum à nobis expertum.

R. Diachyl. alb. gummati dialth. unguenti *Agripp.* an. 3ij. ol. lil. alb. 3j. pingued. anat. 3ij. dissolv. & M. ad ignem addito ammoniac. bdell. & ladani, an. 3j. dissolut. in aceto. F. ceratum. Fertur & hoc emplastrum expertissimum esse ad resolvendum omnem duritiem in una septimana.

R. Sem. sinap. sem. urtic. sulph. spumæ maris, aristol. bdell. ammoniac. ol. aneth. an. part. æq. cum cera & modico aceti. F. Emplastrum

at sequens expertum habetur ad scirrhum cancerosum.

R. Turiz 3ij. antimon. plumbi usti, lithargyr. argenti, an. 3j. succ. plantag. centinod. solatri, an. 3ß. bulliant simul omnia ad succor. consumptionem. Deinde conterantur in mortario plumbeo diligenter, quoad colorem fuscum induant. *Petrus Forestus.* obs. 3. lib. 4. *Obs. Chirurg.*

Post universalia remedia lapidem molarem candentem accipi, & asperso aceto, locum, ut sudaret, suffumigavi; postea emplastrum de mucilagin. deinde de ammoniaco commodè apposui. *Idem.* obs. 2. lib. 4. *Obs. Chir.*

Sectio sexta.

De Scorbuto.

Scorbutus est prava quædam totius corporis *maxis* à sanguine crudo & ichoroso specifica quadam corruptione infecto ortum ducens, conjunctam habens crurum debilitatem, maculas, gingivas tumidas ac sanguinolentas & dentium laxitatem ejus causa est crudus & ichorosus sanguis in toto corpore, potissimum tamen in hypochondriis, specifica quadam corruptione peccans. Hoc malum accersunt diætæ vitium & rerum non naturalium vitiosus usus. Incipientis signa sunt, lassitudo spontanea, in inferioribus partibus gravitatis sensus, crurum debilitas,

tas, angustia pectoris, & respiratio difficilis: vires fumenti, adesi in gingivis rubedo & psuritus, facies pallida, pulsus parvus & inæqualis, dentes vacillant: ipsum ingravescentem indicant præter enumerata, gingivarum corruptio, & oris graveolentia, in cruribus macule purpureæ & rubræ. Fallit sæpe Scorbuto sub imagine falsa plurium morborum, quos furtim producit, quales sunt, dolores colici, capitis, paralyfes, convulsiones, arthritides, alvi fluxus & constipationes, lipothymia, pleuritides, apoplexiæ, epilepsiæ, hydropes, soporosi affectus, & febres omnis generis.

Subsectio prima.

Pro Scorbuto.

Premissis venæsectione & purgatione, hoc decocto utatur.

R. Cortic. rad. cichor. petrosel. an. ʒβ. scolopendr. cichor. ceterach. beccabung. cochlear. fumar. agrimon. absynth. rom. an. M.β. fl. cordial. an. p.ʒ. sem. anis. ʒj. sen. endiv. agni casti, an. ʒβ. uvar. passar. enucleat. p.ʒ. cortic. rad. cappar. ʒiii. F. decoctio in aqua pro ʒiijβ. colaturæ adde syr. sceletyrbici nostri, syr. de fumar. de endiv. de cichor. cum rheo, an. ʒβ. M. F. apozema pro quatuor dosibus syr. sceletyrbicus noster conficitur ex succo beccabunge & cochlearis cum saccharo. Nullum eo præstantius Empiricum in scorbuticis inveni. Gingivæ sanguifuz

abluantur cum decocto plantag. consolid. min. ros. cimarum rubi. beccabung. & cochlear. in colat. add. mell. rosat. & rob. diamor. Possunt etiam gingivæ solo succo cochlear. confricari; vel cochlear. & beccabung. coq. cum lacte, & ejus decocto gingivæ sæpe abluantur. Noster verò patiens sola aqua distillata beccabung. & cochlear. sæpe abluens gingivas fuit curatus. *Petrus Forestus. obs. 11. lib. 20. De Lienis Morbis.*

Cum Scorbuto vir quidam ad desperationem diu laborasset, nos cum restitutumus hoc julepo sæpius exhibito.

R. Syr. sceletyrb. nostri ʒiij. aq. cochlear. ʒiij. aq. beccabung. ʒj. M. pro duabus dosibus fuit sæpe reitteratum, cum continuò sumeret.

Syrupus sceletyrbicus, quem nos primum in usum deduximus; hoc modo paratur.

R. Succ. cochlear. beccabung. an. ʒiij. sacch. opt. ʒij. cum ovi albumine depuretur. coq. simul & F. syr. S. A. Cum tanta utilitate hoc nostro syr. usi sumus, ut etiam nunc à *Brabantinis Medicis & Flandricis* expectatur, ut maximam copiam hujus syrupi pro amicis annuatim confici jubeamus. *Idem. obs. 12. & schol. lib. 20. De Morbis Lienis.*

R. Diasen. ʒvj. mell. rosat. solut. ʒliij. cum decocto sen. fiat Potio: quæ vacuavit humorem melancholicum & pituitosum.

R. Chalyb. præp. & pulv. ʒvj. rhei, agar. troch. sal. tartar. an. ʒij. spec. diarrhod. abb. ʒj. pulv. rad. capp.

capp. citri, tamarisc. an. ʒj. cum melle ros. F. electuar. ex quo sumat. mane quatuor horis ante cibum ʒij. superbibendo ʒj. vini albi generosi. *Rodericus à Fonseca. tomo 1. consult. 2.*

Subsectio secunda.

Pro Scorbuto.

R. **F**ol. sen. ʒij. rhei el. ʒijß. cortic. hellebor. nigr. ʒß. ceterach. p.ß. sem. anis. zedoar. galang. an. ʒj. F. infusio per noctem in l. q. feri lactis in loco calido, mane ebulliant, in colat. ʒijj. dissolv. syr. ros. solut. cum rheo ʒj. crem. tartar. ʒjß. aq. cinnam. ʒj. F. haustus. Præmissio ejusmodi cathartico sæpius repetito, properandum erit ad illa media quæ scorbuticam corruptionem alterant, & radicem morbi respiciunt; quam ob causam fiat potio sequens.

R. Herb. cochlear. Mij. anagall. aq. nasturt. aq. an. Mj. acetos. min. M.ß. absynth. sedi min. rutæ, an. p. j. feri lactis caprilli distillati q. l. in mortario marmoreo herbæ recentes contundantur, & exprimatur succus, qui lento igne depuretur, & in vitris bene clausis conservetur.

R. Istius succi ʒijj. syr. de fumar. ʒj. aq. cinnam. cochlear. j. M. F. haustus. Hic Potus per quatuordecim dies continuetur quotidie bis, non neglectis intermediis evacuacionibus, quo non tantum materia peccans attenuetur, sed simul etiam per alvum educatur.

Ulceribus rebellibus prospiciendum erit hoc unguento de apio.

R. Succi apii, meliss. cochlear. an. ʒß. succ. chelid. maj. ʒv. mellis q. s. coq. & adde pauxillum thuris, myrrhæ & aloes, ut F. unguentum pro mundificandis ulceribus. *Gregorius Horstius. ad obs. 35. lib. 7. De Morbis contagiosis & malignis.*

Primo primas vias bolo eluerem ex cassia & hiera S. Gal. Deinde hoc syr. sceletyrbico præpararem materias ad aliquot septimanas.

R. Succ. cochlear. beccabung. an. ʒijj. sacch. opr. ʒij. cum ovi albumine depuretur, coq. ad consistentiam syrupi.

R. hujus syr. rec. ʒijß. aq. cochl. ʒij. aquæ nasturt. ʒj. aq. borrag. ʒß. M. F. haustus. mane sumendus vespri imperarem conservam cochlear. superbibendo aquam ex succo cochleariæ distillatam. Si opus purgatione, expeditur illa clysteribus frequentibus, ex appropriatis & refrigerantibus, qui hic mirè conducunt: quod si clysteres nocturni sumerentur, & noctu retinerentur, plurimum lucri nobis inde sperandum, & quam feliciter id evenerit mihi testari possum. attemperatis succis, & exhausto à saburra corpore, de Lapide Bezoardico orient. cogitandum; in quo certam, Dei gratia, spem salutis ponere possemus tantum enim sudorem moveret quam vix ligni decoctum & sanctè affirmo, me hujus ope quam plurimos Scorbuticos per Dei gratiam restituisse in integrum. *Gnil. Romanus.*

manus. Epist. ad Petrum Crisium, post observ. 35. lib. 7. obs. Her-
stii.

Subsectio tertia.

Pro Scorbuto.

Curatio à sanguinis missione in-
choanda erit in initio, si ejus
fuerit plenitudo; vires, ætas, & re-
liqua consenserint. copiosam autem
detractionem hic dissuasero. per
hæmorrhoides si legitime vacuen-
tur, commodum erit. Quum verò
raro advocetur Medicus, nisi
altas malum egerit radices, invalue-
ritque, & lituris in tibiis se morbus
prodiderit, à sectione venæ abstinend-
um consuluerim. Hinc leniter cor-
pus evacuatur cum foliis senæ expur-
gatis ad ʒʒ. vel ʒiij. vel minus si
epithymi tantundem adjunxeris, cum
paucis passulis corinth. sem. fenic. &
zinzib. an. ʒʒ. quæ simul sub vespere
in feri lactis l. q. leniter efferve-
ant, & macerentur noctu: Deinde
mane post fervorem unicum forti ex-
pressionem coletur serum, quod pro-
pinetur potest & ʒʒ. sequentis pul-
veris eodem modo infundi, colatura-
que expressa exhiberi.

R. Fol. sen. mundat. ʒj. epithym.
tartar. alb. an. ʒʒ. cinnam. caryo-
phyll. galang. sem. anis. an. ʒj. dia-
grid. ʒiijʒ. M. F. Pulvis. Purgato
suaviter corpore, singulis diebus bis,
hora nimirum matutina, & quarta
pomeridiana assumentur ʒiij. succi
expressi ex herbis sequentibus, ad-

miscabiturque sacchari puri quantum
voles, & canellæ parum.

R. Cochlear. silymbr. cardami-
nes, nasturt. hiemal. an. part. æq.
beccabung. partem mediam. Hæ vi-
rides in mortario lapideo cum pistil-
lo ligneo contundantur, exprimantur-
que ex potissimum in hoc morbo
extirpando singularem sunt fortitæ
ex ratione prærogativam, quum pri-
mæ tres incidant, extenuent, & per
urinas expurgent; quarta aliarum
vires contemperet. Contusæ item
illæ in lacte caprino rec. vel in ejus
penuria; vaccino decoquantur, & à
forti expressione propinatur. Feli-
cem quoque successum expertus sum,
si quando in lactis sero illæ herbæ de-
coquerentur succorum tamen exhibi-
tio præstat. Absinthium vulgare
admixtum confert plurimum; uti-
literque adjuncti sæpenumerò sumaria
& chamædryn. Nummularia
quandoque ob laxa viscera, & dissol-
utas compages miscetur. Hoc re-
medio infinitos esse curatos intelli-
go.

R. Comar. absynth. vulgar. sicc.
gran. juniper. contus. an. M. j. lact.
caprin. sʒiij. coq. ad tertie partis
consumptionem exprimendo, colen-
tur, deinde admisce croci in pulver.
reducti ʒj. Deinde ebulliant fervore
uno aut altero, secundò, colentur.
Decocti hujus datur haustus tepidus
ter in die, hora matutina, tertia po-
meridiana, & quando cubitum iter.
Mulierem novi in Scorbuti curatione
celebrem, quæ corpore vacuato, hanc
propinabat portionem.

R.

R. Beccabung. sisymb. Cardamin. an. M. iij. vel iijj. confusis herbis admisce sem. erucæ, rad. ireos vulgaris recentis, an. ʒß. zinzib. ʒij. piper. long. ʒj. simul per colum trajiciantur cum vini rubri ʒij. ex hoc potu commoto singulis diebus hora matutina calidè offerebat, deinde ægro diligenter contexto eliciebat sudorem, novem in ea curationis ratione impendens dies. *Jo. Wierus. obsl. 1. lib. 1. Obs. Medic.*

Subsectio quarta.

Pro Scorbuto.

Non incommodè exhibetur pulvis senæ nostræ descriptionis.

R. Fol. sen. el. ʒijß. crem. tartar. ʒvj. cinnam. ʒijj. caryophyll. galang. an. ʒß. diagrid. ʒj. M. Hujus pulveris ʒij. vel iij. pro ratione virium, in f. q. feri lactis per noctem infundi possunt, & colatura mane exhiberi. Referunt quidam in *Norvegia* ad hunc morbum profligandum felicissimè usurpari fructum chamærubî ejusdam, qui sub nomine chamæmori *Norvegicæ* à *Carolo Clasio*, in *Historia Plantarum rarior. lib. 1. cap. 5. deferibitur.*

Eugalenus multos Scorbuticos se curasse testatur solo decocto cochlear. & beccabung. in lacte vel sero lactis, ut & decocto absynthii.

Aque nostræ Scorbuticæ hæc est descriptio.

R. Cortic. tamarisc. fraxin. rad.

cappar. rad. polipod. q. aperient. an. ʒj. gentian. ʒvj. helenii ari. cortic. citri. an. ʒß. chamædr. chamæpit. card. bened. an. M. j. troch. de absynth. de cappar. an. ʒj. sem. eruc. ʒß. contundantur confusis adde rad. raphan. sylvestr. acerr. ʒijß. nasturt. aq. cochlear. beccabung. fumar. an. ʒijj. & cum prioribus contundendo misceantur, & S. A. digerantur, & affusa vini rhenani, aqua fuit. card. ben. an. f. q. distillantur. *Daniel Sennerius. pract. lib. 3. part. 5. sect. 2. cap. 6.*

Cum quidam Scorbuto tam misère laboraret, ut maculis toto pectore & cruribus diffusis, membrisque rigentibus vix incedere posset, iussus est ab *Ostione Henrico* potu quotidiano uti ex vini ʒijj. quibus brassicæ rubræ concisæ M. iij. cum gingib. ʒß. & cinnam. ʒij. immacerati fuerint. Jucundissimum hoc remedium, & vinum Hippocraticum serè æmulans, imprimis si saccharum adjiciatur, intra quindecim dies circiter perfectam sanitatem restituit. *Georg. Hieron. Velschius. obsl. 55.*

Remedium sequens cum bono successu, ego sæpius expertus sum.

R. Summitat. genist. M. iij. minutim incis. coq. in cerevis. fortior. ʒijj. ad medietatem exhibeantur ʒij. aut iij. bis in die. Aquæ distillatæ hic plurimum possunt; harum dispensationes quædam in nostra Pharmacopœa, perquam utiles & concinnæ habentur, ut sunt aq. raphan. composita, lumbric. & limacum magistralis.

Vinum

Vinum antiscorbuticum simplex egregii usus ad hunc modum parare soleo, verno aut æstivo tempore.

R. Fol. cochlear. sereno cœlo collect. q. v. succo è contulis expresso, doliolum iij. aut iiij. congior. capax impleatur: flor. cerevisiæ cochl. j. vel ij. impositis per duos dies fermentare sinatur. Dein vas occlusum in cella vinaria per sex menses collocetur: deinde liquor clarus ac instar vini Hispanici flavescens, in utres exhauriatur, ac usui fervetur per plures annos incorruptus perdurat. Dosis ℥iij. vel iiij. bis in die.

Vina medicata, quorum cyathus unus aut alter horis Medicis, aut etiam inter prandendum quotidie assumantur, ad hunc modum parentur.

R. Fol. cochlear. M. iiij. rasur. raphan. sylv. ℥iij. cortic. winteran. contus. ℥β. cortices exteriores quatuor aurantiorum & totidem limon. ponantur in vase idoneo cum vini albi, rhenani, aut tenuioris Hispanici ℥xij. Vas obturatum fervetur in loco frigido vinum effundatur clarum quoties opus est.

Usitatus est cerevisiam medicatam Scorbuticis pro potu ordinario constanter bibendam præscribere. Paretur cerevisia pro doliolo iiij. congior. capaci. vice flor. lupuli incoquantur summitat. pini vel abietis M. iiij. Post fermentationem in dolio peractam, imponantur fol. cochlear. M. iiij. rad. lapath. acut. præp. ℥iij. cortices iiij. aurant. Postquam per septimanam subsidentia inclaruit, potui expona-

tur. *Thomas Willis. tract. De Scrophulis. cap. 7.*

Spiritus salis dulcis, armoniaci, cochleariæ, omnibus reliquis præstant medicamentis. *Paulus Barbet. prax. lib. 4. cap. 3.*

Sectio septima.

Pro Scorpionis ictu.

FAmulum habui qui à Scorpione ictus, tanto subito ac tam frigido sudore toto corpore perfusus est, ut argentissima nive atque glacie sese opprimi quereretur. Verùm cum argenti illi solam theriacam ex vino potentiore exhibuissim, ilicò curatus est. *Antonius Benesevicius. cap. 56. Libri De abditiis Morborum & Sanationum causis.*

Sectio octava.

De Scrophulis.

Scrophula seu Struma, Græcè *χόρ-
εξ*, est scirrhosus glandularum tumor membrana peculiari conclusus. Universas sæpe glandulas occupat, maximè eas, quæ sunt in cervice, collo, axillis, inguinibus & mammis in mesenterio quoque non rarè stabulatur. Si in gutture sit, bronchocele vocatur. In hoc differunt scrophulæ à reliquis glandulosis tumoribus, quod plures sunt, & ra-

dices profundiores agunt. Earum causa est pituitosus, cernosus & gypseus humor. Dividuntur in benignas & malignas. Benigne sunt absque inflammatione & dolore, contra verò malignæ.

Subsectio prima.

Pro Scrophulis.

POterit æger ex infrascriptendis pilulis per quadraginta dies singulo mane ex monitu Jo. de Vigo, unam deglutire.

R. Euphorb. zinzib. turbith. succ. rad. ireos, agar. an. ʒj. confusa M. & formentur pil. numero xl. quod ad externa strumas discutit lupinor. amaror. farina ex oxymel. cocta & illita. Ad idem etiam præclare facit bubulum stercus acetio incoctum, & delinitum id enim tumores scirrhusos omnes instar cataplasmatidis appositum mirifice dissipat. *Petrus Forestus. obs. 10. in schol. lib. 3. Obs. Chir.*

Cum quidam Scrophulam in collo haberet, consului illi, ut ab omnibus frigidis abstineret, & ut omni septimana semel fumeret ex sequenti pulvere ad pondus unius Floreni Rhemani.

R. Turbith. el. ʒiij. zinzib. mastich. an. ʒj. sacch. alb. ʒvj. F. pulvis. Mane bibat sæpius ex decocto rad. scrophular. filipend. & pimpinelle bis in die inungat se cum isto unguento.

R. Empl. oxycroc. ʒß. ol. chamæm. lil. alb. an. ʒj. M. Quidam

lolum cum surfare, sem. lini & stercore columbino cum modico vino decocta pultis instar apposuerit, quod duritiem mirabiliter resolvit, & à proprietate valere volunt agrimoniam collo suspensam; radicemque asphodeli confusam & impositam: sed egregie confert pinguedo distillans ex anseri, inuncta at hoc unguentum mirabile habetur ad scrophulas.

R. Arsenic. rubr. ʒij. argenti sublim. ʒß. rad. serpentar. rad. betton. panis porcin. an. ʒß. aloes hepatic. ʒj. F. omnium pulvis, & cum axungia F. unguentum dissolvit enim Scrophulas. Ego tamen cum cautione, si in collo sint; vel sub axillis, eo utendum suaderem sed potius hoc sequenti uti vellem, quod ad Scrophulas, Glandulas & Nodos duos facit.

R. Medull. crur. vituli ʒij. butyr. rec. dialth. an. ʒß. M. F. unguentum. Ad glandulas in collo valet egregie farina filigin. cum melle apum, emplastri modo. Cum juvenecula quidam pateretur Scrophulas in collo, *Laurentius Brunick* Chirurgiæ Doctor ad eam accitus, istud emplastrum apposuit.

R. Ciner. caul. rubr. combusti. sal. tost. an. part. æq. cum melle fiat emplastrum super ignem, diu admotum fuit, sed parum aut nihil profuit, quare præscripsit fotum partim maturativum, partim resolutivum: mox eodem emplastro appposito, circa suppuratæ sunt, natura faciente duo vel tria foramina quæ tandem

dem per concavitates intercutaneas in unum congregatæ sunt; hoc viso, forcipe aperuit in modum crucis, ac labia deinde abscissa cepit primò mundificare cum unguento ægyptiaco, deinde cum dulcibus, & bene valuit cum populeo unde facta est incarnatio, & per alumen ustum superflua caro corrosa. Hæc sequentia pro Scrophulis egregiè juvant.

R. Scrophul. filipend. pimpinell. fl. genist. pilosell. caulium rubr. agrimon. rubr. maj. an. M. j. aristol. rot. rad. spatul. foetid. raphan. an. ʒj. e-nulæ ʒß. sem. coriandr. ʒjß. F. decoctio ad ʒiijß. in duabus partibus vini albi, & una parte aquæ dulcorretur cum sacch. & F. Potus.

R. Ammoniac. galban. in aceto dissolut. an. ʒj. bdell. ʒß. medullæ cervi, axungie anatis, an. ʒjß. mucilag. alth. fenugrec. sem. lini, an. ʒij. lithargyr. ʒß. pulv. ireos ʒj. olei aneth. ceræ. an. q. l. F. emplastr.

Sed & hoc remedium mirabile habetur, valens à forma specifica in qualibet specie Scrophularum.

R. Succ. rad. irid. euphorb. an. q. l. confice triginta pilulas ad quantitatem ciccerum, & da unam omnī die triginta diebus nam mirabiliter valet ad eas removendas. Sed adde de spica & mastice q. v. est enim correctorium euphorbii. Ego tamen cum magna cautione ob euphorbium iis utendum suadeo. Pulvis rad. pentaphylli exhibitus per aliquot dies, præservat à Scrophulis, sumatur cum optimo vino; idem præstat radix filipendulæ & agrimonie.

Confidenter affirmat *Tagautius* Christianissimo *Francorum* Regi divinitus peculiari dono esse indultum, ut quam plurimos strumofos solo manuum attractu integræ sanitati restitueret.

Rex etiam *Edwardus* (ut referunt *Historiæ*) solebat solo tactu sanare strumofos quod immortale munus jure velut hæreditario ad Reges posteriores manavit nam Reges *Angliæ* nunc etiam tactu, ac quibusdam hymnis, non sine ceremoniis prius recitatis strumofos sanant. *Petrus Forestus*. obs. 11. & schol. lib. 3. *Obs. Chirurg.*

Subsectio secunda.

Pro Scrophulis.

A Ccipe quam promisi descriptionem emplastri ad Scrophulas & scirrhosos tumores emolliendos, resolvendos & discutiendos efficacissimi, & olim à Clarissimo Viro D. *Lamberto Wolfio* Medico Celeberrimo & *Cosma Slotano* Chirurgo præstantissimo pro Aulico quodam præscripti, maximoque cum fructu, me præsentē, usurpati.

R. Rad. bryon. cyclamin. helen. cucum. agrest. an. ʒj. coq. in vini albi & aceti, an. q. l. deinde pistentur, & per setaceum percolentur colaturæ admisce pulv. rad. irid. myrrh. oliban. mastich. croci aristol. rot. an. ʒjß. fl. chamæm. melil. sambuc. an. p. j. opopon. sagapen. ammoniac. bdell. galban. in aq. vitæ dissolutor.

an. ʒʒ. gummi hederæ, styrac. calamit.
an. ʒiij. euphorb. ʒv. sem. staphy-
sagr. ʒijʒ. argent. vivi, saliva homi-
nis extincti ʒij. ol. lil. de vitell. ovor.
cesypi, an. ʒv. adip. anser. anatin.
suill. medull. cruris vituli, an. ʒj.
mucilag. sem. lini, sænugræc. rad.
alth. an. ʒj. M. & cum f. q. ceræ fla-
vx & terebinth. F. emplastr. *Gnil.*
Fabritius Hildanus. obl. ʒ8, cent. ʒ.

Mulierem quandam Scrophulis
laborantem ita tractavi.

R. Pilul. coch. ʒij. cum aq. cin-
nam. F. pilulæ ix.

R. Empl. de melilot. ʒʒ. malaxe-
tur oleo cheirino; tumori impona-
tur.

Ad discussionem Scrophularum.

R. Aq. vitæ ʒijʒ. fl. chamæm.
ʒʒ. sem. sænugræc. ʒj. lavendul.
ʒʒ. M. bulliant parum, colentur,
hoc decocto, noctu fomentetur tu-
mor spongia calidè. Cum tumor
adhuc non cederet, ita egi.

R. Sem. sinapi ʒj. sem. urtic. ʒʒ.
sulph. vivi ʒijʒ. gummi ammoniac.
in aq. vitæ solut. ʒij. empl. diachyl.
ireat. ʒij. malaxentur oleo lil. F. em-
plastrum post solum ad movendum
hoc emplastro Scrophulæ imminui
coeperunt. Cum postea de novo
Scrophulæ crescerent, denuo illam
purgavi.

R. Lign. guaiaci ʒiij. sarapar. ʒʒ.
fol. beton. M. j. rad. enul. ʒij. fol. len.
ʒijʒ. sem. cartham. ʒj. sem. anis. ʒij.
scenic. ʒj. F. decoctio in colat. ʒʒ.
dissolv. agar. ʒiij. ziozib ʒj. cinnam.
ʒijʒ. F. expressio, adde syr. ros. so-
lut. ʒij. F. potio pro tribus dosibus.

Finita purgatione,

R. Conserv. majoran. ʒʒ. theri-
ac. ʒj. M. F. bolus capiat jejuno
stomacho. Cataplasma sequens tu-
mori adhiberi jussi.

R. Rad. ireos, ʒiij. incid. minu-
tim decoq. in vino albo pistentur.
Adde farin. fabar. & hord. an. ʒijʒ.
mell. ʒiij. M.

R. Ol. lil. & cheirin. an. ʒj. succ.
rad. irid. ʒʒ. aq. vitæ ʒij. coq. cum
oleis succus, adde gummi ammoni-
ac. in aceto forti solut. F. linimentum;
inungat eo Scrophulas ante cataplas-
matis applicationem. Ad sudores
movendos.

R. Lign. guaiac. ʒijʒ. cassia. ʒj.
rad. liquir. ʒʒ. stent in infusione in
mensur. iij. aquæ, coq. lento igne ad
consumptionem tertie partis adde
sacch. ʒj. cinnam. ʒj. Capiat noctu
cubitus itura ʒiij. Jussi laminam
plumbeam tenuissimam supra Scro-
phulas ligare & fortius adhuc em-
plastrum præscripsi.

R. Sem. sinapi, urticæ, spumæ
maris, rad. aristol. rot. & pyrethr.
an. ʒʒ. scillæ præp. pulp. colocynth.
an. ʒj. sulph. vivi ʒj. pulverizat.
diligenter adde gummi ammoniac.
bdell. in aceto fortiss. dissolut. an. ʒʒ.
cum pauca cera & oleo lilior. F. em-
plastrum, supra corium extensum
Scrophulis applicetur.

R. Lapid. spong. spongiæ com-
bust. corall. utriusque, an. ʒʒ. ossis
sepis & rad. pimpinell. an. ʒj. cin-
nam. ʒj. zinzib. caryophyll. an. ʒj.
sacch. rosat. tabul. ʒij. F. pulvis. Ca-
piat ʒij. pro vice, absument enim scro-
phulas.

phulas. Fomententur duræ glandule sub mento ante emplastri applicationem sic.

R. Fol. caulium rec. rubr. fol. hyoscyami, chelidon. urtic. mortuæ pimpinell. an. M.j. rad. raphan. ʒj. rad. aristoloch. rot. ʒʒ. incid. omnia, & decoq. cum aceto rosæ. & foveatur pars affecta. Persestebat in usu empl. ultimo descripti quod continuè gestabat. tandè ut quæ remanserat Scrophula tolleretur, iussu reiterare Cataplasma prius præscriptum addendo sulph. vivi ʒʒ. aq. vitæ ʒij. euphorb. ʒʒ. ol. lilior. ʒj. Fiat Cataplasma. nondum penitus ablata Scrophula applicavi emplastr. de Vîgo. *Felix Platerus. obs. lib. 3. pag. 686.*

Subsectio tertia.

Pro Scrophulis.

R. Spongiz in furno adeo exsiccatur ut comminui possit, pulverizatur ʒj. Datur jejunis aliquot septimanarum spatio. potest admisso saccharo & aromatis gratus, ut libentius sumatur, reddi. Probatur vinum in quo talpa decocta fuerit. Inter externa, pinguedinem quæ distillat ab anserè dum assatur, prius infarcto multis muribus, valde quidam approbatur. Butyrum in quo scrophul. rad. contusa macerata fuerit aliquandiu, vel cocta, commendatur. Hoc *Mastibialis* ita parare docet, radicem Autumni tempore effossam, repurgatam, tulsam, cum butyro recenti opercu-

lato fictili, in uliginoso loco, per quindecim dies reponit & dimittit, postea lento igne butyrum illud liquescit, & percolatum asservat. Eadem scrophulariæ radix, uti & mures aliquot vel conjunctim, vel separatim in oleo sic macerari vel coqui ad eundem usum poterunt. *Felix Platerus. pract. tom. 3. cap. 3. pag. 323. & sequentibus.*

Tres Bufones in oleo olivarum in vase terreo coque lutato cocti, oleum faciunt præstantissimum ad Scrophulas. sed cujus vapores dum sit noxii sunt, quare ab iis cave, & probè vasa tua lutentur. Scrophulæ primò arsenico admoto vesicante excorietur. pars deinde sublimati admotione corroderetur; & tandem oleo dicto utere, quod adhuc præstantius erit, si in eo salem bufonum infuderis. Hinc forsan orta sunt antiqua *Gallie* insignia, quæ erant tres bufones, juxta multos Authores, cum Reges *Gallie* hujus morbi curam suscipiant. *Petrus Borellus. obs. 38. cent. 4.*

Quantam Scrophulis laborantibus opem ferat Paronychia folio rutaceo (quæ *Baubino* est sedum tridactylites, seu alsine petræa) luculenter ostendit Nobilis D. *Robertus Boyle Tractatu suo aureo De utilitate Philosophiæ Experimentalis*, part. 1. sect. 2. Ubi refert se juvenem quendam vidisse, hoc morbo graviter afflictum, sine dolore, paucisque diebus vilissimæ hujus Plantæ in cerevisia infusæ beneficio quam optimè curatum: sine ulla sensibili evacuatione humorem peccantem consumit, dolores sedat, discit

discutit tumores, & ulcera sanat; ita ut ad hunc affectum oppugnandum mirabiles prorsus virtutes possideat.

Juvenis quidam viginti annorum longo tempore scrophulis in collo laborabat: ejus curationem institui à lunæ oppositione usq; ad conjunctionem, à conjunctione verò ad oppositionem intermisi quia in rectè curandis strumis, hæc tempora crescentis videlicet Lunæ & decrescantis, sunt observanda Medico. Curatus autem à me sic fuit per singulos dies bis, mane nempe & vespere perungi curabam totam strumam calente oleo sulphuris, postea calida lintea circumplebam. Præter hæc singulis quatuor diebus exhibui mane spiritus vitæ aurci ℥j. quo multum expurgatus fuit à phlegmaticis humoribus: atque his paucis subsidii tumor indies decrecebat; & in quadraginta diebus totus evanuit, nec amplius recruduit id quod etiam in multis aliis feliciter & veraciter sumus experti. *Martinus Rulandus, curat. 87. cent. 8.*

R. Cineris spong. marin. ossis sepiæ, piper. long. cinnam. sal. gemm. pyrethr. nuc. cupress. gallar. cortic. quercus, fl. ros. rub. an. ℥ss. M. F. Pulvis. dosis ℥ij. vel 3j. *Paulus Barbetæ. prax. lib. 2. cap. 2.*

Inter alia plurimum valet spiritus salis armoniaci toties meritis laudatus internè, ut & externè justo vehiculo mixtus. *Fredericus Deckers. not. ad cap. 2. lib. 2. prax. Barbetiana.*

Sequens medicamentum mirifice valet ad sanandum Scrophulas apertas.

R. Ol. laurini ℥j. ceruss. pulver. & aq. vitæ levigat. ℥j. alumin. rochæ ℥ss. salis communis ℥ij. M. F. unguentum. *Hier. Fabrici. ab Aquapend. opera Chirurg. part. 2. lib. 1. cap. 29.*

Sectio nona.

Pro Scroti gangrana.

Vir quidam honestus annorum circiter quadraginta, vino obrutus, cum repente in Scroti tumorem, cum febre acuta & virium subita dejectione, incidisset, à Chirurgo vocato remedium petiit; qui cum livorem istius partis cum ulceratione totius penis, in prædilectum, quod manifestam gangrenam deprehenderet, notaret, de cura sollicitus, petiit consilium Medici. Ego vocatus, injecto prius clystere, quoniam alvus à biduo non responderat, præscripsi cataplasma ex scordio, ruta, farina lupin. orobi cum oxymel. vino & similibus. Per os exhibui dialesnam *Frascastorii*; & subinde aquam theriacalem, quod malignitatem cordi communicatam observarem, sine hac enim vix respirare potuit. Die sequenti, deposito cataplasmate, cuticulam quam Epidermidem vocant, separatam vidimus: tertio die scrotum sponte apertum; & circa vesperam aquæ fbx. effluerunt quarto die testes ex toto nudatos conspeximus; deciderat enim scrotum à pene

Atque usque ad perineum. Hic quod facto opus deliberavimus, rescantibus & incarnantibus remediis, quatuordecim dierum spatio tantum proficimus, ut non tantum testes scroto muniverimus, sed & natura scrotum novis pilis vestiverit, glans peni redierit integra, omnia ulcera penis consolidata fuerint, & officium viri deinceps patiens prestare potuerit. Ego nec quisquam Medicorum nostrorum, similem nec vidit nec audivit: Luis Venereæ nulla suspitio, nunc inculcata fruitur valetudine. Ego Naturam potius in conservatione speciei quam individui sollicitam esse dixi: Studet enim perpetuitati, ut cum individuum servare non possit, speciem conservet, quod prestat partibus quibus sobolescimur. *Petrus Holzerianus. obs. 76. cent. 5. Obs. Chirurg. Guil. Fabric. Hildani. in sequenti observatione consimilis habetur Historia.*

Sectio decima

De Secundina derelicta.

Post Partum non raro subsistunt Secundinæ, quæ nisi quam primum expellantur, puerperæ certissimam minantur ruinam. Retinentur verò ob nimiam tunicarum densitatem & crassitiem, propter quam uteri parietibus firmissime adhærent, ob eandem rursus intumescuntiam, vitium ex partu laborioso exolutio-

nem, & oris uteri occlusionem. Cause externæ sunt aeris frigiditas, odora menta, terror aut timor subito adveniens, & imperitiæ obstetricis error, umbilicalem chordam præcidentis antequam secundina ex utero egressa fuerit.

Subsectio prima.

Pro Secundinis retentis.

Mulierì cuidam post partum, diutius in utero non sine periculo vitæ secundina relinquebatur. Meo monitu oleo ligni juniperini gutt. xxx. sumpsit. Post quarum sumptionem mox secundinæ prodire salubriter. *Martinus Rulandus. curat. 74. cent. 8.*

Aliam quandam mulierem mori ferè ægrotantem ob secundinam à partu diu retentam, ilicò liberavi, secundinam solvi, & expuli, imponendo super umbilicum de oleo heracleio ʒij. *Martinus Rulandus. cur. 20. cent. 8.*

Alteri mulieri in simili casu constitutæ ex oleo nostro purgatorio tredecim guttas umbilico impono, mox olei succini gutt. octodecim, cum vini cochleari propino quibus peractis statim secundina est projecta, & mulier sanata. *Idem. curat. 95. cent. 3.*

R̄. Boracis ʒj. capiat cum ʒiij. vini albi, aut detur tantundem troch. de myrrha. *Petrus Forestus. schol. observ. 80. lib. 28. De Morbis Mulierum.*

Hoc

Hoc pro mirabili secreto & experimento accepimus ad secundinam extrahendam, ad menses etiam suppressos, ad uteri suffocationem, ad molam quoque & foetum mortuum educendum, atque expertum dicitur in iis quæ per quatuordecim dies vel plures secundinam à partu retentam habuere, quæ nullis modis ab ea exonerari poterant, donec hoc secreto ab obstetrice, quæ id à Judeo Medico acceperat, curarentur. Sumebat folia levistici viridia, contundebat, & succum exprimebat cum vino optimo Rhenensi, ejusque cyathum unum propinabat. Hieme verò contundebat semina ejusdem, & modicè in vino ebulliebat, demum colabat cum expressione, & exhibebat quam felicissimè. *Petrus Forestus*. schol. obl. 32. lib. 28.

Subsectio secunda.

Pro Secundina retenta.

PORRI succus cum vino epotus mirificè ad secundinam educendam valet. Sed quod omnium efficacissimum hoc in casu semper felici cum successu comprobavimus, est hujusmodi.

R. Borac. mineral. ℥ij. troch. de myrrha ℥j. succi sabinæ q. s. F. bolus devorandus superbibendo decocti artemis. ℥iij. *Ja. Zecchi*. consult. 68.

Ex obstetricum imperitia sæpius accidit secundinam post partum relinquì in utero, sed semper cum ma-

tris maximo periculo. Ufu pulveris quem *Forestus* commendat (è trochise. de myrrha sem. viol. rad. dictamn. & rasura dactyli) quasdam Dei gratia liberatas scio. *Gregorius Horstius*. obl. 38. lib. 5. *De Morbis Mulierum*.

Pulvis *Hewnii* supra descriptus, *Subsèd.* 3. *Sèd.* 10. lib. 14. utiliter hic exhibetur.

Cuidam, quæ in secundinarum retentione inciderat, præscripsit Chirurgus quidam, ut ex capillis ipsius nonnihil absunderetur, combureretur, & vino dissolutum propinaretur; quod cum præstitisset ægra, secundinas feliciter expulit. *Jo. Marfinus*. obl. 5.

Remedium illud ad Secundas pellendas è *ῥεχεταισιν ιννετοις* jam aliquoties nobis mirè successit. *Gonradus Gesnerus*. Epist. annexa tractat. *Jo. Baubini De Plantis à Sanctis denominatis*.

Singularis profectò equi testicularum ad secundas depellendas est proprietas, adeo quod testatur *Gesnerus* in Epist. Rusticum quendam in quinquaginta puerperis feliciter hoc usum fuisse remedio. Usus est & *Horatius Augentinus* in pluribus mirabili eventu. Præstantissimum idcirco à gravibus authoribus judicatur remedium, nam & plurimis jam deploratis profuit. Capiuntur testiculi equi castrati, & frustulatim concisi in furno exsiccantur, quorum pulvis quantum capitur tribus digitis è jure bibendus datur: idque si opus est, bis aut ter repetitur. *Jul. Caesar Bاریcellus*. in *Hortul. Genial.* pag. 297.

D. Hieron. Animam antecessor meus, Vir in praxi Medica, & imprimis quidem in affectibus Mulierum valde acceptus, vel ideo quod, quia, quod maximè desiderant Mulieres, remedia facillè parabilia & domestica ipsis familiariter præscripsit, & quidem multa Germanice. Is, inquam, pro secreto post se, reliquit ad pellendas secundinas, emplastrum ventri apponendum ex albumine ovi & rubrica, quod quia valdè astringit, meritò in dubium vocari posset, utrum non potius foetus succinicas intra uterum cohiberet, quam expelleret? sed quia musculos ventris constringit, qui antea ob parturienti conatum & extensum uterum relaxati & in opere suo debilitati sunt, ideo credibile est tale emplastrum juvare. Musculi enim abdominis constricti & in se redeuntes, uterum quoque superius deprimentes, ad expellendas secundinas aptiores reddunt. *Wolfgangus Hoesferus.* lib. 7. *Hero. Medic.* cap. 5.

Sectio undecima.

Pro Semine extinguendo.

R. SEm. rutæ (quæ licet in foemina genituram suscitaret, in viris tamen extinguere experientia compertum est) sem. viticis, rad. i. rid. an. 3j. sem. lactuc. 3ijß. menth. succ. 3ij. sacc. 3j. M. F. pulvis, cujus 3j. ex vino albo tenui detur duabus

horis ante prandium per aliquot dies hoc medicamentum est mihi valde familiare, & huic intentioni maximè accommodatum. *Jo. Zecchiur.* consult. 42.

Sectio duodecima.

Pro Serpente iñu.

Rusticus quidam à Serpente in stomacho vulneratus, verbasci foliis contritis & admotis brevi tempore curatus fuit. Notanda ergo est illius plantæ vis, & credibile est quod de Mustela fertur, quæ à Serpente vulnerata ad hanc herbam accurrens, curatur. *Petrus Borellus.* cent. 1. obs. 29.

Sectio decima tertia.

De Serpigine.

Serpigo species est herpetis qui *ladropulus* dicitur de quo vide supra, lib. 8. sect. 9. *De Herpete.*

Subsectio unica.

Pro Serpigine.

Pro Serpigine Puerorum maximè faciem occupante, hoc arcanum proponam. Creta pulverizetur, & misceatur cum sacco sempervivi ad crassitiem linimenti, quo locus

M m m m m in

inungatur: statim exsiccat serpiginem & phlyctenas, eo remedio diu ante nos Chirurgus quidam *Delphen* sic commodè in pueris utebatur. *Petrus Forestus*. schol. obs. 5. lib. 5. *Obs. Chirurg.*

Ad Serpiginem caput occupantem tria hic præscribam diversa medicamenta, inter se paululum differentia, quorum alterum altero efficacius erit, istis te uti ita velim, ut uno post alterum ex ordine illito, diligens observatio fiat quodnam utilius sit magisque conveniat; nam isto comperito, eum eo ad sanationem usque procedendum. Primum hoc sit.

R. Sulph. vivi 3ß. ceruss. 3jß. alumin. crudi 3ß. camphor. 3ß. mercur. sublimat. gr. iij. aq. plantag. ros. an. 3ij. vini sublim. 3j. M. S. A. Utere pro litu ad locum affectum cum penna. Alterum hoc esto.

R. Rad. lapath. acut. concis. & macerati in aceto 3vj. rad. chelidon. 3ij. alumin. usti, salis, an. 3j. ceruss. 3jß. camphor. 3ß. diapomphol. axung. suill. an. 3ß. cum succo plantag. F. linimentum ducendum in mortario plumbeo diu; quod leviter illinendum. Tertium sit hoc.

R. Butyr. rec. insulsi 3jß. succi rad. lapath. acut. concis. & macerat. in aceto 3jß. succ. rad. scrophular. 3ß. coq. ad succor. ferè consumptionem. tum adde ceruss. 3jß. alumin. 3ß. camphor. 3j. sulph. & thur. an. 3ß. album. ovi numero 1. subigantur in mortario plumbeo ad formam limimenti. Addam & quartum, squam

nimirum albam quam in serpigrine comperi utilem, licet subacris videatur.

R. Alumin. crudi 3j. ceruss. 3jß. camphor. 3ß. mercur. sublim. 3ß. aq. vitæ & plantag. an. 3ij. M. illinatur penna. Applicentur etiam folia pinguia crassulæ maj. est enim verè medica & salubris ad id genus affectus herba. *Reinerm. Solenander.* consil. 2. sect. 2.

Sectio decima quarta.

De Singultu.

Singultus (Græcè λυγμός in *Nōsa* singultio) est motus convulsivus ventriculi studentis excutere quod sibi molestum est. Ejus causa est materia acris ventriculi orificium irritans & vellicans. Quidam volunt esse diaphragmatis & nequaquam ventriculi affectum, ex eo quod voluntarius esse potest, & omni tempore pro lubitu excitari; ut plurimum tamen produci ab affecto prius ventriculo ab acris halitibus, vel flatibus, vel humoribus undecunque accedentibus, & quacunque demum via ad membranæ diaphragmatis centrum penetrantibus.

Subsectio

Subsectio prima.

Pro Singultu.

Vir quidam post febrem continuam & fluxum ventris ac vomitum incidit in singultum: huic cum ab omnibus pro deplorato haberetur, decoxi semina anethi, carui, portulac. & papav. alb. in cerevisia tenuiore, ex quo decocto tantum unum cyathum bibens, miraculi instar, præ omnium opinionem à singultu liberatus est. Alius laborabat singultu per triduum, pro quo *Jo. Tiengius* decoxit. M.j. sem. aneth. in nodulo ligati in pintis duabus cerevisiæ, quam eger bibeat calidè; prius tamen illum purgaverat. Post sumptum anethi decoctum, stomacho applicabat sequentes sacculos in aqua calefacta politos.

R. Fl. charæm. melilot. aneth. an. M.j. organ. calamenth. rutæ, an. M.ß. incid. & F. duo sacculi quibus remediis cessavit singultus. Oportet in singultu curando causam prius animadvertere. Sic ille, qui singultum habebat ex ventositate, sequenti remedio evasit.

R. Philon. ʒj. diagalang. ʒij. detur cum vino. Alteri & hoc sequens profuit.

R. Theriac opt. ʒj. pulv. dictamn. ʒß. exhibitum fuit cum vino.

Novi vetulam octuagenariam, quæ per semiannum subinde singultiebat; remediis nihil juvantibus, nisi devorato loch sano, quo se tantum juvari

asserebat. *Petrus Forestus*. obs. 120. lib. 18. *De Stomachi Affectionibus*.

R. Sem. aneth. ʒijß. sem. papav. alb. sem. portulac. an. ʒijß. M. fiat puppa quæ pendeat in cerevisia ordinaria, & fiebat hujus puppæ expressio, cum cerevisiam biberet, & singultus repressus fuit. *Idem*. obs. 29. lib. 6. *De Febribus Epidemicis*.

A Febre acuta quidam singultu laborans capiebat simplicissimè ex julepo sequenti.

R. Hord. mund. M.j. sem. quatuor. frigid. maj. sem. papav. alb. an. ʒj. sem. portulac. lactuc. an. ʒß. sem. anis. aneth. fenic. an. ʒj. fl. cordial. p.j. liquir. ras. ʒij. coq. in aqua pro ʒbj. colatura aromatizetur cum spec. diatragac. frig. diarrhod. abbat. triafantal. an. ʒj. addendo syr. viol. ʒijß. syr. acetos. citri, ex infus. ros. an. ʒj. M. F. julepus quo singultus cessavit. *Idem*. obs. 31. lib. 7. *De Symptom. Febrium*.

Subsectio secunda.

Pro Singultu.

Singultum hunc ob corrupti humoris acrimoniam & malignitatem in ventriculi tunicis residuam fieri statim collegi; quam ob causam pro ejusmodi materie evacuatione, tartar. vitriol. ʒiiij. cum vino absynth. præscripti. quo laudabiliter operante, sed nec dum expultrice stimulata quiescente, julepium *Foresti* in hoc casu commendatum (cujus descriptionem vide Subsect. superio.

M m m m m 2 perio

periore) ordinavi. De quo sæpius haustum concessimus, donec ad usum laudani opiat accederemus, hujus gr. iij. cum 3ß. theriac. & 3j. conserv. ros. fermista dedimus: quo ipso ad miraculum usque periculolum symptoma cessavit. *Gregorium Herlium.* obs. 25. lib. 1.

Remedio est si puppa ex anethi semine ac papaveris potui immittatur. *Jo. Henrinius.* ad aphor. 13. sect. 6.

Causa tollitur vomitu & purgatione. Inter purgantia hieram *Galenii*, qua non sufficiente, hieram *Paeonii* summis laudibus extollo. Ubi verò symptoma maximè viget, ego summo cum successu diaphenico cum philonio romano uti soleo. Ab usu horum ad evacuantia insensibiliter est deveniendum, quæ cum motu, id præstant sunt sternutatoria, quorum materia satis nota est: quæ sine motu, sunt diatrionpipercon, diagalangæ, sed præcipue sunt sal theiacale, & sal ablynth. quæ hic sunt magne efficaciz, quibus non conferentibus, ab usu olei ex chalcantho in vino generoso dati non abhorrerem. Quando symptoma urget, ad medicamenta quæ ipsum respiciunt descendendum erit: ideo mivam, cydon. simplicem atque aromatizatam laudo, sicuti theiacam, (vel quod magis probo) diagalangam, aut mithridaticum cum philonio romano. castoreum etiam ex mulla datum est præstantissimum, quod alligatum etiam ex *Tralliano*, veluti amuletum convenit. Medicamenta etiam externa in eundem usum sunt usurpanda, ideo pro-

fusio ipsius ventriculi facta cum oleo, in quo castoreum, styrax & mastiche, una cum vino cretico in duplici vase ad consumptionem vini coquantur, est maximi usus. Linimentum quoque ex mithridatio liquato in aqua ardenti mihi est ex usu: quibus non conferentibus una cum *Avicenna* sinapismos probo. *Jul. Cesar Claudinus.* consult. 18.

Subsectio tertia.

Pro Singultu.

Puer annorum circiter decem de ventriculi dolore conquestus, sine særè intermissione, idque per octiduum dies noctesque singultiebat: ad me adductus, aquam macum viridum cum raphano in aceto prius maceratarum extillatam propinavi, qualem vomitionis excitandæ gratia exhibere soleo. Verum etsi minimè vomuerit, tamen statim singultus desiit, & cum sub noctem denud haustum bibisset, ab hoc symptomate perverso penitus fuit liberatus. *Felix Platerus.* obs. lib. 1. pag. 217.

Chirurgus quidam æger factus, mox singultire coepit, adeo continuatis vicibus dies noctesque, ut nec dormire, nec rectè loqui, aut cibum capere posset, ad extremum hoc pacto debilitatus, cum nil juvisset, & jam quasi in agone esset, dedimus illi non sine metu, ipso tamen summo-pere rogante, vomitorium satis validum chymisticum, quod ad manus erat, unde immensam bilis ærugino-

se & nigrae copiam evornuit aliquoties, cessavitque singultus, ipseque sensim convaleuit. *Felix Platerus.* obs. lib. 1. pag. 218.

Adolescens quidam febre hemitritico correptus, singultu etiam perpetuo afficiebatur. Dedi vomitorium sequens.

R. Rad. raphan. ℥ij. sem. attritic. aneth. an. ℥j. F. decoctio in colat. ℥iij. dissolv. syr. acetos. simpl. ol. oliv. an. ℥j. bibat & fauces irretet digito vel penna ut vomat. Iussu ventriculi regionem fomentare decoctione absynth. in vino, addito pulvere caryophyll. item ventriculo apponatur crusta panis in vino madefacta & pulvere caryophyll. aspersa cum longioribus jam intervallis singulticebat, dedi iterum tale vomitorium.

R. Ol. amygd. d. ℥jss. ol. aneth. ℥ij. aq. nuc. virid. ℥ij. M. bibat, & denuo vomitio secuta est. Postea ventriculum inunxit ol. nucis moschi. & sumpsit conferv. rosar. Deinde aliquoties purgatus tandem convaleuit. *Idem.* obs. lib. 2. pag. 314.

Extra maximè convenit socus ex aceto valde acri cum castor. piper. si napi bene calido per spongiam ventriculo applicatus. *Rodericus a Fonseca.* tom. 2. consult. 37.

Puella cuidam tredecim annorum singultu laboranti exhiberi jubeo calomelan. gr. xvj. diagrid. gr. viij. quo solo remedio affectus in totum sublatus est eodem die. *Lazarus Riverius.* cent. 3. obs. 42.

Vir quidam setae malignae labo-

rans gravissimo singultu & ferè assiduò torquebatur. Vocatus in consilium, laudani gr. ij. præscribo cum emulsione quatuor sem. frigid. maj. in qua salis prunellæ ℥j. dissoluta fuit, intra horam cessavit singultus, nec amplius rediit. *Lazarus Riverius.* obs. 78. cent. 4.

Extemporaneum pro singultu remedium est thoracis compressio. *Ja. Hartmannus.* pract. chymiatr. pag. 176.

Sectio decima quinta.

Pro Siti intensa.

E piscopus *Lodovensis* cum per aliquot dies Arthriticis doloribus conflictatus esset, subito dolores valde imminuti sunt, eodemque tempore setis cum corripuit, cum siti inextinguibili, ita ut postquam duos cyathos aquæ bibisset, sitis nullo modo imminuta appareret. Existimavi hos affectus provenire ex retentione humorum, qui ad articulos antea sequebantur. Ad horum affectuum curationem præscripsi clysterem laxantem & refrigerantem bis in die iterandum, tum etiam Phlebotomiam bis in die per bidentium, & in singulis haustibus potus ordinarii, qui erat ex decocto hordei & graminis, dissolvebam salis prunellæ ℥j. spir. vitriol. gr. xij. hisce remediis intra bidentium sitis illa ingens extincta est, & febris admodum remissa ac paucis postea diebus, blandis purgationibus, cum

cum iusculis refrigerantibus, per intervalla usurpatis integrè restitutus est. *Lazarus Riverius*. obs. 27. cent. 3.

Vir quidam febre continua laborans, tam intensa siti vexabatur, ut crederet se esse unum ex bajulis illis *Parientibus* qui aquam per urbem circumferunt, clamabatque diu, ac noctu sic (*de l'eau*) sed cum sitis ejus nullis potuisset extingui remediis, cessavit sumpta 3jß. salis prunellæ cum aq. communi. Alteri etiam eodem affectu laboranti idem profuit remedium. *Petrus Pæbequus*. obs. 29.

Sectio decima sexta.

Pro Spasms Periodicis.

Mulier quædam in difficili partu convulsionibus corripiebatur, sanum tamen & salvum foetum enixa est. Postea spasmi manuum pedumque, recurrunt eodem ferè horæ momento vespertino, quo primum in partu invaserant, servansque statum istud tempus per plussculas hebdomadas. Consultus ego dedi Pulverem *Morbionis* in aqua hirundin. & cerasor. paroxysmo imminente circa vesperram in lecto sumendum; quo iteratis vicibus sumpto, à spasms liberata fuit. *Thomas Bartolinus*. histor. 39. cent. 3.

Sectio decima septima.

Pro Sphacelo.

Fermentum quod cerevisiæ calenti post quinque vel sex horas demitur, sphacelum sistit, experimento mulierculæ *Batavica*, quæ Pistori, cui sequenti die crus amputandum erat, fermento super linteam illito, non sine Chirurgorum admiratione summa, naturalem cruri colorem conciliavit, continuatoque ejus per aliquot dies usu, ab omni labe miserum vindicavit imminens ex frigore gangranam siccæ cerevisiæ melioris extinctam in ancilla nostra vidi. *Thomas Bartolinus*. histor. 41. cent. 5.

Sectio decima octava.

De Sterilitate.

Sterilitas (Græcè *ἄγονία* & *ἀστυνία*) concipiendi est impotentia, partium genitalium, seminis, uteri, & sanguinis menstrui vitio proveniens. Ejus causæ aliæ sunt internæ, aliæ externæ: internæ sunt, vel ex parte uteri, vel ex parte seminis & menstruarii vel ex parte habitus corporis. Causæ ex parte uteri, sunt ejus cervicis nimia angustia vel amplitudo, ipsius etiam uteri immodica intemperies, sive calida nimium; semen exurens, seu sicca supra modum, illud arsciciens, sive demum humida, ob fluorem album præcipue, omnium frequentissimam sterilitatis causam; in uliginoso enim & madido utero semen germinare nequit. Præterea sterilitatem

ritatem inducunt uteri tumores omnes, præsertim hydrops, ulcera item, obliquitas, perversitas & oris ejusdem clausura ob malam conformationem, coarctatio etiam ob omento pinguiusculo. Seminis vitio impeditur conceptus, quando vel nullum est, vel paucum, vel intemperatum, aut aliena & inimica conceptui qualitate præditum, vel quia semini virili improporionatum existit. Sanguis item mensruus hanc calamitatem infert, ob ejus longam retentionem, vel immoderatum profluvium. Nimia denique corporis obesitas vel gracilitas hic etiam partes agunt. His addunt Auctores occultam quandam dispositionem, quam nonnullæ Mulieres steriles redduntur, sine ulla manifesta causa. Cause externæ sunt nimius motus, nimia item quies, passionēs animi, coitus invitus, amor enim conciliat genituram, intempestivus & nimius concubitus, Pharmaca etiam conceptum impediētia, fascina per Diabolorum mancipia inducta.

Subsectio prima.

Pro Sterilitate.

Comitissa quædam primò Matrimonii anno Filiam peperit, postea annis penè duodecim sterilis permansit. Subinde uterinis morbis direxabatur, nec menses decentes & ordine fluebant ut curam illius suscipere rogatus, eam sic aggressus sum. Postquam itaque à mensibus

repurgata fuerat, primùm fæces hac ratione expurgatæ sunt.

R. Catholic. ʒj. dissolv. in aq. meliss. & cichor. q. s. ut F. Potio. capiat. Altero die vena brachii aperta fuit tertio, quarto, quinto, & sexto diebus continuis præparante hoc syrupo usa fuit.

R. Rad. aper. in vino albo macerat. an. ʒj. rad. rub. ʒʒ. artemis. matricar. nepet. puleg. utriusque fumar. summitat. lupul. an. M. j. cicer. rubr. p. j. fl. bugl. anth. leucosij. an. p. j. sem. scsel. filer. mont. cornic. an. ʒʒ. passul. ʒij. F. decoctio, in colar. adde sacch. q. s. aromatiz. ʒij. cinnam. & ʒj. santal. citrin. F. apozema pro quatuor dosibus.

Septimo denuo purgata fuit sic.

R. Pilul. aggregat. ʒij. aurear. ʒʒ. cum vino malvat. F. pilule ix. Octavo, ut vires recolligeret, sumpsit hunc bolum.

R. Conserv. rosmar. ʒj. ras. ebor. ʒj. mosch. gr. ij. M. F. Bolus. Hisce peractis deinceps alternis diebus hoc electuario usa est bolum illius fumendo.

R. Conserv. Satyrion. conserv. rad. eryng. an. ʒj. pistac. pinear. mundat. conserv. fl. anthos. an. ʒj. cortic. citr. condit. zinzib. condit. an. ʒʒ. sem. eruc. bulbi, an. ʒʒ. ras. ebor. ʒij. coagul. lepor. rasur. cornu capræ, priapi tauri pulv. an. ʒj. pulv. diamb. diamosch. an. ʒʒ. cinnam. caryophyll. macis, nuc. mosch. an. ʒij. cum syr. conserv. zinzib. F. Electuar. interim topica matricar. ad.

adhui remedia, pessaria duo primū, quæ duabus noctibus in sinu uteri retineret.

R. Spec. tripher. magn. sine opio, spec. benedict. agar. crasso modo triti, an. ʒj. sem. nigell. roman. ʒij. cum succo mercuriali, F. Pasta, impleantur duo sacculi & utatur.

Cum instaret septimana, qua menses fluere debebant, saphenam aperire iussi, & ut menses sic expectaret. Absoluta mensium purgatione, curam denuo aggressus sum. Infectionem talem illi præscripsi.

R. Rad. alch. M.ij. rad. valerian. enule rubie maj. an. M.j. fol. majoran. artemis. nepet. chamædr. chamæpit. fol. lauri, vinc. pervinc. pulg. organ. an. M.j. fl. chamem. meliss. sambuc. an. p.ij. sem. lini, fenugræc. an. ʒj. sem. carui, ʒʒ. bulliant in aq. adde lixivii mensur. ij. sedeat in hoc balneo noctu cubitum itura per horam unam, ventremque inferiorem ad umbilicum usque immergat calidè. dein egressa & absteria calidis pannis, in sellam perforatam sedeat, in eaque fumum sequentem per quartam horæ partem imo ventis excipiat.

R. Troch. gall. & alipt. mosch. an. ʒʒ. styrac. calam. ladan. benjoin. an. ʒij. lign. aloes, santal. citrim. an. ʒij. rad. pæon. ʒʒ. mosch. ambr. an. ʒʒ. cum lartica, F. trochisci pro fumo ponder. ʒij. imponatur unus carbonibus surgens è sella & in lectum decumbens, inungat regionem sub umbilico sequenti unguento.

R. Ol. nardin. moschæ. an. ʒij. pingued. gallin. anser. an. ʒj. fol. lign. aloes, zinzib. zedoar. an. ʒij. macer. nuc. mosch. caryophyll. an. ʒij. ros. stachad. schænanth. an. ʒʒ. castor. ʒj. mosch. zibeth. an. gr. vj. F. unguentum. inungatur, & postea dormiat. Hunc processum balnei suffitus & inunctionis eo modo per dies septem continuet. verum duobus postremis diebus, postquam hinc usa fuerit, & in lectum se composuerit, pessarium hoc in sinum uteri immittat, totaque nocte retineat.

R. Mastich. ʒʒ. styrac. liquid. ʒij. cicer. rubr. ʒʒ. vitell. ovor. crud. q. s. F. duo Pessaria. Post usum postremi Pessarii, ea nocte corpus membraneum crassum, latum, & fibrosum rejecit, quod, quia inde mirè se lavatam sentiebat, multis annis gestasse, & pondus & gravamen inde sensisse prædicabat. Iussi ab usu omnium medicamentorum abstinere, donec mensium tempus præteriret, quod cum advenisset, nec menses fluere, statim se gravidam suspicabatur; iussi emplastrum sequens in pectinis regione noctu gestare.

R. Mast. empl. pro matric. ʒj. de mastich. ʒʒ. hypocyf. acaciz an. ʒj. ros. rubr. ʒʒ. santal. omnium an. ʒj. styr. calam. benjoin. troch. gall. & alipt. mosch. an. ʒj. malaxentur oleo moschæleo, F. emplastr.

Ex nausea, vomitu & mensium retentione gravidam esse quoque opinatus sum, nec me opinio fecellit; nam mox ventris & mammillarum

intumescencia ejus rei fuerunt indicium, filiaque post nata id confirmavit. Hæc cura laudem non exiguam mihi apud magnates peperit. *Felix Platerus. obs. lib. 1. pag. 270.*

Subsectio secunda.

Tro Sterilitate ob uteri humiditatem.

R. Cinnam. cardamom. maj. croci, caryophyll. macis, cyperi, nuc. mosch. cumini, lign. aloes, piper. long. cass. lignæ, an. ℥ij. cubeb. doronic. an. ℥iiij. ambr. mosch. balsami, an. 3j. sacch. albiss. ℥ij. vini malvatic. aq. bugl. & meliss. an. q. s. F. electuar. de quo capiat omnitero quando vadit dormitum cochl. j. Est hoc expertissimum, quod cum hoc quod calefacit, exsiccat matricis humiditates, ad imprægnationem solemniter disponit, & non solet me decipere.

R. Galliz mosch. castor. bdell. ladani coagul. lepor. nuc. mosch. an. 3ß. coq. diu in aqua, in qua lavetur aut suffumigetur cum ea.

R. Testiculum verri exsiccatum unum, testiculor. vulpis paria iij. testicul. lepor. par. v. galli paria vj. matric. leporis x. cerebra passerum, 60. rad. pastinac. sylv. carduorum, satyrionum, omnium cum sacch. conditor. ras. ebor. an. 3iiijß. cinnam. electiss. 3iiij. veretri tauri non nigri, pinear. dactyl. nucis indæ, an. 3ij. piper long. zinzib. fl. rorismar. an. 3ß. sem. sesel. 3j. sem. urtic. caryophyll.

croci, macis, galang. cyperi, nuc. mosch. cass. lign. cubeb. doronic. nepit. sem. mercurial. masculi, fol. indi. mosch. ambr. an. 3j. sacch. alb. dissolut. cum aq. nepit. ℥vj. F. electuar. quod prolificativum est mirabile à me expertum utatur mane jejuno stomacho, & etiam quando intendit copulari viro. *Baribol. Montagnana. consil. 207.*

Purgato ut decet corpore, ego maxime comprobo hanc confectiorem, si ejus 3ß. cum vino generoso tribus vel quatuor diebus continuis jejuno ventriculo, ante mulieris cum viro concubitus propinetur.

R. Mosch. ambr. an. gr. iij. castor. 3ß. lign. aloes, cinnam. caryophyll. ras. ebor. an. ℥ij. spic. piper. long. an. 3ß. doronic. zedoar. galang. an. 3j. sacch. vel mell. q. s. F. mixtura S. A. Utilem etiam imò omnium efficacissimam hunc in usum confectiorem nunc describendam inveniri.

R. Satyrii 3ij. spec. diamosch. d. ras. ebor. an. ℥ij. uteri lepor. siccatur & pulv. 3ß. succi salviae depurat. succ. herb. tabac. an. 3ß. sacch. albiss. in aq. artemis. q. s. fiat confectio in rotulis cujus 3ij. mulieri exhibeantur desinentibus mensibus, tribus diebus continuis hora una ante coenam, superbibendo 3ij. vini generosi.

R. Zinzib. cinnam. spic. nard. an. 3j. nuc. mosch. macis, benjoin. styrac. an. 3j. caryophyll. ladani, an. 3ß. castor. ℥j. cum terebinth. F. trochisci, quibus uterus suffumigetur.

Si adhuc non concipiat, repurgato iterum leniter corpore, guaiaci decoctum triginta diebus aut pluribus accipiat in hunc modum paratum.

R. Lign. guaiac. ʒv. falsiparill. ʒj. aquæ communis ʒiix. infund. horis viginti quatuor. Deinde bulliant ad consumptionem medietatis; in fine add. artemis. matricar. salu. beton. an. p. j. coletur & usui servetur. *J. Zecchin. consult. 67.*

Capiat sæpius in die de morsulis his conceptionem facilitantibus.

R. Rad. satyr. rec. eryng. an. ʒij. pinar. mundat. pistaceor. an. ʒijʒ. cortic. citri, zinzib. an. ʒj. sem. eruc. filer. mont. passinac. sylv. cinarz. an. ʒij. coagul. lepor. priapi tauri, an. ʒʒ. cinnam. caryophyll. an. ʒj. cum succ. ros. tab. solut. in aq. meliss. ros. & bugl. q. s. F. confectio in rotulis. *J. Petrus Lotichius. obs. 14. cap. 1. lib. 5.*

Subsectio tertia.

Pro Sterilitate.

INter alia si vino myrrhato, quod Veteres in deliciis habuerunt, hoc tempore non carceremus, inessus ex eo factos cunctis aliis anteferrem; sed si loco ipsius vinum generosum capiatur, eique myrrha aristolochia, artemisia, rosa, & cupressus incoquantur, atque ex ipso percolato inessus utero de more pareatur, magnam utilitatem esse sequenturam credo; sic enim simul & nimis humi-

ditati, retentricis infirmitati, uteris obliquitati, & consequenter sterilitati succurri posse sperandum est. *Hieron. Mercurialis. consult. 93. tom. 1.*

Peracta corporis purgatione, & muliere à mensuris mundata, statim mane & serò per duos dies sumat hanc evaporationem, quæ mirabilis est, & nunquam vana est inventa, nam mundificat matricem, & eam ad conceptionem disponit, & continet quam plurima simplicia juvantia manifestis & occultis qualitatibus.

R. Sabin. lauri, rosinar. fol. citri, matricar. menth. sylibr. bistort. rad. petrosel. liquirit. fomic. aspar. meliss. absynth. origen. quatuor anodyn. salu. sambuc. matrisylv. an. part. æq. sem. anis. cumin. cubeb. galang. an. ʒj. bull. in aq. in vase bene obturato, & post accommoda embotum per cannam perforatam, & sumat sumum in utero. His pluries factis duobus diebus, coeat cū viro suo mane. Si adhuc non concipiat mulier sussumigetur hoc mirabili fuffitu mane & serò per duos dies à mensuris.

R. Mosch. ambr. an. gr. x. lign. aloes ʒʒ. gummi olivar. ʒij. cinnam. el. ʒj. myrrh. ʒʒ. gall. mosch. gr. xv. pulv. assafr. ʒij. terebinth. & gummi pini, q. s. F. fuffitus.

Hoc facto, utatur nocte mulier hoc Pessario,

R. Pulv. liquir. & matric. lepor. exsiccat. an. ʒj. stercor. lepor. & cumini, an. ʒij. spicæ, myrrhæ, & amomi, an. ʒj. coagul. lepor. ʒijʒ. ladan.

ladan, q. f. contundenda contund. & in petia ligentur, & imponantur. Ad omnem sterilitatis causam valet ex *Democrito*, ut tam vir quam mulier per aliquot dies bibant ad lbß. juris galli veteris cum 3j. pulv. testiculi verris seu apri siccati in umbra; & est secretum rarissimum & valde expertum. Uterus leporis siccetur, & cum vino detur in potu, vel decocto *sassafras*, per decem dies, maxime cum à menstruis mulier est purgata vel ex *Rhosi* & *Avic.* urina Elephantis mirabilis est, maxime de sero bibita cum mulier est vicina conceptui. Ad idem valet radix *bistortæ* vel imperatoris cum vino bibita plures dies. Ad idem ex *Sauanorolla* dens Pueri septem annorum in auro vel argento gestatus in brachio, vel lapis aquilæ. Ad eandem intentionem valent infrascripta simplicia, quovis modo sumpta, vel in pulvere, vel in electo, nimirum *satyrion* herba, radix *lapathii*, matrix leporis, porci, rasura eboris, coagulum leporis & sterus ipsius, & vulpis, sem. *sesel. pastinaca*, *urtica*. Sic *Galenus*. 3. De Remedijs paratu facil. cap. 190. Leporis uterum frige, tritumque assidue propina; & cum stercore vulpis & sevo bubulo inunge mulieris virique genitalia. Mihi maxime familiaris est hæc conserva.

R. Pulv. ras. ebor. 3j. pulv. *sesel. dauci*, an. 3ij. coagul. lepor. ʒij. conserv. borrag. & anthos, an. ʒij. M. Post menstrua sumat mulier. Fertundissimas quoque reddit mulie-

res, ut ex Historiis *Aegyptiorum* habetur, haustus succi *salviæ* domesticæ ad ʒiiij. cum modico sale, maxime post menses. *Epiphanius Ferdinandus*. histor. 95.

Subsectio quarta.

Pro Sterilitate.

Summæ efficaciæ creditur secunda mulieris exsiccata & in pulverem redacta. ad 3j. exhibita. alii pro secreto habent pulverem ex hepate & testiculis porcelli, quem solum scropha edidit; eumque sterilitatem arcere asserunt, tam in viris quam mulieribus.

Matthiolus in *Discord.* Ammi semen prædicat his verbis; ammi legitimi semen, quod ex *Alexandria* affertur, mirifice præstat ad mulierum sterilitatem, nam compertum est hujus tantum seminis auxilio plures prolificas affectas siquidem si propinetur mane ʒj. pondere ex vino meraco, aut carniū jure in tenuem pulverem contritum, alternis diebus, tribus horis ante cibum, futuram pollicetur prolem. Sed oportet maritum cum uxore rem habere iis tantum diebus, in quibus illa semen non ebiberit.

In quibus mulieribus viscerum calefactio timetur, rasura ebor. erit utilissima ad 3j. cum vino albo sumpta, per quatuor aut quinque dies post purgationem menstruam. Essentia *satyrionis* hic maxime excellit, si

ea ad ℥j. vel ij. usque ad 3j. in vino malvatico exhibeatur: ejusdem etiam sal valde efficax est ad ℥β. cum vino malvatico post purgationes menstruas exhibitum.

Aqua stillaticia sequens est valde efficax.

R. Cinnam. caryophyll. nuc. mosch. mac. an. 3j. cubeb. piper. long. galang. zedoar. sem. ammeos, f. sel. an. 3β. gran. juniper. 3j. vini albi generosi, aq. rorismar. marjoran. meliss. an. q. s. stent in digestionem per sex dies, postea distillantur, ac mane & vespere cochlear. j. vel ij. exhibeantur. *Lazarus Riverius. prax. med. lib. 15. cap. 15.*

Sterilitatem experimento abolet, teste *Mermannio*, hoc vinum medicatum.

R. Lign. indic. lbβ, sars. parill. 3jβ, sassaf. rad. chinæ, liquirit. an. 3β. cortic. lign. 3v. turbith. 3ij. rhei cl. 3ij. fol. sen. 3jβ, zinzib. cal. arom. an. 3jβ. rad. ireos 3ij. fol. veronic. beton. an. M. j. affund. vini rhenani. lbx. & bibat quotidie lbβ.

Vel præmissis purgationibus, balneis, suffitu, &c.

R. Ol. nardin. moschæl. an. 3jβ. ol. cheirin. 3x. spec. diamb. diamosch. d. styrac. liq. an. 3ij. ambr. mosch. zibeth. an. gr. iij. cum pauca cera. F. linimentum, quo uteri regio illinatur. *Wolfgangus Hoferus. herb. med. lib. 7. cap. 1.*

Lemnius refert obæfas mulieres sale vegetabili destitutas steriles, moderato salis condimento fecundas fi-

eri. *Idem lib. 2. cap. 1.*

Imprimis hic utiles sunt thermæ naturales sulphureæ bituminosæ, aluminosæ, nitrosæ, ad quas plerumque formine steriles tanquam ad Asylum confugiunt, & quidem sæpe non sine fructu. *Daniel. Sennertus. practic. lib. 4. part. 2. sect. 4. cap. 2.*

Pilularum ex terebinthina usus vere & autumnno, frequenti satis ex usu, sterilitati medetur. Nobilis mulier Medicorum consilium secuta, hac arte & ingenio sterilitatem vitasse se affirmavit: frequenter devorabat pilul. unam ex terebinth. optima præsertim incunte vere, per tres menses, & exacta æstate, initio autumnii, per tres alios menses: quod credita non est difficile; maximas enim doctes & opportunitates terebinthina est consecuta: ut facili in pilul. formam reformetur, in decocto conveniente elixanda est; ut facilius ducatur, & consistentiam acquirat formandis pilulis utilem. *Gul. Ballonius. consil. 30. lib. 3.*

Mulierem quæ nunquam conceperat, quamvis innumeris medicamentis usa esset, *Jo. Vestingius*, à morte sectam, vidit tumore uteri laborasse, membrana propria materiam sebo similem continente, quem ideo inter sterilitatis causas merito referendum censebat; ejusmodi sciatoma uteri fundo adnatum visum quoque notavit. *Jo. Rhodius. cent. 3. obs. 46. Georg. Hieron. Velschius. obs. 72.*

Sectio decima nona.

De Sternutatione.

Sternutatio (Græcè *στραγὴ* in *σπασμὸ* sternuo) est flatuorum spirituum, acriumque vaporum cerebrum offendentium violenta & involuntaria per nares expulsio. Causæ internæ sunt humores & vapores à cerebro ad nares delabentes. Externæ verò radii lucentis Solis, vapores è cepis, allio, sinapi, raphano, &c. & medicamenta ptarmica naribus admota.

Subsectio unica.

Pro Sternutatione molesta.

Jussi ut per nares sæpe attraheret lac tepidum, quod cum ter quaterve fecisset, miraculi instar, statim cessavit sternutatio. Credebam enim ex acris Catarthi descensu ad nares sternutationem irritari; neque mea opinio me fefellerit, nam ex lacte tepido per nares attracto, falfedo & acrimonia, quæ nares pungebat, mitigata fuit, & sternutatio molesta ablata. *Petrus Forestus.* obs. 127. lib. 10. De Cerebri morbis.

Sectio vicesima.

Pro Stomachi ardore.

Curatio hujus mali duobus perficitur: Primum est, ut ardor ille sedetur; alterum, ut causa tollatur, ne idem malum revertatur. Prius perficitur iis quæ fervorem humorum temperant, & ebullitionem tollunt unde datur conserva rosar. fructus acidi, & eorum succus, ut malum citrium, granatum, berberis, vinum absynthites, panis medulla, aceto, & aliis succis acidis imbuta. Vel,

R. Conserv. ros. vitriol. ʒʒ. cydon. condit. ʒii. rob. ribes ʒʒ. spec. diatrion, fantal. diarthod. abbat. an. 3ʒ. syr. cydon. q. l. F. Electuar.

Imprimis verò utilia sunt, quæ istam ebullitionem tollunt, humorem quasi imbibendo & præcipitando, vel ut facilius deferbeat, faciendo, aut ejus qualitatem tollendo in quem finem præcipue commendatur creta alba, quam vulgus etiam inter iuræ-
Elæa numerat, nux mosch. bolus arm. oculi cancri, C. cervi, lapides carptionum, grana thuris. Hinc sequentia commendantur,

R. Nuc. mosch. ʒj. cretæ ʒij. sacch. ʒij. F. pulvis. dosis ʒʒ. vel ʒj.

R. Nuc. mosch. macis, rosar. an. ʒʒ. sacch. alb. ʒj. cretæ ʒij. F. Pulvis. Vel,

R. Nuc. mosch. ʒʒ. croci gr. ij. G. cervi ulli ʒij. cret. ʒʒ. sacch. in
aq.

aq. portulac. dissolut. q. l. F. rotule.
Vel,

R. Crete ʒj. bol. arm. ʒij. ros.
rub. margar. præp. an. ʒß. macis
ʒj. sacch. alb. in aq. ros. dissolut. q. l.
F. Morsuli. Vel,

R. Conserv. ros. vet. ʒj. ocul. can-
cri præp. bol. arm. an. ʒß. cum. syr.
conf. nuc. mosch. F. Electuar. *Daniel
Sennertus. practic. lib. 3. part. 1. sect.
cap. 16.*

Sectio vicesima prima.

Pro Stomachi dolore.

AD virum quendam accitus sto-
machi dolore vehementi labo-
rantem, cum decoctum flor. chamæm.
in cerevis. communi præbuissem, e-
missis ructibus, & in sudorem solu-
tus, incantamenti instar omnis dolor
evanuit; ut nullis aliis præfidiis opus
fuerit uti. *Petrus Forestus. obs. 20.
lib. 18. De Stomachi Affectionibus.*

Præceptor meus *Elidæus* hoc se-
quenti medicamento utebatur.

R. Electuar. de dactyl. seu dia-
phænic. ʒß. philon. rom. ʒij. cum
aqua chamæm. fiat Potio. Hoc eti-
am in simili casu adhibuit.

R. elect. diaphænic. ʒvj. philon.
rom. ʒj. aq. fl. chamæm. ʒij. F. Po-
tio.

Nos mulierem quandam simili do-
lore correptam, cum elect. diaphæ-
nic. & alia non juvarent, hoc solo
fotu curavimus.

R. Rad. alth. ʒß. fl. ros. rub.

chamæm. summit. absynth. an. M. j.
coq. in aq. chamæm. & aq. com-
munis, q. l. pro ʒijß. in fine ad-
dendo vini Rhenens. opt. aq. ros. &
aceti, an. parum. F. Fotsus quo om-
nis dolor cessavit adeo illud medica-
mentum approbavit, ac divinum
appellabat, ut memoriz inscriberem,
ut alios simili malo laborantes à do-
lore curarem. Alia etiam mulier
dolore stomachi intolerabili crucia-
ta, post remedia universalia, hoc se-
quenti fotu ab omni dolore incanta-
menti instar fuit liberata.

R. Absynth. commun. & roman.
fl. chamæm. ros. rub. menth. exsic-
cat. an. M. j. sem. sumach. myrtillor.
an. ʒß. fl. melil. p. j. coq. in aq. pro
ʒijß. colat. add. spec. diatrhod. ab-
bat. ʒijß. aromat. rosat. ʒj. aq.
ros. ʒij. aceti ros. ʒijß. iterum semel
bulliant, & F. fotsus pro ventriculo.
Petrus Forestus. obs. 22. lib. 13.

De expertis ad stomachi dolorem
est hoc.

R. Pulv. Caryophyll. ʒij. aq. decoct.
organ. ʒijj. sacch. alb. ʒj. detur ca-
lidum in potu in aurora. Solet se-
dare stomachi dolores, & singultum
à frigido provenientes. *Barth. Monag-
nana. conf. 10.*

Pro stomachi dolore causato à je-
coris fervore, & ventriculi algore,
nullum mihi tutius medicamentum
videtur rheo; quod & crudam pitu-
itam & bilem clementer expurget,
obstructionesque mirifice summove-
at quare si bis saltem in mense bo-
lum ex rhei ʒj. & tantundem spec-
hier. gal. melle rosato solvente, para-
tum

rum devoraverit, nulla purgatio tutior efficaciorque deprehendetur ad doloris præcautionem. *J. Zeechini.* consult. 54.

Sectio vicefima secunda

Pro Stomachi Exulceratione.

Cum aliquando vir quidam ab imperito medico purgantem medicinam hausisset, cui ad accelerandam evacuationem acrida quedam & erodentia fuerant admista, tantus dolor ventriculi ortus est, ut trium hebdomadam spatium per os nihil ferè sine immensi loci exulcerati dolore assumere potuerit, & fame penè enecaretur medicis incassum laborantibus, tandem quod propria ratio & experientia suggerit, usus est tragacantho cum aq. fl. rorismari misto, cujus fragranti tenacitate ulcus consolidatum, & multos postea annos vixit incolumis. *Tbo. Bartolinus.* hist. 21. cent. 6.

Sectio vicefima tertia.

Pro Stomachi imbecillitate.

R Cassie ʒʒ. spec. hier. ʒij cum facch. F. bolus. sumat in aurora. nullum est medicamentum præstantius ad ducendos vitiosos humores in ventriculo hiera ipsa. Sequenti die pro præparatione humorum

sumat in aurora ʒj. oxymel. simpl. postea reiceretur bolus hieræ. præterea pro roborando ventriculo exterius utatur hoc linimento.

R. Ol. nard. mastich. an. ʒijʒ. vini gener. ʒij. bulliant ad consumptionem vini, deinde adde mastich. cinam. pulv. absynth. an. ʒj. cum cera. F. linimentum. quo illinatur stomachus ante cibum. *Rodericus à Fonsea.* tom. 1. consult. 67.

Sectio vicefima quarta.

De Stranguria.

ΣΤΡΑΓΓΥΣΙΑ (in σπᾶγι gutta & σπῶν urina) est urinæ guttatim facta cum vel sine dolore & continuo ad mingendum stimulo, excretio. Cause sunt humores acres, calculus, intestini recti, uterique inflammatio, pus à renibus ad vesicam transmissum, quæ omnia expultricem vesicæ facultatem, propter affectum sphincterem, stimulo, hunc introducunt affectum. cause externæ sunt vini, cerevisiæque ferululentæ potatio, crudorum alimenterum leguminumque esitatio, &c. mixtus est affectus ex ischuria & dysuria.

Subsectio unica.

Pro Stranguria.

Mhi adhæsit Stranguria cum insigni dolore, ultra tres septima-

timanas; & nihil æque juit, ac decoctum malvæ cum syr. viol. quo & alios multos postea simili malo laborantes curavi. Verum cum postea urina facile efflueret ob debilitatem vesicæ nimis fortasse relaxatæ, à decocto illo abstinui; & vesicam roboravi inunctione olei myrtei & mastich. *Petrus Forrestus. obs. 4. lib. 25. De vesicæ morbis.*

Quidam stranguria laborans, consulente Antonio Harvero Medico Hagbano, brassicam rubram decoxit cum jure vervecis, eoque jure utens, insperso paucis pulvere nuc. mosch. curatus fuit: fortè ex frigiditate hoc malum contraxerat. Chirurgus *Harlochiu Delphensis* hoc modo stranguriam tollebat.

R. Flor. chamæm thymi. an. q. f. fol. senæ ʒij. coq. in aq. chamæm. hujus expressionis cyathum propinabat: ad causam frigidam recte valere arbitror. verum Pharmacopœus meus, cum aliquando stranguriam pateretur, ex largiore potu vini, capiebat aquam rosæ. cum album. ovi concussam, & ad medium scutellæ ebibeat, quo seipsum, tum alios curabat. alius cum modo dysuria, modo stranguria afficeretur, ex mulierculæ consilio decoxit fl. chamæm. cum lacte bubulo; & ita seipsum curavit. lac ardorem mitigabat, & flores chamæm. lotium provocabant. *Petrus Forrestus. obs. 3. lib. 25.*

Mihi semper profuit vinum rhenanum ad stranguriam propter recentem cerevisiam illatam. quod si in pagis degens, ubi vinum non esset,

apud ægros, cogebar cerevisiam bibere recentem, sumpta nuce myristica, ab hoc malo levabar. cum ex cerevis. rec. stranguriam quidam incurrissent, solo sevo candellæ umbilico inuncto, se ipsos curabant: alij solo cochleari oxymel. epoto, id malum à se depellebant: sed & foliorum ribes nigræ odor, multoque magis corundem decoctum id vitium emendare expertum habemus, idem. obs. 2. lib. 25.

Stranguriam lapides cancerorum sanare docet *Jo. Helmontius tract. à sede anime ad morbos.*

Datur decoctum malv. & emulsiō 4. sem. frigid. & papav. alb. *Jo. HERNIUS* ad aphor. 22. sect. 3.

Mane & principio mensis utatur hoc potu ordinario.

R. Sem. alth. malv. ad. ʒiij. cicer. rubr. rec. ʒiij. sem. 4. frig. maj. an. ʒiij. hord. mund. p. ij. caric. ping. num. ix. scab. rec. num. vij. liquir. ras. ʒvj. F. decoctio in aq. fl. iij. ad medietat. consumptionem, quotidie mane & vespere ʒʒ. sequentis pulv. admittat.

R. Trochisc. alkikengi. cum opio ʒiij. oculi cancri. ʒj. sacch. penid. ʒʒ. M. F. pulvis. superbibat de hoc liquore.

R. Syr. jujub. viol. an. ʒʒ. spir. terebinth. gt. v. aq. parietar. viol. alth. an. ʒʒ. M. pro mitigatione doloris penem affligentis, hoc fomento utatur.

R. Fl. malv. verbasc. viol. alth. an. M. I. sem. lini. fenugrec. an. ʒʒ. farin. fabar. ʒij. coq. in f. q.

lactis vaccin. pro fotu. Hoc però inungatur.

R. Mucilag. sem. lini. fenugræc. extract. cum aq. portulac. an. $\mathfrak{z}\beta$. potmac. opt. $\mathfrak{z}\beta$. vitell. ovor. num. ij. camphor. $\mathfrak{z}\beta$. opii. gr. v. butyr. rec. & insulsi. q. l. F. linimentum. Jo. Petrus Lotichius. obs. 9. cap. 5. lib. 4.

Sectio vicefima quinta.

De Strumis.

Vide supra sectione Octava.
De Scrophulis.

Subsectio prima.

Pro Strumis in collo.

Premiſſis debita purgatione & vengſectione, hoc topicum adhibeatur.

R. Lentium cum aceto excoctar. $\mathfrak{z}\text{iiij}$. succ. apii. depur. $\mathfrak{z}\text{ij}$. sem. coriandr. $\mathfrak{z}\text{ij}$. cum adipe porci masculi F. cataplasma extend. super lintea, & bis in die affectis locis applicetur. Item

R. Puvi. fol. & rad. tuſſilag. $\mathfrak{z}\text{ij}$. farin. sem. lini. $\mathfrak{z}\text{j}$. cum adipe ſuillo F. cataplasma. Interim ut electuarium nostrum in hunc usum maxime probatum ſumat etiam atque etiam hortamur est tale,

R. Oſſium. gallin. elixat. oſſium vertebr. human. an. $\mathfrak{z}\beta$. troch. de

viper. $\mathfrak{z}\text{ij}$. ſcord. margarit. an. $\mathfrak{z}\beta$. mell. deſpumat. q. l. F. electuar. ſumat bis in die ad $\mathfrak{z}\beta$. manè & velperi dum it dormitum. Jo. Zecchini conſult. 70.

Lenita alvo melle roſato ſolut. & mamma, vel hiera Gal. cum caſſia, humores ſunt præparandi decocto roſinar. betonic. porrag. ſcrophular. adjecto ſyr. de beton. de eichor. & oxymel. ſimpl. poſtremo humores ſunt deturbandi inſuſo agar. & rhei, vel carapotiiſ cochiis. demum exhibeatur decoctum ligni ſancti cum roremar. ſcrophular. cichoraceis & ſantaliiſ albiſ per plures dies. Pro tumore reſolvendo laudo maxime emplaſtrum diachyl. magni ireati. ſi in ſuppurationem abit, applicetur diachylon gummatum facta ſuppuratione, apertoque loco, ad mundificationem, à melle cum pulvere myrrhæ & ireos, vel ab unguento baſilico & apoſtol. non eſt recedendum quo in caſu nec pulvis aſphodeli aut ſloris æriſ improbatuſ, mox pro implenda carne uti licebit unguento diopompholig. vel de beton. vel iſidiſ; tandem ad cicatricem inducendam utatur unguento inſcripto, quod eſt in frequenti uſu clariffimiſ viriſ.

R. Ol. laurin. aq. vitæ ceruſſ. pulver. an. $\mathfrak{z}\text{j}$. alumin. $\mathfrak{z}\beta$. ſaliſ commun. $\mathfrak{z}\text{ij}$. M. F. unguentum. Jul. Caſar Caudinus conſult. 112.

Subsectio secunda.

Pro Struma coxæ innata ingentis magnitudinis.

Mulierem quandam strumæ coxæ innatæ multos annos miserabiliter vexabat. Ad eam jam magnitudinem excreverat, ut occupante ea coxam ipsam ac crus, ambulare non posset, quo factum ut jam quinquennio misera in lecto jaceret: nec ex Medicis ullus inveniebatur, qui aut ferro aut alio quovis medicamento tollere tam ingens malum auderet: quare omni spe destituta, me cum junior adhuc esset ad se vocans, operam nostram deposcit, lachrymis urget, & precibus, ut quamlibet miserabile, ali-quod tamen ei præsidium asseram: mori se malle quam in tanta miseria & calamitate vitam ducere: moverunt me, fateor, infelicis mulieris lachrymæ: ac propterea rem sanè arduam, & quam nullus qui sciret attentasset, aggressus, strumam ipsam ea potissimum parte, qua coxæ pendebat, vinculo diligo & quoniam refecanda crassitudo palmo plenior erat, singulis quibusque diebus vinculum ipsum arctiusnecto, donec pars media refecaretur: tum candenti ferro, quod superest scindo, sanguinem supprimo, & mulierem fere mortuam resumens molli cubiculo recreo; ac curiosa dein observatione, idoneisque medicamentis rite prope-dens, divino tandem auxilio

eam in pristinam sanitatem reduco. Tanta autem fuit præcisæ carnis moles, ut pondus 60. Librarum excederet. *Antonius Benevenius. cap. 14. lib. De mirandis morborum & sanationum causis.*

Subsectio tertia.

Pro Strumis.

Post venesectionem & purgationem foveatur pars affecta spongia in aqua calcis expressa & arcte alligata per decem dies, excipiatursuffumigium ex lapide pirite extincto in aceto fortissimo, bis in die per infundibulum cujus tubulus totum tumorem contineat; postea applicetur emplastrum de *Vigo* quadruplicato mercurio, cujus singulis uncis addatur vitrioli romani 3j. & tantundem gummi ammoniac in aceto solut. *Lazarus Riverius. obs. 76. cent. 1.*

Virgo quædam decem annos nata tumores duos & strumosos patiebatur in tribus digitis, qui curati fuerunt suffitu aceti supra lilices candentes coniecti mane & serò per mensem integrum continuato, hoc remedium à *Galeno* miris laudibus effertur ad tumores scirrhosos discutiendos. *Samuel Formis. obs. 49.*

Puella quædam quatuor annos nata laborabat scrophulosis tumoribus circa collum & aures valde eminentibus: consuluit aliqui parentibus ipsius, ut eam pediculis corripissent, qui tandem ulcera toti capiti in-

inferre possent, per quæ materia morbifica, humor scilicet pituitosus in magna copia ritè evacuatus est per aliquot menses; & ægra tandem liberata fuit absque alio remedio. *Simæon Jacoz.* obs. 20.

Armoricus quidam à pluribus annis strumis circa collum & sub utraque axilla laborans tandem ab illustri D. *Gabriele Harduino de Sainct Jacques* nosocomii charitatis *Lutetiani* Medico ordinario in hunc modum curatus est. Premissis universalibus cataplasma ex foliis cucumeris asinini leuiusculè confusis, partibus tumentibus admovit; præscriptaque dieta tenui, nec non modice exsiccante altera die opiata sequens præscripta est.

R. Turbith. hermodact. an. ʒij. rad. utriusque scrophular. ʒj. rad. angelic. ʒij. sol. senæ ʒß. scammon. crudi ʒiij. F. omnium pulvis, & excipiat cum syr. ros. pallid. dos ʒij. addendo cuilibet, mercur. sublimati dulcis gr. xx. qua alternis diebus per xv. dies repetita, nec non renovato cataplasmate disparuerunt tumores omnes scrophulosi, absque sectione, aut eradicatione ulla & sic sanus & incolumis evasit. *Lazarus Riverius.* obs. 10. Inter observationes hinc inde decerpas.

Novi plures qui in strumosis tumoribus digitalis floribus valde confidunt: quos quidam in butyro majali quot possunt immittentes curant insolandos per æstatem; alii cum adipe porcino miscunt, & sub terra desodiunt per quadraginta dies.

Utrique flores cum unguento reservant, unâ linteis inducunt & tumoribus applicant: hosce tumoribus discutiendis vel maturandis ulceribus detergendis vel explendis sufficere, ferunt se expertos. quinto & sexto quoque die diacarthamo purgant, interim continuo decoctum herbæ robertianæ præbent pars ulceris rubens parte unguenti tenuiore inungatur; pars autem unguenti crassior linteamini imponatur, quod nunquam mutetur sunt qui novellæ & primæ erumpentia plantæ digitalis germina accipiunt, eorumque succum expressum in butyro coquant ad succi consumptionem; atque hoc novo succo addito bis terve repetunt. D. *Bater* referente *Jo. Rajo. Catalogo plantar. Angliæ.*

R. Fol. lamii albi M. J. calefiat inter duos lateres calidos, & tumori applicetur cum unius noctis spatio ut plurimum aperit. Electuarium fl. genistæ pulv. & melle rosato exceptum ad scrophulas expertum, si eo quis utatur continuè. *Jo. Rajus. Catal. plantar. Angliæ.*

Homines fide digni observarunt strumas aliosque tumores aboleri, si pars affecta affricetur ad manum cadaveris humani, ita enim sensim evanescere tumores, prout sensim putrescit cadaver; quod tardius hieme, citius æstate contingit. *Ibn. Barbolinus. histor. 66. cent. 3.*

Nos pluries vidimus, præmissis universalibus, brevi tempore & facilliter strumas curatas, non alio medicamento, quam aloë, si nempe ipsi-

us folia (præsertim æstate, tunc enim abundant copioso humore) sub cineribus calidis aliquantisper posita, per longum & per medium dissecta super strumas quotidie apponantur: mundant etenim & abstergunt ulcus, humorum putredini summopeiè resistunt & vulneraria facultate prædita citissimè ulcus ad sanationem perducunt. *Dominicus Panarolus.* obs. 22. pentecoste 4.

Sequenti remedio pluries unico mense strumas evanuisse prægrandes vidi: ac subitò præfocationem à venenoso fungo illatam curari.

R. Spongiæ marini in carbonem combustæ ℥iij. ossis sepis usli piper. long. zinzib. pyrethr. gallar. salis gemmæ, calcis testarum ovor. an. ℥j. M. cum aqua stillata ex præfatis spongiis. & exsicceatur paulatim. Accipe hujus pulveris 3℔. cum sacch. 3℔. decrefcente Luna, ut paulatim liquatus deglutatur, vel fac illin-ctum & boccium disparebit. alii defectu spongiæ sumebant pilosam excrefcentiam sylvestribus rosetis innascentem, exteriori cortici castaneæ persimilem, hirtam hispidamque, cujus solius pulvere utebantur feliciter. Item usus sum hoc unguento in strumis & scirrhis.

R. Ol. laurin. ℥viiij. oliban. mastich. gummi arabic. resin. abiegn. an. ℥iij. destilla tum iterum destilla cum cineribus clavellatis. *Jo. Helmontius* tractat. cui tit. *Tartarus non in potu.*

Sectio vicesima sexta.

De Studendi modo.

Post prandium quiescas à studiis donec tres horæ elapsæ fuerint, neque post cenam studiis incumbas: siquidem in multam noctem studia protrahere, & matutino tempore in lecto stertere, non solum fluxiones parit verum etiam ingenio officit. *Jo. Crato* consil. 13. lib. 4.

Sectio vicesima septima.

Pro Sublimati veneno.

Vir quidam famulam percussit, quæ ira percita, hinc inde vindictam quærens in mentem revocat suam dominam sublimatum cum argento vivo pro fucandis genis coxisse, ac in mortario sub lecto reposituisse, ad quod accedens, ejus portiunculam 3℔. pondere accepit, quam duobus pullis prandio destinatis, altero asso, altero verò elixo, clam indidit: ex quibus cum herus ac uxor uterum gerens, filii & servi, simul & catus quidam comederent, omnes in vomitum & symptomata gravissima inciderunt; quibus per totum illum diem ac sequentem noctem miserè laborarunt. vocatus ego, videntisque omnes angi, ac in vomitum pronos, causam unicam

ac communem omnibus esse dixi, eamque venenum fuisse certus eram. proinde nulla data mora ad evomentia medicamenta confugimus; inter quæ numerare licet lapidem bezoar, sed præcipuum vomitorium, & quod inter cætera palmam obtinuit, ut experientia tunc deprehendi, fuit aqua naphæ, cujus, singulis singulas libras tepidas bibendas propinavimus, à cuius potu omnes multa evomere, & melius habere visi sunt. At postquam satis evomuerunt, ad theriacam devenimus, & hoc conditum.

R. Conserv. acetos. citri ℥liij. smaragd. ℥ij. scordii. ℥ss. terr. lemn. ℥liij M. & cum syr. de acetos. citri F. conditum. & sol. auri in-auretur. iis remediis, & jusculis pinguibus, nonnullis etiam adhibitis clysteribus, veluti cordi admotis epithematibus, sanitati intra triduum fuere restituti. *Amatus Lusitanus.* cent. 1 curat. 64.

Sectio vicefima octava.

De Suffocatione uterina.

Vide supra lib. 8. sect. 15. De hysterico affetu.

Subsectio prima.

Pro Suffocatione uteri.

G Albanum dissolvimus cum modo dico aceto, & in corio rotundo extendimus, & umbilico mulieris apponimus. hoc remedio infinitas præfocatas curavimus, & à paroxysmo excitavimus. pessus etiam in hunc modum paretur.

R. Gall. mosch. ℥ij. cinam. solii macis, caryophyll. an. ℥j. ambr. mosch. an. gr. iiii. ladan. styrac. an. q. s. cum aq. ros. mosch. F. veluti suppositorium utero indendum. *Petrus Forestus* obs. 31. & schol. lib. 28. *De morbis mulierum.*

Cum viderem virginem suffocatione uteri ex semine retento miserè torqueri, imperavi ut emplastrum contra matricem quo nos uti soleamus, pudendo muliebri apponerent; quod cum fecissent, ilico ad miraculum cessavit uteri suffocatio. emplastri nostri hæc est descriptio.

R. Gall. mosch. alipt. mosch. styrac. calam. ladan. puriss. mastich. an. ℥j. xyloaloes, xylobalsam. carpobalsam. galang. cyper. an. ℥iij. ros. rub. ℥jss. ceræ novæ lbss. pulver. pulverizentur & cum terebinth. q. s. F. emplastrum ut artis est; hujus accipio ℥j. & obduco in circuito galbano in forma rotunda, & umbilico appono; & inveni sæpe magnam utilitatem quotidiana experientia. Alia muliere suffocatione uteri laborante, cum neque emplastr. contra matricem, neque

que male olentibus naribus admotis excitari potuit, tandem nos vocati plumas perdicis uistas naribus admovimus & mox ad se rediit. postea etiam eodem malo subinde recurrente, semper eodem remedio fuit restituta: tales igitur plumæ à quadam proprietate juvant. quare cum aliæ plumæ combustæ idem tam efficaciter non præstant, has semper deinceps paratas habere volumus. Quædam puellæ nobiles pefso ex thymo cum panno lineo subdito, à paroxysmis ilico restitutæ sunt. Ad idem valet pessus ex floribus roris-mar. Novimus alias sola masticatione sem. levisnici, semel paulatim deglutendo à paroxysmo fuisse liberatas. *Idem* obs. 32. & schol. lib. 28.

Cum globulum ex assa fætida & castor. pro odoratu naribus admovissemus, & hunc pulverem sequentem sumplisset, cum exigua cerevisia, accessio licet gravior cessavit.

R. Rad. gentian. sem. dauci oftrut. (I. imperator.) an. ʒʒ. F. pulvis subtiliss. post tres dies redeunte uteri suffocatione adeo violenta, ut pro mortua haberetur, dedi ex cerevisia 3j. pulv. matricalis, qui ita describitur à *Leonello*.

R. Rad. dictam. sem. dauci. an. 3j. cinam. el. cass. lign. meliss. an. ʒij. croci orient. ʒʒ. castor. rec. ʒj. M. F. pulvis. sed accessio adeo erat violenta, ut neque pulvis juvaret, nec odor assæ fætidae & castorei, nec plumæ perdicum uistæ, quæ omnia tamen sæpe juvare solebant. *Idem* obs. 33. lib. 28.

Subsectio secunda.

Pro Suffocatione uteri.

PER os exhiberem decoctum tale.

R. Galang. zedoar. el. bacc. lauri, rad. ligustici. an. 3ij. gran. & rad. pœon. an. 3j. sem. cumini. ʒij. sem. dauci, pastinac. sylv. an. 3j. coq. in aq. fl. tilia, betonic. & matricar. an. lbj. ad casum tertiæ partis. de colatura dabis manè & serò cochlearia v. vel vj. calide. decocto exhausto, darem de sequenti pulvere, quem sæpe in sedando dolore ac strangulatione matricis non sine fructu sum expertus.

R. Sem. dauci ʒʒ. sem. pastinac. sylv. 3ij. rad. pœon. & gran. ejusdem excortic. an. ʒij. rad. ligustic. sem. cumin. an. ʒij. anterior. ossis cranii humani ex sutura coronali usti. cinam. el. an. ʒij. baccar. lauri. zedoar. el. an. ʒiiij. fol. betonic. rad. bistort. an. 3j. succini albi, ammeos feseleos, an. 3ʒ. redigantur singula in tenuissimum pulverem & M. dosis manè & serò 3ʒ. cum aqua matricar. beton. & modico vini albi clari.

Nicolaus Florentinus etiam laudat in tali casu pulverem gentian. in vino calido oblaturum, & scribit hunc pulverem dolorem ventosum ex flatu crasso inflativo, tum proprietate, tum qualitate sanare. & addit, dicunt quidam quod curat dolorem præsentem & præservat à futuro. Ad

extra

extra applicarem emplastrum de Galbano factum, & de baccis lauri, an. q. f. & applicarem sumini, vel solum emplastrum de baccis lauri, præcedentibus tamen fomentis carminantibus & anodynis sive humidis sive siccis. *Jo. Nevius. consil. 35. lib. 3. consil. Cratonis, &c.*

Cum uteri suffocationes in enixis eveniunt matrice etiam optimè purgata; nihil utilius semine dauci saccharo incrustato deprehendi, & usu confirmavi. *Abraham Seylerus. epist. 31. lib. 6. consil. & epist. Cratonis. &c.*

Frictionibus & ligaturis pedum, & præscriptis subsequentibus paroxysmum inhibuimus.

R. Castor. ℥iij. ass. foetid. ℥j. galban. ℥iij. cum cera q. f. F. pomum, teratur manibus, & odor naribus percipiatur. Item;

R. Pulv. fol. artemis. puleg. ab. synth. meliss. an. ℥iij. sem. cumini, angelic. an. ℥j. galban. ℥j. cum cera & terebinth. q. f. F. emplastrum extensum corio ventri imo applicetur in forma accommodata. *Gregorius Horstius. obs. 11. lib. 5. De Morbis Mulierum.*

Quidam accipiebat septem circiter domunculas cochlearum, easque in pulverem subtilem redactas prunis inspergebat, jubebatque sceminas hysterica parte inferna fumum exciperet, sincere affirmabant omnes sentire se, ac si quis filo matricem ad locum suum detraheret; quod postea sæpissimè à pluribus probatum, semper efficax compertum fuit. *Jeremias Marqum. obs. 36.*

Sectio vicesima nona.

De Suffusione.

Vide supra, lib. 3. sect. 31. De Cataracta.

Subsectio prima.

Pro suffusione & dolore oculorum acerbo.

M Edicamenta ocularia externa primum gratia solius doloris sunt adhibenda, quocirca præter solum ex decocto sænugræci, abjecta prima & secunda ebullitione, cum spongia factum, præter cataplasma ex carne pomorum dulcium sub cineribus concoctorum; vitello ovi asso, pulvere sacchari, tantillo croci, lacte muliebri & aq. fornic. exceptis; ego mirum in modum laudo solum factum cum frusto carnis vituli in aqua chamæm. calefacto, ac pulvere sacchari supersperso, vel cum vesicula hæedi vel agni oleo amygdalino dulci recens parato repleta. Sedato dolore, si cataracta non videatur perfecta, ita ut medicamentis discutientibus auferri posse commodè videatur, laudo aquam viridis æris; laudo & medicamentum *Galeni* 4. local. quod ex felle cum melle & succo marrubii conficitur. Linctus & sufflatio etiam non sunt improbanda, potissimum si fiant masticato semine foenic. dulcis, liquor etiam stillatitius recens euphrasie, ac tandem ex trochi-

viperinis prius in succo chelidon. maceratis mihi probatur. intus vero ad discutiendam materiam oculis impactam, nil præstantius reperiri unquam poterit decocto viperarum in aquis ocularibus parato. Pulvis etiam carnis accipitris assæ, cum pulvere verbenæ & foenic. ex aqua euphras. datus est miri usus. Præ cæteris ego usitatum habeo florem nucis moschatæ cum conserv. euphras. *Jal. Cesar. Claudinur.* consult. 56.

Subsectio secunda.

Pro Suffusione.

EX iis quæ longa experientia cognovimus, laudamus inter cætera, ut juvenis aliquis puellus aut juvencula suavem habentes anhelitum, insufflent leniter in oculum laborantis mane jejuni, ubi prius os abluerint aqua pura, in qua hora una aut altera macerata fuerint semen foeniculi, nux mosch. & cinnamomum. Postea verò lingua lambent oculum, mandent autem prius semen foeniculi & euphrasiam. *Jac. Sylvius.* consil. 64. lib. 7. consil. *Cratonius,* &c.

Mulier quædam *Luætiæ* aqua è *Phœnicea* anagallide distillata multos suffusione laborantes liberavit. Potest distillari cum melle. *Ja. Hollerius.* lib. 1. De Morbis internis, cap. 21.

Duo præ cæteris in hunc usum collyria maximè probamus. Unum est, paretur panis ex tota farina, cum sutz, chelidonis, euphras. beton.

& foeniculi pulveribus, melle addito, qui excoctus, & recenter ex furno extractus, in partesque dissectus intra vasa duo stannea vel argentea concluditur, inde aqua quædam colligitur, quæ guttatim in affectos oculos instillata mirificè conducit. Hoc serpe felici cum successu citra noxam ullam expertum est præsidium. Alterum est,

R. Fol. viol. alb. M. j. sem. raphan. hortens. 3j. ammoniac. 3ß. M. & pulverizata magerentur horis viginti quatuor in aq. foenic. 1ßj. deinde in bulliant unica levi ebullitione, colentur, & percolato adde succi foeniculi depurati 3j. balsami opt. 3iij. Hic liquor mane & vespere instillatus corpore (ut decet) prius exactè purgato, non solum præstatum vitium tollit, verum etiam antiquas oculorum ægitudines ita deterget & dissipat, ut cataractam etiam citra ferrum mirabiliter auferat. Interim verò ut capitis & oculorum excrementa prorsus dissipentur, atque hæ partes roborentur, ligni Indici decoctum per triginta aut quadraginta dies epotum cum simplicibus ocularibus paratum maximè opportunum fore non dubitamus. in hunc modum parabitur.

R. Lign. sanct. 3iijß. sarsaparill. 3ß. rad. cassias. 3ij. infund. per diem & noctem in aq. 1ßiij. deinde in bulliant ad consumptionem medietatis, in fine adde ad ebulliendum euphras. chelidon. verben. foenic. beton. an. p. j. colentur & 3vij. vel vij. in aurore propinentur & sic provocetur

cetur sudor, capite tamen & oculis ab incallescencia defensus. *Jo. Zeebi-um* consult. 27.

Inter localia, aqua quæ ex pane, cui pulvis seminis scenic. & rutæ cum modico melle admixtus sit, recensiter ex furno extracto, ac inter duo vasa stannea concluso colligitur, oculo guttatim instillata mihi placet. *Hier. Mercurialis*. tom. 1. consult. 87.

Præclare suffusioni opitulatur sequens aqua stillatitia frequenter oculis illita.

R. Fol. recent. exsiccat. tamen scenic. rutæ, euphras. beton. verben. tormentill. gallitrici, anagallid. chelidon. an. M. j. fl. ros. sylvestr. cichor. agrimon. periclymeni, an. M. β. contrusa omnia misceantur, & cucurbitulæ vitreæ imponantur, quibus admisceantur mell. virgin. lbv. urinx infantis, vini generosi, roris coelestis mensibus *Majo & Junio* per sceniculi virentis herbam mundissimo lintelo collecti & expressi, an. lbij. qui liquores adfundantur herbis & per quatuordecim dies digerantur vitro bene clauso, in ventre equino, & tandem in balneo cineris artificiosè distilletur aqua, quæ ter ad fæces sicari incipientes reffundatur, ac subinde iterum distilletur. *Franciscus Joel*. practic. lib. 2. sect. 1.

Vidit *Jo. Crato* Monachum quendam novem dierum spatio à præceptore suo ex suffusione facillimo remedio curatum, radicibus nempe sceniculi in vino coctis, & decocto oculis applicito. *Hier. Reusnerus*. obs. 35.

Puer vel Puella octo annorum jejuno stomacho mastichet rosam unam recentem, & post masticationem statim oculos lambat. *Jo. Baptista Mentzerus*. consil. 84.

Sectio tricesima.

Pro Sugillatione seu oculi macula.

Post venesectionem & purgationem, & cucurbitulas scapulis appositas, ne plus sanguinis efflueret, leviter repellentia, ut albumen ovi cum aq. rosac. concussum & lacte muliebri apposit. Postea sanguinem calidum columbarum ab alis distillantem instillavimus ad majorem discussionem, nonnulli hæc muliebri cum paucis thure infundunt, alii nobis satis fuit sanguis columbe vel furturis, alioqui ad magis discutientia venissemus, quæ ad inveteratas & denigratas sugillationes præscribuntur, ut est aqua raphani, succus absynth. cum melle mixtus livorem oculi tollit, quod nos in pauperibus utimur. Quidam initio caseo recenti utuntur. *Petrus Forestus*. obs. 8. & *Schol.* lib. 11. De morbis oculorum.

Pppppp Sctio

Sectio tricesima prima.

De Sulphuris Balsamo.

IN aliquot curationibus hactenus recensui certa experimenta cum ratione conjuncta, quibus ostenditur quid oleum seu balsamum sulphuris praestet in externis morbis, quaeque ipsius vires sunt. Nunc ut studiosus medicinae omnes ejus facultates plenius cognoscat, breviter & summum eas exponam. habet attrahendi peculiarem vim hoc oleum, leni contactu vel illitu sanat ani fissuras, fistulas, apostemata, pruritum, proidentiam, mariscas, & alia ani vitia, anthracem etiam & apostemata omnia, aurium dolorem, tinnitum, exulcerationem, vermes & alia aurium vitia arthriticos item morbos. Calefaciendi vim habet non excellentem ratione mixtionis & compositionis. conglutinat & consolidat omnia ulcera & vulnera. carnem mirifice ac citissime generat. cancrum etiam, canitum, catum ab alio, capitis ulcera, colicam, cutis loreditates omnes, contusa membra, & cranium fractum sanat contactu vel illitu. emollit dura, dolores, dislocationes membrorum, fissuras labiorum, & aliarum partium, frigidos morbos, faciei ruborem, pustulas, gallicam scabiem, haemorrhoides caecas, earumque dolorem, humidus morbos omnes sanat illitu, mamillarum etiam duritiem, tumorem, exulcerationem & cancrum, & mor-

bus animalium venenatorum; maculat etiam & mundificat. curat etiam paralytin, paronychiam, poly-pum, podagram, pruritum, pediculos necat, pus generat, rumpit apostemata ad maturationem perducta, mundificat eadem. curat scabiem omnis generis illitu; ut & spasnum, sanat illitu tumores, tubercula, tibi-arum ulcera, vulnera quaecunque, vomicas, varices, varos, ulcera recentia, antiqua & putrida, & ustionem ex quacunque causa. *Martini Rulandus. cur. 92. cent. 1.*

Scroderus in Pharmacopoea sua Medico-chymica ita describit balsimum sulphuris *Rulandi*.

R. Fl. Sulphur. vel sulphur. puri ℥j. ol. vapor. express. vel nocum ℥ss. vini generosi ℥ij. maceantur per dies octo lento igne, aliquoties agitando. Postea coquantur lente ad vini consumptionem, tandem cola, & serva usui.

Sectio tricesima secunda.

De Surditate.

KAPOTIS, Latine Surditas, auditus est abolitio. Ejus causae sunt vapores bilioli, aut humores crassi, nervos auditorios obstruentes, & facultatem auditricem interceptantes, cerebri item intemperies ac lesio in parte illa ubi nervi auditorii originem habent, rursusque ejus, vel non generantur, vel non transmittuntur spiritus. Externae & procatastiae causae

causæ sunt, violenti circa aures ictus, tumores, abscessus, corpora exteriùs intra aures delabentia, &c.

Subsectio prima.

Pro Surditate.

Cum satis purgata esset mulier quædam surditate laborans, vetula quædam illi consuluit, ut granum unum vel alterum moschi opt. in bombace misceret, & auri perpetuo imponeret. Hoc remedio præter omnium spem ab omni surditate liberata est. Ego multos quidem, quibus auris sanie longis tempore maderet, curavi sola imposita bombace vel cottone, in quo moschus resorvatur, quod & aures exsiccat, & simul surditatem tollit. Mulier quædam oleo murino (mures enim recens sine pilis macerabat oleo) utebatur cum miraculo ad aurium surditatem. *Gisbertus Horstius* aquam ex illis distillabat & eam in aures immittebat. *Arculanus Medicus* suo tempore insignis, in nono ad *Almanforem*, scribit moschum cotto involutum, & in aurem positum egregiam prærogativam habere: in curando surditatem, sed in mulieribus juveniculis suffocationi uteri obnoxia nequaquam convenit. *Petrus Forestus*, obs. 15. & schol. lib. 12. De *Aurium Morbis*.

Succus bédere depuratus cum vino albo potènti instillatus mirificè prodest, ut & absinthium cum aqua marina decoctum, ac per arundinem

pro fomento adhibitum. Ora quæque fornicarum contrita, & cum succo cepæ in aurem infusa, quam vetustissimam etiam surditatem persanant: item & caprillum fel vel leporis fel recens cum pari mellis portione mixtum, & in cepe corio tepesactum, & in aurem immissum auditum mirificè restituit: quæ omnia topica crassos & vitiosos humores, in auditus organo surditatem causantes incidunt, secant & attenuant. Convenit etiam ligni guaiaci decoctum per triginta dies: quo tempore thuriace vel mithridatii interdum 3j. nonnunquam conserv. betoni aut flor. salvia 3ss. alternis saltem diebus dormituro exhibeatur. *Joh. Zecchius*, consult. 57.

R. Menth. salv. puleg. rosinut. charnem. millefol. cent. thini abrotan. an. M. j. bulliant in vino albo generoso ad tertiam partis consumptionem, & cum it dormituro caleant, inde per infundibulum suscipiatur sumus intra aurem per spatium dimidiæ horæ, & prædictæ herbe benè calide ad aures internas admoveantur. *Rodericus a Fensica* tom. 2. consult. 58.

Pro surditate in febribus dare solemus elect. de succo ros. cum syr. ros. laxativo & manna vel cum elect. lenitivo. *Joh. Hurnius*, ad aphor. 60. sect. 4.

Pro surditate in febribus dare solemus elect. de succo ros. cum syr. ros. laxativo & manna vel cum elect. lenitivo. *Joh. Hurnius*, ad aphor. 60. sect. 4.

Subsectio
Ppppp

Subsectio secunda.

Pro Surditate.

Judeus quidam Empiricus illi medicamentum quoddam suppeditavit, quæ cum ego satis probem, volui studiosis ea communicare. Ea hæc sunt; Confiaciatur lixivium ut fieri solet ex cinere juniperi, & fluviali aqua; lixivii capiat ℥ij. cui infundantur per viginti quatuor horas serpilli, fl. chamæm. absynth. matricar. an. M.ß. baccar. lauri, rad. ireos, an. ʒj. rad. asari ʒjß. contusa infundantur. Deinde eo lixivio abluit caput aliquoties.

R. Succi porrorum, succi absynth. ol. amygd. amar. petrolei, an. ʒß. M. Deinde ea mixtura impleantur cepæ duæ excavatæ, ac earundem cortice tectæ; atque ita sub cineribus calidis coquantur. Coctis iis succus exprimatur, qui sæpe in aures instilletur.

R. Aceti acerrimi ℥jß. stercore columb. rec. q. s. mixta hæc indantur in ollam novam, coq. ad mediet. consumptionem. Deinde cooperant ollam crusta panis larga in medio perforata, & imposito apte emboto, auri subijciat; atque inde exhalantem vaporem in aures excipiat, vesperti iturus dormitum continuet ad duodecim dies, & quaternis quibusq. medicamentum acciteretur. Hæc medicamenta post ritè purgatum corpus administrantur. *Reinerus Salsmander* consil. 4. sect. 1.

Non subicebo quod experimento multorum probatum reperio, nimirum surdos non parum beneficii suscepisse ex hoc præsidio, quod recipit aquæ stillaticæ ex renibus arietis nuper ab ariete extractis & minutim incisis, cum pari portione aq. vitæ; si guttulas aliquot noctu ante coenam in aurem instillaveris, & gossipio foramen auditorium obturaveris quod si simul cum renibus aliquid florum capitalium instillaveris, non errabis. item magni solet esse momenti in aurem injicere instillationem ex ligno gualaco, flor. stachados, majoranz, anisi ac rutæ. *Ludovicus Mercatus*. consule. 16.

Plurima gravis auditus sunt remedia, neque semper obtemperat uni sed ex deterfo ritè tympano, & infuso liquore status discotiente, maximum plerumque percipitur emolumentum. Nihil utilius urina leporina, sive scorsim, seu cum spiritu vini auribus calidè instillata: cujus frequentior usus multis opitulatus fuit, & quidem præcipue Proxinetæ cuidam *Amstelredamensi*, qui ed surditatis jam devenerat; ut necesse foret; palimpsesto, sive chartæ deletili inscribere, si quid illi verbis communicatum velles. *Nicolaus Tulpus*. obs. 19. lib. 4.

R. Carduum benedict. asperge aquam cardui, & fac ut denuo distillet. Hoc liquore linteolum imbutum *Crato* surdastris immitte in aurem, si doleant, vel non audiant. Nihil ex omnibus medicamentis, quæ expertus est, se conducibilis comperisse

perisse fatetur. *Carolus Oslorius*. epist.
51. lib. 3. consil. & epist. *Cratonius*, & c.

Sectio tricesima tertia.

De Stupore mortali ab exhalatione musti recentis.

Vinitor quidam tempore vindemiarum, cum intella vinaria dolia musto implevisset, illudque effervesceret, vaporeque uti solet, acri & vehementi cavam implevisset, volens inspicere sua dolia, cum in cellam venisset, vaporem hunc hauriens attonitus concidit, & statim expiravit. Aliàs hoc sæpe evenisse intellexi, existimoque id fieri non à repletionem vaporum & exhalationum istarum, sed potius à narcotica illarum vi, quæ uti in vino, quod jam deferbuit, ebrios reddit, sic maxime dum adhuc fervet, potenterque exhalat, attractus vapor sensus internos externosque subito stupefaciens, respiratione, ut in apoplecticis, sublatâ, hominem enecat. *Felix Platerus*. obs. lib. 1. pag. 18.

Sectio tricesima quarta.

Pro Syncope.

DA aquam theriacalem cum aq. cinnam. & aq. borraginis. *Jo. Hearnium*. ad aphor. 41. sect. 2.

Leipothymiam solvit oleum succini alb. & ejus balsamus naribus inditus, vel ad odorandum exhibitur. item balsamus, oleum & aqua cinnam. balsamus rutæ, caryophyll. idem & quidem celerius præstant. Sic ambra & moschus feliciter leipothymias tollunt, præferim in viris. In Lipothymia stomachica profunt vomitoria, deinde confortantia, ut oleum zedoariæ, vinum, & extractum ejusdem, essentia melissæ cum sp. vini, & aliquot guttis ol. juniperi. In Syncope folia & flores melissæ infusantur sacculo, qui postea cum spiritu vini aspersus applicetur inamillæ dextræ calidè item aqua perlarum sic.

R. Aquar. 4. cordial. an. ℥ij. manus Ch. cum vel sine perlis ℥j. magister. perlar. 3℔. succin. alb. pulv. ℥ij. aq. *Longii* ℥j. M. detur cochlear. ℔. *Jo. Hartmannus*. pract. chymiatr. pag. 153.

Finis Libri decimi sexti.

MEDICINÆ PRACTICÆ

Liber decimus septimus.

De Affectibus à Litera T. incipientibus.

Sectio prima.

Pro Tabs.

Quoniam ulcus exsiccationem postulat, decoctum rad. chinæ cum fantalis ut remedium mite proponimus in hunc modum.

R. Rad. chinæ præp. ℥j. fantal. citrin. ʒij. aq. capill. ven. & borrag. an. ℥iij. post infusionem F. decoctio ad consumptionem tertiæ partis hujus decocti colati assumat mane ʒiij. bibat etiam in prandio & coena. In eandem etiam intensionem pro exsiccando ulcere proponimus remedium singulare sic.

R. Pulv. fol. millefol. ʒj. iuris pulli ʒiij. sumat in aurora per aliquot dies vel ex eodem pulvere cum saccharo. F. Tabellæ. *Rodericus a Fonseca.* tom. 2. consil. 46.

Hoc præstantissimum judicatur ad fluxiones sistendas, & exsicandos pulmones.

R. Sacch. ros. veter. diaspnid. an.

ʒj. fl. sulph. ʒj. cum syr. capil. ven. F. tabellæ, quas in ore gestet.

Hoc quod sequitur eclegma maximè censeatur efficacie ad hunc morbum, & empyematicos; de quo si datur ter quaterve in die, mira præstabit. ita conficitur.

R. Syr. de succo hedere terrestr. ʒij. fl. sulph. q. s. ad reduendum omnia in loch. Syrupus hedere in hunc modum fit.

R. Succ. hedere terrestr. bene depurati ℥ij. sacch. rosat. ℥ij. peridiol. ʒiij. coq. in syrupum.

Pro siccando ulcere pulmonis, & abstergendo, syrupus de symphyto *Fernelii* maximè convenire videtur. *Rodericus a Fonseca.*

Nunc coepit proferri lignum illud Sassafras nuncupatum, gustu suave, & cibis conveniens, cujus vis tum commendatur in expediendis visceribus omnibus & pulmonibus: quare illud ego incoquerem in iuribus cum ptisana ipsa, & in aurora exhiberem. Cochlear hæc commendantur, quoni-

am et si lentorem habeant, experimento tamen deprehensum sunt vim etiam habere viscera expurgandi, unde *Æsclap.* vel in obstructo liene præbet: unde etiam retinere fluxum humorum in pulmones, & aperire etiam vias posse videntur, & alimentum calori febrili resistens præbere. *Christophorus Guarinonius.* consult. 444.

Ex tabe simplici innumeros sanavit: erat autem præter victum moderatam rationem, unicuique hoc præsidium sanguinem suillum, & cochleas purgatas, & raras cum germinibus rubi in balneo M. distillabam, & aqua hujus pro ætate quantitatem dabam, donec pingues efficerentur. *Hier. Cardanus.* lect. 3. method. med. curat. 4.

Anni quindecim præterire, ex quo *Mercatoris Bassiensis* puer octennis, ab alio quodam puero baculo circa lumbos percussus, aliquot diebus post malè habere cepit, & septimanis aliquot præteritis, licet ad vitæ tempus ultimum cibo sufficienti nutriretur, tabe absumptus obiit: huic licet nec tussis molesta esset, nec febris laboraret, nihilominus à quodam tanquam Phisicus fuit tractatus: quare parentibus mortis causam intelligere cupientibus, & me ut cadaver aperirem rogantibus, ipsorum voluntati satisfactorius, cadavere de nudato ventre infimum turgidum aperiri, & utrinque circa umbilici regionem ad tactum renitentem: & quia nec tussis, nec febrem ipsi molestam fuisse intellexeram, illed nec

dum cadavere aperto astantibus significavi, mali causam in mesenterio latitare: mox ventre aperto, glandulas Meserzi non solum tumentes, sed etiam scirrhosas reperi & ita conglobatas, ut duorum pugnorum magnitudinem superarent: in thorace verò & pulmonibus vitii nihil penitus occurrit: causam ergo tabis, harum glandularum scirrhum censui chyli distributionem inhibentem. *Gregorius Horslius.* cap. 5. lib. 7. *Histor. Medic. mirab. Marcelli Donati.*

Sectio secunda.

Pro Tarantatis seu demorsis à Tarantula.

PRO præservatione, homines, quantum fieri possit, fugiant campestres locos & agros, domusque politas &undas habeant: nam hæc animalia solent in fissuris domuum, in foraminibus degere & hac cautela maxime uti oportet per mensem *Junii, Julii & Augusti*, cum his temporibus sævire solcant ac mordere. Verùm quoniam qui hac Peste tentantur, sunt ut plurimum rustici, supra dicta servare non valentes, ideo alia provisione indigent; propterea illis consulerem, ut anchusam herbam comedant, vel ejus decoctum bibant, vel cosso ligatam habeant. Habet enim hæc vim magnam ex *Dioscor.* adversus vim venenosorum animalium, quorum vim arceat & frangit. Ad idem faciunt calamen

thum, serpillum odoratum, bolus armena, artemisia, scordium, succus raphani, allium, michridatum, nasturtium : sed maximè omnium, nostrum antiphalangium commendamus, quod non solum præservat, sed curat felicissimè. Quod ad curationem attinet, ea quam citissimè fieri debet, nam periculum est in mora, cum severissima solcant in ictu tarantule excitari symptomata, & veneno est quam citissimè occurrendum. Sub Chirurgia comprehendo suctionem, frictionem, incisionem, seu scarificationem, vesicatoria, cauteria, cucurbitulas, hirudines & venæsectionem. Quantum ad primum, suctio cum ore est remedium præstantissimum, sed periculosum & lubricum, & si quandoque molendum est, à Regibus, Imperatoribus, & summis Principibus fieri debet, qui multa habent mancipia infidelia, qui adhuc ne ipsa moriantur, debent prius comedere ad satietatem, vinumque meracum bibere, & aliquo ex dicendis antidotis se munire debent. Sed hoc remedium, ut dixi, lubricum est, & in *Apulia* recessit ab usu : loco cuius poni possunt gallinæ vel columbi recentes occisi super morsuram, vel eorundem animalium viventium pars postica, scilicet anus. Quantum ad frictionem multum juvat nam foras evocat venenum, juvat etiam partis scarificatio, maximè etiam vesicatoria commendantur, præcipuè quæ cum Cantharidibus sunt, vehementissimè enim attrahunt foras venenum, & Can-

tharides à proprietate videntur esse alexipharmacum tarantule. Pro sunt etiam Cauteria, tam actualia, quam potentialia, ut & hirudines. Quantum ad venæsectionem, non multum convenit primis diebus, sed temporis progressu, cum jam venenum omnes corporis partes est aggressum, tunc existente aliqua plethora, secari potest vena hepatica, maximè in ætate adolescentiæ. Quantum ad Pharmaciam, sub hac comprehendimus antidota seu bezoartica, seu alexipharmaca agentia à proprietate occulta. Maximè facit ex *Dioscor.* ad Tarantule morsum semen pastinacæ sylvestris, ad 3j. cum vino bibitum, ut & decoctum mellis, & folia origani emplastrata, ipsorumque origanum in pulv. cum vino bibitum ad 3j. vel balneum aquæ maris, vel succus folior. mori ad 3ij. vel supra partem commorsam capræ tritæ. *Galenus* commendat decoctum cent. min. Laudat etiam phalangia redacta in pulverem, & vino pota, nam Tarantatos à morte liberat. *Oribasius* ad Tarantule ictum multum facere dicit 3j. aristol. rot. cum vino. *Serapio*, pro eadem intentione laudat semen nigellæ ad 3j. cum vino bibitum. Alii ad cælum extollunt supra partem ictam sterus capræ. *Rhasis* multa eaque proficua conscripsit, ut balneum in aqua calida, theriacam, succum fol. mori, vinum forte, allium, cuminum, agnum castum, ingressum aquæ maris calidæ, laudat etiam sudorem promovendum. *Rasus* apprimè omnium commendavit theri-

theriacam, balneum, & vinum vetus. *Rhabbi Moyses* in loco morsure ponit panem masticatum, nam mirabilem habet antipathiam cum veneno tarantulae. *Plinius* succum plantaginis post multa praecipue commendavit & ideo lacertae & alii vermes morsus araneae formidantes, succo plantag. seu esu ipsius herbae se tuentur laudavit etiam gallinae cerebrum cum pipere comestum, merum, agni casti semen & caneros fluviatiles. *Petrus de Hebano* multa laudat, & inter caetera praecipit tarantatos esse sepeliendos in arena calida, vel cinere calido.

Nos autem post longas experientias & post multorum annorum decursum, variasque & assiduas observationes, quas in tarantatis fecimus, maxime omnium quinque medicorum genera commendamus, quorum primum est aqua vitae, haec enim expellit venenum, corroborat calorem naturalem, aufert melancholiam, quare omnes explet indicationes in ictu tarantulae, & quia diuretica est à centro ad circumferentiam expellit venenosos & corruptos humores, & verè res est mirabilis; & nos felicissime illam in tarantatis experti sumus pluries exhiberi potest ad ʒj. ʒij. ʒiij. juxta aetatem, complexionem & magnitudinem symptomatum. Secundum est quinta essentia rorismarini; cujus admirandas vires ad ictum tarantulae & in expellendo venenum omnium animalium venenosorum pluries experti sumus. Tertium est aqua nostra vitalis distillata quae sic fit.

R. Fl. citrangul. bonam quantitatem sol. tenerior, quercus, card. bened. scabios. acetosell. sonchi, salv. majoran. fl. lavend. absynth. rorismar. tussilag. ros. rubr. sic. scorzon. meliss. pimpinell. borrag. rutae an. M. iij. cyper. nostrat. rad. angelic. bacc. lauri, juniper. cortic. citri, tormentill. zedoar. an. ʒj. cinam. caryophyll. an. ʒʒ. distill. omnia in balneo M. & aqua fervetur hac aqua etiam uti soleo felici cum successu in febribus pestilent. & malignis. Quartum est antiphalangium nostrum electuarium, quod quidem mirabile est adversus morsus omnium tarantularum, componitur hoc modo.

R. Fruct. myrti & tamaricis. an. ʒj. sem. pastinac. nigell. agn. casti, dauci, anisi, cumini & origani. an. ʒj. terr. sigillar. bol. armen. or. præp. an. ʒij. cent. min. aristol. rot. an. ʒʒ. sol. meliss. trifolii bituminosi, chamæpiti & abrotan. an. pʒ. theriac. opt. & mithridat. an. ʒiijʒ. succ. cæpar. allii, plantag. atriplic. hederæ depurat. an. q. l. cum melle fiat syrupus, cum quo fiat electuar. addendo aq. vitae q. l. dosis, à ʒjʒ. ad ʒiij. datur cum vino praeservationis gratia ad ʒj. semel vel bis datur praesente veneno ad ʒiij. bis vel ter aut saepius cum vino. Quintum est musica in hac enim nostra regione per totam Apuliam nullum aliud genus remedii promptius exercetur quam musica in tarantatis, & certe res est mira de musica, & nisi propriis oculis videtur, non creditur; cum ille qui à tarantula fuit commorsus, qui

fere diu veneni tabe moribundus, & querulus, anxius & agnizans erat, quique extrinsecos fere ſenſus & intrinsecos penè amiſerat, motumque habebat ablatum, mox ubi tympana parva, lyram, cytharam, fides, cymbalum, varioſque tibicines, vel quodvis aliud instrumentum musicum audit, ſtatim reviviscit, oculos & aures arrigit, & in pedes se attollit, incipiens leviter in principio movere digitos pedum & manuum, & ſervata harmoniæ lege ſibi convenienti, ſibi quo aridenti, ſtatim fortiter tripudare & geſtire manibus, pedibus, capite & ſingulis corporis partibus incipit, variaque corporis agitatione conflictatur ergo magis præſentaneum & promptius remedium in hac regione non invenitur ipſa musica, nam ea incitantur ad tripudium & ingentes ſaltus, variaſque corporis agitationes, & ſic mitelcit eſſera viſ veneni, corpore univerſo maximis ſudoribus proſuſo ob id publice in æſtate vagantur tibicines per totam Apuliam, multumque lucrifaciunt, cum promptiſſime excitent tarantatos *Epiphan. Ferdinand. hiſt. 81.*

Seſtio tertia.

De Temperantia.

Selymus Turearum imperator, Sali-
mani Pater, de uno tantum fer-
culo edere eſt ſolitus, & ante cibum
corpus exercuit: ea moderatione hoc
obtinuit, ut nunquam ægrotariſ; do-

nec divinitus eo loco petiret, quo
patrem antea veneno ſuſtulerat. *Caſ-
par Hoffmannus conſil. 14. lib. 3.
Conſil. Cratæus, &c.*

Seſtio quarta.

De Teneſmo.

Teneſmus eſt aſſidua, crudelis &
peracerba deſidendi cupiditas,
eaque fruſtranea; qua ſcilicet nihil e-
gerunt, & nihilominus tanquam e-
gerere aliquid debeant, novo ſubinde
eegerendi deſiderio ſtimulantur, licet
eo conatu nihil proficiant. Pars in hoc
malo affecta eſt extremitas recti in-
teſtini: cauſa eſt quicquid faculta-
tem expultricem inteſtini recti ſti-
mulare poteſt, ut eſt à dyſſenteria,
ejuſ inteſtini exulceratio, vel humor
acris, mordax & ſaluſ illi adhærens,
calculus item in collo veſicæ hærens,
& tumor partium vicinarum; intem-
peries quoque frigida contracta ex
ſeſſione ſuper lapidem frigidum, aut
mora in aqua.

Subſeſtio prima.

Pro Teneſmo.

Hunc morbum curatori, primo
decoctum hoc parari ſecimus,
ut ejus inſeſſu dolores & tensiones
placaremus, ſimulque ut per anum
neceſſaria inderemus.

*R. Rad. alth. malv. chamem.
ſcm. lini, ſenugræ. roſ. rub. an M.ii.*

in lb. xx. aquæ F. decoctio sufficiens, cñ adde ol. rosac. chamæm. an. ʒiij. in hoc decoct. tepente fiat infusus, ut non solum anus, sed inguina quoque madescant: ejus vice quandoque utebatur filtro aut spongia prædicto decocto imbuta, & parum expressa: tunc verd clysteres abstergendi vi prædictos ita injecimus.

R. Decoct. hord. integr. ʒxv. sacch. rubr. ʒij. ol. ros. ʒiij. vitell. ovor. num. ii. fiat chyster in quo & mel rosac. colatum imponere optimum sane est, quum ex iis quæ maxime ulcera abstergant sit. Absterfione facta ad clysteres ulcus exsiccantes & constringentes, devenimus ita.

R. Sumach. plantag. balaust. an. p. j. F. decoctio in aq. lbij. in colat. lbj. dissolv. sævi hircin. ʒij. butyr. rec. insulsi ʒj. thur. ʒij. ovum unum integrum, ol. myrtill. ʒij. M.F. clyster. quem pro posse retineat: sed cum æger graviter morbum fesset, & indies pejus haberet, & dolor in eum sevirerit, ad glandes ex sævo hircino paratas cum massa pilul. de cynoglossa, adjecto uno vel altero opii grano, devenimus. vel ad clysteres ex lacte vaccino confectos, & olor rosar. omphac. cum pilul. de cynoglossa ʒij. adjectis quoque gr. ii. vel iij. opii. à quibus gummi tragacanth. & arabic. uti & sævum hircinum & butyr. rec. minime eliminabantur quibus, & unguento ex plumbo soris ad anum applicito, intra octo dies sanus factus est, optimo semper assuescens victui, & acria fugi-

endo. *Amstur Læstaur.* curat. 94. cent. 3.

Subsectio secunda.

Pro Tenesmo.

Hoc fumigio miraculi instar tenesmus curatus fuit.

R. Mastich. ʒj. thur. ʒj. sem. myrtill. ʒij. fl. ros. rub. exsic. ʒij. F. pulvis pro suffumigio, fumum post secessum sub sella, carbonibus ignitis injecto pulvere, in anum recipiebat, & à tenesmo molestissimo liberatus est. *Petrus Forestus.* obs. 39. lib. 22. *De profluviis alvi.*

Fotum paravimus in hunc modum.

R. Summirat. aneth. taphi barbar. fl. chamæm. melilot an. M. j. baccar. myrti fl. rosar. an pi. sem. lini, sænu-græc. an. ʒiij. F. fotus. Sacculus etiam ex fursure in vino astringenti decocto admoveatur ano & fiat suffumigium ex thure, myrrha, gallia mosch. & rosis, prius in ano suscepto fumo per cathedram perforatam ex decocto fl. taphi barbati. *Petrus Forestus* obs. 41. lib. 22.

Mollibus enematis eluatur malum, ut ex aqua hordei cum saccharo & vitello ovi. *Joh. Heurnius* ad aphor. 27. sect. 7.

Si vigilæ unà cum dolore perseverante consequantur, neque remediis cedat affectus, aliqui componunt suppositoria stupefactiva ex thure, mastiche, croco, styrace liquida, adjecto pauco opio, ut videre licet apud *Gualterium*. Sed is admonet ut

cum filo semper coxae alligeretur: quia opium ad intra attractum æternum soporem inducere posset. Idem narrat mirabilem casum præceptoris sui, qui suppositorium ex opio confectum cuidam tenebrico laboranti imponi iusserat, ex quo per 4. horas continuas quievit, ita ut eodem tempore idem suppositorium filo appenso evanuerit. Unde ad duos dies æger tam horribilem saporem in ore percipiebat, ut assumere cibum non posset, unde ejus præceptor vomitum eidem provocavit, et tunc æger suppositorium illud filo appenso evomuit. Certè (inquit) nisi mihi vir tantus narrasset, huic ipsi vix fidem dedissem, ideo monet, ut in talibus suppositoriis nequaquam audaces simus, sed circumspècti, eadem coxae alligando cum filo, ne sursum repant. *Petrus Forestus. schol. obs. 42. lib. 22.*

Tenebrico afflictabatur vir nobilis, præscriptum est hoc fomentum.

R. Fol. rapii barbati absynth. an. M. vi. coq. in lacte recenti. & conficiantur sacculi alternatim: toti ventri & ano calidè sæpius applicandi. His dolor remisit cum stercoreum facili ejectione. *Martius Rulandus curat. 75. cent. 6.*

Sectio quinta.

De Termintho.

Terminos ejusdem generis pustula cum epinyctide est, ex fervido

præfusoque sanguine prorumpens: est nigri coloris & rotunda, que ardore in squammam abit.

Subsectio unica.

Pro Termintho in nate.

Bassificam cum melle tritam apponi jussimus. Ulva etiam passim cum ruta egregiè ei medetur: curatur ut hymn. *Petrus Forestus. obs. 10. & schol. lib. 1. obs. Chirurg.*

Sectio sexta.

Pro Testium inflammatione.

Vir quidam ex equitatione violenta incidit in testiculi dextri inflammationem cum tumore insigni. Secta fuit vena brachii bis, semel in malleolo, purgans medicamentum exhibitum: pars fovebatur aqua rosar. & imponebatur cataplasma ex farina fabarum cocta in oxycrato, ita ut quarta pars aceti cum tribus aquæ partibus misceretur: quod cataplasma nunquam me fefellit in hoc affectu: in hoc tamen ægro, adeo tenera erat cutis scroti, ut excoriata fuisset ab aceto acrofori, & cataplasma ferre amplius nequiverit. Ego iterandum curavi cataplasma, sed ad tollendam acrimoniam aceti, illud decoquendum curavi cum lithargyro: & sic cataplasma optimè operatum est, ægerque intra triduum à tumore liberatus. *Lazarus Riverius. obs. 39. cent. 2.*

Seçt

Sectio septima.

Pro Testis scirrho.

Nobilis quidam ex inflammatione & suppuratione facta in scroto, durum eo loci scirrhum contraxit, qui anserini ovi magnitudine adauctus est, indolens, qui tamen impedimentum, præsertim inter equitandum, illi adferebat multis usus est remediis, verum nullam sentiebat diminutionem, donec *Basileam* veniens, sequentibus usus, coepit admodum diminui atque emolliiri, ita ut discedens, de impedimento amplius minimè conquereretur, tumore serè penitus ablato, sensuque in illo recuperato fomentari iussi primum hoc fotu, singulis noctibus.

R. Rad. bryon. ireos rec. an. ʒiij. rad. cyclam. ʒiʒ. sem. nasturt. ʒi. sem. sinap. ʒij. rad. aristol. rot. ʒʒ. sulphur. ʒiij. coq. in lixivio & aqua ferrata pro fotu. Emplastrum dein applicet sequens dies noctesque gestando, sæpiusque renovando.

R. Gummi ammoniac. bdell. an. ʒiʒ. infund. in aceto fortiss. per biduum, & dissolvantur, addendo sulph. vivi, spumæ maris, an. ʒiij. rad. aristol. rot. sem. urtic. an. ʒi. sem. sinap. ʒiʒ. cum paucò oleo antiquissimo & cera rubra & melle. **F.** Emplastrum. Usus est postmodum, sine fotu, quam diutissime, & cum emolliiri tumor inciperet, bonamque spem conciperet, ut melius procederet, cataplasmate hoc noctu uti iussi, & mane &

interdiu emplastro. Cataplasma tale erat.

R. Rad. Bryon. ireos, lilior. alb. rec. an. lbj. coq. in lixivio & aq. ferrata fabrorum add. gummi ammoniac. dissolut. in aceto fortiss. ʒiʒ. sulph. ʒj. sem. sinapi, ʒj. butyr. rec. ʒiij. **M.** mirè profuit. Purgatus ab initio fuit, venaque secta. *Felix Platerus.* obs. lib. 3. pag. 693.

Sectio octava.

De Thea.

India Orientali nihil familiarius est potione decocta ex Herba quam *Chinenses Theè*, ac *Japoniè Tchis* vocant. Sunt huic herbe ut folia oblonga, acuminata, & in ambitu crenata; sic radices fibrosæ ac in minimas particulas dispersæ. *Japonesium Tchis* longè pluris æstimatur, quam *Chinensium Theè* venitque non rarè una ipsius libra centum argenti libris. Creditur hic passim, nihil hac herba salubrius, cum ad vitam in extremam senectutem prorogandam, tum ad impedienda quæcunque sanitatis incommoda; neque ipsam solidum corpora reddere vegeta, atque arcere calculi dolores, quibus hic neminem dicunt obnoxium; verum etiam tollere dolorem capitis, gravedinem, lippitudinem, distillationem, spiritus difficultatem, ventriculi imbecillitatem, intestinaorum tormina, lassitudinem ac somnum, quem tam evidentè compefcit, ut forbi-

sorbtionem hujus decocti assumen-
tes, videas interdum integras noctes
lucubrando consumere, ac sine ulla
molestia evincere inexpugnabilem cæ-
teroquin dormiendi necessitatem;
calêfacit enim modicè, & adstringen-
do ventriculi osculum refrænât, co-
ercesque usque eo vaporum ad som-
num conciliandum necessariorum
adscensum, ut nihil impeditenti as-
feratur illis, qui scribendo aut me-
ditando fatigant noctes transigere:
differunt haud parum inter se discre-
pantes hæ Nationes circa utendi ra-
tionem, permiscensibus *Japponis*
pulverem hujus plantæ in lapide O-
phiride contritum, aquæ calidæ, *Chi-
nensis* verò plantam cum paucis sa-
lis saccharive granis ex liquore aliquo
decoquentibus, quod decoctum de-
inde calefactum officiosissimè propi-
nant, cum convivis invitatis, tum
quibuscunque honoris causa ipsos sa-
luratum venientibus, idque ea ani-
morum inclinatione, ut Principes
etiam viri non detrectent, quin pot-
ius honori ducant, suis manibus
hanc herbam vel amicis decoquere,
vel alioquin ei miscendæ temperan-
dæve operam suam impendere; ex-
tructis propterea in Palatiorum suo-
rum interioribus, conclavibus ac
foculis ex pretiosissimis lapidibus,
lignisve, isti operi speciatim dicatis:
in quibus etiam curiosè asservantur
ollæ, tripodes, infundibula, calices,
cochlearia, aliaque perpolita hujus
culinæ instrumenta, quæ aliquot au-
reorum millibus redempta ac sericis
integumentis involuta intimis solum-

modo amicis ostendunt, neque mi-
nori habent loco, quam apud nos a-
damantes, gemmas, ac baccata sum-
mi pretii monilia, ut videre est apud
Jo. Masæum Rerum Indicarum lib. 6,
& 12. & *Lud. Almeydam*, select.
epist. lib. 4. & *Petrum Jarricum*,
tom. 2. lib. 2. cap. 17. *Matth. Ricci-
um. De Christian. Expedi.* apud *Si-
nam* lib. 1. cap. 7. *Aloisium Fras.* in
Relat. Japonic. & *Jac. Bontium.* dia-
log. 7. med. Ind. & *Jo. Linscotum.*
cap. 26. *Nicolaus Tulpius.* cap. 59.
lib. 4. obs. med.

In duabus tantum Provinciis *Chi-
na* arbor *Thea* dicta reperitur ex *A-
lex. de Rhodes* Peregrinationum histo-
ria. Bellidis folia habet, & una alia
major est. magnis curis colliguntur
hæc foliola semel in anno (ut nos hic
uvas colligimus) ex arbore myrti fo-
lio prædita bullitur in aqua (&
tunc extendi potest & ejus forma
percipi) ad 3j. pondus, & calidè
aquæ illius vitrum deglutitur; va-
pores enim somniferos adeo cohibet,
ut impediât quo minus vigiliis fatige-
ris, aut somnum cupias, roborat
præterea stomachum, renes purgat,
& calculo utilis est. *D. Vignaeus*
Pharmacopœus præstantissimus ea
felicissimè sæpè usus est, eaque multi
utuntur magnates & Viri Literati à
longo tempore, idque cum successu
felicissimo. *Petrus Borellus.* obs. 39.
cent. 3.

Sectio nona.

De Theriaca.

Quod attinet ætates theriacæ, rideo ego infantiam, pubertatem, adolescentiam & senectutem: quando suam formam absolutam theriaca est adepta, & jam finis est motus fermentationis, tota est homogenea. figmentum est de opio frigido primis 5 annis; si ita est, nondum est perfecta fermentatio: quod post annos quindecim aut triginta demum valeat contra omnia venena fornium est. Si perfecta est primo anno, cur non vires integras habeat? Quis est nostrum quin etiam extemporaneas compositiones contra venena faciat? num dialcordium; elect. de ovo, &c. sunt servanda viginti annos ante usum? apage cum istis neniis. Quid quod scribunt quidem ista, sed in praxi observat nemo? Judicetur theriaca omnibus viribus efficax, cum finis est motus, & mistio omnia ad unitatem homogeneam redegit, sive annus sit impendendus, sive tempus aliud prolixius, prout se habent circumstantiæ. *Andreas Libavius* in ep. annexa, obs. 1. lib. 10. observ. *Gregor. Horstii*.

Sectio decima.

Pro Thoracis abscessu & Fissula.

Puerulus Thoracis abscessu laborabat, & cum matura jam esset

suppuratio, timeretque ille, ulcus mucrone discindi, theriacam superpono, qua non secus unius tantum noctis spatio abscessus apertus est, ac si scalpello fuisset incisus; ex quo facile conjectari potest quanta sit hujus compositi vis, quod & nos sæpe aliàs experti sumus. *Antonius Benvenius. De mirandis morborum & sanationum causis.*

Devenimus ad mirabilem illum syrupum magistralem ab excellentissimo *Fallopio* descriptum, lib. *De Veneribus* qui ad thoracis qualvis fistulas inveteratas plurimum conducit à quo adsumpto melius habuit æger, & tandem, licet non nisi post annum, omnino convaluit. Est autem syrupi descriptio hæc, cui chinam nos addidimus.

R. Rad. alth. fol. millefol. mar. rhub. artemis. lapath. caulium valde virentium, pimpinell. cimorum rubi, rad. rubiæ tinct. cum foliis, aristol. rot. fragar. matricar. cent. mir. matrifylv. beton. salv. rad. caryophyllat. an. M. ß. thur. mascul. ʒß. sarcocoll. ʒj. sem. plantag. anis. fœnic. canabis, an. ʒß. croci, rhab. rhapontici, cent. maj. an. ʒj. vini odor. ℞xv. chine ʒvj. Hæc omnia conterantur, deinde infund. in vino per viginti quatuor horas bulliantque sine aqua. Colaturæ addantur mellis opt. ℞iiij. & iterum bulliat decoctum cum melle unica ebullitione, spumetur & servetur ad usum, dosis ʒv. manè. *Epiphanius Ferdinandus. histor. 32.*

Sectio

Sectio undecima.

De Tinea.

Vide supra lib. 1. sect. 7. De Achoribus.

Subsectio prima.

Pro Tinea.

R. **N**asturtium contusum frixum cum axungia porcina, apponatur capiti abrafo; spatio viginti quatuor horarum crustam excidere facit. quinimo si eo quis diutius utatur, morbum sanat; quod experimento confirmatum est. Quidam purgato corpore, & abrasis pilis, ita curant tineam.

R. Stercor. columbin. pecudum, anserum exsiccat. an. part. æq. ponatur in olla vitreata cum pinguedine suilla veteri ad ignē quoad liqueat axungia; postea coletur pinguedo in aliud vas, & cum hac pinguedine inungatur caput primo die, sequenti die lavetur cum axungia dulci, & ita prosequatur alternis diebus quoad sanetur, altero die lavando, altero inungendo. *Rodericus à Fonseca.* tomo 2. consult. 24.

Tineam siccam cum furfuribus in capite præcedentibus universalibus remediis hæc lotionē curavi.

R. Malv. betæ, lapath. acut. cum rad. heder. arbor. cent. min. an. M. j. caul. rubr. M. β. colocynth. 3 iij. agar. 3 j. fol. sen. 3 β. helleb. nigr. 3 j β.

coq. in aq. ad 8 iij β. colat. adde salis p. j. qua caput lotum fuit. *Petrus Forestus.* obs. 13. lib. 8. De exterioribus Capitis vitiiis.

Præter universalia medicamenta hæc infra scripta remedia tandem contulerunt puero novem annorum inveterata tinea laboranti.

R. Lapath. acut. cum rad. betæ viridis, enul. campan. rad. chelidon. an. M. j. furfur. macri, M. j. cent. min. p. j. fol. sen. 3 β. colocynth. 3 iij. agar. 3 j. F. omnium decoctio in aq. marina in balneo M. in sine post decoctionem add. parum vitrioli crudi, decoctione adhuc calida existente, & mane stomacho jejuno F. lotio capitis. Deinde caput inungatur infra scripto linimento.

R. Butyr. saliti, axung. porcine an. 3 j. sulph. 3 β. argenti vivi cum saliva extincti 3 j. vitrioli crudi, 5 j. hoc modo conficiebatur; axungia igne per se resolvebatur, deinde sulphur per se eliquescebat supra ignem in patella terrea, mox sulphur ita liquatum & bene calidum, in mortarium æneum conjiciebatur, pistillo semper quam diutissime ducendo, insuper butyrum liquatum & coctum ad nigredinem calidumque admiscebatur, postea verò axungia liquata adjecta, semper pistillo probe agitato, atque hinc inde ducendo, postremo argentum vivum adjectum est, & omnium ultimò vitriolum; atque hæc omnia in dicto mortario concutiebantur, & pistillo continuo movebantur, donec totum frigidum evaderet, ac in linimentum coiret.

est autem hoc præstantissimum remedium in tinea quantumvis inveterata & ab omnibus incurabili judicata, modò universalia præcesserint. Hoc enim feliciter usus sum, capite prius loto, jejuno stomacho, in illis qui nullis aliis remediis curari poterant. *Petrus Forestus*. obs. 20. lib. 8.

Subsectio secunda.

Pro Tinea infantium.

Solent infantes hoc malo (quod illis frequens est ex lactis corruptione, vel ex ejusdem abundantia, vel ex utero materno) juxta *Rhasin* à variis morbis præservari, ut epilepsia, convulsione; & experientia sæpe vidimus tales infantes hilares & jocundos esse: hinc doctissimorum Medicorum autoritate, nisi parentibus urgentibus, à curatione multi abstinent. Quod si verò insistent parentes, medicamenta duntaxat levia adhibebimus; & præcipuam curationem in nutricem rejiciemus: si ergo materia videtur salsa & acris sumat nutrix ℥ij. syr. ros. pallid. ut lac corrigatur, & fascia lata manus infantis ligentur, ne malum scalpant: præterea lavetur caput decoctio hordei ex cortic. malv. fumar. & borrag. lotoque capite, applicentur caules leviter supra cineres torrefacti, & butyro loto inuncti. Quod si videantur ulcera madentia restringi, admoveantur folia hederæ eodem modo torrefacta & inuncta: tandem folia attriplicis apponantur, hoc enim juxta *Rhasin*

attrahit ad se acuitatem humoris, & venenositatem, quod & nos experti sumus: id etiam mirabiliter confert, si radices althææ decoctæ cum urina pueri applicentur. Potest etiam obliniri caput vitello ovi crudo, capite prius abluto cum urina pueri. *Petrus Forestus*. obs. 19. lib. 8.

Hoc etiam topicum valet ad tinea in omni ætate, etiam puerili sine periculo.

R. Succ. fumar. scabios. lapath. acut. cnulæ. an. sßß. lithargyr. ℥ij. M. cum axungia antiqua porcina & ol. nucum q. s. cera adjecta. *Idem*. schol. obs. 22. lib. 8.

Nos huic morbo optimum observavimus remedium, plures etenim qui eo usi sunt, præsertim pueri, pristinae sanitati fuerunt restituti. Videlicet fiat unguentum ex sulphure, axungia & succo limonum; & cum eo, abrasis prius capillis, fiat inunctio, ubi tinea infestat, vespere per tres vires, alternis diebus, dummodò prius corpus purgatum fuerit: facta inunctione, per dies quinq; sequentes nihil agi debet; quibus transactis, fiat ablutio capitis cum decoctione malvarum. Videbis, Lector, mirandam rem, nempe brevi tempore morbum superari, nec amplius regredi. *Dominicus Parnolus* obs. 31. pentecoste 5.

Sectio duodecima.

De Tonsillarum inflammatione.

Mulier quædam afflicta est tonsillarum inflammatione gravissima, quam brevi secuta est exulceratio cum dolore intenso: celebrata venæsectione, & gargarismis ex oxycrato per biduum frustra usurpatis, sequenti curata est intra unum diem.

R. Sem. sinapi. 3j. aceti rosac. & sacch. alb. an. ʒj aq. ʒiij. F. gargarisma. *Lazarus Riverius* obs. 76. cent. 4.

Sectio decima tertia.

Pro Torminibus infantium.

Ad tormina infantium dare solentur anisi ʒj, crasse pulverizati, cum primo pultis cochleari: hoc purgat infantes, non aliter ac si senior rhubarbarum sumpisset. *Jo. Hunnius*. ad aphor. 24. sect. 3.

Sectio decima quarta.

Pro Tremore.

Hodie imprimis pro singulari in hoc casu remedio, laudatur electuarium *Orvietanum*. *Felix Platerus* practic. tom. 1. lib. 2. cap. 3. f. 42. 353.

Ad tremorem egregiè confert, si urina propria membra tremula sæpius laventur; alii verò urinam pueri magis commendant: habetur hoc quidem pro experimento indubitato, quacunque causa tremor oboriatur, sive ex Venere, vel vini potatione, vel post alios morbos, aut ex fumo argenti vivi. *Petrus Forestus*. schol. obs. 5. lib. 8. De exterior. capitis vititiis.

In tremore manuum post universalia, exhibeo ea, quæ caput & nervosas partes roborare creduntur, quale est præcipuè diacorum, & extractum calami: extra autem tremulas manus foveo vino calido, in quo betonic. salvia, majorana, rosmarinus & similia incocta sunt, & penetrationis causa spiritus vini aliquid affundo. Ita multis tremor paulatim remisit donec prorsus aboleretur. *Petrus Monavius* Epist. 28. lib. 2. Consil. & Epist. Cratonis, &c.

Relatum est mihi aliquando à fido pharmacopæo aurificem *Bruxellensem* solo & continuo usu cerebri leporis affati à tremore evasisse: esus quoque columbarum sylvestrium à vi quadam occulta valere dicitur. *Petrus Forestus*. obs. 99. lib. 10. De cerebri morbis.

Sectio decima quinta.

Pro Trichiafi seu pilorum mictione.

Vidua quædam *Bervensis* ante octennium doloribus torminibusque

busque ventris & lumborum correpta fuit, eisque ultra annum continuè ferè laboravit. Interim urina (quam non nisi maximo cum conatu excernebat) nunc sanguinolenta, nunc purulenta, & turbida erat; verùm quod admiratione non vacat, non solum purulentis & viscidis humoribus referta erat urina, sed & pili quam plurimi rufi & oblongi quotidie cum ipsa excernebantur, idque non sine dolore maximo, nonnihil enim duri ac rigidi & velut setæ porcine erant, & proinde partes quas transiebant, mirum in modum pungebant multis usa fuerat remediis, sed sine succellu. Ego cum an. 1616. ad ipsam vocatus essem, & quæ recensui, præcipue excretionem pilorum ex ipsa intellexissem, pilos quinetiam ipsemet in urina vidissem, admiratione captus fui: casus enim mihi novus & veluti inauditus fuit. Rogatus tamen sequentibus remediis curationem aggressus sum: vires cum propter doloris vehementiam & diuturnitatem, vigiliarumque frequentiam summo pere labefactate essent; imprimis ea quæ insigniter nutriunt, præscripsi: deinde suavi ut clysters sibi familiares faceret; sequenti itaque enemate usa est, ab initio cum fructum ejus precepisset semel aut bis in die, deinde per intervalla veluti de tertio in tertium, aut quartum quemque diem.

R. Rad. alth. malv. an. ʒij. fol. meliss. artemis. origan. malv. alth. an. M. ii. fl. sambuc. mecl. chamæm. an. M. j. sem. anis. carui, fescleos. an. ʒij. sem. senugrec. & lini, an. ʒij. incid. &

contund. omnia in minutissimas partes, & misc. diligentissimè, ac referentur in sacculo aut pixide bene clausa.

R. Harum herbarum M. ii. coq. in aq. ʒij. ad medietatis consumptionem in colat. ʒij. dissolve benedict. laxat. ʒvj. ol. aneth. chamæm. an. ʒʒ. butyr. rec. ʒʒ. vitell. ovor. num. ii. M. F. enema. corpus per intervalla purgavi sequenti potiuncula.

R. Rad. tœnic. cichor. an. ʒij. fol. scabios. cuscut. meliss. an. p. j. flor. cordial. & genist. hispanic. an. pʒ. sem. fescel. fol. sen. an. ʒʒ. coq. ut colatura redeat ad ʒij. in quibus dissolv. bened. laxat. ʒʒ. diacartham. ʒj. syr. ros. solut. compos. cum rheo, agar. & sena ʒʒ. aq. cinam. ʒij. M. F. potio.

Renes sequenti linimento bis in die inungere julli.

R. Unguenti. ros. ʒij. ol. amygd. d. & lil. alb. an. ʒj. M. F. linimentum, ex præscriptis rad. herbis, flor. & seminibus pro enemate paratis, etiam sacculos præparavi, quos aqua coctos, ventri & perinæo applicandos curavi, hisce ad tempus adhibitis remediis, ita restituta fuit matrona hæc, ut in hunc usque diem anno 1620. quo hæc scripsi, satis commodè & feliciter inter nos vivat. Utinam aliquis Lincæis oculis præditus nobis locum, in quo pili hujusmodi nascuntur, investigare veller. hæc eadem mulier postea cum urina non solum pilos, sed & semen anisi (quo post partum quotidie utebatur) & carbones rejecit, absque tamen insigni dolore.

Guil. Fabric. Hildanus. obs. 50. & 51. cent. 5.

Mictum capillorum sive trichiasin conspexere Medicorum aliqui, sed admodum pauci. At quis reciprocan-tem ipsius periodum? quam nobis evidentissimè obrulit filius Consulis *Hirani* afflictus 4. amplius annos ab hoc inusitato capillorum mictu, qui ipsi identidem revertebatur quolibet decimo quarto die, cum insigni urinæ difficultate, & tanta perturbati corporis inquietudine, ut vix se contine- ret in cubili: æquantibus singulis pil- lis, modò medium, modo verò digi- tum integrum; sed mucro ita involu- tis, ut raro separatim, sed plerumque conglobatim prodierint. Durante qualibet accessione dies ferme quatu- or: in quibus licet continenter & molestè redderet urinam, transiegit tamen reliquos dies sine ullo cruciatu, ullove capillorum mictu usquedum postliminiò repeteret consueta reci- procandi ratio. *Nicolaus Tulpus. cap. 52. lib. 2.*

Sectio decima sexta.

*De Tumore in genu ex quo a-
perto puris loco status e-
greditur.*

Mulier triginta annos nata, ab octo mensibus tumorem patiebatur partem femoris inferio- rem occupantem & ipsum genu, nul- lus rubor aderat, sed dolor tam in-

festabat, ut claudicare cogeretur; mul- tis remediis resolventibus adhibitis, tumor in eodem statu permanebat. Tandem in duobus locis, parte scilicet interna & externa, elevatio satis in- signis apparuit, eaque circumscripta cum mollitie & fluctuatione, ita ut purulentam materiam adesse omnes existimarent, admotum est causticum potentiale parti magis tumentis, qua erat exterior, postmodum scalpello incisâ escharâ & aperto tumore, sta- tus quidam emanavit, & nihil aliud. Simile exemplum habetur apud *Za- cum Lusitanum. lib. 2. prax. admir. obs. 163.* Ubi docit ex *Galeno & Avic.* hujusmodi tumores in genu sæpe à Medicis aperiri, pus intus latere existimantibus, & nihil aliud tamen quam statuosum spiritum egredi. *La- zarus Riverius obs. 13. cent. 3.*

Sectio decima septima.

Pro Tumore pedum.

R. *S*tercor. vaccini, q. s. aceti q. s. coq. simul ad pulvis consil- tentiam. Hæc cum aliquoties tumen- tibus pedibus applicata fuit, tumor brevi admodum omnis absumptus est. *Martini Rulandus curat. 12. cent. 9.*

Tumida membra hoc sequenti o- leo manibus perunctis bene erunt confricanda.

R. Ol. nucum vel amygd. amar. ʒij. sem. aneth. cumini. an. ʒiij. vel iijj.

iiiij. bacc. juniper. ℥ss. sal. & alumin. an. ℥ij. vini albi. opt. ℥iiij. coque trita & mista ad vini consumptionem, deinde exprimendo cola, & servetur oleum in usus prædictos. *Reinerus Solenander. consil. 7. sect. 3.*

Præmisso cathartico & sudorifero.

R. Fol. fumar. eupator. origan. scipill. abrotan. an. M. j. rad. hirundinar. cortic. sambuc. an. ℥ijss. sem. aneth. cumini. fenic. an. ℥ss. bacc. juniper. lauri, an. M. j. contund. & incid. & coq. in aq. f. q. pro fomento sicco. supra quod decoctum effervescens ponantur pedes linteis obvoluti, quoad sudor è vapore erumpat; idque repetitis vicibus. *Jo. Petrus Lotichius. obs. 15. cap. 3. lib. 6.*

Sectio decima octava.

Pro Tumore suppurato resolutione curato.

Filia mea octo annos nata tumorem phlegmonosum & œdematosum satis exiguum passa est in parte externa mandibulae inferioris dextrae, quæ ad suppurationem venit. Ego metuens ne à cicatrice facies sceleraretur, antequam ad abscessus apertionem venirem, resolutionem prius tentare decrevi, *Guidonis* auctoritati innixus, qui dicit aliquando apostemata suppurata resolutione finire: quod etiam solemniter *Parei* experimento confirmatur, qui se apostema suppuratum mercurio crudo cum emplastro diapalma subacto, per viam

resolutionis curasse testatur. Ad cuius imitationem dicti mercurii ℥j. cum emplastre. diapalm. ℥j. admiscui, & tumori suppurato admovi; qui intra quatuor dies domino resolutus est. Ad materiam suppuratam resolutione discutiendam, sequentes conditiones necessariæ sunt. Primo ut materia sit quantitate exigua. Secundo ut sit tenuis & serosa. Tertio ut cutem & corporis superficiem occupet, non autem partes profundas. Quarto ut sit in corpore robusto, juvenili, & molles carnes habente. Quinto ut sit tempus æstivum. *Dionysius Pomares. obs. 1.*

Eadem filia mea passa est tumorem œdematosum crudum & minime suppuratum supra regionem lumborum, magnitudinis volæ manus, qui eodem remedio intra paucos dies discussus est. *Idem. obs. 2.*

Sectio decima nona.

Pro Tumore ventoso in genu.

Post universalia remedia, consului, ut hoc cataplasma resolutionis (etiam valens in materia phlegmatica) apponeretur.

R. Sem. anis. subtiliter pulveriz. sem. fenic. cumini. carui. an. quartss. farin. fabar. ℥j. succi ebulli & sambuc. & vini aromatic. an. q. f. decoquendo F. cataplasma. quo apostema illud ventosum resolutum est. *Petrus Forestus. obs. 3. lib. 3. obs. Chir.*

Sect.

Sectio vicesima.

De Tussi.

Bis, Tussis, est Thoracis concussio ab insita facultate, cum vehementi exsufflatione, studentis excutere quod sibi molestum est: alia est humida, alia sicca; humida vocatur, quoties ipsius ope, humores in aspera arteria contenti, pituita puta, sanguis, pus, &c. per os foras expelluntur. Sicca rursus dicitur, quoties magno licet ac multo labore, nihil excremitur, sed irritato fatigatur univrsum corpus tussiendo conatu, unde tum capitis, tum hypochondriorum, aliarumque partium dolor vehemens nonnunquam excitatur, quò aliquando Hernia producitur, aliquando Urina, vel alvi Fæces involuntariè extruduntur. Tussis causa est quicquid asperam arteriam vellicare, aut quovis modo irritare potest ac molestarè. Humidæ verò tussis causæ sunt humores à capite delabentes, ut plurimum pituitosi, nunc acres, salique vel acidi, nunc blandi & insipidi; nunc tenues fluidique, nunc crassi & viscosi; humores itidem varii (sanguis, pus, sanies, pituita & serum) ex pulmonum substantia vel vasis in asperam arteriam translati: forinsecus etiam quædam advenientia vel ore assumpta, perperamque in arteriam delata. Tussis autem sicca pro causis externis agnoscit tum aerem, tum potum frigidum assatum admissum: pro internis verò ali-

quando catarrhum valde viscidum, vel valde tenuem, acremque expirato vehementius acri haud cedentem; aliquando etiam halitus, statufve à tenui intestino, ventriculove per gulam elevatos, vel per lacteas venas in cor, & pulmonis substantiam, usque ad tracheam arteriam sese insinuant.

Subsectio prima.

Pro Tussi.

Pætor quidam dicebat se omnem tussim curare pomo excavato & melle rosato impleto, supra prunas vivas affato, & sub noctem devorato: quod seipsum semper, tum alios plurimos, à tussi curasse jactabat.

Uxor mea cum sub noctem ex acri fluxione tussiret, deglutiendum exhibui vitell. ovi crudum cum sacch. cando, quod cum in introitu lecti ter quaterve deglutiisset, ilicò in principio tussis cessavit, neque aliis remediis opus fuit. *Petrus Forestus. obs. 3. lib. 16. De Pectoris & Pulmonis Morbis.*

Ego ad tussim siccam & veterem ad tabidos, pleuriticos, asthmaticos, & eos qui valida tussi laborant, utor hoc eclegmate.

R. Succ. tussilag. ℥ss. mucilag. sem. alth. cum aq. hord. extract. ʒij. sacch. penid. q. s. F. Loch. *Petrus Forestus. schol. obs. 3. lib. 16.*

Sedandæ tussi cui spum sanguinis est admixtum, Medici egregiè com-

commendant syr. myrtillos. quo & nos frequenter utimur. Valet etiam in sanguinis spato syr. de portulac. ut & loch. de portulaca, quo frequenter utebatur Præceptor meus *Elidam Bononia.*

Gisbertus Horstius dabat 3j. vel 3jss. lapid. hæmatitid. subtiliter pulver. cum succo granat. vel virgæ pastoris. *Faventinus* dabat stercor. murium pulv. 3ij. cum aq. plantag. Hæc mirabilem effectum habent consolidandi venam ruptam. *Petrus Forstius*. schol. obs. 20. lib. 16.

Plumeam pellem cygni pellicea industria elaboratam & adaptatam in thoracis affectibus præsentaneum esse remedium, & specificam quadam facultate pectori prædesse, in uxore mea observavi hoc modo; Fuerat illa à multis annis tussi obnoxia, præsertim hiemali tempore: cujus causa & medicamenta multa adhibita, fonticuli quoque facti fuerunt absque insigni tamen fructu: quum verò amicus quidam plumea pelle cygni ipsam muneraffet, illamque ab eo tempore præsertim hiemali pro tegumento pectorali gestasset, paulatim, laus sit Deo, à tussi liberata fuit: hinc pellem hancce specificam quadam facultate pectori prædesse conjicio: quemadmodum vulvris pellem foras admotam, ventriculum roborare, & concoctionem cibi promovere videmus. *Gul. Fabricius Hildanus*, obs. 21. cent. 6.

Subsectio secunda.

Pro Tussi.

Quidam Siculus molesta quadam tussicula laborabat, & cum diu nihil conferentibus auxiliis, hoc malum tolerasset, ad nos tandem venit, sem exponit, consilium querit. Nos verò & quod morbus diutius inveterasset, & quod multos expertus Medicos nihil omnino profecisset, putabamus hoc vitium ægrè elidi posse. Verum ne quid intentatum relinqueretur, marribui succum ex melle ægrum devorare jussimus singulis diebus, tum & interiectis temporibus scyllam lambere, donec vermis ex ejus pectore una cum tussi propulsus, hominem sanitati restituit. *Antonius Benevenius*. cap. 77. *De obditiis Morborum & Sanationum causis.*

Vermes in intestinis reperiri frequenter contingit, qui & quandoque vomitu rejiciuntur, sæpius verò per inferiora descendunt in pectore autem & pulmone gigni atque cum tussi expelli inter rarissima & admiranda numerandum, atque ideo quidem magis, quod pulmo assidue moveatur, locum, quo hære ac quiescere posset, nullum vermi relinquens: nec minus admirandum est & in vesica nasci vermem, quod tamen cui-dam viro accidit, cui in vesica exsistens multis modis molestus fuit, quandoque etiam sanguinis mictu provocato, donec tandem per penis mea.

meatum sponte egressus, finem doloribus imponeret. *Rembertus Dodonæus*, annot. ad cap. 77. lib. *De abditis Morborum & Sanationum causis Antonii Beneventi*.

Trochiscis his, cum necessitas urget, tutò & securè poteris uti.

R. Thur. mascul. succ. liquir. an. 3j. opii, croci, myrrh. an. ʒj. cum. syr. papav. formentur trochisci lupinis magnitudine æquales. *Reinerus Solenander*. consil. 19. sect. 4.

Ad tussim mirificè decoctum raparum cum saccharo candido & butyro, vel oleo amygdal. d. recenti, prodesse animadverto. Sed detrahendus est illis cortex, & primæ cocturæ aqua abijcienda. Nephriticis etiam prodest. *Jo. Crato*. epist. 15. lib. 5. epist.

Jurisconsultus delectatus impendit nimis acri limonum succo cò processit dementiæ, ut quotidie biberet sex plus minus uncias excitata inde molestiore tussi, quam ut ullis curationem reciperet remediis, præterquam solo raparum decocto, quod uti omnibus tussientibus ex usu est, ita quoque huic ægro plurimùm opis attulit, enavigato, intra mensis curriculum, periculoso hoc Syrtium æquore, in quo facillimè submersus fuisset. *Nicolaus Tulpinus*. obs. 20. lib. 4.

Subsectio tertia.

Pro Tussi.

PRO singulari in tussi remedio à quibusdam celebratur oleum essentielle sacchari ab ipsis vocatum, quod sic parare solent in phialam aliquoties intus vino albo generoso lotam & exsiccatam toties quartarium unum sacchari puriss. indunt, eamque hermetice clausam, in arena aut cineribus candentibus, igne paulò vehementiore substrato, collocant, atq; saccharum ad sublimationem, quæ cum stridore fiet, urgent hocque post exemptum albuminibus ovorum ad duritiem coctis inclusum in cava vinaria in limpidissimum oleagineum liquorem solvant hujus cochl. j. aut alterum sensim deglutitum, multum in tussi præstare posse asserunt. *Felix Platerus*. practic. tom. 1. lib. 2. cap. 5. pag. 419.

Dum dormiturus est, phialam factam ex styrace, calamita, succo liquir. & sem. papav. alb. modico, sub lingua detentum interdum profuisse scio. Medicamentum quoque illud de seminib. à *Galeno* usque adeo celebratum 7. *De comp. med. s. loc.* cap. 5. & quinto method. fluxiones hæcæ pertinaces exliccare consuevisse certum est. *Hier. Mercurialis*. consult. 90. tom. 1.

Mulier quædam ab octo mensibus laborabat humerorum & brachiorum doloribus, cum pectoris angustia, tussi & difficultate spirandi multam

extulsiendo materię pituitosę & a quoque copiam excernebat: pluribus positionibus & apozematibus aliisque remediis usa fuerat ab alio Medico prescriptis, malo in eodem statu perseverante tandem meam opem implorat, ei exhibeo holum ex calomelan. gr. xx. & diagrid. gr. x. cum conserv. rosariorum duabus ab assumptione remedii, copiose sudavit, postea per tres vices alvum copiosissime depoluit: & postero die dixit se perfecte curatam esse tandem triduo post jubeo ut idem remedium repeteret: à quo quater purgata est, & ab eo tempore à predictis affectibus omnino liberata est. *Lazarus Riverius.* obs. 31. cent. 3.

R. Calomelan. gr. xx. resin. jalap. gr. x. M. hoc remedio septies purgata est mulier quędam hoc affectu cum raucoq̃ue & difficultate spirandi laborans, & à fluxione & tussi omnino liberata, ita ut aliis remediis opus non fuerit. Est enim remedium ad contumaces fluxiones eradicandas efficacissimum. *Idem.* obs. 47. cent. 3.

Testatur D. Robertus Boyle, Tractatu De Utilitate Philosophię Experimentum. se vidisse hominem, qui molestissimę tussi non minus quam potuit invenire pręsidium, quam succini fumum aut sulphuris balsamum idem pro tussi feliciter exhibere solet spiritum C. cervi ad. gr. viij. vel x. in cerevisiā, vel quovis liquore minime acido, excepto lacte. Eundem spiritum commendat in convulsionibus puerorum, pleurisi, obstructionibus splenis, hepatis, & uteri, affectibus

etiam cerebri, delirio febrium, & phreniside.

R. Oxymel. scillit. ʒss. ol. amygd. d. rec. & syr. viol. an. ʒvj. aq. veron. hyssop. & anis. an. ʒijss. spec. diar. solom. ʒss. ol. anil. distil ʒss. sacch. cand. ʒijj. M. F. potiuncula, sumat cochl. ij. vesperi & quoties tussis urget.

R. Aq. vitę vel spirit. vini ter distillati patellam argenteam fere plenam accendatur, sinaturque conflagrare, usque eo ut quarta vel quinta ejus pars supersit, atque flamma per se exstinguatur. Hoc peracto, immitte in residuum adhuc dum ferventem, sacch. cand. finiss. q. s. M. diligenter donec redeat ad consistentiam julep. eo utatur mane & vespere calide.

R. Syr. liquir. hyssop. tussilag. an. ʒvj. loch. sani & expert. syr. de papav. oxymel. scillit. an. ʒijj. spec. diar. Solom. pulm. vulp. pręp. an. ʒj. julep. viol. julep. è sacch. cando, an. ʒijss. lactis sulph. ʒss. ol. anil. gt. v. balsam. sulph. tercibinth. elixir propriet. an. ʒss. M. F. Lambile. Deglutiantur ejus cochl. ij. vel ʒj. calide ter in die. Profuit.

Loco potus ordinarii, bibat de hoc clareto pectorali.

R. Sem. anil. scenic. an. ʒijss. rad. ireos, liquir. an. ʒijj. spec. diar. Solom. diapenid. an. ʒijss. manus Ch. perlat. & cinnamom. cl. an. ʒss. vini Rhenens. opt. ʒijss. sacch. ʒij. croci ʒss. trahantur per manicam Hippoc. & F. claretum. *Jo. Petrus Lotichius.* obs. 2. & 6. cap. 1. lib. 3.

S c i s s

Sub

Subsectio quarta.

Pro Tussi Puerorum Kinchoest appellata.

Cum Infans quædam unius anni valida tussi afficeretur, que nullis præidiis mitigari potuit; tandem nescio cujus mulierculæ consilio, mures coctos nutritrix masticabat, & pro cibo Infanti dabat; quo remedio à tussi liberata est.

Altera puella quinque annos nata, cum validissima tussi longo tempore detineretur, nec ullis medicamentis curari posset, alterius mulierculæ consilio utens, guttam unam atque alteram sumpsit aquæ destillantis à limace exiguo sale consperso (hoc enim modo limaces in liquorem resolvuntur) quam cum cyatho cerevisiæ communis exhibuit, & ex inconti-

nenti fuit curata. *Insulam* Medicus quidam hoc eclegmate ad tussim puerorum commodè utebatur magno experimento.

R. Rad. alth. benè inundat. ℥ij. coq. in ℥ij. lactis vaccini, vel melius in flore lactis, ad optimam dissolutionem; tundantur & cribro cremor excipiat; addendo sacch. cand. sacch. penid. an. ℥ij. M. tempore tussis vehementis detur cochl. j. deinde bis in die. Hoc magna cum utilitate usus sum, & raro me sefellit; quamquam subinde (cum facile situm contrahat ob lactis pinguedinem, neque diu eclegma durare possit) iubeo rad. alth. in aq. farfare decoqui; deinde per setaceum ut prius extractis, reliqua addo uter quoque commodè & utiliter ad tussim rad. althæ saccharo incrustata. *Petrus Forestus. obs. 6. lib. 16. De Pelloris & Pulmonis Morbis.*

Finis Libri decimi septimi.

MEDICINÆ PRACTICÆ

Liber decimus Octavus.

De Affectibus à Litera V. incipientibus.

Sectio prima.

De Variolis.

Variolæ sunt Pustulæ in summa cute, partibusque cuti proportionem respondentibus, cum febre continua, propter peculiarem sanguinis effervescentiam & ebullitionem, à facultate expultrice excitatæ. Causarum æquæ videtur esse labes quædam, seu impuritas sanguinis, inter prima fœtus rudimenta, in utero concepta, quam Authores ferè omnes reliquiis sanguinis menstrui rectè adscribunt. Causæ evidentes sunt contagium aliunde susceptum, peculiaris aeris dispositio, & immodica sanguinis & humorum perturbatio, à crapula, aut nimio exercitio. Imminentes Variolas indicant, febris incerta & vaga, modò intensâ, modò remissior, dolor in capite & lumbis, facies quasi inflammata rubescens, magna anxietas & inquietudo, cum syncope quandoque & vomitu

immani, somnolentia gravis, terrores in somno, deliria, convulsiones, sternutatio, lachrymæ involuntariæ, oculorum splendor, & narium pruritus, calor, rubor, & punctio sensus in toto corpore, oris ariditas cum tussi & siti. Res in vado esse videtur, quando accidit hic affectus in bona constitutione aeris, in ætate puerili, si in toto morbi decursu, symptomata eveniant laudabilia, si Variolæ sint molles, distinctæ, paucæ, rotundæ, fastigiatæ, & boni coloris, i.e. in principio rubræ, postea albescentes. Si contraria his appareant signa in summo versabitur ægrotans periculo.

Subsectio prima.

Pro Variolis & Morbillis.

Si video naturam pigram esse in expellendis & emittendis Variolis aut Morbillis, exhibeo decoctionem descriptam ab Aesc. quod ha-

bet caricas, lentes excortic, & tragacanthum; & sentio inde magnum commodum, si quater aut quinque mane & serò sumatur. Puerulis verò qui decocto uti nequeunt, propino mane & vespere haustum aque fœniculi: hæc enim non parum facit ad expulsionem Variolarum & Morbillorum. *J. Navius*, consil. 25. lib. 3. consil. *Cratonis*, &c.

Decoctum *Avicenne* ita se habet.

R. Ficum ping. ℥vj. lentium excortic. ℥ij. lacce ℥ijß, gummi tragacanth. & sem. scenic. an. ℥ij, coq. in sßjß, aq. fontis donec redeat ad tertiam partem. An commodè præscribi possunt medicamenta antequam Variolæ aut Morbilli sese prodant? an illa impediunt motum Nature? imò inopinatò venam secuiamus, & medicamentum purgans dedimus, quibus die sequenti aut postridie apparet Variolæ, & melius multò habuerunt, quam quibus non ausi fuimus idem exhibere: sic parum probabile quod dicitur minus affatim erumpere papulas, si corpus ante purgaveris.

Dominus ab Insula de summa difficultate deglutiendi (quæ erat tantum Morbillorum latentium soboles, nos autem nil tale suspicabamur) conquereretur; insignis febris eluimus alvum clysmate, ventrem metu synanches secuiamus; sequenti die exanthemata apparent, & brevi tamen convalescit.

Si puellis detrahatur sanguis initio in suspitione Morbillorum & Va-

riolarum, impediatur augmentum febris, cujus calor maleficus est tabificus; & sic suis liquidisque carnibus non ita intumescet corpus, nec scæda scabie maculabitur & inquinabitur: imò dum eruperunt, potest etiam detrahi sanguis, quod nos beato quodam successu fecimus. *Guil. Ballonius*. lib. 1. *Ephem. & Epidem.* pag. 37. & 30.

In primo *Epidem.* nostrorum libro annotavimus in severitia symptomatum, quæ erant prænumcia exanthematum (sed hoc ignorabamus, quia fortè cautiore fuisset) nos medicamenta & phlebotomiam tentavisse, cum ea eruptio præsto adesset, & tamen innocuum utrumque remedium: ut jam anile sit credere, nil in exanthematis tentandum: imò ex tribus pueris exanthemata passis, qui purgatus est levius habuit, *D. Denisi* narrat, Abbati cuidam, cum nil de exanthematon eruptione constaret, phlebotomia largè celebrata, à prandio erupisse illa: calumniabantur Medicos, tamen nil inde evenit deterius: imò cum serare cuidam exanthemata, eaque densissima paruisent, nec non lingua intumisset, flagrante etiam malo, secta est vena, copiosus detractus sanguis, & hoc innocuum fuit: notandum hoc. *Ideus*. *Epid.* lib. 2. pag. 141.

Subsectio

Subsectio secunda.

Pro Variolis serpentibus.

Puer quidam Variolis corripitur, ex quibus nonnullæ percurrerant, ut miserum corpusculum intra duos dies fere totum excoriatum reliquerint: Serpebant quippe, ac cutem tantum exanthemata hæc excoriabant. Contra quæ sic orsus sum. Primò, cum materia hæc plus justo subtilis esset, eam obtundere conati sumus; nec tantum eam, verum etiam hepatis & membrorum interiorum malam qualitatem infringendo, ne de novo altera gigneretur: sed id refrigerantibus complebamur medicamentis, ut syrupo rosato de eich. simpl. de endiv. de violis, adjectis similibus aquis: exterius vero jecur ex santalino unguento illinebatur: sed victus ad id multum faciebat, qui ad frigidum cum humiditate declinabat: quibus omnibus materia crassior est reddita, & Variolæ crassæ & amplæ apparere ceperunt. Prædictæ excoriationes quas nonnulli practici rubeas infectiones appellant, sic à nobis tractatæ sunt. Primò à propinato syr. viol. solutivo lactucæ aquæ permixto, quo optimè egressit, sequenti lavacro eas lavari fecimus, ac postea panno lineo abstergi, & pulvere infraducendo aspergi. Habet autem lavacrum sic.

R. Ros. rubr. sic. myrtill. fol. lentisc. summicat. querc. tamarisc.

an. Mj. fiat omnium decoctio: quo decocto excoriatæ partes laventur, & ut dixi, lineo panno absterge sequenti pulvere inspergantur.

R. Thur. mastich. ros. rub. sarcocoll. an. part. æq. F. pulv. subtiliss. Ubi unguento uti necessum fuit, albo camphorato, aliquando verò plumbeo usi sumus. *Amatus Lusitanus.* curat. 18. cent. 3.

Subsectio tertia.

Pro Variolis.

Puer quidam quinque annos natus, Variolis laborabat cum alvi fluxu per totum morbi decursum perseverante, septimo die multò gravior fuit alvi fluxus, febris intensâ, sitis ingens, Variolæ depresso, quarum elevatio ab alvi fluxu impediabatur: reliquis remediis usque ad id tempus parum conferentibus, sequentem præscribo julepum alvi fluxum & malignitatem respicientem.

R. Rad. pentaphyll. & tormentill. an. ʒj. fol. scabios. pimpinell. an. Mj. scord. p.j. santal. citrin. ʒij. coq. ad quart. tria, pro tribus dosibus bis in die sumendis: addendo unicuique dosi confect. de hyacinth. ʒß. troch. viper. ʒß. lapid. bezoard. gr. iij. Post primam exhibitionem alvi fluxus imminutus fuit, Variolæ tumefactæ, & sitis imminuta. In alijs Pueris quam plurimis eadem portio mirè profuit ad sedandum alvi fluxum, & Variolas depresso tumefaciendas. Cui addebam aq. ros. &

& naph. an. $\mathfrak{z}\beta$, etiam citra alvi fluxum, in deprellis Variolis mirum in modum contulit, & plerumque sic componebam.

R. Rad. tormentill. & pentaphyll. an. $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. fol. pimpinell. & scord. an. M. j. santal. citrin. & ras. ebor. an. $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. coq. ad quart. $\mathfrak{i}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. in colat. $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. dissolv. aq. naph. & ros. an. $\mathfrak{z}\beta$. troch. viper. $\mathfrak{v}\mathfrak{j}$. lapid. bezoard. gr. $\mathfrak{i}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. F. potio, quæ grandioribus datur uno haustu bis in die, lac verò sugentibus, ex cochleari frequenter. *Lazarus Riverius*. obs. 2. cent. 2.

R. Aq. card. ben. $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. aq. theriac. $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. troch. viper. $\mathfrak{v}\mathfrak{j}$. lapid. bezoard. gr. $\mathfrak{v}\mathfrak{j}$. capiat horis vespertinis. Cordi applicabantur pulli columbini, ac deinde linimentum ex theriaca, confect. alkerm. & ol. scorpion. *Matthiol.* In omnibus jusculis dissolvebatur bezoard. mineral. $\mathfrak{v}\beta$. hisce Variolarum eruptio ita promotæ est, ut tandem à sævo illo morbo æger penitus liberatus fuerit. *Lazarus Riverius*. obs. 100. cent. 1.

Vidi puerum quendam Variolis laborantem cum signis laudabilibus, febris enim post exortum pustularum remiserat, respiratio libera erat, nullus alvi fluxus, tubercula eminentia satis, somnus mediocris, bene se habebat ad ea quæ offerebantur, subito tamen, & sine manifesta causa pustulæ sese occultaverunt, morsque secuta est illarum occasum. id ipsum vidi in pluribus aliis eodem morbo afflictis, quibus omnibus mortem certissimam portendi. *Petrus Paechus*. obs. 25.

Quotquot Variolis aut Morbillis laborantes vidi, qui tensione & meteorismo ventris, cum anxietate huc atque illuc agitabantur, tot intra paucos dies obire vidi, præcipuè si dolor junctus fuerit. *Idem*. obs. 62.

Subsectio quarta.

Pro Variolis.

Post eruptionem statim maxima cura habenda est oculorum, narium, gutturis, & pulmonis: oculos itaque statim in initio, & deinde quotidie auro puro leniter confricare prodest; id enim arcet ne in oculis erumpant exanthemata. Utile quoque est oculos sæpe illinire sequenti collyrio.

R. Aq. plantag. ros. & euphras. an. $\mathfrak{z}\beta$. in quibus dissolv. camphor. gr. $\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. croci gr. \mathfrak{j} . F. collyrium. Nares si à pustulis exanthematum occupentur, subinde acetum rosaceum odorandum naribus admoveatur. *Franciscus Joel*. sect. 5. lib. 9. prætic.

Pro tuendis gulæ & gutturis partibus, exterius scutum croco interstitum & lacte muliebri intinctum apponimus, hoc enim poros aperiendo, venenum ab intimo gutturis exteriorus allicit. *Thomas Willis*. tractat. De Febribus. cap. 15.

Lingux humanæ & salivæ insolitum ulum non ita pridem muliercula propalavit. Occupaverant Variolæ Epidemicæ universam faciem tenelli filii Clarissimi in Urbe nostra Viri, & oculis

oculis minitabantur exitium. frustra aliis tentatis, nutrix dolore infantis commota & commiseratione, lingua propria oculos pueri lingebat, sicque referatis oculis, absterfaque sanie convaluit infans morti antea relictus, & publicis ex suggestu precibus expiatus. *Thomas Bartolinus. histor. 29. cent. 1.*

Observavi hoc anno 1629. quo Variolæ hic populariter grassantur, & multos infantes à medio tollunt, nonnullis quidem infantibus ante Variolarum eruptionem, aliis verò postquam eruperunt, & jam suppurata fuerunt, vermes Spithamæ longitudinæ, & longiores ex intestinis sponte prorupisse: qui infantes omnes mortui sunt. *Daniel Sennertus. practica. lib. 3. part. 6. sect. 1. cap. 6.*

D. Turquetus apud Petrum Afflictum referebat, *Elisabetham Angliæ Reginam*, contractas Variolarum suppuratione maculas in seipsa delivisse, emulsione lactea ex sem. canabino separatis corticibus, cum aq. ros. parata, & cum gossipio admota. *Georgius Hieron. Velschius. obs. 88.*

Sectio secunda.

De Varis.

Involuti, Latine Vari, tumores sunt duri & parvi in faciei cute à crasso succo progeniti. Oriuntur ut plurimum ab humore alimentari poris

curis sese insinuante, cui aliquando humor excrementitius & atrabilarius admiscetur.

Subsectio unica.

Pro Varis in facie.

Peractis convenientibus evacuationibus tam cum Pharmacis, quam cum Phlebotomiis, ablues faciem ter vel quater in die hac aqua experta Præceptoris mei *Faurentini*.

R. Camphor. ʒij. ceruss. ablut. ʒj. cicer. rubr. lbj. interior. melon. lbj. ovor. hirundin. numero x. margarit. ʒij. sem. bombac. ʒiij. salis commun. ʒij. succi limon. ʒß. tartar. vini alb. ʒß. pulverizentur pulverizanda, & contundantur contundenda. & infund. omnia simul in lbx. aque destillationis lapathi acuti per duos dies, tum destillentur in alembico qua aqua destillata si utaris modo dicto, procul dubio sanaberis ab hoc affectu quod si tibi nimis molesta sit hæc compositio, aliud unguentum ad te minto, quo multi qui per quinque annos & plures faciem pustulosam habebant, nec ullis remediis curari poterant, curati sunt.

R. Argenti vivi saliva extincti vel aceto vini fortiss. ʒij. vitriol. alb. ʒij. ol. laurin. ʒß. agitentur diu simul ut in unguentum coeant, vesperi inungito, mane aqua furfur. abluito. hæc unguento nuper Nobilem mulierem curavi, quæ per duos annos faciem pustulosam habebat, quæ nullis aliis reme.

remediis quam hoc curari potuit.
Petrus Forestus. obs. 7. lib. 5. Obs. Chir.

Sectio tertia.

De Vena integra à pulmone re- jecta.

NAvarchus *Amstelredamensis* qui diu in mari vixerat, contraxit ætate jam maturus ex perenni destillatione, tussim magis terra quam mari molestam qua per biennium flaccidos pulmones exagitante, defecit tandem viscus hoc plus nimio late situm: & effudit ex inopinato, non tantum sanguinem, sed præterea duos insignes venarum ramos; adæquantes singulos expansæ manus magnitudinem. Prodibant autem separati ab omni parenchymate, ostendentes non minus distinctè extrema sua lineamenta, ac si otiosus Anatomicus removisset circumpositi visceris impedimentum: argumento certè evidenti totum pulmonem fuisse vitiatum: ac proinde haud mirum, excretis hisce furculis, effudisse ipsum, ipsum cum sanguine vitam: at verò mirabantur Medici, tantam parenchymatis dissolutionem sine prævio pure: quod ipsum quoque non minus forte mirabuntur posteri: licet nec visuri, nec lecturi simile exemplum in ullis Medicorum monumentis: sed ut altissima flumina minimo labuntur sono, sic eveniunt homini subinde maxima infortunia sine turbulentis

præfagiis. *Nicolaus Tulpius. cap. 13. lib. 2.*

Sectio quarta.

De Venesectione Neroniana.

IN consuetudinem venit, præsertim inter *Germanos*, & hic quotidie à Nostratibus usurpatur, ut multi in utraque manu simul, aut in utroque brachio, venas sibi inciderent; idque ut plurimum non sine dispendio valetudinis ex duplicata enim venæ sectione diversis in membris inter se oppositis, uno eodemque tempore facta, maxima in corpore, præsertim in hepate sit sanguinis & humorum agitatio; quod sine periculo fieri non potest. Hanc Venæsectionem *Neronianam* appellare placuit. *Guil. Fabricius Hildanus. obs. 92. cent. 6.*

Sectio quinta.

De Venæ sectione.

Vulgò dicitur quoties duorum solennium remedium usus incidit necessarius, à venæ sectione potius, quam purgatione est auspicandum: an hoc verum? Mihi valde difficile videtur statuere, quibus in morbis, quando & quomodo hoc sit usurpandum. Fortè hujus rei cognitio petenda erit ex *Gal. cap. 4. lib. De Renum Affe.* Si (ait) Phlebotomia

botomia corpus evacuaverit, Catharticum venas, arterias, & inanes regiones inveniet non oppletas: ita facile in totum corpus pervadet ad attrahendos succos, & facile educuntur ob eorum tenuitatem & fusionem. Si contra vasa repleantur, ob plenitudinem in corpus medicamentum non deferetur, unde aut subfisteret aut nil bene faciet. *Guil. Ballonius. Epid. & Ephem. lib. 1. pag. 76.*

Queritur an somnus concedendus à Phlebotomia? Observatum aliquando indulto somno post Phlebotomiam cuidam Illustri Domino non multò post mortem obrepisse: in somnù repentinè tantæ calamitatis causa relata est: an non ea experientia eodem exemplo terrere nos debet; quoniam videmus passim Medicos gratificandi ægris gratia, Theorematum artis suæ desertores, nil perinde esse putare, an quis à secta vena dormiat, an non? At si vires sint imbecillæ, verendum est, ne si somnus interdicatur, vigiliis frangantur magis. Verendum quoque est ne eodem somno intro revocati spiritus & sanguis, refrigeratis partibus extimis, grave aliquod periculum creent. Sic in iis rebus mortè infaustoq; aliorum eventu moniti, ne quid tale eveniat videamus. *Guil. Ballonius. Epid. & Ephem. lib. 1. pag. 70.*

Sectio sexta.

Pro Veneficio & Veneno.

R. **A** Dipis canis benè liquati & mundati ℥iij. adipis urli ℥viii. caponis ℥xxiij. tres truncos visci columni adhuc virentis, frustratim sectos & tusos dum humescant, contunde autem simul lignum, folia, baccas, misce omnia in phiala, quam soli novem septimanis cum exposueris, virentem balsamum extrahes, eoque veneficatorum corpora, loca maximè dolentia & juncturas inungendo, certo experimento curabis. Hæc est descriptio medicamenti *Charillieri*. Notandum, in corylo non nasci viscum, nisi post annum centesimum: eumque Epileptici, aliisque capitis Affectibus obnoxiiis, quæno longè utiliorem esse, *Henricus ab Heers*, obi. 8.

Celeberrima *Orvietani* antidotus, sumpto & in convulsiones usque ferociente veneno, ita omnes anxietates, & instantes Syncopes statim conculcat ac si nullum intro admissum virus foret. *J. Helmontius* tractat. cui tit. *Builer*.

Sectio septima.

Pro Ventriculi attritione.

Galenus ponit hunc casum lib. De Præcognitione, qui contigit filio Regis, dicentibus aliis Medicis esse principium febris (incurrebat enim statim à cibo assumpto in lentissimum frigus, cum maxima contractione pulsus, & coarctatione anhelitus) *Galenus* non esse febris principium asseruit. Rogante autem Patientem, quid esset, respondit; consuevit stomachus tuus conteri à cibo assumpto conuerso in phlegma ante excretionem. Petiit Patientis quid agendum esset? respondit; Si esset alius, exhiberem vinum cum pipere, sed in vobis Principibus securissimis auxiliis consueverunt uti Medici. Sufficit ergo nardino unguento lanam intingere, & ori ventris applicare, pedibus calefactis. Recedentibus Medicis *Pisibolans* vinum Sabinum attulit, piper immisit, pedibus calefactis, apposita lana in oleo nardino infusa calida super os ventris, bibit æger, & statim sanatus est. Mihi licet sim nunc senio confectus, solum bis in vita mea casus iste innotuit. Primum, fui vocatus ad Nobilem quendam, qui statim cum accessi, dixit mihi, Ego non vos vocavi, ut sperem sanitatem recuperare, sed ne videar omnino vitam negligere. Unus enim Avunculus meus ex tali ægritudine dies clausit extremos: Ego dans ei bonam spem salutis, volui suæ cœne

interesse, ut omnia accidentia possem perpendere: statim cum cornasset, totus frigidus ut glacies factus est, pulsus omnino contractus, ita ut vix sentiretur, cum tanta angustia, frequentia & compressione anhelitus, ut statim præfocari videretur: perseveravit in iisdem symptomatibus spatio trium vel quatuor horarum, deinde paulatim remissa sunt omnia. Ego vero memor loci allegati à *Galenus*, dixi, estote bono animo, spero enim, Deo favente, vos liberare ab hoc morbo. Mane sequenti feci pedes cum pannis calidis fricare, & frictionibus fortibus calefacere. Deinde lanam succidam carminatam decenter in oleo nardino calido infundere, & super stomachum applicare, superponendo pannos calidos; deinde dedi ei 3j. piper. pulveriz. involuti in hostia madefacta in vino: postea dedi circa ʒiij boni vini calidi, & illinc ad horam feci cum cibare: testis sit mihi Deus, quod nunquam postea minimam partem sensit illius passionis, licet antea plus quam per mensem ea ordinariè post omnem cibationem infestaretur. Mulierem etiam quandam simili morbo laborantem iisdem remediis statim sanavi. *Petrus Bayrus*. practice, lib. 11. cap. 9.

Fœmina quædam honestis Parentibus nata, cum frigidis cibis admodum assuevisset, iisque unice delectaretur, per multos dies, semper assumpto cibo, toto corpore horrere statim cepit, imò instar glaciæ redi; idque maxima cum compressione

ne thoracis, & difficili anhelitu per horas aliquot persistente: donec tandem membra calere rursus inciperent recordatus casus cujus *Galenus De Præcognitione* ad *Posthumum*. cap. 11. Itemque *Bayrus* in *Enchiridio*, lib. 11. cap. 9. meminit, locum marito, viro Literatissimo ostendi qui non describi modo, sed omnino depingi conjugis morbum exclamavit; remedia ab illis relata singula, nimirum vinum cum pipere, & frictiones statim usurpavit, sed absque successu, sequentibus diebus nihilominus eadem repetit: verum frustraneo planè conatu: quod nimirum ventriculus habitualiter quasi alteratus esset, succedente postmodum colica, atque hunc exipiente tremore primùm, mox pareli; tandem tumore quoque ingenti faucium externo: & ita dejectis viribus moritur. *Philippus Salmuthus*. obs. 9. cent. 2.

Sectio octava.

De Ventriculi Calculis.

Cum *Hornæ infer. Austria*; Statum Illustr. Medicus essem, vocabar ab Illustri quadam Matrōna ad mulierem mortuam, ut præcessem aptioni Anatomicæ, ad explorandam incognitam diuturni morbi & mortis causam. Conquerabatur illa de continuo ventriculi dolore, tumore, nausea, & inappetentia. Fuit à nonnullis pro tympanitica curata, alii

existimantes ipsam gravidam, à medicamentis omnino abstinerunt. aperto itaque abdomine & ventriculo, in fundo ejusdem lapilli sunt inventi, nullo coherentes vinculo, sed pomi granati granorum instar sese mutuo amplectentes, tam copiosi, ut binas volas manus implerent. *Wolfgangus Hoefernus*. herc. med. lib. 3. cap. 1.

Sectio nona.

Pro Ventriculi dolore insigni in febre acuta.

Cum nauseabundus esset, vomitorium tale propinavi.

R. Decocti hord. ꝑiv. sacch. & syr. acetos. simpl. an. ꝑj. M. quod cum tepidè ebibisset primo crudos humores, postea pituitam una cum bile evomit, & dolor fuit aliquo modo sublevatus, quanquam idem circa præcordia hæreret, & ad imum ventrem vergeret; ideo clyster mollis injectus est: verum quanquam melius inde habere videretur, dolor tamen ex toto non fuit mitigatus, & sic ad forum emollientem anodynum & aliquo modo ventriculum roborantem confugimus.

R. Fol. malv. viol. chamæm. summitat. aneth. an. M. j. flor. ros. rub. Mjß. coq. in aqua pro fotu. quo dolor plurimùm mitigabatur: interea sumpto decocto fl. chamæm. in cerevisia, ructus multos cum emisisset dolor sedatus est. *Petrus Forestus* obs.

1. lib. 7. De feb. Symptomata.

Ad ventriculum dolentem ac frigidum.

R. Zedoar. el. galang. opt. an. ʒij. bacc. lauri, ʒj. incid. & parum contund. & coq. in vini rhenani lbj. ad consumptionem tertie partis. de colatura exhibeo pro vice cochlearia ij. vel iij. singulis tribus horis, & sæpe numero in hoc casu profuit, ad sedandum dolorem alvo existente clausa, talem exhibeo bolum.

R. Elect. diaphœnic. ʒiiijʒ. philon. roman. ʒij. M. pro una dosi. sedat dolorem somnum provocando, & succos malos in ventriculo contentos, dolorem moventes, secum educit; ut sæpius sum expertus, etiam cum commodo ægrotum, & fuit olim secretum *Ludovici de Leonibus*, preceptoris mei *Bononia*. Si verò unà cum dolore intolerabili alvus respondet ægroti, sequenti potione non sine fructu usus sum.

R. Decocti superioris ex zedoar. & galang. ʒijʒ. vel ʒiiij philon. roman. ʒʒ. M. detur calide. *Jo. Nesius* consil. 10. lib. 2. Consil. *Cratonis*, &c.

Sectio decima.

Pro Ventriculi imbecillitate.

Piperis grana septem vel novem contracta non pulverizata, ut sic minus fauces urant, cum vino exhibita, subito refrigeratum ventriculum juvant: quod & zinziber facit.

Nux moschata comesta concoctionem juvat, cujus pulvis cum aqua chamæm. destillata bibitus dolorem ventriculi mox. sedat, caryophylli comesti idem faciunt. *Felix Platterus* practic. tom. 2. cap. v. pag. 444.

Affais quidam meus vir doctissimus ex febre quartana, qua per triennium laboravit, imbecillitate ventriculi contracta, jussus à D. *Erasto* manè gingiber crudum comedere, cum id majore etiam copia assumpsisset, quam fortasse edoctus erat, ab eo tempore ultra triginta annos singulis matutinis duas radices magnas gingib. paululum saltem masticatas deglutivit; facitque adhuc, nequiquam abinde mali in ventriculo sentiens, imò ad omnia munia gnaviter obeunda alacrior inde reddi solitus: quo tam multorum ænorum hujus aromatis usu, hoc sibi adeo familiare fecit medicamentum, ut nec die uno, sine noxa, illo carere amplius possit. *Idem.* observ. lib. 2. pag. 435.

Magna insurgit difficultas de ventriculo, frigido & hepate calido; quomodo nimirum frigidus possit calefieri, ne simul hepar inflammetur; si quidem quæ ventriculum calefaciunt, eadem plerumque & hepar inflammant huic autem malo *Galenus* prævenire studens excogitavit compositionem quam nomine diatrion pipereon donavit. Hoc equidem medicamentum singulari vi præditum est calefacere ventriculum, ne ejus calor communicetur hepati. Nam cum constet ex tribus generibus piperis, quarum facultas calefaciendi in substantia

stantia tenui consistit, exolvitur antequam ad hepar deveniat. Est itaque conveniens & calefaciendi & tollendi intemperiem ventriculi medicamentum. *Abrahamus Seylerus*. consil. 6. lib. 4. Consil. Cratonis, &c.

Sectio undecima.

Pro Ventriculi imbecillitate.

R. *T*erebinthin. claræ ʒij. mastich. pulv. ʒβ. spec. arom. ros. ʒβ. M.F. bolus, detur horis duabus ante cibum, ad stomachum enim moderate calefaciendum, & non exsiccandum, nullum ex internis valentius præsidium hoc usurpari potest, pro eo roborando fiat hoc ceratum.

R. Mastich. ʒβ. caryophyll. cinam. nuc. mosch. zedoar. an. ʒj. spec. diamosch. d. ʒβ. ol. mastich. q. s. ad densandos pulveres; ceræ & terebinth. q. s. F. ceratum extend. super alutam ad formam scuti, & ventriculi regioni admoveatur diuque gestetur. *Jo. Zecchini* consult. 21.

Duo vel tria grana mastiches parum confusa, & ex ovo sorbili, vel ex vino, aut ex jure data, tribus saltem horis ante cibum mirifice conferunt in firmando ventriculo. Sed longe præstantiores sunt rotulæ quedam ex inventione nostra, quæ & ventriculum roborandi & hepatis hypochondriorumque vasa obstructa referandi, atque nutritionis viscera omnia roborandi insigni facultate pollent, sunt autem hujusmodi.

R. Spec. aromar. rosat. diarrhod. abbat. spec. troch. de rhab. an. ʒj. limat. chalyb. præp. & in pulv. tenuiss. redactæ ʒij. sacch. albiss. in aq. scolo-pend. dissolut. ʒij. F. confectio in tabellis, quarum ʒj. detur manè quinque horis ante prandium. *Jo. Zecchini*. consult. 22.

Maxime valet medicamentum mihi valde familiare quod sequitur.

R. Conserv. ros. antiq. ʒij. nuc. mosch. ʒj. spec. diatrion piper. arom. rosat. an. ʒij. santal. omnium ʒβ. lign. aloes ʒj. mixt. cydon. aromaticæ q. s. F. electuar. cujus ʒβ. detur duabus horis ante prandium septem diebus continuis. *Q*uo tempore ceratum corio exceptum hic describendum supra ventriculi regionem gestabit.

R. Mastich. ʒβ. caryophyll. nuc. mosch. zedoar. lign. aloes. an. ʒβ. sp. c. diamb. ʒj. ol. mastich. ʒβ. terebinth. q. s. F. ceratum pro stomacho. *Jo. Zecchini* consult. 35.

Sectio duodecima.

Pro Ventris doloribus a flatibus in gravida.

Quando prægnanti accidit dolor imi ventris & renum, ita ut de abortu hæsitet, scinde panem magnum secundum latus, & calefac unam medietatem ad ignem, & eam partem quæ est ex latere medullæ infunde, in malvat. vel optimo vino calidos leinde asperge pulverem caryophyll. & cali-

calidum liga supra umbilicum, statimque dolor ventris cessabit. *Petrus Bayrus* practice. lib. 15. cap. 7.

Umbilico sacculum ordinavimus ex milio, cumino, anetho, foenic. pauxillo aquæ vitæ asperso nec non permutationis gratia emplastrum *Roderici à Castro*. lib. 3. De morb. mulier. cap. 12. quod,

R. Vitell. ovor. num. vi. fortiter agitentur & adde pulv. anis. cumin. foenic. an. 3j. cum ol. laurino F. ad ignem placenta mollis quæ umbilico applicetur. *Gregorius Horstius*. obs. 27. lib. 5.

Sectio decima tertia.

Pro Ventris torminibus.

VIr quidam gravibus ventris torminibus vexabatur, quæ solo hoc topico remedio sopivi.

R. Farin. avenac. ℥ij decoxi in aceto forti q. s. ad formam pulvis, quam ventri imponebam, ex qua statim doloris mitigationem persensit, & liber ab hoc malo evasit. Potest etiam farina cum lacte recenti coqui. *Martinus Rulandus*. curat. 16. cent. 1.

Sectio decima quarta.

De Vermibus.

Vide supra lib. 10. sect. 22. De lumbric.

Subsectio prima.

Pro Vermibus.

Puer quidem trium annorum vermibus laborabat, febricbat, caput dolebat, tremebat, nares scalpebat, in os digitos immittebat hunc deo auxiliante, ita sanitati restitui.

R. Farin. lupin. amator. aloes an. 3iij. succi absynth. 3ij. commista omnia bene extendebantur supra petiam, & applicabantur umbilico post applicationem emplastri, exhibui sequentem haustulum.

R. Diaturbith. cum rheo. 3ß. seri lactis 3j. F. potus, quem cum calide exhaustisset manè jejuno stomacho, vermes omnes per secessum emisit, & laus Deo convaluit. pro siti sedanda per tres dies durante, bibit aquam fontanam in cujus ℥iij. infundebatur per noctem 3j. ceparum incisarum, quæ in abigendis vermibus maxime proficiebant. *Martinus Rulandus*. curat. 21. cent. 2.

Exhibuimus hier. pic. *Galen*. 3ij. quo remedio plus quam viginti vermes excrevit. Iterum hoc dedimus Medicamentum.

R. Spec. hier. 3j. sem. fantonic. pulv. scord. cent. min. corallin. an. 3j. cum sacch. F. boli, sumpsit quotidie 3j. & plusquam quingentos vermes excrevit. *Rodericus à Fonseca*.

Puerum vidimus qui septimum a gens annum triduo ex nimia lumbricarum vi serè mortuus jacuit, solo potu ex gramine aceto & saccharo vi-

vivens. Quarto autem die cum Medicamentum ex aloe, myrrha & croco ei propinaretur, duode quinquaginta, supra centum, vermibus alvo depositis, statim convaluit. *Antonius Benevenius*. cap. 85. lib. *De mirandis morborum & sanationum causis*.

Nota & mihi mulier fuit supra quadraginta annos nata, quæ gravissimis ventriculi doloribus & nausea subinde correpta, ab assumpta hiera picra, quadraginta (plus minus) vermes excrevit. *Rembertus Dodonæus*. annot. ad cap. 85. libri *Benevenii*. *De mirand. morb. causis*, &c.

Subsectio secunda.

Pro Vermibus.

PRO Adultis sæpe hoc pulvere sum-
usus.

R. Sem. fantonic. ʒj. fol. sen. ʒʒ. cent. min. ʒiiij. rhei opt. ʒj. C. cervi ussi, rad. dictamn. sem. lupin. an. ʒj. sem. cinæ ʒiiij. fol. Athanasiz (i. e. tanacetii) ʒj. F. pulvis dosis in adultis ʒʒ. cum aq. gram. vel acetos. mane & hora tertia pomeridiana.

Pulvis pro pueris.

R. Sem. cinæ ʒij. corallin. an. ʒʒ. rhei el. ʒʒ. F. pulvis dosis ʒʒ. vel ʒj. pro ætate pueri cum jure puli vel aqua acetos. & quoniam pueri ob amarorem medicamenta fastidire solent, facio tales placentulas.

R. Sem. cinæ ʒij. C. cervi ussi ʒj. sacch. alb. in aq. absynth. solut. ʒiiij. F. confectio in placentas. Se-

quenti unguento inunge Umbilicum.

R. Ol. petrol. nigr. ʒʒ. ceræ novæ ʒijʒ. M. F. unguentum. Adjunge sequens emplastrum, quo sæpissime in pueris utor.

R. pulv. lumbric. ʒj. colocynthid. absynth. petrol. nigr. aloes hepatic. an. ʒj. myrrh. ʒʒ. ol. absynth. fell. taurin. an. q. s. F. emplastrum l. a. de quo accipe pro una vice ʒvj. vel ʒj. extendatur supra corium & applicetur ventri *Jo. Nesius*. consil. 25. lib. 3. consil. *Cratonis*, &c.

Pro vermibus in adolescente octo-decim annorum summa cum laude exhibui cochleari. succi granat. & cochlearis dimidium olei olivar. simul commixta. eo (dictu mirum) quinque sedes habuit, multosque vermes simul dejecit. Nobilis quidam *Gallus* hoc arcano utebatur, dicebatque reginam *Gallie* solitam esse hoc remedio uti in pueris suis. *Elideus* præceptor meus pueris dabat pulverem corallin. rhab. el. an. ʒj. cum aq. gramin. syr. viol. exiguo adjecto. *Petrus Forestus*. obs. 27. lib. 21. *De mesenterii & intestinorum affectibus*.

Confectio illa quæ diacarthamum dicitur potentissimum est remedium datum pueris ad vermes dejiçendos, & ad pituitam vel chylum corruptum ex quo generantur & nutriuntur: sed in exigua quantitate, quia fortiter solvit. *Petrus Forestus*. observ. 33. lib. 21.

Puerperæ quædam febre maligna laborans & ventris torminibus, una cum fluxu vermes teretes dejecit. hanc pulve-

pulverem hunc sequentem cum cerevisia exhibui.

R. Pulv. c. cervi. usti. 3ß. sem. porulac. & zedoar an. ʒß. M. statim à pulvere exhibito, dolor ventris, qui vehementissimus erat, ilico mitigatus est, & quinque vermibus ejectis, una cum excrementis liquidis, sana evasit, febre & fluxu desinentibus. *Idem.* obs. 34. lib. 21.

Subsectio tertia.

Pro Vermibus.

Infans quidam duorum annorum vermibus laborabat, post alia remedia tandem pulverem c. cervi usti passulis exacinaris impositum continuo devorabat; atque ita dulcedine passularum allecti vermes, hoc solo remedio, dictu mirum, continuato, ultra centum vermes per alvum deiecit: & ventre inuncto oleo coto-neor. & absynth. pulv. c. cervi usti immixto, & exigua cera adjecta, à vermibus modo vivis, modo mortuis exeuntibus, tum à fluxu alvi & febre liberatus est, & magno cum nostro honore perfecte convaluit. In omnibus vermibus sive latis sive rotundis (præcipue etiam ubi fluxus ventris adest) pro comperto habemus nullum præstantius remedium esse quam c. cervi ustum, vi quadam occulta, pueris tum infantibus ac adultis exhibitum. memini enim quod soror mea cum adhuc juvenula existens vermiculatione laboraret, exhibito hoc solo medicamento simpli-

cissimo, nescio quot vermes ultro ex ano eiecerit qui decidebant in terram vivi & sic curata fuit. *Petrus Forestus.* observ. 35. & schol. lib. 21.

Sal. deglutitum ascendentes vermes ad stomachum deorsum pellit. *Idem.* schol. obs. 36. lib. 21.

Adolescens quidam vermibus laborans, purgatus primum fuit infuso rhab. deinde iussi ut noctu applicaret emplastrum paratum ex farinæ filiginis scutella i. pinsita cum selle bovis, addendo cochlear. pulv. absynth. & duo cochlearia olei absynth. cum paucis aceto gestet noctu supra umbilicum. Si vermes prodeant, continuet adhuc aliquandiu, ut & alii exeant. pilulis sequentibus frequenter utatur.

R. Aloes 3ijß. rad. gentian. 3ß. diagrid. ʒß. cum succo absynth. F. pilulæ. capiat 3ß. pro vice. *Felix Platerus.* obs. lib. 3. pag. 884.

R. Sem. contra ʒj. passul. liquir. conserv. viol. an. 3ij. absynth. rom. pß. F. decoctio in colat. ʒiiij. infund. rhei. ʒj. corallin gr. v. in express. dissolv. rhei. ʒß. F. potio. *Gnil. Bal-lonius.* consil. 30. lib. 1.

In febribus ubi maxima adest pravitas, qualitas occulta & venenata, aut copia vermium, sæpe aquam ex citrio malo destillatam utilissimam inveni. destillatur per balneum M. prius citrio malo in minutissimas partes redacto: hoc facto, ponitur totum malum citrium ad destillandum, nempe cortex, pulpa, semina & aceditas simul confusa habebimus, aquam pretiosissimam omni hyacinthina con-

Confectione nobiliorem, dosis sit hora ante cibum, ab ℥ij. ad ℥iiij. v. atque etiam vj. vermes necat, putredini resistit, cor mirifice tuetur & vires fovet, potest vel sola, vel cum jure, aut aliis aquis misceri. *Domini- cus Panarolus*, obf. 3. pentecoste. 5.

Sectio decima quinta.

De Verrucis.

Verruæ sunt tubercula ex cute instar monticulorum pronata, absque dolore, subdura & scabra; à variis, quas obtinent, formis diversas sortiuntur appellationes: aliæ enim sunt sessiles Græcè *μυγμυρία* dictæ, quæ humiles sunt infra latæ, & radices altè infixas habent; dolore etiam affligunt. aliæ rursus sunt pensiles *ἀναρροφάδες* Græcis appellatæ, quæ parte quidem summa latiores sunt, ima verò versus cutem, tenuiores, quæ quasi pediculo innituntur. thymia denique vocantur, quæ colorem thymi repræsentant, ad cutem etiam sunt tenues, in summo autem latæ duræ, & asperæ, pensilibus minores oriuntur autem omnes vel à materia crassa melancholica & pituitosa, vel ex succo cuti & cuticulæ alendæ destituto,

Subsectio prima.

Pro Verrucis.

Pater meus cum juvenis manus verrucis repletas haberet, ei consultum fuit à *Spiringio* Medico, ut omni die sale & aceto eas fricaret; quo remedio sanatus fuit, nostra ætate quidam succo calendulæ solo inuncto sanati sunt. *Petrus Forstus* obf. 10. lib. 4. obf. *Chirurg.*

Ad verrucas, myrmecias & actochondonas tollendas sæpè feliciter usus sum succo tithymali. Præterea raphanum excavato, sale impleto, operculo occluso in catino per noctem servato, salem in liquorem versum invenies: eo verrucas confricato, & panno in eodem liquore tincto superligato, postea decident; est hoc secretum *Alexii Pedemontani*. Ad verrucas etiam valet radix chelidonis cum axungia trita & admota, eas enim absumit & tollit, agrimonia quoque cum forti aceto emplastrata verrucas tollere dicitur. *Idem*. obf. 11, lib. 4. obf. *Chir.*

R. Limac. rubr. q. u. ponantur in vase plumbeo asperfo sale, & sic maneant per quatuor dies, abjectis limacis, ter, quaterve in die cum liquore illarum liniantur verruæ. *Idem*. schol. obf. 11. lib. 4.

Verrucas nobilis cujusdam puellæ totas manus occupantes, sola sanguinis tauri jam mactati calidi illitione sublatas vidi. *Idem* etiam sanguinem cervinum quidam præstare referunt.

Uuuuu

Pbi

Philippus Salmuthus. obs. 27. cent. 2.

Subsectio secunda.

Pro Verrucis.

UT subito verrucæ omnes manuum curentur, lotio tantum earum instituenda est, ex aqua communi in qua sal armoniacum solutum fuerit, quod à D. *Videl.* Medico *Delfin.* qui milles expertus est cum felicissimo successu, accepit, tum tenep. Nuper famulum *Doma* legat *Hollandie* curavi, qui innumeris verrucis à duodecim annis scatebat, nec ab ullo curari potuerat: curatus autem fuit sola aqua cum sale armoniaco sæpè fricando ut dictum est. *Petrus Bozellus.* obs. 46. cent. 2.

Quidam patiebatur multas verrucas in digitis manuum, quas curavit meo consilio, illitu lactis ficulnei quater aut quinquies adhibiti. Idem præstitit idque multò efficacius spiritus sulph. per campan. per aliquot dies admotus in rustico quodam. *Simon Jacox.* obs. 17.

Intra septem vel octo dies, curantur verrucæ portulacæ contusa, eâ pars confricatur, deinde instar cataplasmatis admoventur, iterando bis in die. *Samuel Forminus.* obs. 34.

Esto pomum transcissum cujus pulpa interna sit affricata verrucis, donec intepuerit, & religatis medicamentibus per filum, donec pomum putruerit, tum enim videntur verrucas attactas disparuisse simulatque enim vita pomi ultima perit, cui verruca-

rum impressio fuit conglutinata, perit etiam verrucarum vita ultima. *Joh. Helmontius.* tractat cui tit. *Magnam oportet.*

Verrucæ atque stigmata à perturbatione prægnantis foetui inducta, tactu cadaveris sensim ac sponte mortui, donec pars intimè refrigerit, sponte evanescent. *Joh. Helmontius.* tract. cui tit. *Tumulus postis.*

Subsectio tertia.

Pro Verrucis in virga & locis secretis ex lue gallica.

Post universales purgationes, dissolvo parum sublimati in aqua plantag. cum exiguo aluminis, & pluma verrucas illino, quibus exsiccantur, & cum crusta decidunt. Chirurgi in nosocomio *Delfensi* in *Gallica* lue verrucas tollunt, inungentes unguento morbi gallici, quo si non desunt, etiam utuntur sublimato & alumine cum aqua plantag. (quo remedio & nos uti consuevimus, antequam illi eo uterentur) donec decident & perfectè curentur. *Isbrandus Chirurgus Delfensis* hac aqua egregia utitur ad condylomata, verrucas, thymos ani, virgæ & membrorum muliebrium consumenda & auferenda in lue gallica.

R. Aq. plantag. ℥ss. sublimati ℥iij. alumin. ʒβ. pulverizentur in qua penca intincta vel petia lini verrucæ tanguntur hac aqua nos felicissime uti sumus. *Niclaus Massa.* cap. 5 De cura ulcerum morbi *Neapolitani*,

iani, describit modum faciendi a-
quam separationis auri ab argento,
qua utitur in verrucis hoc modo.

R. Vitriol. roman. lbij. alumin.
roch. ʒvj. (forte ʒvj.) salis nitri lbj.
pone in cucurbitam curvam lutatam,
vel si vis pone in rectam cum capello
suo & recipiente ad ignem fornacis,
& habebis aquam cum qua separatur
aurum ab argento, & cum qua fit pul-
vis angelicus, quæ aqua est mirabilis
ad removendas verrucas in quacun-
que parte, & maximè in ano & vul-
va: cauterizat etiam ista aqua ulcera
maligna ambulatoria, ubicunque eti-
am fuerint, ut in gutture, & prohi-
bet progressum ulcerum virgæ &
vulvæ. Sed cum est nimis acuta, o-
portet lymphare ipsam cum aqua ros-
æ, at ego (inquit *Massa*) sæpe sa-
navi ulcera mala gutturi, tangendo
bis in die cum aqua dicta, cum me-
dieta aq. ros. admixta, & est de
secretis nostris. *Petrus Forestus*. obs.
11. lib. 4. Obs. Chirurg.

Subsectio quarta.

*Pro Verruca Gallica in mucrone
linguæ enata.*

AGer multis pressus angustiis, me-
dicos, pacta liberali mercede,
rogat, ut pro sui salute veterum ac
juniorum monumenta revolvant:
ego stipendii compendio adductus,
amicos, i. e. libros, tota nocte con-
sului. Multas pro tanto malo reme-
diorum myriadas inveni. Octiduo
tentavi omnia frustra. Ultimò adii

Lacunam, lib. 2. in *Dissect.* cap. 17.
qui pro Verrucis curandis nullum ali-
ud præsidium utilius esse inculcat;
quam chelidonii maj. folia pista ca-
taplasmatibus forma super verrucosam
partem imponere. Ad ægrum læta-
bundus accedo, remedium expertus
rus, & emplastrum exercetæ linguæ
appono lineo panno involutum, &
in medio linguæ triplicato filo ligo.
non pertransierant dies duo, quando
verruca omnino contabuit, ita ut
illico exciderit. Hoc exemplo edoctus
plures in volis manuum & plantis
pedum renatas, quæ miserrimè æ-
gros excruciauerant, radicitus hoc
facili & certissimo auxilio extirpavi.
Zacutus Lusitanus. obs. 79. lib. 1.
Prax. admirand.

Sectio decima sexta.

De Vertigine.

Σκότομος & σποτάδιον, Latine
Vertigo, est exagitatio & præ-
ternaturalis commotio spirituum
animalium in ventriculis potissimum
anterioribus cerebri, qua omnia cir-
cumagi videntur. Hujus causa proxi-
ma est tenuis vapor aut flatulentus spi-
ritus in cerebri ventriculos irrepens,
qui in plexu choroide spiritus ani-
males & humores exagitans & variè
impellens, turbulentos sensus mo-
tusque reddit. Excitatur autem hu-
jusmodi vapor non assiduo sed per
intervalla & periodos. Crudus ve-
ruuuu2 rō

id & vitiosus humor in quo calor imbecillis talem excitat vaporem, interdum in ipso cerebro, sæpius in subjectis partibus veluti ventriculo, hepate, liene, & matrice, contrinetur. Cause procatasticæ sunt, diuturna & celeris corporis totius circumgyratio, rerum externarum circumrotatarum, & aquarum vorticum continuus aspectus, prospectus ab alto, immodica exercitatio, solis æstus, balnei calor vehemens; dignoscitur, quod omnia in gyrum circumagi videntur, aliquando etiam & visus obscuratur, quandoque & sibilus vel tinnitus in auribus percipitur; sepe etiam laborans corrui, nisi propinquis nitatur adminiculis.

Subsectio unica.

Pro Vertigine.

Hoc vinum cuidam seni ita profuit, ut postea nunquam amplius de vertigine admodum conquere retur.

R. Senn. ʒij. turbith. ʒβ. agar. ʒiij. zinzib. ʒj. piper. ʒβ. sem. coriandr. ʒj. ablynth. ʒij. summitat. cent. min. majoran. an. ʒj. infund in mensura j. vini bibat diebus aliquot. Vixit diu postea incolumis. *Felix Platner.* obs. lib. 1. pag. 100.

Pilulæ nunc describendæ ex intervallis frequentibus devorentur; quippe quæ efficacissimæ sunt ad affectum hunc demendum, simulque ad caput & omnes sensus confirmandum.

R. Agar. el. ʒij. colocynth. ʒjβ.

myrobal. cheb. ʒj. sem. marjor. rutæ, pœon. an. ʒj. zinzib. asar. piper. an. ʒj. nuc. mosch. cubeb. caryophyll. xyloaloes, mastich. cardamom. spic. nard. an. ʒβ. hellebor. ʒij. sal. gemm. nitri, an. gr. v. aloes hepat. pondus duplum. F. pilulæ cum benedicta, quarum ʒj. bis terque in mense, vel ʒj. tertio quoque die exhibeantur. *Jos. Zecchi.* consult. 96.

Inter alia placeret mihi aliquando usus sequentis Electuarii, quod quidam *Hipperanis* Theriacen vocant. Ego non semel ejus usu similes, & eo graviores morbos curavi.

R. Succ. absynth. succ. marrub. succi starch. mastich. rhei, chamædr. chamæpit. an. ʒiij. hyssop. ʒj. agar. boni, ad pondus omnium, pulverizentur omnia subtilissimè, & excipiantur melle cocto detur mane à ʒij. ad ʒvj. in decocto starchad. Hujus loco si placet,

R. Theriac. bonæ antiq. vel mithridat. conserv. fl. beton. vel salvia, vel anthos, an. partem j. conserv. rosar. part. ij. cum melle anthosato. F. Electuarium. *Reinerus Solenander.* cons. 2. sect. 1.

Præmissis venesectione & purgatione, mihi placet per triginta dies sarsæ & ligni decoctum cum cichoracis paratum sumat. *Hieron. Mercurialis.* consult. 3. tom. 1.

Præ cæteris oleum buxi sicut in Epilepsia ita in vertigine optimum judicatur remedium intus & extra, extra inungendo eo quotidie temporum arterias, post aures, pul-

pulsus & carpum, & plantas pedum. intus verò in hunc modum.

R. Conserv. fl. rorismar. ℥iij. ol. buxi, nuc. mosch. menth. chymico modo extract. an. 3℔. M. cum. syr. cort. citri, F. Electuar. cujus sumat mane 3℔. Est remedium præstantissimum corroborans ventriculum & cor. Quinimò si per os guttæ viij. aut x. olei buxi cum ℥iij. aq. pæon. exhibeantur, nullum sentiet hoc, mea sententia, præstantius auxilium. *Rodericus à Fenscæ* tom. 1. consult. 16.

Conserva flor. calendulæ à nonnullis tanquam specificum vertiginis maxime commendatur. *Lazarus Riverius*. prax. med. lib. 1. cap. 9.

In Vertigine, præmissis universalibus, specificus est pulvis ex cinnabrio nativo confectus, cujus descriptionem habet *Quercus*. lib. De cap. Affl. sterco pavonis absque omni præparatione in forma pulveris cum sacchi. mixtum & exhibitum ad 3j. vel 3℔. vertiginem etiam inveteratam curat. *Idem ibidem*. Jo. *Hartmannus*. practic. Chimiatri. pag. 91.

Sectio decima septima.

De Vesicae ulcere

EΛΑΓΓΗΣ ΤΗΣ ΑΛΕΥΣΕΩΣ, ulcus vesicæ, est solutio continua in muscul. - sa ut plurimum vesicæ cervicæ, aliquando etiam sed rarissime in ejusdem membranæ corpore. Oritur ab

humoribus acerbis, calculo aspero, purè è locis superioribus transmissis, ab inflammatione etiam & abscessu malè curato; ab assumptis denique cantharidibus. Signa ulcers vesicæ sunt, vehemens circa pubem dolor, urinæ difficultas, subcruenta & purulenta urina, furfurum aut squamularum cum urina excretio, & tenesmus, vid. 81. *aph. sect. 4.* in ulcere virgæ sanguis & pus etiam profluit, sed ante urinam aut sine urina, & inter meiendum in ejus meatu dolor percipitur. Capacitatem vesicæ ulcus si obsideat, dolor continuus per totum infimum ventrem persentiscitur, si verò in cervicæ consistat, circa pubem, & tempore tantum excretionis, dolor se prodit.

Subsectio unica.

Pro Vesicæ ulcere.

MAXIMè hic prodest corpore decenter purgato, lactis potus neque scio (inquit *Ætius*) an post ullum aliud remedium secundo saltem loco id sit habendum nam & asperitates lenit, & ulcerationes eluit. Trochiscum etiam unum *Gordonii* sine opio, modo in lacte caprino dissolutum, modo in decocto hordei per syringam injecimus. Potest etiam distemperari unus ponderis ℥ij. cum lacte & ita exhiberi. Valet in ulcere renum & vesicæ. Sed magis conducunt trochisci injecti in vesicam, quam per os sumpti, quod ab ore ad vesicam longa sit via. Accipiat per os hunc bolum. *R.*

R. Cass. rec. extract. ℥j. pulv. trochisc. alkikeng. ℥j. F. boles. Valde hic conveniunt trochisci alkikengi; & ideo ut ℥j. aliquando caperet cum lacte ovillo, iussit. Capiebat etiam has pilulas.

R. Terebinth. venetæ claræ lotz in aq. equiseti ℥ij. liquir. pulv. ℥j. succi liquirit ℥β. F. pilulæ instar cicer. dentur iij. pro vice. *Petrus Forestus. obs. 29. lib. 25. De Vesica morbi.*

Sectio decima octava.

Pro Vesica, Uteri colli orificii & hæmorrhoidum summo dolore.

Hoc unguento partes dolentes tum Vesicæ, tum uteri orificii, ut & podicis, blandè illiniat penicillo intincto in eo.

R. Succ. hyoscyam. ℥ij. mucilag. sem. lini, psyllii extract. cum aq. plantag. an. ℥β. crem. lactis ℥ij. ol. amygd. d. rec. ℥β. coq. ad consumptionem succorum, adde opii ℥β. bene dissoluti in lacte ceræ albz q. s. F. linimentum. Suffragum quandoque admittat in sella perforata ex decocto fol. verbasci & hyoscyam. suscitatum bibat noctu cubitum itura haustum lactis caprini addito sacch. penidii parum; in quo lacte radices consolida. maj. parum ebullierint. Postquam per biduum illud biberit, tertia nocte adiciat lacte sic preparato pulv. seq. 3).

R. Troch. alkikengi cum opio ℥j β. sacch. penid. ℥ij. F. pulvis. Vino bibendo, cum eo carere non possit, saccharum permisceat, ut dolores fiat, minusque accendat: vel syrupum violaceum, aut julepum violaceum, quod non solum gratiam vino addit, sed etiam vires illius infringit. Ubi dolor remittere incipit, excipiat fumum, ex pulvere sequenti carbonibus injecto, excitatum, partibus inferioribus.

R. Thuris, mastich, ladan, styrac. benjoin, carabes, an part. æquales à falsis & acribus sibi temperet, *Felix Platerus obs. lib. 2. pag. 484.*

Sectio decima nona.

Pro Vibicibus ad eos qui flagris cæsi sunt.

Quidam inungunt loca percussa flagellis cum oleo rosæ, mixto cum pulv. boli arm. nam mitigat dolorem, & locum affectum ab inflammatione arcet transactis tribus diebus aut quatuor, inungantur oleo irino vel sambucino calido & postea in processu sequenti,

R. Resin. ℥ij. ceræ 3jβ. pone ad ignem, & liquefactis adde terebinth. 3β (potius ℥β) olei corn. ℥ij. scennugræc. thur. an. 3ij. bulliant aliquantulum. Deinde cola, & cum eo mane & vesperi ante cibum inunge. *Petrus Forestus. schol. obs. 31. lib. 6. Obs. Chir.*

Pellis ovis recens excoriata calens adhuc

adhuc circumdata, quolibet efficacius, die una & nocte perfanat. *Idem.* schol. obf. 4. lib. 5. *Obf. Chirurg.*

hannu Sylerus. Epist. 5. lib. 6. confil. & Epist. *Cratonis*, &c.

Sectio vicesima.

Pro Vigilis & sudoribus diaphoreticis.

Cum alvi adstrictio concurrat, præ omnibus admittendum, ut alvus respondeat, alias frustra vel optima auxilia adhibentur. Commodius remedium applicari non potest clystere ex juscule caponis cum saccharo crasso confecto: Hoc non solum alvum solvit; sed etiam corporis vires restaurat quod & passule lotæ ante cibum sumptæ præstant. Balneum aquæ dulcis, si aliquid rosæ rubræ & flor. nymphææ injectum fuerit, somnum conciliat, dolorem demulcet, sudorem inhibet, & appetitum promovet: conciliat quoque somnum medulla cervi recens, si tempora inungantur ad noctem; confert hic pulvis mirificæ non solum ad somnum inducendum, verum etiam vires restaurat, somnia horribilia arceat, atque sudorem inhibet.

R. Smaragd. hyacinth. margarit. corall. bol. armen. scob. ebor. an. q. s. in pollinem redigantur. ad noctem sub ingressum lecti, quantum media testa nucis ponticæ capit propinatur. Quod si sudor non cedat fiat inunctio dorso ex lacte mulieris buryro & o. viol. cui etiam rosæ, addi potest cum mucilagine psyllii. ab opiatu abstinendum. *Abra-*

Sectio vicesima prima.

Pro Vipera morfu in pede.

Tribus interpositis à punctura horis puellam demorsam, (quæ tredecim erat annorum) ad me deferunt nulla interposita mora, per Chirurgum præsentem, locum punctum vulnusculis profundioribus per ambitum scarificare jubeo, & cucurbitulas multa ignitas flamma admoveo quibus sanguis ater & virulentus latitans abundè fuit extractus, sed & universam tibiam levioribus vulnusculis scarificare quoque jussi, sanguinemque tamdiu ex illis fluere, quoad sua sponte cohibitus fuit (nam erat tibia tum temporis multis & variis maculis lividis & rubris variegata) tunc verò ex alliis ac acribus cepis optimè pistis, theriaca adjecta, confectum emplastrum loco demorsò admoveo curavi: & in potu illi theriac. 3iij. meracioris vini 3v. dissolutas propinavimus. Post hæc vero quatuor interpositis horis, panatellam ex alliis confectam in victu obtulimus; à summi que abstinere, quantum possibile esset, monuimus sequenti verò die puellam tremoribus corripi deprehendi, minoribus tamen, (coeperant enim jam tum venenosi cor petentes minui, ad intimaque partes retrahi) tunc jejuno stomacho succi sol. fraxini 3iij. in potu dedimus.

dimus est enim Medicamentum hoc omnia antidota in hoc casu excedens. emplastrum porro dictum è novo paratum, iterum loco per tres sequentes admotum fuit dies, in quibus quoque & aliis sequentibus prædictum fraxini succum ebibit. *Amatus Lusitanus*. cent. 1. cur. 1.

Ratio, veterum autoritas, & quotidiana experientia me docuerunt, nullum esse præstantius præsidium ad mirigandos dolores ex morsu viperæ, simulque ad extrahendum venenum, animalibus per dorsum discissis, actruque calentibus parti vulneratæ applicatis, quæ cum refrigerint amoveantur, & alia ut Gallinæ, Galli, aut columbæ iterum atque iterum applicentur. *Jo. Zecchi*. consult. 33.

Quam primum quis à vipera morsus fuerit, celerimè ad locum affectum ferrum candens tam prope admoveatur quam fuisse poterit patiens, ita enim vi ignis extrahetur venenum, quod ut oculati testes mihi retulerunt, aliquando instar ceruleæ maculæ ferro adhærebit. *D. Robertus Boyle*. tractat. *De utilitate Philosophiæ naturalis*. part. 2. sect. 2.

Sectio vicefima secunda.

Pro Visionis debilitate.

R. **M** Acis ʒj. euphras. ʒiiij. M F. pulvis subtilis de quo cochlear medium semper ante cibum diglutiatur. vidi homines & decrepitos senes ad cæcitatem perductos, hoc

pulvere integræ visioni restitutos. Item odor majoranæ frequens magnam est secretum *Bartholomæ Montagnana*. consil. 58.

In cibo duobus mensibus utatur isto pulvere.

R. Betonic. erigan. chamedr. rutæ, saxifrag. levistic. puleg. euphras. an. Mj. anisi. scenic. cinam. filer. mont. an. ʒj. calam. arom. galang. an. ʒß. sacch. stß. M. F. pulvis. *Jo. Crato*. consil. 37. lib. 6.

Collyrium quoddam mihi probatum hic describam, cujus quidem usu frequenti, non solum oculorum partes omnes mirificè roborantur, verum etiam spiritus visorii limpidi redduntur quod collyrium *Hollerius* Medicus *Parisensis* Celeberrimus à vetustis quibusdam Medicinæ autoribus accepit. hoc enim scribunt visum cæco novem annorum restituisse, est autem hujusmodi.

R. Succ. apii. scenic. verben. chamedr. pimpinell. caryophyllat. salv. chelidon. rutæ centinod. morsus gallin. caryophyll. farinæ volatilis an. ʒj. piper. crassiusculè triti, nuc. mosch. lign. aloes. an. ʒiiij. omnia immergantur in urina pueri incorrupti, & sexta parte vini malvatici bulliant brevi tempore, tum exprime & percola, & reponè vase vitreo bene obturato hora somni singulas guttas singulis oculis instilla. Dum vindemiarum tempore mustum effervescit, flores euphrasie injiciantur, vinumque repurgatum asservetur: quod in mensa epotum singulari est remedio. *Jo. Zecchi* consult. 95.

Euphrasie pulvis sorbilli ovo inspergi-

spargitur, aut inde sal. oxydoricum paratur.

R. Salis commun. ʒj. euphras. sicc. ʒij. macis, cinnam. an. ʒj. M. *Ja. Hollerius. lib. 1. De morb. intern. cap. 20.*

Sectio vicefima tertia.

Pro Visionis debilitate ob maculam.

CAuterium ad aliquot dies in sin-
cipite gestatum summo pere-
laudo. cucurbitulas modo siccas, mo-
do humidis, frictiones, ligaturasque
partium extremarum prociuas ad-
modum esse posse fateor. quantum
attinet ad topica, quæ detergentia &
discussoria esse debent; primò pro-
bo aquam fragorum instillatam. Se-
cundo sanguinem galli antiqui eodem
modo usurpatum, sed collyrium quod
ab ovis induratis ac secundum cavi-
tatem vitelli, pulv. sacch. viridis ætis,
& aloes lotorum repletis, ac in loco
humido appensis, stillat, tanquam
efficax Medicamentum usu experien-
tiæque mihi non semel comprobatum
propono. Sicuti & aqua panis quæ
sic paratur* conficiatur panis ex fari-
na frumentacea cum pulvere simpli-
cium ocularium, & tantillo chalcanti
mulla exceptis, deinde hic panis
statim ex clibano extractus, repona-
tur inter duo vasa stannea bene oclu-
sa, ibique detineatur, quousque frige-
scat. Post colligatur aqua, ex va-
poribus ab eodem pane emissis, exor-

ta; quæ in oculos instillata mirifice
valet ad usum dictum; utilis etiam est
aqua salis ammoniaci. Sed inter ce-
tera probo, ut canna foeniculi in hor-
to de nodo ad nodum perforetur, &
foramen pulvere sacch. & croci re-
pleatur, (vel sale minerali, saccharo
& pulvere euphrasie) deinde cera
occludatur, per noctem detineatur,
ac manè liquor extrahatur. verum an-
te horum omnium usum maximè
proderit, si oculi foveantur spongia
molli madefacta in decocto alth.
malv. fenugræc. sem. lini ac hujus-
modi aliorum emollientium. *Jul.
Cesar Claudius. consult. 111. & 139.*

Sectio vicefima quarta.

Pro Visus debilitate.

EX jecore cujusdam pisciculi vul-
gari lingua à nostris dicti *Aet-
puych*, liquor quidam defluit, experi-
mento certo obscuritati visus admo-
dum commodus & utilis* capitur hic
piscis, prope *Delpheensem* urbem in a-
quis *Veenlandia*. Ejus liquore cilia
tantum inungantur, & lachrymæ ex
oculo exibunt, & is qui visum ob-
scure habet, miraculi instar illico
lucidum & luminosum recuperabit.
Hoc arcano felicissimè in multis usus
sum. *Petrus Forestus. obs. 35. lib. 11.
De morbis oculorum, &c.*

Omnino existimo vitreorum con-
spicillorum usum convenientem oculis
plurimum commodare, tantum a-
beut ut detrimenti aut noxæ quid iis-

X x x x

dem

dem adferat & quidem hoc duplici de causa: quoniam nimirum, primò similitudine quadam substantiæ oculos reficiunt, & in statu suo conseruant. Et præterea, quia radios, quibus visio perficitur, dispergi non ita subito sinunt. oculus certè, quoad primarium visionis organum, humorem crystallinum, aquæ naturæ est, atque ideo rebus aqueis & diaphanis, veluti, aqua clara, vitro, crystallo, speculis, & per consequens etiam conspiciis naturaliter gaudet unde non immerito in decantatissimis scholæ *Salernitanæ* versiculis, hic etiam legitur. *Fons, speculum, gramen, hæc dant oculis relevamen. & Aristoteles*, testante *Mesue* magno illi *Alexandro* consuluit, ut sæpe speculum tersum, directum, ac diu intueretur hac enim ratione visum sese corroboraturum, & oculi defatigationem remoturum esse. *Petrus Monavius*, epist. 33. ad *And. Dudithium*. lib. 5. Epist. & consil. *Cratonis*, &c.

Perspicillis uti coepi ante aliquot menses ad candelæ lumen, quoties minutulæ literæ legendæ essent, nunc etiam magnos characteres vix sine iis lego, ac quod dolentius est, jam de die etiam sæpè adhibere ea cogor. itaque de quo ante dubitabam, & ex te querebam, nunc meo periculo edoctus, didici rectius facere eos, qui non nisi necessarid ad eorum usum descendunt, tanta tam parvo temporis intervallo mutatio, miraculi instar mihi visa est. *Andreas Dudithius*. Epist. 22. ad *Monavius*. lib. 6. Epist. & consil. *Craton*. &c.

Nobilis quidam à multis annis assuefactus singulis matutinis diebus abluere faciem & oculos aqua frigidissima hinc paulatim debilitatus & obfuscatus est visus. *Guil. Fabricius Hildanus*. obs. 27. cent. 1.

Hepar musculæ piscis recenter exemptum & vino ablutum suspendatur in vitro, ut nec fundum nec latera attingat, solisque ad radios vase clauso resolvatur hoc tantum foris inungi debent palpebræ & cilia, & miraculosè visum tenebricosum restituet. *Jo. Hurnius*. notis ad cap. 5. lib. 5. pathol. *Jo. Fernellii*.

Ad oculorum obscuritatem magno successu utebatur *Bonifacius* aqua hac cærulea ipsi summè secreta.

R. Aq. rosar. ʒj. sal. armoniac. ʒj. sacch. cand. ʒj. vitriol. alb. ʒß. album. ovor. ʒß. M. probe agitando in pelvi aurichalcea. *Jeremias Martinus*. obs. 25.

Sectio vicefima quinta.

De Ulcere.

EANOS ulcus est continui solutio cum imminuta magnitudine, in parte molli à materia erodente exorta, ex qua ut plurimum non sanguis, sed aut sanies sive ἰχθῆρ, aut pus, aut sordes profluunt, cum variis affectu partis dispositionibus præternaturalibus. Antecedens ulceris causa, est corporis impuritas atque cacochymia, aut ex improbo victu, aut ex viscerum prava affectione contracta,

tracta. conjuncta est, humor quicunque acris & erodendi vi præditus in affecta parte consistens ac hærens. Cause externæ sunt, Medicamenta caustica, morsus & contactus venenatorum animalium, combustio ab igne, aqua, oleo, aliisque fervidis succis, & contagium, ut in lue venerea. Ulcerum differentie plurimæ sunt, aliud est rectum, æquale, recens, magnum & summum; aliud obliquum, inæquale, inveteratum, parvum & profundum; aliud rursus simplex, aliud compositum, compositum verò, est intemperatum, rheumaticum, apostematofum, putridum, sordidum, virulentum, verminofum, cavernosum, & fistulosum, callosum, supercrescens, dolorificum, & malignum.

Subsectio prima.

Pro Ulcere.

Proponam hic Medicamentum polychrestum ad omnia ulcera sananda etiam composita, & est unguentum mirabile dictum, quia mirabilia præstat. confectio talis est.

R. Lithargyr. auri. ℥ij. ol. ros. (sbj). ponantur ad ignem in vase vitreo, & bulliant eo usque quo si mittatur intus calamus comburatur, adde ceræ novæ ℥iij. styrac. liquid. ℥j. mell. ℥jss. bulliant & incorporentur optime: postea extrahatur ab igne adde pulv. thuris, myrrh. præcipitati, ol. terebinth. ceræ, resin. pini. an. ℥j. M. optime. Hoc unguentum exsiccans est, & abstergens, & malignitatem

extinguit ob præcipitatum. *Rodericus à Fossoca.* tom. 2. consult. 17.

Pro ulcere calido in tibia.

Corpore decenter purgato, ulcus lavari mandavimus cum aqua plantag. ros. & similibus. Deinde unguentum commodè desiccativum & incarnativum etiam refrigerans in tibiis maximè expertum præscripsimus.

R. Ceruss. ℥j. lithargyr. ℥j. mastich. corall. rub. ros. sang. drac. camphor. an. ℥j. unguenti popul. quart. β. ol. ros. viol. aq. solani & plantag. q. s. lapid calamin. & ossis sepiæ an. parum. F. unguentum. *Petrus Forestus.* obs. 5. lib. 7. obs. Chirurg.

Quidam in ulceribus parvis exco-riantibus cutem & carnem tibiæ cuiusdam, prius appositum emplastrum ex cerussa lithargyro auri, myrrha & oleo ros. coctis ad duritiem convenientem; sed interim succo senecionis exco-riationes, tum ulcera lavabat, deinde pulvere aristol. long. & baccarum lauri insperso; hinc pannum lineum in succo senecionis madefactum circa tibiæ exco-riatamolvebat; superinductis fasciis à talo ad genu usque; & ita tibiæ exco-riata ab omnibus ulceribus sana evasit. *Idem.* obs. 4. lib. 7. obs. Chirurg.

Pro ulcere verminoso.

Unguentum hoc in ulceribus ad vermes descriptum à *Bertspalia* adhibuimus.

R. Olei amygd. amar. succ. arant. acidor. vini malvatici. an. ℥β. pulv. colocynth. cent. min. an. ℥ij. ceræ.

X x x x x 2 q.

q. f. F. unguentum *Petrus Forestus*.
obl. 10. lib. 7. *obl. Chirurg.*

Pro ulcere cum ossis corruptione,
Chirurgus ut squammæ exsiccaren-
tur, & exciderent ossium cortices, &
ut bona caro renasceretur, commo-
dè hoc sequenti pulvere usus est.

R. Aristol. rot. ireos, aloes com-
bustæ. rad. peucedan. scoriz æris, cor-
tic. pini. an. part. æq. F. pulvis. ad-
jectum est deinde mel ut fieret em-
plastrum. *Petrus Forestus*. obl. 11. lib.
7. *obl. Chir.*

Subsectio secunda.

Pro Ulcere.

IN ulcere simplici utor ego hoc
unguento quod de Tutia Magi-
strale appello, & omnium optimum
est quæ ego viderim.

R. Ol. ros. omphac. an. ʒvj. ol.
myrtin. unguenti popul. an. ʒiij. sol.
plantag. solan. hortens. an. M. ij. in-
cisus herbis, omnia misceantur per
octo dies, & quotidie agitentur hoc
facto, colentur, & colaturæ adde ce-
ræ ʒiij. misce super ignem, donec
liquefiant, postea baculo misce, &
cum tepidum est, adde lithargyr. au-
ri vel arg. ʒvj. ceruss. ʒij. rutæ
præp. ʒij. plumb. ust. ʒjss. ducantur
in mortario plumbeo per duas horas.
Gabriel Falopius. cap. 13. lib. *De*
ulcerib.

Novi qui in omnibus ulceribus
brassica utantur, & bonis ægrorum
rebus: nam vetus *Roma* (inquit *Pli-
nius*) annis sexcentis hac Medicina

usa est & *Chrysippus* volumen illi
dicavit, per singula membra homi-
nis digestum, mihi cerè ejus vis usu
constat. *Jos. Heurnius*. lib. 1. method.
ad praxin.

Carpus utebatur unguento ex li-
thargyro cocto, hoc modo.

R. Lithargyr. auri & argenti an.
ʒvj. ol. commun. ʒiij. M. pone ad
ignem & fiat unguentum. Sic qui
magnum ulcus habebat, quod exsic-
cari non poterat, hoc sequenti Me-
dicamento exsiccatur est.

R. Argenti sublimati, asripigm.
salis armoniaci, salis commun. an.
ʒj. aquæ currentis ʒss. bulliant simul
omnia usque ad duarum partium
consumptionem & usui reservetur.
Petrus Forestus, obl. 12. lib. 7. *obl.*
Chir.

Pro ulcere virulento corrosivo &
ambulativo.

Chirurgus quidam hac lotionem
commodè utebatur.

R. Myrobal. citrin. ʒss. myrtill.
rosar. an. M. ʒ. santal. omnium an.
ʒjss. aq. ros. ʒiij. aq. plantag. ʒviij.
bulliant omnia simul ad tertiam partem
consumptionem. Idem hoc pulve-
re ad cicatricem inducendam uteba-
tur.

R. Bol. armen. ʒss. alumin. ʒij.
balaust. myrtill. myrobal. citrin. an.
ʒjss. M. F. pulvis, hoc etiam un-
guento prohibente ulceris deambu-
lationem utebatur.

R. Rutæ præp. plumbiusti, anti-
mon. an. ʒij. pulveriza subtilissimè,
& cum oleo myrtino F. unguentum.
Carpus hoc utebatur pro exsiccando
ulcere,

R.

R. Asifol. long. rot. cent min. an. Mß. caud. equin. Mj. cortic. thur. 3j. vini nigri. lbx. mell. lbß. bulliant ad consumptionem duarum partium, & coletur.

Quidam cum ulceratam haberet tibiam ulcere virulento & corrosivo, pulverem cranii humani adusti inspergebat, & supra dictum pulverem linamenta sicca apponebat, & ita curatus est. unguent. hoc valde est expertum. mundificans & consolidans omnia ulcera corrosiva, ambulativa, & difficilis consolidationis.

R. Succor. depurator. pentaphyll. pilosell. consolid. min. bugle, absynth. an. 3j. succ. caud. equin. virgæ pastoris, an. 3ij. succ. plantag. 3v. ol. ros. 3iiij. ceræ 3iij. mell. rosac. 3iij. terebinth. 3ij. vel q. s. ceruss. lotæ in aq. plantag. lithargyr. auri, rutæ præp. plumbi usi & loti, spodiæ, balauß. an. 3ß. sang. drac. sarcocoll. nutrit. in aq. plantag. myrrh. thuris, aloes, ros. sicc. ciner. sarmentor. vitis, an. 3iij. F. unguentum.

Hæc aqua mirabilis habetur in exsiccatione ulcerum virulentorum.

R. Succ. portulac. plantag. succi uvarum non maturarum an. pintam j. album. ovorum num. viij. albumin. crudi lbj. optimè pulveriz. & extrahatur aqua per alembicum. Petrus Forestus. obs. 13. lib. 7. obs. Chir.

Subsectio tertia.

Pro Ulcere.

M. Judocus Chirurgus ad ulceram sordida & putrida, & ad gangrenas, hoc unguento abstergivo utebatur.

R. Micam panis siliginæ, & tempera eam in aceto vini ad horas sex. postea eam contunde, & adde mell. ros. & salis. q. s. extend. super licinia, postea superpone plumaceolum infusum in aceto & aqua, ita ut comprehendat totum ulcus, interim non omittendo defensivum circa partes vicinas. Sed & nos hoc unguento mundificativo mirabili ad ulcera putrida sine corrosione commodè utimur.

R. Succ. depurator. apii. absynth. beton. an. 3j. succ. plantag. 3iiij. succ. agrimon. 3ij. mell. rosat. colat. 3iiij. bulliant omnia simul leviter semper movendo usque ad consumptionem quasi succorum, deponendo spumam, deinde removeatur ab igne, & incorporetur cum eo pulvis sequens ad mellis spissitudinem.

R. Gallar. quercus ʒß. myrrh. el. ʒij. thur. mastich. aloes succotr. sang. drac. sarcocoll. an. ʒj. psidæ, ros. rub. balauß. ciner. sarmentor. vitis. an. 3j. F. pulvis subtilissimus. Aliud unguentum mundificativum mirabile in ulceribus sordidis & fraudulentis.

R. Succ. folior. lilii 3iiij. aceti 3j. mell. 3ß. M. & coque in vase æneo ad pertectionem: aliqui addunt succ. absynth.

absynth. apii, & plantag. q. f. & mirabiliter operatur. *Idem.* obs. 14. lib. 7. obs. *Chir.*

Pro ulcere profundo & cavernoso in mulieris cujusdam coxa.

Cum eam sæpe pargassemus, ad decoctum ligni guaiaci devenimus; ipsis ulceribus absterlis cum injectionibus & lotionibus ex lixivio, melle rosato, & alumine factis aqua maris hic egregie confert, ut & aqua aluminosa, quæ in hoc affectu præstantissima est.

Pro putrefactione circa labia, & ut etiam ulcera ampliarentur, aliquando præcipitatum imponere mandavimus: deinde ablata eschara, ad majorem mundificationem, etiam unguento ægyptiaco cum decocto hordii, & mellis modico abluimus. ulceribus satis absterlis, per tres dies hac lotionem ulcera ablui jussimus.

Rx. Aquæ hord. ℥ss. mell. rosac. ℥iij. M. deinde ad incarnationem, Chirurgus devenit hoc sequenti unguento, quod est *Jo. De Vigo.*

Rx. Terebinth. claræ ℥ij. mell. ros. ℥j. sarcocoll. ℥iij. glutin. piscium, tragacanth. an. ℥j. antimon. plumb. usti, an. 3jss. succ. centaur. ℥ij. vel ejus loco pulv. ℥iij. farin. hord. cribrati ℥jss. croci ℥j. bulliat terebinthina tum melle rosac. parum. deinde omnia simul misce. in hoc casu est mirabilis incarnationis, interim ab initio etiam in circuitu aliquod desensivum appositum est, postea unguentum de minio super linteam admotum est, & ita cicatrizatum est hoc ulcus, sequens etiam Medicamentum

quod in frequenti usu est apud Chirurgos, miram vim habet in glutinandis seu incarnandis ejusmodi ulceribus.

Rx. Aq. decoct. hord. ℥bj. mell. ros. ℥iij. sarcocoll. ℥ij. myrrh. thur. an. ʒj. vini odorifer. 3vj. coq. omnia simul usque ad tertie partis consumptionem. interdum potest addi aliquid aloes post glutinantis Medicamenti impositionem, sola spongia nova mulso imbuta circumponenda est, quam fieri potest mollissima, ejus autem deligatura à sinus fundo incipiat, & ejus ore finiat; fasciarum verò spiræ sinus profundum sine dolore arceat, ac paulatim usque ad os ejus relaxentur: spongia ideo circumdatur & alligatur ut exsiccet, manantemque è sinu saniem excipiat, aliqui partem eroderet; sit mulso imbuta, ut detergeat, mollis ne asperitate lædat; nova verò, ut desiccet. *Petrus Forestus.* obs. 15. & schol. lib. 7. obs. *Chir.*

Subsectio quarta.

Pro Ulcere.

PRO ulcere fistuloso.

Mirifice prodest in antiquis fistulis & admodum callosis hæc injectio.

Rx. Unguenti ægyptiac. ℥ss. sublimati 3ß. lixivii. ℥iij. aq. ros. ℥ij. arsenic. ℥j. aq. plantag. ℥iij. bulliant usque ad consumptionem tertie partis injecto Medicamento, fistulæ os linamento concepto claudendum est,

est, ne id resiliat; nisi enim aliquandiu maneat nullum affectum effatu dignum prestare poterit: quæ ex arsenico illinantur penicilla, neminem unquam sefellerunt, ut præter experientiam quotidianam, recentiorum ferè omnium scripta testantur. *Petrus Forestus*. obs. 16. lib. 7. *Obs. Chir.*

Pro ulceribus tibiarum.

Quidam hoc cerato de plumbo, quo uti solebat *Angelus de Parma*, curatus est.

R. Antimon. ceruss. lotz, an. ʒß. p'umb. ussi, lithargyr. terebinth. an. ʒij. ol. rosac. completi ʒij. cere alb. ʒijß. cere in oleo liquefactæ, addatur terebinth. Deinde pulveres, & F. unguentum. Hoc etiam egregiè probatum est ad ulcera tibiarum ostracosa.

R. Cere, resin. an. ʒj. sævi castrati ʒij. picis naval. ol. an. ʒiij. mastich. thur. an. ʒiij. lithargyr. ʒijß. ceruss. ʒß. coq. simul oleum, resina, sævum & cera, usque ad bonam glutinositatem; postea addantur reliqua. De tertio autem die in tertium ulcus debet lavari vino calido. Hæc etiam tela quæ ad *Galenum* refertur, competit ulceribus tibiarum.

R. Ol. ros. ʒxij. ceruss. ʒiij. lithargyr. ʒiijß. thur. mastich. an. ʒß. sang. drac. ʒß. myrrh. sarcocoll. an. ʒij. coq. parum, usque ad rubedinem, & extrahatur ab igne, & imponatur tela antiqua ex lino. *Idem*. obs. 18. lib. 7.

Pro ulceribus *Chironis* ex *Galeno*.

R. Cere lbj. ceruss. ʒviiij. ol. rosac. lbj. sal. ammoniac. ʒij. squamm.

eris ʒij. thur. alumin. ærugin. malicor. calcis vivæ, an. ʒj. quæ liquari debent liquata & frigesacta aridis vino tritis admisceto, & placidiore igne decoquito. *Petrus Forestus*. schol. obs. 12. lib. 7. *Obs. Chirurg.*

Pro ulcere sordido patri virulento depascente in brachio cujusdam mulieris cum ossis carie.

Post ritè purgatum corpus, & exhibitum decoctum ligni sancti, ulcus quotidie per ronsorem abstergi post sudorem præcipio decocto primo ligni & linteolis exsiccari; tum os corruptum eradi, donec aliquid cruoris vel humiditatis apparet: postea illini tribus aut quatuor guttis balsami sulphuris, tandem applicari emplastrum mæum diasulphuris jubeo quibus omnibus caro in osselatè denudato procreata, & ulcus ad consolidationem perductum fuit in quadraginta diebus. Emplastrum diasulph. ita fit.

R. Ol. sulph. ʒiij. cere ʒß. colophon ʒiij. myrrh. ad pondus omnium. cera, colophonia, oleoque liquefactis simul, & benè commixtis inspergatur myrrha subtilissimè trita, paulatim igneque lento coquantur, spatha semper agitando, donec bene permixta fuerint. Postea nimirum post quartam horæ partem, ab igne deponantur, & paulatim frigescant; & habebis emplastrum præstantissimum, certum & infallibile in curandis omnis generis ulceribus & vulneribus quibuscunq; *Martinus Rulandus*. curat. 93. cent. 1.

Cor-

Corpore purgato ulcera diebus alternis semel lavabantur mane, & per se siccabantur sequenti aqua nostra.

R. Aq. plantag. ℥ij. aq. ros. ℥ss. fl. malorum arantior. ℥ij. argenti vivi sublimati & pulver. ℥ss. M. coq. omnia lento igne per quartam horæ partem. Deinde remouentur ab igne, & cum deferbuerint, in phiolam vel vitrum imponuntur pro usu, & sic mulierem quandam cuius totum corpus ulcerosum erat, brevi tempore curauimus. *Martinus Rulandus.* curat. 19. cent. 5.

Fœdissima cruris ulcera curavit Illustrissima Comitissa quædam in *Moravia*, cum decocto fol. quercus, cui addidit parum alumin. myrrh. & thuris: quo decocto eluit ulcus; folia verò decocta calidè emplastri loco applicavit ter in die renovando. Sic leuissima subinde, & quæ vulgaria videntur, plurimum iuant. *Wolfgangus Hosferus.* lib. 4. *Herc. medic.* cap. 2.

Subsectio quinta.

Pro Ulcere in dorso sinuoso, profundo & sordido.

Post universalia ad detergendum & mundificandum ulcus, his usus sum auxiliis.

R. Decoct. hord. integr. ℥ij. mell. rosat. colat. ℥ij. M. F. injectio intra ulcus per siphonem rectam absque mordicatione detergit & eluit ulceris ichores. Verum quum

& crassa sanies sordida multa inesset, hoc altero fortiore mundificativo usi sumus, nempe ægyptiaco unguento præfato decocto admixto, adjectis aq. vitæ ℥ij. interdum & post dies aliquot ubi hoc secundo decocto usi essemus, nec satis pro voto deterfio procederet, hac injectione nobili & efficaci utendum censuimus.

R. Ligni sancti subtiliss. pulverati, cortic. ejusd. an. ℥ij. aristol. long. cent. min. absynth. agrimon. caud. equin. sol. oleæ, myrti, pimpinell. consolid. maj. an. M. j. cortic. thur. myrrh. sarcocoll. an. ℥ss. vini rubr. odorif. ℥ij. mell. despumat. ℥ij. F. omnium decoctio ex cujus colatura fiat injectio intra uleus, addendo hora injectionis aq. vitæ el. ℥j. pro qualibet vice. Ubi animadversione dignum & observatione visum est, aquam vitæ cum præfato decocto potentissimam esse & efficacissimam in detergendis sordidis ulceribus sine morfu, iisdemque exsiccandis & ad glutinationem promovendis: quin si cum præfato decocto adiciantur aq. vitæ, el. ℥ij. & in alembico vitreo in B. M. destillantur, mirabilem inde elici liquorem ad ulcera sordida & cava tum detergenda, tum glutinanda; quod crebro experimento nobis exploratum est: mira namque profectò aquæ vitæ vis est in detergendis ulceribus & glutinandis; præsertim nervosarum partium, ut diuturna observatione nobis est comprobatum, ut qua nihil est præstantius. Cum carnem in hoc ulcere regenerare vellemus, altera hac injectione

ctione usi fuimus, cujus est vis, & modicè detergere, & carne cavitatem implere, unde sarcotica dici merito potest.

R. Fol. plantag. M. ij. agrimon. herbæ Roberti, pentaphyll. an. M. j. summitat. absynth. numero iij. utriusque consolid. caud. equin. ceterach. hyperic. an. M. β. beton. M. j. F. decoctio in aq. in fine adde vini rubr. astring. ℞ij. ros. rub. fol. myrti, an. p. ij. hord. integr. p. ij. de colatura cape ℞iiij. quibus adde farinæ fabar. ℞j. farinæ orobi ℞β. thuris, mastich. sarcocoll. resin. pini, an. ℞j. myrrh. aristol. rot. an. ℞vj. irid. flor. ℞β. mell. rosat. colat. ℞iij. M. & ex hoc liquore F. injectio intra ulcus hoc sequenti unguento, post injectionem, intra ulcus cum turundis, spleniis ac liciniis commodè utebatur.

R. Succ. plantag. ℞iiij. succ. agrimon. ℞ij. succ. absynth. ℞j. vini rubr. ℞iiij. ol. ros. omphac. ℞j. coq. simul ad vini & succorum consumptionem, in fine addendo farin. fabar. ℞ijβ. farin. orob. ℞ijβ. thuris, mastich. sarcocoll. resin. pini, an. ℞j. myrrh. el. irid. flor. & aristol. rot. an. ℞β. terebinth. in vino albo lotæ ℞ij. mell. despumat. ℞iiij. ceræ quod satis est, F. unguentum. Pulvere item sarcotico hoc post completam ulceris detersionem intra ulcus usi feliciter sumus.

R. Aloes el. ℞ij. thur. & cortic. ejusdem myrrh. sarcocoll. an. ℞j. rad. irid. ℞. ℞iiij. F. omnium pulvis tenuissimus admovendus cavo ulcri

ad impletionem cavitatis. Sed sequenti unguento celerrimè omnium est perfecta mundificatio; miramur namque in detergendis ab ichoribus & sorde ulceribus vim habet.

R. Succ. apii ℞β. (mirabile est in detergendis ulceribus) mell. el. ℞iiij. farin. hord. ℞ij. farin. orobi ℞β. myrrh. el. ℞ij. terebinth. ℞ijβ. coq. omnia simul ut fiat unguentum quo turundæ & licinia imbuantur, & in ulceris cavitatem indantur; optimè ulcera & citra mortum purgat. Ad carne implendum ulcus hoc sumus emplastro usi.

R. Lithargyr. auri ℞vj. ol. ros. omphac. ℞ijβ. acet. rosac. ℞β. coq. simul lento igne, perpetuò cum baculo agitando, donec acquirit colorem nigrum ad bituminis & cerati consistentiam ut F. magdaleon, ex quo fiat emplastrum supra ulcus apponendum, in fine verò curationis emplastro diachalciteo cum diapompholig. usi sumus; & sic tandem curatum est fistulosum hoc ulcus citra sectionem, *Franciscus Valeriola*. obs. 1. lib. 5.

Subsectio sexta.

Pro Ulcere.

ULcus in pede sceminam quandam affligebat, & licet quandoque sanaretur, certis temporibus remeabat, erat enim illi hæreditarium malum. Hoc remedium præ cæteris laudabar, quod ei profuit.

R. Lithargyr. ℞ij. ceruss. ℞iiij. pul.

Y y y y

pulverizata laventur aqua rosae, & siccantur: adde rutie præp. pompholig. alb. an. ʒij. plumbi usti & loti ʒij. F. pulvis tenuiss. Excipiatur infusione gummi tragacanth. facta in aqua ros. add. sevi caprin. ʒij. vel paulo plus, ut F. instar emplastri, addendo camphor. ʒj. *Felix Platerus.* c. 6. lib. 2. pag. 561.

Ex glabritie sciemus virulentam & malignam qualitatem invasiss. partem ulcere detentam, unde feritum ulcus subolefcit. Propterea Chirurgis illud studium semper adfit, ut partem firment, & totius cacochymiam castigent. Utantur sæpe à purgatione decocto sarsæ, & chinæ, & ligni Indici, & ulceribus talia topica adferant, quæ unâ partis calidum nativum recreent, ac intempericem flectant. *Jo. Hurnius.* ad aph. 4. sect. 6.

In contumacibus ulceribus, mirum in modum solatio esse solent remedia revellentia succos à parte vulnerata. Hinc est quod ita juvent vulneraræ potiones, nam urinis movent, unâque ichorosam materiam, quæ quotidie in partem ulceratam ferri solebat, excludunt. Inde etiam decoctiones rad. chinæ & sarsæ juvant: nam talem materiam sudoribus & vaporibus evacuant ac revellunt. Hoc i aque dicere velle videtur *Hippoc.* hic, quia à talibus ulceribus periculum est, ut ossa affligantur, vos cavete ne in longum tempus trahatur eorum sanatio, & ne inveterascant. *Idem.* ad aphor. 45. sect. 6. *Pro ulcere sordido.*

Imponatur sequens mundificativum.

R. Mell. rosae. ʒj. terebinth. non lotæ ʒʒ. pulv. rad. aristol. rot. myrrh. aloes, thur. an. ʒʒ. M. in mortario, addendo croci ʒj. vitellum unius ovi, ad sedandos dolores, si supervenerint. Vel,

R. Pulv. rad. gentian. irid. fl. lign. guaiac. farin. lupin. an. ʒij. summi. cent. min. hyperic. & card. an. ʒj. terebinth. non lotæ ʒʒ. mell. rosae. q. s. F. S. A. unguentum. Mercurium præcipitatum præstantissimum esse medicamentum in omnibus ulceribus indies experior: inspergo ipsum pers., vel hoc modo in forma unguenti filamentis impono.

R. Mercur. præcipitati rectificati & aq. rosae & plantag. loti ʒij. unguenti rosati ʒj. cereæ ʒj. M. diligenter in vase vitreo, spatula lignea. *Guil. Fabrici. Hildanus.* cap. 27. lib. De Melicteria.

Ad ulcerum mundationem ac consolidationem sæpius cum admiratione consideravi balsami sulphur. terebinth. anisati, &c. effectum laudabilem, multisque incredibilem, si ejus aliquid ulceri infunditur aut illinatur, mox enim novi puris generatio ita fuit inde diminuta, ut non rarè hujus unius balsami ope intra paucos dies plene curata fuerint in mammis & alibi excitata post inflammationes apostematata notabilia. *Franciscus Sylvius.* lib. 1. cap. 40. paragr. 61.

Subsectio

Subsectio septima.

Pro Ulcere.

Ulcera multa & maxima in multis corporis humani partibus, sequenti emplastro ad curam perfectam deducta sepius vidi.

R. Mastich. ʒj. terebinth. venet. ʒiij. cere. Ravæ ʒiij. liquecant in terrea ossa, primo cera cum terebinthina, postea removeantur, & in aqua tepida diu laventur, & malexentur, dumque malaxantur pulvis mastiches cum iis incorporetur, & in magdaleones redigantur. Sequentia etiam emplastra viros produxerunt effectus.

R. Beton. agrimon. verben. pimpinell. an. M. j. cere terebinth. resin. an. ʒij. mastich. ʒj. vini alb. opt. ʒiij. coq. ad consumptionem tertie partis, & cola coques autem herbas solas, & post consumptionem tertie partis, addes reliquas rursusque parum ea coques, deinde emplastrum à vino separabis. Nicotianæ decoctione etiam sola in oleo cum cere q. s. F. optimum emplastrum ad idem. *Petrus Borellus. obl. 16. cent. 1.*

Pro ulceribus serpentibus oris, labiorum, gingivarum, & faucium.

R. Erugin. ceris ʒj. auripigmenti ʒjss. trita subtilissime, coque in vini albi ʒiij. ad medietatis partis consumptionem. Post refrigerationem adde aq. ros. & solan. vel plantag. an. ʒjss. ut fiat aqua viridis pro illusione

ulcerum. *Felix Platerus. libro Observat. pag. 907.*

Pro ulceribus oris & faucium venenis,

R. Aq. plantag. ʒij. unguenti ægyptiac. ʒiij. M. pro lavatorio: quo ab ulceribus istis quamplurimi per me curati sunt & est mirabile. *Petrus Forestus. obs. 21. lib. 32. De Lue Venerea.*

Pro ulcerum hæmorrhagia.

Admove farinam tenuissimam molendinarum cum bolo, sanguineq; drac. maxima hæc copia aspergantur. *Jo. Hiernius. ad aphor. 21. sect. 7.*

Sectio vicefima sexta.

Pro Umbilici apostemate & acutissimo dolore.

Locum affectum jussi mane & vespere perangi balsamo sulph. & post unctionem superimponi malvas in lacte caprino coctas: his abscessus maturari velociter cepit, & ad supurationem pervenit ac disruptus est. Post disruptionem autem mane ac vespere utebatur balneo decoctionis pisorum, & post egressum inungi semper jubebam umbilicum balsamo prædicto, tutundamque eodem oleo tinctam imponi, atque his tribus prædictis solis, intra duodecim dies ex toto ulcus perfecte curatum fuit. *Martinus Rulandus. curat. 39. cent. 1.*

Sectio vicesima septima.

Pro Umbilici prominentia à partu.

R. **C**orticem viridem sambuc. & quod sub exteriori cortice est scabæ, donec colligas M. j. injice sacculo, & in lacte coque, & impone ventri mulieris, malumque evanesceat. *Jo. Crast. consil. 40. lib. 5.*

Sectio vicesima octava

De Vomitu.

Vomitum (Græcè *ἐμέτις* in *ipso vomito*) est eorum, quæ in ventriculi capacitate continentur, violenta per os rejectio. Oritur vel vitio ventriculi, quod inflammatus, excoriatus, aut exulceratus sit; vel ob materiam qualemcunque qualitate sua eundem irritantem, quæ irritando ad vomitum incitant, sunt copiosior ingestus cibus, idem corruptus putrescensque: humores serosi, pituitosi, biliosi, atrabilarii, vel aliunde in ventriculum confluentes, puta à capite, à tenui intestino, ob viriosam in eo humorum effervescentiam, vel ibidem geniti: pus item pancreatis, aut alterius partis vicinæ inflammationem aut ulcus consequens; & sanguis ex ventriculi aut intestinorum vasis ruptis erosisque effluens, aut ex suppressis menstruis ad ventriculum translatus. In vehementi etiam tussi,

ob accedentem potentem musculorum abdominis contractionem, vomitus sæpius contingit: in ileo rursus ab inverso intestinorum motu peristaltico in consensum trahitur, & ad vomitum adigitur ventriculus. Vomitus subinde præcedere solet nausea, quæ nil aliud est quam inane vomendi desiderium, quo nihil ejicitur, sæpe tamen sponte nulloque conatu aqua pellucida profluit ab ore.

Subsectio prima.

Pro Vomitu.

Sartor quidam longo tempore vomebat quæcunque comederat ac bibebat: cujus vomitum sistebam potionem sequenti.

R. Vini malvatici ℥vj. ol. vitriol. gt. vj. diluantur bene. Ex diluto hoc capiebat quotidie mane jejuno stomacho ℥j. quo vomitus conficitur, cibum porumque retinuit, ac recte valere cepit. *Martinus Rolandus. curat. 12. cent. 1.*

R. Absynth. M. vj. vini ℔iij. acciti ℔ij. coquantur. Hoc decocto per linteam expressum fovebatur duos aut tres dies stomachus, multumque conferebat ventriculo restaurando & roborando. *Idem. curat. 23. cent. 2.*
Cucurbitulam unam atque alteram fundo ventriculi sine ferro applicabis, & ipsi ventriculo sequens emplastrum.

R. Ol. Mastich. cydon. an. ℥β. crustæ panis assati, & in aceto forti per horas duas infusi ℥ij. spodii, mastich.

stich. menth. corall. rubr. fantal. alb. & rubr. an. ʒj. farin. hord. q. s. ad subigendum, & F. emplastrum. Ligaturas dolorificas brachiis ac pedibus admovebis. Quod si nec illis remediis vomitus coerceri poterit, consulo, ut æger pedes suos in aquam frigidam subito ponat. Cum cibariis sequentem pulverem offerendum cenfeo.

R. Cortic. citri, ligni aloes, sem. coriandr. præp. portulac. fantal. citrin. mastich. an. ʒij. M. F. pulvis. Quod si ille pulvis non proderit, exhibebis sequentem pulvisculum.

R. Pulv. lign. aloes ʒij. reservetur usui, &

R. Syr. acetos. citri ʒijʒ. de quo sumat ligulam unam, cui addes pulv. ligni aloes parum, & ægroto propinabis. Ego enim pulvisculum illum in tali casu non sine fructu exhibitum fuisse novi. *Jn. Nevius. consil. 11. lib. 2. consil. Cratonis, &c.*

Vomitus molestissimus in febre maligna levissimo remedio meo consilio ita sublatus est.

R. Sal. absynth. ʒj. succi limon. rec. cochlear unum mixta fuerunt in ipso cochleari & exhibita. Statim vomitus sedatus est, neque deinceps vomitu quicquam rejecit. *Lazarus Riverius. cent. 1. obs. 15.*

Mulier quædam vomitu ingenti cholera morbum referente laborans curata fuit in momento, hausto aquæ cyatho spiritu vitrioli satis insignem aciditatem adepto. Alia Mulier Lipothymiam & alia gravia symptomata ex utero patiens, eodem spiritu

aquæ mixto sanata est. *Lazarus Riverius. obs. 46, & 47. cent. 4.*

Subsectio secunda.

Pro Vomitu.

PRO vacatione materiæ quæ in ventriculo continetur, maxime laude hieram simplicem *Galenus* cum castia sic.

R. Cass. ʒʒ. spec. hier. simpl. ʒj. cum sacch. F. boli.

Ad roborandum ventriculum assumat mane jejuno ventriculo ʒj. aquæ vitæ nostræ juniperinæ, aliquando etiam cochl. j. aquæ nostræ theriacalis. In eandem etiam intentionem convenit exhibere sal. absynth. & menth. ad gr. iij. vel v. in vino infusa item oleum cinamom. & nuc. mosch. si cum vino aliquot eorum guttæ sumantur. Extra verò roborandus ventriculus emplastro de crusta panis. Præterea sumantur tria llateola, madesiant in succo menthæ, deinde exprimantur, & albumine ovi illinantur, & aspergantur pulvere thuris, ponatur illorum alterum calefactum, supra stomachum duo reliqua apponantur carpo, & adligentur. Solent enim vomitum sistere. *Rodericus à Fenseca. consil. 74. tom. 2.*

Nauseam citissime solvit comesta zedoaria vel ejus extractum. Eam à sumpto medicamento provenientem arcet panis tolius pulvere caryophyll. & aceto aspersus, ori vel naribus admotus itemque cepa præmorfa. Vomitus enormes sistit aqua menthæ

menthae ad ℥ij. semel atque iterum sumpta. Emplastrum theriacae ventriculo impositum. Succus cydonior. crudus miraculoſe vomitum sistit, si ejus cochl. j. vel alterum propinetur. Saepè vomitus vomitu curandus est. Durantibus itaque vomitibus, & quidem singulis diebus recurrentibus, aqua benedictae usus imprimis auxilium affert confortato deinceps ventriculo. Laudanum opiatum etiam egregiè valet, ubi reliqua omnia parum efficiunt. *J. Hartmannus. practic. chymiatr. pag. 177.*

Subsectio tertia.

Pro Vomitione nigerrima,

I Nstar atramenti Scriptorii nigram Vir quidam materiam admodum copiosam evomit, idque repetitis vicibus, summè interim debilis, prostratisque viribus. Sequentem potionem ei exhibui.

R. Mummiae ℥ij. syr. de ros. rubr. sicc. ℥j. aq. plantag. ℥jss. M. bibat una vice. Sequenti die similem materiam nigerrimam denuò evomit, & de cordis dolore admodum conquerabatur. Exhibui tunc hanc potionem.

R. Rhei pulv. ℥iiij. syr. ros. solut. simpl. ℥ij. aq. plantag. q. s. F. potio. Dejecit ternas sedes aequè negras. Postea cepit melius habere. Biduo post sedes naturales redierunt, nec dum amplius hæc materia apparebat. Jussi ut per vices conserva rosac, bonaque victus ratione utere-

tur. *Felix Platerus. obs. lib. 3. pag. 800.*

Ante decennium Nobilem quendam Cardialgia quædam subito invasit, adeo ut animo deficeret; quam secutus est vomitus sanguinis concreti copiosi, & dejectio ejusdem, sed picis instar nigri, unde valde debilitatus, sed mox ad se rediit: Post triennium idem illi accidit, iter diebus æstivis calidioribus facienti, nam subito febrili paroxysmo correptus in syncopen incidit, sanguinemque supra infraque, uti prius excrevit. Altero triennio interjecto, eadem sanguinis excretio illum iterum invasit ac postremum, hoc anno 1611. mense Julio, quo ad me consilii causa venit, eundem paroxysmum est passus. Pallebat admodum alioquin tunc de nullo alio affectu conquestus.

Exposui illi à venis meseraicis, ob illuviem in illis contentam, tetri sanguinis, referatis hoc accidere, occurrendumque maturè, periculosum enim esse, quod aliorum exemplis comprobavi. Ordinavi ut singulis mensibus sequenti purgatione uteretur.

R. Rhab. ℥iiij. myrobal. citrin. ℥j. pulver. irrorentur vino rubro donec moleſcant, postea adde syr. ros. solut. simpl. ℥jss. aq. plantag. q. s. F. potio diligenter prius expresso rhab. & myrobal. cum aq. plantag. Utatur per vices hac mistura.

R. Conserv. ros. ℥ij. conserv. fl. cichor. fl. tamaricis, bugloss. borrag. cort. citr. condit. an. ℥j. rad. cichor. condit. ℥vj. troch. de rheo, ℥jss. ras. ebor. ℥ij. corall. rubr. ℥j. ciner.

ciner. pell. ventriculi & intestinor. gallinæ ꝑj. spec. diatriosant 3ß. cum syr. de quinque rad. F. mistura. capiat bolum superbibendo aq. plantag. cum pauco vino.

Pulvere sequenti utatur octiduo semel, & si paroxysmus superveniat, bis vel ter.

R. Succin. puri. 3j. corall. rubr. 3ßß. balauft. 3ß. sem. hyosciam. alb. 3j. sem. plantag. 3ß. F. pulvis, adde sacch. rosar. tabac. qualem portionem, capiat per se, vel cum vino rubro, aut lacte ustulato. Ad hæmorrhoidum provocationem quam ego utilissimam censerem, ad diversionem & evacuationem illuvici illius, in venis meseraicis colligi solitam, jussi ut sanguifugas podici, per canalem, ut artis est, applicaret, sperare me si hac ratione hunc fluxum sibi familiarem redderet, posse præternaturales illas sanguinis excretiones sic impediri. Uti & factum sicut prædixeram. *Felix Platerus. obs. lib. 3. pag. 797.*

Quidam evomuit ꝑvj. sanguinis nigerrimi: & per secessum deiecit multis vicibus sanguinem nigrum ut pix liquefacta, ad ꝑx. altera nocte per os rursus ꝑvj. nonnihil tamen plus colore accedentis ad sanguinem; tamen livescens erat, odorem præ se ferens subacidum, & per anum profudit ꝑvj. sanguinis coagulati nigri nullum habentis odorem: tertio die habebat nigras feces male olentes, quarto die nigerrima egessit excrementa, non tamen referentia colorem picis. illo die ordinatus clyster ex jussulo pulli, vitell. ovor. &

siccharo. Aliis diebus præteritis nutritus æger vitellis ovor. & pane loto, infuso ante in vino odorato, factum etiam epithema cordi. jussus quiesceret in lecto. & ab omnibus negotiis abstinere: qui postea advocatis aliis, id est, mutatis Medicis, mortuus est. *Reimerus Solenander. consil. 15. sect. 5.*

Subsectio quarta.

Pro Vomitu sanguinis.

UTatur sequenti remedio tanquam præstantissimo.

R. Camphor. ꝑß. poscæ vel aq. plantag. ʒiij. bibat, ubi fluor sanguinis superveniet, fluxum enim inhibet & obstructions tollit. *Gnil. Rondeletius. consil. 68. lib. 6. consil. Cratonis. &c.*

R. Aq. urtic. ʒvj. spir. vitriol. q. s. ad acetositatem satis largam, probe diluantur, & satis frigide potentur post hanc ebibitam potionem simul ventriculo applicetur panis tostus cum pulvere caryoph. aspersus & in vino malvatico & aceto madefactus, vel fiat pulicula ex medulla panis secalini & vino rubello styptico & aceto fortissimo calide inducenda toti ventriculo & orificio ejus, mane & vespere renovanda. Hac ratione subito sistitur vomitus cruentus. *J. Hartmannus. pract. Chimiæ. pag. 178.*

Vomitus cruentus curabitur conglutinatis denuo vasis per misturam sequentem, in aliis quoque sanguinis excretionibus utilem.

R.

R. Aq. plantag. ℥ij. aq. cinam. 3vj. aceti stillat. 3℔. corall. rub. præp. 3℔. sang. drac. ʒ℔. laudan. opiat. gr. ii. syr. myrtin. ʒj. M. hæc mistura cochleatim sæpius assumpta curabit plerasque vasorum rupturas, & supra multorum expectationem sanguinis effluxum brevi tollet. *Franciscus Sylvius*. lib. 1. *Prax. Medi.* cap. 9. *paragraph.* 20.

Quidam rusticus vomitu sanguinis laborabat, qui nullis remediis per multos dies usurpatis sedari potuerat. Medicus cupiens sanguinem in ventriculo collectum educere per vomitum, qui graviter ægotantem infestabat, & oppressionem insignem in ea parte efficiebat, præscripsit ol. amygd. d. ʒij. quibus vomitus excitatus est, vomuitque sanguinem concretum, simulque hirudinem unam sese in terra commoventem. Hæc erat causa ignota & rara vomitus sanguinis, retulit postea æger se in rivulo aquam bibisse, cum qua simul hirudinem hauserat. *Lazarus Riverius*. obs. 26. cent. 4.

Subsectio quinta.

Pro Vomitu stercoris.

AD vomitum stercoris quidam capiebat omni die juleculum malvæ, & convaluit, cum alia remedia non juvarent. *Reinerus Solenander*. consil. 15. sect. 5.

Sectio vicesima nona.

De Unicornu Groenlandico.

Mercatores nostri in *Islandiam* & *Groenlandiam* navigantes, invenerunt quod in *India* & oriente toto veteres tantopere deprædicarunt, Unicornu nempe marinum, seu balenam *Narval* Islandis dictam; in superiore maxilla dentem unicum habet longum crassumque recta protensum, gyris intortum, & striatis flexibus ex majore radice ad summum acumen desinentibus, hic est dens quem pro Unicornu verò antea omnes venditarunt; & ex animali terrestri deciduum crediderunt, affirmare non dubito, ex balenæ dente desumpta fuisse Unicornu quotquot hactenus hoc titulo prodierunt: vidi integra Unicornu in thesauris *Utrajedi*, in sano S. *Dionysii*, alibique, sed tam similia huic balenæ denti, ut ovum ovo. exhibitus pulvis ejus à ʒj. ad 3℔. in aq. card. ben. vel sambuc. vel cerevisia, etiam invitis insuetisque sudorem copiosius exprimit: dedi quam plurimus febricitantibus, rarè sine optato successu, ut in usum pauperum hujus Unicornu frustula non pauca consumpserim. Experti sunt quoque eandem vim in ægris suis Medici consummatissimi D. *Wormius* & *Mosbius*, ut candidè mihi confessi sunt. Neque solum exhibitus pulvis profuit, sed collo appensa frustula amuleti vicem sustinuerunt: rogatus transmissi frustulum Cl. Viro *Alberto Kypero*

Xpero professori *Lydensi* amico meo, qui 1655. Magno successu in formam pulveris redactum cum aqua convenienti exhibuit ægrotis lue pestifera, quæ totum *Belgium* depopulabatur, correptis, ut aut illico convaluerint, qui principiis obstiteret, aut leviora experti symptomata morbum facilius tolerarint, aut certum exitum in aliquot dies distulerint. *Tho. Bartolini*. histor. 4. cent. 4.

Sectio tricesima.

De Urina difficultate & suppressione.

Vide supra lib. 3. sect. 3. De calculo. & lib. 9. sect. 11. De Ischuria.

Subsectio prima.

Pro Urina suppressione ex calculo renum.

Per tres quatuorve dies lotium non reddiderat mulier quædam renum calculo laborans: cum hæc remedia sequentia adhibuisssem, miraculi instar urinam reddidit, & curata fuit.

R. Parietar. virid. M. iij. cum butyro fricta pectini cataplasmatas instar calidè imponatur.

R. Chærefol. malv. parietar. an. M. j. sem. alth. malv. an. 3jß. cicer. rub. 3ij. sem. quatuor frigid. maj. an. 3j. hord. mund. p. j. sebest. rec. num.

ix. caric. num. v. liquir. raf. 3ß. coq. in lbij. aquæ ad consumptionem medietatis colaturam continuò bibens, his remediis curata fuit. Mulier quædam gravida quæ in octavo mense adeo calculo fuit affecta, ut mingere non potuit; his autem remediis non tantum lotium reddidit, sed & calculos duos ad pisi magnitudinem, neque sætui obfuerant remedia, nam nono mense absoluto feliciter peperit. *Petrus Forestus*. obs. 25. lib. 24. De renum morbis.

Cuidam mercatori urinæ retentione laboranti ex calculo ureterem obstruente, hoc decoctum sequens exhibui, quod licet secretum sit & arcanum, ut vocant, nunc quidem rescicere nolo ob communem ægrotantium utilitatem, tale igitur est.

R. Sem. malv. alth. an. 3ij. cicer. rubr. 3ij. sem. quatuor frigid. maj. an. 3ij. hord. mund. 3ij. caric. ping. num. ix. sebest. num. vij. liquir. raf. 3vj. F. decoctio in lbij. aq. pluviæ ad medietat. consumptionem. colatura usui reservetur, qua continuò utens calculum semper excrevit, & urina copiosissime effluxit est hoc decoctum lubricans simul & emolliens, & urinam provocans, hoc modo alii simili casu laborantes in hunc modum semper curati fuere, primo insecto clystere emolliente, deinde fomentis & linimentis emollientibus, dolorem sedantibus, & renem ac ureterem relaxantibus, postea decocto nostro cum sicubus cicere & aliis, ultimò purgatione ex castia adhibita. *Petrus Forestus*. obs. 29. lib. 24.

Subsectio secunda.

Pro Urinae retentione.

Rusticus quidam decem diebus urinae suppressione laborabat, pro illo consultus, hoc Medicamentum praescribo.

R. Rad. fenic. liquir. ras. an. $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. parietar. malv. viol. agrimon. summitat. ribes nigræ. an. $\mathfrak{M}\mathfrak{j}$. sem. anis. $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. uvar. passar. exacin. pi. fol. fen. $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. gran. alkikengi. num. v. F. decoctio in $\mathfrak{lb}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. feri lactis ad Medietatem, bis in die sumebat ex hoc decocto, regionem vesicae tum peccinam inungebat ol. amygd. d. postea adjecto oleo scorpion. etiam imposito hoc cataplasmate.

R. Parietar. malv. chæresol. fl. chamæm. an. $\mathfrak{M}\mathfrak{j}$. cumini. pulv. $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. rad. alth. $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. coq. in exigua aqua ad mollitudinem, pistentur, addendo butyr. rec. $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. ol. scorpion. $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. \mathfrak{M} . ex decocto, cum sumplisset, alvus ei soluta est, & cataplasmate continuo imposito, tandem minxit lotium copiosum. Multa sunt quæ lotium provocant, sed præcipue folia ribes nigræ, licet aliquando vehemens sit, ut sanguinem simul cum lotio educat, ut in hoc rustico evenit. *Petrus Forestus.* obs. 18. & schol. lib. 25.

Pro urinae difficultate cum dolore circa pubem in muliere quinto die partus. Cum frustra multa remedia essent tentata, accitus fui hoc sequens cataplasma peccini apposui, quo imposito, incantamenti instar, cum can-

dem pro deplorata haberent, lotium liberè reddidit, & ab eo dolore, qui pubem exercebat, fuit liberata.

R. Parietar. $\mathfrak{M}\mathfrak{j}$. chæresol. $\mathfrak{M}\mathfrak{ss}$. incisa ad mollitudinem decoq. add. butyr. rec. $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. ol. scorpion. $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$. calidè peccini applicetur, ita profuit, ut nullis aliis remediis opus fuerit: suspicabar malum ex frigore contractum; sola sæpè parietaria cum oleo scorpion. instar emplastri peccini appositæ (quod experimentum præceptoris mei *Elidei* erat) profuit, & me raro fessit, etiam ubi obstructio esset ab humoribus crassioribus, præcedente tamen clystere emolliente. *Idem.* obs. 8. lib. 25.

Pro urinae suppressione in puero.

R. Parietar. oleo frixam, & eam calidam ad peccinam superimponere vel inter anum & pudenda urinam enim cit. Vel capam excavatam accipe in quam infunde oleum anethi non vel commune, & ad cineres calidos, quoad tabescat, finito. & pistam calidam supra prædicta loca imposito: alliorum ac caparum restis minutim cæsa, & oleo frixa ac admota juvat; oleum liliinum idem præstat, sed puer hic, quum multa essent tentata, ex oleo scorpion, inunctus multa minxit, & liber evasit: radix meu oleo cocta & peccini applicita, urinam pueris unice provocat. *Amatus Lusitanus.* curat. 10. cent. 4.

Sub-

Subsectio tertia.

Pro Urinæ suppressione.

Subsequens emulsio in suppressione urinæ ultra septimum diem ad miraculum usque excrevit suas vires in muliere quadam, & est secretum Divi Maximiliani, excrevit calculos ultra mille & quingentos, & aliquot mensuras urinæ.

R. Sem. viol. purpur. ʒβ. cum aq. veronic. q. s. F. emulsio. *Carolus Oslevius* Epist. antepenult. lib. 3. Epist. & consil. *Cratonis*. &c.

Pro urinæ interceptione & difficultate, laudo ego hunc pulverem.

R. Nucleor. persic. cerasor. an. ʒij. sem. dauci, siler. montan. an. ʒvj. sem. foenic. d. anis. liquir. an. ʒβ. artemis. ʒj. sacch. albiss. ad pondus omnium F. pulvis subtiliss. capiat cochl. j. in vino albo tenui. in eo casu maxime etiam laudo amygdalas amaras, vel iis meliores nucleos persicos comestios: item pulvisculum virgæ aureæ vel artemis. vel calam. aromat. quem velim cum vino albo tenui absorberi ʒj. vel ʒij. pondere, mirum quam sint ex usu hi pulveres, si infrequentem usum adhibeantur, vel simplices vel mixti. *Reinerus Solenander*. consil. 18. sect. 1.

R. Sem. raphan. genist. an. ʒij. sem. bardan. ʒij. croci ʒβ. sacch. ʒijβ. F. pulvis: detur una pars manè jejuno ventriculo ex vino albo, altera pars vesperti ante cibum. Inter ea quæ admoventur tria maximi valo-

ris mihi magnoperè probantur. Primum sanguis vulpis calidus renibus illitus; alterum oleum scorpion. cum minima cantharidum in pulv. redactarum portiuncula pariter illitum: tertium est quod.

R. Succ. cepæ. petrosel. apii. fenic. an. ʒiiij. cum mica panis F. cataplasma pro renibus. *Jo. Zecchi*. consult. 30.

R. Aq. veronic. parietar. an. ʒij. syr. de alth. ʒj. M. F. julepus add. ol. succin. gt. v. exhibe dimidiam partem circa vespertam, alteram manè reperatur hic clyster alternis diebus.

R. Rad. malv. alth. an. ʒj. fol. malv. pariet. heder. terrestr. an. M. j. fl. chamem. melil. an. p. i. sem. fenic. anis. carvi. an. ʒij. F. decoctio in colat. ʒbj. dissolv. bened. laxat. ʒβ. mell. viol. ʒj. ol. amygd. d. chamem. an. ʒj. salis ʒij. F. enema. cum, iisdem. herbis aucta quantitate fiat infusus. *J. Petrus Lotichius*. obs. 11. cap. 5. lib. 4.

R. Parietar. rec. M. iiij. decoq. ad cataplasmatum consistentiam, adde ol. lil. alb. ʒij. ol. scorpion. ʒj. F. cataplasma. id linteo duplicato dense inductum calidè sumini applicetur, cum admiratione illic lotium provocatum quoties admotum, quasi affixa cucurbitula sensit urinæ attractionem. *Augustinus Thonerus*, obs. 10. lib. 1.

Subsectio quarta.

Pro Urinae suppressione.

Hoc decoctum præscripsi.

R. Rad. liquir. ʒj. passul. ʒij. rad. ononid. ʒss. cicer. rub. p.j. fol. malv. parietar. an. M. j. fl. chamem. p.j. F. decoctio, dulcoretur addito sacch. & bibat, infusione quoque ex decocto malv. parietar. chamem. tepide utatur. his factis urinam denuo reddidit & dolor circa vesicæ regionem quievit. *Felix Platerus.* obs. lib. 2. pag. 280.

Ad mictionem provocandam quæ mirè angebat, bibit jusculum sequens.

R. Cicer. rubr. p.j. rad. asparag. petrosel. an. ʒj. sem. melon. ʒss. coq. addito butyro, bibat. sub vesperam copiosè minxit urinam, cessante iterum mictione dedi hanc potionem.

R. Sem. nasturt. ʒss. aq. parietar. ʒj. julepi viol. ʒss. bibat. & repetat decoctum cicerum, quibus factis immensam denuo urinæ copiam ut prius minxit sine recidiva. *Felix Platerus.* obs. lib. 2. pag. 359.

Viro cuidam nobili certis temporibus circiter biduum vel triduum suppressabatur urina, adeo ut nullam reddere poterat; tuncque dolorem & in renibus gravem, & distendentem in vesica sentiebat, donec urina impetu quodam rursùm profiliaret, copiosa, eaque turbida, in qua subfidente, vel colata per pannum, pus & mucus bona quantitate deprehendebantur. Existimavi renum & præ-

sertem dextræ, in quo latere magis dolebat aliquam exulcerationem esse, à qua pus in renibus coacervatum mucumque urinæ in ureteres influxum, tam diu impedire, donec loco cederet, & cum urina elueretur metuebam etiam ne calculus quoque aliquis subsit, qui in renum substantia genitus, auctus diuque retentus, illic sedem fixerit: remediis meis usus, rarius & mitius hoc affectu laboravit, inter quæ hæc plerumque profuerunt, quando paroxysmus ille cum invadebat, infusione in balneo utebatur, ex decocto relaxantium & anodynorum simplicium parato.

Bibebat de hoc diluto terebinth. una vice ad ʒss. quod & si illi non saperet, quia tamen mictio inde mox sequebatur obtemperabat.

R. Resin. laticis vel abietin. puriss. & limpida ʒss. vitell. unius ovi, mell. ʒj. agitentur probe in mortario marmor, donec albescat & dissolvat lactis cremoris instar: postea adde vini alb. opt. aq. parietar. & fl. fadæ. an. ʒij. syr. limon. vel acetos. citri. ʒj. agitentur denuo, ut amplius liquecat. servetur ad usum. ex terebinth. vera cypria pilulas parari curavi hoc pacto.

R. Terebinth. veræ ʒss. sacch. cand. ʒij. syr. de limon. q. s. F. maffa. de qua capiat ʒj. pro vice hebdomadatim, vel si malit in pulvere uti, ejus ʒj. bibat cum vino: paroxysmo interdum adveniente bibit sequens decoctum, uti & alio tempore frequenter.

R. Cicer. rubr. p.j. maceratorum ali-

aliquandiu antequam decoquerentur, in aq. rad. fœnic. petrosel. & asparag. rec. vel turionum illius recentium cum pullularent, an. parum. F. decoctio, adde ol. amygd. d. rec. expr. 3vj. salis tantillum pro uno haustu. Quando dolor immensus erat, ut nulla esset quies, egoque vocatus adesset, ad narcotica progressus, quibus prius non erat usus, cum & somnus obreperet, atque levamen sentiret, mirè laudabat; quæ tamen non nisi necessitate urgente summa, illi exhibebam, per pilulas ejusmodi.

R. Pulv. troch. alkikengi sine opio 3ij. opii 3ß. contriti diligentissimè cum 3j. sacch. candi, cum syr. deliquirit. F. massa. Detur pilula 5j. pondere, vel paulo plus prout operabitur. Hisce potissimum remediis, quæ abstergendo obstructions solvebant, urinam promovebant, dolorem mulcebant, multos annos sublevatus fuit donec thermas Cellenses adire volens, cum itineri accinctus esset, apoplexia subito correptus expiravit. *Felix Platerus.* obs. lib. 3. pag. 813.

Fotus admotus reni & ureteri, mox inunctio ex oleo Scorpionum & amygd. d. tum etiam cataplasma ex fœce decocti emollientis cum cepis coctis sub cineribus: eodemque tempore exhibitus julepus sequens.

R. Succ. parietar. & fœnicul. marin. an. 3jß. succ. limon. & ol. amygd. d. rec. an. 3j. M. F. julepus, pro una dosi intra horam ab assumpto julepo, copiose minxit & li-

beratus est. Ad sigillum curationis sumpsit postdie mane bolum ex cassia, rheo, & cremore tartari. *Lazarus Riverius.* obs. 29. cent. 2.

Subsectio quinta.

Pro Urina suppressione.

Nobilis quidam diebus æstivis calidissimis *Lutetia Mompelium* veniens, multoque potu ad sitim extinguendam sese ingurgitans, quatuor à reditu suo diebus incidit in omnimodam urinæ suppressionem. Usitatis remediis per triduum usurpatis nihil conferentibus, tandem ego vocor, & prædictorum relationem audiens, quero num dolorem aliquem in lumbis aut pube æger perciperet, aut alias nephriticis affectibus obnoxius fuisset, ille se nullo dictarum partium dolore affici, neque unquam dolores nephriticos passum esse constanter affirmavit quibus omnibus diligenter perpensis, censui hanc urinæ suppressionem à nullo renum aut vetricæ vitio dependere, sed potius ab obstructione venarum emulgentium, quam humorum multitudo peperat. Siquidem *Gal.* lib. 10. method. cap. 2. duplicem obstructionis causam statuit, humorum scilicet multitudinem, & eorum crassiem ratione multitudinis vasa nimium repleta & distenta, non possunt sese contrahere ad expulsionem, quod manifestè apparet in vesica, quæ à diuturniore urinæ retentione prætermodum distenta, difficillimè interdum.

dum urinam excernit, propter contractionis defectum. Huic sententiae inherens, phlebotomiam propositi larga manu celebrandam, ad solvendam venarum plenitudinem, cui cum acquievisset Medicus ordinarius, extracta fuit sanguinis lbj. at vix hora elapsa à venesectione, sensit æger profluentem urinam à renibus ad vesicam per ureteres, & se brevi eam redditurum professus est; ac paulò post matulam petiit, quæ cum unica mictione repleteretur, alia vasa fuerunt asserenda, ita ut intra horæ spatium plures urinæ libras excreverit. Sicque omnino liberatus est, neque sumere voluit purgans medicamentum quod in crastinum ipsi fuerat præscriptum. *Lazarus Riverius*, obs. 1. cent. 1.

Jo. Dominicus Sala qui ætatem inter experimenta consumpsit, semel omni vitæ spatio se urinam quindecim diebus in viro suppressam vidisse monuit, venis ad pollicis amplitudinem intumescens, quæ fluente demum urina in statum naturalem rediere. Secus urinam supra quinque vel sex dies nunquam meminerat retentam. *Jo. Rhodius*, obs. 28. cent. 3.

Nicolaus Trevisanus Medicinæ Theoreticæ Professor, jam ætate confectus à vesicæ calculo urinæ vexabatur suppressione. *Jacobi Zabarella* tunc Professoris Medici munere atque consilio, quum lapidem nephriticum brachio aptasset, calculum excrevit: nec ququam ex eo percepit incommodi, postquam ipsum perpetuò circumferret. Eandem ejus

efficaciam *Jo. And. Schöbergus* celebris Medicus *Passavi* in agricola est expertus, qui urina retenta dum valde torqueretur, lapide isto coxæ interiori admoto, ea protinus effluxit. *Jo. Rhodius*, obs. 30. cent. 3.

Lapis Nephriticus maximè laudatus ex Nova Hispania defertur, præfio lapidi similis, qui ad viridem colorem lacteo permixtum tendit, præfertur viridior ejus præcipua laus est ad nephriticos dolores, tum ad calculum expellendum & arenulas. Nobilis mihi notus unum habet, cui nullum alium comparandum vidi; nam cum brachio gestans, tanta arenularum quantitate liberatur, ut, metuens ne noxia sit tanta ejectio, interdum illum deponat, nullumque tum amplius calculum ejicit sed dolore premente denuò eum gestans, statim levatur aut minuitur dolor, multarum arenularum, atque etiam calculorum expulsionem. Ea etiam ocula facultate præditus est, ut ab ejusmodi dolore præservet gestatus, renum calorem mitigando. Ducissa *Bejar* ter brevi temporis intervallo nephriticis doloribus afflictæ, armillam ex eo lapide sibi confecit, quam perpetuò gestat: ex illo tempore (quod decennium superat) eo dolore nunquam vexata est. *Nicol. Monardes*, lib. De simpl. Medicam. ex novo Orbe delatis.

Sectio tricesima prima.

De Urinæ incontinentia.

URINÆ incontinentia est ejusdem propter Sphincterem resolutum, vel vesicam compressam, sine acrimoniæ & doloris sensu. præter voluntatem emissio.

Subsectio unica.

Pro Urinæ incontinentia.

URINA infantium (ut refert *Benedictus Veronensis*) muribus elixis in cibo datis cohibetur. Ego hoc expertum novi à quibusdam mulierculis *Delfensibus*, quæ pueris elixos mures commodè dederint. *Petrus Forestus*, schol. obs. 22. lib. 25. De *Vesica morbo*. Legatur *Observatio* 22.

Malmundarium anno 1608. vocatus, hydropicam anum curaturus, immanem ex remota platea ejulatum audio, scissitatus quid esset. ducor ad juvenem primiparam, cui inepta obstetrix vesicam laceraverat. ut ne momento urinam contineret. Unde jugi stillicidio excoriata primum cutis labiorum pudendi; moxque tot ibi verrucæ sed molles, natæ, ut putem nullius duas manuum volas capere illas potuisse: utraque nates ad os ferè eodem lorio exesa. Jussi *Leodium* illam vehi cupidissimus curam illam tentandi, reclamante Socero meo *Ryeto Medico Doctissimo*, ut pri-

mum operi me accinxi, in formem illam & prægrandem verrucarum molem, mignate illo ex stibio crudo & sublimato æqualiter mixtis, unde butyrum antimonii destillant; densè oblevi: quæ sæpius deorsa, die tandem tertio, labia pudoris altissimè sepulta primum se aperuere, & clunium putris caro exesa vel excisa spem boni successus fecit: ut primum diductis labiis Sphincterem vesicæ observare potui, siphonem argenteum concinnavi, cujus partem breviorē vesicæ immittebam; longiori autem & quatuor latos digitos exstanti lagenam alligabam. Hoc modo urina alio derivata, ulceribus ad cicatricem ductis, sana sibi visa, maritum, cum quo biennio non consueverat, decimo nono postquam *Leodium* venit die, ad se vocat, à quo, cum ipsam artem reponendi siphonem necessaridè auferendum in amplexibus docuissem, iterum gravida foetilius peperit: cæterum urinæ jugi stillicidio cum multa adhibuissem frustra, dimisi hoc uno letam, quod omni dolore soluta molestam vitam ob lagenæ pondus commodius traheret. Tandem alia occasione *Malmundarium* revocatus, lætissimam offendi, unaque siphonem argenteum offerentem; jam inquit aliquot menses hujus adminiculo non egui, tibi fortè usui aliquando erit. Stupente me, quomodo urinæ illa incontinentia liberari potuisset, ostendit mihi sacculum collo appensum, in quo erat pulvis bufonis vivi in nova olla ussi. Hoc à cingaro se doctam; ab ejus usu.

usu nihilo fecius urinam se continere, quam ante lacerationem. *Leodii* reversus, hoc secretum nunquam mihi lectum vel audirum in alio experiundum duxi. Appendi itaque collo Mercatoris cujusdam eadem incontinentiâ ob male lectum calculum, vexati, mirum dictu, etiam hic statim persanatus fuit. Aliam periculum hujus faciendo occasionem quamvis curiosè quæsliverim reperire non potui. *Henricus ab Heers*. obs. 14. lib. 1.

Sectio tricesima secunda.

De Uteri Cancro.

Frequentius generatur Cancer in uteri cervice, quamvis aliquando & ipsi substantiæ accidere potest. Alius est ulceratus, alius non. Non ulceratus est tumor durus, inæqualis, colore sublivido, venenosus, calidus, perpetuo dolore affligens. Ulceratus verò, est ulcus, quod præter dolorem, tumorem, ac inæqualitatem, labra habet prætumida, dura, & aspectu horrida, ex quo etiam concreta illuvies sordida & livida, interdum etiam subrubra & cruenta sanies emanat, tenuis, nigra & graviter olens. Oritur ex menstruo sanguine adusto, humoribusque calidis & torrefactis ad hæc loca confluentibus. Ex hac causa primò fit scirrhus, qui si diu persistat & exuratur humor, in cancrum degenerat, primò non ulceratum, postea ob majorem cor-

ruptionem & acrimoniam, etiam ulceratum.

Subsectio unica.

Pro Uteri Cancro.

Sequens injectio ulcerato Cancro maximè convenit.

R. Herb. Roberti, verbasci, scabios. chelidon. min. aneth. sterc. human. an. q. v. comburantur de cinere accipiantur ʒiij. aq. solan. ʒvj. excepta in mortario plumbeo pistillo plumbeo agitentur, deinde in uterum injiciantur. Oleum ovorum frequenter ductum & agitarum in mortario plumbeo donec spissius reddatur, & plumbi colorem contraxerit, efficacissimum est medicamentum. Cinis cancrorum fluviatiliū lotus in aqua Solani, permixto pulvere ex plumbo vel antimonio, ulceratum Cancrum curare dicitur & creditur; quod si non curat, saltem mitigat, exsiccat, & depascentem cohibet. *Petrus Forestus*. schol. obs. 47. lib. 28. *De Mulier. Morbis*.

Inter topica sequens cæteris præcellit.

R. Ol. ex vitell. ovor. ʒij. succ. solani & veronic. vel sempervivi, an. ʒß. mercur. crudi ʒij. agitentur in mortario plumbeo cum pistillo plumbeo donec crassitiem linimenti acquirant, in uterum immittatur hoc linimentum cum turundis oblongis, vel candelis cereis linteolo obvolutis. Iniectiones multò facilius immitti poterunt in hunc modum compositæ.

R.

R. Aq. hord. lbß. aq. solan. & plantag. an. ʒij. aq. veronic. ʒj. trochisc. alb. thal. ʒij. sacch. Saturn. ʒj. F. injectio. Si dolor atrociter urget, adde ʒiij. injectionis, syr. papav. ʒj. Foveatur etiam pars affecta aquis solani & plantag. vel eorum decoctis; quibus addi poterunt folia nymphaeae, papav. alb. rose rubrae & cumphora. Quod etiam decoctum injici frequenter poterit in uterum, sietque multo efficacius, si in mortario plumbeo agitur, vel sacch. Saturni eidem permisceatur. Inter specifica commendantur ranae lotae & coctae, & cataplasmatibus loco impostae: vel earum decoctio per injectionem adhibita: tum etiam decoctum aut succus Cancror. fluviatil. in uterum injectus: sicuti & herba Roberti sumpta vel admota.

Cogimur aliquando, propter immanissimum dolorem, ad narcotica recurrere, quae in hoc affectu, propter intensum humorum fervorem, minus nocent: & vidimus nos mulierem Cancro in mamma laborantem, quae singulis noctibus, per quatuor menses, laudari. gr. ij. vel ʒij. innoxie & cum maximo solatio sumebat. Si ex Cancro ulcerato multus sanguis prodeat, ut super sit, injiciatur in uterum succus plantag. cum tantillo thuris. Sed ante omnia instituantur universales evacuationes. *Leazarus Riverius. prax. med. lib. 15. cap. 10.*

Sectio tricesima tertia.

Pro Uteri dolore intenso ex frigore.

Nihil quicquam huic magis profuit, quam castor. ʒij. cum vini rhenani exiguo sumpti. Alteri etiam mulieri cui cum dolore ventositas admixta erat, exhibui pulv. rad. gentian. ʒj. cum vino generoso. Nihil enim aequè dolori subvenit, ut rectè dixit *Benedictus Veronensis*, quam cistoreum, si ex frigida causa fuerit, siue potum, siue illitum: ita & gentiana trita mirè prodest ex vino calfacto pota, si ex vento fuerit, nam & imminuentem ardet dolorem. *Petrus Forestus. obs. 40. lib. 28.*

Sectio tricesima quarta.

Pro Uteri Ficis.

Guainerius mulierem hoc morbo laborantem post universalia remedia ita curavit. Capiebat picem *Hispanicam* & pulverizabat in terreo vase, supra quam lardum ignitum inflammatumque guttatim stillare fecit, ut sic pix liquefacta in formam unguenti coiret: eo oblinebat uteri haemorrhoides & ficus, & sic dolorem sedabat. Modo etiam accipiebat butyrum rec. & in mortario plumbeo cum pistillo plumbeo ad formam unguenti coebat, eoque mirabiliter dolorem sedabat, & ubi

Aaaaaa ar.

ardor insignis esset cum dolore, hoc unguento commodè utebatur.

R. Unguenti popul. ʒiij. croci ʒij. opii ʒj. vitellum unius ovi rec. incorporentur simul, & locus affectus inungatur magna admiratione dolorem sedat. Consului ut nostra Matrona iisdem remediis uteretur. *Petrus Forestus. obs. 54. lib. 28.*

Sectio tricesima quinta.

De Uteri furore.

Furor Uterinus est species quædam manie ab intenso & effrenato coeundi appetitu orta, qui mentem de sua sede dejicit, ita ut laborantes obscena & impudica verba passim effutiant, abjecta omni verecundia Venerem furiosè experant, & ad eam viros invitent. Causa est seminis copia, caliditas, & acrimonia in vasis seminalibus immodicè turgens.

Subsectio unica.

Pro Uteri furore.

Phlebotomia sæpius, prout vires ferre poterunt, celebranda est, ut tota humorum massa, & ipse uterus refrigerentur, & sanguis fervidus ab uteri venis revellatur. Postmodum purgatio instituenda est ex benignioribus composita, bilem aut melancholiam educantibus, prout alteruter humor redundaverit. Purgationi succedent julepi præparantes hu-

morem peccantem refrigerantes scilicet & leviter aperientes, per triduum usurpandi. Mox purgans validius exhibendum erit ad humores illos penitus infixos evellendos, cui usui conferre poterunt illa medicamenta purgantia, quæ in manie curatione fuere descripta, quæ per intervalla erunt repetenda.

Iterata purgatione ad uterum, & universum corpus refrigerandum, humorisque fervorem temperandum, sequens balneum erit utilissimum, idque pluries in morbi decursu erit repetendum.

R. Fol. lactuc. salic. nymphae, vitis, portulac. umbilic. ven. an. falc. j. fl. viol. nymphae & ros. an. M. ij. coq. omnia pro balneo, quod ingreditur tepidè, sine sudore, bis in die longè à passu.

Ad ulteriorem corporis refrigerationem serum lactis per multos dies exhibeatur. Proprietate specifica semen extinguunt sequentia.

R. Fol. nymph. salic. vicicis, an. M. iij. fol. lactuc. portulac. umbil. vener. an. M. j. sem. quatuor frig. maj. lactuc. & papav. alb. an. ʒβ. aneth. ʒij. fl. nymph. & viol. an. M. j. contund. omnia recentia, & irrorentur succo limon. & destillentur in B. M. ac singulis aquæ libris adde camphoræ ʒj. Capiat ʒj. frequenter. Vel ex prædictis simplicibus fiat decoctio & saccharo dulcoretur ad plures doses addendo camphoræ parum, vel fiat emulsio ex sem. frig. māj. lactuc. & papav. alb. extracta cum aq. nymph. lactuc. & salicis, cum syru-

po violaceo. Opiata in hunc modum præscribi poterit.

R. Conserv. fl. nymph. viol. & viticis, an. ʒʒ. conserv. ros. ʒʒ. caulium lactuc. condit. ʒj. corall. & smaragd. præp. an. ʒj. cum syr. viol. & nymph. F. Opiata.

In summa delirii vehementia somnū conciliantia utilissima sunt tam interna quam externa. In toto morbi decursu clysters refrigerantes & blandè purgante usurpandi sunt, cavendo ab acrioribus & vehementer purgantibus.

Injectiones etiam fieri possunt in uterum ex decoctis herbarum pro balneo aliisque remediis præscriptarum, quibus utiliter Sal Saturni addi poterit. Clysters frequentes ex oxycrato ad hoc quoque conferre poterunt. Exterius linauenta refrigerantia, lumbis, pubi & perineo admovenda sunt, ex ol. nymph. unguento rosac. vel albo refrigerante cum succis solani, hyoscyami, nymphæ dissolutis, addendo parum camphoræ: tum lamina plumbea perforata supra renes continuò gestanda. Ratione causæ conjunctæ hujusmodi virgines viro juveni ac valido jungantur. *Lazarus Riverius. præx. med. lib. 15. cap. 5.*

Sectio tricesima sexta.

De Uteri Hydrops.

Hydrops Uteri est ejusdem tumor præter naturam ex collectione siccæ, pituitæ, aut flatus, intra illius

cavitatem, aut propriam substantiam & membranas, propter debilitatum calorem nativum & malam proprii alimenti coctionem. Una causa est uteri ipsius intemperies & debilitas ex partu laborioso, abortu frequenti, aut frigore externo, contracta: alia verò, est eadem quæ & hydropem universalem producit: aqua autem ex abdominis capacitate cæcam & inusitatam sibi viam parat in uterum. Plurimùm etiam facit ad hydropem uteri accersendum mensium diuturna suppressio. Hujus morbi signa sunt, tumor imi ventris laxus & secundum uteri formam extensus, in ambulando gravitas & spirandi difficultas, menses inordinati, pauci, pravi, aut eorum defectus, uteri osculi gracilitas & humiditas, mammarum mollietis & lactis carentia, dolor imi ventris & lumborum, rigor ac sæpè febris.

Subsectio unica.

Pro Uteri Hydrops.

R. **F**Ol. sabin. matricar. puleg. sem. dauci, an. p. j. rad apii & rub. tinct. an. ʒj. bulliant in brodio pulli columb. S. A. cujus ʒviij. vel viij. propinentur jejuno ventriculo: præmissis catharticis, egregiè ita purgatur uterus. Hoc decoctum efficacissimum reddetur, si immediatè prius una ex infra scriptis pilulis exhibetur.

R. Castor. opt. myrrh. rubie tinct. an. ʒʒ. croci ʒj. succ. limon.

Aaaaaa q. l.

q. L. F. Pilule ix.

Ad summovendum verò uterum tumorem, & homorem discutendum, non ignobilem locum obtinet quod sequitur medicamentum.

℞. Borac. mineral. ʒss croci ʒss. cum succo fabin. in formam boli reducuntur, & his in hebdomada devorentur. *J. Zeechini.* consult. 39.

Uteri mirabiliter prodèst experimentum quod est à nucè moschata.

℞. Nucis moschatam integram, seca in quatuor partes, & applicato rectè infundibulo ad orificium uteri, particulam nucis super carbonem projice ardentes, ut fumus rectè per canalem in ipsum uteri fundum quodammodo ferri possit. id semel atque iterum, imò tertia vice experire, si non processerit ab initio, & tandem ventus interclusus cum bombo & motu totius corporis penitus cum impetu profluit, & mulier sanatur. Hoc modo juvenem mulierem curavi, aliis omnia frustra tentantibus. *J. Harsmann.* pract. chymiatr. pag. 279.

Sectio tricesima septima.

Pro Uteri procidentia.

Subtus suffumigabatur corio anguillæ salitæ exsiccatæ in furno & pulverizatæ manè & serò; quod maxime à *Genili* commendatur ad

uteri præcipationem, & ego felicissimo successu uti soleo, etiam ad intestini recti foras prolapsum. Suffumigabatur quandoque ex pulv. lanæ arietis nigri, quod remedium à proprietate juvat. Inter cætera laudat *Mercatur* in hoc affectu lapidem magnetem supra umbilicum, & rationale est remedium; sed propter defectum non est factum. Fiebant quoque suffitus ex rebus foetidis, ut ex penn. combustis, ex limatura plumbi, &c. Sed circa res foetidas & male olentes illud perpetuo est observandum, ut nunquam his utamur, nisi res odoratas naribus admoveamus, nam res foetidae solent syncope inducere. *Epiphanius Ferdinandus.* hist. 39.

Cauterium actuale ignitum minus ostenditur, ac simulat Medicus, vel Obstetrix velle partem tangere, irā enim Natura retrahitur, & cum ea uterus ipse, aut pars aliqua alia quæ extra promineat. Vel si mulier tumidiuscula sit, vivi mores filo ligari curibus repente submittantur. Reliquit mihi Chirurgus quidam exercitatusissimus, vulnus quendam in ventre accepisse, per quod intestina egrediebantur, quæ ut reducerentur in suam sedem, nullum aliud medicamentum profuisse quam candens feramentum magnum, quod coram Patientē manu gestans vulnere applicaturum fixit, ejus res subito terrore è velligio intestina in locum suum reducta tueri. *Rodericus à Castro* lib. 2. *De Morbis Mulierum.* cap. 16.

Sectio

Sectio tricesima octava.

De Uteri scirrbo.

Scirrhus uteri est ejusdem tumor durus ac citra dolorem renitens, à crasso terrestri & feculento humore procreatus oritur sæpe ex male curata inflammatione, ob nimium vel refrigerantium vel discutientium usum, à sanguine item melancholico, aut pituitoso nondum exulto in uteri aliqua parte collecto: signa scirrhii sunt, tumor durus, tactuique renitens, sine dolore, si legitimus sit; cum dolore si spurius, menses initio suppressi aut diminuti, crescente malo, magnus quandoque sanguinis fluxor, corporis gravitas & ad motum ineptitudo: si substantiam affligat, in dorso & coxa dolorem excitabit; si vero ipsius cervicem, digiti contactu explorabitur: à mola discernitur, quod, menses vel supprimuntur, vel si fluant, ordinem servant; in mola autem, si fluant, inordinatè fluunt, in mola etiam mammae lacte turgent, in scirrbo vero extenuantur.

Subsectio unica.

Pro Uteri scirrbo.

Cum robusta esset, sanguis ut extraheretur mandavi, exhibui etiam syr. ros. pallid. cum toliis senæ, adjecto pauillo elect. de hiera, deinde apposui emplastrum de mucilagin. & de melil. postea & empla-

strum de ammoniaco sed prius inunxi hoc linimento.

R. Mucilagin. sem. lini sænugræc. alth. malv. an. ʒv. succi treos ʒiij. pingued. anatis gallin. anser. an. ʒvj. ol. cheirini ʒiʒ. bulliant ad consumptionem succor. deinde adde croci. ʒʒ. cum cera F. unguentum. commendatur à Nicolo, his remediis hæc optime habuit.

Ad partem emollendam fiat hic fofus ex *Rondeletio*.

R. Rad. lil. alb. bisulv. cucum. agrest. an. ʒiij. artemis. tertiam partem manipuli unius, ficuum paria xx. sem. lini sænugræc. an. ʒij. fl. chamæm. viol. melilot. an. p.i. F. decoctio in aq. & oleo dulci, qua foveatur regio uteri: ex residua pista & transmissa fiat cataplasma, quod applicetur post forum, deinde utatur sequenti unguento.

R. Butyr. rec. xung. porcini, an. ʒij. pingued. gallin. anatis, anser. an. ʒiʒ. ol. amygd. d. & lilion. an. ʒiij. mucilag. sem. sænugræc. extract. cum vino albo. ʒj. terebinth. & cere q. c. F. unguentum quo utatur post usum fofus & post usum unguenti rursus redeat ad forum, & iterum ad unguentum. His prædiis aliquando usus sum commode in vicia quadam, in qua deritices erat torum terè iterum occupans: sequens quoque valde utile est.

R. Opoponac. bdell. ammoniac. an. ʒj. styrac. myrrh. an. ʒʒ. propol. veræ ʒj. rad. irid. ʒj. croci ʒʒ. dissolv. lachrymæ in oleo lil. & amygd. d. & vino malvatico, & depurentur qui-

quibus adde terebinth. & ceræ parum
F. unguentum. *Petrus Forestus. obs.*
45. & *schol. lib. 28. De morbis mulie-*
rum.

R. Emplast. de melilot. & de mu-
cilag. an. ʒj. gummi ammoniac. in
acetō solut. & traject. & iterum in-
spissat. ʒβ. cum ol. lilior. F. empla-
strum debitz magnitudinis super alu-
tam extendendum & regioni uteri
applicandum post inunctionem &
quinto quoque die renovandum. *La-*
zarus Riverius. obs. 38. cent. 1.

Inter præsidia præcipua, quæ ad
emolliendum scirrhum, priscorum &
juniorum sagacitas adinvenit, cha-
lybs est, cujus usu lapidosas durities
promptè liquari vidimus: foemina
quædam ex mensuræ retentione malè
habens in uteri regione tormina per-
sensit, apparuit etiam in pubis regi-
one tumor aliquàlter durus, & indol-
ens, qui ab ovi, magnitudine incipi-
ens, ita quinquennio excrevit, ut cu-
rbitam rotundam magnam repræ-
senteret, in cujus profundo, tactu
murmur percipiebatur: expurgatum
corpus sæpissimè sudorifica fotus, un-
guenta, cataplasmata varia adhibita.
Sed omnia hæc, etsi utilia, nullam
commoditatem attulere; tandem so-
lo chalybis usu per duos menses exhi-
biti omnino resolutus est tumor. *Za-*
charius Lusitanus. obs. 88. lib. 2. Prax. Me-
dic. Admir.

Sectio tricesima nona.

De Uteri ulcere.

IN utero sed præcipue in ejus cer-
vice & collo sæpius contingunt
ulcera, quæ pro parentibus agnoscunt
acres & erodentes humores, inflam-
mationem, luem veneream, malignam
gonorrhœam, partum difficilem, lo-
chia post partum diu retenta, & se-
cundinas corruptas, externæ causæ
sunt acria Medicamenta, violentus
concubitus, casus, percussio & vul-
neratio: signa sunt, dolor in ea parte
acris & punctivus, sanies & pus per
intervalla ex utero per se, aut cum u-
rina profluens, dolor sincipitis, animi
quandoque deliquium & febricula.

Subsectio prima.

Pro Uteri ulcere.

PRæmissis venæ sectione & purga-
tione, & julepis bilem & acri-
moniam contemperantibus, ad ardo-
rem & intemperiem tollendam im-
peravi, ut succum burse pastoris &
plantag. aliquando injiceret cum la-
cte muliebri, & exterius cum iisdem
succis lavaret; vel cum panno lineo
applicaret. *Valsesius* utebatur aqua
frigida: novi (inquit) aliquas muli-
eres quæ sentientes se habere ejusmo-
di ulcera lavabant ea cum aqua frigi-
da, mundabant, deinde & cum pinnis
lineis exsiccabant, & in matricem
mittebant frequenter: atque iisdem
præ-

præsidii sæpè mutatis hæc ipsa sæpius per se ad integram curationem sufficiebant. Ablata intemperie ad detergentia & exsiccantia devenimus. hoc optimum mihi videbatur quod ex sero lactis constabat cum paucis saccharo: quod ut injiceretur jubebam ad ulceris deterfionem: postea etiam adjecto melle, & syr. de rosæ siccis: aliquando etiam consului, ut injiceretur decoctum lentium & plantag. & agrimon. decoctum absynth. non convenit, nisi quando ulcus est sordidum: deterfio satis ulcere aqua hordei & melle rosato, mandavi ut unguentum consecraretur ex tuthia abluta & præpar. partib. duabus cadmix, litharg. argent. sarcocoll. an. part. j. cum ol. ros. vel aq. plantag. inungatur. demum deventum est ad unguenta partem resiccantia, ut ad unguentum diaporpholig. & de cerussa, & sic egregie curata fuit. *Jo. Tiengius* Medicus *Amstelredamensis* nobilem se matronam hoc modo ab ulcere uteri restituisse dicebat dabat de quarto in quartum diem ꝑv. decocti senæ epithymi, ros. rub. myrobal. ind. & clysterem subinde in partem affectam injici mandabat ex aqua tepida decoction. senæ, epithym. fumar. fl. chamem. ros. cui terebinthina exigua, mël rosac. & hordei farina injecta erant, deinde pessos in uterum seu os uteri ponebat.

R. Mell. rosac. lbß. farina lupin. filigin. fenugræc. sarcocoll. an. ʒß. F. pell. si pruritus aut dolor adesset, iisdem addebat semen papav. hyoscy-

am. & camphoram. *Petrus Forestus* obs. 48. lib. 28. *De Morb. Mulier.*

Succus urticæ cum pueri urina mistus abluendo injectus ulcera uterimurificè sanat. *Felix Platerus*. practice. tom. 2. cap. 14. pag. 575.

Subsectio secunda.

Pro Uteri cervicis ulcere.

Primò unguentum sequens doloris ulcerisque causa præscripti, ut illud cum panno lineo discerpto uteri cervici intruderet.

R. Mucilag. sem. psyll. factæ cum aq. ros. ʒiij. vitell. ovi. num. ij. troch. alb. *Rosæ*. cum opio. butyr. rec. an. ʒß. F. instar. unguenti deinde utatur hac injectione cum syringa.

R. Aq. solan. plantag. ros. an. ʒij. opii. dissolut. ʒj. album. ovor. num. j. ol. rosac. ʒj. agitentur probè. lenimen ab hisce & præsertim unguento maximum sensit, quare illius usum postea semper continuabat: post dies aliquot, diversionis gratia, cum adeo copiosè ichor urens efflueret, dedi illi mannæ ʒjß. in juscule, & quia mire eam angebat fluxus illæ, idque præsertim peracto menstruo fluore dedi sequentem potionem noctu cubitum ituræ.

R. Aq. plantag. & ros. an. ʒj. syr. de papav. ʒiij. trochisc. alkikengi sine opio & sacch. ros. tabul. an. ʒß. M. F. potio. varia sunt subinde exhibita purgantia. Cum rediret per vices ardor & eructus, qui tamen semper usu unguenti cessabat, dedi sequen-

quentem emulsionem, ut aliquoties biberet.

R. Emulsionis .iiij. semin. frigid. maj. fact. cum aq. ros. & plantag. an. 3vj. item injectionem novam ordinavi sic.

R. Troch. alb. rhas. cum opio. 3ß. mucilag. sem. psyll. cum aq. ros. extract. 3ij. infusion. gummi. traganth. 3j. fact. cum aqu. plantag. 3ij. misc. & injiciantur cum lacte suffitum hunc quoque per infundibulum, injecto pulvere sequenti super carbones excipiebat singulis matutinis, quem valde probabat.

R. Thur. mastich. an. 3jß. benjoin. storac. an. 3j. F. pulvis pro suffitu.

Ad sanationem ulceris hanc injectionem præscripsi: nihilominus semper in usu unguenti perseverans, quod omnibus præstabat.

R. Rad. consolid. 3j. rad. bistort. 3ß. alth. 3vj. fol. plantag. equiseti, consolid. Sarac. an. M.j. sem. lini, 3j. sem psyllii. 3ij. hord. p.i. F. decoctio, in colat. 1ßj. dissolv. mell. rosat. 3ij. sacch. rubr. 3j. M. pro injectione, purgato iterum corpore, usa est per vices sequenti pulvere.

R. Oñium dactyl. 3ij. pulv. equiseti 3j. corall. rubr. 3jß. sacch. ros. tab. 3jß. sang. drac. 3ß. F. pulvis tenuiss. horum usu cepit ita sanari, ut in publicum prodire posset. verum post tres menses, iterum fluor licet minore quantitate admodum tamen acris rediit. Postquam per quadriduum purgata erat, hac usa est in-
jectione.

R. Rad. consolid. herb. consolid. alchymill. plantag. equiset. heder. malv. chamæm. an. q. C add. sem. lini & gyptiusti. scutell. j. coq. in aq. pluviali, add. aq. fabrorum extinctionis ferri hac iniectione usa est per mensem integrum semel in die ad duas horas; & quoties è balneo egrediebatur, suffitum hunc admittebat.

R. Thur. mastich. an. 3ij. benjoin. storac. calam. an. 3ß. succini, 3lj. F. pulvis crassus, pro suffitu. injiciebat interim continuò troch. alkikengi dissolv. cum lacte caprino, dolore urgente cum opio, postea sine eo, & sic tandem in integrum restituta est. *Felix Platterus, obs. lib. 2. pag. 480.*

Sectio quadragesima.

De Vulnere.

Vulnus: (Græcè *τρυφή* in *τρυφώνω* vulnere) est unitatis in parte molli à resicante & acuta, caesim vel punctim facta solutio. Cause sunt, omnia armorum genera, & dentes animalium. Vulnorum varietates sunt differentie, una petitur ab ipsius vulneris natura, & sic aliud est rectum, aliud obliquum, aliud magnum, aliud parvum, aliud profundum, aliud superficiale, aliud in carne musculosa, aliud in venis aut arteriis aliud in tendinibus & nervis, aliud in ligamentis & articulis, aliud sine, & aliud cum contusione; alia rursus differentia

ferentia sumitur à modo infliccionis, secundum quam, vulnus aliud est cæsim illatum, aliud punctim inflic- tum, aliud per globum bombardi- cum illisum, aliud dentibus aut acu- leis inflictum. Tertia differentia su- mitur à parte affecta, & sic aliud est partium internarum, ut cerebri, cor- dis, jecoris, lienis, ventriculi, in- testinorum, uteri, vesicæ, &c. aliud externarum, ut capitis, oculorum, nasi, brachiorum, thoracis, dorsi, ventris, &c. Quarta differentia pe- titur ab eventu, juxta quam, aliud est securum, & facillè curabile, quale est quod cuti & carni ense infligitur, aliud rursus malignum, curatuque difficile, ut quod nervis, ligamentis, & ossibus infligitur; aliud denique lethale, ob nobilitatem & præstanti- am partis affectæ, vel quia ab armis intoxicatis infligitur, aut morsu ani- mantium venenatorum.

Subsectio prima.

Pro Vulnere.

Describam hîc aquam paratu fa- cillimam, qua vulnera serè om- nis ad miraculum sanantur. Fit in hunc modum.

R. Aq. vitæ opt. vini ter destilla- tæ ℥vj. hyperic. hyssop. millefol. an. M.ij. thur. myrrh. pulv. an. ℥iij. in- fund. per quatuor dies. Postea de- stillentur per balneum vel arenam, bene obturatis capello & recipiente. Aquam destillatam serva in vase vi- troo bene clauso. Cum aqua hæc

post unionem per futuram, totum vulnus madefiat. Imò hæc aqua ter destillata cum infusione prædictarum herbarum & pulverum per octo dies, habet facultatem sanandi omnia vul- nera infundendo illam, & superim- ponendo linteam madidum in ea, & superinfundendo pulveres.

R. Thur. mastich. myrrh. sarco- coll. boli armen. sang. drac. an. part. æq. pulveriz. M. & supra futuram illam aqua madidam insperge, & supra impone pessulam oleo tere- binth. madidam, & liga; nec solvas, usque ad quartum diem, & quotidie semel vulnus ligatum fove, & mades- fac eadem aqua vitæ. Quarto die solve ligaturam, reperies vulnus con- glutinatum. Quod si non reperias, rursus eadem facito, & per tres dies non solvas, madesfaciendo vulnus quotidie ut supra; post tertium diem solve, & rursus cura ut supra, usque ad duos dies: nec multum sollicitus sis de diæta, quæ tamen sit accurata. Do tibi secretum maximum facillè pa- rabile, ad curanda serè omnia vulne- ra; quo si rectè uti sciveris, lucrabe- ris multam pecuniam. *Rodericus à Fonsæa.* tom. 2. consult. 9.

Habet hoc oleum vim curandi om- nia vulnera & ulcera. Ita fit.

R. Olei commun. antiq. ℥x. res- sin. pini, terebinth. ceræ, an. ℥ij. hy- peric. rosmarin. ros. millefol. an. M.β. croci 3j. pingued. porci rec. ℥vj. bulliant in balneo M. quo oleo cali- dissimo, quantum ferre possit æger, quidam omnia vulnera curabat. Ad ulcera quoque maximè confert. Aliud. Bbbbbb R.

R. Aq. vitæ opt. & generosi vini oluries circularæ, q. v. ponatur in hoccia vitrea colli longioris: diligenter obturetur os, digeratur per viginti dies sub firmo equino calido, ita tamen, ut superior pars sit extra stercus acri exposita; apparebit post viginti dies aqua cærulea supra fæces, quæ erint caloris albi: separetur hæc aqua paulatim per inclinationem à facibus, & reponatur in vas vitreum bene obturatum ad usum. Hæc est illa aqua qua (ni fallor) nuper quidam utitur *Venerijs*, ad curanda omnia vulnera ad admirationem usque. Vocatur hæc aqua à nobis divina. *Rodericus à Fonseca*, tom. 2. consult. 16.

Pro Vulnere Sclopeti in brachio.

Fiat digestio ex terebinth. ovi luteo & oleo rosac. In eandem intentionem præ cæteris laudatur oleum catulorum, quod omnibus digestivis anteponendum est. Est enim huic oleo vismirifica, tum sedandi doloris, tum puris in ulcere maturandi. Si verò tale oleum non adsit, digeratur vulnus hoc digestivo.

R. Ol. sem. lini & lil. alb. an. ℥iij. unguenti basilici ℥j. liquefiant simul, quo oleo calenti madefiant penicilla, & intromittantur. Suppurato vulnere, abstergendum est & mundificandum ita.

R. Terebinth. cum aq. ros. lotæ ℥iij. ol. ros. ℥j. mell. rosac. ℥iij. myrrh. aloes, mastich. aristol. rot. an. ℥jss. farin. hord. ℥iij. M. quo abstergetur ulcus, & caro gignetur: Si ob longitudinem sinus medica-

mentum non possit attingere omnes partes, per interseccionem abstergendum erit ita.

R. Aq. hord. ℥iij. agrimon. cent. min. pimpinell. absynth. an. M. ss. rad. aristol. rot. ℥ss. F. decoctio ad ℥bj. colat. add. aloes. hepat. ℥iij. mell. rosac. ℥ij. bulliant parum. F. injectio intra sinum. *Rodericus à Fonseca*. tom. 2. consult. 2.

Subsectio secunda.

Pro Vulnere.

PRO vulneribus maximus erit usus linimenti vel balsami cujusdam à nobis inventi, cujus ea vis est, ut concoquat, digerat, mundificet, & carnem etiam inducat; cujus certissimi in omni periculo faciendo usus, nunquam me poenituit. Ejus descriptio talis est.

R. Terebinth. claræ, & empl. de gummi elemi, an. ℥jss. pingued. castorat. ℥ij. pingued. porcine. antiq. ℥j. liquefiant ad ignem, & F. linimentum. quo ad ignem liquefacto, gallicæ plumæ extremo vulnera leviter innogantur. Hujus balsami vis satis laudari nequit. Hoc etiam emplastrum optimum comperimus.

R. Ol. rosat. viol. chamæm. an. ℥ij. axung. gallin. & medull. crur. vituli, an. ℥j. vermium. terrest. vino nigro lotor. ℥ij. butyr. rec. ℥jss. mucilag. alth. ℥bj. bulliant omnia simul usque ad consumptionem mucilaginis. Deinde colentur. Colaturæ adde lithargyr. subtiliter tritor. ℥v. minii

miniij. ʒvj. cum ceræ alb. q. l. F. ceratum, addendo terebinth. ʒijß. mastich. ʒj. F. ceratum. Omnibus recentibus vulneribus utile imprimis est: eo optime pus concoquitur & expurgatur, & caro demum inducitur. *Franciscus Arcæus. De curand. Vulneribus. lib. 1. cap. 1. & lib. 2. cap. 5.*

Pro vulnere simplici in carne.

Statim hic candidum ovi (ut fieri solet) agitatum stupa canabina exceptum admotum est: deinde subito vulnere, appositus est hic Pulvis ruber.

R. Bol. armen. terr. sigill. an. ʒvj. thur. mastich. sarcocoll. an. ʒijß. myrrh. aloes, an. ʒijß. tragacanth. pisti. sang. drac. an. ʒj. farin. hord. & fabar. an. ʒß. F. pulvis: qui cum ovicandido liquore agitur, donec in corpus unum coeat, quod glutinis instar lentescat, postea stupis lenibus excipiendum erit medicamentum, & ita vulnere admovendum. Supra quod & alie stupæ solo ovi albo imbutæ, & intra pannum lineum eodum madefactum liquore involutæ apponendæ sunt. Sed & supra vulnus, nulla alia intercedente materia, pannus aliquis tenuis prædicto liquore imbutus admoventi debet, ne scilicet dum remouetur stupæ, future jam factæ fila abrumpant aut dilacerent. Loca etiam circumjacentia oleo rosæ inuncta suere. Primus hic apparatus usque in quartum diem mutari non debet: quod si post quartum diem transactum, vulnus non coarserit, vino aliquo stiptico calen-

te abluendum est. Deinde stupæ prædicto vino imbutæ & expressæ super ipsum vulnus apponendæ erunt, quas quotidie mutare oportebit. Intra enim paucos dies hoc modo vulnus adglutinabimus & persanabimus. Vinum omnis vulneris, qua vulnus est, optimum est medicamentum: liceat enim & adstringit. *Petrus Forestus. obs. 23. & schol. lib. 6. Obs. Chir.*

Pro Vulnere cavo.

Chirurgus quidam hoc medicamento ad vulnus carne implendum, & ad deperditam carni generandam feliciter cum linamentis utebatur.

R. Terebinth. ʒiiij. ol. myrtin. ʒij. resin. pini, colophon. an. ʒj. thur. ʒijß. sang. drac. ʒj. ceræ parum. F. unguentum. Est unguentum quoddam, sine quo esse nolo, vocatum, in generando carnem apprime Nobile; & tale est.

R. Thur. myrrh. an. ʒij. sang. drac. ʒß. picis græc. & navalis an. ʒj. centaur. ʒß. terebinth. resin. pini, an. ʒß. sevi vaccin. ʒß. ceræ ʒijß. ol. q. l. F. unguentum. *Idem. obs. 25. & schol. lib. 6. Obs. Chir.*

Vulneribus carne repletis, cicatricem inducere solebat *Jo. Carpus* insignis Chirurgus modo cum unguento de cerussa, modo cum tetrapharmaco. Sed & hoc sequens unguentum cicatricem inducit.

R. Terebinth. ʒß. ol. ros. myrtin. an. ʒj. sevi castrat. ʒij. ceræ ʒiiij. litharg. plumbi assi, minii, ceruss. an. ʒiiij. corall. rubr. ʒj. tinct. præp. ʒij. F. unguentum. *Pet. Forest. obs. 26 lib. 6. obs. chir. B b b b b b 2 S. 17*

Subsectio tertia.

Pro Vulnere.

IN contusione cum vulnere facta à bombardâ in crure, aut in alio loco, Chirurgus quidam loca contusa inungebat oleo rosac. quo & *Carpus* uti solebat.

Inter alia etiam utebatur hoc unguento.

R. Ol. rosac. ℥viij. ol. vitell. ovor. ℥ij. vitri albiſſ. subtiliſſ. pulveriz. ℥ij. ceræ albæ ℥iſſ. cortic. mediani ſambuci M.j. bulliant omnia S. A. & colentur. Huic non eſt par à principio, uſque ad repletionem carnis, & eſt mirabile in omni combustione ignis. Sed in contuſionibus prædictis, Hoc unguento ſolum eſt utendum, quouſque mala qualitas ſit remota, deinde curantur ut aliæ contuſione. *Foreſtus. obſ. 27. lib. 6. obſ. chir.*

Pro Vulnere cum hæmorrhagia.

Chirurgus quidam ad ſanguinem à vulnere profluentem reſtringendum, commodè hoc reſtrictivo utebatur.

R. Vitriol. roman. ſbj. aceti vini ſbj. boli ℥j. adde, ſi velis, croci Martis, & minus ſallet ℥j. M. Quidam hoc tempore ſolo croco Martis contenti ſunt. Hoc quod ſequitur, ut à quodam accepi, nunquam ſeſellit.

R. Argenti ſublimar. ℥j. probè miſce cum unguento populo, & uſat. Alius hoc reſtrictivo in vulnere

ribus nimium ſanguinem effundentibus utebatur: Ulineam ſeu muſcum arboris ſambuci in vulnere ponebat, & non extrahebat priuſquam vulnus pallescere; ſanguinem enim in vulnere reſtringit: quemadmodum vaſa ſpermatice vituli cum didymo ſi comburantur, & in pulverem redigantur, mirabiliter ſanguinem ſtringunt, hoc pulvere utuntur *Judei* dum pueros circumcidant.

Alius Chirurgus inſignis hoc pulvere utebatur.

R. Calcis vivæ, vitriol. alb. aloes, an. q. ſ. Sed & hic pulvis valet ad reſtringendum ſanguinem.

R. Alumin. combuſt. cortic. granar. aloes, an. 3j. vitriol. roman. 3ſſ. ſang. drac. balauſt. an. ʒj. acaciæ ʒj. fiat pulvis. *Petrus Ereſmus. obſ. 36. lib. 6. obſ. chir.*

Pro vulnere in junctura humidum quid extillant.

Hoc unguentum contulit.

R. Terebinth. lotæ in aq. ſalv. 3ſſ. mell. commun. vel rosac. 3ij. ſarín. hord. 3ij. aloes ſuccotrin. 3ij. Funguentum.

Chirurgus quidam hoc ſequenti utebatur unguento in ſimilibus accidentibus.

R. Farin. ſem. lini, ſarin. hord. orobi, an. part. æq. mell. q. ſ. ad incorporandas prædictas farinas ſupra ignem ad ſpiſſitudinem pulvis, deinde cum frigi lum. vaſerit, adde pulv. thuris, myrrh. an. 3ſſ. confice ad modum unguenti. His nervorum accendendum vulneribus cetim acceptis expeditiſſimum apprimetque idoneum.

um esse creditur, quod unguentum ex vermibus vulgò nuncupatur. Recipe autem cent. min. lingvæ canis lanceolatae (quæ plantago est maj. angustifolia) pilosell. consolid. maj. & min. an. M. j. verm. terrestr. lbj. ol. commun. lbj. vini lbj. subigantur simul, & ita septem diebus nutrian- tur seu fermententur. Deinde illis adde sevi arietis lbj. picis nigr. resin. an. quart. j. guttini amm. niac. galban. opoponac. in aceto dissolut. an. 3v. simul omnia moderato igne decoq. usque ad vini & aceti consumptionem, & colentur. Ubi penè refrigerint, adde terebinth. quart. ß. thur. mastich. sarcocoll. an. 3iij. croci 3ij spatula agitentur in mortario, ut F. unguentum. Si nervus sit nudatus, non applicabis acra medicamenta. Tunc præstantissimum erit, calcem æstatis tempore diebus canicularibus sub Sole aqua salubri & dulcissima sæpius elotam, & exsiccata, plurimo optimoque rosaceo admixtam apponere. Congruit etiam in hoc casu unguentum diapompholig. ut & emplastr. diachalcitid. *Petrus Forestus. obs. 39. & schol. lib. 6. obs. chir.*

Subsectio quarta.

Pro Vulnere.

Vulnere turundam balsamo sulphur. imbutam mane ac vesp. applicabam, qua per agglutinationem & concretionem (quæ facultates peculiares ac mirificæ sunt in hoc oleo) sanabatur intra quatuor

dies. Sic cætera vulnera omnia eriam à tormentis bellicis & sclopetis accepta, miraculosè curavimus. *Martinus Rulandus. curat. 88. cent. 1.*

Vulnera mane & vesp. vino mundifico: postea gossipium aut lintecolum in oleum hyperic. intinctum vulnere applico: atque hoc perfacili remedio vulnera citò certòque sine majore negotio sano. *Martinus Rulandus. curat. 6. cent. 3.*

In parte nervosa vulnerata utendum est lenibus ac dolorem placantibus, ne à dolore fluxio incumbat parti: quare pax sit à valide refrigerantibus & stringentibus: potius calidis siccantibus curentur. Sæpè non sine successu author sui Chirurgis, ut in his uterentur oleo extuso ex sem. hyperici, cui immacerati fuerant flores hyperici. *Jo. Henricus. ad aphor. 66. sect. 5.*

Vidi domicellam quæ in humeri & scapulæ articulo vulnus acceperat. Nullus tumor apparebat, leniter insaniebat, ac claudi januas ac fenestras volebat, ne alcubi mors ingrederetur: obiit. Virum vidi, qui lapsu humeri carnem læserat, nullus tumor, leniter insaniebat, edere volebat, verebatur enim ne cochlearia ac patinæ irreperent in ventriculum, obiit. *Jo. Henricus. ad aphor. 65. sect. 5.*

Succus urticæ cum urina pueri mistus abluendo, vulnera citò & mirè sanat. *Felix Platerus. practic. tom. 2. cap. 17. pag. 809.*

Inter vulgus nostrum celebre & decantatum est unguentum *Torbilly Rustici.*

Rustici *Cimbri*, quo feliciter utuntur in vulneribus recentibus & inveteratis, in nervorum resolutione, & quam plurimis alijs affectibus, ut huc tanquam ad sacram anchoram confugiant: quanquam ex lege artis confectum non sit, contemnenda tamen neutiquam est plebei hominis experientia, quandoque olitor est opportuna locutus. Ut ad plures unguentum perveniat, non gravabor ejus compositionem hic signare.

R. Balsamitz seu salviae part. iij. millefol. part. iij. quae colligantur excunte mense *Majo*, vel alijs pro tempestatis varietate minutim incisa simul coquantur per horas duas in vase cum butyri Majalis lbviij. coentur, & colatura iterum igni imponatur, admixtis sevi cervini lbij. & sevi hircini lbj. ceræ lbß. resin. pini, quart. j. terebinth. lbß. coq. omnia invicem donec dissoluta sint, deinde ab igne remotis, addendum tantum ærugin. minutim contusi, & viridi colore tingantur, immiscendæ quoque ol. spicæ 3j. & ita omnia invicem permisceantur, & agitentur donec refrigerant. Aliud ejusdem unguentum ad membrorum dolores, tracturas ossium, luxationes, aliosque externos morbos, qui integra & illæsa cute molesti sunt, mixtis à vulgo encomiis laudatur, cujus hæc est conficiendi ratio.

R. Absynth. marin. virid. quartarium valis, consolid. maj. tantundem minutim concisa coq. per horas duas in butyri Majalis lbx. & coentur, Colatura super novum ignem

reponatur cum sevi cervin. lbj. axung. taxi lbj. ceræ lbß. terebinth. lbß. donec hæc liquecant. Deinde ab igne remotis, addantur olei juniper. 3iij. & invicem agitentur donec refrigerant. *Thomas Bartolinus*. histor. 25. cent. 6.

Nuper patefactum est remedium sympatheticum, quod sanat eminus. Doctor Theologus quidam retulit mihi, quod cum non posset assequi, subesse in chalcantho vim naturalem sanandi vulnus absens, si linteo cruento adspargeretur, ideoque reputasse opera Diaboli istam Linationem contingere: ex altera autem parte vidisse aliquot experientias à viris probis factas: itaque in re dubia & casu Conscientiæ, se fecisse experientiam rei hoc modo. Insuperit pulverem optimi chalcanthi linteis cruento, cum protestatione expressa, se nolle quicquam experiri, aut sanatum iri, si vel minima esset pacti aut cacodæmonis operatio: se vidisse tamen vulnus solito citius sanatum, cruorem etiam statim sedatum: adeoque deinde se credidisse causas naturales, quanquam nobis ignotas, operari in præfata sympathetica curatione. *Jo. Helms.* tract. cui tit *Basil.*

Subsectio quinta.

Pro Vulnere maximo in bregmate ad cranium usque sine fra-
tura in Adaliere gravida.

Illa præcitus accepto vulnere, in terram quasi mortua prostrata, cibum

cibum indigestum evomit, sanguinem item per os, nares & aures, non solum primo die, sed etiam per dies aliquot eiecit, & loquelam amisit, ita ut postquam ipsam in lectum posuissent, cuncti nihil aliud quam mortem proximam expectarent: ut ad illam perveni abrafis crinibus maximum vulnus in bregmate dextro secundum longitudinem suturæ recte ductum ad cranium usque: quod tamen neque fractum neque impressum inveni, febris, dolores totius capitis, vigilie, inquietudines, & syncope aderant. Quotiescunque item iusculum aliquod aut ptisanam sumeret, statim evomit, aliaque signa, ex quibus cerebrum valde commotum & sanguinem extravasatum circa membranas cerebri effusum esse, conspiciebantur. Ego ut cerebrum sese evacuare posset, de perforatione cranii adstantes amicos monui: qui licet, rationibus meis intellectis, facile consentire videbantur, suaserunt tamen, iam obnixè rogarunt, ut omnia alia remedia tentarem, priusquam ad hoc, quod ipsis tam grave atque pericul. sum videbatur, pervenirem. Ego ne mihi imputaretur, parui. Olli itaque depudato, filamenta sicca, reliqua verò vulnere sequens digestivum imposui.

R. Terebinth. lotæ in aq. beton. & sal. ʒj. ol. rosac. & ol. nostr. de betonic. an. ʒj. ol. de vitell. ovor. ʒj. gummi elemi dissolut. cum prædict. oleis & colat. ʒß. croci ʒj. vitell. ovor. numero ij. M. F. unguentum.

Omnia deinde emplastro basilicone obtegantur. Totum verò caput oleis sequentibus inuaxi.

R. Ol. nostr. de betonic. ʒj. ol. ros. ʒij. M. eodem die quia alvas constricta, sub vesperam enemata leniens exhibui, rejecto clystere, venam in cubito dextro pertodi sanguinemque ad ʒijj. revulsionis gratia extraxi. Cum verò ab initio morbi, præ dolore non quieverit, post coenam per duas horas ipsi usque ad quatuor grana laudani exhibui. Ea nocte satis quietè dormivit: altero die iterum olli (quod & tamdiu faciendum est, donec carne tectum sit) filamenta sicca, reliqua verò vulnere digestivum præscriptum imposui: totumque caput oleis prædictis inuaxi. Interim autem dum contractabam vulnus, sequenti sacculo calido totum caput cooperiebam.

R. Rad. caryophyllat. ʒij. sol. & fl. beton. fl. chamæm. melilot. ros. primul. veris, summitat. rosmar. majoran. an. M. j. sem. anis. ʒj. incid. & contund. Pro sacculo interfuto & ejus magnitudinis, ut totam ferè capitis partem capillatam cooperire possit: co. vino rubro incocto, casside applicetur. Sacculus iste non solum vulnus ab injuria aeris defendit, verum etiam caput roborat, sanguinemque extravenatum dissolvit, incidit, atque ut partim per poros cutis, partim per vias naturales effluere possit, efficit: estque mihi in vulneribus & contusionibus capitis satis familiaris: non tamen statim ab initio, sed post-

quam.

Quam universalia prius adhibita fuerint, eo utor. His administratis præstis, optimaque observata victus ratione, & alternis diebus adhibito enemate, febris, reliquaque symptomata circa quartum diem multum imminuta fuere: Vulus quinetiam ad optimam digestionem sese parabat, ita quidem ut septimo die morbi nulla amplius adesset febris neque dolor: elapso septimo, solo oleo betonic. totum caput inunxi. vulnere verò sequens unguentum imposui.

R. Terebinth. lotæ in aq. sal. 3ß. gummi elemi dissolut. in ol. betonic. 3ij. pulv. rad. caryophyllat. rad. irid. fl. aristol. rot. myrrh. thur. an. 3ß. cum f. q. mell. ros. & vitell. ovi. F. unguentum, quod filamentis est imponendum. Omnia denique emplastro de betonic. obtegantur; & sic tandem singulari Dei beneficio, feliciter curata fuit: & fructum usque ad constitutum tempus gestavit. *Guil. Fabricius Hildanus. obl. 22. cent. 3.*

Subsectio sexta.

Pro Vulnere.

Non possum silentio involvere medicamentum quoddam præstantissimum ad partium nervosarum vulnera: cujus descriptionem ab *Hispano* quodam Sacerdote fide dignissimo accepi; qui retulit in *Hispania* non licere hoc medicamentum componere, quod homines medicamenti viribus confisi, facile digladiantur, inque arenam descendant. Est autem hoc.

R. Olei. veruiss. 3iiij. terebinth. paræ 3viiij. frumenti integri 3jß. hyperic. 3ij. rad. card. bened. & rad. valerian. an. 3j. thur. pulver. 3j. radices & herbe crasso modo contundantur, in olla ponantur, & tantum vini albi superfundatur, ut omnia in vino mergantur: & per bidduum facta infusione, oleum & frumentum adjiciantur, & coq. omnia ad vini consumptionem: mox facta forti expressione addatur terebinthina & thus: & iterum parum sinatur bullire: serventurque in vase vitreo. Sanat vulnera, ut aiunt, spatio viginti quatuor horarum. Modus utendi talis est; abluto prius vulnere vino albo frigido, statim inungitur totum vulnus oleo prædicto calente, quod si hoc fieri commodè nequeat, per siphonem intra vulnus, tanquam per clysterem immittitur, & confestim labia vulneris ad mutuum contactum adducuntur, deligatura, sutura, aut glutino: Deinde partes circumstantes prædicto oleo similiter inunguntur. Supra verò vulneris labia jam reducta, linteam imponitur, prædicto oleo madens, & supra hoc aliud vino nigro expressum, mox alia lintea sicca; deinde fascia superligatur. *Hieron. Fabricius ab Aquapendens. Chirurg. part. 2. lib. 2. cap. 7.*

Pro Vulnere sub ala ad pulmones penetrante, injectiones primum abstergentes, postea siccantes & consolidantes successive in vulnus per syringam infundantur: tepide, corpore ita collocato ut rursus effluere possint. Abstergens injectio talis sit.

R.

R. Seri lactis caprilli ℥viij. mell. ros. ℥ij. succi apii, chekidon, an. ℥j. sarcocoll. infus. in lacte & solut. 3j℥. terebinth. cum vitell. ovi solut. 3ij. M. F. injectio abstergens interlapso medio die, injectio consolidans adhibeatur ita.

R. Lactis caprin. in quo igniti filices sunt extincti lbj℥. dissolv. succ. plantag. rad. consolid. maj. an. ℥j. sarcocoll. infus. & solut. in lacte 3j℥. terebinth. solut. cum vitell. ovi 3ij. M. F. injectio consolidans. Si multum pusis emanet, abstergente frequentius, sin minus, consolidante utatur. Bibat singulis diebus lac caprillum, & si pus remittat, ovillum ad ℥iiij. pro vice, sumendo mane in lecto cum 3j℥. sequentis pulveris.

R. Rad. consolid. maj. 3ij. rad. alth. 3j. liquir. 3iiij. sem. plantag. 3j. sem. hyoscyam. 3ss. ocul. cancri 3j. gummi arab. tragac. an. 3ss. facch. ros. tabul. 3iiij. M. F. pulvis. Injiciantur vulneri turundæ istius unguento tinctæ.

R. Terebinth. lotæ in aq. salv. 3ss. mell. ros. 3iiij. farin. hord. 3iiij. aloes succotrin. 3iiij. M. F. unguentum. Paretur potus vulnerarius thoracicus in hunc modum.

R. Herbar. pyrol. veronic. alchymill. caryophyllat. caul. rubr. fânicul. utriusque an. M. j. ungu. caballin. Mj℥. agrimon. pentaphyll. an. M. ss. rad. consolid. maj. 3iiij. rad. bistort. 3j. coq. in aq. font. ad lbj. add. mell. ros. colat. 3ij. syr. jujub. 3j. M. pro decocto traumatico. *Jo. Petrus Lætician. obl. 6. cap. 8. lib. 6.*

Subsectio septima.

Pro Vulnere.

Vulneratus quidam in pectore cum globo sclopeti, sequenti potu curatus fuit.

R. Fol. artemis. consolid. maj. bug'æ, ungu. caballin. hyssop. caul. rubr. an. M. j. vel ij. coq. in vino & aqua, addendo in fine mell. q. s. & F. potus.

Hæc potio sequens mirabilis, ad vulnera interna valere dicitur.

R. Agrimon. pimpinell. fol. oleæ cent. min. stæch. arab. salv. pilosell. consolid. utriusque arnogloss. caryophyllat. rubiæ tinct. pedis columbin. hormin. absynth. tanacet. heder. terrestr. fragar. bugloss. gentian. betonice. verben. an. M. ss. bulliant in tribus quartis vini ad quart. j. Postea adde mellis ℥viij. co'entur in modum clareti. Alii conficiunt ex pyrola, betonica, caryophyllat. consolidis, diaboli morsu, fânicula, bugla, pervinca, in cerevisia, vino, aut aqua in duplici vase cum melle. Alia potio mirabilis, quæ dicitur fistulam curare, & ossa fracta de vulneribus projicere.

R. valerian. caulium rubr. fragar. abrotan. tanacet. summitat. & rad. lapath. acut. tormentill. rub. tinct. plantag. lancolatæ, caryophyllat. card. ben. an. M. j. sem. scenic. apii, petrosel. an. 3ss. sem. canab. lbj℥. grosso modo pulverizata, coq. in lbx. vini albi, usque ad consumptionem

Cccccc

me-

medietatis, abditis ℥iij. mellis, F. Apozema. detur quolibet mane & sero cyathus. *Petrus Forestus. schol. obs. 17. lib. 6. obs. chir.*

Pluribus experimentis comprobatum audio millefolii virtutem ad vulnrum coitionem, indiesque novis observationibus confirmari referam solidum quod ab *Hallerio* in *Chirurg.* adnotatur. Cuidam decusus natus erat, qua os in cartilagine definit: Rusticus propendentem partem alteri digitis conjunxit, herbam tusam, & è vino nigro tritam, quod millefolium appellat, impexit, rarius omnia colligavit, unde celerrimè restitit sanguis profluens, & vulnus pulchra citatrice brevi coit. *Jul. Caesar Baricellus. hortul. genial. pag. 210.*

In ulmo arbore inveniuntur vesiculæ quædam, in quibus gummi latet, ad instar lenti & glutinosi humoris, ex quo culices generantur. Humorem hunc unà cum culicibus colligit *Michael Sterpinus* insignis Chymicus mense *Junio*, in phiole vitrea, qui glutinosus est instar argenti vivi, sed in vitrum conjectus rufescit. Post plures dies colat, & infundit flores ac rad. Symphyti maj. concisas, recentes, maceratque in Sole per aliquot dies tum aquositate in cineribus per destillationem abstracta ad dimidium, colat per filtrum, & conficit balsamum vulnerarium; quod se in plurimis experitum testatur consolidare vulnera recentia viginti quatuor horarum spatio, certissimo eventu. *Hieronymus Renfererus. obs. 136.*

Sectio quadragesima prima.

De Uvula elongatione.

Vide supra lib. 3. sectione 49. De Columellæ inflammatione

Subsectio unica.

Pro Uvula elongatione.

Flat ratio capitis super commissura sagittali, & applicetur ibidem ventosa habens orificium satis amplum & oblongum, & teneatur saltem per unam horam, vel mediam, ter vel quater in die reiterando ipsam. violenter etiam sursum attrahantur capilli ejus ita ut cutis capitis exfolietur à cranio suo: per tale enim ingenium statim uvula mirabiliter sublevarur. Vidi ipsum fieri & instanter profuit sed non debet fieri nisi in causa arduo magnæ suffocationis. *Barthol. Montagnana. consil. 88.*

R. Gummi gott. gr. viij. tartar. vitriol. gr. iiij. ol. succin. gr. iij. cum syr. ros. solut. F. pil. v. ante vesperam scarificatione cum cucurbitulis utebatur & paulo post isto gargarismate. usus est.

R. Aq. verben. plantag. equiset. an. ℥iij. fl. ros. rub. cortic. granat. an. p. j. sem. cydon. ʒiij. ebulliant omnia simul. in colat. dissolv. diamor. dianuc. an. ʒvj. syr. papav. mell. ros. colat. an. ʒvj. vini granat. ℥i. syr. de granat. acid. ʒij. sal. prunell. ʒj. spirit. vitriol. q. l. ad grat. aciditatem.

M. coletur denuo ut F. gargarismus pellucidus.

* Tale circa collum inducatur cataplasma.

R. Rad. alth. ʒj. fl. scabios. sambuc. ros. rub. melil. chamæm. an. M. j. sem. alth. ʒjss. coq. in vini albi. q. f. ad mollitudinem & pistentur* adde farin. sem. lini & senugræc. an. ʒjss. pulv. nidi hirundin. ʒj. mell. ros. ʒjss. theriac. el. ʒj. ol. salv. ʒjss. ol. chamæm. amygd. d. rec. an. q. f. M. pro cataplasmate.

Contra Uvula elongationem hoc etiam proposui.

R. Rad. bistort. irid. tormentill. gallar. immaturar. an. ʒij. fl. ros. rub. scabios. an. ʒj. lap. calamin. præp. ʒjss. alumin. ussi ʒij. M. F. pulvis subtiliss. lingua speculo oris depressa, cochleari parvulo ad id facto, pulvis uvulae admoveatur, imò si fieri potest undique insuffletur. *Jo. Petrus Lotichius*. obs. 1. & 2. cap. 5. lib. 2.

Ad faucium glandulas tumentes. *Jo. Henricus* hoc in secretis habuit.

R. Argentinam. coq. ex cerevisia, & fiat gargarismus. notis ad cap. 9. lib. 5. *patholog. Jo. Fernelii*,

Finis Libri decimi octavi & ultimi.

INDEX

2224

INDEX Sectionum quæ in toto hoc Opere continentur.

Index Libri Primi.

S. Cui.	Pag.	Section.	Pag.
1. I Ro Abdominis Abscessus.	1	19. Ad Aluum fistulens.	23
2. Pro Abdominis muscularum inflammatione.	1	20. De Amaraesi.	23
3. Pro Abdominis muscularum febris.	2	21. De Ambustione.	29
4. Pro Abdominis muscularum tumore.	2	22. De Aneurismate.	33
5. De Abortu.	2	23. De Angina.	35
6. De Acto.	8	24. Pro Ani abscessu & ulcere.	45
7. De Acrobis.	9	25. Pro Ani fistula.	46
8. De Egypte.	11	26. Pro Ani condylomatibus.	46
9. De Affectione hypochondriaca.	13	27. Pro Ani intertrigine.	47
10. De Albugine.	15	28. Pro ani procidentia.	47
11. De Alopecia.	16	29. Pro Ani prolapsu.	48
12. De Alvi adstrictione.	19	30. De Aphibis.	48
13. Pro Alvo constipata.	19	31. De Apoplexia.	51
14. Pro Alvo duriore.	21	32. Pro Apum illu.	59
15. De Alvi persinaci obstructione.	21	33. De Apoplemate circa genu, cujus purulenta materia per secessum excreta est.	60
16. Pro Alvi fluxu.	22	34. Pro Appetentia canina.	60
17. Pro Alvi fluxu coarctato.	22	35. Pro Area.	61
18. Pro Alvi nimis profusione à medicamento cathartico.	23	36. De Argento vivo sine noxa deglutito.	61
		37. Pro Aronis punctura.	62
			38.

INDEX.

Seçtio.	Pag.	Seçtio.	Pag.
38. Pro Arsenici veneno.	62	15. Pro Capitis & ventriculi debilitate.	151
39. Pro Arteria incisa.	63	16. De Capitis dolore.	151
40. De Arthritide.	64	17. Pro Capitis fluxione.	158
41. De Asthmate.	80	18. Pro Capitis gravedine & fluctuatione in eo a pituita & serosi humoris copia.	158
42. Pro Atrophia.	90	19. Pro Capite tuberoso.	160
43. De Auditus difficultate.	92	20. De Carbunculo.	160
44. De Auris dolore.	94	21. Pro Cardialgia cum impedimento veluti bolo in faucibus.	163
45. De Auris sibilo, sonitu & tinnitu.	97	22. De Carie Ossium.	164
46. Pro Aurium fluxu.	99	23. De Carie Gallica.	166
		24. Pro Carne superflua.	167
		25. De Carne lateris ablata & restituta.	167
		26. De Cornuculis in meatu urinario.	167

Libri Secundi.

1. DE Bubone.	100
2. Pro Bufonibus in ventre genitis.	102

Libri Tertii.

1. DE Cachexia.	103
2. Pro Cachymia à morbo relicta.	105
3. De Calculo.	106
4. Pro Caloris naturalis debilitate.	132
5. De Calvitie.	132
6. De Cancro.	134
7. De Canis rabidi morfu.	143
8. De Cantharidum preparatione tutissima.	148
9. Pro Cantharidum veneno.	148
10. Pro Capillorum casu a relaxatione meatuum cutis.	149
11. Pro Capillorum destituitio.	149
12. Pro Capillorum in fronte proventu.	150
13. Pro Capitis contusione ex casu.	150
14. Pro Capitem puerorum cr-	

15. Pro Capitis & ventriculi debilitate.	151
16. De Capitis dolore.	151
17. Pro Capitis fluxione.	158
18. Pro Capitis gravedine & fluctuatione in eo a pituita & serosi humoris copia.	158
19. Pro Capite tuberoso.	160
20. De Carbunculo.	160
21. Pro Cardialgia cum impedimento veluti bolo in faucibus.	163
22. De Carie Ossium.	164
23. De Carie Gallica.	166
24. Pro Carne superflua.	167
25. De Carne lateris ablata & restituta.	167
26. De Cornuculis in meatu urinario.	167
27. De Caro.	171
28. De Castorei mira vi.	173
29. De Casu.	174
30. De Catalepsi.	177
31. De Cataracta.	180
32. De Catarrho.	181
33. Pro Cephalæ antiqua.	193
34. Pro Cephalæ biliosa.	193
35. Pro Cerebri commotione.	194
36. De Cerebri fungo.	194
37. Pro Cerebri inflammatione & sphacelo.	195
38. De Cerui lachryma.	196
39. De Chalybis preparatione.	197
40. Pro Chlora.	197
41. De Cholera morbo.	198
42. Pro Cicatrice in facie auferenda.	200
43. Pro Cicuta veneno.	201
44. De Cingulo Mercuriali.	203
	45.

INDEX.

Seccio.	Pag.
45. Pro Clavis pedum	204
46. De quadam gravida clysterum us nutrita.	204
47. De Coliaco morbo.	205
48. De Colica.	207
49. De Columella inflammatione.	218
50. De Comate.	219
51. Pro Condiendo funere magna- tum.	221
52. Pro Conditura corporis Nobilis Viri.	222
53. De Contusione.	223
54. De Convulsione.	224
55. De Cordis Calculo.	230
56. Pro Cordis dolore a verme inven- triculo proveniente.	232
57. De Cordis offe.	233
58. De Cordis palpitacione.	233
59. De Corde pilis referto.	236
60. De Corio humano.	237
61. Pro Cornea male affecta a scoria Cbalybis.	237
62. De Cocendicis dolore & luxatio- ne.	237
63. De Cranii depreffione & fractu- ra.	240
64. Pro Cruribus exulceratis, &c.	244
65. Pro Cruris ulcere inveterato & maligno.	244
66. Pro Cutis externa excoriatione in Infantibus.	245

Libri quarti.

1. D E Dentium affectibus.	246
2. Pro deglutitione depra- vata.	259

Seccio.	Pag.
3. De Diabete.	259
4. De Diarrhoea.	262
5. Pro Digitorum in manibus con- tractione.	267
6. Pro Dorsi dolore.	268
7. Pro Dracunculis puerorum.	268
8. De Dysenteria.	269
9. De Dyspnæa.	281
10. De Dysuria.	283

Libri Quinti.

1. A D Ebrietatem præcaven- dam.	285
2. De Edropio.	285
3. De Epyemate.	286
4. De Epilepsia.	289
5. De Epinyctide.	315
6. De Epiphora.	316
7. De Erysipellate.	317
8. Pro Excrefcentia carnea in fam- cibus.	324
9. Pro Excrefcentia carnea in ulce- re.	324
10. De Excrefione critica.	324
11. De Excrefione pilorum.	325
12. De Exomphalo.	325

Libri Sexti

1. D E Faciei vitiiis.	327
2. Pro Fame ingenti ex verme cucurbitino.	331
3. De Favo.	332
4. Pro Faucium ulcere.	333
5. De Febre continua.	334
6. De Febre bellica.	369

INDEX.

Seçtio.	Pag.	Seçtio	Pag.
7. De Febre inter mittente.	349		
8. Pro Febre alba in virgine.	375		
9. Pro Febre verminosa cum alvi fluxu.	375		
10. Pro Ficu cancroso in oculi dextri Orbita.	375		
11. Pro Fissuris & rimis in volis manuum ex Lue Venerea.	378		
12. De Fistula.	379		
13. De Fistula lachrymali.	381		
14. De Fluore albo.	385		
15. De Fluxu post abortum.	389		
16. Pro Fluxu hepatico.	390		
17. Pro Fluxu narium vehementi in febre.	391		
18. De Fatu mortuo.	391		
19. De Fractura.	394		
20. Pro Fuci vulnere	397		
21. Pro Fungorum veneno.	397		
22. De Furunculo.	398		

Libr. Septimi.

1. D E Ganglio.	400
2. De Gangrena.	402
3. Pro Genu tumido.	406
4. Pro GIBLOSO.	407
5. Pro Gingivis excrescentibus.	408
6. De Glaucomate.	408
7. De Gonagra.	409
8. De Gonorrhoea.	410
9. De Gravitate falsa.	413
10. Pro Gula dolore ab officulo illic haerente.	413
11. Pro Gummis & doloribus Gallicis.	414
12. Pro Guita rosacea.	414

Libri Octavi.

D E Hemoptoe.	417
2. De Hemorrhagia Nasarium.	426
3. Pro Hemorrhagia ex dente avulso.	436
4. Pro Hemorrhagia ex vulnere.	436
5. De Hemorrhoidum dolore & fluxu.	437
6. De Hemierasia.	443
7. De Hepatis morbis.	450
8. De Hernia.	454
9. De Herpete.	473
10. De Hordeola.	476
11. De Hydracephalo.	476
12. De Hydroke.	478
13. Pro Hypercatharsi.	509
14. Pro Hypochondrii dextri dantiæ.	509
15. De Hysterico affectu.	509
16. Pro Humeri tumore laxo.	517

Libri noni.

1. D E Ictero.	518
2. De Ile.	525
3. Pro Imbecillitate virium a nimis sanguinis profusione post partum.	531
4. Pro Imbecillitate virium dignoscenda per oppressionem facta ab ea qua per dissolutionem fit.	531
5. De Immixtione.	532
6. De Impetigine.	532
7. Pro Impotentia ad Penetrem.	535
8. De Inappetentia.	537

INDEX.

Sectio.	Pag.
9. Pro intestini recti ulcere.	542
10. De Ischiade.	542
11. De Ischuria.	547

Libri Decimi.

1. P ro Labiorum pustulis, de- corticatione & fissuris.	549
2. Pro Labra excorcerato & cancro- sa.	550
3. Pro Lacte deperdito.	550
4. Pro Lactis exsiccatione.	551
5. Pro Languentibus in Venere concessa.	551
6. De usu Laudani opii.	552
7. De Lentiginibus.	554
8. De Lepra Arabum & Græco- rum.	554
9. De Leithargo.	560
10. Pro Lichenibus.	562
11. De Lienis Affectionibus.	562
12. De Lienteria.	569
13. De Linguae Calculo.	569
14. Pro Lingua & Labiorum reso- lutione.	570
15. Pro Lingua vulnere.	572
16. De Lochiis per alvum expurga- tis.	572
17. Pro Lochiorum fluxu immodi- co.	572
18. De Lochiis suppressis.	574
19. Pro Loquela amissa.	575
20. De Loquela absque Lingua.	576
21. De Lue Venerea.	576
22. De Lumbricis.	590
23. Pro Lupia.	597

Libri Undecimi.

Sectio.	Pag.
1. P ro Macilentia.	599
2. Pro Maculis Infantium.	599
3. De Madarosi.	600
4. Pro Mammarum inflammatione.	600
5. Pro Mammarum duritie & tu- more.	601
6. De Mania.	602
7. Pro Manus illius & paralyti.	606
8. Pro Marcore.	606
9. De Melancholia.	607
10. Pro Memoria diminuta & abo- lita.	614
11. De Mensium fluxu immodera- to.	617
12. De Mensium suppressione.	623
13. Pro Mercurii sublimati vene- na.	629
14. De Mesenterii abscessu.	630
15. De Milione lacteo.	631
16. De Milione sanguineo.	632
17. Pro Milione puri ab vesica ulce- rata.	633
18. Pro Milione purulenta ex ulcere penis.	633
19. De Mola.	634
20. De Morbillis.	637
21. Pro Morbis Chronicis.	638
22. De Morbis gravissimis ex levissimis causis oris.	639
23. De Morphea.	639
24. Pro Morsu humano.	641
25. De Mydriasi.	641
26. Pro Myrmecia.	642

D d d d d

Libri

INDEX.

Libri Duodecimi.

Seccio.	Pag.
1. P ro Narium Cancro.	643
2. P ro Nattis.	644
3. De Nephritide.	644
4. Pro Nervi punctura ab acn in digito.	647
5. Pro Nocturnis caloribus.	647
6. De Nyctalopia.	647

Libri Decimi Terti.

1. P ro Obafitate.	649
2. Pro Obafitate.	650
3. Pro Obftructione venarum Meferaicarum.	651
4. De Oculi cicatrice in pupilla.	651
4. Pro Oculi dolore.	652
6. Pro Oculorum habitudine.	652
7. Pro Oculorum rubore & dolore.	652
8. Pro Oculi rubore & dolore.	654
9. Pro Oculi macula.	654
10. Pro Oculo perforato.	655
11. Pro Oculi tumore carneo.	656
12. Pro Oculi vudapre.	656
13. De Oedemate.	657
14. Pro Opii veneno.	659
15. De Ophthalimia.	659
16. Pro Officulis & alijs rebus gutturi infixis eximendis.	664
17. Pro Offis tutela.	666
18. De Ozana.	666

Libri Decimi Quarti.

Seccio.	Pag.
1. P ro Palpebrarum scabie.	668
2. De panno.	668
3. Pro papillis absconditis & latentibus.	669
4. Pro papillarum fissuris.	669
5. De paralyfi.	670
6. Pro parophimofi.	682
7. Pro parophimofi infantium.	683
8. De paronychia.	684
9. Pro parotide à qua calculi exempti fuerint.	686
10. De partu difficili.	687
11. Pro pectoris abfcessu.	693
12. Pro pectoris conquassatione ex nimio pondere elevato.	693
13. Pro pectoris dolore.	694
14. De pectoris vulnere admirando.	694
15. Pro penis ulcere.	695
16. De peripneumonia.	695
17. De perniciosis.	697
18. De pede sponte deciduo.	698
19. De peste.	698
20. Pro phibris.	732
21. De phlegmone.	734
22. De phlyctanis.	737
23. De phrenitide.	737
24. De phthyriafi.	739
25. De phthifi.	740
26. De phrygiblo.	749
27. De phymate.	750
28. De pica.	750
29. Pro pilorum deftuio.	751
30. De pleuritide.	751
31. De podagra.	758
32. Pro pollicis vulnere.	769
D d d d d d a	33.

INDEX.

Sectio.	pag.
33. Pro pollutione nocturna.	769
34. De polypo uterino.	770
35. De porriginē.	771
36. De potus frigidi noxa.	771
37. Propriapismo.	772
38. De pruritu uterino.	772
39. Pro pruritu totius corporis.	773
40. De Sydrachis.	773
41. De pterygia.	774
42. De pulmone praefixo.	776
43. De pulsum observatione.	776
44. De pulsu tangendo.	777
45. Pro papilla ruptione.	777
46. Pro purgando corpore.	778
47. De purgatione solo odore medicamentorum.	779

Libri decimi quinti

1. DE Racheide.	785
2. De Ranula.	785
3. De Rancedine.	786
4. Pro Renis dolore.	787
5. De Rectum ulcere.	787
6. Pro Resolutione crurum à leso dorso.	791
7. Pro Respirationis difficultate.	791
8. De Rhabbarbari elogi & usu.	791
9. De Rheumatismo.	792
10. Pro Rhyade.	793
11. De Rosmari penis viribus.	793
12. Pro Ractu.	794
13. De Ruminatione humana.	794

Libri decimi sexti.

Sectio.	pag.
1. DE Sanguinis fluxu ex poro.	796
2. De Sanguinis spūto.	797
3. De Scabie.	800
4. Pro Scapularum dolore.	805
5. De Scirrbo.	805
6. De Scorbuto.	806
7. Pro Scorpionis icū.	811
8. De Scrophulis.	811
9. Pro Scroti gangrena.	816
10. De Secundina derelicta.	817
11. Pro Semine extinguendo.	819
12. Pro Serpente icū.	819
13. De Serpigne.	819
14. De Singultu.	820
15. Pro Siti intensa.	823
16. Pro Spasmo periodicis.	824
17. Pro Sphacelo.	824
18. De Strilitate.	824
19. De Strumatione.	831
20. Pro Stomachi ardore.	831
21. Pro Stomachi dolore.	832
22. Pro Stomachi exculceratione.	833
23. Pro Stomachi imbecillitate.	833
24. De Stranguaria.	833
25. De Strumis.	835
26. De Studendi modo.	838
27. Pro Sublimati veneno.	838
28. De Suffocatione uterina.	839
29. De Suffusione.	841
30. Pro Sugillatione.	843
31. De Sulphuris Balsamo.	844
32. De Surditate.	844
33. De Stupore mortali ab excubatione multo recenti.	847
34. Pro Syncope.	847

Libri;

INDEX.

Libri decimi septimi.

Scctio.	Pag.
1. P Ro Tabæ.	848
2. Pro Tarantulo.	849
3. De Temperantia.	852
4. De Tenesm.	852
5. De Terminbo.	854
6. Pro Testium inflammatione.	854
7. Pro Testis scirrbo.	855
8. De Tbea.	855
9. De Theriaca.	857
10. Pro Thoracis abscessu & fistula.	857
11. De Tinea.	858
12. De Tonsillarum inflammatione.	860
13. Pro Torminibus Infantium.	860
14. Pro Tremore.	860
15. Pro Trichiassi.	860
16. De Tumore in genu ex quo aperto paris loco fistus egreditur	862
17. Pro Tumore pedum.	862
18. Pro Tumore suppurato resolutione curato.	863
19. Pro Tumore ventoso.	863
20. De Tussi.	864

Libri decimi octavi.

1. D E Variolis.	869
2. De Variis.	873
3. De Vena integra à pulmone reje-	

Scctio	Pag.
4a.	874
4. De Venæsectione Neroniana.	874
5. De Venæsectione.	874
6. Pro Venæficio & veneno.	875
7. Pro Ventriculi attritione.	876
8. De Ventriculi calculis.	877
9. Pro Ventriculi dolore insigni in febre.	877
10. Pro Ventriculi imbecillitate.	878
11. Pro Ventriculi imbecillitate.	879
12. Pro Ventris doloribus a flatibus in grvida.	879
13. Pro Ventris torminibus.	880
14. De Vermibus.	880
15. De Verrucis.	883
16. De Vertigine.	885
17. De Vesica ulcere.	887
18. Pro Vesica, Uteri & hæmorrhoi- dum summo dolore.	888
19. Pro Vibicibus ad eos qui flagris æsi sunt.	888
20. Pro Vigiliis & sudoribus diapho- reticis.	889
21. Pro Vipera morsa.	889
22. Pro Visionis debilitate.	890
23. Pro Visionis debilitate.	891
24. Pro Visus debilitate.	891
25. De Ulcere.	892
26. Pro Umbilici apostemate.	901
27. Pro Umbilici prominentis a par- te.	902
28. De Unicornu Groenlandico.	906
29. De Vomitu.	902
30. De Urina difficultate & sup- pressionem.	908
31. De Urina incontinentia.	913
32. De Uteri Cancro.	914
33. Pro Uteri dolore.	915
	34

INDEX.

Seçtio.	Pag.	Seçtio.	Pag.
34. Pro Uteri fici.	915	38. De Uteri scirrbo.	919
35. De Uteri furore.	916	39. De Uteri ulcere.	920
36. De Uteri hydropse.	917	40. De Vulnere.	922
37. Pro Uteri procidentia.	918	41. De Vnula elongatione.	932

FINIS INDICIS.

INDEX

100

101

102

103

104

FINIS INDICIS

**Books to be Sold by Robert Boulter at the
Turks-Head in Cornhil over against
the Royal Exchange.**

FOLIO.

THe Institutes of the Laws of England, in four parts, by Sir Edward
Coke.

The present State of the *Ottoman* Empire, containing Maxims of the
Turkish Polity and the most material points of the *Mahometan* Religion
by *Paul Rycaus* Esq.

Oracles Sacra on the Old and New Testament, with the Supplement to
both, by *Edward Leigh* Esq.

A general Martyrology, Or a History of all the great persecutions that
have been in the world to this time; together with the Lives of many
eminent Divines, by *Sam. Clark*.

Spiritual Refinings, in two parts, by *Anthony Burgess*.

—His 145 Sermons on *John 17*.

—His Treatise of Original Sin.

The Merchants Map of Commerce, wherein the universal manner and
matter of Trade is compendiously handled; the second Edition: by
Lewis Roberts Merchant.

Quarto.

An Exposition with Practical Notes and Observations on the five last
Chapters of the Book of *Job*, by *Joseph Caryl*.

Husbandry Spiritualized; or the Heavenly use of Earthly things, by
J. Flavel.

An Exposition on the first eighteen verses of the first Chapter of *S. Job*;
by *J. Arrowsmith*, D. D.

A Treatise of the Sabbath, in four parts, by *Mr. Dan. Candry*.

Vindicta Legis, or, a Vindication of the Law and Covenants from the Er-
rors

rors of Papists, Socinians and Antinomians, by *Anthony Burgess*.
The Saints Everlasting Rest; Or a Treatise of the blessed state of the
Saints in their enjoyment of God in Glory, by *Richard Baxter*.
—His plain Scripture-proof of Infant-Baptisme.

Large Octavo.

Schola Wintoniensis Phrasæ-Latinae, The Latine Phrases of *Windsor*
School, Collected by *H. Robinson, D. D.*

A Discourse of growth in Grace, in sundry Sermons; by *Samuel Slater*,
late of *S. Katherine's* near the Tower.

The Grounds of Art, teaching the perfect work and practice of Arith-
metick both in whole Numbers and Fractions; by *R. Record*.

A Cloud of Witnesses, or the Sufferers Mitrou, made up of the Swan-like
Songs, and other choice passages of several Martyrs and Confessors to
the end of the 16th. Century, in their Treatises, Speeches and Pray-
ers; by *T. M. M. A.*

A Treatise of the Divine promises, in five Books; by *Edw. Leigh Esq.*

The unreasonableness of Infidelity, in four parts; by *R. Baxter*.

—His method for getting and keeping spiritual peace and comfort.

—His safe Religion against Popery.

Small Octavo and Duodecimo.

A Saint indeed, Or, the great work of a Christian opened and pressed
from *Prov. 4. 23.* by *J. Flavel*.

Annotations on the Book of *Ecclesiastes*, by a Reverend Divine.

Artificial Arithmetick in Decimals, shewing the Original, Ground and
Foundation thereof; by *R. Fagor*.

Euphrates, or the Waters of the East; being a short Discourse of that
secret Fountain whose Water flows from fire Fire, and carries in it the
Beams of the Sun and Moon.

The Queen's Wells, shewing the Virtue and Nature of *Tunbridge* Wa-
ters.

The Greatness of the Mystery of Godliness; together with Hypocrisie
discovered in it Nature and Workings; by *Cumbert Sydenham*.

